

શાસ્ત્રકારનો પરિચય

પરમકૃપાળુ સ્વયં સિદ્ધ સર્વ શક્તિમાન અયોની પ્રગટ પરમ તેજોમય પંચ તત્વોના ગુણોથી પર પરમ જ્યોતિ પ્રકાશ સ્વરૂપ જિજ્ઞાસુજનોને ચૌરાસી લક્ષ યોનિનાં ભ્રમણમાંથી છોડાવનારાં એવા પરમ સત્તગુરૂ શ્રી કબીર સાહેબની પ્રેરણાથી પરમ પૂજ્ય તપસ્વીજી સાહેબે સમ દષ્ટિવાળા અને શુદ્ધ ચરિત્રવાળા યોગીરાજ અને મહાન પુરૂષના સ્વાનુભવોથી મંથન કરેલા અને ઘણાં શાસ્ત્રોનાં સાર રૂપ આ “કબીર સત્ય પ્રકાશ” નામનો શાસ્ત્ર પ્રગટ કરવામાં આવ્યા છે.

આ પવિત્ર અને નિર્મળ, જ્ઞાન, વ્યવહાર, અને પરમાર્થ માર્ગમાં પરમ કલ્યાણ કરવાવાળા મોક્ષ આપનાર આ મહાન શાસ્ત્ર છે, અને કાવ્ય, પદ, દોહા, ચૌપાઈ અને છંદમાં શાસ્ત્રકારે ઘણુંજ પરિશ્રમ ઉઠાવ્યો છે. તેથી દરેક વાંચનાર ભાઈ-બહેનોને આ ગ્રંથની પાછળ રહેલ રહસ્યો સમજાવવા માટે શાસ્ત્રકારનો થોડો પરિચય આપવો યોગ્ય છે, એમ હું માનું છું પૂજ્ય શ્રી તપસ્વી સાહેબ ઘણાં દેશોમાં ભ્રમણ કરતાં કરતાં વિક્રમ સંવત ૧૯૮૮ની સાલમાં ગુજરાત, સૌરાષ્ટ્રમાં પધાર્યા અને ગુજરાત સૌરાષ્ટ્રના ઘણાં શહેરો અને ગામોમાં ભ્રમણ કર્યું અને ઘણાં જિજ્ઞાસુ ભાઈઓને તપસ્વી સાહેબ સત્તસંગનાં માર્ગમાં લઈ આવ્યા અને સત્તસંગી ભાઈઓએ તપસ્વી સાહેબનાં દર્શન અને સત્તસંગનો લાભ મેળવીને પોતાના ભાગ્યને અહોભાગ્ય માનતાં હતાં.

લીંબડી કબીર આશ્રમની સ્થાપના અને નેમ [ધ્યેય]

પૂજ્ય શ્રી તપસ્વી સાહેબને માટે સૌરાષ્ટ્ર અને ગુજરાતમાં ઘણાં આશ્રમો આવકવાળા, જગ્યા મહંત તથા આચાર્ય તરીકે મળતી હતી તે જગ્યા તપસ્વી સાહેબે સ્વિકારી નહિ તેમ છતાં પણ લીંબડીવાળા ભાઈઓનો ઘણો પ્રેમ જોઈ લીંબડીમાં રહેવાનો સ્વિકાર કર્યો લીંબડી રાજ્ય તથા રાજકુંડળ અને લીંબડીના ભાઈઓ તથા બહારગામવાળા ભાઈઓએ મળી એક ભવ્ય સુંદર મોદ

આશ્રમ વિક્રમ સંવત ૨૦૦૮ની અને અગીયારની સાલમાં બનાવી તપસ્વી સાહેબને યોગ ધ્યાન અને સેવા કરવાં માટે અર્પણ કરેલ છે તે લીંબડી કબીર આશ્રમનાં નામથી પ્રખ્યાત છે.

વિક્રમ સંવત ૨૦૧૪ અને ૧૫ની સાલમાં લીંબડી કબીર આશ્રમમાં મોટી મોટી અર્ધાં અર્ધાં મણુ એક ટાકમે દુધ આપવાવાળી ગાયો રાખી હતી ત્રીજે દિવસે ત્રીસ મણુ છાસ થતી હતી સમાજને પૈસા લીધાં વગર આપવામાં આવતી હતી અને પોતે દુધ ખાતાં નહિં ગાયોનું અડધુ ખર્ચ ધીમાંથી ચાલતું હતું અને અડધુ ખર્ચ સેવકો પૂરા કરતાં હતાં તપસ્વી સાહેબ તથા ત્યાંના સંતોને ધન્ય છે કે જ્યાં એટલું બધું દુધ થતું હતું છતાં પોતાને ખાવાના ઉપયોગમાં લેતા નહિં કારણ કે છાશ વધારે હોય ગરીબોને મળે આ હેતુથી. આ સમયે કબીર આશ્રમમાં સાધુ, ગરીબ, દુઃખીઓને ખાવામાં જે દુધ વધે છે તે દુધ વેચતા નથી તે દુધ ભયંકર બીમારીવાળા, તથા જેની આર્થિક પરિસ્થિતિ નબળી હોય અને ભયંકર રોગમાં સપડાઈ ગયાં હોય તેને મૃતમાં દુધ આપી દે છે

લીંબડી કબીર આશ્રમમાં દુઃખી, બીમારો, સાધુ, ગરીબો આવ્યા હોય અને કબીર આશ્રમની પાસે ધર્મશાળા છે. તેમાં બીમાર દુઃખીઓ પડ્યાં હોય માનવ ધર્મ સમજી તપસ્વી સાહેબ તે લોકોની બનતી સેવા કરે છે ઘણી વખત એક બને છે કે બીમાર ટી. બી. વાળાના ચેપી રોગનાં ભય વગર તેની સેવા પોતે કરવા લાગે છે અને અન્નક્ષેત્ર, રોટી, સેવા, જાતી, પંથનાં ભેદ વિના બધાને માટે એક સરખું ભોજન આપવામાં આવે છે કારણ વગર કોઈ વસ્તુ જીવતા નથી, કબીર ભગવાનની દયાથી તપસ્વી સાહેબ તથા ત્યાંનાં સંતો દરેક રીતે પવિત્ર પુરુષો છે તે મને ખાતરી છે પ્રિય સંજ્જનો, સાચો ધર્મપાલન કરવામાં ઘણી મુશ્કેલીઓ છે કબીર આશ્રમમાં રબો, તમો, ગુણ, શોખ, મોજ, વેલવવાળી વસ્તુઓ નથી. કોઈ કોઈ સેવકો, સ્નેહીઓએ મોટર, રેડિયો, તીજેરી વિગેરે કિંમતી વસ્તુઓ ભેટ આપતા હતાં તે

તપસ્વી સાહેબ સ્વિકારતા નહિ લીંબડી કબીર આશ્રમમાં બેઠી આવક નથી, ખર્ચ વધારે છે કબીર ભગવાનની દયાથી અને તપસ્વી સાહેબનાં યોગ, તપ, સેવાથી તથા ઉચ્ચ ચરિત્રનાં પ્રભાવથી ચાલે છે લીંબડીનાં ભાઈઓ તથા બહાર ગામ શહેરનાં ભાઈઓનાં કબીર ભગવાનની દયાથી દરેક જાતી પંથવાળાઓ કબીર આશ્રમના પ્રેમ ભાવથી બહુત સેવા કરે છે આવા કબીર આશ્રમ લીંબડી શહેરમાં છે તે લીંબડી શહેરની જનતાએ હોભાગ્ય માને છે.

“ તપસ્વી સાહેબનાં રાજયોગ સમાધી સિદ્ધ ”

પૂજ્ય શ્રી તપસ્વી સાહેબે ધ્યાન, યોગ, સમાધી, ક્રિયા ઘણાં વખતે ગુફા ભોંયરામાં ચાર ચાર પાંચ પાંચ માસ સુધી યોગ કાર્ય કરે છે, અને તેઓ શ્રીના વિશેષ રૂપમાં ધ્યાન, તપ અને જીવોની સેવા, આ બે મુખ્ય કાર્યો છે. વિક્રમી સંવત ૨૦૧૩ ની સાલમાં પુજ્ય શ્રી તપસ્વી સાહેબે ભોંયરામાં ચાર માસ સુધી તપકાર્ય, યોગકાર્ય હતાં તેમાં ત્રણ દિવસની અંખડ સમાધી કરેલી હતી સમાધીની કાર્યક્રમ પૂરા થયાં બાદ બહાર નીકળ્યાં, તેના આનંદમાં લીંબડી શહેરનાં ભાઈઓ તથા બહાર શહેરના ભાઈઓ મળી એક મોટા વિશાળ મેળાવડો કર્યો હતો. જેમા પચાસ, પંચાવન હજાર રૂ.નો ખર્ચ થયેલ હતો અને ચાલીસથી પચાસ હજાર માણસોએ તે મેલાવડામાં લાભ લીધો હતો. તપસ્વી સાહેબ પાસે મેલા માટે કોઈ પણ પૈસો હતો નહિ પણ કબીર ભગવાનની દયાથી તે મોટું મંગલ કાર્ય થઈ ગયું કોઈ ધાર્મિક કાર્ય મોટું કરવાનું હોય તો સમાજ પાસેથી પૈસાઓ માંગવાં પડે છે. અને દરેક જાતી પંથવાળા ભાઈઓ ખુશીથી મદદ કરે છે આ વિશાળ મેલાવડામાં કબીર ભગવાન ની દયાથી અને તપસ્વી સાહેબના મહાન પ્રભાવ બધાને જોવામાં આવ્યા હતાં. કબીર સાહેબનાં ઉંચા સિદ્ધાંત પર આ મેળો યોજવામાં આવ્યો હતો. ઘણાં લોકો એમ કહેતા હતા કે કબીર ભગવાન વેશ બદલીને મેળામાં પધાર્યા હતા.

આશ્રમ વિક્રમ સંવત ૨૦૦૮ની અને અગીયારની સાલમાં બનાવી તપસ્વી સાહેબને યોગ ધ્યાન અને સેવા કરવાં માટે અર્પણ કરેલ છે તે લીંબડી કબીર આશ્રમનાં નામથી પ્રખ્યાત છે.

વિક્રમ સંવત ૨૦૧૪ અને ૧૫ની સાલમાં લીંબડી કબીર આશ્રમમાં મોટી મોટી અર્ધા અર્ધા મણુ એક ટાઇમ દુધ આપવાવાળી ગાયો રાખી હતી ત્રીજે દિવસે ત્રીસ મણુ છાસ થતી હતી સમાજને પૈસા લીધાં વગર આપવામાં આવતી હતી અને પોતે દુધ ખાતાં નહિં ગાયોનું અડધુ ખર્ચ ઘીમાંથી ચાલતું હતું અને અડધુ ખર્ચ સેવકો પૂરા કરતાં હતાં તપસ્વી સાહેબ તથા ત્યાંના સતોને ધન્ય છે કે જ્યાં એટલું બધું દુધ થતું હતું છતાં પોતાને ખાવાના ઉપયોગમાં લેતા નહિં કારણ કે છાશ વધારે હોય ગરીબોને મળે આ હેતુથી. આ સમયે કબીર આશ્રમમાં સાધુ, ગરીબ, દુઃખીઓને ખાવામાં જે દુધ વધે છે તે દુધ વેચતા નથી તે દુધ ભયંકર બીમારીવાળા, તથા જેની આર્થિક પરિસ્થિતિ નબળી હોય અને ભયંકર રોગમાં સપડાઈ ગયાં હોય તેને મક્તમાં દુધ આપી દે છે.

લીંબડી કબીર આશ્રમમાં દુઃખી, બીમારો, સાધુ, ગરીબો આઠ્યા હોય અને કબીર આશ્રમની પાસે ધર્મશાળા છે. તેમાં બીમાર દુઃખીઓ પડ્યાં હોય માનવ ધર્મ સમજી તપસ્વી સાહેબ તે લોકોની બનતી સેવા કરે છે ઘણી વખત એક બને છે કે બીમાર ટી. બી. વાળાના ચેપી રોગનાં ભય વગર તેની સેવા પોતે કરવા લાગે છે અને અન્નક્ષેત્ર, રોટી, સેવા, બતી, પંથનાં ભેદ વિના બંધાને માટે એક સરખું ભોજન આપવામાં આવે છે કારણ વગર કોઈ વસ્તુ જીવતા નથી, કબીર ભગવાનની દયાથી તપસ્વી સાહેબ તથા ત્યાંનાં સતો દરેક રીતે પવિત્ર પુર્યો છે તે મને ખાત્રી છે પ્રિય સન્નજનો, સાચો ધર્મપાલન કરવામાં ઘણી મુશ્કેલીઓ છે કબીર આશ્રમમાં રજો, તમે, ગુણ, શોખ, મોજ, વેલવવાળી વસ્તુઓ નથી. કોઈ કોઈ સેવકો, રનેલીઓએ - મોટર, રેડિયો, તીજેરી વિગેરે કિંમતી વસ્તુઓ ભેટ આપતા હતાં તે

તપસ્વી સાહેબ સ્વિકારતા નહિ લીંબડી કબીર આશ્રમમાં બેઠી આવક નથી, ખર્ચ વધારે છે કબીર ભગવાનની દયાથી અને તપસ્વી સાહેબનાં યોગ, તપ, સેવાથી તથા ઉચ્ચ ચરિત્રનાં પ્રભાવથી ચાલે છે લીંબડીનાં ભાઈઓ તથા બહાર ગામ શહેરનાં ભાઈઓનાં કબીર ભગવાનની દયાથી દરેક જાતી પંથવાળાઓ કબીર આશ્રમના ગ્રેમ ભાવથી બહુત સેવા કરે છે આવા કબીર આશ્રમ લીંબડી શહેરમાં છે તે લીંબડી શહેરની જનતાએ હોભાગ્ય માને છે.

“ તપસ્વી સાહેબનાં રાજયોગ સમાધી સિદ્ધ ”

પૂજ્ય શ્રી તપસ્વી સાહેબે ધ્યાન, યોગ, સમાધી, ક્રિયા ધણું વખતે ગુફા ભોંયરામાં ચાર ચાર પાંચ પાંચ માસ સુધી યોગ કાર્ય કરે છે, અને તેઓ શ્રીના વિશેષ રૂપમાં ધ્યાન, તપ અને જીવોની સેવા, આ બે મુખ્ય કાર્યો છે. વિક્રમી સંવત ૨૦૧૩ ની સાલમાં પુજ્ય શ્રી તપસ્વી સાહેબે ભોંયરામાં ચાર માસ સુધી તપકાર્ય, યોગકાર્ય હતાં તેમાં ત્રણ દિવસની અંખડ સમાધી કરેલી હતી સમાધીની કાર્યક્રમ પૂરા થયાં બાદ બહાર નીકળ્યાં, તેના આનંદમાં લીંબડી શહેરનાં ભાઈઓ તથા બહાર શહેરના ભાઈઓ મળી એક મોટો વિશાળ મેળાવડો કર્યો હતો. જેમાં પચ્યાસ, પંચાવન હજાર રૂ.નો ખર્ચ થયેલ હતો અને ચાલીસથી પચ્યાસ હજાર માણસોએ તે મેલાવડામાં લાભ લીધો હતો. તપસ્વી સાહેબ પાસે મેલા મોટે કોઈ પણ પૈસો હતો નહિ પણ કબીર ભગવાનની દયાથી તે મોટું મંગલ કાર્ય થઈ ગયું કોઈ ધાર્મિક કાર્ય મોટું કરવાનું હોય તો સમાજ પાસેથી પૈસાઓ માંગવાં પડે છે. અને દરેક જાતી પંથવાળા ભાઈઓ ખુશીથી મદદ કરે છે આ વિશાળ મેલાવડામાં કબીર ભગવાન ની દયાથી અને તપસ્વી સાહેબના મહાન પ્રભાવ બધાને જોવામાં આવ્યા હતાં. કબીર સાહેબનાં ઉંચા સિદ્ધાંત પર આ મેળો યોજવામાં આવ્યો હતો. ઘણું લોકો એમ કહેતા હતા કે કબીર ભગવાન વેશ બદલીને મેળામાં પધાર્યા હતા.

“કબીર બ્રહ્મ પ્રકાશ ગ્રંથ”

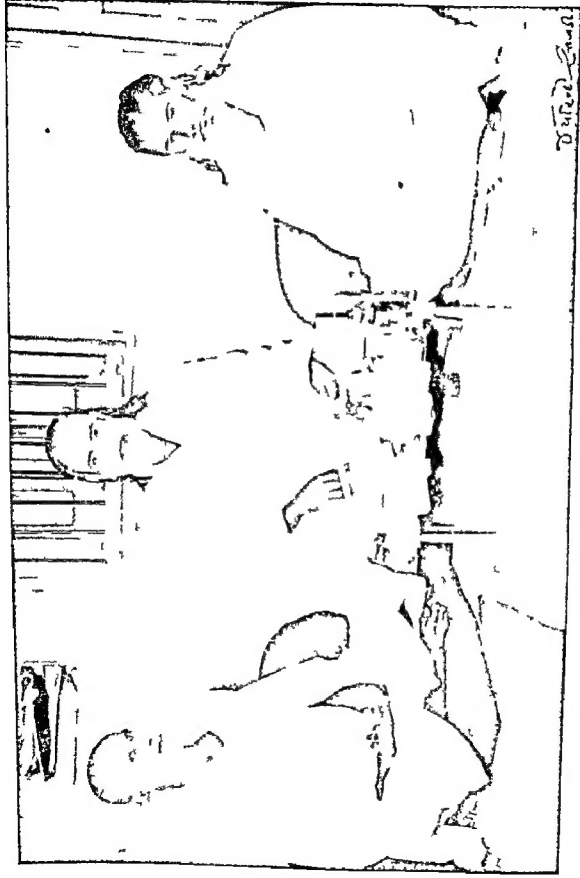
સંવત ૨૦૦૯ ની સાલમાં કબીર ભગવાનની દયાથી તપસ્વી સાહેબે કબીર બ્રહ્મ પ્રકાશ ગ્રંથ ગુજરાતીમાં લખી ૮૦૦૦ રૂ. તેઓશ્રીની પ્રેરણાથી સમાજે આપ્યા હતાં અને ૧૦૦૦ ગ્રંથ છપાવી જિજ્ઞાસુઓને ભેટ આપવામાં આવ્યા હતાં.

“કબીર સત્ય પ્રકાશ”

બીજા આ શાસ્ત્ર કબીર સત્ય પ્રકાશ લખવાનું કારણ કે ૨૦૨૧ ની સાલમાં પુણ્ય શ્રી તપસ્વીજી સાહેબે તપ, યોગ, માટે ભોંયરા ગુફામાં બેઠા હતાં તેમાં કબીર ભગવાન પ્રેરણા આ ગ્રંથ લખવા માટે થઈ તો તપસ્વી સાહેબે તે ભોંયરામાં આ શાસ્ત્ર કાવ્ય, દોહા, ચોપાઈ, છંદમાં લખવાનું શરૂ કર્યું લગભગ વિશેષ ભાગ આ ગ્રંથ ભોંયરામાં લખ્યા અને બહાર આવી લખવાનું કામ ચાલુ રહ્યું.

ત્યારબાદ તપસ્વી સાહેબના સેવકો સ્નેહીઓએ પુણ્ય તપસ્વી સાહેબને આ ગ્રંથ છપાવવા માટે વાત કરી સેવકોની આ વાત સાંભળી પુણ્ય તપસ્વી સાહેબ ઘણું પ્રસન્ન થયાં અને સેવકો, સ્નેહીઓ, ઉદાર ભાવથી રકમો આપી અને બહારથી રકમ લાવવા માટે પ્રયત્ન ચાલુ કર્યાં. એક હજાર ગ્રંથ હિન્દી અને એક હજાર ગુજરાતી છાપવામાં આવ્યાં છે. લખવાની મહેનત છોડીને આ શાસ્ત્ર એક એક પંદર રૂપિયામાં તૈયાર થયાં છે.

પ્રિય સભ્યો આ શાસ્ત્ર લખવા અને છપાવવામાં ઘણો પરિશ્રમ પુણ્ય તપસ્વી સાહેબ અને સ્નેહીઓ તથા સેવકોએ કરેલ છે. આટલો મોટો પરિશ્રમ ઉઠાવી સમાજની અમુલ્ય સેવા તપસ્વી સાહેબે કરેલ છે. તેઓશ્રીનું કહેવું એ છે કે આ શાસ્ત્રમાં જે વસ્તુનું પ્રતિપાદન કરવામાં આવ્યા છે. તે જ્ઞાન સમાજે વાંચી અને કાર્મિક પાલન કરશે અને તેને સુખશાંતી મળશે તો મારું લખવાનું પરિશ્રમ અને રકમ આપવાવાળા અપાવવાવાળા ભાઈઓને બધું મળી ગયું છે, એમ હું માનું છું. પ્રિય સભ્યો આ મોટા ત્યાગ અને સમજ અને પરમૈયિ ભાવનાને ધન્ય છે.

ઉપાધ્યક્ષ શ્રી

યહ શાસ્ત્ર કચ્છીર સત્ય પ્રકાશને પુનઃ શ્રી તપસ્વીજી સાહેબે દાહા ચોપાઈ છન્દમાં રચીને બોલી
રહ્યા છે અને સત શ્રી હસદાસજી તથા સત શ્રી હનુમાલીદાસજી આનંદથી શ્રવણ કરે છે

આ કબીર સત્ય પ્રકાશ શાસ્ત્રમાં જ્ઞાન, ભક્તિ, ધર્મ, હઠયોગ, રાજયોગ, દેશસેવા, દાન, રાજનિતી, રક્ષન ધર્મ, ગૃહસ્થ ધર્મ, ત્યાગધર્મ વિગેરેને ઘણાં સરલ ભાવોમાં લલીત મધુર ભાષાથી વર્ણન કર્યા છે અને બીજી પુણ્ય તપસ્વી સાહેબ યોગ, તપ, સમાધિમાં જે અનુભવ કર્યા છે તે આ શાસ્ત્રમાં જોવામાં આવે છે અને કાવ્યની વિધિઓ અને યોગ સમાધી ભક્તિભાવ ઉંચ જ્ઞાન આ શાસ્ત્રમાં જોવામાં આવે છે. તેથી આ શાસ્ત્રનું ઘણું મહત્વ છે. ભારતનો આખો સમાજ આ શાસ્ત્ર વાંચે તેવો ઉદ્દેશ છે. કોઈ જાતી પંથનું ખંડન નથી મનુષ્ય માત્રને માનતા સાચી ફરજ ધર્મ સમજાવ્યા છે. આ શાસ્ત્રમાં ૨૪ ફોટાઓ કાગળ, પૂંડા, રેકઝીન, કપડા અને મોટા ટાઈપ છુટા છુટા અક્ષરો છાપ, ફૂલ, ખોડ, બધું સુંદર વસ્તુ આ શાસ્ત્રમાં વપરાયા છે. અને મોંઘવારી થવાથી ખર્ચ ખૂબ થયું છે. શાસ્ત્ર ઘણું વિશાળ છે. આ શાસ્ત્રના સિદ્ધાંત જે કોઈ થોડુંક હૃદયમાં ઉતારશે તે પરમ સુખ, શાંતી પ્રાપ્ત કરશે એવું મને અનુભવાય છે. અને સાધુ શ્રી છત્ર બલીદાસ સાહેબ તથા સાધુ સ્યામદાસજી આ બે મુર્તિ ઘણી પવિત્ર છે. અને આ કબીર આશ્રમની સેવા ઘણી કરે છે.

લી. પ્રેમાળ સેવક

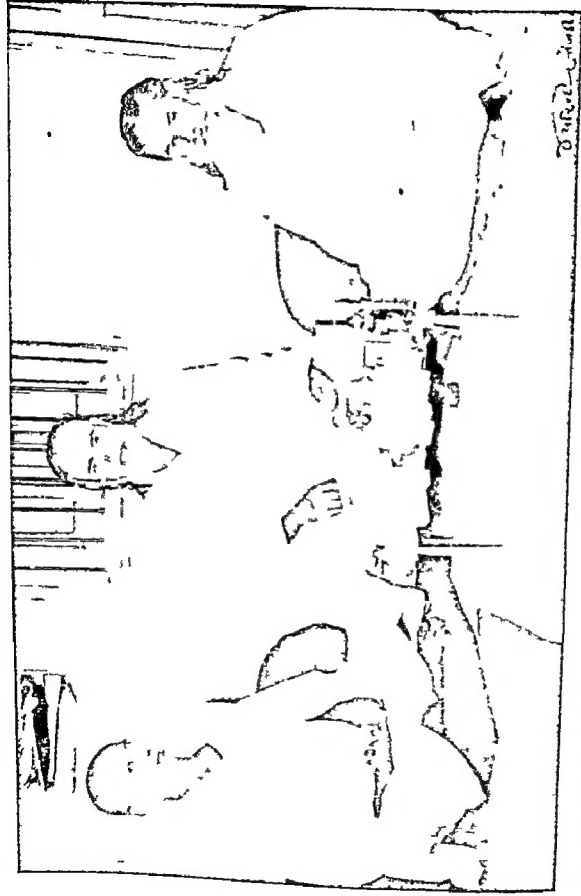
શ્રી ધરમસીભાઈ લક્ષમણભાઈ પટેલ

ડે. ધર્મનિવાસ, છાલિયાપરા,

લીંબડી ઝાલાવાડ

પ્રિય સજ્જનો આ કબીર સત્ય પ્રકાશ નામનાં શાસ્ત્ર પુણ્ય શ્રી તપસ્વી સાહેબે દોહા, ચૌપાઈ, છંદમાં લખ્યા છે આ શાસ્ત્રમાં કબીર સાહેબના બહુત ઉંચ જીવન, ચરિત્ર, જ્ઞાન, ભક્તિ, નીતિ, ત્યાગ, તથા ગૃહસ્થ ધર્મ વિસ્તાર પૂર્વક વર્ણન કર્યા છે ઘણો પરિશ્રમ ઉઠાવી સમાજની અમુલ્ય સેવા કરી છે બીજી વાત એ છે કે તપસ્વી સાહેબને ખેડી આવક ન હોવાના કારણે આ શાસ્ત્ર છપાવવા માટે રકમ પ્રાપ્ત કરવા માટે અને લખવામાં ઘણી મહેનત પડી છે

પ્રિય સજ્જનો આજે હું ચાર પાંચ વર્ષથી લીંબડી કબીર

વચનમયોગી

યહ શાસ્ત્ર કચ્છીર સત્ય પ્રકાશને પુજ્ય શ્રી તપસ્વીજી સાહેબે દાહા ગોપાલ છન્દમાં રચીને ગોલી રવા છે અને સત શ્રી હસદાસજી તથા સંત શ્રી હનુમદીદાસજી આનંદથી શ્રવાણ કરે છે.

આ કબીર સત્ય પ્રકાશ શાસ્ત્રમાં જ્ઞાન, ભક્તિ, ધર્મ, હંચોગ, રાજ્યોગ, દેશસેવા, દાન, રાજનિતી, રક્ષન ધર્મ, ગૃહસ્થ ધર્મ, ત્યાગધર્મ વિગેરેને ઘણાં સરલ ભાવોમાં લલીત મધુર ભાષાથી વર્ણન કર્યા છે અને બીજી પુણ્ય તપસ્વી સાહેબ યોગ, તપ, સમાધિમાં જે અનુભવ કર્યા છે તે આ શાસ્ત્રમાં જોવામાં આવે છે અને કાવ્યની વિધિઓ અને યોગ સમાધી ભક્તિભાવ ઉંચ જ્ઞાન આ શાસ્ત્રમાં જોવામાં આવે છે. તેથી આ શાસ્ત્રનું ઘણું મહત્વ છે. ભારતનો આખો સમાજ આ શાસ્ત્ર વાંચસે તેવો ઉદ્દેશ છે. કોઈ જાતી પંથનું ખંડન નથી મનુષ્ય માત્રને માનતા સાચી ફરજ ધર્મ સમજાવ્યા છે. આ શાસ્ત્રમાં ૨૪ ફોટા આ કાગળ, પૂંડા, રેકઝીન, કપડા અને મોટા ટાઈપ છુટા છુટા અક્ષરો છાપ, ફૂલ, ખોડ, બધું સુંદર વસ્તુ આ શાસ્ત્રમાં વપરાયા છે. અને મોંઘવારી થવાથી ખર્ચ ખૂબ થયું છે. શાસ્ત્ર ઘણું વિશાળ છે. આ શાસ્ત્રના સિદ્ધાંત જો કોઈ થોડુંક હૃદયમાં ઉતારશે તે પરમ સુખ, શાંતી પ્રાપ્ત કરશે એવું મને અનુભવાય છે. અને સાધુ શ્રી છત્ર બલીદાસ સાહેબ તથા સાધુ સ્યામદાસજી આ બે મુર્તિ ઘણી પવિત્ર છે. અને આ કબીર આશ્રમની સેવા ઘણી કરે છે.

લી. પ્રેમાળ સેવક

શ્રી ધરમસીભાઈ લક્ષમણભાઈ પટેલ

ઠે. ધર્મનિવાસ, છાલિયાપરા,

લીંબડી ઝાલાવાડ

પ્રિય સજ્જનો આ કબીર સત્ય પ્રકાશ નામનાં શાસ્ત્ર પુણ્ય શ્રી તપસ્વી સાહેબે દોહા, ચૌપાઈ, છંદમાં લખ્યા છે આ શાસ્ત્રમાં કબીર સાહેબના બહુત ઉંચ જીવન, ચરિત્ર, જ્ઞાન, ભક્તિ, નીતિ, ત્યાગ, તથા ગૃહસ્થ ધર્મ વિસ્તાર પૂર્વક વર્ણન કર્યા છે ઘણો પરિશ્રમ ઉઠાવી સમાજની અમુલ્ય સેવા કરી છે બીજી વાત એ છે કે તપસ્વી સાહેબને ખેડી આવક ન હોવાના કારણે આ શાસ્ત્ર છપાવવા માટે રકમ પ્રાપ્ત કરવા માટે અને લખવામાં ઘણી મહેનત પડી છે

પ્રિય સજ્જનો આજે હું ચાર પાંચ વર્ષથી લીંબડી કબીર

યોગાશ્રમાં રહું છું તેથી મને સંપૂર્ણ રૂપથી અનુભવ છે અને સામે
પણ જોવું છે:-કે પૂજ્ય શ્રી તપસ્વી સાહેબનાં પ્રભાવ ચમત્કારના
માફક કોઈ કોઈવાર મને તથા ઘણાં ભાઈઓને જોવામાં આવે છે
અને શ્રી તપસ્વી સાહેબ પુરન, ત્યાગી, જોગીરાજ અને પવિત્ર
મહાત્મા છે આ વાત આપ બધાને સારી રીતે જણાકાર છે મારી
હૈયાતીની વાત છે કે ૨૦૨૧નાં સાલમાં તપસ્વી સાહેબે યોગ તપ
કરવા માટે ગુફામાં બેઠા હતાં જેમાં ત્રણ દિવસની અખંડ સમાધી
કરેલ હતી તેમ આ શાસ્ત્ર બખવાની કબીર સાહેબની પ્રેરણા
તપસ્વી સાહેબને થઈ ત્યારે આ શાસ્ત્ર દોઢા, ચૌપાઈ, છંદ માં
તપસ્વી સાહેબે લખી છપાવી પ્રકાશ કર્યાં છે. તપસ્વી સાહેબે તપ,
યોગ, સમાધીમાં આ જ્ઞાન જે અનુભવો કર્યાં છે. તે જ્ઞાન
આ શાસ્ત્રમાં આવેલ છે. અને કબીર સાહેબની પ્રેરણાથી આ શાસ્ત્ર
લખાય છે. આ બધા મતલબથી આ સાહિત્યનું ઘણું મહત્વ થશે.
ભારતનાં બધાં સમાજ આ સાહિત્યને વાંચવાથી આનંદ, સંપ, પ્રદાન
કરાવશે આપ બધાનાં પ્રેમાભિલાષી સંત હંસદાસજી ગુરુ શંકરદાસજી
સાહેબ

કે : ખજુરી [જિ. ગોરખનાથપુર]
[ઉત્તરપ્રદેશ]

શ્રી પરમ પૂજ્ય બ્રહ્મનિષ્ઠ શ્રી તપસ્વી સાહેબને સમર્પણ
ગ્રન્થ મહિમા

❀ દોઢા ❀

કબીર સત્ય પ્રકાશ કે ❀ તપસ્વી લીખા બનાય ।
સકલ સૃષ્ટી કે જીવ કે ❀ સંપ કલ્યાણ સૌ ગાય ॥ ૧
તપસમાધી પટ માસ ક્રી ❀ સાહેબ તપસ્વી કીન ।
સાહેબ કબીર પ્રેણા ભા ❀ તબે ગ્રન્થ લીખ દીન ॥ ૨
યહ ગ્રન્થ બિશાલ બહુત ❀ ભારત જનહિત સોય ।
કીસીકા ખંડન હે નહી ❀ લાલીત ભાવ મા હોય ॥ ૩
પિંગલ કાવિ નિયમ જે ❀ યહ ગ્રન્થ કે માહિ ।
ભાવ રસ અલંકાર સખ ❀ ગિંચ જ્ઞાન જે આદિ ॥ ૪

❀ કવિત ❀

ત્રીવેની' સમાન કાવ્ય ❀ ધારા શુભ સોમત હે ।
 પ્રીતો હે અથાહ શ્રમ ❀ વેદ સમ બાની હે ॥ ૧
 ભક્તિ રસ ભાવ રૂ રે ❀ કાવ્ય શાસ્ત્ર નિયમ પુરે ।
 પંથ કોશ સમષ્ટિ સાર ❀ જીવોં ધર્મ જાની હૈં ॥ ૨
 સદાચાર અચાર નીતી ❀ રક્ષન નીતી સારી જો ।
 રાજ નિતિ રાજ યોગ ❀ ભક્તિ યોગ પ્રચારી હૈં ॥ ૩
 હિંમત ભનંત યાતે ❀ કહાં કહું બેર બેર ।
 યોગ યોગાભ્યાસ મેં ❀ સાહબ તપસ્વી જ્ઞાની હૈં ॥ ૪
 રથે હૈં કલી કે બીચ ❀ તરની સમાન ગ્રન્થ ॥
 ભવ પંથ સાગર જીવો ❀ રાહ એક પ્રીતો હૈં ॥
 વિષયી કુટીલ કુર ❀ કલીકે કુચાલી જીવ ॥
 તાકો શીવ રૂપ ધારી ❀ કલ્યાણ પદ દીનો હૈં ॥ ૨
 કીનો કલી દાવાનલ ❀ સાંચા ધર્મ ભસ્મ સમૈ ॥
 કરી જ્ઞાન વૃષ્ટિ જીવ ❀ સૃષ્ટિ સુખ દીનો હૈં ॥
 ધન્ય દેહ ધારી એસે ❀ ભારી ઉપકારી જો ॥
 રચી કે પ્રકાશ સત્ય ❀ જ્ઞાન સત્ય દીનો હૈં ॥
 હિંમત ભનંત અસ ❀ પ્રેમ રસ સાની સે ॥
 સાહબ તપસ્વી ચરન ❀ બન્દના હમારી હૈં ॥ ૫

કબીર ભગવાનને બન્દના

કવિત

ઓકાર અજર અમર ❀ સ્વયં પ્રકાશ રૂપ ॥
 તેજેમય જોતી રૂપ ❀ દિવ્ય દેહ ધારી હે ॥
 લીનો અવતાર યુગેયુગ ❀ ભક્ત હેત કાજ સારેવ ॥
 દીનો સમરન સેવા ❀ જન હીત કારી હૈં ॥
 બ્રહ્મ કે સ્વરૂપ જ્ઞાન ❀ જોગ ધ્યાન આપી જો ॥
 દયાતા દયાન ધીયે કહી ❀ જન્મ મૃતુ ટારી હૈં ॥

૧ કર્મ ઉપસના જ્ઞાનકાંડના રહસ્ય આ ગ્રન્થમા પુરા ભર્યા છે.

હિમ્મત કહત યાતે ❀ સાહેબ કબીર કે ॥
પુરત સપ્રેમ યુત ❀ બન્દના હમારી હૈ ॥

શાસ્ત્રી હિમ્મતલાલ લાનુશંકર
લીંબડી ઝામડી

—: ભુમી કા :—

બધા પ્રકારથી જે આનંદ અને મંગલ સ્વરૂપ શ્રી મદગુરુ કબીર સાહેબ છે તે સાહેબ સંત મતના આદિ પરવર્તક વિશ્વવંદનીય છે. કબીર સાહેબનાં આધ્યાત્મિક જ્ઞાન સમજવા માટે ઘણાં અભ્યાસીઓ અને વિદ્વાનો ઘણું પરિશ્રમ કરી મંથન કર્યું છે. સાહેબની વાણી, સાહેબનાં જ્ઞાન તેના જીવનનાં પ્રતિ પ્રસિદ્ધ કરે છે. તેમની વાણી પ્રત્યક્ષ તદાત્મક દર્શન કરાવી રહી છે. તે સાહેબ સત્ય અર્હિસા અને માનવતા નીતિનાં માનવ અવતારજ હતાં એવા જગતનાં અભ્યાસીઓ નિશ્ચય કર્યા છે. જગતનાં મિથ્યા, પ્રપંચ, પાખંડ, કલા, જાતી દ્વેષ ભાવના હિંદુ મુસલમાનનાં પરસ્પર તકરાર, અનરથના જડભૂળ કાઢવા માટે ભારત વર્ષમાં મહાન પ્રભાવ-શાળી સર્વ સિદ્ધિઓનાં સહિત એક વિભુતી પ્રગટ થઈ તે વિભુતી સ્વયં કબીર સાહેબ છે. ભારતનાં દરેક પ્રાંતની ઘણી વ્યક્તિઓએ સાહેબનાં સાખી ભજનો ગાય છે. અને જાણે છે, વિદ્વાનો અને બિન વિદ્વાનો કબીર સાહેબની સાખી દોહા, ભજન ઘણું પ્રિય લાગે છે. આ પ્રંથ પુણ્ય તપસ્વી સાહેબે પદમાં કબીર સાહેબનાં જીવન ચરિત્ર અને જ્ઞાન ભક્તિ, નીતિ, યોગ, ગૃહસ્થ, ત્યાગ, ધર્મ બધા કાવ્યોમાં વિવેચન લક્ષીત ભાવે કર્યા છે તે જગતના ઘણા ઉપકાર કર્યા છે.

મને વિશ્વાસ છે કે આ સાહિત્ય સમાજને ઘણું સુખ શાંતી પ્રદાન કરશે.

મહંત શ્રી કાકુરદાસજી સાહેબ
ડે. લાલ દરવાજા ગુંદી રોડી,
કબીર આશ્રમ,
મુ. મુરત [ગુજરાત રાજ્ય]

મહન્ત શ્રી ઠાકુરદાસજી સાહેબ
દે: લાલ દરવાજા ગુદીસેરી કબીર આશ્રમ, સુરત.

અહિંથી ગ્રન્થકારનો ઉદ્દેશ શરૂ થાય છે.

પ્રિય સજ્જનો આપના બધા શાસ્ત્રો વાંચવાથી અને શ્રવણ મનન કરવાથી એવો ભાસ થાય છે કે અનંત ચૈતન્ય જીવાત્મા અને પાંચ તત્વો પ્રકૃતિના સંમેલન થવાથી આ અસાર સંસાર અમર રૂપથી દૃષ્ટિ ગોચર થાય છે, આ ભવસાગરમાં અનંત જીવો લૌકિક ભાયાના સુખ અને દુઃખ અનંત ચોનીમાં કર્મરૂપી રહતચક્રમાં ફરતા ભોગવે છે બ્રહ્માથી કીડી સુધી બધા જીવોની પ્રવૃત્તિ પોતપોતાના સુખને માટે છે, પણ અખંડ સુખ પ્રાપ્ત કરવાનું સાધન શું છે. તે અજ્ઞાની જીવોને ખબર પડતી નથી. મહાન પુરૂષો જગતમાં અનેક વાર આવીને અખંડ સુખનું સાધન વર્ણન કરી ગયા છે, તે ઉપ દેશ પ્રધાનરૂપમાં થોડા સમય સુધી રહ્યો તે પછી જગત જેવું હતું તેવું થઈ રહ્યું. મતલબ કે જગતનો અનાદિકાળથી એવોજ સ્વ ભાવજ છે કારણ કે અમૃત અને ઝેરથી એટલે કે જડ અને ચૈતન્ય આ બંને મિશ્રીત થઈ પ્રવાહરૂપી જગતની ઉત્પત્તિ થઈ છે.

તેથી બંને પોતપોતાના ગુણો સમય સમય પરસ્પર પ્રગટ કરે છે આ સૃષ્ટિ ચક્રમાં ધણા ચક્રવર્તી રાજાઓ અને બાદશાહો થયા છે તેમની સમયમાં તેમની દુહાઈ આણુ ફરતી હતી એવું લાગતું હતું કે ઇશ્વર ખુદાએ પોતેજ છે, રાજસત્તા પ્રાપ્ત થવાથી ધણા હિંદુ, મુસલમાન બાદશાહો, રાજાઓ રાજના મદથી પ્રવિત્ર ગરીબ દુઃખી જીવોને અભાવ તીરસ્કાર કરતા હતાં અને સનાતનધર્મને પગથી હુકરાવતા હતાં. રાજાઓ આપસ આપસમાં સ્વાર્થ અંગે એકબીજાથી દ્રોહ કરતાં હતા આ કારણથી રાજસત્તાના પલટા ફેરફાર ધણા જલ્દી થતાં આવે છે જેમકે કુનોજના રાજા જયચંદ રાઠોડે પોતાની પુત્રી સયુક્તાના કારણથી પૃથ્વીરાજ સાથે ખટરાગ ઉત્પન્ન થયો ત્યારે જયચંદે પૃથ્વીરાજ સાથે વેર બાંધી કાણુલના બાદશાહ શાણુ દીન ધોરીને હિંદ પર ચઢાઈ કરવા ઉશ્કેર્યો ધરના ભેદ મલવાથી સાણુદીન હિંદ પર ચડાઈ કરી અને દીલ્હી તખ્ત કબજા કર્યા હિંદુ યવનમાં પ્રથમથી તકરાર ચાલતા હતા અને વિશેષ રૂપમાં દ્રેષ ઉત્પન્ન થયા તે મતલબથી દિન પ્રતિદિન તકરાર બધવા લાગ્યા પ્રિય સજ્જનો મહાન આપતિમાં ભારત સમાજ ફસાયો હતો લાખો હિંદુ

યવનો માર્યા ગયા તે દુષ્ણ હટાવવાવાલા કોણ હતા અને ભારતમાં સિકંદર બાદશાહ અને શેખતખી તથા વણા યવનોને ઘણું સિદ્ધિ પ્રભાવ ખતાવી અથવા પોતાના શિષ્ય કરી હિંદુ-મુસલમાનમાં પરસ્પર પ્રેમ સંપ કરાવવાવાલા કોણ હતા? હિંદુ રાજાઓ મુસલમાન નવાબો અને બંને કોમને પોતાના શિષ્ય કરી પરસ્પર બંનેમાં પ્રેમ કરવાવાલા કોણ હતા? સ્વયં સિદ્ધ સર્વ શક્તિમાન પુર્ણ જ્ઞાન વૈરાગ્યનો ભંડાર અયુની પ્રગટ કોણ થયા? આપ બધાને માલુમ તો હશે કે ઉપરોક્ત બધા શુભ કાર્ય કરવાવાળા પ્રભાત્મા શ્રીકબીર સાહેબ હતા કબીર સાહેબમાં સમ્યક જ્ઞાન, સમ્યક ચરિત્ર, સમ્યક શક્તિ પુર્ણ ભરેલી હતી. તે આગળ વિસ્તાર પુર્વક આ શાસ્ત્રમાં વર્ણન કરવામાં આવશે.

ઘણાં સિદ્ધ પુરુષોના એવા મત છે, કે કબીર સાહેબ સ્વયં ઈશ્વર સતપુરુષ બ્રહ્મ છે એક સ્વરૂપથી સતલોક અમરધામમાં તેજેમય પ્રકાશથી બીરજમાન છે અને તે ઈશ્વર સ્વરૂપથી જ્યોતી રૂપે જગતમાં આવી કબીર જોગણ નામથી અયોની પ્રગટ થઈને જીવને ઉપદેશ કરી મુખી કરે છે, સતજુગના પહેલા તારણ બયામન બલભદ્ર આદિક ધણા યુગો થઈ ગયા છે. આ બધા યુગોમાં કબીર સાહેબ સતલોક અમર ધામથી જ્યોતી રૂપે પધારીને જગતમાં પ્રગટ થઈ સંત સ્વરૂપ ધારણ કર્યું હતું તે સ્વરૂપના ગાની પુરુષ જોગણ નામથી પ્રસિદ્ધ થયા હતા. અને જે જે અધિકારી જીવને ઉપદેશ કરી દેતા તે સમયમાં કોઈ કોઈ ગ્રંથોના મત મળે છે. તે પ્રસંગ આ શાસ્ત્રમાં આગળ વર્ણન કર્યા છે. સતયુગમાં સતમુદીન ત્રેતામાં મુનીદ્ર સ્વામી, દ્વાપરમાં કર્ણામય સ્વામી, અને કલ્પયુગમાં કબીર સ્વામીના નામથી પ્રગટ થયાં હતાં, અને ચારે યુગોનાં પદેસાં ધણા યુગો થઈ ગયા તે યુગોમાં કબીર સાહેબ જોતી રૂપમાં આર્મ અયોની પ્રગટ થયા હતા. કબીર સાહેબમાં જ્ઞાન અને ચરિત્ર શક્તિ કેટલી હતી તે કહેવાની અસંભવ છે. કિન્તુ કબીર સાહેબની રૂપા અને પ્રેરણાથી કંઈક સખી શક્તિ જીવે નીચે કમવારે દર્શાવ્યા છે.

કબીર સાહેબની સોળ મહાન શક્તિઓનું વર્ણન

પ્રથમ :- કબીર સાહેબ સતપુરુષ ઈશ્વર પારબ્રહ્મ પરમાતમા પોતે છે.

બીજી :- તેજેમય જ્યોતિ રૂપે જગતમાં આવે છે

ત્રીજી :- તે જ્યોતિથી અયોની પ્રગટ થઈ મનુષ્ય જેવા સંત સ્વરૂપ ધારણ કરે છે

ચોથી :- માતાના ગર્ભ અથવા રજઘીર્યથી સાહેબની શરિર કોઈ વખતે થયો ન હતો.

પાંચમી :- કબીર સાહેબના શરીર પંચ મહાભૂત હાડચામ માંસ લોહી આદિક હતા નહિ.

છઠી :- કબીર સાહેબ જ્યારે જ્યારે જીવોને ચેતાવવા માટે આવ્યા ત્યારે ત્યારેના અખંડ બ્રહ્મચારી હતા કોઈ વખત વિવાહ કોઈ સ્ત્રી સાથે કર્યા હતા નહિ.

સાતમી :- કોઈ જીવને શ્રાપ કે તાડન કર્યા નહિ ક્રોધ થવાના ઘણાં કારણો બનતા હતા તો પણ તામસ ભાવ લાભ્યા નહિ શુદ્ધ સંતો ગુણમાં આદિથી અંત મુખી વર્તતા હતા સિદ્ધિ પ્રભાવ બતાવી અજ્ઞાની જીવોને માનવતાના પાઠ પઢાવ્યા હતા.

આઠમી :- સર્વ દેવોને સર્વોપરી સતપુરુષ ઈશ્વરની ભક્તિ કરવા માટે જીવોને ઉપદેશ આપતા હતા.

નવમી :- જીવ બ્રહ્મના એકતા કરવા માટે રાજયોગ બીજાં ગમ માર્ગ પદ્ધતિથી ધ્યાનના સહજ મારગ જ્ઞાસુઓને દર્શાવતા હતા જે ક્રિયાથી મોક્ષપદ પ્રાપ્ત થાય છે ચૈતન બ્રહ્મ સ્વરૂપ ઉર્ધ્વ સત્યલોક અને ઘટ ભીતરમાં બેઠે સ્થળે કબીર સાહેબે દર્શાવ્યા છે.

દશમી :- હિંદુ તથા મુસલમાન બ્રાહ્મણ અને હરીજન બધાને એક સરખો ઉપદેશ અને માન આપતા હતા જીવોને મુખી કરવા માટે અને સમાજને સુધારવા માટે કબીર સાહેબમાં બીજી પંચ સંપ્રદાયના ભેદ હતા નહિ.

યવનો માર્યા ગયા તે દુખ હટાવવાવાલા કોણ હતા અને ભારતમાં સિકંદર ખાદશાહ અને શેખતખી તથા ઘણા યવનોને ઘણું સિદ્ધિ પ્રભાવ ખતાવી અથવા પોતાના શિષ્ય કરી હિંદુ-મુસલમાનમાં પરસ્પર પ્રેમ સંપ કરાવવાવાલા કોણ હતા? હિંદુ રાજાઓ મુસલમાન નવાબો અને બન્ને કોમને પોતાના શિષ્ય કરી પરસ્પર બન્નેમાં પ્રેમ કરવાવાલા કોણ હતા? સ્વયં સિદ્ધ સર્વ શક્તિમાન પુર્ણ જ્ઞાન વૈરાગ્યનો ભંડાર અયુની પ્રગટ કોણ થયા? આપ બધાને માલુમ તો હશે કે ઉપરોક્ત બધા શુભ કાર્ય કરવાવાળા પ્રમાત્મા શ્રીકબીર સાહેબ હતા કબીર સાહેબમાં સમ્યક જ્ઞાન, સમ્યક ચરિત્ર, સમ્યક શક્તિ પુર્ણ ભરેલી હતી. તે આગળ વિસ્તાર પુર્વક આ શાસ્ત્રમાં વર્ણન કરવામાં આવશે.

ઘણાં સિદ્ધ પુરૂષોના એવા મત છે, કે કબીર સાહેબ સ્વયં ઈશ્વર સતપુરૂષ બ્રહ્મ છે એક સ્વરૂપથી સતલોક અમરધામમાં તેજેમય પ્રકાશથી બીરજમાન છે અને તે ઈશ્વર સ્વરૂપથી જ્યોતી રૂપે જગતમાં આવી કબીર ભોગણ નામથી અયોની પ્રગટ થઈને જીવોને ઉપદેશ કરી મુખી કરે છે, સત્તત્તુગના પહેલા તારણ ભયામન બલભદ્ર આદિક ધણા યુગો થઈ ગયા છે. આ બધા યુગોમાં કબીર સાહેબ સતલોક અમર ધામથી જ્યોતી રૂપે પધારીને જગતમાં પ્રગટ થઈ સંત સ્વરૂપ ધારણ કર્યું હતું તે સ્વરૂપના જ્ઞાની પુરૂષ ભોગણ નામથી પ્રસિદ્ધ થયા હતા. અને જે જે અધિકારી જીવોને ઉપદેશ કર્યો હતો તે સબંધમાં કોઈ કોઈ ગ્રંથોના મત મળે છે. તે પ્રસંગ આ શાસ્ત્રમાં આગળ વર્ણન કર્યાં છે. સતયુગમાં સતસુકીત ત્રેતામાં મુનીન્દ્ર સ્વામી, દ્વાપરમાં કૃષ્ણામય સ્વામી, અને કલયુગમાં કબીર સ્વામીના નામથી પ્રગટ થયાં હતાં, અને ચારો યુગોનાં પહેલાં ઘણા યુગો થઈ ગયા તે યુગોમાં કબીર સાહેબ જોતી રૂપમાં આઈ અયોની પ્રગટ થયા હતા. કબીર સાહેબમાં જ્ઞાન અને ચરિત્ર શક્તિ કેટલી હતી? તે કહેવાની અસંભવ છે. કિન્તુ કબીર સાહેબની દયા અને પ્રેરણાથી કંઈક લખી શકું છું તેથી નીચે ક્રમવાર દર્શાવ્યા છે.

કબીર સાહેબની સોળ મહાન શક્તિઓનું વર્ણન

પ્રથમ :- કબીર સાહેબ સતપુરુષ ઈશ્વર પારબ્રહ્મ પરમાત્મા પોતે છે.

બીજી :- તેનેમય જ્યોતિ રૂપે જગતમાં આવે છે

ત્રીજી :- તે જ્યોતીથી અયોની પ્રગટ થઈ મનુષ્ય જેવા સંત સ્વરૂપ ધારણ કરે છે

ચોથી :- માતાના ગર્ભ અથવા રજબીર્યથી સાહેબની શરિર કોઈ વખતે થયે ન હતો.

પાંચમી :- કબીર સાહેબના શરીર પંચ મહાભૂત હાડચામ માંસ લોહી આદિક હતા નહિ.

છઠી :- કબીર સાહેબ જ્યારે જ્યારે જીવેને ચેતાવવા માટે આવ્યા ત્યારે ત્યારેના અખંડ બ્રહ્મચારી હતા કોઈ વખત વિવાહ કોઈ સ્ત્રી સાથે કર્યા હતા નહિ.

સાતમી :- કોઈ જીવને શ્રાપ કે તાડન કર્યા નહિ ક્રોધ થવાના ઘણાં કારણો બનતા હતા તો પણ તામસ ભાવ લાભ્યા નહિ શુદ્ધ સંતો ગુણમાં આદિથી અંત સુધી વર્તતા હતા સિદ્ધિ પ્રભાવ બતાવી અજ્ઞાની જીવેને માનવતાના પાઠ પઢાવ્યા હતા.

આઠમી :- સર્વ દેવેને સર્વોપરી સતપુરુષ ઈશ્વરની ભક્તિ કરવા માટે જીવેને ઉપદેશ આપતા હતા.

નવમી :- જીવ બ્રહ્મના એકતા કરવા માટે રાજયોગ બીહંગમ માર્ગ પદ્ધતિથી ધ્યાનના સહજ મારગ જ્ઞાસુઓને દર્શાવતા હતા જે ક્રિયાથી મોક્ષપદ પ્રાપ્ત થાય છે ચૈતન બ્રહ્મ સ્વરૂપ ઉર્ધ્વ સત્યલોક અને ઘટ ભીતરમાં બેઠે સ્થળે કબીર સાહેબે દર્શાવ્યા છે.

દશમી :- હિંદુ તથા મુસલમાન બ્રાહ્મણ અને હરીજન બધાને એક સરખો ઉપદેશ અને માન આપતા હતા જીવેને સુખી કરવા માટે અને સમાજને સુધારવા માટે કબીર સાહેબમાં બીજી પંચ સંપ્રદાયના ભેદ હતા નહિ.

અગીયારમી :- સાહેબ પૌતાના સંઘ અથવા શિષ્યો વધારવા માટે જીવો પર જોરજુલમ કે કોઈ પ્રકાર પ્રયત્ન કર્યા નહિ.

બારમી :- જ્ઞાસુઓને કલ્યાણ કરવા માટે જ્યારે ભક્તિ સેવા શીખવતા હતા ત્યારે જ્ઞાસુઓના ભક્તિ સેવામાં વિશ્વાસ ઉત્પન્ન કરાવવા માટે બધાની સાથે પોતે પણ ભક્તિ સેવા કરતા હતા એવા કબીર સાહેબમાં દાસાપણ હતું સાહેબમાં મહાન શુભ શક્તિઓ અમાપ ભરી હતી તો પણ સાહેબમાં અહંકાર મદ સ્પર્શ કરી શક્યા નહિ.

તેરમી :- પરમાત્મા કબીર સાહેબમાં ક્ષમા સમુદ્રનાં જલ માફક ભરેલી હતી. મતલબ કે સાહેબનો દોષી અને માયાવી અજ્ઞાની જીવોએ નિંદા તથા શરીર નાશ કરવા માટે ઘણાં પ્રયત્ન કર્યા, તો પણ સાહેબ આ અજ્ઞાની ને દુઃખ આપવા માટે જરા સંકેત કર્યા નહિ. તેથી માલુમ પડે છે, કે કબીર સાહેબમાં ઘણી ક્ષમા હતી. તે આપણે સર્વ જાણી શકીએ નહિ.

ચૌદમી :- જે સ્ત્રી રૂપી માયાએ દેવ, ધનુજ, કિન્નર, નિઝર, રૂપીમુની, ગંધર્વ, નાગ, મનુષ્ય, 'પશુ-પક્ષી, આદિકેને પોતાની જાળમાં ફસાવીને ઘણા વખત ઝુલાવ્યા છે. તે સ્ત્રી રૂપી માયા કબીર સાહેબને વશ કરી શકી નહિ.

પંદરમી :- કબીર સાહેબ સ્વયં સિદ્ધ પુરૂષ છે. મતલબ કે સિદ્ધિઓ પ્રાપ્ત કરવા માટે કોઈ ક્રિયા કર્યાં વગર સાહેબમાં સર્વ સિદ્ધિઓ હતી, અને જે આત્મા સર્વ શક્તિ સિદ્ધિઓની સાથે અયોની પ્રગટ થયાં હોય અને જ્ઞાન ચરિત્રથી પૂર્ણ હોય તેમનાં જગતમાં સદગુરૂ પદ છે. આવા પુરૂષ સર્વ બ્રહ્માંડમાં બધાં જીવોનાં ગુરૂ થવાને લાયક છે. આ નિયમો કબીર સાહેબને લાગુ પડે છે, અને જે પુરૂષ શુભાશુભ કર્મના કારણોથી અને ગર્ભાધાનથી જન્મ ધારણ કર્યાં હોય અને ગુરૂથી કોઈ વિદ્યા સીખી સિદ્ધ થયાં હોય તે પુરૂષ

સ્વયં ગુરુ થઈ શકતાં નથી. પરંતુ ગુરુથી જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરી જીવોનાં ગુરુ થઈ શકે છે. કબીર સાહેબ જ્યારે કાશી પુરીમાં પ્રગટ થયાં ત્યારે સિદ્ધિઓની કોઈ ક્રિયા કર્યાં વિના બાદશાહ સિંકદર અને શેખતકી વિગેરેની હિંદુ રાજાઓ નવાબો, અને ધણાં ધર્મીયાર્થો, પંડીત, વિક્ષાનો, આડંબરી, મિથ્યાલિમાનીઓનો સાહેબે સ્વયં સિદ્ધિઓનાં પ્રભાવથી તે લોકોને ધર્મનીતી પર લાવ્યા હતાં તે સમયમાં હિંદુ યજ્ઞોનાં દ્વેષરૂપી અગ્નિ ભયંકર રૂપ ધારણ કર્યાં હતાં ત્યારે સાહેબે પોતાની સિદ્ધિઓનાં પ્રભાવથી અને અમૃત રૂપી ઉપદેશથી બન્ને કોમમાં પરસ્પર ઝેર વેર છોડાવી સંપ્રેમ કરાવ્યાં હતાં આ સંપ્રેમના મુત્રો સર્વમાં પ્રથમ શીખવનાર કબીર સાહેબ છે. સાહેબે સાત્વીક ગુણો બધામાં પ્રકાશ કર્યાં હતાં તેથી સમ્યક્વાદના પ્રધાન નેતા હતા અને બીજા પુરૂષ મહાત્મા ગાંધીજીએ આ સંપ્રેમનાં મુત્રો પાઠ કબીર સાહેબનાં જ્ઞાન સાખી ભજનોથી ગ્રહણ કરીને અમલમાં ચૂક્યા આ સ્પષ્ટ છે.

સોળમી:- અનેક જીવોનાં કલ્યાણ કર્યા બાદ કબીર સાહેબ છેવટ ગોરખપુર જીલ્લા મગહર શહેર પાસે જઈ અંતર ધ્યાન થઈ ગયા. ત્યારે સાહેબનું શરીર મલ્યું નહિ કારણ કે સાહેબનું શરીર પંચ મહાભૂતનું બનેલું ન હતું મતલબ કે જ્યોતી રૂપે આવ્યા હતાં અને તે જ્યોતી રૂપે પધારી ગયાં રાજાઓ અને સમાજે જે કૂલ હાર પહેરાવ્યા હતાં તે અને જે ધોતી સાહેબે પહેરી હતી તે બે વસ્તુ પંચ ભૂતનું હતું તે જોવામાં આવ્યું.

પ્રથમ પ્રશ્ન : કે કબીર સાહેબ દરેક યુગોમાં હતા એનું સાક્ષી કેન

બીજો પ્રશ્ન : આ છે કે આપ કબીર સાહેબને અયોની પ્રગટ માનો છો તો રજ વિચ્ ગર્લ વિના કોઈ શરીર મનુષ્ય માત્રની ઉત્પત્તિ થતી નથી આવો કુદરતી નિયમ છે

ઉતર : કબીર સાહેબ અને આપણે બધા તથા ચોરાશી લાખ યોનીના જીવો એ બધા ધણા યુગોથી છે અને રહેશે કારણકે ચેતન જીવ આત્મા ત્રિકાલ અબાધ અવિનાશી પુરૂષ છે તેનો કોઈ કાળમાં નાશ થતો નથી તેથી સિદ્ધ થાય છે કે ધણા યુગો પહેલા આપણે બધા હતા આ સિદ્ધાંતથી સિદ્ધ થયું કે કબીર સાહેબ ધણા યુગોના પહેલાથી હતા કિન્તુ આપણા સર્વે અને કબીર સાહેબમાં એટલો ભેદ છે કે આપણે સર્વે જીવો બધી શક્તિ હિન જ્ઞાન ચરિત્ર રહિત શુભાશુભ કર્મેણે વશ થઈ અનેક યોનિઓમાં ભ્રમતા હતા તેથી આપણને બધાને ભુતકાળનું જ્ઞાન નથી અને કબીર સાહેબ જ્ઞાની ભોગજીત પુરૂષ મુનિન્દ્ર આદિત નામથી અયોની સ્વ ઈચ્છા પ્રગટ થઈ જ્ઞાન ચરિત્ર પુરણથી જીવોના કલ્યાણ અર્થે દરેક બ્રહ્માંડમાં દરેક યુગોમાં પોતાની ઈચ્છા અનુકુળ વિચરે છે.

બીજે પ્રશ્નોના ઉતર કે : ધણા શાસ્ત્રોમાં એવા પ્રસંગો મળે છે કે પરમાત્મા નિરંજન બ્રહ્મ માતા આદિશક્તિ અને બ્રહ્મા, વિષ્ણુ મહાદેવ એ અવતારી પુરૂષો વિના ગર્ભાવધાન પ્રગટ થઈ અપને અપને ભક્તોને દર્શન દીધા છે, અને જગતનું ઉદ્ધાર કર્યા છે આવા પ્રસંગ બહુવાચી સિદ્ધ થાય છે કે કબીર સાહેબ રજા વિર્યા ગર્ભાવધાન વીના પ્રગટ થાય હતા.

ત્રેદમાં પણ જીવોની ઉત્પત્તિ સાત પ્રકારથી વર્ણવી છે. આ પ્રસંગ આપણને અનુભવમાં આવે છે. કે શબ્દ, સ્પર્શ, રૂપ, રસ, ગંધ, ઈચ્છા અને વાસના.

શબ્દ સૃષ્ટી આકાશમાં ગર્જના થવાથી ધણા જીવોની ઉત્પત્તિ થાય છે જેમ કે દેડકા આદિક, સ્પર્શ મૈથુનથી મનુષ્ય પશુ આદિકની ઉત્પત્તિ થાય છે. આ જાત પ્રસિદ્ધ છે રૂપ નરનારીની દ્રષ્ટિ પડવાથી ધણા જીવોની ઉત્પત્તિ થાય છે. જેમકે અનલ પક્ષી-રસ [જલથી] ઉત્પન્ન થાય છે નાના નાના કીડાઓ ઉત્પન્ન થાય છે, અને ગંધ દુર્ગંધમાં ધણા જીવો ઉત્પન્ન થાય છે અને ઈચ્છા સિદ્ધ પુરૂષો પોતાની ઈચ્છાથી પ્રગટ થાય છે તથા વાસના ભોલન ભાવનાથી ભુત

પિયાંસ ઓદિકની ઉત્પત્તિ થાય છે ઉપર લખ્યા મુજબ કે સાત પ્રકારની ઉત્પત્તિના કારણો વર્ણવ્યા છે તેમાં રજા વિર્ય વિના અને ગર્ભાધાન વિના ઘણા જીવોની ઉત્પત્તિ થાય છે તે એક કબીર સાહેબ રજા વિર્ય ગર્ભ વિના પ્રગટ થઈ શકે છે. તેમાં શંકા રહેતી નથી આ મતલબથી કબીર સાહેબ સંતમતના આદિ પર્વતક દરેક દેશોમાં અને ભારતમાં પ્રથમ છે. સત્ય, અહિંસા, એકતા, વિશ્વ-બંધુત્વ અને એકી ઈશ્વરબાદ આ પાંચ મહાન ગુણો કબીર સાહેબે જગતમાં પ્રસિદ્ધ કર્યો છે. આ પાંચ મહાન જ્ઞાન આ ગ્રંથમાં વિસ્તાર પુર્વક વર્ણન કર્યો છે. કબીર સાહેબે સમાજને સિદ્ધિઓ બતાવી હતી આ પ્રસંગ આ શાસ્ત્રમાં થોડા પ્રમાણમાં લખ્યા છે, પરંતુ સિદ્ધિ ચમત્કાર બતાવાની સાહેબની ઈચ્છા ન હતી પરંતુ સમાજે ફરજ પાડી તેથી સાહેબે સાધ્યો બતાવી હતી, જેમકે તોતાદરીમાં સ્વામી રામાનંદના અને રૈદાસ સધનના મોટા અપમાન થયા હતા. આ અપમાન કબીર સાહેબ જોઈ શક્યા નહીં તેથી હજારો રૂપો લોકોને બતાવ્યા અને પાડાથી વેદ મંત્ર ઉચ્ચારણ કરાવ્યા અને સિકંદર બાદશાહનું પીર શેખતકી ભરતમાં હિન્દુ મુસલમાનમાં ભારે તક્રાર કરાવી હતી એ અનરથ પાપ રોકવા માટે કબીર સાહેબે કડક શખ્તોમાં કહેતા હતાં તે શખ્તો શેખતકી આદિકને પ્રિય લાગતું ન હતું. તેથી કબીર સાહેબનું શરીર નાશ કરવા માટે તે લોકોએ ઘણાં પ્રયત્નો કર્યા પણ સાહેબને કંઈ થયું નહીં આ કારણથી સાહેબે તે લોકોને ચમત્કાર સિદ્ધિઓ બતાવી હતી અને ઘણી વ્યક્તિઓ જે રજો તમે ગુણમાં લીન હતા અને ભારતને નુકશાન રૂપ હતા અને ધર્મના કોઈ અંગ માનતા ન હતા તથા ઘણા સંત આચાર્યો પડિતો વિદ્વાનો કાજ મોલવીઓ ધાર્મિક વ્યક્તિઓમાં જાતિ પંથ સંપ્રદાયમાં ખોટા ગર્ભ હતા. ઉપરોક્ત લખેલ વ્યક્તિઓને સાચા ધર્મો શિખવવા માટે સાહેબે કડક શખ્તોથી કહેતા હતા જેથી તે સાહેબના શખ્તો એ લોકોને પ્રિય લાગતા ન હતા. તેથી સાહેબે આ લોકોને સિદ્ધિઓ બતાવી હતી બધા પ્રકારના વિચાર કરવાથી સાબિત થાય છે કે સમાજને

સુધારવા અને સુખ શાંતી આપવા માટે કબીર સાહેબે સિદ્ધિઓનો ઉપયોગ કર્યો હતો, કિન્તુ પોતાના સ્વાર્થ અર્થે નહિ ભુતકાળમાં મહાન પુરૂષોમાં સિદ્ધિઓ હતી આ પ્રસંગ જાણી સમાજનું મન તે પુરૂષ તરફ વધારે ખેંચાય છે. પરંતુ સિદ્ધિઓના સાથમાં જ્ઞાન અને ચારિત્ર પવિત્ર પણાની ખાસ જરૂર છે. કબીર સાહેબમાં સિદ્ધિઓના સાથમાં ચારિત્ર અને સાત્ત્વિક જ્ઞાન પુરા ભરેલા હતા, શક્તિ જ્ઞાન ચારિત્ર આ ત્રણેય તત્ત્વ ધણા મોટા પ્રધાન અને પવિત્ર તે સાહેબમાં પુરા હતાં.

કબીર સાહેબ અયોની પ્રગટ થયા હતાં તેથી સિકંદર ખાદશાહ અને શેખતખીના ભય કર કસોટીઓમાં સાહેબના શરીરને ઈજા થઈ ન હતી. તે સમયમાં કબીર સાહેબ એ જોત જોત હિંદુ મુસલમાનમાં ધણા જીવોનું હિંસા થઈ જતું.

કબીર સાહેબે આપના સાખી ભજનમાં બહુત સ્થલે સ્ત્રી રૂપી માયાને નિષેદ કર્યા છે.

કબીર સાહેબને છળવા માટે ઈન્દ્રની અપ્સરા અને શ્રી લક્ષ્મી તથા કામદેવની સેના સાહેબ પાસે ગઈ છે ત્યારે સાહેબ એ બધા પ્રપચો ઓળખી ગયા અને કહ્યું કે હે દેવાઓ તમારે હાથમાં હું ફસાઉ તેમ નથી અને તમારે એવું પ્રપચ કરી રૂપિ મુનિ સાધુ તથા ભક્તોને શા માટે દુખ કરો છો પ્રિય જ્ઞાસુ કબીર સાહેબને જ્યાં શ્રી લક્ષ્મી તથા ઈન્દ્રની અપ્સરાઓ અને કામદેવની સેનાએ કાઈ કરી શકી નહિ. અથવા એ દેવીઓને કબીર સાહેબ સ્વીકાર કર્યા નહિ ત્યાં જગતની સાધારણ સ્ત્રીઓને કબીર સાહેબ રાખી શકશે કોઈ દિવસ નહિ એક માખીમાં ફેલે છે કે અથ બીજકમાં

❀ સાખી ❀

સુદરી ના સોહે ❀ સનકાદિક કે માથ
કબહી દાગ લગાઈ હૈ ❀ કલિ હંડી હાથ અર્થ

કળીર સાહેબે કહ્યું છે કે સનકાદિક ત્યાગીઓને સાથે સ્ત્રી શોભા આપતી નથી જેવી રીતે કાલી હંડી હાથમાં રાખવાથી કાળો કાથ લાગી જવાનો ભય છે તે મતલબથી સતપુરુષો ત્યાગીઓ બ્રહ્મચર્યના રક્ષણ માટે દરેક પ્રકારનાં ધ્યાન રાખવાની જરૂર છે અથવા ત્યાગી પુરુષોને સ્ત્રીઓ રાખવી બેધર્ય નહીં સ્ત્રીઓના ત્યાગમાં અને બ્રહ્મચર્યના રક્ષણમાં કળીર સાહેબની ઘણી વાણી સાંભળી અને ભજનો છે પરંતુ અહિંયા થોડાં જુઝાસુને ભણવા માટે માત્ર થોડુંક પ્રકાશ કર્યા છે તેવી રીતેથી ત્યાગી સ્ત્રીઓને માટે પુરૂષ માયા છે.

મતલબ કે ઇશ્વરી તરફથી સ્ત્રી પુરૂષને કલ્યાણ માટે બનેલી હક બંધન છે કળીર સાહેબે જ્યોતીરૂપે શરીર વારણ કર્યા હતા. તે કારણથી તેઓશ્રીનાં શરીરમાં કામ, ક્રોધ, લોભ, મદ, દેષ વિગેરે ના હતાં પરંતુ રજા, વિય, ગર્ભથી જે શરીર ઉત્પન્ન થયાં હોય તે શરીરમાં સ્વભાવિક કામ આદીકની ઉત્પત્તિ થાય છે મતલબ કે પ્રકૃતિનું ગુણ કામ ક્રોધ આદિક છે પ્રિય સજ્જનો આ સાહિત્યમાં કળીર સાહેબના કાલકાળો બાલ તરૂણ બિરધનાં આધ્યા છે પરંતુ તે સાહેબની લીલા માત્ર છે કળીર સાહેબના સત્ય સ્વરૂપ પંચભૂત શરીરે સ્થિતિ ફેરો આદિકથી રહિત છે, પરંતુ સમાજને ઉપદેશ કરવા માટે આ સ્વરૂપ સાહેબે બતાવ્યા હતાં.

કળીર સાહેબના જે મહાન શક્તિ અને મહાન ચારિત્ર, જ્ઞાન ઉપર ભુમીકામાં થોડાં પ્રકાશ કર્યા છે તે આ શાસ્ત્ર વાંચવાથી તમને વિશેષરૂપથી ખબર પડશે કળીર સાહેબમાં જ્ઞાન, ચારિત્ર, શક્તિઓ અનંત હતી તે બધા પ્રસંગો આપણે બધા ક્યાંથી, બહારી, સડીએ પરંતુ કળીર સાહેબ તરફથી અમોને જે પ્રેરણા સૂચનો મળી છે તે તાકાત બેરથી તેણીનાં શુભ ચારિત્ર લીલા વર્ણન કરી શકું છું. ભૂતકાલમાં ઘણાં સિદ્ધ પુરૂષો થઈ ગયા છે.

તે બધાએ કળીર સાહેબના જ્ઞાન ચારિત્ર શક્તિના વર્ણન કર્યા છે. અને તે આજે જગતમાં તે શાસ્ત્રો પ્રસિદ્ધ છે તથા આજે વર્તમાનમાં મારી માફક ઘણાં સતે વિદ્વાનો કળીર સાહેબના જ્ઞાન ચારિત્ર શક્તિના વર્ણન કરે છે. તો ત્યાં મારી શું ગણતરી છે? પરંતુ તેઓશ્રીની અપાર દયા અને પ્રેરણાથી આ “કળીર સત્ય

પ્રકાશ" ગ્રંથ અમે લખ્યો છે. મને પુરો વિશ્વાસ છે કે આ શાસ્ત્ર ભારતમાં બધા સમાજને સુખ શાંતિ રૂપ થઈ પડશે.

❀ સમય નિર્ણય ❀

પ્રિય સજ્જનો સદગુરુ કબીર સાહેબે જીવોના કલ્યાણ અર્થે દરેક યુગોમાં પધાર્યા હતાં અને કલયુગમાં ઘણી વખત ભારત ખંડમાં પ્રગટ થયા છે તે કારણથી સાહેબના પ્રગટ તથા અંતરધ્યાન સમય વિદ્વાન લોકો જુદાજુદા સમયે ઘણા ગ્રંથોમાં વર્ણન કર્યા છે તે બધાના મતભેદ હોવા છતાં તે લોકોનું માનવાનું સાચુ છે તે નિચે દર્શાવવામાં આવેલ છે.

❀ કબીર સાહેબના પ્રગટ તથા અંતરધ્યાનના સંવતસર કોઠા ❀

સંખ્યા	ગ્રંથકો નામ	વિક્રમ સંવત	અંતર ધ્યાન	ધસ્વી સને
૧	સંપ્રદાય	પ્રગટ		પ્રગટ અંતરધ્યાન
૨	લક્ષિત સુધા બિન્દુ	૧૨૦૫	૧૫૦૫	૧૧૪૮ ૧૪૪૮
૩	કબીર મંસૂર	૧૪૫૬	૧૫૫૨	૧૩૬૪ ૧૪૪૫
૪	કબીર એન્ડ કબીર પંથ	૧૪૫૬	૧૫૭૫	૧૩૬૮ ૧૫૧૮
૫	ગરીબદાસજીકા ગ્રંથ સાહેબ	૧૪૬૭	૧૫૭૫	૧૪૪૦ ૧૫૧૮
૬	કબીર એન્ડ કબીર પંથ કતારિ વરંડ વેસ્ટ કેઠ	૧૭૮૦	૧૭૮૦	૧૮૩૬ ૧૮૩૬
૭	શ્રી સદગુરુ મહા મહિના ગ્રંથ નરહરી બ્રાહ્મણને મળ્યા	૧૫૫૬	૧૬૭૬	૧૫૦૦ ૧૬૨૦
૮	શાન્તિ દેવીને મળ્યા	૭૦૭		
૯	દયાદાસ સાહેબને મળ્યા	૧૫૮૦		
૧૦	ગ્રંથ કબીર મન્સૂર શીવનારાયણને મળ્યા	૧૭૬૧		

જ્યારે જ્યારે કબીર સાહેબે કલજુગમાં પ્રગટ થયા હતા ત્યારે ત્યારે ઘણા જ્ઞાસુઓને ઉચ્ચ પ્રકારનું જ્ઞાન જોગ ધ્યાન અને સિદ્ધિઓનું ક્રિયાના ઉપદેશ કર્યા હતા તે મતલબથી સાહેબના શિષ્યોમાં ઘણી શક્તિ પ્રભાવ આવ્યા તે કારણે સમાજે તે બધા મહાત્માઓના ઘણું માન કર્યા તે મતલબથી આ મહાત્માઓના આજે સંપ્રદાય પંથ ગાદી ચાલે છે. અને ભારત વર્ષમાં કલ્પવૃક્ષ સમ સત્ય ધર્મનો ઉપદેશ ફેલાયો છે આ બધા કબીર સાહેબની દયાથી પ્રસાદી છે તે નિચે ક્રમવાર નામ આપ્યા છે.

૧	ધર્મદાસ સાહબ	બાંદોગઢ મધ્ય પ્રદેશ
૨	સુરત ગોપાલ સાહબ	કાશીધામ
૩	ભગવાન સાહબ	ધનૌતી બિહાર
૪	જગુ સાહબ ઉર્ફે જગદત સાહબ	બિહાર
૫	ટકસારી સાહબ	
૬	પ્રેમદાસ સાહબ	
૭	રામ કબીર જ્ઞાનીજી	ગુજરાત
૮	જીવા સાહબ	ગુજરાત
૯	કમાલી માતા	
૧૦	શામલા ભગત	સૌરાષ્ટ્ર
૧૧	ગરીબદાસ સાહબ	દીલ્હી
૧૨	દરિયા સાહબ	બિહાર
૧૩	દયાદાસ સાહબ તથા પલટું સાહબ	
૧૪	જગજીવન સાહબ	કોટવા બારાબંકી યુપી
૧૫	નારણદાસ સાહબ	ઝના-પના
૧૬	મોહન સાહબ	સાઈદાતા બારાબંકી યુપી
૧૭	રવિ સાહબ	સૌરાષ્ટ્ર
૧૮	પાન સાહબ	
૧૯	નારાયણદાસ સાહબ	પરવતા બિહાર

- ૨૦ વીરભાન સાહબ
 ૨૧ ચરણદાસ સાહબ
 ૨૨ સાહબદાસ સાહબ
 ૨૩ દરિયા સાહબ રાજપુતાના
 ૨૪ ધીસા સાહબ મધ્યપ્રદેશ
 ૨૫ જનકસિ સાહબ
 ૨૬ શીવનારાયણ સાહબ સીપી
 ૨૭ દેવીદાસ સાહબ
 ૨૮ દિત્તદર્વેશ સાહબ
 ૨૯ કૃષ્ણ કારખી બિહાર
 ૩૦ નાદિયા પથ
 ૩૧ દરીયા સાહબ બિહાર

॥ અનુબંધ નિરૂપણ ॥

❀ દોહા ❀

શ્રવણ મનન નિધ્યાસન કે ॥ યહ શાસ્ત્રપુનિ કીન ॥
 અનુબંધ જનન કે ॥ તપસી સો લિખ દીત ॥

—: ચોપાઈ :—

અધિકારી સંબંધ હે સોઈ ❀ બિપથ પ્રચીન નીના હોઈ ॥
 અનુબંધ જનને બિન ના તાહી ❀ પ્રેમ હોત શીશ્ન ને નાહી
 ઉપર લિખા ને ચાર પ્રસંગા ❀ અનુબંધ કહત એને બડ આંગા
 પ્રથમ અધિકારી કહત હે સોઈ ❀ સંતિ લોવ સદા ચારી હોઈ
 માનય સત્ય બેલ કો તાહી ❀ સાહબ કબીર મે પ્રેમ બહુ આહી
 સતો ગુણ દેવ મે પુરન લાવા ❀ એસે પુરુષ અધિકારી ગોવા
 કબીર સત્ય પ્રકાશ હે સોઈ ❀ યહ અધિકારી પુરન ને હોઈ
 દુસર સંબંધ અસ ને ભયઉ ❀ પ્રતિપાદક પ્રતિપાદ્યલોવતે કહેઉ
 યહ અંથ કબીર સત્ય પ્રકાશ ❀ સાહબ મહિમા લિખા ઉલ્કસા
 નિર્મલ જ્ઞાન સાહબ કા તાહી ❀ પ્રતિ પાદન યહ અંથ કે માહી

❀ દોહા ❀

સાહબ કબીર પ્રગટ તે ॥ લે અયોની જો જન ।
ઉત સાહબ ઉપદેશ તો ॥ બહુત ઉચ સો માન ॥

—: ચોપાઈ :—

સાહબ શક્તિ પ્રતિપાદન જોયું ❀ હૈ બડા જ્ઞાન તારીફ કરે લોગ
જેસે સોની એક હૈ 'સોઈ' ❀ સોની સે સંબંધ રાખત હૈ જોઈ
તીસર વિષય કહત હો યાકે ❀ નિઃકાર, બ્રહ્મ સાહબ હૈ જોકે
સંત ભક્ત બહુ ભે, જગમાહી, ❀ ધનકો, જ્ઞાત સાહબ કહા આહી
યહ શાસ્ત્ર મે વર્ણન કીન્હા ❀ મુખ્ય વિષય યહ ગ્રંથ મે લીન્હા
ચૌથા અનુબન્ધ કહત હૈ 'સોઈ' ❀ બડા પ્રયોજન જનો જોઈ
સાહબ કબીર કા ઉપદેશા ❀ બહુ પ્રકાશ 'માનો' દીનેશા
જીવં બ્રહ્મ સુરતા ઓ પ્રાના ❀ ચારો ભેદ "કહેઉ" બિલગાના
યહ ઉપદેશ મે બડ બિશ્વાસા ❀ કરે ધ્યાન જો, મુલે કી આશા
ધસી સે મોક્ષ મિલેગા તાહી ❀ યહ શાસ્ત્ર પ્રયોજન આહી
ધસી સે અનુબંધ કીન બખાના ❀ સજ્જન સમુઝ કરે જાને જ્ઞાના

—: અનુક્રમણિકા :—

સંખ્યા	પ્રસંગ	પૃષ્ઠ
૧	પ્રાર્થના	૧
૨	સમય લખવાનો કારણ તથા સ્થલ	૪
૩	પિંગલના નિયમો	૬
૪	આ શાસ્ત્રનો મહિમા	૭
૫	આશાશાસ્ત્રના સાર અને અધિકાર યોગ્ય	૯
૬	ગુરુ મહિમા	૧૩
૭	સંત અસંત લક્ષણ	૧૬
૮	સંત અને સંતનો મહિમા	૨૦
૯	હૃદયોગ ક્રિયા	૨૨
૧૦	રાજયોગ	૩૬
૧૧	સાર્યા ત્યાગ	૪૨
૧૨	ચાર પ્રકાર વૈરાગ્ય	૪૫
૧૩	છાયા પ્રરૂપ	૪૬
૧૪	પાત્ર પરીક્ષા	૪૯
૧૫	સુપાત્ર મહિમા	૫૩
૧૬	રક્ષન નિતી ધર્મ	૫૭
૧૭	ચાર પ્રકારની વ્યક્તિ	૬૪
૧૮	સારો અને ખરાબ સમય	૬૫
૧૯	માંગલિક દીશાઓ	૬૬
૨૦	માંગલિક દર્શન	૬૭
૨૧	ઈશ્વરી શક્તિ	૬૮
૨૨	ચાર વર્ણના નિયમ	૭૦
૨૩	દમ્પતિ ધર્મ	૭૧
૨૪	પ્રલાવશાળી સંતાનનો જન્મ	૭૩

અનુક્રમણિકા

સંખ્યા	પ્રસંગ	પૃષ્ઠ
૨૫	સંતકન ધર્મ	૭૭
૨૬	વિધવા ધર્મ	૮૦
૨૭	બ્રાતા ધર્મ	૮૨
૨૮	મીત્ર ધર્મ	૮૪
૨૯	તીર્થ નિયમ	૮૫
૩૦	કરજ દેવાવાળા અને લેવાવાળાના કરજ	૮૭
૩૧	આચાર ધર્મ	૮૮
૩૨	વિશેષ વ્યસન ત્યાગ	૯૩
૩૩	કબીર સાહેબના નામ અને રૂપનું મહત્વ	૯૭
૩૪	સાહેબ શબ્દ અને નામના મહત્વ	૧૦૩
૩૫	કબીર સાહેબની વાણીનું મહત્વ	૧૦૭
૩૬	ચાદ વેદ છ શાસ્ત્રનો સાર	૧૦૯
૩૭	ચાર પ્રકારના ભક્ત	૧૧૧
૩૮	પ્રથમ પ્રકારા સંપૂર્ણ	૧૧૨

દુસરા પ્રકાશ

૩૯	બ્રહ્મ સૃષ્ટીની ઉત્પત્તિ	૧૧૫
૪૦	બ્રહ્મ સૃષ્ટીની ઉત્પત્તિ કબીર સાહેબ શ્રી ધર્મદાસના સમ્બાદ રાજ યોગ વર્ણન	૧૨૧
૪૧	પન્ચ મહાન જ્ઞાન	૧૨૬
૪૨	ધન યોગ્ય ખર્ચ	૧૨૮
૪૩	નીતિ અનીતિમાન રાજાઓ અને બાદશાહો	૧૩૦
૪૪	કબીર સાહેબને કાશીમાં પ્રગટ થવાનું કારણ	૧૩૧

અનુક્રમણિકા

સંખ્યા	પ્રસંગ	પૃષ્ઠ
૪૫	સિંકદર લોદીના શાશન હિંદુ યવનનાં દંગા	૧૩૩
૪૬	સ્વયં બ્રહ્મ પ્રગટ	૧૩૪
૪૭	ગોરીશંકરના પ્રસંગ	૧૩૮
૪૮	ગોરીશંકરને ત્યાં સાહબ	૧૪૧
૪૯	બાલ લીલા અને મોક્ષ હંસ વર્ણન	૧૪૯
૫૦	રામનન્દ સ્વામીના પ્રસંગ અનન્તાનંદન કથામા	૧૫૩
૫૧	ગુરુ ધારન નીશ્ચય	૧૫૫
૫૨	કબીર સાહેબ દો રૂપમા	૧૫૭
૫૩	પુલહારના પ્રસંગ અને અપના પહિયાન કહા	૧૬૧
૫૪	દાસપદ પ્રગટ અને મોહ વિવેકના યુદ્ધ	૧૬૮
૫૫	બાદશાહ સિંકદરને જલન રોગ કાશી આગમન	૧૭૭
૫૬	સિંકદર કબીર સાહબના દર્શન માટે	૧૭૮
૫૭	કબીર સાહબ કે દયાસે બાદ શાહના રોગ દુર થયા	૧૭૯
૫૮	બાદશાહના ઉતારા પર કબીર સાહબ	૧૮૧
૫૯	શેખતકીના ઈર્ષાના જન્મ	૧૮૨
૬૦	ગાય સજીવન	૧૮૩
૬૧	હાથી અને જલ ગર્ભ તેલ પરીક્ષા	૧૮૬
૬૨	કાશીથી પરાસ્થાન	૧૯૦
૬૩	કમાલ સજીવન કમાલના પૂર્વના કથા	૧૯૧
૬૪	દિલ્લી આગમન	૧૯૬
૬૫	કુવા પરીક્ષા અગની તલવાર તોપ પરીક્ષા	૧૯૭
૬૬	કબીર સાહબનોદીલ્લીમા સખ જુદા જુદા ભાવ દેખા ૨૦૧	

અનુક્રમણિકા

સંખ્યા	પ્રસંગ	પૃષ્ઠ
૬૭	દીક્ષી નગરની સખીયોએ કબીર સાહેબને ઈશ્વર રૂપમાટેખા	૨૦૩
૬૮	કુમાલી સજીવન	૨૦૭
૬૯	શેખતકીના હૃદય પલટા	૨૧૩
૭૦	શેખની ક્ષમા યાચના	૨૧૪
૭૧	રાજ નીતી વર્ણન	૨૧૫
૭૨	બાદશાહ તથા બેગમ અને આદિકને સમ્યક પ્રેમના આદેશ	૨૧૯
૭૩	ગુરુ દક્ષિનમા હિન્દુ ધર્મનું રક્ષન	૨૨૦
૭૪	દીક્ષી થી કાશી આગમન	૨૨૮
૭૫	તત્વા જીવના પ્રસંગ	૨૨૯
૭૬	જગજીવન રાજાનો પ્રસંગ	૨૩૧
૭૭	ધર્મરૂપી બાગ વર્ણન	૨૩૩
૭૮	નવલખી બાગ લીલા રાજનીતી તથા ધર્મ વર્ણન	૨૩૫
૭૯	રાજકુટુંબ તથા પ્રજાને નીતી, ભક્તિ ના ઉપદેશ પટનથી અંતરધ્યાન થઈ સુકલ તીર્થમા પ્રગટ થયા	૨૩૯
૮૦	જગ પ્રસિદ્ધ કબીર વડ નીતી સંગ ગુણ વર્ણન	૨૪૧
૮૧	મોક્ષ હંસ સોબા	૨૪૩
૮૨	તોતાદશીનો પ્રસંગ	૨૪૮
૮૩	પાડા પાસે વેદ મંત્ર બોલાવ્યા.	૨૪૯
૮૪	કબીર સાહેબ અનન્ત રૂપમાં	૨૫૧
૮૫	અષ્ટસિદ્ધિ નવનિધી વર્ણન	૨૫૨
૮૬	ભૂમન્દલનો પ્રસંગ	૨૫૬
૮૭	રાજા વિરસિદનો પ્રસંગ	૨૬૨

અનુક્રમણિકા

સંખ્યા	પ્રસંગ	પૃષ્ઠ
૮૮	રામસિંહના પ્રસંગ અને વાઘેલા વંશની ઉત્પત્તિ	૨૭૨
૮૯	બીજલીખાં પઠાણ અને મહમદદોલાનો પ્રસંગ દસ લોક વર્ણન	૨૭૮
૯૦	પંડિત સર્વાનંદનો પ્રસંગ તથા તેની માતાને ઉપદેશ	૨૮૩
૯૧	ભગવાન સાહેબના પ્રસંગ અને સંત ભક્તના સુખ દુઃખનું કારણ	૨૯૦
૯૨	શ્રી જીશુ સાહેબનો પ્રસંગ	૨૯૨
૯૩	ઉચ્ચ જ્ઞાન વર્ણન	૨૯૪
૯૪	ગુરૂના લક્ષણ	૨૯૭
૯૫	પદ્મનાભનો પ્રસંગ અને સત્ય નામનો મહિમા	૩૦૩
૯૬	રવિ સાહેબનો સમ્પ્રદાય	૩૦૭
૯૭	શ્રી લક્ષ્મીજી તથા કામદેવનો પ્રભાવ	૩૦૮
૯૮	કામજીત કબીર સાહેબ	૩૧૧
૯૯	કામનો મહિમા	૩૧૫
૧૦૦	કબીર સાહેબના વિશ્વ મેળા	૩૧૮
૧૦૧	શીવસમ્મનનો પ્રસંગ અને સેવા ધર્મ વર્ણન શીવસજીવન	૩૨૫
૧૦૨	રામહર્ષ પંડ્યાનો પ્રસંગ	૩૩૪
૧૦૩	રામદત્તના પ્રસંગ અને ભક્તિના ગેર અંગ વર્ણન	૩૩૬
૧૦૪	સુલતાન ખાદશાહના પ્રસંગ અને બહી બેગમના ઉપદેશ રાજ ત્યાગ અને ધૃત્યરના દર્શન પન્થ વીરપ ત્યાગ	૩૪૫
૧૦૫	દામોદર શાહનો પ્રસંગ	૩૬૬
૧૦૬	અન્તરધ્યાન સમય	૩૬૮
૧૦૭	બોલીતી રૂપે અન્તરધ્યાન	૩૭૩

અનુક્રમણિકા

સંખ્યા	પ્રસંગ	પૃષ્ઠ
	ત્રીસરા પ્રકાશ	
૧૦૮	ધર્મદાસ સાહેબના પ્રસંગ	૩૮૧
૧૦૯	કબીર સાહેબ મથુરામાં પ્રગટ ધર્મદાસજી દર્શન	૩૮૨
૧૧૦	મહાસતિ રતનાવતીના પ્રસંગ	૩૮૪
૧૧૧	કબીર સાહેબને દર્શન અર્થે મોટા મેલાવડા કર્યા	૩૮૭
૧૧૨	ધર્મદાસના ચોકમાં કબીર સાહેબ પ્રગટ	૩૮૮
૧૧૩	આમીન છનો પ્રાર્થના દર્પતીને બ્રહ્મ ઉપદેશ અને ઘટ ભીતર તત્વ વર્ણન	૩૯૧
૧૧૪	પ્રમોદગુરૂના પ્રસંગ	૪૦૫
૧૧૫	પલટુ સાહેબ તથા દયાદાસ સાહેબના પ્રસંગ	૪૦૮
૧૧૬	બુલા સાહેબ તથા ગુલાલ સાહેબનો પ્રસંગ ગુલાલ સાહેબ ગગનમાં	૪૧૧
૧૧૭	ભીખા સાહેબનો પ્રસંગ અને કર્મનો મહાન પુરૂષોના દન્ડ	૪૧૫
૧૧૮	પલટુ સાહેબે નવાબના કુંવરને સજીવન કર્યા અને ગૌરાગ્ય રૂપ જ્ઞાન વર્ણન	૪૨૧
૧૧૯	જગજીવન સાહેબના પ્રસંગ ધ્યાનયોગ વર્ણન	૪૩૧
૧૨૦	દેવીદાસ સાહેબના બડ પ્રભાવ સેવા વર્ણન	૪૩૪
૧૨૧	મનસારામના પ્રસંગ અને વિશ્વજ્ઞાન વર્ણન	૪૩૮
૧૨૨	ગરીબદાસના પ્રસંગ અને ગરીબદાસના સમાધી અને ધ્યાન સમાધિ વર્ણન	૪૪૧
૧૨૩	સામલા તથા કોય ભગનના સમાધી વૈરાગ્ય વર્ણન	૪૫૩
૧૨૪	શીવ નારાયણ પ્રસંગ	૪૫૯

અનુક્રમણિકા

સંખ્યા	પ્રસંગ	પૃષ્ઠ
૧૨૫	શેખ મનસુરના પ્રસંગ અને નીતી વર્ણન	૪૬૦
૧૨૬	સમુદ્ર હટાઈ જગદિશ મંદિરની સ્થાપના	૪૬૩

ચૌથા પ્રકાશ

૧૨૭	દ્વાપરયુગની સાહેબની શુભ લીલા	
	સુદર્શન બાલમીકતા પ્રસંગ	૪૭૩
૧૨૮	ધર્મરાજના યજ્ઞ અને સુદર્શનના પ્રભાવ	૪૭૫
૧૨૯	ઈન્દ્રમતી રાનીના પ્રસંગ અને ચાર ખાની	
	જીવોના લક્ષન વર્ણન	૪૮૮
૧૩૦	આકાશ મુનીનો પ્રસંગ અને ચૌદ પ્રકાર તામસ	
	કર્મ વર્ણન	૪૯૭
૧૩૧	ક્રોધ મુનિનો પ્રસંગ અને ત્રણે ગુણ વીવેચન	૪૦૩

ત્રેતાયુગમાં કબીર સાહેબની શુભ લીલા

૧૩૨	કબીર સાહેબની શુભ લીલા રાણી મંદોદરીનો પ્રસંગ	
	અને લંકા ભવિષ્ય તથા ઘટભીતરનું જ્ઞાન વર્ણન	૫૧૦
૧૩૩	મધુકરપ્રીતીના નામનો મહિમા વર્ણન અને સત્યલોક ગમન	૫૨૦
૧૩૪	લોમશમુનિને આયુષ અને સ્વાસ પ્રતી વર્ણન	૫૨૪
૧૩૫	ઋષભદેવ તથા તેમના પુત્રો નવભોગેશ્વરને ચૌદ	
	પ્રકાર રતન ઘટ ભીતરમાં વર્ણન	૫૨૫
૧૩૬	જડભરત અને રઘુગણના પ્રસંગ જડભરતે તેના મન	
	ઈન્દ્રીયોને બોધ કર્યા	૫૩૪
૧૩૭	રાજા મોહકને ગુરુ લક્ષણ ઘટ જ્ઞાન વર્ણન	૫૪૧
૧૩૮	રાજા યોગધીર તથા તેના માતા પિતા હાથીમાંથી	
	મનુષ્ય રૂપમાં	૫૪૫

અનુક્રમણિકા

સંખ્યા.	પ્રસંગ	પૃષ્ઠ
૧૩૯	રાજ ધોધણ તથા ખેમસરીને વૈરાગ્ય વર્ણન	૫૫૨
૧૪૦	ધ્યાનમુનીને ક્ષર અક્ષર નિઃક્ષર વર્ણન	૫૫૬
૧૪૧	રાજ ભુપાલને પાંચ પ્રકાર સ્વરૂપ વર્ણન	૫૬૦
૧૪૨	કુષ્ટમ રૂપી અને ઉતરાયેન દક્ષિણાયનમર્ગ વર્ણન	૫૬૫
૧૪૩	ધ્યાનમુનિ ત્રિન કાલનો તપ અને બ્રહ્મના પાંચ નામનો તારીફ	૫૭૦
૧૪૪	ગુપ્તમુનીને સત્ય પુરૂષના દર્શન ક્ષેત્ર ક્ષેત્રજ્ઞાનો વર્ણન	૫૭૫
૧૪૫	રાજ બંકના પ્રસંગ અને પુરૂષ નામ એકસો એક વર્ણન રાજ અમરસીંહના પ્રસંગ ચમપુરી અને બેકુંઠના વર્ણન	૫૮૦

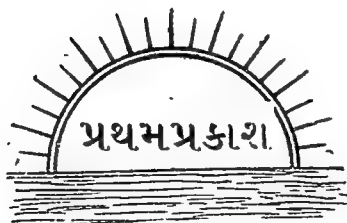
પાંચવા પ્રકાશ

૧૪૬	ધ્યાતમ મંત્ર	૬૦૭
૧૪૭	કબીર સાહેબના ભજન	૬૦૮
૧૪૮	પલટુ સાહેબના કુંડલીયા અને રેખતા	૬૨૩
૧૪૯	કબીર સાહેબના સાખી પુનમ વ્રત અર્જનામા ચેતાવની સાખી જ્ઞાનગુદરી અષ્ટમંગલ	૬૫૭

卐 सत्य नाम 卐

कुब्जीर सत्य प्रकाश
तपस्वीकृत

यह शास्त्र इनां श्री तपस्वी भादेव गुड श्री १००८ श्री गोपीदाम भादेव
कधीर आश्रम लीमरी-मीरापुर.

卐 सत्य नाम 卐

कपीर सत्य प्रकाश तपस्वीकृत

—: प्रार्थना :—

श्लोक

कपीरं सद्युग्ं नत्वा ॥ ह्याचार्यं च दयाबिधम्
सुन्दरं वीर्यतेज्ज्वालिः ॥ सत्कपीर पदामृतम्

❀ दोहा ❀

सभ शक्ति ने पूरन लरा ॥ साहज कपीर के भार्हि ।
तपसील का विनय है ॥ उन साहज से आर्हि ॥ १

—: चौपाई :—

सभ जगत का आतम नीका ❀ करो कल्याण तुमहि हो लका
अज्ञान परदा देव हटाई ❀ सत्य ज्ञान प्रकाश उगाई
एव मात्र पर दाया आर्ही ❀ धर्म भिकारा करो पुनि ताही
सुख पैराज्य का पालन नीके ❀ नीती भय राज्य ने लके
निर्मल चित होय सभ केरा ❀ सत्य का भल भदय यहि भेरा
सभको सुख शान्ति होई ❀ मोक्ष अमर पद पावय नेई
यह विनय साहज सुनि लेहू ❀ आप दयानीधि जनत तेहू
तुमरी दया कटाक्ष होई लई ❀ तभ यह एव अण्ड सुख पाई
॥ यह ग्रन्थ लिखनेका सम्बत तथा स्थल और कारण ॥

❀ दोहा ❀

भम गुर भोधी साहजल ॥ उन चरणन धरि ध्यान ।
ने सुमिरन से होयगे ॥ यही शास्त्र प्रमान ॥ २

—: योपाध :—

हो हलर ऐश्रीस भगानी ❀ सम्मत विक्रम सो तुम भानी
 पूष भास सुद आठम नेध ❀ सोमवार शुभ भानो होध
 सौराष्ट्र लींणडी मे ने आही ❀ निज आश्रम कहत सभ ताही
 गुफा लुधरा मे जेठे होध ❀ करो ध्यान प्रह क सोध
 मे सो करत रहेव यह लांती ❀ दिस दस भल था आंती
 साहज कभीर प्रेषा झिन्हा ❀ चैतन निर्गुन ज्ञान धट लीन्हा
 गृहस्थ त्याग धर्म नीती भगानी ❀ शम्प अरित्र सभ उंचा लनी
 सभको सुभ शान्ती ने होध ❀ ऐसा ज्ञान कहे तुम सोध
 होहा योपाध काव्य मे लनो ❀ पदमा भांघि करो तुम भानो
 यह ग्रन्थ सभको सुभदाध ❀ भांयय सुनय आनन्द हो लध
 यह मुनि ग्रन्थ अरंभ्यो ताही ❀ हिन्दी काव्य लिखेव पुनि आही
 साहज कभीर छस्ट ने भोरा ❀ उनकी दया प्रेषा भड नेरा
 तभ यह प्रसंग लिखा हर्षाही ❀ लवन लिये अमृत लरा आही
 यह ग्रन्थ मे प्रेम लगाध हँ ❀ मन भन्धीत इल सो नर पछिहँ
 ने छल छाडि भायय पुनि कोध ❀ हृदय पवित्र ताकर भडु होध
 साहज कभीर दया करै तेही ❀ ने अनन्द मन भायय ऐही

—: भन्दना :—

❀ होहा ❀

सर्व तत्वो का मूल ने ॥ सभ लवो का आदि ।

अनन्त कोटि प्रह्लाड मे ॥ सत्यहि पुरष अनादि ॥ ३

—: योपाध :—

शक्ति अनन्त पुरष के भाही ❀ अमर धाम गिराजत आही
 उन प्रभु से वन्दना है भोरी ❀ पार पार मे करो निहोरी
 कृष्णभय प्रभु ने ताही ❀ हमरे साहज कभीर ने आही
 तपसी अस भडुत लव होध ❀ जेध लगाध तीर ते नेध
 शुभ वीला ने आपशी आही ❀ कहन यहत मन भोर सो ताही
 भम धन्धा पुरष सो झिने ❀ दया दृष्टि नजर मे लीने
 तुमरे भल रवेयो मे सोध ❀ ने निर्विगन पादेव नेध
 भम हृदय अनुभव करो ताही ❀ सभ प्रसंग समुजो तभ आही

ઉંચ ભાવ ને આપકા હોઈ ❀ મુનકે મુખ સખ પાવે કોઈ
ઓંકાર ઓ આદિ ભવાની ❀ બ્રહ્મા વિષ્ણુ મહેશ્વર બની
દેવી ત્રીન શક્તિમે ભારી ❀ રામ કૃષ્ણ જગહિત ઔતારી
જગ પુજ્ય નામ ગણેશ કહાવા ❀ સિદ્ધિ બલ બજરંગ મે ગાવા
પાંચ તત્વ અનાદિ કહિયે ❀ ચન્દ્ર સૂર્ય જગ સેવા લહિયે
કરો બન્દના ધન સખ કાહી ❀ બાહર ભીતર દોનો આહી
જીવ બ્રહ્મ ઘટ ભીતર સોઈ ❀ પ્રાણ દેવ અરૂ મુરતા જોઈ
ક્રિયા જ્ઞાન દોનોમે તાહી ❀ બડા દેવ યહ ઘટમે આહી

❀ દોહા ❀

સાહબ જોધી ગુરૂ મમ ॥ ઉન ચરણનકી ધૂલ ।
ઉનકો તપસીક બન્દના ॥ સખ સિદ્ધિ કા મૂલ ॥ ૪

—: ચૌપાઈ:—

જીવ બ્રહ્મ ભેદ ને સોઈ ❀ ભેગ યુક્તિ દિયે પુનિ જોઈ
હમ અસ બાલ તપસ્વી બનો ❀ આપ કરાયો ભાનો સો માનો
ભાન બિના ભરમત યે વાહી ❀ ભૂલે બ્રહ્મ રૂપકો આહી
જોધીદાસ ગુરૂ દાયાકારી ❀ વહ દર્શાયા રૂપ ને ભારી
જીવ બ્રહ્મકા ને હૈ જ્ઞાના ❀ દેહ થૂલ કે માહિ સમાના
કવન કમલ બ્રહ્મ સો જોઈ ❀ કવન કમલ જીવ ને સોઈ
રૂપ ગતી શક્તી ને તાહી ❀ ગુણ તેજ ઝલકન્ત સો આહી
બ્રહ્મ સ્વરૂપ શક્તિ પુનિ બનો ❀ સખ તત્વોકા કંત બખાનો
ઘટ ભેદી ગુરૂ ને સોઈ ❀ સો પરબાય બનિ કર જોઈ
સોઈ ગુરૂ હૃદયર તુલ્ય બના ❀ અનુભવ કિયે તાહિકો માના

❀ દોહા ❀

રહિત બાદ સે ને પુનિ ॥ નહી તર્ક કા માન ।
સતગુણ ને શાન્તિ મન ॥ ધ્યાન યોગ સે બન ॥ ૫

—: પ્રથમ પ્રકાશ:—

❀ દોહા ❀

મન્ય શાસ્ત્ર ને કહત હૈ ॥ કબિત માર્હિ ગુણ દોપ ।
સર્ખ બિદ્યાન કા મત યહ ॥ કબિ કોબિદ પુનિ વોપ ॥ ૬

—: ચૌપાઈ :—

યગણ મગણ નગણ સૌ જોઈ ❀ મગણ મંગલ રૂપ જો હોઈ
સગણ તગણ પુનિ જો કહિ ગાવા ❀ જગણ રગણ કહિ અશુભ બતાવા
મગણ ત્રીન ગુણ આદિ હૈ દેવા ❀ પૃથ્વી માર્હિ સખ કો જો સેવા
નાગ દાયક જ્ઞાન મેં ભારી ❀ નગણ ત્રીન લઘુ દેવ જો ધારી
મગણ આદિ ગુરુ દેવ કહાવા ❀ શશી શુભ ફલ દાયક જો ગાવા
યગણ પ્રથમ લઘુદેવ જો જાણી ❀ જલ આનન્દ દેત સૌ આહી
દેવન કા સુખ સખ સૌ નાસા ❀ જગણ બીચ ગુરુ દેવ હૈ આસા
મધ્ય રગણ લઘુદેવ સૌ જોઈ ❀ પાવક માર્હિ જલન જો હોઈ
સગણ અંત સૌ હૈ ગુરુ દેવા ❀ કાલ હિં હરદમ કરત ઉદવા
કોઈ અર્થ સિદ્ધ નાહી હોઈ ❀ તગણ અન્ત લઘુ દેવ નલ સોઈ

❀ દોહા ❀

માયા સત્તા મેં પુની ॥ જો આદિક હૈ તાર્હિ ।

અસ નર કે યશ ગાને મેં ॥ કવિત ધ્યાન બહુ આર્હિ ॥ ૭

—: ચૌપાઈ :—

જો પુરૂષ ઇશ્વર કહેલાઈ ❀ જિનકી શક્તિ બર્ણી ન જોઈ
સત કોટિ બ્રહ્માંડ કે સ્વામી ❀ મેં ગાવોં યશ કે બડ નામી
જો સતગુરુ આદિકા માનો ❀ સાહબ કબીર મગટ જગ જનો
ઉન લીલા જીવન સુખ દાઈ ❀ શુભ ચરિત્ર યહ ગ્રન્થ મેં ગાઈ
અયોની પ્રકટ સાહબ પુનિ ભયળી ❀ તપસી ચરિત્ર ગાવત શુભ રહેળી
ધર્મેકા સખ તત્વ બખાના ❀ સખ જીવોકા સુખ અસ્થાના
ઇસસે કવિત દોષ ગુન નાહી ❀ મિશ્રી સંગ બાંસ બિકલ્તહી
અતર મુગધ કે સંગ જો સોઈ ❀ શીશી કા બહુ કીમત હોઈ
એસે કાવ્ય મમ અહૈ ભદેસી ❀ સાહબ ચરિત્ર સંગ દોત બરેસી
ઉદાસીન દુશ્મન કોઈ જનો ❀ મિત્ર કોઈ દાસ જો માનો
શુદ્ધ અશુદ્ધ અતર જો કોઈ ❀ વર્ણન કરત સંતન સખ જોઈ
શેષ પર જો કવિત કે માર્હી ❀ રાજ દોત રંક હૈ તાર્હી

❀ દોહા ❀

પિંગલ છી યહ બીધી જો ॥ બહુત ધ્યાન ન દીન ।

સુજનો સખ સુધારી કે ॥ બાગેચે પ્રબીન ॥ ૮

—: ચૌપાઈ :—

સંત લક્ષ્મી વિદ્વાન જે સોઈ ❀ સજ્જન ગણ સમાજ જે હોઈ
સખસે ખિનય કરો કર જેરી ❀ બૂલ હમાર દિલ મે ન જેરી
વિદ્યા જ્ઞાનકા બલ બહુ નહીં ❀ બડા બલ એક સાહબ આંહી
અક્ષર શબ્દ લઘુ દીર્ઘ જનો ❀ સુજન સુધારી લેહુ પુની માનો
જિનકર મન ઉદાર તે સોઈ ❀ દ્વેષ ભાવ જિનમે નહિ જોઈ
તે સજ્જન બાચહિ હર્ષાહી ❀ ઉનકા મન ખિશાલ તો આંહી
કાગ બાક જોંક સમ પ્રાની ❀ તે અવગુણ દેખે મન માની
જિન મે લક્ષિ જ્ઞાન નહિ હોઈ ❀ સેવા ધ્યાન જનત નહિ સોઈ
તે અજ્ઞાન ભરે મદ ભારે ❀ તિન કે બચન ધ્યાન ન કારે
સજ્જન બાચય પ્રિતિ લગાઈ ❀ યહાં વહાં દોનો બનિ જાઈ

॥ યહ ગ્રન્થકા મહત્વ ॥

❀ દોહા ❀

મહિમા બડ યહ ગ્રન્થકા ॥ જને પરમ સુજન ।

તપસી યહ જે પાડ કરે ॥ પાવય સખ સુખ જ્ઞાન ॥ ૯

—: ચૌપાઈ :—

કળીર સત્ય પ્રકાશ જે કોઈ ❀ બાંચત પ્રિતિ લગાકર જોઈ
સખ સંસય સખ ભર્મ જે તાહી ❀ તુરતજ મિટી જાય સો આહી
સમદર્શી યહ ગ્રન્થકો જનો ❀ ઉંચ જ્ઞાન ભરા તેહિ માનો
સખ બ્રહ્માંડ કે જે હેં સ્વામી ❀ સખ દેવન કે દેવ અગામી
નિર્ગુણ બ્રહ્મ સતપુરુષ કહિજે ❀ આદિ સૃષ્ટિ ઉનહી ને કીજે
તે પ્રભુ કી પ્રભુતા બહુ બર્ણી ❀ તપસી ગ્રન્થ ઉંચ્ય જીવ તરણી
કળીર સત્ય પ્રકાશ કે માહી ❀ એસા જ્ઞાન બખાનેવ તાહી
હસસે મહિમા બહુત હેં સોઈ ❀ જનહુ ચતુર સુજન સો જોઈ
જે યહ ગ્રન્થ શ્રવણ પુનિ કરિ હેં ❀ આપ તરહિ સન્શય ન રહિ હેં
ઉનમે અવગુન રહે ન કોઈ ❀ તપસી કરે ખિસ્વાસ જે સોઈ

❀ દોહા ❀

અમરધામ કા પુરુષ જે ॥ સખ ઉપર વહ જન ।

વહી પુરુષ કી આજ્ઞા ॥ સાહબ કળીર માન ॥ ૧૦

—: ચૌપાઈ :—

નિર્ગુન બ્રહ્મ શ્રી આજ્ઞા માની ❀ જીવોં કાજ આયે તબ જ્ઞાની
 ઘટ ભીતર સબ ભેદ બતાઈ ❀ નિર્ગુણ બ્રહ્મ કા રૂપ લખાઈ
 તપસી સુખ સાન્તી આવય ❀ વહ પદ જનિ મોક્ષ હોય જવય
 સબ શક્તી સે પુરન હોઈ ❀ પ્રગટ અયોની જનો સોઈ
 એસે સાહજ કબીર જો આહીં ❀ ઉનકા લીલા બખાનો જહીં
 કબીર સત્ય પ્રકાશ મેં તાહીં ❀ બહુ સંતનકા નામ જો આહીં
 તાતે મહિમા અગમ કહાઈ ❀ રટો સદા સત્ય નામ જો પાઈ
 જતી ભેદ પંથ સમ્પ્રદાઈ ❀ બાંચત ગ્રન્થ દ્વેષ મિટ જઈ
 સમ્પ પ્રેમ જો સબસે ચાહો ❀ બાંચો ગ્રન્થ મન મેં તો ગાહો
 શ્રવન મનન જો પાલન કારી ❀ વહ જીવહિં જવ સાગર પારી
 ❀ દોહા ❀

યહ ગ્રન્થ સમરથ બડા ॥ કામ ક્રોધ તહં નાહિં ।

કબીર સત્ય પ્રકાશમેં ॥ જો સબ શુભ ગુન આહિં ॥ ૧૧

—: ચૌપાઈ :—

શ્રદ્ધા ઔ વિસ્વાસ જો સોઈ ❀ ફલતા તે સબ કામ જો હોઈ
 જૂત કાલ સમજો નર લોઈ ❀ સબ લક્ષ્મી કા પરિણામ જો હોઈ
 યહ ગ્રન્થ બહુ બીર બખાની ❀ લોભ મોહ શ્રી સૈના હેરાની
 પાઠ કરે જો શ્રવન કરહીં ❀ તાહિ બિચારિ મનહિં મેં ધરહીં
 દોષ જય ઔર દમ્ભ ન આવય ❀ યહ ગ્રન્થ જો બાંચિ સુનાવય
 જો યહ ગ્રન્થકી કથા સુને હેં ❀ આપ તરે ઔરન કો તરિ હેં
 કામ અર્થ પુની ધર્મ હૈ જહીં ❀ મોક્ષ નિસેની જાનો તાકી
 કબીર સત્ય પ્રકાશ જો કોઈ ❀ આદર સે પહિચાને જોઈ
 તપસી યહ બિસ્વાસ કરાહીં ❀ પદો ગ્રન્થ ચિત લાય સો તાહીં
 આનન્દ બહુ ઉપજવય એહીં ❀ સાહજ કરે સહાય જો તેહીં
 ધ્રુવ દીપ ફલ પુની સોઈ ❀ યહ ગ્રન્થ પુજ્ય જો કોઈ
 યહ ચૌપાઈ સવાસૌ હોઈ ❀ નીતહિ પાઠ કરે જો કોઈ
 હૃદય પવિત્ર હોત જો તાસુ ❀ દુર્મતિ દુર જાત પુનિ જાસુ
 જો બિશ્વાસસે બાચિ સુનાવય ❀ જૂત પ્રેત નિકટ ન આવય
 સત્ય કબીર પ્રકાશ દે જોઈ ❀ જો ધર માહિ રહે પુનિ સોઈ

જાતિ પંથ સખ કો સુખ રૂપા ॥ સુને સુનાવય યહ શાસ્ત્ર સ્વરૂપા
દુઃખ દરિદ્ર સખ જાય નસાઈ ॥ સમ્ય ગ્રેમ આનન્દ ઉપજાઈ
ધન ઓ ધર્મ દોનો તહાં રહહી ॥ પાઠ કર જે પાલન કરહી

॥ ઇતિ શ્રી કબીર સત્ય પ્રકાશ ગ્રન્થકા મહત્ત્વ સમ્પૂર્ણ ॥

॥ ગ્રન્થ કા સાર અધિકારી યોગ્ય વર્ણન ॥

દોહા

કબીર સત્ય પ્રકાશ મેં ॥ પાંચ પ્રકાશ સો જનન ।

સાહબ જ્ઞાન તારીફ કરી ॥ જિજ્ઞાસુ ભેદ પ્રમાન ॥ ૧૨

—: ચોપાઈ :—

યહ ગ્રન્થ મેં પાંચ પ્રકાશા ॥ રચિર પ્રસંગ પદ્મ મન આસા
પ્રથમ પ્રકાશ મેં જે માના ॥ અધિકારી ભેદ બહુ પુનિ જાના
ગુરુ સંત ણી મહિમા ગાઈ ॥ રાજ યોગ પુનિ હકે બતાઈ
અધિકારી પુનિ બડ જે હોઈ ॥ ત્યાગ છાયા પુરૂષ જે સોઈ
ગૃહસ્થ ધર્મ કા જે બડા કામા ॥ પરીક્ષા ધર્મ ઇસી મેં જમા
નીતી ધર્મ રક્ષણ કા હેતુ ॥ મર્યાદ સહિત પાલન ધર્મ સેતુ
ત્યાગ ધર્મ તીર્થ કા નેમા ॥ અચાર ધર્મ પ્રથમ જે તેમા
છોટા બડા વ્યશન કા રૂપા ॥ સખકો જનન જોગ સ્વરૂપા
સખસે યોગ્ય ગ્રેમ જે રાખા ॥ વ્યોહાર મુખી ઇસીમ લીખ રાખા
કબીર નામ રૂપ ણી મહિમા ॥ બરણેવ બહુત લાવસે ભરિમા
નામકી મહિમા બહુ બિધિ ગાઈ ॥ જિજ્ઞાસુ સુનિ બહુ હર્ષાઈ
બહુ જિજ્ઞાસુ જે જગ માહી ॥ ઉન્હે લિયે બર્ણન કિયે તાહી
ષટ બિકાર જે તે બલવાનો ॥ શબ્દે જીવ કુંદ કરિ જાનો

દોહા

ઇનકો જીતન જ્ઞાન જો ॥ આલી ગ્રન્થ કે માહિં ।

તાતે મહિમા અગમ જો ॥ યહ ગ્રન્થ મેં આહિં ॥ ૧૩

—: ચોપાઈ :—

અધિકારી કો જો વિશ્વાસા ॥ ભક્તિ કરન મન માહિં હુલાસા
કબીર સત્ય પ્રકાશ કે માહી ॥ ઇનકી મહિમા વર્ણન હેં તાહી

ત્યાગ ધર્મ કહા પુનિ બડો ❀ દુઃખ શંસાર સમજિ મન તાડો
 સાચા ત્યાગ બિના સુખ નાહી ❀ ધર રહો બાહર કી બહી
 સ્મરણ નામ જિજ્ઞાસુ સોઈ ❀ બર્ણન નામ મહત્વ કીયે જોઈ
 અજ્ઞા બપ બડા સો બપા ❀ સખ બપો મેં મધાન સો આપા
 યહ જ્ઞાન અધિકારી કોઈ ❀ બર્ણન કીન ઉન લિયે જોઈ
 ઉનમુની ધ્યાન કીન પ્રકાશુ ❀ બડ જિજ્ઞાસુ સમજનકો આશુ
 ધ્યાતા ધ્યાન ધીયે પુનિ બસુ ❀ તીનો રૂપ પરમાયેવ ખાસુ
 એસા જ્ઞાન યહ અન્ય મેં ગાવા ❀ બડ અધિકારી કે લિયે આવા

❀ દોહા ❀

સમાધિ અવસ્થા જો પુનિ ॥ બડ જિજ્ઞાસુ બન ।

બહુત ઉંચ યહ જ્ઞાન સો ॥ જો પ્રતિપાદન માન ॥ ૧૪

—: ચૌપાઈ :—

સ્વરૂપ જ્ઞાન કહા જો તાહી ❀ બનય વોહી મોક્ષ હોઈ બહી
 પ્રસંગ અનફલ અન્ય મે ભાખા ❀ અધિકારી લિયે જો લિખ રાખા
 દ્વસર પ્રકાશ કહોં બખાની ❀ ઉત્ત સૃષ્ટિ લિખા સો બની
 આદિ સૃષ્ટિ પુરૂષને કીન્હા ❀ સોરહ અંસ પ્રગટ કર દીન્હા
 યવન સત્તા ભારત કે માહી ❀ હિન્દુ યવન તકરાર બડ આહી
 વહ સત્તા કે મદમા જોઈ ❀ બહુતક ધર્મ નષ્ટ હુવા સોઈ
 બડા કષ્ટ ભારત કે માહી ❀ ભયંકર દુખ વરણી ના બહી
 દોનો કોમ ભારત મેં રાસો ❀ ધર્મ વિશ્વાસ ગયા જો તાસો
 સત્ય લોક હંશ્વર તે જોઈ ❀ સનાતન ધર્મ રક્ષન હિત હોઈ
 આજ્ઞા કીન પુરૂષ તેહિ બારા ❀ જ્ઞાની બવ દુઃખી સંસારા
 આજ્ઞા માની જ્યોતિ એક આવા ❀ કાશી પુરી કમલ મેં છાવા
 બાલ રૂપ ધારન જો કીન્હા ❀ સાહબ કબીર લીલા લીખ દીન્હા
 ગૌરી શંકર કો દુઃખ કાપી ❀ રામાનન્દ કિહો ગુર આપી
 શાહ સિકન્દર જલન મિટાઈ ❀ તખલ્લિ અરન પડે વહ ધાઈ

❀ दोहा ❀

शाह भान अहुत किया ॥ साहज कभीर का जन ।

आदशाह का पीर जो ॥ शेष तडी जो भान ॥ १५

—: चौपाई :—

धर्मा द्वेष अहुत सो झिन्हा ❀ शेषतडी परीक्षा दीन्हा
साहज को नारा करन के हेतु ❀ लयंकर कसौटी झिन सो नेतु
साहज का अनिष्ट ना होई ❀ जोति इप प्रगटे ये सोई
सिद्धि ओ पुनि ज्ञान अताई ❀ शाह शेष को तुरत मुकाई
दोनो काम का रक्षन झिन्हा ❀ दूसर प्रकाश में लिपि दीन्हा
आदशाह नभांज जो राज ❀ संत लक्ष सभाज धर्म तान
सत्य धर्म धन सभहि सिपाई ❀ भारत भारि सभ्य ईलाई
दिन सताईस ओ पंच भासा ❀ एक सो उनीस वर्ष निवासा
भारत में रहे पुनि सोई ❀ वह इप से जनो होई
भारत में शान्ति जो थापी ❀ गोरखपुर भगहर जो आपी

❀ दोहा ❀

अन्तर ध्यान जो ले प्रभु ॥ ज्योति इप पयान ।

शरीर लाग कुछ ना भिला ॥ कूल घाती सो जन ॥ १६

—: चौपाई :—

घाती कूल का पुनि सोई ❀ कबर अरन पादका होई
यह ग्रन्थ तीन प्रकाशा ❀ प्रगटे साहज भथुरा में आशा
गोरखपुर ले अन्तर ध्याना ❀ धर्मदास पीछे मिले जना
अहु संतन को मिले सुपदाई ❀ मोक्ष का राह उनको अतलाई
सार शब्द निःक्षर ते ध्याना ❀ जिज्ञासूक सभजायव आना
यह ग्रन्थ में अरखन झिन्हा ❀ प्रसंग पात जनो प्रभिन्हा
यह ग्रन्थ औथा प्रकाशा ❀ तपसी के मन जो शुल लाशा
दापर जेता सतयुग भारी ❀ कंक लया मन अवा जो आही
अलीबद्र राववा नन्द ते जनो ❀ और औसठ युग अहुत अमानो
ये सभ युग में साहज पुनि सोई ❀ ज्योति इप धरे तन होई

❀ દોહા ❀

દેવ ઋષી જો મુનિન કે ॥ બહુત પ્રભોધેવ તાર્હિ ।
 યહ અન્ય મેં બર્ણન કીયે ॥ સુક્ષમ મેં જો આર્હિ ॥ ૧૭

—: ચૌપાઈ :—

ઈન સખકો પહુ જ્ઞાન બતાઈ ❀ ઘટ બીતર સખ તત્વ લખાઈ
 જીવ બ્રહ્મ પ્રાણુ વો સુરતા ❀ ક્ષર અક્ષર નિઃક્ષર ઘટ સમતા
 પ્રાણુ આદિ સખ કહા બખાની ❀ જ્ઞાન કર્મ ઇન્દ્રી સખ જાની
 પાંચ કેસ ચાર પદારથ સોઈ ❀ પાંચ અગ્ની સપ્ત સુરતા જોઈ
 ચૌદહ પારસ ચૌદહ રતન તાર્હી ❀ યહ અન્ય મેં બર્ણન તે આર્હી
 ચૌદહ સેખ્ય કર્મ બખાના ❀ ઉપાસના કર્મ જ્ઞાન પહિયાના
 નિર્ગુન લક્ષિ ક્રીન પ્રકાશ ❀ ગ્યેરહ અંગ ભરા પુનિ તાશા
 અધિકારી ભેદ સે ભાષા ❀ યોગ તત્વ યહાં લિખિ રાષા
 જ્ઞાન કા સાત ભૂમિકા જાનો ❀ આત્મ તત્વ બસ્તુ પહિયાનો
 ચૌદહ દશ એકાશ જો લોકા ❀ અકાસી હજાર દ્વિપ બિન શોકા
 યમ પુરી કા દુઃખ બહુ નાના ❀ બૈકુન્ઠ ધામ સુખ પૂર્ણ બખાના

❀ દોહા ❀

ચાર ખાનિ સાત પ્રકાર ॥ ઉત્પન્ન જીવ સો માન ।
 ચૌરાસી લાખ ચાનિ જો ॥ જીવ બહુત દુઃખ જાન ॥ ૧૮

—: ચૌપાઈ :—

ગર્ભ બાશ મેં યહ જીવ આવા ❀ ત્રીન તાપ સે દુઃખ બહુ પાવા
 સત્ય પુરુષ ચૈતન કા જ્ઞાના ❀ ઇસમેં બહુત જો ક્રીન બખાના
 જિસસે મેક્ષ જીવ હોય જાઈ ❀ કિર ભવ સાગર મેં ન આઈ
 પચવાં પ્રકાશ યહ અન્ય માર્હી ❀ ભજન શબ્દ રેખતા આર્હી
 કુન્ડલીયા સાખી ચેતાવની સોઈ ❀ દયા સાગર મંગલ ગુદડી જોઈ
 યહ સખ લીખા અન્ય કે માર્હી ❀ જિજ્ઞાસુ સખ બાંચેગે તાર્હી
 સતગુર જ્ઞાન ભરા યહ જોસો ❀ બહુત પ્રકાર બસ્તુ જો વાસો
 બહુ પ્રકાર જિજ્ઞાસુ હોઈ ❀ બહુત જ્ઞાન બર્ણન જો સોઈ
 પાંચ પ્રકાર અન્ય મેં આવા ❀ તપસી ઇતદા ગ્રેમ ભરિ ગાવા

યહ ગ્રન્થ બાચેગે સોઈ ❀ સખ પ્રસંગ જનયગે વોઈ
એકહિ ગ્રન્થ યહ બે બાંચા ❀ બહુત જ્ઞાન જાનેગે સાંચા
તુમ સખ બાંચિને સુખ પાઈ ❀ હમાર પરિશ્રમ સુફલ હોય જાઈ

॥ ગુરૂ મહિમા ॥

❀ દોહા ❀

બાર બાર બિનય કરૈ ॥ ધર્મદાસ સો જાન ।
યોગ છત કળીર કે ॥ ચરન કમલ મેં માન ॥ ૧૯

—: ચોપાઈ :—

ગુરૂ મહિમા કરો બખાના ❀ ગુરૂ મહિમા સખ ઉપર જાના
ગુરૂ કા કરત હૈં સખ સોઈ ❀ બેદ શાસ્ત્ર બખાના હોઈ
સાહબ કળીર કહત બે સોઈ ❀ ધર્મદાસ તુમ એક ચિત હોઈ
ગુરૂદેવ કી મહિમા બર્ણો ❀ બર્ણત શાસ્ત્ર અન્ત ન કરણો
ગુરૂ બડે પરમારથ કાબે ❀ સખ દેવ પર વહી નિવાબે
નરક જાત રોકત સો તાર્હી ❀ એક ગુરૂ દુસર કોઈ નાર્હી
ચૌરાસી છવાં દુઃખ પાવા ❀ ગુરૂ શરણ મેં જો ન આવા
ગુરૂ સતગુરૂ જો અક્ષર આર્હી ❀ યહ પદ છેદ કરૌ મેં તાર્હી
ગુ અક્ષર અજ્ઞાન કો જાના ❀ રૂ અક્ષર પ્રકાશ કો માના
ગુરૂ નામ તાર્હિ સે રાખા ❀ જ્ઞાન પ્રકાશ જાહિ તે આખા

❀ દોહા ❀

દુસર અર્થ યહ જો પુની ॥ ગુ ગુમ બડ તે જાન ।
રૂ પુનિ કરે પ્રગટ જો ॥ ગુરૂ શબ્દ યહ માન ॥ ૨૦

—: ચોપાઈ :—

જીવ જ્ઞાન ઘટ લીતર યાર્હી ❀ મન પ્રાણ જાનો તુમ તાર્હી
યહ બડ બસ્તુ ગુમ જો હોઈ ❀ પ્રગટ કરે ગુરૂ જો સોઈ
સતગુરૂ શબ્દ કા જો હૈં લાવા ❀ બર્ણન કરે સોઈ સત્ય પાવા
અક્ષર સા જો સત્ય બખાની ❀ તીનો કાલ નાશ ન માની
સત્યહિ સે તુમ જાનો સોઈ ❀ સખ જગત ચેતન જો હોઈ
અક્ષર તા કહત પુનિ વાકો ❀ પરમ તત્ત્વ નિઃક્ષર સો જાકો
જિનકો જાની મોક્ષ હો જાઈ ❀ તા અક્ષર સબકો સુખદાઈ

ગુરુ ને ગુરુ ઘટ જીતર ભયઈ ૐ ઉસકો પ્રગટ કરે ર કહેઉ
 ગુરુ સતગુરુ અર્થ એક ચાહી ૐ પ્રિય સન્નન સુનો ચિત લાહી
 ગુરુ સમાન કોઈ ના હોઈ ૐ દાતા એક ગુરુ ને સોઈ
 સખ જગત માંગત હૈ તાહી ૐ ગુરુ આગે હાથ કિયે વાહી
 ૐ દોહા ૐ

ગુરુ સમાન દાતા નાહી ॥ તીન લોક કે માહિ ॥
 મોક્ષ દાન સો દેત હૈ ॥ શિષ્ય દાન લે આહિ ॥ ૨૧

—: ચૌપાઈ :—

બહ ઔતાર હુઆ જગ માહી ૐ બડ બડ દેવ બનો તે વાહી
 યે સખ ગુરુ કીન સો બનો ૐ ગુરુ સખ પર શિર તાજ બખાનો
 બહુ ઔતાર બિબુ કા હોઈ ૐ ઉતહુ ગુરુ કીન ભલ સોઈ
 દેવ દૈત્ય ઋષિ મુનિ બનો ૐ સખહિન ગુરુ કીન સો માનો
 રાજ પ્રજા સખ ને ચાહી ૐ ગુરુ ચરણ મે શીશ નવાહી
 મોક્ષ કા રાહ લેન જો સોઈ ૐ ગુરુ બિનુ બની સકે ન કોઈ
 શુકદેવ મુનિ બડ ભે પ્રતાપી ૐ ગુરુ મહિમા અનહુ પર વ્યાપી
 ગુરુ પદકી જો સેવા કીન્હા ૐ વહ જીવ જીવ અમર પદ લીન્હા
 ચૌરાસી મે કબહુ ને બહી ૐ જિતકો ગુરુ મિલે હપાહી
 મુક્તિ પદારથ કોઈ ના પાવે ૐ ગુરુ બિના વહ સમુઝ ન આવે
 તક બાદ સખ દેય લુલાઈ ૐ ગુરુ હૈ મુનૈ ચિત લાઈ
 તખહી જીવ સુખ શાન્તી પાવા ૐ ગુરુ પુરત ને કહિ સમજાવા
 ૐ દોહા ૐ

ગુરુ કી કૃપા કરાક્ષ સે ॥ મોક્ષ હોય સો માન ॥ ૨૨
 તાતે ગુરુ પદ પુજિયે ॥ મુનો સંત સખ જીન ॥ ૨૨

—: ચૌપાઈ :—

ગુરુ કી કૃપા કરે યમ કાંસી ૐ વિલમ્બ ન હોય મિલે અચિનાસી
 ગુરુ બિનુ કાહુ ન પાયો જ્ઞાના ૐ જ્યો થોથા ભુપ છારે દિસાના
 ગુરુ બિન પદ ને વેદ પુરાના ૐ તાકો નાહિ મિલે ભગવાના
 ગુરુ સેવા ને કરે સુભાગા ૐ માયા મોહ સકલ જર્મ ત્યાગા

ਗੁਰੁ ਭੀ ਨਾਵ ਘੜੈ ਨੇ ਭਾਈ ❀ ਯੇਥੈ ਉਤਾਰੈ ਸਤਗੁਰੁ ਜਾਨੀ
 ਥੀਰਥ ਘਰ ਨੇ ਦੇਵ ਅਰੁ ਪੂਜਾ ❀ ਗੁਰੁ ਭਿਨਾ ਏਤਾ ਘੋਰ ਨ ਦੂਜਾ
 ਨਵਾ ਨਾਥ ਘੋਰਾਸੀ ਸਿਖਾ ❀ ਗੁਰੁ ਭੀ ਘਰਥੁ ਸੇਧੈ ਗੋਵਿੰਦਾ
 ਗੁਰੁ ਭਿਨੁ ਭੇਤ ਜਨਮ ਸੀ ਪਾਵੈ ❀ ਘਰਥੁ ਸਹਸਰ ਗਲਾ ਮਾਛਿ ਰਖਾਵੈ
 ਗੁਰੁ ਭਿਨੁ ਏਨੁ ਧੁਨੁ ਨੇ ਕਰਹੀ ❀ ਮਿਥਿਆ ਛੋਧ ਕਯਹੁ ਨਾ ਕਲਹੀ
 ਗੁਰੁ ਭਿਨੁ ਭਰਮ ਨ ਲਾਗੇ ਲਾਭ ❀ ਕੋਟਿ ਉਪਾਧ ਕਰੇ ਅਤੁਰਾਭ
 ❀ ਏਕਾ ❀

ਗੁਰੁ ਭਿਨੁ ਛੋਮ ਧਰੁ ਯੇਥੈ ॥ ਕਰਤੇ ਹੈ ਨੇ ਆਸ ।

ਦਸ਼ ਮਨ ਪਾਪ ਘੋਰ ਲਗੇ ॥ ਘਟਤ ਨਾਛਿ ਨੇ ਤਾਸ ॥ ੨੩

— ਯੋਪਾਭ —

ਸਤਗੁਰੁ ਮਿਲੈ ਤੋ ਅਗਮ ਯਤਾਭ ❀ ਧਰੁ ਭੀ ਆਧਿ ਤਥਾ ਨਹਿ ਯਥਾ
 ਗੁਰੁ ਕੇ ਮਿਲੈ ਕਰੇ ਦੁਖ ਪਾਪਾ ❀ ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੇ ਮਿਟੇ ਤੇ ਸੰਤਾਪਾ
 ਗੁਰੁ ਕੇ ਘਰਨ ਸਦਾ ਧਿਤ ਯਨਾ ❀ ਕਥੈ ਭੁਭੇ ਧਰੁ ਅਤੁਰ ਸੁਭਨਾ
 ਗੁਰੁ ਭਕਤ ਨੇ ਆਤਮ ਸੋਭ ❀ ਵਾਕੇ ਦੁਖ ਰਹੇ ਮੈ ਯੇਥੈ
 ਭਮਛੀ ਆਭਿ ਗੁਰੁ ਨੇ ਆਭੀ ❀ ਸਤ ਧਿਤ ਆਨੰਦ ਰੁਪ ਮਨ ਤਾਭੀ
 ਵਾਭ ਪੁਰੁਖ ਮੈ ਧਰੁ ਅਨਾਭਿ ❀ ਭਮਛੀ ਗੁਰੁ ਭੀਨ ਨੇ ਆਭੀ
 ਭਮਛੀ ਨੇ ਧੁਧਨ ਧੁਧ ਆਧੈ ❀ ਭੁਭੇ ਕਾ ਦੁਖ ਦੁਖ ਓਭਾਧੈ
 ਭਿਤਨਾ ਗੁਰੁ ਜਗਤ ਕੇ ਭਾਭੀ ❀ ਗੁਰੁ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਤ ਹੈ ਤਾਭੀ
 ਗੁਰੁ ਧੀਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜਯ ਧਾਰਾ ❀ ਧੀਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨੇ ਨੀਕਾ ਕਾਰਾ
 ਕਾਭ ਭੀ ਨੀਕਾ ਸਮ ਗੁਰੁ ਭਾਭ ❀ ਤਾਰਧ ਘੋਰ ਆਪ ਤਰੇ ਯੇਥੈ
 ਪਾਤ ਭੀ ਨਾਵ ਸਮ ਗੁਰੁ ਯੇਥੈ ❀ ਆਪ ਤਰੇ ਨਹਿ ਦੁਖਰ ਭਾਭ
 ਧੀਸਰ ਗੁਰੁ ਸਿਲਾ ਸਮ ਯਨੋ ❀ ਧੁਧੇ ਆਪ ਘੋਰਨ ਲੇ ਮਾਨੋ
 ਨਾਵ ਕਾਭ ਸਮ ਗੁਰੁ ਸੋ ਭੀਯੈ ❀ ਲਵ ਸਾਗਰ ਮੈ ਪਾਵ ਨ ਧੀਯੈ
 ਸੰਤੋ ਸਭ ਗੁਰੁ ਮਹਿਮਾ ਗਾਭ ❀ ਗੁਰੁ ਦੇਵ ਸਭ ਸੇ ਯਭ ਆਭ
 ਗੁਰੁ ਮਹਿਮਾ ਨੀਤ ਪਾਭ ਕੇ ਕਰਾਭੀ ❀ ਸੁਧੀ ਭਾਧ ਮਨ ਆਨੰਦ ਮਾਭੀ
 ਮਨ ਨੀਰਮਲ ਸਾਨ੍ਧੀ ਭਾਧ ਨੀਕੇ ❀ ਅੰਤ ਮੇ ਯਤ ਮੋਖ ਪਦ ਭੁਭੇ
 ❀ ਏਕਾ ❀

ਗੁਰੁ ਗੁਰੁ ਮੈ ਯੇਦ ਹੈ ॥ ਗੁਰੁ ਗੁਰੁ ਮੈ ਲਾਵ ।

ਪ੍ਰਥਮ ਯਨੋ ਸੋਭ ਗੁਰੁ ॥ ਸਾਧ ਯਤਾਵੈ ਏਵ ॥ ੨੪

॥ સંત અસંત લક્ષણ ॥

❀ દોહા ❀

યોગજીત કળીર કે ॥ ચરણ કમલ ધરિ શિશ ।

ધર્મદાસ બન્દના કરે ॥ લક્ષિત કરો બકશીશ ॥ ૨૫

— ચૌપાઈ :—

ધર્મદાસ જો કહૈ કર જોરી ❀ સ્વામી સુનો બિનય એક મોરી
પ્રથમ પ્રશ્ન કહો પ્રભૂ ગાઈ ❀ સાધુ અસાધુ લક્ષન બિલગાઈ
દુસર પ્રશ્ન બડાં યહ જાનો ❀ સંત ભક્ત જો દો કરિ માનો
ઈનકા લક્ષણ કહો સમુઝાઈ ❀ જાસે શંકા સખ મિટિ જાઈ
ત્રીસર પ્રશ્ન સુનો સુખ રાસી ❀ મહિમા બડી સંત મેં આસી
યોગજીત કળીર જો સ્વામી ❀ જાનિ પ્રશ્ન જો મન સુખ જામી
બોલત બે તેહિ છણ કૃપાલા ❀ પ્રથમ પ્રશ્ન સુનો દે ખ્યાલા
સંત બડે સો જગત કે માહી ❀ ઉનસે બડા કોઈ જો નાહી
સંત જ્ઞાન દિનકર સખ જાનો ❀ ભર્મ તમ સખ જો જાય નસાનો
તૈતીસ કોટ દેવ જો તાહી ❀ તિન મેં ત્રીન દેવ બડ આહી

❀ દોહા ❀

બ્રહ્મા બિષ્ણુ મહેશ જો ॥ હું સમરથ બડ માન ।

અપને અપને કામ કે ॥ કરત બિાધ સર જાન ॥ ૨૬

— ચૌપાઈ :—

જગ બ્યહાર ઇનકે શિર જાનો ❀ ઉત્તમ પ્રલય અસ્થીર માનો
બહુત દેવ જો ભે પુનિ સોઈ ❀ બડ બડ સમરથ તે જો હોઈ
ઐસે પુરૂષો સમરથ આહી ❀ સંત રૂપ બડ જાનો તાહી
કામ આદિ જિનમેં ના સોઈ ❀ જીવ બ્રહ્મ પહિચાના વોઈ
ધ્યાન સુભિરન સેવા પદ જાનો ❀ યહ ગુણ બડા હોય સો માનો
ત્રીન લોક કે માહિ જો ગાવા ❀ સંતો સખસે બડા કહાવા
દુસર દુઃખ હરન કે હેતુ ❀ આપે દુઃખ બહુ સહૈ સચેતુ
સંત એને કહત જો સોઈ ❀ હરન કરે દુસર દુઃખ જોઈ
વો પૂજન કે ચોખ્ખ કહાઈ ❀ ભવન ચતુરદશ મેં બડ આઈ

સંતન કા લક્ષણ ને ચેહાં ❀ ચન્દન સમ તુમ જનો તેહાં
❀ દોહા ❀

સખ કો ને સુખ દેત હૈ ॥ ચન્દન કા ગુણ માન ।

વનસ્પતી સખ આહિં ને ॥ સુગન્ધ ખેધા જન ॥ ૨૭

—: ચૌપાઈ :—

ચન્દન કો ને કાઠિ જલાઈ ❀ ઉસકો સુગન્ધ દેત સો જઈ
ઐસે સન્તન કો તુમ જનો ❀ શુભ નિજ ગુણ દેત ને માનો
સંતો કા ને જલા નહિ આહીં ❀ ઉનકર સંત જલા કરે આહીં
ચન્દન શુભ ગુણ સખ મેં પ્રવેશા ❀ ખેના માહિં જરા નહિ ખેસા
ખેના સમ ને અસંત રહાહી ❀ સન્તન ગુણ ઇન મેં ના જહીં
બહુત ઊંચા ગાંઠ હૈ પોલા ❀ અવગુન તીન ખાસ મેં તોલા
ઉંચા ખાંસ સમ હૈ અભિમાના ❀ ખાસ ગાંઠ સમ કપટ સો જના
સંત ખચન કર ના ખીસ્વાસા ❀ સોઈ પોલ તુમ જનો ખાસા
ચન્દન સમ સંત ગુણ સોઈ ❀ દુરજન ખાંસ પ્રખેસ ના હોઈ
હૈ પૂની સંત જસ ચન્દ્ર સમાના ❀ ચન્દ્ર તાપ હરત તીન તે જના
તીનો તાપ સંત હરિ લેહીં ❀ દૈહિક દૈખિક ભૌતિક તેહીં
નિજ પ્રભાવ સોઈ પ્રકાશા ❀ નીતી જ્ઞાન ભરા ને ખાસા
ઐસે સંત જહાં ને સોઈ ❀ ધન્ય દેશ આમ વહ હોઈ
ઐસે સંત કે દરશન માહીં ❀ પાપ સખહિ ને જય પરાહીં

❀ દોહા ❀

સંતન કા ને ચિત પૂની ॥ બહુત કોમલ ને હોય ।

મકખન સે ને અધિક હૈ ॥ કઠોર ધ્વજસમ સોય ॥ ૨૮

—: ચૌપાઈ :—

આપન સગા ધન સખ હોઈ ❀ ત્યાગ ઝીન સ્વપ્રભ ના જોઈ
ઇસ સે કઠોર ધ્વજ સમ જનો ❀ ધન્ય ભૈરાગ્ય ઇનકર તે માનો
ગરીબ દુખી દુખ દેખત સોઈ ❀ પીધલત મખન સમ દુખ હર જોઈ
સખ પર દયા કરૈ પુનિ સોઈ ❀ ભેદ ભાવ જનનય ન જોઈ

ਸਭ ਦੇ ਆਤਮ ਕਾ ਕਲਿਆਣਾ ❀ ਸੰਤੋ ਧੋਈ ਧਾਰਨਾ ਆਨਾ
 ਕਰੈ ਉਪਦੇਸ਼ ਭਯਾ ਧਰੇ ਫੇਰੇ ❀ ਬਿਹਾਰ ਸੁਖੀ ਪਰਲੋਕ ਸਥੇਰ
 ਪ੍ਰਥਮ ਜਗਤ ਫੁਲਭੀ ਰਹਿ ਰਾਖਾ ❀ ਫੁਲਭੀ ਆਇ ਧਰਮ ਭ੍ਰੰ ਤਾਕਾ
 ਮੁਝੇ ਸੰਤਨ ਸੇ ਅੰਤਰ ਨਾਹੀ ❀ ਸੰਤਨ ਫੁਲੇ ਐਕ ਫੁਲੇ ਤਾਕੀ
 ਮਮ ਧਾਮ ਮੇਂ ਕਾਮ ਨੇ ਛੋਡੀ ❀ ਸੰਤੋ ਕਰੈ ਸਭੇ ਪੁਨਿ ਨੇਹੀ
 ਦੇਵ ਫੈਲੇ ਜਿਤਨੇ ਜਗ ਮਾਫੀ ❀ ਸੰਤੋ ਸੇ ਫਿਰੇ ਨੇ ਵਾਫੀ
 ਰਾਭੇ ਪਵਤ ਪਵਤ ਮੇਂ ਰਾਭੇ ❀ ਫਿਰੇ ਨੇਮ ਸਕੈ ਪਲਟਾਭ
 ਨੇ ਧੁਲ ਮੇਂ ਫੁਲ ਨਾਹੀ ਆਵਾ ❀ ਸੰਤੋ ਦੁਆ ਕਰੈ ਛੋਡੀ ਭਵਾ
 ਰਾਤੀ ਮਾਫੀ ਧੋਰ ਅਧਿਆਸਾ ❀ ਸੰਤੋ ਆਫੇ ਕਰੇ ਉਧਿਆਸਾ

❀ ਟੋਭਾ ❀

ਪਥਰ ਜਲਮੇਂ ਟਰੇ ਨੇ ॥ ਉਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੋਭਨ ।

ਅਭੋਲ ਜਾਨ ਕਰੇ ਭਯਾ ॥ ਮਾਨੋ ਅਭਨ ਪ੍ਰਮਾਨ ॥ ੨੯

—: ਘੋਸ਼ਾਭ:—

ਉਨ ਸੰਤਨ ਕਾ ਅਫੇ ਅਸੀਸਾ ❀ ਆਤਮ ਆਲ ਦੇਤ ਜਗਦੀਸ਼ਾ
 ਨਸ਼ਿਵ ਲੇਖ ਫੇਰੇ ਨੇ ਸੋਭਾ ❀ ਐਸੇ ਸੰਤ ਸਮਰਥ ਭਯੁ ਛੋਭ
 ਕਿੰਨੁ ਫਿਰੇ ਕਾ ਨੇ ਨੇਮਾ ❀ ਫੇਰੇ ਨਹੀ ਉਨਕਰੇ ਭਯ ਮੇਮਾ
 ਕਮੇਂ ਰੂਪ ਪਾਟਾ ਦੇ ਮਾਫੀ ❀ ਸੁਖੀ ਭਵ ਅਲੇਖ ਸੋ ਤਾਕੀ
 ਵਧੀ ਸੰਤ ਸੋ ਜਗ ਦੇ ਮਾਫੀ ❀ ਫੁਲੇ ਭਯੁ ਸਫੈ ਕਪਾਸ ਕ ਨਾਹੀ
 ਆਸ ਮਾਸ ਕਪਾਸ ਨੇ ਸੋਭਾ ❀ ਆਤ ਵਧੀ ਸੀਤ ਸਫੈ ਨੇਭ
 ਕਪਾਸ ਲੇ ਬਰਖਾ ਮੇਂ ਫਾਰੀ ❀ ਪਿਭਿਨੀ ਤਾਗ ਕਪਯਾ ਤੈਧਾਰੀ
 ਭਯੀ ਪਰ ਲੇ ਫਿਲੇ ਬਫਾਭ ❀ ਫਲੇ ਕਾਟਿ ਪਫਿਰੇ ਅਨਾਭ
 ਭਤਨਾ ਫੁਲੇ ਨੇ ਸਫੈ ਕਪਾਸਾ ❀ ਫੁਲੇ ਕਾ ਸੁਖ ਦੇਤ ਹੈ ਤਾਸਾ
 ਪਰੇਵਾਰਥ ਦੇ ਫਾਰਯੁ ਭਨੋ ❀ ਸੰਤ ਸਫੈ ਫੁਲੇ ਭਯੁ ਸੋ ਮਾਨੋ

❀ ਟੋਭਾ ❀

ਧੋਰੇ ਮੇਂ ਨੇ ਮੇਂ ਕਫਾ ॥ ਸੰਤਨ ਗੁਣਭਿ ਅਭਾਨ ।

ਅਸੰਤਕਾ ਲਖਣ ਕਫਾ ॥ ਮੁਨੋ ਭਯੁ ਰੂਪ ਭਨ ॥ ੩੦

—: ਘੋਸ਼ਾਭ:—

ਅਭ ਅਸੰਤ ਕਾ ਲਖਣ ਗਾਭ ❀ ਨਿਭ ਫਿਰੇ ਕਾਮ ਕਯੁ ਨਹੀ ਲਾਭ

દુસર કા બિગડન બે હેતુ આપહિ દુઃખ સહૈ બહુ બેતુ
 દુસર કા દુઃખ સુને બે કાના તે નર મન મેં બહુ હર્ષાના
 સત્ય પુરૂષ નિઃકાર બેઈ સંત ભક્ત કી કથા બે હોઈ
 તહાં બય વિધન બહુ લાઈ દુષ્ટો કરે બે યહી ઉપાઈ
 અવગુણ બહુત દુસર કા ગાવા ગુન ઉનકે મન મેં ન આવા
 તન મન ધન બયન સે તાહી દુસર કા અનિષ્ટ કરૈ વાહી
 દુસર કા અનિષ્ટ બે ધારા ઉસમેં આપૈ હોત ખુવારા
 પ્રથમ હિમ વર્ષય પૂનિજબહી સૃષ્ટી જીવ દુઃખી બે સબહી
 દુસર કો નષ્ટ કરિ ડારા આપય નષ્ટ હોય તેહિ બારા
 દોહા

નીચ જન કો જાનીયે ॥ કાગ-બાક' સમ બેય ।

દુસર કો દુઃખ દેત બે ॥ નીચ જાતિ યહ હોય ॥ ૩૧

—: ચૌપાઈ :—

સર્પ સમાન દુષ્ટ કો જાનો દુધ પિયત જહર હોય માનો
 બિન કારણ કાટય બે સોઈ એસે ખલકો જાનો હોઈ
 મૂસ બિહી કા જસ રીતી એસે તુમ જાનો ખલ પ્રીતી
 ગરલ કેર જસ હોય સ્વભાવા સેવન કરૈ મૃતુ ઉપજાવા
 જલોજ' કા ગુણ જસતે સોઈ દુષ્ટો કો તુમ જાનો બેઈ
 યહ લક્ષણ જિનમેં તુમ દેખા જાનો દુષ્ટ તે યહી પરેખા
 દુસર પ્રશ્ન કા ઉત્તર એહી સંત ભક્ત બે પૂની બે તેહી
 ગૃહી ત્યાગ ભેષ બે લીન્હા સખ આચરન પવિત્ર સો કીન્હા
 ઘટ બીતર જ્ઞાન ભલ જાન્ય ઇનકો જગત સંત ભલ માનય
 દુસર ગૃહીમ ભક્તિ ભલ કીન્હા બાહેર સંત ભેષ નહિ લીન્હા
 દોહા

સખ આચરન પવિત્ર બે ॥ સાધુ ભક્ત કા સેવ ।

ગરીબ દુઃખી કો દેખ કર ॥ મદત કરૈ બહુ તેવ ॥ ૩૨

—: ચૌપાઈ :—

યહિ બિધિ ભક્તિ કરૈ બે કોઈ અલગ્ય અત રાખય સોઈ

ઘટ બીતર ભેદ સખ બના ❀ મોક્ષ કા સાધન જોય બખાના
 વહી ભક્ત સાચા બે સોઈ ❀ ગૃહી મેં રહી મોક્ષ લે જોઈ
 સાચા સાધુ બે પુનિ આહી ❀ સાચા ભક્ત કહત બે તાહી
 આચાર બિચાર દોનોં કા હોઈ ❀ જ્ઞાન ધ્યાન મેં બનો સોઈ
 દોનો એક રૂપ ઠહરાઈ ❀ સંત કહો યા ભક્ત કહિ ગાઈ
 ઉપર ભેષ મેં ભેદ હૈ તાહી ❀ અન્તઃકરન બે એક દર્શાહી
 તીસર પ્રશ્ન કા ઉત્તર જોસો ❀ સંત ઔર મહિમા બે હોસો
 સાધુ બડા કી મહિમા સોઈ ❀ સંત નહી મહિમા બડ હોઈ
 સંત એક સ્થલ પર જાયે ❀ મહિમા ફૂલી જગત મેં આયે
 ❀ દોહા ❀

પ્રશ્ન એ બે હોત પુની ॥ સંત પ્રથમ સો જાન ।

મહિમા વિછે હોત સો ॥ સંત બડા સોઈ માન ॥ ૩૩

—; ચૌપાઈ :—

સંત સ્વરૂપ પ્રથમ તુમ જાનો ❀ ભક્તિ યોગ કીન બહુ માનો
 સખ આચરન પખીત્ર કરાહી ❀ તબ મહિમા ફૂલી જગ માહી
 પ્રથમ સંત મહિમા બે પાછે ❀ યહ ન્યાય દેખો તુમ આછે
 ઉતર સૂનો બે યહ પ્રસંગા ❀ ગુઠ તત્વ સમજો સત સંગા
 સાધુ એક જગ મેં બે સોઈ ❀ શરીર છોડિ ગયે પુનિ વોઈ
 ઉનકી મહિમા સો રહિ જઈ ❀ અમર ચિરંજીવ સો કહવાઈ
 વહ મહિમા મુનિ મુનિ સખ લોગુ ❀ ધર્મકા કામ કઈં સંયોગુ
 યહ કારણ તુમ જાન મુજાના ❀ મહિમા બડી સો કીન બખાના
 એક બાત બે કહેણી અર્થાઈ ❀ ઉપર પ્રસંગ મેં બે પુનિ ગાઈ
 મહિમા ઔર સંત પુનિ દોઈ ❀ કહન સુનન દો શબ્દ બે દોઈ
 દોનો એક રૂપ બે તાહી ❀ સૂરજ કિરન સખ જાની વાહી

❀ દોહા ❀

હંસ કિરન કો મગટ કઈં ॥ કીરન કરત મકારા ।

કીરન કા ચહ રૂપ બે ॥ હૈ સૂરજ મેં બાશ ॥ ૩૪

—: ચૌપાઈ :—

છોટા બડા કવન પુનિ ગાઈ ❀ બડે સંત સમજેગે આઈ
એસે પરમ પરા તુમ બનો ❀ કિન કો છોટ બડા કરિ માનો
સંત ઔર ઉંનહિન શ્રી મહિમા ❀ દોનો બનિ બડા મન સહિમા
સંત બડે પરસ્વારથ આહી ❀ આપન ગુન દેત સખ :કાહી
અગ્ની જલે આકાશ કે માહી ❀ ઝરિ ઝરિ પરત અંગાર ને આહી
સન્ત મહાત્મ ને નહી હોઈ ❀ સખ સંસાર જલત પુનિ જોઈ
પાપ રૂપ બડ પાવક બનો ❀ સંત જ્ઞાન જલ કારત માનો
ધર્મદાસ મુનૌ ચિત્ત લાઈ ❀ હમ હી આદિ બ્રહ્મ કહાઈ
કૂલન મેં જસ બાશ રહાહી ❀ એસે સંત મેં મેં પુનિ આહી
સાધુ ને મમ આસ સોહાયે ❀ મમ સંતો કે પાસ રહાયે
જખ તુમ ખોજે મમ કો તાહી ❀ સન્તો મેં મેં રહો ને આહી
સંતન શ્રી ઇચ્છા હોઈ જઈ ❀ તુરત કરો મેં વાર ન લાઈ
❀ દોહા ❀

સંત હમારે હૈ આત્મા ॥ હમ સંતન કે છવ ।

સન્તો મેં મેં રમી રહોં ॥ જસ માખન મેં ધીવ ॥ ૩૬

—: ચૌપાઈ :—

સંત સ્વભાવ ગુણ નેહિ માંહી ❀ વાહી સંત તુમ બનો તાહી
સંતો ને મોહિ કરૈ અવાજ ❀ કરત વાર નહિ લાવો લાજ
ઋદ્ધિ સિદ્ધિ કો વો ન આહી ❀ સ્વમાન સંકિત ટેક કા આહી
નામ શ્રી ચરયા જ્ઞાન ને વાહી ❀ એસે સંત સરાહો તાહી
સેવા ધ્યાન આચરત ઊઘા ❀ ઇનકો માયા કા ન આંચા
સ્વામી કળીર દહત તે સોઈ ❀ સંત હમાર પ્રાણ ને હોઈ
સંત ઔતાર જગત મેં લીન્હા ❀ અજ્ઞાની કો જ્ઞાની ધીન્હા
સર પૃથ્વી વૃક્ષ સંત હૈ સોઈ ❀ પર્વત મેઘ બનો સો હોઈ
પરમારથ કે કારન બનો ❀ ચે સખ દેહ ધરત ને માનો
પાંચ તત્વ યહ જડ ને સોઈ ❀ સંત સ્વરૂપ ચેતન સો નેઈ
ધસે સંત શ્રી મહિમા ગાઈ ❀ ધર્મદાસ તુમ મુનેવ ચિત લાઈ

॥ ઇતિ શ્રી સંત મહિમા ચમ્પુરન ॥

॥ હંક યોગ ક્રિયા ॥

ૐ દોહા ૐ

જીવ બ્રહ્મ સંયોગ દે ॥ યોગ શબ્દ પુનિ નામ ।

તાતે યહ શબ્દ રાખીયા ॥ જીવ પાવય વિશ્રામ ॥ ૩૬

—: ચૌપાઈ :—

તપસ્વી યોગ દે ॥ કહેં બખાની ૐ યોગ બડા મુખ મલસો જાની
યોગ કે દો સાખા સખ કાહા ૐ રાજ યોગ હંક યોગહિ આહા
યમ નિમમ આસન પ્રતિ હારા ૐ પ્રાણાયામ જે બહુ પ્રકારા
સોઈ ધારના બહુ વિધિ જાનો ૐ ધ્યાન સમાધી બડો બખાનો
આઠ અંગ યહ યોગ પ્રધાના ૐ યહ આદો દે સખને માના
ષ્ટ ક્રિયા કરે પૂની સોઈ ૐ મલ મેદ જિનકો બહુ હોઈ

॥ કુંજર ક્રિયા ॥

ૐ દોહા ૐ

કુંજર ક્રિયા જે પૂની ॥ પાની પીયે અઘાય ।

કુંજર નામ હાથી દા ॥ તાસે નામ યહ ગાય ॥ ૩૭

—: ચૌપાઈ :—

આસન સિદ્ધ સે ઝેં તાહી ૐ પાની સ્વચ્છ હોય જે વાહી
હંદા ગર્ભ બહુત ના પાની ૐ એક દો સેર પિયે સો જાની
થોડા થોડા બઠે જાઈ ૐ પંદર રોજ પાય મેર આઈ
ઉટકટ આસન ઝેંય જોઈ ૐ પેટ હલાવય ચક્કી સમ સોઈ
એને નવલી કહત જે તાહી ૐ રોગ જાય બડ પાયક આહી
મુખ અંગુલી ગલા કે માહી ૐ રાખે ઉલટી હોમગા તાહી
સખ પાની નિકાલો જાઈ ૐ જે કુછ બચા રહિ પુનિ આઈ
ગુદા રાહ સે નિકાલો પાની ૐ પેટ સાફ હુઆ તખ જાની
યહ ક્રિયા મેં જે બહુ લાખા ૐ દશ દશ દિવસ કરો મુલાખા
ઉલટી ધાતી ॥ ઝનકો નામા ૐ મન ચન્યલ હરત જે તામા
॥ ધાતી ક્રિયા ॥

—: ચૌપાઈ :—

પ્રથમ ધાતી ક્રિયા જાનો ૐ તેરહ હાથ દા મલમલ માનો

પોડા' ચાર અંગુલ કા હોઈ ❀ યહ કપડા લીજાઓ સોઈ
ઉટકટ આસન સે પુનિ જોડી ❀ કાગ સમાન મુખ રહે કંઠી
ધોતી છોડા મુખ મેં નાખી' ❀ ખાય જલ ખેત એક રાખી
ભોજન કે પહિલે તુમ જાનો ❀ યહ જો ક્રિયા કરો તુમ માનો
❀ દોહા ❀

એક હાથ દો હાથ પુનિ ॥ ત્રીન ચાર જો સોય ।

આસ્તે આસ્તે સો કરો ॥ ચૌદહ હાથ લગ હોય ॥ ૩૮

—: ચૌપાઈ :—

કરતી બખત એક દો ધુંટ પાની ❀ જો તુમ પીવો સાન્તી આની
લેવ નિકાલી આસ્તે સોઈ ❀ બરતન પાની મેં રાખો જોઈ
ધોતી મેં કંઠ પીલા લાગા ❀ તો પીત ભાગ સાફ કરિ જાગા
આધા સેર દુધ પી જાઈ ❀ તેલ મર્યા ખટાઈ ન ખાઈ
હલકા ભોજન જો પુનિ લીન્હા ❀ ગર્ભ ખાસી બહુત ના ડીન્હા
મુખ સે પવન પેટ મેં લાઈ ❀ પેટ ભરી જો જલ અધાઈ
થોડા સમય પવન પુનિ રોજી ❀ ગુદા સે પવન છોડ દે સોજી
પવન સર ધોતી ઇનકો માના ❀ ઇસ મેં બહુત ગુણ સો જાના
યહ સમરથ જિન મેં સો આવય ❀ નાલી ભરિ પનીમ હલિ જલય
આંતી કાઢિ ધોવય જલમાઈ ❀ પીછે આંતી જોડાવય તાઈ
યહ ક્રિયા મેં લાલ બહુ હોઈ ❀ કરન માઈ જોખમ સો જોઈ
॥ બ્રહ્મ દાતન ક્રિયા ॥

❀ દોહા ❀

બ્રહ્મ દાતન ક્રિયા યહ ॥ જોગી જાનત તાઈ ।

અન્દર સાફ કરન પુની ॥ યહ ક્રિયા જો આઈ ॥ ૩૯

—: ચૌપાઈ :—

સવા હાથ સૂત ડી ડોરી ❀ છોટી અંગુલી સમ મોટી કોરી
દાતન સમ ફંચા કર રાખી ❀ મોમ ચઢાય રાખો સો આખી
ચિકન એક દમ રાખો તેહી ❀ પાની મેં લિજાય પુનિ વેહી

પ્રાતઃ દાતન કરન કે ખેરા ❀ ઉટકટ આસન ખેદો કેરા
 યહ સૂત કી ડોરી સોઈ ❀ મુખ મેં લે એક છેડા હોઈ
 પેટ મેં આસ્તે દેવ ઉતારી ❀ દુસર છેડા પકડી ને કારી
 આસ્તે હલાય નિકાલ ને લેહી ❀ ધાય મુખાય દેવ પુનિ તેહી
 વેંત કી છડી એક ને તાહી ❀ સવા હાથ કા જનો વાહી
 દાતન સમ મોટી સો હોઈ ❀ કુંચા બનાય કરો ને સોઈ

❀ દોહા ❀

બહુત ચિકના વહ હોય ॥ પહિલે દેવ ભિજેય ।

દાતન કરન સમય મે ॥ ઉતારો પેટ મેં સોય ॥ ૪૦

—: ચૌપાઈ :—

યહ બ્રહ્મ દાતન ને તે સોઈ ❀ બહુત લાભ ઇસ મેં ને હોઈ
 આઠ દિવસ મેં ને પુનિ તાહી ❀ યહ ક્રિયા કરો તુમ જહીં
 ખાયે પીયે કુછ ના હોઈ ❀ પ્રાતઃ કાલ યહ ક્રિયા સોઈ

॥ બસ્તી ક્રિયા ॥

ખેંઠે પાનિ નાલી ભર જનો ❀ ઉટકટ આસન તે ને માનો
 ગુદા સે પાની પી સો જના ❀ સંકોચ વિકાશ કરે સો માના
 જલ બસ્તી ધનકર ને નામા ❀ રબર બાંસ' આળીન ને તામા
 છોટી અંગુરી સમ છેદ્ર ને હોઈ ❀ સખા ખેંત કર જનો સોઈ
 બહતી નદી જન્તુ નહિ સોઈ ❀ ઉટકટ આસન વેંઠે હોઈ
 ગુદા મેં છુગેડી દેય લગાઈ ❀ એક ઇંચ અન્દર સો જઈ
 પાની ખીચો ગુદા સે જકો ❀ પેટ મેં પાની ભરો પુનિ તાકો
 બાહર જાય જલ દેવ નિકાલી ❀ ગુદા રાહ સાફ કરો નાલી

॥ નેતી ક્રિયા ॥

❀ દોહા ❀

સવા ખેંતકા ને પૂતી ॥ સૂતર રસી જન ।

સૂજ સમાન મોટ ને ॥ યહ ભાંતી કા માન ॥ ૪૧

—: ચૌપાઈ :—

નાક છિદ્ર મેં દેવ વહ ડારી ❀ જીભ કે ઉપર છિદ્ર ને સારી
 રસી વહી આઈ ને પેડા ❀ મુખકે બાહર પકડે ને છેડા

જે સ્વાંસ ચલત તે સોઈ ❀ ઉસમેં ડારી મુખ કઢો હોઈ
 દુસર છિદ્ર મેં જો હૈ તાહીં ❀ ઉસમેં પ્રવેશ કરે જો વાહીં
 મુખકે દ્વાર પકડી સો લીન્હા ❀ ફેર આસ્તે ક્રિયા યહ કીન્હા
 દોનો હાથસે દોનો છેડા ❀ આસ્તે સે ફેરે યહ બેડા
 ઉટકટ આસન સે વહ હોઈ ❀ આગે સમજો ચતુર નર જોઈ
 એક સાથ દોનો ન કરના ❀ આગે રાહ બારીક તે ઝરના
 યહ ક્રિયા સિદ્ધ હો તાહીં ❀ નાક સે પાની પીવો અધાહીં
 ખાટા તીખા ગરમ ન ખાઈ ❀ પ્રાતઃ કાલ યહ ક્રિયા ગાઈ
 આંખ નાક કાન જો સોઈ ❀ મસ્તક મુખ પીડા ના હોઈ

❀ દોહા ❀

માસ માસ કે અન્તરે ॥ ક્રિયા કરતે જાય ।
 અન્દર રસ્તા સાફ જો ॥ કંઈ નાહીં ઠહરાય ॥ ૪૨

॥ ત્રાટક ક્રિયા ॥

—: ચૌપાઈ :—

કાગદ તથા લીત પર જોનો ❀ પૈસા ભર કાલા કરે માનો
 મસૂર દાલ ભર સફેદ તાહીં ❀ રાખો બીચ મેં દેખો વાહીં
 ત્રીન ફૂટકે અન્દર માહીં ❀ નીચ ગિચ હોય જો નાહીં
 પ્રાતઃ ક્રિયા કરે યહ સોઈ ❀ એકાન્તવાસમાં દેખો હોઈ
 પન્દરહ મિનટ આધા કલાકા ❀ હર રોજ બઢાતે જાવ તે તાકા
 એક કલાક દો ત્રીન હોઈ ❀ આંખ પલક પડય નહિ સોઈ
 જખ વહ કાલા સફેદ હોય જોઈ ❀ તખ યહ ક્રિયા સિદ્ધ લા આઈ
 સુકલ પક્ષ આઠમ કે રાત્રી ❀ ચન્દ્ર પર ત્રાટક કરે યહ ભાંત્રી
 તહાં સે સુર પુનમ તક લાગા ❀ રોજ કરે મન સે અનુરાગા
 જિતના સમય વિશેષ જો હોઈ ❀ ઉતના લાલ તુમ માનો સોઈ

❀ દોહા ❀

ધી દીવા પર ત્રાટક જો ॥ ત્રીન ફૂટ આગે સોય ।
 પન્દરહ બીસ મિનટ પુનિ ॥ આધા કલાક તે જોય ॥ ૪૩

—: ઔપાઈ :—

જિતના સમય વિસેષ ને દેખા ❀ ઉતના તાકત નયનમેં પેખા
ગરમ બહુત યહ બનો સોઈ ❀ ઠંડા તાકત બસ્તુ ખા નેઈ
સૂરજ મેં યહ ત્રાટક હોઈ ❀ નેખમ આંખકા બનો સોઈ
પુર્વ સૂરજ ઉદય જખ હોઈ ❀ ખાલ સૂર્ય પર ત્રાટક નેઈ
પાંચ દશ મિનિટ બઢતે બઈ ❀ રોજ કરો મન આનન્દ ધાઈ
એક કલાક દો લગી તાહીં ❀ તીન લમ કોઈ પહુંચત નાહીં
ઠંડા તાકત ભોજન કરહીં ❀ અચ્છા શરીર હોય ને તખહીં
બ્રહ્મચર્ય રાખો પુનિ સોઈ ❀ યુન્દ ન જય તાકત બડ હોઈ
સૂરજ ત્રાટક બહુત લય તાહીં ❀ બડ ભાગ્ય યહ સિદ્ધ કહાહીં
ને યહ ક્રિયા સિદ્ધ હો નહીં ❀ મોટર રેલ ખીચ લો તાહીં
યહ ત્રાટક મેં બહુત હૈ લાલા ❀ ક્રિયા કરન મેં બહુત ને ખાલા

❀ દોહા ❀

નાક કે ઉપર ભાગ ને ॥ નયન રાખો તાહિં ।

ઘન્ટ ગુરૂ ફોટા પર ॥ કરો ત્રાટક આહિં ॥ ૪૪

॥ કપાલ ભાંતિ ક્રિયા ॥

—: ઔપાઈ :—

કપાલ ભાંતિ યહ ક્રિયા ગાઈ ❀ તીન ભાંતિ સે ને કહાવાઈ
સિદ્ધ આસન સે ઝોઝ્ય નેસો ❀ ક્રિયા કરે મન આનન્દ તોસો
મુખ જલ પિયે નાક દે ડારી ❀ નાક સે પી મુખ સે તે પારી
ઈંગલા સે સ્વાંસ ને ખીંચા ❀ પીંગલા સે કાઢે મન નીચા
પીંગલા સે ખીંચત તે સ્વાંસા ❀ ઈંગલા નાડી છોરે ને તાસા
દોનો નાડી પવન ચઢાઈ ❀ દોનો છોટ દેય ને આઈ
યહ ક્રિયા સે કપાલ હો મુદ્ધા ❀ મન ને બહુ રહે આનન્દા
પુરક કુમ્બક રેચક નેસો ❀ યહ ક્રિયા મેં આવત તોસો
મસ્તક કા બહુ લાભ બખાની ❀ યુદ્ધિ સ્થિર રહે સો જની
મસ્તક રોગ મખદિ જિટ નહીં ❀ કપાલ ભાંતિ ક્રિયા યહ ગાઈ

॥ ચૌરાસી આસન ॥

❀ દોહા ❀

ચૌરાસી આસન પુની ॥ શીવ મચ્છન્દર જન ।
પાતન્જલી ગોરખ જે ॥ સખકર મન યહ માન ॥ ૪૫

॥ પદ્માસન ॥

—: ચૌપાઈ :—

ચાર આસન જનો તે વાસો ❀ સિદ્ધ કમલા સ્વસતીક જે કાસો
મૃતક આસન ઔર જે ખાસો ❀ કોઈ કોઈ જનત જે તાસો
જાપ ધ્યાન પાઠ મેં ગાસો ❀ યહ ક્રિયા મેં ત્રાટક આસો
અસી આસન ઔર જે કાસો ❀ શરીર નીરોગ રહે નિત પાસો
વ્યાયમ કસરત મેં સો જસો ❀ આનન્દ રૂપ શરીર જે તાસો
અસી આસન ઔર જે વાસો ❀ ધ્યાન યોગ નહિ આવત કાસો
યહ કારણ જનો પુનિ તોસો ❀ ભર્ણન જીન નહી જે વાસો
દહિના પગ બાંધા જાંગ પર રાસો ❀ બાંધાં પગ દહિના પર કાસો
હાથ દોનો નાભી લગ જસો ❀ સીધા બેઠ કરો મન મોસો
યહ આસન કમલાસન ગાસો ❀ ત્રીન કલાક બેઠે સુખ ખાસો

॥ સિદ્ધાસન ॥

❀ દોહા ❀

બાંધાં પગ કી એડી જે ॥ ગુદા લિંગ કે પાસ ।
દહિના પગ એડી પુની ॥ ઇન્દ્રી ચલ કે ખાસ ॥ ૪૬

—: ચૌપાઈ :—

મેરૂ દન્ડ સિધા કરિ બેઠો ❀ મન્ત્ર પાઠ ધ્યાન મા પેઠો
સુખમન નાડી ચલન કે કોઠો ❀ નાડી ચલ તહાં તે જેઠો
ધ્યાન યોગ યહ આસન હોઈ ❀ ઘટ લીતર ભેદ જનત તે કોઈ
દોનો પગ કા જાંગ સો જેઈ ❀ સ્વસ્તીક આસન જે હૈ સોઈ
દોનો પગકી પંજ પાની ❀ બીચ કરી બેઠો તે સુખ માની
યહ આસન બડા જે તાહી ❀ ધ્યાન મેં આનન્દ આવત આહી
મૃતકાસન કહો સો ગાઈ ❀ સીધા સોઈ મુદાની નાઈ

દોનો હાથ દો બાજુ રાખી ❀ મસ્તક કન્ઠ શરીર ને આખી શરીર સમ્હારનકા ના ચિન્તા ❀ ધીમે મેં જય મન ને મીલતા

॥ મુદ્રા ખેચરી ॥

❀ દોહા ❀

મુદ્રા બાઈસ કહત ને ॥ કોઈ પચીસ હોય ।

સર્વ મુદ્રા લીખા નહીં ॥ દોઈ લિખા ને સોય ॥ ૪૭

—: ચૌપાઈ :—

દો મુદ્રા ઉપયોગીક જના ❀ ઇસસે યહાં કીન , બખાના ખેચરી મુદ્રા જનો તાહીં ❀ જીભ તાલુ બીચ નસ તે આહીં તીક્ષણ નરેણી સમજે તાકો ❀ રોજ કાટો સમ્હાર કર જાકો કાલી જુરી નસ ન કટ જાઈ ❀ સ્વાદ લિયે યહ નસ ને બાઈ પાની લેવ કાકીન લગાઈ ❀ થોરા થોરા કાટો ને આઈ હકીમ ડાક્ટર સે કટવાઈ ❀ ઉપર ઠન્ડા બર્ફ કુગલાઈ લોહી બન્દ હોય પુનિ સોઈ ❀ જરા ગભરાહટ નહિં તે હોઈ સાત આઠ દિવસ મેં કાટી ❀ કાટલ લાગ ચોટ ના જાટી રસ રસ કાટે સાન્તી સેઈ ❀ હલાવો જીભ હોય પુનિ તેઈ કુત્તા નાગ ગાય સમ જનો ❀ લાંબી જીભ યહ ક્રિયા જાનો જીભ દુહન કરત ને હોઈ ❀ ગાય દૂધ દુહન સમ જોઈ માખન ઘી લગાય પુનિ તાહીં ❀ દુધ દુહન સમ કરો નિત તાહીં

❀ દોહા ❀

હરરય કાથો જુદી ને ॥ તહાં લગાવો સોય ।

કાટલ લાગ મિલેં નહિ ॥ જીભ હલાવો જોય ॥ ૪૮

—: ચૌપાઈ :—

બોજન દુધ લાત ને લેખ ❀ ખાટા તીખા જરા ન સેઈ જીભ લાંબી ને હોય જાહીં ❀ ઉપર છિદ્ર મેં લાગય તાહીં મુખ મેં એક છિદ્ર હેં સોઈ ❀ ઉપર રાહ ને તુમ ને જોઈ ખટ રસ કા સ્વાદ બહુ આવય ❀ એક સે એક બણીં ન જાવય સ્નાંસ ક્રિયા તખ રૂકિ જાઈ ❀ મુખમન નાટી પ્રવેશે આઈ

જહાં પર સુરતા રહે તુમારી ❀ તહાં પ્રાણ ટિકૈ ને ભારી
નાભી પર ને સુરતા હોઈ ❀ કુન્ડલી જાગીત હોય ને વોઈ
કુન્ડલી જાગે સુખમન જાગૈ ❀ સુખમન જાય ગગન મેં રાગૈ
પીઠ ભાગ ચૂટી ચઢે સોઈ ❀ લાગત સુખમન ચઢે તે જોઈ
ચઢે પવન સમાધી તાહી ❀ પીછલ ભાગ જાનો તુમ આહી
આગલ સે ને કરૈ ચઢાઈ ❀ સખ ચહો કે ખેધત જાઈ

❀ દોહા ❀

તેજ પ્રકાશ દેખત ને ॥ ઝિલ મિલ ઝીલ મીલ સોય ।

આગે સુરતા ચલત ને ॥ નાદ જેર મેં હોય ॥ ૪૯

—: ચૌપાઈ :—

તીન ચાર વર્ષ કા યહ ક્રિયા ❀ સુખમન માર્ગ જાત યહ સરિયા
અગ્ર ભાગ ધ્યાન ને ધીન્હા ❀ જલ્દી સિદ્ધ હોય યહ ચિન્હા
સુરતા પ્રાણ ક્રિયા પર સોઈ ❀ યહ અધાર જાનો તુમ હોઈ
ગુરુ દ્વાર સે યહ ને જાની ❀ ને અભ્યાસ ધીન હો માની
ખેચરી સિદ્ધ હોય સો જોઈ ❀ યહી વિધિ ક્રિયા કરે ને કોઈ

॥ બ્રજેલી કીયા ॥

❀ દોહા ❀

બ્રજેલી મુદ્રા કહત ને ॥ સિદ્ધ હોય વહ તાહી ।

સાધક કરૈ ને સાધના ॥ ધિર્ય ખાહર ના જાહિ ॥ ૫૦

—: ચૌપાઈ :—

સાત આઠ નખ્ખર નલી તાહી ❀ રખર કી તુમ જાનો વાહી
એક ફૂટ કા લામ્ખી તાહી ❀ વહ નલી ને તે પુનિ આહી
અપને યોગ્ય હોય ને સોઈ ❀ એકાન્ત જાઠ કે ધન્દ્રિય જોઈ
તેલ લગાય નલીમા તેહી ❀ ધન્દ્રિય છેદ્ર મા ડાલો વંહી
આસ્તે સે આન્દર લેતે જાવો ❀ યુગ સ્થલ પર પહુંચે આવો
અન્દર પેસાળ ને કુછ હોઈ ❀ નલી દ્વાર સે ખાહર સોઈ
ઉટકટ આસન સે જોઠે સોઈ ❀ પાની સ્વચ્છ કટારમ હોઈ
ને રખર ખાહર સો જાનો ❀ પાનીમ ડાર દેવ સો માનો

પેટ કર નલ ઉઠાય કર તાહી ❀ પાની ચઢે નલી સે બહી
જેસે પેસાળ હોત તે જડો ❀ રોક દેત તે બસકરે વાડો
વહી પવન ચહ કામ જે કરતા ❀ પાની ખીચન મેં ચહ આતા

❀ દોહા ❀

આધા સેર સેર પૂની ॥ પાની સડો ચઢાય ।
ચહ ક્રિયા અભ્યાસ કરે ॥ આગે ક્રિયા કરાય ॥ ૫૧

—: ચૌપાઈ :—

થોડા સમય તક પાની રાખી ❀ પીછે પેસાળ દેવ તે 'નાખી'
બહુત ઠંડા ગર્ભ ના હોઈ ❀ એસા પાની ચઢાવે 'જેઈ'
પાની ઘી તેલ મધુ જે તાહી ❀ ચહ ચઢન અભ્યાસ કરે વાહી
ઘી ચઢાવન જેખમ જે વાહી ❀ જામન કા હે ભય પુનિ તાહી
ચહ અભ્યાસ પૂરા હોય જાઈ ❀ રજ બિચ રોકન શક્તિ આઈ
રજ વીર્ય પતન તે નહિ હોઈ ❀ ઉર્ધ્વ રેત રહે પૂની 'જેઈ'
ગુપ્ત ઇન્દ્રીયે દ્વાર સે વાડો ❀ રજ બીજ ખીચ લેત સો તાડો
ઝી બ્રજેલી સિદ્ધ જે કીન્હા ❀ પુરષ બીજ ખીચે જે લીન્હા
પેસાળ દોષ નાલી કા રોગા ❀ ચહ ક્રિયા સે જાત સખ સોગા
ચહ ક્રિયા મેં જે બડ લાભા ❀ બિચે અપને રહત સો તાભા

❀ દોહા ❀

સ્વમ દોષ ધાતુ દોષ ॥ પ્રમેહ પયશી હોય ।
ચહ સખ નાસત જે પુની ॥ મુક શુદ્ધ પુનિ જાય ॥ ૫૨

—: ચૌપાઈ :—

બાઈશ તેઈસ મુદ્રા સોઈ ❀ બહોત જર જે નહિ હોઈ
ઇસસે સખ ચહાં ન રાખા ❀ લિખન યોગ બહુત ના તાકા
સહજેલી અમરોલી જડો ❀ બ્રજેલી ક્રિયા સખ આવત તાડો
ઇસમે ક્રિયા મલીન તે સોઈ ❀ ચમતકાર માનત જે વોઈ
એસા ક્રિયા હમ ના ગાવા ❀ મોક્ષ માર્ગ મા વાધા આવા

॥ પ્રાણાયામ બાર પ્રકાર ॥

❀ દોહા ❀

પ્રાણાયામ તે બાર જે ॥ પૂરક કુમ્ભક જ્ઞાન ।
રેચક સ્વાંસ ઉતારન ॥ પ્રાણાયામ બિધિ જ્ઞાન ॥ ૫૩

—: ચોપાઈ :—

પ્રથમ આસન અઢાઈ ત્રીની ❀ કલાક રાખી સકે સો લીની
સિદ્ધ પદ્મ સ્વસ્તીક જ્ઞાન ❀ યહ આસન યહ ક્રિયા જ્ઞાન
નાક દહિના દાબ બાંચા ખેચો ❀ બાંચા દાબી દહિના સે રેચો
દુસર પ્રાણાયામ કા અંગા ❀ મુખ આંખ બન્દ દેખો રંગા
મુખ પુર્વક રહિ સકે સોઈ ❀ તહાં તક કુમ્ભક રાખો જેઈ
ત્રીસર દોનો નાક છીદ્ર સોઈ ❀ દહિના અંગુરી સે પકડો જેઈ
પુરક કુમ્ભક રેચક તાહી ❀ ગુરૂ મંત્ર જપો મન માહી
ચૌથા સ્વાંસ કા અન્દર ખીચી ❀ પુરક ચેને કહત હૈ રીચી
રોકી પવન કુમ્ભક જે તાહી ❀ છોડય ઉસકો રેચ કહાહી
પંચવા પુરક જેર સે લેઈ ❀ તાકાત બલ આવત જે તેઈ
રેચક આસ્તે સે જે કરના ❀ પ્રાણ કો જે કરો રક્ષના
છઠ્ઠાં પ્રાણ ખીચી તાહી ❀ ગુદા નાલી સંકોચો વાહી
કમલાસન સે ખેઠે સાર્ધી ❀ કુમ્ભક રહે તહાં મુલ બાંધી
સીધા આંહન ખેઠે કર સોઈ ❀ પ્રાણાયામ કરો જે હોઈ
પ્રાતઃ મધ્યાન સંધ્યા મેં તાહી ❀ ત્રીન કાલ પ્રાણાયામ કરાહી

❀ દોહા ❀

શીત મસ્તીકા જે પુનિ ॥ મુચ્છા પલ બિન જ્ઞાન ।
બાહર ભીતર જે પુનિ ॥ પ્રાણાયામ બહુ જ્ઞાન ॥ ૫૪

—: ચોપાઈ :—

ધસમે બહુત લાભ ન હોઈ ❀ ધસસે બર્ણન કીન ન સોઈ
અનુલોભ બિલોભ જે તાહી ❀ સુર્ય ચન્દ્ર ઉડલ સો જાહી
સતવાં કુમ્ભક જખ હો જાહી ❀ ગત્તા નીચે કરો પુનિ તાહી
જલન્યર બન્ધ ધસીકા ગાવા ❀ છાતી દાહી તો બિલ જાવા

કુમ્ભક રહે તહાં તક તાકા ❀ જલન્ધર બન્ધ રાખો સો તાકા
જીભ દાંત કે રાખો દાળી ❀ જલન્ધર બન્ધ ઉત્તમ સો આવી
અઠવા રેચ સમય ને પેટા ❀ સકોચો ઉડીયન સો જેટા
રેચ જહાં તક રાખો જોઈ ❀ તહાં તક ઉડીયન કરો સોઈ
નવમો એક ગણો પૂરક કારા ❀ ચાર ગુણો કુમ્ભક ને ધારા
એક મંત્ર કી ગતી ને જાનો ❀ ઇતના સમય એક કા માનો
પૂરક કે ત્રીન ગણુ જાકા ❀ યહી વિધિ સમય જાનો તાકા
દશ પ્રાણાયામ ને હૈ તાહી ❀ સ્વમ દોષ નિવારે જાહી
મન વચ્ચ કર્મ સે જાનો તોહી ❀ સ્ત્રી સંગ કરો મત વોહી
❀ દોહા ❀

ચાર પ્રાણાયામ મેં ॥ અહુત નિયમ ન જાન ।
ચાર ભેદ ને કહત તે ॥ પ્રાણુ બચાઓ માન ॥ ૫૫

—: ચૌપાઈ :—

પ્રત્યાહાર કો કહો બિચારા ❀ ખાન પાન ધ્યાન સો ધારા
ત્યાગી હો બ્રહ્મચર્ય ભાખા ❀ ગૃસ્તી નકતુ સ્ત્રી સંગ રાખા
મિતાહાર ભોજન સો લેહી ❀ માંસ મચ્છી દારૂ ન કેહી
હન્ડા ગર્ભ અહુત ના ખાઈ ❀ સુક્ષ્મ ભોજન સદા કરાઈ
દૂધ ફલાહાર ને હૈ સોઈ ❀ યહ ભોજન ક્રિયા યોગ હોઈ
ભોજન ક્રિયે ચાર કલાકા ❀ પીછે ક્રિયા કરે મન તાકા
દુધ ચાહ સખેરે લીન્હા ❀ ક્રિયા કરે મન મેં સુખ કીન્હા
શરીર કૂર્તી રહે ને ભાંતી ❀ પ્રવાહિક બસ્તુ લેવ સોહાતી
કુછ શરીર મેં વ્યાધી હોઈ ❀ ઉસ દિન અભ્યાસ કરો ન સોઈ
આસન પ્રાણાયામ ને ધ્યાના ❀ એકી સાથ તુમ કરો નિદાના
અસનાન ધોવન શંકા નાહી ❀ મન પવિત્ર રાખો ને તાહી
નીંદ લો ઇચ્છા ભર સોઈ ❀ પેટ સાફ રહે પુનિ જોઈ
❀ દોહા ❀

શરીર અનુકુલ ને પુનિ ॥ કાલ દિશા સો જાન ।
જેગા અભ્યાસી કો પુનિ ॥ ચેદી નિયમ ને માન ॥ ૫૬

॥ કુંડલીની જાગ્રીતી ॥

—: ચૌપાઈ :—

ધારના અંગ કહત :ને તાર્હી ❀ ધ્યાન મેં તુમ ઐઠો તે વાહી
અપને ઇષ્ટ ગુરુ કો ધ્યાના ❀ પુજન કરો આસન સે જના
પાંચ તત્વો કો ધારન કીજે ❀ પૃથ્વી જલ અગ્ની કો લીજે
પવન ગગન કો ધારન તાર્હી ❀ ઇસકો રંગ ને રૂપ તે વાહી
અષ્ટ કવંલ પર દેવ વિરાજે ❀ ઉનકે રૂપ ધારના છાજે
નાલ કમલમે સુરતા રાખી ❀ ધારન કરો મન મેં ને સાખી
શક્તિ કુંડલી જાગ્રીત હોઈ ❀ બડા કામ તુમ જનો સોઈ
સતગુરુ ઇષ્ટ દેવ કો જના ❀ આસન સે સ્મરન ને માના
અજપા જપ જપો સો માર્ની ❀ સુરતા નાલી પર ને જની
સોહંગ શબ્દ અજપા જપા ❀ ગુરુ સે જાનિ કરો તુમ આપા
ચલતે ઐઠે કરતે સોઈ ❀ વૃત્તી નાલી પર રહે પુનિ જોઈ
❀ દોહા ❀

આલીસ પચાસ દિન ને ॥ કુંડલી જાગ્રીત હોય ।

બરાબર અભ્યાસ ન હોય ॥ વીશેષ સમય તો જાય ॥ ૫૭

—: ચૌપાઈ :—

કુમ્ભક બહુત ટીકે તે જોઈ ❀ હર એક ક્રિયા સિદ્ધ ને હોઈ
ને સાધક પ્રેમ સે યહ ક્રિયા ❀ રાત દિન રાત્રે બ્રહ્મચર્યા
પ્રાણાયામ અજપા જપા ❀ કુંડલી જાગ્રે દો ક્રિયા સે આપા
મૂલ બન્ધ વોડીયાન બન્ધા ❀ મહા બેધક પૂની ને સંધા
સ્વાંસ સુખમન જબ હો જઈ ❀ કુંડલી જાગ્રત યહ તવ આઈ
સુખમન સ્વાંસ ને હૈ સોઈ ❀ ગગન મેં જન લાગા હૈ જોઈ
સહસ દલ કમલ ને હૈ તાર્હી ❀ સુરતા પ્રાણ પહંચ્યા ને વાહી
❀ દોહા ❀

ઉપર સાધન સમ્પન્ન ને ॥ ધ્યાન કરે ને તાર્હિ ।

મુલા ધાર સ્વાધિષ્ઠાન મેં ॥ મણિપુર અનહદ જાર્હિ ॥ ૫૮

—: ચૌપાઈ :—

યહ કમલોં પર દેવ વિરાજે ❀ ધ્યાન કરત અન્ધકાર તે તાર્જે

ધ્યાન કરત નિત તુમ જાઈ ❀ અજ્ઞા ચક્ર મેં જાવ સમાઈ
જીવ કા સ્થાન અજ્ઞા માર્હી ❀ પરખો સમજો જો તુમ તાર્હી
આગે વૃત્તી ચલી પુનિ જાસો ❀ બ્રહ્મરંધ્ર મેં પહુચી તાસો
સહસ્ર દલ કમલ જો દેખા ❀ જા આનન્દ મન હર્ષ વિશેષા
ચક્ર ભેદન વૃત્તી મેં જોરા ❀ સાધન જો પૂરા તે સોરા
તીન માસ બરાબર ઝીન્હા ❀ યહ ક્રિયા સિદ્ધ હોય લીન્હા

॥ સમાધી ॥

વૃત્તી જાત વહાં મિલી જાઈ ❀ સહસ્ર દલ મેં પુરૂષ રહાઈ
ધ્યાતા ધ્યાન ધ્યેય મિલ વાહી ❀ તીનો તત્વ એકહિ કહાઈ
યહ સમાધી કહત હૈ માનો ❀ ધ્યાતા ધ્યાન એક પહિયાનો
તીન અવસ્થા સમાધી માર્હી ❀ સર્વિકાલ્ય નિર્વિકલ્પ જો હૈ તાર્હી
તીસર જડ અવસ્થા રાહાં ❀ જિનકો પારખ જ્ઞાન ન વાહાં
સર્વિકલ્પ સમાધી સો તે હોઈ ❀ બાહર જ્ઞાન જાનન કા સોઈ
જડ સમાધી ઉસી કા ગાવા ❀ તત્વ પહિયાન જો નહિ પાવા
નિર્વિકલ્પ સમાધી હૈ તાર્હી ❀ યહ તીનો જો એક હોય જાહી
નિર્વિકલ્પ યાહી કો જાનો ❀ ધનસે મોક્ષ હોય જો માનો
આવા ગમન રહિત હોય જાઈ ❀ જીવ સાગર મેં કલ્પી ન આઈ
સખ ક્રિયા હડયોગ જો કાહા ❀ ઉપર લિખા જો વર્ણન આહા

❀ દોહા ❀

ધ્યાતા ધ્યાન ધીરે કો ॥ જો પહીયાને સોય ।
તો યહ ક્રિયા અમૃત સખ ॥ મોક્ષ દેત હૈ જોય ॥ ૫૯

—: ચોપાઈ :—

જીવ બ્રહ્મ પ્રાણે યે મુરતા ❀ ચારો ભેદ જાનય જડ સખતા
ચારો ભેદ જો ન પહિયાના ❀ તો સખ ક્રિયા કીકરિ જાના
મત્ત તત્વ પહિયાનય તાર્હી ❀ ઉપર ક્રિયા અખી સખ આહી
જો યહ ક્રિયા કરન તે સોઈ ❀ તાતે ગુરુ બિન કરો ન કોઈ
સાધક યોગી કે લિયે નીકે ❀ સમજે પાંચ બજે ઉડય જડે
જંગલ દાતન અસ્તાન દારી ❀ ધ્યાન અભ્યાસ કરો ત્યારી

દશ બજે તક અભ્યાસ કરાઈ ❀ ભોજન કરી અરામ લે આઈ
દો કલાક આરામ કરો તાર્હી ❀ દો સે ચાર અસ્નાન જંગલ પાર્હી
ચાર સે આઠ તક તે જના ❀ કરો અભ્યાસ આનન્દમે આના
આઠ સે નવ તક જે સોઈ ❀ કુછ વ્યહાર દેખ લો જોઈ
દશ બજે જે સોય પુનિ જવો ❀ ચાર બજે જે તુમ જગિ જવો
વહી કાર્ય નિત નિત જે હોઈ ❀ વહી કરો આનન્દ મન જોઈ
મન હરદમ આનન્દ સો માર્હી ❀ રાખો ક્રિયા અભ્યાસ કે તાર્હી
❀ દોહા ❀

ગુરૂ વિદ્યા પ્રાપ્ત કરી ॥ રાખો ગુપ્ત સમેત ।
ફલ દેવય તુમકો બહુત ॥ સરધા સે લૈ લેત ॥ ૬૦

—: ચૌપાઈ :—

બહુત ખોલો ના મૌન રહાહી ❀ જુઠ કઠોર ખોલો ન જાઈ
ગુરૂ પૂજા કરો નિત નેમા ❀ પગે પડો અભિમાન ન જેમા
તન મન ધન સે સેવા કીન્હા ❀ ગુરૂ પસંદ રહે પુનિ ચિન્હા
તો યહ ક્રિયા સિદ્ધ હો જાઈ ❀ ગુરૂ સમાધી મા કરે સહાઈ
દુધ ઘી ગઢ મગફલ સોઈ ❀ મિથાન ખાવ યોગ્ય જે હોઈ
જે સેવત બુદ્ધિ હોય ભર્મા ❀ એસા અમલ કરો ના તેમા
ખાટા તીખા સૂખા ખારૂ ❀ ખાસી ઠન્ડા નહી અહારૂ
તેલ લગાય કરો અસ્નાના ❀ પાની કબહી ન લાગય જના
સ્ત્રી પુત્ર કુટુમ્બ જે હોઈ ❀ ધન પર મોહ રાખો ન જોઈ
ધન સમ્પતિ મેં ચિત ના દિજે ❀ હિંસા ચોરી દ્રેષ ના કીજે
❀ દોહા ❀

સ્ત્રી કે સહબાશ મેં ॥ તુમ ન કબહી જવ ।
યોગ્ય આગ સેવન કરો ॥ ધાતૂ છીન ન પાવ ॥ ૬૧

—: ચૌપાઈ :—

કોઈ કા ડર ભય ના હોઈ ❀ અપને ડર કોઈ ના દોઈ
નીચ ઊંચ આસન ના તાર્હી ❀ ઋતુ પ્રમાન ગર્ભી શીત આહી
કેમલ વસ્ત્ર શરીર પર સોઈ ❀ કઠિન વસ્ત્ર મન પસંદ ન હોઈ

सतो गुण पर ने मन पसंदा ❀ रहै वोही प्रतो आनंदा
 शब्द स्पर्श रूप रस ताहीं ❀ गंध और सण विषय बुझाहीं
 ब्रह्म रंघ जने का नेको ❀ सुखमन नाडी लाग ने वोके
 सुखमन नाडी आलु सोके ❀ शक्ति कुन्डली जगृत तोके
 वहां का ध्यान ने ते साके ❀ पाप रहित होत मन ताके
 आशा यह पर तेज ने पाके ❀ दर्शन करी होय मन वाके
 सिद्धी भल सण आवय गाके ❀ राप्ता गुप्त जयना धाके
 ओके भात ध्यान तुम राप्ता ❀ गुड़से जनि किया करे आप्ता

❀ होहा ❀

कान द्वार ने भंद करी ॥ अतहद शब्दों होय ।

गुड़ से ने करे ॥ भिधन न होवै सोय ॥ ६२

—: औपाध :—

आगल ध्यान में जेते जर्ध ❀ समाधी अवस्थां सो पुनि आर्ध
 आगे दृष्टी करी सो देण्य ❀ नाक अग्र लाग पर पेण्य
 अकाश में देण्य पुनि सोर्ध ❀ प्रकाश तेज जेवय सो होर्ध
 ब्रह्मरंघ में ध्यान ने राप्ता ❀ सहस द्रवो कर्मलो है आप्ता
 त्रीकुटी में ने नेत्र जर्मा ❀ चित अस्थिर होत है आर्ध
 हं योग किया यह गार्ध ❀ समजी करे आनन्द हो जर्ध
 ॥ धृति श्री हृद्योग किया संयुर्ध ॥

॥ राजयोग ॥

❀ होहा ❀

राजयोग यह नाम ने ॥ सण योगम प्रधान ।

ताते नाम यह राजिया ॥ सन्तो करे भजान ॥ ६३

—: औपाध :—

राज योग का मुनी प्रसंगा ❀ तपसी के अनुभव प्रसंगा
 उत्तम शरीर मनभ्यका होर्ध ❀ लससे अभरपद पावत सोर्ध
 क्षर अक्षर नीःक्षर भासा ❀ सुरता भरी और ने स्वांसा

પાંચ તત્વો કે મદદ બખાની ❀ યહ ચારો મેં ગુન બહુ જાની
 યહ ચારો કે નિર્ણય કરહી ❀ સજ્જન સુન કર મન મેં ધરહી
 બ્રહ્મ સખ સે અલગ રહાહી ❀ જન પરત જો મદદ કરાહી
 વોહી બ્રહ્મ કે જો કોઈ જનાય ❀ સુખ ઓર સાન્તિ મોક્ષ પદ માનય
 સાહજ કૃષ્ણીર યુગન યુગ આયે ❀ જીવો કે યહ જ્ઞાન સુનાયે
 બહુત સંત લે ભારત માહી ❀ જો સાહજ કે શિષ્ય કહાહી
 ઉન સખ કર જ્ઞાત બહુ જોરા ❀ ભારત મેં ફેલા ચહુ ઓરા

— ❀ દોહા ❀
 શબ્દ બ્રહ્મ કે ધ્યાન કે ॥ કરતે બહુત બખાન ।
 તપસી, ઉનકે બચન મેં ॥ મિલત બહુત પ્રમાન ॥ ૬૪

—; ચૌપાઈ :—

સમસ્થ સંત ઉસી કે ગાઈ ❀ ચૈતન બ્રહ્મકા ધ્યાન લગાઈ
 ગગન મંડલ મેં પુરૂષ બિરાજે ❀ ન્યોતિ પ્રકાશ તહાં બહુ છાજે
 વહ સ્વરૂપ કયા કહો બખાના ❀ જો જના વો વહાં સમાના
 ચન્દ્ર સુરજ વહાં છિપી જાઈ ❀ રૂપ રાશિ કુછ બર્ણી ન જાઈ
 આંદ સુરજ જિન સે પ્રકાશી ❀ વહાં નિઃતત્વો સખન મેં ભાસે
 અનહદ શબ્દ હોય ઝનકારા ❀ બહુત શબ્દ ગીનય કે પારા
 કવન શબ્દ કહવા સે આઈ ❀ ધ્યાની પરખો મન ચિત લાઈ
 સ્વેત સિંહાસન પુરૂષ બિરાજે ❀ રાગ રાગિની ઉઠે અવાજે
 દસયે દ્વારે તાલી લાગી ❀ ન્યોતિ પ્રકાશ ઉંર અન્તર જાગી
 સતગુરૂ મર્મ એહિ સમજાઈ ❀ તપસી કે પ્રકાશ ઉગાઈ
 ❀ દોહા ❀

સાર શબ્દ નિજ સાર જો ॥ ગુરૂ ગમ સે પહિચાન ।
 એહી જ્ઞાન સખ જ્ઞાન સો ॥ એહી ધ્યાન સખ ધ્યાન ॥ ૬૫

—; ચૌપાઈ :—

મુખ સે શબ્દ બચન જો સોઈ ❀ સાર શબ્દ યહ નાહી હોઈ
 પરા પસન્તી મધીમા બાની ❀ ઓર બૈખરી કહો બખાની
 સાર શબ્દ ઇન સે હૈ ન્યારા ❀ ચૈતન સે ન્યારા વહ ધારા
 ઘટ ભીતર નીઃતત્વ હૈ રાચા ❀ સાર શબ્દ સોઈ બસ્તુ સાંચા
 સાર શબ્દ સો ધ્યાન વિદેહી ❀ સુરતા સમજ કરૈ પુનિ તેહી

મુખ સાન્તિ જો આવય જખહી ❀ નિર્ગુન બ્રહ્મ પહિચાનય તખહી
 દસએ મહલ પર આપ બિરાજે ❀ શ્વેત કમલ શોભા બહુ છાજે
 ગગન કે બિચ મેં હૈ યોગાના ❀ રસ્તા હૈ સન્ત કોઈ જાના
 એક કમલ તહંવા અસ જાનો ❀ પંખુરી બહુત તાહિ મેં માનો
 ભવંરા શ્વેત લે રસ તહંવા ❀ બોલે મધુર શબ્દ પુનિ જહંવા
 મુખમન ઇગંલા પિગંલા આહી ❀ સીધા રાહ લગા પુનિ જાંહી
 શુન્ય શહર મેં એક સરોવર ❀ સત્ય નામ તેહિ ભરા બરોબર
 તહાં કા ધ્યાન કરે જ્ઞાસૂ ❀ સુરતા સમુઝ ચઢી તેહિ પાસૂ
 કલ્પ વૃક્ષ ફૂલે એક ફૂલી ❀ સુરતા જાય મગન મેં બહી

❀ દોહા ❀

કલ્પ વૃક્ષ એક વૃક્ષ જે ॥ પરા હીડાલા જાન ।
 સુરતા ચઢી તહાં જુલહી ॥ આનન્દ મંગલ ગાન ॥ ૬૬

—: ચૌપાઈ :—

અમીરસ તહાં અર્ધે દિન રાતી ❀ નાગિન એક પીયે બહુ ભાંતી
 ગુરૂ સે ભેદ જાનિ નિજ લીના ❀ સો વહ રસ કા રક્તન કીના
 બંક નાલ એક રાહ બખાની ❀ આગે ચલે તહાં જ્યોતી નીસાની
 તેહી જ્યોતી મેં માનો સુરંગા ❀ નાદ ચલે વહં ઉઠે તરંગા
 નાદ કે બીતર રૂપ સમાના ❀ તપસી દેખી બહુત મુખ માના
 એહી અસ્થાન નિશ્ચય જાનો ❀ એહી અવસ્થા સમાધિ બખાનો
 સજ્જન મુનૌ આદિ કી બાની ❀ એહી અવસ્થા મોક્ષ બખાની
 ગુરૂ જ્ઞાન પ્રથમ સો લીજે ❀ પીછે ધ્યાન સાધના કીજે
 પુરા ગુરૂ તપાસો' પુનિ જાઈ ❀ જે સખ ભેદ કહે સમુઝાઈ
 વાહી જ્ઞાન જે ગુરૂ બતાવય ❀ સાંચા ગુરૂ સોઈ કહલાવય

❀ દોહા ❀

નિર્ગુન બ્રહ્મ કે રૂપ મેં ॥ સુરતા અસ્થીર હોય ।
 તપસી કામ સખ કરતે ॥ વહી ઠેકાને સોય ॥ ૬૭

—: ચૌપાઈ :—

નિર્ગુન બ્રહ્મ નિઃકાર હૈ જોઈ ❀ અધિજ્ઞાન કહત બ્રહ્મ જે સોઈ

એહી જ્ઞાન સનાતન કહીયે ❀ હૈ સખકે ઘટ કોઈક લહિયે
 બ્રહ્મા વિષ્ણુ મહેશ્વર જેવા ❀ સખે ધ્યાન ધરૈ નિર્ગુન દેવા
 શુન્ય શીખર પર ધ્યાન લગાઈ ❀ નિઃતત્વ મેં જો રહે સમાઈ
 સહસ અકાસી મુનિ ભેજે તે ❀ ખડે પયગમ્બર ભે જગતે તે
 એ સખ ધ્યાન ધરા ઘટ માહી ❀ શુન્ય શીખર જહાં બ્રહ્મ રહાહી
 જો કોઈ સંત ખડે ભે જગ મેં ❀ સખ કોઈ ધ્યાન ધરા વહ પદ મેં
 ઇત સખ મેં જો ભૈ પ્રભુતાઈ ❀ આગલ જય મોક્ષ પદ પાઈ
 સૌ સખ જનો વહ પદ પ્રભાવા ❀ ખસ્તુ ચિન્હ જો ધ્યાન લગાવા
 સખ ધર્મો મેં વોહી સયાના ❀ વહાં સે ધર્મ અંત કરી જના

❀ દોહા ❀

ધ્યાન ધ્યાન મેં ભેદ હૈ ॥ જીવ બ્રહ્મ પહિયાન ।
 સુરતા પ્રાણ જન કે ॥ સોઈ ધ્યાન પ્રમાન ॥ ૬૮

—: ચૌપાઈ :—

ખડુ ધ્યાની સો ધ્યાન કરાહી ❀ ચાર કા ભેદ સો જનત નાહી
 ગગન કે બીતર સ્વાસ ચઢાવય ❀ આવય ઉઘટી કધુ નહી પાવય
 યહ ધ્યાન કા ના પ્રભાવા ❀ ઇસસે સમુઝી કર ધ્યાન લગાવા
 અષ્ટ કમલ ફૂલે ખડુ ફૂલા ❀ તપસી જય ભવંર મન બૂલા
 શુન્ય મેં ધ્વજ રહે ફહરાહી ❀ અનહદ ડંકા વહાં ખજાહી
 વોહી કમલ મેં ઉઠે હીલોરા ❀ સુરતા જય આનન્દ મેં જોરા
 ચાંદ સુરજ થીર હોઈ જાઈ ❀ ઉત મુનિ ધ્યાન તખલિ કહવાઈ
 કુપ મેં સિંધુ પશ્ચિમ મેં ગંગા ❀ મેરૂ શીખર મેં ઉઘય તરંગા
 મોતી ભરા કમલ કે માહી ❀ હંસ ચૂગે ખડુત હપાહી
 મોતી હંસ દોઈ હૈ જૈસે ❀ જીવ બ્રહ્મ દોઈ હૈ તૈસે

❀ દોહા ❀

ચૌદહ પારસ પાંચ અખી ॥ ઘટહી મેં સો જન ।
 તપસી સતગુરૂ કે ખીલે ॥ સોઈ જ્ઞાન પ્રમાન ॥ ૬૯

—: ચૌપાઈ :—

જીવ ચેતન સકલ ઘટ ખાસા ❀ સખ મેં પૂરા કરૈ તમાસા

જીવ સદા જો જીવિત હોઈ ❀ તિનો કાલ અમર હૈ સોઈ
 દૈહિક દૈખિક ભૌતિક તાપા ❀ ચૈતન માહિ કણી ન વ્યાપા
 હર્ષ સોચ જીવ નહીં પ્યાસા ❀ ઉત્તમ પ્રલય નહિ વિનાસા
 જગૃત સ્વપ્ન શુષ્ક તુરિયા ❀ ધન મેં જીવ એકરસ રહીયા
 જીવ પ્યાસ પ્રાણ કા કામા ❀ હર્ષ શોક જો મન મેં જામા
 નાસ ઉત્પન્ન શરીર કા હોઈ ❀ યહ ષટ ધર્મ જાનો તુમ સોઈ
 ચૈતન ધન સે જુદા રહાઈ ❀ ચેહી બીધી સમજો જ્ઞાન તે આઈ
 યહ ષટ લિતર જો કોઈ રહતે ❀ સખ કો મદદ જીવ સે મીલતે
 ઇસસે બન્ધન જીવ કો હોઈ ❀ આવા ગમન મેં રહે સમોઈ
 જીવ સે દો સાખા બખાની ❀ એક પ્રાણ એક સુરતા જાની
 એક મેં ક્રિયા તત્ત્વ પહિયાના ❀ એક મેં જ્ઞાન હોય બહુ નાના
 ક્રિયા શક્તિ પ્રાણ મેં ધારો ❀ હાલન ચાલન સખ વેઉહારો
 ❀ દોહા ❀

જ્ઞાન શક્તિ જો સુરતા મેં ॥ સખ કુછ કરૈ બિચાર ।
 જેસે જિસ કો સંગ મિલા ॥ ઉનકો તસ નિર્ધાર ॥ ૭૦

—: ચૌપાઈ :—

પ્રાણ નાક માર્ગ સે ચલતા ❀ સ્વાંસ જાણ પીછે ફિર આતા
 પ્રાણ મેં તિન કાલ કા જ્ઞાના ❀ સાધન કરૈ સોઈ પહિયાના
 સખ કોઈ સોય નીંદ કે આતી ❀ સ્વાંસ ચલત જો દિન ઓ રાતી
 સોવનહાર દુસર કો જાનો ❀ જાગનહાર દુસર પહિયાનો
 પ્રાણ પ્રત્યક્ષ દેવ ષટ માઈ ❀ ઉનકર ભેદ કોઈ જાનત નાઈ
 ષટ લીતર મેં સુમિરન હોઈ ❀ અજપા જપ કહન હૈ સોઈ
 અજપા જપ જપત સનેહ ❀ તાકે મોક્ષ મેં ના સદેહ
 ગુરુ સે ભેદ બરાબર જાની ❀ તપસી ક્રિયા કરો મુખ માની
 ત્રિકુટી મહલ મેં જીવ અસ્થાના ❀ ષટ મેં ત્રીન ત્રીકુટી જાના
 ઇંગલા પીંગલા મુખમન સંગમ ❀ સ્વાંસ કા રાહ દોઈ પુનિ અંગમ
 ❀ દોહા ❀

બંક નાલ જનિ ત્રીન જો ॥ તિન રસ્તા સો માન ।
 સુરતા સ્વાંસ જાને કા ॥ એહી માર્ગ પહિયાન ॥ ૭૧

—: ચૌપાઈ :—

અસ્ટ કમલ દલ ચક્ર જે આહી ❀ યોગી લોગ બખાનત તાહી
સખ કમલો પર દેવ અસ્થાના ❀ જાપ બહુ બિધી સો પ્રમાના
નાલી કમલ કુંડલી બાસા ❀ સર્પાકાર પડી હૈ પાસા
જે કુંડલી જાગીત હોઈ ❀ ધ્યાન મેં મદદ મીલત હૈ સોઈ
બહુત પ્રભાવ ઉનમેં જે આવય ❀ કુંડલી શક્તી જેઈ જગાવય
ત્રિકુટી મહલ પવન એક આવય ❀ હૃદય કમલ મેં જાય સમાવય
હૃદય કમલ સે ક્રિયા હોઈ ❀ યહ પ્રસંગ જાનય સો કોઈ
સખ ઇન્દ્રિય મેં નેત્ર બખાની ❀ નયન મેં ગુપ્ત વસ્તુ સો જાની
વહી પુરુષ કા બડા પ્રભાવા ❀ ઉપર ખીર ઝી રાહ બતાવા
યહ માર્ગ પંર ચઢે જે કોઈ ❀ તપસી જાય અમર પદ જેઈ

❀ દોહા ❀

યહ માર્ગ સે જાય કરે ॥ પુરુષ દર્શ હોય જાય ।
લવ સાગર આવય નહી ॥ અલય મોક્ષ પદ પાય ॥ ૭૨
સાહબ કબીર દયા સે ॥ તપસ્વી જીન બખાન ।
રાજયોગ યહ ક્રિયા કો ॥ કોઈ કોઈ પહિચાન ॥ ૭૩

॥ અન્તરીક શક્તિ મહત્વો ॥

—: ચૌપાઈ :—

પાની સે અતિ પાતલ જાનો ❀ ધુવાં સે ખારીક બખાનો
ચલન માર્હિ પવન સે જોરા ❀ ચન્ચલ બહુત ફિરત ચહુ ઓરા
કઠોર માર્હિ બજ સે હુના ❀ કોમલ જે માખન સે હુના
એસા તત્વો પહિચાનય યોગી ❀ સોઈ પુરુષ બડા તે હોગી
એક પલ ઠહરન ના સોઈ ❀ અબજે કોસ જાત હૈ જેઈ
હાથ સે લેત દેત હૈ તાહી ❀ બિન પગ ચલત વો પગ સે જાહી
ટોપી પાગ મસ્તક સે કારૈ ❀ સિર સે બોઝા જે તે ધારૈ
લાલ સે તિલક અનેક પ્રકારા ❀ મુગન્ધ તેલ ડારૈ પુનિ સારા
કાન દ્વાર સે શબ્દ સખ સુનહી ❀ આંખ દ્વાર સે રૂપ સખ ગુનહી
નાક સે સ્વાસ લેત દિન રાતી ❀ ગન્ધ મુગન્ધ પરખત બહુ ભાંતી

ખાય પીયે જો મુખ કે દ્વારે ❀ અચ્છા બુરા ખોલત તે કારે
ઉનકર કોઠાર પેટ હૈ સોઈ ❀ પાચક હોય રસ બનત હૈ જોઈ
લધુ રતી ધન્દ્રી સે કરઈ ❀ મલ સો ત્યાગ ગુદા સે ઝરઈ
ચરનન કો હુકમ જસ દીન્હા ❀ વૈસય પાવ ધરત હૈ ચીન્હા
❀ દોહા ❀

નર નારીક સિંગાર સખ ॥ નખ સિખ સે જો જન ॥

યહ સખ કરે આનન્દ સે ॥ સખ કોઈ કરત બખાન ॥ ૭૪

—: ચૌપાઈ :—

થોડે મે વહ આનન્દ હોઈ ❀ થોડેન મે ચિન્તા કરૈ વોઈ
ત્રિકુટી મહલ પર ખેઠા છુકે ❀ કામ કરૈ હૃદય સે નીકે
ધન્દ્રિયોં કો હુકમ તહાં સે ફેરા ❀ જલત નહી બરાબર ચેરા
એકી સાથ સખ તે લે કામા ❀ તાકત બડી ધનમે તે જમા
પલસીકન બાર નહિ લાગા ❀ ધન્દ્રિયોં પર ફિર બહુ બજા જમા
ચૌરાસી મેં સ્વાસા ધારી ❀ સખ કો નચાવત હૈ બલકારી
લખ ચૌરાસી થોનિ સખ આહી ❀ સખ ઘટ બસા રૂપ બહુ વાહી
મુખ દુખ સખ છવો કો હોઈ ❀ ઉન પ્રભાવ જનવ તે સોઈ
એસા પુરૂષ તુમરે ઘટ માહી ❀ ઉનકો તુમ પહિયાનત નાહી
અનન્ત રૂપ ઉન કર હૈ સોઈ ❀ ઉનકી મહિમા વરણી ન હોઈ
ઉનસે મિત્ર કરો તુમ જની ❀ તો તુમ મુખી હોવ યહ માની
સખ કુછ ઉનકે હાથ મેં આહી ❀ બન્ધન મોક્ષ જનો તે વાહી
તખ બડ કામ ઉનકર તે ભયજી ❀ યહી જ્ઞાન જની જે ગયજી
વોહી પુરૂષ બડ ચતુર કહાવા ❀ ઉનકી મહિમા જો કુછ પાવા
ભવ સાગર સે વોઈ જો નીકે ❀ ઉનરિ ગયે તુમ જનો છુકે

॥ સાંચા ત્યાગ ॥

❀ દોહા ❀

યમ નિયમ પ્રત્યાહાર જો ॥ આસન ઓ પ્રાણાયામ ॥

ધારના ધ્યાન સમાધિ બડી ॥ ત્યાગ ધર્મ યદ નામ ॥ ૭૫

—: ચૌપાઈ :—

ત્યાગ ધર્મકા બડા મહાનમ ❀ સંત બડે ચરમારય કાજમ

કામ ક્રોધ મદ લોભ બિહારી ❀ ઇષ્ટ દેવ કેા ધ્યાન લગાઈ
ખાન પાન મેં એક સમ જની ❀ રને ગુણુ ભાવ કુંહ નહિ આની
આપન આતમ સખમેં જનૈ ❀ દેસભાવ કુંહ નહિ પહિયાનૈ
મક મંદિર જે માયા આહી ❀ સેવાં ભાવ લગાવત તાહી
લાખો શી જે આવક હોઈ ❀ દુસર હિત જનો પુનિ સોઈ
આતમ જનિ સેવા સખ કરતે ❀ શુભ ફલ શી આસા નહિ રખતે
તે ત્યાગી બડ ધર્મ મેં રાચા ❀ સખ આચરન રાખત હૈં ઉચા
નિર્ગુન બ્રહ્મ રહે ઘટ માહી ❀ ગુરૂ સે સમજી ધ્યાન ધરાહી
માતા બહિન પુત્રી સમ જની ❀ સખ નારી કેા એસે માની
બ્રહ્મચર્ય સેવા તપ કરહી ❀ એસે સંત ઇશ્વર સમ અહી
કોઈ સમ્પ્રદાય પંથ નહિ દોષુ ❀ જાતિ પાતિ સે કછુ ના રોષુ
દેવ સાધુ શી પ્રતિભા હોઈ ❀ ઉસકો માન કરૈં પુનિ સોઈ
દેવ સંત કેા કરૈં બખાના ❀ નિર્ગુન બ્રહ્મ કેા નિશ્ચય જના
નિર્ગુન બ્રહ્મકા જની પ્રભાવા ❀ ધ્યાન સમાધી તહાં લગાવા

❀ દોહા ❀

શિષ્ય સેવક કે ભાવ સે ॥ કરત બહુત ઉપદેશ ।

તપસી એસે સંત કેા ॥ નહી માયા લવલેશ ॥ ૭૬

—: ચોપાઈ :—

કેા નિર્ગુન કેા સર્ગુન ધાવય ❀ જિનકો જૈસે ગુરૂ લખાવય
નિર્ગુન બ્રહ્મ કેા જે હૈં બેદા ❀ નેતિ નેતિ કહિ ગાવય બેદા
એસે બ્રહ્મ કેા જે લખિ પાઈ ❀ આવા ગમન મેં નાહિં ફસાઈ
શિષ્ય વહી જે સેવા કરહી ❀ સખ અરપન ગુરૂ ચરનન ધરહી
યોગ્ય બસ્તુ ગુરૂ સોઈ રાખા ❀ પીછે ફેર દેઈ પુનિ તાકા
શિષ્ય કેા સંકા ભર્મ મિટાઈ ❀ મોક્ષ કેા પંથ દેત દેખાઈ
એસે ગુરૂ કેા યોગ્ય જનો ❀ મોક્ષ કેા રાહ કહેં સો માનો
કથની કથે સો પાર ન પાઈ ❀ રહની રહે સો મોક્ષ હોય જઈ
સુકૃત બહુત જન્મ કેા જોઈ ❀ તબ યહ જ્ઞાન હૃદય મેં હોઈ
ત્યાગ ધર્મકા જે હૈં નેમા ❀ પાલન કરૈં મોક્ષ હોય તેમાં

❀ ਟੋਛਾ ❀

ਟ੍ਯਾਗ ਧਰਮ ਯੇ ਯਤਾ ਹੈ ॥ ਸਾਂਝਾ ਟ੍ਯਾਗ ਯੇ ਛੋਯ ।
ਤਪਸੀ ਆਪਨੀ ਫੁਲਾਂ ਡੇ ॥ ਜਨਨਤ ਟ੍ਯਾਗੀ ਸੋਯ ॥ ੭੭
ਸਾਫਲ ਫੁਲੀਰ ਫੁਲਤ ਹੈ ॥ ਧਰਮਨਿ ਸੁਨ ਬਿਤ ਲਾਯ ।
ਰਯੇ ਤਮੋ ਗੁਲੁ ਅਸਤੁ ਮੇਂ ॥ ਲੀਪਤ ਛੋਯਯ ਨ ਟਾਯ ॥ ੭੮

—: ਘੋਪਾਰਧ :—

ਮਾਯਾ ਕਨਕ ਕਾਮੀਨੀ ਰੂਪਾ ❀ ਐਕ ਬੇਤਨ ਐਕ ਜਤ ਸਵਰੂਪਾ
ਯਤਨਾ ਅਸਤੁ ਫੇਯਨ ਮੇ ਆਯਯ ❀ ਮਾਯਾ ਰੂਪ ਯੇਧ ਕਛਾਯਯ
ਰਯੇ ਤਮੋ ਗੁਲੁ ਬਿਤਨਾ ਕਾਮਾ ❀ ਮਾਯਾ ਰੂਪ ਟੁਮ ਜਨੋ ਤਾਮਾ
ਸੰਤ ਲਕਤ ਲਿਯੇ ਯਛ ਰੋਗਾ ❀ ਰਯੇ ਤਮ ਗੁਲੁ ਮਾਯਾ ਨਾ ਲੋਗਾ
ਸਤਗੁਲੁ ਲੋਗ ਕਨਕ ਕਾ ਸੋਧ ❀ ਸੇਵਾ ਅਰਥ ਕਾ ਜਨੋ ਛੋਧ
ਯੋਯ ਆਯਯ ਟ੍ਯੋ ਫੇਰੇ ਟਾਫੀ ❀ ਯਛ ਮਾਯਾ ਕਛਾਯਨ ਕਰਾਫੀ
ਬੇਤਨ ਮਾਯਾ ਯੇ ਧੁਨਿ ਕਛੇਯ ❀ ਨਾਰੀ ਨਰ ਡੇ ਮਾਯਾ ਲਯਯ
ਨਾਰੀ ਡੇ ਯੇ ਨਰ ਹੈ ਮਾਯਾ ❀ ਨਰ ਡੇ ਲਿਯੇ ਨਾਰਿ ਕਛਾਯਾ
ਕੁਫਰਤ ਟਰਫ ਡੋਨੋ ਡੇ ਜਨੋ ❀ ਯਥ ਕਛਾਯਨ ਡੋਨੋ ਛੁਕ ਮਾਨੋ

❀ ਟੋਛਾ ❀

ਧਰਮੇਂ ਲੇਖ ਐਕ ਐਕ ਹੈ ॥ ਮਾਯਾ ਯਤੀ ਕਨਕ ।
ਮਾਯਾਸ ਸੇਵਾ ਨਾ ਕਰੈ ॥ ਨਕ ਮੇਂ ਧੋ ਤਨਕ ॥ ੭੯

—: ਘੋਪਾਰਧ :—

ਯਛ ਕਾਰਥੁ ਸੇ ਜਨੋ ਸੋਧ ❀ ਅਯੁਤਕ ਸੰਤ ਕਨਕ ਤਲ ਛੋਧ
ਅਯੁਤਕ ਰੂਪ ਲੇ ਜਗਮਾਫੀ ❀ ਰਾਯ ਛੋਧੀ ਯਨਮੇ ਗੇ ਵਾਫੀ
ਫੁਲਾਯੇ ਟ੍ਯਾਗ ਲਲ ਫੀਨ੍ਹਾ ❀ ਪਾਰਸ ਯਾ ਟੇਲੀ ਧਰ ਫੀਨ੍ਹਾ
ਨਾਮ ਫੇਵ ਯਤ ਟ੍ਯਾਗ ਮੇ ਕਾਰੋ ❀ ਰਤਨ ਜਤੀਤ ਸੇਯ ਨੀਰਮੇਂ ਫਾਰੋ
ਫੀਰਾ ਮੋਟੀ ਅਯੁਤ ਸੇ ਛੋਧ ❀ ਗੋਰਯ ਨਾਥ ਧਾਨ ਲਾ ਸੋਧ
ਕੁਵਾਂ ਮੇਂ ਵਛ ਰਤਨ ਸਯ ਫਾਰੀ ❀ ਯਤਾ ਟ੍ਯਾਗ ਗੋਰਯਨੇ ਕਾਰੀ
ਸੁਫੇਵ ਧੁਨਿ ਟ੍ਯਾਗ ਯਤ ਫੀਨ੍ਹਾ ❀ ਗਰਯ ਸੇ ਮਾਯਕ ਤਯ ਫੀਨ੍ਹਾ
ਟ੍ਯਾਗ ਮੇਂ ਯਤ ਪ੍ਰੇਮ ਲਗਾਧ ❀ ਟੀਨ ਫੇਵ ਸੇ ਯਾਫ ਕਰਾਧ
ਸਾਫਲ ਫੁਲੀਰ ਫੁਲਨ ਹੈ ਨੀਛੇ ❀ ਟ੍ਯਾਗ ਯਤਾ ਫੁਲ ਜਨੋ ਯਛੇ

ચાર પ્રકાર ત્યાગ ને હોઈ ❀ હાથી ચકલા સ્વાન સમ સોઈ
અજગર પડે ને કરે આહારા ❀ સ્વાન બહુત ધર ફીરે બેચારા
ચકલા ખાય ઉતનહિ પુનિ લાઈ ❀ હાથી બહુત કો રહા છપાઈ
જિન સે બિશેશ છવ સુખ પાવા ❀ રજ તમ ગુણ ને ભાવના લાવા
વોહી ત્યાગી સખ સે બડ હોઈ ❀ દુસર હિત કામ કરે સોઈ
॥ ચાર પ્રકાર વૈરાગ્ય ॥

—: ચૌપાઈ :—

ચાર પ્રકાર વ્યક્તિ ને હોઈ ❀ સાધુ વેષ મેં આવેં સોઈ
પ્રથમ વૈરાગ્ય માનો સો તાહી ❀ સુખ સમ્પત્તી બિરાજત આહી
શાસ્ત્ર સતસંગ બહુત ને ઝીન્હા ❀ પુર્વ સુકૃતિ ઉદય ભા ચીન્હા
તેહિ પ્રતાપ મન મેં યહ આહી ❀ જ્ઞાન વૈરાગ્ય ઉદય ભા વાહી
સુત બિત નારિ ઐશ્વર્ય ભારી ❀ સખ કો ત્યાગ ઐકહિ ખારી
યહ પુરુષ કો પ્રથમ તુમ જનો ❀ ઉત્તમ ઐરાગ્ય તાહિ કો માનો
કોઈ બડી આપત્તિ ને હોઈ ❀ ગયે ફંસાઈ જનો તુમ સોઈ
જન દન્ડ ભય તે સો માનો ❀ યહ ભય સે વેષ લિયે જનો
ફટી દવા સો ચૂડા સાધુ ❀ હોય પરીક્ષા ના પુનિ કાધુ
કુછ દિન કરો સંગ ને તોહી ❀ ઉન કર ગુણ જનો તુમ વોહી
❀ દોહા ❀

યહ કારણ સે બહુત નર ॥ વેષ મેં આવત તાહિ ।

દુસર નમ્બર કા પૂતી ॥ યહ વ્યક્તિ સો આહિ ॥ ૮૦

—: ચૌપાઈ :—

તીસર નમ્બર પુરુષ હેં જકે ❀ કનિષ્ઠ ઐરાગ્ય કહત હેં તાકે
ધન સમ્પત્તિ કુછ નહિ હોઈ ❀ ભોજન બસ્ત્ર બિના દુઃખ સોઈ
ઐસે વ્યક્તિ બહુત હોય ગયગી ❀ સાધુ વેષ મેં આવત ભયગી
તીજ વ્યક્તિ યહ ને ગાઈ ❀ યહ ઐરાગ્ય કનિષ્ઠ કહવાઈ
ચૌથા વ્યક્તિ ને પુનિ જનો ❀ સંત વેષ મેં આવત માનો
સ્ત્રી પુત્ર કુટુમ્બ કોઈ નાહી ❀ સખહી નાસ હુઆ પુનિ તાહી
ખાન પાન મેં દુઃખ બડ ભયગી ❀ સંત વેષ મેં આવત ગયગી
ઐસે વ્યક્તિ બહુ ને આહી ❀ નીચ ઐરાગ્ય કહત હેં વાહી

ઉપર પુરુષ ચાર ને ગાયે ❀ ચાર પ્રકાર ઐરાગ્ય બતાવે
 જિનમે જૈસે મન કા ભાવા ❀ ઉનમેં વૈસે ઐરાગ્ય રહાવા
 ઉત્તમ પુરુષ જનો પુનિ તાહીં ❀ સખ કુછ છોડ સંત બને વાહીં
 વહી પુરુષ કો ધન્ય હૈ સોઈ ❀ ધન્ય વૈરાગ્ય સંત કહે ઓઈ
 આપન જીવ કલ્યાન કરાહીં ❀ દુસર કો વૈરાગ્ય શિખાહીં
 ચાર પ્રકાર પુરુષ ઘર છોડા ❀ કોઈ કોઈ સુધરત હૈ બલનેડા
 જ્ઞાન ઐરાગ્ય કોઈ મેં પૂરા ❀ ભક્તિ કરન મેં ને હૈ સૂરા
 કોઈ કારન ઐરાગ્ય મેં આયે ❀ કોઈ બડ સમરથ ભે તે જાયે
 ગુરુ સંત પુરા મોલિ જાઈ ❀ ચારો સુધરત હૈ સંગ પાઈ
 ॥ ઇતીશ્રી ત્યાગ ધર્મ સંપૂર્ણ ॥

॥ છાયા પુરુષ ॥

❀ દોહા ❀

સ્નાન આદિક સે ને ॥ પખિત્ર હોવય તાસ ।
 કોઈ ને પ્રકાશ મેં ॥ અભ્યાસ કરો ને આસ ॥ ૮૧

—: ચૌપાઈ :—

સૂરજ ચન્દ્ર દીપ પ્રકાશા ❀ પીછે રાખિ ખડા હો તાસા
 આપન છાયા આગલ હોઈ ❀ ગલા પર દ્રષ્ટી રાખો જોઈ
 પન્દ્રહ બીસ મિનટ તક દેખો ❀ પીછે તુમ આકાશ મેં પેખો
 એકી સ્થલ નેત્ર જમાઈ ❀ તબ તુમકો કુછ દેખન આઈ
 ગુરુ મંત્ર ને હૈ બડ પૂરા ❀ ઉસકો જ્યો પ્રેમ સે મૂરા
 ગગન મેં સદૈદ તે ને છાયા ❀ છાયા પુરુષ ખડા ને આયા
 સાત આઠ માસ ને નિત્યા ❀ હરદય કરો વહી સમય સત્યા
 ખડા બંક દોનો બિધિ હોઈ ❀ ને બિધિ કરો વહી બિધિ સોઈ
 બંક કરો બેડા પુનિ જાના ❀ ખડા કરો તો ખડા સે માના
 કુછ દેખન મેં ને નહિ આઈ ❀ તો અભ્યાસ ચાલુ રહાઈ

❀ દોહા ❀

સિદ્ધ હોય છાયા પુરુષ ॥ જહાં દેખો તહાં સોય ।
 નેત્ર ખુલા બન્દ પુની ॥ જહાં જાવ વહાં હોય ॥ ૮૨

—: ચૌપાઈ :—

ઘટ ભીતર જે ધ્યાન લગાઈ ❀ વહી પુરુષ કા દર્શન પાઈ
ચિત સ્થીર હોય યહ ભાંતી ❀ છાયા પુરુષ સાધન કરાતી
બહુત મૌન ના બોલૌ તાહી ❀ બહુત ખાવ ના જૂખા આહી
સોવો બહુત ના જાગે કાહી ❀ મિતા આહાર કરે તુમ જાહી
બહુત કામ કી ઓછા નાહી ❀ બ્રહ્મચર્ય રાખો જે તાહી
યહિ બિધિ ધ્યાન જે હૈ છાયા ❀ સર્વ પાપ નાસ હોય જાયા
છાયા પુરુષ કાજે નહિ મસ્તક ❀ એક માસ મૃત્યુ જે અસ્તક
પુરુષ છાયા કા ના તે જાંઘા ❀ ઔર નહી તે જે પુનિ કાંઘા
ખાર દિવસ મેં આવય કાલા ❀ ગમય કહી રાખખ પુનિ શાલા
સખ છાયા જે નહિ દેખાઈ ❀ જલ્દી મૃત્યુ તુમ જાનો આઈ

❀ દોહા ❀

છાયા પુરૂષ કા પંજ ॥ હાથ પગ કા જાન ।
દેખન કો નાહી મિલૈ ॥ એક માસ મૃત્યુ માન ॥ ૮૩

—: ચૌપાઈ :—

છાયા પુરૂષ કુછ ના દેખા ❀ મૃત્યુ નિકટ તુમ જાનો પેખા
દાહિની અંગ છાયા ન દેખા ❀ લાઈ પુત્ર મરે તે પેખા
છાયમ ખાયાં અંગ નહિ હોઈ ❀ સ્ત્રી માતૃ મરે પુનિ જોઈ
લાલ રંગકી જોઈતે છાયા ❀ કષ્ટ દુઃખ બહુત ઉપજાયા
હરા રંગ જે છાયા દેખા ❀ હાનિ કોઈ જાનો તુમ પેખા
અનેક પ્રકાર રંગ કી છાયા ❀ સિદ્ધી પ્રાપ્ત હોય પુનિ જાયા
પગ ગાંઠ પેટ હાથ જે કાપા ❀ ઔસા દેખન મેં આવય આપા
તો પુનિ આપન ધન જે નાસા ❀ યહ સૂચના કરત હૈ જાસા
આપન સ્વેત જે તે છાયા ❀ દેખન આકાશ મેં જે આયા

❀ દોહા ❀

મંગલ રૂપ જે પૃની ॥ સુખ શરીર સો માન ।
છાયા પુરૂષ કહત હૈ ॥ આગમ જ્ઞાન બખાન ॥ ૮૪

—: ચૌપાઈ :—

શ્વેત શરીર ને દર્શાવય ❀ ધર્મ જ્ઞાન મા બહુ સુખ પાવય
 સખ શરીર ને દેખય ભાગા ❀ સુખ શાન્તી આવય જગા
 કાલા પીલા લાલ ને સોઈ ❀ ને છાયા મેં જનૌ હોઈ
 પાપ બન્દી ખાનિ પુનિ દોષશ ❀ આગે આવય જનૌ વોધશ
 દેંદ શરીર સુખ બિનુ હોઈ ❀ ધન સ્ત્રી નાસય તે નેઈ
 સખ પગ દોનો કા ને ભાગા ❀ દેખય નહીં ચલન કે આગા
 આખા' શરીર સો ને કાલા ❀ છાયા પુરૂષ કા દેખય હાલા
 છે માસ મૃતુ હોઈ જઈ ❀ યહ નિશ્ચય તુમ જનૌ આઈ
 જૂત લવિષ્ય ઔર ખર્તમાના ❀ છાયા મા જ્ઞાન તીન તે જાના
 યહ અભ્યાસ કરે જિજ્ઞાસુ ❀ તુમકે બહુત લાભ હોય તાસુ
 યહ ક્રિયા આઠ સત માસા ❀ કરે વર્ષ તક તુમ શુભ આસા
 જિતના પ્રેમ મન મેં અનુરાગા ❀ ઉતનહિં સિદ્ધ હોય મન જગા

❀ દોહા ❀

છાયા પુરૂષ હૈ ને પુનિ ॥ ક્રિયા સાધન ને તાહિ ।

તપસ્વી યહ સમજ કર ॥ ગુરૂ પાસ મેં જહિં ॥ ૮૬

—: ચૌપાઈ :—

ઉપર ને પ્રસંગ લિખ આવે ❀ ગુરૂ કૃપા સે મૈં કુછ પાવે
 ઇસકે પુષ્ટી મેં સો તાહી ❀ બહુત સિદ્ધ બખાનત આહી
 વહ ક્રિયા જીન્હ ને નીકે ❀ યહ ક્રિયા કા ગુરૂ હૈ જીકે
 પ્રિય સજ્જન મુનો મન લાઈ ❀ ગુરૂ સે પ્રશ્ન કરે તુમ આઈ
 મન અંચલ સ્થીર હોય તાહી ❀ ઘટ બીતર સખ જ્ઞાન ને આહી
 બાહર જ્ઞાન બહુત ને હોઈ ❀ સખ પ્રાણી મેં બરા તે સોઈ
 છાયા પુરૂષ કા ને હૈ ધ્યાના ❀ બાહર ભીતર દો સુખ જના
 નમો છાયા પુરૂષ મૈં તોહી ❀ તુમ પ્રભાવ બહુત સો નેહી
 નમો ગુરૂ ને જ્ઞાન બતાવા ❀ નમો શાસ્ત્ર ને યહ સખ ગાવા

ધૃતિ શ્રી સત્યનામ ૐ

॥ છાયા પુરૂષ સમ્પૂર્ણ ॥

॥ પાત્ર પરીક્ષા ॥

❀ દોહા ❀

ચાર ભાંતિ સે હોત હૈ ॥ કંચન પરિક્ષા સોચ ।

કસની વોજન રૂપ પ્રુનિ ॥ અગ્નિ તાપ મેં જોય ॥ ૮૭

—: ચૌપાઈ :—

એહી ભાંતિ સે જનો સોઈ ❀ પુરૂષ પરિક્ષા ચાર વિધિ હોઈ
સંગ કારીયે શબ્દ પહિચાના ❀ સમય પરિક્ષા વ્યક્તિ કા જનો
કન્યન સજન ઊંચ ગુણ એહાં ❀ દુટ્ટે ભુટ્ટે ખાર બહુ તેહાં
હંડી સમ દુરજન કા લાવા ❀ દુટ્ટે મિલે ના કબહુ જવા
હીરા કેર પ્રીક્ષા તાહી ❀ જૌહરી હાથ આવત જળ વાહી
હીરા બહુત નહીં હૈ સોઈ ❀ દુકાન થોડી જૌહરી કોઈ
લેન હારે હીરા કા જનો ❀ કોઈક ધનાઢય બિરલા પહિચાનો
આત્મ શક્તિ બડા પ્રભાવા ❀ હીરા સમ કોઈ એક જો ગાવા
ઉનકો પરખન જાનન તાહી ❀ કોઈક પુરૂષ લખત હૈ વાહી
ભોજન પરિક્ષા દેહ સે હોઈ ❀ જાતિ પરિક્ષા આચાર સમોઈ
પ્રેમ પરિક્ષા જનો જબહી ❀ જો ધર જવ બહુત તુમ તબહી
પ્રાન્ત દેશ પરિક્ષા હોઈ ❀ ભાષા પર તુમ જનો સોઈ

❀ દોહા ❀

કુલ કા જ્ઞાન હોત હૈ ॥ વિવેક શબ્દ સે જન ।

સમ્પ્રદાઈ પંથ પરિક્ષા ॥ વેષ કારીયે માન ॥ ૮૮

—: ચૌપાઈ :—

ગર્ભી બહુત પડે જળ સોઈ ❀ બર્ષા કાલ આગમન હોઈ
જો દુખ સહે દુસર હિત લાગી ❀ સુખ પરિક્ષા આગમ જાગી
હંડી કેર પરિક્ષા જનો ❀ જળ ઝકઝોર પવન હોય માનો
માયા સમ્પતિ પવન બડ જોરા ❀ જ્ઞાન વિચાર પરિક્ષા તોરા
નાડી સે રોગ પરીક્ષા જનો ❀ હઝીમ વૈધ પૂરા પહિચાનો
પૂરન ગુર જો મિલ જઈ ❀ શિષ્ય મન રોગ પરિક્ષા પાઈ
માનસ રોગ પરિક્ષા પરા ❀ ઔપચ કરે જ્ઞાન કા સૂરા

ઔષધ પરીક્ષા રોગ સે હોઈ ❀ જે ઉપચાર બીધી સર નેઈ
 ઔષધ જ્ઞાન પૂરન જે તાર્હી ❀ માનસ રોગ થય્ય જે આર્હી
 વિવેક જ્ઞાન પરીક્ષા સોઈ ❀ કુટુમ્બ સંગ રહા જે હોઈ
 બ્રહ્મચર્ય પરીક્ષા બનો ❀ નારિ પુરૂષ રહે સંગ માનો
 યહ પરીક્ષમ ટીકે જે કોઈ ❀ લાળો મે બનો કોઈ હોઈ
 અગ્નિ ધૃત જસ બનો રીતી ❀ કામ નારિ અસ માનો પ્રીતી

❀ દોહા ❀

ક્ષમા પરીક્ષા હોત પુની ॥ મુખ સંગ સો માન ।

નિજ સ્વારથ કુછ ભંગ હો ॥ કટક શબ્દ જે બન ॥ ૮૯

—૧ ઔપાઈ :—

લોભ પરીક્ષા બનો સોઈ ❀ પૈસા કેર દાસ હે નેઈ
 ધન આદિ મેં મન બહુ લાગા ❀ ધંધા લોભ દિનો દિન રાગા
 હાય હાય પૈસા દિન રાતી ❀ ધંધા માર્હિ રમે એહી ભાંતી
 નિજ ઉપયોગ સે ધન બિશેષા ❀ પર અર્થે લાગે નહિ એકા
 દુખી ગરીબ સુપાત્ર જીવ આર્હી ❀ ઉન સેવા ધન અર્થત નાર્હી
 હે સુપાત્ર દાન નહિ દેહી ❀ લોભ ચિત કા ચેરે તેહી
 દાની સન્નજન સતગુણ બખાની ❀ ધન સે ધર્મ કરત હે માની
 ધન સે અધર્મ ઉત્પતિ હોઈ ❀ તામસ પાસ જે ધન હે સોઈ
 ધર્મ અધર્મ દોનો પુની ભયજી ❀ ધન સે પ્રગટ હોત જે કહેજી
 ધન મેં તાકાત દોનો આર્હી ❀ તારે ઓ જોરે પુનિ બહી
 ઉદાર પુરૂષ મેઘ સમ સોઈ ❀ એક ક્ષમાન બર્ષત જસ નેઈ
 દેશ પ્રાન્ત ગાંવ પુનિ જાતી ❀ બેદ ભાવ બિન દેત જલ આતી
 અસ સમ્પત્તિ દાની કે પાસા ❀ શોભા બહુત દેત હે જસા
 ધન સમ્પત્તિ જે પર હિત લાગી ❀ મુકૂન બડા જે હે પુનિ જાગી
 વહી પુરૂષ અમર હે સોઈ ❀ માત પિતા ધન્ય ઉનકર હોઈ

❀ દોહા ❀

અહંકાર કા જન્મ પુની ॥ મુનિયે સંત મુનન ।

પટ ઐશ્વરીયે જીવ મેં ॥ મદ આવય સો માન ॥ ૯૦

—: ચૌપાઈ :—

રાજ સત્તા જે રૂપ બખાની ❀ બલ કુટુંબ્ય વિદ્યા સખ આની
જાતિ ધર્મ પૈસા પુનિ આહી ❀ પ્રગટ અહં હોત ચેદિ માહી
યહ સખ તત્વજનમે પુનિ હોઈ ❀ થોડા બિરોધ ભેદ હે સોઈ
અહંકાર કા યહ ઘર આહી ❀ એહી પરીક્ષા જનો તાહી
સખ જીવો કો યહ બશ કીન્હો ❀ દેવ દધત્ય મનુષ્ય સખ ચીન્હો
જનમે મરણ કા કારણ જનો ❀ અહં બીર કો તુમ પહિયાનો
દ્વેષ જનમે જનો પુનિ તાહી ❀ સ્વારથ માન ભંગ હો બહી
નાંરી પુત્ર કુટુંબ્ય સમેતા ❀ રાજ સત્તા ખીત હે જેતા
નિજ સ્વારથ કા યહ સખ આહી ❀ વિછુડત દોષખ બદત હે તાહી
દ્વેષ કેર પારખ પુનિ જનો ❀ એહિ વિધિ સમુજત ચતુર સયાનો
છે પ્રકાર યહ માનેસ રોગો ❀ છોટા અનન્ત રોગ બહુ સોગા
અનન્ત કોટિ બ્રહ્માન્ડ કે માહી ❀ વ્યાપા રોગ સખ જીવ કે આહી

❀ દોહા ❀

આલશી કા પરીક્ષા પુનિ ॥ બિના સમય કા સોય ।

સોવત ટાંગ પસાર કે ॥ ચિન્તા નાહી કોય ॥ ૯૧

—: ચૌપાઈ :—

બહુત ખાય પશુ કે માફક ❀ ધન્યા માહિ મન તહિ જાતક
સ્નાત શરીર અંગ ન ધોવા ❀ બસ દુરગંધ બહુત સો હોવા
બિના કામ કા ભોજન આહી ❀ અચ્છી વસ્તુ સ્વાદ જે માહી
દામ બસ્તુ ચહિયે બડ જિયા ❀ કામ કરન મે મન હે નીચા
ધર્મ અધર્મ કા ભાન ન તેહી ❀ આલસી કા લક્ષણ હે એહી
ચન્ડાલ પરીક્ષા જનો સોઈ ❀ કારણ વિના ઝગડા કરે વોઈ
બાદ બિબાદ બહુત સે કરહી ❀ માર કાટ મે આગે પરહી
હિન્સા જીવ કરે બહુ સોઈ ❀ દિલ મે દયા જરા ન હોઈ
ચતુર પરીક્ષા જનો તાહી ❀ દુસર ધન આવન ઇન પાહી
દુસર ધન લેત જે આહી ❀ યામે ભેદ દોઈ પુનિ જહી
એક સ્વારથ દુસર પરમાર્થ ❀ સંત લોગ જનત હે આરથ

❀ दोहा ❀

युगल योरे परीक्षा जे ॥ थियल वृत्ती ताहि ।

युगली योरी करन मे ॥ अहुत निपुन है चाहि ॥ ६२

—: औपाध:—

कामी व्यक्ति परीक्षा सोध ❶ नर नारि जगमे है ❷ जे
छिवर सभ काम पर प्रेमा ❶ उनकर मन लीन है ❷ तेमा
सुन्दर रूप देवात है ❶ सोध ❶ काम अगीन प्रगट दिल् ❷ होध
लोक परलोक दोनो जे ❶ नासी ❶ काम पाप उनके मन आसी
नर नारी के रूप जे ❶ आही ❶ भला भुन लोहीका ताही
भरा दुरगन्ध यह अट भाही ❶ अतुर लोग तुम समझी आही
ताते त्याग करे यह भानी ❶ आपन सुभजे यह तुम नानी
कोध परीक्षा जनो नीके ❶ रात दिवस जलत है ❷ लके
हित अनहित जनत है ❶ नाही ❶ सभसे अगुस्त है ❷ ने ताही
कोध अग्नि अड जे धर होध ❶ लोही भास अबत ना सोध

❀ दोहा ❀

स्वारथ मान नसत है ॥ कहुँ शब्द ला कोध ।

स्वारथ क्षण भगुर जे ॥ ऐसा ज्ञान जे सोध ॥ ६३

—: औपाध:—

आत्म प्रल सभ धर भाही ❶ ओही रमा सो जनो ताही
ऐसे जे ❶ समझय पुनि सोध ❶ कोध ❶ जन्म नही जे होध
सुवर्ण शब्द ओके जे होध ❶ व्यक्ति बार भोजत है सोध
भोज्य योरे सुवर्ण के आही ❶ कथन सोना जनो ताही
कवी कवीश्वर सुवर्ण ओके ❶ अन्धर शब्द मनोहर लोके
कामी व्यक्ति सुवर्ण के लये ❶ रूप मनोहर देखि मन राये
साथि भक्त जे जग भाही ❶ भोजत छोट देव के आही
छोट देव अट सुवर्ण होध ❶ लक्ष्मीका मन लागे सोध
सुवर्ण रूप भुन मुरती जनो ❶ छोट देव सभ कोधमे न मानो
धन्दे परीक्षा जनो सोध ❶ सभ दीन जे ❶ धनकर होध

॥ पात्र परीक्षा सम्पुर्ण ॥

॥ સુપાત્ર પહિમા ॥

❀ દોહા ❀

બીર ત્યાગી દાની પુની ॥ સેવા ભક્તિ મેં ખેલ ।

કામ છત મન ખસીકરન ॥ ગંગન ચઢન મુસ્કેલ ॥ ૬૪

—: ચોપાઈ :—

ઉપર દોહા મેં પુનિ ગાયે ❀ આટ પુરૂષ તારીફ કરાયે
પ્રથમ બીર પુરૂષ હે તારી ❀ ઇનકર લક્ષણ કહો મેં આહી
બીર પુરૂષ ગુણપદ જનો ❀ જન્મ લીન દુસર હીત માનો
સંત ગુરુ ગરીબ દુખી ગાઈ ❀ પ્રાણી માત્રથી રક્ષન લાઈ
દેશ ભક્ત જનો બલ સોઈ ❀ શીર દેત સદેહ ન હોઈ
સંનુખ યુદ્ધ લડતે હે બીરા ❀ કાલો સે ડરત નહિ ધીરા
બીર પુરૂષ કા બડા પ્રભાવા ❀ ડાકે ચોર બંદાસ ન કાવા
સૌચા ધર્મ જનૂત હે સોઈ ❀ પાલન કરત બરાબર હોઈ
પ્રાણી માત્ર છી સેવા તારી ❀ એહો ધર્મ બડો સો આહી
તને સે સેવા કરત હે સોઈ ❀ બીર પુરૂષ યહ લક્ષણ હોઈ
શીર અરપન કરત હે તારી ❀ હિમ્મત બડી ધન્ય હે વાહી
બલ હિમ્મત ઇને કરતે સોઈ ❀ દેશ સુખી સે સોવત હોઈ
ધર્મ સાખ જિતના હે નીકા ❀ બીર પુરૂષ સે રક્ષન હે હોઈ

❀ દોહા ❀

બીર પુરૂષ જો જગત મેં ॥ કાલ સે ડરતે નાહિ ।

તુણ સમ દેહ કે માનતે ॥ બડે બહાદુર આહિ ॥ ૬૫

—: ચોપાઈ :—

કેવલ એક ધર્મહિ કા તારી ❀ બીર પુરૂષ ડરત હે આહી
માતા પિતા સંત ગુરુ ગાઈ ❀ દુખી ગરીબ પવિત્રે છત આઈ
ઇનસે ડરત મહા બલ વીરા ❀ ધર્મ ધુરન્ધર જો રણધીરા
યશ કૃતિ જગ મેં બડ વ્યાપી ❀ અંબર રહે તીન કાલ મેં આપી
એસે પુરૂષ જગત મેં ચોરે ❀ આત્મ ધન્ય ઇનકર બલજેરે
બીર પુરૂષ કેર પ્રતાપા ❀ ધર્મ જગત મેં વ્યાપા આપા

અસુરી દલ છીપત હૈ સોઈ ❀ દેવિક દલ પ્રગટ બે હોઈ
પિતર અનન્ત તરત હૈ તેના ❀ ખીર પુરૂષ પ્રગટ બે જોના
ઐસે પુરૂષ જહાં બે હોઈ ❀ ધન્ય દેશ પ્રાન્ત હૈ સોઈ
ગાંવ ધન્ય વહ બનો નીકે ❀ ઐસે પુરૂષ પ્રગટ બે છકે
સુફલ જન્મ જગ મેં ઇન કરા ❀ ઇન કર સુફલ હુવા હૈ ફેરા

❀ દોહા ❀

જાતિ કુટુંબ સો ધન્ય હૈ ॥ સગાં સનેહી જાન ।
માતા પિતા કે ધન્ય હૈ ॥ જન્મ જહાં સો માન ॥ ૯૬

—: ચૌપાઈ :—

નવ માસ માત ગર્ભ મેં રાખા ❀ પાલન કીન બડા સો તાકા
માત પિતા કે ધન્ય બખાના ❀ જગ હિત સૌંપ દીન સો જાના
ગુરૂ ધન્ય વહ જ્ઞાન લખાવા ❀ જિસસે ખીર અમર પદ પાવા
જીવ બ્રહ્મ પવન ઐ સુરતા ❀ ચારો ભેદ કહેવ ધટ સમતા
સોઈ ગુરૂ યહાં બનો નીકે ❀ અખનડ મોક્ષ કહા સો છકે
ખીર પુરૂષ ગુણ કહી સંમુખાવા ❀ સાંતો કા ગુણ નીચે ગાવા
સાંચા ત્યાગ દાન મેં ખીરા ❀ ધર્મ તત્વો ભલ સમજત ધીરા
સેવા ભક્તિ કીન ચિત લાઈ ❀ બડા કઠોર યહ ધર્મ બતાઈ
નર નારી બહુત જગ સોઈ ❀ કામ છન કેઈ ખીરલા હોઈ
મન કે વશી કરેન બડ કાખા ❀ તૈર કે બચ સિન્ધ જસ સાખા
મગન કે ભીતર ધ્યાન લગાઈ ❀ બ્રહ્મ જીવ મન પ્રાણ સો આઈ
ચારો એક રૂપ હોય બવા ❀ સોઈ સમાધી જ્ઞાન કહાવા

❀ દોહા ❀

આઠ પુરૂષ કા કીન બે ॥ બહુત ગીત બખાન ।
જગમેં અમર સોઈ હૈ ॥ ઇન આત્મ કલ્યાન ॥ ૯૭

—: ચૌપાઈ :—

ભાગ્ય બડી દેહ કા નીકે ❀ દુસર હિત કામ કહે છકે
ધામ વોહી સુર બાસા દોઈ ❀ જહાં અભ્યાગત આવત મોઈ
દયા ધર્મ બે દેશ કે માલી ❀ વહી દેગ મગલોં તાલી

ધન્ય પ્રાન્ત રાજ મેં નીતી ❀ રાજ પ્રધાન ધર્મ મા પ્રીતી
ગાંવ ભાગ્ય સાલી હૈ સોઈ ❀ સંતો ભક્ત બસત જહાં હોઈ
જાતિ કુટુંબ તારીફ કે યોગ્ય ❀ સંત ભક્ત જહાં નિપજે હોય
માતા પિતા ધન્ય હૈ તારી ❀ શુભ સંસ્કાર જે પુત્રહિ સીખાહી
ભાઈ વહી ધન્ય હૈ સોઈ ❀ ધન કુટુંબ સે ભાઈ હિત હોઈ
દેખી રૂપ વહ નારી જનો ❀ પતીવ્રત બડ સેવમ માનો
પુત્ર પુત્રી વોહી બડ ભાગી ❀ માનહિ બંચન માત પિત રાગી

❀ દોહા ❀

મિત્ર ધન્ય સોઈ જનિયે ॥ કરૈ મિત્ર હિત સોય ।
અન્તર કપટ રાખત નાહી ॥ આદિ અન્ત લગ હોય ॥ ૯૮
દુસર સમ્પત્તી દેખ કર ॥ મુખી હોત હૈ તારી ।
એસે વ્યક્તિ જગત મેં ॥ દેવ રૂપ કહવાહિ ॥ ૯૯

—: ચોપાઈ :—

ઐદ ડાકટર બાહાદુર તે સોઈ ❀ નિદાન દવા લોભ બિન હોઈ
ધન્ય બલ વહ કરો બખાના ❀ દુસર કામ ધર્મ હિત જના
શરીર ઇન્દ્રિય મનહિ સરાહોં ❀ દુસર કામ કરૈ જે વાહોં
પ્રાણ કા તારીફ હૈ સોઈ ❀ મન ઇન્દ્રિય શુભ વ્રતય જેઈ
ઐરાબ્ય નિર્મલ જ્ઞાન સંગ તારી ❀ જ્ઞાન ધન્ય જે ધ્યાન સરાહી
ધન્ય ધ્યાન જ્ઞાન સંગ હોઈ ❀ ધ્યાતા ધ્યાનધિયે પારખ સોઈ
ધ્યાન વહી કો કરો બખાનાં ❀ ઉનમુની મુરતા લાગી સો માના

❀ દોહા ❀

વોહી જ્ઞાન જે ધન્ય હૈ ॥ સયુજ્ય મોક્ષ સો જન ।
આવા ગમન મેં આવય નહીં ॥ સોઈ ધ્યાન બખાન ॥ ૧૦૦

—: ચોપાઈ :—

સખ પ્રકાર કી સક્તિ હૈ જહાં ❀ ક્ષમા તોહીં સરાહોં વાહોં
એસે શક્તિ કે તુમ તે પાસા ❀ તુમ વહા રહો પાસ બડ આસા
તપ કો સોઈ સરાહોં એસે ❀ તામસ ભાવ આવૈ નહિ મનસે
વહી બ્રહ્મચર્ય ધન્ય હૈ સોઈ ❀ પાલય જવાની સંગ મેં હોઈ

ਦੇਖਾ ਵਹੀ ਨੇ ਕਰੇ ਅਯਾਨਾ ੴ ਗਰੀਭ ਦੁਖੀ ਕੁਝ ਮਦਦ ਤੇ ਆਨਾ
 ਹੈ ਤਾਰੀਖ਼ ਦਾਸ ਕਾ ਸੋਧ ੴ ਸਵਾਮੀ ਹਿਤ ਸੁਖ ਸੇਵਾ ਛੋਧ
 ਸਵਾਮੀ ਵਹੀ ਧਨ੍ਯ ਹੈ ਤਾਹੀ ੴ ਦਾਸ ਭੀ ਸੇਵਾ ਧਿਆਨ ਮੇਂ ਆਈ
 ਸਮ ਸੇਵਾਭੀ ਕਰਨ ਕੇ ਲਾਗਨ ੴ ਦੁਃਖ ਅਭੁ ਸੰਹਤ ਜਤਨਾ ਮਾਗਨ
 ਨਿਭ ਸਵਾਰਥ ਕਾ ਕਲੀ ਨ ਜਨ੍ਯਾ ੴ ਦੁਸਰ ਲਿਖੇ ਮਾਗਤ ਨਹਿ ਆਯਾ
 ਤਪੋਯਾਗ ਲਕ੍ਸ਼ਿਤ ਜਾਨ ਮੇਂ ਧੁਰਾ ੴ ਪ੍ਰਭਾਕ੍ਰਿਤ ਯੋਗਯੋਗ ਮੇਂ ਪੁਰਾ
 ਐਸੇ ਸੰਤ ਨੇ ਹੈ ਜਗਮਾਈ ੴ ਸੇਵਾ ਕਰੇ ਧਨ੍ਯ ਤਾਹੀ
 ਪਰਸਵਾਰਥ ਕਾ ਮਾਗਨ ਨਾਹੀ ੴ ਸੌਕ ਮੌਯ ਕੁਝ ਰਾਖਤ ਨਾਹੀ
 ਐਹੀ ਅੰਤ ਪੁਰੁਖ ਨੇ ਕਛਵਾਈ ੴ ਧਨ੍ਯ ਧਨ੍ਯ ਧਨ੍ਯ ਨੇ ਗਾਧ
 ੴ ਏਕਾ ੴ

ਧਨ੍ਯ ਅਭੁ ਵਹੀ ਧਨ੍ਯ ਮੇਂ ॥ ਪਰ ਸਵਾਰਥ ਮੇਂ ਵੀਨਾ ॥
 ਧਨ੍ਯ ਮਾਤ ਪਿਤ ਧਨ੍ਯ ॥ ਜਨਮ ਜਗਤ ਹਿਤ ਦਿਨ ॥ ੧੦੧

— ਯੋਧਾਧ —

ਐਸੇ ਪੁਰੁਖ ਜਹਾਂ ਨੇ ਛੋਧ ੴ ਧਨ੍ਯ ਧਨ੍ਯ ਵਹੀ ਧਨ੍ਯ ਹੈ ਸੋਧ
 ਜਤਿ ਪੰਥ ਸ੍ਰੀ ਪੁਰੁਖ ਨਾ ਮੇਦਾ ੴ ਗੰਭੀਰ ਕੋਠਿਛੋਧ ਕਹਿਤ ਅਸ ਵੇਦਾ
 ਪੂਜਨ ਯੋਧਾ ਧਨ੍ਯ ਹੈ ਸੋਧ ੴ ਧਨ੍ਯ ਆਤਮਾ ਧਨ੍ਯ ਹੈ ਜੇਧ
 ਅਭਿਸ਼ਟ ਧਨ੍ਯ ਐਸੇ ਸੋ ਜਨੇ ੴ ਜਹਾਂ ਸੰਤ ਨੇ ਹੈ ਮਹਿਮਾਨਾ
 ਗਰੀਭ ਦੁਖੀ ਸਮਕਰ ਹਿਤ ਕਰਹੀ ੴ ਦ੍ਰਵਿਯ ਛੋਧ ਮਦ ਕਲੀ ਨ ਲਰਹੀ
 ਦਸਵਾਂ ਲਾਗ ਦ੍ਰਵਿਯ ਨਿਕਾਲੀ ੴ ਅੰਤ ਲਾਭ ਕੇ ਹੈ ਨੇ ਸਾਲੀ
 ਦਾਨ ਕਰੇ ਅਯਾਨ ਨ ਆਈ ੴ ਵਾਹੀ ਪੁਰੁਖ ਅਯਾਨਾ ਤਾਹੀ
 ਐਸੇ ਪੁਰੁਖ ਨੇ ਪਰਤਾਪਾ ੴ ਧਰਮ ਸੰਸਥਾ ਘਲਤ ਹੈ ਆਪਾ
 ਜਿਤਨੀ ਸਾਧ ਧਰਮ ਕਾ ਛੋਧ ੴ ਦਾਨ ਸਾਧ ਸੇ ਘਲਤ ਸਭ ਸੋਧ
 ਵਹੀ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਤਾਰੀਖ਼ ਕੇ ਨੇਗੁ ੴ ਧਨ੍ਯ ਵਹੀ ਕਹਿਤ ਸਭ ਲੋਗੁ
 ਸੰਪਤਿ ਹੈ ਨਾਨਾ ਪ੍ਰਕਾਰਾ ੴ ਲੋਗਤ ਨਹੀ ਧਨ੍ਯ ਧਨ੍ਯ ਸਾਰਾ
 ਦਾਨ ਵਹੀ ਤਾਰੀਖ਼ ਕੇ ਨੇਗੁ ੴ ਸੁਪਾਤ੍ਰ ਦਾਨ ਦਿਨ ਸੋ ਛੋਗੁ
 ਵਹੀ ਧਨ ਧਨ੍ਯ ਹੈ ਤਾਹੀ ੴ ਦਾਨੀ ਪਾਸ ਨੇ ਆਵਤ ਆਈ
 ਸੰਪਤੀ ਵਾਹੀ ਸੇਵਾਭੀ ਸੋਧ ੴ ਪਰ ਅਥੇ ਨੇ ਲਾਗਤ ਛੋਧ
 ਅਨ ਵਸ ਧਨ ਆਧਨ ਆਦਿ ੴ ਧਨ੍ਯ ਪਰ ਸਵਾਰਥ ਲਾਗੇ ਨਹਿ

❀ दोहा ❀

वही सला सो धन्य है ॥ जहां विद्वान सो होय ।
विद्वान वही सो धन्य है ॥ कहैं करै ने सोय ॥ १०२

—: चौपाई:—

शुल ने कर्म करै जहु ताहीं ❀ अर्यै धरिवर धन्य है वाहीं
विद्या वही धन्य पुनि कहेउ ❀ दुसर के शीखावत लयउ
त्यागी गृहस्त धन्य सो लाभा ❀ ओक सभ जाय लेह न राभा
उनकर लल मन है सोई ❀ जहु तारीक्ष ने उनकर होइ
वह पुरष के धन्य है ताहीं ❀ दुसर छिद्र ने दांकत आहीं
दुसर छिद्र ने तू दांडी ❀ तुमार छिद्र कोई ना ताड़ी
कवित भडी वह लाज्य जभानी ❀ धरिवर गुण अर्णत ने जनी
शिष्य धन्य गुरु सेवा करहीं ❀ गुरु धन्य ने मोध से लरहीं
सभसे धन्य भडा वह भानो ❀ साढथ रुप मे सुरता जनो
सुरता वही संराहत लोगु ❀ घट मे ध्यान ब्रह्म संनेगु
विद्या भडी धन्य है सोई ❀ आवा गमन नीवारय नेई
अभन्द सुभ यह लव का जनो ❀ गुरु मिलै पुरस्वारथ भानो
औसी भडी पुरस्वारथ आहीं ❀ मोक्ष मिलै सोई धन्य है ताहीं

❀ दोहा ❀

सभ प्रकार वह धन्य है ॥ ने दुसर हीत प्रीन ।
लव ब्रह्म पहियान कर ॥ मोक्ष अमर पद लीन ॥ १०३
॥ सुपात्र भहिमा सम्पुरन ॥

❀ रक्षन नीती धर्म ❀

❀ दोहा ❀

नीती ज्ञान जनि कर ॥ धर्म ज्यवहार सुभ आहि ।
तपस्वी ने पालन करै ॥ सभजी भूजि कर ताहि ॥ १०४

—: चौपाई:—

नीति शास्त्र ने कही भतावा ❀ तुमरे हित लिये मै गावा
यह सभ लव सुणी के हेतु ❀ धर्महि अहै ने ओक सयेतु

ચાર વર્ણ કોમ મનુષ્ય બહુ હોઈ ❀ સખકે લિયે ધર્મ હૈ સોઈ
 દેશ કાલ બર્ણશ્રમ જાની ❀ પંથ સમ્પ્રદાય ધર્મ જો માની
 જૈસા જિસકો કામ સો તાહી ❀ ઉસકો ધર્મ ઉસી મેં આહી
 નૃપ પ્રધાન નીતી કો જાની ❀ પુત્ર સમાન પ્રજા કો માની
 દણ્ડ ભેદ બહુ દાન સમ જાના ❀ રાજ નીતિ યહ ચાર બખાના
 ચાર કે સાખા બહુ જો સોઈ ❀ શાસ્ત્રકાર કહા જો હોઈ
 કિલા ફૌજ બજાના આહી ❀ યુદ્ધિમાન સચિવ જો તાહી
 યહ સખ રાજ્ય યોગ્ય તે હોઈ ❀ ધર્મ મેં ભાવ હોય જો સોઈ
 દુસર રાજા હૈ કોઈ તાહી ❀ અપને પર ચઢિ આવય વાહી
 સખ પ્રકાર અપના બલકારી ❀ દુરમન મારી હઠાવય રારી
 જ્ય પ્રધાન જો હૈ સોઈ ❀ સખ ધર્મ કો માનય વોઈ
 સચિવ નૃપતિ સૈનાપતિ સખહી ❀ ખાસ ભેદ કહે ના કબહી
 ❀ દોહા ❀

રાજ ચલે વો ધર્મ પૂનિ ॥ સખકો આનન્દ હોય ।

અમર કૃતિ જો હોય જગ ॥ સુકૃત બડ તે સોય ॥ ૧૦૫

—: ચોપાઈ :—

પ્રજા જ્ય કો દેવ સમ જાની ❀ પ્રધાન અમલદાર કો માની
 છોટો બડો બહુત હૈ તાહી ❀ ઇન કર માન કરૈ જો આહી
 લાંચ ધુસ લેવ નહિ વોહી ❀ ફર્જ જાની કામ કરૈ સોહી
 સખકે લિયે ધર્મ તે જાના ❀ જીવ હિંસા કરો મત માના
 છોટા બડા જીવ પુનિ હોઈ ❀ જીવ મતિ મારો જાનીકર સોઈ
 કેઈ દેવ કે જો હૈ નામા ❀ કેઈ જીવ મારો મતી તામા
 ધન રાજ સ્ત્રી વિધા લિયે સોઈ ❀ ઇન લિયે હિંસા કરો ના કોઈ
 બિસ્વાસ ધાત કહી ના કીજે ❀ લયકર કહે શીર લીજે
 માંસ મદિરા મચ્છી તાહી ❀ દેવ પ્રસાદ કહત જો આહી
 વહ પ્રસાદ કહી નહિ જાના ❀ બડા પાપ ઉસમેં જો આના
 કોઈ પ્રકાર ખાસ કુચોગા ❀ આત્મ ધાત કરો ના સોગા

❀ દોહા ❀

આપન જલ કુછ હોય જો ॥ દુસર કા પુનિ માન ।

અંગ ભંગ કુછ નાહિ કરો ॥ શાન્તી રાખો જાન ॥ ૧૦૬

—: ચીપાઈ :—

ચોરી નારી મિથ્યા ત્યાગો ❀ ચોરી તુમ્હારી ઇચ્છા જાગો
કોઈ દાન દેન કે હેતા ❀ ચોરી ડાકા ના કરો સચેતા
ફૂલ ફૂલ કાઢ અન ધન ધાસા ❀ અસ્તુ બડી ચોરી હોય ખાસા
ધની સે પૂછ કર તુમ લેના ❀ દેવે નંહિ કોઈ મત કરના
પત્તા જુવા વ્યશન જે ત્યાગો ❀ ગાંભ ધતૂર અકીમ હૈ ભાંગા
બુદ્ધિ ભ્રમ હોય જેહિ માર્હી ❀ પૈસા અર્થત હોત બહુ તાર્હિ
ઐસા અમલ કરો મત 'કોઈ' ❀ નીજ અર્થે મિથ્યા વાદ ન હોઈ
'જિનકા' આચરણ શુદ્ધ તે નાહી ❀ વોને હાથસ ભોજન ના આહી
દેવ સાધુ, ભક્ત, ગુરુ જોઈ ❀ જન કલ્યાણ ગ્રન્થ જે હોઈ
તપ ધ્યાન સ્થલ જે જાનો ❀ સેવા પવિત્ર હોય તહાં માનો
ઇનકર નિન્દા કલો ન ભાષા ❀ ઇસમેં પાપ હોય બડા આખા
વણશ્રિમ પંથ જે ધર્મ ❀ સતગુણ જ્ઞાન મિલે જે કર્મ
ઇસકો ત્યાગ કરો મત કોઈ ❀ એહિ વિધિ વર્તન કરો તુમ સોઈ

❀-દોહા ❀

સત્ય બચન બોલન મેં ॥ આપન હિત કુછ હોય ।

દુસર કા હિત બડા જે ॥ સત્ય કહો જે સોય ॥ ૧૦૭

—: ચીપાઈ :—

સત્ય કે અન્દર જુઠ સમાના ❀ જુઠ મેં સત્ય શી ખાસા બના
ઝગડા સખ સે ધન શી હાની ❀ સત્ય બચન અસ કહો નો જાની
આપન દુસર હોય અકાબ ❀ ઐમા બચન કહો ન તોજ
નીતી, ધર્મ બનિ કર સોઈ ❀ સત્ય કહો પાપ ના હોઈ
મીઠા વચન બોલે હિતકારી ❀ આપ સુખી દુસર સુખકારી
રાફ ચોર પાગલ નાશામી ❀ નાગ સિંહ હિંસક જીવ જામી
ઇનકે પાસ જે ખાસા શીન્દા ❀ મૃત્યુ કા તુમ જાનો ચીન્દા

—: ચૌપાઈ :—

નદી તલાવ કુવાં પહાડા ❀ ખોહા બન ભયંકર મગ આડા
 બુદ્ધ કારખાના બિજલી પાર્હી ❀ બાહન બહુ રસ્તા પર આહી
 બૂમીયા લેવ સમ્મીકર સોઈ ❀ હિમ્મત રાખી ધ્યાન સે જોઈ
 પશુ સ્વાન કોઈ હિન્સક પાસા ❀ સમ્હારિ જાવ હથિયાર હો ખાસા
 બાટ ચલો ધ્યાન સે દેખી ❀ વહી બિચાર મન મેં તુમ પેખી
 મીત્ર સગા કુટુંબ યહાં જઈ ❀ ખાન પાન સબ કે સમ લાઈ
 ભોજન પાન સોવન કુછ કામા ❀ સમય સર હાજર રહો તુમ તામા
 ભોજન કરો ઇતના લો તાર્હી ❀ કુછ બરબાદ હોય જો નાહી
 બોલન ચલન બૈઠન મેં સોઈ ❀ બડ સામે મર્યાદ સે હોઈ
 કીસી કો ભાર હોવના તાર્હી ❀ અપને મન તુમ સમજો આહી
 નીતી શાસ્ત્ર ચેહી બતલાવા ❀ પાલન કરૈ તેહી સુખ પાવા

❀ દોહા ❀

જો ઉપદેશ ના કરૈ ॥ ચરિત્ર સેવા ના સોય ।
 ઐસે ગુરુ આચાર્ય કો ॥ જગ મેં માન ન હોય ॥ ૧૦૮

—: ચૌપાઈ :—

ચરીત સેવા જ્ઞાન મેં હોઈ ❀ સલાપતી માન કરો સોઈ
 કર્મ કાણડ પુરોહિત ન જાનૈ ❀ રક્ષન પ્રજા પ્રધાન ના આનૈ
 દમ્પતિ માર્હિ જો મુદ્દ નહિ ભાવા ❀ સુખ સમ્પત તહાં નહિ જાવા
 બન મેં બાસ નાઈ જો કીન્હા ❀ ત્યાગી ગાંવ ધોખીકા લીન્હા
 યહ છે વ્યક્તિ ઉપર જો ગાવા ❀ ઇનકો ત્યાગ તેહી સુખ પાવા
 સુપાત્ર દાન સુલ કર્મ મેં પ્રીતી ❀ ગુણ મેં દોષ ન દુહન રીતી
 કામા ધૈર્ય શીલ સુલ બાની ❀ સાતો ગુણ સીખો તુમ જાની
 કુટુંબ અચ્છે મિત્ર હૈ સન્નજન ❀ નિરોગ દેહ શબ્દ શુભ ભાષન
 પતિવરતા સેવમ શુભ બાની ❀ નારીમ યહ ગુણ ઉચ્છ બખાની
 આજા કારી પુત્ર જો સોઈ ❀ બુદ્ધિ સે ધન પૈદા હોઈ
 માન પાન સમાજ કે માર્હી ❀ બસ્તુ સાત એ સુખ રૂપ આહી

યહ સુખ સાધન જે પુનિ પાયો ❀ પુર્ન ભાગ્ય જાગી જો આયો

❀ દોહા ❀

પશુ સેવા ધીરજી પુનિ ॥ બ્યાપાર વિદ્યા જાન ॥

સ્ત્રી સેવક ધંધા કોઈ ॥ જિસે અજિવકા માન ॥ ૧૦૯

—: ચૌપાઈ :—

કામ સાત ઉપર જો ગાવા ❀ ધ્યાન રાખો તો સુખ ઉપજવા
વિદ્યા સીખા ગુરુ સે તાર્હી ❀ કોઈ પ્રકાર ગુણ જાના આર્હી
કઠિન માર્ગ, સહારા ઝીન્હા ❀ રોગ મેં ઔષધ ભોજન દીન્હા
દુખી ગરીબ આપતિ કે માર્હી ❀ આર્થિક કોઈ સહારા આર્હી
અન્ન ધન જિનકર કુછ ખાવા ❀ કોઈ સાધન મદત મેં આવા
આઠ પ્રકાર વ્યક્તિ જો હોઈ ❀ ઉનકર ગુણ જાણો નહિ જાઈ
તો તુમ સુખી હોવ પુનિ તાર્હી ❀ નીતી શાસ્ત્ર કહત યહ આર્હી
ધ્યાન દ્રેષ વૃષ્ટા તે કહેજો ❀ દુસર ધન પર જો ચિત રહેજો
આલસ રોગી સદા બિમારા ❀ વ્યક્તિ સાત દુખ સહય અપારા
હે નસામી પરવાહ ના પાગલ ❀ થકા કોધી જાણા જો નલ

❀ દોહા ❀

દોહા ડરાહુવા પૂનિ ॥ કામ બિજસ જો જાન ॥

નવ પ્રકાર વ્યક્તિ યહ ॥ વહ સમય ધર્મ નમાન ॥ ૧૧૦

—: ચૌપાઈ :—

કર્ન રોગ દુશ્મન હે સોઈ ❀ પાવક સર બડ બેગ જો હોઈ
ખાલક બિચાર જાનો પુનિ તાર્હી ❀ કાટા બનસપતી જો આર્હી
કોઈ ભાંતિ વ્યજન તે જાનો ❀ આગે બદ્ય રૂકે ના માનો
આઠ તત્વ જો ઉપર ગાવા ❀ આરંભ મેં દાબિ દેવ તો ફાવા
તો તુમ કે સુખ મિલેગા નીકે ❀ ધર્મ નીત કહત હે છકે

❀ દોહા ❀

બુદ્ધિ ધન માયા ભારી ॥ માત પિતા બડ જાન ॥

સત્તા કારી પુરૂષ જો ॥ ઔર બડીલ સો માન ॥ ૧૧૧

—: ચૌપાઈ :—

ગુરુ સંત લેદી ને કોઈ ❀ સ્વામી શસ્ત્રી અભિ માની સોઈ
ડાકટર દાસ કવિ રસૌયા ❀ સ્ત્રી પુરુષ અડારહ કહવૈયા
ઉપર વ્યક્તિન સે કરો બિરોધા ❀ જનો સુખ આપન ન સોધા
સગા ચતુર સનેહી તે બન્ધુ ❀ મિત્ર બડીલ ને સુખ મે સન્ધુ
ધને સખ કો વિવેક સે રાખી ❀ લોક ધર્મ દોનો ચલે આખી
ધર્મ વ્યવહાર દોનો ને કામા ❀ કરો બિચાર બહુત સુખ તામા
વિદ્યા પાત્ર દેખી કર દીન્હા ❀ સંતન સંગ કરો તુમે લીન્હા
કન્યા બહિન કુધબા સોઈ ❀ ઔર કોઈ પુજન યોગ્ય હોઈ
રાજા પ્રકૃત બડ સત્તા કારી ❀ સંત ગુરુ બડ દેવ અચારી
દામ કામ ને તેર પ્રકારા ❀ ઇન્હા ભાલો વીવેક સે ધારા
ઇન કો ભિલો ભેટ લે નેઈ ❀ તો બલ કમિ સિદ્ધ તે હોઈ

❀ દોહા ❀
બડા પુરુષ તે ક્રિયા હે ॥ ને કુછ અનર્થ તાહિ ॥
ઐસા તુમ ખુનિ ન કરો ॥ કહે કરો સો આઈ ॥ ૧૧૨

—: ચૌપાઈ :—

આપન બહુત હિંચ ને કરણી ❀ કારણ બિન બહુત ન બર્ણી
આપન નીચ બહુ કર્મ બખાનાં ❀ તો કુછ પાપ ઘટત ને માના
તેઈ પુરુષ ચતુર જંગ સોઈ ❀ પાપ ઘટે ઐસ બુદ્ધિ હોઈ
બલ સોના ધૃંગાર ના સોઈ ❀ યોગ્ય પહિર બહુત ના હોઈ
ગુપ્ત બાત કરત ને કોઈ ❀ તહાં ન બચ ચતુર નર સોઈ
છિપી બાત કિસી કા આહી ❀ પ્રગટ કરો તુમ ને ના તાહી
જેસા પાત્ર હોય ને સોઈ ❀ વેસા માન કરો તુમ નેઈ
કામી કોધી મદ બડ લોભી ❀ પાખડી ધુત ઝુડા તે છોભી
ખેત કાટિ કર અગ્નિ લેગાઈ ❀ સખ સે ઝગડા નિતહિ મચાઈ
છનિક બુદ્ધિ યહ બાર પ્રકારા ❀ ઇનકે સંગ કુશલ નહી ધારા
બુદ્ધિ માન પુરુષ ને આહી ❀ ઇન કર સંગ કરત હે નાહી

❀ દોહા ❀

નદી તલાવ મંદીર પુનિ ॥ બગીચા પર્ખ તે બાટ ।

વૃક્ષ બામી મકાન કુવા ॥ જંગલ પેસાળ ના ઘાટ ॥ ૧૧૩

—: ચૌપાઈ :—

ગુરુ સંત લક્ષ્મ માત પિત તાર્હી ❀ દેવ કોઈ બડીલ ને આહી
 ઇન કો પગ લાગય નહિ જાની ❀ બડા પાપ હોત સો માની
 દુસર કે ઘર ને તુમ જાના ❀ મંદિર ધર્મશાલા સો માના
 ચોર રાસ્તે પેઠો ના સોઈ ❀ રાજ નીત કહત અસ જોઈ
 બહુત ના જાવ કીસી ઘર માર્હી ❀ આપન ઇજ્જત ઘટત હૈ વાહી
 બડા કામ ને હોય તે નીકે ❀ ધની મીલન જાવ તુમ જો
 અપને ઘર દુસર કે માર્હી ❀ ખોલિ કે જાવ ખાંસિ પુનિ તાર્હી
 કારણ કોઈ બડી પડી જાહી ❀ નારિન સંગ બાત કરો આહી
 બાત કરો શુદ્ધ મન માર્હી ❀ અન્તઃકરન પાપ ના જાહી
 બહિન પુત્રી માત સમ લાવા ❀ બાત કીયે કુછ દોષ ના આવા
 ઇસસે સમજો અતુર સયાને ❀ તુમરે હિત સમ કીન બખાને

❀ દોહા ❀

કોરટ સાંચે સાક્ષી મેં ॥ યુદ્ધ લયંકર કીન ।

તન લાચાર ઔ ધન નાહી ॥ આકૃત કર્મ ને દીન ॥ ૧૧૪

—: ચૌપાઈ :—

ચારહી સમય મદત ને કરહી ❀ મિત્ર કુટુંબ સગા તે અહી
 ને અનજાન અસ્થલ પર જાઈ ❀ બહુ હોસીયાર રહો તુમ આઈ
 ઘેર શાન્તિ જિન્હોને કીન્હા ❀ બિપત મેં હાય કબજ ના દીન્હા
 મુખ સમ્પતિ મેં મદ ન આવા ❀ વ્યક્તિ પાંચ યહ મુખ ને પાવા
 ડાકુ ચોર નસામી પાગલ ❀ દુશ્મન છણિક બુદ્ધિના આગલ
 છે વ્યક્તિકા બિસ્વાસ ન કીજૈ ❀ બિસ્વાસ કીયે લલા ન લીજૈ
 બીર વ્યક્તિ ધર્મીક કો જાનો ❀ જિસકા સંગ કીન તુમ માનો
 આપન કુટુંબ ને સગા સનેહી ❀ જિનકા ગુણ જાનેહી તુમ તેહી
 કરો બિશ્વાસ ઇન પર ને આહી ❀ તો લલ કામ સુધારત હૈ વાહી

દુખી ગરીબ પશિત્ર જિવ જનની ❀ સેવા સમજ કીન જો માની
યહ વ્યક્તિ કા બડા પ્રભાવા ❀ સુકૃત બહુત ચેને દીગ આવા

❀ ચાર પ્રકાર વ્યક્તિ ❀

- ❀ દોહા ❀

ચાર પ્રકાર વ્યક્તિ જો ॥ ઈધર ઉધર એક માન ।

એક ઈધર એક ઉધર કા ॥ એક દોનો ના જન ॥ ૧૧૫

—: ચોપાઈ :—

પ્રથમ વ્યક્તિ યહ પુનિ ગાવા ❀ ઈધર ઉધર દોનો સુખ ખાવા
સેવા દાન તપ ઉધર જો કીના ❀ ઈધર મિલા સુખ સાહબી જના
ઈધર દાન તપ કરત હૈ નીકે ❀ ઉધર સુખી હાયગે જકે
દુસર વ્યક્તિ યહ 'જો ભાખા ❀ ઉધર સુખી જનો તુમ તાકા
દાન ધર્મ ભક્તી તપ કરહી ❀ સહિ દુખ બહુત ધર્મ ના તજહી
તીસર પુરુષ જો કહો બખાની ❀ ઈધર કા જનો યહ પ્રાની
સુકૃત ઉધર કીન બહુ જઈ ❀ ઈધર સુખી ભયે પુનિ આઈ
ઈધર દાન પુન્ય કછુ ના કરહી ❀ ઉધર સુખ એને ના મિલહી
ચોથા વ્યક્તિ જો પુનિ ગાવા ❀ ઈધર ઉધર દોનો નહી જવા
આગલ ધર્મ કામ ના કીન્હા ❀ ઈધર બહુત દુખી હૈ દીન્હા
ઈધર કરન મેં સાધન નાહી ❀ ઉધર દુખી હોય બહુ તાહી
યહ વ્યક્તિ જો કહિ સમજાવા ❀ ધર્મ અંગ કુછ નાહિ કમાવા

❀ દોહા ❀

કોઈ પ્રકાર કા કામ જો ॥ વ્યક્તિ ચાર કરે જન ।

ઉનકે બુદ્ધી સમજ કા ॥ કરે કારીયે માન ॥ ૧૧૬

—: ચોપાઈ :—

પ્રથમ વ્યક્તિ કા યહ ભાવા ❀ આપહિ કરે વોઈસે શુભ ગાવા
દુસર વ્યક્તિ વોઈ પુનિ સોઈ ❀ કરે કારીયે કદં ના જોઇ
તીજ નખ્ખર પુરુષ કહાયે ❀ કહતે હૈં કરતે નહિ જાયે
ચોથા મન્દ વ્યક્તિ હૈ તાહી ❀ કહત કન્ત દોનો હૈ નાહી
ચાર મેં ચાર પુરુષ હૈ જોઈ ❀ ઉત્તમ મધ્યમ કનિષ્ઠ નીચ્છ દોઈ

ઉત્તમ પુરૂષ ઉંસીકો ગાવા ❀ ઉત્તમ કામ જો દેખી કરાવા
મધ્યમ ખ્યક્તિ ઉંસીકો જાનો ❀ કહે કરે વહ કામ સો માનો
ખ્યક્તિ કનિષ્ઠ ઉંસીકો ભાષા ❀ સૂચન કડક કામ કરિ રાખા
નીચ પુરૂષ વહ જાનો તાર્હી ❀ તાડન દણ્ડ કામ કરે વાર્હી

❀ દોહા ❀

ભાગ્ય બડી પ્રધાન હૈ ॥ સખ જીવો પર આર્હિ ।

યેને પ્રેણા સે પુનિ ॥ જીવ ફિરત જો તાર્હિ ॥ ૧૧૭

—: ચૌપાઈ :—

તપ દાન પૂર્ણ કા હોઈ ❀ વહ પ્રતાપ સે જાનો સોઈ
આપન દિન જળ અચ્છા આવા ❀ કરત કર્મ સુભ બાર ના લાવા
ગંગા રૂપ લક્ષ્મી જો તાર્હી ❀ અપને ચૌક બહત હૈ વાર્હી
તુમ સ્નાન દાન પુનિ કરહુ ❀ લક્ષ્મી આઈ ભાગ્ય બડતબહુ
વહ લક્ષ્મી સુકૃત મે લાગા ❀ કુછ સમય વહાં રહે અનુરાગા
ગંગા રૂપ લક્ષ્મી જો સોઈ ❀ કળ સુખાય નય પુનિ જોઈ
તન મન આપન અચ્છા હોઈ ❀ મદદ કરો દુસર કા સોઈ
આપન સમય ખરાબ જળ આવે ❀ તળ તુમ ધીર્ય રાખી સુહાવે
સમય પલટત લાગે ના બારા ❀ પુર્વ સુર્ય પચ્છિમ કો ધારા
રહેંટ માલ જસ જલ ખીચે ❀ ભરત ખાલી ઊંચે સે નીચે
ઐસે કર્મ ગતિ જાનો સોઈ ❀ સુખ વો દુખ આવત જો હોઈ
પાંડવ હરીશ્ચંદ્ર બહુ તેહી ❀ ગીન્તી નહી દુઃખી બડ તેહી
ધન દુઃખગા આવા સુખ નીકે ❀ શાસ્ત્ર સંત કહત હૈ જીકે
અનન્ત બાર દુઃખ આવા તાર્હી ❀ બહુત બાર સુખ જાનો આર્હી
ધીરજ રાખી ધર્મ મન માર્હી ❀ તો વહ દુખ જલ્દી ચલિ જાઈ

❀ દોહા ❀

દાન સેવા કરતે રહો ॥ યથા શક્તિ જો હોય ।

પાપ ઘટે સુકૃત બઢે ॥ તળ સુખ આવે સોય ॥ ૧૧૮

—: ચૌપાઈ :—

માતા પિતા ગુરૂ જો આપન ❀ યેને યાદ કરો દુખ કાપન
જન્મ મરન તીથી ધનકર જાનો ❀ યેને નામ સુકૃત કરિ માનો
દાન પુન્ય કરો જો તાર્હી ❀ સંત ગરીબ જેવાંઓ વાર્હી

સગા કુટુંબ મિત્ર હૈ ।સાઈ ❀ યેને નેવત ખિલાઓ હોઈ
 ઉનકો સુખ શાન્તિ જો લયગી ❀ યહ ફર્જ તુમહાર બડ કહેગી
 માતા પિતા ગુરુ આતમ છકે ❀ તુમહી આશિષ દેયગે નીકે
 અપને સે જો બડા હૈ તાહી ❀ યેને અભાવ કરો ના આહી
 ધાયે અભાવ ઉનકો દુખ હોઈ ❀ વહ બડ પાપ અપને શીર જોઈ
 ચાર છ દશ કુટ પર જનો ❀ દો કોઈ ખાત કરત સો માનો
 ખીચ મેં હોકર તુમ મત જના ❀ કામ ખિછેપ હોત જો માના
 કોઈ વ્યક્તિ કહી પુનિ જાવૈ ❀ ટોકો નહીં વિછેપ કહાવૈ
 કહી જન કોઈ હુવા તૈયારા ❀ ખાન પાન કહો નહિ કારા

॥ ભાંગલીક દીશાયે ॥

❀ દોહા ❀

કોઈ કામ કે લીયે ॥ ધીસી પાસ તુમ જાવ ।
 દુધ આદિ સેવા નહીં ॥ અસગુન ચેહી કહાવ ॥ ૧૧૯

—: ચૌપાઈ :—

શની રખી સોમવાર હૈ છકે ❀ સૂરજ સ્વાસ ચલત જો નીકે
 રખી પાન સુપારી જો ખાવા ❀ યહ જો મંગલ બસતુ બતાવા
 સોમ કાંચ મુખ આપન જોઈ ❀ શનીચર ધૂત ખાવો જો સોઈ
 દચ્છિન પચ્છિમ જાવ તુમ તાહી ❀ તો પુનિ કામ સુફલ હોય જાહી
 મંગલ બુદ્ધ ગુરુ મુક હૈ નીકે ❀ ઉત્તર પૂર્વ જાવ તુમ દીકે
 મંગલ ધાના બુદ્ધ મીસ્કાના ❀ ગુરુ ગુડ ખાવ તે જના
 મુક દહી પાન જો ધીન્હા ❀ તો વહ કામ સફલ હોય લીન્હા
 ચન્દ્ર સ્વર ચલત તે જનો ❀ તખ તુમ આગે કરો પ્યાનો
 એક સ્વર મેં તત્ત્વ હૈ પાંચા ❀ યેને લખૈ ગુડ કા ખાયા
 સ્વર તત્ત્વ લગન નક્ષત્ર તિથિ જાની ❀ સખહી કામ સુફલ હોય માની

❀ દોહા ❀

સ્વર તત્ત્વ કા સાધના ॥ હૈ મુશકિલ મો માન ।
 ગુરુ ગમ બેદ પ્રાપ્ત કરી ॥ સાધન કરે સો જાન ॥ ૧૨૦

—: यौपाध :—

गाय भिन्न दुध दही है मोती ❀ हाथी घोडा छत्र है नेती
लाज्यवान ने पर उपकारी ❀ राज प्रधान, भृग तलवारी
पतिव्रता लक्ष्मि मन सोध ❀ सोहागीन पीधवा गमय के होध
कोध प्रकार सख है ताहीं ❀ कन्या स्त्री-पालक-लिये आहीं
पानी धडा आँदला ❀ जनो ❀ भंगल-काम-भतावत भानो
भार भराल मुक कोयल ताहीं ❀ पण्डित संत लक्ष ने आहीं
तोप अन्दुष अवाज है सोध ❀ मेघ गरजना, भंगल होध
कूल सुगन्ध भड सेत, अमेठी ❀ कमल गेँद गुलाब की जेठी
नरियल, केला पान सुपारी ❀ लभुन अमरुद नेपू अनारी
आम आदिक इल गहु जेहीं ❀ ने स्वाद में गहुत है तेहीं
हरद-दुध लीली पुनि जनो ❀ अञ्जत दही होय तुम भानो
पानी लरा धडा में सोध ❀ उपर आम का पत्ता होध
साधत करन तुम निकलो घर से ❀ ध्यान करो धष्ट का मन से
तो पुनि काम सिद्ध होय तोरा ❀ सत्य कहां लिपि कागज कोरा
उपर अस्तु ने लिपी आये ❀ भंगल रूप कहावत जये
आगे भिले ने दर्शन झिन्हा ❀ तो वह काम सख होय लीन्हा

❀ टोढा ❀

सभसे साधत यह भडा ॥ ने पण्डित मन होय ।

पर नारी योरी तने ॥ जगडा भद न सोय ॥ १२१

—: यौपाध :—

धस्वर लक्ष्मी मे शीत राजा ❀ पण्डित दुषी की सेवा लाभा
पर उपकार करो मन जया ❀ सभहि काम सिद्ध होय आया
तुमरे लुल दुषय ने कोध ❀ भड असगुन तुम जनो सोध
भडी गयंकर हाय ने ताहीं ❀ गरीब पवीत्र का जनो आहीं
लोढा कडिन लस्म होय जध ❀ कूक आमका जनो आध
धन व्यक्तीन के ने दुष दीन्हा ❀ देनहार दुष अपने शीर लीन्हा
धन के पक्ष धस्वर है नीके ❀ न्याय नीत जनत लल पीके

અપને રાહ કાઢા બે રાખા ❀ વોને માર્ગ ફુલ બે લાખા
તુમહે ફુલ મિલેગા નીકે ❀ ઉન્હે કાંટા બનો બડ છકે
સન્ત લક્ષ્મી કી ચેહી બડાઈ ❀ નીચી કા બે કરે લલાઈ

❀ દોહા ❀

જેસે કર્મ તુમ કીયા હૈ ॥ ફલ વૈસે બે પાવ ।

કર્મ કી ગતી બીચીત્ર તે ॥ સંત શાસ્ત્ર સખ આવ ॥ ૧૨૨

—: ચૌપાઈ :—

અનન્ત કોટિ બ્રહ્માંડ બડ બનો ❀ અનન્ત છવ તેહિ માહિ સમાનો
અનન્ત છવ અનન્ત કર્મ કહા ❀ શુભ અર અસુખ બહુત હૈ ગાહા
તીલ તીલ કર્મ કી લેખા લેહી ❀ અનન્ત છવ કા બનો તેહી
એક છવ એક મીનટ મેં સોઈ ❀ કર્મ કરત બહુત બે હોઈ
એસે બનો અનન્ત છવ તાહી ❀ અનન્ત કર્મ કરત હૈ આહી
યહ સખ છવ વાર ન પારા ❀ કર્મ અનન્ત ગિનય કો સારા
કર્મ શુભા શુભ બે લીખી રાખા ❀ સખકો દેવ વોહી ફલ ચાખા
એક બાત બડા અચરજ માનો ❀ વહ શક્તિ કિતના બલવાનો
સખ કી સમ્હારી લેત હૈ સોઈ ❀ અનન્ત કોટિ બ્રહ્માંડ છવ હોઈ
હમ તુમ બીચ વહ શક્તી રમતો ❀ કોઈ ભેદ બનિ નહિ શકતો

❀ દોહા ❀

વહ પુરુષ કો ધન્ય હૈ ॥ બે રચના બડ કીન ।

સખ થટ માહિ બિરાજહિ ॥ હૈં સખ હિન સો મિલ ॥ ૧૨૩

—: ચૌપાઈ :—

દૈવી પુરુષ બે જગ લયગી ❀ ઉસીકા ભેદ તેઈ કુછ લહેગી
અસુરી બ્યક્તિ બે હૈ સોઈ ❀ ઉનકો ગતા ગમ્ય ના હોઈ
સત સંગ કરો ખોલ દિલ તાહી ❀ અસુરી લાવ દૈવીક હોય બહી
પંથ સમ્પ્રદાય ધર્મ સખ બનો ❀ એકહિ વૃક્ષ બહુ સાખ બખાનો
છવ માત્ર કો સમા બે તાહી ❀ ધર્મ આપનો બનો વાહી
ધર્મ વિના મુખ હૈ પુનિ નાહી ❀ કોટિન તુમ બે કરો ઉપાહી
બે ધર્મ હોય આપન બતવાના ❀ તપસી મુખ મિલે સો નાના

❀ દોહા ❀

કોઈ દેવ કા મંદિર ને ॥ દર્શ લિયે તુમ જવ ।

પુજ ભેટ યોગ્ય કરો ॥ સુકૃત ફલ ને પાવ ॥ ૧૨૪

—: ચૌપાઈ :—

સખ સંત કો એકહિ કરિ માનો ❀ ઉસમેં ચરિત્રવાન પહિયાનો
સંત કા લક્ષન જિનમેં હોઈ ❀ દેવ રૂપ તુમ જનો સોઈ
ઐસે સંત તુમ પર ખુશ તાહી ❀ ધરિવર ખુશ તુમ જનો આહી
તન મન ધન સે સેવા ધીન્હા ❀ શિષ્ય ફર્જ યેહિ સૌ લીન્હા
ધ્યાન મંત્ર ને ગુરૂ સિખાઈ ❀ ઉસકો જાપ કરો ચિત લાઈ
આગે બસ્તુ બડી ને ચાહો ❀ પ્રશ્ન કરો તુમ ગુરૂ સે આહો
ને ગુરૂ બોધ કરિ સૌ દિન્હા ❀ તોય ભલ તે આત્મપદ ચિન્હા
નહિ તો ગુરૂ તપાસો સૂરા ❀ જિસસે પદ પાવો તુમ પૂરા
ગુરૂ શિષ્ય કો બોધ ના કરહી ❀ ઘટ બીતર તત્વ કો જનત ના તરહી
શિષ્ય ધી સેવા સખ લે લેહી ❀ આતમ કલ્યાણ જ્ઞાન ન દેહી
તે ગુરૂ બડા નરક મેં જાઈ ❀ ઉનકો કોઈ ન સકે છુડાઈ
અપને ઇષ્ટ કા ધ્યાન અરૂ જાપા ❀ દુસર દેવ નમન કરો આપા
કોઈ દેવ કે મંદિર જાહી ❀ આપન ઇષ્ટ દેખો તુમ વાહી
ઘટ બીતર બડ દેવ સૌ જાના ❀ સખ દેવો પર વોહી ને આના
સમુદ્ર એક ભરા બડ જોરા ❀ લહર બહુત ઉંઠત ધન ધોરા
સખ લહર વહ જલ હૈ સોઈ ❀ ઐસે દેવ સખ એકહિ હોઈ
મમ ધર્મ સત્ય પુરૂષ બિદેહી ❀ શક્તી અનન્ત ભરી ને તેહી
વહી પુરૂષકા ને ઉપદેશા ❀ સાહબ કળીર જગ કિન પ્રવેશા
સખ ધામો કે ઉપર હોઈ ❀ અમર ધામ કહત તે જોઈ
સૃષ્ટી રચના ઉન્હો ને કીન્હા ❀ પાર બ્રહ્મ પુરૂષ ને ચીન્હા
વહી પુરૂષ ઘટ માહિં બિરાજે ❀ ગુરૂ ગમ સે લખો તુમ આજે
ઉસકી ભક્તિ કરો ચિત લાઈ ❀ આવા ગમન રહિત હોઈ જાઈ

❀ દોહા ❀

સખ દેવોં કે આદિ ને ॥ સખસે પહિલે જન ।

આદિ પુરૂષ વહ અમર ને ॥ સાહબ કળીર વહ માન ॥ ૧૨૫

—: ચોપાઈ :—

બ્રાહ્મણ હોય નવ ગુણ ધારા ❀ પહિર જનેવ કરે વિચારા
વિદ્યા પઢે પઢાવય સોઈ ❀ યજ્ઞન કરે કરાવય નેઈ
દશવાં ભાગ ધન સો નેઈ ❀ ધર્મ માંહી લગાવય સોઈ
દયા આચાર ને રાખ યુનિતા ❀ બ્રાહ્મણ નવ ગુણ કહત હે નિતા
ક્ષત્રી હોય શુરવીર આહી ❀ દુશ્મન મારિ હટાવે તાહી
દાન લેય દેય યુનિ તાહી ❀ સધ્યા ધ્યાન ઘટ માહિ ને આહી
ચોર ડાકુ ને માથા ભારી ❀ એને ને દુનડ કરે અધિકારી
સંત ગરીબ ગુરુ દુખી ગાઈ ❀ મળ રક્ષેન કરે સુખદાઈ
મન પવિત્ર સેવા ને સાચા ❀ પાર બ્રહ્મ કે ધ્યાન મેં રાંચા
દશવાં ભાગ દ્રવ્ય નીકાલી ❀ સેવા કરે બહુત સુખસાલી
વૈશ્ય હોય વ્યાપાર કરહી ❀ પ્યાજ બહુત લેય ન કંઈહી

❀ દોહા ❀

સંત ભક્ત ને ગુરુ તે ॥ દુઃખી ગરીબ છવ કોય ॥

દસવાં ધન સેવા કરે ॥ સુદ્ધ ધન તખ હોય ॥ ૧૨૬

—: ચોપાઈ :—

સત્ય પુરુષ બ્રહ્મ ઘટ મોહી ❀ ઉનકા ધ્યાન નપ કરાહી
સુદ્ર હોય સુધ્ર હોય રહના ❀ ચોરી પાકા પાપ ન કરના
ગુરુ સંત ભક્ત યુનિ તાહી ❀ સખ કે સેવા કરે હપહી
આત્મ જ્ઞાન ધ્યાન સો ભપા ❀ ગુરુ સે ભનિ કરો નિત આપા
તન મન બચન ધન તે સોઈ ❀ સેવા મે સખ અર્પે નેઈ
ચાર બર્ણ દા ને તે નેમા ❀ ઉપર લિખા તુમ બનો થેમા
એસે ધર્મ પાલન ને કહી ❀ યહાં સુખી આગે યુનિ તરહી
સંત ગુરુ કોઈ આવે અતિથી ❀ સેવા કરો ધર્મ યહ પ્રીથી
ધર્મ દા બડ ભેર ને હોઈ ❀ તપમી સુખ પાવે સખ કોઈ
ભાઈ બન્ધુ સખ સે હે પ્રીતી ❀ યહી ધર્મ બનો તુમ નીતી

॥ દમ્પતિ ધર્મ ॥

❀ દોહા ❀

નર નારી સમ્બાદ જો ॥ એકે મન દો રૂપ ।

નારી પતિ કો દેવ સમ ॥ પતિ નિજ અંગ સ્વરૂપ ॥ ૧૨૭

—: ચૌપાઈ :—

એક એક કા નિર્ણય દેહી ❀ સળકો સમુજ પડે જો તેહી
દમ્પતિ મન એક જો હોઈ ❀ ધન્ય ભાગ્ય તુમ જનો સોઈ
અભ્યાગત કી સેવા કરહી ❀ આપન ધર્મ પહિચાનત અહી
દુસર નારી પુરૂષ કસ દેખે ❀ માતા ભગની પુત્રી સમ લેખે
આપન નારી છોડી એક સોઈ ❀ દુસર સળ માતા સમ હોઈ
વૃધ રોગ હૈ રૂપ બિહીના ❀ જો કોઈ અવગુણ નારી મેં જના
કોઈ જલ નારી મા હોઈ ❀ પુરૂષ સુધારી લેય તે જોઈ
ઋતુ સમય જળ આવે સોઈ ❀ સ્ત્રી સંગ સંતતી હિત હોઈ
બહુત સન્તાન ના જો તાહી ❀ સુખ રૂપ તુમ જનો આહી
બહુત કુટુંબ ધન હૈ થોરા ❀ બડ દુઃખ સમ્મત હૈ દિલ તોરા
બ્રહ્મચર્ય બ્રત જો કુછ રાખા ❀ ધન્યા ગમે કોઈ જો ભાખા
દમ્પતિ રહે દો એક સાથે ❀ શાસ્ત્ર નેમ જો રીતી કાથે
આપન પતિ નારી મન માહી ❀ દુસર પુરૂષ મન મેં ના આહી

❀ દોહા ❀

દુસર પુરૂષ સળ જો પુનિ ॥ પિતા ભાઈ પુત્ર જન ।

પત્ની બ્રતા સે બરતહી ॥ મહાન શક્તિ સો માન ॥ ૧૨૮

—: ચૌપાઈ :—

ધર્શવર યહ નિયમ રચિ રાખા ❀ દમ્પતિ કા પ્રેમ અસ ભાખા
અંધા બધિર પંગુલ જો હોઈ ❀ ગરીબ રોગી નપુંસક સોઈ
ક્રોધ બહુત અવગુણ કા રૂપા ❀ સદા બીભાર તે અંગ કુરૂપા
પત્ની ધર્મ ચેહી જો તાહી ❀ દેવ સમાન તેહિ જન આહી
પતિબ્રતા પતિ સેવા ભાઈ ❀ ઉનસે દેવ કરત સળ આઈ
બીન્દા અનસુધ્યા કી જો કથા ❀ તુમ હી સુના હોયગા યાથા

મીઠા બચન બોલે હર્ષાહી ❀ પતિ કે સુનત આનન્દ હો જોઈ
 ચેહી નિયમ સે જો કોઈ રહાહી ❀ રહી સંસાર મોક્ષ પદ લહી
 આપન કુટુંબ જિતના જો તાહી ❀ સખ કર સેવા કરે મન લાહી
 ભોજન બસ્ત્ર ઔર કુછ દેના ❀ આપન બાલ સમ દુસર જેના
 જો લગા તે સગા બખાની ❀ શાસ્ત્ર ગ્રન્થ કહત અસ બાની
 આપન જાતી દુસર કોઈ જાતી ❀ ભાઈ સમ પ્રેમ તેઈ સોહાતી
 આસપાસ કે જો સખ સોઈ ❀ સખ સે ભાવ રાખે પુનિ જોઈ
 પતિ સ્થાન પતિ તે જોસો ❀ માન પાન સખહિન સો તોસો
 આપન પતી પતી સમ જના ❀ દુસર પિતા ભાઈ સમ માના
 કર્મ નસીબ મેં જો તે લીખા ❀ ધન અર્થ ધામ મિલા જો નીકા
 હિસીમ સંતોષ અનન્દ મન રાખી ❀ પતી કે ચીન્તા જરો ના તાણી

❀ દોહા ❀

નાશી છાતી સ્થલ જો ॥ કોઈ ના દેખે તાસ ।

એસા બક્ષ ઓઢો પુનિ ॥ પતિ પ્રતાગુણ આસ ॥ ૧૨૯

—: ચૌપાઈ :—

તરૂન પુરૂષ કોઈ જો હોઈ ❀ એકાન્ત સ્તલ ઊઠો ના સોઈ
 ખીમાર કોઈ કારન પડી જાઈ ❀ એકાન્ત ઊઠે દોષ ના આઈ
 જો પતી પ્રદેશ મા હોઈ ❀ બહુ સિંગાર કરો ના સોઈ
 ચિત્ત જાઈ પુત્ર પતી તાહી ❀ નારી કે તહાં રક્ષન આહી
 એકલો કહી જાય ન જોસો ❀ ધર્મ નીત કહત જો તોસો
 સખ પ્રકાર પખીત્ર જો હોઈ ❀ દેવી રૂપ જાનો તે સોઈ
 દમ્પતી દોનો આનન્દ મેં રાહી ❀ યહ સન્સર અમિ સમ તાહી
 નારી વર્ગ કે લીચે સોઈ ❀ પતીસમ સગા કોઈ ના હોઈ
 માતા પિતા ભાઈ પુત્ર જાનો ❀ કુટુંબ સનેહી સખકો માનો
 જે સખ સગા નીકટ કા આહી ❀ પતી સમાન કોઈ ના તાહી
 એસે પતી જો હૈ સુખ રૂપા ❀ સેવે ના નારી પરે ભવ કૃપા
 મન બચ કર્મસે જાનો તાહી ❀ નારિ કે પતી દેવ બડ આહી
 યહ જગત મેં જાનો સોઈ ❀ પાંચ પ્રકાર સ્ત્રી હૈ જોઈ

પ્રથમ સ્ત્રી પવિત્ર જો લાખા ❀ ત્યાગ રૂપ મેં જાનો તારા
હસ્તે પતી ઇનકર હું સોઈ ❀ બડી પવિત્ર નારી યહ હોઈ
એસા પતી અમર અળીનાસી ❀ ઉનકી લક્ષિ કટે યમ ફાસી
મારા કમાલી સેવરી જોઈ ❀ ઔર અનન્ત ભઈ હું જોઈ
દુસર નારી પતીશ્રતા જાનો ❀ હરએક ભાંતિ પવિત્ર મન માનો
દુસર પુરૂષ પર મન ના જાહી ❀ કામ ભાવ મનમાં ના તાહી
❀ દોહા ❀

તીસર નારિ ઉસકો કહા ॥ સખ પુરૂષો કો જોય ।

ભાઈ પુત્ર પીતા સમ ॥ દોષ ભાવ ના હોય ॥ ૧૩૦

—; ચૌપાઈ :—

ચૌથા અબલા કહત હો સોઈ ❀ માત પીતા કુટુંબ કર હોઈ
ઇસે પખીત્ર રહત હૈ તાહી ❀ અહૈ સયાન જાનો જો વાહી
પચવા બામ ઉસી કો લાખા ❀ કામ બીબસ ભાન નહિ રાખા
કરૈ તીરસ્કાર પતી કા સોઈ ❀ રૌરવ નર્ક જાતિ હું વોઈ
કિચિત સુખ લીયે જાનો તાહી ❀ બહુત બર્ષ તક નર્ક પરાહી
યહ સખ જાનિ સમજો મન માહી ❀ પવિત્ર સમાન ધર્મ કુછ નહી
સ્ત્રી લીયે ધર્મ યહ ગાવા ❀ પવિત્ર નારિ જગમેં યશ પાવા
રમા સાવીત્રી ગૌરી જાનો ❀ સીતા અનસુયા કો માનો
દમયન્તી આમીન સરસ્વતી સોઈ ❀ દેહુતી ઇન્દ્રમતી હૈ જોઈ
અન્દ્રાવતી માણીક પૂતી રાની ❀ એસે જગતમે અનન્ત બખાની
પતીશ્રતા લક્ષિત બડ આગલ ❀ દોનો હોય તો બડી ઉજગલ
માતા પીતા કુટુંબ ધન્ય સોઈ ❀ જિનકે કુલ પતિશ્રતા હોઈ
એસે પખીત્ર પુરૂષ જો તાહી ❀ ધન ઓ ધર્મ દોનો તહાં જાહી
દમ્પતી પવિત્ર રહેં મન કાયા ❀ સુખ સાહિબી તહાં સખ છાયા
હસ્તે ધ્યાન ધન્યમ ચીતરાખી ❀ દમ્પતી મોક્ષ હોય શ્રુતિ ભાખી

॥ પખીત્ર સ્ત્રી ધર્મ સમ્પુરન ॥

॥ પ્રભાવશાલી સંતાન કા જન્મ ॥

❀ દોહા ❀

ભાગ્યવાન સુન્દર પુનિ ॥ હૈ નિરોગ બલવાન ।

પ્રભાવશાલી સંતાન કા ॥ જન્મ લિખા પુનિ જાન ॥ ૧૩૧

—: ચૌપાઈ :—

જાતિ અર્થ દેશ કોઈ હોઈ ❀ મનુષ્ય માત્ર નેમ યહ સોઈ
દંપતિ દોનો એક દિલ રહેજી ❀ સતગુણ માર્હિં ધર્મ ચિત ભયજી
પુર્વ કા કુછ લાગ્ય હૈ નીકે ❀ પુરસ્વારથ મિલત તે જીકે
સ્વર તત્વ લગ્ન જો જનન ❀ ઉત્તમ સમય જો તે પહિયાનય
હોય સંતાન દેવ કા લાલે ❀ જો બ્રહ્મચર્ય પાલય કુછ કાલે
માસીક ધર્મ નારિ કા હોઈ ❀ ત્રીન પાંચ દિન સૂતક સોઈ
માસીક ધર્મ બાદ મેં કહેજી ❀ ગર્ભ કમલ ખીલત જો ભયજી
શાસ્ત્ર એહી બિધિ કીન બખાના ❀ ઋતુ દાન તે સમય મેં જનના
ધસકે બાદ બ્રહ્મચર્ય રાખે ❀ દમ્પતિ નેમ શાસ્ત્ર યહ ભાખે
જિતના સમય બ્રહ્મચર્ય રાખા ❀ ઉતને લાલ દમ્પતિ કો ભાખા
ગર્ભ માર્હિં જો હૈ સંતાના ❀ એને રક્ષન માતા પર જનના

❀ દોહા ❀

ખાન ખાન સંજમ પુનિ ॥ માસ મદીરા ના લીન ॥

કન્ડા ગર્ભ ઔર તીખા બહુ ॥ અસ ભોજન ના કીન ॥ ૧૩૨

—: ચૌપાઈ :—

ગાંભ ભાંગ અકીમ જો ગાવા ❀ હૈ કોઈ માદક તીન્હે ન ખાવા
મીઠા મધુર રસ જનો તાહી ❀ સાત્વિક ભોજન નારિ કરાહી
સ્નાન બસ્ત્ર સ્વસ્થ પુનિ હોઈ ❀ ઘર આદિ પબિત્ર રહે જોઈ
આપન કુટુંબ ઔર જો પાસા ❀ સમ્પ ગ્રેમ રાખે જો આસા
આપન મન આનન્દ મેં રાખી ❀ પતી કો ધરિવર તુલ્ય જો તાકી
આપન ઈષ્ટ ધરિવર ભગવાના ❀ સુગીરન ધ્યાન સમય સર જનના
સંત ગુરુ ગરીબ જો ગાઈ ❀ બિમ દુખી ચોગ્ય સેવા લાઈ
ઈષ્ટ દેવ સંત ગુરુ હૈ નીકે ❀ પ્રભાવ સાલી બાડીલ હૈ જીકે
ધન પ્રતિમા ધર માર્હિં જો રાખે ❀ ઉન દર્શન મન આનન્દ ભાખે
અતર કુલેલ સુગન્ધ સોહાઈ ❀ ધુપ દીપ પ્રગટ કરે આઈ
યહ સંસ્કાર ગર્ભ કે માદી ❀ બચ્યા પર પડત હૈ તાહી

❀ દોહા ❀

ધર બાહેર ને કામ હૈ ॥ કરો શાન્તિ સે જન ।

પાંચ માસ પર ને પુનિ ॥ શ્રીમન્ત કર્મ સો આન ॥ ૧૩૩

—: ચોપાઈ :—

અચ્છા સમય મહરત હોઈ ❀ શ્રીમંત ખીધી કરો પુનિ જોઈ
સોના ચાંદી દોરા તાહી ❀ બાધે સ્ત્રી હાથ મેં આહી
સગા કુટુંબ ગરીબ દુખી જની ❀ ભોજન દાન શક્તિ પર માની
સમય આવત જન્મ સો ભયજી ❀ પુત્ર પુત્રી ગમય કોઈ કહેજી
સહજે જન્મ હોય ને ગયજી ❀ બાલક માતા ભાગ્ય સે ભયજી
કુછ તકલીફ દેર ને હોઈ ❀ પાની દુધ બરાબર સોઈ
એક સેર ગર્ભ કરો ને તાહી ❀ સીત ગર્ભ રહે ને વાહી
દેવ પિલાય સ્ત્રી કો સોઈ ❀ તરતજ પરસવ હોયગા વોઈ
દેર લગે તો દુસર ઉપાઈ ❀ લવકી તુમ્બા ડોરિ બંધાઈ
કુવાં મેં ડારિ ભરો જલ તાહી ❀ એક હાથ ખીચો ને વાહી

❀ દોહા ❀

આધા પવના સેર ભર ॥ પાની દેવ પીલાય ।

પ્રસવ તો હોય જાયગા ॥ મન બિસ્વાસ કરાય ॥ ૧૩૪

—: ચોપાઈ :—

નર્સ ડાકટર જહાં ન હોઈ ❀ તહાં ચહ ક્રિયા કરો ને સોઈ
જળ સંતાન જન્મ ભા નીકે ❀ સમય દીવસ લિખ લેવ તે છકે
નન્દી મુખ શ્રાધ તે કરાઈ ❀ જાતી કર્મ ને શાસ્ત્ર ને ગાઈ
છલ પર ઈશ્વર નામ લીખ દીના ❀ ઈશ્વર નામ ઉચારન કીના
હાટક ચાંદી સહદ ઘી જનો ❀ બચ્ચા મુખ સ્પર્શ કરિ માનો
નાલ કાટન કે પહિલે કામા ❀ તો સંસ્કાર અચ્છા પુનિ જમા
આપન શક્તિ કે ને પ્રમાના ❀ દાન યગ્ન કરો બિધિ નાના
છઠ્ઠી બરહી આનન્દ સે કીન્હા ❀ જાતિ કર્મ ને બાડ હ લીન્હા
બાલક નામ દિવસ દસ બારા ❀ જન્મ દિવસ જ્યોતિસ સે કારા
અચ્છા સમય મહરત મેં હોઈ ❀ અચ્છા નામ રાખો તે જોઈ

સંત ગુરુ બડીલ ને તાહીં ❀ ફૂં બહિન નામ રાખત વાહીં
સુભ દિન સુન્દર બચ્ચ હૈ કોમલ ❀ બાલક કો પહિરાવો મલમલ
❀ દોહા ❀

બ્રાહ્મણ શંકર શર્મા પુનિ ॥ ક્ષત્રિય રક્ષન પ્રભાવા ।

ઐશ્ય ધન ઐશ્વર્ય યુક્ત ॥ સુદ્ર સેવા ને ગાવ ॥ ૧૩૫

—: ચૌપાઈ :—

પુત્રી કા નામ પુનિ તે તાહીં ❀ દેખી કોમલ સુન્દર ને આહીં
છે પાંચ માસ સુભ સમય સોઈ ❀ બાહર દર્શ લિયે દેવ કો હોઈ
સંત ગુરુ કા લેવ આશીષા ❀ જિસમે ભાગ્ય ઔર મિલે શીષા
વર્ષ પર ભોજન સુભ દિન તાહીં ❀ દુધ ભાત દો બાલક મુખ આહીં
સાત આઠ વર્ષ લાગત ભયછી ❀ વિદ્યા પઢન કો ને પુનિ ગયછી
દશ ગ્યારહ બર્ષ મેં સોઈ ❀ બાલક મુન્ડન કરાઓ નેઈ
સમઝન થોગ્ય હોય સુત તાહીં ❀ શુભ સન્સકાર સિખાઓ આહીં
બાર તેર બર્ષ મેં કહેછી ❀ યજ્ઞોપવિત મેખલા ભયછી
જિનકા જૈસા સમય અનકુલા ❀ બિચાર જાતિ વિદ્યા બઢે ચૂલા
ત્યાગ મે રહી સાંચા ધર્મ જના ❀ આપન ઔર કુટુંબ કલ્યાના
ગૃસ્ત હોય અચ્છા હૈ સોઈ ❀ પચ્ચીસ વર્ષ પર લગન કર નેઈ
સમઝી કે લગન જનો સો કીન્હા ❀ ઉત્તમ કુટુંબ કન્યા સો લીન્હા
લગન કિયે કુછ બાધા નાહીં ❀ ને દમ્પતિ મન ધર્મ મેં આહીં
❀ દોહા ❀

દુસર પુત્રી ને હૈ પુનિ ॥ આઈ અપને ઘર માહિં ।

પ્યાર કરે ને ગ્રાણુ સમ ॥ તુમાર ધર્મ કહવાહિં ॥ ૧૩૬

—: ચૌપાઈ :—

કન્યક માતા પિતા હૈ સોઈ ❀ તુમ કો સૌપ દીન પુનિ દોઈ
ઉસકા રક્ષન તુમ શિર માનો ❀ ઈશ્વર શાક્ષી હૈ સો જનો
તુમ સખ પ્રેમ બહુ પર રાખી ❀ ધર્મ ખ્યોહાર દોનો શ્રુતી સાખી
નિજ પુત્રી સમ બહુ પર લાવા ❀ રાખો યહી ધર્મ બડ ગાવા
અગ્ની સ્નાન કરત હૈ સોઈ ❀ બડા ભયકર પાપ ને દોઈ
યહ પાપ સે જનો તાહીં ❀ બહુતક લોગ દુખી હોય જાહીં

यह सण सभजी प्रेम से राह्यो ❀ अकाल मृत्यु सभै घटि नह्यो
 अह्ने का यह इन्फ अजानी ❀ सासु ससुर रभावतर सभ ननी
 कुटुम्बकी सेवा सुद्ध मन करह्यो ❀ पतिव्रता गुण मनमें धरह्यो
 पतिव्रतम अउ शक्ति होय ❀ अउ महत्व पुनी आवय सोय
 यह नीयम से व्रतो ताह्यो ❀ तुम सण रहो सणी पुनी आह्यो
 ॥ प्रभावशाली संतान धर्म संपुरन ॥

❀ संतान धर्म ❀

❀ दोहा ❀

पुत्र पुत्री इन्फ को ॥ शीने शास्त्र अजान ।
 मात पिता की आज्ञा को ॥ शीर पर लीजे जन ॥ १३७

—: चौपाई :—

सुख शान्ती तुम कुछ लोगा ❀ मात पिता कुछ पुन्य के जेगा
 माता पिता का अउ उपकारा ❀ आलक पर जनो तुम सारा
 भातक रज पिता कर भिन्दु ❀ तासे देह लया यह छन्दु
 दोनो का भाग है यह सोय ❀ आपन धसमे कुछ ना होय
 नव भास जे गर्ल में राभा ❀ भा को कष्ट अहुत जे लाभा
 चलत उठाय गर्ल में सोय ❀ धन्य मातु को जनो होय
 आलक जन्म समय में ताह्यो ❀ भरन समान मातु होय नह्यो
 आलक पोसन पालन सोय ❀ नाना प्रकार दुख भा सेह जेय
 भैला मुत्र आल अहु करह्यो ❀ भां अना लगीनि सभ अनुसरह्यो
 भैला मुत्र आसन पर कीन्हा ❀ रोवय मातु को दुख अउ दीन्हा
 कोय प्रकार दुख ना आवय ❀ मात पिता चिन्ता अहु लावय

❀ दोहा ❀

अच्छी अच्छी अस्तु ते ॥ जान पियन पहिरन ।
 मात पिता सण देत जे ॥ चैसा अहु अरयन ॥ १३८

—: चौपाई :—

पढाय लिप्याय शीन होसियारा ❀ कोय धन्यम लगायन सारा
 लगन शीन मन अउ जिछाह्ने ❀ धन अहु अर्थ शीन जे ताह्ने
 मात का प्रेम अहुत है सोय ❀ प्राण ते अधिक आल को जेय
 अहु उपकार मात पित केरा ❀ उन यरनन के तुम हो येरा

करनी बहुत उँय है ताहीं ❀ अपने लिये मात पित काहीं
 उनकर गुन जे तुम ना बुझो ❀ होव सुणी जस सर का कूँओ
 तुमरे लीये इन्हँ यह आहीं ❀ मात पिता श्री सेवा ताहीं
 अनन्त अर्ध लागि सेवा करहु ❀ तुम उद्धार होव ना कम्ह
 सेवा शीन मात पित बोहीं ❀ आलस तुमार करेगा तोहीं
 गृस्था आश्रम में पुत्र है नीके ❀ माता पिता का सेवत छके
 माता पिता के भुस बेराणी ❀ तन मन धन अयन से लाणी
 मात पिता का इड है सोई ❀ येही भीधी पुत्र उक्तु मे लेई
 लेई पुत्र त्याग में लई ❀ सग प्रकार से पवित्र रहाई
 साहब लक्षि निस दिन धारा ❀ गरीब दुषी सेवा जे कारा
 ❀ दोहा ❀

धसी लांति लक्षि जे ॥ वह पुत्रने कीन ।
 धनकर सुकृत धर्म ते ॥ मात पिता के दीन ॥ १३६

—: चौपाई :—

पुत्र की लक्षि धर्म प्रलावा ❀ मात पिता आतम सुभ पावा
 वह सुभ भडा अन्त न आवय ❀ अडी सेवा तो यही दहावय
 औसा पुत्र ऐकी भड सोई ❀ लाणो पुत्र पर बनो होई
 ध्रुव प्रलाह की लक्षि जेई ❀ ऐकीस पीढी तारन दहा सोई
 मात पिता की सेवा नीके ❀ धनहीन कीन बना लल छके
 मात पिता का इणु है ताहीं ❀ उनहीन उरीन लये जे आहीं
 और धर्म जे इहाँ भजानी ❀ पुत्र पुत्री के सुभ लियेजनी
 आलापन ते नियम यह साथी ❀ मात पिता गुर् अशा भाया
 प्रात उडय आनन्द मन माहीं ❀ दातन स्नान पवित्र कराहीं
 स्मृ भद्र पहिर जेय साथी ❀ सगडे लावय धनय जेई
 मात पिता गुर् संत भड बना ❀ पगे लागि आशीष लेव माना
 भिधा पदन लय पुनि साथी ❀ डोई तुझन रस्तम ना होई
 शिशन जे सग है गुर् तोरा ❀ नभस्कार करि दोकर जेरा
 उन्हे मान भिजेक जे राणी ❀ भिधा तुम्हे आवय सग आणी
 ❀ दोहा ❀

आस जरत होय पुनि ॥ डोई काम का लदि ।
 शिशन से आशा लई ॥ जल्दी आवय तादि ॥ १४०

—: ચૌપાઈ :—

ગરીબ દુખી કમળેર જો બાલક ❀ ઉન્હે સતાયે પાપ બડ સાલક
કોઈ જીવ કો તુમ ન મારો ❀ ખરાબ આદત દિલ મેં ન ધારો
માત પિતા જો આજ્ઞા દીન્હા ❀ બિદા વહી પડે બડ ચીન્હા
માત પિતા ભોજન બક્ષ દેહી ❀ ખુસી સે બર્તે બાલ ધર્મ યેહી
ખાન પાન પહિરન કે માહી ❀ આપન સ્થીતી બનય તાહી
સંત ગુરુ દેવ બડ બીરા ❀ ઇનકર કથા સુને મન ધીરા
ખરાબ ખારતા કબી ના સુનના ❀ બાયય નહીં પાપ બડ ચઢના
ભયંકર ગંદી દુર કે માહી ❀ રમન કબી બનય ના તાહી
ફિલ્મ નાટક ભવધ્યા સોઈ ❀ બહુત ના દેખો હાનિ બડ હોઈ
ચોરી ઝુક પરપંચ તે ખ્યશન ❀ રજે તમે પાપ બડ જેસન
માત પિતા કી આજ્ઞા માની ❀ પુત્ર પુત્રી બ્રતય શુભ બની
ગુરુ કો ઇસ તુલ્ય સો બના ❀ પવિત્ર સંત પુન્ય સે માના

❀ દોહા ❀

સોના ચાંદી બક્ષ બહુત ॥ ભલકાદાર બહુ હોય ।

એસા પહિરન કમ કરો ॥ નીતી શાસ્ત્ર કહે સોય ॥ ૧૪૧

—: ચૌપાઈ :—

ના પહિયાન ના બિસ્વાસા ❀ ઉનકે સાથ ભવ ના ખાસા
ભોજન પાન કછુ ના કીન્હા ❀ નીતી શાસ્ત્ર યેહી કહી દીન્હા
સબ સે પ્રેમ જો તુમ રાખી ❀ તુમહીં સુખી આનન્દ મેં લાખી
કોઈ બસ્તુ એકલા નહિં ખાવો ❀ કારન બીના શાસ્ત્ર યહ ગાવો
અપના ચિત આનન્દ મેં રાખી ❀ નામ જ્યો સંત હૈ સાખી
ખ્યાહ હુવા પત્નિ ધર આહીં ❀ ગૃસ્થાશ્રમ જોડાનેવ તાહીં
બડે ભયે બનો પુનિ તાહીં ❀ ધર્મકો માન કીન જો વાહીં
સ્ત્રી પ્રેમસે દુના બનો ❀ માત પિતા ગુરુ કો માવો
દમ્પતી દોનો સાથ મેં રહેજી ❀ ધર્મ ખ્યોહાર દોનો સુખ ભયેજી
આગલ ઇનકર કલ્યાણ બખાની ❀ ધર્મ તત્વ પ્રધાનકો બની

। ઇતી શ્રી સન્તાન ધર્મ સંપુરન ॥

॥ गिधवा स्त्री का धर्म ॥

❀ दोहा ❀

गिधवा स्त्री ने पुनि ॥ भाल तरणु वृद्ध होय ।
जति पथ देश कोह ॥ नियम सजे लिये सोय ॥ १४२

—: योपाध :—

कुदरत सृष्टी के ने माहीं ❀ कर्म यह भलवान कड़ाहीं
पुर्ण कर्म का कारण गाई ❀ देव योग्य से ने अनि आई
भाल तरणु वृद्ध हैं ताहीं ❀ गिधवापन आवा ते वाहीं
ने रहि सके शान्ति मन होई ❀ सुख ज्योहार यलत ने सोई
यह लांति से रहे पुनि नीके ❀ सेवा भक्ति करै दिल् छके
धनवर माहि प्रेम बहुत कीन्हा ❀ धर्म माहि चित कायम दीन्हा
ऐसे जवन पवित्र भे गारा ❀ आप तरै तरै परिवारा
पुनर लगन जर ना होई ❀ इनके लिये जनो तुम सोई
माता पिता भाई पुत्र पासा ❀ करै निर्वाहु धर्म की आसा

❀ दोहा ❀

पणीत्र स्त्री सोई है ॥ धर्म माहि चित राख ।
धनिर धनका पती सो ॥ सांय धनी अड लाख ॥ १४३

—: योपाध :—

नाश भान भाटी पति आहीं ❀ इनके लीये सोय कुछ नाहीं
अजर अमर अगिनाशी होई ❀ ऐसा पती समर्थ हैं सोई
उसकी आशा निश दिन राखा ❀ गुर् ने ध्यान जय अड लाखा
वही ध्यान पाठ सो जपा ❀ उससे भोक्ष होयगा आपा
पवित्र देव गुर् संत के जती ❀ दर्श जान लिये जय सो भानी
गुर् संत दुःखी ने बहुत दीन्हा ❀ उनकी सेवा भे चित लीन्हा
माता पिता भाई पुत्र बोहीं ❀ उनकी आज्ञा प्रतय सोहीं
रज गुण आव शृंगार नहि लाई ❀ भान पान बहुत शोभ न आई
मन संतोष आनन्द भे लाणी ❀ दुसर धन होय ना राणी
पाठ करे वह ग्रन्थ का सोई ❀ जिस भे सान्ति बरा रस लेई

આપન કુટુંબ સાથ રહાહી ❀ દુસર સાથ બહુત ના જાહી
મનમાં પિતા લાઈ પુત્ર જાનો ❀ વાત કરે કુંઠ પાપ ન માનો
આપન નિર્વાહ જો ધન હોઈ ❀ ધર્મ અર્થે ના ખર્ચો સોઈ
ભોજન એક ટેમ જો લેહી ❀ આસન બહુત નરમ ના કેહી

❀ દોહા ❀

પ્રાર્થી માત્ર જો કોઈ ॥ મૈથુન કરત જો હોય ।

વહી તરફ ના દેખિયે ॥ પાપ લાગત જો સોય ॥ ૧૪૪

—: ચૌપાઈ :—

બિધવા સ્ત્રી જો પુનિ હોસો ❀ પુરૂષ કા શ્રૃંગાર ના જોસો
શ્રવન મનન બાચન ના કરના ❀ એસા કથા કહી ના સુનના
પુત્રી સમાન બહુ કો જાનો ❀ તુમર સગા વોહી તે માનો
બહુ સાસ કી સેવા લાઈ ❀ વહ સો પુન્ય બહુત સો પાઈ
આપન સમ્બધી દુસર કોઈ ❀ એકાન્ત પુરૂષ સંગ રહો ના સોઈ
ગીત ગાન કામ રસ તાહી ❀ બસ જીના સ્નાન ન આહી
નારી પુરૂષ જો કોઈ તાહી ❀ બસ પહિર અંગ દેખન કાહી
વિધવા હોય જોઈ સોહાગીન ❀ માસીક ધર્મ સુતક તે આસીન
ત્રીન દિવસ લગ સો પુનિ જાનો ❀ ચૌથા સ્નાન પછિત્ર સો માનો
ધર કુટુંબ કોઈ મર જઈ ❀ ગરૂડ પુરાન સુતક દશ ગાઈ
ધર્મ શાસ્ત્ર યહ સખ તે લાખા ❀ સોઈ યહ હમ લિખા જો આખા
નારી માત્ર લિયે યહ નેમા ❀ સાધુની હોય કોઈ જો તેમા
વિધવા નારી પવિત્ર સો તાહી ❀ ભક્તી કરે મોક્ષ હોય જાહી
સખકર ધન બાલક કો દેખી ❀ મન મેં સુખી હોય પરેખી
આપન કુટુંબ પાસ કે જાનો ❀ સખ કો દેખી સુખ દિલ માનો
બિધવા એહિ વિધિ ભક્તી ધીન્હા ❀ અંત મેં જય અમરપદ લીન્હા

❀ દોહા ❀

દુસર નિયમ યહ કહા ॥ બિધવા કે લિયે જાન ।

ઉમર થોડી રહિ ના સકે ॥ અજિવકા મુશિકલ માન ॥ ૧૪૫

पुनर लग्न की छुट्टी लगी ॐ तो पुनि करै भुसीस अनुरागी
 आपन कुटुम्भ अडील ने सोई ॐ अज्ञा लेय ईर्ण यह होई
 कुटुम्भ अडील की ईर्ण अजानी ॐ आज्ञा देय भुसीस मन लनी
 आपन जति योग पुत्र सोई ॐ पुनर लग्न करै पुनि होई
 भाल हत्या गर्ल का पाता ॐ यह अड पाप अयैगा आपा
 दम्पति ऐकहि मन सो धारा ॐ धर्म व्यवहार करै ने सारा
 धरवर भा यित पूरन राणी ॐ सेवा धर्म अडा मन लाणी
 भद वेणियार भच्छी ने भांसा ॐ यह कोई भागय देय न तासा
 यह सेवा से नक पडाही ॐ ऐसा सेवा करे ना काही
 दोष रहित से सेवा करहु ॐ रण तम गुण पाप न लरहु
 ने पणित्र अक्ता है सोई ॐ कथा सुनन के जय ने होई
 गुर् से ध्यान जप छी रीती ॐ जनि करै मन आनन्द सांती
 संत गुर् पणित्र ने देवा ॐ येने दर्श जय नित सेवा
 यह नियम से अर्था कोई ॐ दम्पति के कल्याण है सोई

॥ वीधवा धर्म सम्भुरन ॥

ॐ आत धर्म ॐ

ॐ दोहा ॐ

लाई अछिन सभ ऐक ने ॥ मात पिता से होय ।

ऐक वृक्ष अहु साण है ॥ ऐसे भानो सोय ॥ १४६

—: औपाई :—

अडा लाई आपन धर्म भानी ॐ छोटे सभ आपन ईर्ण अजानी
 सम्पति माता पिता का नेई ॐ पुत्र पुत्री लाग ते सोई
 ऐक भे रहकर शीन कमाई ॐ सभ कर लाग अराअर आई
 अडा लाई अस भान्य ताही ॐ सभ धन लाई अछिन का आही
 छोटे लाई का यह कामा ॐ अडे लाई का है धन धामा
 ऐसा ईर्ण लाईन सभ जनै ॐ वही ईर्ण अड धर्म अजानी
 हुसर धर्म उनिमे ने होई ॐ अर्थ जिनके विशेष ते नेई
 उसको धन सम्पति विशेषा ॐ दीने धन लीने अडा येशा

ભાઈ બહિન સમ પ્રિયા ન કોઈ ❀ યહ જગતમા જનો સોઈ
માતા પિતા કા તેજ બખાની ❀ યહ શરીર ઉત્પન્ન લય માની
એક માતા કે ઉદર માહી ❀ ભાઈ બહિન જન્મે સખ તાહી
એકહિ ફલ લાગ હોય જોસો ❀ સખ ભાઈન કે માનો તોસો
❀ દોહા ❀

શ્રી પુત્ર પુત્રી કુટુંબ ॥ સઘે સગા યહ માન ।

ભાઈ સમ કોઈ સગા નહી ॥ આદિ પ્રસંગ તુમ જનન ॥ ૧૪૭

—: ચૌપાઈ :—

બ્રાત દોનો કા પ્રેમ બખાની ❀ રામાયન મેં પ્રસંગ એક જની
રામ લક્ષમણ ઝી જસ થી પ્રીતી ❀ આપન ધર્મ જનત થે રીતી
લેંકા કાન્ડ યુદ્ધ કે માહી ❀ મેઘ નાદ જો સકતી આહી
વહ બાણ લક્ષમણ કે લાગા ❀ મુરછિત પડે ધરનિ કે આગા
રામચન્દ્ર જખ યહ ગતિ દેખી ❀ કરત વિલાપ દુઃખ બડ પેખી
સો શબ્દ પૂની નીચે લિખા ❀ જિજ્ઞાસુ જનન ધર્મ સીખા
અર્ધ રાતિ ગઈ કપિ નહિ આયો ❀ રામ ઉડાય અનુજ ઉર લાયો
સકહુ ન દેખિ દુખિત મોહિ કાગિ ❀ બંધુ સદા તવ મૃદુલ સુભાગિ
મમ હિત લાગિ તજગિ પિત માતા ❀ સહેગિ બિપિન હિમ આતપ ખાતા
સો અનુરાગ કહાં અખ ભાઈ ❀ ઉડહુ સુનિ મમ વચન વિકલાઈ
જો જનતેગિ બન બંધુ બિછોહુ ❀ પિતા વચન મનતેગિ ના ઓહુ
સુત, વિત નારિ લવન પરિવારા ❀ હોહિં જઈ જગ બારમ્વારા
અસ વિચારિ છય જગહુ તાના ❀ મિલહી ન જગ સહોદર બ્રાતા
જેયહુ અવંચ કૌન મુખ ભાઈ ❀ નારિ હેત પ્રિય બંધુ ગવાંઈ
બડ અપયશ સહતેગિ જગ માહી ❀ નારિ હાનિ વિશેષ છતિ નાહી

❀ દોહા ❀

રામ ચન્દ્ર કા જો પુનિ ॥ લક્ષમણ પર બડ પ્રેમ ।

સુત વિત નારિ કુટુંબ જો ॥ લવન ચતુર દશ એમ ॥ ૧૪૮

—: ચૌપાઈ :—

રામ ચન્દ્ર યહાં અસ લાખા ❀ માત પિતસ ભાઈ બડ રાખા

નારિ પુત્ર પુત્રી ધન સોઈ ❀ ઈનસે બડા લાઈ ને હોઈ
 ભુવન ચતુર દશ ને બડ રાજ ❀ લાઈ બડા ઈન સખસે કાજ
 કીતી યશ બડા જગ સોઈ ❀ લાઈ બડા જાનો તુમ હોઈ
 સખ કુછ મિલત સો બહુ બારા ❀ બન્ધુ પ્રિયા મિલત ના સારા
 પ્રિય સજ્જન સુનો મન લાઈ ❀ લાઈ સે પ્રેમ રાખો અધિકાઈ
 લાઈ પુત્ર આપન પુત્ર જાના ❀ એક સમાન તુમ ઉનકો માના
 ખાન ખાન પહિરન મેં તાહી ❀ લાઈ પુત્ર આપન તશ આહી
 ધન સમ્પતિ બરાબર સોઈ ❀ ગુપ્ત ભેદ રાખો ના જોઈ
 અન્તઃકરણ ગાંઠ ન રાખો ❀ કુટુંબ પાસ ખોલિ દો આખો
 તુમાર મન યવિત્ર ને હોઈ ❀ તુમકો સુખ નાના વીધી જોઈ
 ઉપર સિદ્ધાન્ત ને લિખ આયે ❀ પાલન કરે બહાદુર આયે
 જગ મેં રહિ સુખી હો વાહી ❀ અંત સુખ બડ પાવય તાહી

॥ ઇતિશ્રી બ્રાતા ધર્મ સંપુર્ણ ॥

❀ મિત્ર કા ધર્મ ❀

❀ દોહા ❀

મિત્ર મિત્ર કી ફજ્ બડ ॥ દોનો અપના જાન ।

ને તન મન ધન વચન સે ॥ મિત્ર મદદત કરે માન ॥ ૧૪૬

—: ચૌપાઈ —:

મિત્ર એક બડ લાઈ હૈ જોતો ❀ દુઃખ સુખ મેં મદત હો સોતે
 મિત્ર કે દુઃખમાં ભાગન લીન્હા ❀ ઉન્હે પાપ ભાગત ને દીન્હા
 આપન દુઃખ કા નાહી ચિન્તા ❀ મિત્ર કા દુઃખ બડા હૈ કિન્તા
 મિત્ર કા દુઃખ છોટા સો હોઈ ❀ બડા દેખિ મદત કરે સોઈ
 આપન કષ્ટ બડા ને તાહી ❀ છોટા જાનિ મનમા નહીં લાહી
 તન મન ધન બચન સે સોઈ ❀ મિત્ર કા લલા કરે તુમ જોઈ
 બડા મિત્ર વોહી પુનિ જોમો ❀ અચ્છા ભાગ કહે પુનિ તોસો
 વ્યવહાર મેં તે સુખી કરાહી ❀ મિત્ર જ્ઞાન પરલોક સુખ આહી
 મોડા બચન ખોલત સુખ પાહી ❀ અન્તર ગાંઠ બહુત ને વાહી

જિનકર મન સર્પ સમ માનો ❀ દુધ મિયત જહર સમ જનો
એસા મિત્ર કબહુ નહિ ધીજે ❀ સમય પર જો કામ ન દીજે
❀ દોહા ❀

શિષ્ય અર્ખ નૃપ કૃપન ॥ નારિ કુચાલિ જો હોય ।

અન્તર ગાંઠ જો મિત્ર કે ॥ દુઃખ રૂપ ચહ જોય ॥ ૧૫૦

—: ચૌપાઈ :—

સાચા મિત્ર જગ મેં કમ આહી ❀ ઝુકા બહુત જનો તુમ તાહી
કુછ સમય પરીક્ષા ધીન્હા ❀ તખ્તિન મિત્ર કરો જો ચીન્હા
મિત્ર ધીન શંકા તખ નાહી ❀ આપન ભાઈ તે જનો વાહી
મિત્ર ધી ત્રિયા બહીન સમ જની ❀ તપસ્વી દુસર ભાવ ન આની
દિલ એક હોય મિત્ર જો સંગ કે ❀ કપટ ભાવ કબહી ન તકે
જો મિત્ર સંગ કપટ કરાઈ ❀ તો યમપુરી મેં બહુ દુઃખ પાઈ
દામ્ કામ્ બદલન જની ❀ ચહ ખ્યોહાર કરે સખ પ્રાણી
કસમે જલ થડે જો કોઈ ❀ સખ ખ્યોહાર બન્દ હો જોઈ
મિત્ર બુદ્ધી માન હોય તાહી ❀ જલ પડન દેત જો નાહી
વોહી મિત્ર ગુરુ મન્તતે જનો ❀ અમર પદ જો કહેં બખાનો
મીત્રો ધી જો ભલા કરાહી ❀ આપન ભલા હોત હે તાહી

॥ મિત્ર કા ધર્મ સંપુરન ॥

❀ તીર્થ નિયમ ❀

❀ દોહા ❀

તીર્થ ધામ જો સંત પ્રુનિ ॥ ગુરુ આશ્રમ જો તાહિ ।

દર્શન હેતુ સત સંગ કો ॥ કોઈ કામ જો જાહિ ॥ ૧૫૧

—: ચૌપાઈ :—

પહિલા નિયમ ચહ જનો સોઈ ❀ ઝુકા વહાં ના બોલાય કોઈ
નિજ સ્વાસ્થ ઝુક ના બોલા ❀ પર સ્વાસ્થ જો મનહિં તોલા
દુસર નિયમ ચહાં સો જોગો ❀ અલ્પચર્ચ અત રાખો તોગો
કોઈ બાહન મુક્ત ના બેઠી ❀ તીસર નિયમ ધામ જો પૈઠી
ચોથા ટેક ચહ તુમ રાખો ❀ સેવા તુમાર કરે મન આખો

ચોગ્ય મજુરી ઉત્તેજા દેના ❀ દિલ ખુશ રાખો જે પુનિ તેના
તીર્થ ધામ અન્ન છેવ તાહી ❀ ગુરૂ સંત આશ્રમ જે આહી
ભોજન પ્રસાદ લેવ જે વાહી ❀ ઉતના રકમ ચુકાઓ તાહી
દુસર કા ભોજન જે સોઈ ❀ આપન પુન્ય હરન કરે જોઈ
પુન્ય નાસ હોત વહ જીવ કર ❀ પાપ ચઢત તે જે સિર ઉપર
ધર્મ સ્થાન ણી બસતુ સોઈ ❀ મીઠા ખાદ સમ જનો વોઈ
આપન પાપ નિવારન હેતુ ❀ લોગો દાન દેત ચહ સેતુ
❀ દોહા ❀

અપને પાસ દામ નહીં ॥ બડી લચારી હોય ।
ચોગ્ય કામ કરો જે ॥ પાપ ન લાગાય તોય ॥ ૧૫૨

—: ચૌપાઈ :—

રોગી જૂઠા બાલક હોઈ ❀ તો વહ પાપ બહુત ના સોઈ
પંચવા નિયમ એહી તુમ જની ❀ તલ ભર કર્મ લિખત જે માની
જલ પરત કર્મ કા નાહી ❀ લેખન હાર વિચિત્ર જે તાહી
મન પવિત્ર રાખી પ્રભુ પાસા ❀ આનન્દ ભરા રહે જે તાસા
છઠવાં ટેક બડા તે જોસો ❀ કથા ધીર્તન મુનો જે વોસો
સતવાં નિયમ ધૈર્ય કા સોઈ ❀ ધ્યાન જાપ કરો તુમ હોઈ
અઠવાં ટેક ચહ તુમ રાખી ❀ કોય તકરાર મન સેદા નાખી
ભક્ત સંત ગુરૂ જે તે હોઈ ❀ ગરીબ દુઃખી દેખો પુનિ સોઈ
ચોગ્ય માનિ દાન સો દેહી ❀ નવમા જે સેવા પુનિ તેહી
મંદીર દર્શ સ્નાન કા નેમા ❀ ચોગ્ય બેઠ કરો ચહ તેમા
ગ્યારહવાં નિયમ કહો બખાની ❀ ઉદાર ભાવ દાન દો માની

❀ દોહા ❀

બારહવાં ટેક ચહ જે ॥ કિસી કે ભાર ન હોય ।
તેરહવાં નિયમ તે કહા ॥ આય મેલા કરો સોય ॥ ૧૫૩

—: ચૌપાઈ :—

સાધુ ગુરૂ ભક્ત જે સોઈ ❀ પુન્ય ભાવ જુલાઓ જેઈ

ગરીબ દુઃખી મિત્ર ને તાર્હી ❀ આપન કુટુમ્બ સગા સખ આર્હી
દામૂઝ કામૂઝ બદલન સોઈ ❀ બ્રાહ્મણ પવિત્ર બુલાઓ નેઈ
મેલા કરો ચોગ્ય ને તાર્હી ❀ ભોજન પાન દાન દો વાર્હી
તેરહ નેમ કહેવો બખાની ❀ હરદમ પાલય બહાદુર બની
વહ જીવ કા હૈ કલ્યાના ❀ સંત લોગ સખ કરત બખાના

❀ ધનીક કુર્જ ❀

❀ દોહા ❀

ધરિવર દયા આપન પર ॥ ભાગ્ય ઉદય ને હોય ।

યહ કારણ સુખી ને ॥ મદદ દુસર કા સોય ॥ ૧૫૪

—: ચૌપાઈ :—

ને ધન હોય બહુત અધિકાર્હી ❀ કુટુમ્બ ભતિ કી સેવા લાર્હી
ગામ જિલા પ્રાન્ત ને તાર્હી ❀ દેશ કી સેવા કરો હર્પાર્હી
આપન ધર્મ કુર્જ યહ બની ❀ સગા કુટુમ્બ સખ તે ને માની
ગુરુ સંત મિત્ર જોય હોર્હી ❀ ઉનકા મદત કરો તુમ સોર્હી
કોઈ પ્રકાર બસ્તુ સો તાર્હી ❀ ધન સે મદત કરો ને આર્હી
ઉપર વ્યક્તિ ને લિખ આયે ❀ વોને સહાય કરો ધન જાયે
ધન બસ્તુ ઉનકો ને દીન્હા ❀ લેને કા ઇચ્છા નહિ કીન્હા
લેખ સાક્ષી કુંછ ન રાખી ❀ આપન અંગ ઉન્હી કો તે ભાખી
ને વહ રકમ પીછે દે દેર્હી ❀ તુમ લૈ લો ખુશી સે તેર્હી
બડા ઉદાર મન મેં વહ બનો ❀ ધર્મ કુર્જ વહી પહિયાનો
દુસર વ્યક્તિ કો ધન દીન્હા ❀ પૂરા વિશ્વાસ હોય ને ચીન્હા
લેખ સાક્ષી જરૂર ન હોઈ ❀ માનવ ધર્મ યહી સો જોઈ

❀ દોહા ❀

જિન પર સો વિશ્વાસ નર્હી ॥ ઐસા વ્યક્તિ ને કોય ।

ને ધન બસ્તુ દેવ ખુનિ ॥ લેખ સાક્ષી હોય ॥ ૧૫૫

—: ચૌપાઈ :—

ચોગ્ય પ્રમાણ વ્યાજ ને લેહુ ❀ આપન ધર્મ પહિયાનો તેહુ

૨ ધન દેને વાલા ટાંકામ કરને વાલો ૪ બડડા લેને વાલો

ધન દેને વાલા ને સોઈ ❀ ઉપર ધર્મ ઉતકા લિખા નેઈ
 ધન લેને વાલા યુનિ તાહી ❀ ઉતકા ધર્મ કહત હો આહી
 ઘડી જરૂર પડત હોય નેકો ❀ કર્મ લિયે બિન ચલત ન તોકો
 ધન બસ્તુ દુસર સે લીન્હો ❀ સમય સર ભરિ દેવ ભલ ચીન્હો
 આપન બ્યોહાર કર કસર રાખી ❀ કર્મ ભરી દેવ તુમ આખી
 બહુત લોગ એસે ને સોઈ ❀ મુખ બ્યોહાર કરત તે નેઈ
 કર્મ ભરન ધી નહીં ઇચ્છા ❀ ઉન્હે પાપ લાગત પ્રત્યક્ષા
 ને બ્યોહાર મુખી ન હોઈ ❀ બડ તકલીફ ચલત ને સોઈ
 તો ભલ કર્મ નાહી દે સકહી ❀ તો બહુ પાપ ન શિર ચઢહી

❀ દોહા ❀

કર્મ ભરન કો ધન નહીં ॥ શરીર સે ઉતકા કામ ।

પાપ ન લાગય આપન કો ॥ સંતોષ ધની કો જામ ॥ ૧૫૬

—: ચૌપાઈ :—

જમ પૈસા આવય યુનિ સોઈ ❀ તરતજ કર્મ ભરી દો વોઈ
 કર્મ બડા પાપ ને ભારી ❀ જલ્દી નિકલૈ યહ મન ધારી
 તો વહ કર્મ ભરી સો બહી ❀ કુદરત એને 'ને કંઈ સહાહી
 દેવ યોગ ને ન ભરી બઈ ❀ અંત કાલ જીવ સો ચલિ બઈ
 માતા પિતા પુત્ર પુત્રી નારી ❀ ભાઈ મિત્ર કુટુંબ ને સારી
 ગાય ભેંસ બૈલ ઘોડા બનો ❀ કુતા પશુ જનમ' બહુ માનો
 યહ શરીર જીવ ધારન કરહી ❀ આગલ કરજ ભરત તે સખહી
 ઋણ બન્ધન છુટત નહિ કબહી ❀ બહુત જનમ લગિ જન્મે તખહી
 સખ સંસાર ચલત ને સોઈ ❀ ઋણ બન્ધન પર બનો હોઈ
 તાતે કર્મ પાપ બડ બનો ❀ જલ્દી ભરો જ્ઞાન પહિયાનો

॥ ઇતી શ્રી ધન દેને વાલા તથા લેને વાલા કા ધર્મ સંપુરન ॥

❀ આચાર ધર્મ ❀

❀ દોહા ❀

આચાર ધર્મ બડ ધર્મ તે ॥ પ્રથમ બનિયે નેય ।

બાહર સોય પબિત્ર ને ॥ આચાર દહત ને સોય । ૧૫૭

—: ચૌપાઈ :—

ચારિ વર્ણ કે સખ નર નારી ❀ સાધુ ભક્ત જનેહી ધારી
સખ કે લિયે આહું અચારા ❀ પાલન પ્રથમ કરૈ ને ધારા
યોગ ધ્યાન અભ્યાસ કરાહી ❀ ધર સમ્બધ કામ બહુ તાહી
એસા વ્યક્તિ કે લિયે સોઈ ❀ ચાર બજે સખરે ઉઠે હોઈ
પાની સ્વચ્છ પુનિ લે જનો ❀ મુખ પ્રછાલ કરૈ સો માનો
જંગલ જને કા કરૈ તૈયારી ❀ કાન જનોઈ' ચઢાવ સારી
અઢાઈ ત્રીન સેર જલ આવય ❀ એસા પાત્ર સો લેય જવય
લોટા હોય ને પુની સોઈ ❀ પવિત્ર હાથ સે જલ ભરો નેઈ
ડખ્યા હોય ને બાંયે હાથે ❀ પાની ભરો પવિત્ર ને સાથે
જજ્ઞ જવ ને પુન સોઈ ❀ લોટા હાથ રાખો ને હોઈ

❀ દોહા ❀

ડખ્યા લે ને જવ પુનિ ॥ જજ્ઞ બહાર આહિં ।
જંગલ હોગા સાફ ને ॥ પાની ડારો તાહિં ॥ ૧૫૮

—: ચૌપાઈ :—

દાહિને હાથ પાની સો ડારી ❀ બાંયે હાથ ગુદા ધોવો સારી
થોડા થોડા પાની ડારી ❀ સાફ કરો ખુબ ચોખા કારી
થોડા પાની પાવ રહ જઈ ❀ ડાખ્યા હાથ ધોય લો આઈ
લોટા લેવ કાંખ મેં સોઈ ❀ દાહિને કપડા બાંધો નેઈ
જમને' હાથ લોટા લે આઓ ❀ ડાખ્યા હાથ ન તહાં લગાઓ
મિટ્ટી રાખ સાપુન સે સોઈ ❀ જમને હાથ નલ ખોલો નેઈ
દાહિના ડાખ્યા હાથ નાડી તાહી ❀ નલ ઘડા પાની લો વાહી
દો બખત બામાં તે હાથા ❀ ધોવાં ને પાની કે સાથા
દોનો હાથ સાથ મેં રાખી ❀ સાપુન મિટ્ટી લગાવો ભાખી
ત્રીન બખત દોનો કર હોઈ ❀ ધોવાં સાફ કરો પુનિ નેઈ
ઉસકે બાદ દોનો પગ ધોઈ ❀ પીછે લોટા માંગે સોઈ
મિટ્ટી રાખ સે જો પુનિ તાહી ❀ ત્રીન બખત વહ માંગે આહી

❀ દોહા ❀

મિટ્ટી રાખ લગાયકર ॥ નલ માંજો તે તાર્હિ ।

સાત પાંચ કુગલા કરો ॥ મુખ ધોવો તે આર્હિ ॥ ૧૫૯

—: ચૌપાઈ :—

નલ જહાં નહીં પુની જનો ❀ દુસર હાથ ધોવાવય માનો
 સવા વેંતકા લાંબા હોઈ ❀ દાતન ચોગ વૃક્ષકા સોઈ
 સાન્તિ સે ઐઠ દાતન કરના ❀ દાંત જીભ સાફ જો રખના
 ઘડા ડોલ માંજી પુનિ ડારી ❀ ચોગ્ય જલ સ્નાન જો કારી
 ઐઠ સ્નાન કરો હપાઈ ❀ કોઈપર છાંટા ઉડય ન જઈ
 કપડા સાફ પહિર તુમ લેહુ ❀ બરતન માંજિ રાખ સે દેહુ
 આપન ઈષ્ટ ગુરુ જો તાર્હી ❀ ઉનકર બપ ધ્યાન કરો વાર્હી
 માતા પિતા સંત ગુરુ જની ❀ પગે લાગી આશીસ લો માની
 ઘર વ્યવહાર જો તે કામા ❀ પીછે કરો મેમ સે જમા
 છોટે ખડે ખાલક ઘર માર્હી ❀ જંગલ સ્નાન સે પવિત્ર કરાર્હી

❀ દોહા ❀

નાક થૂક પસીના જો ॥ હાથ મેં લાગા સોય ।

હાથ ધોય કર પવિત્ર કરો ॥ આચાર ધર્મ યહ હોય ॥ ૧૬૦

—: ચૌપાઈ :—

ખાન પાન કોઈ અસ્તુ હોઈ ❀ બાસન પવિત્ર રાખો તે સોઈ
 પાની કા જો ગોલા નીકે ❀ લોટા જીઠ ડાલો ના જીકે
 હાથ ધોય કર છુત્રો તુમ વોર્હી ❀ પવિત્ર ધર્મ કહત હે તોર્હી
 પેશાબ કરન કો જખ તુમ જઈ ❀ જનેવ જમણા કાન ચઢાઈ
 હાથ ધોય કર કુલા ઝીન્હા ❀ ધર્મ કા યહ હે જો ચીન્હા
 જેને જનેવ નહી જો સોઈ ❀ હાથ ધોય કુલા કરો જેઈ
 અચ્ચન કો યહ જ્ઞાન સિખાઈ ❀ સખ પ્રકાર પખીત્ર રહાઈ
 ત્રી વર્ગ જો હે નેમા ❀ મકાન ચૌક સાફ કરે તેમા
 કપડા બાશન સાફ કરાઈ ❀ અન્ન સિંધા સખ પવિત્ર રહાઈ

રસોડા કોઠાર ચોખા રાખા ❀ જુઠા ગંદા હોય ન તાકા
ભોજન પાન ને ઘસતુ હોઈ ❀ એને ઢાંકિ રાખો પુનિ નેઈ

❀ દોહા ❀

નહાય ધાય પવિત્ર હોઈ ॥ કપડા પહિર પવિત્ર ।

પાની સર્ખ છાની કર ॥ સીધા કરો એકિત્ર ॥ ૧૬૧

—: ચોપાઈ :—

ભોજન બનાને કા જળ જાઈ ❀ છોટા બાલક ના લે આઈ
લકડા સળ ખખેર કર સોઈ ❀ ચુલ્લમ જીવ મરે ન નેઈ
પાની અન્ન ઝાડુ મેં તાહી ❀ ધ્યાન રાખો જીવ મરે ના વાહી
ખિના કામ ખોલો ના તાહી ❀ ભોજન અનન્દ બનાવો વાહી
ભોજન પિરસ કે આગે આવા ❀ અપને ઇષ્ટ કા ભોગ લગાવા
જુઠા ભોજન ભોગ ના જોગ ❀ પવિત્ર ન હોય પાપ શંજોગ
અન્ન દેવ કી આરતી ગાઈ ❀ મન આનન્દ બર્ણી ન જાઈ
આરતી કરો અન્ન દેવ તુમહારી ❀ જાસે કાયા પલી હમારી
અન્નય મારે અન્ન જ્યાવય ❀ અન્નય ચાર દિશા ભરમાવય
પીર ઔલિયા સિદ્ધ બડ દેવા ❀ યે સળ કીન અન્ન કા સેવા
ધામ પર કલસ કલસ પર સીખા ❀ સળ દેવન મેં અન્ન બડ જીકા
કહે કબીર ને અન્ન ના પાઈ ❀ અન્ન ખીના કુછ ભજન ના ભાઈ
હાથ જોડી કર અન્ન કા સોઈ ❀ મન મેં બહુત ભાવ ને હોઈ
ભોજન કરો આનન્દ મન સોઈ ❀ રસ લોહી સતોગુણ હોઈ
સ્વાદ અસ્વાદ રસના એક ભાવા ❀ મુખા ઠંડા ના ખિલગાવા
જિતના પ્રેમ સે ભોજન લીન્હા ❀ ઉતનહિ ગુણ તુમકો સો કીન્હા
ઉપર આરતી ન બની આવય ❀ હાથ જોડી અન્ન કો નમી જાવય

❀ દોહા ❀

ચાર પાંચ ફૂટ પૃની ॥ રસોડા સે ને દૂર ।

ઝેઠ આનન્દ મંગલ સે ॥ ભોજન કરો સળ બૂર ॥ ૧૬૨

—: ચોપાઈ :—

જુઠા ભોજન ને બચી જાઈ ❀ રસોડા મેં ન રાખો આઈ

જીઠા ભોજન જીઠા પુની હાથા ❀ પિરસો નહી વોહી જે સાથા
 રસોડા પવિત્ર હોય જે તાહી ❀ અન્નપુર્ના દેખી ખાસ હૈ વાહી
 ભોજન માહિં ખરકત હોઇ ❀ પવિત્ર રસોડા રહે જે સોઈ
 જે રસોડા જીઠા હોય જઈ ❀ ભોજન સખે તો ઘટિ આઈ
 મતલબ યેહિ સો જનો જકે ❀ જીઠા રસોડા હાનિ સખહિકે
 ભોજન ખનાને ખાને માહી ❀ અમનીયા કરન પરસન મેં તાહી
 પાની દુધ જે ચાહ બનાઓ ❀ ખહુત તુમ ખોલિ નાહિ જાઓ
 આપન થુક પડત જે તેમા ❀ પાપ ખડા હોત જે ચેમા
 થાલી મેં હાથ કુગલા ના છીજે ❀ છાંટા ઉડય દુસર કે લીજે
 ખાહર જય હાથ મુખ ધોવા ❀ એસા કરો સખકો મુખ હોવા
 આપન અંગ પવિત્ર સખ રાખી ❀ યેહી વિધી વરતો આચાર સો ભાખી

❀ દોહા ❀

ખહુત જીવ જે હોય પુનિ ॥ દેખો જલ મેં તાહિં ।

સ્નાન પાન કરો નહી ॥ હિંસા પાપ પુનિ આહિં ॥ ૧૬૩

—: ચૌપાઈ :—

કિસી સાથ ખાત જે કરના ❀ ચાર પાંચ કુટ દુર સે રહના
 પાસ મેં ખાત કરો જે સોઈ ❀ મુખ પાસ અંગુરી રાખો જઈ
 આપન થુક દુસર પર ન જવા ❀ યહ તુમ ધ્યાન રાખો નિત આવા
 ભોજન ખનાને પરસન ભયગી ❀ ભોજન કરત સભામેં ગયગી
 ગુરુ સંત દેવ કે પુજ માહી ❀ ઔર પવિત્ર અસ્થલ જે આહી
 તહાં અપાન જેર ના ખોલો ❀ શંકા હોય અલગ ઉઠી ડોલો
 અપને સે જે ખડા કહાઈ ❀ હિસકા ખાત ન કોટો જઈ
 પવિત્ર અસ્થલ જોતે આહી ❀ નાક થુક એકિ જંગલ નાહી
 મંદીર મેં જે દર્શન હેતા ❀ પગે લાગો ગુરુ સંત સમેતા
 કન્યા દેવ મુખી ઘર માહી ❀ કન્યા લેવ પવિત્ર કુલ આહી

❀ દોહા ❀

- સખ આચાર પવિત્ર જે ॥ લોક મેં મુખ સો પાવ ।

પરલોકમેં મુખ હોત હૈ ॥ એહી નિયમ જે ગાવ ॥ ૧૬૪

કોઈ આચાર ભુલ હોય જવા ❀ ઉસપર ક્રોધ બહુતન લાવા
શાન્તિ સે સમજાવો રીતી ❀ ચેહી તુમાર ધર્મ ને પ્રીતી
ભુલ બિમાર સમય અતુકલા ❀ આચાર નહી કરિ સકે ને તૂલા
તો બહુ પાપ લગયના ઇન કો ❀ કારણ સર જનો વહ જનકો
હરદમ આચાર પાલન કરાહી ❀ સાથ બિચાર રાખે ને તાહી
આચાર ધર્મ બહુત પુનીતા ❀ નીતી દયા રહે સો છતા
ઉન કો સૂખ શાન્તિ હોઈ ❀ યહાં વહાં જનો તુમ સોઈ

॥ આચાર ધર્મ સમ્પુર્ણ ॥

❀ વિશેષ વ્યશન ❀

❀ દોહા ❀

રજે તમે ગુણ બસ્તુ ને ॥ વહ વ્યશન સખ જન ।

સૌખ મૌજ જિનમે બહુત ॥ તાહિ વ્યશન પહિયાન ॥ ૧૬૫

—: ચૌપાઈ :—

છોટા બડા વ્યશન બહુ હોઈ ❀ જામે જીવ અંધા સખ કોઈ
બડા વ્યશન કહત હોં તાહી ❀ એક એક નિર્ણય કરિ જાહી
શબ્દ સ્પર્શ રૂપ રસ ગંધા ❀ પાંચો વ્યશન માર્હિ મન અંધા
ઇનસે કામ ક્રોધ મદ હોઈ ❀ લોભ મોહ દ્રેષ ને સોઈ
જીવો કો ખાંધી ચે સખ રાખા ❀ લખ ચૌરાસી ફિરત ને આખા
તાતે વ્યશન બડા યહ જનો ❀ ત્યાગ કરે બડા દુઃખ માનો
રાજ સિંહાસન મહલ અટારી ❀ બાહન મુન્દર બગીચા સારી
હાથી ઘોડા રથ બહુત ચાકર ❀ અચ્છા બસ્તુ ચાંદી સોના કર
ઔર અનન્ત બસ્તુ બહુ આહી ❀ જિનકી ગિનતી હો સક નાહી
એ સખ માયા રજે ગુણ જનો ❀ યહ બડા ભોગ અમલ સો માને

❀ દોહા ❀

પૂત્ર પૂત્રી વો નારિ ધન ॥ ઇસમે મોહ બડા હોય ।

મોહ દુઃખ કા રૂપ ને ॥ તાતે વ્યશન બડા સોય ॥ ૧૬૬

—: ચૌપાઈ :—

વહ સખ ભોગ મેં આવત નીકે ❀ યહ બડ વ્યસન જાનો તુમ છડે
 ઇસમે કુછ પરમારથ હોઈ ❀ સેવા મેં ને લાગે સોઈ
 ધન્ય પદારથ વહ ને તાહી ❀ ને સેવા મેં લાગત આહી
 સાધુ સંત શ્રીમંત સયાને ❀ લાખો મેં કોઈ એકહિ માને
 ઇસમે રહકર ભોગ ન કરહી ❀ શરીર નિર્વાહ સતો ગુણ રહહી
 માયા સમ્પતિ મેં છવ હોઈ ❀ ત્યાગ કીન્હ ધન્ય હૈ સોઈ
 વહી પુરૂષ વ્યસન સખ ત્યાગા ❀ કીન કલ્યાણ છવહિ તખ જગા
 બહુત વ્યક્તી ને હૈ જગ માહી ❀ બડા વ્યસન કે સમઝત નાહી
 રાત્રી દિવસ પદે ને તામા ❀ બડા અમલ સેબત હૈ જમા
 મોહ અમલ બડા દુઃખ રૂપા ❀ ને બસ છવ પડા ભવકુપા
 બડ વ્યસન જાનો ને સોઈ ❀ કરે બિચાર સંત સખ નેઈ
 સખ છવો ઇસમે ફસ ગયગિ ❀ ખિરલા કોઈ છુટત ને ભયગિ

❀ દોહા ❀

ફલ મિષ્ટાન અનન્ત ને ॥ ઇતમે બહુત ને સ્વાદ ।

તાતે બડા યહ જાનિયે ॥ મોટા અમલ યહ જાદ ॥ ૧૬૭

—: ચૌપાઈ :—

દુધ દહીં મજ્જન ઘી હોઈ ❀ સખ સે બડા અમલ ને સોઈ
 બહુ મિષ્ટાન ઘી સે ને તાહી ❀ લઈ આદિ જાનો તુમ વાહી
 યહ ખાને સે વીર્ય બહુ હોઈ ❀ પ્રથમ દોષ તુમ જાનો સોઈ
 વીર્ય બદન સે કામ બહુ જગા ❀ કામ બઢે બિષય મન રાગા
 તાતે બિષય કરે અધિકાઈ ❀ તખ વહ છવ નર્ક મેં જઈ
 દુસરે અમલ ઇસમે બડ જાનો ❀ દુધ દહીં મજ્જન ઘી માનો
 ને મિષ્ટાન ફલ બહુ નાના ❀ ઇસમે સ્વાદ બહુત બખાના
 રસ સ્વાદ સ્પર્શ ને દોઈ ❀ સખ સે બડા અમલ તે સોઈ
 તીજ અવગુણ ઇસમે તાહી ❀ પૈસા ખર્ચ હોત બહુ આહી

❀ દોહા ❀

પશુ કા બગ્યા ને પુનિ ॥ દુધ ઉન્હે લિયે સોય ।

મનુષ્ય બુદ્ધિ શે લે લિયે ॥ ચૌથા દોષ યહ હોય ॥ ૧૬૮

—: ચૌપાઈ :—

પચવાં યહ બડ અવગુણ હોઈ ❀ હાડ ચામઃ માંસ લોહીઃ જોઈ
 યહ સખ ભરા પશુ કે માર્હી ❀ બહુત ખરાબ બસ્તુ જો આહી
 તહાં શે દુધ ઉત્પન્ન હોઈ ❀ યહ ખાત જનત સખ કોઈ
 પશુ જો કુછ ખા પી જઈ ❀ ઉસકો દુધ જનત સો આઈ
 અચાર ભાવ સે દુધ મલીના ❀ સ્વાદ બલ મેં જનો પ્રવીના
 ઇસ કારન સે ઋષી મુનિ જનો ❀ દુધ પવિત્ર કીન સો માનો
 યહ કારન જગ સેવન કરહી ❀ જગ સખ ચલે અશુર સે લડહી
 દુધ પવિત્ર કીન યહ કારન ❀ અજ્ઞ જીવ સમજત નહિ તારણ
 દુધ દહીં ઘી મજ્જન ખાઈ ❀ વ્યશન ચેહી બડા જો ગાઈ
 છઠ્ઠાં દોષ યહ જો તાહી ❀ દુધ દહીં એકલા ખા જઈ
 બહુત કા ભાગ એક જો ખાવા ❀ ખીશેષ પાપ ઉનકે શીર આવા

❀ દોહા ❀

માખન દુધ જો પૂની ॥ ફલ મિષ્ટાન જો ખાય ।

બહુત આચાર તહાં નહીં ॥ વ્યશન બડા તે આય ॥ ૧૬૯

—: ચૌપાઈ :—

દુધ આદિ તુમ સખ જો ખાઈ ❀ યોગ્ય બિચાર સમજિ રહિ જઈ
 દુધ દહીં ઘી મજ્જન સોઈ ❀ ફલ મિષ્ટાન નાના બિધિ હોઈ
 પૈસા ખર્ચ બહુત જો યામેં ❀ મિષય ભોગ સ્વાદ બહુ જામેં
 અપને પ્રતિ ખર્ચ બહુ લાઈ ❀ સાતવાં પાપ ચઢત શિર આઈ
 બડા વ્યશન યહ જનત નાહી ❀ છોટે કા નિન્દત તે વાહી
 ધ્યાન સંયત ભર્તા મેં નીકે ❀ અન્ન આદિ સેવત ના જુકે
 વૃદ્ધ બાલ રોગી જો તાહી ❀ ઇનકે લિયે છૂટ જો વાહી
 દુધ આદિ ફૂલ ફલ સોઈ ❀ થોડા લેવ વ્યશન ન હોઈ
 દુધ આદિ જો ફલ મિષ્ટાના ❀ ખાવ અધિક ના સંયમ માના
 છોટા વ્યશન સે મોટા ભારી ❀ યહ સખ જનિ સમજિ મન કારી
 વ્યસન રૂપ જો યહ તે ગાવા ❀ યહ જીવોં કો નાચ નચાવા
 જો સમજય યહ પાલય સોઈ ❀ ઉસકે લિયે વ્યશન ન હોઈ
 બડા અમલ યહ કહિ સમુજાવા ❀ છોટે વ્યશન આગે જો ગાવા

॥ છોટા વ્યશન ॥

ૐ દોહા ૐ

ખાત પીત કંઈ જો પુનિ ॥ યહ શરીર કે માહિં ।
સખ મેં તીન બરાબર જો ॥ તો શરીર લલ આહિં ॥ ૧૭૦

—; ચૌપાઈ :—

ખાત કંઈ શરીર મેં જોરા ૐ પીત લાગ થોડા હૈ વોરા
ઐસે વ્યક્તિ કે લિયે જાનો ૐ ગર્ભ બસ્તુ સેવન મેં માનો
અંકુર પદારથ જો તે સોઈ ૐ જિસમેં બુદ્ધિ બ્રહ્મ ન હોઈ
આહ બીડી લહશુન તુમ જાનો ૐ ગોડ મિસ્ત્રા પ્યાજ મૂલી માનો
તખ્ત્વાકુ ખાન પિયન મેં સોઈ ૐ પાન સુપારી બહુ બિધિ હોઈ
દશ ચન્દ્ર મશાલા તાહીં ૐ ભોજન ત્યાર હોત જો વાહીં
યહ સખ ખાત બખાનિ બખાની ૐ સખહી વ્યશન કરત હૈ જાની
અન્ન આદિ ગર્ભ બહુ તાહીં ૐ ફલ ફલ તુમ જાનો આહીં
કંઈ ખાત વ્યક્તિ જો હોઈ ૐ ઉતકો, યહ અમી સમજેઈ

ૐ દોહા ૐ

જિનમેં પીત લાગ પુનિ ॥ ઠંડા અમી સમ હોય ।
ઐસા જાનિ સેવન કરૈ ॥ વ્યશન નાહીં તે સોય ॥ ૧૭૧

—; ચૌપાઈ —

ઉપર લિખા બસ્તુ સખ આહીં ૐ યહ સખ વ્યશન જાનો તાહીં
અન્ન સાગ સે ઉદર લરાહીં ૐ કોઈ મશાલા જરૂર ન આહીં
ફિર બી યહ ખાત સખ લોગૂ ૐ સ્વાદ લિયે યહ જાનો યોગૂ
કુછ સ્વાદ કુછ પાચન કારન ૐ સખ કોઈ સેવત જો તે મારન
છોટા બડા અમલ બહુ જાનો ૐ સખ કોઈ લેત તે યહ માનો
સખ કોઈ વ્યશન કરત જો સોઈ ૐ વ્યશન સે ન્યારા કોઈ ન હોઈ
ગાંબ લાંગ અફિન તે સોઈ ૐ તખ્ત્વાકુ આહ બીડી સો જોઈ
યહ જો કોઈ લેત ના તાહીં ૐ ઉતકો લેત જરૂર ન આહીં
જિતના વ્યશન જો થોરા હોઈ ૐ ઉતના અચ્છા જાનો સોઈ
છોટા બડા અમલ જો આહીં ૐ થોડા કરો વ્યશન ના તાહીં

❀ દોહા ❀

યહ સખ વ્યશન જો પુનિ ॥ થોરા કરો તુમ જાનિ ।
પૈસા બચાઓ આપના ॥ શરીર હોય ન હાનિ ॥ ૧૭૨

॥ વ્યશન પ્રકરણ સંપૂર્ણ ॥

॥ કબીર સાહબ કે નામ કે મહત્વ ॥

—: થોપાઈ :—

કક્કા કેવલ એક જો સોઈ ❀ સખ ઘટ રમા બ્રહ્મ તે જોઈ
કક્કા કેવલ એક અધારા ❀ સખ જીવો મેં જાનો સારા
કક્કા શુદ્ધ બ્રહ્મ કો માનો ❀ સત્ ચિત આનન્દ રૂપ વખાનો
કક્કા કર્મ સે ન્યારા હોઈ ❀ સોઈ બ્રહ્મ રૂપ નિજ સોઈ
કો શબ્દ કો અર્થ સો જાનો ❀ સખકો શક્તિ દેત હૈ માનો
બખખા બીર બડા વહ હોઈ ❀ જોહિ બલમાં તુલત ના કોઈ
બખખા બીર પુની સો જાનો ❀ ચૈતન બ્રહ્મ બીર બડ માનો
બખખા બીર બડા વહ હોઈ ❀ જો ગમ્બીર મહાન હૈ સોઈ
બીર બલી ચૈતન સે સોઈ ❀ સખ બ્રહ્માણંડ ગતી કરૈ જોઈ
ધન્ય બીર તુમ ચૈતન આપા ❀ જડ સખકો ચૈતન કરિ થાપા
તુમહીં બિના જગ જડ કહલાઈ ❀ બીર બડા ચૈતન જો ગાઈ
બીર શબ્દ બહુત બલવાના ❀ યહ શબ્દ કબીર મેં જાના
રંરં સખ ઘટ રમાસો જાનો ❀ રમતા રામ રમૈયા માનો
રંરં બીજ અગ્નિ કો હોઈ ❀ શુભ અરૂઅસુભ કર્મ જલિ જોઈ
રંરં પાવક સખ જો તેહીં ❀ સખહિન પાપ નાસ કરૈ ચેહીં
રંરં બડ સૂ કરૈ પ્રકાશા ❀ સખ ઘટ માર્હિ વોહી ઉજરં ॥
ક-બ-૨ મીલત પુનિ સોઈ ❀ કબીર શબ્દ બનત હૈ જોઈ
કબીર નામ મેં બડા પ્રભાવા ❀ મુબીરન નામ મોક્ષ હોય જાવા

❀ દોહા ❀

અનન્ત કોટિ બ્રહ્માણંડ મેં ॥ નામ કબીર બડ હોય ।

મુબિરન કરે વહ નામ કો ॥ ભવ જલ નાહી સોય ॥ ૧૭૩

—: यौपाध :—

साक्ष्य कभीर काशी में आये ॐ स्वमुष्ण नाम कहि कर गाये
छोटे भालक मुष्ण मुनी भानी ॐ सभ केध भडा अयभला भानी
ताते यह नाम में जनो ॐ भडा महत्व जे तेहि पहियानो
भहुत महत्व कभीर के नामा ॐ सुभिरत एव पावय विश्रामा
यह नाम पंडीत नही राखा ॐ आपहि कहेजि निज मुष्ण लाभा
कभीर नाम जप जे करहीं ॐ भन्दी छुटे जेहल का सभहीं
अर्थ धर्म काम पूनी आवय ॐ मोक्ष होय एवों मुष्ण पावय
भन निर्मल होय जेहि सोध ॐ कभीर नाम जपत दिल् होध
भानी सुद्ध होय सो ताहीं ॐ कभीर नाम जपत सो आहीं
एल पवित्र कहो अस गाध ॐ कभीर नाम सुभिरन में लाध
कभीर नाम हंस सभ जनो ॐ हंस उदय अधकार नसानो
नाम कभीर जपत भड लागी ॐ अज्ञान नष्ट होय ब्रह्म रागी
कभीर शब्द अमृत सभ जनो ॐ अमृत पिये अमर हो भानो
कभीर नाम पान जे छीन्हा ॐ अमर होय मोक्ष पद छीन्हा

॥ संस्कृत में कभीर शब्दका अर्थ ॥

॥ साणी ॥

कका केवल ब्रह्म है ॐ भज्या भीन शरीर ।

ररी सभ में रमि रहा ॐ ताका नाम कभीर ॥ १७४

अर्थ—क, भ, और र, यह तीन अक्षर मिलके कभीर शब्द, होता है । कका का अर्थ, केवल, शब्द ब्रह्म है । और भज्या का अर्थ, भीर भडा भली, येलन का अर्थ है और ररी अर्थात् सभ घटमें रमैया राम, पूरन ब्रह्म है । यह सभ महत्वा से भरा हुवा कभीर नाम है । इससे भंगल रूप शुभ दायक है ।

संस्कृत भाषा में कभीर शब्द का अर्थ सर्वोत्कृष्ट बार होता है ।—वह इस प्रकार का है । कवि पुर्वक धर धातुसे । जिस धी गती, और कम्पन अर्थ होता है, तथा क, पुर्वक, भीर, शब्द, से, कभीर, शब्द, बनता है इस प्रकार, कभीर, शब्द का बार अर्थ होता है ।

स्वयं धरिवर है यह नाम के जपने से ज्यों के सुख शान्ति मोक्ष प्राप्त होता है लाव यह है कि जप और ध्यान त्राटक है जो पुरुषका जप ध्यान किया जाता है वह पुरुष में जो गुण प्रधान है वही गुण जप और ध्यान करने वाले के हृदय में आ जाता है।

॥ लविष्य पुराण ॐ श्लोक ॥

भारते यवना कान्ते निर्दोषं सत्यपथं नृणां ।

हरिः कभीर नाम्ना हि कलावत विध्यति ॥

अन्धना जति बेदा देवमोक्तुं नन् कलौ किल ।

वक्तुं तत्त्वं कभीरः सन् मन्त्रे प्रादुर्भव विध्यति ॥

—: यौगार्ध :—

वेदव ज्ञास कहें अर्थात् ॐ लविष्य पुराण मंत्र में गार्ध कलयुग भारत अर्धके भाई ॐ हिन्दु यवन तत्कार ते आर्धी प्रलोक नास पर जाता ॐ धरिवर विष्णु है भगवाना ज्योति इप अकाश से आर्ध है ॐ कमल पत्र पर सो प्रगटाई है काशीधाम सरवर जनी ॐ कभीर इप धारन करे मानी भगवान विष्णु जो हैं सोई ॐ कभीर इप में 'प्रगट होई सिद्धि ज्ञान प्रभाव देणई है ॐ यवन सत्ताके तुरत जुद्ध हैं हिन्दु यवन सम्प ईश्वरि हैं ॐ हरि कभीर इप अवतरी हैं राज योग लक्ष्मि का जाना ॐ जैतन ज्ञान प्रचारि हैं नाना यही ज्ञान शिर भौर अभाणी ॐ ज्योत मोक्ष ओही सो जनी यह पुराणकी कथा है ताहीं ॐ जिसे अन्तरिक्ष सिद्ध होय जहाँ नाम इप साहज का होई ॐ अश्वत्थि कारक जनी सोई

॥ कभीर साहजके स्वरूपका महत्त्व ॥

ॐ दोहा ॐ

स्वामी कभीर इप जो ॥ प्राय तत्तका नाहि ।

उन सजसे अथक पूनी ॥ आया गति जा आर्हि ३७५

—: यौगार्ध :—

साहज कभीर का जो है इमा ॐ ज्योति इम प्रगटे सुर जमा

પ્રકાશ રૂપ ગગન સે આઈ ❀ બાલ રૂપ મેં બે પ્રગટાઈ
 પૃથ્વી આદિ તત્ત્વ ન હોઈ ❀ રજ ખીર દેહ ના સોઈ
 હાડ ચામ માંસ ના લોહી ❀ કબીર દેહ તેજ કા બેઈ
 યહ સ્વરૂપ ધ્યાન કે ચોગુ ❀ ધન્ય લાગ બે બને સંબેગુ
 બહુત જન્મ કા પુન્ય બે હોઈ ❀ તો યહ રૂપ ધ્યાન મેં બેઈ
 ધ્યાન કરન બેગ યહ રૂપ ❀ લોભ આદિકા નહિ સ્વરૂપ
 સાહબ કબીર બે રૂપ અખાના ❀ માતા ગર્ભ પ્રગટ નહિ બના
 પ્રકાશ રૂપ સે પ્રગટ હોઈ ❀ દર્શન કરન ચોગ્ય થા સોઈ
 હર એક યુગમેં આવત આહી ❀ જીવો કો સુખ આપત તાહી
 ❀ દોહા ❀

સાહબ કબીર નામ બે ॥ જુદા જુદા સો માન ॥
 બહુત સમય મેં પ્રગટ બે ॥ જીવો કે સુખ બન ॥ ૧૭૬

—: ચૌપાઈ, —

બે સ્વરૂપ સાહબ કા તાહી ❀ કામ બાસના વહાં ન બહી
 ઇચ્છા કામ નહીં બે નારી ❀ કામ દેવ સૈવા સખ હારી
 રમા કામ કીન પ્રપંચા ❀ કામ બાન લાગા નહિ રંચા
 યુગન યુગન બહચારી બનો ❀ સાહબ કબીર રૂપ યહ માનો
 સ્વામી કબીર રૂપ નિર્માયા ❀ ક્રોધ લોભ મદ વહાં ન બચા
 પટ વિકાર વહાં બે નાહી ❀ ભગીસ પ્રકૃત તહાં ન બહી
 ખાન પાન આલસ નહિં નિદ્રા ❀ કોઈ વીકાર થાક નહીં તન્દ્રા
 તીનો તાપ વહાં ન બહી ❀ સાહબ કબીર રૂપ બે આહી
 પાંચ તત્ત્વ સે રજ ખીર જાતો ❀ રજ ખીજ સે લોહી ફાડ અખાનો
 ❀ દોહા ❀

લોહી ચામ હાડ બે ॥ કામ આદિ બે હોય ॥
 ઇસકી પરમચરા બે ॥ સુમુઝી સયાને લોય ॥ ૧૭૭

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ કબીર રૂપ બે આહી ❀ રજ વીર્ય સે દિત્પન્ન નાહી
 ઇમસે કામ આદિ નહિં હોઈ ❀ સમુઝો નર-ચતુર તુમ સોઈ

સચ્ચિદાનન્દ ધ્રુવ કા રૂપા ❀ ધ્યાન કરન કે યોગ અનૂપા
ધ્યાન મેં યહ બડા પ્રભાવા ❀ ધીરે મેં ગુણ હોય સો આવા
વહી ગુણ ધ્યાની મેં આવય ❀ સમુજિ ધ્યાન કરે તુમ જવય
રાવન લીન કૈલાશ ઉઠાઈ ❀ બડા ખીર સો વહ કહવાઈ
વો કામ સે ગયે પુની હારી ❀ લંકા જિસમેં હુઆ ખુવારી
❀ દોહા ❀

દૌડન મેં બલ જોર થે ॥ ત્રીન લોક કે માર્હિ ।

શેષ નાગ કે બશ ક્રિયા ॥ અસ પુરૂષ જગ આર્હિ ॥ ૧૭૮

—: ચૌપાઈ :—

બાસ કીન પાવક મેં જસો ❀ મેઘ નાદ બાંધિવ કાપીસો
એ સખ કામ હોન કા નાહી ❀ જો સખ કિયે ધન્ય સો તાર્હી
એ સખ ગયે મદન સે હારી ❀ બડા ખીર જનો બલ ભારી
કામ જીત કોઈ ના હોઈ ❀ ધન્ય કામ તવ મહિમા જોઈ
અનન્ત ધ્રુવાન્ડ જીવ જો તાર્હી ❀ સખ કામ બસ જનો આર્હી
જો કોઈ કામ જીત બા સોઈ ❀ દુસર ધરવર જનો હોઈ
ધન્ય પુરૂષ તે વોહી કહાઈ ❀ ધરવર વહી દુસર ન ગાઈ
પાયન પુહુમી નાપત તાર્હી ❀ દરિયા ભાગ કરત થે જહી
પાંચ તત્વ ધનકો ખસ કીન્હા ❀ ચન્દ્ર સુર્ય નેમ ફેરિ દીન્હા
બડા કામ યહ જનો તાર્હી ❀ જો યહ કીન્હ ધન્ય તે વાર્હી
મનસીજ સે ગયે સખ હારી ❀ નારી મોહ મેં પડે સખ ઝારી

❀ દોહા ❀

જ્યોતી રૂપ દેહ જો ॥ સ્વામી અહૈ કબીર ।

જોગ જીત જ્ઞાની પુરૂષ ॥ તહાં કામ ના ખીર ॥ ૧૭૯

—: ચૌપાઈ :—

જિતના પ્રગટ લયે જગ માર્હી ❀ માયા બેલિ સે જનો વાર્હી
બેલિ રૂપ નારી જો આર્હી ❀ સાહબ કબીર પ્રગટ તે નાર્હી
નારી બેલિ સે વહ ન ફૂલા ❀ સ્વામી કબીર દેહ ના તૂલા
ગગન મંડલ સે આયે તાર્હી ❀ જોતી રૂપ સે ઉતરે વાર્હી

જીવોં કે સુખ શાન્તી હેતુ ❀ સાહબ રૂપ ધારણ કિયે તેતુ
વહ સ્વરૂપ કા જો પ્રભાવા ❀ વર્ણત બેદ અન્ત ન પાવા
યહ રૂપ તુમ બનો સોઈ ❀ કોઈ નાસ કરિ સકત ના હોઈ
કળીર રૂપ નાસ કે હેતુ ❀ શેખ પ્રપંચ કીન બહુ જેતુ
ભયંકર કસૌટી શેખતકી લીન્હા ❀ તામે ટીકે રૂપ સો ચીન્હા
❀ દોહા ❀

સનજન બધુ સમજો તુમ ॥ રજ વીર્ય ના દેહં ।

ધસસે સચિદાનંદ જો ॥ ધરિવર કળીર હૈં તેહં ॥ ૧૮૦

—: ચૌપાઈ :—

અંત મેં જોતી રૂપ ચલિ બહી ❀ શરીર ભાગ મિલા ન તાર્હી
ધોતી ફૂલ મિલા પુનિ સોઈ ❀ ચરણ પાદુકા કવર ભા જોઈ
બર્તમાન યહ હાજર સોઈ ❀ દર્શન લિયે બહુ આવત કોઈ
ગોરખપુર મગહર મેં જોનો ❀ જોતિ રૂપ સાહબ ગે માનો
ઐસા રૂપ સાહબ કા સોઈ ❀ જીવન કાજ આવત જો વોઈ
અનન્ત કોટી બ્રહ્માન્ડ મેં તાર્હી ❀ જન્દી હોર કહાવત આર્હી
ઐસા પુરૂષ કળીર કો જોનો ❀ ગાલ મર્દ સો ખીર બખાની
સાહબ પુરૂષ કળીર જો સોઈ ❀ ધરિવર તુમ જોનો પુનિ હોઈ
જો જીવ ગર્ભ બાસ ના બહી ❀ કર્મ શુભાશુભ તાહિ ફસાર્હી
વિરક્ત ત્યાગી વોઈ જો ભયગી ❀ સાહબ કળીર કો પુની કહેગી
જનની જઠર તે નહી બહી ❀ બડા વિરક્ત વહી કહેવાર્હી

॥ કળીર સાહબ કે સ્વરૂપ કા મહત્વ સંપૂર્ણ ॥

॥ સાહબ શબ્દ કા મહત્વ ॥

❀ દોહા ❀

સાહબ શબ્દ સળસે બડા ॥ સર્વ કે ઉપર જન ।

પુરન સાહિબી સે ભરા ॥ તાહિ સાહબ પહિચાન ॥ ૧૮૧

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ શબ્દ સો બડા બખાની ❀ સાહબ શબ્દ શક્તિ પર જની
જીવોં મેં જિતના પ્રજ્ઞતાઈ ❀ વોહી સાહિબી નામ કહિ ગાઈ

साहज सभ के उपर सोई ॐ अमर धाम सत्य लोक है जेई
सार शब्द निःक्षर पुनि ताहीं ॐ साहज नाम पुत्रपदा आहीं
वही पुत्रप ने लोक सवांरा ॐ धरिवर ब्रह्म निःक्षर सारा
वही पुत्रप का साहज नामा ॐ अमर धाम साहजी जमा
साहज केर साहजी जना ॐ सभ में व्यापक है ते मानो
जैसे भेदही पात के भाई ॐ लाही जीपी जनत के नाहीं
कुल में सुगंध पुनि जे ताहीं ॐ हृदय में वृत्त रहत तो आहीं
पत्थर का जस अग्नी जीपानी ॐ यतन अडा से प्रगट सो जनी
साहज केर साहजी जना ॐ जीपी है घर भाई सो मानो

ॐ दोहा ॐ
गुरु से लेई जन्म कर ॥ जे ध्यान सो कीम ॥
साहज उनको प्रगट जे ॥ दुष्ण सखिनि हरि लीन्ह ॥ १८२

—: चौपाई :—

साहज शब्द अडा अहु होई ॐ संत विद्वान कहत ते जेई
साहज शब्द अहुत सो गावा ॐ तपसीछ सों लायी सुनावां
तुम सभ जना अतुर सयाने ॐ साहज शब्द महत्व अई ताहीं
साहज कपीर जेग छत सोई ॐ सुभका सार्धन सखि बसाहीं
छेव यह छेछि साहज का सोई ॐ धैत पियास पुजत ते जेई
॥ धृति श्री कपीर साहजके रूप तथा साहज शब्दके महत्व संपुष्ट ॥

ॐ दोहा ॐ नाम का महिमा ॥

सत्यनाम महिमा अडा ॥ जनत संत सुजन ॥
स्वसंभ जेद वह कहत जे ॥ साहज कपीर का ज्ञान ॥

—: चौपाई :—

सत्यनाम प्रथम से होई ॐ पुत्रप नाम यह जना सोई
सत्यनाम सत्य सो जेई ॐ जे त्रिकाल केर नहि वाके
सत्यनाम जे सत्य जे ताहीं ॐ जे असत्य होत ते नाहीं
स्वामी कपीर नाम यह गाये छे छेव छावां को कछि संभजिये

સત્યનામ જપત જે પ્રાણી ❀ ભવ રોગ જે સખહિન ખીલાની
સત્યનામ જપત દિલ માર્હી ❀ જલ રૂપ હોધ જત જે તાર્હી
ધીમર કાલ જલ ન આવય ❀ સત્યનામ પ્રભાવ કહાવય
કાલ ખડા પછિતાત તે સોઈ ❀ સત્યનામ મહિમા યહ જેઈ
કોઈ દેવ કા યહ નહિ નામા ❀ સ્વયં પુરૂષ અમપુર ધામા
ત્રે ને સુમિરન સે ભવ નાસા ❀ જગડી કૃષ્ણી કરે ન આસા
સત્યનામ કી મહિમા ભારી ❀ આગે લિખા જયગા સારી
યહાં તો સુક્ષમ કીન જખાના ❀ આગે સમુઝય ચતુર સયાના
❀ દોહા ❀

નામ કી મહિમા ખડાતે ॥ અઘાસી હજાર જે ધામ ।

ઉનસે :- ખડા જે પુની ॥ અંસન કો વિશ્રામ ॥-૧૮૪

—: ચૌપાઈ :—

સત્ય પુરૂષ જે સાહબ સોઈ ❀ અનન્ત બ્રહ્માંડ રચાતે જેઈ
ઉનસે ખડા નામ જે તાર્હી ❀ પુરૂષ નામ તુમ જનો વાર્હી
સખ સે નામ ખડા તે સોઈ ❀ સોરહ અંસ પુરૂષ સે હોઈ
એક સે એક સમરથ ભે તાર્હી ❀ પુરૂષ અંસ જનો સો આર્હી
નામ પ્રભાવ ખડા તે સોઈ ❀ સોહં શબ્દ જનૈ જે કોઈ
ભગવાન કુર્મ કા આઠૈ શરીરા ❀ બારહ પાલંગ જનો બલખીરા
ખડા સમરથ એ ભે પુનિ સાજે ❀ ધનસે નામ ખડા તે આજે
સાહબ કૃષ્ણીર જે હૈ જ્ઞાની ❀ પ્રગટ કીન નામ જગ જની
અંસ પ્રભાવ નિરંજન જે જનો ❀ માતા શક્તી આદિ બખાને
નામ પ્રભાવ ધનસે ખડ વાકો ❀ હુસર દેવ કૌન જે તાકો
નામ પ્રતાપ શે પ્રથમ હોઈ ❀ યહ રચના પુરૂષ રચા જેઈ
ખીચીત્ર જ્ઞાતિ સૃષ્ટી રચી દીન્હા ❀ બુદ્ધી કીસિક કામ ના કીન્હા
❀ દોહા ❀

નિર્ગુન પુરૂષ આપ જે ॥ અન્સન કો સખ દીન ।

નામ પ્રભાવ શે પુનિ ॥ બહુત જીવ સુખ, કીન્હ ॥ ૧૮૫

—: ચૌપાઈ :—

પુરૂષ દયા કુર્મ પર લાધ ❀ દીનો દીપ ખડા સો જઈ

નામ પ્રભાવ દેવન પર આવા ❀ સતગુરુ જિનકો નામ લખાવા
 વો ભવ સિન્ધુ ઉતરી ગે સોઈ ❀ નામ પ્રભાવ બડા તે જોઈ
 સમરથ બ્રહ્મ દયા જખ લાઈ ❀ સહજ અસ કો અભી બતાઈ
 અમી પાન સહજ ને કીન્હા ❀ અમર ભયે જનો બડ લીન્હા
 બહુત ઋષી મુની હોય ગયજી ❀ નારિ પુરૂષ ગિનતી ન રહેજી
 જિનકો નામ મિલા પુનિ તાહી ❀ અનન્ત જીવ ઉદ્ધરે પુનિ આહી
 નામ કા મહિમા હૈ બડા ગાઈ ❀ લાખો જલ પાર નહિ પાઈ
 આપહિ પુરૂષ ભયે દયાલા ❀ જ્ઞાની પુરૂષ કબીર કૃપાલા
 જિનકો નામ દીન લખાહી ❀ અનન્ત જીવ મોક્ષ દિયે તાહી
 ❀ દોહા ❀

સમરથ બ્રહ્મ કી દયા ॥ સખ અસો પર જન ।

સતોગુણ સાન્તી સુખ ॥ દીન સાજ સખ માન ॥ ૧૮૬

—: ચોપાઈ :—

બહુત સંત લક્ષ્મી બે જગમાહી ❀ નામ લીન સતગુરુ સો તાહી
 નામ જપા સો અજપા જપા ❀ બડ સમરથ ભયે પુનિ આપા
 કામ ક્રોધ લોભ તે જોઈ ❀ માનસિક રોગ ગયા બે સોઈ
 આદિ શક્તી માતા પર હોઈ ❀ પુરૂષ દયા કીન ભલ જોઈ
 સૃષ્ટી સાજ દીન્હ તેહિ સંગા ❀ ઉસમે જગત રચા બડ રંગા
 અનન્ત સંખ્યા ગીની ન જાઈ ❀ નર નારી બે લક્ષ્મી બે આઈ
 નામ પ્રભાવ સખહિ સુખ પાવા ❀ સાહજ કબીર બે નામ લખાવા
 યુગન યુગન આયે બે સોઈ ❀ નામહિ કર ઉપદેશ હૈ જોઈ
 વહી નામ કે બડા પ્રભાવા ❀ સાહજ જીવકો પાર લગાવા
 વહ નામ કી મહિમા ગાઈ ❀ ગાવત બેદ પાર ન પાઈ
 બાર બાર મૈ બન્દો સોઈ ❀ વહી નામ કી મહિમા જોઈ

❀ દોહા ❀

નિર્ગુન સરગુન સે બડા ॥ યહ નામ પહિચાન ।

જિનકો પુરન ગુરુ મિલૈ ॥ સોઈ નામ યહ જન ॥ ૧૮૭

॥ ધૃતિ નામ મહિમા સમ્પુરન ॥

❀ કબીર સાહબ કી બાની કા મહત્વ ❀

❀ દોહા ❀

સાહબ કબીર બાની જે ॥ શબ્દ રમૈની જન ।

લજન સાખી રેખતા પુની ॥ ઝુલના- આદિક માન ॥ ૧૮૮

—: ચૌપાઈ, —

સાહબ કબીર, બાની કે માર્હી ❀ નવ મહા ગુન ભરા જે તાર્હી
પ્રથમ યહ ગુન જનો તાર્મે ❀ સરલ શબ્દ હિન્દી મેં યાર્મે
દુસર ગુણ બડા યહ હોઈ ❀ પૂરન સત્ય બાની મા જેઈ
ત્રીસર પક્ષ પાત ન સોઈ ❀ સાહબ કબીર કે બાનીમ જેઈ
સત્ય સિદ્ધાન્ત કહા તે તાર્હી ❀ પક્ષ પાત વહ બાનીમ નાર્હી
ઉંચ જ્ઞાન પ્રતિ પાદન કીન્હા ❀ ચૌથા ગુણ યહ જનો લીન્હા
અધ્યાત્મિક જ્ઞાન ભરા તે માર્હી ❀ છવેં કો સુખ સાધન વાર્હી
પાંચવાં ગુણ જનો તેહિં સોઈ ❀ સખ મા સમ્ય પ્રેમ રહે જેઈ
સાહબ કબીર શબ્દ કે માર્હી ❀ એસા જ્ઞાન ભરા જે માર્હી
છઠવાં ગુણ યહ શબ્દ મા જનો ❀ આડમ્બરી પાખન્ડી માનો
જદુ મંત્ર મેલી કીયા સોઈ ❀ છવેં પર ડાર નિજ સ્વારથ જેઈ
યહ વિદ્યા મેં વહ નહી ભૂલા ❀ સાચા જ્ઞાન સાહબેં કા ભૂલા

❀ દોહા ❀

ઈનકો પરખન કો પુની ॥ યહ બાની મેં જ્ઞાન ।

ઝુઠા સાચા જન કરે ॥ પરદા ખોલત જન ॥ ૧૮૯

—: ચૌપાઈ :—

યહ બાની મેં સાતવાં ગુણ હોઈ ❀ થોડા શબ્દ અર્થ બહુ જેઈ
એક શબ્દ સતગુરુ કા જનો ❀ સતો અર્થ કરે બહુ માનો
નાના અર્થ ઘટાવય તાર્હી ❀ બાનીમ ગુઢ જ્ઞાન તે વાર્હી
સાહબ વચન મેં પુનિ તે બડો ❀ આડવાં ગુણ ભરા જે વાકો
છવ પ્રક્ષ પ્રાણ એ સુરતા ❀ ઈનકા ભેદ સૂચન સો કરતા
નવમા ગુણ જનો જિજ્ઞાસુ ❀ સાયુજ્ય મોક્ષ કહત જે તાસુ
અખંડ સુખ જે ભર્ણન કીન્હાં ❀ સ્વામી કબીર બાનીમેં ચીન્હાં
નવ ગુણ શુભ ભરા જે તાર્હી ❀ યહ વચન મા જનો વાર્હી
એક કવિ કહા પૂની સોઈ ❀ સાહબ કબીર કી બાની જેઈ

❀ દોહા ❀

નિર્ગુન સાહજ કબીર કહા ॥ ઊંચ જ્ઞાન બહુ જનન ।

મજબૂત સમ યહ બાની જે ॥ સન્તાન લીન્હા માન ॥ ૧૯૦

—: ચૌપાઈ :—

કહન ભાવ યહ હૈ પુનિ સોઈ ❀ સ્વામી કબીર અનાદી હોઈ
સૃષ્ટી રચના હુઈ જે ભાંતી ❀ જીવ ફસે અજ્ઞાન કે રાંતી
યહ પ્રસંગ જનનત તે તાર્હી ❀ જીવો મુખી હોય જે માહી
વહ ઉપદેશ જે લે આયે ❀ ઇસસે આદી ગુરુ કહાયે
વહ જ્ઞાન બાની કે માહી ❀ શીન પ્રચાર જગત કે તાર્હી
ઇસસે નિર્ગુન જ્ઞાન કહાઈ ❀ જીવોં કે મોક્ષ દેત જે આઈ
નિર્ગુન જ્ઞાન સાહજ કા આસી ❀ જીવો હોય સત લોક નિબાસી
ઘટ ભીતર કા જ્ઞાન લખાઈ ❀ સચ્ચિદાનંદ બ્રહ્મ ઠહરાઈ
ઉત્તમ હૈ જિજ્ઞાસુ જે સોઈ ❀ પક્ષ પાત નહી જનનત વોઈ
ઉનકે લિયે વહ બાની જનનો ❀ અમૃત સમ ભરા હૈ માનો

❀ દોહા ❀

સખ સિદ્ધાંત કે ઉપરે ॥ સાહજ કબીર કા જ્ઞાન ।

ખાસ સ્વરૂપ સમજ જે ॥ કહત પ્રત્યક્ષ સો જનન ॥ ૧૯૧

—: ચૌપાઈ :—

જીવ બ્રહ્મ પ્રાણુ ઔ સુરતા ❀ ચારો તત્વોં પ્રધાન ઘટ બરતા
ચારો કા સમજ જે હોઈ ❀ બહુત બડા જ્ઞાન હૈ સોઈ
સાર શબ્દ નીઃક્ષર હૈ નામા ❀ અધીયગ્ન બ્રહ્મ પુનિ જામા
મહદમ્ મહં જમા સો કહિયે ❀ સત્ય પુરૂષ બ્રહ્મ સો લહિયે
યહ સખ નામ બ્રહ્મ કા હોઈ ❀ બહુત નામ સે બણુન જોઈ
બ્રહ્મા વિષ્ણુ મહાદેવ આહી ❀ જગત જનની જગદગ્રામા તાર્હી
ઉસી બ્રહ્મ કે ધ્યાન કરાહી ❀ સખ સે બડા જ્ઞાન યહ આહી
સહસ અઠાસી મુની લે સોઈ ❀ તેતીસ કોટિ દેવ હૈ જોઈ
પીર ચૈગમ્બર સંત બડે તાર્હી ❀ સમરથ ભક્ત જગત કે માહી
યે સખ ધ્યાન બ્રહ્મ કા કીન્હા ❀ બડે સિદ્ધ, જગ લે પ્રવીન્હા

❀ દોહા ❀

યહી જ્ઞાન પ્રથમ થા ॥ સખ બ્રહ્માંડ કે માર્હિ ।

સનાતન ધર્મ યહી હૈ ॥ જો સખ કે ઘટ આર્હિ ॥ ૧૯૨

—: ચૌપાઈ :—

યહ બિાધ જ્ઞાન બ્રહ્મ કા હોઈ ❀ જીવ બ્રહ્મ આદિ સખ જોઈ
પારખ કરો સમુજિ દિલ માર્હી ❀ સ્થાન રૂપ ગતી શક્તિ આર્હી
રાજ યોગ ક્રિયા જો તાર્હી ❀ ધ્યાન ઉનમુની સોઈ કહાર્હી
પ્રાપ્ત કીન યહ જ્ઞાન જો સોઈ ❀ મોક્ષ અખન્ડ તાર્હિ કા હોઈ
ઘટ ભીતર સખ તત્વ બીલોઈ ❀ પ્રધાન તત્વ સમજે જો સોઈ
જો તત્વ ઘટ માર્હિ બીરાજ ❀ ઘટહિન માર્હિ પ્રાપ્ત સો આજ
પુરન ગુરૂ જરૂર બડ હોઈ ❀ જો યહ જ્ઞાન બનત હૈ, સોઈ
તખ ભવ રોગ હોય જો દૂરી ❀ મોક્ષ સાન્તિ પદ મીલે સો નૂરી
સ્વામી કળીર આયે બહુ બારા ❀ જીવોં મેં યહ જ્ઞાન પ્રચારા
આદિ ગુરૂ સાહેબ હૈ સોઈ ❀ બડા જ્ઞાન પ્રગટ કિયે હોઈ
સખ જ્ઞાનો કે ઊપર બનો ❀ સાહેબ કળીર જ્ઞાન બખાનો
બહુ સીદ્ધાંત જગત કે માર્હી ❀ ઉન પર યહ સીદ્ધાંત હૈ તાર્હી
સાહેબ કળીર કા યહ હૈ જ્ઞાના ❀ હર એક જુગ મેં કીન બખાના
સોઈ જ્ઞાન પ્રગટ જગ માર્હી ❀ સ્વસંખેદ બખાનત તાર્હી
ગુપ્ત ભેદ જો હૈ ઘટ માર્હી ❀ વરણુન કરે સ્વસંખેદ આર્હી
યહ બડ જ્ઞાન બનો તે નીકે ❀ સાહેબ કળીર કે બાનીમ જીકે
॥ ઇતી શ્રી કળીર સાહેબ કી બાનીકા મહત્વ સમ્પુરન ॥

॥ ચાર વેદ છ શાસ્ત્ર અઢાર પુરાણ ॥

❀ દોહા ❀

પ્રાચીન જો ગ્રન્થ હૈ ॥ ભારત દેશ કે માર્હિ ।

ચાર વેદ છ શાસ્ત્ર જો ॥ ઔર અઢારહ આર્હિ ॥ ૧૯૩

—: ચૌપાઈ :—

ચાર વેદ જો કહેજી બખાની ❀ કંગ સામ યજુર અથર્વાન માની
ચારહિ ઉપ વેદ હૈ સોઈ ❀ અયુર ધનુર અર્થ મધર્મ હોઈ
છ શાસ્ત્ર કહત હૈ તાર્હી ❀ વેદાન્ત સાંખ્ય ન્યાય જો આર્હી

मैसीक लोग है भीमांसा ॐ पुरान अक्षरह जे कहत उपासा
 अहुत शास्त्र ग्रन्थ जग भडी ॐ धर्म तत्व का सभहि भताही
 यार वेद संस्कृत में लाया ॐ लाय ओक भत्र धर्मका साया
 यार हनर मन्त्र है सोई ॐ ज्ञान कान्ड का जनो होई
 सोरह हनर मन्त्र जे लाया ॐ सोई उपासना के है साया
 असी हनर भत्र जे वेदा ॐ कर्मकान्ड कहत अहू वेदा
 ज्ञान कान्ड वह अक्षर गोवय ॐ दुतीया और केई ना लावय
 सात अमका मानो सोई ॐ ज्ञान कान्ड में जनो होई
 ॐ होहा ॐ

सुल धन्धा सुल गियार पुनि ॥ तनुमान सत्वापति जन ।

आसन सक्ति पदारथ लावनी ॥ और तुरीगा मान ॥ १६४

—: चौपाई:—

ज्ञान कान्ड का हो है साया ॐ ध्याता ध्यान ध्ये जे राया
 तीना ओक रूप होय जई ॐ रूप समझ जे ध्यान लीगाई
 दुसर ज्ञान श्री साया जनो ॐ एव यैतन अक्षर आतम मानो
 वही अक्षर व्यापा सभ ताही ॐ तल रणेन का हाव न आही
 अद्वैत मत कहत है जडे ॐ वेदान्त शास्त्र लरै यह साया
 दुसर मत साय्य गोहराई ॐ पुरुष प्रकृति दो जे गाई
 यैतन पुरुष रमा जड भाही ॐ पुरुष के जनि मोक्ष हो जई
 समय सार ग्रन्थ जे गावा ॐ अहुत शास्त्र का यह मत आवा
 पारम ज्ञान कहत है सोई ॐ जव यैतन पारणी होई
 ॐ होहा ॐ

एव सदा जे एवत है ॥ तीना काल ना नास ।

एव जनधया है अंदा ॥ परम कर छोडा त्रास ॥ १६५

—: चौपाई:—

यारहि तत्व वो सभ जनै ॐ पारम ज्ञान मोक्ष के मानै
 उपर जे प्रसंग लिख आये ॐ ज्ञान काण्ड का रूप जे गाये
 यार वेद सोई ज्ञान प्रमाना ॐ ज्ञान काण्ड धीन अमाना
 उपासना काण्ड कहो मै गाई ॐ उसकी साया होई भताई

प्रथम साभा यह है ताहीं ❀ धटमां ध्यान ध्वल का आहीं
स्मरण मन्त्र भड ध्यान समाधी ❀ यह सो कहै वेद अगाधी
संत गुड़ गरीब दुष्ठी जनी ❀ निष्काम लाव से सेवा आनी
यह शाभा धट बीतर आहीं ❀ दुसर साभ कही हों ताहीं
सत्य पुत्र निरन्जन जनो ❀ शक्ति विष्णु के ने मानो
शिव सुरज गनेस हैं ताहीं ❀ उपासना का यह अंग कहाहीं
भहु लज्जासू भानै सोध ❀ यह सभ देव भाहर का होध
भड पुत्र का चिन्ह है ताहीं ❀ झेठा शर्ती और ने आहीं
नाम मन्त्र जप अरु ध्याना ❀ सेवा पुन अरयन जना
यह उपासना का सभ साभा ❀ धसभे और भहुत है ताका

❀ टोडा ❀

कर्म कांड में ने पुनि ॥ दो साभा है ताहि ।

एक निकट एक भाहर है ॥ समुझ ने कोध आहि ॥ १६६

—: चौपाई :—

एव मात्र की सेवा लोभ ❀ सकाम लाव कीति इयलाध
तीर्थ धृत यज्ञन अयारा ❀ दान पुन पाठ भहु धारा
प्रथम साभा कर्म का जनो ❀ धस में और भहुत है मानो
दुसर शाभ यही पुनि गावा ❀ चार वरष भहु काम भतावा
हर एक लति जुदा व्याहारा ❀ जन्म व्याह भरन लग धारा
भहुत प्रकार कर्म ने होध ❀ गरुड पुराण कहा है सोध
असी हजर मन्त्र है ताही ❀ कर्म कांड का राह कहाही

॥ चार प्रकार लक्ष्म ॥

❀ टोडा ❀

धरवर लक्ष्म ने जगत में ॥ चार प्रकार का जन ।

ज्ञानी भडा कहत पुनि ॥ और जिज्ञासु भान ॥ १६७

—: चौपाई :—

तीसर दुष्ठी कहत है ताही ❀ चौथा अर्थी जनो वाहीं
ज्ञानी पुत्र न जग लयजि ❀ धरवर लक्ष्म वो पूनी गयजि
सुभिरन अजपा जप कराहीं ❀ उन मुनी ध्यान करत है ताहीं
ध्याता ध्यान धीये ने सोध ❀ तीनो रूप एक सो होध
एव ध्वल का रूप भजाना ❀ सांया रूप करे पहियाना

अब एव इय ने है धर्मार्थी ॐ दोनो ओके इय होय लक्ष्मी
ने पदारथ जगमें है सोई ॐ दृश्य इय में आवत वाई
मिथ्या यह सभ जनों वाको ॐ अब सत्य ने मानो ताको
ज्ञानी पुरुष धन सभको लाभा ॐ संत शास्त्र कहत धर्म शाभा
ॐ दोहा ॐ

दुसर है जिज्ञासु जन ॥ संतो सभे अपना ॥

सर्वतत्त्व ते जानन को ॥ धरिवर लक्ष्मी सो मान ॥ १६८

—: योपाध :—

सिद्धि अमर्तकार ने होई ॐ यह जनन की धृष्टि-सोई
यह सभ जग देणनमें आवा ॐ धर्मको प्रथम कौन निर्भावा
कण्ठि, जना कैसे ने होई ॐ ऐसा ज्ञान भिन्नारत नेई
अब एव धरिवर का इया ॐ येने जनन ज्ञान स्वस्था
जनम भरन का इरा सोई ॐ मोक्ष अमर पद कैसे होई
यह जिज्ञासा जिनमें जनो ॐ सोई जिज्ञासु इय अपना
तीसर आरत ने एव होई ॐ धरिवर देवकी लक्ष्मी नेई
सेवा दान यज्ञन अहु करहीं ॐ गुरु संत सभको पग पडहीं
आपन दुःख निवारण हेतु ॐ धर्म को मान देत है येत
योथा लक्ष्मी अर्थी को जनो ॐ धर्म को मान करत हैं मानो
धन सम्पत्ति श्री पुत्र लके ॐ धनके लिये लक्ष्मी करे वाके
धरिवर देव साधु गुरु ताहीं ॐ उनको मान करत ने वाहीं

ॐ दोहा ॐ

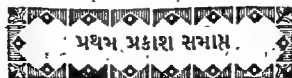
भक्ति अर्थ ने सिद्ध नहीं ॥ तरतज होय उदास ।

संतगुरु ॥ धरिवर ॥ पर ॥ नहीं ॥ रहा ॥ जीस्वास ॥ १६९

॥ आर लक्ष्मी ने कहत है ॥ उत्तम ॥ अर्धम ॥ मान ॥

कनीष्ट नीय है पुनि ॥ सुजनो जन पहिचान ॥ २००

॥ धृति-श्री आर प्रकाश लक्ष्मी संपुरन ॥

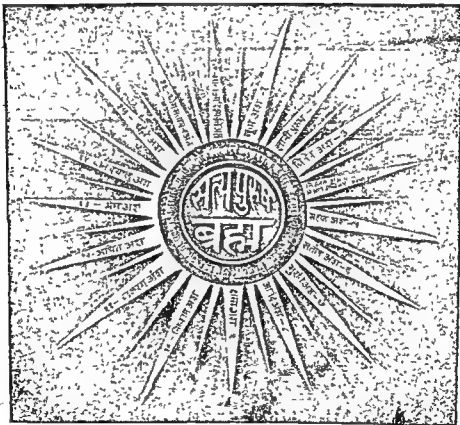
प्रथम प्रकाश सभास

卐 सत्यनाम 卐

कुब्जीर सत्य प्रकाश
तपस्वीकृत

卐 सत्य नाम 卐
 कपीर सत्य प्रकाश
 तपस्वीकृत

दसरा प्रकाश

श्लोक

कुश्वेन डेवल प्रह ॥ विशेष णीजम व्ययम् ।
 अंतर्बहिरं भन्ते या ॥ यत्कपीरः स योच्यते ॥

॥ अल सृष्टि की उत्पत्ति ॥

❀ ग्रन्थ अनुराग सागरमें कबीर साहब और धर्मदासजी संवाद ❀

—: चौपाई :—

सत्य पुरुष जग हते अकेला ❀ उनके संग दूसर नहीं चेला
 सत्य पुरुष जग गुप्त रहाये ❀ कारण करन नहीं निरभाये
 अर्थ—प्रभात्मा, कबीर श्री धर्मदासजी से कहते हैं, कि
 सत्य पुरुष अल परमात्मा सत्य लोक अमर धाम में अनन्त सूर्य,
 चन्द्र के प्रकाश भाङ्क विराजमान थे । तब दूसरा अन्स अन्स
 कोई थे नहीं सर्व येतन शक्ति ऐकहि स्वप्न में भवान तेजेभय,
 प्रकाश ऐकही स्वप्न था । पांय तत्व चन्द्र, सूर्य लोक लोकान्तर,
 देव दैत्य, चेला, शिष्य, अभी सुरती, कोई नहीं था, यह सर्व
 पदार्थों, सत्य पुरुष अल में सग थे, सगके पहले, वही अल
 ऐकही थे । कोई कारण, कार्य उत्पत्ति नहीं हुआ था ।

—: चौपाई :—

सम्पुट कमल रहा गुप्त सनेहा ❀ पुष्प भाँहि रहे पुरुष भिदेहा
 धृच्छा धीन अंस उपजये ❀ अंसन देण हर्ष भडु पाये
 अर्थ—प्रथम सत्य पुरुष अल में, सग गुप्त रहा हुआ,
 कारणों कोई प्रगट हुआ नहीं आद में, सत्य पुरुष अलने ज्ञान
 भिचार से सर्व सृष्टि की रचना करने के लिये, धृच्छा हुई, उसी
 समय में, एक तेजे भय कमल प्रगट किये । उस कमल में आप
 विराजमान हुये ।

—: चौपाई :—

प्रथमहि पुरुष शब्द प्रकाशा ❀ द्वीप लोक रचि धीन निवासा
 आर करी सिंहासन कीन्हा ❀ तापर पुष्प द्वीप कर आन्हा
 अर्थ—प्रथम सत्य पुरुष, अल, सृष्टी की रचना करने के
 लिये शब्दों का प्रकाश किया । उससे लोक लोकान्तर द्वीप, रचकर
 तैयार हो गया, और आप, आनन्द से, विराजमान थे । करी
 शब्दकूल के पंथुड़ी का अर्थ है । वह पंथुड़ी, सिंहासन, के
 आधार की थी ।

—: ચૌપાઈ :—

પુરૂષ કલા ધરિ બૈડે જહિયા ❀ પ્રગટી અગર બાસના તહિયા
સહસ્ર અઠાસી દ્વીપ રચિ રાખા ❀ પુરૂષ ઇચ્છા સે સખ અભિલાષા

અર્થ—અભિનાશી, બ્રહ્મ અપની કલા શક્તિ સે બિરાજમાન
હુયે ઉસ સમય મેં અગર અર્થાત્ સુગંધથી બાસના પ્રગટ હુઈ।
પ્રમાત્માતે અપની ઇચ્છાસે અઠાસી હજાર દ્વીપ સંકલ્પ માત્ર સે
પ્રગટ કિયા।

—: ચૌપાઈ :—

સબૈ દ્વીપ રહે અગર સમાઈ ❀ અગર બાસના બહુત સોહાઈ
હુને શબ્દ પુરૂષ પ્રકાશા ❀ નિકસે કુર્મ ચરણ ગહિ આસા

અર્થ—સત્ય પુરૂષ બ્રહ્મ કે તેજ પ્રભાવ સે અગર કી બાસના
સુબાસ સર્વ દ્વીપ મેં ફેલને સે સોભા આનન્દ હો રહા થા।
પ્રમાત્મા દુસરા શબ્દ પ્રકાશ કીયા તબ ભગવાન્ કુર્મજી, પ્રગટ
હુયે બ્રહ્મ કે ચરણ મેં ગિર કર નમસ્કાર કિયા।

—: ચૌપાઈ :—

તીજે શબ્દ પુરૂષ ઉચ્ચારા ❀ જ્ઞાની નામ સુત ઉપજે સારા
ટેક ચરણ સનમુખ હોઈ રહેગી ❀ આજ્ઞા પુરૂષ દ્વીપ તિહિ દિયેગી

અર્થ—સત્પુરૂષ બ્રહ્મ તીસરા શબ્દ ઉચ્ચાર કિયા તબ જ્ઞાની
નામ પ્રમાત્મા પ્રગટ હુયે, વહી કબીર સાહબ હૈ, ઔર બ્રહ્મ કે
ચરણોમેં નમસ્કાર કિયા ઔર સત્ય પુરૂષ કે હુકમ સે ઉનકો એક
દ્વીપ મિલા।

—: ચૌપાઈ :—

ચૌથા શબ્દ ભયા પુનિ જબહી ❀ બિબેક નામ સુત ઉપજે તબહી
આપ પુરૂષ કિયા લોક નિવાસા ❀ પાંચવાં શબ્દ સે તેજ પ્રકાશા

અર્થ—સત્ય પુરૂષ બ્રહ્મ જબ ચૌથી બાર શબ્દ ઉચ્ચારણું
કિયા તબ બિબેક નામ અંસ પ્રગટ હુયે, સત્ય પુરૂષ બ્રહ્મ આનન્દ
સે અમર ધામ મેં નિવાસ કરતે થે।

—: शीर्षार्थ :—

पांचवे शब्द जल पुरुष उद्यारा ❀ लगवान नीरंजन का अवतारा
तेज अंगराय होय आवा ❀ ताते ज्वनडे न्याय करावा

अर्थ—सत्य पुरुष जल पांचवां जलपत शब्द दिया तल
नीरंजन लगवान् का औतार हुआ, निरंजन प्रमात्मा प्रथम से
तेजोमय सक्ति से प्रगट हुये थे। इस मतलब से ज्वनडे न्याय
से दंड देते हैं।

—: शीर्षार्थ :—

ज्वहिं अंस पुरुष का आही ❀ आदि अंत को जलनत नाही
छवे शब्द पुरुष जल लाभा ❀ प्रगटे सहज नाम अभिलाभा

अर्थ—सत्य पुरुष प्रमात्मा का यह ज्वअंस हैं। यह आदि
अंत प्रसंग को को जलनता नहीं हैं। अथ जल छवां जलपत
शब्द प्रकाश, दिया, तल सहज नाम लगवान् प्रगट हुये।

—: शीर्षार्थ :—

सतवे शब्द लयो सतोपा ❀ दीन्हे द्वीप पुरुष परतोसा
अहवे शब्द पुरुष उद्यारा ❀ सुरति स्वभाव द्वीप अंकारा

अर्थ—प्रमात्मा जल सातवीं बार शब्द उद्यारण दिया, तल
सतोप नाम अंस प्रगट हुये। उनको रहने के लिये एक द्वीप
दीया। आहवीं बार जल अथ शब्द प्रकाश दिया, तल सुरति
नाम लगवान् प्रगट हुये उनको एक द्वीप मिला।

—: शीर्षार्थ :—

नवमे शब्द आनंद अपारा ❀ दशवे शब्द क्षमा अनुसारा
अ्यारवे शब्द नाम निष्कामा ❀ बारहवे शब्द जलरंगी नामा

अर्थ—पुरुष जल नवमीं बार शब्द प्रकाश दिया तल
आनन्द नाम सुत प्रगट हुये। दशवे बार क्षमा प्रगट हुये।
अ्यारहवां नाम निष्काम प्रगट हुये। बारहवां शब्द से जलरंगी
नाम अंस प्रगट हुये।

—: यौपाध :—

तेरहें शब्द अर्थित सुत जनो ❁ यौदहें शब्द सुत प्रेम भजानो
पन्द्रहवें शब्द सु दीन दयाला ❁ सोलहवें शब्द लै धैर्य रसाला

अर्थ— सत्य पुरुष तेरहवीं बार शब्द प्रकाश किया तब
अचिन्त सुत और यौदहवीं बार में दीन दयाल अंस प्रगट हुये
और सोलहवीं बार में धैर्य अंस प्रगट हुये ।

—: यौपाध :—

सत्रहवें शब्द सुत योग संतायन ❁ ऐक नाल षोडश सुत पायन
शब्दहिं ते लये सुतन अकारा ❁ शब्द से लोक द्वीप बिस्तारा

अर्थ—सत्य पुरुष ब्रह्म के सत्रहवीं बार शब्द प्रकाश करने
से, योग संतायन प्रगट हुये ऐक नाल से सोलह अंस प्रगट
हुये थे । शब्द ही से सभ अंसन का शरीर का आकार बन गया
था और शब्द ही से सभ द्वीप लोक रचा गया था । यह ब्रह्म
सृष्टि का अर्धन है । यहां भाया की सृष्टि नहीं है ।

—: यौपाध :—

अगर अभी दिये अंस आहारा ❁ द्वीप द्वीप अंसन पैकारा
अंसन शोला कला अनन्ता ❁ होत तहां सुभ सदा असन्ता

अर्थ—सत्य पुरुष ब्रह्मने सभ अंसोको अभीका लोअन
अर्पन किया । और सभको अपने अपने द्वीपों में रहने के लिये
आज्ञा किया । सत्य पुरुष के प्रताप से सभ अंसों की कला, शक्ति
अपार है । धन सभके लोको में, सदा कायम सात्विक सुभ अभंड
रहता है ।

—: यौपाध :—

अंसन सोला अगम अपारा ❁ कला अनंत को अर्ध पारा
सभसुत करे पुरुष का ध्याना ❁ अभी अहार सदा सुभ भाना
यहि निधि सोरह सुत तेहि लयजि ❁ धर्म दास तुम यित धरि लेजि

अर्थ—अंसो की सोला अगम अपार है, वह अर्धन
कोई कर सकता नहीं । सब सुतने सत्य पुरुष ब्रह्म का ऐक ता

से ध्यान करते थे, उन सणने सृष्टी रचना, माया का प्रवृत्ति कुछ किया नहीं था सहस्रगुरु कपीर साहज ने धर्मदासजी से कहते हैं ।
 इस रीति से आदि प्रथम में सोलह सुत और द्वीप की उत्पत्ति हुई । वह आत तुम ध्यान में रहना ।

॥ छंद ॥

द्वीप करी की अनन्त सोला ॐ नहि पणुत सो पने
 अभित कला अपार अद्वुत ॐ सुतन शोला को गने
 पुरुष के उजियार से सुन ॐ सगे द्वीप अंगेर हो
 सत्य पुरुष रोम प्रकाश एकहि ॐ यन्द्र सूर्य करोड हो

अर्थ— कपीर साहज कहते हैं । की वे सत्य पुरुष अथ
 का द्वीप का शोला अपरम पार है । और हंसो की शोला पणुत
 है सत्य पुरुष प्रभात्मा का पणुत पडा प्रकाश सण द्वीपों में फैला
 हुआ है यन्द्र सूर्य का कुछ जरूरत नहीं है । अथ के एक रोम में
 धतना पडा प्रकाश है की यन्द्र, सूर्य करोडों छिप जाते हैं अर्थात्
 भन्द पड जाते हैं ।

—: योपाध :—

सत्य पुरुष ने आनन्द धामा ॐ शोक मोह दुःख तहां न जमा
 हंसन को विश्राम ते सोध ॐ पुरुष दश अमी अवयव होध

अर्थ—सत्य पुरुष प्रभात्मा का अमर धाम है तहां शोक
 मोह दुःख का प्रवेश नहीं और हंस के लिये मोक्ष का स्थान है
 तहां हंसो को पुरुष का दर्शन और अमृत का भोजन प्राप्त होता है ।

ॐ दोहा ॐ

सण के पहिले ने पुनी ॥ अथ सृष्टी जन ।

पुरुष धृष्टा मात्र से ॥ प्रगट कीन सो भान ॥ १

—: योपाध :—

अथ सृष्टी में सो नेध ॐ अहासी दन्तर द्वीप रया दोध
 भाता आदि शक्ति है भानो ॐ और सत्तरह अंस पजानो
 पांच तत्व पांच अभी सोध ॐ इरती सात प्रथम सो दोध

—: योपाध :—

ओंकार निरंजन है ताहीं ❀ आदि सक्ति देणी ने आहीं
धनसे तीन देव ले सोध ❀ अहं गिष्णु भइश्वर होध
देणी तीन लध पूनी ताहीं ❀ लक्ष्मी उभा सरस्वती आहीं
कोध गेस सुरज को माना ❀ पंच देव धनहीं को नना
कभवार सृष्टी का लेहा ❀ रचना ला कह सुख भेदा
अहुत अमृत अस ला ने सोध ❀ नाश हुआ सृष्टी का नेध

❀ दोहा ❀

प्रथम सृष्टी आरम्भ में ॥ लवही आया सोय ।

कर्म शुभा शुभ करने ॥ जन्म धरा अहु होय ॥ २

—: योपाध :—

सत्य पुरुष अहं है सोध ❀ सार शब्द निःक्षर ते होध
वह स्वयं अहं है नीके ❀ आत्म धन अमर न लके
अनन्त अहं अनन्त लव ताहीं ❀ वो सभ बलि भये पुनि आहीं
लव का बल सुधारन हेतु ❀ सुख शान्ति देन के नेतु
हमहीं आये जगत अहु भारा ❀ हर एक युगो देह ने धारा
लुटा नाम अहं सो रूपा ❀ प्रगट होव मैं नेती स्वरूपा
सौरह अंश पुरुष से लयति ❀ तीन अंश हमहीं को कहेति
शानी पुरुष हमहीं है सोध ❀ कलयुग नाम कपीर भम होध

॥ धर्मदास का प्रश्न ॥

❀ दोहा ❀

आप युगन युग आवत हैं ॥ सत्य भात यह होय ।

लवो के उद्धार लिये ॥ कवन ज्ञान कहे सोय ॥ ३

—: योपाध :—

धर्मदास अस अहं कीन्हा ❀ प्रलुल सुनो मैं तुन्हे आधीन्हा
सो प्रलु दया करो अणिनासी ❀ वोही ज्ञान मैं सुनन की आसी
आप दया निध पुरन स्वामी ❀ शक्ति ज्ञान अरित्र में नाभी
भम हित आपै करो अजाना ❀ होध हैं लव सुभी अहु नना

છલ પરપંચ કપટ કુછ નાહી ❀ એસા પ્રશ્ન કીન પ્રભુ પાહી
 સાહજ કબીર હર્ષાંત ભે સોઈ ❀ ઉત્તમ જિજ્ઞાસા જાનેવ હોઈ
 સતગુરુ બચન હંસ પ્રકાશ ❀ ખીલા કમલ ધર્મદાસકા તાસા
 પાન કરન લાગે ધર્મ દાસુ ❀ શ્રવન દાર એક ચિત સે જાસુ
 સાહજ બચન કીરન સમ હોઈ ❀ ધર્મદાસ દિલ પર પડા જોઈ
 સહજ ધ્યાન યોગ ક્રી 'રીતી ❀ સો સમુઝાય દહો સુનપ્રીતી
 યહ જ્ઞાન જો પાલન કરતા ❀ તિનકર દુખ હોય સખ અંતા
 ॥ કબીર સાહજ કા ઉત્તર-સહજ બિહંગમ યોગ ॥

❀ દોહા ❀

સાંચા શબ્દ કહત હોં ॥ ધર્માનિ સુનિચે સોય ।

વહ પદ કે જો જાનહિં । સખસે બડા તે હોય ॥ ૪

—: ચૌપાઈ :—

ભીતર મેં જો પુરૂષ ખીરાજ ❀ કરે બન્દના ઉસીકા આજ
 વહ ભવસાગર મેં ના આઈ ❀ જો વહ રૂપ ચીન્હા હર્ષાઈ
 સોહં શબ્દ પ્રથમ તુમ જાનો ❀ અખંડ પ્રેમ જો ઉસમેં માનો
 ઉસકા જાપ અજપા હૈ નીકે ❀ ગુરુ ગમસે સમજો તુમ જોકે
 અખંડ મુકામ ખબર જો ભયઉ ❀ કહાં સે આવય કહાં કે ગયઉ
 જાપ કરન કી જો હૈ રીતી ❀ ઉઠેત જોઈય સ્વર કી પ્રીતી
 યહ ઘટ મારિં ખિરાજત તાહી ❀ કીસી કે ખબર હં જો નાહી
 નામ રૂપ દીપક જલે તાહાં ❀ જાનેવ વોહી ધ્યાન કીન વહાં
 સુરત નિરત તત્વો દો ભારી ❀ જહાં રહે તહાં બસતી સારી
 ધારા સમેં મીન જો આવય ❀ સુરતા અસ ઉપર ચઢિ જાવય

❀ દોહા ❀

સુરતા ચદિ ગગન મા ॥ જહાં તત્વ કા ખાનિ ।

લેત આનન્દ વહ રૂપ મેં ॥ ના કરિ સૌકે બખાના ॥ ૫

—: ચૌપાઈ :—

અમર સીદ્ધ આસન સે સોઈ ❀ એહી ખીધી બેઠ કરો તુમ જોઈ
 અમર આમન કહોં બખાની ❀ જો ધ્યાન મેં મુગમ કરી માની

મૂલ સ્થાન અમરી કા દ્વારા ❀ સંધી મિલાય પગ રાખો સારા
ખાંચા પગ કા એડી જાનો ❀ સીયન પાસ રાખિ મુખ માનો
દહીના ઉસકે ઉપર રાખા ❀ સીધા બેઠ અમી રસ ચાખા
યહ આસન અમર કહવાઈ ❀ ધ્યાન કરત અમર ફલ પાઈ
નાક દ્વાર સે દ્વાદસ પવના ❀ હિમકર માર્હિ કરો સો ગવના
જલ પૃથ્વી તત્વો જો હોઈ ❀ ચઢ્ય ગગન અનહદ મુખ બેઈ
દેહ મુરત કર વારો તાર્હી ❀ તખ વહ નામ અમીરસ પાઈ
ઉલટા ચઢ્ય તે પહુંચત ભયજી ❀ સીધા ચલે નક મેં ગયજી
❀ દોહા ❀

મુરત નિરત કા ખેલ હૈ ॥ સ્વાસ મુરત એક હોય ।

ધ્યાન કરે એક તારસે ॥ તખ આનન્દ પદ બેય ॥ ૬

—: ચૌપાઈ :—

પંચ વિષય કા હદ જો આહી ❀ ઇનકો ત્યાગ બેહદ કો જાહી
ચક્ષુ દોઈ કંજ સમ હોઈ ❀ જ્ઞાન ચઢાય મારો જો વોઈ
તલ ભર ખિડકી જો પરમાના ❀ માર્ગ મીન તેહી પુનિ જાના
તિલ કપાટ ખોલૈગે નીકે ❀ દેખય સોઈ અમરપદ જીકે
ભંવર કમાન ચઢાવય જીકે ❀ મુરત જ્ઞાન મારે મન નીકે
ચારો તરફ ગીરી હૈ ધેરે ❀ બીચ મેં સીન્ધ ભરા જલ નેરે
તીન તત્વ પ્રધાન બતાવા ❀ ત્રિકુટી મહલ તાહિ કો ગાવા
કરો અસ્તાન વહાં જો જાઈ ❀ સંગમ તીન તત્વ મિલ જાઈ
પારસ પદ કો જો પહિયાનય ❀ લોહસ કંચન કો જીવ માનય
પદ નિર્માન ઇસકો તે ગાવા ❀ સુક્ષ્મ બેદ સો ચહી બતાવા
❀ દોહા ❀

આવા ગમન હોય નહીં ॥ જો વહ પદ પહિયાન ।

જાનૈગે કો સંત જવૈહરી ॥ સતગુર શબ્દ પરમાન ॥ ૭

—: ચૌપાઈ :—

સહર અમર પુર ગૈબ જાનરા ❀ સર દોઈ ભરા જડા સો સારા
સરવર દોનો બીચ મેં તાર્હી ❀ વૃક્ષ એક જડા જડ આહી

वह वृक्ष का करो अपना ॐ अनन्त लोक रया ने बना
 उसकी सोला अगम अपारा ॐ जनि समझ ध्यान ने कारा
 वही अगम वृक्ष के माहीं ॐ तारा अनन्त भिला है ताहीं
 यन्द्र सूरज कीरण अहु सोई ॐ अउ प्रकाश हैला हिल होई
 अनन्त प्रकाश अर्णी ना छोके ॐ अही लाग ते भिला तुमहीं के
 संत कीर अहुत जगमाहीं ॐ सो भोजत वह तत्व के आहीं
 जेगी जंगम सेवडा सोई ॐ सभके आस उसी का होई
 समर्थ गुड़ भिलै ने तेहीं ॐ धट का ज्ञान जनावहि नेहीं
 अडा लाग्य शिष्य का होई ॐ ऐसा गुड़ भिलै ने सोई
 ॐ टोहा ॐ

अहुत जन्म सुकृत ने ॥ दान पुन्य किया ताहिं ।

वह प्रभाव के कारणे ॥ यह पद पावत आहिं ॥ ८

—: यौपाई :—

वही नीःतत्व जय बना सोई ॐ राधो ध्यान बल ना होई
 कनक कामनी भाया आहीं ॐ उसमे तुम बलो ना ताहीं
 पानी अहुत प्रकार का होई ॐ अन्दन मन्दन जतव सोई
 जनेव नही तत्वो निज सारा ॐ अन्दन करै अनेक प्रकारा
 वह तत्व ने तुम न बला ॐ तुमही प्रल सपहीन कर बला
 आतम धन वही है सोई ॐ ध्यान किया यह कारन होई
 एव तत्व कहत है नीके ॐ इससे मृथक नीःक्षर छोके
 नीःक्षर एव कर धन है सोई ॐ एव वह जनी अमर सुप होई
 ध्यान स्मरन कीन यह कारण ॐ ध्याता ध्यान धीये है तारण
 भाया तत्व कांय सम सोई ॐ अन्दर सांया रूप है नेई
 पानी पवन मेघ कुछ नाहीं ॐ मोती की जरी लागी ताहीं
 यन्द्र सूरज से अडा प्रकाशा ॐ तेज अहुत आनन्द की रासा
 वही कमल के मध्य सोहाये ॐ जिलमिल नूर तेज अहु छारे
 छोटा स्थान कटों अपना ॐ अस्तु अहुत अही सो जनी
 अगम केवाऽ अलि प्रनि गयजि ॐ प्रेम लहर उत पट जयजि
 अम सभ निवारन होई ॐ दीपक नाम का जेवम सोई

❀ दोहा ❀

योगी जन समर्थ वोध ॥ गुह्ये ज्ञान ले लीन ।
कुछ चिन्ता उनको नहीं ॥ भाया छेड न डीन ॥ ८

—: योपाध :—

लवसागर में अहु दुःख पावा ❀ नीय गिय घर जनम धरावा
सतगुरु दया दीन जय सोध ❀ वह दुःख का अन्त तय होध
नाम अभीरस पिया है ताहीं ❀ जनम भरन की सुधि भिसराहीं
वही रूप मे सुरता दीने ❀ सभ कुछ उमी भे अरपन कीने
प्रेम भान उसको ले लागी ❀ गगन माहि भस्ता ले जगा
अहु प्रकार पाछत्र ले भान ❀ अनन्त धुनि निकलत है तान
बाहेर का प्रकाश ना जनो ❀ पच्छिम उदय लागु ले भानो
लंवर रूप ले सुरता होध ❀ आनन्द लेय कमल भा वोध
वह कमल रस जनत नीके ❀ गुरु गम लेद मिला हे लके
अहु प्रकार जग सुरता आहीं ❀ वह आनन्द को जनत नाहीं

❀ दोहा ❀

हंस रमैया राम है ॥ सार शब्द लभा तेहि ।
गर्वासा आवय नहीं ॥ अडी लाग्य है वेहि १०

—: योपाध :—

अड भुजसुरती जनो सोध ❀ मेघ गजन में छाया होय
अमृत वर्षा होय दिन राती ❀ नागीन ओक पियत अहु लांती
गुरु से लेद जना ले ताहीं ❀ अमृत का रक्षण किया बाहीं
वह अमृत का अडा प्रलावा ❀ देवत अक्षु मन हर्षावा
लजासु को दर्शन होध ❀ अभरीत लरा सागरका सोध
वह स्वरूप ले सुन्दर पीके ❀ अनन्त शक्ति लरा है नीके
सभ हंसो को वही अधारा ❀ मोती युगत अमर तन धारा
प्रीत पुरानी थी ले नीके ❀ भाय में बिछुडा था ते लके
सुरत तुरत लीन पहियानी ❀ पुरुष अरन गहे ले जनी
लाग्य पुरन जय मिल लध ❀ पुरन गुरु प्राप्त ले आध
हंस पुरुष सुरत ले कहेजि ❀ तीना मिल आनन्द होय गयजि

❀ ଦେଖି ❀

જન્મ મરત દુખ બડા થા ॥ અનન્ત વર્ષ કા હોય ।

પ્રાપ્ત કીન વહ રૂપ કો ॥ કાલ ન વ્યાપે કોય ॥ ૧૧

—: यौपाधः —

હરદમ ધ્યાન પુરૂષ કા જડે ❀ કર્મ કરો શુભ ફલ નહી રાખો
ભર્મ ધોખા સખ દીનો હટાઈ ❀ અભિરલ ભક્તિ બડ ગુરૂ લખાઈ
યહ સખ પ્રાપ્ત કરન કા કારણ ❀ અજપા નપ જપો જીવ તારણ
સોહં શબ્દ મેં બહુત પ્રભાવા ❀ ગુરૂ સે નપ વિધિ જો પાવા
સાહબ કહે વહી મૈ રૂપા ❀ યહ જીવ લખા બ્રહ્મ સ્વરૂપા
આપન ચિત નિર્મલ જખ હોઈ ❀ તબૈ પુરૂષ કો ભાવે સોઈ
અખંડ મુખ હંસ ને પાવા ❀ જીતે મરે મોક્ષ વહ ગાવા
ધર્મિક વ્યક્તિ સતો ગુણ આહી ❀ ધર્મહિ મા સખ ઉમર ખીતાહી
બહુત ગઈ થોડી પુનિ રહિયે ❀ થોડી રાખ બને નાઈ દહિયે
ગોહી બહાદુર હૈ જગ માહી ❀ આગલ બદે તીચે ના નહી

॥ पन्त्य भक्षान ज्ञान ॥

❀ ❀ ❀

⁂ ਭਭਾਨ ਜ਼ਾਨ ਧਭ ਪਾਯ ਹੈ ॥ ਧਰਮਦਾਸ ਟੁਮ ਜਾਨ ।

લોક પ્રલોક મેં મુખ હો ॥ સોઈ કહોં બખાન ॥ ૧૨

—: **ଆଧ୍ୟାୟ :-**

પ્રથમ સત્ય દુસર નહિ હિન્સા ❀ ત્રીસર એકતા જનો કિનસા
 બિશ્વ બંધુત્વ જનો સોઈ ❀ ચૌથા એકહિ ધરિવર હોઈ
 પચવાં ચેતન કહેવો બસજોરા ❀ જિન બલ સર્વે કિરત ચહુ ઓરા
 પ્રથમ સત્ય કી નિર્લય કરહી ❀ બોલય સત્ય સમજિ કર મનહી
 ઝગડા કલહ તુકશાન જે તાહી ❀ ચહ નહિ હોય રહે મુખ વાહી
 દોઈ પ્રસંગ એસી બની જઈ ❀ મન કી ખાત પ્રગટ ન લાઈ
 એસા જનિ બોલો સત્ય તાહી ❀ સત સંગ કરો સત્ય જે આહી
 સત્ય વોઈ જે નાસત નાહી ❀ વોને પ્રાપ્ત કરો જે તાહી
 જિતની શાખા ધર્મકી કહેજી ❀ સત્ય રૂપ સબ મેં બસિ રહેજી

❀ દોહા ❀

દુસર અંગ જે કહત હો ॥ હિન્સા નહિ કરન ।
તન મન બચન સે જનિયે ॥ બડા જ્ઞાન યહ તરન ॥ ૧૩

—: ચૌપાઈ :—

તન મન બચન સે જનો સોઈ ❀ હિન્સા કોઈક જીવ ના હોઈ
જનિ બૂઝિ કર મન પ્રતીતી ❀ પ્રાણી માત્ર દુખ કોઈ ના દીતી
ધર્મ બહુત સમજકર ભાવા ❀ એક જીવ બહુતક જીવ સતાવા
ધર્મ કા જે કરે અપમાના ❀ ધર્મીક પુરુષ કો દુખ દે નાના
ધનકો તાડન મારન માહી ❀ યહ અહિન્સા કહા ન બહી
ઉન દુષ્ટો કો દન્ડ કરાહી ❀ વહી બડ ધર્મ જનો તે આહી
દુસર સુખ શાન્તિ કે હેતૂ ❀ તાડન કડક શબ્દ કહ તેતૂ
યહ હિન્સા કહા નહિ જઈ ❀ જિસ મેં દુસર ભલા કહાઈ

❀ દોહા ❀

તીસર એકતા જનિયે ॥ બિસ્વ બન્ધુ સખ આહિં ।
ઐસા જ્ઞાન બિચારહી ॥ દોષ કીસીસ ન તાહિ ॥ ૧૪

—: ચૌપાઈ :—

ઐસા જનિ ઈર્ષા સખ ત્યાગા ❀ સખકો મદત કરે અનુરાગા
ચૌથા જ્ઞાન યહ હૈ સોઈ ❀ ઈશ્વર પ્રભ એકહી જોઈ
અનન્ત કોટિ પ્રભાંડ જે આહી ❀ સખ કર જન્મ દીન પુનિ તાહી
ઉસી કા નામ રૂપ હૈ વીરા ❀ ગુરુદ્વારસ જનો બલધીરા
મનુષ્ય માત્ર સખ ભાઈ હોઈ ❀ દ્રેષ ભાવ કીસીસ ન જોઈ
ઉસી કી ભક્તિ સખ કોઈ કરહુ ❀ દુસર ચિત અન્ત ના ધરહુ
પચવાં જ્ઞાન ચેતન કો કાહા ❀ જે ત્રિકાલ બગૃત હૈ ચાંહા
અનન્ત કોટિ પ્રભાંડ જે આહી ❀ ચૈતન જીવ વ્યાપા હૈ તાહી
જિસકે શક્તિ કર પ્રભાવા ❀ જડ સખ ચૈતન કામ કરાવા

❀ દોહા ❀

ચેતન એક શક્તિ બડી ॥ બહુત બલી તેહિ જન ।
અમર અનાદી તત્વ તે ॥ બિરલા જન પહિચાન ॥ ૧૫

पांय तत्व से पृथक् हैं सोध ❀ सभ के शक्ति देत जे होध
 येतन एव अहुत भारीका ❀ देखी सकत नही कोध लका
 छोटम छोट झीडी का देखी ❀ भडी में भडी हाथी के केही
 धन सभ देख में येतन का बासा ❀ शरीर इरावय करै तमासा
 येतन निकल गया जेहि भेरा ❀ काया पडी पृथ्वी पर तेरा
 एव जप गया शरीर से ताहीं ❀ एव रूप कोध देभा नाहीं
 अहुत छोट नाना पुनि लयजि ❀ उनको लभय गिरला कोध कहेजि
 अनन्त कोटि ब्रह्मांड है सोध ❀ सभको उठाय चलत हैं वोध
 ॥ धन योग्य अर्थ ॥

❀ दोहा ❀

तीन प्रकार का ताप भडा ॥ दैहिक दैभिक जन ।
 भौतिक दुष्म जे कहत हैं ॥ यह में अहुत समान ॥ १६

—: योपाध :—

दैहिक दुष्म कहत हैं ताहीं ❀ शरीर में राग जितना होय लहीं
 यह दुष्म पीरा अहुत सों होध ❀ सभको लागत हैं जे सोध
 दैभिक दुष्म तुम जनो वाको ❀ अग्नि पवन पानी हैं लको
 देव पितर ब्रह्म भूत पिचासा ❀ धन सभ कोप झिन सो तासा
 राज चोर जो गग व्यापारा ❀ और अहुत धंस में जे धारा
 भौतिक ताप कहत हैं लहीं ❀ ओक दुसर के दुष्म दे ताहीं
 यह दुष्म अहुत जे है सोध ❀ अनन्त प्रकार वरणी न होध
 तीन प्रकार ताप जे गावा ❀ अनन्त दुष्म येहि भाहिं समावा
 यह सभ दुष्म निवारन हेतु ❀ धन अहु अर्थ करन पडय हेतु
 अर्थ करन झी धृष्टा नाहीं ❀ अलज्जरीस धन लागत वाहीं
 धर्म का काम कोध जे होध ❀ धन भरयन ना धृष्टा जेध
 अहुतक व्यक्ति हैं जग भाहीं ❀ दान पुन्य कुछ करत हैं नाहीं
 जे सुकृत होय अलवाना ❀ तीनों दुष्म धटय सो जना
 धर्म दान में मन अहू नाहीं ❀ अनेक प्रकार दुष्म आवत ताहीं

❀ दोहा ❀

अनन्त भवुध्य संसार में ॥ रने तमो गुण्य भादि ।
 निसभासर इसीम पडे ॥ सौण भौज में आदि ॥ १७

—: ચૌપાઈ :—

રજે તમે ગુણુ જિતની સાખા, જાન પાન ધામ ધન નાખા
લગ્ન આદિ બહુત સો કામા જાહન વ્યવહાર સૌખ બહુ જમા
સોના ચાંદી વસ્ત્ર બહુ હોઈ અનન્ત ખસ્તુ સેવત હૈં સોઈ
દોહા

કોરટ સૌખ નારિ ખસા ડંબલ ખર્ચત ધન આહિ ।
બહુત ખુસી આનન્દ મેં ॥ ખાની દારીમ તાહિ ॥ ૧૮

—: ચૌપાઈ :—

સુકૃત દાન કરન જખ આવય જાહુત તક તેહિ માહિ બઢાવય
દાન કરન મેં ઇચ્છા નાહી પાપ મેં કરત હર્ષ મન માહી
રજ તમ માહિ ખર્ચ કમ કરહુ જાહુત પાપ કહે શિર ધરહુ
વાહ વાહ સખ કુછ દિન કરહી વિપત માહિ કોઈ ના નરહી
વિપત માહિ તુમરે સંગ નીકે તુમાર ધર્મ રહે સંગ જકે
વહી ધર્મ તુમ યાદ મે રાખો તુમકો સુખી કરૈ ધર્મ આકો
સુખ શાન્તી તુમહે વો દેહી દાન પુન્ય આદર કરો નેહી
રજે તમે ગુણુ બહુ ધન લાગા તો ધન તુમહે કરૈગા ત્યાગા
એસા સમઝત ચતુર સયાને વ્યર્થ ધન ખર્ચત ના જાને
વહી અમર જગત મેં સોઈ દાન કરત બહુ પાત્ર કા જોઈ
ખર્તમાન કા પાપ જો તાહી દાન કિયે ઘટત હૈ વાહી
દોહા

અગ્ની લાગય જો પુનિ ॥ કોઈ પ્રકાર ધન માહિ ।
જીર પુરૂષ ભય કે બિના ॥ ખીચત ધન હૈં તાહિ ॥ ૧૯

—: ચૌપાઈ :—

તાપ કે દર સે જો ના જાહી તો સખ ધન ભસ્મ હોય તાહી
અગ્નિ રૂપ વ્યાહારીક કામા તાપ રૂપ બડ સ્વારથ જમા
નિજ સ્વારથ તાપ હૈ સોઈ કાદર લોભી લાલચી હોઈ
તે ધન ખીચ દાન ન કરહી સ્વારથ તાપ ભય સો વો દરહી
વ્યાહારિક જો સખ હૈ કામા સખ ધન લાગત હૈ જો તામા
સૂરવીર દાની હૈ કોઈ સુકૃત દાન કરત ભલ જોઈ
ધનકર જન્મ પરસ્વાર્થ લાગી માત પિતા ધનકર બડ લાગી

❀ દોહા ❀

યહ બડી સૃષ્ટી બનિયે ॥ એના આદિ બહુ દૂર ।
ત્રિકાલ દરસી બનહી ॥ જિનમે પૂરન નૂર ॥ ૨૦

—: ચોપાઈ :—

દેવ દતુજ નિશ્ચર તે બનો ❀ મનુષ્ય માર્હિ બહુ નૃપ બખાનો
ધર્મ સતો ગુણ નીતી આહી ❀ બડ બડ દેવ પાલન ક્રિયા તાહી
ઉન પુરપો કા ભે હૈ નામા ❀ થોડા લીખો યહાં તે કામા
શક્તિ આદિ તીન ભે દેવા ❀ અધરમ હટાય ધર્મ કે સેવા
બરન કુબેર યમ દિગપાલા ❀ ઈન સબ રાજ નીત સે હાલા
દાનવ બલી પ્રહલાદ બિલિષથ ❀ પ્રસ્ત માલ દેવ નીતી કા ભૂષથ

❀ દોહા ❀

મનુ સગર ભગીરથ પુનિ ॥ ૨૫ દશરથ શ્રી રામ ।
હરીશ્ચન્દ્ર મોરધ્વજ ॥ શીવી પુન્ય કા ધામ ॥ ૨૧

—: ચોપાઈ :—

શ્રી કૃષ્ણ ધર્મ જગજીવન રાજ ❀ બીર રામસિંહ ધર્મ કે તાબ
અમર કનક ભારત કે સોઈ ❀ નીતીસ પ્રભ પાલે તે હોઈ
બલિ પંથ ચેને ના ભેદા ❀ સબ પર પ્રેમ દ્રેષ કે છેદા
નીતી માન બહુત નૃપ ભયભી ❀ ધર્મ માર્હિ પૂરન ચિત રહેળી
વર્તમાન મેં ભે હૈ રાજ ❀ કેંગ્રેસ પ્રધાન બીરાજ
મહાત્મા ગાંધી કે ધન્ય હોઈ ❀ નીતી સાંચ સીખાયેવ સોઈ
હિન્દુ યવન કે એક સમ બની ❀ ધર્મ નીત ભે બડી બખાની
છે દરોણ યવન ભારત માર્હી ❀ સબહી મુખી રાજ સે આહી
અનીતી પાપ મય ભે ભે રાજ ❀ ઉનકર નામ લિખી કુછ તાબ
હિરનાકબ્યથ હરિણાક્ષ કે બનો ❀ ભૈસામુર તારક કે માનો
દોરવ દલ્લ રાવન કુબ્ધ કંસા ❀ મુમુ બંક પાપ મેં બન્સા

❀ દોહા ❀

નીતી માન બાદશાહ ॥ ભે ભારત મેં સોય ।
થોડા કે ભે સિખન હો ॥ રાજ દીન પુનિ ભેય ॥ ૨૨

—: ચૌપાઈ :—

યવન માહિં બહુત ભે શાહાં ❀ ભારત મેં રાજ કીન હૈ યાહાં
નીતી ધર્મ જનત થે વોઈ ❀ હિન્દુ યવન એક સમ જોઈ
સુર બંસ મેં જનો તાહીં ❀ સુરનામ શાહ ભે આહીં
ધર્મરાજ સમ ઇનકા નીતી ❀ બહુત મુખ પ્રજા કે કીતી
દિલ્લી તખત કે હૈ વોઈ શાહા ❀ હિન્દુ પર પ્રેમ પુત્ર સમ આહા
અકબર મોગલ બંસ મેં જનો ❀ ધર્મ નીતી સે પ્રજા કે માનો
હિન્દુ આઠ દિવસ પોસાગા ❀ આઠ દિવસ યવન મેં રાગા
દેવ મન્દીર દર્શન કે જહીં ❀ નિમાજ પઢય મશગિદ મેં આહીં
હિન્દુ પર પ્રેમ બહુત સોંરાખે ❀ દોનો કોમ મેં એકસમ ભાખે
મહમદ મુજબી ઇબ્રાહીમ તાહીં ❀ બિજલી ખાં પઠાન ભે આહીં
થે સખ રાજ નીત સે કિન્હા ❀ હિન્દુ તુરૂક ભેદ નહિ લીન્હા

❀ દોહા ❀

મુશલમાન મેં બહુત લયે ॥ ભારત મેં ભે શાહ ।

અનીતી અધર્મ સે પુનિ ॥ રાજ કરત થે આહ ॥ ૨૩

—: ચૌપાઈ :—

સાબુદીન ભે કુતુબદીના ❀ સખકત મહમદ ગીજની લીના
મહમદકાસીમ ફિરોજ હૈ શાહા ❀ અલાઉદ્દીન ખુની ભે આહા
બહલોલ લોદી સિકન્દર જનો ❀ પાપ અનીત રાજ કીન માનો
બહુત સે ઓર લયે હૈ શાહા ❀ અનીતીસ રાજ કીન હૈ યાહાં
બહુત સે આયે છુટ ગે સોઈ ❀ બહુત સે શાહ અનીતિમ હોઈ
ભારત મેં રાજ ભે કિન્હા ❀ પ્રજા કે અન્નત દુખ દીન્હા
અચ્છે ખુરે લયે હૈ સોઈ ❀ દોનો કોમ મેં જનવ હોઈ

॥ પ્રગટ કારણ ॥

❀ દોહા ❀

પ્રિયા સંજ્જન કે પુનિ ॥ યહાં સૂચના દીન ।

પ્રથમ શાસ્ત્ર યહ જાનિયે ॥ કલયુગ લીના લીન ॥ ૨૪

—: ચૌપાઈ :—

સ્વામી કબીર પ્રગટ ભે સોઈ ❀ હર એક યુગ મેં જનનો આઈ
સાહબ કબીર છી કથા બખાની ❀ બહુત યુગો યહ ગ્રન્થ મેં જનની
યહ શાસ્ત્ર મેં પ્રથમ લીખા સોઈ ❀ કલયુગ કથા કાશી કા હોઈ
સાહબ પ્રગટ કાશી મેં ભયગી ❀ કારણ આઠ જનનો સો કહેગી
નમ્બરવાર કારણ કો ગાઈ ❀ નીચે લિખા ગયા જે આઈ
પ્રથમ કારણ યહ પુનિ કહેગી ❀ સાહબ પ્રગટ હોત તે ભયગી
યવન રાજ સત્તા કે માહી ❀ ભારત પ્રજા દુખી બહુ આહી
હિન્દુ યવન કા બડ તકરારા ❀ યહ રક્ષન કરન સો ધારા
દુસર કારણ યહ જે માની ❀ પાખણડી અભિમાની જનની
ઉનકો સાંચા જ્ઞાન સિખાઈ ❀ જિસસે મુખી હોત વહ આઈ

❀ દોહા ❀

તીસર કારણ યહી જે ॥ ભારત સકલ સમાજ ।
મુખ શાન્તિ રહન કો ॥ સમ્પ જ્ઞાન જે કાજ ॥ ૨૫

—: ચૌપાઈ :—

સમ્પ ગ્રેમ લિયે પુનિ સોઈ ❀ ભારત મેં ઉપદેશક હોઈ
સંત ચિકાન કો યહ જ્ઞાના ❀ સમગ્રાયેવ ભારત દિત જનના
ચૌથા કારણ યહ પુનિ હોઈ ❀ સહજ યોગ જે બડા સમોઈ
યહ ઉપદેશ છીન સો જનની ❀ અહૈ મોક્ષ છી યહી નિશાની
પાંચવા કારણ યહ પુનિ હોઈ ❀ દ્વાપર ભક્ત મુદર્શન જેઈ
ઉનકો બચન દીન સો નીકે ❀ માત પિતા ઉન તારન છકે
અકાસ મૃત્યુ કરતે અટકાઈ ❀ ઉનકો બચન દીન સો આઈ
સતવાં કારણ યહ સો જનકો ❀ કમાલ કમાલી પુર્વ તપ વાકો

—: ચૌપાઈ :—

ઉનકો મોક્ષ દેન કા સોઈ ❀ દીન બચન સતગુરુ યહ હોઈ
અડવાં કારણ યહી કહાઈ ❀ ગોરખપુર મગહર કા આઈ
તહાં કલંક છોડાવન દેવ ❀ સાંચા જ્ઞાન પાલન ધર્મ સેવ

❀ દોહા ❀

વહાં જાય કર ભર્મ નેડાઈ ❀ મોક્ષ કા રાહ સાંચ બતલાઈ
આઠ પ્રકાર કારણ ને ગાવા ❀ સાહજ પ્રગટ લે સોઈ બતાવા
છોટા કારણ બહુત હૈ ધારા ❀ આગે લિખા જયગા સારા
ઉપર લિખા આઠ ને કારણ ❀ બડા બડા યહ જનો તારણ
છોટે છોટે બહુત ને તારી ❀ અન્ય માહિ સખ પ્રગટ દર્શાઈ
દુસર નમ્બર કારણ સોઈ ❀ હિન્દુ યવન તકરાર બડ હોઈ
યહ પ્રસંગ ને અસ પુનિ ગાવા ❀ ઇતિહાસ પ્રમાન બતાવા

❀ દોહા ❀

અલાઉદ્દીન સે પૂનિ ॥ ગાદી છીન સો લીન ।

પંજબ કા સરદાર ને ॥ બહલોલ લોદી છીન ॥ ૨૬

—: ચૌપાઈ :—

અલાઉદ્દીન કા પુનિ સોઈ ❀ પેન્સન બાંધિ દીન ને હોઈ
કુદરત કા યહ દેખો બાલ ❀ રાજ રંક કરત હૈ તાલ
યહ જીવ મેં પ્રભુતા જખ આવય ❀ સતગુણ જ્ઞાન તખે ભુલિ જવય
સંત ગુરૂ શાસ્ત્ર ના માના ❀ ખુદા ઈશ્વર અપને કો જના
જખ ઠોકર લાગત હૈ તારી ❀ તખ કુછ ભાન હોત હૈ વારી
લોદી વંસ આરમ્બ સો હોઈ ❀ બાદશાહ તીન લે સોઈ
પ્રથમ બહલોલ લોદી ને લયજી ❀ ઉનકા પુત્ર સિકન્દર કહેજી
સિકન્દર પુત્ર ઇબ્રાહીમ તારી ❀ લોદી વંસ એને સખ કારી
લોદી વંશ બીચ મા સોઈ ❀ સિકન્દર બાદશાહ ને હોઈ
તેહિ સમકાલ સિકન્દર જનો ❀ સ્વામી કળીર પ્રગટ લે માનો

❀ સિકન્દર કા શાસન ❀

❀ દોહા ❀

બાદશાહ સિકન્દર ને ॥ લે ગાદી નાસીન ।

પંજ કો ત્રાસ દેન લગે ॥ શેખ પ્રેમી કીન ॥ ૨૭

—: ચૌપાઈ :—

ઇતિહાસ જસ લિખી બતાવા ❀ વંસે યહા ગયા દર્શાવા
બાદશાહ સિકન્દર ને તારી ❀ ઉનકર પીર શેખ ને આહી

બાદશાહ કે અધર્મ અનીતી ❀ એસા જ્ઞાન સિખાવે દેય પ્રીતી
 શેખ ઉપદેશ શાહ ને માંતા ❀ અધર્મ અનીતી પ્રભ પર બના
 તેહિ કારન હુલ્લર ભા સોઈ ❀ હિન્દુ યવન મેં બનો હોઈ
 જસ રાબ તસ પ્રભ બનો ❀ દોનો એક રૂપ પહિયાનો
 દોનો કોમ મેં ભા તકરારા ❀ જહર ખેર બડા સો કારા
 દિન પ્રતિદિન દ્વેષ તે ભયછી ❀ ભયંકર રૂપ દોનો કા કહેછી
 સત્તા રાજ યવન કા આહી ❀ યવન કા બેર બહુત બે વાહી
 કોઈ કોઈ યવન કહત અસ સોઈ ❀ હિન્દુ ભતિ કાફર બડ હોઈ

❀ દોહા ❀

દુસર તરફ હિન્દુ યુનિ ॥ કોઈક કહત અસ આહિં ।
 મુસલમાનો મલેક્ષ હું ॥ પાપી બડ હે તાહિ ॥ ૨૮

—: ચોપાઈ :—

હિન્દુ મુસલમાન હૈ દોનો ❀ હિન્સા પાપ કરત બહુ ગોનો
 યવન મેં હિન્સા બહુત બે હોઈ ❀ ગાય આદિક ગિન સકે ના કોઈ
 સાહબ કબીર કહા હું તાહી ❀ સો નીચે લિખત હું આહી
 વો હલાલ વો જટકા મારે ❀ આગ દોનો ધર લાગિ બરે
 મુસલમાન હલાલી કરતે ❀ હિન્દુ બહુત બકડા કે દનતે
 દોનો ગુના પાપ બહુ કરહી ❀ ધનકર ગલા વોઈ બે કટહી
 છવ હિન્સા કરે મત કોઈ ❀ બદલા તુમસે લયગે વોઈ

❀ દોહા ❀

ઉસી સમય કે બીચ મેં ॥ ન્યાય નીત કુછ નાહિં ।
 પાપ કરન જસ મન ગમ્ય ॥ કરત વોહી હું તાહિં ॥ ૨૯

—: ચોપાઈ :—

મુસલમાન છી જહાં બહુ બસ્તી ❀ બેર ધનકા બહુત તે ચલતી
 હિન્દુ કે નાના દુખ દોઈ ❀ વહ દુખ કહો સકે ના કોઈ
 હિન્દુ કા જહાં બેર બખાનો ❀ યવનો કે તહાં દુખ સો માનો
 દોનો કોમ મેં ભયા બિરોધા ❀ દોનો દીન મારેગે બેધા
 બહુત સે નારી દરન ભા સોઈ ❀ બાલક દરે દાસ બે વોઈ

મંદિર દેવ બહુત ને તોડા ❀ મસ્જિદ નાસ લઈ બડ નેડા
 દોનો કોમ કા બહુ ધન લુટી ❀ અચ્છા બસ્તુ લેગે તે નેતી
 બહુત ઈમારત કીમત ભારી ❀ આગ લગાય જલાયે સારી
 કોઈ અપને ઘર મન્દીર માહી ❀ નાદ બળય સકત હૈ નાહી
 કયા કીર્તન પાટ ને પુલ ❀ ભેરસે કોઈ બોલ સકે ના દુલ
 ❀ દોહા ❀

બહુત ગ્રન્થ જલા દિયા ॥ તખ ફારસી અરબી ગહી ।

માતૃ ભાષા કે બયાને ॥ કબીર ને હિન્દી કહી ॥ ૩૦

—: ચોપાઈ :—

એક કવી કહા પુનિ સોઈ ❀ ઉપર દોહા મેં વહ હોઈ
 બહુત સ્થલ પર અસ તે ભયગી ❀ કુરાન કિતાબ જલાવત ગયગી
 યહ બડ દુખ વર્ણી ના જઈ ❀ યહ દુખ સે અબ કૌન છોડાઈ
 હિન્દુ યવન પ્રભ ને તાહી ❀ હાય હાય પુકારય આહી
 એક દુસર દુશ્મન ભે સોઈ ❀ દુખ પહાડ દટા ને હોઈ
 બડે આચારિયે હૈ તે નતિમ ❀ સાધુ વિદ્વાન ગરીબ કહાતિમ
 રાબ પ્રભ શ્રીમન્તે સોઈ ❀ કરે અર્જ ઇશ્વર સે હોઈ
 હે ભગવાન કહાં હો આપે ❀ યહ બડ કપટ હરન કરો તાપે
 અધર્મ પાપ જબે બડી નહી ❀ તખ ઓતાર આપ ધરો આહી
 ત્રાહિ ત્રાહિ ને બડ દુખ ટારો ❀ હમ સખ આપ ચરન મેં વારો
 ॥ સ્વયં પ્રજ્ઞ પ્રગટ ॥

❀ દોહા ❀

દુસર તરફ મેં યહ ને ॥ યવન મેં અચ્છે જાન ।

કાજ પીર મોલવી પુનિ ॥ ગૃહસ્થ નાગરીક માન ॥ ૩૧

—: ચોપાઈ :—

યે રાખ ખિનય ખુદા સે કરહી ❀ અલ્લાહ પૈગમ્બર સુનો મમ તરહી
 હમ સખ સરન આપકે આયે ❀ રક્ષન કરો ને આપ સોહાય
 યહ ભયંકર દુખ બહુ હોઈ ❀ અલ્લા આપ ભયાઓ સોઈ
 મહાન સંગ્રામ તે કન્યર ધાની ❀ બહુતકર મરે ખબર ના જાની

સમરથ બ્રહ્મ વચન અસ ભાખા ❀ સમ્યક્ જ્ઞાન સમઝાયો આખા
મમ રૂપ નામ ને હોઈ ❀ જીવ પ્રાણ ઔ સુરતા સોઈ
ઘટ લિતર સખ જ્ઞાન બખાનો ❀ સહજ ધ્યાન જ્ઞાન તુમ બનો
યહ જીવોં કા કહોં સંદેશા ❀ સુખી હોય આવય યહ દેશા
જ્ઞાની પુરૂષ હું ને સોઈ ❀ સાહેબ કબીર વહી પુની હોઈ
યહ ભવસાગર કે ને માહી ❀ આવન કો નિર્ણય કિયે તાહી
સાહેબ કબીર કહા હું સોઈ ❀ ધર્મદાસ સે પ્રસંગ યહ બેઈ
સો વહ શબ્દ નીચે લિખ દીન્હા ❀ મંગલ કાવ્ય કહાવત ચીન્હા

❀ દોહા ❀

ઉસી સમય મેં ને પૂનિ ॥ સમરથ પુરૂષ જરૂર ।
સુખી કરે દો દીન કો ॥ જિનમે પૂરન નૂર ॥ ૩૪

॥ મંગલ શબ્દ ॥

પ્રથમ સમરથ શબ્દ ઉચારા ❀ ખોલે અમૃત બાની હો
હંસ ઉબારન અંશ પકાયે ❀ ભવ સાગર બવ જ્ઞાની હો
તખહી જ્ઞાની બિનતી શીન્હા ❀ હમકો દેવ સહિદાની હો
સો મેં લે ભવસાગર બહોં ❀ સખ સો કહુ બખાની હો
લૈહૌં હંસા મૂલ પ્રવાના ❀ સત્ય શબ્દ ટકસારા હો
બધર આરતી કરૂ બનાઈ ❀ આવે લોક મંઝારા હો
ધતના સુન કે શીન પયાના ❀ જ્ઞાની આયે સંસારા હો
ધર ધર સખસો કહૂં પુકારી ❀ માનો શબ્દ હમારા હો
સતગુરૂ મત વિન નર નહિ છૂટે ❀ ધર્મ રાય કે ફાંસા હો
સાહેબ કબીર ઉબગર સદગુરૂ ❀ નિજ માનો ધર્મ દાશા હો

—: ચૌપાઈ :—

અમર ધામ સત્ય પુરૂષ બિદેહી ❀ શક્તિ અનન્ત ભરી પુનિ તેહી
સનાતન ધર્મ ભારત કે માહી ❀ ઉસકો રક્ષન કરન પકાહી
પુરૂષ હુકુમ શીન ચેહિ ભાંતી ❀ તપસી કથા ને લિખે સોહાતી
સમરથ બ્રહ્મ પુરૂષ સમીપા ❀ શ્વેત બેતિ પ્રગટ ભય રૂપા

મૃત્યુ લોક કાશી પુરી ધામા ❀ આય જ્યોતિ તહાં કીન મુકામા
 લહેર નામ સરોવર જે આહી ❀ કમલ અનન્ત ખિલે તેહિ માહી
 શ્વેત કમલ પર આસન કીન્હા ❀ જ્યોતિ બાલ રૂપ ધરિ લીન્હા
 સાહબ કબીર સો બાલક હોઈ ❀ બાલ રૂપ ધારન કીયા સોઈ
 કાશી ધામ રામાનન્દ માની ❀ ઉનકર શિષ્ય અષ્ટાનન્દ જાની
 વહ તાલ પર ધ્યાન લગાઈ ❀ ખેડે રહે અનન્દ મન છાઈ
 અષ્ટાનન્દ પ્રકાશ કે દેખા ❀ મન મેં અચરજ ભયે વિશેખા

❀ દોહા ❀

અષ્ટા નન્દ તખ આય કે ॥ ગુરુ સે કહ ગે વૈન ।

સ્વામી છ જે સમજ ગે ॥ દેખે ગે ભર નૈન ॥ ૩૫

—: ઔપાઈ :—

બહુ તપ કરે ઋષી મુનિ દેવા ❀ તીન કાલ કા જનન્ય બેવા
 વે સખ બિનય જે કરે અનૂપા ❀ જગત પિતા ધરે બાલ સ્વરૂપા
 ધન્ય કાશી ધન્ય સરોવર જાની ❀ ધન્ય કમલ પ્રગટે સુખ ખાની
 મોર ચક્રાર કોકીલા મૈના ❀ મધુર મધુર સ્વર બોલહી ચૈના
 મન્દ મુગન્ય શીતલ બહ પવના ❀ આનન્દ છાય ગયે સખ ભવના
 બહુ જામરોં તહાં કમલ અનૂપા ❀ ગુજત રસ લે મધુર સ્વરૂપા
 જે માસ બપોહિત જાનો ❀ ગાજ વીજ તે સોમ બખાનો
 ઉતમ લગન તિથિ વાર બખાની ❀ સખ ઉતમ પ્રગટે સુખ ખાની
 ચે સખ આય કીન પ્રભુ સેવા ❀ જે જેહિ કામ સો લાયક જેવા

❀ દોહા ❀

ચે સખ હાજર હોત બે ॥ અપના સાહબ જાન ।

કી સમરથ કી પ્રેમ ॥ કી કુદરતી માન ॥ ૩૬

જે માસ પુનમ તિથી ॥ સોમવાર સુખ તાહિ ।

સંવત ચૌદહ સૌ છપના ॥ સતગુરુ પ્રગટે આહિ ॥ ૩૭

—: ઔપાઈ :—

આગે સુનો તુમ ચતુર સુજના ❀ પ્રગટ કારણ તે અષ્ટ બખાના
 ભક્ત સુદર્શન દાપર માહી ❀ સાહબ ઉનકા બચત કદાહી

તપસ્વી કૃત   ✽   કળીર સત્ય પ્રકાશ
દોહા :- ગગન મંદલ સે લિતરે ॥ સાહ્યમ પુરૂષ કળીર
જલજ માર્દિ પોદન દિયે ॥ દોનો દીન કા પીર

કળીર સાહેબે કાશીધામ લહર તળાવના કમલ ફૂલમાં જ્યોતિષ્યે
ખાલ સ્વરૂપ ધારણ કર્યું અને અષ્ટાનદને તેજપૂજનુ દર્શન થયું.

મૃત્યુ લોક કાશી પુરી ધામા ❀ આય જ્યોતિ તહાં કીન મુકામા
 લહેર નામ સરોવર જે આહી ❀ કમલ અનન્ત ખિલે તેહિ માહી
 રવેત કમલ પર આસન કીન્હા ❀ જ્યોતિ બાલ રૂપ ધરિ લીન્હા
 સાહબ કબીર સો બાલક હોઈ ❀ બાલ રૂપ ધારન કીયા સોઈ
 કાશી ધામ રામાનન્દ માની ❀ ઉનકર શિષ્ય અષ્ટાનન્દ બની
 વહ તાલ પર ધ્યાન લગાઈ ❀ બૈઠે રહે અનન્દ મન છાઈ
 અષ્ટાનન્દ પ્રકાશ કે દેખા ❀ મન મેં અચરજ ભયે વિશેખા

❀ દોહા ❀

અષ્ટા નન્દ તખ આય કે ॥ ગુરુ સે કહ ગે વૈન ।

સ્વામી છુ બે સમઝ ગે ॥ દેખે ગે ખર નૈન ॥ ૩૫

—: ચોપાઈ :—

બહુ તપ કરે ઋષી મુનિ દેવા ❀ તીન કાલ કા બનય બેવા
 વે સખ બિનય બે કરૈ અનૂપા ❀ જગત પિતા ધરે બાલ સ્વરૂપા
 ધન્ય કાશી ધન્ય સરોવર બની ❀ ધન્ય કમલ પ્રગટે સુખ ખાની
 મોર ચક્રોર કોકીલા મૈના ❀ મધુર મધુર સ્વર બોલહી ચૈના
 મન્દ મુગન્ધ શીતલ બહ પવના ❀ આનન્દ છાય ગયે સખ ભવના
 બહુ બ્રમરોં તહાં કમલ અનૂપા ❀ ગુંજત રસ લે મધુર સ્વરૂપા
 જેઠ માસ બર્ષાહિત બનો ❀ ગાજ વીજ તે સોમ બખાનો
 ઉતમ લગન તિથિ વાર બખાની ❀ સખ ઉતમ પ્રગટે સુખ ખાની
 ચે સખ આય કીન પ્રભુ સેવા ❀ બે જેહિ કામ સો લાયક જેવા

❀ દોહા ❀

ચે સખ હાથર હોત બે ॥ અપના સાહબ બન ।

કી સમરથ કી પ્રેમી ॥ કી કુદરતી માન ॥ ૩૬

જેઠ માસ પુનમ તિથી ॥ સોમવાર સુખ તાહિ ।

સંવત ચૌદહ સૌ છપના ॥ સતગુરુ પ્રગટે આહિ ॥ ૩૭

—: ચોપાઈ :—

આગે મુનો તુમ ચતુર મુબના ❀ પ્રગટ કારણ તે અષ્ટ બખાના
 ભક્ત મુદર્શન દાખ માહી ❀ સાહબ ઉનકા બચન કદાહી

તપસ્વી કૃત   ૭   કબીર સત્ય પ્રકાશ
 દોહા :- ગગન મંડલ સે કિતરે ॥ સાહ્યમ પુરૂષ કબીર
 જલમ મારિ પોદન કિયે ॥ દોનો દીન કા પીર

કબીર સાહેબે કાશીધામ લહર તળાવના કમલ ફૂલમાં. જ્યોતિરૂપે
 ખાલ સ્વરૂપ ધારણ કર્યું અને અષ્ટાનંદને તેજપૂર્ણનું દર્શન થયું

तारन कहेजि उनके पित माता ❀ काशी भराय अक्षमन भिज्याता
गौरीशंकर नाम कहाँ ❀ नारी नाम सरशती धराध
शिव श्री लक्ष्मि करत जे सोध ❀ शिव शिव जपत ते जे होध
शिव जोलत शिव भंटीर जहाँ ❀ विन्धनाथ का भंटीर आहाँ
काशी नगर में यवन धनेरे ❀ ला तकरार धनही के जेरे
येही कारन अहु यवन रीसाध ❀ गौरीशंकर के भिटलाध
दम्पति धर्म अष्ट जप कीन्हा ❀ नाम पहल तेहि कर हिर दीना
महा दुःखसागर में पड़ि गयजि ❀ कर्म श्री गती गहन सो कहेजि
❀ दोहा ❀

नीरू नीमा नाम धरी ॥ अलज्जरी से कीन्हा ।

दोनो दुःख में आय- पडे ॥ दिन दिन होत भलीन ॥ ३८

—: चौपाई :—

धर्म धुरंधर दम्पति जनो ❀ निरादिन शोक करे अहु भानो
शिव से भिनय करै अहु लांती ❀ हरो जेमम दुःख असुर आराती
अहु कटपांत करे पुनि लारी ❀ जे मुनकर सण होय दुःभारी
एक दिन ऐसी अनि आध ❀ मध्य रात गंगा तट जध
मृत्यु करन के लये तैयारा ❀ तब गंगा पर शब्द उयारा
शब्द आकाश जानी तब होध ❀ आक्षन मृत्यु करो मत कोध
थेरे समय के जाद तुमरा ❀ सण दुःख दन्द होय निर्वासा
साक्ष्य कपीर यह जानी कीन्हा ❀ दम्पति धर आये सुख यीन्हा
उपर प्रसंग कहा समुआध ❀ साक्ष्य प्रगट के पहिले आध
सज्जन मुनो प्रीति मन लाही ❀ आगल कथा कहां समुआधी
❀ दोहा ❀

लेहर सरोवर कमलमें ॥ सतगुरु आल स्वरूप ।

स्नान करन दम्पति जे ॥ है जहां सुर रूप ॥ ३९

—: चौपाई :—

गौरीशंकर जैठे तट पाहीं ❀ स्नान करन सरस्वती सिधाहीं
आगे कमल पर जेते आलक ❀ माता द्रष्टि परी तेहि काजक
सुन्दर आलक देणी मनोहर ❀ लिये उठाय जोलि शिव हरहर

ગૌરીશંકર જહં ધ્યાન લગાહી ❀ બાલક સોઈ તહાં લે આહી
માતા બોલી બચન સોહાઈ ❀ યહ બાલક તો ધર લે બહી
લાલન પાલન સમય ખિતાર્થ ❀ દુખ કા દિવસ ખિત સો બધ
ધન્ય ભાગ્ય યહ બાલક પાવા ❀ સરસ્વતી એસે બચન સુનાવા
પંડીત દેખે બાલક રૂપા ❀ મન મેં તકે તે કરે અનૂપા
જે બાલક યહ ધર લે ચલ હી ❀ સમાજ હસૈ સખ 'નિન્દા કરહી
સાહજ બોલે અમૃત બાની ❀ વ્રાહ્મન ધીર ધરો તુમ બની
❀ દોહા ❀

ભક્ત મુદર્શન દ્વાપર મેં ॥ તે મમ શિષ્ય હમાર ।

માત પિતા ઉનકા પુત્રી ॥ સત્ય બચન મમ સાર ॥ ૪૦

—: ચોપાઈ :—

મુદર્શનભક્તમમ ભક્તિ કીન્હા ❀ ઉનકર બચન માનિ હમ લીન્હા
બચન દીન મમ તિનકે પાહી ❀ તુમકો મોક્ષ દેન કો આહી
દુસર કારન ઔર સુનાઈ ❀ શૃવ કરન ગંગા પર બધ
વાની હુઈ આકાશ મેં સોઈ ❀ વહ વાની હમહિ ક્રિયા હોઈ
કારણ એહી મિલે મેં તોહી ❀ બહુ ચૌરાસીમ જીવ બહોંહી
દમ્પતિ સુનકે એસી બાની ❀ જે આશ્ચર્ય બેદ બડ બની
જીત કાલ કી બાની સુનકે ❀ બહુ આનન્દ હોસ નહિ તનકે
અંગ અંગ કી દેખે સોભા ❀ માનો કામ દેખિ મન લોભા
દર્શન કરિ દમ્પતિ હર્ષાહી ❀ બડે ભાગ્ય હમ ધનકો પાહી
ચરન લાગિ વિનય બહુ કીન્હા ❀ લે ધર આય કો આનન્દ લીન્હા

❀ દોહા ❀

દમ્પતિ ભાગ્ય બખાન હી ॥ આનન્દ મંગલ માન ।

બડા દેવ કોઈ આયે હે ॥ કરિ હે મમ કલ્યાન ॥ ૪૧

—: ચોપાઈ :—

હર્ષિત બદન સો મન સકુચાયે ❀ ભાગ્ય બાગિ પુર્વ કા આયે
મુન્દર સેજ જે દિન ખિજાર્થ ❀ સાહજ કો તહં સયન કરાર્થ
અત્તર ગુલાબ મુગંધિત નાના ❀ ધુપ દીપ પુલ્લ કરી માના

કાશીધામ ખામે લહર તલાવ કમલકુલમાં વિગજતા સરસ્વતી
દેવીને બાલરૂપે કબીર સાહેબે દર્શન દીધા.

साहज जहां ते सयन कराहीं ❀ सोना मोहर मिलय ऐक ताहीं
 थोडा समय के कारण जनो ❀ मोहर मिलत बहुत हथिनी
 दम्पति रहे गरीबी भाई ❀ यह प्रसंग रया प्रलु ताहीं
 पान पान औ सभ व्याहार ❀ धर्म का मूल है दान अथार
 दान होत है धन के आये ❀ धर्मीक पुक्ष के पास सोहाये
 नित नव करे साहज पद पुन ❀ भादे प्रीत लाव न दुन
 सुभ सागर में आनन्द करहीं ❀ साहज को देखि मनहि मन गुनहीं
 ❀ दोहा ❀

दुःख हरिद्र सभही गये ॥ साहज के प्रभाव ।
 गौरी शंकर सरस्वती ॥ आनन्द भंगल गाव ॥ ४२

—: योपार्ध :—

साहज कपीर दुध ना लेहि ❀ तेज पुनज का है जे देखी
 दम्पति कहैं दोनो कर जेरी ❀ करो पान प्रबु दुध मन मोरी
 आप जे दुध पियत नहि आशु ❀ पान पान तजो तुमरे काशु
 दम्पति रहे दोउ दिन जूना ❀ प्रेम जनी प्रलु कहेउ भिरोभा
 तुम्हरे हठ करिहों पय पाना ❀ कण्ह ना अस हठ कीछो अनता
 सात दिवस भछिया भंगवार्ध ❀ उसके नीचे घडा धराध
 साहज दष्टि करा पुनि ओही ❀ दुध से लरिगा घडा समोही
 यह प्रभाव देखी अनुरागे ❀ सभ को अडा अयम्भा लागे
 उन देखत हीन पय पाना ❀ लोजन दुध कुछ कीन न आना
 ऐसे कही पडा सन्यास ❀ लोजन पान कीन नही होग
 ❀ दोहा ❀

परम प्रेम की रीत जे ॥ साहज सो पहिचान ।
 सभको देखत में पुनि ॥ साहज कीन पय पान ॥ ४३

—: योपार्ध :—

आगे लय मोक्ष तेहि दीन्हा ❀ धन्य भछिया का आतम चीन्हा
 कुछ दिन ऐसे में यति गयउ ❀ दम्पति बहुत आनन्दीन लयउ
 आलस रूप तागू गृह रहते ❀ पान पान तहां नहि कुछ करते

भिन भोजन तन छभि अति सोहै ❀ देभि रूप सभ कर मन मोहै
 शुक्ल पक्ष जस यन्त्र प्रकाशै ❀ ऐसे रूप सतगुरु का भासै
 अंग अंग की है गहु शोभा ❀ देवत छभि भदन मन लोभा
 पांथ तत्व से पृथक स्वरूपा ❀ सत्य अभाध्य भिनसै नहि रूपा
 जेती रूप से रूप 'गगटाई' ❀ सो वह रूप कभीर कहां
 कौतिक 'दृष्टिक' 'दृष्टिक' तापै ❀ कभीर रूप में कबी न व्यापै
 कौम कोध 'लोभ' ना 'मोहा' ❀ आलस-निद्रा क्षुधा न द्रोहा
 सद्गुरु सदा आचरन जनो ❀ ऐसे रूप कभीर अभाजो
 भोजन पान कुछ ना करहीं ❀ दिन दिन रूप गहै पुनि तमहीं

❀ दोहा ❀

योगलत कभीर - का ॥ ऐसा रूप अभाज ।

तीन लोक चौदह लुवन ॥ पटतर कोई न आत ॥ ४४

—: चौपाई :—

गौरीशंकर करै भियारा ❀ आल रूप देव पग धारा
 वैदिक धर्म निधम सो जानी ❀ धन कर नाम रणो सुभ जानी
 देभि सरस्वतीका भत लीन्हा ❀ पंडित अक न्योतिष प्रमीन्हा
 करि विवेक उनको ले आये ❀ साहज सागे तेहि पैकाये
 पंडित कहैं सुनौ दीज राठि ❀ आलक जन्य समय भतलाठि
 गौरीशंकर जोले हर्षाई ❀ जन्य समय कुछ अजर न पाई
 काशी पास लहर सरोवर ❀ कमल गहुत जिले पुनि तेहि पर
 पुनम तीथि सोमवार अजानी ❀ जेठ भास भाले सुभ जानी
 तेहि पर पंडित करै भियारा ❀ उत्तम गहुत समय निरधारा

❀ दोहा ❀

न्योतिष गणित में भाले ॥ अग देव अवतार ।

भदत्त पुरन से लरा ॥ राणो नाम भियार ॥ ४५

—: चौपाई :—

सद्गुरु जोले अमृत वानी ❀ न्योतिष में तुम कुशल अजानी
 नाम हमार कभीर कदाये ❀ येहि नाम निधम करी आये

ભાત્ત સ્વરૂપમાં કબીર સાદેબે ગૌરીશંકરના મહાનમાં
પંડિત જયોતીધીયોને સ્વમુખે પોતાનું નામ કહ્યું.

दुसर नाम करो मत चिन्ता ❀ नाम रुप हमही निर्माता
छोटा भालक के मुख जानी ❀ सुनि पंडित में अचरन भानी
आपन लाग्य करे ज्ञाना ❀ पंडित पडे चरन लपटाना
सात बार परिक्रमा करिके ❀ अहुत भिनय साहज सो करिके
पंडित गे अपने निज धाम ❀ स्वमुख कहेउ कभीर सो नामा
कभीर नाम में अउ प्रलावा ❀ जन जे जपत अहुत मुख पावा
नाम कभीर प्रसीद जगमाहीं ❀ कुंजर पाप सिंह है ताहीं
❀ दोहा ❀

कभीर नाम नही कहा ॥ कोर पंडित विद्वान ।
निज मुख कहे सो अगम है ॥ कभीर नाम जलवान ॥ ४६

—: चौपाई :—

दोह सिद्धि प्रगट लय जगही ❀ जछिया दुध नाम कहा तजही
काशी नगर हैल गर्भ जाता ❀ घर घर चरया होय सोहाता
गौरीशंकर के घर भालक ❀ देव अउ कोर जनमुख पालक
आपन शक्ति साहज छीपाई ❀ अउ कारन प्रलाव देपाई
कारन सर प्रलाव जताई ❀ दमपति को कहे समुअई
यह सभ जनि रहो मनमाही ❀ प्रगट प्रीये कुछ लाल ना आही
अहु प्रकार के आनंद करही ❀ दंपति समुजि समुजि दिल लरही
गौरीशंकर धन्य जिज्ञासू ❀ पुरन जल जहि घर आसू
देव सभ भानि साहज को पूजे ❀ दुसर चिन्ता कुछ ना सुजे

❀ दोहा ❀

अहुत जन्म के धर्म से ॥ दम्पति को मुख दीन ।
दुःख पीछे मुख होत है ॥ कहे ते संत प्रवीन ॥ ४७

—: चौपाई :—

काशी नगर के जे नर नारी ❀ साहज दर्श लालसा : लारी
आवय लोग बीड अहु लागे ❀ पगे लागी सजहि मुख भागे
सभ सजीया भील भजलमाई ❀ आनंद हैल गया सभ धाई
निजनिज भूति सभे जानी ❀ भोलानाथ अहे मुख दानी

મનમા તર્ક નો હોય બીશેષી ❀ સાહજ પ્રભાવ દીનો દિનદેખી
માતા પ્રશ્ન થીન એહી ભાંતી ❀ સાહજ ખુસ ભે મનહિ સોહાતી
સાહજ કહે સુનો દિજ રાઈ ❀ આદિહ સે સજ કથા સુનાઈ
યહ પ્રસંગ સુનો મન માહી ❀ સુન કે પ્રગટ કરો મત દાહી
❀ દોહા ❀

પુરન પ્રેમ નો દેખિ કર ॥ બિહસે દીના નાથ ।
માત સરસ્વતી પ્રશ્ન મેં ॥ ભરા પ્રેમ ભક્તિ સાથં ॥ ૫૦

—: ચૌપાઈ :—

આદિ પુરૂષ નિઃઅક્ષર બનો ❀ દેહ ધરી મેં પ્રગટ બખાનો
ગુપ્ત રહું નહિં લખિ પાયા ❀ સો મેં જગ મે આય ચેતાયા
ભુગન ભુગન આયેવ સંસારા ❀ રહુ નીરંતર પ્રગટ પસારા
સતયુગ સત સુકિત વહી ખેરા ❀ ચેતા નામ મુનીદ્ર નો મેરા
દ્વાપર કૃષ્ણામય કહાઈ ❀ કલિયુગ નામ કળીર ધરાઈ
ચાર યુગન મે આરો નામુ ❀ માયા રહિત રહુ સજ ઠામુ
સો જગ પહિયા ને નહિ ભાઈ ❀ સુરનર મુનિ રહે મુખ ગાઈ
કર્તા હોય હમ જગશિર બયા ❀ ગુરૂ સ્વરૂપ મુક્તાવન આયા
આપહિ દેવ આપહિ પાતી ❀ આપે ધર્મ આપહિ કુલ ભતી

❀ દોહા ❀

ભુગન ભુગન મેં આઈયા ॥ બનય બિરલા દોય ।
ને ભતા સો મુખી હુવા ॥ લહા અમર પદ સોય ॥ ૫૧

—: ચૌપાઈ :—

સર્વુ ભૂત સંસાર નિવાસી ❀ આપે ખસમ આપ સુખ ખાસી
તન મન સે ભક્તિ કરો સોઈ ❀ સત્ય કળીર કહન હેં નેઈ
ને ચિન્હે તાકે નિર્મલ અંગા ❀ અન ચીન્હે નર લયે પતંગા
ભાવન અક્ષર બીર કળીર કહાવન ❀ કલિયુગ કેર જીવ મુક્તાવન
પ્રથમહિ સો મેં રહે બિદેહી ❀ જીવન કાજ ધરા યહ દેહી
પ્રગટ રૂપ નો તુમ સજ દેખો ❀ માયા અંશ જરા ના લેખો
તેજ પુનજ કા અહં શરીરા ❀ દૈહિક ધર્મ હમૈ નહી પીરા

સત્યલોક સમરથ દયાલા ❀ કોટિ સૂર્ય એક રોમ ઊબલા
સમરથ હુકુમ માની જગ આંજી ❀ છવોં કા દુઃખ દ્વન્દ છોડાગી
❀ દોહા ❀

સખ ધામોં કે જે ઉપરે ॥ અમર ધામ સ્થાન ।
તહાં સે હમ જે આય કે ॥ પ્રગટ જગત મેં જન ॥ ૫૨

—: ચૌપાઈ :—

સખ પહિચાન કહા પ્રભુ જળકે ❀ દમ્પતિ હર્ષ લાન નહી તનકે
ધરિં ધીરજ તખ અસ્તુત લાઈ ❀ દોનો ચરણ પડે હર્ષાઈ
અહો નાય મેં તુમ્હે ના ચિન્હા ❀ ધરિવર આપ ધરેઉ નર દેહા
સાહબ કબીર બ્રહ્મ હો તેહીં ❀ હમ હિત લીન્હી બાલ સો દેહીં
તવ મહિમા બેદ નહિ જની ❀ નેતિ નેતિ સો કરે બખાની
યોગી લોખ યોગ બહુ કરહીં ❀ તપસી લોગ જે તપ આદરહીં
તવ દર્શન લગિ તપ કરી નાના ❀ વર્ષ હજારે જય બખાના
જે નિર્વિઘ્ન હોય તપ પૂરા ❀ સાહબ દર્શ પાવય વો સૂરા
અહો ભાગ્ય કયા કહો બખાની ❀ મમ તપ-યોગ ન લક્ષિતસયાની
સેવા બ્રત બહુત નહીં ઠાની ❀ દાન પુન્ય નહીં જોર બખાની
સખ પ્રકાર મેં સાધન હીના ❀ દર્શન દે કરે પ્રીહો સુલીના
ધીન બીનય દમ્પતિ સોહાતી ❀ પ્રભુ સંતોષ દિન બહુ ભાંતી

❀ દોહા ❀

સખ પ્રકાર સે આપ હો ॥ હમ પર કૃપા નિધાન ।
ધન્ય સાહબ તવ સાહિબી ॥ કહાં લગી કરો બખાન ॥ ૫૩

—: ચૌપાઈ :—

મુદ્ધ આચરન રહેં પુનિ દોઈ ❀ નિત આનન્દ કરે પ્રભુ જોઈ
દમ્પતિ કે મન અસ અનુરાગા ❀ ધર્મ માહિ ચિત હરદમ લાગા
સાહબ પ્રી આજ્ઞા મન મેં માની ❀ સેવા ધર્મ અપનો જની
સાધુ બીમ ધર આવય જળદી ❀ આદર માન કરે પુનિ સખદી
ભોજન આપિ દેરે બહુ દાના ❀ નિજ ભાગ્ય કા કરે બખાના
ગરીબ દુઃખી જે કોઈ આવય ❀ તાહિ દેખિ મન મેં દુઃખ પાવે

એસી હાલત રહી હમારી ❀ સાહબ દયાસે લયેઉ સુખારી
મન સંતોષ કરૈ યુનિ તેહી ❀ રંક દુઃખી પર બહુત સનેહી
દમ્પતિ ધર્મ બ્રહ્મ ભેજવતે ❀ બહુ દુઃખ કષ્ટ રહા યુનિ તબતે
❀ દોહા ❀

દમ્પતિ વહ દુઃખ ભુલિગે ॥ સાહબ કે પ્રતાપ ।

મંગલરૂપ કબીર બે ॥ તહાં ના તીનો તાપ ॥ ૫૪

—: ચૌપાઈ :—

દોનો પવીત્ર મન કરૈ બીચારા ❀ અપને મોક્ષ સાહબ પગુ ધારા
સમ્મત કરી સાહબ પહં ગયગિ ❀ પૂજ કરી ચરન ગહિ રહગિ
દમ્પતિ કહે દોનો કર બેરી ❀ આદિ પુરૂષ સુન બીનતી મોરી
મમ આચરન હોય વોહી બેગૂ ❀ તો ઉપદેશ કરો સન્મેગૂ
મોક્ષ અમર પદ શી હે ઇચ્છા ❀ આવા ગમન શી નહી ઇચ્છા
દમ્પતિ શી જિજ્ઞાસા બની ❀ સાહબ ખુસ બહુત બખાની
મમ આગમન હુવા એહિ હેતૂ ❀ બહુત સમય કર બાત સચેતૂ
ઉત્તમ સમય આય યુનિ જબહિ ❀ ઉત્તમ વસ્તુ મંગાયેવ તબહી
જીવ બ્રહ્મ સુરતા અરૂ પ્રાના ❀ ચારો ભેદ કહેગિ બિલગાના
ધટ લીતર સખ ભેદ બનાઈ ❀ ધ્યાન કરન કો નિત સમુકાઈ
કામ બાસના સખ મીટી બઈ ❀ મોક્ષ કા સાધન સખે બતાઈ
મનસીજ બેગ સાનતી હોવય ❀ ધ્યાન કીયસ સમુકાચેવ સોવય
યહ જ્ઞાન બિન સખ તુમ બનો ❀ સખ જ્ઞાન નિસ્ફલ કરી માનો
કામ દેવ સાનતી હોઈ ❀ યહ ચાહી સમુકાચેવ સોઈ
❀ દોહા ❀

દમ્પતિ કો ઉપદેશ કરી ॥ આતમ જ્ઞાન લખાય ।

ધ્યાન ક્રિયા સે હોત હં ॥ મોક્ષ અમર પદ પાય ॥ ૫૫

—: ચૌપાઈ :—

યહ ઉપદેશ માન સે રાખો ❀ પ્રગટ કરો મત કહી ન લાખો
સદગુન ભાવ દેખ યુનિ જિનમેં ❀ ગુરૂભાવ માન્ય બે તુમમેં
અસ જિજ્ઞાસા જિનમેં પાઈ ❀ એમે સુજનકો ભેદ લખાઈ
લે ઉપદેશ લયે નિહાલા ❀ નિસદ્દિન કરૈ સો પ્રતિ પાલા
રાત્રી દીવમ આનન્દ મેં બઈ ❀ અધ્યાત્મિક જ્ઞાન બહુત સુખદાઈ

❀ ਟੋਛਾ ❀

ਸਭ ਖੁਸ਼ਾਨੁ ਤੇ ਕਾਰਧੁ ॥ ਆਇ ਖੁਸ਼ ਸੋ ਜਨ ।

ਸਤਗੁਰੁ ਸੋਧਿ ਰੂਪੁ ਛੋ ॥ ਨਮੋ ਤਵ ਪਦਰਯ ਮਾਨ ॥ ੫੬

—: ਘੋਸਾਰ :—

ਗੀਰੀਸ਼ਾਂਕਰੁ ਤੁਛੋਂ ਕਰ ਜੋਰੀ ❀ ਆਇ ਖੁਸ਼ ਸੁਨ ਬਿਨੀਤੀ ਮੋਰੀ
ਆਤਮ ਮੋਖਿ ਹੋਯ ਜੇ ਲਾਂਤੀ ❀ ਸਹਜ ਧਿਆਨ ਜਪ ਕਛੇਵ ਸੋਛਤੀ
ਸੋਧਿ ਜ਼ਾਨ ਲਾਭੋ ਮੁਖੁ ਰਾਏ ❀ ਭਿਸਤਾਰ ਸਹਿਤ ਮਮ ਮੁਖ ਉਪਯੋਏ
ਐਸਾ ਮੁਖ ਸੁਨਾ ਜਪੁ ਤੇਛੀ ❀ ਸਾਹਯ ਕਭੀਰ ਖੁਸ਼ੀ ਜੇ ਵੇਛੀ
ਸਾਹਯ ਕਛਾ ਸੁਨੋ ਤੁਮ ਟੋਛੀ ❀ ਭਯਾ ਜ਼ਾਨ ਕਛੋ ਮੈਂ ਸੋਛੀ
ਸਤਗੁਰੁ ਘਰਨ ਮੇਰੇ ਜੇ ਕਰਛੀ ❀ ਵਡੇ ਭਵਸਾਗਰ ਸੇ ਭਵ ਤਰਛੀ
ਮਛਾਕਾਲ ਜੇ ਹੈ ਭਿਕਾਰਲਾ ❀ ਸਿੰਛੇ ਸਮਾਨ ਜਗ ਕਾ ਹੈ ਕਾਲਾ
ਸਭ ਤੇ ਮਾਸ ਕਾਲ ਨੇ ਧੀਨ੍ਹਾ ❀ ਸੋਧਿ ਭਯੇ ਸਤਗੁਰੁ ਜੇ ਘੀਨ੍ਹਾ
ਆਇ ਨਾਮ ਨਿਰਾਲਾਭੁ ਸੋ ਜਨੋ ❀ ਸਭ ਤੇ ਪਰੇ ਤਾਛੀ ਤੇ ਮਾਨੋ
ਸੋਧਿ ਨਾਮ ਸਤਗੁਰੁ ਸੇ ਪਾਵਾ ❀ ਭਵਸਾਗਰ ਸੋਧਿ ਪਾਰ ਲਗਾਵਾ

❀ ਟੋਛਾ ❀

ਮਹਿਮਾ ਆਇ ਨਾਮ ਕਾ ॥ ਭਯੁਤ ਛੇਂ ਜੇ ਸੋਧ ।

ਥੇਛਿ ਆਪਧ ਭਵਰਾਗ ਕਾ ॥ ਜਨੋ ਤੁਮ ਪੁਨਿ ਹੋਧ ॥ ੫੭

—: ਘੋਸਾਰ :—

ਨਿ:ਕਸ਼ਰ ਨਾਮ ਮੰਤ੍ਰ ਭਯਾ ਜਨੋ ❀ ਸਭ ਕਰੇ ਭੁਲ ਸੋਧਿ ਤੁਮ ਮਾਨੋ
ਸਵਯਮ ਸੰਪਾਤੀਤ ਮੁਕਾਸ਼ਾ ❀ ਭਿਭੂ ਸੰਭਾ ਮੈਂ ਕਰੇਂ ਤਮਾਸਾ
ਭਰ ਅਕਸ਼ਰ ਨਿ:ਕਸ਼ਰ ਜੇ ਸੋਧਿ ❀ ਬਿਸ਼ਵ ਮੈਂ ਤੀਨ ਮੁਖਾਨ ਹੈ ਜੇਧਿ
ਸਾਰੇ ਰਾਯ ਨਿਰਕਸ਼ਰ ਤੇ ਤੁਛਿਏ ❀ ਮੋਖਿ ਤੇ ਲਿਯੇ ਭਯਾ ਸੋ ਰਹਿਯੇ
ਭਰ ਮਾਯਾ ਜੇ ਜਗ ਸ੍ਵੈਲਾ ❀ ਦੇਖਨ ਮੈਂ ਆਵਤ ਸਭ ਵਲਾ
ਰੂਪ ਦੇਰ ਹੋਤ ਹੈ ਤੇਛੀ ❀ ਭਸੇ ਨਾਸ਼ ਕਰਤ ਖੁਸ਼ ਵੇਛੀ
ਅਕਸ਼ਰ ਉਸਤੋਂ ਕਛੋ ਭਯਾਨੀ ❀ ਸਭ ਖਟ ਰਮਾ ਕੁਟਸ੍ਥ ਸੋ ਜਨੀ
ਉਸੀ ਤੇ ਸਾਧੀ ਬੈਠਨ ਕੁਛਿਏ ❀ ਸਭ ਮਦਾਰ ਭਸੀ ਪਰ ਰਹਿਯੇ
ਪਾਪ ਪੁਨ੍ਯ ਮੁਖ ਫੁ:ਯ ਜੇ ਹੋਧਿ ❀ ਅਨ੍ਯ:ਕਰਨ ਸਭਨ੍ਯ ਸੇ ਜੇਧਿ
ਅਕਸ਼ਰ ਤੇ ਸੋ ਵਡ ਹੈ ਘੋਸਾਰਾ ❀ ਬੈਠਨ ਕਰਤ ਭਸੀ ਤੇ ਆਪਾ

❀ दोहा ❀

अकार हुकार मकार जे ॥ तीन वर्ण सो भान ।

ओंकार का यह रूप है ॥ समझो यतुर मुन्नन ॥ पट

—: यौपाध :—

धन तीनो के जे प्रकारै ❀ अक्षर कुटस्थ कहत है आसै
सभ से लिख निःक्षर होध ❀ द्विज तुम मुनो जे मन से नेध
अभिनासी जे सत्यही लोक ❀ परम तत्व तहां है न सोका
अजर अमर जे बोही है नामा ❀ जपत हंस पावय विश्रामा
महा काल जे है विकराला ❀ सोहं जपत लागै ततकाला
अजपा जप कहत है बोध ❀ गुरु गम से जनो वह सोध
सभ विद्वान शास्त्र मत येंहां ❀ सोहं सभसे भडा है तेहां
उसको जपत आगे यलि नध ❀ परम तत्वों में रहै सभाध
ओंकार कहत पूनि नेध ❀ और कहत हें जे है सोध
तीन वर्ण ओंकार के जनो ❀ सन्धि कृतलय करै सो भाना

❀ दोहा ❀

अकार करै उकार में ॥ उकार मकार में सोय ।

मकार भिन्दु में जनिये ॥ ऐहि बिधि लय है जेय ॥ पट

—: यौपाध :—

भिन्दु के अर्थ मात्रा में लाध ❀ अर्थ मात्रा सोहं में नध
प्रथम सा के हे पुनि छोडी ❀ आगे हा के करे निभेडी
निःक्षर स्वतः आप रहि नध ❀ ताते यह पद उच्य भताध
अमर धाम भडा द्वीप कहाध ❀ सत्य पुरुष जहां आनन्द छाध
निःक्षर का ध्यान है ताहीं ❀ सो वह ज्वर अमर होय नही
सार शब्द बाहीं के जनो ❀ भडा प्रलाव ध्यान में भानो
अरसउ तीर्थ पृथ्वी के बाहीं ❀ गया प्राग जनो तुम ताहीं
मृत दान भहु बिधि सो कहिये ❀ सार शब्द सभसे भड रहिये
सार शब्द का जप कराध ❀ सोध लवसागर से तरी नध
नाम भिदेही सो ध्यान भिदेही ❀ होध लजि पावक निरय सनेही
काया नाम सणही गोहरावय ❀ नाम भिदेह भिरसा कोध पावय

ૐ દોહા ૐ

કલ્પ કોટિ કાશી ખસે ॥ મથુરા કોટિ પચાસ ।

એક છણુ ને જાપ કરે ॥ સાર શબ્દ કા તાસ ॥ ૬૦

—: ચોપાઈ :—

સાર શબ્દ ને જપત મન લાઈ ૐ એક છણુ પુન્ય હોત અધિકાઈ
 સાર શબ્દ બડ બસ્તુ જાનો ૐ દેવન કો દુર્લભ ચહ માનો
 નર કહા અસ લાગ્ય બખાની ૐ પારસ મિલે રંક કો જાની
 ગુરુ લક્ષિ પ્રતાપ બહુ જાનો ૐ પરમ તત્ત્વ તાહિ પહિચાનો
 વહ પ્રાણી કા કર્મ સખ નાશા ૐ વહ જીવ જાત અમરપુર ખાસા
 તીનો કર્મ તે જાત પરાઈ ૐ સાર શબ્દ પ્રતાપ બડાઈ
 લાખો ગોઘાત ને કીન્હા ૐ કોટિ બિમ્બ હત્યા ને લીન્હા
 શુભ કર્મ બ્યાપે ના સોઈ ૐ નિર અલીમાન જ્ઞાન ને હોઈ
 સ્નાન પ્રત કા શંકા તાહી ૐ શંકા તીર્થ યજ્ઞન કા નાહી
 જિનકે મન મેં શબ્દ નિવાસા ૐ ચલત ફિરત ગાંવ જાન ખાસા

ૐ દોહા ૐ

બહુત જન્મ કા પાપ ને ॥ ધાસ ગંજ કી તાસ ।

સાર શબ્દ ને અગ્ની સખ ॥ જાલિ કરે સખ નાશ ॥ ૬૧

—: ચોપાઈ :—

બડા યજ્ઞ અરવમેધ સો કરઈ ૐ કંચન મેરુ દાન ને સરઈ
 સાર શબ્દ સખ તુલે ન તેહી ૐ સમજો તુમ દિવ જાનો કેહી
 નિઃશ્વર બડા સોઈ ધ્યાના ૐ નિઃશ્વર બડ તત્ત્વો બખાના
 ને બડી બસ્તુ છિપી જગમાહી ૐ નિઃશ્વર જપિ જાનયતે તાહી
 જખ જિજ્ઞાસુ પૂરા ગુરુ પાહી ૐ ગુરુ પ્રતાપ સે ધ્યાન કરાહી
 ત્રિકુટી માર્ગ ઉપર સો જાઈ ૐ મહા મુન્ય મેં રહે સમાઈ
 જોતિ પ્રકાશ તહાં ઉજ્યારી ૐ દેખિ આનન્દ હોય બહુ બારી
 અસંખ્ય પત્ર કમલ એક આહી ૐ બહુ પ્રકાશ તહાં વર્ણી ન જાહી
 બ્રહ્મા વિષ્ણુ મહેશ હં જોઈ ૐ વિરવ દા દેવ બડા ને સોઈ
 એસે જોગી બડ સો આહી ૐ બડા પ્રભાવ જાનો તુમ કાહી

❀ દોહા ❀

સત્ય લોક વહ ધામ હૈ ॥ સત્ય પુરૂષ તહાં જન ।

સત્ત ગુરૂ પૂરન જો મિલે ॥ તાહિ લખાવય માન ॥ ૬૨

—: ચોપાઈ :—

અન્દ્ર સૂરજ સમ કોટિ પ્રકાશા ❀ અસંખ્ય કમલપર જ્યોતિ નિવાશા
ગગન મધ્ય યોગી તે દેખા ❀ મલ વિક્ષેપ આવનં ન પેખા
નિરાકાર નિરાધાર કહાઈ ❀ સ્વયમ્ બ્રહ્મ જહં આપ રહાઈ
એસે બ્રહ્મ જો કોઈ જાને ❀ કાલ જલ ઉનપર નહિ જાને
યોગી ધ્યાન મેં ઉપર આઈ ❀ ત્રીન મુન્ય તહાં દેખે જાઈ
ત્રીનો મુન્ય કા ભેદ હૈ સોકો ❀ જનય સોઈ વૈષ્ણવ તે વોકો
અષ્ટમ કમલ જાનિ કર સોકો ❀ અદ્ભુત રૂપ પુરૂષકા જોકે
દીપક આદિ કા ન ઉજિયારા ❀ સ્વયમ્ પ્રકાશ જાનો તુમ સારા
સારંગી સિતાર તહાં હૈ નાહી ❀ શબ્દ બહુત ઉઠે પુનિ વાહી
બિના પંખ ભવંરા તહં જાનો ❀ શીઠા શબ્દ બોલત તહાં માનો

❀ દોહા ❀

હાથ વિના જો ચિત્ર હૈ ॥ મેઘ બિનુ બિજલી જન ।

બિના પાલ સરોવર એક ॥ આજ બિન બર્ષા માન ॥ ૬૩

—: ચોપાઈ :—

તહાં પહાડ જંગલ ન હોઈ ❀ બહુત શબ્દ મોર કા સોઈ
વહ શબ્દ બહુત પ્રિયા જનય ❀ શ્રવન લિયે અમી સમ માનય
ખાગ બગીચા તહાં ના કોઈ ❀ કોયલ હંસ બોલત તહં સોઈ
અનેક પ્રકાર રૂપ જો તહાં ❀ દેખત સંત આનન્દ જો વહાં
નૈન બિના તહં દરશન હોઈ ❀ બિન જલતરંગ ઉડત જો સોઈ
માણીક મોતી હીરા ન તાહી ❀ ચમકત બહુત રાતદિન વાહી
નાના શબ્દ મધુર અવાજ ❀ કર બિન શબ્દ બહુત પુનિ ગાજ
પગ બિન નાચ હોત સો જોઈ ❀ સત્ય લોક મેં જાનો સોઈ
છતીસ પ્રકાર રાગ તુમ જાનો ❀ ગાવન હાર કો મુખ ના માનો
શ્રવન વિના શબ્દ બહુ સુનઈ ❀ બહુ આશ્ચર્ય લાગત તે જુનઈ

❀ દોહા ❀

ખિના નાલ કા કમલ હૈ ॥ સોલા બડા અપાર ।
શ્વેત સમ દલ જો પુનિ ॥ જનન યોગી સાર ॥ ૬૪

—: ચૌપાઈ :—

૩૫ રાશ વહ તત્વ કો જનો ❀ ઉસકો લખૈ ભાગ્ય બડ માનો
ખિના સીપ જો ભુક્તા મોણી ❀ સૂરજ સમ પ્રકાશી જણી
અમૃત ભોજન હંસા કરધ ❀ અંબૂ દ્વીપ સુખ સાગર ભરધ
ચન્દ્ર સૂરજ તહાં ન કોઈ ❀ તારા ગણ તહાં નહિ જોઈ
જલ પૃથ્વી અગ્નિ ના પવના ❀ આકાશ નહીં તહાં કોઈ લવના
૩૫ વિલકછણુ ધ્રુવ કા જનો ❀ હૈ સખ શક્તિ ઉસી મેં માનો
હંસા વહ સુખ જનન સોઈ ❀ જિવન મુક્ત કહાવય વોઈ
અજપા જપ જપૈ સોહાતી ❀ પીછે અનમુનિ ધ્યાન કરોતી
ગગન મંડલ મેં આનન્દ લેઈ ❀ મન ચન્દ્રલ અસ્થિર હોય જોઈ
દ્વેષ ભાવ દુવિધા જો ત્યાગા ❀ સખ ઘટ વોહી ૩૫ સો લાગા

❀ દોહા ❀

સોઈ બિદ્ય જનનિયે ॥ પહુઆ વહાં જો હોય ।
એસે સંત કે ચરન મેં ॥ શીશ નવાઓ સોય ॥ ૬૫

—: ચૌપાઈ :—

કર્મ કે જો બંધન નર નારી ❀ જનત નહિ જો શબ્દ અનારી
છિન્ન કર્મ જો જીવડા હોઈ ❀ સો વહ પદ પદ્ધિવાનય સોઈ
જેસે કોઈ રણ માર્હિ મેં બીરા ❀ લાખોં મેં જનો એક ધીરા
કોટિન મધ્ય કોઈ એક સોઈ ❀ સાર શબ્દ પાવા જો હોઈ
બન લીનર બડી આગજો જાગા ❀ બહુત ગર્ભ સો પથિક કો લાગા
હન્ડા પાની લરા સરોવર ❀ પથિક મિલે સુખ હોય ખરોખર
એસે સુખ તુમ જનો સોઈ ❀ તુમ પુનિ સમજો હે કિજ દોહી
બાલ ૩૫ સદગુરુ છી જાને ❀ દમ્પતિ પુનિ બહુત હપનિ
માના સસ્તવતી દેનો કર જોરી ❀ સાહજ કબાર સે કરે નીહોરી
સ્તુતિ બહુત જાનિ સે દિન્દા ❀ પાન્ધલ સાહેબ કો ચીન્દા
મમ સમ ભાગ્ય જગ મેં ન કોઈ ❀ આદિ ધ્રુવ તુમ આવેવ જોઈ

યહ વરદાન દોનો કો દીજે ❀ આપ કે ચરન કમલમન કીજે
કુછ દિન ખીત ગયે એહી ભાંતી ❀ બાલ ચરિત્ર પ્રભુ કિયે સોહાતી
ઉંચ્ય પ્રકાર પ્રભુ લીલા બનો ❀ અજ્ઞ જીવ સમતે નહી માનો
સખ શક્તિ સખ જ્ઞાન સ્વરૂપા ❀ મુદ્ધ આચરન રહે મુર ભૂપા
સાહબ કળીર કી લીલા ગાઈ ❀ તપસી કે મન આનન્દ છાઈ
❀ દોહા ❀

ગૌરીશંકર સરસ્વતી ॥ સાહબ મેં ચિત દીન ।
આગે જાતે મોક્ષ પદ ॥ કહતે સન્ત પ્રબીન ॥ ૬૬
॥ ઇતિ શ્રી ગૌરીશંકરકા પ્રસંગ સમાપ્ત ॥

❀ સ્વામી રામાનન્દકા પ્રસંગ ❀

॥ અનન્તાનન્દ કે કથા મેં કળીર સાહબ ॥

❀ દોહા ❀

સાહબ કળીર ખીચાર કરિ ॥ ગુરૂ મર્યાદ સો જાનિ ।
રામાનન્દ કો ગુરૂ કરૂ ॥ તપસ્વી કથા બખાનિ ॥ ૬૭

—: ઔપાઈ :—

સાહબ જ્ઞાન કીન પ્રચારા ❀ સમ્ર પ્રેમ સખ મેં નિર્ધારા
ઉસી સમય કા એક પ્રસંગા ❀ કાશીમ એક નાગરીક સંગા
રામાનન્દ કા શિષ્ય સયાને ❀ નામ અન્નતાનન્દ પહિંચાને
ગુપ્ત કથા કરૈ એક ઠાઈ ❀ યવનૌ કે કર સે પુની આઈ
સાહબ કળીર ગયે પુનિ તહવાં ❀ ધર્મ પ્રચાર કે કારન જહવાં
એક દિન એક જિજ્ઞાસૂ કોઈ ❀ સ્વામી સે પ્રશ્ન કીન જો સોઈ
ખડુત શાસ્ત્ર કહે જો ગાઈ ❀ બ્રહ્મ જીવકો દો બતલાઈ
કોઈ એક શાસ્ત્ર એસહિ જો લાખે ❀ બ્રહ્મ એક દુસર નહિં રાખે
યામે સત્ય કવન ઠંઠરાઈ ❀ યહ શંસય કા કહો બુઝાઈ
સ્વામી દયા કરો તુમ જાની ❀ હમ સખકો અજ્ઞાની માની
❀ દોહા ❀

અનન્તાનન્દ ઉત્તર દિયે ॥ બુદ્ધિ જ્ઞાન સે સાર ।
મન સંતોષ ન આધિયા ॥ જન સખ કરૈ બિચાર ॥ ૬૮

—: चौपाई :—

ले सत्प्रसंग साहज्य का लीन्हां ❀ उत्तर देन जहु बिनती झीन्हां
साहज्य उत्तर देन के काजु ❀ मध्य सलाम भडे ले आजु
दशये' लोक कि गैणी जानी ❀ छव प्रहका लेद जपानी
ध्यान योग का कहेत प्रसंगा ❀ यह सभ जनो गुर के संग
यह प्रसंग सुनत मन जगा ❀ सभ के दिलमें ला अनुरागा
वो सभ बिनय झीन्ह प्रभु पाहीं ❀ कथा के अन्त कुछ ज्ञान सराहीं
साहज्य कभीर अस ले करहीं ❀ थेरे भाई ज्ञान जहु लरहीं
साहज्य का भान करै पुनि सभहीं ❀ अनन्तानन्द मनमा सो गुनहीं
कभीर ज्ञान करै यह हाथ ❀ तो भभ भान सभहिं धट जह
अनन्तानन्द यह झीन्हा भियारा ❀ अपने शिष्यों को भत धारा

❀ दोहा ❀

अनन्तानन्द निज शिष्य भे' ॥ झीन्हे भत यह सार ।
साहज्य कभीर को कहेत ले ॥ भत यह करै प्रचार ॥ ६८

—: चौपाई :—

शास्त्र पुरान कहें पुकारी ❀ गुर बिन बखे नेम अचारी
गुर बिहीन ले कोइ छोड़ ❀ उसका ज्ञान सखल नहिं सोई
आप तो गुर कीन ना आहीं ❀ धससे ज्ञान योग्य ले नाहीं
यह सुन के सला सकुचानी ❀ गुर तो है सभ के सिर मानी
सला भरपास लछ पुनि तबहीं ❀ साहज्य गये निवासे जगहीं
सत्य लोक से साहज्य पधारै ❀ गुर करण निश्चय करी धारे
दुसर कारन सुनो सुनना ❀ स्वामी कहेउ गुर न काना
यह जनि सतगुर भुसकाने ❀ आदिगुर कोइ ना पहिचाने
रामानन्द गुर करैं जपानी ❀ आदि गुर यह मनमें हानी
अस नीश्चय झीन जग स्वामी ❀ धस भे' कारण और सो जभी'
आगे कथा कहो मैं भाई ❀ तपसी के ले छूट कदाई
तेही दिवस के रात मुहाई ❀ प्रल मुहूर्त ले संतन गाई

❀ દોહા ❀

ભાગીરથી ગંગા પુનિ ॥ હરત પાપ સંતાપ ।
દશાશ્વમેધ ધાટ પર ॥ જહાં ગયે શ્રી આપ ॥ ૭૦

—: ચૌપાઈ :—

સ્વયં ગુરુ એક લીલા ઝીન્હા ❀ બાલક રૂપ તહાં ધરિ લીન્હા
પ્રથમ સૌપાન સયન તખ આના ❀ રામાનંદ આયે સ્નાના
તેહિ સૌપાન ચરન પુનિ રાખા ❀ લગા ખડાગિ સાહજ ભાખા
રોદન કરન લગે પ્રભુ બની ❀ રામાનંદ ઉર મમતા આની
સ્વામી બાલક લીન્હ ઉકાઈ ❀ રામ રામ પુનિ રાખ્દ કહાઈ
તખ ચુપ ભયે સકલ સુર સાંઈ ❀ રામાનંદ બિચારત આંઈ
રાત સમય યહ છોટા બાલક ❀ કહાં સે આયગિ કિનકે લાલક
ફેર બિચાર કીન્હ મન માહી ❀ ફરિ સ્નાન આશ્રમ લે બહી
સ્નાન કરન જખ સ્વામી સિંધાયે ❀ સાહજ રૂપ અદશ્ય કરાયે
રામાનંદ ભુલાયો બઈ ❀ ઓર છવ કી કયા ગતિહોઈ
લીલા કરે મનુષ્ય સમ તાહી ❀ સાહજ કબીર ધશ્વર કહાહી
શક્તિ ભરી બે અગમ અપારા ❀ સાહજ કબીર બ્રહ્મ ઔતારા

❀ દોહા ❀

સ્વામી આપ કે દેખહી ॥ બાલક નાહી ડોય ।
કરન બિચાર આશ્રમ ગયે ॥ પૂજા મેં મન હોય ॥ ૭૧

—: ચૌપાઈ :—

આગે પ્રસંગ સુનૌ તુમ તાહી ❀ આદિ પુરૂષ બે સાહજ આહી
નર અતુહાર કરે નિજ ધચ્છા ❀ જસ નાયે તસ કાછે કક્ષા
રાત્રિ ગઈ ભયે મિનસારા ❀ સત્તગુરુ સંત કા રૂપ સવાંરા
સાહજ ગયે કથા કે માહી ❀ અનન્તાનંદ કહા પુની તાહી
શાસ્ત્ર મર્યાદ કહન અસ ગાઈ ❀ ગુરુ બિના નહિ વેષ ધરાઈ
કહો કબીર વેષ કયો ઝીન્હા ❀ સત્તગુરુ તાહિ ઉત્તર પુનિ દીન્હા
સજ્જન સુનૌ હમારી બાના ❀ રામાનંદ ઝીન ગુરુ મે બતા
યહ સુનકર સખ અચરજ માને ❀ સ્વામી પાસ ગયે ભક્ત સયાને
સખ પ્રતાનન કહિ કર સમઝાઈ ❀ સ્વામી કદગિ પુનિ લાવો ભુલાઈ
વો સખ આયે કથા કે માહી ❀ જ્ઞાન સમાપ્ત હુના પુનિ તાહી

❀ દોહા ❀

ઓ સખ આપને કહન લગે ॥ સુતી સનજન બુદ્ધિ ખીર ।

કબીર છોકા બુલાવતે ॥ સ્વામીજી ગમ્ભીર ॥ ૭૨

—: ચૌપાઈ :—

અનન્તાનન્દ ઔર જિજ્ઞાસુ ❀ સાહજ કબીર ચલે સખ પાસુ
 આય ખડે ભે મઠી કે પાસે ❀ રામાનન્દ થે ધ્યાન ઉપાસે
 અનન્તાનન્દ કહ્યો કર ભેરી ❀ સ્વામી સુનિયે બિનતી મેરી
 કબીરજી આયે આપકે આસે ❀ ખડે લયે હે મઠી કે પાસે
 રામાનન્દ પ્રશ્ન પુનિ દીન્હા ❀ કહો કબીર શિષ્ય કબ ધીન્હા
 સાહજ કબીર ઉત્તર બે દેહી ❀ આજ રાત સમયમે લેહી
 પુનઃ પ્રશ્ન સ્વામી કર લયજી ❀ કવન સમય પ્રસંગે યહ કહેજી
 સાહજ કબીર ઉત્તર પુનિ દીન્હા ❀ રાત્રી બ્રહ્મ મુહૂર્તમ ધીન્હા
 ઉત્તર મિલા બરાબર સાંચા ❀ ફિર સ્વામી પૂછા યહ બાચા
 પુનઃ પ્રશ્ન સ્વામી કરિ જખહી ❀ કયા સ્થાન કહો ફિર અખહી

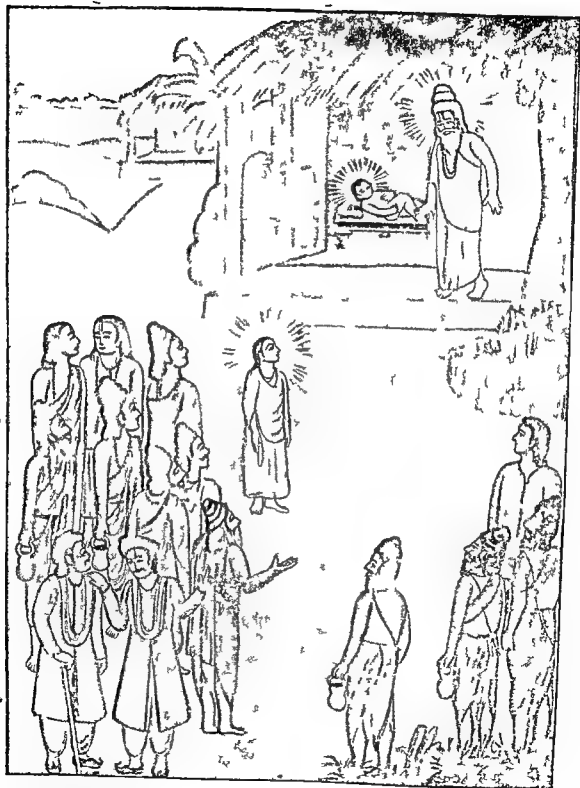
❀ દોહા ❀

તખ સાહજ ને ઉત્તર દિયા ॥ ગંગા નદી પ્રમાન ।

દશાશ્વમેધ ઘાટપર ॥ પ્રયમ સીદી જન ॥ ૭૩

—: ચૌપાઈ :—

સ્વામી પ્રશ્ન ધીન તત કાલા ❀ બાલક માર્હિ મિલા એક હાલા
 હમ તિનસે બોલે પુનિ રામા ❀ કિન્તુ રહા વહ નવ શિશુ જમા
 તેને બોલન કા નહિ લાના ❀ બાત કરે જ્ઞાની સમજના
 ઉમર બડી તુમ લાગત બેગુ ❀ બાત અસત્ય ન માનન વોગુ
 તખ સાહજ અસકિન્હ બિચારા ❀ ઉલય સ્વરૂપ શક્તિ સે ધારા
 બડા સ્વરૂપ બાહર સો રહેજી ❀ છોટા રૂપ બીતર દો ગયજી
 બે સ્વરૂપ ગંગા પર ધીન્હે ❀ સો શીશુ રૂપ ગાંદ મેં લિન્હે
 તખ શીશુ નિજ મુખ બચન ઉચારા ❀ સ્વામી પરખો યહ રૂપ હમારા
 તખ રામાનન્દ અચરજ માના ❀ બડા દેવ કોઈ અહે સયાના
 બે નિઃશ્વર નિગમ મિરૂપા ❀ બ્રહ્મ નરંજન સત્ય સ્વરૂપા
 બે ધરિવર સખ જગ ઉપજાઈ ❀ સોઈ રૂપ ધરિ બે પ્રગટાઈ
 બ્રહ્મા વિષ્ણુ મહેશ્વર દેવા ❀ રામ કૃષ્ણ સખ જનને બેવા

કબીર સાહેબે સ્વામી રામાનન્દને ગુરૂ કર્યા તેના ઉત્તર પ્રશ્નમાં
કબીર સાહેબે બે સ્વરૂપ બતાવ્યા.

ભીર સાહબ દોરૂપમે ❀ કબીર સત્ય પ્રકાશ ❀

❀ દોહા ❀

સો યહ પુરૂષ હોયગે ॥ રામાનન્દ બિચાર ।
શિષ્ય રૂપ સે આઈયા ॥ સો મમ લાગ્ય અપાર ॥ ૭૪

—: ચૌપાઈ :—

સ્વામી સમઝી ગયે સો જબહી ❀ તો ભી પ્રશ્ન કીન પુનિ સબહી
કહો કબીર બાહર કયા રૂપા ❀ તુમ સબ કહોં સાંચ સ્વરૂપા
ઉત્તર મિલા સબન સે આઈ ❀ હમ સબ પાસે ખડા રહાહી
પાંચ બર્ષ જસ ઉમર બખાની ❀ ચિન્તા બિના ખડે સો જની
સુનિ રામાનન્દ કેવાડ ઉઘાડી ❀ દોનોં રૂપ દેખે સબ ઝારી
અન્દર બાહર દોઈ સ્વરૂપા ❀ છોટ ખડા કીન્હ સુર ભૂપા
સબ આશ્ચર્ય લે પુનિ દેખિ ❀ કોઈ દેવ યહ સમરથ પેખી
બંદન કરન સબહી પુનિ લાગે ❀ અપની ભૂલ ક્ષમા સબ માગે
રામાનન્દ કહેવ હપાઈ ❀ સબ તુમ જાવ અપન ઘર ભાઈ
યહ પુરૂષ કોઈ સમરથ આહી ❀ હમ તુમ સબ કર ભલા કરાહી

❀ દોહા ❀

જરૂર પડા જબ સીદ્ધી કા ॥ દોઈ દેખાયેવ રૂપ ।
સબકો ખડ આશ્ચર્ય હુવા ॥ ખડા દેવ સુર ભૂપ ॥ ૭૫

—: ચૌપાઈ :—

જે સ્વરૂપ છોટા નીર્માઈ ❀ વહ રૂપ અદ્ભુત કરાઈ
જે સ્વરૂપ સબકે બિચિ રાખી ❀ વાહિ રૂપ રહે સંત સબ સાખી
તખ રામાનન્દ રાખ્દ ઉચારી ❀ સાહબ રહો યહાં સંત સુખારી
વહી દિવસ સે સુની સુજના ❀ સદગુર રહે તહાં સબ જના
પ્રથમ પ્રશ્ન હોત હે ચેહી ❀ સ્વયં સિદ્ધ હે સાહબ બિદેહી
યે પુનિ ગુર કીન કયા કારન ❀ જો અબ કહો વા જગ કે તારન
હસર પ્રશ્ન કહત હો જોઈ ❀ કાશી ધામ સંત બહુ સોઈ
રામાનન્દ કીહો ગુર જની ❀ સાહબ કબીર એસે કયો માની
તીસર પ્રશ્ન યહી અર્થાઈ ❀ રૂપ બદલ કયોં ગુર કરાઈ
પ્રગટ ન દિક્ષા ગુર સે લીન્હા ❀ આદિ ગુર એસે કયોં કીન્હા

❀ દોહા ❀

પ્રથમ પ્રશ્ન કે ઉત્તર મેં ॥ એસે પુનિ સો જાન ।

સ્વયમ્ સિદ્ધ કળીર ગુરૂ ॥ શંકા નાહીં માન ॥ ૭૬

—: ચૌપાઈ :—

ધન્ય જે સાહબ કળીર બખાની ❀ મન અલિમાન જરા ન આની
ગુરૂ મર્યાદ રાખન કે હેતુ ❀ ધર્મ શાસ્ત્ર કહત શ્રુતિ સેતુ
ગુરૂ મર્યાદ કી રીતિ બહાઈ ❀ આદિ ગુરૂ કિયે ગુરૂ જાઈ
દુસર પ્રશ્ન કા ઉત્તર ચેહીં ❀ રામાનન્દ પ્રસિદ્ધ હૈં તેહીં
સખ આચરન પવિત્ર જે જાનો ❀ સાત્વિક વૈષ્ણવ ધર્મ બખાનો
ઉસમેં રહકર પુષ્ટી દીન્હા ❀ રામાનન્દ કો ગુરૂ પુનિ કીન્હા
ત્રીસર પ્રશ્ન કા ઉત્તર જાનો ❀ આદિ ગુરૂ જે લીલા ઠાનો
પ્રગટ દિક્ષા કે લિયે જાહીં ❀ સ્વામી અનન્તા કા મત લાહીં
અનન્તાનન્દ મત દિયે નહિ નીકે ❀ પ્રથમ કથા મેં બતા થા જુકે
સાહબ કળીર પ્રસંગ સખ જાની ❀ ગંગા પર લીલા વહ ઠાની

❀ દોહા ❀

યહ સખ કારન જાન કર ॥ સતગુરૂ બાસ સ્વરૂપ ।

માયા કા તહાં ગંધ નહીં ॥ હૈં હસોં કે જુપ ॥ ૭૭

રામ કૃષ્ણ તો હૈં બડે ॥ ઉન્હો ને ગુરૂ કીન ।

બડે બડે જે દેવ પુનિ ॥ ગુરૂ આગે આધીન ॥ ૭૮

—: ચૌપાઈ :—

રામાનન્દ કા બડા પ્રભાવા ❀ ઈનકે બહુત શિષ્ય જે ગાવા
રામાનન્દ જન્મ પુનિ ગાઈ ❀ બિક્રમ તેરસો છપ્પન આઈ
માય બદી સાતમ ત્રીયિ ભયજી ❀ પ્રયાગ ક્ષેત્ર સ્થલ જે કહેજી
માતુ શ્રી ગુરીલા દેખી ❀ પિતા સદન શોભા ધર લેખી
માતા પિતા કી ભાગ્ય બખાની ❀ જનમ દીન જગત હિત જાની
ઐષ્ણવ ધર્મ કા કીન પ્રચારા ❀ રામ ભક્તિ સખ કો અધિકારા
રામાનન્દ કા ગુરૂ સો માનો ❀ ચોગી રામવાનન્દહિં જાનો
દક્ષિણ તોતાદરી કે માહીં ❀ રામાનુજ સ્થાન હે જાહીં

ઐષ્યુવ ધર્મ સ્વામી પ્રચારા ❀ અન્ત સાકેત ગયે નિર્ધારા
બહુતક સંત ભક્ત હૈં બેઈ ❀ રામ કો ઈષ્ટ કહત બે સોઈ

❀ દોહા ❀

સ્વામી રામાનન્દ કો ॥ બહુ સમરથ પુનિ જન ।

સાહબ કળીર બે શિષ્ય ભે ॥ તે સમ કો હે આન ॥ ૭૯

॥ અનન્તાનન્દ કા ક્ષમા યાચના ॥

—: ચૌપાઈ :—

ગુરૂ મર્યાદિ સાહબ પુનિ રાખી ❀ હરદમ જ્ઞાન ઉચ્ચ પદ ભાખી
સ્વામી માને સાહબ કો ઐસે ❀ બડા દેવ કોઈ લાગય જેસે
ગુરૂ શિષ્ય દોઝી પ્રેમ બખાની ❀ બર્ણતબને ન મન પહિયાની
જલતરંગ દોનો જસ રીતી ❀ દોનો મેં પ્રેમ ભરા પ્રતીતી
દોનો પ્રેમ સે કરૈં સતસંગા ❀ સંતો સુનય માનિ મન અંગા
રાતિ દિવસ આનન્દ મેં બઈ ❀ જસ સત્ય લોકહિ એહી સોહાઈ
બહુ પ્રભાવ સાહબ કા દેખી ❀ અનન્તાનન્દ મન રામ વિશેષી
એક દિન કહન લગે સંકોચી ❀ આપ દેવ બડ મૈં યહ સોચી
ઈશ્વર માયાં અસ રચી રાખા ❀ સાંચા ધર્મ ખિરલા કોઈ આખા
આપ દેવ કો ના પહિયાના ❀ આપ કો મનુષ્ય સમ હમ જના

❀ દોહા ❀

બહુત વીન્ય આનન્દ ભે ॥ બોલત અનૃત ઈન ।

સાહબ આપ દયાલ હો ॥ મૈં અજાની ઐન ॥ ૮૦

—: ચૌપાઈ :—

ભાષન કરતે તુમકો રોકા ❀ બડી ભલ ભઈ હમ સોકા
સમરથ ક્ષમા કરો યહ જની ❀ અજા જીવ હમ સખ કો માની
આપકી લીલા હમ કયા પામી ❀ બડા દેવ તુમ અન્તર યામી
એસે બચન સુના જબ સાહબ ❀ ધીરજ દીન જીવોં કા નાયબ
અનન્તાનન્દ સુનૌ બડ જાની ❀ આપકા બચન બે સાંચ બખાની
ગુરૂ મર્યાદિ રીતી તુમ જનો ❀ ભાષન કરત રોકેવ મોહિ માનો

નીતી ધર્મ યોગ તુમ ભાખા ૐ ઉસમે જલ કદ્દુ નહિ રાખા
 યહ સખ ચીન્તા દેવ ભુલાઈ ૐ હમ તુમ સખ એકહિ ગુરુ ભાઈ
 આપ બડે ગુરુ ભાઈ સારે ૐ આપ હમે પ્રાણ સમ પ્યારે
 મન સંતોષ સુના યહ કાને ૐ અનન્તાનન્દ બહુત હર્પાને

ૐ દોહા ૐ

સમરથ સાહબ કબીર હૈં ॥ હર્ષ શોક ન કોઈ ।
 ધીરજ દીન્દેવ તાહિ કે ॥ ઉન મન આનન્દ સોય ॥ ૮૧
 ॥ કૂલહાર કા પ્રસંગ ॥

—: ચૌપાઈ :—

એક દીવસ કા સુનો પ્રસંગા ૐ રામાનન્દ ધ્યાન કરે મુચિ અંગા
 મઢીમે માનસ ધ્યાન લગાઈ ૐ કરિ સીંગાર ભગવાન સોહાઈ
 સખ સિંગાર લયા પુનિ કુલી ૐ સુમનમાલ ગયે સો ભૂલી
 પીછે યાદ કીન્હ દિલ માહી ૐ બહુ સંદેહ હોત મન આહી
 મુકુટ ઉતારી હાર પહિરાઈ ૐ પૂજ ભંગ હોત સખ ભઈ
 કૂલહાર જે ના પહિરાઈ ૐ પૂજ ખંડીત નહીં સોહાઈ
 દો પ્રકાર સે ભા સંદેહા ૐ સ્વામી મન મેં કરે ઉદેહા
 યહ પ્રસંગ સાહબ સખ જાના ૐ સ્વામી મન સંદેહ મેં માના
 સતગુરુ બોલે અમૃત બાની ૐ જે સાહબ હૈં ઘટ ઘટ જાની
 ગાંઠ કૂલ હાર કી છોરી ૐ ભગવાન ગલે અરોપો ભેરી

ૐ દોહા ૐ

રામાનન્દ આનન્દ મન ॥ વોહી બીધી સો કીન્હ ।
 પૂજ સે નિષ્પત હુચે ॥ તખ ચિત્ત બાહર દીન્હ ॥ ૮૨

—: ચૌપાઈ :—

કોહરી દ્વારા બોલિ પુનિ દીન્હા ૐ બહુ બિબેક સાહબ કે કીન્હા
 મીઠા શબ્દ પ્રેમ ભરી બાની ૐ સ્વામી કહે સુન અન્તર જામી
 હમ રામ કે ધ્યાન લગાઈ ૐ કરી સીંગાર ન માલ પહિરાઈ
 આપ કી આજ્ઞા કે અનકુલા ૐ પૂજ બિધી કીન સખ તૂલા
 આપ હમારે મન કી જાની ૐ બડા અચંબા મેં સો માની

સમય સમય પર તવ પ્રભાવા ❁ હમકે બહુ દેખનેમ આવા
હે દેવ તુમ સત્ય સખ ભાખો ❁ હમસે ગોય કછુ ના રાખો
આપ કવન પુરૂષ બે આહી ❁ ધામ લોક સખ બર્ણ સુનાહી
અનન્તાનન્દ સહિત બહુ સંતો ❁ ખેડે સુનય માલ સખ ગન્તો
સખહી કે મન આનન્દ છાઈ ❁ સ્વામી આનન્દ બર્ણી ન બઈ
❁ દોહા ❁

સાહબ સે તો પ્રશ્ન ક્રિયા ॥ સ્વામી જી યહિ રીત ।
કયા કામ તુમ આયે હો ॥ કહો સકલ પ્રતીત ॥
॥ સ્વામી રામાનન્દ કે અપના પહિયાન કહા ॥

❁ દોહા ❁

આદિ ગુરૂ તખ લોસિયા ॥ સ્વામી સુનો પહિયાન ।
સત્ય લોક મમ ધામ હૈ ॥ અમર લોક કોઈ માન ॥ ૮૩
મંગલ

સતગુરૂ બોલે અમૃત બાની ❁ આદિહિ સે સખ કયા બખાની
અમર લોક સે હમ ચલિ આયે ❁ આયે લોક મંગારા હો
જીવ દુઃખી દેખિ સંસારા ❁ તા કારન પગુધારા હો
સહિ છાપ પરવાના લાયે ❁ સમરથ કે કડિ હારા હો

મંગલ

અમ હમ અભિગતિ સે ચલિ આયે ❁ મેરા ભેદ મર્મ નહિ પાયે
હતે વિદેહ દેહ ધરી આયે ❁ કાયા કબીર કહાયે
જન્મ જન્મ કા બિહુડા હંસા ❁ તાહિ ઉબારન આયે
અલખ પુરૂષ કરના અવિનાશી ❁ બન્દી છોડ કહાયે
હમ સર્વજ્ઞ સત્ય લોક કે ❁ ઘટ ઘટ બાસા લાયે
કહૈ કબીર સુનો ભાઈ સાથો ❁ સત્ય નામ પ્રગટાયે

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ ઔર કહૈ સમુઝાઈ ❁ સ્વામીજી સુનિયે ચિન લાઈ
યુગન યુગન આયો સંસારા ❁ જીવહિ મોક્ષ દેન કે હારા
હર એક યુગ જુદા સો નામ ❁ માયા રહિન રહોં સખ ઠામ

माता पिता का कारण नहीं ❀ गलसिय हमें नहीं जहाँ
अपनी छिछा से प्रगटार्ह ❀ हमहीं स्वयम् प्रह कहां
समर्थ प्रह सत लोकके भासी ❀ हम दोनों ओर ३५ निवासी
थोडा समय के आगे जनो ❀ काशी धाम सरोवर मानो
लहर नाम सरोवर ते आहीं ❀ कमल अनंत जिले तेहि माहीं
जेती ३५ मैं झिन्ह पयाना ❀ तेहि कमलन पर झिन्ह ठेकाना
अमर धाम से मैं पुनि आये ❀ जाल स्वर्ष तहां प्रगटायै

❀ दोहा ❀

श्रीमुख ज्ञानी श्रवन करी ॥ हर्षे संत समेत ।

सत्य पुरुष श्री महिमा ॥ पुनि आगे कही देत ॥ ८४

—: चौपाई :—

काशी नगर रहे द्विज राई ❀ गौरी शंकर नाम धराई
अनन्य अथ के कारण जनो ❀ प्रथम जिले मैं उन्ही को मानो
तप उपदेश प्रचार के हेतु ❀ गुर् मर्याद धर्म के सेतु
आपको गुर् झिन्ह हम आर्ह ❀ आदि पुरुष अस ज्ञात जनाई
दुसर प्रसंग कहां हम गाई ❀ आप मुनो ते ध्यान लगाई
भारत आभाजन्त के माहीं ❀ हिन्दु यवन तत्कार जे आहीं
धर्म पर जही आपत्ति मानो ❀ जहुत तक प्रष्ट लये ते जनो
द्विद्वी तपत सिद्धर लोदी ❀ सिद्धि ज्ञान से उनको जोधी
सनातन धर्म श्री रक्षाय करिहां ❀ भारत मांदि सम्प ईश्वरहां
दुसर काम और जहु गाई ❀ जहु जहां के जोध कराई

❀ दोहा ❀

भारत के दुःख छन्द को ॥ दूर करन हम आय ।

साहेब कपीर कहत हैं ॥ ऐसे पुनि समुझाय ॥ ८५

—: चौपाई :—

निज पहिचान प्रभु आप ज्ञाना ❀ स्वामी हर्ष उठे तप जनो
हृदय कमल जिल गये तुरन्ता ❀ जहु आनन्द लये सज सन्ता
रामानन्द जहुत दरजाहीं ❀ वह आनन्द अर्ध नहि जहाँ

ખોલે આનન્દ મેં સો જહીં ❀ સાહજ તુમહી બ્રહ્મ કહાહી
 અહો ભાગ્ય મેં કરો બખાના ❀ આદિ પુરૂષ મમ શિષ્ય સુજના
 રામાનન્દ કહઉ હર્ષાઈ ❀ એક પ્રસંગ યાદ મોહિં આઈ
 થોડા સમય કે પહિલે માનો ❀ અધાનન્દ મમ શિષ્ય સો જનો
 સ્નાન ધ્યાન કરન કે હેતૂ ❀ વહી તાલ પર ગયે સચેતૂ
 કરિ સ્નાન બે ધ્યાન લાગાઈ ❀ જ્યોતિ પ્રકાશ ગગનસે આઈ
 ધ્યાન છુટિગા પુનિ જોતખઈ ❀ વહ પ્રકાશ દેખા પુનિ જખઈ
 ❀ દોહા ❀

રામાનન્દ અસ કહન હે ॥ સુનિયો સાહજ કબીર ।

અધાનન્દ તખ આય કે ॥ ખોલત બે મતિ ધીર ॥ ૮૬

—: ચૌપાઈ :—

બડ આશ્ચર્ય લાગ પુનિ ઉનકો ❀ સખહિ પ્રસંગ કહા સો હમકો
 તખ હમ નિજ મન કિન્હ બિચારા ❀ બડા દેવ કા હોઈ ઔતારા
 સોઈ આજ નિશ્ચય હોઈ જઈ ❀ જ્યોતિ રૂપ આપહી સો આઈ
 સાહજ વહી કરો પ્રસંગા ❀ ભારત સુખી હોય જન સંગા
 ॥ રામાનન્દ બચન ગોષ્ઠી ગ્રન્થ ॥

—: ચૌપાઈ :—

અજર અમર બિનસે નહિ રૂપા ❀ સખ રાક્ષી સખ જ્ઞાન સ્વરૂપા
 તુમ નો સત્ય લોક કે બાસી ❀ ચેતન બ્રહ્મ સો આનન્દ રાસી
 શિષ્ય રૂપ હોય હમ પહં આવા ❀ ભાગ બડે હમ દર્શન પાવા
 તુમનો પુરૂષ બે અહૌ વિદેહાં ❀ ઠોકર લાગી તુહારી દેહાં
 કહો પુરૂષ ધતના ક્યોં ઈન્દા ❀ હમકો દોષ કાકેં તુમ દીન્દા
 એમી બચન કહા જખ સ્વામી ❀ સતગુરૂ ખોલે અંતર ચામી
 યામે દોષ તુમહિં નહિ હોઈ ❀ યહ પ્રસંગ રચા મેં જોઈ
 ❀ દોહા ❀

રામાનન્દ આનન્દ મન ॥ નિજ પુનિ ભાગ્ય બખાન ।

ભારત જીવો ભાગ્ય સે ॥ આપ પ્રગટ બે આન ॥ ૮૭

—: ચૌપાઈ :—

તેહિ સમય કે મધ્ય સો જની ❀ તપસી આગે કયા બખાની

સ્વામી રામાનન્દ આશ્રમ ભારી ૐ બહુત સંત તહાં રહેં સુખારી
જપ તપ નિયમ પૂજા પ્રત ધારી ૐ માનસ ધ્યાન કરે અધિકારી
કોઈ દીગમ્બર કોઈ સેતમ્બર ૐ કોઈ લોહંગર કોઈ ટાટમ્બર
કોઈ કાઠીયા કોઈ બેતીયા ૐ કોઈ જાંજિયા કોઈ સૂતિયા
બહુ તક ખાખ રહે ચઢાઈ ૐ ઇન્દ્રિયે તાલા બહુત લગાઈ
બહુત અખાડા યામે જાનો ૐ યામે બાવન દ્વાર સો માનો
સોરઠ સૌ ચૌરાસી ચેલા ૐ રામાનન્દ ગુરુ આપ અકેલા
ઈસમે ભારહ બડા સો જ્ઞાની ૐ ઉસમે સાહબ મુખ્ય બખાની
સાહબ કબીર ઈશ્વર ઔતારા ૐ દુસર સંત કહા અસ ધારા
રામાનન્દ કા બડા પસારા ૐ રામાનન્દ રામ સમ ધારા

ૐ દોહા ૐ

રામાનન્દ કે શિષ્ય બહુ ॥ કહાં લગી કરે બખાન ।

સાહબ કબીર બડા સિદ્ધ હૈ ॥ ધન્ય ભાગ્ય સો જાન ॥ ૮૮

—: ચોપાઈ —

એક દિવસ કા મુનો પ્રસંગા ૐ સતસંગ ચલે આનન્દમે રંગા
સાહબ કબીર કહે અર્થાઈ ૐ સંતો મુને બહુત ચિત લાઈ
બાલ સ્વરૂપ સાહબ કી દેહી ૐ શક્તિ અનન્ત ભરી પુનિ તેહી
બાલ સ્વરૂપ સંત સબ દેખે ૐ પ્રભુ સમ ભાવ સાહબ પર લેખે
પ્રીતકી રીતી કહોં બખાની ૐ નીર મીન જસ ના બિલગાની
બિહુડન પ્રાન તજત હૈ તેહી ૐ ધન્ય પ્રેમ વહ ધન્ય સનેહી
સાહબ મુખ ચન્દ્ર સંત ચકોરા ૐ જ્ઞાન પાન કરે ચહુ ઓરા
બહુ ચકોર ચન્દા હૈ એકો ૐ ચન્દ્ર કા અમી મીલત સબહીકો
ચકોર આસ ચન્દ્ર કા કરહી ૐ ચન્દા ચકોર કી આસન ધરહી
એસન બડન કી જો રીતી ૐ લધુતા પર મમિતા અતિ પ્રીતી

ૐ દોહા ૐ

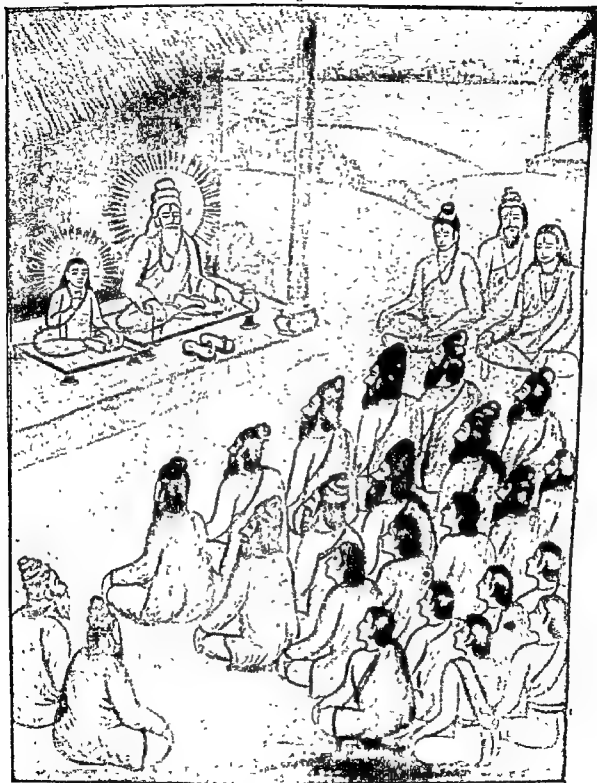
સતગુરુ બાલ સ્વરૂપ પર ॥ પ્રેમ બહુત કર જાન ।

સ્વામી રામાનન્દ કા ॥ અતિ આનન્દ સમાન ॥ ૮૯

॥ દાસ પદ પ્રગટ ॥

—: ચોપાઈ —

થોડા સમય બીત પુનિ ગયજી ૐ એક દિન સાહબ કહત સોભયજી

સ્વામી રામાનન્દ વિષ્ણુવ સંન સમાજમાં કબીર સાહેબે સંન
બક્તોના નામ નન્દ પ્રધા દેર કહી દાસપદ પરનામ રાખ્યું.

સતગુરુ જોલે અમૃત જાની ❀ સ્વામી ધ્યાન દેવ મન આની
આપહિ શિષ્ય કિયો હૈ જહુતે ❀ સખકર નામ રાખેવ નન્દ પદતે
સો યહ નામ ન રાખન તાર્હિ ❀ નંદ રાખદ બ્રહ્મ બાચક આહી
રામ કી ભક્તિ કરત સખ આઈ ❀ તાતે નામ દાસ ઠહરાઈ
દાસ પદે પર નામ જો હોઈ ❀ ભક્તી ફલ દાયક પુનિ સોઈ
અખ જો શિષ્ય કરો તુમ કોઈ ❀ નામ કે પીછે દાસ સમોઈ
ઐસા બચન કહેવ અતિ સાંચા ❀ ભક્તી ધર્મ ધસી મેં રાંચા
રામાનન્દ કહેઈ હપાઈ ❀ અખસે ચેહી જો પ્રથા ચલાઈ

❀ દોહા ❀

નંદ પ્રથા કો પલટિ કે ॥ દાસ પ્રથા સો આપ ।
સંત ભક્ત કે નામ પર ॥ યહ હૈ મોહર છાપ ॥ ૯૦

—: ચોપાઈ :—

તેહિ પ્રસંગ કે પીછે માનો ❀ રામાનંદ કિયે શિષ્ય જાનો
સખકર નામ દાસ પદ રાખી ❀ નામ કે પીછે સો પદ લાખી
યહ જો પ્રથ ચલત સો આજુ ❀ નામ કે પીછે દાસ હૈ કાજુ
ભારત માર્હિ પ્રથા જહુ ફેલી ❀ સો યહ જ્ઞાન સદગુરુ કી સૈલી
જુત ભવિષ્ય બર્તમાન કહીજો ❀ સંત ભક્ત ભારત મેં સીજો
જિતને દાસ કહાવત નર લોઈ ❀ જો યહ નામ પુકારત સોઈ
સાહબ કબીર મુખ અમૃત જાની ❀ આજ જગત મેં અમર બખાની
જિતને દાસ નામ પહિચાની ❀ સો સાહબ કા નહી સો જાની
રામાનંદ પીછે શીષ્ય ધીન્હા ❀ થોડા નામ યહાં લીખ દીન્હા
રામદાસ રૂપદાસ કહાઈ ❀ રૈદાસ સદન દાસ સો માર્હ
માધોદાસ કહત સખ કોઈ ❀ પીપાદાસ ધના તે સોઈ

❀ દોહા ❀

યહ નામ જો દાસ પદ ॥ ઔર દાસ જહુ જાન ।
સદગુરુ મંજલ રાખદ હૈ ॥ કલ્લી નાચ નહીં માન ॥ ૯૧

—: ચોપાઈ :—

પ્રથમ શિષ્ય સ્વામી જો ધીન્હે ❀ જિનકા નામ નંદ પદ દીન્હે

થોડા લિખી પુનિ દેવ બતાઈ ❀ જિસસે શંકા સખ મિટિ બઈ
અનન્તાનન્દ અષ્ટાનંદ જનો ❀ સુરસુરા ગોપાલાનંદ પદ્મિયાનો
કેવલાનંદ અદ્વૈતા હોઈ ❀ જ્ઞાનંદ કહત સખ કોઈ
ઔર બહુત સ્વામી શિષ્ય કીન્હે ❀ ઉનકા નામનન્દ પદ દીન્હે
તે સખ કહાં લગી કરો બખાની ❀ નન્દ પ્રથા પ્રથમ સો જની
યહ પ્રથા મેં ફેર કરાઈ ❀ દાસ પ્રથા સદગુરૂ પ્રગટાઈ
યહ જે પ્રથા ચલન સો લાગા ❀ રામાનન્દ કો ભા અનુરાગા
કથા જ્ઞાન હોય બહુ ભાંતી ❀ જનસખ આનન્દ લેય દિન રાતી
એહિ બિબેક બહુત આનન્દ મેં ગયલો ❀ રામાનન્દ સંત મુખ લયલો

❀ દોહા ❀

બાલ રૂપ સાહબ રહે ॥ ગુરૂ આશ્રમ મેં જન ।

આદિ ગુરૂ લીલા કરી ॥ સખ કો મુખ ભા માન ॥ ૯૨

॥ મોહ બિબેક કી લડાઈ ॥

—: ચોપાઈ :—

તપસ્વીજી કહન હું સોઈ ❀ એક દિન કહા રામાનન્દ જોઈ
સાહબ કબીર ઘટ માહિ જો જાના ❀ કરો બખાન સંતો મુખ માના
સાહબ તમે કહન અસ ભયલો ❀ સંતો સુનો એક ચિન ભયલો
મોહ બિબેક કી હોય લડાઈ ❀ નિસ દિન ઘટ બીતર મેં આઈ

❀ દોહા ❀

મન રાજ કે રાની પુની ॥ એક નિવૃત્તિ તે જન ।
દુસરી હૈ પ્રવૃત્તિ જે ॥ દોનો બડી સયાન ॥ ૯૩

—: ચોપાઈ :—

નિવૃત્તિ રાની દા સંતાના ❀ પ્રથમ બિબેક બડા સો જના
યમ નિયમ કહત સખ ગાઈ ❀ ધ્યાન સમાધી સો સમગ્રાઈ
જ્ઞાન ભૈરાજ્ય બડે હું બિમલ ❀ ઇનમેં નહી કુછ જે ખલમલ
બિચાર સતોપ ધીરજ સો જનો ❀ એ બિબેક દા બન્ધુ માનો
શીલ ક્ષમા શાન્તી નીતી હોઈ ❀ સેવા દયા અનિછા જોઈ
પ્રિતી હું સનેહ જે તારી ❀ યહ નીવૃત્તી દા દંડ આઈ

ਐ ਬਿਯੋਕ ਕਾ ਘਟਿਨ ਘਯਾਨੀ ॥ ਸੁਖਦ੍ਰਿਸ਼ਿ ਘਟੁਤ ਭਾਂਧ ਗੁਲੁ ਮਾਨੀ
 ਧਰੁ ਨਿਵ੍ਰਤਿ ਕਾ ਹੈ ਪਰਿਵਾਰਾ ॥ ਐਰੁ ਘਟੁਨ ਨੇ ਧਸਮੇਂ ਸਾਰਾ
 ਰਾਨੀ ਪ੍ਰਵ੍ਰਤਿ ਕਾ ਸਭ ਸੋਧ ॥ ਐਕ ਐਕ ਵਰਥੇ ਪੁਨਿ ਨੇਧ
 ਘਟੁਤ ਘਟੀ ਘੀਰੁ ਹੈ ਸੋਧ ॥ ਘਟਾ ਕੁੰਵਰ ਮੋਹੁ ਹੈ ਨੇਧ
 ਕਾਮ ਕੋਧੁ , ਘਟੇ ਘਲਵਾਨੇ ॥ ਘਟੇ ਘਟੇ ਕੇ ਕੀਨੁ ਹੈਰਾਨੇ
 ਲੋਲ ਅਛੰਕਾਰ ਘਟੁ ਹੈ ਵੀਰਾ ॥ ਦੁਖ ਪਾਪਾਂ ਨੇ ਹੈ ਰਥੁ ਧੀਰਾ
 ਮਦ ਮੋਹੁ ਕਾ ਭਾਤਾ ਛੋਧ ॥ ਐਰੁ ਘਟੁਤ ਧਸਿਮੇ ਹੈ ਸੋਧ

॥ ਛੋਧਾ ॥

ਧਰੁ ਤ੍ਰਿਸ਼ਣਾ ਐ ਰਾਗੁ ਨੇ ॥ ਕੁਮਤਿ ਦੁਰਮਤਿ ਸੋਧ ।

ਅਸਾਂਤਿ ਅਨੀਤੀ ਪੁਨਿ ॥ ਕੁਟੁੰਬ ਪ੍ਰਵ੍ਰਤੀ ਛੋਧ ॥ ੬੪

—: ਐਧਾਰ :—

ਨਿਵ੍ਰਤਿ ਕੁਟੁੰਬ ਪ੍ਰਵ੍ਰਤੀ ਦੇਖੀ ॥ ਮਨ ਮੇਂ ਧਰੁ ਕਰੈ ਵਿਧੇਖੀ
 ਰਾਜ ਮਨਹਿ ਅਨੀਤਿ ਘਯਾਨੀ ॥ ਨਿਵ੍ਰਤਿ ਛੋਡ ਪ੍ਰਵ੍ਰਤੀਧ ਨਨੀ
 ਪ੍ਰਵ੍ਰਤਿ ਕਾ ਨੇ ਹੈ ਸਾਂਤਾਨਾ ॥ ਤਿਨਕੋ ਮਦਤ ਮਨਹਿ ਕਾ ਨਨਾ
 ਧਸਿਸੇ ਮੋਹੁ ਲਧੇ ਘਲਵਾਨਾ ॥ ਬਿਯੋਕੁ ਸੈਨੁ ਧੀਨੁ ਹੈਰਾਨਾ
 ਰਾਨਿ ਨਿਵ੍ਰਤੀਕੁ ਘੀਨਾ ਛੋਧ ॥ ਤੇ ਧਨਿ ਮਨੁ ਰਾਜੁ ਸੋਧ
 ਐਕ ਸਮਧ ਬਿਯੋਕੁ ਪੁਨਿ ਨੀਕੇ ॥ ਗੁਰੁ ਧੀ ਆਜ਼ਾ ਭਾਥੇਧ ਲੁਕੇ
 ਸ਼ਰੀਰੁ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੋਨਾ ਕਾ ਲਾਗਾ ॥ ਦੋਨਾ ਧੁਕੁ ਧੀਰੀ ਨਾਗਾ
 ਰਾਜ ਮੋਹੁ ਛੁਕਮੁ ਤਭੁ ਫੇਰਾ ॥ ਕਾਮੁ ਦੇਵੁ ਧੀਰੁ ਨੇ ਕੇਰਾ
 ਕਾਮੁ ਆਪਨੁ ਸੈਨੁ ਪੁਨਿ ਲਿਨਾ ॥ ਮੋਹਨੁ ਮਾਰਨੁ ਭਿਆਨੁ ਕੀਨਾ
 ਘਟੀ ਕਰਨੁ ਉਦਮਾਦੁ ਹੈ ਸੋਧ ॥ ਕਾਮੁ ਦੇਵੁ ਕਾ ਘਾਨੁ ਨੇ ਛੋਧ
 ਸੋਰੁ ਸਿੰਗਾਰੁ ਘਸਾਂਤੁ ਨਗੁ ਨਨਾ ॥ ਮਦੁ ਸੁਗੰਧੁ ਸਿਨੁ ਧਵਨੁ ਘਯਾਨਾ
 ਧਰੁ ਸਭੁ ਸੈਨੁ ਕਾਮੁ ਧੀ ਆਧੀ ॥ ਸਭੁ ਲੇ ਆਧੁ ਗਧੇ ਰਥੁ ਮਾਧੀ

॥ ਛੋਧਾ ॥

ਭਿਰੁ ਬਿਯੋਕੁ ਬਿਧਾਰੁ ਕੇ ॥ ਨਦੀ ਵੀਨੁ ਧੁਨਾਧ ।

ਮੰਤ੍ਰ ਕਰੇ ਤਭੁ ਧੀ ਪੁਨਿ ॥ ਜ਼ਾਨੁ ਕੇ ਲੇਖਧ ਧਧ ॥ ੬੫

—: ਐਧਾਰ :—

ਭਿਰੁ ਕਾਮੁ ਧੀ ਸੈਨਾ ਲਾਰੀ ॥ ਭਿਰੁ ਜ਼ਾਨੁ ਗੁਰੁ ਧੀ ਘਲਿਧਾਰੀ

દોનો કા યુધ્ધ હુઆ આરંભા ❀ મનરાજ દેખત હું સમ્ભા
 ઉધર કામ ચલા સમુદાઈ ❀ ધિર જ્ઞાન બડ જોસ દેખાઈ
 કામ કહા યહ સુન્દર વૃદ્ધા ❀ જ્ઞાન કહે યહ વિષ કા મૂલા
 કામ કહે યાકે દીગ બાઈ ❀ જ્ઞાન કહે યહ સાંપીન આઈ
 કામ કહે ખુબસુરતી રૂપા ❀ જ્ઞાન કહે યહ વિષ કા રૂપા
 કામ કહે જ્ઞાન સુનો બાતા ❀ સ્ત્રી પુરૂષ દોનો કા નાતા
 દોનો સમ્બંધ છોડત સો તાર્હી ❀ દોનો કા પાપ લાગત હે બહી
 પ્રથમ સ્થિતિ કા હુવા અરંભા ❀ સ્ત્રી પુરૂષ દોનો કે સમ્ભા
 તબહી જ્ઞાન કહા અસ સોઈ ❀ દોનો સંગ રહે ત્યાગ ન સોઈ
 દોનો ત્યાગ મેં ભક્તિ કરહી ❀ ઉનકો સુકૃત બહુ સો મિલહી
 તુમ રચના કા થીયે જો બાતા ❀ સૃષ્ટી કોઈ જરૂર ન આતા
 રચના કરે મૂલ બડ કીન્હા ❀ સળ જલોં કે બડ દુઃખ દીન્હા
 યહ વટ બીતર થી લરાઈ ❀ સાહબ ક્ષીર કહે સમુગાઈ

❀ દોહા ❀

કામ દેવ તબ જોર સે ॥ બોલત બે સો બય ।

હમરેબલ તબ ઉખર નહી ॥ સુનો જ્ઞાન તબ આય ॥ ૬૬

—: ચોપાઈ :—

બ્રહ્મા વિષ્ણુ મહેશ કહાઈ ❀ જગ જિનકો ભગવાન બતાઈ
 એ સળ સ્ત્રી પુરૂષ હૈ સંગા ❀ એ સળ જગત રચા બડ રંગા
 દુસરે જલ દી દયા ગતિ દોઈ ❀ જો સળ કામ કે ચેરે સોઈ
 યહ પ્રભાવ હમારે તુમ બનો ❀ ત્યાગ ત્યાગ કા કરો બખાનો
 જ્ઞાન દેવ સત્તગુરૂ શિર નાઈ ❀ તબહી બોલત મેં હપાઈ
 બ્રહ્મા વિષ્ણુ મહેશ બડ સોઈ ❀ એ સળ સમરચ હૈ પુનિ જોઈ
 જગ રચના ઈનકે શિર બનો ❀ સ્ત્રી પુરૂષ સળન્ધ સો માનો
 એ ભગવાન પુરૂષ કહાઈ ❀ સમરચ કો કુછ દોષ ન આઈ
 ઈન્દ્રા યહાં સાક્ષી ન દીજે ❀ મોક્ષ સવાલ દુસરે હૈ દીજે
 કામ કહા નર નારિ દો સંગા ❀ વૃદ્ધ બિમાર સેવા મેં રંગા

❀ દોહા ❀

એક દુસર કી સેવા મેં ॥ વૃદ્ધ બિમાર સો જન ।
ધન દોનો કે સંગ સે ॥ દોનોં કો સુખ માન ॥ ૯૭

—: ચીપાઈ :—

જ્ઞાન કહા સંસાર મેં સોઈ ❀ સ્ત્રી પુરૂષ ત્યાગી મેં જોઈ
ખૂઠા બિમાર જો પુનિ જનો ❀ ઉનહો નિર્બાહ હોત સો માનો
કામ દેવ ઐસા તખ બોલો ❀ સ્ત્રી પુરૂષ સબંધ બડ હોલો
ગૃહસ્થ આશ્રમ બડા જો તાર્હો ❀ ક્રિયા ધર્મ મેં લાલ બહુ આહો
જ્ઞાન તખે કહા બિચારી ❀ ગૃહિ મેં ભક્તિ કરે જો સારી
તો કલ્યાણુ જીવ કા હોઈ ❀ ગૃહસ્થ આશ્રમ બડ હો સોઈ
કિન્તૂ ગૃહસ્થ મેં બડા પ્રપંચા ❀ જીલત ધર્મ રહત ના રંચા
કામ દેવ કોધ તખ ઝીન્હા ❀ મોહિ જીતન કોઉ જન્મનલીન્હા
દેવ મુનિ દૈત્ય જો નિશ્ચર ❀ નાગ ગન્ધર્વ મનુષ્ય હૈ કિન્નર
પશુ પક્ષી સખ કો બશ ઝીન્હા ❀ ત્યાગ મેં કોઉ ના હમ ચીન્હા
જ્ઞાન દેવ બોલો મુસ્કાઈ ❀ તુમ્હાર બાત સત્ય હેં ભાઈ

❀ દોહા ❀

તુમરે બલ કે સામને ॥ કોઈ નહોં કહરાય ।
સબકો ધાયલ તુમ ક્રિયા ॥ ધન્ય શક્તી તવ આય ॥ ૯૮

—: ચીપાઈ :—

તો બી હમ નિશ્ચય કરિ રાસા ❀ સતગુર સત પુરૂષ કી આસા
અસ નિશ્ચય જિન કે મન માહોં ❀ કામ તુમાર તહાં બલ નાહોં
નર નારી બહુતક બચે સોઈ ❀ જાપર કૃપા સતગુર કા હોઈ
બહુત ત્યાગી પુરૂષ હોય ગયજી ❀ નારી બહુત ત્યાગી જો ભયજી
તુમકો બિદિત હે સખ જુકે ❀ સખ તુમ જનત હો સો નીકે
ઈસસે સાક્ષી જરૂર ન હોઈ ❀ કામ જીત જગ મેં જો સોઈ
તખ તો કામ કહા જો આસી ❀ સ્ત્રી પુરૂષ ખુબસુરતી ભાસી
વહ સખ હમાર હૈ પ્રભાવા ❀ જિસસે સબકો તેજ પુનિ આવા
તખે જ્ઞાન ઉતર સો દીન્હા ❀ મલ મુત્ર લોહી ખુબ સરત ઝીન્હા

નીચ બસ્તુ ખુબ સુરતી બનો ❀ વૃદ્ધ બિમાર રહે ના માનો
❀ દોહા ❀

હમકો લાગત હૈ પુનિ ॥ તુમાર નીચ હૈ ભાવ ।

અસ કહિ જ્ઞાન હસન લગે ॥ કામ ગયે શરમાવ ॥ ૯૯

—: ચોપાઈ :—

કામ દેવ હારિ પુનિ ગયજી ❀ રાજ મોહ પહં જાત સો ભયજી
મોહ દેખા કામ કો સોઈ ❀ તેજ બિન ધાયલ આવા નેઈ
મોહ કો ચિન્તા હોત સો ભયજી ❀ બડા બીર હારિ પુનિ ગયજી
તબ અજ્ઞાન મિત્રી સે કહેજી ❀ કોપહિં સમર, મેં ભેજત ભયજી
ક્રોધ શરીર રણુ ભૂમિ મેં ગાજ ❀ બિબેક બિચાર બુલાયો તાજ
મંત્ર કીન જો ક્રોધ કે સામે ❀ ક્ષમા બહિન ભેજો યુદ્ધ કે હામે
શાંતિ છોટી બહિન પુનિ જાઈ ❀ ક્ષમા કે મદત મેં પુનિ આઈ
દોનો બીર આપન દલ લીન્હા ❀ રણુ ભૂમિ મેં ખડે પ્રબીન્હા
ક્રોધ તબે લલકારા સોઈ ❀ આપન શસ્ત્ર ચલાયો નેઈ
ક્ષમા કહુ બોલત ન માનો ❀ તબે ક્રોધ નિન્દા પૂનિ ઠાનો

❀ દોહા ❀

તબ સો ક્ષમા સહન કિયા ॥ બોલી નાહીં સોય ।

બહુત બડી જો વસ્તુ કો ॥ ક્રોધ બીગાડા જોય ॥ ૧૦૦

—: ચોપાઈ :—

ક્ષમા કહા યહ વસ્તુ સોઈ ❀ બિગડન બાલા થા પુનિ જોઈ
જિતની વસ્તુ જગત કે માર્હી ❀ રૂપ ફેર હોત સો તાર્હી
તબે ક્રોધ કો જોસ બડ હોઈ ❀ દો પાંચ પગ મારા સોઈ
ભા ધખરાહટ ક્ષમા કો તાર્હી ❀ શાન્તી આઈ ગઈ પુનિ વાર્હી
શાન્તી કહા બહિન સુનિ લેહુ ❀ બડા બન્ધુ આપન ,સો ચેહુ
ઈન ચરનન-પૂજન કે ચોગુ ❀ તુમકો લાગ પાપ । ગા સોગુ
શાન્તી ક્ષમા પુનિ હૈ દોઈ ❀ ક્રોધ કા પગ દાબે, લગી, જોઈ
આપકે પગ મેં ચોટ જો લાગા ❀ હમાર નિહુર હૃદય, જડ, નજા
પીછે ક્રોધ શાંતિ હોય ગયજી ❀ ક્ષમા કો માથ નાવત, ભયજી

ક્રોધ હારિ ક્ષમા સે જઈ ❀ રણ ભૂમિ છોડી ગયે સો આઈ
❀ દોહા ❀

દેખા મોહ જો ક્રોધકો ॥ તુમ પુનિ હારેવ જનિ ।

મમ ભરોસ દોનોકા ॥ ઈજ્જત ઘટાયવ માનિ ॥ ૧૯૧

—: ચૌપાઈ :—

મોહ તબે અજ્ઞાન મત લીન્હા ❀ લોભ કો પઠાય રણ મેં ચીન્હા
ઈચ્છા બહિન સોઈ પુની જઈ ❀ ગર્જન લગે દોઈ જો આઈ
ઉધર બિબેક મંત્રી કો ટેરા ❀ આય ચરન સિર નાવત ખેરા
કહ બિબેક અપને દલ માહી ❀ લોભ કે સામે યુદ્ધ કરે તાહિ
બિચાર કહેજી રાજન સુને લેહુ ❀ સંતોષ છોટા કુંવર હૈ તેહુ
લોભ કે સામે યુદ્ધ સો કરઈ ❀ અનિચ્છા બહિન સાથ જો રહઈ
મત કરિ દેનો કો જો ભેજ ❀ આપત જોઈ શસ્ત્ર તે તેજ
દોનો દલ રણ ભૂમિ દિલ માહી ❀ લડન લાગે જનો પુનિ તાહી
લોભ તબે ખોલેવ બડ જેરા ❀ રાજ સમ્પતી હાથી ઘોડા
બાગ લગીયા મહલ અંટારી ❀ દાસ દાસી કુદમ્બ સખ સારી

❀ દોહા ❀

યહ અચ્છા પદારથ હૈ ॥ સુનો સંતોષ જો સોય ।

ઇનકો ત્યાગ ચૂરખ કરે ॥ ઉનકો મુખ ન હોય ॥ ૧૦૨

—: ચૌપાઈ :—

સંતોષ કહા સુનો મમ ભાઈ ❀ યહ પદારથ અચ્છા બતલાઈ
નાશ માન સમ્પતિ સખ હોઈ ❀ ભોગન બાલે ગયે સખ સોઈ
ભોગતા ભોગ દોનો ચલ ગયજી ❀ આતમ કામ ઉનકર ન ભયજી
તખ તો લોભ કહન અસ લાગા ❀ શરીર નિર્બાહ ધર્મ સો જગા
પૈસા સમ્પતિ બિના ન હોઈ ❀ સમઝ દેખ સંતોષ તે જોઈ
સંતોષ કહા લોભ કે પાહી ❀ બદન નીર્બાહ થોડમ મેં આહી
ધર્મ સેવા કરન કે હેતુ ❀ માયા સમ્પતિ ચહિયે જેતુ
અપને સૌખ મૌજ લિયે નાહી ❀ પરમારથ લિયે રાખે તાહી
તો કુછ બાધ હૈ પુનિ નાહી ❀ યહ બિચાર સે બરતય જાહી

યહ સમ્પતિ વિશેષ જો બોગા ❀ તો વહ પાપ અપને શિર યોગા
❀ દોહા ❀

તબે લોલ બાલત લયે ॥ સુન સંતોષ મમ બાત ।

બ્રહ્મ રોગ કે સમય મેં ॥ સમ્પતિ ચહિયે સાથ ॥ ૧૦૩

—: ચૌપાઈ :—

તબ અનિચ્છા કહા મમ બન્ધુ ❀ ગર્લહિં કીન શરીર કા સન્ધુ
તે પ્રભુ રક્ષન સો પુનિ કરિહૈં ❀ બ્રહ્મ રોગ પર વહી સમ્હરિ હૈં
અપને શિર ચિન્તા કયા રાખી ❀ ઉનકો સૌપ દેવ તુમ આખી
લોલ તબે હારે પુનિ સોઈ ❀ ઉત્તર એક ન આવા ભઈ
લોલ ગયે અપને નિજ ધામ ❀ મોહ દેખિ ધબરાન પુનિ યામા
મોહ કહેવ મંત્રી સે આપા ❀ આપન બીર બિબેક ને કાપા
દોનો સૌચ કીન્હ બહુ લારી ❀ મદ કે લેબ યુદ્ધ કે રારી
તબ મદ ગયે યુદ્ધ મંઝારી ❀ આપન સૈન શસ્ત્ર લે ઝારી
ઉધર વિબેક બિચાર સે ભાખા ❀ આપન સૈન મેં બડ કે સાખા
તબ બિચાર કહા સમુઝાઈ ❀ અહંકાર ચોધા બડ આઈ
❀ દોહા ❀

ઇનકે સામને ભવ મમ ॥ સુન રાજન મમ બાત ।

મદત શીલ કા ચાહત હૈં ॥ તબ છતો કુશલાત ॥ ૧૦૪

—: ચૌપાઈ :—

બિચાર સાથ શીલ પુનિ ગયજી ❀ આપન સૈન સાથ મેં રહેજી
અહંકાર બિચાર કે દેખા ❀ ગર્જજી સિંહ સમસાગ કોઈ પેખા
દોનો સૈન કર યુદ્ધ સો ભમા ❀ માનસ અભિ પર રચેવ સંઘામા
અહંકાર બોલેજી મદ લારી ❀ પ્રથમ સૃષ્ટી મેં ક્રિયા ભરી
અહંકાર કા મેણા ભનો ❀ બ્રહ્મ મેં મેણા સૃષ્ટી માનો
હમહી ઉન સખ મેં પ્રવેશી ❀ તબ યહ જમત બના સખ જેસી
તબ બિચાર કહા સિર નાઈ ❀ આપ બડે સો બીર કહાઈ
બ્રહ્મ મેં શક્તિ ભરી અનુપા ❀ તાતે રચા જમત બડ રૂપા
ચેતન્ય દેવ પુનિ હૈં સોઈ ❀ આપ કી મદત જરા સો બેઈ

ચેતન નીકલ જાય જેહિ માહી ❀ અહંકાર તુમ જડ હોય જહી
ઇસમેં તુમાર નહી પ્રભાવા ❀ તુમ સમજો અપને મન આવા
❀ દોહા ❀

અહંકાર સો કહત લયે ॥ ચન્દ્ર સૂરજ સો જન ।
ઇનમેં પ્રબેશ કરે મેં ॥ જગ સેવા સો માન ॥ ૧૦૫

—: ચૌપાઈ :—

તમે બિચાર કહત પુનિ સોઈ ❀ આપે ધ્યાન દેવ સો હોઈ
ચન્દ્ર સૂરજ તારા ગણુ જનો ❀ ઇનમેં ચેતન કારન માનો
તો ચે ફિરે કરે જગ સેવા ❀ નહી તો જડ રહે ચે દેવા
અહંકાર કહા જો પુનિ સોઈ ❀ દેવ દૈત્ય નિશ્ચર જો હોઈ
બડા કામ ચે જગ કા કીન્હા ❀ અહંગ લાવ મેં પ્રેરણા દીન્હા
બિચાર દેવ કહા સત માના ❀ ફિર ચેતન બિન તુમ ના જના
આત્મ કા વીઝોહ જો આહી ❀ તો તુમ કામ કરો સો જહી
તો તુમકો મેં બીર બખાનો ❀ જો તુમ કહો સત્ય મેં માનો
અહંકાર તબ બોલેવ રિસાઈ ❀ હમરે મદત સે તુમ કરો આઈ
હમ જો મદત તુમકો ના દેજી ❀ તો તુમ કુછ કરિ સકો ન તેજી
❀ દોહા ❀

એસા બચન અહંકાર કા ॥ સુના શીલ તબ તાર્હિ ।
બોલત મીઠી બચન સે ॥ ધન્ય બન્ધુ તુમ આર્હિ ॥ ૧૦૬

—: ચૌપાઈ :—

તુમરી શક્તી સખ ક્રિયા હોઈ ❀ મમ બિચાર જરૂર જો સોઈ
તુમરે પાસ હમ દો ન હોઈ ❀ તો તુમ સખલિટા કર જોઈ
અહંકાર મેં દેવ બિગારી ❀ બિચાર શીલ સે સુધરય સારી
તુમાર બડા જો હૈ પૂરકારા ❀ શાન્તીસ કામ તુમ ન ધારા
યહ સુન અહં લજ્જિત લયજી ❀ તબ રણ છોડ ચલે પુનિ ગયજી
મોહ કો જય કહી સખ બાતા ❀ અપને છતોગે તાર્હિ તાતા
અહંકાર સો હારિ જબ ગયજી ❀ ઉચર બિચાર બિબેક સે કહેજી
બિબેક શીલ બિચાર સે લાપા ❀ ધન્ય બીર તુમ હો ધર્મ સાપા

मोह की सैन सभै पुनि हारी ❀ पड़ेछि धनराहत भे' पुनि लारी
मोह आज्ञान मंत्री से भूझा ❀ हभके डोह राह ना सूझा
❀ दोहा ❀

तभ अज्ञान कहत लये ॥ सुन' राजन येक भात ।

सभ लश्कर येक साथ भे' ॥ करे दरोडा नत ॥ १०७

—: योपाध :—

मोह तभ सभके हंकरावा ❀ दंलादिक सभ के पुलवावा
असान्ती राग अनीती लीना ❀ मोह रण भूमि सभन के यीन्हा
प्रिय सज्जन लज्जाम् होध ❀ काम कोध कोध छता सोध
उन जिज्ञासु के मन भाही ❀ मोह दल प्रेषा होय ताही
भडे भडे धसमे पड़ी गयेछि ❀ देव मुनि तपी योगी कहेछि
सतगुरु दया से उभरय लही ❀ मोह दंस लागय ना ताही
उधर ले ऐसा बना प्रसंगा ❀ भिवेक कहा भियार निज अंगा
मोह दल येक साथ भे' आये ❀ अपने सभ येक होय नये
भिवेक सभके लीन्ह हंकारी ❀ बुद्धि प्रेम दया चारित्र हँ सारी
अचार भियार ज्ञान सतोषा ❀ क्षमा धीरज सान्ति हँ नैसा
येक साथ हुमला सभ कीन्हा ❀ होन युद्ध लागी भडे रण यिन्हा

❀ दोहा ❀

मोह और भिवेक का ॥ हुआ सामना सोय ।

मोह तभ मोहत लये ॥ सुनो भिवेक नो होय ॥ १०८

—: योपाध :—

हमहि प्रथम से पांचो तत्वों ❀ मोह से कीन येक भे' नत्वां
पांच देव पांच पुनि देवी ❀ हमरे रहे हैं मोह भे' सेवी
तभ यह जग की उत्पत्ती होध ❀ हमना रहों तो लुटा सभ होध
मोह सभ के येक करि राजा ❀ मोह ना होय तो रिछुटे ताका
भिवेक भिनय से कहेछि हर्षाछि ❀ अन्ध तुभारि धन्य प्रलुताछि
तुम्हारी शक्ति प्रभाव के द्वारे ❀ यह सभ जगत चलत है सारे
भिवेक कहा गुद सो जानी ❀ पांच तत्व पांच देव निशानी

उत्पति श्री गाथा अइ होई ❀ धसमे तुमार साथ है सोई
पंच देव में प्रभाव अइ जनो ❀ येनन देव का संग पहियानो
तम सृष्टी श्री रचना होई ❀ तुमार काम अहुत ना सोई

❀ दोहा ❀

मोह कहा भम जलन जे ॥ जपर नहीं है 'तोहि' ।

देव हैत्य नीथर को ॥ समहिं मोह में मोहिं ॥ १०६

—: चौपाई :—

ऐक दुसर तकरार सो करहीं ❀ मोह में पड़ी अतरय सभ लर हीं
विष्णु धरा जग-मोहनी रूपा ❀ हमही ये तम वही स्वर्पा
अमुरों को भद पान कराई ❀ मोह में पड़े थे सभ जई
रावन में प्रवेश हम लीन्हा ❀ सीता हरन जय तम झिन्हा
सभ लंका नष्ट होई जई ❀ हमार प्रभाव तुम देयो आई
सुर अइ अमुर लडत हैं सोई ❀ कनक कामनी मोह में होई
कौरव पान्डो ला तकरार ❀ राज कामनी मोह के धारा
ऐसी कथा अन्त जे सोई ❀ मोह में पड सभ गये विगोई
तम भिजेक कहा जाई भोरा ❀ तुम सभ कहा जात सय तोरा
देव हैत्य ऋषी सभ ज़ारी ❀ सभ को मोह में तुम जे डारी
कोई कोई गया होयगा तमहीं ❀ जये अहुत हैं पुनि सो अजहीं
देव हैत्य निथर सभि हारा ❀ अडा काम तुम सभ जे कारा

❀ दोहा ❀

धसका क्या तारीफ़ करे ॥ अनन्त एव दुःख पाव ।

यह सभ पाप तुमको है ॥ समजो तुम पुनि राव ॥ ११०

—: चौपाई :—

दिल बीतर यह युद्ध जे होई ❀ हरदम होय जनत न कोई
मोह कहा हम अस जलवाना ❀ योरासी लाग एव को ताना
ऐक दुसर स्वारथ ना होई ❀ तो बी मोह छोडत ना कोई
पशु पक्षी एव जन्तु जनो ❀ जये से स्वारथ नहि मानो
तो बी अन्धा पर कितना मोहां ❀ यह प्रभाव हमार है जेहां
भनुष्य में समज है सोई ❀ तो बी मोह में पड़े है ओई
आपन कुटुम्भ सम्पती के माहीं ❀ यिन्ता करै सित दिन वाहीं

જાનત હૈ કુટુંબ ધન ગુહા ❀ છોડિ સકત ન જસ કપિ કર મૂઠા
તબ વિવેક કહા અસ બાની ❀ પશુ પક્ષી કો જ્ઞાન ન જાની
પશુ સમાન મનુષ્ય બહુ સોઈ ❀ અહાર નિદ્રા ભય મૈથુન જોઈ
ધન કો સતગુરુ કા નહિ જ્ઞાના ❀ આપ કે મોહ મેં વો હૈં તાના
કોઈ કોઈ સંત ભક્ત જો તાંહી ❀ ગુરુ થી દયા સે જચી ગે જાહી
અન્ત મેં મોહ કહા એક બાતા ❀ હમાર પ્રભાવ ધર્મ મેં આતા

❀ દોહા ❀

મોહ પ્રેમ ભાવ જો પુનિ ॥ ઈષ્ટ ગુરુ મેં જાન ।

હમ તુમ મેં પ્રવેશ હૈં ॥ હોત તુમારા માન ॥ ૧૧૧

—: ચોપાઈ :—

કહ બિબેક ભાઈ સુનિ લેહુ ❀ મોહ પ્રેમ જુદા હૈં તેહુ
ગુરુ ઈષ્ટ દેવ ધર્મ મેં ભાવા ❀ જહ લક્ષન મોહ નહીં ગાવા
મોહ કા રૂપ જુદા હૈં સોઈ ❀ પ્રેમ રૂપ જુદા જો હોઈ
જો જિજ્ઞાસુ ધર્મ મેં પ્રેમા ❀ સુદ્ધ સતો ગુન હૈં જો તેમા
વહ મોહ કહા નહિ જાઈ ❀ વહ અખંડ સુખ દેત મિલાઈ
થહ સુન મોહ ઉત્તર ન આવા ❀ હાર કે અપને ધામ સિધાવા
ઉધર નિવૃત્તી બુદ્ધિ કો લેકર ❀ મન રાજ કે પડી ચરન પર
નિવૃત્તી બહુત બિનય સો કીન્હા ❀ બુદ્ધી રાજ કો કહ દીન્હા
હે ત્રીન લોક કે સ્વામી ❀ સખ પર તુમાર અદલ હૈં જામી
અખ નિવૃત્તી પર દયા કરી ❀ પ્રવૃત્તિ સંગ તુમકો દુખ ભયજી
મનહિ નિવૃત્તિ કો અપનાઈ ❀ દોનો અનન્દ કરન લગે જાઈ
સાહબ કહે સ્વામી સુનિ લેહુ ❀ સંતો તુમ સમજો પુનિ ચેહુ
ઉપર પ્રસંગ જો સખ ગાવા ❀ કોઈ સંત યહ નિયમ મેં આવા

❀ દોહા ❀

સ્વામી રામાનન્દ પુનિ ॥ ઔર સન્ત સખ તાહિ ।

સાહબ કા તારીફ હૈ ॥ ધન્ય જ્ઞાન તબ આહિ ॥ ૧૧૨

॥ ધનિ શ્રી રામાનન્દ કા પ્રસંગ સમ્પૂર્ણ ॥

॥ आदेशाह के जलन रोग ॥

❀ दोहा ❀

साहज करै उपदेश जे ॥ काशी धाम भजार ।

सम्प प्रेम उपजवहीं ॥ करै अहुत उपकार ॥ ११३

—: चौपाई :—

साहज कभीर भियारैं ताहीं ❀ सनातन धर्म श्री रक्षन आहीं
हम तो प्रगट जे जग भाहीं ❀ भडा काम करन है ताहीं
दिली का जे साहन शाहा ❀ उनको मोध करे जे आहा
तो भारत की रक्षन होध ❀ हावे वृक्ष हावे पत्र सोध
अस निश्चय शीन जग स्वाभी ❀ सभ प्राणी के अन्तर याभी
तेही समय का सुनो प्रसंगा ❀ कुदरत कोप भना वह रंगा
हिन्दु धर्म नष्ट जे कीन्हा ❀ वह भड पाप शाह शीर दीन्हा
आदेशाह सिकन्दर ताहीं ❀ जलन रोग प्रगटी भड वाहीं
हुअ अहु होय जलय अहु लांती ❀ हाय पुकार करत दिन राती
राज्य कुटुम्भ सभ आकर जारी ❀ चिन्ता करय सभहि मिल लारी
हकीम वैद की औषधि करहीं ❀ भड रोग धौ नहि तथहीं

❀ दोहा ❀

भगम चिन्ता करै अहुत ॥ सभ रानी रनिवास ।

सभ सुअ सम्पति साहजी ॥ कहां पाप का भास ॥ ११४

—: चौपाई :—

हिन्दु राज भारत के भाहीं ❀ अहु नयाण भड छोटे ताहीं
ये सभ आवय दिली निकेता ❀ आदेशाह के देखन हेता
भड सूआ और अमलदारा ❀ जर्मीदार अहु गनै के पारा
सुणी सभायार पछन के आवय ❀ शाह के देख अहु हुअ पावय
सभहीं भियार करै पुनि लारी ❀ रोग नय कवने उपचारी
औषध कर के पुनि अहु थाके ❀ रोग अहत है दिन दिन ताके
पीर ओलिया अजमत धारे ❀ अपन विद्या करि सभ हारे
भुदा भुदा पुकारत शाहा ❀ राति दिवस यैन नहि ताहां
अक दिन राज सभा के भाहीं ❀ आदेशाह कहां मिलभाहीं

ਭਰੋਸੇ ਰੋਗ ਨਿਵਾਰਨ ਛੇਤ੍ਰ ❀ ਜਗ ਮੇਂ ਡਾਢਾ ਸਾਧਨ ਹੈ ਸੇਤ੍ਰ
❀ ਟੋਛਾ ❀

ਧਰੁ ਦੁਃਖ ਸੇ ਭਰਨਾ ਲਛਾ ॥ ਸੁਨਿਯੋ ਸਭਾ ਸੁਭਨ ।

ਕਛੁ ਸਭਨ ਨਹੀਂ ਛੋਟ ਹੈ ॥ ਕੀਨ੍ਹੇ ਘੜ੍ਹਤ ਵਿਧਾਨ ॥ ੧੧੫

—: ਘੋਸ਼ਣਾ :—

ਸਭਹੀਂ ਭਿਯਾਰ ਕਰੈ ਪੁਨੀ ਲਾਰੀ ❀ ਰੋਗ ਭਯ ਕੰਵਨੇ ਉਪਧਾਰੀ
ਵੇਹੀ ਸਭਾ ਐਕ ਲਖਤ ਸਯਾਨੇ ❀ ਘਾਟਸ਼ਾਹ ਕੋ ਉੱਤਰ ਆਨੇ
ਸੁਨੋ ਈਸ਼ੀਸ਼ਵਰ ਮੈਂ ਜੇ ਕਹੁਣੀਂ ❀ ਦੁਖ ਨਿਵਾਰਨ ਟੋ ਸਾਧਨ ਅਭਹੀਂ
ਐਕ ਟੋ ਟਵਾ ਦੂਸਰ ਹੈਂ ਦੁਵਾ ❀ ਘਡਾ ਪੁਰਖ ਆਸ਼ੀਪ ਜੇ ਟੁਆ
ਘੀਨ੍ਹ ਟਵਾ ਘਡੁ ਭਿਧਿ ਉਪਧਾਰਾ ❀ ਆਸ਼ੀਪ ਲੇਨ ਅਭ ਕਰੋ ਵਿਧਾਰਾ
ਘੁੜੀਭਾਨ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਪੁਨਿ ਕਹੁਣੀਂ ❀ ਸਭ ਸੇ ਘਡਾ ਦੁਵਾ ਜੇ ਅਭਹੀਂ
ਘਡਾ ਪਾਧ ਸੋ ਭਯ ਪਰਾਧ ❀ ਸਮਰਥ ਪੁਰਖ ਟਵਾ ਜੇ ਲਾਧ
ਮੈਂ ਜੇ ਸੁਨਾ ਕਹੈ ਪੁਨਿ ਟੋਹੀਂ ❀ ਕਾਸ਼ੀ ਨਗਰ ਸਿਧ ਟੋ ਛੋਹੀਂ
ਛਿੰਨੁ ਧਰਮ ਮੇਂ ਭਾਨੋ ਸੋਧ ❀ ਸਾਭਯ ਕਧੀਰ ਰਾਮਾਨੰਦ ਛੋਧ
ਵਛ ਪੁਰਖਨ ਕਾ ਲੇਵ ਅਸ਼ੀਸ਼ਾ ❀ ਦੁਖ ਦੂਰ ਛੋਨ ਲਿਖਾ ਧਰੁ ਸ਼ੀਪਾ
ਭਿਯੋਕ ਲਾਵ ਸੇ ਟੁਮ ਪੁਨਿ ਭਧ ❀ ਉਨ ਪੁਰਖੋਂ ਕੋ ਸੀਪ ਨਵਾਧ

❀ ਟੋਛਾ ❀

ਸਨ੍ਤ ਦਰਸ਼ ਕੋ ਭਧਿ ॥ ਮੇਮ ਭਿਯੋਕ ਕੇ ਸਾਧ ।

ਟੋ ਪੁਨਿ ਕਾਰਜ ਛੋਟ ਹੈ ॥ ਧਰਮ ਘਡਾ ਸੋ ਆਧ ॥ ੧੧੬

—: ਘੋਸ਼ਣਾ :—

ਐਸੇ ਭਯਨ ਸੁਨਾ ਜਭ ਟੋਹੀਂ ❀ ਧੀਰਜ ਲਾ ਸ਼ਾਹ ਕੋ ਵੇਹੀਂ
ਸਭ ਵਲਰ ਕੋ ਮਸੰਗ ਜਨਾਧ ❀ ਕਾਸ਼ੀ ਯਤਨ ਛੁਕੁਮ ਕਰਮਾਧ
ਥੋਡਾ ਰਾਨੇ ਕੋ ਜੇ ਘੀਨ੍ਹਾ ❀ ਥੋਡੀ ਸੈਨ ਸਾਧ ਪੁਨਿ ਛੀਨ੍ਹਾ
ਰਾਜ ਅਨੁਧਰੋ ਥੋਡੇ ਭਾਧੀ ❀ ਰੋਮਤਕੀ ਪੀਰ ਜੇ ਟਾਧੀਂ
ਨਿਕਲੀ ਦਿਲੀ ਸੇ ਅਸਵਾਰੀ ❀ ਆਧੈ ਛਾਥੀਯ ਲਯੇ ਸਵਾਰੀ
ਥੋਡੇ ਦਿਨ ਕੇ ਅਨ੍ਤਰ ਭਾਧੀ ❀ ਕਾਸ਼ੀ ਨਗਰ ਪਹੁੰਚ ਗਯੇ ਟਾਧੀਂ
ਸ਼ਾਹੀ ਅੰਗਲੇ ਘੀਨ੍ਹਾ ਖੁਕਾਮਾ ❀ ਖਾਨ ਖਾਨ ਸਭ ਘੀਨ੍ਹ ਅਰਾਮਾ
ਆਸ਼ੀਵਾਦ ਲੇਨ ਕੇ ਛੇਤ੍ਰ ❀ ਘਾਟਸ਼ਾਹ ਆ ਸਮਾਜ ਸਮੇਤ

રામાનન્દ આશ્રમ સખ આયે ❀ સ્વામી કાઠરીમ ધ્યાન લગાયે
બાદશાહ પગ પનહી ત્યાગે ❀ કાઠરી દ્વાર ખડે સો આગે
❀ દોહા ❀

બાદશાહ તખ આય કે ॥ બહુત બિનય સો કીન્હ ।

સ્વામી છ ખોલે નહિ ॥ દર્શન નહિ પુનિ દીન્હ ॥ ૧૧૭

—: ચૌપાઈ :—

બાદશાહ બિનય બહુ કીના ❀ સ્વામી મિલે નહિ બનિ મલીના
શીકન્દર રાજ અનિતીસ જોઈ ❀ હિન્દુ ધર્મ ભ્રષ્ટ કરે સોઈ
તેહિ કારણ સ્વામી મન રોસૂ ❀ બાદશાહ કો મિલે ન ઓસૂ
બાદશાહ કહત જો આહી ❀ હમે મિલન સંત ધક્કા નાહી
બલજબરી દર્શન નહી લાભુ ❀ કિસ્મત લિખા મિટય નહી કાબુ
બાદશાહ તખ કિયે પયાના ❀ આગે પુનિ પુછેજી સો જના
દુસર સાહબ કબીર કેહિ ઠામા ❀ દર્શ હેતૂ ચલો ઉન્હે મુકામા
ધતિના રાખ્દ શાહ કહ જખહી ❀ સાહબ ખડે દેખિ પુનિ સખહી
ખોલે અપર મુનો દિલ્લિશ્વર ❀ તખ બડ ભાગ્યખડે યોગેશ્વર
યહ તો સાહબ કબીર હૈ સોઈ ❀ બહુ પ્રભાવ ધનમે જો હોઈ

❀ દોહા ❀

બાદશાહ તખ સમજિ ગયે ॥ પડે ચરન અકુલાય ।

સાહબ આશીશ દેત ભે ॥ કર ગહિ લીન ઉઠાય ॥ ૧૧૮

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ લીન્હે જાએ ઉઠાઈ ❀ સ્પર્શકર કા હુઆ સો આઈ
એકદમ રોગ ગયો સો ભાગી ❀ મુખી ભયે મન આનન્દ બાગી
સ્તુતિ વિનય કન્હિ બહુ ભાંતિ ❀ પ્રેમ ભાવ નહિ હ્રદય સમાતી
બાદશાહ મન બહુત ઊછાહ્ ❀ કો કહિ સકે કવિ કોવિદ કાહ્
વહ આનન્દ કયા કહો બખાની ❀ રંક મિલય જસ પારસ આની
પુર્ણ ચન્દ્ર દેખી કર સોઈ ❀ સિન્ધુ બડે પુનિ ઉછલય જોઈ
નીર દેખ બહુ હર્ષય મીના ❀ એસે શાહ મન આનન્દ લીના
બારીધદેખિ નાચય જિમિ મોરા ❀ દેખિ સિકન્દર સાહબ ઓરા

સાહબ કહા સિકન્દર પાહી ❀ સ્વામી દર્શ ચલો તુમ તાહી
 કહા સિકન્દર દો કર બેરી ❀ મમ દુખ દુર દયા ભય તોરી
 ❀ દોહા ❀

દર્શન કી ઇચ્છા નાહી ॥ કોઈ સંત મમ કાજ ।

આપ કી કૃપા દયા સે ॥ સુખી ભયે મેં આજ ॥ ૧૧૯

—: ચોપાઈ :—

પ્રથમ બિનય બહુત હમ કીન્હા ❀ હમે દર્શ સ્વામી નહિં દીન્હા
 બાદશાહ સે સદગુરુ ભાષા ❀ વહાં ચલો બચન મમ રાખા
 સિકન્દર વાપસ ફિર પુનિ આયે ❀ સાહબ સ્વામી કો બચન સુનાયે
 બાદશાહ કો દરશન દીન્હે ❀ પટ પુનિ ખોલિ સખન સુખ કીન્હે
 આપકો પાપ લગન કી ભીતી ❀ પાપ કરે ફલ પાવે રીતી
 આપ તો સંત પુરૂષ કહલાયો ❀ દર્શ દેકર સખકો સમુઝાયો
 સાહબ કળીર જ્ઞાન ભરી નીતી ❀ રામાનન્દ ભર્મ ગઢ છતી
 સતગુરુ બચન હંસ પ્રકાશુ ❀ બાદશાહ કો આનન્દ ભાસુ
 રામાનન્દ તુરત પટ ખોલા ❀ દર્શ મિલા સખકો અનમોલા
 તખય સિકન્દર બન્દન કીન્હા ❀ રામાનન્દ તખ આશીષ દીન્હા

❀ દોહા ❀

રામાનન્દ વિચારહી ॥ હર્ષિત સે મન માહિં ।

સાહબ કળીર ધન્ય હૈં ॥ એસે શિષ્ય ને આહિં ॥ ૧૨૦

—: ચોપાઈ :—

તખ સાહબ સ્વામી સે કહહી ❀ ભવિષ્ય મેં પરદા કબી ન કરહી
 કરિ ઉપદેશ કરો કલ્યાના ❀ જન સમાજ દુઃખી બહુ બના
 તખય સિકન્દર દો કર બેરી ❀ બિનય કીન્હ પુનિ કહા બહોરી
 હે મહા પુરૂષો ખુદા કે પ્યારે ❀ દયા કરિ ચલો હમરે કારે
 રામાનન્દ કહેવ સમુઝાઈ ❀ સાહબ કળીર અકેલે તુમ બઈ
 નિજ મુકામ સે નાગ ગાયેવ ❀ ઉસ પર સાહબ કો બેઠાયેવ
 પીઝે બેઠ દાસ કી નાઈ ❀ દોરન ચંવર લગે હપાઈ

यह प्रसंग स्वाभी सभ देखा ❀ मन में आनन्द लये विशेषा
काशी धाम के नर अरु नारी ❀ देधि प्रभाव सभ लये सुजारी
मान सहित तबहीं ले आये ❀ सुन्दर सीढासन पर पधराये
❀ दोहा ❀

अहुत लाव है शाह का ॥ सतगुरु पर सो जन ।

आनन्द आनन्द में पुनि ॥ रहा ना उनको लान ॥ १२१

—: चौपाई :—

पोश प्रकार पूज अहु लांती ❀ कन्ज भास से अहुत सोहाती
सिकन्दर बिनय करै आनन्दा ❀ साहज आप भुदा के बंदा
हम प्रभु दृष्टी रहति दिन राती ❀ तुमही प्राण रक्षाय संधाती
लवन डोर दृष्टीगा मोरा ❀ दया कीन्ह तुम किरसे जेरा
तन धन राज साहीणी जेध ❀ हम सभ दास आपका होध
राज नवाज समान कछु थोडे ❀ सजहिं भडे हाथ पुनि जेडे
काल भोलवी यवन ते सोये ❀ जे सभ ज्ञान साहज का जेये
यह सभ मान साहज का देधी ❀ मन में धर्षा लई विषेणी
कहि न सकै देधि पुनि तहवा ❀ आदेशाह का प्रेम है जहवां
सभ तो गये अपने कामा ❀ सला जरभास लय आधि जमा
❀ दोहा ❀

आदेशाह के महल पर ॥ साहज कीन्ह मुकाम ।

ऐसे दीन दयाल जे ॥ सुभिरा आहो जम ॥ १२२

॥ शेजतकी के धर्षा का जन्म ॥

—: चौपाई :—

हर हमेश सला जे होध ❀ सतगुरु ज्ञान करै सभ जेध
यह सभ यथा शहर में ताहीं ❀ बाहर गांव ईस गय आहीं
सदगुरु ज्ञान सला में लांछे ❀ लय अरु पक्ष आस नई रांछे
नीती अहीन्सा लक्षित जनो ❀ प्रेम सभ्य सभ जतीम मानो
ऐसे ज्ञान कहै जज्ञेरा ❀ पापीन के सभ हृदय तोरा
अहुत मान साहज का देखा ❀ सला भाहि सिंहासन पेआ

શેખ તકી શાહ કા પીરા ❀ મન મા તક' ભઈ અધીરા
બાદશાહ કા મેં પીર કહાઈ ❀ ઐસા માન મિલા નહિ કાઈ
પ્રથમ બહુત પીર ને ભયગી ❀ ઐસા માન કાહુ નહિ લહગી
માન સિંહાસન કોઈ ના પાવા ❀ અબ તક ને બહુત પીર કહાવા
❀ દોહા ❀

શેખ તકી કો દુઃખ બડા ❀ મન મા ચીન્તા બન ।

એક ફકીર ને હિન્દુ કો ॥ કીન્હ સિકન્દર માન ॥ ૧૨૩

—: ચોપાઈ :—

શાહ કા પીર હમહી ને હોઈ ❀ દુસર પીર બડા ને સોઈ
એક મ્યાન મેં દો તલવારી ❀ કેસે બનૈ રહે નહીં ચારી
અબ કુછ યતન કરન સો નેઈ ❀ નેહિ તે સુખ શાન્તી હોઈ
શેખ કે દ્વેષ બીજ ને બમા ❀ વૃક્ષ બડા હોયગા તામા
દ્વેષ બીજ બમન કા બનોં ❀ ભૂમિ શેખ હૃદય પહિયાનો
શેખ કા સ્વાસ્થ જલ ને આહીં ❀ દ્વેષ વૃક્ષ કો સીચન બહીં
દ્વેષ વૃક્ષ કો બઢાવન વાલા ❀ પવન ચવનો બચન પ્રતિ પાલા
દ્વેષ વૃક્ષ કે પુષ્ટી માહીં ❀ સૂર્ય તાપ કાજી શિક્ષન આહીં
દ્વેષ વૃક્ષ તે બડા ને હોઈ ❀ ભારત મનુષ્ય દેખે'ગે સોઈ
દ્વેષ વૃક્ષ મેં ફુલ હે લાગા ❀ અન્ત મેં સમજ શેખ પુનિ ભગા
સાહબ કબીર કેર પ્રભાવા ❀ દ્વેષ વૃક્ષ મેં ફલ નહીં આવા

❀ દોહા ❀

દ્વેષ વૃક્ષ કો બઢન કો ॥ સખ સાધન તૈયાર ।

સદગુર આદિ પુરૂષ હે ॥ દ્વેષ વૃક્ષ કો માર ॥ ૧૨૪

—: ચોપાઈ :—

આગે કથા કહો મેં ગાઈ ❀ કાશી કે કાજી પુનિ આઈ
હે ઈર્ષાલુ મૌલવી સોઈ ❀ સખ મિલ ગયે શેખ પહ' નેઈ
બાદશાહ કા પીર ને શેખા ❀ ઉનસે બચન કહગી પુનિ રેખા
કબીર નામ કા ને બેરાગી ❀ જિનમેં સિકન્દર કા મન રાગી
મંત્ર બદુ સે જાત બસ લીન્દા ❀ તાતે ચમતકાર બહુ કીન્દા

કબીર ને અસ કહે પ્રચારી ક ઇસ્લામ ધર્મ ને આહે અનારી
પાર પેગમ્બર ઓલિયા ઝારી ક કલમા જબહ નપાક બિચારી
આપહી ખુદા બને સો બનો ક ઇસ્લામ ધર્મ વિરોધ ને માનો
ઇસ પ્રકાર સુન કે સખ બાની ક રોજતશી હર્ષીત મન માની
બહુ પ્રકાર સખ કો સમુઝાઈ ક દીન દીલાસાં મન હર્ષાઈ

ક દોહા

કાજ મોલવી સખ બિલી ॥ આયે સિકન્દર પાસ ।

સાહબ ધર્મ સમુઝાવતે ॥ મન મેં નહિં કછુ આસ ॥ ૧૨૫

—: ચોપાઈ :—

સલા મધ્ય રોજ જબ આયે ક બાદશાહ વિવેક કરાયે
રોખે કહન લગે તેહિ વેરા ક સુનો દિલ્લીશ્વર બચન યહ મેરા
એ સખ આયે હૈ ફિર યાદી ક સુન કર ન્યાય ચુકાવો આદી
તમે સિકન્દર સખ કો બેઈ ક ઇચ્છા બન કહો ચેક સોઈ
બહપનાહે સુનિયે મમ બાની ક કબીર ને બેઠે હૈ યહ બાની
દીન ઇસ્લામ ધર્મ ખિલાફ ક બિરૂથ પ્રચાર કરેં બડ કાફ
આપહિં ખુદા હોન શી દાવા ક બહુ પ્રચાર સલા મેં ગાવા
યહ અન્યાય કરો ઇન્સાફ ક આપે બડે જગત કે બફ
યહ સખ ખાત શ્રવન કરિ જબહી ક શાહ દેખે સાહબ મુખ તવહી
યહ સખ કહે પ્રસંગ સો હોઈ ક સો સખ કહો દયા કરિ વોઈ

ક દોહા

બાદશાહ કા બચન સુનિ ॥ સાહબ બોલે સોય ।

ચેહ સખહી ને કહત હૈ ॥ સત્ય ખાત સો હોયિ ॥ ૧૨૬

—: ચોપાઈ :—

તમે શાહ કહેજી અસ બાની ક આપહિં અલ્લહ તુમ અસ માની
તો મેં ગાય કરો કુરબાનિ ક કરો સજીવન તંવ સત્ય બાની
ગાય ચેક મંગાચો જબહી ક જબહ કરાય દીન પુનિ તબહી
આદિ ગુર અસ લીલા લાઈ ક બોલે અમૃત શર્ફ સોહાઈ
નામ કબીર કેર પ્રભાવા ક ગાય સજીવન તુમ હોઈ બવા

સાહજ કળીર કેર પ્રતાપે ❀ ગાય સજ્જન ભઈ સો આપે
 ચાટન ચરન સતગુર કી લાગી ❀ દેખન એક ટક સાહજ તન રાગી
 યહ પ્રભાવ સાહજ કા દેખી ❀ સિકન્દર ચરન પડે પુનિ પેખા
 બહુતક ચરન પડે પુનિ આઈ ❀ શેખ આદિ કો નાહિ સોહાઈ
 મન મેં કપટ ભાવ સો રાખે ❀ સમય બન પ્રગટ નહી ભાખે
 ❀ દોહા ❀

બડે આશ્ચર્ય મેં પડે ॥ ગાય સજ્જન દેખ ।
 સખહીન ખન્દન કરત મે ॥ સિકન્દર મનહિં ન રેખ ॥ ૧૨૭

— ચૌપાઈ :—

સાહજ કહા સુનો નર નાહુ ❀ લોગો જીવ બધે બહુ કાહુ
 ખુદા નામ પર કરે હલાલા ❀ ભક્તન કરે માંસ પ્રતિ પાલા
 એસે કો મૈ નીચ કહાઈ ❀ યવન હોય કી હિન્દુ આઈ
 જીવ હિન્સા કરત ભે પ્રાની ❀ વહ દોજખ મેં ખેચા તાની
 વહ જીવ કો બહુ દુઃખ હોઈ ❀ જીવ હિન્સા કરે મત કોઈ
 ઈશ્વર ખુદા દેવ પેગમ્બર ❀ નામ પર કલમા મંત્ર પડે નર
 કલમા મંત્ર પડે ધર્મ જની ❀ હિન્સા-કરે બહુત મન માની
 એસે ક્રિયા નપાકે જની ❀ ઉસકો હમ સો પાપ બખાની
 સતગુર કી યહ બાની સુનકર ❀ નિર્ભય પક્ષપાત નહિ કિસપર
 ન્યાય નીત ધર્મ ભરે અમોલે ❀ સાહજ જ્ઞાન કહા ભલતોલે
 સિકન્દર મન મેં દીન્હ બિચારા ❀ સાહજ સત્ય કહેં નિર્ધારા

❀ દોહા ❀

બાદશાહ વિચાર કરી ॥ બોલત ભે પુનિ સોય ।
 સાહજજી ભે કહત હું ॥ સત્ય જાત હે વોય ॥ ૧૨૯

— ચૌપાઈ :—

એસે ધર્મ નીત કી બાની ❀ શેખ આદિ કો નહિ પ્રય આની
 વો સખ ગયે વહાં સે જખહી ❀ બીચહિં મંત્ર કીન્હ પુનિ તખહી
 એક મોલવી કહે પુનિ સોઈ ❀ કળીર કી શરીર અંત ભે હોઈ
 યહ વ્યક્તિ ભારત કે માહી ❀ કુછ ભે સમય રહેગા તાહી.

ઇસ્લામ ધર્મ કી હોઈ હૈં હાની ❀ હમ સબ કો કોઈ નહીં માની
શેખહિ સબહિં કહેડાં સમુઝાઈ ❀ તુમ થર બહુ મેં કરમ ઉપાઈ
વોહી અરસા કે બીચ પ્રસંગા ❀ સાહબ ગે સ્વામી સત સંગા
સમય જનિ શેખ તહં આયે ❀ બાદશાહ કે પાસ સોહાયે
શેખે કહેડે સુનો દિલ્લીશ્વર ❀ કબીર બસ કીયે ભૂમ પિચાસર
બહુ મંત્ર સે જૂત ખુલાઈ ❀ લોગો કો ચમતકાર દેખાઈ

❀ દોહા ❀

બહુ મંત્ર કે જોર સે ॥ જૂત કરત હૈં કામ ।

કબીર ખુદા હૈ નહીં ॥ ખુદા કા ન્યારા ધામ ॥ ૧૨૯

—: ચૌપાઈ :—

ઇસ્લામ ધર્મ કા હૈ સદેશો ❀ કુરાન સરીફ કૈરે ઉપદેશો
કુરાન શરીફ કહે કમીઈ ❀ વેચુન ખુદા જો કહી કર ગાઈ
ખુદા બેચુન હૈ નિરાકારા ❀ સો તો રૂપ કહી નહિં ધારા
ફિર કુરાન ઐસે પુનિ લાખે ❀ ખુદા બને જો વોહી નપાખે
યહ જો ગુના બહુત સો હોઈ ❀ રાજ દંડ કૈરે પુનિ સોઈ
ઐસે વ્યક્તિ કો પુનિ મારે ❀ કુરાન કહત પાક હૈ સારે
કબીર ખુદા કી નાહીં જાતી ❀ ખુદા બને તો ગુના કહાતી
તો ઇનકી પરીક્ષા કરીહોં ❀ ગુઠ સાચ કી તુલના જનિહોં
હમરે ઔર કબીર કે માહીં ❀ બીચ મેં આપ પડો કહી નાહીં
કસની પરીક્ષા કે વિન નાહીં ❀ સત્ય અસત્ય ખવર નહીં તાહીં

❀ દોહા ❀

હીરા મોતી ઔર પુનિ ॥ સંત શુભ કી ખાન ।

સમય પરીક્ષા કે વિના ॥ કીમત નાહીં જાન ॥ ૧૩૦

—: ચૌપાઈ :—

શેખ શાહ કો અસ સમુઝાઈ ❀ અન્દર કપટ બાહર ધર્મ બતાઈ
યહ પ્રપંચ શાહ નહિ જાને ❀ શેખ કો ધર્મ ગુરૂ કરી માને
શેખ સ્વરૂપ લાગત હૈં કેસે ❀ સુવર્ણ ઘડા જહર ભરા જૈસે
શેખતકી કી સુનિ યહ બાની ❀ સિકન્દર મુખ સો લા કુમ્હલાની

શેખ ગયે પુનિ અપને ઉતારે ❀ કરૈં બિચાર શાહ મન મારે
ધરિ ધીરજ પુનિ કીન્હ બીચારા ❀ ધર્મ ગુરૂ હૈ શેખ હમારા
ફિર ન્યાય સે કીન્હ બીચારા ❀ પ્રાણ રક્ષણ હૈ સાહબ હમારા
ફિર તો મથન કિન્હ મનમાહી ❀ કુરાન કહે ખુદા ખેચુન આહી
સાહબ કબીર રૂપ કસ હોઈ ❀ ખેચુન ખુદા પ્રગટ નહી સોઈ
દો દિસ સમઝી ભયજી સંદેહ ❀ મન મેં શાહ ચૈન નહીં તેહ
❀ દોહા ❀

બહુત પ્રકાર બીચાર મેં ॥ શાહ ગયે ધલરાય ।

કુરાન શરીફ કે શબ્દ સે ॥ કુછ મન મેં પતિયાય ॥ ૧૩૧

—: ચૌપાઈ :—

સ્વામી પાસ સે પુનિ જો આયે ❀ સાહબ કબીર હર્ષ મન પાયે
સાહબ કબીર હૈ ઘટઘટ પાસી ❀ બાદશાહ મન બહુત ઉદાસી
શેખ શાહ કા હૂઆ પ્રસંગા ❀ સાહબ જન ગયે સખ રંગા
સતગુરૂ શબ્દ કહૈં બલજેરા ❀ સુનો દિલીશ્વર બચન જો મોરા
પાંચ તત્વ કા નહિ શરીરા ❀ દૈહિક દૈવિક ભીતિક ના પીરા
અનન્ત કોટિ બ્રહ્માન્ડ કે માહી ❀ હમકો નાસ કરી સકે ન કાહી
હમ કો દુઃખ વ્યાપે ન કાઈ ❀ તુમ મત સોચ કરો અસ જોઈ
શેખ પરીક્ષા ભલે જો કરહી ❀ તુમ જની કરો દેખિ પુનિ હમહી
અસ સાધન કુછ જગમેં નાહી ❀ મમ શરીર નાસ કરૈં જહીં
બાદશાહ મન ભા સંતોષૂ ❀ સાહબ શબ્દ નિર્ભય સુના જોસૂ
આનન્દરૂપ સાહબ સુખ રાસી ❀ માયા સુખ દુઃખ તહં ન જાસી

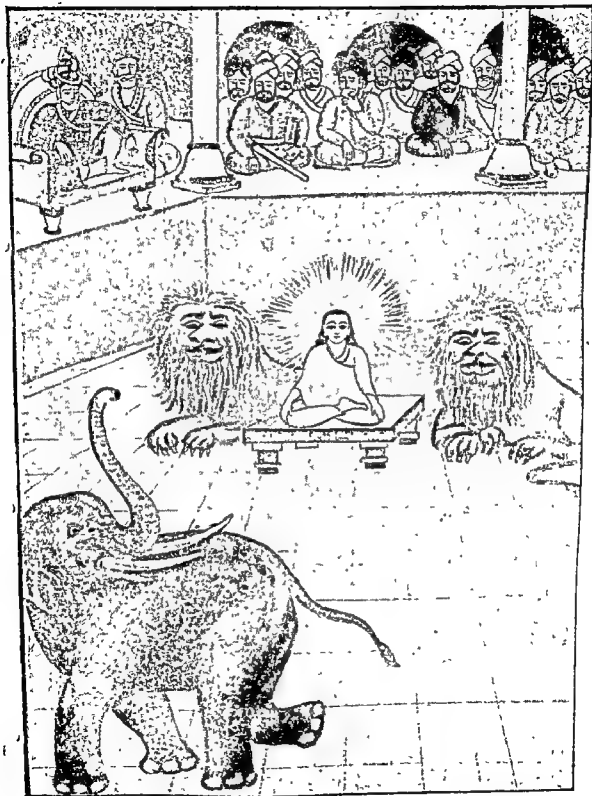
❀ દોહા ❀

શક્તિ જ્ઞાન કા ધામજો ॥ સાહબ કબીર જો સોચ ।

બાદશાહ કો ધીરજ દે ॥ મમ દુઃખ નાહી હોય ॥ ૧૩૨

—: ચૌપાઈ :—

આગે સુનો ચતુર સુજના ❀ શેખ કે મન મેં દ્વેષ સમાના
દ્વેષ બીજ જામન સો લાગે ❀ એક દિન કહેજી મહાવત આગે
શેખ મહાવત કો સમઝાઈ ❀ ગજ કો માદક વસ્તુ ખિજાઈ

કબીર સારેબને મારી નાખવા માટે બાદશાહના પાંચ શેખતપ્રાણી
ગાંડા હાથીને છોડ્યો ત્યારે કબીર સાહેબે હાથીને બે સિંહના સ્વરૂપ
દેખાડ્યા તેથી હાથી બીકને લઈને લીંટ દરતો પાછો ભાગ્યો

મારન લાઓ કબીર કે આગે ❀ ખુદા બનત હૈં બહુ અનુરાગે
 શેખ આય કહ સાહબ પાહી ❀ આપે અલ્લા હૈ અસ કાહી
 હમ સખ કો નિશ્ચય કે હેતુ ❀ બેડો ચૌક મેં આય સચેતુ
 આય ચૌક મેં સાહબ બિરાજે ❀ ઉધર સે હાથા આવત ગાજે
 આદિ પુરૂષ એક લીલા લાઈ ❀ કેસરી સિંહ દો પ્રગટાઈ
 દોનોં તરફ સિંહ સો ગાજે ❀ બીચ મેં સાહબ બેડ બિરાજે
 હાથી સીંહ કો દેખા જખહી ❀ પીઝે હટા લીદ કર તખહી
 ❀ દોહા ❀

કાલ સમાનહિં સીંહ કો ॥ હાથી દેખા તાહિં ।
 માનો પ્રાણુ લૈ લેંગે ॥ ૨૨ સે ભાગા આહિં ॥ ૧૩૩

—: ચૌપાઈ :—

બેડે સખે ક્ષત્ર પર સોઈ ❀ હાથી દેખ ૨૨ે સખ કોઈ
 હાથી ભાગા સખ કોઈ આડે ❀ કારન લખા નહીં સખ કાડે
 બાદશાહ ઓ પુનિ સખ આયે ❀ સાહબ ચરનન શીશ નમાયે
 તખય દીક્ષીશ્વર દો કર બેરી ❀ વિનતી બહુત કરૈ ના થોરી
 સાહબ દયા કરૈ સો તારન ❀ હાથી ભાગા સો કયા કારન
 સત્ય બાદી બે સાહબ અહહીં ❀ ઝુકા બોલત ના તે કબહીં
 સિંહ કો દેખ ગજ બહુતડેરાઈ ❀ તાતે દો સિંહ પ્રગટ દેખાઈ
 ચહ પરીક્ષા નિશ્કંત હોઈ ❀ શેખ કો મન મેં દુઃખ લા સોઈ
 દેખ વૃક્ષ બાદન અખ ભાગા ❀ શેખ કે મન મેં ચિન્તા બગા
 સાહબ કો ચિન્તા કુછ હૈ નાહી ❀ ચેતન બ્રહ્મ અખંડ સો આહીં
 ❀ દોહા ❀

સખ શક્તો પૂરન ભરે ॥ સાહબ પૂરૂષ કબીર ।
 અજ્ઞ જીવ બનેવ નહીં ॥ સ્વારથ મેં બે બીર ॥ ૧૩૪

॥ જલ પરીક્ષા ॥

—: ચૌપાઈ :—

હુસર કસની સુનો ગુન રાસી ❀ અજ્ઞ જીવ માયા કે દાસી
 એક દિન શેખ જંજીર મંગાઈ ❀ સાહબ અંગ બાંધ જકડાઈ

ખડી જલર ગલા મેં ડારી ❀ છોડી નવકા મેં બેઠારી
ગંગા નદી મેં તરતે ઝીન્હા ❀ યવન સિપાહી કે સંગ દીન્હા
ગંગા નદી કે બીચ સો ધારા ❀ દિયે દુખાય સખ દેખત હારા
ગંગા નદી પવિત્ર સો નામી ❀ દેખત હાર લીડ બહુ જામી
કાજ આદિક જો, ઈર્ષાલુ ❀ યહ દૃષ્ય દેખ હોય નિહાલુ
સત્તગુરુ ભક્ત સનેહી જોઈ ❀ ભક્તી નીતી જાનત હેં સોઈ
યે સખ બિનય ઈશ્વર સે કરહી ❀ દયા કરો સાહબ પર અખહી
નીચ કામ યહ જો સખ ઝીન્હા ❀ તીનકો સખ ધીક્કાર સો દીન્હા

❀ દોહા ❀

અપના પુત્ર્ય સખ દેન લગે ॥ સાહબ કે કરો સહાય ।

ઉસી સમય કે મધ્ય મેં ॥ સાહબ નજરે આય ॥ ૧૩૫

—: ચૌપાઈ :—

જો સુખ ધામ અમર પુરખાસી ❀ સાહબ કબીર સખ સુખ રાસી
આનન્દ સે મંગલ પુનિ ગાવેં ❀ આનન્દ ચિત સખકો દર્શાવેં
પદ્મ આસન બેઠે પુનિ સોઈ ❀ ગંગા નીર પર આવત જોઈ
લોહા ઝી જલર જો તાર્હી ❀ પુષ્પ માલ સોહે પુનિ આહી
ગંગા જલ સે બાહેર આયે ❀ સાહેબ ચરન સખહિં લપટાયે
સિકન્દર બિનય કરે બહુ ભાંતી ❀ સત્તગુરુ આપ અલ્લા ઝી જાતી
બહુત નવાબ પીર હેં સોઈ ❀ સાહબ કે માન ઝીન પુનિ જોઈ
સંત ભક્ત જો સાહબ સનેહી ❀ જૈ જૈ કાર પુકારત તેહી
કાશી નગર કે નર અરુ નારી ❀ સાહબ દેખ સખ ભયે સુખારી
શેખતઝી આદિક બહુતેરે ❀ બિનકર હૃદય દ્રેષ સે ઘેરે
તે સખ દેખત ગયે સુખાઈ ❀ હીમ પકત જસ કૃષિ કુમલાઈ

❀ દોહા ❀

જો સત્તગુરુ નીતી ભરા ॥ જાનહિં પરમ સુખન ।

એસે સંજન હર્ષહી ॥ દુષ્ટન કે દુખ આન ॥ ૧૩૬

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ કબીર શેખ કે જોઈ ❀ મન મેં દુખ ઈર્ષા નહીં હોઈ

સત્તગુરુ શેખ કે બનય કેસે ❀ છોટા બાલક સૂર્ય સમ જેસે
 છોટે છોટે બહુતે બાલક ❀ સૂર્ય સમ ધુર ઉડાવત બનક
 દિનકર બહુત દુર તે બનો ❀ ધુર કી ગતી વહાં નહી માનો
 વહ રજ પીછે બે પુનિ આવે ❀ બાલક શિર પર સો રહિ બવે
 સાહબ દિવાકર સમ પ્રેકાશા ❀ શેખતકી બાલક સમ આસા
 ઇર્ષા સોઈ ધુર સમ બનો ❀ સો વહ પાપ શેખ સિર માનો
 સાહબ શક્તિ ભાનુ સમ હોઈ ❀ ક્ષમા સમુદ્ર જલ માનો સોઈ
 નીર સમુદ્ર સમ ક્ષમા બખાની ❀ શેખ દ્વેષ મન મેં નહીં આની
 અસ કોઈ સમરથ ના જગમાહી ❀ દ્વેષ કરન પર રોષ ન આહી

❀ દોહા ❀

સત્તગુરુ સમરથ જાનિયે ॥ સુનિયે સંત સુબન ।
 સાહબ ક્ષમા અગમ હૈ ॥ કોઈ બિરલા પહિયાન ॥ ૧૩૭

॥ તેલ પરીક્ષા ॥

—: ચૌપાઈ :—

દોઈ કસોટી નિસ્ફલ બઈ ❀ ઇર્ષા અગીન બેર પ્રયાઈ
 તીલ પરીક્ષા ફિર પુનિ સોધા ❀ શેખ કે મન મેં યહ પ્રબોધા
 એક બડા બે કરાહ મગાઈ ❀ ઉસમે પૂરા તેલ ભરાઈ
 ઉસકો ભટ્ટી પર રખવાયો ❀ નિયે અગિન બહુત લગાયો
 તેલ જલાય અગિન સમ કીન્હા ❀ સ્વારથ બુદ્ધિ શેખ પ્રવીન્હા
 કહન લગે સાહેબકે પાહી ❀ આપ તેલ મેં બેઠો બહી
 સત્તગુરુ સોક જરા નહીં આઈ ❀ આનન્દ મેં તહાં બેઠે બઈ
 શેખ કહન સખન સો લાગે ❀ ઠન્ડા તેલ બે યહ હૈ આગે
 મંત્ર સે તેલ બાંધિ પુનિ દીન્હા ❀ હમ મનમાં અસ અનુભવ કીન્હા
 તબે સિકન્દર મનહી વિચારી ❀ તેલ પરીક્ષા કરન દિલ ધારી

❀ દોહા ❀

સાહબ તબહિ બન ગયે ॥ સીકન્દર મનકી ખાત ।
 કહત ભયે તતકાલ સો ॥ મત કરો પરીક્ષા તાત ॥ ૧૩૮

—: यौपाध :—

तहां तो जडप मनहि नहि पांथे ❀ अंगुली डाली तेल कंघ सांघे
तथ तो जेर जेर बिदलाये ❀ हाथ भुटा तो मैं भरि गाये।
लोही भांस व्याम पुनि सोध ❀ अंगुली से सभ आडेर होध
पडे भेडोस होस नहि तन के ❀ सभ कोध देखि बहुत सो तमके
तथ सतगुरु यह हालत जेध ❀ निकल कराह से आडेर होध
निजकर शाह के कर पर राधा ❀ पीडा सभहि गध सो आधा
प्रथम के भाइक अंगुली जनो ❀ दुःखयो दाग जरा नहि मानो
साहज शरीर आंच नही लागे ❀ गर्भ तेज पुनि कुछ नहि दागे।
यह दृश्य देखि शेष सरमाने ❀ आन्दर कपट आडेर नहि आने
शेष कहन यवनो से लागे ❀ भड नहुगर यह कोध जगे

❀ दोहा ❀

जहु भत्र से भय गये ॥ साहज कृपार सोय ।
धनके लिये सोधन करो ॥ भडा साधन जे होय ॥ १३६

—: यौपाध :—

जिसी समय के मध्य असंगा ❀ भिनय डीन्ह शाह मन रंगा
साहज आप अदलाह डी नती ❀ धसमे संका जरा न आती
जे प्रलु दया करो अणीनासी ❀ दिखी यत्रो ते मैं अस आसी
दिखी यत्रो भिनय प्रलु भोरा ❀ जन वह भुषी होय जस तोरा
आदशाह डी भिनय स्वीकारी ❀ साहज कीन तुरत तयारी
दिखी जन सभे तयारा ❀ शेष आदि स्वारथ के प्यारा
निज सवारी डी हाथी जेध ❀ साहज के भिडायो सोध
सतगुरु जेडे आनन्द भाडी ❀ पीछे सिक्कर यचर दोराडी
काशी धाम के सज्जन आसी ❀ साहज प्रलाव देखि भुष आसी

❀ दोहा ❀

भये आनन्द मे सभे ॥ संत भक्त सभ जन ।
काशी से सभ निकल पडे ॥ हँ लखर सो भान ॥ १४०

—: ચૌપાઈ :—

બડ પ્રભાવ સાહબ કા દેખી ❀ સજીવન સુખ દુર્જન દુખ પેખી
જેસે બર્ષા ઋતુ કા પાની ❀ સખ જીવ સુખી હોય યહ માની
લખ ચૌરાસી શાસ્ત્ર બખાની ❀ સખ કી ઉત્પતિ જલ સે બની
સખ કો વહ જલ અમૃત આહી ❀ અર્ક જવાસ ભાવત નહિ કાહી
જખ બર્ષા ઋતુ બર્ષન લાગા ❀ અર્ક જખાસ પાત સખ ત્યાગા
એસે દુર્જન કી ગતિ બની ❀ ઇર્ષા મેં સૂઝે વહ પ્રાની
અર્ક જવાસ બમે બડ હોઈ ❀ સો વહ જલ કા હૈ રસ સોઈ
એસે બડ પુરૂષન કી રીતી ❀ દુષ્ટોં કો સુખ દે કર પ્રીતી
ઉનકા અવગુન ચિત નહિ લાઈ ❀ સન્ત પુરૂષ કા યહી બડાઈ
સાહબ કળીર અગમ અપારા ❀ સુખ ઔ શાન્તી સખહી કો ધારા

❀ દોહા ❀

બાદશાહ લશ્કર સહિત ॥ આયે ઇલાહાબાદ ।

ગંગા તટ સખ ઉતરિ પડે ॥ શેખતકી સખ આદ ॥ ૧૪૧

—: ચૌપાઈ :—

ગંગા તીરે કીન્હ બૂકામા ❀ સ્નાન ભોજન સખ કીન્હ અરામા
સાહબ કળીર જ્ઞાન પુનિ કરહી ❀ સુનિ આનન્દ સખ કર દિલ ભરહી
તેહી સમય કા સુનો પ્રસંગા ❀ આશ્ચર્ય કાર બના એક રંગા
કુદરતી પ્રેરણા સે વહ બનો ❀ કિન્તૂ સાહબ કી ઇચ્છા માનો
ભાગીરથી ગંગા પુનિ આહી ❀ નિર્મલ નીર વહે પુનિ તાહી
પશ્ચિમ સે પુર્વ બહે પાની ❀ એક બાલકો શૈભ તરાની
પૂરખ તરફ વહ સખ જૈયાઈ ❀ સખકે દેખન મેં વહ આઈ
યહ ઘટના શેખ જખ દેખા ❀ બાદશાહ સે કહેજી વિષેખા
સુનો દિલ્લીશ્વર મમ યહ બાની ❀ કળીર ખુદા બનૈ સખ બની
યહ મુકદા કો કરૈ સજીવન ❀ સાચા પીર ખુદા ઠહરાવન

❀ દોહા ❀

એસી ઇચ્છા શેખ કી ॥ સુનિયો સંત સુબ્બન ।

બાદશાહ ઔ સાહબ કે ॥ પ્રેમ મેં બાધા લાન ॥ ૧૪૨

—: यौपाध —

तप सत्तगुरु जेजे मुसकाध ❀ काल पीर बहुत यहाँ आध
काशी दिवली जुसी जनो ❀ धलाहाभाद बहु पीर भजानो
तुम सभ आय भीजे बहु आरी ❀ धलिम विधा में तुम सभ सारी
तुम सभ करो सलवन जेध ❀ मुडदा डो यहाँ लाय समोध
यह जानी साहज की सुनकर ❀ पीर मोलवी छे तमकि कर
णीयन धलिम मन्त्र से लागे ❀ मुडदा यला जता है आगे
आपन विधा करि सभ थाके ❀ मुर्दा अलग जत जनु ताके
यह सभ देख सिक्न्दर दोदी ❀ साहज से जिनय कीन्ह मन सोदी
हमरे भयन मान पुनि राखी ❀ दया करो सभ देखि आखी
जत लविध्य डो साहज जनी ❀ करन सलवन डो लल मानी

❀ दोहा ❀

साहज कपीर जनहीं ॥ मुर्दा है जे सोय ।
भादशाह का भयन सुनि ॥ जोसत लय पुनि जेय ॥ १४३

—: यौपाध —

तरतज भटे हूये जग स्वाभी ❀ शय के तरङ्ग जे हाथ ठिगाभी
जोसत लये सकल सुर साध ❀ हे मुडदा तुम कहाँ डो नही
आवे यहाँ काज है मोरा ❀ जग में प्रसिद्ध करे यश तोरा
धतना शब्द कहा गोहराध ❀ मुडदा करि तहाँ से आध
साहज कहेजि जेतन से सोध ❀ यह शरीर का धनी जे दोध
करो प्रवेश अपने घर भाही ❀ पाँच तत्व डो पीजरा तादी
तुम जिन मुन्य यह पिजरा होध ❀ तुम जिन जगत जल है सोध
आपदि सभ का अहो अधाग ❀ सभ डो करो प्रदारात सारा
सत्तगुरु जेजे असी जानी ❀ छत्र तप आय मलवन नानी
गंगा नदी से जाहर आध ❀ साहज यरण पोजि दपाध
साहज कपीर जरा प्रभाव ❀ हस्त उडाय आगीम जनाव
ओह आचार्य और पुनि दोध ❀ दन्त से निकली ज्योती ओह मोध

અહાબાદમાં સિકન્દર સમક્ષ ગંગા નદીમાં તથાતા મુડદાને કબીર
સાહેબે સજવન દ્યુ જેનુ નામ કમાલ નરીકે પ્રસિદ્ધ થયું.

❀ दोहा ❀

यह लीला सभ देखी ॥ करते बहुत बियार ।

आदशाह बहु हर्षही ॥ वर्णित नहीं पार ॥ १४४

—: चौपाई:—

नीकली नेती नेछ प्रकाशा ❀ वह भाल में छिन्ह निवासा
वही तेज के ने प्रलावा ❀ सिद्ध ज्ञान भालक में आवा
यह आश्चर्य जनक सभ देखी ❀ दिग मुक रहे भडे सभ पेभी
आदशाह मन बहुत अनन्द ❀ कवी कही सकै न बिधा नन्ह
बहु आनन्द हृदय भा छार्ह ❀ आनन्द में पुनि भोलि सोहाध
साहज आचै छीहो कमाला ❀ सुनि हसि भोले दीन दयाला
तभ सतगुरु कहा हर्षार्ह ❀ छसका नाम कमाल धराध
कमाल शब्द उर्दु में लाभै ❀ कमाल शब्द सिद्धी में राचै
कमाल प्रसिद्ध लारत के भाही ❀ साहज के ये शिष्य कहाही

❀ दोहा ❀

साहज कपीर कहत हैं ॥ कमाल ल के सोय ।

कर साहज की भन्दना ॥ बूझे के कुछ दाय ॥ १८५

—: चौपाई:—

तभ नर नाह कहेजि कर नेरा ❀ कमाल गांव के नति छीसोरा
वह प्रसंग प्रबू वर्णी सुनावो ❀ हम सभ की शंका भीटि नवो
तव साहज कमाल दिश नेछ ❀ आपन प्रसंग कहे सभ सोध
सतगुरु बरन पगे पुनि लागे ❀ कमाल भडे सला के आगे
कहैं कमाल सुनो सभ लोगू ❀ बहुत ज्ञान मोहि ला संनेगू
आदि गुरु दया जग लाध ❀ गंगा धार से मोहिं क्षिरार्ह
मेहिं सञ्चन कीन्ह जग स्वामी ❀ सभ घट के हैं अन्तर यामी
आपन ज्योति दीन प्रकाशू ❀ तीन ते आज ज्ञान मोहि लाशू
बहुत जन्म का ज्ञान समोर्ध ❀ सो प्रत्यक्ष आज मोहि छोर्ध
साहज आदि प्रह का रूपा ❀ सभ शक्ति सभ ज्ञान स्वरूपा
निर्गुन प्रह जगत उपलब्ध ❀ सोध पुरष यह साहज कहाध

સાહબ કી શક્તી અગમ અપારા ❀ બેદ સંત નહિ પાવય પારા
❀ દોહા ❀

કહ લગિ બર્ણન મેં કરે ॥ જીભ ચલત નહિં મોર ।

સાહબ લીલા અપાર હૈ ॥ કહત ન આવત ઓર ॥ ૧૪૬

—: ચોપાઈ :—

કમાલ કહે શાહ સમુઝાઈ ❀ સુનો સલા મમ કથા સોહાઈ
આજ સે બહુત વર્ષ પુનિ આગે ❀ ઉત્તર ખંડ હરિદ્વાર કે લાગે
છોટા ગાંવ બ્રાહ્મણ થી જાતી ❀ જન્મ હમાર હુઆ યહ લાંતી
બહિન હમાર છોટી એક હોઈ ❀ માતા પિતા સ્વર્ગ ગયે સોઈ
કર્મ કી ગતિ વિચિત્ર સો જાનો ❀ તપ હિત ગયે હમ દો માનો
હમ દોનો તપ કીન્હ અપારા ❀ દેહ ગલી મન કે બહુ મારા
તપ બલ સુકૃત કે પ્રભાવા ❀ સાહબ કળીર મોહિ દર્શ દેખાવા
દોનો બિનય થીન્હ પ્રભુ પાહી ❀ હુમરે ગુર કોઈ નહીં આહીં
આપે ગુર સો હૈ પ્રભુ મોરે ❀ મેં અજ્ઞાની હોં શિષ્ય તોરે
કુછ પ્રભુ નિર્ગુન જ્ઞાન બખાની ❀ મન સંતોષ હુઆ તે જાની

❀ દોહા ❀

તબ સાહબ કહતે લયે ॥ દોનો સુન ચિત લાય ।

કુછ સમય કે બાદમે ॥ બોધ કરગા આય ॥ ૧૪૭

—: ચોપાઈ :—

સજ્જન સુનો સો આગે બાની ❀ અન્તર ધ્યાન લયે સો જ્ઞાની
કહે કમાલ કથા સખ ગાઈ ❀ તપ કરી છોડેજી વહ તન ભાઈ
તબ સે આજ જન્મ બહુ જાનો ❀ બહુત પવિત્ર ભક્ત ધર માનો
વર્તમાન કા કહોં પ્રસંગા ❀ જહાં પર જન્મ હુઆ યહ અંગા
પશ્ચિમ દિશા યહાં સે જાઈ ❀ કુન્દન પુર એક ગાંવ કહાઈ
કુદરત નામ સેક એક રહહી ❀ પુત્ર ભાવસે હમ જન્મહીં
આયુષ ખુટા જો તેહિ કાલા ❀ ચંતન નિકલ ગયો તેહિ વાલા
ગંગા દાગ દીન્હ પુનિ સોઈ ❀ જાતિ કુટુંબ કહાવત જોઈ

યહાં આયે મુડદા કી હાલા ❀ સતગુર હમકો કીન્હ કમાલા
યહ પ્રસંગ કમાલ બખાની ❀ હર્ષ આશ્ચર્ય સખ કોઈ માની
❀ દોહા ❀

પુર્બ જન્મ કી કથા પુનિ ॥ કીન કમાલ બખાન ।
સખ કો મુનિ આનન્દ ભા ॥ શેખરિં નહીં સોહાન ॥ ૧૪૮

—: ચૌપાઈ :—

તબે દિલ્લશ્વર અસ મત લાઈ ❀ કમાલ ભૂમિ તપાસ કરાઈ
સો સખ સત્ય હુઆ પુનિ બસૂ ❀ બાદશાહ મન ભા વિશ્વાસ
યહ સખ બનિ અનન્દ બહુનેહી ❀ દ્વૈપ ભરા સોહાય ન જેહી
ધસકે બાદ મુનો જિજ્ઞાસૂ ❀ સાહબ જ્ઞાન કીન્હ પ્રકાશૂ
સાહબ કહે મુનો નરનાહૂ ❀ રાજ સભા મુનો સખ કાહૂ
ભારત ખંડ દેશ અનમોલા ❀ સખ કુછ ભરા બય નહિં તોલા
હિન્દુ મુશલમાન કી બતી ❀ સમ્પ ભાવ એ રહે કુશલાતી
દોનો દીન મુખી કે હેતૂ ❀ રાજ સત્તા એ ધર્મ સચેતૂ
રાજ સત્તા કા માલીક હોઈ ❀ રાજ નબાબ શાહ હૈ સોઈ
યહ તીનો બે ભેદ નહી બની ❀ દોનો કોમ એક સમમાની
રાજ નીતી એહી પુનિ બનો ❀ પાલન કરે સો મદ બખાનો
❀ દોહા ❀

જેસે એકહિ દેહ મેં ॥ નયન દોય પુનિ માન ।

નેત્ર દેહ કા કામ કરે ॥ નયન દેહ મેં બન ॥ ૧૪૯

—: ચૌપાઈ :—

એસે રાજે બે આચરહી ❀ પ્રબ મુખી સખ જે જે કરહી
હસર સાધન મુનો મુબના ❀ ધર્મ સાધન બે હૈ બડ માના
ધર્મ કે આગે વાન કો બરનો ❀ સંત આચારિયે હૈ વિકાનો
કાલ મોલવી ફકીર હૈ બહી ❀ બડે બડે બે પીર કહાહી
દોનો દીન કે હૈ ધર્મેશ્વર ❀ બે સત્ય ભાવ કરે ઉપદેશ્વર
દોનો દીન કી એકી દેહી ❀ નખ સિખ બના એક સમ તેહી
મન ઇન્દ્રી પ્રાણ સખ એકી ❀ એકહિ ચેતન શર્ખ કો ટેકી
એકી ઈશ્વર સખ નિર્મયા ❀ સખ ઘટ બસે વહી પુનિ આયા

એકી ભાંતી કલ્યાન બખાની ❀ એસા જ્ઞાન કરે સો જની
સખ મેં સમ્ય પ્રેમ સંચારો ❀ વોહી ગુરુ વહી પીર ઉચારે

❀ દોહા ❀

આત્મ સખહીમ એક જો ॥ ભેદ ભાવ નહિ જન ।

એસે જો ઉપદેશ કરે ॥ જગત ગુરુ સો માન ॥ ૧૫૦

—: ચૌપાઈ :—

ઉપર પ્રસંગ કહેવ જો ગાઈ ❀ રાજ સત્તા ધર્મ સત્તા આઈ
દોનો સત્ય ન્યાય સે જની ❀ એસે કરે શુખી સખ પ્રાણી
જેયહ જગત શુખી પુનિ કરહી ❀ યશ સુકૃત બહુતે જો મિલહી
સતગુરુ એસી નીતી બખાના ❀ સખકે મન આનન્દ સમાનાં
કથા બિશરજન કીન્હ સુખ રાસી ❀ બાદશાહ પકડે પત્ર જસી
ચાપન લગે ચરણ હપાઈ ❀ વહ આનન્દ વણી ન જઈ
સાહબ સે આજ્ઞા શાહને માગી ❀ દિક્ષી તરફ ચલે અતુરાગી
અપને હાથી પર બેઠાયો ❀ સાહબ કો દિક્ષી મેં લાયો
રતન જડીત એક મહલ સોહાઈ ❀ સાહબ કો તહ નિવાસ કરાઈ
સખ પ્રબંધ સેવા કો કીન્હા ❀ ચાકર હપે મન મા લીન્હા

❀ દોહા ❀

માન સહિત પ્રભુ લાય કે ॥ દીન્હ ભવન નીવાસ ।

હરદમ દર્શન આવહી ॥ મન મેં શુભ કી આસ ॥ ૧૫૧

—: ચૌપાઈ :—

દિલ્લી રાજ સભા કે માર્હી ❀ રતન જડીત સિંહાસન આહી
સાહબ કો ઉસ પર બેઠાઈ ❀ નિત નવ જ્ઞાન મુને હપાઈ
શાહ કેર સતગુરુ પર પ્રીતી ❀ દિન પ્રતિ દિન બદે વહ રીતી
યહ બહુ માન સાહબ કા દેખે ❀ શેખ મનહિમા બહુ દુખ પેખે
ચિન્તા કરે બહુત દિન રાતી ❀ ચિન્તા મેં મુખે બહુ છાતી
સાહબ કા શિષ્ય હોય નરનાહા ❀ શાહ કા પ્રેમ હમ પરતબ કાહા
રાજ્ય મેં દમકો કોઈ ન માનય ❀ બડી બાત યહી સો જનય
દેવ વૃદ્ધ બઢન બહુ જગા ❀ સ્વાસ્થ પાની દિન દિન લાગા

ધર્ષા તત્વ બહુ બલકારી ❀ બડે બડે કે દીન પછારી
તહાં શેખ કી કયા ગતિ લાગે ❀ તુચ્છ જીવ યહ શેખ અભાગે
❀ દોહા ❀

દેવ દૈત બે ધર્ષા મેં ॥ બહુત ભયે હૈરાન ।
દુષ્ટ દ્વેષ કે સામને ॥ બહુત થકે સો જન ॥ ૧૫૨

॥ કુઆં પરીક્ષા ॥

—: ચૌપાઈ :—

એક દિન શેખ કહન પુનિ લાગે ❀ સાહજ સે તે દ્વેષ અભાગે
આપહિ ખુદા હોન કી દાવા ❀ ખારં ખાર સખકે સમઝાવા
તો પુનિ આપ કુઆં મેં જઈ ❀ હમ સખ દેખિ તુમરી પ્રભુતાઈ
સાહજ ગયે કુઆં કે પાસે ❀ કુઆં મેં ઉતરે મન નહીં ત્રાસે
શેખ હુકમ તેહિ પુનિ ખારા ❀ મજુર મટી કુઆં મેં ડારા
તેહિ સમય એક બના અચમ્લા ❀ નીચ કામ વહ ધીન્હ અરમ્લા
એક સિપાહી શેખ પહં આઈ ❀ કહન લગા સુનો ચિત લાઈ
સાહજ બેઠ સલા કે માહી ❀ આનન્દ મેં બહુત હર્ષાઈ
મટી ડારન બે બન્દ કરાયો ❀ આપહિ સલા મેં ગયે સિધાયો
શેખ જાય દેખા પુનિ જખહી ❀ મન માં દુખ બહુત લા તખહી
❀ દોહા ❀

કુઆં કસૌટી નિસ્કલ ગઈ ॥ સાહજ કે નહિ રૌસ ।

યહ તો દુખ કિસ કે કહે ॥ શેખહિ મન અઝસૌસ ॥ ૧૫૩

॥ અગ્ની પરીક્ષા ॥

—: ચૌપાઈ :—

એક દિન શેખહિ રચે બડ જંગૂ ❀ સૂખા કાષ્ટ કિયે બહુ સંગૂ
ચારો તરફ સે અગ્નિ લગવાઈ ❀ બીચ મેં સતગુર કે બેકાઈ
ચારો તરફ પહરા સો જાકા ❀ ધર્ષા બહુત લાન નહિ તાકા
લકડી જલન લગી બહુ જખહી ❀ એક સિપાહી સે કહ તખહી
જાય સલા મેં પુનિ તુમ દેખો ❀ સાહજ હૈં શી નહીં પરેખો
વહ જાય દેખા પુનિ ફેસે ❀ સાહજ બેઠ આનન્દ ચિત જૈસે

વહ સો આય કહેઉ સખ હાલા ❀ સુનિ કર શેખે લયે બિહાલા
શેખ ગયે સલા મેં સોઈ ❀ સાહખ શેખ નેત્ર એક જો હોઈ
તખ સતગુર બહુત મુસકાને ❀ હૃદય ખાત પ્રગટ નહી આને
તખ નર નાહ સાહખ મુખ જોઈ ❀ કારન પૂછેજી હંસન કા સોઈ
❀ દોહા ❀

સાહખ કબીર ખોલત લયે ॥ સુનો દિલીશ્વર સોય ।

મમ હંસન કા કારનો ॥ પીર કહેગેં તોય ॥ ૧૫૪

—: ચૌપાઈ :—

શાહ શેખ સે પૂછત લયજી ❀ સખ વૃતાન્ત શેખ કહિ ગયજી
તખે સિકન્દર શેખ સમુઝાઈ ❀ સાહખ કસૌટી બન્દ કરે આઈ
યે તો પરમેશ્વર હૈં આપે ❀ યેમાં શંકા જરા ન વ્યાપે
શેખતકી કહેજી અસ બાની ❀ ઔર પરીક્ષા કરે સો બની
હર એક રીત પરીક્ષા કીન્હે ❀ સત્ય અસત્ય પડત પુનિ ચિન્હે
એક દિન શેખ હુઆ જો ખ્યાલા ❀ બહુ પીર ખોલાયે તેહિ કાલા
સખ સે પ્રશ્ન કીન પુનિ સોઈ ❀ કબીર શરીર અન્ત નહિ હોઈ
ખબર નહી કબીર કો આહી ❀ બહુત કસૌટી કીન્હે પુનિ તાહી
એક મોલવી કહા સમુઝાઈ ❀ સોવત ગલા દેવ ઉડવાઈ
સોવત બહુ નહિં કરિ સકહી ❀ બહુ જોર કબીર ન મરહી

❀ દોહા ❀

તેહિ રાત્રી કે મધ્ય મે ॥ લિયે જહાદો સાય ।

સાહખ સોવત બનકર ॥ લે તલવાર જો હાય ॥ ૧૫૫

—: ચૌપાઈ :—

નિદ્રા મેં જો બનિ પુનિ તખહી ❀ ધાવ કીન્હે તલવાર કા જખહી
બહુત ધાવ કીન પુનિ સોઈ ❀ સાહખ કો કુછ અસર ન હોઈ
તખ શર્માય ચલત જો લયજી ❀ અપને રૂપ સાહખ ખુશ રહજી
જેસે ગગન મે પવન ઉડાઈ ❀ પવન કા ચીન્હે ગગન નહિં આઈ
અંસે સાહખ કેર શરીરા ❀ તલવાર ધાવ કટા નહિં પીરા
સન્નજન સુનો પ્રસંગ ચહ બની ❀ સાહખ શરીર પન્થખત ન માની

યહ કારણુ તુમ જનો ખ્યારે ❀ આદિ મેં પ્રગટ જ્યોતિ તનધારે
કોઈ સાધન જગ મેં હું નાહી ❀ સાહબ શરીર જે નાશી તાહી
સાહબ કો કોઈ ના પહિયાના ❀ હૈ ઈશ્વર કોઈ નહીં જના
સાહબ કબીર શ્રી ઈચ્છા જનો ❀ ઉનકે હાથ સખ કુછ માનો
❀ દોહા ❀

જ્યોં પરીક્ષા નિષ્ફલ ગઈ ॥ ત્યોં બહુ મનમા સોગ ।

શેખે મન મેં ચૈન નહીં ॥ બડા લગા યહ રોગ ॥ ૧૫૬

॥ તોપ પરીક્ષા ॥

—: ચૌપાઈ :—

એક દિન શેખ ક્રિયા બિચારા ❀ દારૂ ગોલા તોપ મેં કારા
બડા કીન્હ સાહબ કો સામે ❀ તોપ મેં અગ્ની લગાયો વામે
તોપ ગોલા બહાર નહિં આયા ❀ અગ્ની જરા નહિ પ્રગટાયા
પાની ભરી ગા તોપ મેં સોઈ ❀ સાહબ કો અનરથ નહિ હોઈ
શેખ સો મન મેં સમજન લાગે ❀ ઈન્હે નાશ ના સાધન જગે
બહુત કસોટી સો પુનિ લીન્હા ❀ સાહબ જસ પ્રગટ જગ ધીન્હા
જૈસે સુવર્ણ કો બહુ તાવે ❀ અગ્ની મેં બહુ આંચ બઢાવે
જબ મલ ગયા સુવર્ણ પ્રકાશૂ ❀ દેખત હીં ભા આનન્દ ભાશૂ
ઐસે સાહબ કો પુનિ જનો ❀ કસની દે સુવર્ણવત માનો
પુનિ એક બાત સુનો સખજેઈ ❀ ઐસી કસની ટિકે ન કોઈ
❀ દોહા ❀

યહ દુઃખ સખ સાહબ સહે ॥ જગ જીવોં કે કાજ ।

સખકો સુખ જે દેત લે ॥ આપહિં દુખ લે આજ ॥ ૧૫૭

—: ચૌપાઈ :—

વહી પુરૂષ કા કરો બખાના ❀ જિનકર જન્મ દુસર હિતજના
જ્ઞાસૂ જે સુનો ચિત લાઈ ❀ નીતી જ્ઞાન જે તુમ્હે સોહાઈ
શાસ્ત્ર પુરાન દેય પુનિ સાખી ❀ જગ મેં સજ્જન લે બહુ લાખી
વો સખ જગત સુખી કે હેતુ ❀ અજ જીવ સમજાય શ્રુતિ સેતુ
ઉનકર સત્ય ત્યાગ કી બાની ❀ અજ્ઞાની જીવ પ્રિયા ન માની

ધસ કારન ભા પુનિ જો રોષુ ❀ સજ્જન પ્રાણ લિયે યહ દોષુ
એસા પ્રસંગ બહુત ભા જગમાં ❀ દુષ્ટો બહુત ભયે વહ કલિમાં
સાહબ પ્રગટ કે પહિલે માનો ❀ ભારત રાજ યવનો કા જનો
સાહબ કે સમ કાલ બખાની ❀ ભારત રાજ સિકન્દર જાની
યવન સત્તા કે કારન જાનો ❀ હિન્દુક દુઃખ બહુત તે માનો
સનાતન ધર્મ કે રક્ષન હેતુ ❀ સાહબ પ્રગટે ધર્મ કે સેતુ
ભઈ સામના શેખ કા જબહી ❀ સાહબ કસૌટી કીનતે તબહી

❀ દોહા ❀

ભારત જીવો સુખ લીયે ॥ દીન પરીક્ષા જાય ।
સખ કસૌટી નિષ્ફલ ગઈ ॥ આપ ઈશ્વર કહરાય ॥ ૧૫૮

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ કબીર એક મત પાલા ❀ હિન્દુ યવન ઈશ્વર કા બાલા
શેખતકી ઉસ કરેન જોરા ❀ પાપ અનીતી કરે ન થોરા
કોઈ કોઈ યવન દુશ્મની દેખી ❀ સાહબ સમજાવય નીત પરખી
ઉન્હે જ્ઞાન પ્રિયા નહિ લાગે ❀ સાહબ કસૌટી કીન દયા ત્યાગે
સખહિ પરીક્ષા નિષ્ફલ જોઈ ❀ સાહબ કા શિષ્ય ભયે સખ વોઈ
તબે શાહ કો જો શિષ્ય કીન્હા ❀ શેખ આદિ ઉપદેશહિ લીન્હા
ભારતમાહિ સખ કહલાઈ ❀ સાહબ કબીર બડ ધર્મ બતાઈ
વહ સખ કામ સમ્પૂર્ણ કરિઠે ❀ ગયે લોક જગત સખ તજિઠે
બડ સમરથ ભયઉ જગમાહી ❀ કોઈ સાધન સે નાશી નાહી

❀ દોહા ❀

એસા સાહબ કબીર હૈ ॥ શક્તિ અગમ અપાર ।
કોઈ સંત જો હૈ નહીં ॥ હૈ ઈશ્વર અવતાર । ૧૫૯

—: ચૌપાઈ :—

વેદ વ્યાસ કહે સમુજાઈ ❀ ધલમુન મેં યહ દર્શાઈ
બડે પ્રભાવશાલી જો હોઈ ❀ સાધન બિના લોક રચે સોઈ
આગે પ્રસંગ મુનો મેં લાખા ❀ જોય કયા હમ બિચે રાખા
દોનો ગુર કા ઝગણ બાઝા ❀ શેખ કસૌટી કરે મન માઝા

ખાદશાહ દો શિષ્ય નહિં દીના ❀ તહાં તક દ્રેપ ચત્રે દો દીના
સાહબ શક્તિ કે પ્રભાવા ❀ જીવે મુખી : હોંયગે જના
જે કસોટી રોળ ને લીન્હા ❀ સૂક્ષ્મ માહિં યહાં ત્રિષ્ણ દીન્હા
સવહિ કસોટી જે પુનિ ગાઈ ❀ વાઢે ગ્રન્થ બડા હોય જઈ
વંખુવ પૂજ્ય નાલા જ જના ❀ ભક્ત માલ મેં દીન બખાના
નાલા જ જે આપે ભાખા ❀ છપ્પા એક યહાં પુનિ રાખા
તે હમ નીચે ધીન્હ પ્રાકાશ ❀ સન્નજન બાંચિ કર બનહિં તાશૂ

॥ ભક્તમાલ છપ્પા ॥

બાંધિ કે જંજીર ગંગા નીર મહી વોરિ દિયો ।
જિય તીર કાઢો કહે જંત્ર મંત્ર આવાહિં ।
લકરીન માઝ ડારિ અગની પ્રત્તર દેઈ ।
નઈ માનો ભઈ દેહ કંચન લજ્જવહીં ।
વિકલ ઉપાય ભયે તહુ નહી આયે ધીયે ।
તખ મતવાલો હાથી આનિ કે ઝુકાવહીં ।
આવત ન દિગ એ ચિધારી હાય ભાગિ જય ।
આપ આગે સિંહ રૂપ બેઠે સો ભાવહીં ।

❀ દોહા ❀

બર્ષ નવ કે આરંભ મેં ॥ દીલ્લી આયે જન ।
ઉમ્ર બહુત થોડી હૈ ॥ શક્તી ભરી મહાન ॥ ૧૬૦

—: ચોપાઈ :—

દિલ્લી મેં જખ સાહબ બિરાજે ❀ ઈનકો દેખિ આનન્દ સખ સાજે
થોરી ઉમર કામલ હૈ ગાતા ❀ સીદ્દી ભરી કહી નહિ જતા
મુખ ચન્દ્ર સખ બહુત પ્રકાશા ❀ સંત ચકોર બચન શી આશા
સાહબ કળીર શી અમૃત બાની ❀ સ્વારથ આસ કશૂ નહીં જાની
ખોલેં મધુર બચન અમોલે ❀ જતુ સખ કર મન લેય સો મોલે
દોનો નયન દો કમલ સમાના ❀ અમૃત પ્રાગ ભરા તેહિ જના
અમી પ્રાગ ભરા જેહિ માહી ❀ ભંવરા સંત ભક્ત મન આહીં

દેખહિં રૂપ ટરે નહિં ટારે ❀ મન ચન્યલ અસ્થીર હોય જ્યારે

❀ દોહા ❀

મસ્તક ઉપર જાનિયે ॥ બહુત તેજ કી રાશ ।

અનન્ત કિરન કો ગનિસકે ॥ સત્તગુરુ બ્રહ્મ પ્રકાશ ॥ ૧૬૦

—: ચૌપાઈ :—

સમય જાનિ કિરન પ્રકાશ ❀ બહુતક સમય ગુપ્ત નિજ પાસા
નાક કાન સોભા અધિકાર્ધ ❀ કામ દેવ યુનિ તહાં લોભાર્ધ
ચિબુક^૧ ગ્રીવ શોભા હૈ તાર્હી ❀ સેત શંખ સમ બહુત સોહાર્ધ
સેત મણી સમ દાંત હૈ નીકે ❀ ઓઠ બિમ્બ ફલ સોહત લકે
ચન્દન કન્ઠી જનેઝી યુનિ હોવય ❀ જો દેખે તે સંત સમ જોવય
તપસીજી જો કુરેં બખાના ❀ બાંહ અજનન સાહબ કરે જાના
છાતી નાલિ કી સોભા ગાઈ ❀ કુલ માલ પહિરે સોહાર્ધ
નખ શિખ શોભા ભરા અનૂપા ❀ જ્યોતિ રૂપ પ્રગટે સુર જૂપા
સાહબ કબીર ધરિવર કહાઈ ❀ ઉપર રૂપ બહુત નહિં ગાઈ
કામ ક્રોધ આદિક નહિં ઉનમેં ❀ રાગ દ્વેષ જરા નહીં મનમેં
ખાન પાન સોવન કછુ નાહી ❀ સચિદાનંદ બ્રહ્મ કહવાહી

❀ દોહા ❀

રજ બીજ સે હૈ નહીં ॥ સત્તગુરુ સત કબીર ।

નાશ ન ઉત્પતિ તિન્હિ કરે ॥ સખ પીરેં કે પીર ॥ ૧૬૨

—: ચૌપાઈ :—

દિલી નગર મેં સાહબ રહતે ❀ સખ કરે લાવ જુદા યુનિ કહતે
રાજ કુટુંબ સાહબ કો જાનય ❀ બડા પૈગમ્બર સો યુનિ માનય
બેગમ આદિ બહુ રાનીન હોઈ ❀ બાદશાહ કે જાનો સોઈ
સાહબ કો સખ જાનય દેસે ❀ અદલાહ ખુદા સમ માનય જેસે
મમ અહિવાત સોહાગ બઢાવન ❀ ખુદા આપહી કીન્હ સોહાવન
શાહ કે રોગ કા કરે બિચારા ❀ શાહ કો સુખી નિહારે સારા
સમ્પતિ બહુત અનેક સિંગાર ❀ પતિ વિના સખ ઝુઝ બચહાર

હમ સખ કો સુખી કર દીન્હા ❀ ખુદા કબીર દયા ભલ કીન્હા
બાદશાહ દેખે પુનિ કેસે ❀ ખાસ ખુદા શંકા નહિં જૈસે
હમ પીડીત ચૈન નહિં આતા ❀ રાત દિવશ હમે નહિ સોહાતા
રાજ પાટ સખ સત્તા હોઈ ❀ હમકો જહર લાગત સખ સોઈ
❀ દોહા ❀

પ્રાણ રક્ષણ મમ ખુદા સમ ॥ તુમરી દયા પ્રકાશ ।

કબીર અલ્લાહ તુમહિ હો ॥ તવ ચરનન મમ આશ ॥ ૧૬૩

—: ચૌપાઈ :—

શેખતકી સાહબ કો દેખૈ ❀ ખહુત જન્મ દુશ્મન કરિ લેખૈ
શેખ મીલૈ સાહબ કો કબહી ❀ દેખત લોહી ધટૈ પુનિ તબહી
શેખ રહે અપને ઘર સોઈ ❀ સુરતા બચ સાહબ પર વોઈ
તરતજ દુખી હોય મન માહી ❀ સાહબ કા અન્ત હોત જો નાહી
રાત દિવશ ચેહી બીચારા ❀ સાહબ અન્ત આવે કેહિ બારા
અમલદાર ચાકર સખ ઝારી ❀ સાહબ કો માનય અવતારી
મન મેં સખ કે ચહ સો તાહી ❀ ચે ચહાં રહૈં સખ કો સુખ આહી
હીન્સક માનુજ જો હૈં ઝારી ❀ જિનકે ધર્મા મન મેં ભારી
ચે સખ સાહબ કો જનય કેસે ❀ જહુ ગીર બડા હૈ જૈસે
સતગુર જ્ઞાન ધનહિં ન સોહાઈ ❀ માંસ ભક્ષન હિન્સા મિટિ જઈ

❀ દોહા ❀

પુરવાસી સખ દેખહિં ॥ જિનમેં કછુક ખચાર ।

બડા દેવ સમ જનહિં ॥ જન હિત લીન્હ અવતાર ॥ ૧૬૪

—: ચૌપાઈ :—

પુરખાસીન કર ખહુત હૈ પ્રીતી ❀ નિજ હિત જનિ સાહબ કી રીતી
સાધુ સંત વિદ્વાન હૈ સોઈ ❀ જિને સતો ગુન રહે સમોઈ
એ સખ સાહબ કો જનય કેસે ❀ રામ કૃષ્ણ અવતરે હૈ જૈસે
ખિપ્ર સાધુ સુર ગાય સમાના ❀ ધનકો સુખ ઉપજૈ હૈ નાના
કરી હૈં પુષ્ટી સતો ગુન ધર્મા ❀ ભા અવતાર ચેહી હિત કર્મા
બડે બડે યોગી જો જ્ઞાની ❀ જિનકી વૃત્તિ અન્તર મુખ જની

તેજ પ્રકાશ કા ધ્યાન કરાહી ❀ વોહી રૂપ સાહબ હૈ તાહી
 ને લીનર હૈ બ્રહ્મ અનૂપા ❀ સતગુર પ્રગટ લયે ધરિ રૂપા
 સતગુર કો કમાલ કસ દેખા ❀ સહસ જીભ કહિ સકૈ ન શેખા
 જીવન પ્રાન દાન બેહિ દીના ❀ દુનિયા ફેર દેખાયો નવીના
 જન્મ મરન કા દુઃખ સોનાશા ❀ વોહી જ્ઞાન ને કીન પ્રકાશા

❀ દોહા ❀

અર્પન કરિ નિજ તેજ કો ॥ સાહબ કૃપા નિધાન ।

કમાલ જી કો દેત લયે ॥ સિદ્ધી જ્ઞાન બખાન ૧૬૫

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ કબીર રૂપ એક આહી ❀ લિખ લિખ સખ દેખા તાહી
 જિનકા જેસે રૂચી બખાના ❀ સાહબ કો તે તૈસે બના
 સાહબ નિર્ગુન બ્રહ્મ કહાઈ ❀ સખ ઘટ રમે સોઈ પુનિ બઈ
 સાહબ સ્વચ્છ અરીસા બનો ❀ પ્રતિમા પડે સખન કા માનો
 આપન રૂપ જેસે તુમ રાખી ❀ પ્રતિમા પડે સંત હૈ સાખી
 એસે સતગુર દિલી માહી ❀ જુદા જુદા સખ બના તાહી
 કોઈ સમય અસ ખને સોહાઈ ❀ સંતો સંગ નગર મેં બઈ
 સતગુર રૂપ દેખે નર નારી ❀ મોહે સખે કામ દયે ડારી
 સખીયાં કરૈ આપસ મેં બાતા ❀ એસા રૂપ દેખા નહિ આતા
 ચહ સુન્દર કવન તન ધારી ❀ દેવ પૈગમ્બર કી પુનિ ઝારી
 સખી કહો ચહ રૂપ સોહાયે ❀ કામદેવ અવતાર ધરિ આયે
 એક સખી બોલી બુદ્ધિ માની ❀ ને મેં સુના સો સુની સયાની
 કારી ધામ ધનકર અસ્થાના ❀ નામ કબીર બહુત સખ બના
 બાદશાહ કો યા બડ રોગા ❀ ધનકે આશીશ ગયા વહ સોગા
 ઇલાહાબાદ ગંગા નદિ માહી ❀ કીન સજીવન બાલક તાહી
 બાદશાહ કા પીર કહાઈ ❀ મારન ચેને બહુ જતન કરાઈ
 તો નહિ મરે હે સખિ બનો ❀ બડા પુરૂષ ભગવાન હૈ માનો
 ધન કર જ્ઞાન મુનો સખિ કેસે ❀ હિન્દુ યવન પ્રેમ રહે જેસે

❀ દોહા ❀

ભેદ ભાવ ઇનમે નહીં ॥ સખહિ એક સમાન ।

દેખત કે છેલે લગે ॥ બડી સમઝ પુનિ જન ॥ ૧૬૬

—: ચૌપાઈ :—

બહુત જગન ભયે સંત ફકીરા ❀ આપન ધર્મ સખહિ કહ વીરા
સખ કોઈ આપન કીન્હ બખાના ❀ દુસર ધર્મ લય કરિ જના
યહ જો દેવ કળીર કહાઈ ❀ ઇનકે જ્ઞાન પક્ષ નહિ આહો
પટ બીકાર ઇનેમે ના હોઈ ❀ બહુતક જુઝ કહનહૈ સોઈ
ભારે મરે ન કોટે ના કટહો ❀ થોડા કોઝ હોય નહિ કબહો
ખાન પાન નીંદ નહી આદિક ❀ શરીર વ્યવહાર કછુક ના જાદિક
ઉપર પ્રસંગ કહા પુનિ તાહો ❀ એસા તુમ સખી મુના હે કાહો
જો સુઠી સખ રચા વિધાતા ❀ એસા પુરૂષ કોઈ નહિ : આતો
વિધિ પ્રપંચ ઇનકે નહિ લાગા ❀ ઇનકો રચે નહિ વિધિ અનુરાગા
એક ખાત બડ કહો સયાની ❀ તુમસે સવ બર્ણો મુખ માની
ઇનકા જન્મ તુમ સખ જનો ❀ જ્યોતિ રૂપ પ્રગટ ભે માનો
યહ સખ હક્તન મુનો સખિકૈસે ❀ ખુદા ઈશ્વર મેં ભાપૈ જૈસે
ઇન કર તેજ ખુબ મુરતી જનો ❀ કામદેવ સે બડા બખાનો
સિન્ધુ રૂપ ખુબ મુરતી આહો ❀ સાહબ કળીર બ્રહ્મા તાહો
બુન્દ એક સિન્ધુ સે લોઈ ❀ સખ જગત ખુબ મુરતી હોઈ
અનન્ત કોટિ બ્રહ્માન્ડ રચાયા ❀ અસ્થીર પ્રત્યય હાય જિન જયા
હે ખુબ મુરતી અનેક પ્રકારા ❀ બુન્દ એક કા જનો સારા
સાહબ કળીર ઈશ્વર કહાવા ❀ ઉપર ઉપમા બહુત ના ગાવા

❀ દોહા ❀

સંત ફકીર ચે હૈ નહીં ॥ પીર ઔલીયા નાય ।

લાગત કર્તા જગત ધની ॥ બાલ રૂપ દર્શાય ॥ ૧૬૭

—: ચૌપાઈ :—

જૈસે સૂરજ હીરાકી ખાની ❀ એસે તુમ ઇનકો પહિયાની
દિનકર રૂપ છોટા પુનિ લાગે ❀ પ્રગટ હોય રજની સખ ભાગે

રખિ મેં તેજ બે ભરા અપારા ❀ પસરા તીન લોક મેં સારા
 સખ વ્યોહાર ચલન કે હેતુ ❀ પ્રગટ કરિ ભાનુ જગત ધર્મસેતુ
 આપન શક્તિ ઈશ્વર દેખાઈ ❀ પ્રગટ કરિ ભાનુ જગત સમુદાઈ
 એસે અનન્ત શક્તિ બેહિ માહી ❀ ઈશ્વર તેને કહત બુધ તાહી
 ઈશ્વર સોઈ બે રવિ રચી રાખા ❀ સોઈ ઈશ્વર કબીર હૈં ભાખા
 નીરગુન બ્રહ્મ વેદ ઠહરાઈ ❀ નેતિ નેતિ કહી કર સૌ ગાઈ
 વોહી બ્રહ્મ સખી જાનો સોઈ ❀ સાહબ કબીર રૂપ યહ હોઈ
 બાદશાહ ઇનકે લે આયે ❀ સુન્દર મહલ નિવાસ કરાયે
 શાહ સિકન્દર સખ બેગમ જાની ❀ ઇનકે બે ઈશ્વર સમ માની
 અસલી હીરા છોટા હોઈ ❀ કીમ્મત કરૈં જવહરી સોઈ
 અનેક પ્રકાર હોય ઉજ્યાલા ❀ દિનકર વિન અધકાર ના હાલા
 હિન્દુ યવન દોષ્ય અધકારા ❀ સાહબ કબીર રખી સમ સારા
 કહી હૈં દોષધિ દુર બડ રાતી ❀ સખી અનુભવ હમકે અસ આતી
 શક્તિ અનન્ત તુમ ઇનમેં જાનો ❀ ગાત કિશોર બડા પુનિ માનો

❀ દોહા ❀

અનન્ત કોટિ બ્રહ્માન્ડ બે ॥ અનન્ત જીવ તેહિ માહિં ।

સખ કે ઉપર ચે પુનિ ॥ પાર બ્રહ્મ કહ વાહિં ॥ ૧૬૮

—: ચૌપાઈ :—

બાલ રૂપ જિનકે ઘર આયે ❀ વહકુટુમ્બ સૌ ધન્ય કહાયે
 ઉનકર બડ બે સુકૃત હોઈ ❀ જિનકે ધામ પધારે સોઈ
 ધન્ય કાશી કે હૈં સખ બાસી ❀ જહાં ચે પ્રગટ ભયે અવિનાસી
 ધન્ય ધન્ય દીલ્લી કહોં બખાની ❀ જહાં ઇન ચરન પરા સૌ જાની
 ભારત દેશ ધન્ય હૈં સોઈ ❀ સખમેં સખ કરવઈ હૈં બેઈ
 મમ અનુભવ સખી અસ હૈં તાહી ❀ બહુતક બુધ કહત હૈં વાહી
 હમ તુમ ધન્ય બહુત પુનિ હોઈ ❀ ઇનકર દરશ મિલા પુનિ સોઈ
 એસા બચન સુના સખી કેરી ❀ સખ કર મન આનન્દ મેં પેરી
 બાર બાર તેહિ દેરે પ્રનામા ❀ હમ સખ કે કરેવ બડ જાના
 એસે પ્રરૂપ યહાં બે રહહી ❀ દીલીનગર સખહિં મુખ લહરી
 દર્શન હમ સખ કે બે દોઈ ❀ બડી ભાગ્ય એ પાવોં સોઈ

ઇનમેં ત્યાગ બહુત સો માની ❀ રજ ગુણ લાવ શ્રુગાર ન આની
કહો સખી ચે કહાં તક રહી હૈં ❀ શાહ ઇન્હે જાને ન દીહું
સંત બડે પરમાર્થ કાજ ❀ વો દુખ સહે દુસર કે લાજ
આપન સ્વાસ્થ કહુ નહીં લાહીં ❀ દુસર હિત સખ કામ કરાહીં
કહન સુનન કો સંત યહ જોઈ ❀ યહ તો ઇશ્વર આપહિ હોઈ

❀ દોહા ❀

આપસ મેં સખ બાત કરૈ ॥ મનહિં માર્હિં હર્ષાયિ ।
શાહ એને જો રોકહિં ॥ તો ભલ દર્શન પાય ॥ ૧૬૯
॥ ક્રમાલી સંજવન ॥

—: ચૌપાઈ :—

આગે પ્રસંગ સુનો મન લાઈ ❀ ગાવત તપસી મન હપાઈ
દિલ્લી રાજ સભા કે માર્હીં ❀ શાહ નવાબ રાજ ચકુ આહીં
અમાર ઉમરાવ કવીશ્વર જ્ઞાની ❀ બૈઠે સખહિં બહુત સુખ માની
બૈઠ સિંહાસન સાહબ આહીં ❀ ધર્મ નીતી કા જ્ઞાન કહાહીં
તેહિ સમય શેખ તહં આયે ❀ બાદશાહ સો માન કરાયે
સખ કોઈ શેખ સલામહિં ભરેજી ❀ ચોગ્ય આસન બૈઠન કો કહેજી
સાહબ કબીર માન ન કીન્હા ❀ શેખ કે મન મેં ભયો મલીન્હા
પ્રથમ દ્વેષ તો ભરા હૈં પૂરા ❀ ઇસમેં મિલા ઔર પુનિ જૂરા
ક્રોધ આવેશ શેખ હોઈ જાઈ ❀ બડે સભા મેં અવસર પાઈ
બોલે શેખ સુનો દિલીશ્વર ❀ સભા જનો જો હૈં જગેશ્વર

❀ દોહા ❀

કબીર ખુદા બનત હૈં ॥ ઇસ્લામ ધર્મ વિરોધ ।
ઇલાહાબાદ મેં જો કિયે ॥ એક બાલક પ્રબોધ ॥ ૧૭૦

—: ચૌપાઈ :—

કારન સર વહ બાલક આતમ ❀ મસ્તક ચઢા રહા કુછ માતમ
મંત્ર જોર સે ઉન્હે ઉતારા ❀ સખ કોઈ જાન સંજવન કારા
ઇસસે કબીર ખુદા ન હોઈ ❀ યહ ભર્મ માર્હિં પડો મત કોઈ
પુત્રી હમાર થોડે દિન પીછે ❀ મરી કવર મેં ગાડી નીચે

ઉસકો કરે સજ્જન સોઈ ❀ તો હમ ખુદા માનિ પુનિ બેઈ
 ઈતના સુન તબ સાહબ બોલે ❀ શેખ બુદ્દી બાતક સમ તોલે
 તુમ અસ જીવ બહુત જગમાહી ❀ હમ કો ખુદા કહું કી નાહી
 યહ ચિન્તા હમકો નહિ હોઈ ❀ તુમ સ્વારથ મેં રચા હો સોઈ
 તુમસે ખુદા દર બહુ રહતે ❀ તુમ ને સમઝો અપને મનતે
 તબે સિકન્દર કહા કરે બેરી ❀ આદિ પુરૂષ સુન ચિનતી મેરી
 ❀ દોહા ❀

બાદશાહ બોલત ભયે ॥ સુનિયે કૃપા નિધાન ।

બડા કામ યહ મંગલ હૈ ॥ આપહિં કરિયે માન ॥ ૧૭૧

—: ચોપાઈ :—

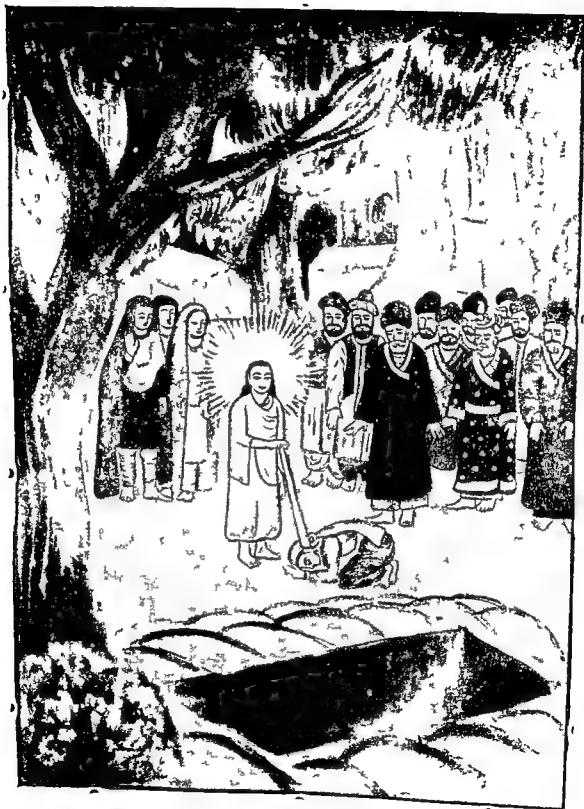
પીર કે મન કી બે અભિલાષા ❀ પૂરન હોય હમે અસ આશા
 દ્વેષ રૂપ અન્ત હોઈ નહીં ❀ સાહબ સોઈ કરે ઉપાઈ
 શાહ શી ઈચ્છા સખ શી બની ❀ સતગુરુ ઈચ્છા પ્રથમ સે માની
 કરન સજ્જન હૈ વહ બાલા ❀ પ્રથમ વચન દીયે બહુ દાલા
 સભા ઉઠી ગઈ પુનિ જહવાં ❀ શેખ પુત્રી ઠાટી હૈ તહના
 માટી પથર સખે હટવાયો ❀ સતગુરુ અમૃત શબ્દ મુનાયો
 શેખ શી પુત્રી સુન મમ બાતા ❀ દોવ સજ્જન બહુત સોહાના
 બડ પ્રભાવ સાહબ કા તાહી ❀ ભઈ સજ્જન વહ પુનિ આહી
 સખ અંગ પૂરન બનિ નહીં ❀ સખ સિંગાર સે સજિ કર આઈ
 સતગુરુ ચરન પડી સો આઈ ❀ સખ કોઈ દેખે એક ટક લાઈ
 ❀ દોહા ❀

કર ઉઠાય આશીશ દિયા ॥ સાહબ કો ને ધ્યાન ।

નીકલી ન્યોતી હસ્ત સે ॥ ઉસમે બાય સમાન ॥ ૧૭૨

—: ચોપાઈ :—

બડ આશ્ચર્ય જનક યહ દેખી ❀ સખ કરે મન આનન્દ મેં પેખી
 શેખ શાહ કો બહુન આનન્દા ❀ ના કહિ સકે સારદ કે નન્દા
 વહ આનન્દે કે પ્રભાવા ❀ બાદશાહ યહ શબ્દ મુનાવા
 દુસરે કમાલ ધીન યહ પામા ❀ હમ સખ અહિં આપ કા દામા
 તબ સાહબ બોલે દુપાઈ ❀ ઈસકા નામ કમાલી કહાઈ

દિલ્હીના કબ્રસ્તાનમાં શેખતજીની પુત્રીને કબીર સાહેબે
સજીવન કરી જેનું નામ કમાલી પ્રસિદ્ધ થયું.

કમાલી નામ સાહજ કી શિષ્યા ❀ જગ મેં પ્રસિદ્ધ લઈ જોગધ્યા
 યહ બડી શક્તિ સાહજ કા દેખી ❀ પુત્રી સંજવન શેખ સો પેખી
 શેખહિ આનન્દ લયઉ અપારા ❀ રોમ રોમ આનન્દ કી ધારા
 દ્વેષ વૃક્ષ બડા હોઈ ગયો ❀ યહાં સે અન્ત આવત સો લયો
 આગે બદન કી આશા નહીં ❀ ફલ ખીજ લગા નહીં તાહી
 દ્વેષ વૃક્ષ મેં ફલ ને લાગે ❀ અનહદ દુઃખ શેખ શિર નગે
 ❀ દોહા ❀

સતગુર કે પરતાપ સે ॥ દ્વેષ વૃક્ષ કા અન્ત ।
 શેખ બહુત તો હર્ષાઈ ॥ પુત્રી દેખી જવન્ત ॥ ૧૭૩

—: ચોપાઈ :—

સંતો સુનો યહ ચરિત્ર અનુપા ❀ કમાલી નામ રાખે સુર ભૂપા
 કમાલી જીવન ત્યાગ મય જનોં ❀ બ્રહ્મચારીણી રહી પહિચાનો
 યોગ ભક્તિ સેવા બહુ કીન્હા ❀ સાહજ આજ્ઞા પાલન લીન્હા
 સાહજ કબીર મનહિ બિચારે ❀ ઝગડા અન્ત કરે યહિ બારે
 કમાલી કે ઉપદેશ ને દારે ❀ શેખ હૃદય પલટો એક હારે
 તખ સાહજ ખોલે હર્ષાઈ ❀ કમાલી અપને પિતા ઘર નહિ
 એસા શબ્દ સતગુર કા જની ❀ ભેદ ભરા તુરતજ પહિચાની
 સાહજ ચરન બન્દના કીના ❀ સબકો નમન પ્રેમ સે સીના
 સભા મધ્ય બડી ભઈ કેસી ❀ માનો ભક્તિ રૂપ ધરા જૈસી
 ખોલત ભઈ બહુ જ્ઞાન નખીના ❀ સુનન લગે ને જ્ઞાન પ્રખીના
 ❀ દોહા ❀

ધર્મ પુત્રી મેં સાહજ કી ॥ કહા કમાલી સોય ।
 શેખ પિતા તો હૈ નહીં ॥ નીચે ગાડે જોય ॥ ૧૭૪

—: ચોપાઈ :—

ભગવતી કમાલી કહે અસ બાની ❀ સુનો સભા જન તવ હિત જની
 સાહજ કબીર કે ને પ્રભાવા ❀ હમ તો આજ ઉંચ પદ પાવા
 સાંચા પિતા સાહજ ને મોરા ❀ જિનકી દયા દેખો ચહુ ઓરા
 કરી સંજવન જ્યોતી પુનિ આપા ❀ બહુત જન્મ કા જ્ઞાન ને માપા

સિદ્ધી જ્ઞાન પાત્ર મોહિ કીન્હા ❀ તુમ સખ કર દર્શન જો લીન્હા
બહુત જન્મ જ્ઞાન ભા મોહી ❀ સાહજ દયા સો વર્ણો ઓહી
એસે પુરૂષ જો હૈ ઉપકારી ❀ શક્તિ બહુત ભારા બલ ભારી
જિનકી ક્ષમા જો કહોં બખાની ❀ જલ સમુદ્ર સમ સો અનુમાની
સાહજ નીતી જ્ઞાન પુનિ જાની ❀ સખ કે લિયે એક સમ માની
એસે સમરથ ખુદા જો સાહેબ ❀ પિતા હમાર દેષ બહુ લાયેવ

❀ દોહા ❀

પિતા હમાર ઉપદેશ કરૈ ॥ ઉલટા જ્ઞાન સિખાય ।

બાદશાહ કો ફેર દિયે ॥ હિન્દ મેં કુસમ્પ ફેલાય ॥ ૧૭૫

—: ચૌપાઈ :—

શાહ સિકન્દર કો સમજાઈ ❀ પિતા હમાર કુસમ્પ ફેરાઈ
હિન્દુ મુસલમાન કા ઝગડા ❀ સો સખ શેખ કા જાનો તગડા
પિતા હમાર એસે પુનિ જાનય ❀ ખુદા કા યવન સાચા સન્તાનય
તો પ્રશ્ન હોત ચેહિ ભાંતી ❀ હિન્દુક ધરિવર કૌનું કહાતી
એકય ખુદા કા દોનો બાલક ❀ એક હિ ધરિવર સખ કા પાલક
કાજ પીર જો સંત વિદ્વાના ❀ એસા જ્ઞાન પ્રબોધા જાના
ધર્મ જ્ઞાન વાહી કો કહીયે ❀ કોઈ જીવ હિન્સા નહિ લહિયે
હિન્દુ મુસલમાન હોય કોઈ ❀ હિન્સા કરે ધર્મ નહિ હોઈ
રાજ સત્તા યવન બલકારી ❀ સનાતન ધર્મ નષ્ટ કરિ કારી
પિતા હમાર બહુ યવન ધનેરે ❀ સાહજ સે દેષ કરૈ બહુ તેરે

❀ દોહા ❀

હિન્સા કરૈ બહુ જીવ કર ॥ હિન્દુ કો વિટલાય ।

સાહજ સલા કે બીચમે ॥ યવનો કો સમજાય ॥ ૧૭૬

—: ચૌપાઈ :—

શેખ કે મનમેં ઓર બિચારા ❀ શાહ સાહજ મત કરે સ્વીકારા
યહ પ્રસંગ જાનો સખ કોઈ ❀ ઈર્ષા કા યહ કારન હોઈ
નીતિ જ્ઞાન કા શબ્દ અમોલે ❀ અજ જીવ દિલ છુવત ન કોરે

સાહબ પર દ્વેષ બહુ ને કીન્હા ❀ પિતા હમાર અગ્ર હોય લીન્હા
કરિ દ્વેષ બહુ કસની લાઈ ❀ સાહબ નાશ કા કીન્હ ઉપાઈ
સાહબ અનિષ્ટ હુવા ને નાહી ❀ તુમ સખ સમજો મન મેં આહી
બહુત કષ્ટ સાહબ કો દીન્હાં ❀ તો ભી તુમ પર કોય ન દીન્હાં
સાહબ શક્તિ કીમા બખાની ❀ અર્થુત બનૈ ના મન સો બની
પિતા બિચાર કરો મન માહી ❀ કિતના બડા પુરુષ યહ આહી
સાહબસે દ્વેષ અબ તુમ ત્યાગો ❀ ચરન લગી સખ માફી માગો
❀ દોહા ❀

પૂરન સત્યતા સે ભરા ॥ સાહબ કળીર ઉપદેશ ।

મુસલમાન હિન્દુ પુનિ ॥ હિત દોને આદેશ ॥ ૧૭૭

—: ચૌપાઈ :—

ધરિવર દેવ ખુદા કે નામે ❀ મારે જીવ પીર નહીં જામે
હિન્દુ માંસ અગ્નિ મેં ડારી ❀ આપહિં લક્ષન કરે મુરારી
દેવ બહુત પવિત્ર હૈં માનો ❀ માંસ ધુવા લેવે નહિં જાનો
મુસલમાન બહુ હિન્સા કરહીં ❀ લક્ષન માંસ કરૈ પુનિ સખહીં
જિતને જીવોં કો સખ મારે ❀ વહ સખ બદલા લેય કરારે
બદલા દેન કે સખ ને હેતૂ ❀ બહુત જન્મ સખ પાવય તેતૂ
અત્યાચાર જીવુમ બહુ હોઈ ❀ ધરિલામ ધર્મ શિક્ષન નહીં સોઈ
યહ તોફાની ડાકું કર કામા ❀ ઐકે આપ મુનો સખ સામા
હિન્દુ મુસલમાન દો લાઈ ❀ એક હિ ધરિવર સવ ઉપજઈ
હિન્દુ સાથે પ્રેમ સચ રાખી ❀ પ્રતો સાથ શાસ્ત્ર હોય સાખી
❀ દોહા ❀

સાહબ કે પ્રલાવ સે ॥ બહુત જન્મકા જ્ઞાન ।

હમકો પ્રાપ્ત હૂઆ હૈં ॥ આજહિં સો સમ માન ॥ ૧૭૮

—: ચૌપાઈ :—

આજ સે બહુત જન્મ પુનિ આગે ❀ ઉત્તર ખંડ ગાંવ એક લાગે
પ્રાણણુ વર નર તન પાઈ ❀ લાઈ એક ને કમાલ સોહાઈ

યહ સભા મેં જોડે સોઈ ❀ પુર્વ લાઈ બહિન હમ દોઈ
 બહુત જન્મ સે મનુષ્ય ધર આઈ ❀ યહ તન જન્મ શેખ ધર જાઈ
 સાહબ કબીર ખુદા પ્રભાવા ❀ યહ દુનિયા સો હમે બતાવા
 પિતા હમાર શેખ હૈ જોઈ ❀ પીર મોલવી હૈ યહ સોઈ
 તુમ સખ શરન સાહબ કે જાઈ ❀ છલ કપટ સખહીં વિસરાઈ
 સાહબ કબીર ખુદા સમ જાનો ❀ દુસર ભાવ તુમહીં ના માનો
 આપન ભલ કામા સખ માગી ❀ ચરનન પરો ભર્મ સખ ત્યાગી
 તખ તુમાર હોઈ હૈ કહ્યાના ❀ ભારત મનુષ્ય હિત ઈસી મેં માના

❀ દોહા ❀

દેખી કમાલી જ્ઞાન સે ॥ શેખ મોલવી પીર ।

ભર્મ દેષ જાતો રહા ॥ જાય નમાયે શીર ॥ ૧૭૬

—: ચોપાઈ :—

સખકર ભર્મ દેષ અજ્ઞાના ❀ અન્ધકાર રાત્રી સમ જાના
 હંસ' ઉદય હોત હૈ જખહીં ❀ અન્ધકાર જો ટિક્ય ન તખહીં
 ભગવતી કમાલી કા ઉપદેશા ❀ બહુ પ્રકાશ જો માનો દીનેશા
 શેખ મોલવી યવન બહુતેરે ❀ જો અજ્ઞાન રાત્રી સમ ધેરે
 રાત્રિ અજ્ઞાન ગયે સખ ભાગી ❀ સતગુર ચરન તે પડે મુભાગી
 કુકિ કુકી ચરન પડે સખ આઈ ❀ વહ આશ્ચર્ય વર્ણી નહિ બઈ
 બિનય કરે સખ ખારખારા ❀ તુમહીન અણાહ હો મમ ખારા
 બાદશાહ કા ગુર જો પીરા ❀ સતગુર ચરનન પડે અધીરા
 શેખ ઉઠાયે નહિ પુનિ ઉઠતે ❀ સાહબ ચરન ચુખચ બહુ મનતે
 તખ સાહબ નિજ લીન્હ ઉઠાઈ ❀ શેખ ખડે બિનય તખ લાઈ

❀ દોહા ❀

સાહબ દીન દયાલ હો ॥ મેં અજ્ઞાની જીવ ।

બડા પાપ તો મેં ક્રિયા ॥ તુમહીં નિવારો પીવ ॥ ૧૮૦

—: ચોપાઈ :—

આપે ખુદા અણાહ હૈ સોઈ ❀ સ્વારસ બસ હમ કદુ ન જોઈ

तुमही जुदा श्री जे हैं जती ॐ मैं पापी को करो संधाती
हमसे पाप बहुत होय गयि ॐ हे जुदा काहे से लयति
आप अदसाह को नहिं पहिचाना ॐ भाया अस द्विरेडन अलिमाना
सिन्धु जल सम है भम पापा ॐ केहि विधि घटय जय नही भापा
अहुत पाप मैं झिन्ह अज्ञानी ॐ तेहि भां दो पड पाप समानी
हमरी सूयन के अनुसारि ॐ हिन्दु धर्म कष्ट में डारी
जितना दुख हिन्दु को होई ॐ वह सग पाप हमारे शिर सोई
उसका अर्घुन होय केहि लांती ॐ साहज आपहि दीनन संधाती
साहज कबीर जुदा भम सोई ॐ भम पापीक उधारो जेई

ॐ दोहा ॐ

धर्मा अस हम अहुत दिया ॥ आप जुदा को कष्ट ।

दूसर पाप में यह किया ॥ कैसे होय गा नष्ट ॥ १८१

—: औपाई :—

यह दो पाप लयंकर लारी ॐ उसमे अनन्त लरा लयकारी
यह दुनिया जहां लगि होई ॐ हम अस पाप करै नहिं कोई
हे जुदा सरना गति तोरी ॐ अहु अथ जनि क्षमा करो मेरी
शेख की ऐसी जग गति देषी ॐ करना सिन्धु दया मन पेष्पी
राज सला सम्बोधी पोखे ॐ सतगुरु शेख का भारग पोखे
हिन्दु धर्म को जे दुख दीन्हा ॐ वह पड पाप तुम्हरे शीर दीन्हा
वह सब पाप निवारन हेतू ॐ नीती सत्य प्रचारो सेतू
पाप करत दुष्टो को रोको ॐ राज सत्ता औ ज्ञान से तोको
जे हम धर्म सीखाई तुमहीं ॐ वही नेम से पावो समहीं
तो वह पाप नष्ट होई जई ॐ थोडे थोडे वह घट जई

ॐ दोहा ॐ

हमे कष्ट जे दीन तुम ॥ वह पाप नहिं होय ।

हमको दुख हुआ नहीं ॥ पाप लगे नहिं तोय ॥ १८२

—: औपाई :—

जग तुम अग्नीम रहेडि जलाई ॐ ओक रूप अग्नीम में ये जई

દુસરા રૂપ સો કહો બખાની ૐ પાવક મેં હમ ન થે બની
 ઇસસે દુખ હમકો નહીં હોઈ ૐ તુમકો પાપ લગે નહીં સોઈ
 ભલે શેખ :તુમ સખ કુછ કીન્હા ૐ ખરા ખોટ પરખી તુમ લીન્હા
 કીન કસૌદી ભયંકર આઈ ૐ ઇસમેં તુમ હમકો લખિ પાઈ
 સતો સૂનો યહી પ્રસંગા ૐ સાહબ ક્ષમા કેર જહાં ગંગા
 સતગુરુ ક્ષમા ધન્ય હૈ તોહી ૐ એક જીભ મેં વણી કોહી
 ક્ષમા કે સાથે શક્તિ ખિરાજે ૐ સાહબ ચાહે કરે યહ કાજે
 જહાં શક્તિ તહાં ક્ષમા ના હોઈ ૐ દોનો યહાં લખો તુમ સોઈ
 દેવ દૈત્ય સંત ભક્ત સયાને ૐ એસા ક્ષમા મુના નહિં કાને
 બહુત કષ્ટ શેખ જો દીન્હા ૐ ઉસકો કહા ભલે તુમ કીન્હા

ૐ દોહા ૐ

બહુત કષ્ટ જખ પડત થા ॥ તામસ ભાવ ન આન ।

કુછ અનીષ્ટ હુઆ નહીં ॥ ઇસસે ઇશ્વર માન ॥ ૧૮૩

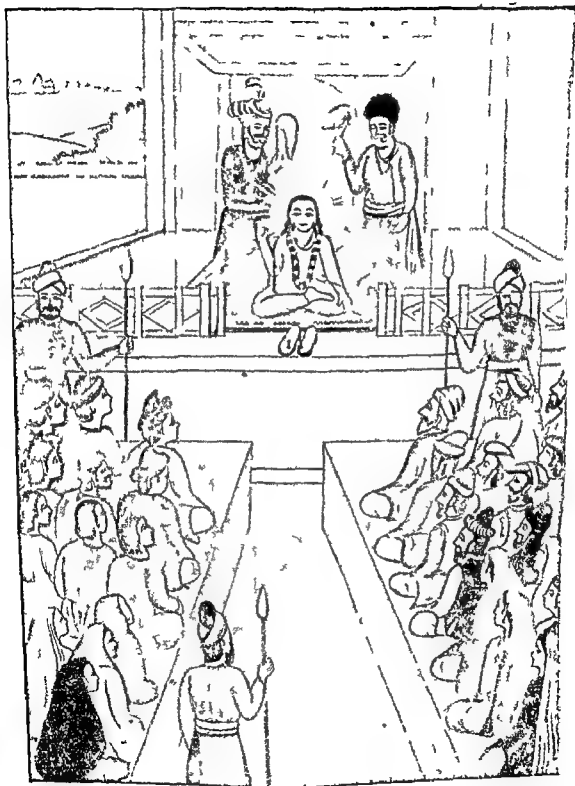
—: ચોપાઈ :—

સજ્જન કરિહેં પરીક્ષા આગે ૐ જિનકો પક્ષ પાત નહિં લાગે
 નીતિ જ્ઞાન સત્ત ધર્મ બિચારી ૐ સાહબ કો સત્ય રૂપ નિહારી
 કામ ક્રોધ લોભ ના માયા ૐ રાગ દ્વેષ અહંકાર ન આયા
 જગ જીવોં કે મુખ સો લાગી ૐ બહુત કષ્ટ સહે ભય ત્યાગી
 આદિ મેં પ્રગટ અયોની બનો ૐ અન્ત ન્યૌતિ રૂપ ગે માનો
 સાહબ કબીર કા લિખા પ્રસંગા ૐ સમજે જિન સતગુરુ કા રંગા
 આગે પ્રસંગ કહો મૈ ગાઈ ૐ કમાલી શેખ હૃદય પલટાઈ
 શેખ મોલવી ઔ બહુ પીરા ૐ યવન બહુત કબર કે તીરા
 કમાલી પગ દૌડ સખ પડતે ૐ બહુત બિનય ભાંતી સે કરતે
 તુમહે સજ્જન સાદબ કીન્હા ૐ હમ સખ પાપી ઉધારેવ લીન્હા

ૐ દોહા ૐ

યહ સખ પ્રસંગ હોત લયા ॥ કબર સ્થાન કે પાસ ।

સાહબ ઇચ્છા બનિ કર ॥ સલા ભઈ ખરખાસ ॥ ૧૮૪

દિલ્હીમાં સિકન્દરના દરબારમાં પરમાત્મા કબીર હિન્દુ મુસલમાનોને
સાથ મેળવેલો ઉપદેશ આપે છે બાદશાહ અને શેખ ચમર દોળે છે.

॥ રાજ નીતિ કા અંગ ॥

—: ચૌપાઈ :—

દુસર દિવસ સાહબ રૂચિ જાની ❀ બાદશાહ 'કી સલા ભરાની
દિલી રાજ સલા કે માહી ❀ મીર ઉમરાવ બેઠે બહુ તાહી
કાજ મોલવી કવિશ્વર જ્ઞાની ❀ રાજ સલા જે મુખ ભરાની
બેઠે બેઠે શ્રીમન્ત સખ ઝારી ❀ બેઠે બેઠે બેઠે અહંકારી
એક સિંહાસન ઉત્તમ સારો ❀ રતન ફૂલ સે કિયા સિંગારો
સત્તગુરુ બેઠે સિંહાસન માહી ❀ શાહ રોખ રહે ચવર ઢોરાહી
બાદશાહ તખ શીશ નવાઈ ❀ સાહબ ચરનન મેં પુનિ જાઈ
હાથ જોડે પ્રશ્ન તખ કીન્હા ❀ સાહબ કહો નીતિ કા ચીન્હા
રાજ નીતી ધર્મ નીતી બખાની ❀ યહ સલા મે સખ કોઈ જાની
સખ કોઈ ધર્મ ફર્જ તો જાનૈ ❀ શ્રી મુખ આપ કહો તો માનૈ
બાદશાહ કા યહ પ્રશ્ન જાની ❀ સ્વારથ રહિત પરસ્વારથ માની
સાહબ કબીર પ્રસન્ન બે સોઈ ❀ સખ કો કહા મુનો તુમ જોઈ

❀ દોહા ❀

રાજ નીતિ કા અંગ પુનિ ॥ બડા કહત હું ચાર ।

સાહબ કબીર બર્ણન કરૈ ॥ દિલી શહર મંઝાર ॥ ૧૮૫

—: ચૌપાઈ :—

રાજ કરૈ વહ રાજ હોઈ ❀ ઉનકે લીચે નીચમ યહ સોઈ
શામ દામ બેઠ બહુ જાના ❀ દન્ડ રીત બહુ લાંતી બખાના
ચારહિ અંગ બડા સો જાનો ❀ હૈ ઉપ અંગ બહુત સો માનો
પ્રથમ શામ કા કહો બખાની ❀ સામ પ્રેમ સખ સે જો માની
રાજ અપને રાની પુત્ર સંગા ❀ કુટુંબ દિવાન નૌકર પ્રસંગા
જેસા જિસકો કામ સખન્ધા ❀ વૈસા ઉનકો સમ્પ સે સન્ધા
દુશ્મન હોય રાજ કોઈ હોઈ ❀ ચોર ડાકુ બુદ્ધિમાન તે સોઈ
ગુરુ સંત જો પીર ફકીરા ❀ બેઠ હકીમ ઔષધ કો જીરા
સખકો પ્રેમ સખ બતલાવય ❀ જિસસે સખહી કામ બનિલાવય
દુસર અંગ જો દામ બખાની ❀ રાજ સમ્પતિ ઇસી મે માની

રાજ કુટુંબ પ્રજા સખ ઝારી ❀ નૌકર ચોર દુશમન સખ ભારી

❀ દોહા ❀

સાધુ ગુરુ કૃષ્ણર સો ॥ દુષ્ટી ગરીબ ને હોય ।

જેસા જિસકા કાર્ય હૈ ॥ ધર્મ સખંધ ને સોય ॥ ૧૮૬

—: ચૌપાઈ :—

સમય જાનિ કે કરૈ સો કામા ❀ દામ સે ધન સખ કો વિશ્વામા
તીસર અંગ ને ભેદ કહાઈ ❀ ભેદ યુક્તિ બુદ્ધિ જ્ઞાન ચતુરાઈ
ને વ્યક્તિ ઉપર લિખ આયે ❀ ભેદ જ્ઞાન ઉનકો સમઝાયે
ને નૃપ યહ જનય પુનિ સોઈ ❀ રાજ ચલાય સખ કો શુભ હોઈ
ચૌથા અંગ પુનિ દન્ડ કહીજે ❀ રાજ નીતિ બડા અંગ ભડીજે
સામ દામ ભેદ ન ખૂઝે ❀ ઉસકો દણ્ડ કરે તખ સૂઝે
ચોગ્ય પ્રમાન દંડ સો કીન્હા ❀ જેસા જિસકો ભલ્લ કરી દીન્હા
પ્રજા કા ન્યાય ચુકાવે સારી ❀ પક્ષ પાત કુછ કરૈ ના ચારી
કિલા દીવાન ફૌજ ખબના ❀ યહ ચારો નૃપ રક્ષન માના
ભૂપ કો રાજ શરીર બીચારી ❀ ધતિના લગન કરૈ સો નારી
પુત્રકા ચોગ્ય ઉમર જખ હોઈ ❀ લાયક દાર પુત્ર ને સોઈ
બીસ પચીસ બર્ષ પુત્ર લયગી ❀ ભાઈ સખ જનો તે કહેગી

❀ દોહા ❀

ઉન્હે રાજ દેકર પુનિ ॥ આપ તપ હિત જય ।

તીસરા પન ચૌથા પન ॥ નૃપ કે લિયે યહ આય ॥ ૧૮૭

—: ચૌપાઈ :—

યહ બિધિ ઉમર આય નિરાઈ ❀ તપ હિત રાવ જનહિ સિધાઈ
વૃદ્ધ રોગી હોય ને જના ❀ તો ધર ભક્તિ કરૈ સો માના
ભૂપ પ્રધાન ઔર બહુ કોઈ ❀ સખ કે લિયે નિયમ યહ સોઈ
હાથી ઘોડા સવારી નાના ❀ પાની વૃક્ષ પગે પુનિ જના
દર એક પ્રકાર શસ્ત્ર સો જનૈ ❀ ચલાવન રોકન વિધિ પદ્ધિયાનય
હસરત ઘોડા મેહનત કરઈ ❀ સેન કરય તખ ગુપ્ત સે રહઈ
ગુપ્ત બાત કીસી સે ન દહના ❀ બાત કરૈ દો તહાં ન જના
રાની પુત્ર કુટુંબ ગુપ્ત બાતા ❀ નૃપ ના કરૈ કહી સો જતા

ગાંવ શહેર કા બે સમાચારા ❀ ગુપ્ત ભેદ બનન કે હારા
પ્રતિ હાર અસ રાખે સોઈ ❀ આપન ઉન દિલ એક બે હોઈ
કુટુંબ સગા સનેહી તાહી ❀ ઉનકો મુખી કરે પુનિ આહી
અપને પર જિનકર જસ પ્રેમા ❀ ઉનકી કદર કરે નૃપ તેમા
ભોજન દવા વિશ્વાસુ હાથે ❀ કરન સદા રક્ષન કે સાથે
પ્રભ કામ આપન હિત હોઈ ❀ પહિલે પ્રગટ કરે ના સોઈ

❀ દોહા ❀

અનબન સ્થલ બે પુનિ ॥ સમય સર કહી બય ।

બહુત નીંદ સોવય નહી ॥ નામ નહી પુનિ ગાય ॥ ૧૮૮

—: ચૌપાઈ :—

રાક્ષા કુઆં બગીચા યહ સોઈ ❀ દીશા પેસાળ કરો મત કોઈ
સાધુ ગુરુ ગરીબ દુઃખી બની ❀ દેવ પ્રતિમા માત પિત માની
ઈન્હે પગ બનિ ન લાગે ❀ માન ભાવ સે બય બે આગે
જાતિ પંથ કા ના કુછ ભેદા ❀ સખ ધર્મ એક ગાવત બે વેદા
સખ પ્રભ રાજ કા આહી ❀ પુત્ર સમાન પાલે પુનિ વાહી
મુખ સાધન પ્રભ-લિયે સોઈ ❀ નૃપ સખ બનિ બસવાય' બેઈ
નાગ જહર દુશમન કો બનો ❀ રોગ પાવક છોટ ના માનો
ભેદી સંત ગુરુ માત પિતા સોઈ ❀ ઔર વહીલ બે પુનિ કોઈ
ઈનકો માન બિવેક કરો તુમહી ❀ તો મુખ પુનિ પાવો તુમ સખહી

❀ દોહા ❀

અજ્ઞાની બે તમે ગુણી ॥ મતવાલા બે તાહિ ।

બાદ બિબાદ કરો નહી ॥ ઇન સંગ કલ્પી ના બહિ ॥ ૧૮૯

—: ચૌપાઈ :—

આપન માતા સી કા માતા ❀ રાજ તિરિયા ગુરુ તિરિયા સોહાતા
મિત્ર શ્રી સ્ત્રી યહ પાંચો બના ❀ યહ આપન માતા સમ માના
ભાઈ કુટુંબ મિત્ર કા તાહી ❀ ઇનકા મદન કરે પુનિ આહી
અચ્છી બસ્તુ પ્રભ શ્રી હોઈ ❀ નૃપ દેખિ લક્ષ્યાય ના સોઈ
અચ્છી વસ્તુ એકલા ના ખાઈ ❀ સખકો દેય બરાબર બઈ

कारन कोई षडी पडी जवा ❀ ऐकला जाये दोष न आवा
राज प्रज महन्त संत सोई ❀ सभके लिये धर्म यह जेई
भाया सभ सुष का जे आही ❀ कर्म अनुकूल भिला जे ताही
उसमे संतोष कर पुनी जनी ❀ हाय हाय करै ना प्राणी
दान धर्म तत्त्व का जे जनन ❀ धरिवर ध्यान स्मरण जे मानन
धिसमे जे संतो नाथ कारना ❀ जे कुछ होय वही एव तारना

❀ दोहा ❀

राव द्विरे जे राज मे ॥ त्यागी देशमे तास ।

मान होत है अचरन मे ॥ श्री धन्यत नास ॥ १६०

—: चौपाई :—

जिनके पास धन बहु सोई ❀ उसका सभ मित्र है जेई
वही पंडित वही पुद्धि माना ❀ बोही षडा जे अतुर सयाना
अन्धा बार प्रकार जग सोई ❀ जन्म से अन्ध काम अन्ध होई
भतवाला अन्ध स्वारथ जना ❀ धितनै अन्ध जग होत अपमाना
प्रदेश ज्ञान धरमे त्रीया माना ❀ रोगी का मित्र औषधी जनो
व्यक्ति का मित्र धर्म जे होई ❀ यह तुम जनो सिकन्दर सोई
यह एव का धर्म षडा मित्रा ❀ धर्म भिता कुछ नहीं पवित्रा
प्रज डे ऐक सभ जे पालो ❀ हिन्दु यवन भेद न जलो
संत क्षीर दान बहु देह ❀ दान देत भेद न केह
आपन आचरन शुद्ध तुम राओ ❀ सत्य पुरुष श्री लक्षित रस याओ

❀ दोहा ❀

दाइ ताडी भांस भन्धी ॥ जान जान न जन ।

न्याय नीति से राज करो ॥ लव सागर नहीं आन ॥ १६१

—: चौपाई :—

सतगुरु उपदेश करत हैं नीका ❀ प्रेम सभ्य भारग नीतीका
हिन्दु मुसलमान तुम सोई ❀ ऐकहि धरिवर दोनो का होई
मनुष्य मात्र शरीर की रचना ❀ एव प्राण मन षड है नयना
सभ कुछ जना ऐक सभ जनो ❀ वह सभ ऐक मनुष्य पहिचानो

બીજક-૨૫૬

ભાઈ રે દો જગદીશ કહાં તે આયા ❀ કહું કવને બૌરાયા
અલહ રામ કરીમા કેશો ❀ હરી હજરત નામ ધરાયા
ગહના એક કનક તે ગહના ❀ યામે ભાવ ન દૂજ
કહન સુનન કો દો કરિ થાપે ❀ એક નિમાજ એક પૂજ
વહી મહાદેવ વહી મહમ્મદ ❀ બ્રહ્મા આદમ કહિયે
કો હિન્દુ કો તુરક કહાવૈ ❀ એક જીમી પર રહીયે
વેદ કિતેબ પઢૈ વે કુતુબા ❀ વે ચલના વૈ પાંડે
બેગર બેગર નામ ધરાયે ❀ એક મટિયા કે ભાંડે
કહૈ કબીર વે દોનોં બૂલે ❀ રામાહ કિનહુ ન પાયા
વૈ બકરા વૈ ગાય કટાવૈ ❀ બાદહિ જન્મ ગવાંયા

—; ચૌપાઈ :—

હિન્દુ મુસલમાન દોનોં હૈ ભર્મા ❀ નિજ નિજ જાતિ પર કરૈ જો કર્મા
સાંચા ધર્મ નહીં પહિચાના ❀ ઝઘડા દોનોં કરત હૈ તાના
કાલી પીલી દુહો ગાઈ ❀ તાકર દૂધ દેવ બિલગાઈ
સતગુન ભાવ જિનમેં તુમ દેખો ❀ સોઈ પવિત્ર જાતિ તુમ લેખો
તમ રજગુણ જિનમેં પ્રધાના ❀ સોઈ નીચ શૂદ્ર તુમ જાના
જનમ સે જાતિ મનુષ્ય ન હોઈ ❀ કર્મ સે જાતિ માનો સોઈ
સખ પ્રકાર આચરન શુદ્ધ રાંચા ❀ વોહી બડા સો જગ મેં સાંચા
સતગુરુ ઐસે જ્ઞાન બખાની ❀ સખમેં સખ્ય પ્રેમ ઉભરાની
સખ તો કહન લગે પુનિ ઐસે ❀ સાહબ કબીર ઈશ્વર હૈ જૈસે

❀ દોહા ❀

હર હમેશ સલા હોત જો ॥ સાહબ નીતિ બખાન ।

સખ્ય પ્રેમ કા જરૂર તે ॥ ચહિ જ્ઞાન બડ માન ॥ ૧૯૨

—; ચૌપાઈ :—

વોહી અરસા કે બીચ મેં માનો ❀ શાહ શેખ કહેઉ સો જાનો
સાહબ કબીર કે ચરનન લાગી ❀ ભીસ્ત લિયે ઉપદેશ સો માગી
સદગુરુ પ્રશં હુયે ચહ જાની ❀ ચહ કામ બાદ બહુ મંગલ માની

સમય જૂઠતું સખ અમ્મણ કારી ❀ રાજ મહલ મેં ભા તૈયારી
 બડા મુન્દ્ર મંડપ સો જો તાના ❀ કેલ અગ્ર સખ રચેઉં ખિતાના
 માણિક મોતી ચૌક પુરાયે ❀ સોના ચાંદી કલસ ધરાયે
 બરણી ન જાય ફલ મિષ્ટાના ❀ જો દેખે તે મનહિ લોભાના
 સખ સખિયન મિલી મંગલ ગાવય ❀ બેગમ સખ બડ દાન લુટાવય
 વહ આનંદ કયા કહોં બખાની ❀ વર્ણત બનૈ ન મન પુનિ જાની
 દિલી નગર કે સખ નરનારી ❀ શ્રીમંત ગરીબ ઔ બલચારી
 આયે સખે લીડ બહુ જામી ❀ રક્ષન હેત ગારદ બહુ લામી
 સખ ત્યારી હોય ગઈ જામહી ❀ સાહબ ખેડે સિંહાસન તખઈ

❀ દોહા ❀

નિર્ગુન બ્રહ્મ પુલવહી ॥ શાહ બેગમ સે જાન ।

સાહબ ચૌકા પૂરન કીયા ॥ સખ બીધી મંગલ ગાન ॥ ૧૯૩

—: ચૌપાઈ :—

પ્રથમ ઉપદેશ શાહ કે દીન્હા ❀ સખ બેગમ કે વહી બિધિ ડીન્હા
 રાજ કુટુંબ પ્રબોધવ ઝારી ❀ શેખ ઉપદેશ લે લે સુખારી
 રાજ અમલદાર ઉપદેશી કીન્હા ❀ સાહબ કબીર બહુત યશ લીન્હા
 સાધુ ફકીર ગરીબે જાની ❀ દુઃખી દરિદ્રો કે જો માની
 ધનકો દાન બહુત સો દીન્હા ❀ ગાંવ જગીર ગજ બાજ પ્રવીના
 સોના ચાંદી અન બહુ બસ્તર ❀ દાન લુટાયે બહુત દિલીશ્વર
 ફલ મિષ્ટાન સખહિન કે દીન્હા ❀ હિન્દુ યવન ભેદ નહીં કિન્હા
 યહ સો દાન બહુત ના જાનો ❀ રાજ સિકન્દર દિલી કા માનો
 મંગલ કામ સંપૂર્ણ કીન્હા ❀ સાહબ પગે સખ પડે અધીના
 સાહબ કબીર જો ગયે નિવાસે ❀ બાદશાહ કે આનંદ ભાસે

॥ ગુરુ દક્ષિના મેં હિન્દુ ધર્મ રક્ષણ ॥

❀ દોહા ❀

ઉસી સમય કે બિચ મેં ॥ સિકન્દર કરે બિચાર ।

બેગમ શેખ વજર સે ॥ મત કીન બડ સાર ॥ ૧૯૪

तभय सिक्न्दर कहेछि समुआरि क तुम सभहीनि सुनो मन लाई
सतगुर जुदा कपीर हैं सोई क अपना सभ कर गुर हैं नेछ
गुर के लेट दक्षिणा दीन्हा क शिष्य का इज येही सो लीन्हा
ऐसा शब्द सुना जभ भोगम क भरी उदार भोली सभ त्यागम
अपना राज दिव्दी का आही क सतगुर चरन लेट करे ताही
योग्य लेट कहुवावय सोई क जस देव तस पूज होई
उदार भाव भोगम का जना क मन में शाह भहुत हर्षाना
ऐ सभ गे साहज के पासे क करी दन्वत प्रेम की आसे
भोगम भरी सो दौड कर नेरी क साहज सनमुण भरी हजुरी
भहुत भांति से अस्तुति लाई क आदशाह भोले हर्षाई

क दोहा क

जलन रोग से मैं दुषी ॥ आज भरु धी काल ।

आप जुदा की दया से ॥ सुणी लयउ निहाल । १८५

—: चौपाई :—

भडा रोग ले हमको व्यापा क कोई साधन से भिटा न पाया
आप जुदा की दया लयउ क सो वह रोग तुरत बल गयउ
मैं पुनि सुणी लयउ तुरंता क लवन डोरि भिलायेव कान्ता
लवन अमृत भभ तुम आही क प्राण का रक्षण तुमहि कराही
हमरे सुणी करन के हेतु क आपहि कसनी सहेउ धर्म सेतु
हिन्दु यवन का जगडा लारी क रोकन आपै कीन तैयारी
सिद्धि ज्ञान के ले प्रतापै क दोनो में सम्प करैछै आपै
ले देश की प्रज ते लडती क राज पक्ष एक का करती
सो राज के पाप भहु होई क आप के दया मैं जना सोई
हम सभ कर आचरन सुधारे क वर्णन जुदाना आवत वारे

क दोहा क

भीस्त भोक्ष भीलत ले ॥ गुर गम लेद सो जेय ।

हम सभको वह ज्ञान कहेछि ॥ भभ गुर आपहि होय ॥ १८६

—: ચૌપાઈ :—

એક ભાવ પીર મમ આહી ❀ દુસર ભાવ ખુદા બડ તાહી
બહુ ઉપકાર હૈ પ્રભુ તોરા ❀ મૈં મુરીદ તુમ ગુરુ હો મોરા
અપને ગુરુ પીર હમ જોઈ ❀ દિલ્લી રાજ ભેટ કરેં સોઈ
તુઝ ભેંટ સ્વીકારો સ્વામી ❀ આપકી વસ્તુ દેત ના નામી
જો કુછ દેખ પડત જગમાહી ❀ આપ કી રચના વહ સખ આહી
ઐસે ભાવ સાહબ જબ જાની ❀ ખીર દાન જો શાહ બખાની
બાદશાહ બેગમ તુમ દોઈ ❀ બડા ઉદાર ગુરુ ભક્તિમ હોઈ
તુમ મમ શિષ્ય હૈ જો સોઈ ❀ ફર્જ તુમાર ભેંટ કર જોઈ
અપના ફર્જ બડી તુમ કીના ❀ ધન્ય સિકંદર જગ યશ લિન્હા
આગે ભવિષ્ય મેં સંત બખાને ❀ દાન વીર સિકંદર માને

❀ દોહા ❀

બેગમ શાહ બજર કા ॥ ઔર રોખ બહુ ભાવ ।

સાહબ હર્ષિત હોત હૈ ॥ જાનિ ઉદાર પ્રભાવ ॥ ૧૯૭

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ કહા સુનો નર પાલા ❀ યહ માયા કા હમય ના ખ્યાલા
રાજ સમ્પતિ હમેં ન ચહિયે ❀ હમ યહ સખસે ન્યારા રહિયે
માયા ઔરવર્થ બડા હૈ સત્તા ❀ પન્ય વિષય હમ નહિ બર્તા
જો તુમ રાજ ભેંટ મેં દીન્હા ❀ તુમહી કરો નીતિ સે ચિન્હા
એક પ્રસંગ કહો મૈં સોઈ ❀ ગુરુ ભેંટ જો પૂરન હોઈ
દિલ્લી રાજ જહાં લગી જાનો ❀ શાસન તુમાર જહાં લગી માનો
સનાતન ધર્મ કષ્ટ મેં આજૈ ❀ વહ પુનિ શેકિ યતન કરો તાજ્ય
પ્રજા મેં દુઃખ વ્યાપૈ ભારી ❀ હોય નરેશ નર્ક અધિકારી
પાપ કરત દુષ્ટો અટકાવો ❀ ગુરુ ભેંટ બડ ચેહી કહાવો
સૂચન હમાર કી અનુસારી ❀ હિન્દ મેં પ્રગટ કરાઓ જારી
સેવા હમાર ચેહી બડ જાની ❀ ગુરુ કા બચન શીશ પર માની

❀ દોહા ❀

ધર્મસ્થાન જો તોડિયા ॥ ફિર બનવાઓ સોય ।

પ્રથમ યહ પુનિ જાનિયે ॥ બચન હમારા હોય ॥ ૧૯૨

—: ચૌપાઈ :—

દુસર નિયમ કહો મેં સોઈ ❀ મંદિર નાદ બન્દ જો હોઈ
 યહ પ્રતિ બન્ધ લેવ ઉઠાઈ ❀ આનન્દ નાદ જો સખ બળઈ
 તીસર નિયમ કહો મેં સોઈ ❀ રાજ છીન લીન્હા દુસરકા
 વહ રાજો કો પીછે દીજે ❀ બડ યસ આપ જગત મેં લીજે
 ચૌથા નિયમ સુનો ધર્મ ધીરા ❀ દુષ્ટ તુફાની રોકો બલવીરા
 પવિત્ર ધર્મ લખ કરે સોઈ ❀ ઉનકે ગૃહ પ્રવેશે જોઈ
 દુષ્ટો કરે સજજ કો ત્રાસા ❀ પવિત્ર ધર્મ નાસ કરે તાસા
 પચવાં નિયમ સુનો દિલીશ્વર ❀ હિન્દુ યવન હોય ધર્મ અન્દર
 સો વહ ધર્મ કરે સો પાલન ❀ રાજ સત્તા ઉસ પર નહીં લાદન

❀ દોહા ❀

ન્યાય નીતિ સે દન્ડ કરો ॥ તખ માનેગે જોય ।

ચેહી તુમારા ધર્મ હે ॥ રાજ નીત કહ સોય ॥ ૧૯૯

—: ચૌપાઈ :—

છઠવાં નિયમ સુનો દાનીશ્વર ❀ તુફાની કરે જો લેષ અનાદર
 સંત ભક્ત વિમ્ભ લેષ જો ધારી ❀ કન્ડી તીલક જો પુનિ કારી
 રૂદ્રાક્ષ જનેજી જનોં તાહી ❀ યહ સખ વેષ ધર્મ કા આહી
 યહ અપમાન લેષ કા હોઈ ❀ રાજ કો પાપ લગે પુનિ સોઈ
 સતવાં ખાત સુનો મન દેખી ❀ રાજ્ય કા કર રીત સર પેખી
 અઠવાં ખાત બડી તુમ માનો ❀ હિન્સા જીવ હોય મત જનો
 અહિન્સક ધર્મ પાલે સખ કોઈ ❀ યહ બિનુ ધર્મ સખ જય વિગોઈ
 તુમ સખ માંસ અન્ડા નહીં ખાના ❀ દારુ તાડી પાસ ન જના
 ઉપર પ્રસંગ કહો મેં સો રે ❀ સો લિખ લેવ તુમ કાગદ કોરે
 આઠ પ્રકાર નિયમ હમ ભાખા ❀ કરો પ્રસિદ્ધ રાજમે આખા
 રાજ તરફ સે દોલ બળઈ ❀ પ્રજા કો પાલન હુકમ ફરમાઈ
 કડક નિયમ જો હુકમ મેં રાખો ❀ પ્રજા સુખી હોય તખ આખો

❀ દોહા ❀

સતગુરુ કી આજ્ઞા સુનિ ॥ બાદશાહ સિર લીન્હ ।

તવહિ વજર કો કહત ભયે ॥ કરો હુકમ પ્રવીન્હ ॥ ૨૦૦

—: યોપાઈ :—

ખાદશાહ હુકમ બડ નેરા ❀ જલદી પ્રસિદ્ધ હુવા ચહું ઓરા
 હર એક પ્રાન્ત ફેલ ગઈ બાતા ❀ સજ્જન મુખ મન દુષ્ટ દુખાતા
 સાહબ રુપ મૂરજ સમ ભાસા ❀ બચન કિરન જસ કરે પ્રકાશા
 ગાદુર ઉલુક ધાવ ને હોઈ ❀ દુષ્ટ લોગ તેહિ સમ હૈ નેઈ
 સૂરજ ઉદય હોત જેહિ કાલા ❀ ધાવ કમોદી ઉલુક લુકાના
 એ સખ છીપે અપને ઘર નઈ ❀ નીચ લોગ એસે પુનિ ગાઈ
 ભાનુ પ્રકાશ સખ કો મુખ દેહી ❀ કમલ વિશેષ કો બનો તેહી
 એસે સનગુરુ જ્ઞાન પ્રકાશા ❀ સખકો મુખ ભા દુષ્ટોં દુખ આસા
 કમલ સમાન સજ્જન ને આહી ❀ ઉનકો બડ મુખ વર્ણી ન નહી
 આગે પ્રસંગ મુનો મુખ માની ❀ બહુ દુષ્ટોં કો દન્ડ ને આની
 ❀ દોહા ❀

હિન્દુ મુસલમાન મેં ॥ સમ્પ પ્રેમ પુનિ બન ।

જહર ખૈર બને લગા ॥ બડા કામ સો માન ॥ ૨૦૧

—: યોપાઈ :—

હિન્દુ કોમ બાગ સમ બની ❀ વહ અબ હરા હોત લગ માની
 દોનોં મેં પ્રેમ દિનો દિન ખાલી ❀ ઈર્ષાં દ્રેષ મનહી સે કાલી
 દારુ ગોલા ફોજ નહીં લીન્હા ❀ યુદ્ધ હિન્સા એકો નહિં કીન્હા
 અપની શક્તિ કે પ્રભાવા ❀ ભારત દેશ મુખી કરાવા
 સાહબ શક્તિ કયા કહો બખાની ❀ બડે બડે સિદ્ધ સો ન બની
 બડા કામ યહ સાહબ કીન્હા ❀ બને વોહી પક્ષ નહી લીન્હા
 શક્તિ જ્ઞાન ચરિત્ર મેં પુરા ❀ બડે બહાદુર ને હૈ મુરા
 એકે હબરૈ બનો તારી ❀ શક્તિ અનન્ત ભરી જેહી માહી
 સિંહ એક બડા બલ ધારા ❀ કુકડા લાખો કયા કરે ખૈયારા
 આત્મ સખ મા એકહિં હોઈ ❀ શક્તિ પ્રભાવ ભેદ હૈ સોઈ
 સત્ય ન્યાય સે સમજે સોઈ ❀ ભારત જનતા અસ કોઈ હોઈ
 સાહબ કબીર કા ઉપકારા ❀ ભુલય નહીં ધ્યાન એક ધારા
 રાજ સિકન્દર ભેંટ મેં કીન્હા ❀ લીન ના રાજ સમ્પ કર દીન્હા
 સાહબ ત્યાગી સમ કોઈ નાહી ❀ દાની શાહ સમ થોડે આહી

❀ દોહા ❀

દુઃખ મેં સુમિરન સખ કરે ॥ સુખ મેં કરે ન કોય ।

જે સુખ મેં સુમિરન કરે ॥ દુઃખ કાહે કો હોય ॥ ૨૦૨

॥ નાલા સ્વામી લક્ત માલ છપ્યા ॥

દેખો બાદશાહ ભાવ ❀ કુદિ પયોં ગહે પાંવ
દેખ કરામત ભાંતી ❀ ભયે સખ લોગ હૈ
પ્રભુ પૈ બચાય લીજૈ ❀ હમે ન ગજબ કીજૈ
લીજૈ ચાહે સોઈ રાજ ❀ દેશ નાના ભોગ હૈ
ચાહે એક સત્યનામ ❀ બકો જયે આઠો બમ હૈ
ઔર દામ સો નકામ ❀ બમે ભરે કોટી રોગ હૈ
આયે ધર જત સાધુ ❀ ભિલૈ કરી પ્રિત તે
જિન્હે દરકી પ્રતીત ❀ વોઈ ગાયવે કે ઝોમ હૈ

—: ચૌપાઈ :—

ઉપર છપ્યા મેં દર્શાઈ ❀ નાલા મુનિ જો તે કુછ ગાઈ
સાહબ કબીર કી મહિમા ભારી ❀ નાલા જ થોડેમ વિસ્તારી
પ્રિય જ્ઞાસુ મુનો મન લાઈ ❀ તપસી આગે કા દર્શાઈ
બાદશાહ લીન્હ ઉપદેશ ❀ ગુરુ મર્યાદ રાખે પુનિ તેસા
ચલતે ખેડે જ્ઞાન પુનિ મુનહી ❀ ગુરુ મર્યાદ મન મેં બહુ ધરહી
સાહબ ખુશી રહે જેહિ ભાંતી ❀ વોસે વર્તે પુનિ દિન રાતી
સાહબ આજ્ઞા કે અનુસારી ❀ સુખ સાધન કરૈ તૈયારી
ભારત પ્રભુ સુખી જેહિ ભાંતી ❀ સોઈ ઉપાય કરૈ દિન રાતી
બડ બડ શહર હિન્દુ કે માંહી ❀ અન્ન ક્ષેત્ર બંધાયો તાહી
સાધુ ફકીર દાન બહુ દેહી ❀ ગાંવ જગીર હાથી પુનિ તેહી

❀ દોહા ❀

હરદમ દાન સો દેત હૈ ॥ અપને હાથે હોય ।

ભેદ દષ્ટિ લાવય નહીં ॥ એક ભાવ સે સોય ॥ ૨૦૩

—: ચૌપાઈ :—

દેખી કમાલી કમાલજી સોઈ ❀ સમ્ય જ્ઞાન ઉપદેશી હોઈ

બડ બડ ચૌક દિલી કે માહી ❀ ઉંચ જ્ઞાન સમજાવય તાહી
 પીર કબીર સંત બલ્યારી ❀ સાહબ કા શિષ્ય હુયે અધિકારી
 ભારત મેં સમ્પ કરૈ ઉપદેશા ❀ કીન પ્રચાર ને માનો દીનેશા
 રાજ સત્તા ધર્મ ને દોઈ ❀ દોનોં એક સંગ મિલે સોઈ
 દોનો સત્તા કે પ્રભાવા ❀ હિન્દ કી પ્રબ્ધ સુખી હોઈ બવા
 સાહબ કબીર ને સમરથ ભારી ❀ દોનો શક્તિ કે પ્રચારી
 ઉનકે લિયે બડા યહ નાહી ❀ ને ઈશ્વર આપહિ હૈ તાહી
 દિલી રાજ સલા કે માહી ❀ સાહબ જ્ઞાન કરે નિત તાહી
 નીતિ રાજ ધર્મ સો બની ❀ એક એક ને કરૈ બખાની
 બાદશાહ સુનૈ મન લાઈ ❀ રાજ નવાબ શુન્ય હર્ષાઈ
 ❀ દોહા ❀

યહિ બિધિ સો ઉપદેશહિ ॥ દિલી નગર મઝાર
 સતગુરુ આનન્દ રૂપ હૈ ॥ તહં ન દુખ કા હાર ॥ ૨૦૪
 સાહબ કબીર પ્રભાવસે ॥ ભારત ખંડ સો બન ।
 પ્રબ્ધ મેં સમ્પ હોન લગે ॥ મહાન શક્તિ માન ॥ ૨૦૫

—: ચૌપાઈ :—

ભારત કી પ્રબ્ધ પૂનિ સોઈ ❀ હિન્દુ મુસલમાન તે કોઈ
 સિકન્દર હુકમ સે માનો તાહી ❀ પ્રબ્ધ સુખી હોન લગી આહી
 સાહબ કબીર યહ બનત લયઉ ❀ આનન્દ મેં બહુત હોય ગયઉ
 બહુ આનન્દ મેં બોલ સોહાઈ ❀ સુનો શાહ તુમ દિલીક આઈ
 હમ બચન તુમ શિર પર રાખા ❀ કિહો હુકમ ભારત મેં આખા
 સમ્પ પ્રેમ દોનોં મેં હોઈ ❀ હુઆ આરમ્લ બના મેં સોઈ
 હં પ્રસન્ન ને તુમ પર આહી ❀ ઈચ્છા હોય બર માગો તાહી
 શાહ દોનોં કરનેર સે બની ❀ બાની કહા બિવેક સે સાની
 અલ્લાહ ખુદા પરમેશ્વર સોઈ ❀ સાહબ કબીર તુમહી ને દોઈ
 દેવ પૈગમ્બર તુમકો બપૈ ❀ અર્થ સૂનો ને મમ સો આપૈ
 ❀ દોહા ❀

હમ પર પ્રસન્ન ને આપહૈં ❀ માગત હો પૂનિ સોય ।
 ખુશી રહો તુમ હમ પર ॥ યહ બર દેવ ને હોય ॥ ૨૦૬

—: यौपाध :—

येही परदान देव दयाला ❀ दुसर नहि बहिये त्रिकाला
शाह का लकरी प्रेम में लावा ❀ सतगुरु देखि हर्ष भहु पावा
जोले हर्ष सकल मुर स्वाभी ❀ मैं हो प्रुश तुम यश के गाभी
तथा अस्तु जैसे होय नहि ❀ तुम पर हम जे प्रसन्न रहार्ह
सभ कुछ भागि लीन तुम ताहीं ❀ धन्य तम लखित सिक्न्दर आहीं
प्रिय सज्जन सुनो मत धीरा ❀ शाह भियार भडा गम्भीरा
मतलब यह तुम जनो सोई ❀ धन्यर सत जे समर्थ होई
जे जिव पर वह होय पसन्दा ❀ ते एव को सुभ होय अनन्दा
यह सभ समझी सिक्न्दर सोई ❀ साहज कबीर से भागा होई
यह कारण से यतुर सयाने ❀ सत को प्रुस राखत हैं जने
आशीर्वाद सत का बहिये ❀ इस में सभ सुभ आवत रहिये
❀ दोहा ❀

तन मन धन भयन पूनी ॥ सेवा दीन जे ताहि ।

सत लखत जग सुणी जे ॥ आशिष लागत वाहि ॥ २०७

—: यौपाध :—

आशीर्वाद आप है ताहीं ❀ उसका लागत है जे वाहीं
हो साधन कहत हो नीके ❀ ओके अन्दर ओके आहरे एके
सत लखत समर्थ है नके ❀ सभ आचरन पवित्र किये आके
तप योग लखित भलवाना ❀ सेवा परभारथ ते करि जना
स्वांस-तत्व-लग्न पहियानी ❀ यह साधन अन्दर सभ भानी
भडी लागि होय जे जगहीं ❀ समर्थ प्रुप भीले ते तजहीं
आहरे साधन कहे भजानी ❀ तिथि पार योघडीया भानी
नक्षत्र करन गृह को कहेजि ❀ यह साधन आहरे का लयजि
❀ दोहा ❀

सभ से भडा आशिष है ॥ सभ कोई नयत ताहि ।

आहरे बीतर तत्व भिदे ॥ लागत दोनो आहि ॥ २०८

—: यौपाध :—

भर्षो क्या सो लागत सोई ❀ जे प्रसंग बना पुनि होई

ਦਿਲੀ ਰਹੇ ਸਕਲ ਸੁਰ ਭਾਖਾ ਭੀ ਨਰ ਨਾਰੀ ਕੋ ਕੀਨ੍ਹ ਸੁਖ ਰਾਖਾ
 ਕੁਝ ਸਮਯ ਭੀਤਿ ਪੁਨਿ ਗਯਭੀ ਭੀ ਐਕ ਦਿਨ ਸਾਢਭ ਭਿਯਾਰਤ ਭਯਭੀ
 ਪਭੀਤ ਧਰਮ ਕਾ ਅਭ ਨਹਿੰ ਚਿੰਤਾ ਭੀ ਦਿਨ ਦਿਨ ਦੁਃਖ ਛੋਯਗਾ ਅੰਤਾ
 ਅਭ ਕਾਸ਼ੀ ਕੋ ਕਰੋ ਪਧਾਨਾ ਭੀ ਰਮਾਨੰਦ ਚਿੰਤਾ ਭੀ ਭਨਾ
 ਐਕ ਦਿਨ ਸਭਾ ਮਧਯ ਕੇ ਮਾਛੀ ਭੀ ਸਤਗੁਰੂ ਸਭ ਕੋ ਰਾਖੁ ਸੁਨਾਛੀ
 ਸੁਨੋ ਦਿਲੀਸ਼ਵਰ ਰੋਭ ਵਞਰਾ ਭੀ ਸਭਾ ਭਨੋ ਸੁਨੋ ਭਲ ਭੀਰਾ
 ਅਭ ਛਮ ਭਨ ਚਛੋ ਪੁਨਿ ਕਾਸ਼ੀ ਭੀ ਭੁਮ ਸਭ ਰਹੋ ਭਭੁਤ ਸੁਖ ਭਾਸੀ
 ਅੰਤ ਉਪਦੇਸ਼ ਸਾਛ ਮਮ ਭੋਛੀ ਭੀ ਹਿੰਦੁ ਧੁਰਕ ਐਕ ਸਮ ਛੋਛੀ
 ਨੀਤਿਸ ਰਾਭ ਕਰੋ ਭੁਮ ਭੋਛੀ ਭੀ ਯਸ ਸੁਕ੍ਰਿਤ ਭਭ ਭਗ ਮੇਂ ਛੋਛੀ
 ਮਭ ਸੁਭਾਰੀ ਰਹੇ ਭੁਮਾਰੀ ਭੀ ਭੋ ਭੁਮ ਛੋਯ ਭੀਸ੍ਟ ਅਭਿਕਾਰੀ
 ਭੀ ਛੋਛਾ ਭੀ

ਸਭ ਪ੍ਰਕਾਰ ਆਨੰਦ ਕਰੋ ॥ ਯਹ ਆਸਿਧ ਹੈ ਮੋਰ ॥
 ਧਰਮ ਨੀਤਿ ਕੋ ਮਾਨ ਕਰੋ ॥ ਯੇਛੀ ਸਗਾ ਹੈ ਭੋਰ ॥ ੨੦੯

—: ਯੋਧਾਧ:—

ਯਜਨ ਰਾਖੁ ਸਾਢਭ ਉਚਾਰਾ ਭੀ ਮਛਲ ਮੇਂ ਝੈਲੀ ਰਾਭਰ ਮੰਝਾਰਾ
 ਭਾਦਸਾਛ ਮਨ ਭਯੇ ਅਧਾਤਾ ਭੀ ਰੰਕਹਿ ਛੀਰਾ ਮਿਲਾ ਸੋ ਭਨਾ
 ਰਾਭ ਕੁਟੁੰਭ ਸਭ ਭਿਨਤੀ ਕਰਛੀ ਭੀ ਭੇਗਮ ਭਾਰ ਭਾਰ ਪਗ ਪਛੀ
 ਛੋਨੋ ਭਛੋ ਸਾਢਭ ਕੇ ਆਗੇ ਭੀ ਭਛੀ ਭੇਗਮ ਭਿਨਯ ਅਭੁਰਾਗੇ
 ਅਛਲ ਭੁਛਾ ਸੋ ਅਛੀ ਮੋਰੀ ਭੀ ਮਮ ਭੀਨ੍ਧਮਭੁ ਧ੍ਯਾਨ ਮਾ ਭੇਰੀ
 ਦਿਲਿਮ ਆਪ ਭਿਰਾਭੇ ਸੋਧ ਭੀ ਛਮ ਸਭਹਿਨ ਕੋ ਦਰਸ਼ਨ ਛੋਧ
 ਦਿਲੀਰਾਭ ਕੁਟੁੰਭ ਪਰ ਭਾਛੀ ਭੀ ਆਪਛੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਭਭੁਤ ਨੇ ਆਛੀ
 ਭਵਨ ਭੇਤੀ ਭੁਭਨ ਭੈਰਾਰੀ ਭੀ ਸਾਛ ਕੋ ਆਪ ਕੀਨ੍ਹ ਉਭਿਯਾਰੀ
 ਯੁਗ ਛਭਰ ਨੇ ਸੇਵਾ ਕਰਹਿ ਭੀ ਭਵ ਭੀ ਉਭਿਨ ਛੋਯ ਨਾ ਕਭਛੀ
 ਮੋਖ ਭੀਸ੍ਟ ਕਾ ਨੇ ਹੈ ਧਾਮਾ ਭੀ ਵਛ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੁਛੋ ਨਿਛਾਮਾ
 ਛਮ ਸਭ ਭਵ ਮਾਧਾ ਕੇ ਰਾਸ਼ੀ ਭੀ ਆਪ ਭੁਛਾ ਕੀ ਮੇਂ ਸਭ ਆਸ਼ੀ
 ਹਿੰਦੁ ਧੁਰਕ ਹੈ ਛੋਨੋ ਭਾਧ ਭੀ ਧੰਨ ਕੋ ਸਭਯ ਜਾਨ ਸਭਯਾਧ
 ਹਿੰਦੁ ਯਵਨ ਪਰ ਭਵ ਉਪਕਾਰਾ ਭੀ ਆਭਾ ਭਾਰਤ ਭਨੋ ਸਾਰਾ
 ਭਾਰਤ ਮਭ ਉਭਿਨ ਹੈ ਨਾਛੀ ਭੀ ਆਪ ਸਾਢਭ ਸੋ ਮਾਨੋ ਭਾਛੀ

❀ દોહા ❀

સાહબ ચેહી બિરાજયે ॥ હમ સખ કે સુખ હોય ।
દર્શન નિત કરતે રહો ॥ એહી લાલસા સોય ॥ ૨૧૦

—: ચૌપાઈ :—

સખ રનિવાસ બિનય બહુ કરહી ❀ સાહબ સો મન મેં નહિં ધરહી
શેખ બજર શ્રીમંત જો ભારી ❀ સો સખ બિનય કરે બહુ સારી
ધન સખકો પ્રેમ બહુ જનના ❀ ધીરજ દે સમુઝાયો આના
સખ કોઈ જોઈ સભા મેં આહી ❀ અન્તર ધ્યાન ભયે પ્રભુ તારી
યહ આશ્ચર્ય દેખ સખ જોઈ ❀ સૂર્ય ગયે ચાક મન સોઈ
રાજ કુટુંબ સખ પ્રજા સનેહી ❀ સાહબ પ્રેમ બિલખત સખ ચેહી
તમે શેખ સખકો સમુઝાઈ ❀ જ્ઞાન સે ધીરજ દિન્હા ધરાઈ
સખ કોઈ ગયે લેત જો નામા ❀ સતગુર આયે કાશી પુરી ધામા
રામાનંદ મિલે હર્ષાઈ ❀ સખ ગુર ભાઈ મિલે પુનિ ધાઈ
કાશી નગર કે સખ નર નારી ❀ સાહબ દેખી કર ભયે સુખારી

❀ દોહા ❀

રામાનંદ હર્ષ મન ॥ પૂછેવ સખ સો જન ।
સાહબ કબીર કહત ભે ॥ થોડેમ માહિ બખાન ॥ ૧
॥ ઇતિ શ્રી સિકન્દર બાદશાહ કા પ્રસંગ સંપૂર્ણ ॥

❀ તત્વાલ્પવાકા પ્રસંગ ❀

❀ દોહા ❀

તત્વાલ્પવા ગુજરાત મેં ॥ સંત સેવા બહુ કીન્હ ।
તપસી જો જો કહત હૈં ॥ સતગુર દર્શન દીન્હ ॥ ૨

—: ચૌપાઈ :—

યહ પ્રસંગ બહુ ધર્મ કા રૂપા ❀ મૈં પુનિ બણીં મતિ અનુરૂપા
ગુજરાત ભર્ય સે પૂર્વ જનની ❀ પાંચ કોસ શુક્લતીર્થ માની
આગે નર્મદ દ્વીપ કે માહી ❀ છ સૌ બર્ષ એક ગાંવ રહાહી
વહ ગાંવ મેં વિપ્ર દો ભાઈ ❀ તત્વાલ્પવા નામ સોહાઈ
બ્રાહ્મણ કુલ મેં જન્મ પુનિતા ❀ સંત ભક્ત બણ્ય બહુ રીતા

રામ લખન સમ પ્રેમ ખખાની ૐ ધર્મ શ્રી તત્ત્વ બહુત પહિયાની
 પુર્વ જનમ સુકૃત જો હોઈ ૐ ધન ઔ ધર્મ સુખી પુનિ હોઈ
 હૃદય પખિત્ર હૈ આનન્દ સોઈ ૐ સમરથ ગુરૂ તપાસૈ ઔઈ
 સમરથ ગુરૂ કો પરખન હારા ૐ પાંચ હાથ બડ સૂખા સારા
 દોનોં ભાઈ યહ મંત્ર વિચારો ૐ સંતો પગ ધાય જલ ઉસી પર ડારો
 હર એક ધર્મ સંત તહાં આવૈ ૐ સેવા કરી બહુત સુખ પાવૈ

ૐ દોહા ૐ

ચરન ધાય જો સંતન કા ॥ વહ જલ ડાર પર ડાર ॥

જિનકે પગ કે જલ સે ॥ હરા હોય વહ સાર ॥ ૩

—: ચૌપાઈ :—

જિનકે પગ જલ હરા બડ હોઈ ૐ સમરથ વોઈ ગુરૂ લાયક સોઈ
 ચરન પખારી સંતન કા સોઈ ૐ રૂરે ડાલ પર પુનિ પુનિ જોઈ
 થોડા સમય કરત યહ ગયઉ ૐ પત્ર ડાલ પુનિ કછુ નાહ ભયઉ
 તખ દોનોં કો ચિન્તા હોઈ ૐ કાલ મેં સંત પ્રભાવા ના જોઈ
 પાહલે ગુપ્ત કામ યહ રાખા ૐ હરા ન હુઆ પ્રગટ તખ ભાખા
 તત્વા જીવા કે યહાં માહી ૐ સંતો જાત બન્દ જો તાહી
 સખ સંતો મિલ મંત્ર બિચારા ૐ સંત શ્રી લાજ રહે કેહિ સારા
 તખ તો સંત કહા એક સોઈ ૐ ઉત્તર પ્રદેશ કાશી હૈ જોઈ
 સાહબ કબીર સંત એક તાહી ૐ બહુત પ્રભાવ મુના હમ વાહી
 ઉન્હે બિનય કરિ જો લે આવય ૐ તો પુનિ સંત લાજ રહિ જવય
 પાંચ સંત જો તુરત ત્યારા ૐ કાશી ચલે ધર્મ કા પ્યારા

ૐ દોહા ૐ

બહુત દિવસ કે બાદ મેં ॥ કાશી પહુચે આય ॥

સાહબ ઉનકો માન કિયા ॥ ઔ વૃતાન્ત સખ ગાય ॥ ૪

—: ચૌપાઈ :—

થોડા દિવસ દીન અરામા ૐ સાહબ સે બિનય દીન નિજ કામા
 દે પ્રભુ ચલો ગુજરાત કે માહી ૐ સંતો આસ જોવત દે તાહી
 સંત દી લાજ રાખન કે દેવુ ૐ આપે એક અદે શુતિ સેવુ

સતગુરુ કહ તખ અમૃત બાની ❀ તુમ સમ ચલો હમ આવત બની
એ સખ ચલત બહુત મગ ગયઉ ❀ અન્તર ધ્યાન સાહજ સો ભયઉ
અન્તર ધ્યાના કાશી સે ભયગી ❀ પદ્મ નગર પ્રગટ હોય ગયગી
સિદ્ધપુર પાટન સોઈ કહાતા ❀ હે ગુજરાત સોઈ બિખ્યાતા
જગજીવન નામ તહાં કે રાજ ❀ નીતિસ કરે પ્રભ કા કાજ
ઉનકર એકહિ બાગ બિશાલા ❀ સૂખે હુવે થા થોડા કાલા
સૂખન કારન દો પુનિ ગાયો ❀ સંત શાસ્ત્ર જો યહી બતાયો

❀ દોહા ❀

પ્રથમ કારન યહ કહત ॥ બારીદ વર્ષા નાહિ ।

બહુત સમય કે કારન ॥ બગીચા સૂખા તાહિ ॥ ૫

—: ચોપાઈ :—

દુસર કારન કહોં સમઝાઈ ❀ બાગ કે પાસ એક સંત રહાઈ
ફલ ફૂલ કુંછ કારન બનો ❀ રાજ અનુચર તકરાર ભા માનો
સંતન કે સતાવત ભયગી ❀ શ્રાપ દેકર સંતો ચલિ ગયગી
કહેગી બાગ સુખ સો બઈ ❀ આગે કથા 'મુનો મન લાઈ
બાગ સુખાય ગયે પુનિ સોઈ ❀ પંડિત કહા રાજ સે જોઈ
કોઈ સંત કે આશીર્વાદ ❀ બાગ હરા હોયમા બદા
યહિ કારન વૃક્ષ નહિ કટવાઈ ❀ પંડિત બચન બિશ્વાસ કરાઈ
ઉધર પ્રસંગ બહુ લલીત સોહાઈ ❀ વહ આશ્ચરિયે કહો ના બઈ
વૃક્ષ મોસંબી સાહબ ગયે નીચે ❀ આસન કિયે જમીન સે ઊચે
બહુત તેજ સો બર્ણ ના બઈ ❀ શોભા બહુત માનો અધિકાઈ
સાહબ કે પ્રભાવ ધનેરે ❀ વૃક્ષ સખ હરા હના છોટે બડેરે

❀ દોહા ❀

બિના સમય કે ફૂલ ॥ પત્ર બહુત પુનિ બન ।

સખ સરવર મેં જલ ભરા ॥ અમૃત સમ પહિચાન ॥ ૬

—: ચોપાઈ :—

બહુત બડા બાગ પુનિ હોઈ ❀ હર એક ભાંતિ ફૂલ ફલ સોઈ
યહ બાગ કી ઉપમા બરનો ❀ ધર્મ બાગ બહુ જીવ કે તરનો

બાગ કે પાસ સવારી આઈ ❀ દેખે હરા સખ વૃક્ષ સોહાઈ
 પ્રથમ બાગ એસા નહિ દેખા ❀ ન કહી સકે ન કાગદ લેખા
 વહ બાગ થી શોભા બખાની ❀ ઈન્દ્ર બાગ લલુ કરી માની
 સ્વર્ગ સૃષ્ટિ પાતાલ મેં સોઈ ❀ બાગ બગીચા બહુતસો હોઈ
 આપન સમય સખહિ ફલ દેહી ❀ મિના સમય કા કંઈ ન તેહી
 યહ બાગીચા પદ્મ માહી ❀ બિના સમય દર્મ સખહિ ફરાહી
 યહ સખ આદિ પુરૂષ પ્રભાવા ❀ સાહબ કબીર પ્રગટ દેખાવા
 બાગ તદાગ શોભા થી ખાની ❀ પક્ષી ભંવર ખોલે સુખાની
 ❀ દોહા ❀

અનન્ત પ્રકાર કુલ જો ॥ બહુ પ્રકાર ફલ તાંય ।

અનન્ત પ્રકાર પક્ષી તહાં ॥ સુરપતિ દેખ લલંચ ॥ ૧૧

—: ચોપાઈ :—

ત્રિબિંધ સમીર ચલે તહાં સોઈ ❀ મન્દ મુગન્ય સીતલ પ્રિતિ હોઈ
 બહુ આનન્દ મિલા સખ કાહ્ ❀ મન મેં સખ કો બહુત ઉછાહ
 તખ નૃપ કહેજી પંડિત સે સોઈ ❀ જ્યોતિષ ગંડિત તે સોધો જોઈ
 જો વહ દેવ બાગ મેં આઈ ❀ બાગ હરા હુઆ મુખ દાઈ
 તે વહ પુરૂષ બાગ મેં આહી ❀ ચલે ગયે કી જનો તાહી
 તખ પંડિત સોધ કે ખોલે ❀ નૃપ તુમ સુનો ગંડીત યહ તોલે
 વહ પુરૂષ જો બાગ કે માહી ❀ ઈશાન ખોને દર્શાવત તાહી
 પંડિત કી યહ બાની મુનકર ❀ નૃપ સખ ચલે ભાવ દર્શનકર
 તહાં જય સખ દેખત કેસે ❀ બહા દેવ કોઈ લાગત જેસે
 આસન કિયે મુસમ્મી નીચે ❀ બિરાજ માન જમીન સે ઊંચે

❀ દોહા ❀

ચારો તગ્દ પ્રકાશ પડત ॥ કિરન અનન્ત ફેજાન ।

શ્વેત વર્ણ ઉપમા નહીં ॥ કબિ કેહિ બિંધી કર જાન ॥ ૧૨

—: ચોપાઈ :—

છાયા તહાં બહુત પ્રકાશ ❀ ઈંદા ગર્મ નાહી હૈ તાસા
 વય કિશોર સુંદર બહુ તેહી ❀ કોટિન કામ લખવત વેહી

વહ શોભા કા કહો બખાની ❀ સાહબ શક્તિ સખ સુખ ખાની
 ને ઈશ્વર આપહિં પુનિ હોઈ ❀ ઉન ઉપમા કહી સકત ના કોઈ
 સાહબ કબીર બ્રહ્મ કહાહી ❀ જિનકી કીરન કામ ને આહી
 ઐસી કીરન અનન્ત ને કહેઉ ❀ પ્રગટ હોત ઈશ્વર સે ભયઉ
 યહ સ્વરૂપ નર નારિ નિહારી ❀ જૂઝે સખે અપાન બિસારી
 સાહબ પર ધ્યાન લગા સખ કાહી ❀ એક ચન્દ્ર ચકોર બહુ તાહી
 પુરૂષ એક સે એક ને કહી ❀ દેવ બડા કોઈ જનો અહી
 નારિન આપસ મેં કહ સોઈ ❀ શંકર કા અવતાર યહ હોઈ
 કોઈ સખિ કહે વિષ્ણુ અવતારા ❀ રામ કૃષ્ણ સમ ઇનકે ધારા
 કોઈ કહે બ્રહ્મા અવતારા ❀ કોઈ કહ બ્રહ્મા અવતારન ધારા
 ઐસે બચન કહત સખ કોઈ ❀ જિનકે મન જસ ભાવત સોઈ
 ❀ દોહા ❀

જગ જીવન કા પ્રેમ બહુત ॥ રાનિન કા પુનિ જન ।

રાજ કુટુંબ કા ભાવ બહુત ॥ હરા બગીચા માન ॥ ૧૩

—: ચોપાઈ :—

નૃપ જગજીવન પંડિત સોઈ ❀ સંત બ્રાહ્મણ ને તે હોઈ
 ચે સખ બિનય કરન પુનિ લાઈ ❀ નૃપ દોનો કર કહા મિલાઈ
 પ્રભુ તુમ કવન ધામ કે ખાસી ❀ કવન દેવ તુમ હો અબિનાશી
 આપન નામ કામ કહો ગાઈ ❀ મોહિ દાસ બનિ કર નહિ છિપાઈ
 હમકો અસ અનુભવ હોય ગયઉ ❀ હમરે ભાગ્ય પધારત ભયઉ
 બહુત સમય યહ બાગ સુખાઈ ❀ આપ પધારે ભા સુખદાઈ
 હે પ્રભુ સત્ય સત્ય દર્શાવો ❀ આપન ભેદ કહી મોહિ સમજાવો
 રાજ કિ બિબેક ભરી ખાની ❀ સતગુરૂ હૃદય ખીલા તખ જતની
 સાહબ કહ રાજન સુનિ લેહુ ❀ રહોં હમે સત્ય લોક હે જોહુ
 ❀ દોહા ❀

અમર લોક મમ ધામ હૈ ॥ સુનો નરેન્દ્ર સોય ।

આજ દાશી સે આય હે ॥ નામ કબીર હે જોય ॥ ૧૪

—: ચોપાઈ :—

કામ હમાર તે સૂનો નરેસુ ❀ જીવહિં સુખી કરો ઉપદેસુ

આદિહિ સે હમાર યહ કામા ❀ ચૈતન જીવ સખન મેં રામા
 વહ ચૈતન્ય નિજ રૂપ જ્ઞાઈ ❀ માયા વસ પડેજી સો આઈ
 આપ ગર્ભ મેં ભક્તિ કૃષ્ણી ❀ બાહેર આય ગયો વહ જ્ઞી
 ઈશ્વર સે પ્રતિજ્ઞા લીન્હી ❀ સમરથ કા અપમાન તુમ કીન્હી
 વહ અપમાન તુમ આપન બનો ❀ ચૈતન તૂઠીં સુખ ન પહિયાનો
 જખ નૃપ સુના પુનિ એસી બાની ❀ સતગુર ચરન પડે ઢરી બની
 સાહબ કા નામ સુના થા તેહી ❀ ભારત સમ્પ કૈલાથેવ જેહી
 હિન્દુ મુસલમાન મેં સોઈ ❀ જેહર ખૈર કહાયેવ હોઈ
 બહુત જન્મ સુકૃત પ્રકાશા ❀ દર્શન મિલા નૃપ સુખ આસા
 હુપ બિનય સાહબ સે કરહી ❀ જલ હમાર ચિતમા ન ધરહી
 હમ સમ જીવ બહુત જગમાહી ❀ જલ કરત સો જનત નાહી
 માયા એસે ઇસ બનાઈ ❀ જલ જ્ઞાન સખ બય જુલાઈ

❀ દોહા ❀

મમ જલ પ્રભુ ક્ષમા કરો ❀ મુનિયે કૃપા નિધાન ।

આપ પધારો મહલ મેં ❀ આજ્ઞા શિર પર માન ॥ ૧૫

—: ચૌપાઈ :—

યહ પ્રસંગ કહેજી બખાની ❀ સખ લોગ ખડે મુનૈ સો બની
 મહલ મેં જન ઇચ્છા દર્શાઈ ❀ ગાજ બાજ રથ તહાં સજઈ
 કિન્હ સજવટ ધૂમ અરૂ ધામા ❀ બાજન લગે બાજન બહુ જમા
 સખ સખિયન મિલ મંગલ ગાવય ❀ સખ રાનીન બહુ નેગ હુટાવય
 વહ આનન્દ બર્ણી નહી જઈ ❀ ધ્યાન દૃષ્ટિ જય મુનિ રાઈ
 બડા આનન્દ દેખિ અપારા ❀ ત્રીકાલ મુની સખ દેવ બિચારા
 ધન્ય એ શ્રુત લોક કે બાસી ❀ જહાં ઇસ સમય પુરૂષ અબિનાસી
 એ સખ સેવા દર્શન કરહી ❀ યહ લાલ હમ કો નહિામલહી
 અમર ધામ કે સમરથ સાઈ ❀ જિન કી કિરન હમે સખ આઈ
 વો પ્રભુ બક્ષત કે હિત લાગી ❀ સંત સ્વરૂપ બનૈ હું ત્યાગી
 તખ સાહબ નૃપ સે કહેજી ❀ બાગ મેં ફલ ફૂલ જે ભયજી
 વહ તુમ છુટ દેવ કરાહી ❀ પ્રભ ખાય જે આનન્દ આહી

❀ દોહા ❀

સખ કે મન આનન્દ બહુત ॥ રાજ પ્રભ જનિ ।

સાહબ કે લે જય કર ॥ બેઝાયો ગજ માનિ ॥ ૧૬

—: ચૌપાઈ :—

તમે હાથી પર સાહ્ય બિરાજે ❀ પીછે બેઠા ભૂપ મન ગાજે
લાગે ચવરે દોરન જો સોઈ ❀ પ્રભ દેખિ કર આનન્દ હોઈ
બાજન લગે ગહ ગહ નિશાના ❀ સળકે મન આનન્દ સમાના
આનન્દ મંગલ સે લે આયે ❀ સુન્દર સિંહાસન પર પધરાયે
સોલ પ્રકાર પૂજા બહુ ભાંતી ❀ નૃપ કુંવર રાનીન સોહાતી
સળ કોઈ ગયે અપને ધામા ❀ સત્તગુર રહે વહી નિઃકામા
વહી દિવસ કી રાતિ સોહાઈ ❀ સાહ્ય ઈચ્છા નૃપ મન આઈ
તમે શહર મેં પ્રસિદ્ધ કરાયો ❀ જ્ઞાન સુતન સળહીં પુનિ આયો
એક સિંહાસન તહાં અનૂપા ❀ સાહ્ય બેઠા દેવ કા ભૂપા
નૃપ કુંવર વાજર હેં સોઈ ❀ હાય બેરિ ખડે બહુ હોઈ

❀ દોહા ❀

સતગુર જ્ઞાન આરમ્ભ કિયે ॥ સળ કિ ફર્જ સમઝાય ।
આપન ફર્જ જો જાનહીં ॥ એહિ ધર્મ કહવાય ॥ ૧૭

—: ચૌપાઈ :—

નૃપ ફર્જ યહી જો જાની ❀ પ્રભ કો પુત્ર સમ સો માની
સળ પ્રભ કો સુખ સંતોષુ ❀ સાધન યતન કરે સો જોષુ
સમ દમ દાન દન્ડ ભલ જાની ❀ રાજ નીત યહ આર બખાની
યહ સમ જાનિ અમલ મેં લાઈ ❀ યશ ઔ પુન્ય દોનો સો પાઈ
વહી નરેશ દેવ સમ સોઈ ❀ રાજ નીત જિનમેં પુનિ હોઈ
પ્રભ નૃપ કો પ્રભુ સમ માને ❀ ઈનકી આજ્ઞા શિર પર જાને
રાજ અહિત કરે નહી કળહીં ❀ મનકર્મ બચન જાનિ પુનિ સળહીં
નારી પુરૂષ કા ફર્જ બડ જાની ❀ પિતા પુત્ર કા કહડિ બખાની
ગુર શિષ્ય ફર્જ બડા હોઈ ❀ ફર્જ બડા ધર્મ હેં સોઈ
આકર ધની ભાઈ મિત્ર જાનો ❀ આપન ફર્જ સળહીં કો માનો

❀ દોહા ❀

સળ સે ફર્જ વહ બડા હેં ॥ જો સત્ય પુરૂષ કો જાન ।
પવિત્ર દુઃખી સેવા કરે ॥ સા પદ લે નીર્બાન ॥ ૧૮

—: ચોપાઈ :—

કથા બીસરજન કીન સુખ ધામા ❀ સખ ડોઈ ગયે લેત સત્યનામા
 જગજીવન ચન્દ્રાવતી રાની ❀ કુવરે માનસિંહ હૈ સો બની
 બિનય કીન્હ સખ સાહબ પાહી ❀ ગુરુ ઉપદેશ લેન કે તાહી
 યહ કારન સાહબ વહાં જઈ ❀ યહ શબ્દ સૂનિ ભયે હર્ષાઈ
 મંગલ સાજ સખે તૈયારા ❀ ગુરુ મંત્ર સુનાયેવ નિજ સારા
 ધ્યાન સુમિરન કી બિધિ જોગાયો ❀ નીત કરન કો બહુ સમઝાયો
 સત્યનામ જોડો હર્ષાઈ ❀ કાલ દગા સખહિ મિટિ જઈ
 આપન ચરિત્ર અચ્છા સખ રાખી ❀ પ્રેમ સમ્પ રાખો યહ ભાખી
 ગુરુ ઉપદેશ પુરા હુવા જખહી ❀ મન મેં હર્ષ હુયે તે સખહી
 ખડી રાની ચન્દ્રાવતી બનિ ❀ રાજા કો બહુ પ્રિયા આની
 યે દોનો સાહબ પહં જઈ ❀ બહુત ભાંતિ બિનતી કરિ લાઈ
 રાની ચન્દ્રાવતી કર જોરી ❀ સાહબ આગે કરે નિહોરી
 હે પ્રભુ આપ જો કુછ ના લેહી ❀ ખાન પાન કરત નહિ કેહી
 સેવા લાલ હમૈ ના દોહી ❀ કુછ વ્યવહાર કરત નહીં તોહી
 ❀ દોહા ❀

રાની ચન્દ્રાવતી પુનિ ॥ બહુત પ્રેમ દેખાય ।

સાહબ આગે ખડી હૈ ॥ બચન કહે બિખલાય ॥ ૧૯

—: ચોપાઈ :—

એક ખાર પ્રભુ ભોજન લીન્હા ❀ તો મમ ભાગ્ય સફલ કર દીન્હા
 તખ સાહબ કહા મૃદુ ખાની ❀ ચન્દ્રાવતી મન ધીરજ આની
 પાંચ તત્ત્વો હમારી નહિ દેહી ❀ દેખત લગે મનુષ્ય સમ તેહી
 શબ્દ સ્પર્શ રૂપ નહીં દોઈ ❀ ગન્ધ રસ નહીં પુનિ સોઈ
 યહ પંચ વિષય હમકો હ નાહી ❀ તેજ રૂપ તુમ બનો તાહી
 ફિર સાહબ મન કીન્હ બિચારા ❀ ભક્ત કે પ્રેમ સો રાખન હારા
 કહેઉ પ્રસાદ તૈયાર તુમ કરહુ ❀ ભોજન કરે આજ પુનિ હમહુ
 ચન્દ્રાવતી અપને કર સોઈ ❀ બહુ પકવાન બનાયવ દોઈ
 કુરલી સરસી નાના પ્રકારા ❀ એક સે એક સ્વાદ મેં સારા

તખ નૃપ સાહમ કે લે આયે ❀ ચાંદી પાટ પર સો ઊડાયે
કંચન ચાંદિક પાત્ર અનૂપા ❀ સખમેં પરસ પકવાન સ્વરૂપા
સતગુરુ જેવન ઊડે સોઈ ❀ રાજ કુટુંબ ખડુ હર્ષિત હોઈ
સખ કે દેખન ભોજન કીન્હા ❀ સાહમ ભોજન જરા ન લીન્હા
❀ દોહા ❀

તખ સાહમ અચમન કરી ॥ આસન આયે બન ।
રાજ રાની ચરન પડે ॥ મન મેં ખડુન હર્ષાન ॥ ૨૦

—: ચૌપાઈ :—

થોડી સમય ગયે થોડી લાંતી ❀ ખડુ આનન્દ કહી નહીં જાતી
એક દિન રાજ સમામેં ભાખા ❀ ચક્ષન પ્રસંગ સાહમ પુનિ રાખા
સુનો નરેન્દ્ર તુમ મન લાઈ ❀ લડોય પાસે એક ગાંવ રહાઈ
તહાં એક બ્રાહ્મન સેવાધારી ❀ વહાં બન મેં કરેં તૈયારી
તખ રાજ સખ કુટુંબ હંકારી ❀ શકર મેં બાન ફેલ ગઈ સારી
સખ કોઈ બિનય ખડુ તે કીન્હા ❀ રાખન લીયે સપથ જે દીન્હા
દે ધીરજ સખકો સમઝાયો ❀ કહેજી તુમ કાશી મેં આયો
ધતના કહિ લે અન્તર ધ્યાના ❀ સખ કોઈ જોડ જાત નહીં બના
જગજીવન હિં સોચ ખડ હોઈ ❀ રાજ કુટુંબ સખ ત્રિજાપય સોઈ
કરે સોચ પ્રજા ખડુ તાહી ❀ સમય બન સખ ધીરજ આહી
❀ દોહા ❀

અન્તર ધ્યાન ભે પદ્મ સે ॥ પ્રગટ નર્મદા તીર ।
શુકલ તિરથ કે પાસ મેં ॥ ધારા સંત શરીર ॥ ૨૧

—: ચૌપાઈ :—

યહ પ્રસંગ મેં પ્રથમેં ભાખા ❀ કારન સર બીચહિ મેં રાખા
આગે સુનો યહ ચરિત્ર અનૂપા ❀ સાહમ પ્રગટ હંસ કે ભૂપા
કાશીપુરી સંતો સે કહેજી ❀ તુમ સખ ચત્રો મેં આવન ભયજી
ઓ સખ આયે નર્મદ કે પાસે ❀ સાહમ દેખિ કર ખડુન હૃદાસે
કરી પ્રનામ બોલે હર્ષાઈ ❀ આપ કી બચન સત્ય મેં પાઈ
સંતો સહિત સાહમ સખ આયે ❀ તત્વા જ્ઞા લુચન નિયરાયે

દોનો લાઈ કુટુંબ સમેતા ૐ સાહબ ચરન મેં પડે આચેતા
 આસન યોગ્ય દીન પુનિ તાહ ૐ મન મેં હર્ષ કહી નહીં બહ
 કેડી દેખ મેઘ કે જેસે ૐ સતગુરુ રૂપ નિહારે તૈસે
 અગાધ નિર દેખિ પુનિ સોઈ ૐ હર્ષાત હોય સોનૈયા બેઈ
 બહુત તેજ સાહબ કા દેખી ૐ ગુરુ કરો ધનહીન કા પેખી
 ૐ દોહા ૐ

બડ સુખા ને યહ પુનિ ॥ હરા હોય કી નાય ।
 ગુરુ કરો ધનહીન કે ॥ યહ મન નિશ્ચય આય ॥ ૨૨

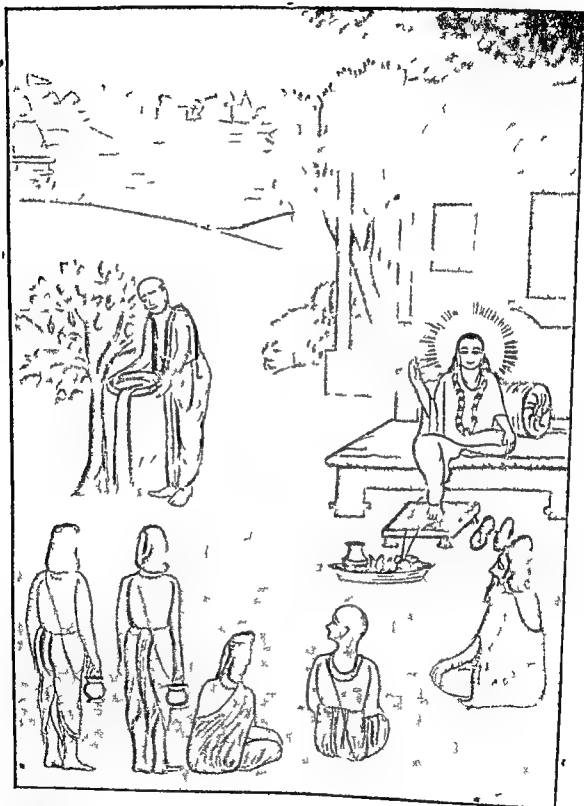
—: ચૌપાઈ :—

એક સંત બોલેવ હર્ષાઈ ૐ સાહબ કા પહિયાન કરાઈ
 ઉત્તર દિશા કાશી પુર ધામા ૐ નામ કૃષ્ણીર મુનત વિશ્રામા
 શાહ સિકન્દર પ્રયા દીન્હા ૐ હિન્દુ ધર્મ કા રક્ષન કીન્હા
 સાહબ કા નામ સંતો મુખ જની ૐ મીલા દર્શન બડી લાગ્ય બખાની
 પુજન કરિ નર્મદ જલ ઝારીમ ૐ સાહબ ચરન પખારેવ થારિમ
 કુટુંબ સહિત ને દોનો લાઈ ૐ ચરનામૃત સો પાન કરાઈ
 ચરના આમૃત બચા ને વોહી ૐ સો વહ દાર પર દારઉ બહી
 વહ જલ મેં બડા પ્રલાવા ૐ સુખા દાર દરા હોય નેવા
 સાહબ કૃષ્ણીર બડા પ્રલાવા ૐ વહ પ્રલાવ સો જલ મેં આવા
 જહી નીકલ પડી નવ સાખા ૐ પત્ર નવીન બહુત સો આખા
 ૐ દોહા ૐ

બહુત સમય કા દાર ને ॥ સુખા સડા થા સોય ।
 સાહબ કૃષ્ણીર પ્રલાવ સે ॥ હરા હુઆ સખ નેય ॥ ૨૩

—: ચૌપાઈ :—

યહ શક્તિ દેખી દોઉ લાઈ ૐ સાહબ ચરન પડે લપટાઈ
 અસ્તુતિ બહુત લાંતિ સે કીન્હા ૐ લા આનન્દ જેસે જલ મીના
 જેસે દોઈ સમુદ્ર કે માહી ૐ તરત થડે થાહ પુનિ પાહી
 ખિનય કઈ દોનો ને લાઈ ૐ શોક સમુદ્ર મોહિ પાર લગાઈ
 બહુત સમય સે રહી ને ઇચ્છા ૐ સ્વયમ્ આપ આયો પરત્યક્ષ
 હમકા સુખી કરન કે હેતુ ૐ ૐ કાશી સે આયો ધર્મ સેતુ

ગુજરાતના શુક્લ તીર્થમાં તત્વાજ્ઞવાએ સુટેલી ડાળ રોપી હતી
તે ઉપર કબીર સાહેબના ચરણ ધોધને જળ નાખ્યું
તો તે ડાળ લીલીછમ થઈ ગઈ.

બહુ ઉપકાર કીન્હ કરી દાયા ❀ અધમ ઉત્તારન આપ દહાયા
હે પ્રભુ ગુરુ મંત્ર મોહિ દીજે ❀ મોહિ અધમ આપન કર લીજે
સાહબ ખુસી ભયે સુનિ બાની ❀ અચ્છા સમય જો કીન બખાની
વોહી સમય મેં કીન્હ તૈયારી ❀ દિક્ષા દીન્હ જાનિ અધિકારી
ધ્યાન મુમિરન કા રાહ બતાઈ ❀ ઘટ મેં ચેતન રુપ લખાઈ
સત્તપુરુષ ઘટહી મા તાહી ❀ ઉનકા ધ્યાન કરો તુમ આહી
❀ દોહા ❀

ગુરુ દિક્ષા ધારન કરી ॥ સખ કુટુંબ સમેત ।
આસ પાસ સખ ગાંવ કે ॥ દર્શન કરિ ફલ લેત ॥ ૨૮

—: ચૌપાઈ :—

યહ સમાચાર ફેલ સખ ગયડિ ❀ સૂખા વૃક્ષ હરા જો ભયડિ
દર્શન કે આવય સખ લોગુ ❀ મેલા સમ લાગય વહ જોગુ
સત્તગુરુ દર્શન અચૂત ઉપદેશા ❀ નર્મદ સ્નાન નહીં કલેશા
સખ કોઈ અનુભવ કરે યહ ભાંતી ❀ સકલ તીર્થ ફેરે એહી સોહાતી
પૂરન બ્રહ્મ જહાં સાહબ બિરાજે ❀ તીર્થ અનન્ત ઉન ચરનન છાજે
વહ સ્થલ સખ તીર્થ બખાની ❀ ઉસકા નામ સકલ તીર્થ જાની
સમય જાનિ ભાષા ફિરિ ગયડિ ❀ સકલ તીર્થ શુકલ હોય જયડિ
અક્ષય વૃક્ષ કબીર બટ માની ❀ આજ વૃક્ષ વહ બડા બખાની
ભારત દેશ દુસર બહુ દેશા ❀ એસા વૃક્ષ કહીં નહીં જેશા
દુર સે દેખત બહુ અનુરાગી ❀ પહાડ સદશ્ય શોભા જો લાગી
❀ દોહા ❀

ચારો તરફ નર્મદા બહે ॥ કરત પ્રદિક્ષણ તાહિં ।
સ્વેત પુષ્પ પહિરે માનો ॥ એસે પુનિ દર્શાહિં ॥ ૨૫

—: ચૌપાઈ :—

કબીર બટ પ્રગટ જગ માહી ❀ ઉસમેં સાહેબ કા મંદિર તાહી
ઉસમેં શિલા લેખ એક જાનો ❀ સંવત ચૌદસ સો પેંસડ માનો
સાહબ કબીર આયે યહ દાંડી ❀ શિલા લેખ પ્રગટ કરે તાહી
કાર્નિક પુનમ મેલા તહાં હોઈ ❀ સંત ભક્ત આવય બહુ સોઈ

તત્વા જ્ઞા લક્ષિત પ્રભાવા ❀ કબીર બડ જગ મેં પ્રગટ બતાવા
 બ્રાહ્મણ કુલ ઉભગર કીન્હા ❀ સંત સેવા કરી સાહબ ચીન્હા
 સતગુર કહે સૂનો મન લાઈ ❀ માત પિતા ધન્ય કહવાઈ
 માના પિતા કા તેજ બખાની ❀ લક્ષ્મી શરીર ઉત્પન્ન સો બની
 એસે સંત જન્મ ને દીન્હા ❀ જગહિન લિયે અર્પન તે દીન્હા
 ધન્ય કુદુમ્બ ગાંવ વહ દેશા ❀ ધન્ય સનસંગી ને ઉપદેશા
 ધન્ય ગુર સત જ્ઞાન લખાઈ ❀ પરમ તત્વ જિન્હે દર્શાઈ

❀ દોહા ❀

ગુરુસમ પ્યારા કોઈ નહીં ॥ યહ જીવોં કો બન ।

નિર્ગુન બ્રહ્મ લખાવહીં ॥ ઘટ લીતર સો માન ॥ ૨૬

—: ચૌપાઈ :—

અનંત શરીર જીવ યહ ધારા ❀ જીવ કા કામ કિસિસ ન સારા
 સંત ભક્ત શરીર સો બનો ❀ મન ઇન્દ્રી બુદ્ધિ સો માનો
 ઇન્દ્રી ધન્ય સંત ને કહહીં ❀ ધર્મ કો બડા બનિ સો ગહહીં
 પ્રાણ દેવ કો ધન્ય સો માની ❀ સ્વાંસ ચલત જીવ કામ બખાની
 એસે દેવ હે ઘટ માહીં ❀ ઇન્દ્રી બેઠ કોઈ બનત નાહીં
 ચેતન જીવ તુમહે ધન્ય હોઈ ❀ ઉપર સાધન મિત્રા ને સોઈ
 સત્ય પુરુષ ને અમર બિદેહીં ❀ સાહબ કબીર ઉસી કી દેહીં
 વહ સાહબ ધન્ય ને સોઈ ❀ અંત મેં જીવ લીન્હ સખોઈ
 ઉસકી મહિમા કહાં લગ કહાઈ ❀ વેદ શાસ્ત્ર સંત સખ ગાઈ
 ચેતન જીવ અમર પદ બોગી ❀ હં બડ પદ બનય વહ ચોગી

❀ દોહા ❀

ઉપર ને વર્ણન દિયા ॥ ધર્મ તત્વ સો હોય ।

યહ સખ પ્રાપ્ત હોય ને ॥ જીવ અખંડ મુખ નેય ॥ ૨૭

ગરીબ તત્વા જ્ઞા કો મિત્રે ॥ દક્ષિન બીચ કૃપાલ ।

મુખા ખુટ હરા હુઆ ॥ એસે દીન દયાલ ॥ ૨૮

—: ચૌપાઈ :—

જીવ ચૈનન ફિરૈ ચૌરાશી ❀ ચૌની નીચ ઊંચ ઘર ખાસી
અનન્ત બર્ષસે જીવ ભુજાના ❀ બહુ દુખ સહં ગિનય કો આના
યહ સખ સાધન બે મિલ બઈ ❀ સખ દુઃખ કો અંત હોઈ આઈ
તત્વા જીવા સે સાહેબ ભાખા ❀ સંત ભક્ત મુનૈ સખ આખા
વહી સમય એક બના પ્રસંગા ❀ એક સંત આયે સતસંગા
જ્ઞાની નામ પ્રસિધ્ધ સખ કાહું ❀ પૂરન ગુરૂ તપાસન આહું
સતગુરૂ ચરન પડે હર્ષાહી ❀ મનો રંક મિત્રા ધન અધિકાઈ
બિનય કરી બહુ ભાંતિ સોહાઈ ❀ સેવા સે સતગુરૂ બસ લાઈ
સાહબ ખુસી ભયે પુનિ તેહી ❀ જીવ બ્રહ્મ દરશાયો વોહી
સહજ ધ્યાન માર્ગ સમઝાઈ ❀ નિત્ય ધ્યાન કરો તુમ બઈ
તુમકો બે ખુસી સે માનય ❀ તે જીવ મુખી હોય વહ બનય

❀ લોહા ❀

તત્વા જીવા પ્રશ્ન કીયા ॥ સતગુરૂ સે બે સોય ।

સંગ હંસ સ્વરૂપ કો ॥ બર્ણી મુનાવોં મોય ॥ ૨૯

—: ચૌપાઈ :—

તખ સાહબ ખોલત સો ભયજી ❀ તુમ સખ મુનો બે મન ચિત્ત દયજી
લોહા ધાત નીચ આતિ હોઈ ❀ બનય હેમ પારસ સંગ સાર્થ
અંસે અજાની સડ કો બનો ❀ સંતો સંગ બડે બે માનો
પારસ લોહ બીચ તિલ ભેદા ❀ કનક હોત નહિ ગાવત વેદા
લોહ શિષ્ય મન ભેદ સમાના ❀ બ્રહ્મ રૂપ તેના પહિયાના
અર્થ દગધ મૂર્ખ બે જ્ઞાની ❀ પીતલ સમ ઇનકો અનુમાની
પીતલ પારસ એક સંગ હોઈ ❀ હાટક કબી બનય ના વોઈ
અંસે મૂર્ખ કી ગતિ કરેજી ❀ કંચન સમ બડ પુરૂષન ભયજી
આપન જ્ઞાન કયે બહુ ભાતી ❀ સંત ગુરૂ મન બચન ના આતી
પીતલ સં લોહા હ નીચા ❀ પારસ મિત્રે લોહ ભા ઊંચા
અચ્છે વ્યક્તિ જલ સમ સોઈ ❀ કુસંગ છીન સંગ હાવર હોઈ
કુસંગ દાંપ પ્રાનીન કો લાગે ❀ તાને તુહી કુસંગ કો ત્યાગે

❀ દોહા ❀

બડા પુરુષ જો જગત મેં ॥ યેને કુસંગ ન લાગ ॥

ધનકી સરખર ના કરો ॥ બહુ શક્તિ તહાં જાગ ॥ ૩૦

—: ચોપાઈ :—

તન મન ધન બચન સે જોઈ ❀ દુસર હીત કરત હું સોઈ
 વહ તે વ્યક્તિ સંત બડ જનો ❀ ગૃહસ્થ હોય યા ત્યાગ સે માનો
 પર ઉપકાર મેં જિનકી પ્રીતિ ❀ નિજ સ્વાસ્થ્ય જનત નહિ રીતી
 ધનકર જન્મ સુફલ જગ સોઈ ❀ માતા પિતા કુટુંબ ધન હોઈ
 ધનકે આતમ કા કલ્યાણ ❀ કુટુંબ સહિત દીહીન સુખનાના
 આજ જગત મેં અમર હેતાંહી ❀ જો બડ બુદ્ધ બખાનત આહી
 સેવા ધર્મ ચીન્હત જો લયઉ ❀ વહી પુરુષ મોક્ષ હોય ગયગી
 તત્વા જ્ઞા સુનો મન લાઈ ❀ તુમતો સેના કીન બહુનાઈ
 યહ કારન હમ આવન લયગી ❀ તુમકે મોક્ષ પદ સો મેં કહેગી
 સેવા પદ તુમ દીનો દિન રાખી ❀ ઘટ ભીનર ભેદ કહે જો આખી
 યહી બીચી તુમ ભક્તી તે કરહુ ❀ આગલ જાય મોક્ષ પદ લહહુ

❀ દોહા ❀

સાહજ કપીર કહત હું ॥ સુનીયે ભક્ત મુજન ॥

હંસેન કા શોભા પુનિ ॥ અબહી કહો બખાન ॥ ૩૧

—: ચોપાઈ :—

બ્રહ્મ રૂપ સત્ય લોક પ્રકાશ ❀ ચૈતન હંસ કા બડા તમાસો
 સખસે પ્રથમ અનાદિ જનો ❀ ભેદ ભાવ ગંધ નહિ માનો
 હરિહર બ્રહ્મા જો હું સોઈ ❀ વહી સે પ્રગટ હોત હું જોઈ
 વોહી તત્વો કા જો પ્રતાપા ❀ સાર શબ્દ કહન સો આપા
 વહી તત્વ કા બડા પ્રભાવા ❀ પૂરન સંત ઉસી કો ગાવા
 પ્રાણી સર્વ બાયસ સમ જનો ❀ હંસ હોય વડ શબ્દ કો માનો
 સાર શબ્દ સોઈ જો પાવય ❀ વહી જ્ઞા હંસરૂપ હોય ભંવય
 જળ ઠેકા પૂરન જ્ઞા હોઈ ❀ શરીર ત્યાગ કરે પુનિ વોઈ
 હંમા પહુચે ચલ ઠેકાના ❀ પુરુષ દર્શ કરિ આનન્દ માના
 વહાં છી શોભા કહોં બખાની ❀ જો પહુચ્યા વહી મુખ જની

❀ દોહા ❀

પુષ્પ સેજ પરહંસ જો ॥ કરત આનન્દ બહુ તાર્હિ ।

અમૃત ભોજન પાન કર ॥ વહ મુખ વર્ણી ન બર્હિ ॥ ૩૨

—: ચૌપાઈ :—

એક સ્વરૂપ હંસ હૈં સોઈ ❀ બહુ પ્રકાશ જો કોઈ જોઈ
નૂતન ચીર સખ ધારણ ઝીન્હા ❀ તંડિત સેમાન ચમકત હૈ ચીન્હા
ચિકુર કાલે બહુ સોલા હોહી ❀ સત્ય લોક હંસન કા વોહી
તુમ સખ મુનો મન ચિત્ત લાઈ ❀ હંસન શોભા બર્ણી મુનાઈ
પોડસ લાતુ પ્રકાશ તુમ જાનો ❀ એક હંસ કા શોભા માનો
એક એક અંગ કી હૈ બહુ શોભા ❀ કામ દેવ દેખિ મન છોલા
કંલંક રહિત ચન્દ્ર કો જાનો ❀ સિત્તાટ પ્રકાશ હંસ કો માનો
નયન રૂપ કી શોભા કેસે ❀ ઉપમા કોઈ લાગત ન જૈસે
જો દેખય તે જાય લોલાઈ ❀ નાક મનોરહે હંસ કે તાર્હ
શ્રવન રચીર સોઢાવન લાગૈ ❀ સત્ય લોક શોભા સો જાગૈ

❀ દોહા ❀

મુખ શોભા બહુત હૈ ॥ લાન ચન્દ્ર પ્રકાશ ।

કીરન ચહુ દિશ ફેલહી ॥ છાયા હૈ સોતાસ ॥ ૩૩

—: ચૌપાઈ :—

શુંભ કપાલ સોહૈ બહુ લાંતી ❀ સુર્ય કિરન નિકલત જસ આતી
ચિયુક ગ્રીવ શોભા બહુ તાર્હી ❀ સેત સંખ જાનો તુમ આહી
મુછ દાઢી શોભા બહુ જાનો ❀ તારા ગણ મંડલ સો માનો
ઓઁ જિંબ ફલ જાનો નીકે ❀ દાંત પ્રકાશ મણી સમ છોકે
મુંદર રતન ચે બહુ શોભા ❀ કંઠ રચીર દેખ મન લોલા
ખાહુ અજન મણી ધર છોકે ❀ હંસ મોક્ષ પદ પાવન નીકે
કટી નાભી બિશાલ હૈ શોભા ❀ વર્ણત બનૈ મન જાનત વોભા
છાતી ખાલ સહિત બહુ સોહૈ ❀ તારા ગણ મંડલ જસ ઓહૈ
બંધ ચરણ કમલ બહુ શોભા ❀ કર પગ કી અગુરિન કો વોભા
દિનકર કિરન સમ જાનો વોઈ ❀ અમર ધામ કે હંસ હૈ જોઈ

❀ દોહા ❀

હિમકર કિરન સમ જનિયે ॥ નિખુન કી પ્રકાશ ।

હંસન કા પ્રભાવ બડા ॥ તુમ સખ જનો તાસ ॥ ૩૪

—: ચોપાઈ :—

હંસ સ્વરૂપા પ્રાપ્ત જો હોઈ ❀ માતા પિતા ધન્ય હૈ સોઈ
 ધન્ય કુટુંબ ઉનકર તુમ જનો ❀ જો હંસા મોક્ષ માંઈ સમાનો
 એકાતર પિઠી ઉનકર તરિ જઈ ❀ બહુત જીવ મોક્ષ પદ પાઈ
 ધન્ય ધન્ય વહ દેશ બખાની ❀ ધન્ય હૈ ગૃહ લોક સખ પ્રાની
 ધન્ય દિવમજહં હોન સતસંગા ❀ સુનત પાપ હોત સખ ભંગા
 ધન્ય સમય વહ સ્થલ ગાઈ ❀ સત્ય નામ જહાં જાપ કરાઈ
 સતગુરુ એસે જ્ઞાન બખાનો ❀ તત્વા જીવા સુનત હૈ જ્ઞાની
 સૂન કર ભે આનન્દ મન માહી ❀ સતગુરુ ચરન પડે લપટાહી
 ધન્ય ભાગ મમ સખ કર હોહી ❀ હંસ પ્રભાવ સુનાયવ મોહી
 બિનય બહુત ભાંતિ સે કરહી ❀ બાર બાર પગ મેં સો પટહી

❀ દોહા ❀

તત્વા જીવા કે ચહાં ॥ સાહજ રહે નિસ્કામ ।

અન્તર ધ્યાન લયે પ્રભુ ॥ આયે દાશી ધામ ॥ ૩૫

—: ચોપાઈ :—

ભે અદ્વય સકલ સુર સાંઈ ❀ સખ મિલ સોય કુગત સો તાઈ
 સખ બીચાર કરત બહુ તાહી ❀ તત્વા જીવા કી ભક્તિ સરાહી
 તુમરી સેવા ભક્તિ પ્રતાપો ❀ ઈશ દર્શન હમ સખકો આપો
 લે ઉપદેશ જ્ઞાની જી આયે ❀ બૈક ગુફા મેં ધ્યાન લગાયે
 બહુ પ્રભાવ જ્ઞાનો મેં આવા ❀ સતગુરુ કી બીનય મનાવા

❀ સાખી ❀

બટક બીજ ધી માદિમ ॥ અટકર લયા મન ધીર ।

જન જ્ઞાની કે સંસય મિટા ॥ મન ગુરુ મિલે કબીર ॥ ૩૬

❀ સાખી ❀

તીન લોક મેં ગાઈયે ॥ કહન કબીર કબીર ।

જ્ઞાની ગુરુ સેવા કરી ॥ મન નિશ્ચય કરી ધીર ॥ ૩૭

સતગુરુ મિલે કબીરજી ॥ દીયા ઘર કા બેદ ।
તહાં ન કોઈ મિલ સકે ॥ પાર ન પાવય બેદ ॥ ૩૮

—: ચોપાઈ :—

જ્ઞાની સંત ને કીન્હ બીચારા ❀ સાહજ કબીર ઈશ્વર અવતારા
બાહેર લીનર દોનો કાઈ ❀ નિર્ગુન અન્દર સો હૈ ગાઈ
એક રૂપ ગુરુ આપ કહાઈ ❀ દુસર રૂપ ઘટ માર્હિ સમાઈ
સાહજ કા નામ કબીર તે હોઈ ❀ અન્દર રમા રામ કહ સોઈ
ચૈતન કબીર અખંડ હૈ તાર્હી ❀ વોહી રામ રાખ્દ ને આર્હી
દોનો રાખ્દ બેડી પુનિ લીન્હા ❀ રામ કબીર ઉચારન કીન્હા
રામ કબીર નામ સંપ્રદાઈ ❀ ગુજરાન પ્રાન્ત મેં પ્રગટ ચત્તાઈ
જ્ઞાની કા ગોપલ હૈ બેઈ ❀ ઉનકર શિષ્ય જીવન હૈ સોઈ
ઝિદા ધર્મ ઊનહી કો ભાષે ❀ રામ કબીર કહત હૈ સાષે
જીવનદાશ એક ગ્રન્થ બનાઈ ❀ પંચ રતન માતા નામ ધરાઈ
ઉસમે પૃષ્ઠ ૧૦૬ દાશ કા અંગા ❀ સાખી નમ્બર ૨૬ કા હૈ સંગા
સાહજ કબીર કા કીન બખાના ❀ ચોડા સાખી નીચે લીખા બના

❀ સાખી ❀

દ્વાપર કાન પ્રગટાયો ❀ ગેતા મા રધુવીર ।
કલી કાલ મા જીવણા ❀ પ્રગટે સાહજ કબીર ॥ ૩૯
જમુના તીરે બદવા ❀ સરયુતિરે રધુવીર ।
ગંગા તીરે જીવણા ❀ પ્રગટે સાહજ કબીર ॥ ૪૦
તિન યુગ બેદલ ગયે ❀ સાહજ ભક્તિ બીન સાજ ॥ ૪૧
અબ કલિ કબીર પ્રગટે ❀ જીવણ કીન ભક્તિ કા કાજ ।
હુઆ ન હોસે જીવણા ❀ જૈસે સાહજ કબીર ।
ભક્ત ખંભ ગોવિન્દ કહે ❀ હગા બંધાવે ધીર ॥ ૪૨
હુઆ ન હોસી જીવણા ❀ જૈસો સાહજ કબીર ।
જગ તારન કો અવતરે ❀ સખં બીરો મેં મહાબીર ॥ ૪૩
॥ રામ કબીર સમ્પ્રદાય પ્રનાલકા ॥

સાહજ કબીર પ્રથમ હૈ ॥ જ્ઞાની જી પુનિ બન ।
ગોપાલ દાસ તહાં ભયે ॥ જીવન દાસ મહાન ॥ ૪૪

श्याम दास पुनियाद ते ॥ कृष्ण दास पुनि ३५ ।
 गुजरात प्रान्त सूरत चोदरा ॥ राम कबीर पंथ सोय ॥ ४५
 ॥ श्री तत्वा एवा राम कबीर संप्रदाय का प्रसंग संपूर्ण ॥
 ॥ तोता दरी का प्रसंग ॥

❀ दोहा ❀

दक्षिण देश तोता दरी ॥ प्रान्त द्राणीड जन ।
 तपस्वील ने कहत हैं ॥ रामानूज स्थान ॥ ४६

—: चौपाई :—

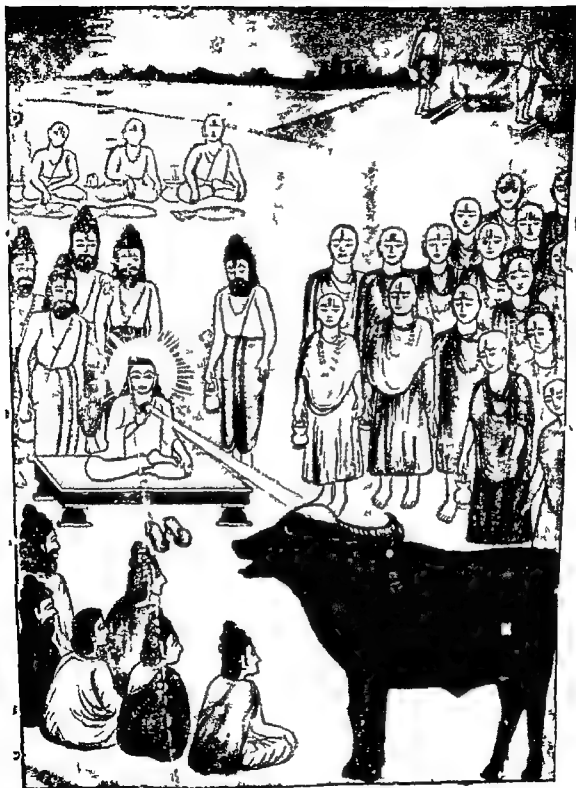
एक समय का सुनो प्रसंगा ❀ साहज कबीर अनन्तानन्द संग
 रैदास सदन प्रिया दास कृपा ❀ अष्टानन्द और गुरु लार्थ
 ये सभ गे तोता दरी भारी ❀ लेंसा संग लीन सो आर्दी
 भविष्य पर आसन रणवाध ❀ पुस्तक कभ'ल और धराध
 चलत चलत सभ पहुँचे तहवां ❀ रामानुज आश्रम है जहवां
 वहाँ आचारिये दोजे सोध ❀ रामानन्द के शिष्य के नेध
 वो सभ डीन्ह यह मत ताही ❀ रैदास सदन नीय तो आर्दी
 एक साथ भोजन के भाही ❀ सभके भैद्यो इस ताही
 रैदास सदन के ना भैद्यो ❀ तो बी ठीक लगै नही काँ
 सभ मिल एकही मंत्र गियारा ❀ भेद मंत्र उच्यारे सारा

❀ दोहा ❀

भेद मंत्र ने भोलही ॥ ने साधु विद्वान ।
 सभ एक संग भैड के ॥ भोजन करे सो जन ॥ ४७

—: चौपाई :—

वो सभ के भालुम यह दोध ❀ रैदास सदन पदा नही सोध
 तो ये भेद भोलि नहिं सकही ❀ भैद्यि बुदा लनि तो मनही
 भोजन ही जण लार्थ तैयारी ❀ पणित एक ने कदा भीयारी
 भेद मंत्र भोले ने डोर्ध ❀ हम सभ साथ भोजन करे सोध
 हैं विद्वान वरां के ताही ❀ वेद मंत्र उच्यारे आर्दी
 साहज कबीर संत ही भारी ❀ भेद मंत्र कहन ही तैयारी

કળીર સાહેબે દક્ષિણ દેશ તોતાદરીમાં આચાર્યોની સમક્ષ
પાઠના મુખેથી વેદના મંત્રો ઉચ્ચાર કરાવ્યા.

યહ સખ જનિ ખોલે મુર નાથા ❀ એક સંત સે કહેજી સખ ગાથા
જે મહીપા સખ કે સંગ આવો ❀ ઉસકો જય યહાં લે આવો
વહ લૈંસા જળ આવત ભયજી ❀ સતગુર હસ્ત ઉઠા કર કહેજી
સાહબ હસ્ત જોતી પ્રકાશા ❀ સતગુર તખ એક કીન તમાસા
વહ જો તેજ મહિપા પર જઈ ❀ લૈંસા જ્ઞાન શક્તિ પુનિ પાઘ

❀ દોહા ❀

તખ સાહબ બોલત ભયે ॥ મુન લૈંસા મમ ખાત ॥

ચાર મંત્ર ચાર ખેદ કા ॥ એક એક કહિ જાત ॥ ૪૮

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ તેજ સે આતમ જગા ❀ લૈંસા પઢન ખેદ તખ લાગા
ચાર ખેદ એક એક મંત્ર ખોલા ❀ સુદ્ધ ઉચ્ચારન અન્તર પટ ખોલા
બહુરિ કહા મુનો વિદ્વાનો ❀ બિઘા મેં મત જૂલો સયાનો
અચાર હોય બિચાર ન હોઈ ❀ સો વહ બિઘા અનરથ સોઈ
ઉંચ નીચ જાતી અચારા ❀ સુદ્ધ હૃદય લક્ષિત નહીં ધારા
જો સુદ્ધ હૃદય સે લક્ષિત હોઈ ❀ ઉનપર પસંદ ધૃતિર હૈ સોઈ
રૈદાસ સદન પર પ્રસન્ન દયાલા ❀ તુમ પર રોશ કીયે ચેહી કાલા
સાહબ કળીર ધૃતિર અવતારા ❀ તે મોહિં જ્ઞાન દીન્હ યહી ખારા
ઉનકી દયા દ્રષ્ટી તુમ જાનો ❀ પશુને ખેદ મંત્ર બખાનો
યહ કહ કર લૈંસા ચુપ હોઈ ❀ સાહબ તેજ ખીચ લીન્હ સોઈ

❀ દોહા ❀

ધૃતિના શબ્દ જો મુનતહી ॥ લૈંસા કા પુનિ સોય ।

આચાર્ય આશ્ચર્ય મેં હુયે ॥ મન પછિતાવા હોય ॥ ૪૯

—: ચૌપાઈ :—

કુદરતી કોપ જાના પુનિ જખહી ❀ સાહબ સે ક્ષમા માગાતે સખહી
બિનય કિન્હ જો બહુત સોહાતી ❀ માગાં ક્ષમા બહુત સો લાંતી
સતગુર દયા વર્ણન નહિ જઈ ❀ કિસી કા દોષ મનહિ ન લાઈ
સાહબ આજ્ઞા સો સિર ધારી ❀ ભોજન હરિ હર હુઆ તૈયારી
ભોજન ગૃહ શાલા મેં સોઈ ❀ અગ્ર રૈદાસ સદન હૈ જોઈ

માન પાત સે ભોજન કરાઈ ❀ સખ કોઈ અપને આસન આઈ
કુછ દિન તોતાદરી પ્રભુ રહેઉ ❀ સખકો બહુ આનન્દ ને ભયઉ
તહાં સે બિદા હુયે હર્ષાઈ ❀ સંતોં સહિત દાશી મેં આઈ
તોતા દરી ને બના થા રંગા ❀ અનન્તાનન્દ કહેઉ પ્રસંગા
રામાનન્દ મુનિ હર્ષિત ભયઉ ❀ સાહબ કબીર કો ભેટત ભયઉ
❀ દોહા ❀

રામાનન્દ હૈ અનન્દ મન ॥ સાહબ ક કરૈ બખાન ।

વૈષ્ણવ સંત સો ધન્ય હૈ ॥ આપ આયે જહાં જાન ॥ ૪૦

—: ચોપાઈ :—

ને હૈ ઈષ્ટ તપસી કા સોઈ ❀ ઉનકી દયા સે સખ કુછ દોઈ
દુસર પ્રસંગ વહી કર જાનો ❀ બડા પ્રભાવ ઉમી મેં માનો
રામાનુજ રાધવાનન્દ દોઈ ❀ અન્ત સ્વધામ ગયે પુનિ સોઈ
વહી આશ્રમ પર એક પ્રસંગા ❀ મેલા કુઆ સંતો કા સંખા
રામાનંદ આમંત્રિત ભયઉ ❀ સંતો સહિત તહાં પુનિ ગયઉ
સાહબ કબીર સ્વામી સંગ નાહી ❀ દુસર સંત બહુત પુનિ આહી
તહા કે આશ્રમ પતિ ને સોઈ ❀ રામાનન્દ સે બોલે વાઈ
મુદ્રજાતિ તુમ બહુ શિષ્ય ધીન્દા ❀ તુમરે સાથ મેં સખકો ચીન્દા
સખકો લે તુમ પંગત માહી ❀ સખસે જુદા તુમ બેઠો તાહી
યહાં બડા મેલા પૂનિ જાનો ❀ હર એક ધર્મ સંત સો માનો

❀ દોહા ❀

સખ રસોડા જુદા જુદા ॥ ભોજન સખ તૈયાર ।

વૈષ્ણવ પાકશાલા પુનિ ॥ ભગતો સંતો ઝાર ॥ ૫૧

—: ચોપાઈ :—

વૈષ્ણવ સંત ભોજન કે હેતૂ ❀ ઘંટ બજાયે ને ધર્મ સેતૂ
સખ કોઈ બેઠે પંગત માહી ❀ સ્વામી જુદા બેઠ સખ તાહી
રામાનંદ મન સોચ બડ દોઈ ❀ યહ અપમાન સદી બય ન સોઈ
રામાનંદ મન દુઃખ ને ભયજી ❀ સાહબ કબીર તરફ મન ગયજી
કરે બિચાર મનકી મન માહી ❀ સાહબ હાજર દોન ને આહી

તો અપમાન હોત ન મોરા ❀ સાહબ કબીર તુમ બડ જોરા
સ્વામી ચિત સાહબ પરગયડો ❀ સતગુર તહાં પ્રગટ પુનિ ભયડો
જો કુછ બન્ય સ્થિ કે માહી ❀ વહ સાહબ તે જનન આહી
અનન્ત સ્વરૂપ ધારે સુર નાથા ❀ વિસ્વ વદર દેખે નિજ હાથા
આચરિયે સંત જિતનાતે હોઈ ❀ ઈતના રૂપ ધારણ ક્રિયા સોઈ
એક આચારિયે સાહબ દોઈ ❀ એહી ત્રિની સભા મેં જોડે સોઈ
❀ દોહા ❀

સાહબ સમકે બીચ મેં ॥ જોડ દેખ સખ કોય ।
બડે આશ્ચર્ય મેં પડે ॥ એક ટક રહે જોય ॥ ૫૨

—: ચોપાઈ :—

યહ જો દેખ સખ કોઈ જનો ❀ સાહબ કબીર પ્રગટ બે માનો
સખ કોઈ સંત દોડ પુનિ આયે ❀ પતરી લોરા સખ બિસારાયે
દેખ સખ પંગતી કે માહી ❀ સાહબ કબીર બહુ રૂપ દર્શાહી
વહાં કે આશ્રમ પતિ તે સોઈ ❀ બીનય કરૈ સાહબ સે જોઈ
બહુન ભાંતિ બિનય સો કીન્હા ❀ સતગુર રૂપ સમેટ વહ લિન્હા
એક રૂપ રહે સુખ ધામા ❀ જીવો કો જો મોક્ષ આરામા
જિંચે આસન પબિત્ર સોહાઈ ❀ સતગુર કો તહાં પધરાઈ
પૂજન કરી બિનય બહુ લાઈ ❀ ક્ષમો નાથ મેં ભક્ત કરાઈ
તુમ સર્વજ્ઞ આહો ભગવાના ❀ મેં સખ અજ યહ નહીં જના
ધન્ય ભગવાન કબીર કહાઈ ❀ આપકી મહિમા વણીં નહીં જાઈ

❀ દોહા ❀

વિવેક બાની બિનય કિયે ॥ વો સખ ત્રિધિ સે જન ।
ક્ષમા માર્ગે સખ આપના ॥ દયા દૃષ્ટિ તવ માન ॥ ૫૩

—: ચોપાઈ :—

વહ સ્થાન આચારિયે જોઈ ❀ રામાનન્દ સે કહા પુનિ સોઈ
ધન્ય ભાગ્ય આપ કી જાની ❀ કબીર ભગવાન શોખ બે માની
મેં જો ક્રિયા આપ અપમાના ❀ ક્ષમો સંત હૃદય બડ જાના
આપ કી ભક્તિ ધર્મ પ્રભાવા ❀ હમ સખ આજ બડા રૂઝ પાવા

હમ સબ મુકૂત જો કુછ કીન્હા ❀ ઉસકા ફલ આજ લે લીન્હા
 હમ સબકો દર્શન ભા સોઈ ❀ આપકા પુન્ય પ્રતાપ સે હોઈ
 એસા બિનય સુતા જબ સ્વામી ❀ મન અનન્દ સબ ગઈ ગલાની
 રામાનન્દ હર્ષ પાર નહિ રહેજી ❀ કરત તારીફ સાહબ કા ભયજી
 સન્નજન સુનો ધર્મ યહ સોઈ ❀ તોતાદરી અચાર બડ હોઈ
 સ્નાન ધોવન બનિકા ભેદા ❀ યહી ધર્મ બડ બનત ખેદા

❀ દોહા ❀

છુત્રા છુત્ર વો બહુત કરે ॥ ભતિ પતિ બહુ ભેદ ।

અન્તર વટ જો મુઘ્ધ હો ॥ મોક્ષ કહન યહ ખેદ ॥ ૫૪

—: ચૌપાઈ :—

રામાનન્દ ઓ સંત સબ સોઈ ❀ હાજર સબ અચારીયે હોઈ
 સાહબ કા સબ કીન બખાના ❀ સિદ્ધી બીપય પુછેવો સો બતા
 સન્તો સે સાહબ અસ ગાઈ ❀ સિદ્ધ પુરૂષ ઈશ્વર સમ આઈ
 અભિધા અજ્ઞાન અસ્થિતા હોઈ ❀ અહંકાર અબી નિબેસન હૈ સોઈ
 મૃત્યુ કા ભય રાગ નહિ રોપા ❀ પાંચકેલેશ ગિસમે નહિ પોપા
 ધર્મ ધર્મ કર્મ નહીં હોઈ ❀ પાપ પુન્ય ફલ આસ ન સોઈ
 સમ બાસના રહિત જો તારી ❀ યહ સમરથ પુરૂષ જો આઈ
 જન્મ ઓપધી મંત્ર સે બનો ❀ તપ સમાધી સે પહીચાનો
 સિદ્ધ હોન યહ સાધન બખાની ❀ વહ તત્વોં પર બિજય સો બની
 પ્રકૃતિ જીત લિન જો ત્યાગી ❀ તે બડ સિદ્ધ હોય બ્રહ્મ રાગી
 આપન શરીર કોમલ કરહી ❀ કડિન વજ સમ સો પુનિ રહહી

❀ દોહા ❀

આઠ સિદ્ધિ જો વર્ણન કરે ॥ સાહબ કળીર પુનિ બન ।

એહી વિધિ જો ક્રિયા કરે ॥ હોય સિદ્ધ પ્રમાન ॥ ૫૫

—: ચૌપાઈ :—

આપન શરીર છોટા હોઈ જોઈ ❀ બડા મેં બડા હોય પુનિ સોઈ
 હલકા મેં હલકા પુનિ હોઈ ❀ ઓજન મેં ઓજન પુનિ સોઈ
 પૃથ્વી મેં બડ ચન્દ્ર સ્પર્શ ❀ દેખી મુની વસ્તુ નહી જરશા

પૃથ્વી મેં જલ સમ હુબકી મારી ❀ બાહર નિકલૈ પૃથ્વી કે ફારી
 પાંચ જલ સમ પ્રાની જનો ❀ અપને અંગ સમ અજા માનો
 અણિમા મહિમા ગરીમા જની ❀ લધિમા પ્રાપ્ત પ્રાકૃત્ય માની
 ઇશત્વ બશિતા સો કહાઈ ❀ સાહ્ય કબીર યહ વર્ણત તાહી
 બહુત કષ્ટ સિદ્ધિ પુનિ હોઈ ❀ સિદ્ધી પ્રાપ્ત કરે સખ જોઈ
 રજે તમે ગુણ કા જો કોઈ ❀ સતગુન સિદ્ધી સે લાવય સોઈ
 જગહિન સિદ્ધી અમૃત સમ જનો ❀ નિજ સ્વારથ જહર સમ માનો
 કચપ મકર મુકુન્દ હું સોઈ ❀ મહાપદમ ઓ પદમ હું જોઈ
 સંખ ખર્ખ નીલ કુન્દ તાહી ❀ નવનીધી કા નામ યહ આહી
 સીદ્ધી આઠ નવ નીધી જેમા ❀ જોહી પુરૂષ સખસ બડ તેમા

❀ દોહા ❀

પાંચ તત્વ જો બડા હે ॥ સોદ્ધી ઇસી મેં જન ।

પવન તત્વ સખ સે બડા ॥ તાહિ લખાવો આત ॥ ૫૬

—: ચોપાઈ :—

પૃથ્વી પવન અકાશ સોહાઈ ❀ અગ્ની તત્વોં જો પુનિ ગાઈ
 સખ તત્વોં કા કહો સમુઝાઈ ❀ પવન તત્વોં પ્રધાન બતાઈ
 પ્રબલ મહાન બલ કરિ જનો ❀ પવન તત્વોં સખ સે બડ માનો
 ત્રિવિધ પ્રકાર પવન જો જમા ❀ ઉત્તમ મધ્યમ કનિષ્ઠ હે તમા
 સખ લોક મેં વ્યાપા સોઈ ❀ સ્વર્ગ મૃત પતાલ સો જોઈ
 સખ પ્રકાર સખલ તુમ જનો ❀ પવન રૂપ અરૂપ બખાનો
 જિનકે હૃદય ધીરજ વ્યાપા ❀ અધીરજ હે પવન સો આપા
 મોહ બડા જો હે બલવાના ❀ સખ કો અપને બસ જો તાના
 વહ પવન તુમ જનો હોઈ ❀ નીર મોહ સમીર જો સોઈ
 જ્ઞાની પુરૂષ બહુત જગ માહી ❀ વહ પવન સે જનો તાહી

❀ દોહા ❀

વાયુ બલ સે સંખ જીયે ॥ સ્વાંસ ક્રિયા જન ।

શ્રવન બધિર જો હે પુનિ ॥ યહ સખ પવન-મેં માન ॥ ૫૭

—: ચોપાઈ :—

ગગન મંડલ હે પવન અધારા ❀ ધરની અહૈ જો પવન સહારા:

મરત અધાર દિનકર તુમ જનો ❀ નિસ દિન ફિરૈ વોહી બસ માનો
શશી કો સખ પ્રકાર જો સોઈ ❀ સમીર અધાર જનો તુમ જોઈ
બતાસ પ્રલાવ કહત સો તામા ❀ તારા ગણુ મેં પવન હૈ જમા
અનિલ બડા ચન્નર હોય ગયજી ❀ શબ્દ નિકલૈ પવન સે ભયજી
નિરાકાર વહ પવન બખાની ❀ દુટ્ટી મેં ન આવન જની
સખ પદારથ હૈ જગ માહી ❀ પવન પ્રલાવ સે જનો તાહી
ભોગન હાર પવન સખ હોઈ ❀ ભોગતા ભોગ કહત હૈ દોઈ
શબ્દ સ્પર્શ રૂપ જો ગંધા ❀ રસ જો પવન સે હૈ પુનિ સંધા
બાલ કુમાર તરૂન જો હોઈ ❀ યહ સખ પવન કી તાકાત જોઈ
❀ દોહા ❀

પટરસ સ્વાદ જો પુનિ ॥ સમીર કા ગુણુ માન ।
વાયુ કા પ્રલાવ જો ॥ સખ મેં વ્યાપા જન ॥ ૫૬

—: ચોપાઈ :—

પ્રાણુયામ ક્રિયા જો હોઈ ❀ ઈગંલા પિગંલા મુખમન જોઈ
યહ સખ હૈ પવન પ્રલાવા ❀ સ્વાંસ ગગન મેં જો અદિ જવા
પાંચ પ્રાણુ પાંચ ઉપ પ્રાણુ ❀ યહ સમીર ઘટ મેં બડ જણા
પ્રાણુ છી ગતી કહો બખાની ❀ શરીર ક્રિયા દિસી પર જની
ઝોંઝો બારહ ચલે અંદાહા ❀ બાત કરત ચલત જો રાહા
ચોબીસ અંગુર દરે પયાના ❀ જલદી ચલે ખોઝા સિર જના
બત્તીસ અંગુર સો ચલિ જઈ ❀ યહ પવન તુમ જનો જાઈ
છત્તીસ જાય સોવન મેં સોઈ ❀ ખ્યાલિસ મુસુખી અવસ્થા જોઈ
તાવ દમ બહુ હોય જો જના ❀ અડતાલીસ અંગુર દરે પયાના
ખાવન ગતી કરે પુનિ જમા ❀ મૈંધુન ક્રિયા મેં સો હૈ તામા
ખાસઃ ચોસઃ સ્વાંસ હૈ સોઈ ❀ શ્વેત હોય તુમ જનો જોઈ
મુખ સે સ્વાંસ ચલત તો માનો ❀ અબહી મરણુ હોય જો જનો

❀ દોહા ❀

યહ સખ પવન ચલત હૈ ॥ સમજો તુમ સખ સોય ।
પવન જિના કુછ હૈ નહી ॥ પવન બડા હૈ જોય ॥ ૫૭

—: योपाध :—

सिद्धी है सभ पवन से सोई ❀ पवन प्रभाव ज्ञान होय नेई
 पूरक कुम्भक रेयक स्वांसा ❀ प्राणायाम में होय तमासा
 पूरक द्वादश कछो भजानी ❀ पोस कुम्भक बिधि सो जनी
 रेयक दस कछत है ताही ❀ प्राणायाम यह बिधि सो आही
 शीत उष्ण मध्यम सो जना ❀ पवन के गती से ने माना
 पीयूष मिष सबी समीरा ❀ द्रष्टि अदृश्य आवय सो बीरा
 सुगंध दुर्गंध दोनो हैं सोई ❀ धीत दधी सो पवन है नेई
 अधर उर्ध्व पवन का भासा ❀ वर्षा होय पवन पुनि आसा
 देव दैत्य निश्चर सभ जनो ❀ भारत का प्रभाव भजानो
 राग तान गालन्त्र पुनि गानै ❀ पट ऋतु हैं पवन से सानै
 दिगिन्धर और सभ अवतारा ❀ भारत का ते सभहि पसारा

❀ दोहा ❀

पवन भटा सो भली है ॥ है कातो का काल ।
 सभ को भारी लेत ने ॥ कोई न उभरेत हाल ॥ ६०

—: योपाध :—

धन्द्र अग्नि यम राक्षस होई ❀ शंकर अक्षा विष्णु नेई
 दस दिश धरा कहावत सोई ❀ यह सभ जात का कारन होई
 सभ प्राणी पवन से जनो ❀ तोता दरी अयासीये मानो
 तीन लोक यौदह सभ अचना ❀ पवनय छाये रहा सभ लवना
 एव अरावर में है ज्यापा ❀ हसन असन पवन प्रतापा
 पवन असंख्य अनन्त ने गावा ❀ धसके उपर और भतावा
 सार शब्द निःक्षर जनो ❀ पवन के उपर वही भजानो
 उसको जनी करो नित ध्याना ❀ जति पाति जुडि करि माना
 अयार करो विचार करि राखो ❀ परम तत्व रस नित तुम खाखो
 सुद्ध आचरन रहे ने कोई ❀ वही भटा पुरुष है सोई

❀ दोहा ❀

साहज कबीर भजनहि ॥ सभ कोई सुनकर जन ।
 दिसा सभ ने आड गुण ॥ काम जान सो मान ॥ ६१

—: ચૌપાઈ :—

ઈતના પવન હૈ બડ બેરા ૐ ચલે ભયંકર હૈ ધન ધોરા
પાતાલ ચૃતૂ સ્વર્ગ કે માહી ૐ યહ સખ પવન ભરા હૈ તાહી
સત્ય લોક પવન યહ નાહી ૐ સત્ય પુરૂષ જહાં પ્રહા રહાહી
સખ મેં યહ બડ બનો સોઈ ૐ સાર શબ્દ કહત હૈ બેઈ
દિશા ત્રીન ગુણ કરે બખાની ૐ રસ મિલાય ગિનો વહ બની
જલ બડા ઈતના સો હોઈ ૐ યહ બિધિ જગ વ્યાપા હૈ સોઈ
યહ સખ તત્ત્વો જડ તુમ બનો ૐ ચંતન પ્રહા બડા સો માનો
સાર સખ સખ પર પુનિ બેઈ ૐ વહી બની મોક્ષ પદ હોઈ
બહુત પાખીગ સંત તુમ આહી ૐ બલો નહીં સમજો થટ માહી

ૐ દોહા ૐ

એસા જ્ઞાન સુનત ભે ॥ સખ આનન્દ મે સોય ।
સાહબ કળીર કે કહત ભે ॥ આપહિ ઈશ્વર હોય ॥ ૬૨

—: ચૌપાઈ :—

બહુત ભાંતિ બિનય સો લાહી ૐ તોતાદરી સંત સખ આહી
કળીર ભગવાન કીન તુમ દાયા ૐ અબીમાની કે જ્ઞાન લખાયા
જીવન હમે અચાર મેં જોવા ૐ આન્મ જ્ઞાન તત્ત્વ ના બેવા
જિસસે મોક્ષ હોત બે તાહી ૐ મખ થટ બંડ આચાર ન આહી
ગિંચ નીચ જગડા બ્યવહારા ૐ સાંચા તત્ત્વો નાહી હૈ સાગ
રામાનન્દ તવ ભાગ્ય બખાની ૐ ભગવાન કળીગ શીખ્ય ભે બની
આપકા પુન્ય મુકૂત સોઈ ૐ દમ મખકા દર્શન ભા બેઈ
ગાદીપતી અચારિયે માનો ૐ પુન ભેંટ મંતન દીન બનો
સાહબ કળીર ભે અન્તર ધ્યાના ૐ સમ મંતન મીલ અચરજ માના
રામાનન્દ રત્નઈસૂ માંગા ૐ કાગી આયે અનન્દ મન તગા

॥ ઈતિ શ્રી તોતા દરી કા પ્રમંગ અખૂર્ણ ॥

ૐ બ મંત્ર કા પ્રમંગ ૐ

ૐ દોહા ૐ

એક દીવસ સાહબ કહા ॥ સ્વામીજી મે સોય ।
પ્રમં પ્રચાર કે લીયે ॥ બારત દિરિયે ભેય ॥ ૬૩

—: ચૌપાઈ :—

તપસીલ કહત બે સોઈ ❀ સતગુરુ એસે ભાપા હોઈ
સાહબ કબીર કી મંગલ બાની ❀ સુનિ સ્વામી બહુત સુખ માની
કહેછિ બિચાર આપ ભક્ત કીન્દા ❀ કરો ત્યારી સુખ દિન ચીન્દા
સાહબ કબીર કહેછિ હર્ષાઈ ❀ સંતો સખી તૈયાર હો બઈ
સંતો સખે તૈયારી કીન્દા ❀ કાશીસ ઊત્તર ચલ તે દીન્દા
નૈપાલ રાજ મેં પહુચે ઝારી ❀ બડી જમાત તે પુનિ ભારી
તહાં જ્ઞાન પ્રવચન બહુ કીન્દા ❀ સંતો બોધ સખન કે દીન્દા
રાજ માન કીન પુનિ ભારી ❀ મન્દીર ધર્મ બનન ત્યારી
દો ચાર સંત તહાં પુનિ રાખા ❀ આગે જમાત ચક્ષી ધર્મ સાખા
સંયુક્ત મધ્ય પ્રાન્ત મેં આયે ❀ જ્ઞાન ધ્યાન પુનિ બહુત સોહાયે
તહાં સે ચલ દિલ્હી પુનિ બઈ ❀ આગે સિકન્દર ખખર જનાઈ

❀ દોહા ❀

દિલ્હી કા બાદશાહ ॥ શાહ સિકન્દર બન ।

સતગુરુ લેન તૈયાર લયે ॥ સાજ સાહિબી માન ॥ ૬૪

—: ચૌપાઈ :—

હાથી ઘોડે ઊંટ બહુ તેરે ❀ બહુત પાલકી સજે સખ હેરે
બહુ પ્રકાર બાલન્ર તે લીન્દા ❀ ઘોડે સવાર ફૌજ બહુ કીન્દા
ફૂલ માલ છકડન ભરવાઈ ❀ સો આગે કે દિયે રંગાઈ
અખીલ ગુલાલ ચન્દન સાહાઈ ❀ અત્તર કુલેલ મહકય ગહગાઈ
બે હાથી અપની અશવારી ❀ સતગુરુ લિયે કીન તૈયારી
શહર મેં ફૈલી બાત તુરંતા ❀ સખ નર નારિ લયે હર્ષન્તા
સખ ડોઈ ચલે બહુત હર્ષાઈ ❀ રાજ મહલ મેં પહુચે બઈ
ખેમમ સખી ભઈ તૈયારા ❀ ખેડ પાલકી ચક્ષી તેહિ બારા
શાહ શેખ વાજર બે હોઈ ❀ બહુ અમલદાર હૈં પુનિ સોઈ
શ્રીમંત ગરીબો બે સાહુકારા ❀ સાહબ કે લેત ચલે અગવારા

❀ દોહા ❀

ચલ સખ તો ચલતે લયે ॥ મન મેં બહુ હર્ષાય ।

સાહબ કે કબ દેખિહોં ॥ નયનન ભરિ દર્ષાય ॥ ૬૫

—: ચૌપાઈ :—

દિલ્લી સે નિકલી સવારી ❀ બાળે બાળન્ત્ર બહુ ગહગારી
 બુદી બુદી જુથ સખ ભામીન ❀ મંગલ ગીત ગાવય ગજ ગામીન
 સખ કે મન આનન્દ બહુ છાઈ ❀ સત્તગુર મિલન જય સખ ધાઈ
 એક એક ખાત કરે ને તાહી ❀ સાહબ આવય મુખ રૂપ વાહી
 હિન્દુ યવન મેં પ્રેમ કરાઈ ❀ ભારત માહિ સમ્ય ફેલાઈ
 ઉનકે દયા શક્તિ પ્રભાવા ❀ હિન્દુ યવન સાથ ચલિ આવા
 એસે આનંદ ખાત સખ કરહી ❀ પહુંચ ગયે જમાત મેં સખહી
 સિકંદર જય પડે પગ માહી ❀ સાહબ આશિષ દીનહ પુનિ તાહી
 રામાનંદ કે પગે પુનિ લાગે ❀ સંતો કે બંદન કરિ આગે
 બેગમ સખહિં પગે પુનિ લાગી ❀ સાહબ આશિષ કહા સોભાગી

❀ દોહા ❀

સ્વામી રામાનંદ કે ॥ સન્ત સહિત સખ જન ।
 બેગમ સખ બંદન કીયે ॥ દે આશિષ સખ આન ॥ ૬૬

—: ચૌપાઈ :—

શેખ વોલ્લર સત્તગુર પગ પડતે ❀ બાર બાર બહુ અસ્તુતિ કરતે
 અમલદાર શ્રીમંત ગરીબ હોઈ ❀ સાહબ ચરન બંદન કીયે સોઈ
 સખ નર નારિ સાહબ પદ બંદે ❀ જાનિ ભાગ્ય બડ સખે અનન્દે
 યથા જોગ ને હે બ્યોહારા ❀ સખ કોઈ બંદન સંત કે ધારા
 કાશી કે સખ સંત મુખી બાસી ❀ દિશ્વા કે પુર બાસી મુખ આશી
 એ સખ મિલે આનન્દ બહુ હોઈ ❀ શેખ શારદા કહિ સકે ન સોઈ
 દોનો સમાજ મિલી પુનિ કેસે ❀ સરીતા દોઈ મિલી પુનિ નેસે
 દોનો રીવર તુરાવત કાંઠા ❀ દર્શન કે સખ કર મન નાંઠા
 આનન્દ બારિ ઉમગા સખ કાહી ❀ બડે કવીશ્વર પાર ન પાહી
 પ્રેમ જલ નિર્મલ ભરા હોઈ ❀ વો ઉપમા કહિ સકે ન કોઈ
 સખ નર નારિ સાહબ મુખ જોઈ ❀ વહ આનન્દ બડા હે સોઈ
 ફૂલ ગુલાલ ઉડે બહુ ઝારી ❀ અત્તર ફૂલેલ ઉડે બહુ સારી
 આનંદ રૂપ જહાં સુર નાયક ❀ તહાં દુખ ચિન્તા કરે ન જાયક

❀ દોહા ❀

બાદશાહ તવ પ્રશન્ન મન ॥ સાહબ ચરન ધરિ શીરા ।
 બોલત લયે બિબેક સે ॥ મહલ પધારો ધરિ ॥ ૬૭

—: ચોપાઈ :—

તબ સાહબ સ્વામી મત લીન્હા ❀ બાદશાહ સે કહેછે સો ચીન્હા
સંત જમાત બડી તે જોઈ ❀ ઇનહીં મહલ ન ભાવે સોઈ
બાહર જમુના તીર હે તાર્હી ❀ સંતો સુખી રહે વહાં જહીં
તહાં સબ સાધન કરો તૈયારી ❀ જમાત આય પડે તહાં ભારી
બાદશાહ હુકમ ફરમાયો ❀ જમુના તીરે સાધન બસાયો
ચલી જમાત વહાં સો જાઈ ❀ સાહબ જમાત મેં રહે હપાઈ
બાદશાહ બેગમ સબ કોઈ ❀ અપને ધામ ગયે સબ સોઈ
દુસર દિવસ અસ બના પ્રસંગા ❀ શાહ સભા કીન બડ રંગા
સભા મેં ભક્તિ કીન પ્રચારા ❀ સાહબ કળીર જ્ઞાન પુનિ ધારા
સબકો આનન્દ બહુત પુનિ હોઈ ❀ કુંછ દિન રહે સંત સબ સોઈ
શાહ બેગમ કી પ્રેમ બહુ જની ❀ પીર મૌલવી કાજક તે માની
સંતો સખી કરે બખાના ❀ બડા પ્રેમ શાહ કા જના
એક સંત કહેછે પુનિ સોઈ ❀ સાહબ કળીર પ્રતાપ યહ હોઈ
તિલક સંત ભક્ત જો કરતે ❀ તહાં લોહા ગરમ સબ ધરતે
❀ દોહા ❀

ધર્મ ભક્તિ જો તહાં નહીં ॥ તુશન ભયંકર માન ।

ધન્ય સાહબ કળીર હૈ ॥ ભારત સુખી કીયે આન ॥ ૧૮

—: ચોપાઈ :—

સિંહ બહુત બલવાન હૈ સોઈ ❀ બડ પ્રાણી કો મારે જોઈ
ગીદડ કાગ સ્વાન જો પ્રાણી ❀ પીછે ખાય ચેહી સબ આણી
હાથી લેસ બડા જીવ પ્રાણી ❀ સ્વાન મારિ સકે ન જાણી
યહ કામ સિંહ કા જનો ❀ એસે તુમ સાહબ કો માનો
રામ કૃષ્ણ સાહબ અવતારા ❀ કીન સુખી ભારત કો મારા
અસુરી પુરૂષ જો હૈ સોઈ ❀ જગ મેં ઉત્પન્ન બહુ સો હોઈ
આપન સબ ગુણ અસુર દેખાઈ ❀ ધર્મ તત્વોં સબ દિયે ઉડાઈ
ભારત આખા ખંડ કે માર્હી ❀ અસુરી તત્વોં પ્રધાન હોય તાર્હી
બહુત કાલ એસે ચલિ જાઈ ❀ યવન સત્તા ભારત મેં આઈ
યવન સત્તાધીસ જો આર્હી ❀ હિન્દુ ધર્મ નષ્ટ કિયે તાર્હી

❀ દોહા ❀

હિન્દુ જાતિ મેં હે પુનિ ॥ જ્ઞાન લક્ષિત કુંજ જનન ।

વો સમજાય સકત નહીં ॥ તેહિ સમય સો માન ॥ ૬૯

—: ચોપાઈ :—

નિતિ જ્ઞાન તહાં ના હોઈ ❀ ઉનકો જ્ઞાન પ્રિયા ન સોઈ
 યવન યવન મેં લા તકરારા ❀ દુસર રાજ છીન લીન સારા
 રાજ કામની કારણુ યેહાં ❀ લાખો મરે દોનો મેં તેહાં
 દેશ ધરાના યવન કા દુસર ❀ એક કો મારિ રાજ લીન જુસર
 હિન્દુ યવન દ્વેષ બડ હોઈ ❀ બહુતક મરે વહ સમય મેં સોઈ
 લુન્ટ માર છીન બહુ તાહી ❀ સ્ત્રી હરન હુઈ બહુ વાહી
 સંત વિદ્વાન ઔર બ્રહ્મચારી ❀ સખહીન વીન્ય ઈશ્વર સે કારી

❀ દોહા ❀

હાહાકાર ભારત મેં ॥ સમૈ પુકારત તાહિં ।

કોઈ ભગવાન હે નહીં ॥ મમ રક્ત ના આહિં ॥ ૭૦

—: ચોપાઈ :—

સખ વિદ્વાન ઔસે પુનિ ગાઈ ❀ ઈશ્વર સે વિશ્વાસ ઉઠાઈ
 વાહી સમય કે મધ્ય પ્રસંગા ❀ સંતો સુનો માનિ મન રંગા
 સાહબ કબીર પ્રગટ બે સોઈ ❀ ઈશ્વર રૂપ માનો તુમ ઓઈ
 જ્યોતિ રૂપ આકાશ સે આયે ❀ લહેર તાલ મેં સો પ્રગટાયે
 ગર્ભ બાસ મેં વો નહિં બઈ ❀ રજ પ્રિય નહિં દેહ બનાઈ
 પ્રકાશ રૂપ સાહબ કી દેહી ❀ કામ ક્રોધ બે તહાં ન વેહી
 પંચ વિષય તહાં ના જનો ❀ સત્તગુર આદિ બ્રહ્મ બખાનો
 યહ કારણુ સે તુમ જનો સોઈ ❀ યવન પરિશ્રમ ટિકે પુનિ બઈ
 ભયંદર કસૌટી શેખ ને કીના ❀ કુંજ દુખ ચિન્તા હુઆ ન છના
 ઉન પર તામસ ભાવ ન લાયે ❀ ઉનકો પુનિ શુદ્ધ રાહ દેખાયે
 ઔસે બચન સન્ત વો કરહી ❀ સન્તોં સુને માનિ તે મનહીં

❀ દોહા ❀

યહ સખ શક્તિ સે ભરે ॥ સતગુરુ સાહબ કબીર ।

દેખત કો છોટે બાત હૈ ॥ સિદ્ધિ નિતિ ગમ્ભીર ॥ ૭૧

—: ચોપાઈ :—

સાહબ બિદા શાહ સે માગા ❀ જમાન આઈ પંજબ કે આગા
કારમીર સિન્ધ બે બઈ ❀ માડવાર કાડિયાવાડ મેં આઈ
ગુજરાત મહારાષ્ટ્ર મદ્રાસ બના ❀ છત્તીસ બંગાલ ઓરીસા આના
સખ પ્રાન્ત મેં ફિરે સખ કોઈ ❀ ધર્મ પ્રચાર બહુત ભા સોઈ
ફિરત ફિરત કાશી મેં ગયજી ❀ સખ કો આનન્દ બહુત પુનિ ભયજી
સંત સહિત રામાનન્દ સ્વામી ❀ સાહબ કબીર જે જહાં નામી
વહ સખ પ્રાન્ત નૃપ સખ કોઈ ❀ શ્રીમન્ત ઔર સમાજ હૈ બેઈ
એ સખ માનજમાત કર કીન્હો ❀ ઈસમેં ભેદ બહુત હૈ ચીન્હો
પ્રથમ કારણ યહ સો બનો ❀ સતગુરુ બડા પ્રભાવ સો માનો
અસુરી જુલમ કો સાહબ હટાઈ ❀ સનાતન ધર્મ મર્યાદ કરાઈ
યહ શુભ ગાથા ભારત મેં ફેલી ❀ સતગુરુ જ્ઞાન સતસૌકંડી શૈલી

❀ દોહા ❀

દુસરે કારન ઔર હૈ ॥ સુનો સંત સુબન ।

સિદ્ધિ પ્રભાવ દેખાવતે ॥ કારન સર સો માન ॥ ૭૨

—: ચોપાઈ :—

યહ દો કારન બન સુબના ❀ સતગુરુ ધર્મ ભારત ફેલાના
બહુ દેવન મંદિર બનવાઈ ❀ રાજ સમાજ સેવા ચિત લાઈ
વહી જમાત સે સંત એક દોઈ ❀ પૂજ કરન રાખેવ પુનિ સોઈ
રામ કૃષ્ણ બહુ ભક્તિ ફેલાવા ❀ સાહબ સ્વામી સોઈ કહાવા
સન્નજન સુનો યહ કથા બખાની ❀ ચમત્કાર સે નમસ્કારે આની
અસુરી દલકા બેર થા તાહી ❀ સતગુરુ ધર્મ બદને નહિ પાહી
સતગુરુ ધર્મ કા બડા પ્રભાવ ❀ રામાનન્દ હર્ષ મન આવા
ભારત ફીરે સતો ગુન રીતી ❀ સતગુરુ ધર્મ પર સાહબ પ્રી પ્રીતી
સાહબ કબીર કા મત યહ સારા ❀ સનાતન ધર્મ પર બડા ઉપકારા

❀ टोहा ❀

असुरी सत्ता अहुत था ॥ ओही समय में मान ।
यह सत्ता जुकाय कर ॥ सनातन धर्म अलवान ॥ ७३
॥ धृति श्री ब्रह्मन्डल का प्रसंग संपूर्ण ॥
॥ जीरसिंह राजा का प्रसंग ॥

❀ टोहा ❀

रामानंद आश्रम पुनि ॥ काशी धाम के भाहि ।
साहज ने सत संग करे ॥ अहुत आनंद सो ताहि ॥ ७४

—: योपाध :—

साहज कभीर का अडा प्रलावा ❀ भारत में सो अहुत इलवा
काशी धाम के ने हैं राजा ❀ जीरसिंह नाम उनके अड साज
राज सत्ता सम्पति अहु होध ❀ सत क्षीर गिनय नहीं कोध
एक दिन नृप को लयजि विचारा ❀ साहज के दर्शन छच्छा मन धारा
अहुत समरथ ने साहज सोध ❀ अपने नगर रहे पुनि बोध
हम दर्शन कर लाल न लीन्हा ❀ है उम लाज्य सो भभकर चीन्हा
छडीदार को तुरत बुलाध ❀ सभ वृत्तान्त कहि कर समुझाध
छडीदार तहां बली गयेजि ❀ स्वामी के आश्रम जहां रहेजि
साहज कभीर रामानंद स्वामी ❀ वन्दन झीन जनि अड नामी
काशी नरेश सदेश जनाध ❀ भिजेक सहित सजही दर्शाध

❀ टोहा ❀

तब साहज कहत लये ॥ छडीदार से सोय ।
काशी राज अहु अडा है ॥ हमे न बहिये कोय ॥ ७५

—: योपाध :—

तब पुनि लय कहे नृप सोध ❀ भभ छच्छा आवन न होध
छडीदार पुनि वापस गयेजि ❀ सभ वृत्तान्त कहत सो लयजि
द्विर राजा मन झीन्हा भिचारा ❀ साहज कभीर धरिवर अवतारा
हम अस भाया राज के मोही ❀ उनको क्या पड़ी है सोही
हमही बलो उनके पुनि पासा ❀ तो नहि है जग में कुछ दांसा

કળીર સાથે કાશીપુરીના રાજા વીરમિહના ગળ્ય મહેલમાં
રાજ-ગણીને ઉપદેશ આપે છે

તખ હાથી પર લયે અસવારા ❀ લીન્હ પુલિસ કુંછ રક્ષન હારા
 થોડે દુર રહી પુનિ નઈ ❀ હાથીસ ઉતર આશ્રમ આઈ
 દોનો પુરૂષ કો બંદન કીન્હા ❀ સંતન કા આશિશ પુનિ લીન્હા
 જોગ્ય આસન જોઠન દીન્હા ❀ સાહબ કળીર બિબેક સો કીન્હા
 મધુર શબ્દ બિબેકકી બાની ❀ રાજન કહા છોડિ અલિમાની
 બહુત ભાંતિસે અસ્તુતિ લાઈ ❀ સાહબ ચરન પડે ઢરિરાઈ

❀ દોહા ❀

સખ અપરાધ ક્ષમા કરો ॥ દોનો પુરૂષ જો આપ ।

મમ જો મહલ પધારી કે ॥ હરો જો લવદુઃખ તાપ ॥ ૭૬

—: ચૌપાઈ :—

સુનિ બિબેક લક્ષિતમય બાની ❀ સાહબને બહુત પ્રિય આની
 સ્વામીજી એસે પુનિ લાપા ❀ સાહબ નવ ધનકર અબિલાપા
 મહલ સે જૂપ સાજ મંગાઈ ❀ ગાજ બાજ સખ તૈયાર કરાઈ
 સાહબ કો હાથી પર જોઠાયો ❀ આપ પીછે જોઠે હપાંચો
 બહુ ઉત્સવ સાથ મેં સોઈ ❀ રાજ મહલ મેં લાયેવ જોઈ
 રતન જડીત સિંહાસન માંહી ❀ સાહબ કો પધરાયેવ તાહી
 રાજ કુટુંબ હંકારે સોહી ❀ સખ રાનીન બુલાયે વોહી
 માણીક રાની બડી જો હોઈ ❀ બુદ્ધિ બિચાર કુશલ હે સોઈ
 સખહી આકર બંદન કીન્હા ❀ સતગુરુ સખકો આશિષ દીન્હા
 બેદ બિહિત પુજેવ બહુ ભાંતી ❀ પેડસ પ્રકાર બહુત સોહાતી
 હંધર તુલ્ય માન જો કીન્હા ❀ આપન ભાગ્ય રાવ તે ચીન્હા

❀ દોહા ❀

સખ કોઈ બેઠ આનન્દ મેં ॥ સાહબ કા મુખ દેખ ।

જેસે શીતલ ચન્દ્રમા ॥ ચકોર સખ દેખત એક ॥ ૭૭

—: ચૌપાઈ :—

સખ કે મન જો જ્ઞાન શ્રી આસા ❀ સુનન ચહત જો બચન પ્રકાશા
 દો કર જોરી નૃપતિ હપાઈ ❀ સતગુરુ ચરન માય નમાઈ
 તવ મુખ સુનન કી તે આશા ❀ કહોં જહાં યમ કી નહિ ત્રાસા

સતગુર સુનત બહુત હપાને ૐ બોલે અમૃત બચન સોહાને
 સત્ય પુરૂષ સૃષ્ટી ઉપજાઈ ૐ બહુત સમય હુઆ સો આઈ
 ચેનન જીવ કહિયે યહ સોઈ ૐ પાંચ તત્વ મેં રહા સમોઈ
 પાપ પુન્ય કર્મ બહુ કરતા ૐ સુખ દુઃખ ભોગન દેહ બહુ ધરતા
 ચૌરાસી લાખ યોનિ છી ધારા ૐ તહાં દુઃખ સહે વાર ન પારા
 બે સુકૃત હોય બલવાના ૐ મનુષ્ય શરીર મિલે સો જાના
 ઉસમે પુન્ય ઔર બે તાહી ૐ શ્રીમંત રાજ જન્મ ધર આહી

ૐ દોહા ૐ

બડે ભાગ્ય યહ તન મીલા ॥ સખ કે ઉપર જનન ।

ચૌરાસી લાખ યોનિ મેં ॥ યહ સમ કોઈ ન આન ॥ ૭૮

—: ચૌપાઈ :—

નર તન મીલા જીવ બડ ભાગી ૐ મોક્ષ સાધન કરે મન ભગી
 વહી જગત મેં બડા કહાઈ ૐ આત્મ કામ કરે મન લાઈ
 સુકીત તખ કરે અધિકાઈ ૐ સકામ ભાવ રહે લે લાઈ
 મનુષ્ય શરીર જીવ જળ ત્યાગી ૐ સ્વર્ગ લોક કો :ભય સુભાગી
 બે સુકૃત મૃત્યુ લોક મેં કીન્હા ૐ સો સુખ સ્વર્ગ મેં ભકર લીન્હા
 સ્વર્ગ સુખ નાના વિધી હોઈ ૐ વહ સુખ ભોગ લે જીવ સોઈ
 હં કંઈ પુન્ય શેષ પ્રભાવા ૐ નૃપ શ્રીમંત ધર જન્મ સોપાયા
 પુત્રી પુત્ર જૈસા સંસ્કારા ૐ તૈસા જન્મ તહાં પુનિ ધારા
 રાજ કુટુંબ મેં બે નર નારી ૐ એક સમ સુખ હોય નહીં સારી
 દૈહિક દેવિક ભૌતિક પીરા ૐ સખ કે બ્યાપા યહી શરીરા
 બે નિસ્કામ સુકૃત જીવ કીન્હા ૐ ઈશ્વર પસંદ ઉનહી કો ચીન્હા
 ઈશ્વર દયા વહ જીવ પર હોઈ ૐ સમસ્ત સંત મોક્ષ પુનિ કોઈ
 ઉન સતસંગ નીર્મલ ઉપદેશા ૐ મોક્ષ કા સાધન કીન હમેશા
 અવા ગમન રહીત લે સોઈ ૐ વોહી આત્મ કો જાનો હોઈ

ૐ દોહા ૐ

ભાગ્ય બડી પ્રધાન હં ॥ રૂપ દુઃખ દેવ સોય ।

ભાગ્ય હોત હૈ કર્મ સે ॥ કર્મ ક્રિયા સે હોય ॥ ૭૯

—: ਘੀਪਾਠ :—

ਕ੍ਰਿਯਾ ਹੈ ਸਾਧਨ ਆਧੀਨਾ ❀ ਤੀਨ ਅੰਦਰ ਦੋ ਘਾਹਰ ਭਨਾ
ਓਸਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਟੁਮ ਭਨੋ ❀ ਸਮਝੇਗੇਂ ਕੋਠ ਘਟੁਰ ਸਧਾਨੋ
ਲਾਘ ਲਾਘ ਮੇਂ ਹੈ ਘਡੁ ਭੇਦਾ ❀ ਨਿਯੰਧ ਕਰੇ ਸੰਤ ਘੀਰ ਵੇਦਾ
ਘਡੁ ਪ੍ਰਕਾਰ ਲਾਘ ਧੁਨਿ ਸੋਧ ❀ ਲਾਘ ਲਧੁ ਦੀਰ੍ਧਿ ਧੁਨਿ ਫੋਧ
ਲਾਘ ਕੇ ਓਪਰ ਸੁਘ ਫੁ:ਘ ਭਨੋ ❀ ਫੁਸਰ ਘੀਰ ਕਈਂ ਨਹਿੰ ਭਾਨੋ
ਲਾਘ ਕੋ ਭਵ ਸੇ ਹੈ ਮਿਲਾਧ ❀ ਧਫ਼ ਸ਼ਕਤਿ ਕੁਝ ਘੀਰ ਘਟਾਧ
ਸੁਲ ਅਸੁਲ ਦੋ ਲਾਘ ਘਘਾਨੀ ❀ ਭਵ ਕੇ ਸੰਗ ਫਰਦਮ ਸੋ ਭਨੀ
ਫੁ:ਘ ਸੁਘ ਅਫ਼ੇ ਦਿਵਸ ਤੇ ਰਾਤੀ ❀ ਪਲ ਪਲ ਆਵਧ ਪਲ ਪਲ ਭਨੀ
ਟੁਮ ਸਘ ਧੁਰ੍ਵ ਸੁਕ੍ਰੁਤ ਘਡ ਕੀਨ੍ਹਾ ❀ ਤੋ ਧੁਨਿ ਭਨਮ ਰਾਭ ਧਰ ਕੀਨ੍ਹਾ
ਘੈਸਾ ਧਰ੍ਮ ਅਘ ਪਾਠੋ ਸੋਧ ❀ ਆਵਾ ਗਮਨ ਫੋਧ ਨਹਿੰ ਤੋਧ
ਰਾਭ ਕਰੋ ਨੀਤੀ ਸੇ ਭਨੀ ❀ ਪ੍ਰਭ ਧੁਨ ਸਮ ਪਾਠੋ ਭਾਨੀ
ਸਤ੍ਯ ਧੁਰ੍ਧ ਸਮਰਥ ਹੈਂ ਸੋਧ ❀ ਓਨਕੀ ਲਕ੍ਤਿ ਕਰੋ ਨਰ ਫੋਧ
ਤੋ ਲਵਸਾਗਰ ਮੇਂ ਨਹੀ ਭਠੀ ❀ ਕਾਮ ਆਫ਼ਿਕ ਭੇ ਸਘੇ ਭੁਲਾਠੀ

❀ ਫੋਫ਼ਾ ❀

ਸਤ੍ਯ ਲੋਕ ਵਫ਼ ਧਾਮ ਹੈ ॥ ਸਮਰਥ ਕਾ ਫਰਘਾਰ ।

ਤਫ਼ਾਂ ਭਵ ਭੇ ਭਧ ਧੁਨਿ ॥ ਆਵਧ ਨ ਫੁਭ ਘਾਰ ॥ ੮੦

—: ਘੀਪਾਠ :—

ਸਤ੍ਯ ਜ਼ਾਨ ਆਤਮ ਕਾ ਕਾਭੂ ❀ ਸਾਫ਼ਘ ਮੁਖੇ ਸੁਨਾ ਭੇ ਆਭੂ
ਰਾਭ ਘੀਰਸਿੰਘ ਘੀ ਰਨੀਵਾਸੂ ❀ ਸਘ ਫਰ ਮਨ ਲਕ੍ਤਿ ਲਰ ਭਧੂ
ਨ੍ਰੁਪਤਘ ਘਿਨਧ ਘਡੁ ਘਿਧਿ ਕੀਨ੍ਹਾ ❀ ਸਾਫ਼ਘ ਅਰਨ ਪਠੇ ਆਧੀਨਾ
ਰਾਨੀਨ ਘਿਨਧ ਕਰੇ ਸਘ ਆਰੀ ❀ ਮੈਂ ਸਾਫ਼ਘ ਟੁਮ੍ਹਰੀ ਘਲਿਫ਼ਾਰੀ
ਭਾਧਿਕ ਰਾਨੀ ਘਡੁਤ ਸਧਾਨੀ ❀ ਵੋ ਰਾਭ ਕੋ ਘਡੁ ਮਿਧ ਭਨੀ
ਰਾਭ ਨੀਤਿ ਕਾ ਅੰਗ ਸਘ ਭਨਧ ❀ ਰੁਪ ਰਾਸ਼ੀ ਗੁਧੁ ਤੋਧ ਘਘਾਨਧ
ਭਾਧੀਕਵਤੀ ਘੋਲੀ ਫਧਧਿ ❀ ਸਾਫ਼ਘ ਅਰਨੋ ਸਿਸ਼ ਨਵਾਧ
ਭਧੁਰ ਘਧਨ ਘੀਵੇਕ ਸੇ ਭਾਨੀ ❀ ਲਰਾ ਅਰ੍ਥ ਗੁਧੁ ਸੋ ਭਨੀ
ਧਨ੍ਧ ਭਾਧ ਫਮ ਸਘਕਰ ਆਠੀ ❀ ਫਮਕੋ ਫਰ੍ਸ਼ ਫੀਨ੍ਹ ਭੇ ਤਾਠੀ
ਰਾਨ੍ਧ ਫੁਫ਼ਮ ਪ੍ਰਭ ਧਨ੍ਧ ਸੋਧ ❀ ਭੇ ਟੁਮ ਪ੍ਰਗਟ ਕਾਸ਼ੀ ਮੇਂ ਫੋਧ

આપહિ બડા દેવ સખ લાગો ❀ હમ સખ અણુવ લખ લાગો
બડ પ્રભાવ આપ કા સોઈ ❀ હમકો સુનન મેં આયા જોઈ
હે પ્રભુ કવન દેવ તુમ આઈ ❀ સો પહિયાન કહો સખ તાઈ
❀ દોહા ❀

માણિકવતી રાની પુનિ ॥ ઔર ખિરસિંહ રાવ ।

રાજકુટુંબ સખ વીન્ય કરે ॥ બહુ બિધિ આનંદ આવ ॥ ૮૧

—: ચોપાઈ :—

દો કર જોર કહા નૃપ બાની ❀ સાહબ આપ સમરથ બડ જાની
એક બાત મેં પૂછો તોઈ ❀ દાસ જાનિ કહો સખ મોઈ
કહત લય ડર લગત મોઈ ❀ ધર્મ પિતા સે લય ના હોઈ
આપકે પ્રતિ બાત બહુ ચલતી ❀ સમાજ જુદા મનમેં પુનિ ધરતી
હમ સખ સુના સો જો કહેજી ❀ મનમાં આપ માખ જાનિ લહેજી
જો અપ શબ્દ બોલી પુનિ જાઈ ❀ સો પ્રભુ કામા છીડો હર્ષાઈ
જ્યોતિ સ્વરૂપે આપે આયે ❀ લહર તાલ મેં દેહ બનાયે
સૃષ્ટી જળ સે વિધિ ઉપજાઈ ❀ એસા જનમ સુના નહિ આઈ
જો સખ લોગ કહત હોય ગયજી ❀ આપ જો કહો સત્ય જો લયજી
ગૌરીશંકર હૈ દ્વિજ રાઈ ❀ ઉનધર લીલા બહુત બતાઈ

❀ દોહા ❀

રામાનંદ કો રૂપ દો ॥ આપ દેખાયો સોય ।

સ્વામી કો વિશ્વાસ હુવા ॥ બડા દેવ કોઈ હોય ॥ ૮૨

—: ચોપાઈ :—

શાહ સિકન્દર કા કપટ નિવારી ❀ આશીર્વાદ દિયો સુખ કારી
શેખતકી બહુ જુલમી સોઈ ❀ હાથી મારન છોડા હોઈ
સિંહરૂપ તખ આપ દિખાયો ❀ હાથી લામ ગયો નહિ આયો
ગંગા નદીમેં દીન હુમાઈ ❀ હુમે નહીં આયો હર્ષાઈ
સૂખા કાઠ મેં આગ લગાયો ❀ બીચ મેં આપે કો બેઠાયો
તો લી જલે નહીં તુમ જાનો ❀ સાંચ કુંડ સંગ કસ માનો
સત્ય બાત તુમ દેવ બતાઈ ❀ લોગોં સખ એસે સો ગાધ

યહ સખ વિધા તુમ કસ જના ❀ ગુર મિલા આપહિ પહિયાના
રામાનન્દ તો યહ નહિ જની ❀ રામ રામ કરૈ મુદ્ધ મન આની
આપ તો સાહબ ભોલે ભાલે ❀ સિદ્ધી બહુત સ્વારથ નહી પાલે

❀ દોહા ❀

યહ બડી સિદ્ધી હોય જો ॥ હમ સખ જિવ મેં કોય ।

કરો સાહિબી ભોગ સખ ॥ જગ બસ રાખો સોય ॥ ૮૩

—: ચોપાઈ :—

એસા બચન સુના નૃપ કેરી ❀ સખ રનિવાસ હંસે એક ઢેરી
રાજકુટુંબ સખ હંસિ હંસિ પરહી ❀ સાહબ અનંદ મનમેં બહુ ભરહી
સાહબ પર અન્તર બહુ ભાવા ❀ ઉપર વ્યંગ જો વચન સુનાવા
તખ નર નાહ કહેઉ કર જોરી ❀ ઔર પ્રસંગ યાદ હોય મોરી
કમાલ કમાલી મુદાં હોઈ ❀ અને સજવન કીહો જો સોઈ
સીકન્દર લોદિકો શિષ્ય કીન્હા ❀ હિન્દુ ધર્મ કા રક્ષન લીન્હા
દિલી રાજ ભેંટ મેં દીન્હો ❀ વહ નહિ લિયા ત્યાગ ભલ કીન્હો
એક કામ આપ બડા કારા ❀ એસા કામ કોઈ નહિ ધારા
વહ મહિમા હમ કહં લગ માઈ ❀ શેષ શારદા પાર ન પાઈ
શાહશેખરિ પ્રભાવ દેખાઈ ❀ જુલ્મ ભયંકર બન્દ કરાઈ
સખ નર નારી ભારત કે માહી ❀ યવન ત્રાસ મૂજત સખ તાહી
સુખસાન્તી હિન્દુક દીન્હા ❀ આપહિ બડા કામ યહ કીન્હા

❀ દોહા ❀

ભારત હિન્દુ ગાય સમ ॥ સિંહ સમ યવન બલવાન ।

સાહબ પ્રભાવ લિખ સમ ॥ યવન કા મદેં માન ॥ ૮૪

—: ચોપાઈ :—

સિદ્ધો સે વિવાદ જખ હોઈ ❀ આપ ગગન મેં બેઠે સોઈ
દક્ષિન દેશ તોતાદરી જઈ ❀ હૈંસા સે તો બેદ પહાઈ
કોઈ કારન પડિ સો આયો ❀ બહુત રૂપ સખકો દર્શાયો
યહ સખ ખાત હમ જો જના ❀ દુસર મુખ સુના જો માના
એ સખ સત્ય જુઠ કી હોઈ ❀ સાહબ સત્ય કહો યુનિ સોઈ

ભૂપ યહી વિધિ કહઈ જખાને ❀ સાહબ સુનિ બહુત મુશકાને
એક તરફ મોહી હોંય સદેહ ❀ દુસર તરફ લાગય સત્ય ચેહ
સાહબ કવન પુરુષ તુમ હોઈ ❀ રામ કૃષ્ણ કહત કોઈ સોઈ
કોઈ કહત જહુ મંત્ર બહુ જાને ❀ ઈસસે ચમનકાર બહુ આને
સાહબ સત્ય સત્ય તુમ લાપો ❀ દાસ સે કુછ ઊપાય ના રાખો

❀ દોહા ❀

કાશી પૂરી જો ધન્ય હૈ ॥ ધન્ય પુર બાસી જન ।

રાજ કુટુંબ જો ધન્ય હૈ ॥ આપ જહાં મહેમાન ॥ ૮૫

—: ચૌપાઈ :—

હમ સબ દાસ આપકા હોઈ ❀ હમપર કૃપા કીન્હ બલ સોઈ
રાજ મહલ ધન્ય સો આજુ ❀ આપ પધારે લા મમ કાજુ
મંગલ મહલ સબે સોહાયો ❀ આનંદ આનંદ સબ ભરિ આયો
કાશીમ પ્રગટ લયે તુમ સોઈ ❀ થોડા સમય ગયે પુનિ હોઈ
થોડી ઉમર કિન્હો બડ કામા ❀ હમકો લાગત તુમ હો રામા
આપન સબ પહિયાન જખાની ❀ જિસસે સખી સદેહ નશાની
એસા પ્રશન કિન નૃપ સોઈ ❀ સતગુર કે મન આનંદ હોઈ
મધુર બચન જોલે સુર નાયક ❀ રાજ કુટુંબ સુનો સબ લાયક
અમર લોક ધામ જો હોઈ ❀ સબ ધામો કે ઉપર સોઈ
સમરથ સત્ય પુરુષ તહાં રહઈ ❀ એક રામ શશી કોટિ લબઈ
ઉન્હે સમરથ સૃષ્ટી ફેલાઈ ❀ ઉનકી મહિમા વણી ન જઈ

❀ દોહા ❀

વો સમરથ ઔ મૈ પુનિ ॥ એક રૂપ સો જન ।

જવ દુઃખી જખ દેખઈ ॥ વહીં સે કરો પયાન ॥ ૮૬

—: ચૌપાઈ :—

તેજ પ્રકાશ સે દેહ જનાઈ ❀ ગર્ભ બાસ મેં હમ ન જઈ
ઈશ્વર રૂપ મૈ જગ ઉપજાયો ❀ ગુર રૂપ મુકતાવન આયો
યુગન યુગન મેં મૈ ચલિઆગી ❀ જો ચીન્હા તેહિ લોક પકાગી
રજ બીજ સે હમ નહીં આયે ❀ કર્મ શુભા શુભ નહિ ફસાયે

જે અવતાર ઋષી મુનિ દેવા ❀ કોઈ કોઈ મમ જનન્ય ભેવા
હમ સ્વયં સખ શક્તિ લાયે ❀ જે આહોં ઝો કરી બતાયે
પાય તત્વ પ્રકૃતી જે બાસા ❀ હમરે શરીર ઇનકર ન આસા
હાડ ચામ કા નહિં શરીરા ❀ કોઈ દુઃખ વ્યાપે નહિં પીરા
બૂત પિયાસ કો હમ ન માનો ❀ જાદુ મંત્ર કો હમ નહિં જાનો
હમ જે હું સમઝો નૃપ સોઈ ❀ કરો પરીક્ષા તુમ પુનિ જોઈ

❀ દોહા ❀

જગત કે સખહી જીવ કો ॥ અપની બુદ્ધિ પ્રમાન ।
જેસા જિસકો સમઝ જે ॥ વૈસે હી વો જાન ॥ ૮૭
સાહબ મુખ પહિચાન મુનિ ॥ હર્ષે બહુત અનન્દ ।
નૃપ સહિત રનિવાસ તો ॥ માનો પરમાનન્દ ॥ ૮૮

—: ચોપાઈ :—

સાહબ કી આજ્ઞા જે પાઈ ❀ સખ ભોજન વિશ્રામ કરાઈ
નૃપ બડિ રાની કા મત લીન્હા ❀ ગુરૂ મંત્ર લિયે બીનય સો કીન્હા
સાહબ ખુશી ભયો યહ જાની ❀ ઉત્તમ સમય બસ્તુ સખ આની
સખ તૈયાર અચ્છી બીધિ કીન્હા ❀ ધર્મ યજ્ઞ ચૌકા સો દીન્હા
પ્રથમ બીરસિંહ રાજ જાની ❀ સખ રનિવાસ મંત્ર દિયે આની
રાજ કુટુંબ ગુરૂ પુત્રી કીન્હા ❀ પીછે બહુત કો દીક્ષા દીન્હા
નિયમ ધર્મ કા રાહ બતાયો ❀ ધ્યાન કરન કો નીત સમઝાવો
સત્ય નામ બોલો હર્ષાઈ ❀ ઇસિસે કાલ દગા મિટ જાઈ
યહ સખ પ્રસંગ હુઆ જબ પૂરી ❀ પ્રસાદ અશીષ દીન્હ પુનિ ભરી
ઉસી સમય બીચ અસ ભયજી ❀ એક દિન નૃપ સતગુરૂ સે કહેજી

❀ દોહા ❀

સાહબ સે બહુ બીનય કીન ॥ રાવ પગે પુનિ લાગ ।
હમરે સાચ પધારો જે ॥ હમ સખકા બડ લાગ ॥ ૮૯

—: ચોપાઈ :—

હમ સો જાત જંગલકી વોરા ❀ આપ ચલો હમ કરો નીહારા
ચલન ઇચ્છા સાહબ દર્શાઈ ❀ નિજ સ્વારી હાથીપ બેઠાઈ

ધોડે સવાર થોડે પુનિ લીન્હા ૐ આપ ધોડે પર ચઢે પ્રવીના
 પહાડ જંગલ આયે સો ભારી ૐ આનંદ હુઆ સખકે મન ઝારી
 ફિરત ફીરત મધ્યાન્હ હો ગયળી ૐ સખકો ખ્યાસ લગા સો લયળી
 પાની કા બહુ કીન્હ તપાસા ૐ મિલા ન પાની ભયે નિરાસા
 કહ નરેશ સાહબ સે સોઈ ૐ પાની બિન સખ કો દુઃખ હોઈ
 સાહબ કહા સુનો નર નાહ ૐ એક શૈલ પર સરોવર તાહ
 ધોડે સવાર કહા અસ બાની ૐ હમ સખ ફિરે દેખા નહિ પાની
 તબ સાહબ કહા સમઝાઈ ૐ જહાં તલાવ તુમ નહિ જાઈ
 ૐ દોહા ૐ

રાજા કહે સવાર સે ॥ દેખિ આવો પુનિ સોય ।

સાહબ કહત સત્ય હૈ ॥ વૃથા વચન ન હોય ॥ ૯૦

—: ચૌપાઈ :—

દો સવાર ગયે પુનિ જહવાં ૐ સાહબ કહા રહા સો તહવાં
 દેખે પહાડ પર ભરા તલાવા ૐ હર્ષે બહુત આનંદ હોય જવા
 ધોડે સહિત જલ પિયા અધાઈ ૐ ચાંદી ઝારી જલ ભરી લાઈ
 રાજા કો સો ઝારી દીન્હા ૐ કહેજી તલાવ પાની ભરા ચિન્હા
 સખ કોઈ આય દેખે પુનિ કેસે ૐ ભરા તલાવ પૂરન જલ જૈસે
 સખ કોઈ પાન કીન રનાના ૐ બૈઠે જય વૃક્ષ તલ આના
 નૃપ મન મેં કરે બિચારા ૐ ચહ પ્રભાવ સતગુર કા સારા
 વહી સવાર ફિર ફેજવાઈ ૐ દેખિ આવ જલ હૈ કી નાઈ
 ગયે દેખે જલ નાહી તલાવા ૐ હાથી ઘોડ પગ ચિન્હ ન પાવા
 સો ફિર આય ગયે નૃપ પાહી ૐ સખ વૃતાન્ત કહીકર સમુઝાહી

ૐ દોહા ૐ

બીર સીંહ કહને લગે ॥ સુનો મહા બલકાર ।

અપને સખકે જો લિયે ॥ સતગુર કા ઉપકાર ॥ ૯૧

—: ચૌપાઈ :—

કહેજી જપ સખ કો સમુઝાઈ ૐ અપના રક્ષન સાહબ કરાઈ
 સાહબ ચરન પડે સખ જાઈ ૐ બહુત પ્રકાર બિનય સો લાઈ

સખ કોઈ કાશી મેં તે આયો ❀ મહલ મેં સાહબ નિવાસ કરાયો
 સેવા કા પ્રબન્ધ સો કીન્હા ❀ સખ વૃતાન્ત રાનીકો કહ દીન્હા
 માણિક દેવી ભૂપ સે કાહી ❀ યહ સાહબ મનુષ્ય કોઈ નાહી
 સ્વયં પ્રભુજે લિન્હ અવતારા ❀ સંત ભક્ત હિત બચરે જગ સારા
 માણીકદેવી અસ બચન ઉચારા ❀ એક બાત નૃપ મુનો હમારા
 સાહબ કબીર આપન ગુરુ આહી ❀ મંત્ર ઉપદેશ કીન પુનિ તાહી
 શિષ્ય ફર્જ ભેટ કુછ દીન્હા ❀ ગુરુ ફર્જ ઉપદેશ ભલ કીન્હા
 દેવો મકાન ભેંટ મેં પાકા ❀ આપન ફર્જ કરો તુમ શીષ્યકા
 ❀ દોહા ❀

નૃપ રાની વિચાર કરિ ॥ રાજકુટુંબ મત લીન્હ ।
 આયે દોનો ચરન પડે ॥ સાહબ સો કહિ દીન્હ ॥ ૬૨

—: ચૌપાઈ :—

તબે ભૂપ અસ બોલત ભયર્ગી ❀ સાહબ અર્જ મુનો સો કહેગી
 આપ ઇશ્વર કુછ ઇચ્છા નાહી ❀ યહ સખ જગત આપ કા આહી
 આપ કી વસ્તુ આપકો દીન્હા ❀ ઇસ મેં કુછ બડા નહિ કીન્હા
 તો ભી ધર્મ કા યહ હૈ રીતી ❀ શિષ્ય સેવા ગુરુ પર પ્રીતી
 એક મકાન આશ્રમ યોગ્ય હોહી ❀ ગુરુ ભેંટ મેં સૌંપત તોહી
 તે પ્રભુ કરો તુમ અંગીકારા ❀ અહો ભાગ્ય જો હોય હમારા
 સાહબ કો યહ નહીં સોહાઈ ❀ સ્વામી પાસે ચલન દર્શાઈ
 માન સહિત જૂપતિ લે આયેવ ❀ સાહબ સ્વામી આનન્દ મનછાયેવ
 તવ નર નાહ સ્વામી પદ વન્દે ❀ આપન માની તે ભાગ્ય અનન્દે
 સંતો કો બંદન જો કીન્હા ❀ આશ્રમ વિષય પ્રસંગ કહિ દીન્હા
 તબ નૃપ સ્વામી કો દર્શાઈ ❀ સાહબ ભેંટ લેય નહી તાઈ

❀ દોહા ❀

તો મમ અન્ન જલ ન કરો ॥ રાની સહિત સો માન ।
 સાહબ ભેંટ સ્વિકાર હી ॥ તો મમ મંગલ બત ॥ ૬૩

—: ચૌપાઈ :—

રામાનન્દ કહેવ પુનિ તાહી ❀ સાહબ કબીર મુનો ચિત્ત લાહી

આપ તો સ્વયમ્ ઇશ કહાઈ ❀ આપ કા આશ્રમ સખી આઈ
તો ભી પ્રેમ કી રીત બખાની ❀ રાખો પ્રેમ અચ્છા યહ માની
જો આશ્રમ નૃપ ભેટ મેં દીન્હા ❀ પ્રેમ સે સ્વીકારો ભલ કીન્હા
તહાં ઉપદેશ કરો રહિ જાની ❀ પ્રજા સુખી કરો મન માની
રાજા શ્રી પ્રતિજ્ઞા દેખી ❀ સ્વામી બચત માન કર પેખી
સાહબ ભેટ સ્વીકારેવ સોઈ ❀ વહીકબીર આશ્રમ નામ ભાસોઈ
વહ સ્થલ પર આજહિ માનો ❀ કબીર આશ્રમ નામ પહિચાનો
❀ દોહા ❀

અપને આશ્રમ મેં રહી ॥ સાહબ કબીર હૈ સોય ।

તપસી કે જો ઇષ્ટ હૈ ॥ હંસ ભૂપ હૈ ભોય ॥ ૯૪

॥ ઇતિ શ્રી રાજા બીરસિંહકા પ્રસંગ સંપૂર્ણ ॥

॥ રાજા રામસિંહ વાઘેલા કા પ્રસંગ ॥

—: ચૌપાઈ :—

સજ્જન સુનો યહ પ્રસંગ રસીલા ❀ સાહબ કબીર કરે જો લીલા
એક દિન અંતર ધ્યાન હો જહીં ❀ પ્રગટે બાંદો ગઢ મેં તાહીં
વર્તમાન મેં રેવા કહવાઈ ❀ કિલા બાંદો ગઢ બહુત સોહાઈ
શહર પાસ એક સેમર તાહીં ❀ તે વૃક્ષ તલ આસન કિયે આહીં
જમીન સે ત્રીન હાથ તે જાની ❀ ઊંચે બેઠે હૈ સુખ ખાની
યહ પ્રસંગ બહુત સખ દેખા ❀ જાય કહેજી નૃપ સેહિ બિપેખા
રાજા રામસિંહ તે પુનિ આયો ❀ ઘટના દેખી અચરજ બિખાયો
રૂપ બહુત સો બાલ કિશોરા ❀ બેઠે કિરન કિરે ચહું ઓરા
અધરે મેં બિરાજત જેહીં ❀ ચિંતા બિના લાગત હૈ તેહીં
રાજા રામસિંહ બિનય બહુ કીન્હા ❀ ભાગ્ય બડી મમ દર્શન દીન્હા
❀ દોહા ❀

દયા કરો નિજ દાસ પર ॥ મહલ પધારો જાનિ ।

સેવા કર મેં આપકા ॥ આજ્ઞા શીર પર માનિ ॥ ૯૫

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ ઇચ્છા જાનિ દર્શાઈ ❀ ગાજ બાજ ઉત્સાહ કરાઈ
બહુત ધામ ધુમ કે સાથા ❀ મહલ મેં આયે હંસ કે નાથા

तहां सुन्दर सिंहासन सोहैं ❁ वहां गिराजै सभ करमन मोहैं
रानीन सहित कुटुम्भ सभ ज़ारी ❁ पोटस प्रकार नृप नृप क्षारी
साहज सनमुज भेटे तब रहेजि ❁ हो कर जेरि कहत नृप भयजि
दीना नाथ कहो सुणदाह ❁ आपन नाम धाम काम सो गाह
राज प्रश्न कीन्ह येहि लांती ❁ साहज कहा मन माहि सोहाती
राज कुटुम्भ सुनो यित लाह ❁ मैं आपन सभ भेद बताह
सत्य लोक अमर पुर धामा ❁ समरथ जहां किये मुकामा
सभ देवां के उपर बनो ❁ उनके उपर कोह ना मानो

❁ दोहा ❁

समरथ प्रहल जे धनी है ॥ हम उन अेक स्वरूप ।

एव दुःखी के क्षरने ॥ गुर जनैव सो रूप ॥ ६६

—: चौपाई :—

सत्य लोक भमं जमानो धामा ❁ एव को सुखी करो भम कामा
नाम हमार कपीर कहाये ❁ क्षारी धाम से आज पुनि आये
अधेल वंश जे आप का ताई ❁ भम आशिष से हुआ है आही
राज को जपर था सोह ❁ साहज अशीश अधेल जे होह
ऐसा शण्ड साहज का लनी ❁ रामसीह आश्वयं भड मानी
स्वयं प्रहल कपीर तुम आही ❁ अधेव अंस तव उत्पन्न माही
तो विश्वास होय मन नीके ❁ आपहि साहज कपीर ते लके
साहज कहा जे सुनो नरेशा ❁ कलयुग युग प्रथम प्रवेशा
अमर धाम से मैं बलि आये ❁ भ्रान्त उरीशा में प्रगटाये
सिन्ध देशी जगदीश को थापी ❁ वहां से आवेव गुजरात में आपी
सोलांही राज राज तहां करही ❁ धर्म निति में जहुत आयरही

❁ दोहा ❁

- धर्म लक्षित में प्रेम जहुत ॥ ते रानी का होय ।

साधु सन्त गरीब को ॥ भोजन दान दे सोय ॥ ६७

—: चौपाई :—

अेक दिवस अस जना प्रसंगा ❁ राज में भोजन संत सभ संगी
हम नहिं गये भोजन का सोह ❁ तब नृप प्रगट करायो होह

કોઈ સંત ભોજન બિન નાહી ❀ મમ સો નેમ એહી કહાહી
 તહાં કિ પ્રભ કહે અસ બાની ❀ મુનો નરેશ હમે યહ જની
 એક સંત ભોજન નહિ આયે ❀ બેડે હે પુનિ 'બહુ હર્ષાયે
 રાજ રાની મમ પહ આઈ ❀ બંદન કરિ બહુ વિનય મુનાઈ
 રાની કહઉ બિબેક શ્રી બાતા ❀ ભોજન લિયે ચત્રો જે તાતા
 તબ હમ કહા રાની સમુઝાહી ❀ ભોજન હમ જરૂર નહિ આહી
 નૃપ રાની કો અચરજ લાગા ❀ મમ પગ પડે બિનય મન ભગા
 રાજ કહેજી દોઝી કર જેરી ❀ હમરે નહિ કિશોર કિશોરી
 ❀ દોહા ❀

પુત્ર લિયે બહુ બિનય શ્રીન ॥ મેં પુનિ આશિષ દીન્હ ।

દો પુત્ર પુનિ હોયગે ॥ એક સિંહ સમ લીન્હ ॥ ૯૮

—: ચૌપાઈ :—

યહ આશિષ મુના જળ જની ❀ દોનો ખુશી હુએ મન માની
 હમરે લિયે આશ્રમ બનાઈ ❀ તહાં હમ રહે ઉપદેશ જનાઈ
 દો મુત સમય હુઆ તબ જનો ❀ રાની જન્મ દિયે જે માનો
 એક સિંહ સમ જે હે રૂપા ❀ દુસર મનુષ્ય સમ બહુત સ્વરૂપા
 સિંહ સમ બાલક રાની દેખા ❀ લય મેં રાજક કહેતો બીધેખા
 રાજ હમે બુલાયવ સોઈ ❀ દોનો કુંવર પગે એતેવ જેઈ
 આશિર્વાદ દીન્હ હમ તાહી ❀ કહેજી કુંવર બડ લાગી આહી
 બડા કુંવર જે સિંહ સમ તાહી ❀ નામ બ્યધ દેવ રાખો આહી
 બડા રાજ સર્મિંધી જે હોઈ ❀ બાધેલ વંશ ચત્રે ધનસે સોઈ
 છોટે કુંવર બહુ રૂપ બખાના ❀ લાગ્ય વંત હોઈ હે જમ જાના

❀ દોહા ❀

હમ પુનિ રાજ સે કહા ॥ રેવાં બસો તુમ સોય ।

સખ મુખ સંપતિ રાજ બડા ॥ મમ આશિષ સે હોય ॥ ૯૯

—: ચૌપાઈ :—

રાજ રાની દોનો જાનો ❀ રાજ કુંવર દોનો સો માનો
 શિષ્ય હમાર હુએ સખ સોઈ ❀ સત્ય એહી રામસિંહ હોઈ
 અપને વંશ કી ઉત્પતિ જાને ❀ રાજ રાની સખ હર્ષાને

राज कुटुम्भ सभ हर्षित लयति ❀ साहज पर प्रेम बहुत होय गयति
 भडी रानी कमलावती ताहीं ❀ साहज से बिनय करत बहुत आहीं
 भायेल वंश की उत्पत्ती होई ❀ आपछि डेर आशिष हैं सोई
 भायेल वंश 'मुणी के हेतु ❀ आपै आशिष दीन धर्म' सेतु
 भायेल वंश का अटक कहाये ❀ भंगल शब्द आपछि मुअ गाये
 बहुत प्रभाव ने साहज ताहीं ❀ भायेल वंश पर आपका आहीं
 आपका रुखी ते सो जनो ❀ भायेल वंश हरदम का मानो
 ❀ दोहा ❀

मुअ साहीणी राज धन ॥ राज कुटुम्भ सभ ताहिं ।
 यह सभ है पुनि आपका ॥ हम सभ दास ने आहिं ॥ १००
 रामसिंह भोलत लये ॥ दोनो कर शिश नभाय ।
 साहज नाम प्रभाव कुछ ॥ वखौं करे ने आय ॥ १०१

—: चौपाई :—

साहज भ्रम सुना जण याहीं ❀ भोले वचन अमृत सभ ताहीं
 तप दान यज्ञ बहुत करहीं ❀ वड प्रभाव आवत है उनहीं
 सार नाम धनसे अड जनो ❀ सभ शुल गुण धर्म ने मानो
 सत्य नाम का लप कराहीं ❀ मनसा वाचा कर्म सो आहीं
 कर्म शुभा शुल इल ने त्यागा ❀ सुरता नय प्रद भे' लागा
 ध्यान बोही निःतत्वो ने पाई ❀ ध्यानहि परम तप कहवाई
 ऐसा पुरुष जग में अहु थोड़े ❀ ने चैतन ध्यान मन नेडे
 उन संतन का दर्शन दूरी ❀ लाज्य अडे पावय वह बूरी
 तत्व निरक्षर ध्यान ने धारा ❀ पंचामृत सो करी डारा
 ज्ञान योग लक्षित सेवा धारे ❀ ध्यान ओही पंचामृत वारे

❀ दोहा ❀

सार शब्द ने अस्तु है ॥ राजन जनो ताहिं ।
 सतगुरु सेवा ने करी ॥ जनत वाही आहिं ॥ १०२

—: चौपाई :—

सुरतीभ लरा स्नेह सो नेई ❀ बोही तत्व अड जनय सोई

પરમ નિઃકાર બડા બે સાકે ❀ ગુપ્ત મેં ગુપ્ત સમરથ હૈ બડે
મૂલ મંત્ર સાર પૂનિ શબ્દા ❀ સર્વ કો અપરન કરૈ અતંદા
સખ કો ધારન કિયે તે સોઈ ❀ ઉસી આધર પર સખ હોઈ
શત કરોડ બ્રહ્માંડ બડ જાની ❀ અનન્ત કોટિ વિસ્તાર બખાની
સખ લોકો કે ઉપર જાનો ❀ પુષ્પ દ્વિપ સત લોક બખાનો
દ્વિપ પુરુષ પ્રકાશ બે તાહી ❀ હીરા માણીક જડા બે વાહી
બહુત મુગન્ય પંખુરીમ નાના ❀ પુરુષ પ્રકાશ વર્ણુત નહિ જાના
રખિ શશિ કોટી સખ પ્રકાશા ❀ એક રોમ મેં બહુત ઉભશા
તાહાં કમલ અદ્ભુદ બડ જાનો ❀ પંખુરી સપ્ત બિશાલે માનો

❀ દોહા ❀

મહત્વ પૂરન' સે બારા ॥ વહિ પુરુષ ૧૬૧ ૩૫ ।

નિઃકારતે કહત હૈ ॥ સમજો વોહિ સ્વરૂપ ॥ ૧૦૩

—: ચોપાઈ :—

નિરાકાર સાકાર બે હોઈ ❀ દોનો મધ્ય રૂપ તે સોઈ
યહ સ્વરૂપ બડા સો જાની ❀ દોનો સે વિલક્ષણ માની
નિરાકાર સાકાર બે સોઈ ❀ દોનો કો પ્રકાશય વોઈ
નિરાકાર ઉસી કો સખ કહતે ❀ કુંછ આકાર નદી સો ગહતે
બેદ નિરાકાર કહિ કર ગાઈ ❀ કુરાન બેચુન ખુદા બતલાઈ
દ્રષ્ટિ મેં વહ રૂપ ન આવય ❀ નિરાકાર સખ ઉસકો ગાવય
મન કા જસ રૂપ બખાની ❀ દ્રષ્ટિમ ના આવય જાની
એસા રૂપ ઈવર કહરાઈ ❀ સખ કોઈ નિશ્ચય કીન સો આઈ
દુસર સકાર કહો બખાની ❀ પાંચ તત્વ સો ઈન્દ્રીય જાની
ચલત ફિરત હૈ બે પુનિ સોઈ ❀ દેખન સુનન મેં આવય બેઈ

❀ દોહા ❀

વહી 'નિરાકાર' કહત હૈ ॥ દેહ રૂપ કા જાન ।

ઉન દોનો કે બીચ મેં ॥ તાહિ રૂપ પદ્ધિયાન ॥ ૧૦૪

—: ચોપાઈ :—

બે રૂપ હૈ નિત પ્રકાશા ❀ નિરાકાર કો જાનય તાશા

निराकार कुछ रूप न होही ❀ आगे येने पुरुष हैं नेही
निराकार से लिनन तुम बनो ❀ ऐसे सार शब्द ने मानो
साकार के ने शक्ति देही ❀ वह साकार से लिनन ने तेही
वही तत्व साकार न होई ❀ साकार के उपर है पुनि सोई
साकार के ने करो अपना ❀ निराकार हुसर पुनि बनो
होनो तत्व के उपर प्रकाशी ❀ आनन्द रूप लरा है नसी
आदि नाम प्रमुदित है सोई ❀ सतयित आनन्द है सभ नेई
तहां हंस आनन्द बहुत करही ❀ पुरुष दर्शन पल पल ने मिलही
ने पुरुष घट भाई भिराने ❀ वही पुरुष सत्य लोक निवाने

❀ दोहा ❀

भाँड़ेर बितर ऐक हैं ॥ निःक्षर सोय मान ।

एव रहे घट में पुनि ॥ तब तक आनंद जन ॥ १०५

—: चौपाई :—

शरीर त्याग कीन एव सोई ❀ सत्य लोक में नय ने होई
लोह युंभक अस बनो रीती ❀ भियय पुरुष एव यह प्रीती
जय एव नय पुरुष के धामा ❀ आनन्द मुण पावय विश्रामा
तीन शक्ति पुरुष के पासा ❀ उलया चित्त उल्लघनी तासा
वह भड मुण वर्णी नहि नेही ❀ सुरता सात हंस मोक्ष आही
स्वाति सहज सरवथा बनो ❀ सिन्धु अंकुर सार पहियाना
सू दया मुसिला है पुनि ताही ❀ यह सुरता के नाम कहाही
योग एत ज्ञानी भम नामा ❀ पुरुष भम ऐक रूप सो नामा
युगन युगन आये ससार ❀ राजन सुनो यह अनन हमारा
यह सभ ज्ञान प्रसंग के जाने ❀ सुन साहज मुण बहुत हपाने

❀ दोहा ❀

राजीन सहित कुटुम्भ सभ ॥ साहज चरन पडे नय ।

अहुत लांति से चिनय करी ॥ अपना लाग्य सराय ॥ १०६

—: चौपाई :—

राससिंह कमलावती रानी ❀ गुर भंत्र विरे जिनय अहु कानी

સાહબ મન પસંદ સો લયેવ ૐ સમય આય સળ સાજ મગાયેવ
 સાત્વિક ચૌકા કરેજી જાની ૐ નિર્ગુન બ્રહ્મ પુજ્યો આની
 રાજ રામસિંહ વો સળ રાની ૐ ગુરૂ મંત્ર સળ કો દિયે જાની
 રાજ કુટુમ્બ ઔર બહુ તેહી ૐ સળ કો મંત્ર કહા પુનિ વેહી
 અચાર બિચાર જાપ કરાઈ ૐ સત્યનામ કા રટન લગાઈ
 આપન ચરિત અચ્છા સળ રાખી ૐ દ્વેષ ભાવ નિન્દા નહિ ભાખી
 પ્રાણ સમાન પ્રજા કો રાખો ૐ યહ પુનિ હોય તુમહારો સાખો
 યહ સળ કામ પૂરન હોય મયેજી ૐ જ્ઞાન પ્રસાદ સળહી કો મિલજી
 સાહબ પગે લાગિ પુનિ સોઈ ૐ રાજકુટુમ્બ બિનય બડ જોઈ

ૐ દોહા ૐ

રામસિંહ સે કહત લયે ॥ સાહબ કૃપા નિધાન ।

પ્રસ્થાન મેં કિન ચહું ॥ કાશી પુરિ સો જાન ॥ ૧૦૭

—: ચૌપાઈ :—

યહ કહિ આદમ્ય જો હોય ગયજી ૐ રાજ કુટુમ્બ ચિન્તા મેં લયજી
 રામસિંહ કો ચિન્તા હોઈ ૐ સાહબ ચલે ગયે પુનિ સોઈ
 પ્રિયા પાઠક સુનો મન ધારી ૐ રેવા બધેલ ઉપદેશ જો કારી
 વહ ઉપદેશ ચલત સો લયેજી ૐ સાહબ કબીર ઈષ્ટ સો કહેજી
 કિલ્લા બાધોગઢ બડા બખાની ૐ સાહબ મૂર્તિ પથ્થર કી જાની
 જો રાજ ગાદી પર આવય ૐ સાહબ મુર્તિ પગે લાગિ જાવય
 સુખ સાહબી બહુત હૈ સોઈ ૐ સાહબ આશિષ જો જાનવ હોઈ
 બધેલ વંશ કા બહુ ફેલાવા ૐ સાહબ કા આશીસ કલાવા
 ॥ ઇતિ શ્રી રામસિંહ બાધેલા કા પ્રસંગ સંપૂર્ણ ॥

॥ બીજલીખાં કા પ્રસંગ ॥

ૐ દોહા ૐ

ગોરખપુર મગહર પુનિ ॥ બિજલી ખાં સો જાન ।

ફેજબાદ અયોધ્યા પુરી ॥ મહમદ દોલા માન ॥ ૧૦૮

—: ચૌપાઈ :—

દોનો નવાબ મિલે એક ઠાહી ૐ કબીર સાહબ કે દર્શન જાહી
 કાશી પુરી ગયે પુનિ સોઈ ૐ સાહબ બિબેક કિન પુનિ હોઈ

ઉતારા દીન ભોજન અરામા ❀ મહંમદ દૌલા બીજલીખાં નામા
જ્ઞાન મુનન સલા મેં આવય ❀ ઉંચ જ્ઞાન મુનિ બહુ મુખ પાવય
એકદિન દોનો વિચારત આહીં ❀ અહિંસીક જ્ઞાન સાહબ કહાહીં
અપને ગુર કીન્હ પુનિ સોઈ ❀ મચ્છી માંસ લક્ષન કરો હોઈ
અપના પીર કહા નહિં તખ્તીં ❀ હિંસા માંસ લક્ષો નહીં કબહીં
સાહબ આત્મજ્ઞાન બખાના ❀ અહિંસિક જ્ઞાન કહે બહુ નાના
સાહબ કબીર કે ગુર બનાઈ ❀ આત્મ કામ શુદ્ધ હોય બઈ
દોનો યહ નિશ્ચય કરિ સોઈ ❀ સાહબ સે બીન્યકીન પુનિ હોઈ
❀ દોહા ❀

બિજલી ખાં બોલત ભયે ॥ સાહબ મુનો મમ અરજ ॥

હમ દોનો કે મન્ત દો ॥ આપ કી યહી ફરજ ॥ ૧૦૯

—: ચૌપાઈ :—

સતગુર જાનિ પ્રસન્ન ભે નીકે ❀ બન્યો કામ મુખી બહુ છકે
સાહબ કહા રાજન મુનિ લેહુ ❀ રાજ કુદબ નિયમ કરો તેહુ
માંસ મચ્છી દારૂ મદ હોઈ ❀ અલક્ષ ભોજ કરો નહીં કોઈ
કીન પ્રતિજ્ઞા દોનો રાઉ ❀ ખુદા કે સામે હાથ ઉઠાગી
યહ અલક્ષ કરો નહીં કબહીં ❀ અલ્લાહ નેમ નિખાહેવ તુમહીં
એસા નેમ પ્રેમ ભે દેખા ❀ સાહબ ખુશ ભે મનહીં પરેખા
આત્મ જ્ઞાન કહેજી સમઝાઈ ❀ ઘટ ભિતર સખ ભેદ લખાઈ
બપ ધ્યાન મુમિરન નિત કરના ❀ યહ જીવ તખ લવ સાગર તરના
રાજ નીત સે પ્રબ કે માની ❀ હિન્દુ યવન એક સમ બની
એસી લક્ષિત કરો નરેસુ ❀ મુખી રહો હમાર આશિસુ

❀ દોહા ❀

અતિ અધિન બોલત ભયે ॥ બીજલી ખાં સો જાન ॥

ઘટ બાહેર બે જ્ઞાન હે ॥ સતગુર કહો બખન ॥ ૧૧૦

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ કહે મુનો હો રાઉ ❀ આપન આચરણ પવિત્ર કરાઉ
તન મંશજી મેં મન હે મોલના ❀ સારા સમઝ ચીતરા કરના

જ્ઞાન શબ્દ બાગ સો દેહી ❀ તત્ત્વ પ્રકૃત જાગે યુનિ તેહી
પાંચ ઇન્દ્રી જેર કરી રાખો ❀ પચ્ચીસ પ્રકૃત જબહ કરી લાખો
પરમ તત્ત્વ વહી હૈ તસળી ❀ મન કો ફેરિ બિસય સો કસળી
મેહરબાન સાહબ જે સોઈ ❀ મુસિદ દયા સો દર્શન હોઈ
પાક પુરુષ અહે ધટ માહી ❀ નૂર પ્રકાશ ફેલા વહ તાહી
ઉસી કા ધ્યાન બંદગી કરના ❀ તબ્બ યહ જીવ દોજબ સો તરના
યહિ બિધિ જ્ઞાન સમજેય કોઈ ❀ કલમા કાયા યુનિ જે હોઈ
તબ્બ યહ જીવ બહુત મેં બડે ❀ બીસ્ત અમર પદ મીલત હૈ નાકે

❀ દોહા ❀

મુરસિદ છી મેહર જે ॥ હોય મુરિદ પર બાન ॥
- દિલ અન્દર દીદાર કો ॥ નૂર વહી પહિયાન ॥ ૧૧૧

—: ચોપાઈ :—

જે મન હોય પાપ મેં લીન્હા ❀ ઉન્હે હલાલ કરો તુમ ચીન્હા
આપન ઇમાન બરાબર માના ❀ ધર્મ કામ જે બૂલિ બના
કહંર કામ બીસા હૈ તે સોઈ ❀ સાંચા જ્ઞાન ગુલાસ સો બેઈ
યહ યુક્તિ કો જે કોઈ જાનય ❀ કલમા મંત્ર સોઈ પહિયાનય
કાયા કોટ યહી હૈ મોહબા ❀ તહાં ધામ બડા હૈ સરબા
નૈનો બીચ નખી કો જાનય ❀ તહાં દર્શ જે કરી પહિયાનય
મોલના કાલ પીર બડ હોઈ ❀ દુસર પીર જાનત નહી સોઈ
બહુત જીવ કો કરે હલાલા ❀ પીર શબ્દ લલવન વાલા
મુદા ખાને કો ન કહહી ❀ જબહ છીન ચેતન ગા તબ્બહી
વહ મુદા તરત જ હોય , બઈ ❀ મુદા સબ જે મીલ કર ખાઈ

❀ દોહા ❀

બકરી ગાય હોંસ કા ॥ દુધ પાન તુમ છીન્હા ॥
ઉનકર અલા તુમ કાટતે ॥ નપાક કર્મ યહ લીન્હ ॥ ૧૧૨

—: ચોપાઈ :—

લોભ પદાન દામ હૈં સર્ધયદ ❀ લીરત માર્ગ ખડે બડે જઈયદ
આગે પગ ધરને ના દેહી ❀ અહંદાર બડ ખીર હૈં તેદી

કાળ પીર અવલિયા જાના ❀ સુર નર મુનિ પકડગે માના
 તીન ગુન તીન મમતા જાનો ❀ ઇનકો બશ કર બહ પહિયાનો
 નૃપ તુમ મુનો યહ હૈ જ્ઞાના ❀ પાલન કરૈ પીર સો જાના
 જીવ દયા આતમ કા પૂજ ❀ યહી ભક્તિ કરો તુમ સૂજ
 એસી રહની જે કોઈ હોઈ ❀ આગે ધર્મ સૂઝાય પુનિ જેઈ
 ઇન્દ્રીય મન કસો તુમ સોઈ ❀ વહી કસાઈ અઝા હોઈ
 મન બચ કર્મ સે નાહી હિન્સા ❀ પાકૈ દિલે હુઆ તબ જેસા
 મુસલમાન સોઈ બડ દીના ❀ જે બડ પીર મોલખી ચીન્હા
 પાંચ પચ્ચાસ તીસ હૈ રોજ ❀ એ સખ બસય ઘટહિ મેં ફોજ
 ❀ દોહા ❀

સખ આચરન પવીત્ર જે ॥ હિંસા કરૈ ના કોય ।

ઘટ ભિતર જ્ઞાન જાનિ કર ॥ તબય ભીસ્ત જે હોય ॥ ૧૧૩

—: ચૌપાઈ :—

આદિ ગુરૂ અસ બચન પ્રકાશ ❀ નૃપ તુમ મુનો જે મનકી આશા
 પ્રથમ તાસૂત ધામ બખાની ❀ મુમેરૂ પર્વત ઉપર સો જાની
 પૃથ્વી બતીસ સહસ હજારા ❀ જોજન ઉંચે હૈ જે સારા
 વહાં પર દયા અંસ ખીરાજે ❀ માયા દેવી તહાં સો ગાજે
 આપન તેજ પ્રકાશ તે જાનો ❀ હૈ જગદંબા તહાં તો માનો
 હજરત દાઉત તહાં ઉપદેશા ❀ જન્મૂ નામ અન્ય પ્રવેશા
 હુસર મલકૂત સ્થાન કહાઈ ❀ નાસુત સે ચૌબિશ સહસ જોજનાઈ
 પૃથ્વી સાઠ સહસ ચોજન ઉંચે ❀ જૈકુન્ઠ મલકૂત કહત હૈ મુચે
 બિખુ કા જે હૈ ઠકુરાઈ ❀ રમા સહિત આનન્દ કરાઈ
 માયા ભોગ બહુત હૈ ઉંચા ❀ દાન પુન્ય ક્રિયા સો પહુંચા

❀ દોહા ❀

પાપ પૂન્ય કા લેખ જે ॥ હોત એહી સ્થાન ।

તલરાઈ કા જલ નહીં ॥ કર્મ મુલા મુલ જાન ॥ ૧૧૪

—: ચૌપાઈ :—

બ્રહ્મા વિષ્ણુ ઔર મહેશા ❀ ઇન્દ્ર બરુણ કુબેર ગણેશા

જ્ઞાન શબ્દ બાગ સો દેહી ❀ તત્વ પ્રકૃત બગે પુનિ તેહી
 પાંચ ઇન્દ્રી જેર કરી રાખો ❀ પચ્ચીસ પ્રકૃત જબહ કરી ભાખો
 પરમ તત્વ વહી હૈ તસખી ❀ મન કો ફેરિ બિસય સો ફસખી
 મેહરખાન સાહબ બે સોઈ ❀ મુસિદ દયા સો દર્શન હોઈ
 પાક પુરૂષ અહૈ ઘટ માહી ❀ નૂર પ્રકાશ ફેલા વહ તાહી
 ઉસી કા ધ્યાન બંદગી કરના ❀ તખ યહ જીવ દોજખ સો તરના
 યહિ બિધિ જ્ઞાન સમબેય કોઈ ❀ કલમા કાયા પુનિ બે હોઈ
 તખ યહ જીવ બહુત મેં બકે ❀ બીસ્ત અમર પદ મીલત હૈ નાકે

❀ દોહા ❀

મુરસિદ કી મેહર બે ॥ હોય મુરીદ પર બંન ॥

દિલ અન્દર દીદાર કો ॥ નૂર વહી પહિચાન ॥ ૧૧૧

—: ચૌપાઈ :—

બે મન હોય પાપ મેં લીન્હા ❀ ઉન્હે હલાલ કરે તુમ ચીન્હા
 આપન ઇમાન બરાબર માના ❀ ધર્મ કામ બે બલિ જાના
 કહંરે કામ બીસા હૈ તે સોઈ ❀ સાંચા જ્ઞાન ગુલાસ સો ભેઈ
 યહ મુક્તિ કો બે કોઈ જમય ❀ કલમા મંત્ર સોઈ પહિચાનય
 કાયા કોટ યહી હૈ મોહખા ❀ તહાં ધામ બડા હૈ સરખા
 નૈનો બીચ નખી કો જાનય ❀ તહાં દર્શ બે ફરી પહિચાનય
 મોલના કાલ પીર બડ હોઈ ❀ દુસર પીર જાનત નહી સોઈ
 બહુત જીવ કો કરે હલાલા ❀ પીર શબ્દ લબવન વાલા
 મુર્દા ખાને કો ન કહહી ❀ જબહ કીન ચેતન ગા તખહી
 વહ મુર્દા તરત જ હોય બઈ ❀ મુર્દા સખ બે મીલ કર પાઈ

❀ દોહા ❀

બકરી ગાય હૌસે કા ॥ દુધ પાન તુમ છીન્હા ॥

ઉનકર ગલા તુમ કાટતે ॥ નપાક ધર્મ યહ લીન્હ ॥ ૧૧૨

—: ચૌપાઈ :—

લોભ પહાન કામ હેં સર્પચ દ બીસ્ત માર્ગ ખરે બકે જઈયદ
 આગે પગ ધરને ના દેહી ❀ અહંકાર બડ બીર હેં તેહી

કાળ પીર અવલિયા જના ❀ સુર નર મુનિ પકડગે માના
તીન ગુન તીન મમતા જનો ❀ ધનકો બશ કર બલ પહિયાનો
નૃપ તુમ સુનો યહ હૈ જ્ઞાના ❀ પાલન કરે પીર સો જના
જીવ દયા આતમ કા પૂજ ❀ યહી ભક્તિ કરો તુમ સૂજ
એસી રહની જો કોઈ હોઈ ❀ આગે ધર્મ સૂઝાય મુનિ જોઈ
ધન્દ્રીય મન કરો તુમ સોઈ ❀ વહી કસાઈ અચ્છા હોઈ
મન બચ કર્મ સે નાહી હિન્સા ❀ પાકે દિલે હુઆ તખ જૈસા
મુસલમાન સોઈ બડ દીના ❀ જો બડ પીર મૌલખી ચીન્હા
પાંચ પચ્ચીસ તીસ હૈ રોજ ❀ એ સખ બસય ઘટહિ મે દોજ

❀ દોહા ❀

સખ આચરન પવીત્ર જો ॥ હિંસા કરે ના કોય ।

ઘટ ભિતર જ્ઞાન જાનિ કર ॥ તખય ભીસ્ત જો હોય ॥ ૧૧૩

—: ચૌપાઈ :—

આદિ ગુરૂ અસ બચન પ્રકાશ ❀ નૃપ તુમ સુનો જો મનકી આશા
પ્રથમ નાસુત ધામ બખાની ❀ સુમેરૂ પર્વત ઉપર સો જાની
પૃથ્વી બતીસ સહસ હજાર ❀ જોજન ઉચે હૈ જો સારા
વહાં પર દયા અંસ બીરાજે ❀ માયા દેવી તહાં સો ગાજે
આપન તેજ પ્રકાશ તે જાનો ❀ હૈ જગદંબા તહાં તો માનો
હજરત દાઉત તહાં ઉપદેશ ❀ જમ્બૂ નામ ગ્રન્થ પ્રવેશ
દુસર મલકૂત સ્થાન કહાઈ ❀ નાસુત સે ચૌબિસ સહસ જોજનાઈ
પૃથ્વી સાઠ સહસ ચોજન ઉચે ❀ જૈકુન્ઠ મલકૂત કહત હૈ સુચે
બિષ્ણુ કા જો હૈ ઠકુરાઈ ❀ રમા સહિત આનન્દ કરાઈ
માયા ભોગ બહુત હૈ ઉંચા ❀ દાન પુન્ય કિયા સો પહુંચા

❀ દોહા ❀

પાપ પૂન્ય કા લેખ જો ॥ હોત એહી સ્થાન ।

તલરાઈ કા જલ નહીં ॥ કર્મ મુલા મુલ જન ॥ ૧૧૪

—: ચૌપાઈ :—

બ્રહ્મા વષ્ણુ ઔર મહેશ ❀ ઈન્દ્ર બરુણ કુબેર ગણેશ

सभी देव वहां सेो जवय ❀ हजरत बिष्णु वही कहावय
हजरत आशा सीस ते धारी ❀ नर्क स्वर्ग एव लोगत लारी
बिष्णु के हो पारसद भीरा ❀ सभ के पास भसै रण धीरा
शुभा शुभ कर्मके लेभा लेही ❀ कुछ खल वसत ना तेही
भूसा पैगंबर वहां का जना ❀ तौरीत किताब कहै इरमाना
तीसर धाम सूना नृप सोई ❀ जियइत अंजरी द्विप है जेई
अलम निरजन का है धामा ❀ तिन लोक के कुर जमा
ऐकुं धाम के उपर ताही ❀ अकारह करोड योजन सेो आही
यह स्थान जहू सुंदर ताछ ❀ जहु प्रकाश वणी न जह
आर भेद आर किताब जभानी ❀ हें पैगंबर धरि। शान्ति

❀ दोहा ❀

थोथा स्थान लाहुत सेो ॥ गेरह पालंग का मान ।

ऐक पालंग आठ करोड का ॥ अक्षर शक्ति जन ॥ ११६

—: थोपाई:—

महमद पैगंबर कुरान सरीफ ❀ जियुन जुदा कहत हें लड़
पंचवां हाहुत धाम है सोई ❀ अरम योजन हाहुत उपर होई
यह अचिन्त का है स्थाना ❀ जउ आश्चर्य तहां सेो जना
छठवां धाम जहुत सेो मान्य ❀ तीन असंख्य जेजन पुनि जन्म
जिजेक पुरुष तहां बिराजे ❀ सभ प्रकार शक्ति तहां रजे
सातवां धाम साहुत है जेई ❀ वहांसे पांच असंख्य जेजन सोई
धच्छा पुरुष का ते स्थाना ❀ सोला जहुत कहि जत न जना
अठवां राहुत धाम है पुरा ❀ अंकुर पुरुष तहां है सूर
नवमां स्थान आहुत का धामा ❀ सहज पुरुषका तहां विश्रामा
दशवां स्थान जहुत है सोई ❀ सत्य पुरुष यह धाम है जेई
सयुज्ज मोक्ष ऐही के मानो ❀ जहु प्रकाश पुरुष का जना
यह जण ज्ञान मुना नृप दाई ❀ साहज यरन पडे पुनि दाई

❀ दोहा ❀

बिजलि भांतज जिनय शीन ॥ साहज यरन धरि शिरा

भगद भान्त गोरजपुर ॥ भगदर जे है धरि ॥ ११६

जोले ऐक चिंता सभ जानी ❀ साहज आप है घट घट जनी
भगदर में जे है तन त्यागा ❀ गधा होय लभ सभ लागी
आपहि लभ दूर करे सोई ❀ आदि प्रल तुमहीं से होई
साहज कहा रूप सुनी लेहू ❀ समय आवत करण में नेहू
होनो नपाय गये हर्षाई ❀ सतगुरु आनंद ज्ञान वर्षाई
॥ छति श्री भिजली जां और भहमद दौला का प्रसंग सम्पूर्ण ॥

❀ दोहा ❀

ऐक पंडित विद्वान भहुत ॥ सर्पानंद तेहि नाम ।

न्यातिष न्याय कदप में ॥ भहुत कुशल हैं ताम ॥ ११७

—: चौपाई :—

पंडित ऐक दिन श्रीन भियारा ❀ भिधा आदि कुशल में धारा
ऐक समय भउ जैल पर जनी ❀ धर्म ग्रन्थ लादेव भहु भानी
निकले शास्त्र अर्थ के हेतू ❀ भिद्वान आचरिये जे है तेतू
भारत भाहि झरे भहु काहीं ❀ भहुतक छत लीन्ह सो काहीं
झिरत झिरत निज गांव में आयो ❀ निज भाता के भयन सुनायो
जननी सुनो तव पुत्र सुभागे ❀ भिधा भहुत पढा तव आगे
भारत भाहि मैं झिर आयेवो ❀ शास्त्र अर्थ में भहुत हरायेवो
नाक से अण्ड तिलक भभ करजि ❀ नाम सर्पान्त सो धरजि
सर्पानन्द श्री भात सयानी ❀ समझी सुत भउ लाभदयानी
कहेवो पुत्र सुनो ऐक भाता ❀ काशीभ ऐक संत विख्याता

❀ दोहा ❀

नाम कपीर जे ताहि का ॥ भहु प्रसिद्ध हैं तेहि ।

शास्त्र अर्थ उनसे करे ॥ जितहू तो पुनि थेहि ॥ ११८

—: चौपाई :—

सर्पानंद कहु भात से सोई ❀ काशी गये रहै हम होई
तपास कराया मैं पुनि ताहीं ❀ साहज आश्रम पर होजर नाहीं
सर्पानन्द तज उठेजि हर्षाई ❀ जैल पर शास्त्र लीन लंदवाई
हो भिधार्थी साथ में लीन्हा ❀ काशी तरङ्ग प्याना छीन्हा

કાશી પહુંચ્ય ગયે તતકાલા ❀ કુવા પર ઉતરે ને એહિ ખ્યાલા
 દેખી કમાલી સાહબ કી શિખ્યા ❀ પાની ભરન આઈવહી સમસ્યા
 ભગવતી કમાલી રહન કે હેતુ ❀ કાશી નરેશ મઠી કરાયે જેતુ
 તહાં રહી ભક્તિ કરે અરૂપા ❀ બ્રહ્મચારીની હૈ યોગ સ્વરૂપા
 સર્વાનંદ પૂછા તેહિ પાહી ❀ સાહબ આશ્રમ કહાં સોઆહી
 અપને સિદ્ધિ જ્ઞાન કે દ્વારા ❀ જનેવ કમાલી સમૈ બિચારા

❀ દોહા ❀

કબીર કા ઘર શિખર પર ॥ જહાં સિલહલી ગૈલ ।

પાંવ ન ટિકે પપીલકા ॥ ખલકન લાટે બૈલ ॥ ૧૧૯

—: ચોપાઈ :—

સર્વાનંદ કો ઉત્તર દીન્હા ❀ ધ્યાન યોગ તુરીયા મત લીન્હા
 ઊંચ્ય સિદ્ધાન્ત યોગ કા મારગ ❀ સર્વાનંદ સમજ નહીં કારગ
 કહેછે તુમાર સમજે નહિં બાતા ❀ તુમ બતલાઓ ચલિ સોઆતા
 પંડિત કો સાથ મેં લીન્હા ❀ આશ્રમ પાંસ ગયે સો ચીન્હા
 પંડિત કહા કમાલીસ સોઈ ❀ કહિ પ્રસંગ ઘંડા રાખેછે હોઈ
 તંબે કમાલી સાહબ પંહ ગયછે ❀ દનંડ પ્રણામ કીન ને ભંચછે
 ઘડા રાખિ વૃતાન્ત મુનાઈ ❀ સાહબ સબ બનત હૈ આઈ
 ઘડા મેં એક મુઈ પુનિ રાખા ❀ સાહબ કહેછે કમાલીસ લાખા
 યહ ઘટ રાખિ આઓ પુનિ સોઈ ❀ મુઈ વૃતાન્ત જનાયવ નેઈ
 પાનીસ ભરા ઘડા હૈ જૈસે ❀ સર્વાનંદ માનત નિજ એસે
 યહ મશ્ત કે ઉત્તર માહી ❀ ઘડા મેં મુઈ ડાલે ને તાહી
 પાની સમ બિધા તુમ પૂરન ❀ મુઈ સમ જ્ઞાન હમાર ને પૂરન
 તુમરે વિદ્યા મેં પુનિ ચેસી ❀ જ્ઞાન હમાર તે બધ પ્રવેસી

❀ દોહા ❀

લે ઘટ બધ કર પુની ॥ રાખેવ પંડિત પાંસ ।

મુઈ કા વૃતાન્ત કહિ ॥ પંડિત લયે ઉંઘાંસ ॥ ૧૨૦

—: ચોપાઈ :—

આશ્રમ બાહેર સાહબ આયે ❀ સર્વાનંદ કો મિત્રે દર્પાય

કુશલ પ્રશ્ન પુછા પુનિ તેહી ❀ આશ્રમ મેં લે ગયે નેં વહી
ભોજન આદિ સો સખ કીન્હા ❀ બંહુ આનંદ આરામય લીન્હા
તખ સાહબ અસ ખયત ઉચારા ❀ ઘટ ઘટ કે હેં નનન હારાં
પંડીત ખાત કહો સમુઝાઈ ❀ કારન કોનં યહાં તુમ આઈ
સખાનંદ કહેગી અભિમાના ❀ તુંમસેં જ્ઞાનં કથન કે આના
સાહબ કહા પંડીત સે નીકે ❀ હંમે નહિ બાદે કરૈ પુની જુકે
તખં પંડીત કહા હપાઈ ❀ છત પત્ર લિખ દેવ તુમ આઈ
સાહબ કહા લિખો કોગજ કેરે ❀ કરો પ્રસીધ્ધ જંગે તુમ ચહુ ઓરે
હંમે નહિ રોકો યહ પુનિ બાતાં ❀ કરો પ્રસિદ્ધ નેં મનહિ અધાતાં

❀ દોહા ❀

સર્વાનંદ લિખન લગે ॥ શાસ્ત્ર અર્થ મેં સાંચ ।

સાહબ કળીર હાર ગયે ॥ હંમેહી છતે હોયે ॥ ૧૨૧

—: ચોપાઈ :—

લેખિત પત્ર ગંથા નિજ ધામો ❀ બાંચન લગેં માતા કે સાંભા
પત્ર કી ખાતે મુન કર જમા ❀ કહેગી પુત્ર હારેવ લિખાહે યમા
સર્વાનંદ કહેગી પુનિ સોઈ ❀ લીખનેમે મેં બુલેવ જોઈ
ફિર પુનિ જાવે મુધારિકે લાવો ❀ છત પત્ર પુનિ લાય ખતીચો
સર્વાનંદ ગયેગી તતકાલા ❀ સાહબ સેં કહા સંખા હાલા
સાહબ કહા ફિર લીખ લેહુ ❀ બુલ ન હોય સંમંઝ મન તેહુ
દો પત્ર મેં લિખા બહુ જાની ❀ સાહબ હારે છતે મેં માની
બહુ વિકાનં કે બાંચ મુનાયે ❀ ઈચ્છાં શંખદ ખરાખરે પાયે
એક પત્ર વિદ્યાર્થી કે દીન્હા ❀ દુસરે અપને પાસ રખે લિન્હા
સાહબ કુછ પ્રભાવ જનાઈ ❀ પ્રથમ મારફક ઉલટો હોયે બંધ

❀ દોહા ❀

નિજ માતા કે પાસ મેં ॥ દોનો પત્ર સૌ બાંચ ।

સર્વાનંદ તો હાર ગયે ॥ સાહબ છતે સાંચ ॥ ૧૨૨

—: ચોપાઈ :—

દોનો પત્ર ઉલટા હોઈ જાસી ❀ માની કહેગી પુત્ર સમઝાસી

દોનો પત્ર મેં યહ લિખા કારી ❀ સાહજી જીતે તુમ જે હારી
 સર્વાનન્દ સુનિ માત કી ખાની ❀ ગિરે ધરનિ દુતિ મુખ કુમિલાની
 પડે બેહોશ હોસ નહિ તનકે ❀ જૈસે મીન કાદિ દેય જલકે
 સર્વાનન્દ : કી માતા જ્ઞાની ❀ ધર્મ તત્વો સખહી પહિયાની
 બોલી પુત્ર સુનો મમ બાતા ❀ વિદ્યા અભિમાન મેં બુદ્ધેવ તાતા
 પ્રભુ જો કીન્હ સો ભલ કરિ જાતા ❀ ધર્મ કા કામ ઇસમેં હોય નાના
 બેદ શાસ્ત્ર પઢેઉ બહુ સોઈ ❀ બહુત પડે અભિમાન ભા બેઈ
 ભારત ખંડ મેં તુમ ફિર આયે ❀ બહુતક જીત પત્ર લે આયે
 સખકો જીતેઉ સો પુનિ જાયે ❀ તુમ જીતન સ્વયં પ્રભુ આયે
 ❀ દોહા ❀

સર્વાનન્દ કી માત પુનિ ॥ કર ગહિ લીન્હ ઉઠાય ।

ધર્મ નીત કા જ્ઞાન , કહી ॥ પંડિતજી કી માય ॥ ૧૨૩

— ચૌપાઈ :—

ઈશ્વર સૃષ્ટિ અસ રચિ રાખા ❀ જીન મેં બડા પદારથ સાખા
 યશ સિદ્ધી ખૈરાગ ધર્મ જાની ❀ થી જ્ઞાન વિજ્ઞાન સો માની
 છે એશ્વરીયે જો જીવ માહી ❀ હૈ ભગવાન વોહી જો તાહી
 એસા કોઈ જીવ થોડા જાનો ❀ છે એશ્વરીયે જીન કે મેં માનો
 કોઈ મેં એક કોઈ મેં દોઈ ❀ કોઈ મેં ત્રીન ચાર પુનિ સોઈ
 પાંચ કોઈ બિરલા મેં જાનો ❀ છઃ જો હોય ભગવાન સમ માનો
 એશ્વરીયે કા જો તત્વ બખાની ❀ યહ જીવોં મેં દિવિત જાની
 યહ એશ્વરીયે જીવ મેં આવય ❀ જીવ બુલિ નિજ જ્ઞાન ગમાવય
 તે એશ્વરીયે શક્તિ જાનો ❀ તુમ કે વિદ્યા તલ ભરમાનો
 તલ ભરિ શક્તિ ગયઉ ભુલાઈ ❀ ઈશ્વર શક્તિ એસે નિભાઈ

❀ દોહા ❀

ઈશ્વર કા ઉપકાર બહુ ॥ જો યહ સળી તે કીન્હ ।

અપને તરફ લે જાન કે ॥ તુમહી કે મત દીન્હ ॥ ૧૨૪

— ચૌપાઈ :—

બહુત પદારથ હૈ જગ માહી ❀ સર ઉપર સવા સેર તાહી

ધસસે અહંકાર ના કીજે ❀ અહંકાર બડા પાપ કહિજે
 નિશ્ચર દૈત્ય બડે અહંકારી ❀ અહંકાર મેં આપન સખ હારી
 નિશ્ચર રાવન મેં મદ ભારી ❀ આપન કુટુંબ નષ્ટ કરિ કારી
 કોટિન સંખ્યા ગયે મરાઈ ❀ લંકા હુટે ભાલુ કપિ બાઈ
 મરે તહાં તક નાહી સૂઝે ❀ રામ બાન 'સે સખહી જુઝે
 મનહરી આદિક હજારો નારી ❀ એ સખ રોવય માય પછારી
 કવરવ પાન્ડો દો દલ ભારી ❀ દુર્યોધન સખસે હંકારી
 બહુ અભિમાન યુર્યોધન કીન્હા ❀ કૃષ્ણ બચન કાન નહિ દીન્હા
 યુદ્ધ કીન લાયંકર સોઈ ❀ લાખો મરે રણ બીચ મેં હોઈ
 લાખો નારિ રોવય સખ ઝારી ❀ કુરુક્ષેત્ર કે બીચમઝારી
 ❀ દોહા ❀

બહુ ખરાબ પરિનામ હુઆ ॥ પુત્ર સમઝીયે સોય ।
 અભિમાન કબી ન કીજીયે ॥ ધસમેં બડ દુખ હોય ॥ ૧૨૫

—: ચોપાઈ :—

હમ પ્રથમ સમઝા યા સોઈ ❀ તુમ અભિમાન બના તે હોઈ
 તવ અભિમાન બન કે હેતુ ❀ સાહબ પાસ ભેભ મેં તેતુ
 એક પ્રસંગ કહોં મેં તુમસે ❀ સાહબ કળીર હૈ પુનિ જૈસે
 એક બખત કહી બના પ્રસંગા ❀ સાહબ બડા કીન સો રંગા
 હૈસા સે વો બેદ પઢાઈ ❀ ચાર મંત્ર અર્થ સહિત વો ગાઈ
 જિનકે શક્તિ કે પ્રભાવા ❀ પશુ અજ બેદ સો ગાવા
 બિંધા તુમાર તહાં કસે બનો ❀ સૂરજ સામે દિપક શમ માનો
 સિકંદર કો પ્રભાવ દેખાઈ ❀ હિન્દુ ધર્મ રક્ષન કરવાઈ
 વહ કોઈ સત ભક્ત નહી આબ ❀ પ્રભુ અવતરવ જીવ કે કાળ
 સાહબ કળીર પાસ તુમ બવો ❀ આપન બૂલ માફ કરવાવો
 બેદ પઢન મેં ધર્મ નહિ હોઈ ❀ પાતન કરે ધર્મ હૈ સોઈ

❀ દોહા ❀

સખ અભિમાન છોડ કર ॥ કપટ ભાવ બિસરાય ।
 બીચ પરી તુમ ચરન મેં ॥ સાહબ દયા ચિત લાય ૧૨૬ ॥

—: યૌપાર્ધ :—

સાહબ દયા! કયા કહો બખાની ❀ વર્ણુન્ત શેષ પાર નહી બની
જીત પત્ર લીખન જળ લયઉ ❀ સાહબ કહા પ્રગટ તુમ કરી
હમ કો કુછ ચીન્તા હૈ નાહી ❀ ખુસી સે પ્રગટ કરો જગ માહી
સમઝો પૂત્ર કેસી યહ બાની ❀ આપનિ હાનિ કહૈ કોઊ બની
નીન્દા સ્તુતિ એક સમ આર્ધ ❀ એહિ પુરૂષ ભગવાન કહાહી
સાહબ આજ્ઞા સિર પર રાખી ❀ લેવ ઉપદેશ સંત હો સાખી
સાહબ કો ગુરૂ કરો સૌ બની ❀ આપન હમાર દોનો હિત માની
હમાર તુમાર દોનો કલ્યાણ ❀ સતગુરૂ ચરન હોઈ ઠેકાણ
જ્ઞાન ભરી યહ અમૃત વાની ❀ સર્વાનંદ માતુ કા બની
ઉઠે પડે પુનિ માતુ કે ચરણ ❀ કહા આશિષ ભવસાગર તરના
સર્વાનંદ બિનય તવ કીન્હા ❀ ધન્ય માતુ જ્ઞાન મોહિ દિન્હા

❀ દોહા ❀

માત પિતા સખ કે પુનિ ॥ સ્વારથ કો સખ સોધ ।

આત્મ કે કલ્યાણ કો ॥ મમ માતા કા યોધ ॥ ૧૨૭

—: યૌપાર્ધ :—

હમરે માતુ સમ હે પ્રભુ સોઈ ❀ સખ કો દેવ જાનિ તુમ જોઈ
માતુ કો બીન્ય બાર બહુ કીન્હા ❀ મગરજ મસ્તક પર ધરિ લીન્હા
વિદ્યાર્થીયો કુટુંબ સખ હોઈ ❀ જ્ઞાન પ્રસંગ મુનત સખ કોઈ
સર્વાનંદ ઉઠેવો હપાઈ ❀ અન્ધ કોઈ જસ લોચન પાઈ
માતા કો પુનિ બંદન દરિકૈ ❀ વિદ્યા અભિમાન છોડ કર મનિકૈ
કાશી પુરી પુનિ ગયો હપાઈ ❀ સાહબ ચરણ પડી દરિ જાઈ
બિનય કરન લગે જો તાહી ❀ વેદ મંત્ર સે સ્વાગન આહી
સાહબ આપ સ્વયં ભગવાના ❀ આપ પ્રભાવ હમ નહિ બનો
બિદ્યા મે મૈ ગયો ભુલાઈ ❀ આપ કો પદિયાન ન પાઈ
કમો નાય અપરાધ હમારા ❀ મૈ હો બાલક દાસ તુમ્હારા

❀ દોહા ❀

ગુરૂ મન્ત્ર દીક્ષા પુનિ ॥ હમકો દેવ દયાલ ।

યદ ભવ સાગર પાર કરો ॥ આપદિ બડે કૃપાલ ॥ ૧૨૮

સાહબ કહા પંડિત મુનિ લેહુ ❀ માયા બડી ખેલ કરે ચેહુ
બડે બડે કો 'દિયા ભુલાઈ ❀ છોટે જીવ કિ કયા ગતિ આઈ
મુનિ યોગેશ્વર હૈ બ્રહ્મચારી ❀ પીર પૈગંબર અવલીયા ઝારી
બડે બડે બે બહુ ભે દેવા ❀ સખ કો બડા હોન કી તેવા
આપ કી ભૂલ બડા યહ નાહી ❀ તવ પ્રતાપ માતા કી આહી
સમજી ગયો પ્રથમ સે સોઈ ❀ વહ પ્રભાવ તુમ માત કિ હોઈ
તુમ પુનિ ધન્ય માત અસ હોઈ ❀ માતા ધન્ય સુત અસ મિલા સોઈ
શુભ સમય જળ આયો તાહી ❀ સર્વાનન્દ લેખ લીચે આહી
ચૈતન પારખ જ્ઞાન લખાઈ ❀ શબ્દ બ્રહ્મ સખહી સમુઝાઈ
બિહંગમ માર્ગ જ્ઞાન કહાહી ❀ હરદમ ધ્યાન કરો સો આહી
❀ દોહા ❀

ઉંચ જ્ઞાન સમઝાય કે ॥ ધ્યાન કરો લવલીન ।

આશિર્વાદ દેત લયે ॥ મસ્તક પર કર દીન ॥ ૧૨૯

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ કહા આશિષ મેં સોઈ ❀ અળ તવ નામ સર્વાજીતય હોઈ
તિલક અખંડ માક સે કીન્હા ❀ પ્રથમ ઇચ્છા રહી સો દીન્હા
તિલક અખંડ નામ પુનિ સોઈ ❀ પ્રથમ માતુ સે માગા હોઈ
વહ સખ પ્રસંગ સાહબ ને બની ❀ દોનો બકસ દીન પુનિ માની
સાહબ કહા સર્વાજીત સે સોઈ ❀ માતુ આશિષ લે આઓ બેઈ
સર્વાજીત ગયે સો નીકે ❀ માતા ચરણ પડે મન જકે
કહેઉ માતુ પુનિ તવ પ્રભાવા ❀ સાહબ હમકો સંત બનાવા
આપ આશિષ લેન કા હેતુ ❀ સાહબ ભેજ હૈ ધર્મ સેતુ
પુત્ર કો બહુત ભાંતિ સમુઝાયેવ ❀ લે આશિષ કાશી મેં આયેવ
સાહબ આત્રમ રહન સો લાગે ❀ સેવા ધ્યાન કરે શર્મ ત્યાગે
❀ દોહા ❀

નિત સતસંગ હોત તહાં ॥ સખ કા મન સનન્દ ।

સચ્ચિદાનંદ જહાં આપ હૈ ॥ સન્તો કરે અનન્દ ॥ ૧૩૦

સિદ્ધિ બેગ જ્ઞાન પુનિ ॥ સાહબ જનાયો હોય ।

બિધા મેં મિલત લા ॥ તેલ કુલેલ સંગ સોય ॥ ૧૩૧

સાહબ કબીર દયા સે ॥ સમરથ સર્વાલિત ।
તપસ્વીજી ને કહેત હૈ ॥ ચેહી બડન કી રીત ॥ ૧૩૨

—: ચૌપાઈ :—

સખ સિદ્ધિ કી રીત ને હોઈ ❀ સાહબ કહા સર્વાલિત સે સોઈ
સર્વાલિત રહે વિદ્યા મેં સોરે ❀ સિદ્ધિ મિલી લયે બહુ જોરે
જેસે સોનમ મુગંધ મિલાઈ ❀ રૂપ મુગંધ દોનો પુનિ પાઈ
તખ સોના કી કિમત બહુ હોઈ ❀ સર્વાલિત એસે પુનિ સોઈ
સર્વાલિત ને પુનિ લયેજી ❀ સુરત ગોપાલ નામ તેહિ કહેજી
કાશી ધામ આશ્રમ માહી ❀ સાહબ જ્ઞાન શિષ્યો કે કાહી
નિત સત સંગ હોત હૈ તાહી ❀ જ્ઞાના નન્દ બર્ણ ના જહી
આનન્દ રૂપ પુરૂષ આપ બિરાજે ❀ અમર ધામ તહાં શોભા ગાજે

॥ ઇતિ શ્રી સર્વાલિત કા પ્રસંગ સમાપ્ત ॥

❀ ભગવાન સાહબ કા પ્રસંગ ❀

❀ દોહા ❀

શ્રી ભગવાન સાહબ કા ॥ પ્રસંગ મુનો ચિત લાય ।
સાહબ કબીર સો મિલે ॥ બીજક જ્ઞાન લખાય ॥ ૧૩૩

—: ચૌપાઈ :—

ભગવાન સાહબ આવરન જની ❀ સખ પ્રકાર ઊંચા -સો માની
સંત સ્વરૂપ મેં પુનિ રહતે ❀ જ્ઞાન ઊરાગ્ય બહુત સો ગહતે
ભગવાન સાહબ કી ઈચ્છા હોઈ ❀ પૂરન ગુરુ કે સોધ મેં સોઈ
સાહબ કબીર પુરન અધિકારી ❀ દેખય તહાં વહી પગ ધારી
શિષ્ય શુભ કર્મ પ્રેરણા કીન્હા ❀ સમરથ ગુરુ મીલે તખ ચીન્હા
ભગવાન સાહબ જહાં મુકામા ❀ સતગુરુ ગયે વડી સો ઠામા
દર્શન કરી આનન્દ હોય ગયજી ❀ પવિત્ર આસન બેઠાવત ભયજી
પૂજ્યો બહુત ભાંતિ મન લાઈ ❀ સતગુરુ ચરન પડે લપટાઈ
બિનય કીન ઉપદેશ કે તાહી ❀ સાહબ જાનિ પસંદ ને આહી
જાનેજી પરમ જિજ્ઞાસા આહી ❀ માંગલિક બસ્તુ મગાયેજી તાહી

❀ દોહા ❀

ચૈતન બ્રહ્મ કા જ્ઞાન જો ॥ ઘટ લિતર મેં ધ્યાન ।

બીજક ગ્રંથ તુમ બાયસો ॥ ઉસમેં યહ પ્રમાન ॥ ૧૩૪

—: ચૌપાઈ :—

ભગવાન સાહબ જ્ઞાન જો લીના ❀ હર્ષે બહુત માનો જલ મીના
બહુત સમય ગુફમેં જૈઠી ❀ સુભિરન ધ્યાન કીન ઘટ પૈઠી
બહુ પ્રભાવ આવા પુનિ જોઈ ❀ નામ ભગતાઈ ગાદી હૈ તેહી
નામ કે પીછે સંતો કા નીકે ❀ ગોસાઈ શબ્દ લાગત હૈ જીકે
ધનકી ગાદી ધનૌતી માર્હી ❀ બિહાર પ્રાંત કહાવય તાઈ
વર્તમાન બડા આશ્રમ સોઈ ❀ સંત બિદ્વાન રહત બહુ જોઈ
પ્રિય સજ્જન સુનો મન લાઈ ❀ ભગવાન સાહબ સિદ્ધ કહાઈ
ભગવાન સાહબ પ્રશ્ન જો કીન્હા ❀ સતગુર આગે ખડે અધીન્હા
સંત ભક્ત જગત મેં સોઈ ❀ દુઃખી દેખન મેં આવત હૈં વોઈ
યહ કારણ પ્રભુ કહો સમજાઈ ❀ સાહબ કળીર બોલે હર્ષાઈ

❀ દોહા ❀

તુમરે પ્રશ્ન કા ઉત્તર પુનિ ॥ કહો તેહિ બખાન ।

સંત ભક્ત હૈં દુઃખી સુખી ॥ કારણ બહુ પહિચાન ॥ ૧૩૫

—: ચૌપાઈ :—

સંત ભક્ત બહુ દુઃખી હૈં તાઈ ❀ પૂર્વ સુકૃત કમજોર જો આઈ
સમઝી ભુઝી જો ભક્તિ કરઈ ❀ ઉનકો સુખ નાના બિધિ મિલઈ
પૂર્વ પુન્ય જિનકર બલવાના ❀ સંત ભક્ત સુખી તેહિ જાના
કિયે બિના મિલત નહિ સોઈ ❀ ઇશ્વર નેમ યહી રચા જોઈ
યહ કારન બહુ ભક્ત સયાને ❀ હૈં બહુ દુઃખી દેખત સખ જાને
દુસર કારણ બડા સો કહેજી ❀ ઉનકર મન ધંધમ ના રહેજી
ઇશ્વર ઉશ્વર ભટકત હૈં તાઈ ❀ લોક પરલોકે દોનો નસાઈ
કામ કરન મેં હૈં બહુ આલસ ❀ યહ કારન દુઃખ આવત જાનસ
તીસર કારણ યહ પુનિ ગાયો ❀ સાંચા સમઝ દિલ મેં જો આયો
માયા સે રાગ ઘટા જો તેહી ❀ પ્રપન્થ કામ ભાવત ના વેહી

બહુતક સંત ભક્ત જગ ભયજી ❀ દેખન માહિ સો લહેજી
ચૌથા કારણ દુઃખ કા ગાઈ ❀ કામ બિના ધર્માદા ખાઈ
અન્ન ધન સખ દેત હૈં વાકો ❀ આપન પાપ નિવારણ બકો
તે જો ખાય બદલન ના દેહી ❀ ધન કામ સે બનો પુનિ તેહી

❀ દોહા ❀

વહ પાપ શિર પર ચઢે ॥ બુદ્ધિ હોય મલીન ।

પાપ સે સુકૃત ઘટત હૈં ॥ પુન્ય ગયે દુઃખ દીન ॥ ૧૩૬

—: ચૌપાઈ :—

પચવાં કારણ દુઃખ કા કહેજી ❀ સાચા પુરુષ કા નિન્દા કરેજી
નીન્દા કીન બહુત જો આપા ❀ સુકૃત ઘટય બઢે જો પાપા
તેહી કારણ દુખ આવય જની ❀ સમજો તુહી ચતુર બડ જાની
છઠવાં મતલબ દુઃખ કા તાહી ❀ આવક સે ખર્ચ બહુ તે આહી
સતવાં કારણ યહ પુનિ હોઈ ❀ ભક્તિ પરીક્ષા ઈશ્વર કરે સોઈ
યહ પરીક્ષમ નાના દુઃખ કહેજી ❀ ટીકે પરીક્ષમ પીછે સુખ લહેજી
બહુત સેવા ભક્તિ જો કીન્હા ❀ ઈશ્વર પરીક્ષા તિનકર લીન્હા
સાધારણ કા નાહિ પરીક્ષા ❀ યહ તુમ જનો અપને મન ઈચ્છા
સંત ભક્ત દુઃખ કહ્યો બખાની ❀ સાત પ્રકાર કારણ યહ જની
સંત ભક્ત મેં બહુત પ્રકારા ❀ જિનકે જૈસે હૈં સંસ્કારા
સંત ભક્ત સખ દેખન મેં એકા ❀ અન્તર ભાવ સખ જુદા હે તેકા
સાચી ભક્તિ જો કોઈ સરહી ❀ સુખ દુઃખ કા પરવાહ ના કરહી
સાહબ કબીર કહેજી સમજાઈ ❀ બીદા માંગિ અદશ્ય હોય જઈ

॥ ઇતિ શ્રી ભગવાન સાહબ કા પ્રસંગ સંપૂર્ણ ॥

❀ શ્રી જગુ સાહબ કા પ્રસંગ ❀

❀ દોહા ❀

હિરિયા પ્રાંત સહર કટક ॥ નામ જગર દત્ત સોય ।

ઓરિયા થાહણ સો પુનિ ॥ સંત કહત સખ જોય ॥ ૧૩૭

—: ચૌપાઈ :—

જગદીશ મંદિર કેર પુનરી ❀ ભગવાન પસંદ તે નિજ હિતકારી

જગર દત્ત કે પત્નિક નામા ❀ કમલેશ્વરી તે પુન્ય કા ધામા
 દમ્પતિ કો જનો પુનિ સોઈ ❀ સાહબ કળીર કા લક્ષ્મી હૈ દોઈ
 કોઈ સંતાન ધનકે બે નાહી ❀ સાહબ સે બિનય કરૈ મન માહી
 સતગુરુ દયા પ્રેરણા સો માનો ❀ એક તપસ્વી આત્મ પહિયાનો
 પુન્ય સાલી વહ આત્મ બેઈ ❀ કમલેશ્વરી કોખે તે સોઈ
 બિઠમ સંમત ૧૫૩૮ માહી ❀ જન્મ લીન સંત સખ કાહી
 જન્મ હુઆ તબહી સે જનો ❀ કળીર નામ રોદન મેં માનો
 કળીર કળીર બોલૈ દિન રાતી ❀ માત પિતા ચિન્તા બહુ આતી
 સખકો બડ આશ્ચર્યે લાગા ❀ ડોરા મંત્ર કરૈ ધન ત્યાગા

❀ દોહા ❀

કરૈ પ્રાર્થના સો પુનિ ॥ દમ્પતિ બહુ અનુરાગ ।

સુત રક્ષન કે બે લીયે ॥ સાહબ સે ખર માંગ ॥ ૧૩૮

—: ચૌપાઈ :—

બે સાહબ હૈ ઘટ ઘટ બાસી ❀ અકાશ બાની બોલે સુખ રાસી
 બ્રાહ્મણ સુનો તૂ નર નારી ❀ યહ બાલ તુમ દોનો કો તારી
 મહાન્ તપસ્વી આત્મ જનો ❀ બાલ રૂપ તુમરે ઘર માનો
 સાહબ કળીર કે પ્રભાવા ❀ બાલક રોદન બંદ કરાવા
 આકાશ બાની સાહબ કા સુનકે ❀ દમ્પતિ હર્ષે મન મા ભરિકે
 પુત્ર નામ રાખન કે હેતુ ❀ પંડિત બુલાયવ બેતીસ બેતુ
 પંડિત સોધન બે પુનિ લાગે ❀ દોઈ નામ બે આવય સુભાગે
 જગેશ્વર દત્ત બે જગુ દત્ત હોઈ ❀ યહ દોનો મેં પસંદ બે સોઈ
 જગુદત્ત પસંદ સખ કીન્હા ❀ જગુદત્ત નામ રાખે પ્રબીન્હા
 જગુદત્ત કા સખ અંગે બખાની ❀ સખ શુભ ચિન્હ પડા સો જની

❀ દોહા ❀

જન્મ સે બતીશ દાંત પુનિ ॥ જગુ દત્ત કા જન ।

સામુદ્રિક શાસ્ત્ર કહત હૈ ॥ શુભ લક્ષન યહ માન ॥ ૧૩૯

—: ચૌપાઈ :—

થોડી ઉમર જગુ બે જખહી ❀ માતા જ્ઞાન સુતાવય તબહી

સાહબ કબીર ચરિત્ર સખ આહી ૐ સિદ્ધિ જ્ઞાન ભરા ને તાહી
 યહ સખ કહી માતુ સમઝાવય ૐ જગુ કોય આનંદ બહુ આવય
 સાત બર્ષ જગુ જખ ભયગી ૐ માત પિતા કાશી લે ગયગી
 બન કન્હા અરંડ મેં જાઈ ૐ સાહબ કબીર મિલે પુનિ આઈ
 દમ્પતિ હર્ષે ને મન માહી ૐ સાહબ ચરન પડે ઢરિ તાહી
 જગુદત કો પગે લગાઈ ૐ સાહબ આશિષ દીન હર્ષાઈ
 સખ વૃતાન્ત કહિ કર સમઝાયો ૐ આપકે સરન બાલક યહ આયો
 તવ સાહબ બિચાર સો કીન્હા ૐ જગુ કો ભેષ સંત કા દીન્હા
 યોગ ભક્તિ જ્ઞાન બખાની ૐ જિવ બ્રહ્મ સુરતી પ્રાણ સો માની
 ૐ દોહા ૐ

સખ સમઝાયેવ રીત સર ॥ એક એક વિલગાય ।

ધ્યાન કરન કો નિત કહેગી ॥ મોક્ષ કા ચેહી ઉપાય ॥ ૧૪૦

—: ચૌપાઈ :—

સંત ભક્ત ગરીબ દુઃખી જની ૐ સેવા કરો મન છોડ ગલાની
 ચરિત્ર ઉચ્ચ બ્રહ્મચર્ય રાખો ૐ ચેહી જ્ઞાન ઉચ્ચ બડ ભાખો
 માત પિતા ગયે પુનિ સોઈ ૐ જગુ ધ્યાન મેં તત્વો ખીલોઈ
 ધ્યાન મુમિરન કીન્હ બહુ તાહી ૐ બડ પ્રભાવ આવા તેહિ માહી
 જગુ સાહબ કા બહુ શિષ્ય હોઈ ૐ કાશી મેં અસ્થાન હેં સોઈ
 દુસર ગાદી બિહાર બખાની ૐ બીદુપુર આશ્રમ બડ તે જની
 બહુ સંત વિક્રાન્ત તહં રહઈ ૐ ઇષ્ટ દેવ સાહબ કો કહઈ
 જગુ સાહબ બહુ ફેલાવા ૐ પૂર્વ મેં ને સંત સખ ગાવા

॥ ઇતિ શ્રી જગુ સાહબ કા પ્રસંગ સમાપ્ત ॥

॥ ઉચ્ચ જ્ઞાન બર્ણન ॥

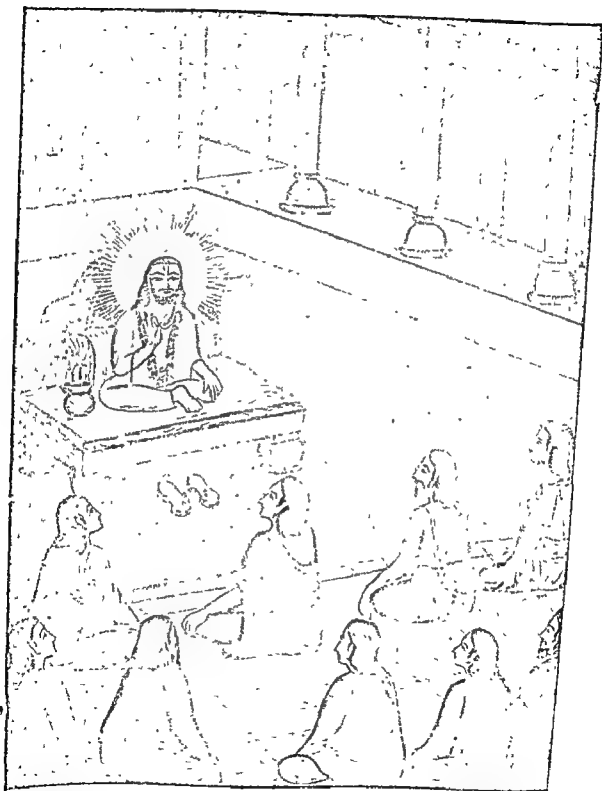
ૐ દોહા ૐ

સતગુરુ ચરન નાય સિર ॥ કમાલ સર્ખા જત ।

ભગવાન જગુ સાહબ પુનિ ॥ પ્રશ્ન કિન અતિ પ્રીત ॥ ૧૮૧

—: ચૌપાઈ :—

ઉચ્ચ બહુત જ્ઞાન ને સોઈ ૐ બર્ણિ દહો પ્રભુ રાખો ન ગોઈ

કબીર સાહેબ કાશીપુરીના પોતાના આશ્રમમાં પોતાના શિષ્યોને ઉપદેશ આપે છે. સર્વોચ્ચ સાહેબ, ભગવાન સાહેબ. બ્રહ્મ સાહેબ, ક્રમાત્મ સાહેબ, પદ્મનાભ સાહેબ, મનુક સાહેબ અને ત્રાગ સનો બ્રહ્મ છે

મુનિ સાહબ કહ અમૃત બાની ❀ તુમ સબ મુનો એક ચિત્ત આની
 સાર શબ્દ જ્ઞાન પૂનિ હોઈ ❀ કઠિન પાપ નાસ કરૈ સોઈ
 પાપ બહુત તૃણ સમ તાહી ❀ સાર શબ્દ અગ્ની સમ આહી
 જલિ કરૈ પાપ સબ છારા ❀ સાર શબ્દ સમરથ જીવ તારા
 બ્રહ્મા વિષ્ણુ મહેશ ધાવય ❀ શારદ શેષ ગડેશ મનાવય
 સૂરનર મુનિ સિદ્ધ મુનીશા ❀ એ સબ ધ્યાન ધરૈ જગદીશા
 બહુ પ્રયત્ન કરે સબ કોઈ ❀ તબ પ્રત્યક્ષ સ્વરૂપ વહ હોઈ
 જો ઘટ બીતર કા હૈ જ્ઞાના ❀ ગુરુ મહરમી કોઈ એક જાના

❀ દોહા ❀

ગુરુ સે ઉરિણુ તે હૈ નહીં ॥ સાર શબ્દ બિસ્માસ ।

ઉનકો રૂપ પ્રત્યક્ષ હૈ ॥ ગુરુ ચરનકી આસ ॥ ૧૮૨

—: ચૌપાઈ :—

જૈસે કોઈ વૃક્ષ કે માંહી ❀ સાખા પત્ર બહુત હૈ તાહી
 એસે ધર્મ કા બહુત હૈ સાખા ❀ સાર શબ્દ ફલ બીરલાકો આખા
 એસે બ્રહ્મ કા રૂપ બખાની ❀ જૈસા ગુરુ સમજાયવ જાની
 ફલ બીજ સૂક્ષ્મ હૈ જોઈ ❀ સતગુરુ બીના લખૈ ન કોઈ
 આત્મ કલ્યાણ તત્વો હૈ ભારી ❀ જોઈ લખાવય વહ હીતકારી
 વહી ગુરુ કા હૈ ઉપકારા ❀ શિષ્ય શીશ ગુરુ ચરનમેં સારા
 ગુરુ કા બચન શીશ પર રાખી ❀ આજ્ઞા સે બ્રતય યહ લાખી
 સત્તગુરુ હૈ શિષ્ય કા સોઈ ❀ ઈષ્ટ દેવ જાનો બડ જોઈ
 વહ જીવ લવસાગર તરિ જઈ ❀ બિલગ્મ ન હોય મોક્ષ પદ પાઈ
 ઈશ્વર રૂપ ગુરુ કા જાનો ❀ બડા પુરૂષ જો વોહી બખાનો
 સિદ્ધિ અમતકાર ના દેખો ❀ સેવા ચરીત્ર જ્ઞાનકો લેખો
 જીવ કલ્યાણ કી વસ્તુ હોઈ ❀ જો લખાવ વોહી બડા સોઈ

❀ દોહા ❀

ગુરુ ગુરુ મેં ભેદ હૈ ॥ જાન્ય સંત સુજાન ।

સાચા જ્ઞાન લખાવહી ॥ સોઈ ગુરુ તુમ માન ॥ ૧૮૩

—: ચૌપાઈ :—

બહુતક ગુરુ જગત કે માંહી ❀ અમરમૂર પદ જાનત નાહી

શિષ્ય કરન કી હૈ બહુ આસા ॥ મુલ તત્વ જનનત નહિ ॥ આસા
માન પાન દામ કે લોલૈ ॥ મૂલ્ય શિષ્ય મનમા નહિ છોલૈ
ગુરુ લક્ષણ કહે ॥ બખાની ॥ પાંચ ગુણ જિનમે સહિદાની
બ્રહ્મચર્ય ત્યાગ ઓ જાના ॥ સેવા ધ્યાન ભાવ સો જના
પ્રથમ બ્રહ્મચર્ય તે તુમ જાગે ॥ અષ્ટ પ્રકાર મૈથુન જો ત્યાગે
હર એક ભાંતિ પવિત્ર જો હોઈ ॥ કામ ભાવ મનમે ના સોઈ
તન મન બચન સે સુદ્ધ જો તાહી ॥ બ્રહ્મચર્ય અત જો કઠિનાહી
નારિ પુરૂષ દોનો લિયે સોઈ ॥ બ્રહ્મચર્ય પાલૈ પુનિ હોઈ
બ્રહ્મચર્ય રહે જો હાલા ॥ વોહી ભાંતી અત્ય દેખ્યાલા
બ્રહ્મચર્ય અત ભંગ કા કારન ॥ વહ સંયોગ હોય નહિ મારન

ૐ દોહા ૐ

એસા નિત બિચાર કરી ॥ પાલય નેમ સો જન ॥

હરદમ ધ્યાન કરત રહે ॥ પરમ તત્વો કા માન ॥ ૧૮૮

—: ચોપાઈ :—

જ્ઞાન કા લક્ષણ કહે, મૈ ગાઈ ॥ ત્રીન મેં દો સાખા બતલાઈ
ઘટ ભીતર પ્રથમ જો જ્ઞાના ॥ યહી જ્ઞાન કલ્યાણ બખાના
બ્રહ્મ મુરતીયે જ્ઞાન યહ જનો ॥ પરમતત્વ સોઈ પહિચાનો
એક એક તત્વ ઘટ ભીતર જનય ॥ છવ બ્રહ્મ ધ્યાન મેં માનય
મુરતા પ્રાણ કા જો હૈ બેદા ॥ ઘટ ભીતર તત્વો કરે નીખેદા
તત્વ પ્રકૃત ઇન્દ્રિયે જોઈ ॥ યહ ઘટ ભીતર રહન સબકોઈ
ઈન સબ કા સ્થાન જો રૂપા ॥ ગતિ શક્તિ કામ સ્વરૂપા
યહ જનય બડ તત્વો બિચારી ॥ ધ્યાન મેં શોધન જો પુનિકારી
યહ ઘટ ભીતર કા હૈ જ્ઞાના ॥ પાલન કરે ગુરુ સોઈ જના
ધ્યાન કરે સબ તત્વો બિલોઈ ॥ છવ બ્રહ્મ એક કરી સોઈ

ૐ દોહા ૐ

મોક્ષ લિયે યહ જ્ઞાન જો ॥ ઘટ ભીતર મેં તાદિ ॥

બિહંગમ જ્ઞાન કહન તે ॥ ગજ યોગ સો આદિ ॥ ૧૮૫

—: ચૌપાઈ :—

બાહરે જ્ઞાન કહોં સમુઝાઈ ॥ ચાર બેદ છ શાસ્ત્ર ને ગાઈ
વ્યાકરણ જ્યોતિષ ન્યાય ને માર્હી ॥ કલ્પ છન્દ બેદાન્ત તે આહી
બહુત શાસ્ત્ર ગ્રંથ જગ તેતે ॥ બાની સાખિ ઔર હૈ જેતે
યહ શાસ્ત્ર પૂરન કોઈ બાંચા ॥ અર્ધ હોય પાવ કોઈ નાચા
ઈસમેં ને શબ્દ કુછ આવય ॥ સખ પદારથ નામ બતાવય
શબ્દ પદારથ કા સખ જ્ઞાના ॥ સોઈ બાહરે જ્ઞાન બખાના
એસે કોઈ ને હૈ વિદ્વાના ॥ ધન્ય માત પિત ઉનકર જના
બાહરે ઓ ઘટ ભીતર જ્ઞાના ॥ પૂરન રૂપ કોઈ એક માના
થોડા બિશેષ જ્ઞાન યહ હોઈ ॥ તો ગુરુ લાયક હૈ તે સોઈ
વિદ્યા જ્ઞાન મેં તે ને પેરે ॥ અભિમાન મદ આવય ન નેરે

॥ ત્યાગ લક્ષણ ॥

કોહા ॥

ત્યાગ બડા પ્રધાન હૈ ॥ સખ ગુણો મેં સોય ।

ત્યાગ બિના કુછ હૈ નહીં ॥ બાની ઝુઠી હોય ॥ ૧૪૬

—: ચૌપાઈ :—

ત્યાગ રૂપ કહો મેં ગાઈ ॥ લિન્ન લિન્ન સખ બુદા કરાઈ
ભીતર બાહરે દો હૈ ત્યાગા ॥ જનૈ વોહી ને સંત સુભાગા
ભીતર ત્યાગ કહો અખ સોઈ ॥ કામ ક્રોધ લોભ તે બેઈ
મદ ઇર્ષ્યા મોહ બડ બીરા ॥ પાખંડ આદિક ને રણ ધીરા
ઇન સખ કો ત્યાગય દુઃખ જની ॥ યહ સખ દુઃખ ઝી બડી નિશાની
મદ ક્રોધ જિનકો ને નાહી ॥ તિનકે હૃદય મેં બસ આહી
જિનકે હૃદય કામ ના જગા ॥ તે મમ ભક્ત પ્રાણ સમ લાગા
મનસીજ પીડા જિન્હે ન કીન્હા ॥ ઉનકે હૃદય બાસા મમ લીન્હા
મારે બાણુ જિનકો ન લાગા ॥ હૈ મમ ભક્ત જનૌ બડ લાગા
જિનમેં નહિ મદન અનુરાગે ॥ સોઈ સંત મોહિ પ્રિયા લાગે
દંભ ક્રોધ લોભ ના હોઈ ॥ તિનકે હૃદય બસો મેં બેઈ
વહી હૃદય પવિત્ર બખાની ॥ પાખંડ ઇર્ષ્યા વહાં ન જની

❀ દોહા ❀

ભીતર ત્યાગ બેઈ કિયા ॥ બડા પુરુષ વહ જાન ।

ગુરુ હોન કે યોગ્ય કે ॥ તીબ લક્ષણ માન ॥ ૧૪૭

—: ચૌપાઈ :—

બાહર ત્યાગ અમ કહો બખાની ❀ કનક કામિની માયા જાની
અનંત પદારથ જે જગ આહી ❀ મન જહાં જાય સો માયા તાહી
ઇન્દ્રિય સ્વાદ જે સુરતા જહી ❀ નાસ માન તે જાનો વાહી
ઇસમેં ભેદ બડા જે તાસૂ ❀ સમઝય સોઈ ચતુર જ્ઞાસૂ
બહુત પદારથ તે જગ માહી ❀ ત્યાગ કિયે સે મુખ જે તાહી
મન ઇન્દ્રિય મુખ માનહિ તામે ❀ જીવ કે દુઃખ હોત હૈ વામે
ઐસા ત્યાગ કરે મન જાની ❀ જિસમેં આત્મ લલા બખાની
લાખો માયા સંપતિ હોઈ ❀ દૂસર લીયે જાનો તુમ સોઈ
સતગુણ ભાવ શરીર નિર્બાહા ❀ રજ તમો ગુણ ભાવ ન આહા
ખાન પાન મા ભેદ ન ઝીજે ❀ રજ ગુણ ભાવ કબહુ ના લીજે
માયા કનક જગતસે આઈ ❀ શોખ મોજ બરતાય ન તાઈ
ત્યાગી વોહી ઓ બડા કહાઈ ❀ આવય રેર દેય સો જાઈ

❀ દોહા ❀

કામની માયા ત્યાગ હૈ ॥ કંચન આવય તાહિ ।

સેવા હીત જાનો પુનિ ॥ બંધન નાહી આહિ ॥ ૧૮૪

—: ચૌપાઈ :—

યહ લક્ષણ જાનમેં જે ગાવા ❀ ત્યાગી સોઈ પુરુષ કહાવા
વિશેષ થોડી સંપત્તિ આહી ❀ નિજ હિત રાખે પુનિ તે વાહી
દુઃખી ગરીબ પવિત્ર કા બેઈ ❀ ધર્મ હિત ખર્ચય ન સોઈ
પૈસા લેયે નાહી કુછ રાખા ❀ બરત પાત્ર હોય ના તાકા
યહ ત્યાગ કા નહી મહાત્મ ❀ ઇનસે કોઈ મુખી નહી આત્મ
ત્યાગ હૈ જે સમઝ કે માહી ❀ ધન સંપત્તિ પ્રશ્ન તે નાહી
ગૃહસ્થ હોય યા સંત કે જાનો ❀ યહ પાલય સો ત્યાગ બખાનો
ચૌથા લક્ષન કહો મેં ગાઈ ❀ દયા ભાવ હૃદય મેં આઈ

ચૌરાસી લાખ જીવ જગ માહી ❀ સખ મેં ચૈતન નિજ રૂપ હે તાહી
દુઃખી દેખ દયા ઉર આની ❀ ઉન કે દુઃખ મેં ભાગ લે જાની
અપને મેં જો શક્તિ તાહી ❀ ઈતના ભલા કરે જો આહી

❀ દોહા ❀

જ્ઞાન ધર્મ સખડો કહે ॥ નિજ બુદ્ધિ અનુસાર ।

સખ જીવ સુખ કે કારણે ॥ ચૌથા દયા હૈ સાર ॥ ૧૮૯

—: ચૌપાઈ :—

પાંચવા લક્ષણ કહો જખાની ❀ સેવા ધર્મ હૃદય સચ માની
જો કોઈ જીવ સ્વાંસા ધારી ❀ આપન રૂપ સખ માહિ નિહારી
દુઃખી ગરીબ પમિત્ર જીવ જ્ઞાની ❀ સેવા કરે આનંદ મન માની
કુદરત તરફ જિતના બકશીસા ❀ ઈતના સેવા કરે ધરિ શીસા
પાંચવા લક્ષણ યહ સો લાખા ❀ ગુરુ હોન કે લાયક રાખા
પાંચ લક્ષણ ઉપર લિખ આયે ❀ યહ ગુન જિનમેં સોઈ પાયે
સ્ત્રી પુરૂષ જાતી જો કોઈ ❀ પંચ સંપ્રદાય ભેદ ના હોઈ
ઉપર લિખા ગુણ જિનમેં પૂરા ❀ વહીં ગુરુ જો હોન કે સૂરા
ગુરુ સતગુરુ દોઈ તુમ જાનો ❀ શિષ્ય ધર્મ શિખાવય માનો

❀ દોહા ❀

કંઠી તીલક મંત્ર જોઈ ॥ દીન ગુરુ સો જાન ।

ઘટ લિતર જ્ઞાન લખાવહિં ॥ બડા ગુરુ સો માન ॥ ૧૯૦

—: ચૌપાઈ :—

સુદ્ધ જ્ઞાન ઘટ બીતર આહી ❀ ધ્યાન સ્મરણા જો તે લખાહી
વહ ગુરુ બહુત બડા હૈ સોઈ ❀ શિષ્ય લિયે તુમ જાનો હોઈ
વહી સતગુરુ ધર્મ પ્રિય સાકે ❀ શિષ્ય કો સુખી કરેગે આકે
ઉનકી બચન સિર પર લે માની ❀ તન મન બચન ધન સેવા ઠાની
વહ સતગુરુ પાલે ધર્મ જોડે ❀ શિષ્ય વહી ધર્મ પાલય સોડે
તો ઘટ જ્ઞાન કહે ગુરુ સોઈ ❀ ભેદ ભાવ જરા ન હોઈ
ખાહેર ધર્મ ગુરુ જો પાલય ❀ શિષ્ય વહ ધર્મ જો નહીં જાનય
પુરન પ્રકાશ ઘટમા ના લયગી ❀ જો રહિ જય ભેદ પ્રુનિ કહેગી

ગુરુ ઉદાર બડા દિલ બનો ❀ વસ્તુ સૌંપ દેત હૈ માનો
શિષ્ય અધિકાર હોય જસ બેઈ ❀ ઉતના બસ્તુ ગ્રહન કરે સોઈ
❀ દોહા ❀

બહુત શિષ્ય જગ મેં પુનિ ॥ જ્ઞાન ગુરુ સે લેય ।
ગુરુ કે તો માનય નહી ॥ નામ દુસરે કે દેય ॥ ૧૯૧

—: ચૌપાઈ :—

ઐસે શિષ્ય બહુત હૈ જગમેં ❀ કપટ ભાવ રાખત હૈ મનમે
ઉનકર ધર્મ સુફલ ના હોઈ ❀ હૃદય કપટ તહાં ધર્મ ન સોઈ
ગુરુ કા નામ પ્રગટ ના કરહી ❀ તે જીવ કબહુ ના સો તરહી
લાજ અભિમાન માયા બહુ સોઈ ❀ ગુરુ કા નામ પ્રગટ ના હોઈ
વહ જીવ તરન મેં હોઈ હૈ બાધા ❀ ઉસકો બ્રહ્મ સે કોઈ નહી સાધા
યહ જીવ કોઈ દેશ ના સંપ્રદાઈ ❀ કોઈ બતિ ધનકર નહિ આઈ
આત્મ બોધ મિલૈ જહાં આહી ❀ વહી ધર્મ યહ જીવ કા તારહી
ગુરુ કહો યા સતગુરુ સોઈ ❀ બોધ કરે ગુરુ હૈ બેઈ
સેવા ભક્તિ શિષ્ય મેં હોઈ ❀ ગુરુ સે બસ્તુ લે સકત હૈ સોઈ
બડી બસ્તુ ગુહ બે આસી ❀ ગુરુ કહન તે શિષ્ય કે બસી

❀ દોહા ❀

ગુરુ સમાના શિષ્ય મેં ॥ શિષ્ય લગાય નેહ ।
બિલમાયે બિલગે નહી ॥ એક પ્રાણુ દો દેહ ॥ ૧૫૨

—: ચૌપાઈ :—

ગુરુ શિષ્ય બડ પ્રેમ બખાની ❀ તહાં ધર્મ તુમ બનો આની
સર્વાંજીત મુનો મન લાઈ ❀ કમાલ લગવાન બગુ સોહાઈ
પદન લિખન ઔર બુદ્ધિ માની ❀ ઇસ મેં ધર્મ તુમ ના બની
ક્રિયા કરે અચાર બે માહી ❀ પાલન કરે સો : ધર્મ : કહાહી
યહ જીવ કા બનો મુખ આસી ❀ સત ગુરુ બે કહત પ્રકાશી
માત પિતા પ્રથમ ગુરુ આસી ❀ રજ જીજ સે દેહી બનાસી
ગર્ભ માહિં બે દેહ રચાસી ❀ દુસર ગુરુ વહી અવિનાસી
તીસરે ગુરુ તુમ બનો રાસી ❀ બાહર લે આઈ બે દાસી

નામ કરન વિદ્યા અભ્યાસી ❀ ચૌથા ગુરુ વોહ જો તાસી
કન્ડી તિલક ભેષ કુછ આસી ❀ મંત્ર પચવાં સોઈ જપાસી

❀ દોહા ❀

છઠ્ઠા ગુરુ વોહા હૈ ॥ જો સંત સંગ મેં જ્ઞાન ।

સતવાં ગુરુ સો જનિયે ॥ સત્ય લખવાય માન ॥ ૧૫૩

—: ચૌપાઈ :—

સતવાં ગુરુ સત્ય લખાસી ❀ ઘટ મેં ધ્યાન થ્રહ પ્રકાશી
યહ ગુરુ સખ ઉપર જનાસી ❀ ઈનસે દુઃખ હોય સખ નાસી
ઇસી ગુરુ શરના મેં જાસી ❀ તખ લવ રોગ હોય ગા નાસી
હુસર ગુરુ પુનિ જો જાસી ❀ ચોગ્ય માન કરો તો તાસી
યહ છે ગુરુ મદત મેં આસી ❀ જીવ મુખી ભે બહુત પ્રકાશી
ઉનકા માન પાન વહ રાસી ❀ તખ જીવ ઉત્કલ હોય વહ તાસી
સત્તગુરુ સે ઉરીન ના હોસી ❀ કોટિ કલ્પ ચરન કી દાસી
ઐસા જ્ઞાન સાહબ જખ લાસી ❀ સંતો હર્ષ ઉઠે મુનો જાસી
સત્તગુરુ ચરન પડે સખ આસી ❀ ધન્ય હમ સખ કાશી કે વાસી

॥ ઇતિ શ્રી ઊંચ જ્ઞાન મંપૂર્ણ ॥

❀ પદ્મનાભ સાહબ કા પ્રસંગ ❀

❀ દોહા ❀

આદિ ગુરુ કબીર જો ॥ કાશી ધામ કે માહિં ।

નિત નવ કરે સતસંગ જો ॥ મનુજ સખકો મુખ આહિં ॥ ૧૫૪

—: ચૌપાઈ :—

તેહિ સમય અસ બના પ્રસંગ ❀ સન્નન મુનો પ્રભાવ કા રંગા
પદ્મનામ એક બડા જિગાસુ ❀ ચારીત્ર ઊંચ ભરા પુનિ તાસુ
સાહબ કબીર કે આયે પાહી ❀ મનોભાવ પ્રગટ કીયા તાહી
ઉપદેશ લિયે બિનય બહુ કીન્હો ❀ સાહબ કહેવ દાસ પદ ચીન્હો
કુછ દિન બાદ તુમ સો કહિહો ❀ સેવા કરો બડ પદ લહિહો
આલસ અભિમાન શર્મ ભુલાઈ ❀ આશ્રમ સેવા મેં ચિત્ત લાઈ
થોડા સમય કીન્હ યહ ભાંતી ❀ પદ્મ નામ આનંદ બહુ આતી

સત્તત્પ્રસન્ન ભયે પુનિ જળહીં ❀ નામ મંત્ર કહેજી સો તબરી
સત્ય નામ જપહુ મન લાઈ ❀ સેવા સાથ રાખી કર નઈ
નામ જપન કરન જો લાગે ❀ જીવિયાસ આલસ સખ ત્યાગે

❀ દોહા ❀

બહુત સમય સો જપ કિન ॥ મન દઢ કરિ બિશ્વાસ ॥
સ્નાન કરન કે કારને ॥ ગયે ગંગા કે પાસ ॥ ૧૫૫

—: ચૌપાઈ :—

કરી સ્નાન ઉપર જળ આયે ❀ શાહ દેખિ એક બહુ દુઃખ પાયે
ચિંતા હાલત મેં વહ દેખા ❀ કોઠ કા રોગ બડા સો પેપા
તવ તે કહા સંત સુનિ લેહુ ❀ કોઠ રોગ બડા દુઃખ દેહુ
યહ રોગ બહુ પિડીત હોઈ ❀ હમસે સહન હોત નહિ સોઈ
અકાલ મૃત કરન કો આયો ❀ ગંગા મેં અબહી પડી જયો
એસી બિથા સૂતા જળ તેહી ❀ પદ્મનાભ કો દયા ભા વેહી
પદમ કહા શાહ સુનિ લેહુ ❀ મરન ચિન્તા છાડિ તુમ દેહુ
છાતી ભર ગંગા કે માહી ❀ ઇબકી તીન લગાઓ તાહી
તીન બખત સત્ય નામહિ ખોલી ❀ ઇબકી તીન લગાવો દીસ ખોલી

❀ દોહા ❀

પદમ નાભ કા બચન સુનિ ॥ શાહ વોહિ વિધી ધીન ॥
બડ પ્રભાવ સત્ય નામ સે ॥ શાહ સુખી ભે લીન ॥ ૧૫૬

—: ચૌપાઈ :—

તરતજ શાહ સુખી હોય ગયેજી ❀ રોગ કષ્ટ દૂર સખ ભયજી
શાહ આનંદ બણીં નહિ જઈ ❀ માનો મૃતક જીવ કો પાઈ
ભોજન બજ્ર કુશ ના હોઈ ❀ બડા કુટુંબ દુઃખ વ્યાપા સોઈ
પારસ મણી મીઠૈ પુનિ તેહી ❀ વહ આનંદ કહી જનનય વેહી
ઐસે શાહ સુખી ભે નીકે ❀ બડે સુખ કહી જાત ના હકે
ગંગા જલ સે બાહર આયે ❀ પદ્મનાભ કે પગ લપટાયે
બહુત ભાંતી બિનય સો કરહીં ❀ શરીર સુખી મન આનંદ ભરહીં
યહ આશ્ચર્ય પદમ જળ દેખા ❀ ચકિત ભયે મન માર્હિ વિશેખા
જાનેઉ સત્ય નામ પ્રભાવા ❀ શાહ કો લે સાહબ પહં આવા
પદ્મનાભ સાહબ પદ બંદે ❀ શાહ સાહબ પગ પડે આનંદે
શાહ બિનય કીન્હ બહુ ભાંતી ❀ આપ દયા મેં ભયજી સુખાતી

પદનાલ દોનો કર જોરી ❁ સાહજ એ બિનય કીન બહોરી
સત્ય નામ કા જો પ્રભાવા ❁ આજે હમે દેખનેમ આવા
❁ દોહા ❁

શેઠ કા કોઠ રોગ થા ॥ બહુત દુઃખી થે સોય ।

તીન બાર સતનામ કહિ ॥ હંમકી લગાયો જોય ॥ ૧૫૭

—: ચૌપાઈ :—

હમરે બચન માનિ બિસ્વાસા ❁ ગંગમ ગયે સુખી કે આસા
તીન બખત સતનામહિ બોલી ❁ ગંગમ હંમકી લગાયો દિલ બોલી
તરતજ સુખી ભયે એ સોઈ ❁ સત્ય નામ મેં મહિમા જોઈ
પદનાલ એ સાહજ ભાખા ❁ નામકી મહિમા કમ કરિ રાખા
પદનાલ સુનો ચિત્ત લાઈ ❁ તીન બખત સતનામ બોલાઈ
નામહિ એક બખત તે બોલે ❁ રોગ દુર હોત જો મન તોલે
સત્યનામ કા બડા પ્રભાવા ❁ રોગ કષ્ટ સખ દુર કરાવા
સત્યનામ કા મહિમા ભારી ❁ તુમતો ઈસકો છોટ કરિ ડારી
સત્યનામ સૂર્ય સમ બનો ❁ દુઃખ રોગ રજની સમ માનો
સૂર્ય ઉદય હોત જોહિ કાલા ❁ અંધકાર ભાગે તતકાલા
શશી સમ સત્યનામ બખાની ❁ ચન્દ્ર મેં તીન ગુન બડા સો માની

❁ દોહા ❁

અમી પ્રકાશ શિતલ પુનિ ॥ તીન બસ્તુ સો માન ।

જગ છવાં કે હેત કો ॥ ચન્દ્ર દેત જો બન ॥ ૧૫૮

—: ચૌપાઈ :—

ઐસે સત્યનામ કો બનો ❁ તિન પ્રધાન તત્વ તુમ માનો
સત્યનામ જ્યૈ જો પ્રાણી ❁ અમી સમ અમર પદ પહિયાની
સત્યનામ જ્યૈ લવલાઈ ❁ અંદર પ્રકાશ તબહિ ફેલાઈ
જો બિસ્વાસ જ્યૈ સત્યનામા ❁ શીતલ મન રહે દિન બમા
રાકાપતિ બાહર પ્રકાશા ❁ સત્યનામ અંદર દુઃખ નાશા
હિમકર માર્હિ જો સુખ ભાસે ❁ સત્યનામ કા જો હૈ આસે
ચંદ્ર દીવાકર મેં પ્રકાશા ❁ સત્ય તત્વ કા આહૈ તમાશા

हंस चंद्र से जे सत्य बल जहाँ ❀ दोनो प्रकारौ जय जूझाई
 सत्य के आधार पृथ्वी जनी ❀ सत्य के आधार अकासै भानी
 सत्य से जल अग्नि जपानी ❀ सत्य से पवन जहै ते जनी
 सभ औतार सत्य से होई ❀ सत्य बिना और नहीं कोई

❀ दोहा ❀

समर्थ पुरुष है सत्य से ॥ कहै कपीर समुझाय ।

सत्य बिना कुछ और नहि ॥ सत्यन भाखिं सभाय ॥ १५६

—: चौपाई :—

जितने देव मुनि पुनि होई ❀ सत्य प्रभाव सुभी लय सोई
 दैत्य नीश्वर जहु तप कीन्हा ❀ तजहि सत्य धनमें ला दीन्हा
 सत्य प्रभाव से धन जगलती ❀ सत्य गया नासे यह शीती
 सभ ब्रह्मांड सत्य से जनो ❀ पहाड समुद्र नदी सभ भानो
 औरासी लाख योनिषी धारा ❀ सत्य सभन में जसा निर्धार
 वेद शास्त्र सत्य में आहीं ❀ गुरु शिष्यो सत्य में ताहीं
 नारि पुरुष सत्य में होई ❀ सत्य से जुड़ा जे नाहिं कोई
 थोड़ा भिषेश सत्य सभ भाहीं ❀ सत्य बिना कहिं दीपत नाहीं
 यह ब्रह्मांड जड है सोई ❀ सत्य से चलन चलन करै होई
 सत्यहि वार सत्य जे पारा ❀ सत्य सभन को करै सहारा

❀ दोहा ❀

सत्य नाम के प्रताप से ॥ सभ कुछ होवे आहिं ।

सर्वालित कभाल पुनि ॥ पदमनाथ सुनो ताहि ॥ १६०

—: चौपाई :—

सत्य नाम पहिले सो जनो ❀ कोई देव का नाम न भानो
 देव ऋषि का नाम जे होई ❀ यह तो नाम पंडित धरा सोई
 सत्य नाम कोई नहि धारा ❀ येतो स्वयम् है करतारा
 सत्य नाम कितना जड होई ❀ समुझ यतुर तुम देणो जेई
 वही जे सत्य है सुभ दाई ❀ उसिषी जगज्जिह्वा कोई पाई
 सत्य को जे परजन वाला ❀ लागो में कोई ओक है ज्योला

વિશ્વામિત્ર વશિષ્ઠ સમ્વાદ ❀ સત્ય સે પૃથ્વી રોકે અહલાદા
સત્ય પ્રલાવ વશિષ્ઠ સો જના ❀ વિશ્વામિત્ર બહુત શરમાના
યહ પુરાન મત કહા સમુઝાઈ ❀ સંત ભક્ત પુનિ ઐસે ગાઈ
કહં લગિ કહો મૈ સત્ય બડાઈ ❀ સત્ય સખન કે ઉપર ભાઈ
❀ દોહા ❀

સત્યનામ કે લિયે સે ॥ જલ સ્વરૂપ હો જય ।

જલ ભિતર આવે નહીં ॥ કાલ બડા પછિતાય ॥ ૧૬૧

—: ચોપાઈ :—

સાહબ કૃષ્ણીર કહા સમુઝાઈ ❀ પદમ નાલ કે તબ શુદ્ધિ આઈ
પદમનાલ કે ચિન્તા હોઈ ❀ જૈસે હીરા રંકહિ ખોઈ
પદમનાલ બિનતી બહુ કરહી ❀ સાહબ ચરન પુનિ સો પરહી
તે દિન સે પદમનાલ કે જનો ❀ સત્યનામ પર પ્રેમ બહુ માનો
પ્રિય સજ્જન મુનો મન લાઈ ❀ ઈશ્વર નામ જપત સખ આઈ
કિન્તુ પદમનાલ કી પ્રીતી ❀ નામ જપન મેં જો હૈ રીતી
સંખ્યા પ્રેમ જો વિશ્વાસા ❀ હૈ વહ બહુત ઊંચ જો તાસા
સત્યનામ કહી જો સમુઝાઈ ❀ શાહુકાર કા રોગ મીટાઈ
ભક્ત માલ ગ્રન્થ જો હોઈ ❀ નાલાજી બર્ણન કીયે જોઈ
નાલાજી છપ્પમ જો દર્શાયા ❀ સોઈ નીચે મૈ લીખી બતાયો

❀ છન્દ છપ્પય ❀

નામ મહા નિધિ મંત્ર હૈ । નામહિ સેવા પુજ
જપ તપ તીરથ નામ । નામ બિન ઔર ન દૂજ
નામ પ્રિતી વૈર । નામ કહિ નામી ખોલે
નામ અન્નમિલ સાખી । નામ બંધન સે ખોલે
નામ અધિક રઘુનાથ તે । રામ નિકટ હતુમંત કહ્યો
સાહબ કૃષ્ણીર કી દયા સે । પદ્મનાભ પરચો લહ્યો

❀ છપ્પય છંદ ❀

નો કરોડ પ્રહલાદ । અસ્ત્ર ધ્રુવ લક્ષ્મન હતુમાના
મોરધ્વજ હરિચન્દ્ર । સપ્ત લે સંત સુજના

इह भंगल अभ्यरिश । पंच ले पहुंचे दासा
 हो अर्जुन गंगदेव । होय प्रज भंगल वासा
 तेतीस कोटि तिहु युगन में । हरि मुभिरन से निर्भय करे
 कसयुग सत्तकपीर हैं । अनन्त डोट ले निस्तरे

ॐ छप्पय ॐ

अनन्त डोटि निज लखत हैं । तामे एक करेड
 लाज लज नेल धारी । समरथ सहस्र सो तीनमें आधिकारी
 पञ्चास लखत प्रसिद्ध । पञ्चीसो परम उन्नगर
 द्वादश लखत प्रधान । पटरस गुण के आगर
 अतुर नाम गोविन्द भू । जिलय लखत तारथ तरथ
 तामे भुज्य कपीर हैं । ता पहरज की नाला शरन

ॐ छप्पय ॐ

गिरा गंग अनुहार । बाल सनकादिक जैसे
 ज्ञान मुनि सुभदेव । ध्यान शिव शंकर जैसे
 यति जहां गोरभ । सती हरियन्द्र भजानो
 प्रतिज्ञा प्रह्लाद । सांध्य में कपीले जनो
 हेम जेम शीतल सदा । निज प्रकाश दिवाकर भानो
 कपीर अति गम्भीर हैं । निज अविनाशी जनो

॥ रवि साहज्य का सम्प्रदाय का प्रसंग ॥

—: चौपाई :—

नाम प्रभाव कहेछि भजानी ॐ उपर छप्पा में पुनी भानी
 साहज्य कपीर का प्रभाव ॐ नाला स्वामी वणी सुनावा
 रवि साहज्य का गादी भजानी ॐ गुजरात सौराष्ट्र में हैं जनी
 साहज्य कपीर का शिष्य जनो ॐ पदमनाल सोई भजानो
 काशी पुरी साहज्य के पास ॐ पदम शिष्य जे हैं निलकंठ दासा
 साहज्य कपीर की अज्ञा पाई ॐ पश्चिम दिशा यसे हर्षाई
 गुजरात धारा गांव निवासा ॐ रघुनाथ शिष्य जे धर्म का आसा
 दुधरेज सुरेन्द्रनगर के पास ॐ गुर शिष्य आये धर्म आसे

મદાવત પર્વત છોટા બખાની ❀ છોટી ઉમા ગંગા વહે પાની
તહાં સરોવર સ્વચ્છ જો સોઈ ❀ લાગય સિદ્ધિ દેન પુનિ જોઈ

❀ દોહા ❀

રઘુનાથ કર શિષ્ય બદો હૈં ॥ બદો ષષ્ઠમા સોય ।

ષષ્ઠમ કે દો શિષ્ય હૈ ॥ ભાન લભ્ય હૈં જોય ॥ ૧૬૨

—: ચોપાઈ :—

દૂધરેજ આશ્રમ બહુત સોહાઈ ❀ બહુતક સંત રહે તહાં આઈ
રાજ કુંવર સામતસિંહ નામા ❀ ષષ્ઠમ સાહબ હુયે પુનિ યામા
ષષ્ઠમ સાહબ બડા પ્રભાવા ❀ લખ્ય રામ ભાન શિષ્ય ગાવા
ભાન સાહબ સિદ્ધ લયે સોઈ ❀ ત્રીનકે દો શિષ્ય હૈં તે જોઈ
નાદ શિષ્ય રવિસાહબ કહિજે ❀ બિદ શિષ્ય ખેમદાસ ભડીજે
રવિસાહબ બહુત પ્રતાપી ❀ બહુત પ્રભાવ ગુજરાત મેં ખ્યાપી
રવિ કા દો શિષ્ય બખાની ❀ મોરાર સાહબ લાલ સો બની
મોરાર થે જો પ્રથમ રાજ ❀ થરર ગાંવ વઘેલ બંશ તાબ
ખમ્માલીયા ગાંવ આશ્રમ બાંધી ❀ જામ સાહબ કે પરચા આપી
સૌરાષ્ટ્ર શાહપુર રાપર સોઈ ❀ ગુજરાત શેરખી કહત સખ જોઈ

❀ દોહા ❀

સાહબ કળીર કા પુનિ ॥ જ્ઞાન શાખા માન ।

પદ્મતાલ સે ઉતરા હૈ ॥ રવિસાહબ સખ જાન ॥ ૧૬૩

—: ચોપાઈ :—

સત્ય પુરૂષ ચરિત્ર ગ્રંથ સોઈ ❀ ચિન્તા મણી અંક હૈ જોઈ
ખેમ સાહબ બાણી સે જાનો ❀ સો વહ છન્દ નીચે સો માનો

છન્દ

ચન્દન ભેટીયા ચન્દના । આટી છુટી આપ પાવના
સત્ગુર સત્ કળીર હૈં કિરતાર । તાકા પદમ નાભ અવતારા
તાકા નિલ કન્ઠ ભરિપૂર । તાકા રઘુરામ નિર્મલ નૂર
તાકા બદવ ગમ જગદીશ । તાકા છટા પૂરણ પ્રીન

તાકા ભાણુ સાહબ સોય । તાકા રવિરામ હૈ દોય
મંડલી ભાણુ કી શિષ્ય સાત । ઔર અનન્ત કહો ન જાત

—: ચૌપાઈ :—

રખિ સાહબ ગુંજર તે જાનો ❀ ચિંતા મળી અંક રત્ન સે માનો
સો નીચે દેવો દર્શાઈ ❀ જિગ્યાસુ કો મન પતિયાઈ

છન્દ

આદિ અક્ષર કી વસ્ત । સોઈ પ્રમટી સત્તગુરુ ઇષ્ટ
રામાનન્દ કા હૈ કબીર । તાકા પદ્મ નાભ સુધીર
સુમિરન નામ કી સમાધ । મેટી વર્ણુ તન કી વ્યાધ
તાકા શિષ્ય હૈ નિલકંઠ । જાણી આસ કરે વૈકુન્ઠ
તાકા રઘુરામ નિસંગ । તાકા જાદવ રામ અલંગ
તાકા શિષ્ય પદ્મ દાસ । એક નામ બિન ઔર ન આસ

—: ચૌપાઈ :—

ઉપર પ્રસંગ કહા બે ગાઈ ❀ ઇસકા મુલ બે યહિ બતાઈ
સાહબ કબીર કા ઉપદેશા ❀ રખિ પ્રનાલિકા મેં પ્રવેશા
એ સાહબ કા જ્ઞાન પ્રસાદી ❀ સાહબ કી દયા ઉન સખ પર આદી
યહ સંપ્રદાય મેં બે સિદ્ધ હોઈ ❀ ઉનકા નામ નીચે લિખા આઈ
સાહબ કબીર પ્રથમ સો જાનો ❀ ઉનકા શિષ્ય પદ્મનાભ સો માનો
ઉનકા શિષ્ય નિલકંઠ હોઈ ❀ તેને રઘુનાથ બે હે સોઈ
ઉનકા શિષ્ય જાદવ જ બેઈ ❀ ઉનકા પદ્મ સાહબ સોઈ
ઉનકા શિષ્ય દો કહિ બે ❀ ભાણુ લબ્ધ રામ સોઈ ભડીજે
ઉનકા શિષ્ય રખિ સાહબ જખાની ❀ ઉનકા શિષ્ય મોરાર સો જાની
તેના લાલ સાહબ બેઈ ❀ આગે લિખા નહી પુનિ હોઈ
યહ પંથ કા બે હૈ ફૈલાવાં ❀ ગુજરાત સૌરાષ્ટ્ર કંઠ મેં ગાવાં
॥ ઇતિ શ્રી રવિ સાહબ કા સંપ્રદાય સમાપ્ત ॥

॥ શ્રી લક્ષ્મીજી તથા કામદેવ કા પ્રભાવ ॥

❀ દોહા ❀

એક સમય કે બીચ મેં ॥ ભગવાન લક્ષ્મી જાન ।

બેઠે ચે આનન્દ મેં ॥ ॥ તપસી કયા જખાન ॥ ૧૬૪

—: ચૌપાઈ :—

મુવર્ણ મહલ બૈકુન્ઠ સોહાઈ ❀ ભગવાન વિષ્ણુ કી ઠકુરાઈ
સ્વર્ગ મૃત્યુ પાતાલ બખાની ❀ સખસે ઉતમ બૈકુન્ઠે બની
બૈકુન્ઠ ધામ રત્ન જડિત અનુપા ❀ તહાં સિહાંસન સોહૈ બહુ રૂપા
ભગવાન બિષ્ણુ લક્ષ્મીજી સોઈ ❀ બૈઠે સિહાંસન આનંદ કરૈ દોઈ
હાંસ બિલાસ કામ રસ બનો ❀ યોગ ભક્તિ જ્ઞાન પહિયાનો
ભક્ત સંત કા શુભ ગુણ ભાળી ❀ કરે બખાન હરી મુતિ સાખી
મુનત તારિક્ સંતન કેરી ❀ લક્ષ્મી કે મન ભયે અનેરી
લક્ષ્મી કહા હરી સે સોઈ ❀ સંત બખાન કરત નિત હોઈ
સ્વર્ગ પતાલ મૃત લોકહિ માહી ❀ હમરે મોહ મેં હૈ સખ તાહી
દેવ દૈત્ય મુનિ સંત સખ ઝારી ❀ નૈન બાન મમ સકે ન સમ્હારી
❀ દોહા ❀

નૈન બાન જેહિ લાગીયા ॥ પડા બેહોશ સો માન ।
ઋષી મુનિ સંત ભક્ત કે ॥ સખહીન પુનિ સો બાન ॥ ૧૬૫

—: ચૌપાઈ :—

હમારી ધૃગ્ધા કે અનુસારી ❀ છોડો તે બનો હિતકારી
પકડન ચાહો જિનહિ કર માહી ❀ હમસે ભાગ્ય સકત સો નાહી
મુમહી બિચાર કરો સો દેવા ❀ બડ બડ દેવ કરૈ મમ સેવા
હુસર જીવહિ કયા ગતિ હોઈ ❀ જો મમ સામે ખડા હો સોઈ
માતા લક્ષ્મી કા યહ બાની ❀ ગર્ભાંત ભરા બહુત અભિમાની
ઐસા શબ્દ મુના જખ સોઈ ❀ બિષ્ણુ કે બડ ચિન્તા હોઈ
કહેહુ બિચાર દેવી મુનિ લેહુ ❀ તુમ જો કહા સત્ય હૈ ચેહુ
તુમસે સમર મેં હોઈ ના જીતા ❀ યોગી ધ્યાની સખહિ બસ કીતા
એક વાત કહો મેં તોહી ❀ કાશી ધામ સંત એક વાહી
સાહબ કબીર નામ તેહિ બનોં ❀ જગ પ્રસિદ્ધ બહુત સો માનો
❀ દોહા ❀

નૈન બાન તુમ જો પુનિ ॥ છોડો ઉનપર બાન ।
જો વાયલ ઉન્હે કરો ॥ તવ શક્તિ બહુ માન ॥ ૧૬૬

—: ચૌપાઈ :—

ઉઠી રમા મન મેં બડ બલા ૐ કામ દેવ બુલાયેવ તેહિ કાલા
 સખ વૃતાન્ત કહી કર સમુઝાયો ૐ કાશી ચલો સો મમ હિત આયો
 સખહિ સૈન લેખ સંગ માહી ૐ આપન કામ નિષ્કલ નહિ બહી
 બડા બીર સે લડન કા બનો ૐ મદન તૈયારી બડી સો માનો
 મોહન મારન બશીકરન સોઈ ૐ ઉચારન ઉદમાદ સો બેઈ
 પાંચ બાન યહ કામ કે બનો ૐ છેદન દિયે સખન કે માનો
 સોલહ પ્રકાર સૃંગાર બખાની ૐ બતીસ અલરન બડ પહિયાની
 ત્રિભિધિ પવન ચલત સો બેઈ ૐ મન્દ મુગન્થ શીતલ તે સોઈ
 બે ઋતુ રાજ બસન્ત કહાવા ૐ કામ દેવ કા સૈન ' બતાવા
 બાન પાન રાગ સો બની ૐ એ સખ માર સહાયક માની

ૐ દોહા ૐ

બડી તૈયારી દેખિ કે ॥ કમલા કે આનન્દ ।

મનસિજ કા 'તારીફ કરિ ॥ દોનો ભયે ચલન્ત ॥ ૧૬૭

—: ચૌપાઈ :—

કામ દેવ ચલો તેહિ બારા ૐ લશ્કર અપના શસ્ત્ર સંભાગ
 નિજ પ્રભાવ કામ જળ લીન્દા ૐ જીવન ચતુરદશ નિજ બમ કીન્દા
 દેવ દૈત્ય ઋષી મુનિ 'ઝારી ૐ સખ કે મન કામ કી ચારી
 ચોગી ચતી તપી સખ જ્ઞાની ૐ મૌનિ દિગમ્બર બે હૈ ધ્યાની
 બ્રહ્મચર્ય રહે ઊર્ધ્વ રેતા ૐ ચે સખ ભયે કામ બમ તેના
 આનમ સખ મા એકદિ માની ૐ દુમર તત્વો કુછ નહિ બની
 એ મખ નારિ દેખન કે લાગે ૐ જ્ઞાન ધ્યાન સખ મન સે ત્યાગે

ૐ દોહા ૐ

પુરુષ દેખે નારી કે ॥ નારિ પુરુષ કે હોય ।

યહ પ્રભાવ સખ કામકા ॥ મમુઝ સયાને બેય ॥ ૧૬૮

—: ચૌપાઈ :—

એ મખ બડે મજ્જિ ચે માનો ૐ નર પશુવો કા કદાં દેકાનો
 જનકા કામ સદા પ્રિય હોઈ ૐ મનસીજ વિવશ નાચે પુનિ સોઈ

માર ધૃષ્ટિ સખડો મન નાશી ❀ તહાં તક પહુચ ગયે 'પુનિ કાશી
સખ ડોઈ જ્ઞાન ધ્યાન મેં આવા ❀ કામ બાસના સખહીં ભુલાવા
જેસે કોઈ સ્વપ્ના સે સોઈ ❀ જલગ્રીત મેં આવય પુનિ જોઈ
લક્ષ્મી સહિત કામ ગયે તહવાં ❀ સાહબ કળીર આશ્રમ સો જહવાં
સાહબ અપને આશ્રમ માહીં ❀ નિજ રૂપ મેં લીન રહાહીં
ધન્દ્ર કામહિ કીન ઈશારા ❀ મદન આપન લરકર લલકારા
છોડન લગે પાંચો બડ બાના ❀ મોહન મારન ઉચાટન બના
❀ દોહા ❀

બસી કરન ઉનમાદ પુનિ ॥ મારે બાન સે સોય ।

સાહબ કો ચિન્તા નહી ॥ બાલ રમે પુનિ જોય ॥ ૧૬૯

—: ચૌપાઈ :—

કામ દેવ કી સૈના ભારી ❀ આપન શસ્ત્ર સાહબ પર ડારી
બહુ પ્રકાર રીઝાવન હેતુ ❀ સખ કુછ કીન બારિ ચર કેતુ
કામદેવ ચતન બહુ કરહીં ❀ સાહબ ધ્યાન ચક્ષે નહિં તબહીં
કામહિ તબે ગયો શર્માઈ ❀ સખ તાકાત અજમાયો જાઈ
લક્ષ્મી ઓ કામ પુનિ હોઈ ❀ બહુ પ્રયત્ન કરા પુનિ સોઈ
રમા રૂપ મેં કામ નિવાસા ❀ લક્ષ્મી બિનય સાહબ કે પાસા
સાહબ મન ચલા નહિં જબહીં ❀ દુસર બાન સંધાનેગી તબહીં
ધર્મ બાન લીન બડ જોરા ❀ જિસસે ધાર્મિક પુરૂષહિં તોરા
કમલા કહે પ્રભુ સુની લેહુ ❀ મેં પુની દાસી આપકા જેહુ
આપ દયાલુ સંત કહાઓ ❀ મમ છવહિં કલ્યાણ કરાઓ

❀ દોહા ❀

સંત દયા જો ના કરે ॥ ઉન્હે સંત કસ જાન ।

દયા બિના જો સંત હૈ ॥ તેને સંત મત માન ॥ ૧૭૦

—: ચૌપાઈ :—

સંત બડે પરમારથ આહીં ❀ દુસર લિયે સહે દુઃખ જાહીં
હમે રાખિ ચરણ કે પાસા ❀ હમ આઈહું એહી કે આસા
સેવા આપ શી રાખ બહુ કરિહોં ❀ ચરન દેખ લવ સાગર તરીહોં

હમરે માત પિતા નહિ સોઈ ❀ ધની પુત્ર કોઈ નહિ હોઈ
 ખાન પાન મિલે ના સોઈ ❀ ભુખે બહુત દુઃખી હું જોઈ
 હે સાહેબ દયા ચિત્ત લાવો ❀ આપ પરમારથ સંત કહાવો
 બહુ વિધિ રમા કરે નીહોરા ❀ સાહબ દેખય ન તે તન ઓરા
 તાકત કદિ લક્ષ્મી પુનિ હારી ❀ કામ દેવ સૈના સખ વારી
 ❀ દોહા ❀

સાહબ કબીર કહત પુનિ ॥ સુના લક્ષ્મી છ ખાત ।

તુમ વિષ્ણુ મિલ ખાત કરિ ॥ યહાં આઈ તુમ રાત ॥ ૧૭૧

—: ચોપાઈ :—

તવ સત્તગુરુ ઐસે કહે મુશકાઈ ❀ રમા કહે વૈકુન્ઠ ભુલાઈ
 પતિ ખર્તા નારિ જો સોઈ ❀ પતિ ના છોડે રાત્રી મેં કોઈ
 સાહબ કબીર કહા હર્ષાઈ ❀ લક્ષ્મી કામ સૈન તુમ લાઈ
 જો બૈકુન્ઠ ધામ કે માર્હી ❀ તુમ દોનો બહુ બાદ કરાઈ
 હમકો ફસાવન તુમ સો આઈ ❀ તુમરે ફાંસ હમ નહી ફંસાઈ
 તુમારે પ્રપંચ હમ સખ જાની ❀ બહુ જવો કે કીન હૈરાની
 ફિર એક ખાત લક્ષ્મી તુમ જાનો ❀ જો મેં કહા તુમિ હીત માનો
 બિષ્ણુ ઓર તુમ પુનિ દોઈ ❀ વાદ બિવાદ કરો પુનિ જોઈ
 તુમરે દોનો અગડા માર્હી ❀ દુસર જવ દુઃખી હોય તાર્હી
 કપી મુનિ સંત લક્ષ્મી જાનો ❀ ઈનકો છલન તુમ માયા ઠાનો
 એ તુમારે માયમ ફસ જોઈ ❀ ઈન સખ કર જગ હોઈ હંસાઈ
 આતમ ધન છીન હોય તાર્હી ❀ વહ જવ ચૌરાસી મેં જોઈ

❀ દોહા ❀

અનન્ત દુઃખ વો સહત હે ॥ તુમરે પ્રપંચ સે સોય ।

ઐસા કામ તુમ ન કરો ॥ હરિ સે કહિયે જોય ॥ ૧૭૨

—: ચોપાઈ :—

તખ લક્ષ્મી છ કરે બિચારા ❀ હમકો જાનિ ગયે યહ સારા
 હમારે ઓર ભગવાન સે જોઈ ❀ બૈકુન્ઠ મેં ખાત કીન્હ પુનિ સોઈ
 વહ સાહબ જાનેઉ સખ હાલા ❀ બડા પુરૂષ હં જ્ઞાન તીન કાલા

કામ દેવ ઔ મેં પુનિ સોઈ ❀ ચેને છોલ કરી સકી ન કોઈ
કામ જીત પુરૂષ યહ આહીં ❀ માયા હમાર લાગા નહિં તાહીં
ઐસે પુરૂષ સે જો પરપંચા ❀ કીન્હ હમે લાગય સો અન્યા
તમે રમા બહુત અકુલાઈ ❀ સાહેબ ચરનન શીસ નવાઈ
શ્રી બિનય કરન જો લાગી ❀ સખ અપરાધ ક્ષમા તખ માગી
બોલી રમા દોઈ કર જોરી ❀ મેં પુનિ પાપ કીન્હ બલભોરી
હે સાહેબ મોહિ હો પછિતાવા ❀ કુછ સેવા જો મોહિ કરમાવા
❀ દોહા ❀

તખ સત્તગુરૂ બોલત ભયે ॥ ઈન્દરા સુનો મમ બાત ।

થોડા સમય કે બાદ મેં ॥ મેલા હોત પ્રખ્યાત ॥ ૧૭૩

—: ચૌપાઈ :—

થોડી સમય કે આદિ સોહાઈ ❀ બિખુ તુમ આવો હર્ષાઈ
સંત ભક્ત કી સેવા લાઈ ❀ તુમરો ભલ ક્ષમા હોઈ જઈ
તમે રમા કહેઉ અસ બાની ❀ હૈ સાહેબ તુમ અન્તર જની
ચોગી તપી મુનિ ગૌરાગી ❀ કામ જીતન કી મદ જો જાગી
ઈનકો જીતન કે લિયે જનો ❀ કામ રૂપ સૌના મમ માનો
સત્તગુરૂ કો તે કરિ પ્રનામા ❀ રમા ગઈ નિજ અપને ધામા
કામદેવ સૌના સખ ગયજી ❀ સાહેબ કો હર્ષ સોચ ન ભયજી
જો ભગવાન બિખુ હૈ સોઈ ❀ હંસિ પૂછેવ રમા સે જોઈ
દેવી કહો પ્રસંગ સોહાયે ❀ મૃતુ લોક મેં જો બનિ આવે
રમા પ્રણામ વિખુ કો કીન્હા ❀ પ્રભુ જો કહેજી સત્ય તવ બિન્હા
કામ રૂપ સૌના મમ જનો ❀ નિસ્કલ ભઈ આજ પુનિ માનો

❀ દોહા ❀

રમા બિનય કરત હૈ ॥ વિખુ સે પુનિ સોચ ।

સાહેબ કળીર કૌન હૈ ॥ સત્ય કહો પ્રભુ હોય ॥ ૧૭૪

—: ચૌપાઈ :—

જખ સે સૃષ્ટી રચા, વિધાતા ❀ એકહિ પુરૂષ મિલા મમ તાતા

બહુત બડા પુરૂષ સો લાગે ॥ સત્ય કહો પ્રભુ ભર્મ સખ ત્યાગે
 ઇન્દ્રા કા પ્રેમ બહુ દેખા ॥ વિષ્ણુ કો ભા હર્ષ વિષેખા
 ભગવાન કહા તખ હર્ષતિ બાની ॥ કમલા મુનો ભે મે બની
 અમર લોક સત લોક હૈ ધામા ॥ સખ ધામો કે ઉપર બમા
 સત્ય પુરૂષ ધરા તહાં રહય ॥ ભે યહ સૃષ્ટિ પ્રથમ નિર્મલ
 સાહબ કબીર પુરૂષ વહ આહી ॥ જીવન કાજ ધરે તન તાહી
 રજ બીજ સે ચેને ન બનો ॥ તેજ રૂપ શરીરે માનો
 કામ કોધ મદ વહાં ન હોય ॥ દેખી સત્ય બચન હૈ સોઈ
 કામ કી પીડા વહાં ન બનો ॥ તુમાર પ્રપંચ તહાં ન માનો
 ॥ દોહા ॥

વિષ્ણુ કે મુખ બાત સુનિ ॥ કમલા ભઈ સનન્દ ।
 આપહિ કે પ્રતાપ પ્રથ ॥ મોહિદર્શનહુઆઅનન્દ ॥ ૧૭૫

—: ચોપાઈ :—

બડ આનન્દ બિબેક કી બાની ॥ કમલા કહા મુનો પ્રભુ બની
 કાશી ધામ કબીર આશ્રમમાહી ॥ બીરાટ મેલા સંત ભરાહી
 સંત ભક્ત કે સેવા નીકે ॥ આપ કો હમે ચક્ષન હૈ જીકે
 દીન બચન હમ સાહબ પાહી ॥ યહ બડ લાભ મિલેગા બહી
 ॥ દોહા ॥

સર્માનન્દ ભે કહત હૈ ॥ કમલાનન્દ સે બન ।
 કામ કા પ્રભાવ બડા ॥ હૈ ભેધા બડ માન ॥ ૧૭૬

—: ચોપાઈ :—

ચૌદહ જીવન તીન સો લોકા ॥ કામ દેવ સખકો કિયે સોકા
 સખકો બસી મારે ને કીન્દા ॥ છેદન કામ રાસ સો લીન્દા
 જીવ ચરાચર હૈ જગ માહી ॥ દેવ દેવ નિશ્ચર ભે તાહી
 અનંગ દેવ સખકો પુનિ મારા ॥ ઉભરા સોઈગુરુ ભક્ત ભે સારા
 નાગ ગન્ધર્વ કીન્નર સોઈ ॥ નાયક મદન સૈન દેખ ભેઈ
 બડ બડ યોગી તપી ભે જાની ॥ કામ કીન સખ કો બસ આની
 નર નારી પશુ સખહી દોઈ ॥ પક્ષી ઉડય અકાશ મે સોઈ

કામ ભાવના સખ મેં રહહીં ❀ નર નારી બિછુડત નહીં કબહીં
બડે બડે સિદ્ધ તે હોય ગયગી ❀ જિનકો સખ સમરથ બડ કહેગી
તીન લોક જનત સખ બાતા ❀ કામ સૈન દેખત કર જાતા
સતગુરુ દયા જિનપર જે સોઈ ❀ મન અલીમાન જરા ન હોઈ
બહુતક સંત ભક્ત બચી બહીં ❀ સતગુરુ જિન કો જ્ઞાન કહાહીં

❀ દોહા ❀

બિધા સિધ્ધિન મેં પૂનિ ॥ હે પ્રબીન સો જન ।

તલ રાઈ કુછ છિપા નહી ॥ ત્રીકાલ દર્શી માન ॥ ૧૭૭

—: ચોપાઈ :—

ધન્ય કામ તુમરી સો લીલા ❀ જે જરા કીનેવ દેવ શુશીલા
બડ બડ દેવ બડા પ્રતાપી ❀ વો સખ કીન જગત કંઠં આપી
ઉનકો મનસિજ જે બસ કીન્હા ❀ યહ શક્તિ કુછ બડી નવીન્હા
નારદ મુનિ બહુત તપ સાધા ❀ દેહ ગલી મન કો બહુ બાંધા
વિષ્ણુ કીન એક માયા સોઈ ❀ મુનિ લોભે દેખ પુનિ જોઈ
શ્રી નિવાસ નગર એક દેખા ❀ સીલ નિધિ રાજ તહાં કો પેખા
બિસ્વ મોહની તામુ કુમારી ❀ દેખી રૂપ મુનિ બિરતિ બિસારી
તપ જ્ઞાન ધ્યાન બુલ ગયગી ❀ ખ્યાહ કરન મન ધૃષ્ટા ભયગી
વિષ્ણુ દીન કપી કા રૂપા ❀ મુનિ રહિ ગયે તખ જ્ઞાન સ્વરૂપા
વિષ્ણુ કુમારી કો લૈ ગયગી ❀ નારદ મુનિ કોથ તખ ભયગી
દીન શ્રાપ વિષ્ણુ કા સોઈ ❀ નારી લિયે બિકલ તુમ હોઈ

❀ દોહા ❀

કામ બિખસ નારદ મુનિ ॥ જ્ઞાન કા નાહીં ભાન ।

શ્રાપ દીન વિષ્ણુ કો ॥ કામ પ્રભાવ સો માન ॥ ૧૭૮

—: ચોપાઈ :—

દ્રેષ જાનિ યહ રચા પ્રસંગા ❀ વિષ્ણુ કીન નારદ મન ભંગા
બડ લીલા કામ કા જાનો ❀ દુસર દ્રેષ કા કારન માનો
નારદ મુનિ કી ભઈ રૂઢતી ❀ કામ સૈન કોઈ ના છતી
વિશ્વામિત્ર બહુત તપ કીન્હા ❀ ગઈ મેનકા ઉનકો બસ લીન્હા

મોહ મેં મુનિ સો પડિ ગયજી ❀ મેનકા કો રાખત તહં લયજી
 ઇન્દ્ર અપસરા મેનકા સોઈ ❀ બહુત સમય રહી તહં જોઈ
 સકુન્તલા નામ પુત્રી તે જાયા ❀ વિશ્વામિત્ર બહુત રામ્યા
 જ્ઞાન તપ સૌં ભુલી ગયજી ❀ કામ પ્રભાવ બડા સો કહેજી
 બિશ્વામિત્ર કો લયો જબ લાના ❀ ત્યાગ અપસરા કીન સો જાના
 ધન્ય કામ તબ મહિમા ગાઈ ❀ તુમસે કોઈ પાર ન પાઈ
 સખ તપ યોગ ચલિ તે લયજી ❀ ડાકા મારી અપસરા ગયજી

❀ દોહા ❀

દશરથ બશિષ્ઠ મંત્ર કરી ॥ શ્રુગીં ઋષી બુલાય ।

રામ પ્રગટ કે હેત કો ॥ યજ્ઞ પુત્રજી કરાય ॥ ૧૭૯

—: ચૌપાઈ :—

અવધ પુરી કી બેસ્યા સોઈ ❀ શ્રુગીં ઋષી લેન ગઈ વોઈ
 બિપિન માહિ સૃંગી ઋષી રહતે ❀ કુછ બ્યવહાર જગત ન કરતે
 બેસ્યા જય સેવા બહુ કીન્હા ❀ કામ ભોગ મુનિ લયે અધિના
 લાય અથોધ્યા મેં પુનિ વોહીં ❀ સૌંપ દીન રાજ કો સોહીં
 નીમી ઋષી બડે તપ ધારી ❀ નીમ વૃક્ષ ચાટત થે સારી
 બહુત પદારથ મીઠ રસ સોઈ ❀ અપસરા લગાય મોહા પુનિ જોઈ
 કામ પ્રતાપ યહ સખ જાનો ❀ સખ કોઈ ઇસીમ જય બુલાનો
 પરાસર બ્રહ્મા પુત્ર કહહીં ❀ તીન કાલ જ્ઞાન જો અહહીં
 જ્યોતિષ બિદ્યા મેં બડ જ્ઞાની ❀ પારાસર સોધન માહિ બખાની
 મચ્છ ગંધા કા રૂપ નિહારી ❀ મોહો નદી મેં કુહિરા ડારી

❀ દોહા ❀

બ્યાસ દેવ કા જન્મ હુઆ ॥ માર તુમહાર પ્રભાવ ।

ચાર બેદ છ શાસ્ત્ર જો ॥ પુરાન અઠારહ ગાવ ॥ ૧૮૦

—: ચૌપાઈ :—

ધન્ય તાકાત મદન તવ હોઈ ❀ ગાવત શેષ પાર ન સોઈ
 જગ મેં એસા ન બલ ધારી ❀ જો તવ બલ સકે સમ્હારી
 પાંચ તત્વ સે જો ઉપજાયા ❀ સખકો મદન અહેરી લાયા

દેવ મુની સાધુ ને સોઈ ❀ લક્ષ્મ બિદ્યાન બલચારી નેઈ
 બહુતક હી માર ને મારા ❀ પડે બેહોશ નહી સમ્હારા
 સદ ગુરુ દયા હોય ને પાહીં ❀ તેઈ બચે મદન સે આહીં
 તે વહ ત્યાગ રૂપ મેં આવય ❀ કામ બાસના સમૈ ભુલાવય
 જૈસે કોઈ અખાડા માહીં ❀ દો પહેલવાન લડત પુનિ તાહીં
 એક બડા બીર ને સોઈ ❀ ઉસકો દ્વેષ પછાડય નેઈ
 એસે તુમ સબ જનો તાહીં ❀ નારદ આદીક સમરથ સો વાહીં
 કોઈ ને હાર ગયા ને સોઈ ❀ ફિર બડા લડત તે નેઈ
 ઇર્ષા દ્વેષ કહુ કારન જનો ❀ નારદ આદિ પડે સો માનો

❀ દોહા ❀

બડ તપ યગન કીન પૂનિ ॥ નહૂસ ઇન્દ્ર ભે જન ।

કામ બીબસ મેં ને ભયે ॥ ઇન્દ્રાની પાસ ગે માન ॥ ૧૮૧

—: ચૌપાઈ :—

પાલકી ઉકાય દીન મુની આપા ❀ અજગર હોવ તૃપ તુમ આપા
 ઇન્દ્રાસન ને દીન છોડાઈ ❀ કામ તુમાર યહ પ્રભુતાઈ
 લંકા પુરી નાસ તુમ કીન્હો ❀ મદન તુમાર બડા બલ ચીન્હો
 કૌરવ દલ ને નાશ કરાયો ❀ રાજ કામની કારન ગાયો
 એસે અનન્ત કથા જગ માહીં ❀ બહુતક કામ પછાડા તાહીં
 તીન લોક ચૌદસો ભવના ❀ સબ નર નારિ કામ બસ અવના
 ઇશ્વર અસ શક્તિ નિર્માઈ ❀ આપન પ્રભુતા પ્રગટ જનાઈ
 પ્રગટ કીન કામ એક બીરા ❀ જેહી આગે કોઈ ધરત ના ધીરા
 બચે વોઈ જનો પુનિ સોઈ ❀ જિન પર દયા સત્તગુરુ કા હોઈ
 દુસર બચી વહી ને ગયઈ ❀ રજ બીજ સે દેહ ન ભયઈ

❀ દોહા ❀

રજ બીજ સે ને બના ॥ જિતની દેહી જન ।

કામ બાન સબકો લગા ॥ એહી નિયમ સો માન ॥ ૧૮૨

—: ચૌપાઈ :—

રજ બીરજ સે વો નહિ દેહીં ❀ સત્તગુરુ સત્ય કબીર ને તેહીં

પાંચ તત્વ સે ન પુનિ હોહી ❀ અજર અમર પુરુષ હૈ વોહી
કામ કેર વહાં નહિ બાસા ❀ લક્ષ્મી કામ તહં ગયે નિરાસા
કામ છત પુરુષ યહ બનો ❀ ગાછ મદં કળીર ખખાનો
સાહબ પુરુષ કળીર હૈ સોઈ ❀ ઇનકો કોઈ લખા ન બેઈ
ઇનકો તો વોહી સો બનય ❀ ઇનહિક દયા હોય તો માનય
સર્વાનન્દ કહા સખ ગાઈ ❀ કમાલ આદિ આનન્દ હોય બઈ

॥ ઇતિ શ્રી કામદેવ કા પ્રસંગ સમાપ્ત ॥

❀ સાહબ કા બિશ્વ મેલા કા પ્રસંગ ❀

—: ચોપાઈ :—

વિશ્વ મેલા કા બડા પ્રસંગા ❀ આગે લીખત તપસી મન રંગા
સજ્જન મુનો કાશી પુરી ધામા ❀ સાહબ કળીર જ્ઞાન કરે તામા
છવ હિન્સા કોઈ નહિ કરના ❀ બડા પાપ હોત છવ મરના
જો કોઈ માંસ લક્ષન કરહી ❀ ઉનકે સંગ સજ્જન નહિ પરહી
એસે ભાષણ કરે મુખ ખાની ❀ હિન્સક કો દુઃખ મન બહુ આની
સજ્જન મુનો યહ પ્રસંગ સોહાઈ ❀ ચોર ચાંદન રાત ન ભાઈ
વર્ષા જલ સખ કો મુખ હોઈ ❀ અકં જવાસ મુખી પુનિ બેઈ
સાહબ કેર યહી ઉપદેશા ❀ નિતી ધર્મ ભરા યહ જેસા
હિન્સક કો પ્રિયા નહિ હોઈ ❀ નિતી જ્ઞાન સમજ ન સોઈ
હિન્સક ટોલી થોડી મિલ બઈ ❀ મન્ત્ર ધ્રોન તે એક કહરાઈ

❀ દોહા ❀

સાહબ કળીર જો પુનિ ॥ નીતહિ કહત હૈ સોય ।

આપન નિન્દા હોત હૈ ॥ યતન કરો અખ બોય ॥ ૧૮૩

—: ચોપાઈ :—

સખે વિચાર કરે જો પાહી ❀ અપને માંસ લક્ષન કરો તાહી
સાહબ કળીર આપન મેં સોઈ ❀ અપનેક નિચ કહત હૈ વોઈ
કરિ હૌ યતન સોઈ બલ માની ❀ જિસસે મુખ અપને કો બની
ઉસમેં એક કહેજો પુદ્ધિ માના ❀ હમે કહે તુમ મુનો સયાના
સાહબ કળીર ખજર ન હોઈ ❀ ઇનકે નામ મેલા કરો સોઈ

સંત ભક્ત આવય સખ ઝારી ❀ યહાં હોય કુછ નહી તૈયારી
સંત ભક્ત સખ કે દુઃખ હોઈ ❀ સાહબ કે શ્રાપ દેગે સોઈ
સાહબ કી ઈજ્જત સો ઘટિ જહી ❀ યહાં સે ભાગ્ય જાયગે કાહી
યહ મત સમકે જો મન ભાવા ❀ વૈષ્ણવ સંત કા લેખ બનાવા
દાદી મોછ મસ્તક મુડાઈ ❀ મસ્તક તીલક કમંડલ લાઈ
❀ દોહા ❀

બનાવટી પત્રિકા લિખત ભયે ॥ સુનિયે સંત સુજન ।

પટ દર્શન સખ ભતિ કે ॥ દેવોં નિમંત્રણ માન ॥ ૧૮૭

—: ચોપાઈ :—

ભાદોં પુનમ સમય કે માર્હી ❀ બીરાટ મેલા હમેં કરાહી
દયા કરો સખ આવો ચેહી ❀ સખ પ્રકાર કા આનન્દ જેહી
સહી' લિખા સાહબ કા નામા ❀ પત્રિકા લે ફિરે ચહુ ધામા
વહ પત્રિકા બીગત બહુ સારી ❀ બહુત વ્યક્તિ નિકલે પ્રચારી
સાહબ કળીર જો ઘટ ઘટ ખાસી ❀ યહ સખ બાત જનમ અવિનાસી
જનિ પ્રસંગ ખુસી જો સોઈ ❀ ધન્ય ચે ધર્મ કામ કરે જોઈ
ખિના તનખાહ કામ સખ કરતે ❀ સેવા ધર્મ બહુત આચરતે
સજ્જન સુનો સાહબ બલિહારી ❀ યહ બડી સમજ કિતના હૈ ભારી
આદિ પુરુષ સખ જનત સોઈ ❀ મનમા હર્ષ બહુત પુનિ હોઈ
દ્વેષ કરન વાલો પર પ્રીતી ❀ ધન્ય સાહબ તુમાર યહ રીતી
બડી ક્ષમા સો વર્ણી ના જહી ❀ સાહબ કળીર ઈશ્વર કહાહી
❀ દોહા ❀

ભાદો સમય આવત ભા ॥ વહ મેલા કા રેમ ।

સાહબ કળીર પ્રેરણા કરી ॥ સિદ્ધિ બુલાયો તેમ ॥ ૧૮૪

—: ચોપાઈ :—

સિદ્ધિ લઈ હંસ સખ જયો ❀ સત્ય લોકે સે બહુ ચલિ આવો
હરી કહા કમલા સે સોઈ ❀ મેલા સમય આયા તે રેડ
કાશી ચલન તુમ હો તૈયારા ❀ સાહબ કળીર આશ્રમ જો મારા

जैकुण्ठ पति आये मृत लोका ॥ संग रमा जहं कुछ नहीं सोका ॥
साहय कृष्ण भिष्णु लगवाना ॥ कभला सहित मिले पुनि जना ॥
सिद्धि सहित रमा ने आही ॥ अउ प्रभाव जनो ते चाही ॥
तीनो का ने परसपर प्रेमा ॥ कही न सकै शारद सृति नेमा ॥
कभला भिनय साहय से करही ॥ विष्णु आप पुनि नित भा धरही ॥
संत लक्ष्मी का ने यह भेला ॥ आपन शक्ति तुम नहीं जेला ॥
संत लक्ष्मी की सेवा सोध ॥ हमको लाल लेन दो जेध ॥

॥ दोहा ॥

रमा तथै प्रेरणा करी ॥ सिद्धि को समझाय ।

कहेछि भेला के काम को ॥ सभ कुछ करो सो जय ॥ १८६

—: चौपाई :—

काशी धाम गंगा तट पाही ॥ अहु योगान पडा पुनि आही ॥
भेलक काम झिन्ह अरुन्धता ॥ गंगा अहे स्थल अहु यन्त्रा ॥
दासी दास प्रगट अहु होध ॥ सभ्या अहुत गीनी नहिं ओध ॥
कोहार लंडार रचेछि भिराला ॥ अउ तन्मय तानेव अउ ज्वाला ॥
अहुत अडा अक सला जनाध ॥ सिद्धि आपन कला देभाध ॥
धन सभ को सेवा तक आही ॥ साहय की दया ये सभ आही ॥
अक अजर रचेछि अहु लारी ॥ भीले अस्तु पैसा भित्तु आरी ॥
अनेक प्रकार अस्तु ते नीके ॥ पाप रहित भीलत सभही के ॥
जुही जुही भंडवी पुनि थापी ॥ सेवा करन तैयार सो आपी ॥
उसी समय के जाय सोहाध ॥ लाजो सभ्या आध समुदाध ॥
योगी योगम सेवडा अह्वारी ॥ पट दर्शन आये सभ आरी ॥

॥ दोहा ॥

जन समान आवत लये ॥ गिनती करी न जय ।

सभको उतारा देत लये ॥ जिनको नैसा लाय ॥ १८७

—: चौपाई :—

जिनकी मनकी जसस्मि जनी ॥ सिद्धि सभ घट जनन आनी ॥
वो सभ वस्तु अम भिन सोध ॥ सभके पास आवय रूची जेध ॥

ઈચ્છા ભોજન સખકો મિલહી ❀ ન તકલીફ શુદ્ધ મન સખહી
 યહ મેલા સત્તગુર કા જનો ❀ સખ બ્રહ્માન્ડ કે માલીક માનો
 તહાં કયા ખાત કા પુનિ દુટા ❀ રમા સેવા કરે મન છુટા
 મેલા કા જે કીન્હ પ્રચારા ❀ દ્વેષ પારટી કરે બિચારા
 સાહબ કી ઈન્જત બિગડન તાહી ❀ અપને સખ પ્રચારે આહી
 બિગડન બદલે બની સો જની ❀ યહ આશ્ચર્ય હુઆ કશ માની
 એ સખ બસ્તુ કહાં સે આઈ ❀ યહ સખ કામ કરે જે જઈ
 ઉસમેં એક કહા કર્પાહી ❀ તખ્તૂમ શેઠ શેઠાની આહી

❀ દોહા ❀

સાહબ કે વો શિષ્ય હૈ ॥ હૈ ધનવાન બહુ જન ।
 મેલા વોઈ કરત હૈ ॥ સાચ ખાત સો માન ॥ ૧૮૮

—: ચૌપાઈ :—

ઓ સખ કહેં જૈકુન્ઠ કે મારક ❀ સખ આનન્દ કરત હૈ ખાતક
 અપને ખાંચ પીચે અધાઈ ❀ યહાં કુછ દુટા ન હૈ રાઈ
 સખહિ ખાન પીવન લગે સોઈ ❀ ઈર્ષા ઘટન લગા પુની જોઈ
 બડે જ્ઞાની વિદ્વાન જે આયે ❀ સલા મંડપ નિત જ્ઞાન કરાયે
 સખકી ભાવ બહુન જબ દેખી ❀ ભાષન કરે સાહબ પુનિ પેખી
 કાશી ધામ કે જે નર નારી ❀ મેલા બડા દેખે હિતકારી
 સખ આપસ મૈ કરે બિચારા ❀ કુછ પ્રવૃતિ સાહબ ન ધારા
 પ્રથમ તૈયારી મેલા કા નાહી ❀ સાહબ કુછ કીચે ના તાહી
 વસ્તુ સખહિ કહાં સે આઈ ❀ કામ કરન કે કૌન નિર્માઈ
 હજારો કામ મેલા કા કરહી ❀ એ સખ કવન નારિ હોય નરહી

❀ દોહા ❀

કોઈ સમય તો અસ પુનિ ॥ રમા વિષ્ણુ જે સોય ।

સાહબ કબીર સહિત જે ॥ મેલમ પધારે જોય ॥ ૧૮૯

—: ચૌપાઈ :—

તીનો રૂપ દેખ સખ કોઈ ❀ મોહેં સમે આનન્દ બહુ હોઈ
 કાશી પુરી કે નૃપ જન જનો ❀ હરિ સે પ્રશ્ન કરે સો માનો
 આપન જાતિ વો નામ બખાનો ❀ સાહબ સખંધ કવન તુમ માનો

તથ વિષ્ણુ કહત અસ ભયગી ૐ જાતિ જૈસ્ય નામ કેસો કહેગી
સાહબ કળીર મૈ પુનિ જાનો ૐ એક રૂપ દો મીત્રહિં માનો
બિષ્ણુ હૈ મનુષ્ય કે રૂપા ૐ કોઈ પહિયાનૈ નહિ સ્વરૂપા
મેલા કામ ચલે બહુજોરા ૐ સખ કો આનન્દ મિલૈ ચહુ ઓરા
સખ કે મન આનન્દ બહુછાઈ ૐ વહ આનન્દ બર્ણી નહિ જાઈ
સંત ભક્ત જોલૈ હર્ષાઈ ૐ અસ મેલા કોઈ કીન ન આઈ
સાહબ કળીર કી જય હોઈ ૐ એસા શબ્દ કહે સખ કોઈ

ૐ દોહા ૐ

એક પક્ષ તક સોઈ પૂનિ ॥ ચલા મેલા કા કામ ।

સખકે મન આનન્દ બહુ ॥ પાવત ભે બિશ્રામ ॥ ૧૯૦

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ કળીર તરફ સે જાનો ૐ પૂજ ભેટ દિયે બહુ માનો
બહુ લાચાર ગરીબ દુઃખી જોઈ ૐ ઉનકો દાન બહુ દિયે હોઈ
સખ કે મુખ સે એક અવાજે ૐ ધરિવર પ્રેરણા સે સો ગાજે
નાચે શબ્દ સો વહ લિખ દેહી ૐ સંત ભક્ત જોલૈ પુનિ તેહી
ધર્મ કે નગરી ધર્મ કે કાજ ૐ જોઈ સતગુરુ કરૈ અવાજ
ભુખે કો ભોજન નગે કો ચાર ૐ ઈતના ખાંટે સાહબ કળીર

ૐ દોહા ૐ

એસે સમરથ સાહબ હૈ ॥ સમજો તુમ પુનિ સોય ।

ઉનકા દર્શન કરન સે ॥ જીવ મોક્ષ પદ હોય ॥ ૧૯૧

—: ચૌપાઈ :—

એસે શબ્દ જોલત સખ ભયગી ૐ સખ કોઈ વિદા તહંસ હો ગયગી
ભગવાન વિષ્ણુ રમા પુનિ સોઈ ૐ પરમ ધામ કે હંસ જો હોઈ
મેલા કામ કરન કે હેતા ૐ જો નર નારિ સખ રહે સચેતા
મેલા કરન વસ્તુ સખ આઈ ૐ એ સખ અદશ્ય ભયે પુનિ જાઈ
સખ અન્તર ધ્યાન હોય ગયગી ૐ આપન ધામ પધારત ભયગી
કહાં સે આયે કહાં કો ગયગી ૐ વહ લીલા કોઈ જાનિ ના પયગી
ચાહી તીથી કા સોઈ પ્રમાના ૐ ધર્મદાસ કે ગાદીમ જાના
ભાદો પુનમ ઉત્સવ હોઈ ૐ ભારત ખંડ મે જાનો સોઈ

संत लक्ष्म सभ आनन्द करहीं ❀ गुरु आश्रम जय के सभहीं
कृष्णीर आश्रम काशीम होई ❀ भर्तमान में अथ पुनि सोई
❀ होई ❀

जो भेदा प्रचार किया ॥ द्वेष पक्षसो जन ।

वो लोगो सभ जुकी पडे ॥ सतगुरु चरन में मान ॥ १६२

—: चौपाई :—

भम अपेराध क्षमा प्रभु करहुं ❀ हम सभ पाप अहुत दिल् लरहुं
आपकी धृज्जत जीगडन हेतु ❀ हम सभ प्रपंच कीन अहु जेतु
आप कवन पुरुष हैं सोई ❀ भडा आश्रय सभको होई
सो प्रतान्त कहो प्रभु गाई ❀ भम पापीन को सभ समुझाई
विवेक प्रेम लक्षित की आनी ❀ सुन प्रभु तो भोले सुभ भानी
तुम सभ सुनो ऐक चित्त भानी ❀ आपन भेद कहो में जनी
तुम सभ कीन भेदा प्रचारा ❀ धर्ममें अहुत काम ला सारा
रमा अचन पूरा होय जई ❀ संत लक्ष्म को सेवा लाई
भिष्णु कर संतन पर लावा ❀ सेवा करी मनमें सुभ पावा
भम यस तुम प्रगट जग कीन्हा ❀ धन्य तुम सभ काम अड लीन्हा
❀ होई ❀

यह अड भेदा में पुनि ॥ भारत जन हिं सभाय ।

सभको भीला शिष्यामन जे ॥ हुआ धर्म का काज ॥ १६४

—: चौपाई :—

भडा काम यह धर्म का देणी ❀ जन समाज करेगे पेणी
भडा पुरुष जे कारीये करहीं ❀ छोटे छव अहुत अनुसरहीं
यह भेदा में सम्पत्ति लागी ❀ भडा पुन्य उनकर अहु लगा
तन मन धन अचन से जेई ❀ यह भेदा में कीन जे होई
उनको पुन्य भिलै विशाला ❀ तुम सभ कीन जे यह भ्याला
संत लक्ष्म लापो में जेई ❀ गरीब दुःखी गिनती भिन सोई
समाज संभ्या गिना ना जई ❀ जे भेदा में सभ आये धाई
सभको पान पान अरामा ❀ धन सभको भिलै सो आभा

સાહબ કબીર ધનકો શિષ્ય કીન્હા ❀ સેવા પદ સમઝાયો ચીન્હા
 સેવા મેં તીનો અનુરાગા ❀ સેવા કરન મેં ધન બહુ લાગા
 હર કે ધર્મ કે સાધુ હૈં સોઈ ❀ ધન કે ગૃહ આવય સખ કોઈ
 સેવા કરત ધન ખુટ ગયલો ❀ ગરીબી દશા સો આવત લયલો
 કોઈ વખત અસ બને પ્રસંગા ❀ ભોજન ખિના રહે બડ તંગા
 તો બી કોઈ જુખા નહિ જવય ❀ યહ બી નેમ બડા સો ગાવય
 બડી લચારિ દશા જે હોઈ ❀ કિસી કો પ્રગટ કરૈં ન સોઈ
 સજ્જન સુનો તુમ ચિત્ત ધારી ❀ તીનો પરીક્ષા આય સિધારી
 ગરીબી હાલત મેં પુનિ સોઈ ❀ સેવા પરીક્ષા જનો બેઈ
 ❀ દોહા ❀

કાશી ધામ કે બીચ મેં ॥ સાહબ આશ્રમ સોય ।

કમાલ કો હોતે લયા ॥ હમ સેવમ બડ હોય ॥ ૧૯૮

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ શિષ્ય કમાલ હિં જની ❀ સેવા ધર્મ મેં હમ બડ જાની
 સાત્વિક અભિમાન કમાલ કેહોઈ ❀ સાહબ કબીર જનત ભલ સોઈ
 અભિમાન બીજ કમાલ કો ખારી ❀ સત્તગુરુ કાદન કીન્હ તૈયારી
 એક દિન સાહબ પુનિ સોઈ ❀ સંગ કમાલ સર્વાલ્લત દોઈ
 દોનોં સંત સાહબ જે તાહોં ❀ હંસપુર ગાંવ ગયે પુનિ આહોં
 મધ્ય રાત પુનિ હો ગઈ તહવાં ❀ સાહબ પહુંચે શિવ ઘર જહવાં
 તીનો પ્રણામ કીન હર્ષાઈ ❀ યથા યોગ આસન બેઠાઈ
 શિવ સમ્મન જે ગે ઘર માહોં ❀ પછત બાત નેકી સે તાહોં
 સંતો લીયે ભોજન જે નીકે ❀ ઘર મેં અન્ન હૈ કી ન છકે
 મન દુઃખ કર નેકી કહા સોઈ ❀ ઘર મેં આજ અન્ન નહિ કોઈ

❀ દોહા ❀

સંતન ભોજન કે લીયે ॥ પિતા પુત્ર મત કીન્હ ।

ચોરી સે અન્ન લાય કર ॥ સેવા ધર્મ યહ ચીન્હ ॥ ૧૯૯

—: ચૌપાઈ :—

પિતા પુત્ર ગે ગાંવ કે માહોં હ એક શેડ મકાન જે આહોં

મટ્ટી કી દિવાલ ને ખોદી ❀ સેધ ત્યાર કીન્હ પુનિ શોધી
અન્દર જન શિવ લયે તૈયારા ❀ સમ્મન પીછે ખચન ઉચારા
તીનો સંત કે ભોજન માહી ❀ દૂસર ખસ્તુ લાના કછુ નાહી
સંતો ભોજન કરે અઘાઈ ❀ ઇતનો અન્ન ને તુમ લે આઈ
શિવ અન્દર તે કીન પૈઠારા ❀ ખિચડી સમાન મિલા તે સારા
વસ્ત્ર મેં બાંધિ પિતા કે દીન્હા ❀ આગે મુનો કુદરત કયા કીન્હા
મકાન ધની જાગિગે સોઈ ❀ શિવ કે પકડ લીન પુનિ જોઈ
શિવ નિકલન લગે વહી કાલે ❀ પીછે શેઠ પુનિ પગ દો ઝાલે
શિવ નિકલન બાહર કરે જોરા ❀ શેઠહિ ખાચે અપને ઓરા

❀ દોહા ❀

શેઠ કહા નિજ નારિ કે ॥ રસ્સી લાવો સોય ।

દોનો પગકો ને પૂનિ ॥ ખમ્લ સે બાંધો ભય ॥ ૧૦૦

—: ચોપાઈ :—

શિવ પકડાય ગયે બહુ ભાંતી ❀ ખમ્લ મેં બાંધે સો જકડાતી
શિવ સમજે છુટન ન પડહો ❀ જગ મેં ભક્ત કા નિન્દા હોઈહો
તુરતજ કહા પિતા સે સોઈ ❀ મમ શિર છેદ કરો તુમ જોઈ
શિર ને રહે સખહિ પહિચાનૈ ❀ સંત ભક્ત જગ નિન્દા ઠાને
તુમ દોનો શોક બિન સોઈ ❀ સાહબ ગુરુ જેવાવો જોઈ
યહ મુન પિતા શીર સો છેદા ❀ શીર લે ગયે મન મા ન ખેદા
નેજીહિ કે અતાન્ત મુનાયો ❀ ભોજન ત્યાર કરો હપાંચો
સજજન મુનો સોઈ મન લાઈ ❀ આગે પ્રસંગ તે દૂસર આઈ
પ્રશ્ન એક હોત પુનિ મોરા ❀ ત્રિકાલ જ્ઞાન સાહબ બડ જોરા
શિવ મસ્તક છેદન ને હોઈ ❀ વહ ઘડના જાનત શ્રી વોઈ

❀ દોહા ❀

તો યહ અનરથ હોન કે ॥ કયોં અટકાયો નાહિં ।

સાહબ કળીર દયાલ હૈ ॥ સખ કોઈ માનત તાહિં ॥ ૨૦૧

—: ચોપાઈ :—

યહ પ્રશ્ન કા ઉત્તર માનો ❀ અનરથ હુઆ રોકેવ ન જાનો

સાહબ કબીર ઈનકે શિષ્ય કીન્હા ❀ સેવા પદ સમઝાયો ચીન્હા
 સેવા મેં તીનો અનુરાગા ❀ સેવા કરન મેં ધન બહુ લાગા
 હર કે ધર્મ કે સાધુ હૈં સોઈ ❀ ઈન કે ગૃહ આવય સખ કોઈ
 સેવા કરત ધન ખુટ ગયગી ❀ ગરીબી દશા સો આવત લયગી
 કોઈ વખત અસ બને પ્રસંગા ❀ ભોજન બિના રહે બડ તંગા
 તો ભી કોઈ જૂખા નહિ જવય ❀ યહ ભી નેમ બડા સો ગાવય
 બડી લયારિ દશા જે હોઈ ❀ કિસી કે પ્રગટ કરૈં ન સોઈ
 સજ્જન મુનો તુમ ચિત્ત ધારી ❀ તીનો પરીક્ષા આય સિધારી
 ગરીબી હાલત મેં પુનિ સોઈ ❀ સેવા પરીક્ષા જનો જઈ
 ❀ દોહા ❀

કાશી ધામ કે બીચ મેં ॥ સાહબ આશ્રમ સોય ।

કમાલ કે હોતે લયા ॥ હમ સેવમ બડ હોય ॥ ૧૯૮

—: ચોપાઈ :—

સાહબ શિષ્ય કમાલ હિં જની ❀ સેવા ધર્મ મેં હમ બડ જ્ઞાની
 સાત્વિક અભિમાન કમાલ કે હોઈ ❀ સાહબ કબીર જનત ભલ સોઈ
 અભિમાન બીજ કમાલ કે ખારી ❀ સત્તગુરુ કાઢન કીન્હ તૈયારી
 એક દિન સાહબ પુનિ સોઈ ❀ સંગ કમાલ સર્વાલ્લત દોઈ
 દોનોં સંત સાહબ જે તાહી ❀ હંસપુર ગાંવ ગયે પુનિ આહી
 મધ્ય રાત પુનિ હો ગઈ તહવાં ❀ સાહબ પહુંચે શિવ ઘર જહવાં
 તીનો પ્રણામ કીન હર્પાઈ ❀ યથા યોગ આસન બેઠાઈ
 શિવ સમ્મન જે ગે ઘર માહી ❀ પૂછત ખાત નેકી સે તાહી
 સંતો લીયે ભોજન જે નીકે ❀ ઘર મેં અન્ન હૈ કી ન જકે
 મત દુઃખ કર નેકી કહા સોઈ ❀ ઘર મેં આજ અન્ન નહિ કોઈ

❀ દોહા ❀

સંતન ભોજન કે લીયે ॥ પિતા પુત્ર મત કીન્હ ।

ચેરી સે અન્ન લાય કર ॥ સેવા ધર્મ યહ ચીન્હ ॥ ૧૯૯

—: ચોપાઈ :—

પિતા પુત્ર ગે ગાંવ કે માહી ❀ એક રોક મકાન જે આહી

મદી કી દિવાલ ને ખોદી ❀ સેધ ત્યાર કીન્હ પુનિ શોધી
અન્દર જન શિવ ભયે તૈયારા ❀ સમ્મન પીછે બચન ઉચારા
તીનો સંત કે ભોજન માહી ❀ દૂસર બસ્તુ લાના કછુ નાહી
સંતો ભોજન કરૈ અધાર્થ ❀ ઇતનો અન્ન ને તુમ લે આર્થ
શિવ અન્દર તે કીન પૈકારા ❀ ખિચડી સમાન મિલા તે સારા
વસ્ત્ર મેં બાંધિ પિતા કે દીન્હા ❀ આગે સુનો કુંદરત કયા ધીન્હા
મકાન ધની જાગિગે સોઈ ❀ શિવ કે પકડ લીન પુનિ નેઈ
શિવ નિકલન લગે વહી કાલે ❀ પીછે શેઠ પુનિ પગ દો ઝાલે
શિવ નિકલન બાહર કરે જોરા ❀ શેઠહિ ખીચે અપને ચોરા
❀ દોહા ❀

શેઠ કહા નિજ નારિ કે ॥ રસ્સી લાવો સોચ ।

દોનો પગકો ને પૂનિ ॥ ખમ્ભ સે બાંધો જોય ॥ ૧૦૦

—: ચોપાઈ :—

શિવ પકડાય ગયે બહુ ભાંતી ❀ ખમ્ભ મેં બાંધે સો જકડાતી
શિવ સમઝે છુટન ન પધહો ❀ જગ મેં ભક્ત કા નિન્દા હોઈહો
તુરતજ કહા પિતા સે સોઈ ❀ મમ શિર છેદ કરો તુમ નેઈ
શિર ને રહે સખહિ પહિચાનૈ ❀ સંત ભક્ત જગ નિન્દા ઠાને
તુમ દોનો શેઠ બિન સોઈ ❀ સાહબ ગુરુ જવાવો નેઈ
યહ સુન પિતા શીર સો છેદા ❀ શીર લે ગયે મન મા ન ખેદા
નેપ્રાહિ કે પ્રતાન્ત સુનાયો ❀ ભોજન ત્યાર કરો હધાયો
સજ્જન સુનો સોઈ મન લાઈ ❀ આગે પ્રસંગ તે દૂસર આર્થ
પ્રશ્ન એક હોત પુનિ મોરા ❀ ત્રિકાલ જ્ઞાન સાહબ બડ જોરા
શિવ મસ્તક છેદન ને હોઈ ❀ વહ વડના જનત શ્રી વોઈ

❀ દોહા ❀

તો યહ અનરથ હોન કે ॥ કયોં અટકાયો નાહિં ।

સાહબ કબીર દયાલ હૈં ॥ સખ કોઈ માનત તાહિં ॥ ૨૦૧

—: ચોપાઈ :—

યહ પ્રશ્ન કા ઉત્તર માનો ❀ અનરથ હુઆ રોકેવ ન જાનો

લાખો કા મન આનન્દ હોઈ ❀ યહ બડ પુન્ય બર્ણી ન બેઈ
જે જે કાર સખ શબ્દ ઉચારી ❀ લેકર ભેટ બિદા ભે ઝારી

❀ દોહા ❀

બડા સુકૃત કામ ભે ॥ ભા મેલા કે માહિં ।

મંગલ કામ સખ બનિયે ॥ તવ પુરસ્વારથ આહિં ॥ ૧૬૪

—: ચૌપાઈ :—

તુમ સખ કીન બહુત ઉપકારા ❀ યહ સખ કામ તુમહિં તો ધારા
ભે સુકૃત પુન્ય બડ ભયગી ❀ યહ સખ યશ તુમ્હાર સો રહેગી
બિન તનખાહ પૈસા બીન સોઈ ❀ તુમ સખ કામ કીન બડ બેઈ
ધન્ય ધન્ય હૈ તુમાર પુરુષાર્થ ❀ તુમ સખ કીન બહુત કા સ્વારથ
મંગલ કામ કીન તુમ સોઈ ❀ માત પિતા તુમ્હાર ધન્ય હોઈ
એક માત મેં કહોં વુઝાઈ ❀ તુમ સખ ચિત્તમે રાખો આઈ
મમ હિત કામ યહ ઉત્તમ બનો ❀ દુસર લિયે યહ દુઃખ બડ માનો
એસા કામ કબી ના કીજો ❀ બડા ભયંકર પાપ ન લીજો
એસા બચન સત્તગુરુ જળ લાખા ❀ મન મેં જરા દ્વેષ નહિ રાખા
વે સખ પડે ચરન પર બઈ ❀ બહુત બિનય કુરૂં મન લાઈ
બાર બાર સખ ચરનન લાગી ❀ આપન ભૂલ માફ તો માંગી

❀ દોહા ❀

સાહબ કહા સુનો સખ ॥ આદિ પુરુષ હમે બન ।

યહ જગ પ્રથમ હમહી કીય ॥ બહુત સમય હુવા માન ॥ ૧૬૫

—: ચૌપાઈ :—

સત્ય લોક સમરથ ભે સાંઈ ❀ વહી રૂપ તુમ બનો આંઈ
અસુરી પુરુષ જન્મ બહુ હોઈ ❀ દેખી પુરુષ થોડે સો બેઈ
સાત્વીક ગુણ તબે દબિ બઈ ❀ તમ રજ ગુણ ઊપર હોય આઈ
ધર્મ તત્વો સખહીં મિટી ગયગી ❀ અધર્મ તત્વો બદા સો ભયગી
સત ગુણ ધર્મ પુટી કે હેતુ ❀ તેજ પ્રકાશ આઝો મેં જેતુ
અપની ઇચ્છાસ મગટ હોઈ ❀ માતા પિતા કોઈ નહિ બેઈ
સખ શક્તિ સખ જ્ઞાન સ્વરૂપા ❀ મેં લે આવે હંસ કે જપા

चैतन एव भव इय है ताहीं ❀ येने उभारन में पुनि आहीं
 ऐसा ज्ञान सुना सभ कोहि ❀ भउ आश्चर्ये में ले सोहि
 ओ सभ पडे अरन पर आहि ❀ भहुतक भिनय करै मन लाहि
 ❀ दोहा ❀

भार भार सभ पडत है ॥ अरन कमल के भाहि ।

आपन बल कबूल करि ॥ क्षमा मांगा सो आहि ॥ १६६

—: चौपाई :—

हे प्रभु तीन लोक के नाथा ❀ सभ प्रकार की शक्ति साथ
 भिनय करै भहुत प्रकारा ❀ तुम लगवान जगत अधारा
 तुमहीं प्रभु क्षमा कर इपा ❀ शक्ति तुम में लरी अनूपा
 भव उद्धार सभन का करहुं ❀ यह एव तुमहीं से ले तरहुं
 गुरु दक्षा देव जग स्वामी ❀ हम सभ हैं तुमार अनुगामी
 सत्गुरु सुनकर ऐसी पानी ❀ सभको गुरु दक्षा दिया जनी
 अचार भिचार सभ समझाहि ❀ हिंसा भांस भच्छी न पाहि
 शुद्ध आचरन रहो तुम सोहि ❀ सेवा करो सभ की पुनि नेहि
 ध्यान सुभिरन घट भाहि सो प्रीति ❀ सत्य नाम उच्चारन लीति
 सभ कर लला करो मन जनी ❀ धर्मा द्वेष कणहु ना आनी
 ले उपदेश सभ लये निहाला ❀ साहज का शिष्य लये यह ज्ञाता
 सभ कोहि सेवा लक्षि कीन्हा ❀ आगल जय भोक्ष पद लीन्हा
 धन्य शक्ति सो साहज करी ❀ ले चाहै सो करै धनेरी
 ॥ धृति श्री भिश्च मेला का प्रसंग समाप्त ॥

❀ शिव सम्भन का प्रसंग ❀

❀ दोहा ❀

दिल्ली के ले पास में ॥ हंसपुर ओक गाव ।

प्राक्षाय शिव सम्भन पुनि ॥ पिता पुत्र का नाम ॥ १६७

—: चौपाई :—

प्राक्षाय जति में उनको लाया ❀ सेवा में भहु आगल राया
 पिता सम्भन पुत्र शिव जनो ❀ शिव भातु नाम नेकी सो मानो

જો સખ બના સાહબ સખ જાને ❀ રોકે નહીં કારણ બહુ માને
 પ્રથમ કારણ યહ સો આહીં ❀ કમાલ કા અલિમાન છોડાહીં
 દુસર કારણ યહ સો હોઈ ❀ શિવ યશ પ્રગટ કરન જગ સોઈ
 ત્રીસર કારણ યહ પુનિ જાનો ❀ સાહબ મેં શક્તિ બડી સો માનો
 શિવ કો કરી સંલવન દેહીં ❀ યહ અનરથ રોકેવ નહિં તેહીં
 આગે સુનો ભકત કી બાતા ❀ સેવા કરન બડા દુઃખ આતા
 શિવ કી માતા નેકી હોઈ ❀ એકી પુત્ર તુમ જાનો સોઈ
 પુત્ર કા શીશ થારી મેં રાખા ❀ લે વહ થારી રાખેવ તાખા
 ભોજન તૈયાર ખુશી સે કરહીં ❀ દુઃખ કા લેશ મન મેં ન ધરહીં

❀ દોહા ❀

સમ્મન કો પૂનિ ધન્ય હૈ ॥ નેકી કો ધન્ય બાદ ॥
 સેવા ધર્મ કો જાનિ કર ॥ દુઃખ નહીં મન મેં યાદ ॥ ૧૦૧

॥ શિવ સંલવન ॥

—: ચોપાઈ :—

સજ્જન સુનો જો વહ પ્રસંગા ❀ હમ જો છોડ આયે તે અંગા
 શિવ મસ્તક છેદન જળ કરજી ❀ રાંઠ લાશ અન્દર ખિચ ગયજી
 સખ કુટુંબ દેખન જો લાગે ❀ મસ્તક નહિ યહ કૌન અલાગે
 ગાંવ લોગ દેખન બહુ આયે ❀ મસ્તક બિન પહિચાન ન પાયે
 દીન ખબર પોલીસ કો સોઈ ❀ લાશ લે ગઈ થાના પર જોઈ
 યહાં પ્રસંગ અસ પૂનિ લયજી ❀ ભોજન તૈયાર સો હોય ગયજી
 સમ્મન આય સદ્ગુરુ કે પાહીં ❀ ભોજન લિયે બિનય કીન તાહીં
 સાહબ કહા શિવ લેવ ખુલાઈ ❀ સાથે ભોજ્ય કરૌ દર્પાઈ
 ફિર સમ્મન કહત અસ લયજી ❀ તીનો સંત ભોજન કર લયજી
 સાહબ કહા એસા નહિં સોઈ ❀ એકહિં સંગ સખ ભોજન હોઈ

❀ દોહા ❀

ઉત્તર મથ પૂનિ હોત બા ॥ સત્ગુરુ સમ્મન સોય ॥

સમ્મન કહ શિવ દાહર નહીં ॥ કિસે ખુલાવોં જોય ॥ ૨૦૩

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ કબીર ઘટ ઘટ બાસી ❀ જે કુછ હુઆ જનૈ અબિનાસી
શિવ કો સજ્જન કીન્હ બિચારા ❀ સતગુર શક્તિ પુરન જે ધારા
બોલત ભયે સકલ સુર સ્વામી ❀ શિવ આવો તુમારી હૈ ખામી
હૈ તૈયાર ભોજન સખ જનો ❀ વેગ આવ બચન મમ માનો
સતગુર દયા પ્રભાવ તે સોઈ ❀ થારીમ મસ્તક બોલેવ જેઈ
મસ્તક કહે સુનો પ્રભુ મોરે ❀ લાહાર સાથ મસ્તક નહિ જોરે
શીશ કટા હૈ સાહબ મોરા ❀ કૈસે આવો આપ લગ ઓરા
તબ સાહબ કહા અસ બાની ❀ મસ્તક કટે ચોર કા જની
તુમ તો ભક્ત પ્રભુ કે પ્યારે ❀ વેગ આવો નાહ હોય સકારે
સાહબ સિદ્ધિ કે પ્રતાપા ❀ લાસ મીલી મસ્તક કો આપા

❀ દોહા ❀

શિવ સજ્જન હોય પુનિ ॥ આયે સતગુર પાસ ।

ચરન કમલ મેં ઢરી પડે ॥ વહ મુખ બર્ણી ન જસ ॥ ૨૦૪

—: ચૌપાઈ :—

શિવ બિનય કીન્હ બહુ ભાંતી ❀ સાહબ આપહિં દોનન સંધાતી
દોનો સંત કો બન્દન કીન્હા ❀ માત પિતા પગ શિર ધરિ દીન્હા
ભોજન કી પુનિ ભયજી તૈયારી ❀ જેવન લગે આનન્દ મન ભારી
વહ ખીચડી કા કરૈ બખાના ❀ સાહબ ભોજન અચ્છા જના
સંતો સુનો યહાં એક બાતા ❀ બડ આશ્ચર્ય હોત સો તાતા
ખાન પાન કે લિયે કોઈ ❀ બહુ પ્રેમ બતાવે પુનિ જેઈ
બહુત પ્રેમ કારણ સે જનો ❀ ઉન્હે દેખત ભોજન કીયે માનો
શિવ ધરહ વિના ભોજન લીન્હા ❀ કારણ કવન પડે ન ચીન્હા
મતલબ યહ જનો સખ સોઈ ❀ ચોરીસ ખીચડી લાયે હોઈ
વહ ખીચડી એક એક દાના ❀ ઉસકા મહત્વના જય જના

❀ દોહા ❀

મસ્તક જે અરપન કીયે ॥ ખીચડી બદલે સોય ।

તબ વહ અન્ન સો આઈયા ॥ સંતો સમજો જોય ॥ ૨૦૫

—: योपाध :—

यह कारण तुम जन मुजना ॐ देणत सभके भोजन कीये आना
साहज सभ जनत सो हला ॐ सभहि मुने पुछेव यह ज्वाला
तण सतगुरु जोसत अस लयजि ॐ शिव सभ कहे कैसे हो गयजि
साहज अरन भाथ पुनि नाथ ॐ शिव कहन लगे हपधि
आदि अन्त तक जना प्रसंगा ॐ शिव वर्णन करी कहेव सभ रंगा
धस पर और कहन सो लागे ॐ हे साहज तुम करे सो भागे
अल्प एव शक्ति कुछ नाहीं ॐ हम क्या धर्म करे पुनि ताहीं
आपै समरथ अहो दयाला ॐ करे कराओ तुमहि कृपाला
लज्जन केर भडापन दीन्हा ॐ आप की शोभा यहि भड धीन्हा
धतिना शब्द शिवका सभ जनो ॐ साहज देण कभाल तन भानो
सतगुरु कह कभाल मुनि लेह ॐ सेवा धर्म मुश्किल सो येह
ॐ दोहा ॐ

शीर कोटे से मिलत है ॥ मुनो कभाल यह जात ।

सेवा धर्म कडोर है ॥ मुगम जनो मत तात ॥ २०६

—: योपाध :—

धर्म का बहुत साधन भजानी ॐ सेवा धर्म भडा सो भानी
जप तप नेम अचार जे पूज ॐ ध्यान सभाधी गिरला डो सून
जितनी धर्म की साभा जनो ॐ हो साभा भडा बहुत भानो
ध्यान सभाधि प्रथम भडि साभा ॐ सेवा साधन दूसर पुनि राभा
सेवा साभा डो कहे भजानी ॐ सेवा करें बोही भड ज्ञानी
सेवा साधन चार कहीजे ॐ तन मन धन जयन सो लीजे
चार साधन सभके सो पासा ॐ लख दीर्घ भेद है तासा
जसके जितना साधन बोध ॐ उतना सेवा करे पुनि सोध
चारो साधन भिला हो पूरा ॐ सेवा करे पाप होय दूरा
तन मन धन से सेवा दीन्हा ॐ जयन की सेवा सो मन दीन्हा

ॐ दोहा ॐ

जिनकी सेवा किया है ॥ उनका सुकृत जन ।

सेवा जे करत पूनी ॥ जेदि दीम सुकृत मान ॥ २०७

—: ચૌપાઈ :—

પાપ પુન્ય કા બદલન હોઈ ❀ સેવા કરે પુન્ય લે સોઈ
જે સેવા કરાવત નિત આહી ❀ ઉનકી સુકૃત સો ઘટિ બહી
સેવા ધર્મ બડા સો માની ❀ સેવા સે મુખ મીલે સો બની
કિન્તુ યહ ધર્મ બડા કઠોરા ❀ શિર સૌષે મિલે બડ જોરા
હરિચન્દ્ર મોરબજ બની ❀ શિખી રાજ કો તુમ પહિયાની
તન મન રાજ સૌંપ દિયા બીરા ❀ બહુત કષ્ટ જે પડા શરીરા
તો ભી ધર્મ સેવા ન છોડા ❀ ધન્ય આતમ ઈનકર બલજોડા
ઈનકી કિરતી જગ ફેલાનો ❀ સૃષ્ટી રહે તહાં તક બનો
ઉનકે આતમ કા કલ્યાના ❀ પુરાણ શાસ્ત્ર સખ કરે બખાના

❀ દોહા ❀

બહુ પ્રભાવ ઉનમેં હુઆ ॥ સેવા કીન્હ પ્રબીન ।
વોહી પુરૂષ તો અમર હૈં ॥ સેવા મેં ચિત્ત દીન ॥ ૧૦૮

—: ચૌપાઈ :—

સેવા કરે મન ચિત્ત લાઈ ❀ મન અભિમાન કબહૂ નહિ આઈ
સકામ લાવ સે સેવા કરહી ❀ યહ બડી પુન્ય ઉનકો સો મિલહી
વેહી પુન્ય કે જે પ્રભાવા ❀ સ્વર્ગ જાય બહુત મુખ પાવા
પીછે મૃત લોક મેં આવય ❀ મનુષ્ય જન્મ શ્રીમંત ધર પાવય
બહુ મુખ સમ્પતિ ભોગ્ય સોઈ ❀ સતો ગુણ લાવ હોય જે કોઈ
તો ભી ધર્મ મેં જે અનુરાગે ❀ આગલ જન્મ મનુષ્ય મેં લાગે
નાના મુખ પુનિ ભોગ અપારા ❀ ઈસટી પરમ પરા બહુ સારા
જે નિષ્કામ સેવા ધર્મ કરહી ❀ વહ સુકૃત જ્ઞાન હોય તબહી
જ્ઞાન યોગ લક્ષિ કે પ્રભાવા ❀ ઘટ મેં પૂરન બલ લખિ પાવા
જીવ બલ કે જે લખિ પાવય ❀ સોઈ મોક્ષ પદ જાય સમાવય

❀ દોહા ❀

સાહજ કબીર કહત હૈં ॥ શીવ સમ્મન કે પાસ ।
સર્વાંજીત કમાલ પુનિ ॥ બંડે હૈં સખ તાસ ॥ ૧૦૯

—: ચૌપાઈ :—

સેવા દોઈ પ્રકાર કા ગાઈ ❀ નિત નીમિત સોઈ ખતલાઈ
ગુરૂ સંત પવિત્ર આતમ જની ❀ માત પિતા બહીલ કો માની
ઠનકી સેવા નિત સો સરના ❀ મન અભિમાન શર્મ નહિ કરના
યહ નિત સેવા કો તુમ જનો ❀ સુકૃત મિલે તુમકો બહુ માનો
નિમિત સેવા કહો બખાની ❀ કોઈક સમય આવય સો જની
દુઃખી ગરીબ જીવ કોઈ હોઈ ❀ ઈન સેવા મેં શર્મ ન જોઈ
જાતિ પંથ જીવ કોઈ માનો ❀ દુઃખમા ભાગ્ય લેવ તુમ જનો
વો સખ મેં સાહજ હૈ પૈઠા ❀ યહી જ્ઞાન જનો ધર ઐઠા
ધંધા મેં જો હોય કમાઈ ❀ ધર્મ મેં દશવાં ભાગ લગાઈ
દશવાં ભાગ દ્રવ્ય કાઢો સાઈ ❀ ધન તુમાર તજ હીં સુધ હોઈ
❀ દોહા ❀

દશવાં ભાગ્ય દરખ કો ॥ કાઢત હૈ બુદ્ધિમાન ।

પાપ નિવારન કારને ॥ સમ્પતિ આવય જન ॥ ૧૧૦

—: ચૌપાઈ :—

ઐસા સેવા બર્ણન કીન્હા ❀ શિવ આદિ સખ કો મુખ દીન્હા
સત્તગુરૂ કહૈ કમાલ સમુઝાઈ ❀ શિવ સેવા તુમસે અધિકાઈ
તુમકો નિશ્ચય કરાવન હેતુ ❀ યહ પ્રસંગ રચેજી મેં જેતુ
સત્તગુરૂ મુખ સુનિ ઐસી બાની ❀ કમાલ ધૂજ હોં તજ જની
કમાલ બિચાર કરૈ મન માહી ❀ યહ તીનો કો ખુશી કરાહી
ફિર બિચાર બહુત સો લાઈ ❀ મમ હિત તીનો કષ્ટ બહુ પાઈ
કમાલ કીન્હ નિશ્ચય મન માહી ❀ યહ તીનો ભક્તિ બહી આહી
કમાલ ખડે સાહજ કે આગે ❀ બહુ બીધી બિનય કરન સો લાગે
આદિ પુરૂષ સદ્ગુરૂ સુનિ લેહુ ❀ સેવા કા થા હમેં હમેહુ
તીનો સેવા દેખ મુખરાસી ❀ મમ અભિમાન ગયો સખ નાસી

❀ દોહા ❀

માનસ રોગ હમકો લગા ॥ સુનિહો કૃપા નિધાન ।

મમ જો રોગ નિવારન કો ॥ તીનો કો દુઃખ જન ॥ ૨૧૧

—: चौपाई :—

अपने सेवा के लिये जेठ ❀ चोरी करन गये पुनि होई
यह प्रसंग के पुनि जे भाई ❀ हांसी आप की जहुत सो आहीं
इस से सुनो आप सुर लूपा ❀ माया प्रदान करो कुछ रूपा
सुख से यत्न इनकर व्यवहारा ❀ सेवा करै सभकर मन धारा
ऐसा दया करो प्रभु तोहीं ❀ इसमें शोला आप का होहीं
ऐस जयन कभाल का जना ❀ साहज जुश परमारथ माना
तय साहज जोले हर्षाई ❀ तथा अस्तु ऐसे होई जई
तीनो सुभी रहै जहु लांती ❀ सेवा करै जे हरष दिन राती

❀ दोहा ❀

इनका अमर यश पुनि ॥ लारत भाडि सो होय ।
तीनो मोक्ष होय जयगे ॥ यह आशिष भभ सोय ॥ २१२

—: चौपाई :—

ऐसा कह कर साहज सोई ❀ कभाल सर्वाँछत पुनि होई
तीनो पुरुष जे लये रवाना ❀ काशी गये अपने अस्थाना
संतो सुनो प्रसंग चित लाई ❀ तीनो लक्षित जगत में गाई
शिव सम्भन शीर के जे सारे ❀ धर्म के सगा कीन शिर कोरे
शिव सम्भन जे नेही जनो ❀ तीनो पीर के धन्य सो मानो
ग्रन्थ कार कहे गोहराई ❀ प्रभु तीनो सभ सभ के जनाई
लक्षित सेवा धीर्य है ज्ञाना ❀ तीनो में जे कीन जपाना
सभ प्रताप सत्तगुरु का जनो ❀ उनके शक्ति से यह मानो
साहज प्रसन्न होय जे ज्वपर ❀ वह ज्व उतर जय सो लवतर
साहज गरीज कहा जे सोई ❀ नीचे साजी सिंघा पुनि जेई

❀ दोहा ❀

गरीज सतगुरु के क्या ही लये । देने के कुछ नाय
शिव ने शिर के साटिया । सेये शीश अदाय २१३

॥ प्रति श्री शिव सम्भन का प्रसंग समाप्त ॥

॥ રામ હર્ષ પંડા કા પ્રસંગ ॥

ૐ દોહા ૐ

જગન્નાથ જો પુરી મેં ॥ પંડા એક સો જન ।

રામ હર્ષ તે નામ પુનિ ॥ સત્તગુર ભક્ત પ્રમાન ॥ ૨૧૮

—: ચૌપાઈ :—

એક સમય જનો પુનિ સોઈ ૐ સાહજ કબીર રૈદાશ જો હોઈ
કાશી નરેશ બીરસિંહ રાજ ૐ દોનો પધારે સંત સિર તાજ
ઉતરી સિંહાસન કાશી નરેશ ૐ સાહજ પગે પડે ધરિ શીશ
લે સિંહાસન પર ખેડાયેવ ૐ રૈદાસ કો બંધન કરિ પુનિ લયેવ
સાહજ દો પુજન બહુ તે કીન્હા ૐ ચરન રજ મસ્તક પર લીન્હા
છોટા સિંહાસન નીચે સોઈ ૐ રૈદાશ સહિત ખેડે જો હોઈ
વહી સમય એક બનેવ બનાવા ૐ વહ પ્રસંગ સંતો યશ ગાવા
ભરા કમંડલ સો જલ માહી ૐ નિજ ચરન પર હારે તાહી
ગાદી બીજ સિંહાસન કેરી ૐ તબ નૃપ કહા બિનક હું મેરી
સાહજ જો સમરથ કૃપાલા ૐ પાની ચરન હારે કે ખ્યાલા

ૐ દોહા ૐ

કાશી કે મહિપાલ પુનિ ॥ મુનો બચન દે કાન ।

સત્તગુર સો કહતે લયે ॥ પછો રૈદાશ સે જન ॥ ૨૧૫

—: ચૌપાઈ :—

સાહજ કહા નરેન્દ્ર તુમ માનો ૐ યહ કારન રૈદાશ સે જનો
તબ મહિપાલ રૈદાશ સે કહેજી ૐ કારન કવન જલ હારત લયજી
કહ રૈદાશ મુનો નર પાત્રા ૐ સત્તગુર ભક્ત પુરી મેં હાત્રા
રામ હર્ષ જો પંડા નામા ૐ પલ કરે જગદીશ કે ધામા
ભાત પ્રસાદ ગર્ભ બહુ હોઈ ૐ પંડા પગ ઉપર દરા સોઈ
જલન લગે બહુ દુઃખ માની ૐ સાહજ સે અર્જી તે પુનિ દાની
ઉનકા દુઃખ નિવારન દેવ ૐ દીન દયાલ જલ હારે જેવ
અબ આરામ હુઆ સો જની ૐ સાહજ સંબિનય કરત હું માની
યહ વૃતાન્ત રૈદાસ સો જના ૐ ઇસકા કારણ મુનો મુજના
રૈદાસ કા મેમ ભક્ત રાખી ૐ સિદ્ધિ રાહ કૃષ સાહજ ભાખી

❀ દોહા ❀

બડા અચમ્લા હોત ભયા ॥ સુન રૈદાશ કી ખાત ।

સભા સહિત નૃપ કો પુનિ ॥ કહિ ન બત પુનિતાત ॥ ૨૧૬

—: ચૌપાઈ :—

રાજ કો નિશ્ચય ભા નીકે ❀ સાહબ પ્રભાવ દેખા થા છકે
તો ભી ઊંટ સ્વાર દો સોઈ ❀ માસ તીથી ટેમ લિખી ભેઈ
ભેજે નિશ્ચય કરન કે હેતા ❀ જગન્નાથ મેં મયે સચેતા
મંદિર મેં પહુંચે પુનિ સોઈ ❀ રામ હર્ષ કો મિલે હે ભેઈ
સખ વૃતાન્ત પૂછા સો માની ❀ રામ હર્ષ કહા સચ ખાની
સાહબ કબીર બે યહાં ન હોતે ❀ તો યહ દેહ કા કયા ગતી હોતે
સાહબ કબીર દયા બે ભયગી ❀ દાહ જલન દુર હો ગયગી
યહ સખ ખાત પન્ડા કી જાની ❀ દોનો સ્વાર પૂછેવ મન માની
જખ તુમ જલે તો સાહબ સોઈ ❀ હાજર યહાં રહે પુનિ હોઈ
રામ હર્ષ કહેગી તેહી પાહી ❀ એક સંત જલ ડાલા તાહી

❀ દોહા ❀

પૂછા તુમ બે કૌન હે ॥ કહેવ કબીર સો નામ ।

દેખત અદશ્ય હો ગયે ॥ હમકો ભા બિશ્રામ ॥ ૨૧૭

—: ચૌપાઈ :—

દોનો સ્વાર કહા સખ ખાની ❀ રામ હર્ષ મન આનન્દ આની
સાહબ કબીર ઈષ્ટ મમ સોઈ ❀ ઉનહી કે કૃપા સુખી મેં હોઈ
લગત કા લાજ રાખન હારે ❀ નાહી રાખે તો કવન સમ્હારે
ધન્ય સાહબી સાહબ કેરી ❀ લગતોં લિયે ભરી હે ઢેરી
ઈષ્ટ દેવ મેં બે પ્રભુ તાઈ ❀ ઉનકે લીયે નહીં વહ ગાઈ
વહ પ્રભુતા દુસર લિયે બનો ❀ નિજ હિત લિયે જરા નહીં માનો
સખ પ્રભુતા સાહબ મેં બેસો ❀ બે આહે સો કરિયે પુનિ વોસો
સાહબ કબીર હે બે વેહી ❀ પાંચ તત્વ નહીં જિનકી દેહી
પંચ બિસયકી સ્વાદ ન લેહી ❀ એસે સાહબ કબીર છી દેહી
વહ પ્રભુતા નિજ હિત ન રાખા ❀ દુસર હિત સખહિન સો લાખા

❀ दोहा ❀

धन्य छष्ट सो जनीये ॥ साहज कपीर पुनि सोय ।

लकतो के सुख करने ॥ वह प्रभुता सभ होय ॥ २१९

—: यौपाध :—

संत छष्ट गुरु पुनि जे सोछ ॥ परहित लिये प्रगट जग होछ
छतने छव जगत के भाहीं ॥ निज स्वार्थ सभहिन सो आहीं
परस्वारथ जे आतम जनी ॥ ताहि धन्य सो छव भूपानी
अैसे आतम बहु कम जनो ॥ हीरा जानी कही पुनि भानो
अैसे पुरुषो के प्रलावा ॥ जग में धर्म सभही सो गावा
धर्म अेक सभ ही कर भूला ॥ जिनसे सुख पावै छव तूला
साहज कपीर युगन युग आये ॥ छत्रो का दुःख दन्द छुड़ाये

❀ दोहा ❀

भम विश्वास साहज पर ॥ उनकी दया सो भान ।

यह भन्दिर जगदीशका ॥ सिन्धु ढटाये जल ॥ २१९

—: यौपाध :—

धन्य शक्ति कोछ नही पारा ॥ लयकर समुद्र ढटाये पारा
पानी कमन्दल का अस जनो ॥ पग पर पडा अमृत अस भानो
होनो स्वार जे पत्र लाये ॥ पन्हा के जे आय सुनाये
रामहर्ष पत्र लिख दीन्हा ॥ भास तीथी समय सो चीन्हा
होनो स्वार काशीम आये ॥ पत्र राज के सो भतलाये
वांया पत्र सला के भाहीं ॥ ला विश्वास सभहिन के ताहीं

॥ छति श्री रामहर्ष पंदा का प्रसंग समाप्त ॥

॥ राम दत्त का प्रसंग ॥

काशी पुरी के दक्षिण दिशा ॥ अवन का अेक गांव ।

आवन जाती जन्म पुनि ॥ रामदत्त पुनि नांव ॥ २२०

—: यौपाध :—

आवन रामदत्त पुनि सोछ ॥ नेम अयार बहु पालय जेछ
भिषागु लकि करै मन लाटे ॥ गेट पर आव बहुत अधिकटे

એક દિન રામદત્ત સો આહીં ❀ કાશી ધામ ગયે સો તાહીં
 સાહબ કે આશ્રમ પર આયે ❀ સાહબ કો પગે લાગી હર્ષાયે
 સાહબ કીન્હ બિખેક પુનિ તેહીં ❀ આશન યોગ બેઠાયેવ વેહીં
 સમ આનન્દ પૂછી પુનિ સોઈ ❀ રામદત્ત બોલે જો વોઈ
 વિષ્ણુ કી ભક્તિ કીન્હ બહુ ભાંતી ❀ દર્શન દીન ન અશુર અરાતી
 ભક્તિ કરત તિન પન બઈ ❀ તબહુ ન દર્શન વિષ્ણુ કા પાઈ
 હે સમરથ મૈ પુનિ બલિ બવો ❀ વિષ્ણુ કા દર્શન મોહિ કરવો
 સાહબ કબીર કહા હર્ષાઈ ❀ કલ દર્શન તુમકો હોય બઈ
 ❀ દોહા ❀

સબહિં તૈયારી રાખના ॥ વિષ્ણુ કે લિયે સોય
 જિસસે હરી પ્રસન્ન હોય ॥ તુમકો દર્શન હોય ॥ ૨૨૧

—: ચોપાઈ :—

કલ મધ્યાન સમય સો બનો ❀ બૈકુન્ઠ પતી આવય સો માનો
 મુમ્હાર સતસંગી જો હૈ મન કે ❀ ઉન્હે બુલાય કહેજી સબ જીવ કે
 ગાંવમેં પ્રસિદ્ધ કીઓ ન બાતા ❀ ધર્મ મર્યાદ સમજેજી જો તાતા
 ઈશ પ્રકાર સુનિ સાહબ બાની ❀ કરિ પ્રનામ ધર ગે પુનિ બની
 સર્વ ધ્વતાન્ત કહિ કર સમુઝાયો ❀ પુત્ર પતિન કે મન બહુ ભાયો
 કરન ત્યારી બહુ સો લાગે ❀ દર્શન લિયે જો બહુત અનુરાગે
 દ્વાર પર સુન્દર મન્ડપ બાંધી ❀ કેલ આમ બસ સો સાંધી
 એક સિદ્ધાંસન કીન અનૂપા ❀ ગાદી તકીયા કીન્હ સ્વરૂપા
 અતર ફૂલેલ મેવા મિથાના ❀ ફૂલ ફૂલ બહુત વિધિ કર નાના
 આઠ દશ જો નિત સતસંગી ❀ તેને બુલાય બાત કીન રંગી

❀ દોહા ❀

સબહિં બૈદો આનન્દ સે ॥ લો ભગવાન કા નામ ॥

મધ્ય દિવસ કે સમય મેં ॥ આવયગે વહ શ્યામ ॥ ૨૨૨

—: ચોપાઈ :—

આગે પ્રસંગ સુનો મન લાઈ ❀ રામદત્તહિં સાહબ સમજાઈ
 વોહી સમય કે બીચ તુરન્તો ❀ જીવ કો સુખી કરન જો કન્તા

કાશી ધામ સે અન્તર ધ્યાના ❀ સાહજ કળીર લયે સો જના
પગે જય ઐકુન્ઠ કે માહી ❀ સુવર્ણ મહલ રત્ન કી છાહી
વિષ્ણુ રમા મિલેઉ હર્ષાઈ ❀ આનન્દ મંગલ ખાત જનાઈ
રત્ન સિંહાસન ઐક દીન્હા ❀ સતગુર કે માન બહુ કીન્હા
વિષ્ણુ કહેઉ વિવેક સે સોઈ ❀ આદિ પુરૂષ સેવા કહેા કોઈ
સાહજ કહા હરી સુનિ લેહુ ❀ આપક લક્ષ્મી રામદત્ત તેહુ
ઉનકો વચન દીન્હ હમ તાહી ❀ દેવ દર્શન તુમ ઉનકા બહી
હરી પ્રસન્ન બોલે તેહિ હાલા ❀ દર્શ ઉન્હે દેવ મે કાલા

❀ દોહા ❀

ધતના રાખે કહિ પુનિ ॥ આયે કાશી ધામ ।
સાહજ કળીર કે દેખકર ॥ સંતો કે વિશ્રામ ॥ ૨૨૩

—: ચૌપાઈ :—

મધ્ય સમય દિવસ જળ આવા ❀ હરિ અન્તર ધ્યાન હોય જવા
ઐકુન્ઠહિં સે શ્રુત લોક પધારે ❀ લેસા રૂપ ધરે બિકારે
એક તલાવ મેં બહુ લોતી ❀ પાની કીચડ સે બહુ પોતી
મસ્ત બની હાથી કે માફક ❀ આયે મંડપ કા જહાં ફાટક
કીન પ્રવેશ મંડપ કે માહી ❀ હાહાકાર મયા પુનિ તાહી
મારો મારો સખ કોઈ બોલે ❀ લાઠી લાવો ખાંસ કા પોલે
લેસા બિષ્ણુ રૂપ જો આહી ❀ બિન પરવાહ મંડપ ગયે તાહી
ખાન લગે ફૂલ ફૂલ મિષ્ટાના ❀ ચારો તરફ સે દોડે બહુ નાના
ભગવાન લિયે જો કુછ રાખા ❀ સખ કુછ ભોગ કીન્હ પુનિ આખા
ધર ઉધર માથ પૂછ જો ફેરી ❀ મંડપ હો ગયા કીચડ કેરી

❀ દોહા ❀

ફૂલ માલ પહિરત લયે ॥ સીંગ મેં પુનિ હોય ।
મંડપ સો નિકલત લયે ॥ અપની ઇચ્છા સોય ॥ ૨૨૩

—: ચૌપાઈ :—

થોડી દુર હરી ગે સોઈ ❀ લયે અદશ્ય ઐકુન્ઠ ગે વોઈ
ધક્ષન રામદત્ત પુનિ તાહી ❀ પત્નિ પુત્ર કુટુંબ સખ આહી

એ સખ ચિન્તા કરન બહુ લાગે ❀ કીન ત્યારી બહુ ધન ત્યાગે
 ભગવાન લીધે જો કીન ત્યારી ❀ લૈસા સુર સખ કામ ખીંગારી
 લૈસા રાક્ષસ કહાં સે આયો ❀ મનડપ સખ કીચડ હોય જાયો
 કલયુગ મેં ના મીલત ભગવાના ❀ સંત ભક્ત સખ ઝુંઝ બખાના
 જો કોઈ કહે ભગવાન કો દેખા ❀ ઝુંઝી ખાત હમ કીન પરેખા
 સાહેબ કબીર કી પુનિ ખાની ❀ ઝુંઝી પડી યહ હમ જાની
 ઝુંઝા બોલિ સાહેબ યહ કીન્હા ❀ મમ નુકશાન બહુત ઓ દીન્હા
 કરત કહવાંત સખહિં નર નારી ❀ ચિન્તમ મંડપ લીન ઉતારી
 ❀ દોહા ❀

અપને અપને ઘર ગયે ॥ જો સખ આયે સોય ।

દર્શન તો હુઆ નહીં ॥ સખ કર મન દુઃખ હોય ॥ ૨૨૫

—: ચૌપાઈ :—

દુસર દિવસ હુઆ પુનિ જખહીં ❀ રામ દત્ત ગે સાહેબ પહં તખહીં
 રામદત્ત તખ કહેજી રીસાઈ ❀ ક્રોધ આવેશ ભાન ન આઈ
 આપ પ્રનિષ્ઠીત સંત કહાઈ ❀ ઝુંઝ બોલિ નુકશાન કરાઈ
 એસે આપ કો નહી છાજ્ય ❀ હો બડા પુરૂષ જગત મેં આજ્ય
 ભગવાન હમરે ઘર નહિ આયે ❀ હમ સખકો દુઃખ ભા અધિકાયે
 સાહેબ કહા સુનિ મીઠી ખાની ❀ એક આસન બૈઠાવય માની
 જો વચન કહા મમ સોઈ ❀ વિષ્ણુ તુમ ઘર આયે જોઈ
 તુમ સખ મિલ પુજ બહુ કીન્હા ❀ કરી અભાવ કાઠિ પુનિ દીન્હા
 રામદત્ત સુનો મન લાઈ ❀ કલ લૈસા જો તુમ પહં આઈ
 જો લૈસા કે કીચડ લાગા ❀ મનડપ મેં ગયે જો આગા

❀ દોહા ❀

તિરસ્કાર તુમ કીન જો ॥ વિષ્ણુ કો નહિ જાન ।

લૈસા રૂપ મેં વિષ્ણુ થે ॥ ચેહી ખાત હૈ માન ॥ ૨૨૬

—: ચૌપાઈ :—

વહ લૈસા કા પુજ કરેતે ❀ વિષ્ણુ ચાતુર ભુજ દર્શન દેતે
 લૈસા રૂપ મેં હરિ જો આયે ❀ તુમ કો આત્મજ્ઞાન બતાયે

આત્મ રૂપ હમ સખ મેં રહ્યો ❀ કોઈ જીવ મારો મત કબહી
 દુસરે કારણે યહ સો હોઈ ❀ લેંસા રૂપ ધરા હરિ સોઈ
 તુમરે દ્વારે સખ કોઈ બનય ❀ ચેતન જ્ઞાન પ્રગટ સો માનય
 ચેતન જ્ઞાન સમજન કે હેતૂ ❀ પૂરન ગુર તપાસો સેતૂ
 એસા શબ્દ સાહબક સુન કર ❀ પડેજી ચરન શ્રમ સખ તજી કર
 બિનય કરન લગે બહુ ભાંતી ❀ જો અપ શબ્દ કહા દુઃખ આતી
 ક્ષમો અપરાધ સત્તગુર મોરા ❀ મેં અજ જીવ બનેવન મર્મ તોરા
 લેંસા રૂપ મેં હરી જો આયે ❀ હમ અપમાન કીન સો જાયે

❀ દોહા ❀

ધીરજ દે સાહબ કહા ॥ મીલા ન દર્શન આજ ॥

લેંસા રૂપ જો આયે હરી ॥ તુમ પર નહીં નારાજ ॥ ૨૨૭

—: ચોપાઈ :—

રામદત્ત બિનય બહુ કીન્હા ❀ અપને ધામ લે ગયે અર્ધીના
 એક પવિત્ર આસન ખેઠારી ❀ પોડસ પ્રકાર પૂજા ક્રિયા ભારી
 પુત્ર પત્ની કુટુંબ સખ ઝારી ❀ ગાંવ સતસંગી જો નરે નારી
 સખ મિલ આય સાહબ પદેવન્દે ❀ આશીશ સખહી લીન આનન્દે
 રામદત્ત પ્રશ્ન તખ કીન્હા ❀ ધર્મ બડા કવન સો ચીન્હા
 જો ક્રિયા કો પાલન કરના ❀ સુકૃત બહુત હોય ભવ તરના
 એસા સુગમ માર્ગ ખતલાઈ ❀ ભક્તિ કા સખ અંગ લખાઈ
 સતગુર દયા કરો અવિનાસી ❀ આપહિ સે ભવરોગ સો બસી
 હમ સખ કર્મ કાન્ડ કો બનૂ ❀ બડા જ્ઞાન હમ ના પહિચાનૂ
 રામદત્ત કા યહ અભિલાષા ❀ સાહબ ખુસે હોય તખહી ભાષા

❀ દોહા ❀

નવધા દશધા પરા યુતિ ॥ લક્ષિત જો ત્રીન પ્રકાર ॥

સમજિ કે પાલે સો જન ❀ ઉતરે ભવ જલ પાર ॥ ૨૨૮

—: ચોપાઈ :—

પ્રથમ 'નવધા' ભક્તિ કરીજ ❀ સંસય સખ દૂર રખ દીજે
 નવધા ભક્તિ જો કોઈ કરહી ❀ સખ સે પહિલે સો જન તરહી

એક એક અંગ કહોં બખાના ❀ સમજો તુમ સખ ચતુર સુબના
 પ્રથમ અંગ એહી સો બની ❀ સતગુરુ શ્રી સેવા બે ઠાની
 તન મન ધનસે સેવા કીન્હા ❀ નીરગુન બ્રહ્મ સોઈ પુનિ ચીન્હા
 ગુરુ પવિત્ર હોય બે સોઈ ❀ ધટ બીતર જ્ઞાન બતાવય ઓઈ
 એસે ગુરુ કે તુમ યહ બનો ❀ શાસ્ત્ર ચેને બે કરે બખાનો
 દુસર અંગ કહોં બખાની ❀ સાધુ ભક્ત શ્રી સેવા માની
 ગરીબ દુખી કી સેવા કરહી ❀ સાંચી લક્ષ્મિ સો પુનિ લહઈ
 તીસર લક્ષ્મિ સુનો સુબના ❀ સત્ય નામ જપે સુખમાના
 ❀ દોહા ❀

સત્યનામ સખ સે બડા ॥ બે નર કર વિશ્વાસ ।

ભવ સાગર તે ઉતરેગે ॥ સત્ય નામ જહિ પાસ ॥ ૨૨૯

—: ચોપાઈ :—

સાંચા જ્ઞાન સુનો ચિત લાસી ❀ ચૌથા અંગ લક્ષ્મિ કા ગાસી
 કામ ક્રોધ છન મે છિપ બઈ ❀ એસા જ્ઞાન સુનો મન લાઈ
 હ્રદય પવિત્ર કરો તુમ નીકે ❀ માથેસ મન ખીચો તે સીકે
 પચમા અંગ થેહી સો બના ❀ ઝુઠા સાંચ તળહી પહિચાના
 સત્ય લોક નિજ પદ હૈં તેહી ❀ છઠવાં લક્ષ્મિ બનો પુનિ વેહી
 સંસાર અસાર કે મિથ્યા માનો ❀ લોભ કંદુબ્ધ ઝુઠા સખ બનો
 યહ વિવેક છનમે સો ભાસે ❀ છઠવાં લક્ષ્મિ સોઈ પ્રકાશી
 સતવા અંગ સુનો દ્વિજ રાઈ ❀ સત્ય બોલય ઝુઠા નહિ કાઈ
 દેખે સુને સોઈ પ્રમાના ❀ સત્ય બચન બે થેહી તે બના
 સમય બનિ પાપ ન હોઈ ❀ એસા બચન કહો પુનિ સોઈ

❀ દોહા ❀

અપને સ્વારથ કે લિયે ॥ ઝુઠા બોલો ન તાત ।

ભવ હીસા ન હોય પુનિ ॥ ઝુઠા મેં સત્ય સમાત ॥ ૨૩૦

—: ચોપાઈ :—

અઠવાં અંગ લક્ષ્મિ કા ગાઈ ❀ સમ ભાવ તે આવે અધિકાઈ
 એકી આતમ સખમે બનો ❀ દુઃખ સુખ અપને સમ કરિ માનો

ખાન પાન મેં એક સમ રાખો ❀ જો કોઈ એક સંગ મેં લાખો
કારણ બિના અચ્છી બસ્તુ નખાઈ ❀ ઈસ મેં પાપ હોય આધકાર્ધ
ગૃહસ્થ હોય યા ત્યાગી માનો ❀ સખ કો નિયમ એહી સો જાનો
અચ્છી વસ્તુ એકલા ખા જઈ ❀ ઉન સિર પાપ બહુત ચઢિ આઈ
પાપ જખહિ બહુ સો બઢતે ❀ સુકૃત આપન જો વહ ઘટતે
સુકૃત ઘટે આવે દુઃખ નાના ❀ જમ પુરી મેં જાય વહ તાના
ઈસસે સમજો ચતુર સુજના ❀ જીભ સ્વાદ છોટા કરિ માના
જીભા નહી કો બસ કીન્હા ❀ દેવ પિતર તેહિ વન્દન લીન્હા

❀ દોહા ❀

સાહબ કબીર કહત હૈ ॥ નવમા અંગ પ્રધાન ।

શીલ અંગ જિનમેં બસૈ ॥ વોઈ લક્ષિત પ્રમાન ॥ ૨૩૧

—: ચોપાઈ :—

શીલ ગુણ સો ચેહી બખાના ❀ સખહિ દેખ આનન્દ હો જાના
મિત્ર હોય કી દુશ્મન જાનો ❀ અવગુન લાવ મન મેં ન આનો
આંખ મેં શીલ મનમેં જો શીલા ❀ સખકર લલા કરો યહ લીલા
દશમા અંગ લક્ષિત કા જોઈ ❀ ઘટમેં બ્રહ્મ સમજો પુનિ સોઈ
જીવ બ્રહ્મ કો લો પહિચાની ❀ ગુરુ દ્વાર સે સખ યહ જાની
ધ્યાન સુમિરન કરો તુમ નીકે ❀ સુરતા અન્ત જાય ના જીકે
એકાદશ અંગ કહો સમુઝાઈ ❀ યહ જ્ઞાન કોઈ બિરલા પાઈ
જીવ બ્રહ્મ કા જો હૈ ભેદા ❀ ધ્યાન મેં એક કરે ભર્મ છેદા
ધ્યાન કરત એક હોઈ જઈ ❀ દુસરે લાવ જો ન દર્શાઈ
ચલતે બૈઠે કામ સખ કરતે ❀ જખ દેખો તખ વહીં પર રહતે
એકાદશ અંગ લક્ષિત કા સોઈ ❀ નોકા સમ જીવ તરનકા હોઈ
આપન કર્મ જોઈ હોય સારો ❀ તખ યહ જીવ લક્ષિત મન ધારો

❀ દોહા ❀

કબીર કમાઈ આપની ॥ કલી ના નિષ્ફલ જાય ।

લાખ કોસ પીછે બસય ॥ આગે પ્રગટય આય ॥ ૨૩૨

—: ચોપાઈ :—

કર્મ જીન અનન્ત યુગ પહિલે ❀ અનન્ત વર્ષ ખીત ગા સહિલે

આવય સુખ દુઃખ ભોગન તાર્હી ❀ વહ કર્મ જે સંચીત કહવાહી
પ્રારબ્ધ કર્મ કા જોર બખાના ❀ સખ કુછ દુઃખ સુખ દેય નિદાના
ક્રિય માન તે કર્મ હૈ સોઈ ❀ કુછ વહ કર્મ અસર જે હોઈ
ત્રીન પ્રકાર કર્મ યહ જનો ❀ જીવ કો ધેરે મેઘ સમ માનો
બાસી ભાત લોગ સખ ખાવૈ ❀ ઝગિવા લે કંડા કો જાવૈ
પુર્વ કર્મ કીન્હ જે તાર્હી ❀ બાસી ભાત ચેને સખ કાહી
બાસી કર્મ દોઈ પ્રકારા ❀ શુભ અરૂ અસુખ જનો તે ધારા
હૈ શુભ ભાગ્ય કર્મ બલવાના ❀ સુખ સમ્પત્તી મિલ સો નાના
અશુભ કર્મ પુર્વ કા જનો ❀ અનેક પ્રકાર દુઃખ દેય જે માનો
ઝગિવા સમ દિલ પાત્ર જે હોઈ ❀ કંડા સમ પાપ હૈ જોઈ
❀ દોહા ❀

શુભ અરૂ અશુભ ભાગિ હૈ ॥ સુખ દુઃખ દેવય સોય ।
ધન્યર પ્રેરણાસે જાનિયે ॥ સખ જીવો કે હોય ॥ ૨૩૩
લકિત ઓ પુનિ કર્મ કી ॥ સાહેબ કીન બખાન ।
રામદત્ત ઓ સખ કો પુનિ ॥ સમઝાયો યહ જ્ઞાન ॥ ૨૩૪

—: ચોપાઈ :—

એસા જ્ઞાન સુનત સખ કોઈ ❀ બડા આનન્દ હુઆ મન સોઈ
સખ ઉઠિ ઉઠિ સદગુર પદ પડતે ❀ બારંબાર વિનય બહુ કરતે
રામદત્ત કો બહુ સુખ હોઈ ❀ મીન અગાધ મિલા જલ સોઈ
રામદત્ત સખ કુટુંબ સોહાયે ❀ સદગુર પદ વદન બહુ ભાયે
રામદત્ત દોનો કર જોરી ❀ સાહેબ સનમુખ કરૈ નિહોરી
ધન્ય ભાગ્ય મમ પુનિ સોઈ ❀ આપ પધારે યહાં જે હોઈ
ગ્રામ ધન્ય ધન્ય મમ ધામા ❀ આપ આયો જહાં સુખ જમા
મંગલ ભુવન ભયો પુનિ સોઈ ❀ સ્વામી પધારે બડ સુખ હોઈ
હે પ્રભુ દયા ચિત સો લાઓ ❀ હમકો ગુર લકત બનાઓ
હમરે કુટુંબ કી બડ હૈ આસા ❀ આપ કા હમ હોયગે દાસા

❀ દોહા ❀

એસા પ્રેમ જે દેખ કર ॥ સત્તગુર બોલે સોય ॥
ઉત્તમ વસ્તુ મગાય કર ॥ ગુર મંત્ર લીયે બેય ॥ ૨૩૫

-: ચૌપાઈ :-

રામદત્ત કુટુંબ સખ ઝારી ❀ સખહી ગાંવ કે બહુત નર નારી
 ગુરુ ઉપદેશ સખહિન ઠેા ધીન્હા ❀ મન આનન્દ સખહિનકા ચીન્હા
 ઉપદેશ પ્રસંગ હુઆ જળ પુરા ❀ પ્રસાદ આશીશ લીન હૈ સૂરા
 ઘટ ભીતર સખ તત્વ લખાયેવ ❀ રામદત્ત હર્ષ મન ધાયેવ
 હો કર નેર સખ કુટુંબ સમેતા ❀ હૈ વીધિન ધર્મ કે નેતા
 વીવેક પ્રેમ સાની સો બાની ❀ રામદત્ત વીન્ય તખ ઠાની
 સમરથ બ્રહ્મ આપય હૈ સોઈ ❀ હમ પર દયા ધીન હૈ નેઈ
 આપહિ નીગુંન સાગુન તાહી ❀ નેતિ નેતિ જો બેદ કહાહી
 આદી પુરૂષ જો તુહી સુહાયે ❀ મુદ્ધ રૂપ જો આપ રહાયે
 મહદ તત્વ ત્રીગુણ કી રાસી ❀ આપકી શક્તિસ જગત ચે આસી
 ઉત્તમ સ્થીર પ્રલય સોઈ ❀ તવ ભુકુટી ફેર સે હોઈ
 આદિ બ્રહ્મ તુ પુરૂષ પુરાના ❀ સાહબ કબીર પ્રગટેવ જગજના
 મુદ્ધ જ્યોતી રૂપ જો દેહી ❀ મલ બીછેપ અર્વન ના તેહી

❀ દોહા ❀

નમો નમો વહ રૂપ કે ॥ ચૈતન અનન્ત કા ભુપ ॥

સાહબ કબીર જો આપ હો ॥ તુમ હી બ્રહ્મ સ્વરૂપ ॥ ૨૩૬

-: ચૌપાઈ :-

સખ પ્રકાર મંગલ મૈ આજુ ❀ આપ પધારૈ ભા મમ કાજુ
 જ્યોતી રૂપ અવતરેવ હૈ સોહી ❀ સીદ્ધી જ્ઞાન ભગ હૈ તોહી
 યવન સત્તા ભારત કે માહી ❀ હિન્દુ ત્રાસ વર્ણી ના જાહી
 સીદ્ધી જ્ઞાન પ્રભાવ દેખાયેવ ❀ અમુર બુકાવ દેવી મુખ લાયેવ
 ભારત દેશ ભાગ્ય બઠ નીકા ❀ આપ પ્રગટ સે દુઃખગા છુકા
 આદિ પુરૂષ તુહી ભગવાના ❀ નામ કબીર બ્રહ્મ મૈ જના
 ચહ બરદાન મુઝે સો દીજે ❀ જહાં રહેત તવ પદ ગજ દીજે
 સાહબ કબીર નમો મૈ તોહી ❀ શાન્તિ મોક્ષ પદ આપેવ મોહી
 જવ બ્રહ્મ પ્રાણ ચો મુરતા ❀ સમહિન જ્ઞાન કહેવ ઘટ સમતા
 બહુત શાસ્ત્ર પુરાન મૈ બાંચા ❀ અમા જ્ઞાન દેખા ના સાંચા

સાહબ કહા સુનો દિજ રાઈ ❀ કાશી ચલન ઇચ્છા દર્શાઈ
 ઇતના કહ કે અન્તર ધ્યાના ❀ હુયે સખે બેઠે નહિ જના
 કાશી ધામ પધારે સોઈ ❀ સંતો દેખ બહુત મુખ હોઈ
 રામદત્ત કુટુંબ સખ તાહી ❀ સાહબ કે પ્રેમ વિકલ ભેવાહી
 સાહબ જસ ઉપદેશ લખાઈ ❀ વહિ વિધિ પાલન કરિ અધિકાઈ
 નિર્ગુન જ્ઞાન સુના સખ કોઈ ❀ સખ કો બડ આનન્દ બે હોઈ

॥ ઇતિ શ્રી રામદત્ત કા પ્રસંગ સમાપ્ત ॥

॥ સુલતાન ઇબ્રાહીમ કા પ્રસંગ ॥

❀ દોહા ❀

બલખ બુખારા દેશ એક ॥ ઇબ્રાહીમ તહાં શાહ ।

તપસીછ બે કહત હૈ ॥ બડા રાજ સો તાંહ ॥ ૨૩૬

—: ચૌપાઈ :—

ઇબ્રાહીમ તહાં કે તે રાજ ❀ મુસલમાન મેં બડા સો તાબ
 ઉનકે પાસ બહુ સમ્પતિ હોઈ ❀ રાજ બડા બુખારેક સોઈ
 કહિ કહિત રથ લરકર તેહી ❀ દાસી દાસ રાની બહુ જેહી
 બહુત સે ધન ઉનકે સખ કહહી ❀ તુરી બહુત બર્ણી નહિ બહી
 કનક કામિની કે મુખ માહી ❀ ઇબ્રાહીમ ભાન કુછ નાહી
 માયા ભોગ કરત બહુ બીતે ❀ આધી ઉમર બનો ચેહિ રીતે
 પુર્વ જન્મ કા સુકૃત બનો ❀ ઉદય હુઆ સો પુનિ પહિચાનો
 બાદશાહ કો હુઆ બિચારા ❀ અર્ધ ઉમર મેં માયમ ગારા
 અબ તો ખુદા કો મિલના ચાહી ❀ ભૂલ હમાર ભઈ બહુ તાહી
 ચહ માયા બિષ બેલિતે ચાહી ❀ ઉસમેં અમી ફલ હોય ન કાહી
 કનક કામની ભોગ અપારા ❀ મન બિષ બદે પવક ધીર્ત ડારા
 એક દિન રાજ સલા કે માહી ❀ પ્રશ્ન કીન સબહિત સે ચાહી

❀ દોહા ❀

ખુદા મિલ બે કવન બિધી ॥ કહો સલા જન સોય ।

ખુદા મિલન કી ઇચ્છા હૈ ॥ માર્ગ પતાઓ બેય ॥ ૨૩૭

—: ચૌપાઈ :—

એક ભક્ત કહા પુનિ વાહી ❀ બાદશાહ સુનો પુનિ તોહી
 ખુદા મિલન કે આગેવાના ❀ સંત ફકીર કારન બે જના

—: ચૌપાઈ :—

બાદશાહ એક મહિષા મંગવાઈ ❀ ઉનસે પ્રમ્ન દીન સો નેઈ
મહિષા તબ સો બોલન લાગે ❀ તુમકો દરશ કરેઈ આગે
યહાં પ્રસંગ ચાલુ સો રાહા ❀ જેલલ મેં પ્રગટ સંત દુઃખ દાહા
સાહબ કષ્ટ સંતો કા દેખી ❀ ચક્કી ચલાવય બડ દુખ પેખી
આપન કુબરી ને હે તાહી ❀ સખ ચક્કીમ લગાયો વાહી
કહેગી ચલો નિજ ઇચ્છા સેહી ❀ સંતો કો દુખ દેવ ન તેહી
આપય ચક્કી ચલન સો લાગી ❀ ભજન કરે સખ ચક્કી ત્યાગી
રાજ અનુચરો સે સાહબ લાખા ❀ શાહ સે કહેગી વચન મમરાખા
સંત ફકિર છોડિ પુનિ દેહી ❀ ખુદા મિલન ને ઇચ્છા તેહી
યહ કહ કે સાહબ ચલ ગયેગી ❀ અનુચર ભય શાહ સે કહેગી
❀ દોહા ❀

સખ વૃતાન્ત કહત બયે ॥ બાદશાહ સે સોય ।
આય કે દેખા સો પુનિ ॥ ચક્કી ચલતે ભય ॥ ૨૪૨

—: ચૌપાઈ :—

તબે શાહ હુકમ સો દીન્હા ❀ વેપ છોડાય નાના સુખ દીન્હા
❀ દોહા ❀

બન્દી છોડ કહાઈયા ॥ બલખ શહર મંઝાર ।
દૂદી બન્દી બેપ કા ॥ ધન્ય ધન્ય કહા સંસાર ॥ ૨૪૩
॥ શાહી મહલ મેં પ્રવેશ ॥

—: ચૌપાઈ :—

બાદશાહ બહુ ખોજ કરાઈ ❀ સતગુરૂ મિલે નહી કહી આઈ
મોહ માયા સે છોડાવન હેતા ❀ શાહી મહલ મેં દીન રમેતા
એક બરવાડ' કા રૂપ બનાઈ ❀ છત કે ઉપર સો ચદિ ભઈ
લકરી લે ખટ ખટાવન લાગે ❀ દીન દયાલ જીવોં સુખ ભગે
સાહબ કબીર તુમ્હરી બલિદારી ❀ જીવન કાજ સહેગી દુઃખ ભારી
ભયંકર આવાજ છત પરબયગી ❀ બાદશાહ ભગ પુનિ મયગી
કહેગી સિપાહી સે પુનિ સોઈ ❀ કવન અવાજ કરત હે નેઈ

કપીર સાહેબે, બલખ બુખારા દેશના બાદશાહ ઈબ્રાહીમની જેલમાં જઈને પોતાની લાકડી થંદી ઉપર અડાડીને કહ્યું કે, તમારી મેળે ચાલો અને બધી થડીઓ એની મેળે ચાલવા લાગી સાધુ કપીરો ભજન કરે છે.

ઉન્હે ખુલાઓ પુનિ યહાં સોઈ ❀ સેવા કરો બહુ બિધિ હોઈ
 શાહ હુકમ વોજર કો કીન્હા ❀ સંત ફકીર ખુલાઓ ચીન્હા
 હય સવાર ચારો દિશ બઈ ❀ જહાં લગ રાજ બલબક આઈ
 સંત ફકીર નિમંત્ર દીન્હા ❀ આવન લગે ઝુન્ડ સો કીન્હા
 દીન ઉતારા આસન તે આપી ❀ સખડે મન આનન્દ બહુ વ્યાપી
 કુછ દીન આનન્દ મેં સો ગયગી ❀ એક દિન સભમ ખુલાવત ભયગી
 સભા મધ્ય સખ આય બિરાજે ❀ સુલતાન આય સિંહાસન ગાજે
 દેખા શાહ સભા ભરાની ❀ સંત ફકીર બેઠે બહુ બની
 ❀ દોહા ❀

સલામ ભરિ કહતે ભયે ॥ સુનો સંત ફકીર ।

ખુદા કા દર્શન મોહિ પુનિ ॥ તુમહે કરાવો ધર્મ બીર ॥ ૨૩૮

—: ચોપાઈ :—

ધર્મલામ ધર્મ કા પીર ફકીરા ❀ હિન્દુ ધર્મ કા સંત બડ બીરા
 હિન્દુ રામકૃષ્ણ બડ કહતે ❀ યવન કરીમ રહીમ કો જપતે
 ઉભય મેં બડા કવન સો હોઈ ❀ દુસર પ્રશ્ન સુનો પુનિ ઓઈ
 દોનો મેં બડા હોય બે તાહી ❀ ઉસકા દર્શ કરાઓ મમ આહી
 બાદશાહ કા બાની સુન કર ❀ બે આશ્ચર્ય હોસ નહિં તન કર
 કોઈ ઉત્તર દેત પુનિ નાહી ❀ એક દુસર મુખ દેખત તાહી
 નિર્ભય મટ્ટી પુતણા માફક ❀ સંત ફકીર બેઠે રહે ભતક
 સખકર ચેહરા સો ઉડિ બધ ❀ માનો લવા બાજ અપટાઈ
 સિંહ ગર્જના સુનત સખ કોઈ ❀ સખે પશુ ધ્રુજત હે વોહી
 બાદશાહ દેખે ચહુ ઓરા ❀ માનો ધર્મ સે રહે સખ કોરા
 શાહ - તમે કોધ મેં બેલે ❀ સંત ફકીર લક્ષ કરિ બોલે
 ❀ દોહા ❀

ખુદા રૂપ બનત નહીં ॥ સુનો સંત ફકીર ।

બનાવટી બેખ પહિર કે ॥ જગ છેતરો સખ પીર ॥ ૨૩૯

—: ચોપાઈ :—

બેખ છોડિ તુમ બનો શૃસ્તી ❀ પાસા પેટ ધન્ધા કરી અસ્તી
 તુમકો યહી બડી હે સોભા ❀ દોનો કામ બિગડે મેં છોભા

આજ તક જગ છેતરે સોઈ ❀ યહ બદલા મેં જેહલને હોઈ
અસ કહિ સખડો બેજ તો દીન્હા ❀ સંત ફકીર જેહલ ને કીન્હા
ધ્યાહીમ કહા પુનિ સોઈ ❀ સખત કામ કરાઓ હોઈ
દયા રોસ રાજન મે દોઈ ❀ આગલ વ્યક્તિ ને જસ હોઈ
નિતીમાન સખજન કોઈ આહી ❀ તિનકો મુખી કરત હર્ષાહી
ને અભિમાના ભુલ બડ પાવા ❀ તિનકો નાના દુઃખ ઉપજવા
સંત ફકીર જેહલ ભા સોઈ ❀ ખાત ફેલ ગઈ જગત મેં વોઈ
સખજન મુનો ને યહ પ્રસંગા ❀ અજ છવ અનરથ કરે ને તંગા
માયા સત્તા કે કારન જનો ❀ સંત ગુર કા બોધ ન માનો
અપને આતમ કે કલ્યાના ❀ જ્ઞાન લેન એને નહિ ભાના
વોહી સમય કે ને પુનિ માહી ❀ સાહબ કળીર કાશી મેં આહી

❀ દોહા ❀

અપને ને દિખ્ય શક્તિ સે ॥ સાહબ જના સોય ।

કાશી સે અદખ્ય હોય ॥ બલખ મેં આયે હોય ॥ ૨૪૦

—: ચોપાઈ :—

સાહબ કળીર બલખ મેં આયે ❀ બાદશાહ કે પાસ મેં જયે
વેષ સાધારન સંત કિયે સોઈ ❀ સિંહાસન પાસ ખડે ભે નેઈ
સુલતાન કહા કવન તુમ હોગી ❀ કારન કૌન આયો યહાં સોગી
ફીરખી કહેગી રાજ કે મદ મેં ❀ હુકમ બિના કયો આયો મહલમેં
દિનો કે દયાલ ને સાહબ ❀ બોલે બચન હંસ કે નાયબ
સંત ફકીર પુરિ તુમ રાખા ❀ વોને છોડાવન આયો મેં માખા
બાદશાહ પ્રશ્ન તબ કીન્હા ❀ ખુદા દર્શ કરાઓ પ્રવીન્હા
તબહિ છોડ દેવ સખ કોઈ ❀ નાહી તુમ્હાર દશા યહ હોઈ
સાહબ કહા શાહ સે તાહી ❀ દર્શ ખુદા કી ધમ્મ્યા આહી
સંત ફકીર છોડિ તુમ દેહ ❀ પીછે દર્શ ખુદા કા લેહ

❀ દોહા ❀

બાદશાહ તબ કહત ભે ॥ નિશ્ચય કેસે હોય ।

સાહબ કહા ને પુની ॥ ભંસસ પુછો જોય ॥ ૨૪૧

અનુચર જાય સો લે આયે ❀ બાદશાહ તવ પ્રશ્ન જનાયે
કહો કવન તુમ કહાં સે આયો ❀ સાહબ ઉત્તર દીન્હ સો જાયો
ઊંટ હમાર ગુમ હોય જઈ ❀ હેરન હમ યહાં ચલિ આઈ
❀ દોહા ❀

તબ મુલતાન કહત લયે ॥ મુનિયે મુખ ગવાંરે ।
ઊંટ તપાસો જંગલ મેં ॥ મહલ મેં કહં અવનાર ॥ ૨૪૩

—: ચોપાઈ :—

સાહબ કળીર કહત પુનિ સોઈ ❀ ઊંટ મહલ ન આવત જોઈ
તો ખુદા યહાં આવત કેસે ❀ માયા ભોગ કેસે તુમ જૈસે
જો દીદાર ખુદા કા ચહિયે ❀ જંગલ જાય બાસા પુનિ કરિયે
ધતના કહિ જો અન્તર ધ્યાના ❀ બાદશાહ બહુત પછિતાના
તબે શાહ સમજેવ મન માહી ❀ સાહબ કળીર હોય યહ તાહી
આંખ મે પાની ભરિ પુનિ આવા ❀ પીછે શાહ ભૂલ સો જવા
એક મુસાફીર રૂપ બનાહી ❀ સાહબ જો મુલતાન કે પાહી
પુછેવ શાહ કવન તુમ હોઈ ❀ સાહબ કહા મુસાફીર સોઈ
આજ રાત્રી યહ ધર્મશાલા ❀ રહો યહાં ચેહી હૈ ખ્યાલા
મુલતાન કહાં ધર્મશાલા નાહી ❀ રાજ મહલ રતનો જડા તાહી

❀ દોહા ❀

સાહબ કળીર કહત જો ॥ આપ કે પહિલે કવન ।
આપકે પીછે કવન રહય ॥ યહ મહલ મેં તવન ॥ ૨૪૪

—: ચોપાઈ :—

શાહ કહા નાના મમ સોઈ ❀ પહિલે રહત થે જાનો જોઈ
હમરે પીછે હમાર શાહજદા ❀ હમરે તાજ કા વોહિ નિવાદા
સાહબ કહા જો ઘર માહી ❀ એક આવય એક જાતા રાહી
ધર્મશાલા ઉસી કે માનો ❀ એક આવય એક જાત સો જાનો
બાદશાહ મન અચરજ લગા ❀ સાહબ હૈ જો મમ હિત લામા
ચલે ચરન પકડન કા સોઈ ❀ સત્તગુર તહાં અદ્રશ્ય તો હોઈ
એક દિવસ શાહ જો તાહી ❀ બાગ મેં ફિરત રહે પુનિ આહી

સાહબ એક કુત્તા કેા ખેરા ❀ શાહ કે સન્મુખ ગયા તેહિ ખેરા
શ્વાન કહન શાહ સે લગા ❀ હમ બહુ દુઃખી જીવ બહુ બગા
કિરમાન દેશ કે મેં યે શાહાં ❀ હિન્સા બહુત કીન મેં તાહાં
વહ સખ જીવ હમહિન કેા ખાઈ ❀ બદલા હમસે રહે ચુકાઈ
તુમ બહુ જીવ ભારત હો સોઈ ❀ યહી દશા પુનિ તુમરી હોઈ
❀ દોહા ❀

એક દિવસ સુલતાન ને ॥ ખેલન ચલે શિકાર ।

લશકર કા જો ઊંટ પુનિ ॥ રસ્તામ પડા મઝાર ॥ ૨૪૫

—: ચૌપાઈ :—

ચેતન જીવ તમૈ ચલિ ગયજી ❀ ઊંટ શ્રુતક પડા પુનિ રહેજી
બાદશાહ કી રૂઝી સવારી ❀ રાહ મેં પડા ઊંટ સો ભારી
પુછેજી કારણ રૂકન સવારી ❀ સખ સમુઝાય કહેજી તે સારી
બાદશાહ ઊંટ જો દેખા ❀ ભયજી અચેત ભાન નહિ તેખા
શાહ કેા ભાન કરાવન તાહીં ❀ ઊંટ કા શ્રુતક શરીર કટાહીં
આગે ચલે એક વૃક્ષ સોઈ ❀ સાહબ પકડે સંત રૂપ હોઈ
બાદશાહ કેા કહેવો પુકારી ❀ વૃક્ષ હમય છોડય નાહ ધારી
શાહ આય દોનો કર પકડી ❀ વૃક્ષ છોડય દીન સો જઠડી
કહેજી વૃક્ષ તુમકો નહિ પકડે ❀ તુમહીં વૃક્ષ રહેજી સો જઠડે
સાહબ કહા એસે તુમ જાનો ❀ રાજ તાજ પકડે ન માનો

❀ દોહા ❀

બાદશાહ તો સમજિ ગે ॥ સત્તગુરૂ કૃપાનિધાન ।

મમ અજ્ઞાની જીવ કેા ॥ આય ચેતાવન જન ॥ ૨૪૬

—: ચૌપાઈ :—

આગે બઢે એક શ્રુગ દેખા ❀ શ્રુગ બાલ કંચન સખ પેખા
બાદશાહ હુકુમ રૂમચિા ❀ અનુચર સખ સજગ હોય બચે
જિનકે તરફ સે યહ શ્રુગ જાઈ ❀ ઉનસે લેન મેં યહ સો આઈ
સાહબ કબીર કે પેરણા ભયજી ❀ શ્રુગે શાહ તરફ સે ગયજી
શાહ ક્રોધિત શ્રુગ કે પાછે ❀ ગઝીન ગાદિમ જાય છિપા આછે

मे हैरान भिला नहि सोध ❀ सुलतान झिन्ह तपास अहु जेध
 प्यास लाग अहुत ते जेरा ❀ पानी लिये तपास अहु वोरा
 राज अनुयरो पीछे रहि गयजो ❀ आदशाह अकला पडी गयजो
 आगे देभा अक अउ आही ❀ संत अक जेठे तेहि छाही
 शाह जय सलाम से दीन्हा ❀ पानी लिये प्रश्न तज कीन्हा
 ❀ दोहा ❀

संत जेठे ते कुटी में ॥ श्वान हो आहर जनि ।
 पानी कंठा देत लये ॥ आदशाह हो भानि ॥ २४७
 —; चौपाई :—

आदशाह जेठे तहां सोध ❀ थाक उतरन के लिये जेध
 इसी समय ऐसेो जनी आयेव ❀ धुनीस आटी तेध नीकालेव
 आटी संत श्वान हो दीन्हा ❀ आय नहीं मन किये मलीन्हा
 लकड़ी ले तेहिको धमकावय ❀ श्वान हो अहुत त्रास अतावय
 संत श्वान से अस पुनि जोले ❀ आगल पाप जय न तोले
 हीन्हीत पुन्य ते कारखु नहीं ❀ संत पास आसा भिला ताही
 भात नहीं तोबी पुनि सोध ❀ श्वान जति नीय तो होध
 आदशाह सुना यह आनी ❀ आश्चर्य लगा अहुत-सो भानी
 जोले शाह संत से सोध ❀ आगल जन्म कवन यह होध
 जोले संत ३५ में साहज ❀ अलज जोआरा के ये नायज
 ❀ दोहा ❀

वर्तमान में शाह पुनि ॥ उनके नाना नानी जन ।
 हिन्सा अहुत करत थे ॥ श्वान योनि भिला भान ॥ २४७

—; चौपाई :—

वर्तमान में हे नर नाहां ❀ अहुत अहेर करत सो ताहां
 उनका भरन होय पुनि जेध ❀ धिससे पुरी दशा होय सोध
 धितना शब्द सुना पुनि ताहीं ❀ आदशाह अकीत मे वाहीं
 करन भियार लगे मन माहीं ❀ संत न यह साहज हें ताहीं
 पग पडन की छिछा आध ❀ साहज अदिष्ट तमे होय जध

દોહા

બાદશાહ સુલતાન કે ॥ બહુત સે બેગમ જન ।

ઇસમેં એક બુદ્ધિમાન બહુત ॥ શાહ કો હૈ પ્રિય માન ॥ ૨૫૨

—: ચોપાઈ :—

એક રાની બડી બુદ્ધિ માની ॥ લક્ષિત જ્ઞાન ધર્મ સખ જાની
રૂપ રાશિ ગૌરવ ગુન માહી ॥ રાજ નીતિ જનય ભલ તાહી
બાદશાહ કો બહુત પ્રિય સોઈ ॥ યહ બેગમ જો હૈ પુનિ જોઈ
યહ સમાચાર મુના જબ રાની ॥ આપ શાહ કે ચરન લપટાની
હાથ જોડ બિએક કી બાતા ॥ કહન લગી જો મનહિ સોહાતા
સ્વામી નાથ મુનો યહ બાની ॥ આપ કો ભ્રમ કહાં સે આની
વેદ શાસ્ત્ર કુરાન સો કાહી ॥ આશ્રમ ચાર કહત સોઆહી
ગૃહસ્થાશ્રમ સખસે બલવાના ॥ સંત ક્ષીર સખ કરૈ બખાના
ગૃહસ્થાશ્રમ રહો તુમ સોઈ ॥ ભક્તિ કરો ખુદા કા જોઈ
બહુત પીર ઔલિયા જાનો ॥ હજરત પૈગમ્બર બડા સો માનો

દોહા

યે સખ ગૃસ્થાશ્રમ મેં ॥ રહે જો વહ માન ।

ખુદા કી બંદગી કરત યે ॥ જો વે ખુદા સમાન ॥ ૨૫૩

—: ચોપાઈ :—

હિન્દુ ધર્મ મેં રૂપી મુની દેવા ॥ બડ અવતાર અલાહ સખ તેવા
યે સખ ગૃસ્ત રહે પુનિ જાની ॥ ઉનકો સખ ઈશ્વર સખ માની
બહુતક દેવ રૂપી મુનિ જાનો ॥ પીર અવલિયા બડા સો માનો
ગૃહસ્થાશ્રમ એ સખ ત્યાગા ॥ ગૃસ્ત ભયે છોડ અતુરાગા
શ્રી મોહ મેં ગયે રૂસાઈ ॥ શાસ્ત્ર કિતાબ એસે જો ગાઈ
પ્રાણ નાથ યહ જાનો સોઈ ॥ શ્રી કટાક્ષ સહિ સદૈ ન કોઈ
ઈસસે ગૃહસ્થાશ્રમ તાહી ॥ ત્યાગ કરો ઈસકો મત આહી
પંચ વિષય જો હૈ બલવાના ॥ એક સે એક એક કો જાના
ઈનમે કામ સખસે બલવાનો ॥ નારિ પુરૂષ સખ ઈસીમ રૂસાનો
શ્રી મોહ મેં પુરૂષ હૈ સોઈ ॥ પુરૂષ મોહ મેં શ્રી હૈ જોઈ

❀ દોહા ❀

કુદરત એસા રચા હૈ ॥ સૃષ્ટી ચક્ર બે બન ।

ખુદા રચન કો કહે નહિ ॥ આપય રચના માન ॥ ૨૫૪

—: ચૌપાઈ :—

બહુત સે રાની તુમરે પાસી ❀ વહ સખ હૈ તુમહાર સો દાસી
રૂપ ગુન મેં હૈ આધકાર ❀ તુમકો પ્રાણ સમ માને તાર્ધ
આને દુખી ભઈ સખ વોહી ❀ યહ સખ પાપ લાગય બે તોહી
સખ બેગમ કા મુખ તે ચૂલા ❀ આપય એક ઉનકે હો તુલા
ઇન સખકો નિરાસી દીન્હા ❀ બન મેં ભય ખાસા બે કીન્હા
ખુદા તુમ પર ખુશ ન હોઈ ❀ ધર્મ તુમહાર મુશ્ક ના સોઈ
ઇન રાનીન માત પિત બનો ❀ તુમ કો સૌપ દીન સો માનો
વિશ્વાસ ધાત બે તુમ કરગી ❀ બડા પાપ સિર પર તુમ ધરગી
આપ કા મુખ સખ રાનીન બેવય ❀ યહ તુમહાર મુકૂત ફલ હોવય
આપ કા પુર્વ મુકૂત બહુ બનો ❀ જિસસે મિલા રાજ બડ માનો
છપ્પન પ્રકાર બે બિજ્જન હોઈ ❀ થારી પરસી કર આગે બેઈ
વહ થારી પુનિ દેવ હટાઈ ❀ આગે થારીક આસ લગાઈ

❀ દોહા ❀

ઉસકો ચૂરખ સખ કહે ॥ સુનો શાહ સુલતાન ।

એસે તુમ સો બનિયે ॥ તાજ તબે મત બન ॥ ૨૫૫

—: ચૌપાઈ :—

હમાર બચન ધ્યાન ન દેહી ❀ સખહિં છોડિ બન મેં ભવ તેહી
પંચ વિષય સતાવય સોઈ ❀ તખ મમ બચન યાદ કરે વોઈ
મુખ સાહબી યહાં તુમ ભોગો ❀ વહાં કહાં મિલે સંબેગો
બેને રાજ સમ્પતિ ન હોઈ ❀ સ્ત્રી પુત્ર કોઈ ન સોઈ
બહુતક એસે હૈ જગમાહી ❀ ગૃસ્થ છોડ સંત બની બહી
છપ્પન પ્રકાર ભોજન પટરાસા ❀ આપ કો યહાં મિલત હૈ ખાસા
મૂખી રોટી દુર્મ ફલ બની ❀ કબહિં મિલે કબહીં ન માની
હલકા બચ્ચ કીમત બડ હોઈ ❀ આપ સો પહિરત હૈ પુનિ બેઈ

કુટી કુતા સંત નહિ દેખા ❀ કહાં ગયે કોઈ નહીં લેખા
બાદશાહ કો દુઃખ બહુ આગે ❀ આપન કર્મ ધિકારન લાગે
રાજ અનુચરો ને સખ હોઈ ❀ આય પહુંચ મયે પુનિ નેઈ
ફિરે સખે શહર મેં આયે ❀ બાદશાહ વહ બાત લુલાયે
એક દિન શાહી મહલ કે ઉપર ❀ રાજ નવાબ સખ બેઠે છત્ર પર

❀ દોહા ❀

બાદશાહ બિનોદ લિયે ॥ છોડા બાજ સો બન ।

પક્ષી ચેક પકડ કર ॥ મારા તેહિ સો માન ॥ ૨૪૯

—: ચૌપાઈ :—

બાજ કા બલ કુર્તી બહુ દેખી ❀ શાહ નવાબ ખુશી લે પેખી
બહુ ખુસી ચાલી સખકો હોઈ ❀ માનો સ્વર્ગ મિલા પુનિ સોઈ
ઉસી સમય એક બના પ્રસંગા ❀ આકાશ ગર્જના હુઈ બડા જંગા
એક ચિત્ત સખ બેવન લાગે ❀ આકાશ તરફ ધ્યાન સો ભગે
હુઆ શબ્દ આકાશ સે સોઈ ❀ હે મુલતાન સમુઝ તુમ નેઈ
જેસે બાજ પક્ષી કો મારા ❀ એસે હોય હાલ તુમહારા
લશકર બેગમ રાજ નવાબા ❀ વહાં ઝાંસી કા નહિ હૈ તાબા
એ સખ તુમહે મદત ન કરી હૈ ❀ યમ દુતો તુમકો ને મરી હૈ
યમ બાજ સે બાંચા ચાહો ❀ દિલ મેં દયા ભક્તિ ચિત ગાહો
એસી ભયંકર બાની સુનકર ❀ સખ કોઈ રે હોસ નહિ તનકર

❀ દોહા ❀

બાદશાહ કો ભય હુઆ ॥ યર યર કપે સોય ।

હાય નેર બિનતી કરૈ ॥ આકાશ તરફ ચિત હોય ॥ ૨૫૦

—: ચૌપાઈ :—

બાદશાહ વિનય કર નેહી ❀ અલ્લાહ ખુદા શરન મેં તોરી
સાહબ કબીર ખુદા તુમ મેરા ❀ હમદિત તુમ આયો બહુ બેરા
હમ અજ્ઞાની માયા અંધ હોઈ ❀ બહુ પ્રકાશ દેખાવય સોઈ
બડા ઉપકાર હૈ સાહબ તોરા ❀ મેં પુનિ પાપ દીન બલગેરા
બનિ ખુઝી મેં જીવ ન મારો ❀ યહ પ્રતિજ્ઞા કરત હો સારો

આપ કી ઇચ્છા કે અનુસારી ❀ રાજ ત્યાગ કી ઇચ્છા ધારી
સો નિર્બિન્ધ કરો પ્રભુ પૂરા ❀ લક્ષિત કરો સો આપકી સૂરા
॥ સલા મેં રાજ ત્યાગ કી બહિરાત ॥

—: ચૌપાઈ :—

દસર દિવસ સલા બડી કીન્હા ❀ સખ કોઈ આય આસન લીન્હા
બોલે શાહ સલા મેં સોઈ ❀ સુનો સલા જન મમ કહા બેઈ
માયા ભોગ બિલાસ સે સોઈ ❀ અર્ધ ઉમર બીત ગઈ હોઈ
માયા ભોગ સે મન નહિ ત્યાગા ❀ પુરન ધાસ જસ પાવક લાગા
કોઈ સમય તૃપ્તિ નહીં હોઈ ❀ મન કા અસ કામ હૈં સોઈ
સાહબ કબીર ખુદા મમ પ્યારા ❀ હમે ચેતાવન આયો બહુ બારા
તો યહ અન્ધ ચેતત પુનિ નાહીં ❀ હમ સમ અધમ કવન જગ માહીં
બલખ બુખારા રાજ બે નીકે ❀ તાજ સિંહાસન સખ કુછ છકે
હમાર પીસર શાહબદા હોઈ ❀ ઉનકો સોપત હૌં સખ સોઈ
હમ નિર્કંટક જંગલ મેં બઈ ❀ એક ચિત લક્ષિત કરો લવલાઈ
❀ દોહા ❀

બાદશાહ કા ક્ષુન્દ સુનિ ॥ સલા લઈ નિરાશ ॥

રાજ મહલ મેં ફેલ ગઈ ॥ સહર મેં ફેલી તારા ॥ ૨૫૧

—: ચૌપાઈ :—

રાજ સલા સમજાવન લાગે ❀ બાદશાહ કો ન પ્રિય લાગે
સલા સખે બરખાસન હોઈ ❀ બાદશાહ ગે મહલ મેં સોઈ
શહર મેં હો ગા હાહા કારા ❀ રાજ કુટુંબ સખ રોવય સારા
બહુત સે રાની સુલતાન કે હોઈ ❀ વજાઘાત પડા પુનિ સોઈ
સખ દાસી દાસ પુનિ રોવય ❀ શાહ બિના કેસે સુખ હોવય
સખ બેગમ સમજાવન લાગી ❀ રાજ મેં રહે હોય નાહ ત્યાગી
નાય ગાંન તાન બહુ તોડે ❀ શાહ રીઝાવન કર બહુ બેડે
કામ બાન સખ રાનીન મારે ❀ બાદશાહ લાગય નહિ સારે
બાદશાહ કો પુનિ રીઝાવન ❀ કામીનિ રૂપ લીન્હ સોહાવન
કામ બાન ચેને નહિ છેધા ❀ સદ્ગુરુ બાન પ્રથમ સે બેધા

કૃત ગુદડી બલકલ ચોઈ ❀ કેસે પહિરો તુમ પુનિ બેઈ
 આપ કો સૈન કરન તૈયારી ❀ ફૂલ અતર વસ બહુ સારી
 કૈ સુગંધ બહુત ગહ ગાઈ ❀ દેવન કો ફુલલ બે આઈ
 દાસી દાસ ખડે કર બેરે ❀ નજર ફિરત દોડય ચહુ ચેરે
 રાજ નબાબ હુકુમ કે માહી ❀ આપ કા ઈચ્છા દેખત તાહી
 બડી ફૌજ સિન્ધ સમ જનો ❀ આપ કા હુકુમ ખડી સો માનો
 ❀ દોહા ❀

યહ સબહિ સુખ છોડ કર ॥ જંગલ પૃથ્વી માર્હિ ।
 કંકડ મટી મેં પુનિ ॥ કેસે સેવા નહિ ॥ ૨૫૬

—: ચોપાઈ :—

બહુ ત્રાસ જંગલ કે માહી ❀ સ્વામી નાથ તુમ બન ચોગ્ય નાહી
 અનેક પ્રકાર હિન્સીક જીવ હોય ❀ આપ કો ત્રાસ દેયં પુનિ બેઈ
 ઠંઠી ગર્મી વર્ષા રૂતુ જનો ❀ બડા કષ્ટ જંગલ મેં માનો
 માન સરોવર હંસ બે ભોગી ❀ કાળર ગડઢા રહે ના વોગી
 સ્વામી નાથ બચન મમ માનો ❀ રાજ્ય ત્યાગ કરો મત જનો
 જંગલ તપ કે તુમ નહિ બેગુ ❀ કોમલ શરીર સહી સકો ન સોગુ
 યહ સબ જાનિ સમઝો પતિ મોરા ❀ જંગલ બન છોડો હંસ બેરા

❀ દોહા ❀

ખુદા દર્શ કી ઈચ્છા બે ॥ તુમહેરે જાગી સોય ।
 સંત ફકીર જુલાય કે ॥ દીન્હ બેલ બે બેય ॥ ૨૫૭

—: ચોપાઈ :—

મોરા જલ માફ ન કીન્હા ❀ બેખ જુલાય બેલ તુમ દીન્હા
 મુકૂત પુન્ય બેર નહી તોહી ❀ કેસે ખુદા કા દર્શન હોહી
 સાદખ કબીર ખુદા સમ વોહી ❀ આયે બેખ છોડાવન બેહી
 ખુદા દરસ કા તુમ હંસ કીન્હા ❀ સાદખ કબીર રૂપ બહુ લીન્હા
 હિન્સા પાપ કરો બહુ તોહી ❀ ખુદા મિલન કી આશા સોહી
 સાદખ કબીર પ્રમેથેર રૂપા ❀ ઉનકી દયા છુટય ભવ કુપા
 આયે બહુત ખાર પુનિ ચોઈ ❀ તુમહી ચેતાવન કે સિયે સોઈ

ਯੁਦਾ ਦਰ੍ਸ਼ਾਂ ਦੀ ਛੱਡ ਦੇਵ ਛੋਡੀ ❀ ਛਿੰਨਸਾ ਪਾਪ ਕਰੋ ਨਹਿ ਨੇੜੀ
ਅਛਿੰਨਸੀਕ ਲਕਤੀ ਰਾਜ ਮੇਂ ਕਰਛੁ ❀ ਯੁਦਾ ਦਰ੍ਸ਼ਾਂ ਦੀ ਛੱਡ ਤਜਿ ਦੇਛੁ
ਸਾਢਯ ਕਥੀਰ ਕਾ ਊਂਧੈ ਹੈ ਜ਼ਾਨਾ ❀ ਪ੍ਰਾਯੁਨਾਥ ਤੁਮ ਸਭਯ ਨ ਮਾਨਾ
ਮਛਲ ਮੇਂ ਰਹਿ ਸਭ ਕੋ ਮੁਖ ਦੀਯੈ ❀ ਆਪਹਿ ਧਰ੍ਮਾਂ ਘਰ੍ਹੁ ਆਨ-ਲੀਯੈ
❀ ਟੋਛਾ ❀

ਰਾਨੀ ਯੋਗਮ ਕਾ ਧੁਨਿ ॥ ਸੁਨਿ ਜੇ ਐਸੀ ਯਾਤ ।
ਜ਼ਾਨ ਲਕਿਤ ਸੇ ਜੇ ਲਰਾ ॥ ਤਛਾਂ ਨ ਦੁਸਰ ਆਤ ॥ ੨੫੮
—: ਘੋਪਾਰ੍ਧ :—

ਲਕਿਤ ਜ਼ਾਨ ਅਛਿੰਨਸਕ ਜਨੋ ❀ ਪਾਪ ਦੁ:ਖ ਸਭ ਛਿਨ ਕੀਨ ਯਯਾਨੋ
ਯੋਗਮ ਘਰ੍ਹੁਤ ਕਛੇਓ ਸਮੁਝਾਰ੍ਧ ❀ ਨੀਤੀ ਡਰ ਦੁ:ਖ ਕ੍ਰੰ ਪਤਲਾਰ੍ਧ
ਯਾਦਸਾਛ ਕੋ ਪ੍ਰਿਯ ਨ ਲਾਗਾ ❀ ਸਤਗੁਰ੍ਹ ਸਾਧੁ ਹ੍ਰਦਯ ਮੇਂ ਨਾਗਾ
ਸਾਛ ਕਛਾ ਰਾਨੀ ਸੁਨਿ ਲੇਛੁ ❀ ਛਮੈ ਸਿਯਾਚਨ ਅਯਛਾ ਤੁਮ ਦੇਛੁ
ਛਮਾਰ ਛਿਤ ਜਨੇਵ ਤੁਮ ਤੋਛੀ ❀ ਵਛੀ ਜ਼ਾਨ ਸਿਯਵਾਯੋ ਮੋਛੀ
ਧਨ੍ਯ ਅਵਧੀ ਜ਼ਾਨ ਹੈ ਤੋਰਾ ❀ ਜੇ ਕਛੁ ਕਛੇਓ ਧਰ੍ਮਾਂ ਸੇ ਜੇਰਾ
ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਧਨ੍ਯ ਹੈਂ ਤੋਛੀ ❀ ਜੇ ਧਰ੍ਮ ਜ਼ਾਨ ਸਮੁਝੇਵ ਤੁਮ ਛੋਛੀ
ਮਾਯਾ ਯੋਗ ਰਾਜ ਸੁਖ ਜਨੋ ❀ ਮਨ ਕਯਛੀ ਤ੍ਰਿਪਿਤ ਨ ਮਾਨੋ
ਯੁਸੀ ਸੇ ਰਾਜ ਜੇ ਨ ਧ੍ਰਿਯਾਗਾ ❀ ਮ੍ਰਿਤ੍ਯੁ ਸਮਯ ਕਛੁ ਸੰਗ ਨ ਲਾਗਾ
ਧਰ੍ਮਸੇ ਪ੍ਰਥਮ ਯੁਸੀ ਸੇ ਧ੍ਰਿਯਾਗਾ ❀ ਪਰਮੇਸ਼੍ਵਰ ਦਰ੍ਸ਼ਾਂਨ ਅਨੁਰਾਗਾ
ਛਮਕੋ ਸੁਖੀ ਕਰਨ ਕੇ ਛੇਤ੍ਰ ❀ ਕਥੀਰ ਧਰ੍ਮ ਆਯੋ ਧਰ੍ਮਾਂ ਸੇਤ੍ਰ
ਘਰ੍ਹੁਤ ਯਾਰ ਸਾਢਯ ਜੇ ਆਯੋ ❀ ਵਛ ਨਰ੍ਮ ਮਮ ਮਾਥੈ ਪਰ ਜਯੋ
ਯੁਦਾ ਸਮਕਸ਼ ਮੈਂ ਕੀਨਛ ਪ੍ਰਤਿਜ਼ਾ ❀ ਰਾਜ ਤਯਨ ਦੀ ਲਛ ਹੈ ਆਜ਼ਾ

❀ ਟੋਛਾ ❀

ਸਭਾ ਮਧ੍ਯ ਮੈਂ ਕਛਾ ਹੈ ॥ ਰਾਜ ਤਯਨ ਕਾ ਸੋਧ ।
ਅਯ ਛਮ ਪੀਓ ਨਾ ਝੀਰੈ ॥ ਰਾਨੀ ਸਮਯੋ ਜੇਯ ॥ ੨੫੯

—: ਘੋਪਾਰ੍ਧ :—

ਰਾਜੇ ਕਾ ਧਰ੍ਮਾਂ ਧਰ੍ਮਾਂ ਜਨੋ ❀ ਯੋਲਯ ਸਾਧੁ ਫਿਰ੍ਯ ਨਹਿ ਮਾਨੋ
ਆਤਮ ਸੰਗ ਸਾਧੁ ਕਾ ਯੋਲਾ ❀ ਸਾਧੁ ਕਛੈ ਪਾਲਯ ਸੋ ਯੋਲਾ
ਧਨ ਅਰ੍ਧ ਧਾਮ ਦੇਛ ਅਲਿ ਨਛਿ ❀ ਯਤਾ ਪੁਰ੍ਧ ਕਾ ਯਯਨ ਨਾ ਨਛਿ

ખુદા કે સન્મુખ મેં પુનિ સોઈ ❀ જાને કો નિશ્ચય ક્રિયા હોઈ
 પીછે પગ અબ નહિ રાખો ❀ જો દુઃખ પડય વોહી અબ આખો
 ખુદા કે સન્મુખ જો ફિર આહી ❀ મમ સમ પાપી કવન જગ માહી
 ખુદા કી લક્ષિત હૈ જીવ તરના ❀ સંત ફકીર કી સેવા કરના
 દુઃખી ગરીબ જાનો તુમ તોઈ ❀ પ્રબ નીત સે પાલો વોઈ
 રાજ કુંવર શહજાદા તોઈ ❀ નીત ધર્મ સીખાયેવ આહી
 તુમ સખ જાવ અપને જો ધામા ❀ હમ અબ કરખ જોઈ અરામા
 રાજ કુટુંબ સખ ચલ જઈ ❀ હૃદય દુઃખ બડા રહા છોઈ

❀ દોહા ❀

રાજ કુટુંબ વોજર સહિત ॥ સખ કો વળા ધાત ।

રાનીન કો તો દુઃખ બહુત ॥ કવી કહત સકુચાત ॥ ૨૬૦

—: ચૌપાઈ :—

શાહ કોઠરી બન્દ સો કીન્હા ❀ ગયો સોય સજ્જન પર લીન્હા
 મધ્ય રાત ભઈ પુનિ સોઈ ❀ રાજ કુટુંબ નિન્દ્રા મેં હોઈ
 રાજ પોશાક ઉતાર સો ડારી ❀ કોપીન કફની ગલામેં ડારી
 સચ્ચા ત્યાગી રૂપ બનાઈ ❀ રજો ગુણ ભાવ જરા નહિ આઈ
 પગ મેં પનહી નહિ સો રાખા ❀ નિકલે ધર્મ બદાવન સાખા
 કર મેં દણ્ડ કમંડલ સોહા ❀ રાજ મહલ સે નિકલે નિર્મોહા
 ઇશ્વર ખુદા કે દર્શન તોઈ ❀ રાજ મુખ છોડય સખ આહી
 ધન્ય ઐરાગ્ય મુલતાન કા જાનો ❀ માતા પિતા ધન્ય જો માનો
 મન ઇન્દ્રી યેના ધન્ય નીકે ❀ યહ માર્ગ સમજા પુનિ જો
 સાહબ કબીર લાખો ધન્ય હોઈ ❀ શાહ ચેતાવન બહુ ગે સોઈ

❀ દોહા ❀

એક મુલતાન કે કારને ॥ સાહબ ગે બહુ બાર ।

ધન્ય ધન્ય સતગુર તોહિ હૈ ॥ બરનો બારબાર ॥ ૨૬૧

રહી બહુત સે સહેલિયા ॥ હાથી ઉઠિ તુરંગ ।

સાહબ દર્શકે કારને ॥ છોડવ બાયટ રંગ ॥ ૨૬૨

—: ચોપાઈ :—

ચલત ચલત થકે પુનિ સોઈ ❀ રસ્ત મ આરામય કીન તે જોઈ
 પગ મે છાલા પડા બહુ જનો ❀ કંકર કાટા લાગ બહુ માનો
 ભૂખ ખ્યાસ લગિ બહુ સોઈ ❀ શરીર રંગ ફીકા પડા હોઈ
 તો ભી ચલત રહે મગ માહી ❀ ચિન્તા એક સાહજ કી આહી
 તીન દિવસ ભોજન નહિ લિન્હા ❀ જલ પર એક નિર્ખાઈ તે કીન્હા
 ચલન કી તાકાત રહી ન સોઈ ❀ એક વૃક્ષ તલ ઐઠે ઓઈ
 આગલ કથા કહો સો રાખી ❀ તપસી કે મન મેં જો ભાસી
 એક સંત એક વૃક્ષ કે પાહી ❀ ઐઠે ભજન કરે બહુ દિન તાહી
 શાહ કી નજર ગઈ પુનિ વોહી ❀ ચલકર નમસ્કાર કીન્હ સોહી
 બાદશાહ સંત સે ભાષા ❀ હમકો સંગ રાખો ધર્મ સાધા

❀ દોહા ❀

સંત ઋચાર કરને લગે ॥ ઇનકો રાખોં સોય ।

અર્ધ ભૂખ રહન પડે ॥ કોઈ યતન જો હોય ॥ ૨૬૩

—: ચોપાઈ :—

ખાને કો તુમ રાખો ફરિકત ❀ રહને કો તુમ રાખો સરીકત
 સંત કહા સુનો ધર્મ ભાષ ❀ ખાને કો તુમ જુદા રહાઈ
 રહો તુમ મમ પુનિ જો પાસા ❀ બડી બાત અચ્છા સો ખાસા
 તવે શાહ કહેજી તેહિ પાહી ❀ ભોજન મેં સામિલ રાખત નાહી
 તો પુનિ રહન અલગ સો રાખી ❀ એકલા રહે સાહજ હૈ સાખી
 ખાના જખ ફરીકત કહતે ❀ રહના તવે ફરીકત સહતે
 બાદશાહ એસે પુનિ કહેજી ❀ વાપસ બય વૃક્ષ તલ રહેજી
 સાહજ કળીર ચરન ચિત લાઈ ❀ બાદશાહ ઐઠે તહાં આઈ
 સાહજ કા ધ્યાન કરત મન માહી ❀ શરીર ભાન રહા સો નાહી
 નેત્ર મેં જલ ભરી સો આવા ❀ સાહજ કા ઘિહી સો અકુલાવા
 એસા પ્રેમ દેખા શુખ રાસી ❀ ભગતો દુઃખ કાટન કા નાસી
 ભક્ત બતસલ ઘટ ઘટ હૈ નીકે ❀ સાહજ કળીર જાને સખ જીકે

પ્રથમ ભક્ત પરીક્ષા ધીન્હા ❀ પીછે રક્ષન કેા ચિત્ત દીન્હા
મહાન તેજે બહુત પ્રકાશા ❀ શાહ પાસ પ્રગટ ભે તાસા
❀ દોહા ❀

બાદશાહ દેખત લયે ॥ સતગુરુ કા જે રૂપ ।
સમિચદાનંદ ધૃત્વર પુનિ ॥ સાહબ કેર સ્વરૂપ ॥ ૨૬૪

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ ચરન પડે ઢરી સોઈ ❀ આંસૂસ પગ ભીજયેવ જેઈ
સાહબ કબીર લીન ઉઠાઈ ❀ આસ્વાસન દીન બહુ તાઈ
વોહી જંગલ કે બીચ મંઝારા ❀ ગુરુ શિષ્ય બેઠે દો સારા
મુલતાન આનન્દ બર્ણી ન જાહી ❀ કમલ દેખિ સૂરજ કા તારી
તીન દિવસ કી રોટી દીન્હા ❀ શાહ પ્રેમ સે જે લે લીન્હા
ભોજન ધીન આનન્દ મન માહી ❀ વહ સ્વાદ કહિ જાત સો નાહી
છપ્પન પ્રકાર પાકમા સોઈ ❀ વહ સ્વાદ વહ રોટીમ હોઈ
સાહબ કહા શાહ સો જેઈ ❀ તુમ વિશ્રામ 'યહાં કરો સોઈ
કોઈ સમય તુમકો મિલ જાઈ ❀ બ્રહ્મ રૂપ કા દર્શ કરાઈ
ઇતના કહિ ભે અન્તર ધ્યાના ❀ શાહ ખંડે દેખત ના જના

॥ માયા સે ઉપરામ વૃત્તી ॥

❀ દોહા ❀

સાહબ કબીર પ્રેણા ક્રિયા ॥ સિદ્ધિ કેા પુનિ જન ।
કહેલી શાહ બેઠા જહાં ॥ જંગલ મેં સો માન ૨૬૫

—: ચૌપાઈ :—

એક પહર રાત્રિ કે બીતે ❀ ખાન પાન સબ રચો મન હીતે
બેઠન સોવન દાસ વો દાસી ❀ અતર કુલેલ મહકે બહુ પાસી
નાચ ગાન સબ કરો ત્યારા ❀ શાહ કેા ખુસ કરો તુમ સારા
સૂરજ ઉદય પરિલે સો જનો ❀ અંદરય કિહો યહી સો માનો
આજ્ઞા સાહબ દી સો માની ❀ સિદ્ધિ દીન તહાં સંબ આની
દો રાત્રી રચે યહ માયા ❀ શાહ કા મન નહી લોભાયા
યહ રચના કા સ્વાદ ન લીન્હા ❀ જાનેવ યહ દુઃખ કા હે ચીન્હા

જેસે રાત્રી પિંજર માહીં ❀ ચાકી ચાક પુરય એક તાહીં
પિંજર મેં દોનો હૈં સોઈ ❀ દોનો બુદા બૈઠે પુનિ બેઈ
દોનોં મિલન રાત્રી મેં નાહીં ❀ કુદરત નેમ બડા રચા તાહીં
❀ દોહા ❀

બાદશાહ એસે પુનિ ॥ માયક સ્વાદ ન લીન ।
બનેવ સોઈ પરીક્ષા હૈ ॥ સત્તગુરુ મમ સો કીન ॥ ૨૬૬

—: ચૌપાઈ :—

માયા ઉપરામ ભાવ યહ બનો ❀ શાહ કી વૃત્તિ માયમ ન માનો
બાદશાહ પ્રથમ ગે સોઈ ❀ જે વહ સંત બૈઠે રહે હોઈ
ઉન્હો ને દેખા યહ બડ ઠાટા ❀ મન મે દુઃખ કી ભા સો આંટા
ધૃશ્વર સે કહન સો લાગે ❀ કલ આયે ધનકો સુખ પાગે
વર્ષ બહુત સે હમ તપ કરહીં ❀ રોટી એક મિલત સો તબહીં
અકાશ બાની તખ પુનિ હોઈ ❀ સતોષ ધન તુમ રાખો સોઈ
તુમરે પડોસી સંત જે તાહીં ❀ ઉનકા યહ પરીક્ષા આહીં
સાહેબ પ્રગટ હૈ પુનિ સોઈ ❀ બાદશાહ સમક્ષ સો બેઈ
તખ સુલતાન ચરન ગહિ રહેગી ❀ કહેગી માયા પ્રગટ ન કરેગી
સાહેબ કહા સુનો સુલતાના ❀ મન તુમાર ઉપરામ બખાના

❀ દોહા ❀

એસા જે વૈરાગ્ય કરે ॥ હૈં તુમરી બડી ભાગ્ય ।
આગે મોક્ષ પદ મિલેગા ॥ રાખો બ્રહ્મ અનુરાગ ॥ ૨૬૭

—: ચૌપાઈ :—

વૈરાગ્ય લક્ષન કહોં બખાની ❀ ત્યાગ બિના જીવ સુખ ન માની
સાંચા બૈરાગ્ય યહી સો બના ❀ રાજ પાટ ત્યાગેવ બડ માના
રાજ સાહિબી સુખ બડ બનો ❀ સમ્પત્તિ બડા ભોગ મેં માનો
જિતના સમ્પત્તિ હૈ પુનિ સોઈ ❀ ધતિના ભોગ બઢે પુનિ બેઈ
ધન્દ્રી ભોગ નાના વિધિ કરહીં ❀ તાતે જીવ બન્ધન મા પરહીં
શબ્દ સ્પર્શ રૂપ રસ ગંધા ❀ એ પાંચો મેં મન હૈ અન્ધા
એક એકકા નિષ્કૃય સો કરહીં ❀ સાવધાન હોય મન મેં ધરહીં

પ્રથમ શબ્દ કા યહ ગુન જાનો ॥ અચ્છા શબ્દ સુનત મુખ માનો
જે અપ શબ્દ સુનત દુઃખ હોઈ ॥ દોનો કા એક જાનો સોઈ
કો દોહા ॥

શબ્દ જાલ જો વિષય મેં ॥ મૃગ તે જાલ દેસાય ।
ધસમે પ્રાણ દેત હું ॥ તન કા નાહિ ડેરાય ॥

—: ચોપાઈ :—

મૃગ કા એસે લેય ખસાઈ ॥ શબ્દ કા વિષય યહ જાનો ભાઈ
રૂપ નેત્ર દ્વારે સે જાનો ॥ સુંદર રૂપ અચ્છા બહુ માનો
રૂપ દુરૂપ યહ માયા આહી ॥ સત્ય સ્વરૂપ ધટ મેં જો તાહી
રૂપ દેખિ પતંગ જલિ જઈ ॥ દીવા મેં જો પરે હર્ષાઈ
રૂપ પ્રિય પતંગ કા માનો ॥ એહી મેં પ્રાણ નષ્ટ કરે જાનો
જિભલા ધન્દ્રી પર રસ કા ખાશા ॥ અચ્છા રસ એને પ્રિય ખાશા
પટ રસ બસ્તુ બહુત જગમાહી ॥ જિભ્યા કા પ્રિય બહુ તાહી
જીવ મારિ જો તત્ત્વો આવય ॥ જિસમે બુદ્ધિ ભ્રમિત હોય જાવય
એસા બસ્તુ કબી નહિ ખાઈ ॥ ધનમે પાપ હોય બહુતાઈ
દેવ યોગ સે જો કુછ આવય ॥ પ્રેમ સે લેય મન હર્ષ બઢાવય

કો દોહા ॥

દસ પાંચ જો હોય પુનિ ॥ ખાટિ કે ખાવય તાહિ ।

કદી અકેલા ખાવય નહી ॥ રસ ધન્દ્રી બસ આહિ ॥ ૨૬૯

—: ચોપાઈ :—

રસ કા સ્વાદ મીન બહુ જાને ॥ જાલ પ્રાણ ધસી મેં માનો
ગંધ કા જ્ઞાન નારીકા જાનો ॥ ગંધ મુગંધ દોનો પહિચાનો
અચ્છા ગંધ નાક પ્રિયા હોઈ ॥ દોનો એક સમ રાખય જોઈ
ગંધ પ્રિયા બહુ ભવંર ક જાનો ॥ ધસમે પ્રાણ ખોવય પુનિ માનો
અસ્પર્શ ધન્દ્રી બહુ બલવાના ॥ નંભા પર એના અસ્યાના
મેથુન ભોગ એને પ્રિય હોઈ ॥ ધસી મેં જીવ સખ જાલ બિગોઈ
નષ્ટ હોય અજાયબ તાહી ॥ બહુત પાપ સિર ઉપર આહી
પુરૂષ કે લિયે સ્ત્રી દે માયા ॥ સ્ત્રી લિયે જો પુરૂષ કદાયા

દોનો પરસપર યહ પુનિ જનો ❀ એક દુસરે કે માયા માનો
ત્યાગી લિયે યહ હૈ નેમા ❀ ગૃહસ્થ કે લિયે દુસર હૈ પ્રેમા

❀ દોહા ❀

ગૃહસ્થા આશ્રમ જો રહે ॥ નારિ પુરૂષ કા યોગ ।

સન્તાન ઉત્તમ કારને ॥ નારી પુરૂષ સંયોગ ॥ ૨૭૦

—: ચૌપાઈ :—

નભા ઇન્દ્રી મહા જલવાના ❀ ખડે ખડે પુનિ જો દેરાના
દેવ દૈત્ય ઋષી મુની જનો ❀ સંત ભક્ત વિક્રાન્તે માનો
લાખો મેં કોઈ એકહિ તાર્હી ❀ કામ જીત કોઈ વિરલા આર્હી
સતગુરુ જિને પુરા મિલ જઈ ❀ કામ જિતન કછુ જ્ઞાન બતાઈ
જખર્હી કામ તન આય જગાવય ❀ ગુરુ પુરા જો ધ્યાન સિખાવય
વોહી રીત સે ધ્યાન કરાર્હી ❀ તખલિન કામ શાન્તિ હોય જર્હી
સ્પર્શ જ્ઞાન હાથી કો હોઈ ❀ ઇસસે પકડ જાય વહ સોઈ
સાહબ કહા શાહ સે નીકે ❀ તુમ માયા સે જિતેવ જકે
અખ ન ઇસો ધ્યાન તુમ રાખો ❀ જો છોડેવ વહ કલ્હી ન ચાખો

❀ દોહા ❀

રાજ સાહિબી સમ્પતિ જો ॥ તુમ જો છોડેવ જોય ।

ધન્ય વૈરાગ્ય તુમ્હાર જો ॥ મુનો મુલતાને સોય ॥ ૨૭૧

—: ચૌપાઈ :—

ખાદશાહ બિતવત કર જોરી ❀ અધમ ઉધારન ખંદી છોરી
હમ એક જીવ અધમ અતિપાપી ❀ તીનહિંચેતાવન આયેવ પ્રભુ આપી
ખહુ કષ્ટ પ્રભુ મમ હિતલીન્હા ❀ ખહુ ઉપકાર આપ ને કીન્હા
તવ પદ સેવા યુગો યુગ કરર્હી ❀ ઉધાર હોવોં ના આપ સે કખર્હી
ખુદા દર્શન કી હૈ પ્રભુ આસા ❀ પાત્ર જો રીક હોય બિરવાસા
સતગુરુ તખ બોલો અસ વાણી ❀ શાહ મુનો યહ નેમ ખખાણી
જો દેશ કા રાજ ભક્ત હોઈ ❀ પ્રભુ વોહી અનુસરે જો સોઈ
તુમકો ધર્મ ભક્તિ મેં દેખી ❀ પ્રભુ તુમ્હાર ધર્મ મેં પેખી
દુસર કારણ યહ સો જનો ❀ તવ સુકૃત યહ વિષય કા માનો

યહ દો કારણુ જનો તુમ તો ❀ તુમહે ચેતાવન આયેવ જોહમ તો
❀ દોહા ❀

બ્રહ્મ દર્શન કે ચોગ્ય જો ॥ પૂરા હૈ જિજાસ ।

અખ કહને મેં ખાર નહીં ॥ મન મેં કરે વિશ્વાસ ॥ ૨૭૨

—: ચૌપાઈ :—

તખ સતગુરુ શાહ સે કહેજી ❀ ફલ ફૂલ જલ માગાવત લયજી
સમય અચ્છા જાનિ પુનિ સોઈ ❀ સંત વેષ દીન પુનિ વોઈ
બ્રહ્મ જીવ પ્રાણુ વો સુરતા ❀ ચારો ભેદ કહેજી ઘટ સમતા
રૂપ ગતી શક્તિ સમુઝાઈ ❀ સ્થાન કમલ ભેદ સો ગાઈ
ધ્યાન કરન ડો નિત સમઝાયો ❀ એહી ઉપાય મોક્ષ કા ગાયો
આજ્ઞા કીન સુનો સુલતાના ❀ ધ્યાન કરી દેખો વહ પ્રમાના
ધ્યાન કરે બ્રહ્મ કા તાહી ❀ ઘટ મા વોહી બસા હૈ આહી
તખ સુલતાન કીન્હ વહ રીતી ❀ સાહબ કહા જોઈ પ્રતીતી
ધ્યાન મેં મગન હુયે યુગડન્ડા ❀ વહ પ્રકાસ દેખા પ્રચન્ડા
ખુદા પરમેશ્વર કા વહ રૂપા ❀ નિર્ગુન લખા બલખ કા ભૂપા
ખુદા દીદાર કીન નર નાહા ❀ બહુત સમય કા ઈચ્છા રાહા

❀ દોહા ❀

શબ્દ બ્રહ્મ કે રૂપ મેં ॥ શાહ હુયે આનન્દ ।

વિલગાયે બિલગે નાહી ॥ પરમ રૂપ સાનન્દ ॥ ૨૭૩

—: ચૌપાઈ :—

તખ સાહબ કીન્હ અસ કોઈ ❀ બ્રહ્મ સે મન અલગ કીન જોઈ
ઉતરા ધ્યાન શાહ તખ જાગે ❀ સાહબે ચરન પડે લય લાગે
કીન્હ દન્ડવત ખારખારા ❀ વિનય બહુત ભાતિ અનુસારા
ધ્યાન વિષય કા જો પ્રસંગા ❀ સાહબ કહજી રેખતા સંગા
વહ નીચે જો લીખિ દર્શાઈ ❀ ધ્યાની ડો મિલય મુખ આઈ
॥ રેખતા કબીર સાહબ કી બાની ॥

ધુરત નિશાન જહાં મુન કે બીચ મેં । રમત ચૌદાન કોઈ સંત પરા
મુઝ બીન મુઝના ઔર ખુઝ બિન ખુઝના । પાવ બિન પંચ કોઈ ચલે પરા

नैन भिन सैन और नैन भिन भोलना । पाप परयउ तहां होत मूरा
इहें कभीर यह विकट का भेल है । लहे गुर ज्ञान ते संत मूरा

—: यौपाध :—

इस प्रकार साहज ने सोध ❀ शाह के मोध दीन पुनि नेध
ध्यान सुभिरन नित तुम करना ❀ यही उपदेश इहेछे छव तरना
क'यन भाया आवय तेव' देरी ❀ कामीनी भाया राभोन नेरी
साधु संग हरदम सो सरना ❀ सहज से आवय अनजल करना
तुमरी धक्षा पूरन होध ❀ अथ हम नय यहां से सोध
धतना कहि के साहज ताहीं ❀ मे आदिष्य लभा कोध नाहि
आदेशाह के चिन्ता व्यापी ❀ साहज साहज भोल सुध थापी
हो पहर तक होस न आवा ❀ सतगुर दया कीन्ह सो लावा
आकाश आनी साहज कीन्ह ❀ आदेशाह तुम उठा प्रवीन्हा

❀ दोहा ❀

हम तुम्हारे हैं पास में ॥ चिन्ता करो मत सोय ।
राज छोडेव जे कामका ॥ करो वही सो जेय ॥ २७४
आदेशाह के होस ला ॥ साहज आज्ञा कीन्ह ॥
लक्ष्मी लजन में लग गये ॥ भाहि चित दीन्ह ॥ २७५

—: यौपाध :—

राज पाट छोडेव सुलताना ❀ निज मुण साहज कीन्हो अ'पानी
वह शब्द नीचे ते लिख देहु ❀ त्यागी के अहु मुण नेहु
॥ लजन कभीर साहज का ॥

सुलताना अलख पुनारे का । सभ तजि के जित लिया इंदीरी ।
अला नाम पियारेका

जाने का मुण जे अच्छा अच्छा । भिसरी कंद छुहारे का
सो अण जाते इभा सूणा । टुकड़ा साम सकारे का
जिनतन पहिरे भासा भलमल । तीन टंक नवतारे का
सो अण बार उडावत लागे । गुदरी सेर दश जारे का
युन युन कूले से सेज भिछाई । कलिया न्यारी न्यारी का

સો અબ સયન કરત ધરતી પર । કંકર નહીં બહારે કા
જિનકે સંગ કટક દલ બાદલ । ઝંડા ન્યારે ન્યારે કા
સો અબ બન મે એકલે ફીરતે । ઇશ્વર નામ સહારે કા
કહે કબીર સુનો ભાઈ સાધો । ફકડ હુઆ અખાડે કા

॥ ઇતિ શ્રી સુલતાન ઇબ્રાહીમ બાદશાહ કા પ્રસંગ સમાપ્ત ॥

॥ દામોદર શાહ કા પ્રસંગ ॥

❀ દોહા ❀

નામ દામોદર શેઠ જો ॥ કાશી ધામ કે માર્હિ ।

સાહબ કબીર કા ભક્ત થે ॥ ધર્મ દાન બડ તાર્હિ ॥ ૨૭૬

—: ચૌપાઈ :—

શાહ દામોદર ભક્તિ બહુ કરહીં ❀ સત્તગુર આજ્ઞા શિરપર ધરહીં
જો બ્યાપાર મે કરહીં કમાઈ ❀ ધર્મ હીત દસવા ભાગ લગાઈ
સાધુ સતગરીબ દુઃખી દેખી ❀ ઉતકી સેવા કરે વિશેખી
એક દિવસ બ્યાપાર કે ગેસુ ❀ નૌકર સહિત પશ્ચિમ ગે દેસુ
માલ સામાન જહાજ મે ભારા ❀ હાડેવ જહાજ સમુદ્ર મઝારા
જહાજ પૂર્બ દિશા પર આઈ ❀ કલકત્તા રહા થોડા દૂર નઈ
વોહી સમય બન અસ તાર્હી ❀ ભય કર તુફાન ઉઠા તે માર્હી
બહુત તરંગ ઉઠન સો લાગા ❀ જહાજ લિયે કાલ જતુ જગા
ખલાશી ગુમસ્તા સખ ઘબરાને ❀ શેઠેહિં મન મા બહુ પછિતાને
કોઈ ઉપાય બચન કા નાહીં ❀ સખકર આયુષ પરા ભા આહીં

❀ દોહા ❀

નૌકર કહા શાહ સે ॥ અપના રક્ષન હેત ।

સાહબ દયાલ સમરથ હે ॥ કરિ હેં કૃપા નિકેત ॥ ૨૭૭

—: ચૌપાઈ :—

શેઠ દામોદર દો દર ભેરી ❀ બિનય કરન જો લગે બહારી
સાહબ કબીર મમ ગુરુ દોઈ ❀ તારન હાર તુમહિ જો સોઈ
દયા કરે પ્રભુ અન્તર યાત્રી ❀ હમ સખહી હેં દાસ ગુલામી
પલ ઘટના આપ સખ જનો ❀ બિરવ બદર તુમરે દર માનો

અનન્ત કોટિ બ્રહ્માન્ડ કે માહી ❀ આપ સે છીપા હે કુછ નાહી
દમોદર શાહ બિનય સો જાના ❀ સાહેબ કબીર કાશી સ્થાના
તરત સિદ્ધિક પ્રેણા દીન્હા ❀ વહ તો જય શાન્તિ જલકીન્હા
પલ માત્ર મેં સો હોય ભયગિ ❀ જહાજ ડુબત બચિ પુનિ ગયગિ
સખ કોઈ બચે કાલ કે ગારે ❀ સતગુરુ સતગુરુ શાહ પુકારે
કલકત્તા બંદર આય સો ગયગિ ❀ સખ કુછ લે કાશી આવત ભયગિ
દામોદર શાહ કો સાહેબ દેખા ❀ હંસન લગે જાનિ વિષેખા
દામોદર શાહ આય કર તાહી ❀ સતગુરુ ચરન પડે લપટાહી
❀ દોહા ❀

બહુત બિનય કરને લગે ॥ શાહ દામોદર સોય ।
સાહેબ શાંતી દેત બે ॥ સખ વૃતાન્ત કહ બેય ॥ ૨૭૮
—: ચૌપાઈ :—

પ્રિય સજ્જન યહ તુમ જાનો ❀ જીવ કી એસી ગતી બખાનો
દુઃખ રૂપ પહાડ જળ ઘેરી ❀ કોઈ તરફ બચય સક્ત ન મેરી
તવ યહ જીવ સરના મા જાહી ❀ ઈશ્વર દયાલ રક્ષન કરે તાહી
ઉસકે ધર્મ પુન્ય પ્રભાવા ❀ ઉતની શક્તિ ઈશ્વર કા આવા
તવે જીવ કા મદત બખાની ❀ ઈસકી પરમ્પરા અસ આની
સાહેબ કબીર કિયા હે સોઈ ❀ દામોદર શાહ કા રક્ષન હોઈ
વહ પ્રસંગ લજન મે દેખો ❀ ધર્મ દાસજી કરે પરેખો
વહ લજન નીચે લિખજાઈ ❀ સજ્જન બાંચ બંહુ સુખ પાઈ
લજન

દમોદર શાહ ને હોત અકાળ । અર્જ કી કુબત દેખી જહાજ
લાજ રખ લીજે મરીમ નિવાજ । આજ નાંધ પાર લગાને વાડે
અર્જનામા

સિંધુ બોહિત બચાવે । દાહ પંડા કે પુઝાવે

—: ચૌપાઈ :—

સાહેબ કબીર કહા સમુઝાઈ ❀ દામોદર શાહ સુનો ચિત્ત લાઈ
કોઈ આફત આવય જવ પાહી ❀ યાદ કરે ઈશ્વર કા આહી

उनका सुकृत पुन्य प्रलावा ❀ धष्टदेव आसनै डोलावा
 वही पुन्य प्रलाव से सोई ❀ उसकी रक्षा होय पुनि जेई
 दुःख में सुभिरन सख ज्वरते ❀ हाय हाय धृश्वर डे २८ते
 धृश्वर दयाल कटै दुःख द्वन्दा ❀ ज्वर डे सुणी करै आनन्दा
 सुख में सुभिरन कोई करहीं ❀ जैसा ज्वर गिरला कोई तरहीं
 सख प्रकार भाया सुख आवय ❀ तथ यह ज्वर बलि से नवय
 सुख में जे सुभिरन न बल्य ❀ तो दुःख कभी न आवय सुखय
 साया संत भक्त जग सोई ❀ सुख में सुभिरन जे करै बोई
 सोई धर्म साया कहवाई ❀ अर्थ काम डे देव लुलाई
 धर्म मोक्ष की धृष्टा राखै ❀ उत्तम जेही संत सख लाखै
 उत्तम में उत्तम है पुनि सोई ❀ धर्म मोक्ष मांगय न जेई

॥ इति श्री दामोदर का प्रसंग समाप्त ॥

॥ अन्तर ध्यान का समय ॥

❀ दोहा ❀

अष्ट काम प्रधान पुनि ॥ साधण कपीर का जन ।

पूरन होन तैयारी में ॥ तपस्वी कथा ज्ञान ॥ २७९

—: चौपाई :—

साधेण कपीर काशी पुरी गाभा ❀ निज आश्रम रहै सुख धामा
 संतो ज्ञान ज्यो नीत करहीं ❀ समाज सुनय आनन्द वह लरहीं
 जम्भू द्वीप द्वीरे सख काई ❀ आत्म ज्ञान सख समुजार्थ
 मोक्ष का साधन भडा भतायेव ❀ धृष्ट में पूरन प्रल लभायेव
 लारते में सख डे सुख कीन्हा ❀ हिन्दु यवन में सख लरि दीन्हा
 यह ग्रन्थ छी आदी में जनो ❀ साधेण प्रगट अष्ट कारन मानो
 वह भम लीजा है जे सोई ❀ पूरन काम तैयारी होई
 कम वार नीचे पुनि जनो ❀ नम्बर सहित से पहियानो
 प्रथम कार्य जेही ज्ञानी ❀ हिन्दु धर्म रक्षन जियो जनी
 हमर सत्य धर्म बलि सोई ❀ धर्म गुर अस्थापन जियो होई
 तीसर सुदर्शनजी विनय स्वीकारी ❀ उनके भाता पिता डे तारी

❀ દોહા ❀

ચૌથા ગૌરી શંકર પુનિ ॥ ચૌર સરસ્વતી જનન ।

અકાલ મૃત્યુ સે રોકિયા ॥ દોનોં કો સો માન ॥ ૨૮૦

—: ચૌપાઈ :—

પંચવાં બાત બહી હૈ સોઈ ❀ કમાલ કમાલી સજવન હોઈ
મોક્ષ કે લિયે કીન્હ ઉપદેશા ❀ યહ જો જનન ઇસમે પ્રવેશા
છઠા કાહન યહ હૈ સોઈ ❀ સનાતન ધર્મ પુષ્ટી કર હોઈ
સતવા નમ્બર યહ બડ માનો ❀ સાહજ યોગ ભક્તિ સે જનો
યહ ઉપદેશ કિન પુનિ તાહી ❀ મોક્ષ કે લિયે ચેહી જો આહી
આઠવાં કારણ હૈ જો સોઈ ❀ આગે લિખા જયગા વોઈ
સાત કાર્ય હોય પુનિ ગયગી ❀ આઠવાં કામ તૈયારી ભયગી
સાત કામ યહ બડા પ્રધાના ❀ સાહજ કીન સફલ જગ જના
આઠ કાર્ય જો હૈ સોઈ ❀ ગોરખ પુર મગહર કા હોઈ
આઠ કામ પ્રધાન બખાના ❀ ઇસ મેં અનન્ત ચૌર તે જના
સાહજ કળીર જગ પ્રગટ ભયગી ❀ અનન્ત કામ જીવો કા કરેગી

❀ દોહા ❀

એક દિવસ કે બીચ મેં ॥ સાહજ કળીર જો આહિ ।

જાનામૃત વર્ષા વહી ॥ મુનન હૈ સખ તાહિ ॥ ૨૮૧

—: ચૌપાઈ :—

કાશી ધામ કે બહુત નર નારી ❀ પંડિત વિદ્વાન સંત આચારી
શ્રીમંત ગરીબ બેઠે સખ જોઈ ❀ કાશી નરેશ બીરસિંહ હોઈ
વહી-સમય કે પ્રસંગ અનુસારી ❀ સાહજ કહા મુનો નર નારી
આજ સે દશવાં દિનજો નીકે ❀ ગોરખ પુર મગહર મેં જોકે
અનંતર ધ્યાન હુવો મૈ જોઈ ❀ તુમ સખ ભક્તિ કરો જો સોઈ
મગ ઉપદેશ જો પાલન કરહી ❀ સો જીવ અન્ત અમર પદ લહહી
યહા મહાન દુઃખકી હૈ બાની ❀ મુની નર નારિ બિંકલ બે જની
બળા ધાત હુઆ સખ કેરે ❀ ચૂર્છિત પડે ભૂમિ બહુ તેરે
યહ હાલત સત્તગુર જબ દેખા ❀ ધિર્ય દેય સમજાયો પરેખા

लक्ष्मी प्रिया सुनो भगवन् ज्ञानी ❀ हम हैं तुमसे पास अस ज्ञानी
सम्पत् लाव तुम सभ में राखी ❀ लक्ष्मी करो सत पुत्र हैं साणी
संत लक्ष्मी गरीब दुःखी ज्ञानी ❀ तन मन धन से सेवा 'ज्ञानी

❀ दोहा ❀

आपन आचरन पवित्र करि ॥ लक्ष्मी करो निर्धार ।

हम तुम पर ले पसन्द हैं ॥ भानो भयन हमार ॥ २८२

—: चौपाई :—

यह सभ दुःख जव लुलार्थ ❀ बोली छव हमको प्रिय आर्थ
सभा भिसर्जन दीन सुख धामा ❀ सभ कोर गये आर्थ जप यामा
यह सभाचार नगर में व्यापा ❀ ईल गर्भ जहदी से आपा
काशी धाम में ला हाहाकार ❀ सभ नर नारी करे भित्ति
भारत भुय छिपन को आर्धी ❀ सभही करे विचार ले आर्धी
काशी नरेश हैं पुनि सोर ❀ बोले सवार भेल ले आर्थ
ईलभाद भगदर हैं तार्धी ❀ देवा नरेश लुलायेव आर्धी
यह सभ आय गये तहां राज ❀ दिनको जपर दीहो ले ताल
देवा नरेश आये ततकाला ❀ काशी पुरी देखे भेहाला
हिन्दु यवन काशीपुरी धामा ❀ साहज का शिष्य जहुत सो जमा
तारन हार आपन सभ जर्ध ❀ आपन सभकी क्या गति आर्थ

❀ दोहा ❀

पार ब्रह्म ले धरि पुनि ॥ साहज सत्य कथार ।

प्रगट लये जग छव लिये ॥ है लगवान जड थीर ॥ २८३

—: चौपाई :—

हिन्दु यवन के अगडा भाई ❀ साहज सम्प कराये तार्धी
देनो दीन में हुआ नहि कोर ❀ साहज कथार हैं जस सोर
देनो काम का सुख का हेतु ❀ साहज कष्ट सहेजि जहु जेव
ले अज्ञानी ये अहंकारी ❀ साहज को दुःख दिये जहु लारी
जहुत यतन दीन पुनि सोर ❀ साहज कथार नाश नदी होर
संत कहीर धनको मत जनो ❀ पूरन धरि सो पुनि भानो

બહુત કસોટી અજાણવ કીન્હા ❀ તામે ટીકે ઈશ્વર મેં ચીન્હા
લાખો બર્ષ કે બીચ સોહાયે ❀ એસા પુરૂષ કોઈ નહી આયે
યે સખ અજાણવ પુનિ તાર્હી ❀ અનંત મેં સાહબ કા શિષ્ય બેવાહી
ચેહિ બિધિ બાત કરે સખ કોઈ ❀ સખ કો દુઃખ મન પર બહુ હોઈ
અનંતર ધ્યાન કા જો સમાચારા ❀ ફેલ ગયા ચહુ દિશૌ મંઝારા
સંત ભક્ત જન, બહુત સમાજ ❀ રાજ નવાળ આવય સિર તાજ

❀ દોહા ❀

કાશી પુરી બહુ આવહી ॥ સાહબ મિલન કા સોય ।

દર્શન કર મન દુઃખ ભરા ॥ કહી સકત ના કોય ॥ ૨૮૪

—: ચૌપાઈ :—

કાશી નરેશ રેવા નૃપ જાની ❀ ફેલખાદ મહમદ માની
મગહર નવાળ બીજલી ખાંસોઈ ❀ એ સખ મિલ મંત્ર કીન જોઈ
સાહબ સે બિનય કીન પુનિ વોઈ ❀ મગહર ચલન કા આજ્ઞા હોઈ
આદિ પ્રહ્લ અર્જુ સુની લેહુ ❀ બહુ જવો કલ્યાન હોય તેહુ
યહ બિનય કર અંગીકારા ❀ મગહર ચલે કાશી કા પ્યારા
બડી સમાજ સાહબ સંગ લાગી ❀ પ્રેમ કી રીત વોહી સો જાગી
મગહર પહુંચ ગયે સખ સોઈ ❀ બડ સમાજ મેલા સમ હોઈ
સખ પ્રબંધ બિજલી ખાંડીન્હા ❀ ખાન પાન આસન સખ દીન્હા
પાની લિયે બડા દુઃખ હોઈ ❀ તખ નૃપ કહા સાહબ સે જોઈ
બહુત બર્ષ સે એક નદી તાર્હી ❀ સુખી પડી જલ નહિં વાહી

❀ દોહા ❀

સત્તગુરુ દષ્ટિ જખ કીયા ॥ વહ નદી કે માર્હિ ।

તરતજ ધારા નિકલ પડા ॥ નીચે સે પુનિ તાર્હિ ॥ ૨૮૫

—: ચૌપાઈ :—

વહ જલ સખ ફરે પુનિ પાના ❀ અમૃત સમ બહુ કરે બખાના
સખ સ્નાન પાન સો કરહી ❀ બહુત આનન્દ મિલા સો તખહી
વહ નદી જલ અમી બખની ❀ રાખેવ નામ અમી સો માંની
ખર્તમાન મેં વહ નામ પુકારી ❀ અમી નદી કહત સખ ઝારી

समकार्यं निवृत्त जन्म लयति ❀ सत्ता स्थल पर आवत गयति
साहज्य भैः सिंहासन भाहीं ❀ ज्ञाना मृत ने रहे वर्षाही
साहज्य कहा मुनो सभ जनी ❀ जहुत समय से लभं सभानी
उसका निर्णय कर समझाई ❀ ओक चित्त मुनो लभं सभ जनी
भगहर भरे सो गधा होई ❀ लल परतीत धृश्वर से भोई
भगहर भरे भरन न पावय ❀ अन्त भरे तो धृश्वर लजवाय

❀ दोहा ❀

काशी भगहर ओक सभ ॥ सत्य नाम सो लीन ।
सत्य नाम प्रताप से ॥ कोई आधा नहि कीन ॥

—: चौपाई :—

निज स्वयं का ज्ञान ने होई ❀ त्याग भाव पालय पुनि सोई
सभ आचरन शुद्ध तुम राखो ❀ सत्य नाम रटो धर्म साधो
लभं छोड देव सभ आहीं ❀ कहीं भरे भोक्ष होय ताही
वही धृश्वर का है उपकारा ❀ लक्ष लव डो तारन हारा
यहां कलंक लागन का कारन ❀ दक्ष यग्न कीन सभ संग हारन
दक्ष विरोध शंकर से लीन्हा ❀ सती अपमान यहां सो कीन्हा
पारणती तहां तनु त्यागा ❀ शिव गण आय विध से यागा
यग्न विध से लय पुनि जपही ❀ शिव आप हीन पुनि तपही
निन्दक लरे यज्ञ में सोई ❀ गधा होय आप भभ होई
यह शब्द अर्थ अनर्थ कीन्हा ❀ जत वर्तमान भरे सत्य कीन्हा
यह भ्रम सभही डो होय गयति ❀ जहुत समय जात यह लयति

❀ दोहा ❀

शिवलु जैसा कहा था ॥ भरे है ते सोय ।
वही गधा होवेगे ॥ यही जात है जेय ॥ २८७

—: चौपाई :—

सभ लवो का कर्म है दाता ❀ पाप पुन्य भोगन में आता
लवो का कर्म जैसा ते होई ❀ वैसा इस वद पावय सोई
कोई देश कोई अस्थल ना दोग् ❀ भगहर अयोध्या काशी दोसू

ઉત્તર દિન્દ ગોરખપુર જિલ્લા મગદરમાં કબીર સાહેબ જયોતી સ્વરૂપે
 પધાડી ગયા ત્યાં મગીર મળ્યું નદી ડાળી બાનુધી ૧. દારી રાજ
 તીર્થમિદ ૨. રેવા રાજ રામસીદ ૩. ગોરખપુર મગદરના નવાબ
 બિજલીખાં પદાવ ૪. દેબબાદના નવાબ મદમદ દોલા અને સખગો
 સમાજ હાજર હતા.

શુભ કર્મ જીવ જો કર્મ ❀ સો ભવસાગર સે વહ તરફ
દાન દેય પાત્ર કો દેખી ❀ જિસમેં શુભ ગુણ મિલે વિષેખી
ગૃહ આશ્રમ બહુ બડ જાના ❀ દાન એક સો બહુત બખાના
સેવા દાન ભક્તિમ ચિત લાઈ ❀ નિસ દિન યહી કરે અધિકાઈ
તપ ધ્યાન સમાધિ ના હોઈ ❀ ઇન્દ્રિય દમન મુશ્કેલ હૈ સોઈ
ત્યાગ ધર્મ મેં તપ જો ધ્યાના ❀ કષ્ટમા દયા સત્ય હૈ માના
અચાર બિચાર ધીરજ રાખી ❀ ઇન્દ્રિય દમન સંત હૈ સાખી

❀ દોહા ❀

સત્ય પુરુષ સ્મરણ સે ॥ સાર શબ્દ કા જાપ ॥
તુમ અળહી કરતે રહો ॥ એહી મોક્ષ કા માપ ॥ ૨૮૮

—: ચોપાઈ :—

નવાળ બિજલી ખાં પહાના ❀ ઇંનકો બચન દીન હમ જાના
ચેહી ભર્મ સમાજ મેં ફેલી ❀ ઇસસે મમ આયો યહાં સયલી
કર્મ કરે તૈસા ફલ પાવય ❀ મગહર કાશી એક સમ આવય
જીત ભવિધ્ય સળ દીન મિલાઈ ❀ અજ્ઞાની જીવ યહ ઠહરાઈ
સળ કર ભર્મ ચલા પુનિ ગયગિ ❀ સળ કા મન આનન્દ મેં ભયગિ
ધર્મ યગ્ય ચૌકા પુનિ કીન્હા ❀ આશીષ પ્રસાદ સળન કો દીન્હા
જન સળ કંજ માલ પહિરાઈ ❀ અત્તર સુગંધ ઉડય બહુ તાઈ
સાહબ કળીર ઝી જયજયખાની ❀ ખોલત દોનો દીન સો જાની
તહ એક કુટી જાની અનૂપા ❀ બીજલી ખાં કરાયેવ લૂપા
જળહી સમય આય પુનિ ગયગિ ❀ સતગુર કુટીમ પધારત ભયગિ
સાહબ આજ્ઞા કે અનુસારા ❀ જન્દ કીન કુટી કા દ્વારા

❀ દોહા ❀

અમર આસન સે બિરાજદિ ॥ સતગુર કૃપા નિધાન ॥
અન્તર ધ્યાન સો હોત બે ॥ યહી બિધી સો જાન ॥ ૨૮૯

—: ચોપાઈ :—

વહી સમય એક હુઆ અવાજ ❀ તોપ કે માફક શબ્દ સો ગાજ
કુટી સે નિકલી શ્વેત એક બેતી ❀ સળ કોઈ ખડા બહુત સો રોતી

વહ પ્રકાશ અકાશ મેં છાયેવ ❀ છડ એક માહિ અદ્ય હોય ચેવ
 યહ ઘટના મહાન સખ જેઈ ❀ અકાશ તરફ દેખય સખ કોઈ
 સખ કે હૃદય પડા પ્રભાવા ❀ કદપના રહિત ધરણી નહિ જવા
 ખોલત જે જે સખ પુનિ કોઈ ❀ અકાશ ગુંજય દીન જે સોઈ
 જે જે ખોલત ખોલત સોઈ ❀ ભયે ખેહોસ હોસ નહીં વોઈ
 સોઈ સાગર મેં ડુબન લાગે ❀ નેત્રો આસૂ ધારા પુનિ ત્યાગે
 એક દસર સે ખોલત નાહી ❀ સોઈ માહિ પડે સખ તાહી
 કાશી નરેશ ધીરજ સો ધારી ❀ સખ કો કહે ધૌર્ય સો કારી
 બડા સમાજ યહ જે હોઈ ❀ સખગુરુ ભાઈ મમ સો હોઈ
 સખહિં શાન્તિ મન કરે ખિચારા ❀ સાહબ શરીર જે ક્રિયા ધારા

❀ દોહા ❀

અન્તિમ ક્રિયા કરને કો ॥ સખહી કરે ખિચાર ॥

દોનોં કોમ હાથર તહાં ॥ મગહર સહર મંજાર ॥ ૨૯૦

—: ચૌપાઈ :—

હિન્દુ સમાજ હૈ બહુ ભારી ❀ રાજ પ્રજા સંત પ્રજાચારી
 યવન લોગ હૈ બહુ તેરે ❀ નવાખ પ્રજા કાજ દુકીરે
 સખ કોઈ સમ્મત કરે યહ સોઈ ❀ હિન્દુ ખોલિ ઉઠે બહુ હોઈ
 સાહબ કબીર ઈશ્વર અવતારા ❀ હૈ સત્તગુરુ સોઈ મમ પ્યારા
 હિન્દુ ધર્મ નિયમ પ્રમાને ❀ અગ્નિ સંસ્કાર કરે હમ જાને
 યહ મુનિ કરે યવન સખ ખોલે ❀ જે આયે હૈ બડબલ તોલે
 સાહબ કબીર ખુદા હૈ સોઈ ❀ હમ અઘાહ સમ માને જેઈ
 કબર દરગાહ મેં બનવાઈ ❀ હમરે ધર્મ નિયમ યહ આઈ
 યહ નિશ્ચય નવાખ સખ દીનહા ❀ દોનો મેં મત બેદ ભા લીનહા
 દોનોં કા બાત બદન સો લાગી ❀ સાહબ કા પ્રેમ સખ કે ઉર જાગી
 પ્રેમ અજ્ઞાન દોનોં મેં જાનો ❀ દોનો કોમ મેં ભા યહ માનો

❀ દોહા ❀

તમે અકાશ બાની હુઈ ॥ મુનોં ભક્ત જન સોઈ ॥

શરીર બાગ કુછ હે નાહી ॥ અન્દર દેખો જેઈ ॥ ૨૯૧

—: ચૌપાઈ :—

સત્ય પ્રેમ તુમ દોનો શાખો ❀ ઝગડા દેપ જરા ન રાખો
હમકો સોઈ પરમ પ્રિય હોઈ ❀ શબ્દ હમાર સુનો તુમ દોઈ
આકાશ બાની સાહબ બે કીન્હા ❀ દોનો કોમ મનમેં ધરિ લિન્હા
રાજ નબાબ દોનો મિલ સોઈ ❀ દ્વાર ખોલિ અન્દર ગે બાઈ
દેખે તહાં ઘેતી ઔ ફૂલા ❀ શરીર ભાગ કુછ નાહીં મૂલા
શરીર ભાગ જબ કુછ ના પાવા ❀ ફૂલ ઘેતી કા ભાગ બનાવા
અર્ધ ભાગ સો હિન્દુ લીન્હા ❀ અર્ધ ભાગ યવન કો દીન્હા
ચરન પાદુકા હિન્દુ બનવાઈ ❀ યવન કબર દરગાહ કરાઈ
થોડી સમીપ કે અન્તર માનો ❀ ફૂલ ઘેતી નિશાની જાનો
દોનો સેવા પૂજા લિયે સોઈ ❀ ચરન પાદુકા દરગાહ હૈ જોઈ
દોનો દોઈ પુજારી રાખે ❀ અન્ન ક્ષેત્ર સેવા બહુ ભાખે

❀ દોહા ❀

હિન્દુ રાજા નબાબ પુનિ ॥ બગીર કીન બકશીશ ।
અપને અપને કે લિયે ॥ દોનો નવાયય શીશ ॥ રહર
સમ્મત પન્દર સો પચહતર ॥ મગહર કીનો ગવન ।
અગહન સુદી એકાદશી ॥ મીલે પવન મેં પવન ॥ રહર

—: ચૌપાઈ :—

અગહન સુદી એકાદશી જાનો ❀ સાહબ અન્તર ધ્યાન ભે માનો
વહ તિથી માસ પુનિ હોઈ ❀ અર્તમાન મેં મેલા બહુ સોઈ
એક સો ઉનીસ વર્ષ પાંચ માસા ❀ સતાઈ દિવસ ભારત કીન ઊજસા
સાહબ કબીર ભારત કે માહી ❀ ઈતના સમય ઉપદેશ કરાહી
સખ કો દુઃખ બ્રમ સો કાપી ❀ અન્ત મેં સતલોક ગે આપી
પ્રિય સન્નજન સુનો મન લાઈ ❀ સાહબ અન્તર ધ્યાન હોય જોઈ
જ્યોતિ રૂપ પ્રભુ ગયે સિધાઈ ❀ ગગન મંડલ પ્રકાશ સો છાઈ
વહ ઘટના સમાજ બહુ દેખા ❀ વોહી ગ્રન્થો મેં લિખી પરેખા
જ્યોતિ રૂપ સે પ્રગટ હોઈ ❀ જ્યોતિ રૂપ ગયે પુનિ સોઈ
એક દૂસર કા પુષ્ટી માહી ❀ આદિ અન્ત જાનો પુનિ આહી

❀ દોહા ❀

દો સમાધી દેખત યુનિ ॥ બર્તમાન મેં સોય ।

જ્યોતી રૂપ ગયે પ્રભુ ॥ સિદ્ધ બાત યહ સોય ॥ ૨૯૪

—: ચૌપાઈ :—

અન્ત મેં જ્યોતિ રૂપ સો ગયજી ❀ યહ બાત સિદ્ધ હોય ભયજી
આદિ મેં જ્યોતિ આયે સોઈ ❀ યહ પ્રસંગ સિદ્ધ યુનિ હોઈ
પાંચ તત્વ રજ વિયં ન જનો ❀ સાહબ કબીર શરીર અસ માનો
એહી ભાંતી બાર બહુ જની ❀ સાહબ પ્રગટ અવણી પર માની
છવોં કા કહ્યાન કરાહી ❀ સાહબ કા યહ કાર્ય આહી
માતા રતના વતી સો જનો ❀ નીચે અસ્ટ કહે બખાનો

॥ અસ્ટક રતના વતી કા ॥

તબહી ગુરૂ જ્ઞાની મન કી જની । અધરે બાની ઉચ્ચારી
તુમ ખોલો પરદા હે નહી મુદા । ખેચાતાનકેવમનહિબીચારી
મુનિ કે યહ બાની અચરજ માની । દેખિ નિશાની શીરમારી
રાવય પ્રવિના મેં મત દિના । તુમહે ન ચીન્હા કરતારી

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ અન્તર ધ્યાન હોયજઈ ❀ કાશી કબીર આશ્રમ જો આઈ
સાહબ કા શિષ્ય હૈં સર્વાલિતા ❀ મુરત ગોપાલ નામ કહીતા
ધનકા શિષ્ય જ્ઞાન તે સોઈ ❀ ધનકા શિષ્ય શ્યામ હૈં જઈ
ઉનકા લાલ સાહબ યુનિ જનો ❀ ઉનકા હરીમુખ સોઈ બખાનો
ઉનકા શીતલ ઉનકા મુખ તાહી ❀ ઉનકા હુલાસ સાહબ હૈં વાહી
ઉનકા માધવ દાસ હૈં જઈ ❀ જિનકો કોકીલ સાહબ સોઈ
તિનકે રામ કરન જો સાહેબ ❀ ઉનકે મહા સાહબ જિવનાયેવ
હરી સાહબ સરન હે સોઈ ❀ પુરન સાહબ નિર્મલ હોઈ
રંગી ગુરૂ પ્રસાદ હે જાકે ❀ પ્રેમ સાહબ હૈં જો તાકે
બર્તમાન રામ વિલાસ કહાઈ ❀ આગે અમૃત સાહબ બતાઈ
બાઈશ આચારીયે આજ તક જનો ❀ સાહબ કબીર સે સખ માનો
કાશી ધામ કબીર આશ્રમ માહી ❀ કબીર ચૌરા કહત યુનિ તાહી

બહુત બડા આશ્રમ હું સોઈ ❁ સંત વિદ્વાન બહુત રહે બેઈ
દર્શન કરન યોગ્ય હું નીકે ❁ સંત ભક્ત બધે મન છડે
સત્ય નામ કૃષ્ણીર હું સાહજ ❁ કહો ગોહરાય દુઃખ હોય ગાયબ
॥ ઇતિ શ્રી અનંતર ધ્યાન કા પ્રસંગ સમાપ્ત ॥

॥ ગજલ ॥

ધન્ય કૃષ્ણીર કુછ જલવા દિખાના હો તો ઐસા હો ।
ખિના મા બાપ કે દુનિયાં મેં આના હો તો ઐસા હો ॥
ઉતરા આસમાન સે એક નૂર કા ગોલા કમલ દલ પર ।
ઓ આકે બન ગયા બાલક બનાના હો તો ઐસા હો ॥
કહું કા ઢંગ ગંગા કે કિનારે પર શિષ્ય હોને કા ।
જો રામાનન્દ સ્વામી કે ભુલાના હો તો ઐસા હો ॥
છુડા કર ઢંગ દુનિયાકા સત્ય ઉપદેશ દેતે થે ।
સરે મૈદાન ગર ડંકા બજના હો તો ઐસા હો ॥
બહસ કરને કે પંડિત મૌલવી સબ પાસ મેં આયે ।
ભયે સર મિન્દે આપી ખુદ હરાના હો તો ઐસા હો ॥
સુના કે જ્ઞાન નિરખાની ક્રિયા દોઉ દીન કે ચેલા ।
અગર સંસાર મેં સત્તગુરુ કહાના હો તો ઐસા હો ॥
હજરો બૈલ ભરકે ધન કેસો ભેંટ કે લાયે ।
રખા નહીં કુછ અપના છુટાના હો તો ઐસા હો ॥
ક્રિયા સદ્ધર્મ કા પ્રચાર બહુત જો કાશી મેં ।
ભક્તિકા રાહ સુગમ બતાકે મુક્તિકા ઠિકાના હો તો ઐસા હો ॥
છોડ કર કૂલ ઔર તુલસી ગયે સાહજ નિજ ધામ કે ।
પરમ ઔતાર ઇસ જગમેં કહાના હો તો ઐસા હો ॥
બચાયા હિન્સાકો કે હાથ સે હિન્દુ ધર્મ સાખિત ।
કહે ધર્મદાસ ગહરી જડ જમાના હો તો ઐસા હો ॥

❁ ભજન ❁

જપો મન કેવલ નામ કૃષ્ણીર ॥૮૬॥
કાશી મેં ગુરુ પ્રગટ ભયે હૈં, ઐસે જ્ઞાન ગંધાર ॥૯॥

કાશી તજિ મગહર મેં આયે, દોગિ દીનન કા પીર ॥૨॥
 કોઈ ગાડે કોઈ અગિન જલાવે, કોઈ ન ઘરતા ધીર ॥૩॥
 ચાર દાગ સે સાહબ ન્યારા, અજરા અમર શરીર ॥૪॥
 દાસ મલુક સલોક કહત હૈ, ખોજો ખસમ કબીર ॥૫॥

ગજલ

કૃપા સિન્ધુ મુઝે અપના ઋ બના લોગે તો કયા હોગા
 જરા સત્ય નામ કાનો મેં ઋ સુના દો ગે તો કયા હોગા
 દયા કરને કો છવો પર ઋ જો તુમ દુનિયા મેં આયે હો
 મેરી તરફ એક દષ્ટિ ઝુકા ઋ દો ગે તો કયા હોગા
 સકલ જગ મેં પતિત પાવન ઋ તુમહારા નામ બહિર હૈ
 અગર મુઝ એક પાપી કો ઋ જો તારો ગે તો કયા હોગા
 અખંડિત જ્ઞાન કી ધારા ઋ ખરસ કે પરમ મુખ દાઈ
 પ્રબલ ત્રય તાપ કી અગની ઋ છુઝા દો ગે તો કયા હોગા
 પરમ સિદ્ધાંત ખેદો કા ઋ લખા કે આત્મા મુઝકો
 મેરે દિલ સે અભિધા કો ઋ હટા દો ગે તો કયા હોગા
 કઈ મુદ્દ સે ગોતે ઋ ખા રહા હું મેં ખેચારા
 સહારા દે કે ચરણો કા ઋ બચા લોગે તો કયા હોગા
 પડી હૈ આય મેરી ઋ પ્રભુ ભવધાર મેં નૈયા
 ખેવંચા વન કિનારે પર ઋ લગા દો ગે તો કયા હોગા
 અર્જ ધર્મદાસ છ કી ઋ પ્રભુ કે ચરણો મેં થેહિ કી
 જન્મ અરૂં મરણ કે દુઃખ સે ઋ છુડા દોગે તો કયા હોગા

卐 सत्य नाम 卐

कुशीर सत्य प्रकाश
तपस्वीकृत

એક સમય તીર્થાટન ગયો ❀ મથુરા પુરી મેં આવત ભયો
 સેવકો સહિત ઉતરે ધર્મશાલા ❀ ભોજન ખનાને ગે તતકાલા
 ધર્મદાસ ચુલ્હા મેં જોઈ ❀ ચીંટી બહુત જલય પુનિ હોઈ
 પાની લે ચુલ્હા મેં ડારી ❀ બુઝાય દિયે સખ લકડી જરી
 ❀ દોહા ❀

તહાં બેઠિ પછિતાન લગે ॥ ચીંટી મરી અનન્ત ।
 ભોજન અશુદ્ધ હુઆ પુનિ ॥ પાપ કા નહીં અન્ત ॥ ૮
 ॥ કબીર સાહબ મથુરા મેં પ્રગટ ॥

—: ચૌપાઈ :—

એક થારી મેં ભોજન પરસી ❀ નિકલે દેન ભોજન કોઈ તરસી
 લીલા પૂરણ કરી જો કાશી ❀ સાહબ કબીર જો અવિનાસી
 થોરા દિવસ કે પિછે માનો ❀ મથુરમ પ્રગટ ભયે પુનિ જાનો
 આસન કીયે વૃક્ષ તલ નીકે ❀ ધર્મદાસ કો મુખ લિયે જીકે
 થારી ભોજન લિયે હૈ સોઈ ❀ ધર્મદાસ તહવાં ગે જોઈ
 ભોજન થારી રાખેવ આગે ❀ દન્ડ પ્રણામ કીન અનુરાગે
 ધર્મદાસ કહાં અસ બાની ❀ ભોજન કરો સંત યહ જાની
 જો સાહબ હૈં ઘટ ઘટ ખાસી ❀ ધર્મદાસ કી બાત સખ જાસી
 સાહબ કહ ધર્મદાસ સુનિ લેહુ ❀ યહ સખ પાપ હમરે સિર દેહુ
 ભોજન ખનાવત ચીંટી મરિગયો ❀ બહુ પાપ તુમસે જો ભયો
 ❀ દોહા ❀

સાહબ કબીર કરત લે ॥ એક લીલા તખ સોય ।
 ચીંટી મરી સજવ હોય ॥ થારીસ નિકલી જોય ॥ ૫

—: ચૌપાઈ :—

ધર્મદાસ કો અચરજ લાગા ❀ હમાર નામ જાનેવય ચે આગા
 ચીંટી મરી ચુલ્હા મેં સોઈ ❀ યહ સખ જાનિ જિલાયો જોઈ
 યહ કોઈ બડા સિદ્ધ જો આહી ❀ જલ હમાર ભઈ બહુ તાહી
 ધર્મદાસ ચરન ગહિ લેહુ ❀ જલ હમાર માફ કરિ દેહુ
 આપ કો હમ ના પહિચાનો ❀ અજ્ઞ જવ માયા ખસ જાનો

卐 सत्य नाम 卐 कबीर सत्य प्रकाश तपस्वीकृत तीसरा प्रकाश

॥ धर्म दास साहज का प्रसंग ॥

सेव्यं सतां जन्म विनाशशक्तं ज्ञानं यतीनां नयनं तृतीयम् ।
येनोपदेष्टं विगतान्तरायं तं श्री कबीर मनसा स्मरन्मुनि ॥

❀ साणी ❀

सर्व शक्ति जिनमें भरी । सिद्धा लास ने रूप
ऐसे पुरुष ने आप है । भन्दो तेही स्वर्प १
योग छत कबीर के । अरु कर्मल धरि शीशि
मुनि देवय दुःख के हरे । लक्षित करे भकरीशि २
अह स्वर्प भम गुरु हैं । साहज मोहिदास
तपशीक हृदक भैर के । करे पुद्धि प्रकाश ३

—: योपार्ध :—

धर्मदास एक शेर रहार्ध ❀ पुण्डेल भंड भांदो गढ़ आर्ध
धर्मदास का जन्म भजानी ❀ बाणीक घर जन्मे सो जनी
भिकम पन्द्रहमी सदी में जनो ❀ नगर शेर छिन्को सो मानो
लाभोक्षी संपति ने होर्ध ❀ तील अवस्था निकट सो नेर्ध
व्यापार काम निवृत्ती लीना ❀ कर्मकान्ड सेवम यत्ति दीना
दुःखी गरीब संत सेवा भादी ❀ पैसा अर्थ हरे अहु तादी

કબીર સાહેબ ગોરખપુર મગહરમાં અન્તરધ્યાન થયા ત્યારબાદ મથુરાપુરીમાં ધર્મદાસ સાહેબને દર્શન દીધા.

બહુત બિનય સાહબ સે કીન્હો ❀ લે ઉચ આસન દીન્હો
પુજન કીન બહુ બિધિ કર કે ❀ પ્રશ્ન કીન ને થા સબ મન કે
હે પ્રભુ સત્ય કહો તુમ હર્ષે ❀ કહાં સ્થાન નામ કહો સર્વે
આપન કામ કહો તુમ ત્યાગી ❀ યહાં ને આયો કામ કયા લાગી
હમકો અનુભવ અસ ને હોઈ ❀ હમરે લાગ્ય પધારેવ સોઈ

❀ દોહા ❀

તબ સત્તગુરુ બોલત લયે ॥ ધર્મદાસ સુનિ તેવ ।

સત્ય લોક મમ ધામ હૈ ॥ નામ કબીર સબ લેવ ॥ ૬

—: ચૌપાઈ :—

કામ હમાર સુનો જિજ્ઞાસુ ❀ જીવો સુખી કરો મૈ તાસુ
સાહબ કી યહ બાની સુનકર ❀ ધર્મદાસ ચકિત ભે મનકર
સાહબ કબીર કા ને નામા ❀ ધર્મદાસ સુના કાશી ધામા
સાહબ માંહિ બડા પ્રભાવા ❀ હોઈ હૈ પુરુષ ચેહિં સબ ગાવા
સત્તગુરુ સબ જનત ને આહીં ❀ તો લી પૃથા ધર્મદાસ સે તાહીં
ધર્મ કાર્ય દેહિ બિધિ કરગી ❀ સો સબ કહો છિપાન ન ધરગી
ધર્મદાસ કહ પ્રભુ સુન લેહુ ❀ કર્મ કાન્ડ સેવા અત દેહ
મમ ગુરુ કી આજ્ઞા ને સેતે ❀ પાલન કરો બનય ને તેતે
સાહબ કહા સુનો ધર્મદાસા ❀ ધર્મ વૃક્ષ તૈયાર કિચે ખાસા
ધર્મવૃક્ષ મેં ફલ અબ ચહિયે ❀ અલ પ્રાપ્ત સોઈ ફલ કહિયે

❀ દોહા ❀

જીવ અલ ઘટ માંહિ ને ॥ જનત હો તુમ નાહિં ।

વહ જ્ઞાન કલ્યાન કા ॥ ને મન સમજો તાહિં ॥ ૭

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ ઐસા કીન બખાના ❀ ધર્મદાસ કહ યહ જ્ઞાનન જાના
આપય દયા કરો અબિનાસી ❀ હમ યહ જ્ઞાન કા હૈ ને આસી
સાહબ કહા ધર્મનિ સે સોઈ ❀ અપને ગુરુસ પ્રશ્ન કરો નેઈ
યહ જ્ઞાન ને વો ના કહહીં ❀ તો હમ કહબ બહુત સુખ અહહીં
હમૈ મિલન તુમારી ને ઇચ્છા ❀ તબ હમ તુમહિં મિલબ પ્રત્યક્ષા

જળ ખોળે તળ સન્તન માહી ૐ સંતન છોડિ અન્ત કહુ નાહી
 પ્રસ્થાન પુનિ અળ હમ કરહી ૐ હમર શખ્દ ધ્યાન મેં ધરહી
 ઇતના કહી અદષ્ટ હોય જઈ ૐ ધર્મદાસ કે બડ આશ્ચર્ય આઈ
 કરન બિચાર લગે મન માહી ૐ સ્વયં બ્રહ્મ જો મમ હિત આહી
 ૐ દોહા ૐ

ધીરજ ધારન કહત ભયે ॥ ધર્મદાસ પુનિ સોય ।
 સેવકો સહિત ધરકો ગયે ॥ બાદો ગઢ પુનિ હોય ॥ ૮
 ॥ માતા રતના વતી કા પ્રસંગ ॥

—: ચોપાઈ :—

મથુરા પુરી અગ્ર કુલ માહી ૐ રતના વતી બાઈ એક તાહી
 સંત ગરીબ દુઃખી જીવ જાની ૐ ઇનકી સેવા કરે સુખ માની
 ઉચ્ચ જ્ઞાન ઇચ્છા પુનિ હોઈ ૐ સત્તગુરુ વહાં પધારે સોઈ
 રતના વતી સાહજ કે દેખા ૐ દન્ડ પ્રણામ પુનિ બીશેખા
 તેજે મય સાહજ કા રૂપા ૐ રતના કરે બિચાર અનૂપા
 એસા સંત કોઈ નહિ આયે ૐ બહુત સંત મેં સેવા લાયે
 ઉપદેશ લિયે બિનય બહુ કીન્હા ૐ આત્મ જ્ઞાન કહેણ સખ ચીન્હા
 ધટ ભીતર સખ ભેદ લખાઈ ૐ જીવ બ્રહ્મ કહેણ સમુગ્રાઈ
 શુદ્ધ આચરન રહો બ્રહ્મચર્યે ૐ યહ પાલન સે કામ સખ સરીચે
 સેવા ધર્મ બડા પુનિ હોઈ ૐ જો તુમ કરે બડા હે સોઈ
 ૐ દોહા ૐ

સત્તગુરુ કે પુજન કરેવ ॥ બહુ રીત સે જાન ।
 આશીર્વાદ દેત ભયે ॥ હો તુમાર કલ્યાણ ॥ ૯

—: ચોપાઈ :—

રતના વતી વિનય બહુ કારી ૐ સાહજ ચરન શીશ સો ધારી
 અસ્તક કાબિ કહાવત સોઈ ૐ વહ શખ્દ નીચે લીખા બેઈ
 ॥ મહાસતી રતન કા વીન્ય અસ્તક ॥

ગુરુ ધ્યાન સાર ભજ બાર બાર ।
 સખ તજિ બિચાર સત નામ સાર સો કર યાહી ॥

જે જે ગુરૂ પીરં સત્ય કળીરં ❀ અમર શરીરં અભિકારી
 નિર્ગુન નિજ મુલં ધરી અસ્થુલં ❀ કાટન શુલં ભવભારી
 સુરતિ નિજ સોહં કલિમલ ખોહં ❀ જનમન મોહં છબિ ભારી
 અમરપુર ખાસી સખ મુખ રાસી ❀ સદા વિલાસી બલિહારી
 પીર ન કે પીરા મતિ કે ધારા ❀ અલખ કૃષીરા બ્રહ્મચારી
 હંસન હિતકારી જગ પુગુ ધીરા ❀ ગર્વ પ્રહરી ઉપદારી
 કાશી આયે દાસ કહાયે ❀ હંસ બચાયે પ્રણુધારી
 રામાન્દ સ્વામી અન્તર યામી ❀ હૈં બડ નામી સંસારી
 ઉનકો ગુરૂ કીન્હા મત ખુદ્દીન્હા ❀ ઉનહુ ન ચીન્હા કર તારી
 બ્રાહ્મણ સન્યાસી કીન્હી હાંસી ❀ તખ અખિનાસી પગુ ધારી
 મગહર સ્થાના ક્રિયા પયાના ❀ દે પરવાના જનતારી
 તહં બલ પીરા તજે શરીરા ❀ કાટન પીરા ભવ ભારી
 વિરસિંહ દેવરાજ સુન બલ ગાજ ❀ સખ દલ સાજ સંભારી
 વહ મદ પઠાના સુનિ બલવાના ❀ લાય કમાના કરિ ડારી
 સનમુખ નેરાના છુટેના બાના ❀ ભે ધમસાના રણુ ભારી
 તબહી ગુરૂ જ્ઞાની મનકી બની ❀ અધેરે બાની ઉચ્ચારી
 ખોલો પરદા હે નહિં મુરદા ❀ બાદ મિથ્યા કેવે બિચારી
 સુનકે યહ બાની અચરજ માની ❀ દેખિ નિસાની શિર માની
 શેવય પર બીના મેં મતિ હીના ❀ હમહુ ન ચીન્હા કરતારી
 મગહર તજિ ખાસા ક્રિયા પ્રકાશા ❀ જહાં ધર્મદાસા અતધારી
 તિનકો શિષ કીન્હા સખંસ દીન્હા ❀ દુઃખ હરિ લીન્હા યમ બારી
 સત પંથ ચલાયેવ ભર્મ મિટાયેવ ❀ ઈષ્ટ દહાયેવ સંસારી
 રતન જન તેરો કરત નિહોરો ❀ હમતન હેરો સાહબ બલિહારી

— ચોપાઈ :—

વિનય દીન યહિ ભાંતિ સોહાયે ❀ સત્તગુરૂ ખુશી ભયે મન લાયે
 માગી બીદા રતના સે સોઈ ❀ મેં પ્રાસ્થાન કરો પુનિ હોઈ
 સાહેબ અદખ્ય ભયે તેહી ખેરા ❀ ચકીત ભઈ રતના મન કેરા
 વહી કયા લીખો મેં સોઈ ❀ છોડિ દીન જો પહિલે હોઈ

ધર્મદાસ તે નિજ ઘર આથે ❀ સમાચાર નિજ પત્નિ સુનાથે
 ગુરૂ અસ્થાન ગયે પુનિ સોઈ ❀ બહુ પ્રકાર પુણેવ ગુરૂ જોઈ
 પ્રશ્ન કીન જો આતમ જાના ❀ જીવ જીવ ભેદ કહો બિલગાના
 અખંડ મોક્ષ કેસે મિલે સોઈ ❀ હમ પર કૃપા કરિ કહો તે આઈ
 ધર્મદાસ' કા બિખેદ મયબાની ❀ ગુદ પ્રશ્ન તે ગુરૂ જી જાની
 કહા ગુરૂ ધર્મદાસ સુનિ લેહુ ❀ તુમ્હ પ્રશ્ન ઉત્તમ હૈ ચેહુ
 અધ્યાત્મ રાજ યોગ યહ ક્રિયા ❀ વિરલા સંત જાનૈ કોઈ ચરિયા

❀ દોહા ❀

બહુત જન્મ કા પુન્ય સે ॥ તુમ્હરી ધન્ય જાન ॥

અખંડ મોક્ષ કા જ્ઞાન યહ ॥ તુમ જાનો પુનિ માન ॥ ૧૦

—: ચોપાઈ :—

જો પુરૂષ યહ જ્ઞાન બતાવય ❀ તેને સરન તુમ પુનિ જાવય
 ભલા કરો આતમ કા સોઈ ❀ તુમ તો બડ ભાગી હૈ જોઈ
 ગુરૂ કી યહ બાની સુનકર ❀ ધર્મદાસ ખુસી સે મનકર
 ખોલે બિનય કર ધર્મદાસ ❀ મમ આચરન શુદ્ધ કિયે તાસ
 પ્રથમ ધર્મ સિખાયો મોહી ❀ હમાર ગુરૂ પ્રથમ હો તોહી
 ઘટ ભીતર જો જ્ઞાન લખાહી ❀ મમ સતગુરૂ હોય ગા વાહી
 દોનો ગુરૂ હૈ પુનિ મોરા ❀ મમ આતમ સહાયક જોરા
 કીન પ્રણામ ગુરૂ કો સોઈ ❀ અપને ઘર આથે જો વાઈ
 અપને પત્નિ તે ધર્મનિ તાહી ❀ સખ વૃતાન્ત કહા જો વાહી
 પ્રથમ હમ કરળ અખ સોઈ ❀ સાહબ કબીર કા દર્શન હોઈ

❀ દોહા ❀

ધર્મદાસ ચિન્તા કરૈ ॥ રાત દિવસ પુનિ સોય ॥

સાહબ દર્શન કબ હોયગા ॥ એહી લાલસા હોય ॥ ૧૧

—: ચોપાઈ :—

જહાં કહી સંત કા મેલા ભરસે ❀ તહાં જાય પુછૈ પુનિ સખસે
 કહી પતા લાગત સો, નાહી ❀ ખોજ કીન બહુત પુનિ તાહી
 ધર્મદાસ કી પત્ની આમીન ❀ ભક્તિ દાન મેં બહુ હૈ નામીન

દોનો દુઃખી ભયે મન માહી ❀ આમીન કહા સુનો પતિ આહી
સતગુર કો કોઈ ભક્ત હૈ રોકે ❀ આય સકત નહીં યહાં જોકે
તુમસે સાહબ ઐસા ભાષા ❀ સંત મેં રહો મમ અભિલાખા
મેલા કરો સંત બડ સોઈ ❀ સાહબ દર્શન તબહીં તો હોઈ
દોનો સમ્મત યહ સો દીન્હા ❀ મેલા રચેવ બડા સો ચીન્હા
હર એક ધર્મ કે સંત બિદ્વાના ❀ ભક્ત સમાજ બુલાયેવ નાના
મેલા કી તૈયારી દીન્હા ❀ સખ કોઈ આયે આસન દીન્હા
ખાન પાન બહુ હોય સતસંગા ❀ મેલા કામ ચલય બહુ રંગા

❀ દોહા ❀

સાહબ કબીર આયે હૈ ॥ મેલા મેં પુનિ સોય ।
સંત ભેષ મેં ફિરૈ જો ॥ પહિયાન સકૈ નહિ કોય ॥ ૧૨

—: ચોપાઈ :—

ધર્મનિ સંતો સે પુછય સોઈ ❀ સાહબ કબીર કો દેખેવ હોઈ
લાગય પતા નહિ પુનિ સખતે ❀ માનિ ગલાનિ મનમેં દુખ કરતે
એહીં બિધિ મેલા ભા સો પૂરા ❀ દિયે દચ્છિના દાન સો સૂરા
સાહબ દર્શન કે લિયે જોઈ ❀ ખર્ચ કીન્હો માયા બહુ હોઈ
સાહબ મિલે નહિં પુનિ વેહી ❀ ધર્મદાસ દુઃખ વ્યાપા તેહી
ચિન્તા દુઃખ બહુત સો વ્યાપા ❀ વહ અબ કહે કવન સે 'આપા
આમીન' કો ચિન્તા બડ હોઈ ❀ ધર્મદાસ કી યહ ગતિ જોઈ
સાહબ આપ દીનન સંઘાતી ❀ આમીન બિનય કરત યહ ભાંતી
અધમ બિધારન બન્દી છોરા ❀ સાહબ કબીર નામ હૈ તોરાં
સોઈ નામ સત્ય તુમ કીજૈ ❀ અનાથ જાનિ મમ દર્શન દીજૈ
ગરીબ નિવાજ સખ સુખ દાતા ❀ સખ શક્તિ સખ જ્ઞાન સોહાતા
ઘટ ઘટ ખાસી આપહિ સોઈ ❀ તલ રાઈ કુછ છીપા ના હોઈ
બિસ્મ બદર પ્રભુ કર મે ધારા ❀ દંપતિ મન જાનો તુમ સારા
સત્ય હિદૈ મમ જો ભાવા ❀ તવ પ્રભુ દર્શન પ્રગટ દેખાવા
સ્વયં ઈશ્વર આપ કહાયે ❀ જગ જીવો કો પાર લગાયે
પ્રિય સજ્જન સુનો યહ જ્ઞાના ❀ દમ્પતિ સમજ બડ તે માના

सतगुरु दर्शन के लिये सोध ❀ लाभो भयं छीन पुनि वोध
संत लक्ष्य का भेजा छीन्हा ❀ साहज्य भीले नहीं कही यीन्हा
❀ दोहा ❀

धर्मदास को धन्य है ॥ आमीन को भड प्रेम ।

सतगुरु दर्शन के लिये ॥ छीन भडा सो नेम ॥ १३

—: यौपाध :—

गुरु सगा सभ से भड ताहीं ❀ जग में अस कोध नहीं आहीं
अनन्त वर्ष से छव सुलाना ❀ यौरासी में क्षिरे अलना
यह भड दुष्म अंत तभ होध ❀ सतगुरु पुरा मिलय जभ सोध
येही जनी सभ अतुर सयाने ❀ गुरु सम दाता कोध न माने
धर्मदास को भिरहा होध ❀ वह भिरहा सहि सके ना वोध
तभ सतगुरु दया निधि नीके ❀ प्रगट लये अछर भा छके
तेज प्रकाश वर्षी न जहाँ ❀ जे देखा ते गया लोभाहीं
धर्मदास यह आमीन जेध ❀ दौड के यरण पडे पुनि दोध
प्रेम लाव वर्षी नहीं जये ❀ धारा आसू यवे अधिकाये
तभ साहज्य धैर्य सो, दीन्हा ❀ लीन छोडि प्रेम अधीन्हा
❀ दोहा ❀

साहज्य कपीर को पुनि ॥ धर्मदास सो जन ।

ले जैठाय सिंहासन पर ॥ आदर सहित सो मान ॥ १४

—: यौपाध :—

पेडस प्रकार पुज्य भहु लांती ❀ मन की सभ दुष्म रहा सो जती
दोनो को ला भहुत आनन्द ❀ सभ दुष्टभ्य साहज्य पद भन्दा
जैसे गरीब हीरा कर जोध ❀ भडुरि भिदो आनन्द मन होध
सुवर्ण पात्र अरन पुनि घोयेव ❀ अरनामृत लीन सुभ होयेव
आँछो गढ नृप रामसीह आये ❀ धर्मदास महल में जये
साहज्य आये सुना है वोध ❀ भडे आश्चर्य पडे पुनि सोध
सत्ता में कहन लगे यह जनी ❀ वीजा साहज्य न जय भजानी
गोरपुर भगहर में ताहीं ❀ साहज्य अन्तर ध्यान ले वाहीं

બુન્દેલખંડ બાદોગઢમાં ધર્મદાસના મકાનમાં કળીર સાહેબ ઉપદેશ આપે છે ધર્મદાસજી તથા તેના પત્ની શ્રી આમીન માતા સર્વ સંતો સહિત જ્ઞાન શ્રવણ કરે છે ધર્મદાસ સાહેબની હાથી ખાલુ તરફ શ્રી આમીન માતાજી બેસા છે.

तहां दाखर हमे पुनि राखे ॐ यहां प्रगट लय सो आखे
धन्य साहज कपीर हैं सोध ॐ पूरन ध्वर आपय होध
ॐ होहा ॐ

रामसिंह राज पुनि ॥ रानी कमलावती जन ।

दीवान सहित आये सभै ॥ सतगुरु दर्शन मान ॥ १५

—: चौपाई :—

रामसिंह साहज के जेध ॐ साहज देखा रामसिंह सोध
साहज हंसन लगे तेहि काला ॐ जे आश्चर्य देखि सभ डाला
नृप रानी साहज के पूज ॐ भडा लाव दिल् में पुनि सूल
राज कहेव धर्मनि से नसी ॐ तुमरे काम आये अभिनासी
अन्तर ध्यान गोरणपुर लयेजि ॐ तुमरे काम प्रगट होय गयजि
धर्मदास दोनो कर जेरी ॐ साहज से प्रभु कीन बहोरी
हर ओक प्रभु का करे भिजेयन ॐ धर्मदास शंका सभ भोजन
सतगुरु निर्देष का बहु पानी ॐ धर्मदास सम्पाद बपानी
बहुत ग्रन्थो में हैं पुनि जेध ॐ वर्तमान में प्रगट जे सोध
कहैं कपीर सुनो धर्मदासा ॐ यह पानी सतगुरु की भासा
धर्मदास सेवा प्रतापा ॐ यह ज्ञान सभ के भिदो आपा
ॐ होहा ॐ

धर्मदास के प्रेम से ॥ सत्यहि पुरुष कपीर ।

निवास कीन दिन महल में ॥ सभ शक्ति में गीर ॥ १६

—: चौपाई :—

सतगुरु प्रसन्न होय जेहि माहीं ॐ धर्मदास आचरहि ॥ तैसाहीं
आभीन धर्मदास पुनि सोध ॐ ओक दिन सम्भत कीन जे होध
ध्वर रूप साहज पुनि ताहीं ॐ अपने घर गिराजत आहीं
सार शब्द जे ब्रह्म स्वरूपा ॐ यह ज्ञान है मोक्ष का रूपा
साहज से अर्ज कर ते ननी ॐ मन ध्वंसा पुरै सभ ज्ञानी
आपन ध्वंसा पूरन करी हैं ॐ लव सागर से वह सो तरी हैं
करी अस्नान ध्यान जे ताहीं ॐ पुन का सांभान लिन आहीं

સત્તગુરુ સમક્ષ આયે પુનિ દોષ ❁ પૂજન કીન હર્ષ મન હોઈ
માતા આમીન દો કર જોરી ❁ સાહબ સનમુખ કરે નીહોરી
રામસિંહ કમાલાવતી રાની ❁ ઉન મુખ સુના મેં કહો બખાની
સાહબ તુમ ઈશ્વર ઔતારા ❁ જીવન કાજ ફીરો જગ સારા
અયોની પ્રગટ કાશી મેં હોઈ ❁ ગર્ભ ખાસ નહીં આયેવ સોઈ

❁ દોહા ❁

ગૌરોશંકર થીપ કે ॥ દીન આનન્દ બહુ તાર્હિ ।

રામાનન્દ કે ગુરુ કીયે ॥ દોષ સ્વરૂપ દેખાર્હિ ॥ ૧૭

—: ચોપાઈ :—

શાહ સિકંદર દિલ્લી તાર્હી ❁ ઉનકર રોગ નીવારેવ જહીં
ખાદશાહ કા પીર કહાઈ ❁ તુમકો કષ્ટ બહુત કરાઈ
મારન હેત કીન પરપંચા ❁ તુમરે શરીર નહીં આઈ અંચા
યે સખ હારિ ગયે બહુ કરકે ❁ આપકા શિષ્ય હુવે તન મનકે
ગુરુ ભેંટ આપ કે દીન્હા ❁ દિલ્લી રાજ સિકંદર કીન્હા
આપ લિયે નહિ સો ત્યાગે ❁ હિન્દુ ધર્મ કા રક્ષન માગે
યવન કી સત્તા ભારત માયે ❁ હિન્દુ કષ્ટ વર્ણી નહિ જાયે
સિકંદર શાહ કે પ્રેરણા દીન્હા ❁ હિન્દુ ધર્મ કી રક્ષ કીન્હા
યે સખ કામ ભારત કા જાનૈ ❁ આપે કીન જગત સખ માનૈ
ભારત જીવ ઝણી તવ હોઈ ❁ સમઝય સત્ય ઉસકે લિયે સોઈ

❁ દોહા ❁

ખાંદો ગઢ તુમ આયે ચે ॥ રાજ મહલ મેં તાસ ।

તબર્હિ ખબર હમકો હુઆ ॥ દર્શન કા થા આસ ॥ ૧૮

—: ચોપાઈ :—

ભારત સમ્ય ફેલાયો નીકે ॥ મગહર ગુપ્ત ભયો પુનિ જીકે
જયોતી રૂપે ગયેવ સીધાઈ ❁ બડ આશ્ચર્ય સખન કે આઈ
પાંચ તત્વ દેહના દેખા ❁ ધોતી પુખ્ય સખે જો પેખા
કાશી લીલા પૂરન કરકે ❁ યહ લીલા હૈ હમરે તરન કે
એસા સંત જગમા ના કોઈ ❁ દેખા સુના ના પૂનિ સોઈ

જે કોઈ મરે બહુરિ નહિ આવય ❀ આવય તો જાનિ ન પાવય
બહુત બાર પ્રગટ તુમ હોઈ ❀ જીવન કાજ આયેવ પુનિ સોઈ
ઈશ્વર શાક્ષાત પુનિ તાર્હિ ❀ સંત રૂપ અવતરેવ હૈ આહી
હે પ્રભુ દીન બન્દુ અવિનાસી ❀ હંસન કે તુમ હો સુખરાસી
પ્રથમ સૃષ્ટિ આપહિ કીન્હા ❀ બીચીત્ર ભાંતિયહ જગરચિ દીન્હા
દેવ દૈત્ય સખ પીર ઓલીયા ❀ આપ કી ગતિ જાન્ય ના કીયા
બડે બડે સમરથ ભે સોઈ ❀ આપકી મહિમા જાના ના હોઈ
અનંત બ્રહ્માંડ અનંત જીવ આહી ❀ સખ કર ગુરુ તુહી તવ બહી
સાહબ કળીર કરૂણા કે સાગર ❀ આમીન બિનય કરે બકી આગર
મમ આચરન અચ્છા જે દોઈ ❀ આપ કે એસા લાગત હોઈ
તો પ્રભુ કહો સત્ય વહ જ્ઞાના ❀ જીવ બ્રહ્મ ધ્યાન સહિદાનો
હમ દોનો દી ઇચ્છા સોઈ ❀ આપ કે સરના ગતિ હો જોઈ

❀ દોહા ❀

આમીન કા યહ બિનય સુનિ ॥ સાહબ હરે સોય ।
કહેઊં તૈયાર કરે સખ ॥ ચૌકા આરતી બેય ॥ ૧૯

— ચૌપાઈ :—

ધર્મદાસ મકાન કે માહી ❀ બડા ચૌકા પુનિ જાનો જાહી
મંડપ તૈયાર કીન બહુ રંગા ❀ કેલ આમ રાખે તેહિ સંગા
ચંદન અગર સે જે લિપવાઈ ❀ મોતી ચૌકા દીન પુરાઈ
સોના ચાંદી કલશ જે રાખા ❀ ફલ મિષ્ટાન્ન બહુત સો લાખા
પ્રસિધ્ધ કરાયો સહર મા સોઈ ❀ સંત ભક્ત આયે સખ વોઈ
રાજા રામસિંહ વો પુનિ રાણી ❀ રાજ કુટુંબ આયે સખ જાની
સખહિ તૈયાર ભયો પુનિ જાહી ❀ સાહબ આપ બિરાજે તખતી
ધર્મદાસ આમીન સે સોઈ ❀ નિર્ગુન બ્રહ્મ પુન્યેત્ર જોઈ
ચૌકા બિધિ કીન સો તાર્હી ❀ દોનો કે સંત ભેષ દીયે વાહી
વટ ભીતર સખ ભેદ લખાઈ ❀ જીવ બ્રહ્મ પવન મન આઈ
પૃથક ભેદ બહુત સો લાખા ❀ ધ્યાન કરન કે નિત જે રાખા
દામ દેવ સાન્તી હોઈ ❀ જ્ઞાન ધ્યાન સંયુક્તેવ સોઈ

ॐ दोहा ॐ

काम जेम रोकन को ॥ यह ज्ञान ने जन ।
सब ज्ञानो पर ज्ञान यह ॥ यह भिन निस्सुल ज्ञान ॥ २०

—: योपाध :—

सब आवेरन पणित्र पुनि राणी ॐ प्रह्वय्यं अत राणेव सो लाणी
सत्यनाम को रटन कराध ॐ यल ते भैठे बली ना बल
यह भंगल काम होय गयल ॐ पान प्रसाद देत सो लयल
धर्मदास । आमीन ॐ ताही ॐ करे जन्दना आनन्द दिल भाही
दान दक्षिना अहुत सो दीन्हा ॐ संत दुःखी गरीब को चीन्हा
सब कोध भिदा हुये हर्षाध ॐ सरगुरु कीजे शब्द मोलाध
नित नव ज्ञान साधन सो कइही ॐ कट्टण सहित धर्मदासहि मुनही
साधन कपीर ज्ञान ने लाभा ॐ वह ज्ञान नीचे लिख राभा
साधन कपीर कहत है सोध ॐ धर्मभनि यित तुम लावे नेध
कहो भेद घट भीतर ताही ॐ ओक ओक समुझावे वाही
ॐ दोहा ॐ

शरीर इपी भकान भे ॥ ताये बार सो भाज ।

हाथ पग और पैठ पुनि ॥ और शीश सो जम ॥ २१

—: योपाध :—

तामे तेरहा द्वार जभानी ॐ कुछ प्रगट कुछ गुप्त सो भानी
मुप नेने नाक अंरु काना ॐ लींग गुदा प्रगट ते जना
नाभी ओक छाती हो अनय ॐ अद्य रन्ध्र यह गुप्त सो मानय
हंस प्राण कहत ते सोध ॐ प्राण अपान उदानहि सोध
ज्यान समान यह ने प्राण ॐ धनको किया लुटा सब जलु
प्राण नाक द्वार से आवय ॐ हृदये कमल स्थान कहावय
यह तत्व जडा सो जनो ॐ प्राणकेससुभ दुःख सो भानो
प्राण की ज्ञान जनय जड योगी ॐ भिधि प्रपय से रहे चियोगी
आत्म कल्याण सो व्याहारा ॐ प्राण मे ज्ञान तीन ने धारा
कडा गर्भ माध्यम ने सोध ॐ प्राण की किया से पुनि दोध

❀ દોહા ❀

ત્રીન કાલકા જ્ઞાન હૈ ॥ યહ પ્રાણ મેં જન ।
જનત હૈ સાધક જે ॥ સ્વર જ્ઞાન યહ માન ॥ ૨૨

—: ચૌપાઈ :—

અપાનકા શક્તિ કહો બખાની ❀ નીચે ગતી કરૈ સો માની
ગુદા અસ્થાન ધનકર હૈ બાસા ❀ મૈલા પવન કરૈ નિકાસા
સમાન નામી કમલ સ્થાના ❀ પાચન કરે તે રસૈ સમાના
ઉદાન કંઠ કમલ બખાની ❀ શબ્દ કી ગતી કરૈ સો જની
વ્યાન સર્વ સરીર મેં જનય ❀ લોહી ફિરય પવન યહ માનય
ઉપ પ્રાણ સો પાંચય જનો ❀ કિલ કિલ છીક કરૈ સો માનો
દેવદત્ત જમુઆઈ લાઈ ❀ નાગ ડેકાર લેય સો જઈ
ધનનજય મરે પેટ ફુલાવય ❀ જલે કામ બહુત સો આવય
કુર્મ ચક્ષુ ઉપર જે સ્થાના ❀ ઢાકૈ નેત્ર ખોલૈ સો માના
પાંચ જ્ઞાન ઇન્દ્રી સે બન્ધા ❀ શબ્દ સ્પર્શ રૂપ રસ ગન્ધા

❀ દોહા ❀

શબ્દ કાન કે દ્વાર પર ॥ સ્પર્શ ઇન્દ્રી ચામ ।
રસ કા જીભ નિવાસ હૈ ॥ રૂપ નૈન પર જમ ॥ ૨૩

—: ચૌપાઈ :—

ગન્ધ નાક પર આસન લાઈ ❀ ગન્ધ સુગન્ધ પરજૈ હાઈ
પાંચ કુર્મ ઇન્દ્રી હૈ સોઈ ❀ લેન દેન હાથ પુનિ જોઈ
પગ ચલન ફિરન સો જના ❀ મુખ વાક ખાય સો માના
ગુદા ત્યાગ મલ લીંગ રતિ એકી ❀ પાંચ કુર્મ ઇન્દ્રી પુનિ તેકી
પાંચ અન્તઃ કરન બખાની ❀ મન બુદ્ધિ અહં ચિત્ત સૂરત જની
મન ચંચલ હૈ ત્રીન પ્રકારા ❀ તમ રજ સત ગુણૌ જે ધારા
નિશ્ચય કરન બુદ્ધિ કા કામા ❀ ઉત્તમ મધ્યમ કનીષ્ઠ સો નામા
અહં ત્રીન પ્રકારહિ જનો ❀ સત તમ રજ ગુણૌ સો માનો
ચિત્ત ત્રીન જે બડા પ્રધાના ❀ તમ રજ સતો ગુણુહિ જે જના

સુરતા ત્રીન પ્રકારહિ જની ॥ ધ્યાન માર્ગ સમુદે તે જ્ઞાની
જીવ જલ કા સંગ જે હોઈ ॥ ઉપર બર્ણન ઔર સખ જોઈ
જો દોહા ॥

પાંચ પ્રાણ પાંચ ઉપ પ્રાણ ॥ દસ ઈન્દ્રીય સો જન ।
પાંચ અન્તઃ કરણ હૈ ॥ છબીસ ચૈતન માન ॥ ૨૪

—: ચોપાઈ :—

સખ મીલ જલ સતાઈસ કહા ॥ જાગત વિશ્વ દેવ હૈ તાહાં
પાંચો પ્રાણ રહત હૈ સોઈ ॥ પાંચ જ્ઞાન પાંચ કર્મ ઈન્દ્રી જોઈ
મન બુદ્ધિ કહત જે નીકે ॥ મુક્ત લીંગ દેહ પુનિ જોઈ
જીવ જલ અકરહવાં જનો ॥ સ્વપ્ન અવસ્થા તેજસ માનો
ચાર પ્રાણ સુષુપ્તિ માર્ગો ॥ જીવહિ જલ છાં કહાઈ
પ્રયાગ દેવ તાહિકો ॥ કહિયે ॥ ઉસમે જ્ઞાન જરા નહિ લહિયે
સાત્વિક સુરતા જે તહાં હોઈ ॥ જીવ જલ રહે પુનિ દોઈ
તુરિયા અવસ્થા તાહિકો જનો ॥ જલ દેવ ઉસીક પહિયાનો
ચાર અવસ્થા ધસી કો કહેઉ ॥ ઉસમે ઔર અવસ્થા રહેજી

જો દોહા- ॥

જગૃત અવસ્થા મે પુનિ ॥ જગૃત હોત સો જન ।
જગૃત મે સ્વપ્ના સહી ॥ જગૃત સુષોપ્તિ માન ॥ ૨૫

—: ચોપાઈ :—

જગૃત મે તુરિયા જે હોઈ ॥ યહ અવસ્થા રહે ॥ જો દોઈ
સ્વપ્ન અવસ્થા જનો ॥ સોઈ ॥ સ્વપ્ના મે સ્વપ્ના જે હોઈ
સ્વપ્ના મે તુરિયા તુમ જનો ॥ યહ અવસ્થા પરખો તો માનો
સુષોપ્તિ અવસ્થા એકહિ ધારા ॥ ધસ મે દુસર નહિ પૈકારા
તુરિયા અવસ્થા ઉસકો કહિયે ॥ નિર્વિકલ્પ સવિકલ્પ જે ગહિયે
ત્રીસ જડ અવસ્થા જની ॥ ત્રીન અવસ્થા સમાધિ બખાની
ચાર સે ગ્યારહ જે પુનિ બચી ॥ જ્ઞાન અજ્ઞાન તત્વસે કહેજી
ઉપર અવસ્થા જે લિખ આયે ॥ ગુઢ તત્વ યહ જ્ઞાન કહાયે

કોઈ કોઈ સમજેગે આગે ❀ જ્ઞાન અધ્યાત્મિક જાડો પ્રિય લાગે
ઉત્તરે હિત મમકીન્હ બખાના ❀ યહ પરીશ્રમ મુક્ત કરી જના

❀ દોહા ❀

તામસ કરે ત્રીન ગુણ ॥ ભંવર લેય તહં બાસ ।

એકહિ કારી ત્રીન ફલ ॥ ભાંટા ઉંખ કપાસ ॥ ૨૬

—: ચૌપાઈ :—

તામસ એક પ્રકૃતી જના ❀ ત્રીનો ગુણ ધસસે પ્રગટના
જલ પૃથ્વી કહો બખાની ❀ સતગુણ જન્મ હુઆ સો માની
પૃથ્વી પવન આકાશ કુછ હોઈ ❀ રજ ગુણ પ્રગટ હુઆ સો જોઈ
અગ્નિ આકાશ પવન જો ભયઉ ❀ તમો ગુણ જન્મ હોત સો ગયઉ
હૃદય મેં એક કમલ બખાની ❀ પંખુરી બાર તાહિ મેં જાની
રજે તમો સતો ગુણ કહહી ❀ બારહ પંખુરી ગુણોસે અહહી
ચાર પંખુરી સતો ગુણ નીકા ❀ ચાર પંખુરી રજે ગુણ છકા
તમો ગુણ કી ચારહિ સોઈ ❀ યહી બિધિ કમલ કી રચના હોઈ
મન ભંવરા યહ કમલ પર બાસા ❀ પંખુરી પર ફિરત હૈ આસા
જો પંખુરી પર મનકા આસન ❀ વોચસન સ્વભાવ હોય પ્રકાશન

❀ દોહા ❀

સતો ગુણ કી પંખુરી જો ॥ સો મન હોય તે જાન ।

સતો ગુણ કી ક્રિયા યુનિ ॥ મન મે હોવય ભાન ॥ ૨૭

—: ચૌપાઈ :—

પંખુરી જો રજે ગુણ જના ❀ તહાં પર મન આસન કિયે માના
રજે ગુણ કા જિતના હૈ કામા ❀ મન મેં ઉદય હોત તે જામા
પંખુરી તમો ગુણ જાનો સોઈ ❀ મન વહાં રહે સમય જો હોઈ
તમો ગુણ વહ મન કા ભાવા ❀ વહી સમય વહ સમજ સો આવા
પંખુરી મન ગુણ કાહે જ્ઞાના ❀ સમજય સો બડ ચતુર સયાના
જો સમજય સાધન તે કરઈ ❀ સ્વર સે તત્વ જાની સો પરઈ
જો સાધન મેં ઉતરા સોઈ ❀ સતગુણ પર રાખે મન જોઈ

સતો ગુણ ભાવ સદા સો જનો ❀ વહ પુરુષ સમરથ બડ માનો
જિતને નર નારી જગ માહી ❀ સ્વાંસા ધારી જે હે તાહી
સખ કર વૃત્તી ફેર જે હોઈ ❀ પંખુરી ગુણ મન જનો સોઈ

❀ દોહા ❀

દુસર વૃત્તી બદલન પુનિ ॥ તુમ જનો જે સોય ।
બાહર જૈસા સંગ મિલૈ ॥ વહી ભાવ મન હોય ॥ ૨૮

—: ચોપાઈ :—

સતો ગુણ પર મન કા અસવારી ❀ આગે રજે ગુણ સંગ નિહારી
સતો ગુણ પંખુરી હોડ મન દેહી ❀ રજે ગુણ પર બંધ સો તેહી
રજ ગુણ ભાવ તે અન્દર જગા ❀ વહી કામ કરન સો લાગા
રજ ગુણ પંખુરી મન સ્થાના ❀ આગે તમો ગુણ કારણ જના
રજે ગુણ પંખુરી ત્યાગ મન દેહી ❀ તમો ગુણ પર જય સનેહી
તમો ગુણ ભાવ મન મેં આવા ❀ તમ ગુણ કર્મ કરન સો જવા

❀ દોહા ❀

મન સ્વભાવ કા ફેર પુનિ ॥ દો ભાંતિ સે જન ।
એક બાહર એક ભીતર ॥ યોગી જન પહિચાન ॥ ૨૯

—: ચોપાઈ :—

ચાર લગ્ન સો કહોં બખાની ❀ જગપતિ જૈમુનિ બડ સો માની
પૃથ્વી તત્વ પ્રભાવ બતાવા ❀ જગપતિ લગ્ન તારિ દો ગાવા
જૈમુની નીર તુમ જનો સોઈ ❀ પૃથ્વી પવન કેતકી જેઈ
અગ્ની આકાશ ખ્યાલ દો માનો ❀ એહિ બિધી ચાર લગ્ન પહિચનો
જગપતિ કામ પૂરન સો હોઈ ❀ જૈમુની મેં થોડા જનો જેઈ
કેતકી મેં જે હે સન્દેહ ❀ ખ્યાલ નાસ કરે સો તેહ
પાપ તીથી બાર જે સારા ❀ તત્વ પૃથ્વી હોય નિધારા
ઉત્તમ મેં ઉત્તમ જે હોઈ ❀ જગપતિ બડા કહત હે સોઈ
ક્ષતિનીર ચન્દ્ર વાર તીથી જના ❀ જે જગપતિ ઉત્તમ તે માના
ચન્દ્ર વાર પૃથ્વી પુનિ જેઈ ❀ તો જગપતિ મધ્યમ જે સોઈ

❀ દોહા ❀

પૃથ્વી એક હોય જે ॥ કનિષ્ઠ જગપતિ જન ।

જલ પૃથ્વી હોય પુનિ ॥ ઉત્તમ જૈમુનિ માન ॥ : ૩૦

—: ચોપાઈ :—

ચન્દ્ર પાખ તીથી જે હોઈ ❀ જલ મધ્યમ જૈમુનિ હૈ સોઈ
ચન્દ્ર બાર જલ મિલે તે જના ❀ જૈમુની કનિષ્ઠ તાહિ બખાના
વાર તિથી કહુ ના હોઈ ❀ જલ જૈમુની કનિષ્ઠ હૈ સોઈ
પાખ તિથી બાર પવન સો જનો ❀ અગ્ની તત્વ તાહિ પહિયાનો
યહ કેતકી ઉત્તમ હૈ સોઈ ❀ બિગૈ બનય કામના જેઈ
બાર પવન અગ્ની સો કહિયે ❀ સો કેતકી મધ્યમ સો લહિયે
અગ્ની પવન ચહૈ જે આસા ❀ તો કેતકી કનિષ્ઠ પ્રકાશા
આકાશ અગ્નિ જનો પુનિ સોઈ ❀ બાર તિથી અમછા જે હોઈ
તો બ્યાલહિ ઉત્તમ કર જના ❀ બાર અકાશ અગ્નિ મધ્યમ માના
આકાશ અગ્નિ દોનો હોઈ ❀ કનિષ્ઠ બ્યાલ નાસ સખ જેઈ

❀ દોહા ❀

ચાર લગ્ન જે હોત પુનિ ॥ ઉત્તમ મધ્યમ જનિ ।

કહે કબીર ધર્મનિસે ॥ કામ કરો તુમ માનિ ॥ ૩૧

—: ચોપાઈ :—

પ્રથમ કમલ કો કહત હો સોઈ ❀ મૂલ સ્થાન જે ઉસકા હોઈ
પંખુડી ચાર તાહિ મેં જનો ❀ રક્ત બર્ષુ એ તાહિ પહિયાનો
ગણપતિ દેવ તહાં કે રાજ ❀ છ સો જાપ જપહિં નિજ કાજ
દુસર કમલ કહોં પુનિ ગાઈ ❀ લીંગ સ્થાન જે તાહિ બતાઈ
રંગ હરા છે પંખુડી જનો ❀ સ્વાધૃષ્ઠાન નામ કમલકામાનો
ઉસકે દેવ બ્રહ્મા જ માના ❀ છ હજાર અજપા સો તાના
તીજ કમલ મુનો તુમ યોગી ❀ નાલી સ્થાન નીલા રંગ હોગી
પંખુડી આઠ તાહિ મેં સોઈ ❀ મણી ખરક નામ પુનિ જે હૈ
ચતુર ભુજ બિંધુ તહાંકે સ્વામી ❀ છે હજાર અજપા જે, પામી
ચૌથા કમલ હૃદય સ્થાના ❀ બારહિં પંખુડી તાહિ બખાના

❀ દોહા ❀

સંકેદ રંગ કે જો પુનિ ॥ અનહદ નામહિં જન ।

શિવ શંકર સ્વામી તહાં ॥ છ હજર અજપા માન ॥ ૩૨

—: ચોપાઈ :—

પંચવાં કમલ તે જો નીકે ❀ કન્ઠ સ્થાન વિશુદ્ધ તે જો
 સોલહ પંખુરી તાહિં મેં છાજે ❀ દેવ સરસ્વતી વાહી, મેં ગાજે
 એક હજર જપે અજપા જપા ❀ તખ યોગી સુખ પાવય અપા
 ત્રિકુટી મધ્ય એક કમલ અનૂપા ❀ પંખુરી ત્રીન તહાં સુર ભૂપા
 બ્રહ્મ રત્ન તાહિ પહિયાનો ❀ સ્વામી ચન્દ વહી કર માનો
 એક હજર અજપા 'સો જપના ❀ તખ સો હોય જગત દુઃખ સ્વપના
 સતવાં કમલ સુનો ધર્મદાસા ❀ ભકુટી સ્થાન તાહિં કા બાસા
 દો પત્તા વહી કમલ મેં જાનો ❀ આગાં ચક્ર તાહિ પહિયાનો
 ઉસકા દેવ આત્મ હૈ સોઈ ❀ જો સદા જગૃત પુનિ હોઈ
 એક હજર અજપા જો જપઈ ❀ તખ સુખ શાન્તિ મિલે સો અપઈ

❀ દોહા ❀

ગગન મંડલ કે મધ્ય પુનિ ॥ કમલ એક અનૂપ ।

ઉસકી સોલા કયા કહુ ॥ જનત યોગી ભૂપ ॥ ૩૩

—: ચોપાઈ :—

પંખુરી હજર તાહિ મેં માનો ❀ ખિલા બહુત સૂરજ સમ જાનો
 અઠવાં કમલ યાહિ કો જાના ❀ દેવ નિરંજન તાહિ પતિ માના
 એકીધશ હજર છસૌ જપા ❀ સમરથ યોગી જપે જો આપા
 વહી સ્થાન જો બડા કહિજે ❀ ઉસકે આગે ઓર કુછ લીજે
 નવમા કમલ કા કરો બખાના ❀ પંખુરી અસંખ્ય તાહિ મેં જાના
 બહુ પ્રકાશ હોય પુનિ તહવા ❀ સત્ય પુરુષ ઐઠે હૈ જહવાં
 ચહ સ્થાન કોઈ ખિરલા જાનય ❀ સમાધી અવસ્થા તાહિ બખાનય
 સખ યોગી મિલ કીન બખાના ❀ આઠ કમલ તક હદ કરિ જાના
 નવમા કમલ લાગ્ય બડ જાનો ❀ મોક્ષ સ્થાન ચેહી કો માનો

यवमा कमल पुरुष ने आदि ❀ सार शब्द स्मरण करो नदी

❀ दोहा ❀

वही पुरुष के नाम को ॥ करे ने स्मरण ध्यान ।

अंतहि भोक्ष हो नयगा ॥ धर्मदास यित भान ॥ ३४

॥ भिमेक ॥

—: योपाध :—

साधन यतुष्ट संपन्न होई ❀ सत्य पुरुष को ननय सोई
येतन पुरुष अमर है नीके ❀ नासमान जगत है लुके
ऐसा समझ नहि के होसो ❀ भिमेक नाम कहत हैं वोसो
लोक लोकान्त की ने भाया ❀ सभ को त्याग पुनि नेछ कराया
भेद शास्त्र का ज्ञान लल जना ❀ साया त्याग सोई सो भाना
उपराम समाधान भजानी ❀ तितिक्षा छडा लीन सो भानी
भिषयन से मन को ने रोके ❀ सभ पुनि कहत हैं ने सोके
सभ धन्दिन को भरा करे राखे ❀ सभ दम जनो संत सो लाखे
भेद शास्त्र गुरु पुनि सोई ❀ है भिश्वास अहुत सो नेछ
समाधान कहत ने जनो ❀ मन भिछेप होय ना भानो

❀ दोहा ❀

नारी को पुनि देण करे ॥ मन विषयम ना नय ।

ऐसे पुरुष को धन्य है ॥ सभ से भडा कदाय ॥ ३५

—: योपाध :—

धर्म को त्यागे साधन साथा ❀ उपराम वृत्ति कहत सो नथा
शीत सुधा आतप तृषा नेछ ❀ सहन करने स्वभाव ने होई
उसको तितिक्षा कहत है नके ❀ संत वेद सभ भानत वाडे
लाल भोक्ष होत पुनि ताहीं ❀ बन्धन नास होत पुनि वाहीं
है मुमुक्षता जनो ते ताको ❀ तुम पुनि जनो नाम सो वाडे
उपर साधन ने लिजि आवे ❀ पावन करे अधिकारी गाये
सो साक्षात अख का दीन्हा ❀ येही परीक्षा जनो, लीन्हा

❀ સાખી ❀

માલા તો કરમે ફિરે । જીલ ફિરે મુખ માહિ ।
 મનવાં તો દહુ દિશ ફિરે । યહ તો સુમિરન નાહિ ॥ ૩૬
 માલા ફેરત યુગ ગયા । મિટા, ન મન કા ફેર
 કરકા મનકા કારિ દે । મનકા મનકા ફેર ૩૭
 શ્વાસ બિના સુમિરન નહીં । ભય બિન ભક્તિ ન હોય
 પારસ મે પરદા રેહા । લોહા કંચન ફેસે હોય ૩૮
 જીવ નીકસા શરીર સે । સૌ સિંહ કા બેર
 સુમિરન દીન દયાલ કે । લે પહુંચાવય દોર ૩૯
 શબ્દ બિના સુરતિ આંધરી । કહોં કહોં કે ભય
 કાર ન પાવય શબ્દ । ફિર ફિર ભટકા ખાય ૪૦

—: ચૌપાઈ :—

જીવન જોખન રાજ મદ હોઈ ❀ અભિચલ રહે ના માનો કોઈ
 સતસંગત મેં જોળય દિન નીકે ❀ જીવન કા ફલ જાનવ જીકે

❀ સાખી ❀

બાજી ગર કા બાલકા । અંગ સર્પ લપટાયે
 બિસ વાકો ખ્યાપે નહીં । કુછ ગુરે મત પાયે ૪૧
 પાંચ તત્વો કે ભીતર । ગુપ્ત વસ્તુ અસ્થાન
 વિરલે મર્મ કોઈ પાઈ હે । ગુરે કે શબ્દ પ્રમાન ૪૨
 મત્ય નામ સતગુરે ધની । સત સાહજ સરદાર
 સાર શબ્દ હંસા ગહા । છોડો ભર્મ બિકાર ૪૩
 ગુરે તો એસા ચાહિયે । શિષ્ય સે કુછ ન લેય
 શિષ્ય તો એસા ચાહિયે । સખ કુછ અર્પન કર દેય ૪૪

—: ચૌપાઈ :—

ધર્મદાસ સેવા બહુ ફીન્હા ❀ સાહજ કબીરકો બસીકર લીન્હા
 એક દિવસ સાહજ અસ કહેણી ❀ તુમકો ઉત્તમ બસ્તુ બડી દેણી
 બંસ તુમાર જો હૈં સોઈ ❀ આચારીયે પદે યાપો તે જોઈ

કરે ઉપદેશ ભારત મેં તાર્હી ❀ જીવો કા કલ્યાન કરાર્હી
એસા શબ્દ સાહબકા જો હૈ ❀ ધર્મદાસ પુનિ સુના તો હૈ
બિનય કીન સાહબ સે સોઈ ❀ મેં બ્રહ્મચર્ય પાલો પુનિ દોઈ
હે પુરૂષ મેં ઇન્દ્રિય બસ કીન્હા ❀ કેસે બંસ જન્મ સો લીન્હા
તબ સતગુર કહા મુસકાઈ ❀ યહ ચિન્તા તુમ મત કરે આઈ
પારસ પાન આશીસ હૈ જોઈ ❀ આમીન કો પ્રહન કરાવય સોઈ
જો પુરૂષ તુમરે ઘર આવા ❀ ઉસકા દર્શન કહો અલી કરાવા

❀ દોહા ❀

ધર્મદાસ આમીન જી ॥ દર્શન કા મન તાર્હિ ।

સાહબ સે બિનય કરન લગે ॥ પૂરન કરિયે આર્હિ ॥ ૪૫

—: ચૌપાઈ :—

તબ સાહબ કહા અસ પાની ❀ મુક્તા મનિ આવો તુમ જાની
અતિ આધીન સુકૃત હઠ લાઈ ❀ તીન કો દર્શ દેવ તુમ આઈ
એક તેજ અકાશ સે આવા ❀ ધર્મદાસ આગન મેં છાવા
ઉસ તેજ સે એક સ્વરૂપા ❀ પ્રગટ હુઆ દેવ બડ રૂપા
તેહિ મુક્તા મણિ કર જો નામા ❀ દોનો દર્શ કીન સુખ જમા
સાહબ કબીર કે પદ બન્દે ❀ પતિ પાતન દોનો મનિ અનન્દે
ધર્મદાસ આમીન જી સોઈ ❀ મુક્તા મણી કો પુજેવ જોઈ
મુક્તા મણી સાહબ પગ લાગી ❀ ભે અદીષ્ટ અશ્વરિયે જગી
સાહબ કબીર ધર્મનિ સે ભાખા ❀ થેહી પુરૂષ આવય ધર્મ સાખા
દોનો બિનય કરન તબ લાગે ❀ સાહબ ચરન પડે ભર્મ ત્યાગે

❀ દોહા ❀

મુક્તા મણિ કા જન્મ પુનિ ॥ આય ગયા તે હોય ।

ઉત્તમ સમય સઘૈ પુનિ ॥ જન્મ લિયે તે જોય ॥ ૪૬

—: ચૌપાઈ :—

શુભર્હિ ચાર ધર્મસાસહિ જાના ❀ અન્ન ધન લુટાયે જો નાના
સોના ચાંદી બસ પુનિ સોઈ ❀ બહુત દાન મેં આપ્યો જોઈ

એક દિવસ અસ બના પ્રસંગા ૐ તર્ક બિવેશ કીન સતસંગા
બહુત તર્ક ધર્મદાસ કા દેખા ૐ એક લીલા તહાં કીન બીશેખા
તથા સતગુરુ બે અન્તર ધ્યાના ૐ ધર્મદાસ મન મેં પછતાના
॥ ધર્મદાસ કા વિનય ॥

—: ચોપાઈ :—

દયા કરો ગુરુ પુરણુ સ્વામી ૐ મેં નહિ જાના અન્તર યામી
હમ અજ્ઞાની તવ મર્મ ન જાના ૐ જાનિ ખૂઝિ ભુલેવ અભિમાના
દર્શન દેવ ગુરુ નામ સનેહી ૐ તુમ બિન દુઃખ પાવય મોરિ દેહી
ક્ષમે અપરાધ મોર પ્રભુ રાયા ૐ મોરે ચિત્ત બે અન્તર આયા
તુમહી સતગુરુ બ્રહ્મ સમાના ૐ મેં શિષ્ય અહોમહા અજ્ઞાના
બે કુબચન બાલને ભાપા ૐ માતા પિતા હૃદય નહિ રાખા
કરૂણા મય ગુરુ અન્તર્યામી ૐ કરૂં દયા અખ મોપર સ્વામી
સ્વામી આજ્ઞા સેવક ના માનય ૐ શર્મ દેખિ કર બહુત લજનય
ઉદ્ધિ સમ અવગુન મેં ખાની ૐ હમ મેં ભરા સાહબ તુમ જાની
રજકન ઉડે ગગન મેં સોઈ ૐ અસ દ્રેષ ગનિ શકે ના કોઈ
અનન્ત બ્રહ્માન્ડ અન્તે જીવ તાર્હી ૐ સખ કર પિતા તુમહી બે આર્હી
મમ બલ તવ મનહિ ન રાખો ૐ બે પ્રભુ દયા દર્શ રસ આખો
યહ અજ જીવ બલ ભરા સખર્હી ૐ તુમ ધર્મર બલો ન કબર્હી
બે દર્શન નહિ પાવો આજી ૐ તબે પ્રાણ મેં તુમરે કાણુ
હે સાહબ તુમ પથ બે દીન્હા ૐ તાતે તુમર્હી ખૂઝિ હમ લીન્હા
ૐ દોહા ૐ

ધર્મદાસ બિલખત બદન ॥ કરૂં દયા બહુ બિધિ કીન્હા ।

દર્શન બિન અતિ બિક્લ હૈ ॥ જલ બિન જીસે મીન ॥ ૪૦

—: ચોપાઈ :—

સાહબ કંબીર દયા ચીતે લાઈ ૐ ધર્મદાસ તથા દર્શન - પાઈ
દર્શન પાય ભયેઉ અનન્દા ૐ જીસે ચકોર મિલત હૈ ચંદા
ધર્મદાસ આમીન મત કીન્હા ૐ ગુરુ કો ભેટ આહી સો દીન્હા
આમીન કહેજી હર્ષ મન બેઈ ૐ બે સમ્યતિ આપન હૈ સોઈ

સો સતગુરુ કે ભેટ કરી દીજે ❀ દેવ હોય તસ પૂજા કરી
 દોનો જય સાહજ પદ બન્દે ❀ જનિ ભાગ્ય બહુ દોનો અનન્દે
 ધર્મદાસ કહ દોનો કર જોરી ❀ સાહજ મુનો બિનય એક મોરી
 સમ્પતિ હમાર જો હૈ સોઈ ❀ ગુરુ ચરન મેં ચરપો જોઈ
 તુઝી ભેંટ સ્વીકારો સ્વામી ❀ તુમ સજ ઘટ કે અન્તર યામી
 સાહજ કહા મુનો ધર્મદાસ ❀ વહ માયા હમ કા નહિ આસ
 ❀ દોહા ❀

જો ભેંટ તુમ દીન પુનિ ॥ વહ માયા સે જનન ।

સંત ગરીબ સેવા કરો ॥ એહી ખાત લો માન ॥ ૪૯

—: ચૌપાઈ :—

ધર્મદાસ આમિન જો નીકે ❀ સતગુરુ ચરન બીન્ય છકે
 મન કા ભાવ બિબિધ અનુરાગા ❀ નિજ ધૃષ્ટિ ભક્તિ બરમાખા
 પોષ્ય પ્રકાર પુજેવ બહુ ભાંતી ❀ આરતી કરે આનન્દ સોહાતી
 વહ આરતી નિચે લીખા સોઈ ❀ આમિન ધર્મદાસ કહ હોઈ
 આરતી

જૈ જૈ ! સત્ય કૃષ્ણીર

જય જય સત્ય કૃષ્ણીર

સત્ય નામ સત શુકિત

સત રૂપ સત નામી

જય જય સત્ય કૃષ્ણીર

વીગત કલેશ સત ધામી

ત્રીભુવન પતી સ્વામી

જૈ જૈ કૃષ્ણીરમ નાશક ભવ પીરમ

ધારેવ મનુજ શરીરમ શિશુ વર સર તીરમ

જય જય સત્ય કૃષ્ણીર

પરમ મનોહર રૂપમ પ્રભુ દીનન મુખ રાશી

કરો બિન્ય અવિનાસી તવ કાશીપુર વાશી

જય જય સત્ય કૃષ્ણીર

કમલ પત્ર શોભિત શોભા છત કેશે
નિલા ચલ પર રાજીત મુક્તા મણી જેસે

જય જય સત્ય કબીર

હસ ઉબારન કારન પ્રગટે તનધારી
પરખ રૂપ નિહાળી અવિચલ અવિકારી

જય જય સત્ય કબીર

સાહેબ કબીર કા આરતી

અગનીત અથ હારી

ધર્મદાસ બલિહારી

મહ મંગલકારી

જય જય સત્ય કબીર

—: ચૌપાઈ —

ધર્મદાસ સમ ગુર ભક્ત સોઈ ❀ દાનેશ્વર થોડે જમ હોઈ
જે આપન સખ સમ્પતિ કીન્હા ❀ ગુર ચરન અર્પન કર દીન્હા
સાહબ સમ ત્યાગી જમ મેં થોડે ❀ બડી ભેટ લીન્હ નહિ કોડે
ગુર શિષ્ય દોનો પુનિ જનો ❀ ત્યાગ દાન મે દોનો બખાનો
એક દિન સાહબ આયસુ દીન્હા ❀ ધર્મદાસ સુનિયે ધર્મ ચીન્હા
ગુર ગમ ભેદ મુક્તા મણી તાહી ❀ સખ અર્પન કર દેય તે પાહી
મુક્તા મણિ છવો સુખદાઈ ❀ કરે ઉપદેશ ચિન્તા ના રાઈ
સતગુર બચન માનિ પુનિ લીન્હા ❀ મુક્તા મણિ કો ગાદી દીન્હા

❀ દોહા ❀

નૌતમ સુરતિ કા અશ હૈ ॥ મુક્તા મણી સો જન ।

સાહબ કબીર કે આજ્ઞા સે ॥ આયે જગત મે માન ॥ ૪૯

—: ચૌપાઈ :—

પ્રિય સગજન સુનો મન લાઈ ❀ ચૌકા આરતિ સતગુર ધર્મધ
ચૌકા આરતી કાં બડા મહાતમ ❀ ગુર ગમ ભેદ જાનૈ જો આતમ
જો ગુર આચરન મુજ્ઞ સોઈ ❀ ઘટ લીતર ભેદ જાનૈ પુનિ વોઈ

સ્વર તત્વ લગ્ન પહિયાનૈ ❀ તીથી બાર પાળ બે માન
ચલાઉ આનન્દ દોઈ પ્રકારા ❀ યહ સખ બનિ બિધી કૈસારા
વહી આરતી કરન કે યોગુ ❀ ઉસમે ફલ પાંચય સખ લોગુ
બંશ ગાદી કા બે ઉપદેશા ❀ સારા ભારત મેં ફૈલા હૈ બેષા
કલ્પ વૃક્ષ સમ તે યહ બેલી ❀ ભારત માહિ મોક્ષ પદ દલી
સૈકડો સિદ્ધ હુવે યહ માહી ❀ સાહબ કબીર કી દયા સો આહી
ધર્મદાસ આમીન કી સેવા ❀ જિસસે બસ બે સતગુરૂ દેવા
યહ પ્રતાપ ધર્મદાસ કા બનો ❀ બડ પુરૂષ યહ રીતિ બખાનો
ધર્મદાસ કે પચવાં પીઠી ❀ પ્રમોદ હુવે બે ધર્મ કે સીઠી
પ્રમોદ સાહબ આચરીયે સોઈ ❀ સંત સમાજ બડી લિયે બેઈ

❀ દોહા ❀

સંત જમાત લિયે પુનિ ॥ આયે દિલ્લી માહિં ।
જમુના તીરે ઉતરિ પડે ॥ બજે નગરા તાહિં ॥ ૫૦

—: ચોપાઈ :—

અકબર મહલ સે મુના તે સોઈ ❀ ડંકા બાજ્ય કવન કા બેઈ
ભય બન્દ કરાવો વોસો ❀ એસા હુકુમ કીન પુનિ તોસો
ડંકા બન્દ સિપાહી કીન્હા ❀ પ્રમોદ સાહબ કહિ પુનિ દીન્હા
ડંકા બન્દ તો બન્દ રહોઈ ❀ કોઈ ડંકા બાજ્ય ના બેઈ
ધર એસા બના પ્રસંગા ❀ અનુચર ડંકા બજવંચ મનરંગા
ડંકા કા શબ્દ બાહર સો નાહી ❀ બડા આશ્ચર્ય ભયે પુનિ તાહી
બિરબલ કહા શાહ મુનિ લેહુ ❀ જમુના તીર સંત બડ તેહુ
ઉન ડંકા તુમ બન્દ કરાઈ ❀ રાજ ડંકા બન્દ હોઈ બેઈ
થોડા સૈના વજરહિં કીન્હા ❀ અકબર બિરબલ કો લીન્હા
હાથી પર ચઢી ચલે પુનિ સોઈ ❀ પ્રમોદ સાહબ કા દર્શન બેઈ

❀ દોહા ❀

ધર એસા હોત બયા ॥ ગુરૂ પ્રમોદહિં સોય
હાથી માફક પત્થર બે ॥ તાહિ પર ચઢિ બેય ॥ ૫૧

—: ચૌપાઈ :—

પત્થર પર ચઢિ આગે જાઈ ❀ અકબર કે બડ આશ્ચર્ય આઈ
 અકબર હાથી સે ઉતરે નીચે ❀ બિનય કરન લગે માનિ મન ઊંચે
 પ્રમોદ બાલ રૂપ સે ધારી ❀ અકબર સમક્ષ આયે જન તારી
 અકબર દેખ પડે સો ચરના ❀ પીર પીર કહિ બોલે મુખ કરના
 અકબર બિનય કરન પુનિ લાગે ❀ આપ પ્રભાવ પત્થર જડ ત્યાગે
 આપ થે પત્થર પર જળ સોઈ ❀ વર્ષ સાઠ કર લાગત જોઈ
 અબ તો ઉમર દશ વર્ષ કા જાના ❀ સિંધ કવન તુમ કહો બખાના
 પ્રમોદ સાહબ બોલે હર્ષાઈ ❀ બાદશાહ અકબરહિ મુનાઈ

❀ દોહા ❀

હિન્દુ કા સત્તગુરુ સહી ॥ મુસલમાન કા પીર ।

સાત કીપ નૌ ખડ મેં ॥ એકેહિ સાહબ કબીર ॥ પર

—: ચૌપાઈ :—

ઉંનકા શિષ્ય મેં પુનિ હોઈ ❀ પ્રમોદ સાહબ કહા જો સોઈ
 અકબર મુનિ બહુ હયાને ❀ બિનય બહુત ધીન મન માને
 અકબર કહા પ્રમોદ ગુરુ સૈસે ❀ સાહબ કબીર ખુદા સમ એસે
 હિન્દુ યવન કા બડ તકરારા ❀ સાહબ પ્રભાવ દિખાયો સારા
 અજાની જીવ બહુ તે કાલા ❀ સાહબ કે નાસ રચે બહુ જલા
 વો તો ખુદા આપય હોઈ ❀ કોઈ રીત નાસે ના સોઈ
 દેવ મુની પૈગમ્બર બના ❀ સબ સે બડા સાહબ કા જાના
 દોનો મેં સમ્પ કરાયો સોઈ ❀ બડા કામ ભારત મા હોઈ
 સાહબ કબીર સમ્પ કા જાના ❀ હમકો બહુત પ્રિય થહ આના
 વહી જ્ઞાન હમ પાલન કરહો ❀ હિન્દુ આઠ યવન દિન રહહો
 ખુદા ધંધર જળ એકહી હોઈ ❀ અપને ભેદ કાહે કે જોઈ
 હે સાહબ દયા ચિત લાવો ❀ સહર મેં ચલો મેહમાન કહાવો
 પ્રમોદ ગુરુ જો બહુ હર્ષાઈ ❀ જુમ્મા મહજ્જ મેં લે આઈ
 સાત્વિક ભોજન સો જલ દીન્હા ❀ આસન પબિત્ર સંત કે ઝીન્હા
 અકબર બિનય ધીન બહુ ભાંતી ❀ ડંકા હમાર બાજ્ય દિન રાતી

❀ दोहा ❀

आपन डंका तुमहिं पुनि ॥ हिन्दमें बनवो सोय ।
कोई रोकन हार नहीं ॥ ऐसी बनयन भम होय ॥ ५३

—: चौपाई :—

आपन मोहर छाप यलोई ❀ उसको रोक सकै ना कोई
अकबर गांव देत तो लागे ❀ प्रमोद कहा हम कुछ नहीं रागे
सभ देश अपना है सोई ❀ गांव में बहुत राग है जेई
डंका जव तूमरै जानै ❀ कोई संत न छोडो अकानै
प्रमोद साहज बिदा तब भागी ❀ नै घोष साथ बिदा ले त्यागी
अकबर कहा सभा के भाई ❀ नै हो जाला पीर की ताई
भंगल शब्द अकबर का जनी ❀ जाला नाम जालक का भानी
प्रमोद गुड़ जे जाला पीरा ❀ नै नै शब्द हुवा गम्भीरा
पीर नाम सिद्ध पुनि जनी ❀ अकबर ऐसा कीन अपनावी
सोई नाम आगे यति आवा ❀ प्रमोद गुड़ जाला पीर कहावा
धर्मदास के जे गादी भाई ❀ आयरिये नाम नीचे दर्शाई

❀ दोहा ❀

मध्य भारत पुटेल भंड ॥ आदो गढ पुनि जन ।
साहज कपीर प्रथम हैं ॥ धर्मदास पुनि मान ॥ ५८

—: चौपाई :—

मुक्ता मणी सुदर्शन पुनि जेई ❀ उनके कुलपति नाम हैं सोई
उनको प्रमोद केवल जनो ❀ अमोल नाम सोई पहियानो
सुरति सनेही है हक्क नामा ❀ जेहि घर नाम सदा जित्नाभा
पाक नाम साहज से जनो ❀ इनके तीन शिष्य सो भानो
पूरन साहज पुरखान पुर सोई ❀ साहज गणेश इतुहा पटना जेई
प्रगट नाम से धीरेज हैं नीके ❀ उग्र से दया नाम जे लडे
दया नाम दो साध अपनाई ❀ एक नाद एक भिन्द से भानी
गृन्ध भनि नाम भरसिया भाई ❀ इनको नाद सज्जि कहाई

ખર્તમાન ગૃન્ધ મનિ હૈં સોઈ ❀ દામા ખેડા બિન્દ પુનિ જોઈ
 દોનો સ્થાન આશ્રમ બડા તાર્હી ❀ બહુતકે સંત રહે તહાં વાર્હી
 નાદ ખરસિયા ગૃન્ધ મુનિ સોઈ ❀ ઉનસે પ્રકાશ મણિ લે જોઈ
 ઉનસે ઉદય નામ બખાના ❀ ખર્તમાન મેં હૈં સો જાના
 યહ સખ આચારિયે મધ્ય પ્રદેશા ❀ છત્તીસ ગઢ કહત સખ ખેષા
 સદ્ અન્ય જૈસા પુનિ ગાર્હ ❀ વહી સિદ્ધાન્ત જો મહિ લિખાઈ
 ॥ ઇતિ શ્રી ધર્મદાસ કા પ્રસંગ સમાપ્ત ॥

॥ પલટુ સાહબ કા પ્રસંગ ॥

❀ દોહા ❀

ઉત્તર હિન્દ યુપી પ્રાન્ત ॥ ગંગા સરયુ પાસ ।

બડે સમરથ પુરૂષ લે ॥ હૈં સાહબ કા આસ ॥ ૫૫

—: ચોપાઈ :—

પ્રિય સજ્જન મુનો મન લાઈ ❀ પલટુ સાહબ શ્રી સમ્પ્રદાઈ
 સાહબ કબીર સે ચલિ આઈ ❀ સો નીચે મેં દેવ દર્શાઈ
 સાહબ કબીર આદિ ગુરૂ નીકે ❀ દયા દાસ કો પ્રથમ મિલે છકે
 યહ પુષ્ટી કે કારન માર્હી ❀ પલટુ સાહબ શ્રી બાનીમ આર્હી
 સત્ય નામ કા કીય બખાના ❀ હંસ બંદી છોર સાહબ શબ્દ જાના
 સિધ્ધ પુરૂષ સમાધી પૂજ ❀ પાન પરવાના અમૃત ઘટ સૂઝા
 સત્તગુરૂ બંદગી સહજ યોગ ધ્યાના ❀ સાહબ કબીર કા હે યહ જ્ઞાના
 ઉપર વસ્તુ જો લિખ આયે ❀ સાહબ કબીર જગ મેં પ્રગટાયે
 સાહબ કબીર યહ વરતુ સોઈ ❀ દયા દાસ કો દર્શાયો હોઈ
 દર્શાયેક પીલી પલટુ જો નીકે ❀ દયા દાસ સે જાનો છકે
 બંદી છોર શબ્દ હૈં સોઈ ❀ પલટુ સાહબ તારીફ કીન હોઈ

❀ દોહા ❀

બંદી છોર કહાઇયા ॥ બલખ શહર મંજાર ।

હૂટી બંદી બેષ કા ॥ ધન્ય ધન્ય કહું સંસાર ॥ ૫૬

—: ચોપાઈ :—

સન્તો જેહલ બલખ મેં હોઈ ❀ સાહબ કબીર છોડાયેવ સોઈ

तब से हुवा भन्दी छोर नामा ❀ साहज्य कीन वेषकर कामा
 पलद् साहज्य कुन्डलिया भानी ❀ पत्ता नम्बर तीरसठ जनी
 कुन्डलिया ऐकसो ऐकसठ माना ❀ साहज्य कबीर का कीन भजाना
 सतो समजय यही प्रसंगा ❀ जिनकी बुद्धि भिन्न जस गंगा
 साहज्य कबीर की भस्तु सोध ❀ जिनको भिला सिद्ध ले ओध
 यह भस्तु अबहीं पुनि आहीं ❀ कोध कोध जनत हैं ताहीं
 पलद् साहज्य की सम्प्रदाई ❀ भडे भडे पुरुष सिद्ध ले आध
 दिनकर शुभ गुण्य आरिज गाथा ❀ आगे लिपों सोध मैं कथा
 वो सभ्य भड समरथ ले नीके ❀ अनन्त एव उधारेव लके
 वह कथा भड ललीत है सोध ❀ भाव्य श्रवन अनन्द होय नेध

॥ रेभता ॥

कबीर साहज्य सिद्ध दयादास निश्च ❀ भया मन भौल की देभो कला
 भाँडरी लक्ष्ति अपार करी ❀ तिनके लये भीरभ लक्ष्ति भला
 यारी के बूझा गुलाल लये ❀ तब लीजानन्द की पुरी कला
 रघुवीर गोविन्द का नाम जपो ❀ तिनके लये पलद् रामलला
 ❀ दोहा ❀

युपी प्रान्त के मध्य में ॥ यह पुरुष सभ जन ।

साहज्य कबीर का साज है ॥ तपस्वी कथा भजान ॥ प७

—: औपाध :—

साहज्य कबीर काशी के भाहीं ❀ आवत संत दयादास ताहीं
 दया दास साहज्य से सोध ❀ ज्ञान करै भहु तर्क मन नेध
 पूरन करी काशी श्री लीला ❀ अन्तर ध्यान लये प्रलु शीला
 दयादास मन में पछिताना ❀ आत्म कल्याण भस्तु न जना
 साहज्य भिरह में द्विरै दिन राती ❀ भोजन जल कुछ नाहि सोहाती
 साहज्य कबीर में सुरता लागी ❀ दयादास भस्त है त्यागी
 संत लेष डो सभ पुनि त्यागा ❀ साहज्य प्रेम मन में अनुरागा
 प्रिय सन्नजन यह है जग रीती ❀ पास रहे भहु होय ना भीती
 कहन सुनन गुण्य अवगुण्य होध ❀ संग रहेस जनत है सोध
 दिन अवगुण्य कुछ देजन आवा ❀ धससे प्रेम पुरन न गावा
 संग छुटे गुण्य याद ने आवय ❀ प्रेम भदय हुना होध नवय
 शुभ गुण्य जिन का पारभ कीन्हा ❀ ऐसे पुरुष प्रेम भड दीन्हा

दयादास की लक्ष्मि गड देणी ॐ साहज कभीर प्रगट ले पेणी
दया दास सत्तगुरु के देणा ॐ दौड यरण पर पडे परेणा
ॐ दोहा ॐ

साहज कभीर सो पुनि ॥ कर गही लीन्ह उकाय ।
दोनो भैठे आनन्द में ॥ आसन समय सोहाय ॥ पद

—: चौपाई :—

दयादास भिनय गहु करहीं ॐ साहज अर्थ सुनो भम तरहीं
आपय ये जण काशीम सोई ॐ ना पहियाना में पुनि नेह
आपै ले जण अन्तर ध्याना ॐ तण से भम यह दशा सो जना
आप के सरन में हो सोई ॐ बट लीतर ज्ञान है ने वोई
ने अधिकारी पूरन जना ॐ तो वह भेद कहे भिलगाना
गहुत प्रेम देणा जण साहज ॐ कहेजि भेद बट लव का नायण
लव धन प्राण ओ सुरता ॐ और अस्तु धर्ममें गहु धता
ध्यान भिड़ंग कहेजि समझाई ॐ राज योग पद्धति से भाई
काम शान्ती होय ने ज्ञाना ॐ वोही समझायेव कृपा निधाना
साहज कभीर आशीसतण दीन्हा ॐ तुमरेम आगे साण दोई कीन्हा
है परम हंस रूप ने तोरा ॐ धर्ममें लक्षित गहुत अस नेरा
ॐ दोहा ॐ

आप की भुक्छा पूरन ला ॥ हम प्रस्थान कुंठें सोय ।

ध्यान सेवा करते रहे ॥ कहैं कभीर पुनि लेय ॥ पद

—: चौपाई :—

सत्तगुरु ने तण अन्तर ध्याना ॐ दयादास गडा दुःख भाना
साहज के भिरहम अयेताई दोई ॐ सेवक द्वारा लगे पुनि सोई
साहज कभीर ने ध्यान सिखाया ॐ वही क्रिया में लगे हर्षाया
दयादास का भया मन सोई ॐ उनका शिष्य भिरम देव दोई
उनकर शिष्य यारम हैं ताहीं ॐ उनकर शिष्य गाविर ने आहीं
उपर लिखेव संत के नेई ॐ परम हंस अवस्थम सोई
पुष्पा साहज पाटीदार गजानी ॐ ध्यान अवस्था सो जण भानी

ઉત્તર હિન્દ કાશીધામની પાસે વનમાં પલટ સાહેબના આચાર્ય
શ્રી દયાદાસ સાહેબને કબીર સાહેબે દર્શન દીધા.

उत्तम समुदाय गड ने पक्षी ❀ तोता भयना डायल ते अम्छी
 जूझा पर जिम्हारी आनी ❀ यने शरीर पर रमय सो भानी
 जूझा साहज समरथ बे सोध ❀ साहज कभीर की क्रिया होध
 ❀ होहा ❀

जूझा कूला गगन बे ॥ षं'क नाल गहि भूल ।
 ना उपजे ना भिन से ॥ सदा कूल का कूल ॥ ६०
 ॥ गुलाल साहज का वृत्तान्त ॥

—: चौपाई:—

उपर होहा ने पुनि आवा ❀ जूझा साहज ते पुनि गावा
 ध्यान योग क्रिया सम्पादा ❀ उपर होहा में पुनि जहा
 जूझा साहज का शिष्यै जनो ❀ गुलाल और जगज्जन भानो
 होनो लुदा सो गादी थापी ❀ होनो प्रभाव उतर में व्यापी
 पुरज अयोध्या गाल पुरा ❀ जूझा गुलाल जहां के सुरा
 गुलाल साहज गालपुर ताहीं ❀ लुडकुडा गांव जमींदारै नाहीं
 पूर्व सुकृत जगृत होध ❀ जूझा साहज मिले पुनि सोध
 सेवा करि दिनको अस कीन्हा ❀ घट का बेद सभ कही दीन्हा
 सत्य नाम जोलो मुभदाध ❀ सणही पाप ने यही लोढ
 रहनी कहुनी सभ समझायेव ❀ गुलाल गोदा में ध्यान लगायेव
 भडा प्रभाव सिद्धि पुनि आध ❀ गुलाल साहज जड धर्म हैलाध
 ❀ होहा ❀

उत्तर हिन्द काशी पुरी ॥ राम नगर के राव ।
 यह राज का राज पुनि ॥ लुडकुडा गांव सो आव ॥

—: चौपाई:—

राज तरङ्ग ओक तासीलदारा ❀ भरदन सिंह नाम तेहि प्यारा
 गुलाल साहज की लक्षित नेध ❀ राज धन अर्थेव सेवम होध
 गुलाल कहा भदन से आहीं ❀ यह पैसा डम डो नहि आहीं
 राम नगर बेजै नहि कणहीं ❀ राज बल जिम्हारेव तणहीं

ਐਕੇ ਦਿਨ ਨ੍ਰੁਪ ਨਾਭ ਅਸਵਾਰਾ ॥ ਭੁਡਕੁਲਾ ਗਾਂਵ ਆਏ ਤਤਸਾਰਾ
 ਭੁਡਕੁਲਾ ਗਾਮ ਦੇ ਸਰਹਦ ਮਾਫੀ ॥ ਕਰੀ ਘੜਾ ਛੁਆ ਪੁਨਿ ਟਾਫੀ
 ਮਾਨੋ ਰੋੜੀ ਡੇਢ ਉਥੇ ਲੀਨ੍ਹਾ ॥ ਗਯ ਆਗੇ ਡੇ ਪਗ ਨਹਿੰ ਦੀਨ੍ਹਾ
 ਮਛਾਵਤ ਘੁੱਤ ਮਾਰ ਸੋ ਮਾਰਾ ॥ ਡੇ ਪਾਂਧ ਆਏ ਤਥਾਂ ਯਮੀਦਾਰਾ
 ਰਾਜ ਡੇ ਨਮਸਕਾਰੈ ਕੀਨ੍ਹਾ ॥ ਛਾਥੀ ਥਲੇ ਨਹੀਂ ਕਾਰਨ ਥੀਨ੍ਹਾ
 ਰਾਜ ਸੇ ਭਿਨਧ ਸਭ ਕਰਹੀਂ ॥ ਛਾਥੀ ਨਿਰਾਪਰਾਧੀ ਧੁਮ ਮਰਹੀ
 ਸਮਰਥ ਸਾਂਤ ਨੇ ਐਕੇ ਘਿਰਾਨੇ ॥ ਸਾਢਘ ਕਘੀਰ ਪਾਂਧ ਦੇ ਛਾਥੈ
 ॥ ਡੇਛਾ ॥

ਧਛ ਸੁਨਿ ਨ੍ਰੁਪ ਔਰ ਪੁਨਿ ॥ ਉਤਰੇ ਛਾਥੀਸ ਸੋਧ ।

ਪਗਸੇ ਸਭ ਥਲਨ ਲਗੇ ॥ ਪੀਠੇ ਗਯ ਤੇ ਛੋਧ ॥ ੬੨

—: ਚੌਪਾਛ :—

ਅਨੁਧਰ ਸਹਿਤ ਰਾਜ ਪੁਨਿ ਸੋਧ ॥ ਗੁਲਾਲ ਦੇ ਆਥ੍ਰਮ ਆਏ ਨੇਧ
 ਸਾਂਤੋ ਸਹਿਤ ਲਯਨ ਸੋ ਗਾਵਧ ॥ ਸਾਢਘ ਗੁਲਾਲ ਅਥ੍ਰ ਘਤਲਾਵਧ
 ਮਧੰਨ ਸਿੰਛ ਰਾਜ ਡੇ ਨੇਧ ॥ ਛੁਦਧ ਕਾਪਿ ਉਛਾ ਪੁਨਿ ਸੋਧ
 ਕਛੇਭੀ ਗੁਲਾਲ ਦੇ ਪਗੇ ਸੋ ਲਾਗੀ ॥ ਮਮ ਲਾਯ ਹੈ ਛਾਥ ਤਵ ਧ੍ਰਾਗੀ
 ਤਥ ਨਰਪਾਲ ਸਲਾ ਮੇਂ ਆਏ ॥ ਗੁਲਾਲ ਸਾਢਘ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਿਖਾਏ
 ਆਸਨ ਸਿਧ ਸੇ ਗਗਨ, ਮੇਂ ਨਧ ॥ ਰਾਜ ਡੇ ਕਛੇਭੀ ਸਮਨਧ
 ਆਥ੍ਰਮ ਮਾਧਾ ਧੁਮ ਸਭ, ਲੇਛੁ ॥ ਛਮ ਧਛਾਂ ਸੇ ਨਾਤ ਪੁਨਿ ਤੇਛੁ
 ਮਧੰਨ ਸਿੰਛ ਡੇ ਕੁੱਛ ਨਹਿੰ ਕਛੇਭੀ ॥ ਆਪੜੀ ਘਸ੍ਰੁ ਧਛਾਂ ਸਭ ਰਛੇਭੀ
 ਨ੍ਰੁਪ ਪ੍ਰਭਾਵ ਥੇਛੀ ਯਥਾ ਦੇਖਾ ॥ ਥਕਿਤ ਲਧੇ ਘਛੁ ਟਾਛਿ ਭਿਧੇਧਾ
 ਰਾਜ ਭਿਨਧ ਕਰੈ ਘਛੁ ਲਾਂਟੀ ॥ ਨੀਧੇ, ਆਵੋ ਸਿਧ ਸੋਛਾਟੀ
 ॥ ਡੇਛਾ ॥

ਸਾਢਘ ਗੁਲਾਲ ਨੀਧੇ ਆਏ ॥ ਨ੍ਰੁਪਤਿ ਪੜੇ ਪਗ ਮਾਛਿ ।

ਰਾਜ ਅਨੁਧਰੋ ਵਨ੍ਦਨ ਭੀਧੇ ॥ ਮਧੰਨ ਸਿੰਛ ਪੁਨਿ ਆਛਿ ॥ ੬੩

—: ਚੌਪਾਛ :—

ਗੁਲਾਲ ਕੀਨ ਧ੍ਰਮ ਉਪਦੇਸ਼ਾ ॥ ਨ੍ਰੁਪ ਪਸੰਦ ਮਨ ਮੇ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾ
 ਧੁਪਤਿ ਭਿਨਧ ਕਰਨ ਸੋ ਲਾਗੇ ॥ ਸਮਰਥ ਗੁਲਾਲ ਦੇ ਪੁਨਿ ਆਗੇ

આપહિ યહાં બિરાજે સોઈ ❀ ધન્ય રાજ પ્રભ સખ હોઈ
મદન સિહ કે પુન્ય પ્રતાપા ❀ દર્શન હુઆ હમે જે આપા
રાજા કે ઉપદેશ સો કીન્હા ❀ રાજકુટુંબ ગુરૂ મત્રહિ લીન્હા
પાંચેય ગાંવ ભેટ મેં દીન્હો ❀ વહ ગુલાલ સાહબ નહિ લીન્હો
બહુત પ્રેમ જે હડ બતલાઈ ❀ તામ્ર પત્ર પર સો લિખ બઈ
સાહબ ગુલાલ ભીખાનંદ ચીન્હા ❀ વહ જગીર કબજા નહિ કીન્હા
ખીછે સંતો કબજા તાહી ❀ બર્તમાન તક રહા જે વાહી
પાંચ ગાંવ જગીર હં મોટી ❀ અન્ન ક્ષેત્ર બડ આશ્રમ રોટી

❀ દોહા ❀

હાથ જોડિ દોનો પુનિ ॥ નૃપ જે શીષ નવાય ।
આત્મ જ્ઞાન કલ્યાન કે ॥ પૃષ્ઠા અતિ હર્ષાય ॥ ૬૪

—: ચોપાઈ :—

કહે ગુલાલ ભૂપતિ સુનિ લેહુ ❀ ત્યાગ વિના સુખ હૈ નહિ તેહુ
માયા બહુત ન રાખય સોઈ ❀ ખાય ખર્ચે પરમારથ જોઈ
કન્યન માયા આવય તાહી ❀ સેવમ વહ લગાવય આહી
બહુત સુખી સિરમન્તો નીકે ❀ બહુ પ્રકાર માયા હૈ જીકે
આસન ફૂલન કેર લગાઈ ❀ અતર પુલેલ સુગંધ રૈલાઈ
પુત્ર પુત્રી નારિ સંગ જનો ❀ કરે અનન્દ બહુત સો માનો
એક દિન કાલ પહુંચા જઈ ❀ એ સખ કોઈ કામ ન આઈ
બહુત પરપંચ કરી દામ કમાયો ❀ પુત્રન હિત રાખિ પુનિ જાયો
સોના ચાંદી ખાક બહુ ખાઈ ❀ મરને કો મન મેં નહિ આઈ
સોખ કરત બહુ તનકો ભયજી ❀ સો તન જંગલ મેં જલ ગયજી
ચાર દિનન કા,યહ જગ મેલા ❀ ખસ કો છોડ કર ગયા અકેલા
મુલ તત્વ જે ના પહિચાના ❀ યહ માયા કોઈ કામ ન આના

❀ દોહા ❀

ઘટ ભીતર મેં જે પુનિ ॥ દેખા અસ્તુ સોય ।
વહી તત્વ નિજ સાર હૈ ॥ ગુરૂ સમજાયવ જોય ॥ ૬૫

—: ચૌપાઈ :—

કથની જ્ઞાન છુટૈ છજાસૂ ❀ રહની આચરન જ્ઞાન સુપાસૂ
સાર શબ્દ નિઃ અક્ષર રૂપા ❀ જનનત વહ કોઈ સંત સ્વરૂપા
સહજ માર્ગ એ ધ્યાન લગાઈ ❀ સુન્ન સમાધિ તબૈ હોય બઈ
સહજય ખ્યાલ તેહિ હૈ આરા ❀ ધારા માનો તેલ કા બેરા
મગન કે બીચ મેં તત્વ હૈ સોઈ ❀ ઉસકો જની મગન મન હોઈ
અભિરલ ભક્તિ જમુ ઉર જગા ❀ તુરિયા સે લયે પુનિ ત્યાગા
ત્રીન કાલ મેં જગય વહ જોતી ❀ ઉસી મેં સુરતા આનન્દ હોતી
યોગ કી યુક્તિ બરાબર જની ❀ જ્ઞાન ધ્યાન સખ સમઝ કે માની
સંગમ અસી ઘાટ કે માઈ ❀ સહસ કોટિ બડ ઉચ્ચ હૈ તાઈ
જંગલ એક તહાં બડ દેખા ❀ હદ અનહદ કે પાર બિશેખા
❀ દોહા ❀

માર્ગ બીચ મેં લાવુ હૈ ॥ કુન્ડલી શક્તિ સોય ।

ઉસકો અપને હિત કરી ॥ સહજે મેં ખસ હોય ॥ ૬૬

—: ચૌપાઈ :—

ગગન મધ્ય મેં જો પુનિ જના ❀ સહસ કમલ દલ પુનિ સો માના
તહાં ઝિલમિલ બડા પુનિ હોઈ ❀ પવન ચડે અકાશ મેં સોઈ
કરૈ તુફાન ડાકીન સાકીન ❀ ગુર મમ બેદ સે ચિન્તા નાહીન
બંક કે નાલ પર હૈ બારીકા ❀ જો કોઈ આય સંત પુનિ નીકા
ઉસી ગલી કે બીચ સોહાઈ ❀ હદ અનહદ કે પાર જો બઈ
તેહિ ઉપર સુરતા ચઢિ બઈ ❀ સહસ કોટિ બડ ઉચ્ચ બતલાઈ
સિંહ એક તહાં પુનિ રહઈ ❀ ઉસકો જનિ મત સો કરઈ
એક નદી તહાં બઠી સોહાઈ ❀ કર્મની લર્મની નામ સો ગાઈ
ઉસી નદી કે બીચ જલ જનો ❀ કમલ અનન્ત ખીલે બહુ માનો
જો કોઈ સૂર બાર તહાં આઈ ❀ પૈરત હોય પુખી નહિ બઈ
❀ દોહા ❀

નૃપતિ સુનો વ્રમ જો પુનિ ॥ જહા તત્વોં કા ખાનિ ।

વહી તત્વો પદ્ધિયાન કર ॥ દિરૈ સો જહી માનિ ॥ ૬૭

—: ચૌપાઈ :—

દહદહા દિવાલ કદન હોં સોઈ ❀ જો કોઈ સંત દેખા જો દોઈ

ઉસી કોટ કે ઉપર જાઈ ❀ તખ તુમકો કુછ દેખન આઈ
વહાં દિદાર સાહબ કો કરના ❀ યહ સખ જાનિ તખૈ જીવ તરના
હદ અનહદ બીચ મૈદાના ❀ વહાં જય આનન્દ સો માના
ઉતર શીશ ધરૈ પુનિ સોઈ ❀ દચ્છિન પગ જાનો તુમ ઓઈ
શખદ અવાજ હોય પુનિ તાહી ❀ કરને કા કુછ કામ ના આહી
જ્ઞાન ધ્યાન દોનો વહાં હારે ❀ કીન સમાધિ નીર્મીકલ્પ જો સારે
અન્દ્ર સૂરજ કી ગતિ હૈ નાહી ❀ તહાં કી ખાત મુનો નૃપ આહી
ખુશી આનન્દ હોય ચેહુ ઔરા ❀ પરમાનન્દ રૂપ મે જોરા
કહા ગુલાલ નૃપતિ સે સોઈ ❀ આત્મ કલ્યાન એહી બીધી હોઈ
સાહબ કબીર લાયે ચહા જ્ઞાના ❀ હમકો મિલા દયા ઉત જાના
સો મેં તુમહે કહેવ સમુઝાઈ ❀ સમજી કરો આનન્દ હોય જાઈ

॥ લીખા સાહબ કા વૃતાન્ત ॥

❀ દોહા ❀

બ્રાહ્મણ કહત તાહિ કો ॥ એક બ્રહ્મ સે ખેલ ।
કહે ગુલાલ સો બ્રહ્મણ ॥ ઔર જનેઉ ખેલ ॥

—: ચોપાઈ :—

સાહબ ગુલાલ કે શિષ્ય હૈ નીકે ❀ લીખા નન્દ કો પહિચાનો જીકે
ચોખા જાતિ કહત સખ કોઈ ❀ મમ જો મુના સન્ત મુખ હોઈ
લીખા યોગ ધ્યાન બહુ ચીન્હા ❀ રાજ યોગ હઠ રોનો કીન્હા
બહુ પ્રભાવ હુઆ હૈ ધનકૈ ❀ કરે બખાન જન બહુ ઉનકૈ
એક જૈન સંત પુનિ આયે ❀ સુરજ અથઈ ગયે સો ભાયે
લીખા ભોજન કે લિયે પુછા ❀ કહેવ સંત આજ ના કુછા
અયયે હંસ ભોજન જલ નાહી ❀ હમાર ધર્મ નેમ હૈ તાહી
લીખા સાહબ દયા ઉર આઈ ❀ સંત આશ્રમ બૂખા રહ જાઈ
જૈન સંત આસન દિયે સોઈ ❀ ભોજન તૈયાર કરાયેવ હોઈ
અપને શક્તિ કે પ્રભાવા ❀ સુર્ય સમ તેજ નભમે પ્રગટાવા

❀ દોહા ❀

ભીખા સાહબ કરત ભે ॥ જૈન સંત કે હેત ।

ભય જગાયે સંત કે ॥ કહ ભોજન કરિ હેત ॥ ૬૯

—: ચોપાઈ :—

ભોજન લિયે નીકલે સંત સોઈ ❀ સૂરજ દેવ આનન્દ મન હોઈ
 ભોજન લે આયે ભીખા પાસે ❀ તહાં તો પ્રકાશ ગુપ્ત લા આસે
 જૈન સંત ચક્રિત હોય ગયજી ❀ ભીખા કા પ્રભાવ યહ ભયજી
 ભીખા કે ચરન પુનિ લાગે ❀ મન મેં પ્રેમ બહુત અનુરાગે
 ભીખા સાહબ કા શિષ્ય હોઈ ❀ આગે ચતુર ભુજ નામ લા ભેઈ
 કાશીપુરી રામગઢ જનો ❀ કીના રામ એક આગઢ માનો
 ભીખા કે આશ્રમ પર આયે ❀ ભીખા ઉનકા બિબેક કરાયે
 ભોજન લિયે પૂછા પુનિ સોઈ ❀ મદીરા માંસ કહા પુનિ હોઈ
 ભીખા કે મન દુઃખ હો ગયજી ❀ કીના રામ કે કહત સો ભયજી
 સંત ભક્ત પુનિ નિજ હિત સોઈ ❀ દુસર કે દુખ દેય નહિ આઈ

❀ દોહા ❀

ધર્મ હમાર અહિન્સક હૈ ॥ માંસ દાર કુછ નાહિ ।

સાહબ કબીર આજ્ઞા બે ॥ ક્રીસીક ન રૂવે તાહિ ॥ ૭૦

—: ચોપાઈ :—

કીનારામ તબ ઉઠે રિસાઈ ❀ નિજ પ્રભાવ તબહી ફેલાઈ
 આશ્રમ પાસે કુવાં તલાવા ❀ સખ મેં મદિરા સો ભરિ જવા
 સખ કોઈ આય કહન સો લાગે ❀ આપન પ્રભાવ ભીખા સો ભગે
 ભીખા સાહબ તોત્ર દૃષ્ટી ડાલા ❀ કીનારામ તબ લયે ખેડાલા
 સિદ્ધી પ્રભાવ સખ ચલ જહી ❀ એક ગરીબ નિર્બલ હોઈ આહી
 મેલી બિલા રહા ન વાહાં ❀ સતો ગુણ સક્તિ રહે પુનિ જહાં
 ભીખા કે ચરન પરિ ગયજી ❀ આપન જલ લામા માગત ભયજી
 સાર્વિક ભોજન તબ સો દીન્હા ❀ નિજ આશ્રમ ગવન તબ કીન્હા
 સમરથ માહિ ઉભય ગુણ આયે ❀ દુઃખ દેવે અરૂ મુખ ઉપભયે
 ગરીબ દુઃખી શરણાગતી આઈ ❀ પવિત્ર ભક્ત સેવા ચિત લાઈ

તિનકો સુખી કરત હૈ તાહી ❀ બહુ પ્રકાર'કા યત્ન કરાહી
પાપ અનીતિ અભિમાની ગાવા ❀ ઉનકો નાના દુઃખ ઉપજવા
આગે પ્રસંગ મૈ કહો પુનિતા ❀ ભીખા કીનારામ કા નીતા
કીનારામ નેમ યહ રાખા ❀ મમ ગાદી સંત જો ભાખા
દર્શન કરિ ભીખા કા આવય ❀ તખ વહ સન્ત શાન્તી પદ પાવય

❀ દોહા ❀

વહ નેમ તો ચલત હૈ ॥ અબહી તો પુનિ જન ।

ઓઘડ સંત સખ આવહી ॥ ભીખા સમાધી માન ॥ ૭૧

—: ચોપાઈ :—

કાશી રામનગર જો સોઈ ❀ રાજધાની શહર હૈ જોઈ
એક સમય અસ બના પ્રસંગા ❀ તહાં કે કુંવર આયે સતસંગા
ભીખા સાહબ બોખાર મૈ હોઈ ❀ રાજ કુંવર કો આવત જોઈ
વહ બોખાર કો અસ પુનિ કહેજી ❀ મીર્ગ ચર્મ પરજય તુમ રહેજી
બોખાર ચર્મ પર કીન સવારી ❀ ભીખા ચરન કુંવર શીર ધારી
મીગચર્મ બહુ દાવૈ તાહી ❀ રાજ કુંવર પુછા પુનિ આહી
ભીખા કહા બોખાર કે કોપા ❀ મૃગ ચર્મ કાપત હૈ તોપા
બુખાર કરે બાત મૈ બાધા ❀ ધસસે મીર્ગ ચર્મ પર સાંધા
આપ ગવન કરૈ જો જબહી ❀ બોખાર કો લેલુંગા તખહી
રાજકુંવર કહ પુનિ સોઈ ❀ હરદમ લિયે હટાવો જોઈ
સાહબ કહા કર્મ બલવાના ❀ બોગે બિના જય ન જના

❀ દોહા ❀

કર્મ બહુત બલવાન હૈ ॥ મુનો રાજ કુમાર ।

સખ છવો એહિ મા પડે ॥ સબે ભોગવન હાર ॥ ૭૨

—: ચોપાઈ :—

પાંચ તત્વ અનાદિ કહિયે ❀ કર્મહિં સે પુનિ જો યહ રહિયે
ભગવાન નિરંજન ૐ જો જનો ❀ આદિ શક્તિ માતાહિ બખાનો
દોનો કર્મ સે કીન્હ અરંબા ❀ પ્રથમ સૃષ્ટી રચેવ જગદંબા
બ્રહ્મા વિષ્ણુ ઔર મહેશા ❀ મુર્ચ પાંચ દેવ ઔર ગણેશા

कर्महिं धनको प्रेरणा दीन्हा ❀ सृष्टी कर्म वार रयी दीन्हा
 प्रसा को उत्पन्न को कामा ❀ विष्णु पालक हैं सत नमा
 इन्द्र दौ करे षड् समर्थ मानो ❀ तीन देव यह काम में ननो
 धन्य कर्म तुम षड् पलवाना ❀ तीनो देव नयेव नाना
 और देव श्री क्या गति होई ❀ एव बराबर नायत सोई
 याद सुय में कर्म षड् लागे ❀ तीन काल इरे नम नगा

❀ दोहा ❀

समय पर हाथर होत है ॥ चन्द्र सुय हो नान ।

समय आपन चुकै नहीं ॥ कर्म प्रभाव सो मान ॥ ७३

—: शोपाई :—

जितने तारा आकाश के भाई ❀ इरे सदा एक छन कल नाही
 नौ ग्रह कर्महिं प्रेरणा ननो ❀ सुख दुःख एवहिं इल दे मानो
 जितने देव हैं स्वर्ग के भाई ❀ आपन कर्म इल सण भोभाई
 कर्म से देव पदवी पाई ❀ कर्म से हँस्य सो होई नई
 कर्महिं निश्चर है अवतारा ❀ कर्महिं किन्तर नाथै ते सारा
 गनधर्व गान कर्म से करही ❀ देवसभा में सण को सुख लरही
 नलयर थलयर नलयर सोई ❀ अनन्त एव गिन सकै ना होई
 ये सण नन्म जहां सोलीन्हा ❀ सो सण ननो कर्म आधीन्हा
 होई राज अभिन्त नो सोई ❀ यह सण कर्म का कारण होई
 होई आनन्द करे यहु लांती ❀ होई पुकारे पुनि दिन राती

❀ दोहा ❀

स्वर्ग नत है एव नो ॥ अपने कर्मसे नान ।

नक में दुःख सहत है ॥ हाथ पुकारत मान ॥ ७४

—: शोपाई :—

रागी भीमार लयकर सोई ❀ कर्महिं से तुम ननो होई
 एक के भाये क्षेत्र छवाई ❀ एक ताप में दौडा नई
 एक के भाये चर देराई ❀ एक भोजा शिर धरे ते नई
 कबी हाथ हाथ तुम देणो ❀ कबी पुण पुण तुम लेणो

યહ સખ પ્રભાવ કર્મ કા જનો ૐ જૈસે ક્રિયા વૈસે ફલ માનો
 ચૈતન સખ મેં એક બખાના ૐ કર્મ શુભાશુભ પૃથક બહુ જન
 પાપ કરત મન ન માનૈ ૐ દુઃખ જખ પડે તખે સો જનો
 દુઃખી દરીદ્ર જો કોઈ દેખો ૐ મન વિચાર કર્મહિસે પેખો
 બહુ પ્રકાર સુખ સમ્પતિ હોઈ ૐ જીવો સખે કર્મ બસ હોઈ
 માન પાન કર્મ સે તાહી ૐ તીનો તાપ કર્મ સે આહી
 ધૃત્વર સ્પૃષ્ટિમ જીવ એક સમાના ૐ એક સુખી એક દુઃખી કયો જના
 સો સખ જનો કર્મ પ્રભાવા ૐ સુખ ઔર દુઃખ કર્મ લે આવા
 ૐ દોહા ૐ

જડ સ્વરૂપ જો કર્મ હૈ ॥ હલન ચલન ગતિ નાહિ ।
 રાજ કુમાર પ્રશ્ન ક્રીયા ॥ આવત કૈસે તાહિ ॥ ૭૫

—: ચૌપાઈ :—

કર્મ મેં ચૈતન કા નહિ બાશા ૐ કૈસે ગતી કરૈ નિજ જસા
 જીવ કા કર્મ કૈસે સંચોગા ૐ કૈસે મિલૌ ઉપબવય સોગા
 એક ચૈતન એક જડ બખાની ૐ દોનો બિરોધ ભાસ સો માની
 જીવોં કહિ અશુભ જો કર્મ ૐ વહ જીવ દુઃખ ચાહૈ નહિ ભરમા
 કર્મહિ જડ કહા પુનિ હોઈ ૐ સ્વયમ શક્તિ ગતી ન વોઈ
 દુઃખ ઔર સુખ કર્મ સે કહેજી ૐ યહ સંસાર ચલત જો ભયજી
 રાજકુમાર પ્રશ્ન પુનિ જની ૐ લીખા કહા બિચિત્ર શી બાની
 અનન્ત કોટિ બ્રહ્માન્ડ જો સોઈ ૐ અનન્ત જીવ ઉસે મેં સખ હોઈ
 અનન્ત જીવ કર્મ બહુ જનો ૐ એક જીવ કા બહુ કર્મ બખાનો
 એસે અનન્ત જીવ બહુ આહી ૐ ઈનકા લેખ લેય તે વાહી
 ૐ દોહા ૐ

સખ કે ઉપર વોઈ હૈ ॥ સત્ય પુરૂષ જો સોય ।
 યહ શક્તિ આદ્રધ્ય લયો ॥ જનત બિરલા કોય ॥ ૭૬

—: ચૌપાઈ :—

વહ શક્તિ આદ્રધ્ય કહાઈ ૐ ઉસકી તાકત બર્ણી ન બાઈ

कोई के दृष्टीम आवत नाहीं ॐ भइ योगी जनत है ताहीं
 सभ ज्यों का कर्म इस सोई ॐ वही शक्ति मिलावय नेई
 वही शक्ति सत्य पुरुषहि नामा ॐ कोई कहै, अहं धृष्टर ने धामा
 शुभ अरु अशुभ कर्म है नेई ॐ सभ ज्यों का जनत सोई
 रात दिवस कर्म बहुत होता ॐ बेप्पा ले वह शक्ति है नेता
 कर्म में लल पडत सो नाहीं ॐ तत्र राई सभ जनो ताहीं
 है भलवान भडी वह शक्ती ॐ सभ में रहे सभ में वह क्षिती
 कर्म का संलग्न वही करावय ॐ उसकी लीला भर्त्सि न अवय
 छतने देव प्रभट जग भाई ॐ सभ के उपर वह तत्व रहाई
 शुभ अरु अशुभ कर्म अपि भई ॐ बोही अनि मोक्ष पद पाई
 आवा अभन होय ना ताहीं ॐ राज कुमार सभजो तुम बाई
 राज कुंवर के आनन्द होई ॐ पगे लागि वीन्य कीन सोई
 राज कुंवर जण यति गयजि ॐ बीप्पा पुजार के लेत सो भयजि
 भडा पुरुष का यह है शीती ॐ धृष्टर नेम राणे कर प्रीती

ॐ दोहा ॐ

बीप्पा साहज के शिष्य हो ॥ अक अतुर लुग जन ।

दूसरे गोविन्द साहज है ॥ भडा प्रभाव सो भान ॥ ७७

—: योपाई :—

युपी प्रान्त आगमभट जनो ॐ उसके पश्चिम दिशा ज्ञानो
 गांव अहीरवडी है पुनि सोई ॐ गोविन्द साहज तहां के नेई
 अहिरोलीगांव भडा आश्रम होई ॐ संत विद्वान रहे बहुत सोई
 गोविन्द साहज में भडा प्रभाव ॐ सिद्धि सभ के देवन में आवा
 गोविन्द साहज की भडी सभाधी ॐ जप में अक भेता भड साधी
 आठ दिवस तक भेता रहाई ॐ अगहन दशमी तीथी भराई
 हमको जहां तक मिला तपासी ॐ मन्तो मुण मुना ते नसी
 सो हम यहां कीन प्रकाश ॐ ये सभ हैं कबीर साहज का दासा
 गोविन्द साहज का शिष्य हैं सोई ॐ पलटु साहज ज्ञानो नेई
 अवधपुरी में जहां श्री रामा ॐ पलटु साहज तहां किया विद्याभा

॥ पलटु साहज का प्रसंग ॥

❀ दोहा ❀

पलटू साहज जे हुये ॥ भडे सिंध पुनि जन ।

गोविन्द साहज के शिष्य है ॥ अवधपुरी सो मान ॥ ७८

पलटू साहज का जन्म जपानी ❀ भान्त युपी जलाल पुर जनी
जलाल पुर गांव आनीक भाई ❀ पलटू साहज जन्मे पुनि ताहीं
आलापन से लक्षित भहु लावा ❀ साधु भक्त का संग करावा
गोविन्द साहज को गुरु कीन्हा ❀ घट बीतर सेव जातायेव यीन्हा
ध्यान जोग भहुत सो कीन्हा ❀ भड प्रभाव उनमे - भा लीन्हा
ध्यान ज्ञान भहुत सो जगा ❀ पवित्र मन से भहुत है त्यागा
हेलआद सुलउदीला ❀ है नवाज नीती मे' तौला
आग अक भडा विशाला ❀ पलटू साहज तहां रहे कुछ काला
पलटू साहज का सेवा करही ❀ भावी आग का जनो तरही
अक समय अस बना प्रसंगा ❀ पुत्र नवाज भयजि भित्रको संगा

❀ दोहा ❀

सरयु नदी अस्नान के ॥ भये' भित्रो के साथ ।

देव योगे दुणी भयो ॥ कोर ना लागे हाथ ॥ ७९

—: चौपाई :—

यह सभाचार नवाज का होर ❀ सभ अनुसर दौरे पुनि सोर
भरा लारा भीला पुनि जनी ❀ नवाज दुःख न जय जपानी
अकही पुत्र नवाज का कहेजि ❀ रांज कुटुम्भ रोंवे सभ लयजि
होहाकारे हुआ सभे भाई ❀ अे भिपति से कवन अयाध
आगका भावी पुनि ताहां आर ❀ नवाज को अतान्त सुनार
पलटू साहज का कीन्हा जपाना ❀ भावी भहुत भक्त सयाना
नवाज कहा यलो जल्दी सोर ❀ लहारा ले आये पुनि ते जेड
पलटू के पग गातक डारी ❀ नवाज भिनय कीन भहु भारी
पलटू साहज दया यित आर ❀ लहास कोडरी मे' रभवाड
वहां जय जन्म कर लीन्हा ❀ साहज कथीर पार्यना कीन्हा

❀ દોહા ❀

સાહબ કે પ્રભાવ સે ॥ સખ કુછ આનન્દ હોય ।

સહબદા સહવન હુવા ॥ ધન્ય હૈ પલટુ સોય ॥ ૮૦

—: ચોપાઈ :—

રાજ કુવંર સહવન હોઈ ❀ પગે પડા પલટુ કે સોઈ
 નવાબ બેગમ કુટુમ્બ સખ ઝારી ❀ સખડો અચરજ ભાવર ભારી
 માતા પિતા કે અંદન કીન્દા ❀ સખડો સલામત યોગ્ય તે લીન્દા
 બિન્ય કરૈ પલટુકા તાહી ❀ બેગમ નવાબ પગે સો આહી
 રાજ કુટુમ્બ સખ જનો સોઈ ❀ પલટુ સાહબ કા શિષ્ય જો હોઈ
 અલક્ષ ભોજન સખ જો ત્યાગા ❀ ખુદા સમક્ષ પ્રતિજ્ઞા લાગા
 એક દિન રાજ મહલ મા હાલી ❀ પુજેવ બનિ નિજ ભગ્યશાલી
 નવાબ બેગમ દોનો પુનિ સોઈ ❀ પલટુ સાહબકે આગે ખડે જોઈ
 ખડે ભાગ્ય હમ તુમકો પાવા ❀ હમરે કુલ એક જોતી રહાવા
 બહ જોતી છુઝ ગય સોઈ ❀ કિર પ્રકાશ મે લાયેવ હોઈ
 હમ સખ કર તુમ પીર દહાઈ ❀ બીસ્ત કા રાહ તુમહી અતલાઈ
 ❀ દોહો ❀

બડા ઉપકાર હૈ પ્રભુ ॥ હમ પર કૃપા નિધાન ।

હમ અપને ગુરૂ પીર કે ॥ આધા રાજ દો દાન ॥ ૮૧

—: ચોપાઈ :—

એસા ઉદાર મુની જખ બાની ❀ પલટુ સાહબ બહુત બખાની
 પલટુ સાહબ દહા પુનિ સોઈ ❀ ગુરૂ મેં ભાવ તુમ્હાર હમ જોઈ
 દિનુ રાજ માયા યહ નાહી હ હમ નહિ લો હમહી ના આહી
 બહુત ધન સમ્પતિ જો હોઈ ❀ લક્ષિત્ત મન લાગય ન સોઈ
 બહુત માયા જહાં પુનિ તાહી હ દામ કોધ લોભ બહુ આહી
 સાહબ દબીરદી દયા તે જનો ❀ આપે ત્યાગ દીન પહિચાનો
 પલટુ સાહબ કા ધન્ય ભેરાગા હ સાંચા મન મેં રહા વહ, ત્યાગા
 સાહબ દબીર દુષ્ટ નહિ લીન્દા ❀ દિલ્લી રાજ સિદ્દેન્દર દીના
 બહુરાબ દો જો શીખ્ય કીન્દા ❀ એ સખ બેંદગે બહુત ધન દીન્દા

પલટુ કહેઉ ત્યાગ પર સોઈ ❀ વહ અરીલ નીચે લિખા દોઈ
॥ અરીલ ॥

તુરી બહુત સે થીં અમીરી બલખ કી

દિયા મદને છોડિ આસ સખ બલક કી

ચીથરા પહિર લગોટી સાકા કર ગયા

અરે હાં હો પલટુ રહા અખાડે કા ચાર ફકીરી લે ગયા
ગોરખ કાલા કપ મેં લેકર દ્રવ્ય કો

બારા બપું મુકદેવ તબ ના ગલંકો

દત્રા ત્રેયે સનકાદિમાયા તબ કેતના

અરે હાં હો પલટુ રહે અખાડે કા ચાર હમારે ચેતના

—: ચોપાઈ :—

જો જન્મા સોઈ મરિ ગયજી ❀ પાછે કોઈ ના આવત લયજી
આયા હૈ સખ જીવ તુમ જનો ❀ બલા યાદ અચમ્લા માનો
પલટુ કહે સુનો તુમ રાજી ❀ સાંચા જ્ઞાન તુમહે બતલાઉ
સુરનર મુનિ સખહી મરિ જઈ ❀ રાજ રંક કાલ ધરિ ખાઈ
લીમ કો દેખ જગત ડેરાઈ ❀ વહ લીમકો કાલને ખાઈ
કાંચ મહલ મે જનો તાહી ❀ સખે જીવ બલા હૈ વાંહી
દસહિ માસ બનત મેં લાગા ❀ એકે છણી નાસ લે ત્યાગા
સખ કોઈ રોવત સ્વારથ માહી ❀ ચેતન ગયા દેખા કોઈ નાહી
કચ્ચા મહલ બનાયો તાહી ❀ દશ દરવાજા બીચ હૈ વાહી
રયત સખ કચ્ચા તુમ જનો ❀ ગયા નિકર ચેતન કો માનો
હોય પૈર સખ વહ હૈ તાહી ❀ નાક કાન મુખ સખ જો આહી

❀ દોહા ❀

કાલ બડા બલવાન હૈ ॥ સુનો શાહ તુમ સોય ॥

સખહિન મારિ લેત હૈ ॥ કોઈ ન ઉબરત જોય ॥ ૮૨

—: ચોપાઈ :—

કાલ કે ફદમ તે હોય જઈ ❀ આપન જોર ચલય ન આઈ

निकल गया असवार जे ओध ॐ सुन्न पडा सहर सथ होध
 पादशाह दुनिया का ताही ॐ सथ डोध भडे हुकुम मे आही
 तेल कुलेल लगायेव जना ॐ होय हें देह भाक ते माना
 आये तुम जगत में सोध ॐ भांघ मुकी जनो होध
 भाही हाथ जयगे वहां ॐ भाय तमाया जम डा तहां
 चार जानि जग एव भजाना ॐ अन्डज पिन्डज अस्थावर माना
 डिभज्यो योनि कहत सथ डोध ॐ इसमे एव रहे भड सोध
 सात प्रकार उत्पति एव कहिये ॐ शण्ड स्पर्श रूप रस लहिये
 गंध वासना धृच्छा ॐ होध सात रीत एव जन्मय सोध
 अहुत एव शण्ड से जनो ॐ आवाज होत पिन्ड से मानो

ॐ दोहा ॐ

पादल में जय होत है ॥ भडा गर्जना जन ।

उत्पन्न होत अहु एव है ॥ ताहि शण्ड डो मान ॥ ८३

—: चौपाई —

मैथुन क्रिया से पुनि होध ॐ स्पर्श से एव जन्मे, जेध
 नर नारी क दृष्टी ओक ताही ॐ गर्भा औधान रहे पुनि वाही
 रूप सृष्टी कहत हें सोध ॐ आगे रस डा अर्धुन होध
 रस में अहुत एव उत्पन्ना ॐ ठन्डा गर्भ मध्यम से जनो
 गन्ध सुगंध दोनो में जनो ॐ गर्भ शितौ से पहचानो
 अहुत एव शरीर से धारा ॐ गंध उत्पन्न यही डो कारा
 भासना अहुत बलिन है जेध ॐ जूत योनि उत्पन्न है सोध
 धृच्छा सृष्टि सिद्ध डा नीके ॐ स्वयं प्रगट होत हें एके
 सिद्ध धृच्छा है पुनि वोही ॐ जग हित प्रगट होय पुनि जेही
 आपन कर्म धारन ना गावा ॐ जग हित प्रगट से देह धरावा
 सिद्ध पुरुष की यह हें लीला ॐ डोध समझेना परम शरीला

ॐ दोहा ॐ

स्वधृच्छा से प्रगट है ॥ डोध कर्म न ताहि ।

जग एव डे देत डो ॥ से तुम जनो आदि ॥ ८४

—: यौपार्ध :—

यौरासी लाभ योनि का धारा ❀ सिद्ध पुत्र हैं सभ से न्यारा
सिद्ध पुत्रों ने कहलाय ❀ जगमें प्रगट होय ने आध
आपन मोक्ष न कारन तेहीं ❀ दुसर एव सुणी करै वेहीं
अयोनी प्रगट होत है भानो ❀ रज वीर्य से उनहे न जनो
पन्य विषय उनके है नाहीं ❀ रज तम गुण वहां ना लहीं
काम आदि दमल ना वहां ❀ पापनद अज्ञान नहीं है ताहां
कोई साधन से नारा न होय ❀ तेज प्रकाश छाया न लोय
ने आह्वय सो करी देखावय ❀ धर्म नियम सोय पलटावय
झिन्तू भंडे पुत्रपन का लावा ❀ धर्म नियम राखे श्रुती गावा
भडा कारण ने पडि लोय ❀ तो कबहीं वह नियम पलटाय
यह एव लभत है यौरासी ❀ नृप तुम सुनो भात भडी हांसी
राज कुटुम्ब सभ भंडे आरी ❀ भोगम सहित सुनत सभ नारी

❀ दोहा ❀

प्रथम एव अकाश में ॥ लय मुनि ने सोय ।

पवन प्रेष्टा पाय कर ॥ मेघ संग जय होय ॥ ८५

—: यौपार्ध :—

भारि मेघ संग नीचे आध ❀ कोय वनस्पतीम लय समाध
जैसा कर्म का है सन्सकारा ❀ वही से एव शरीर सो धारा
वनस्पती है ने वह सोय ❀ नर नारी सेवन करै लोय
रज वीर्य साथ एव ते आवा ❀ भी पुत्र संधोग करावा
ने वीर्य होय ते अधिकार ❀ पुत्र रूप जन्मे सो आध
रज ने होय ताहि विप्रेया ❀ पुत्री जन्म जनो तुम पेया
दोनो सभ होय ने वेहीं ❀ नपुंसक जन्म जनो ने तेहीं
भालक भालकी जन्म सो जनो ❀ दुसर कारण और है भानो
प्राण भीमार के उपर आता ❀ भीरला जनत है कोय ताता
तबहीं एव गरल में लोय ❀ रज वीर्य ओके दिन मिलाय

पाये छःवे दिन ले जनो ❀ पुष्ट पुष्ट होय तहां सो भानो
सात आठ दिन डे ते माहीं ❀ इना उठय बाटा होय नहो
जीस दिवस में शरीरि क काया ❀ अकार जनन लगा सो जया
सवा भास का जण होय नहो ❀ शीस अकार जुदा ले आध
हो भास पर ले पुनि सारा ❀ जुल नह निरसन सो धारा
अढाई महीना में है पेटा ❀ जुदा पडा भानो डोह लेटा

❀ दोहा ❀

आर पांय भास पुनि ॥ हाइ इय अंगुरी जन ।

भांस त्वया अठन लगा ॥ यह तुम जनो भान ॥ ८६

—: चौपाई :—

सतवे भास पूरन होय सोध ❀ गर्भ तैयार कहत है नेध
आठ भास पर स्वांसा जनो ❀ आठ सहित सो पुनि पहिचानो
नवमे भास येत ला बोध ❀ अष्टत जन्म याद ला सोध
जठर अग्नि का तिछन तापा ❀ महा दुःख जहां एव डे व्यापा
दुसर ताप गर्भ का सोध ❀ शीस नीचे पग उपर होध
तीसर दुःख अडा ले कहेजि ❀ मैला वृत्र दुर्गंध अड रहेजि
नीचे भुज अग्न्या का लयजि ❀ वही राह भल आवत गयजि
तीन ताप यह गर्भ का कहेजि ❀ एव का दुःख अष्टत सो लयजि
वह दुःख अडा वर्धना नय ❀ याद होत भूछा होय आध
भात पिता डोह रक्षन नाहीं ❀ ईश्वर सिवाय डोह ना ताहीं
यह एव जम अष्टत दुःख पावा ❀ साढण से जीनती जीन अष्ट लावा

❀ दोहा ❀

हे प्रभु दीन दयाल-हो ॥ आप के सरन में सोय ।

भम अपराध क्षमा करो ॥ पल जलो ना तोय ॥ ८७

—: चौपाई :—

तुम सरण्य समर-हो सोध ❀ मैं अज्ञान माया अस होध
यह अड कष्ट से कोटो मोहीं ❀ धर्म लज्जि ध्यान करो तोहीं
दीना नाथे अधम उधारन ❀ ओक पवन प्रगट किया तारन

જન્મ હુઆ તેહિ પુનિ બારા ❀ કર્મ ક્ષેત્ર મેં સો પગ ધારા
જળે કુષ્ટ બહુ ચિન્તા હોઈ ❀ જ્ઞાન ધૈરાગ્ય આવય તખ સોઈ
સમસાન ગર્ભ બાસ કે માહી ❀ સતસંગ જ્ઞાન ચરિત્ર મેં તાહી
ધન સમ્પતિ કુટુંબ સખ નાસી ❀ તહાં ધૈરાગ્ય આવય પુનિ આસી

❀ દોહા ❀

આય જન્મ જગમેં લિયા ॥ ભૂલે જ્ઞાન તુરન્ત ।
વહ દુઃખ મેં રોવન લગે ॥ કહાં કહાં કરન્ત ॥

—: ચોપાઈ :—

બાલક દુઃખ સે રોદન કરહી ❀ ચેના કુટુંબ આનન્દ બહુ ભાંહી
પાન દુધ બીસ્ટ મુત્ર કારા ❀ બડ અજ્ઞાન ખાટ મેં કારા
અતિ અધીન પર બસમેં ભયજી ❀ બડી લાચાર દશા યહ કહેજી
જ્ઞાન બુદ્ધિ બલ નહિ તાહી ❀ કુછ કરિ શકત જો હૈ નાહી
પશુ મનુષ્ય દેશ કયા જાતી ❀ નર નારી કયા ધર્મ કહાતી
કુછ ભાન ચેને તો નાહી ❀ જસ અધકાર કુવમ્ પડાહી
હમ તુમ સખ કર યહ ગતિ ભયજી ❀ અનન્ત બાર ગીન્તી ના રહેજી
બહુ અજ્ઞાન લચાર દુઃખી તાહી ❀ બડે ભયેવ ભુલેવ સખ આહી
યાદ કરો વહ સમય કા સોઈ ❀ ગર્ભ માહિ બાહેર દુઃખ હોઈ
કોઈ પુનિ કા હૈ જો આત્મ ❀ ગર્ભ કષ્ટ બડા ભવ ખાતમ

❀ દોહા ❀

યહ ચૈતન જો આત્મા ॥ હૈ અબીનાસી સોય ।
દુઃખ સુખ અનન્ત હોતલા ॥ બનત નાહી કોય ॥ ૮૮

—: ચોપાઈ :—

જેસા કર્મ પુર્વ મેં કીન્હા ❀ વૈસે સુખ દુઃખ ભોગ મેં દીન્હા
ત્રીન પ્રકાર કર્મ સો બનો ❀ સંચીત ક્રિયા પ્રારબ્ધ બખાનો
સુત ઉત્પન્ન સુના સખ કોઈ ❀ દાન દચ્છિના મંગલ હોઈ
છઠી બારહી જો પુનિ કીન્હા ❀ નામ કરન બહુ ઉત્સવ લીન્હા
મૈલા મુત્ર મેં લોટય તાહી ❀ સ્વક્ષ પખિત્ર કહિં જોવય નાહી

રોદન કરત બંહુ બિધી સોઈ ❀ માત પિતા બંનત ન વોઈ
બાલક દુઃખ બર્ણી ન જોઈ ❀ ઇચ્છા ઉનેકી સમજ ન આઈ
પાંચ છે બંધ બાલપન સોઈ ❀ પોડ અવસ્થા આવતે ભી હોઈ
ખેલ કુંદ રમ્મત કે માહી ❀ સમય જોત લાગત જો નાહી

❀ દોહા ❀

નવ દંશ વર્ષ કેર પુનિ ॥ કહત ખડે લય સોય ।

કુમારે અવસ્થા આયગી ॥ માત પિતા મુખ હોય ॥ ૮૯

—: ચોપાઈ :—

બિધા અંબ્યાસ કરન સી લાગે ❀ પીછે લગન ખાત સો જગે
સાદી હુઆ નારિ ઘર આઈ ❀ પોડસ બીશ બર્ષ અધિકાઈ
તંબે તો તરણ અવસ્થા જંગી ❀ કાંમ અગિન અંદર સો લાગી
બનિતા એ બહુ પ્રેમ હે જોઈ ❀ માતા પિતા ફિક્કે એ સોઈ
નારી હે સંભ મુખ કા સાબ ❀ દેખન લાગે જો વોહી નિવાબ
ગુર માત પિતા સંગા તે સોઈ ❀ નીરી સમ પ્રિયા ના કોઈ
બીસ ત્રીસ ચાલીસ બર્ષ જના ❀ જવોની રંગ ચઢા સો માના
રૂપે જોખન ધન મોરીક દેખા ❀ બોડા અભિમાન હોત વિષેખા
મોછિ દેહ નીહારત સોઈ ❀ મન અભિમાન ભરા જો વોઈ
વહે દિન છોલ ગયે જો તાહી ❀ ગર્ભ માહિ જ્યથે તે મુખ વાહી
એસા જ્ઞાન બિચારો સોઈ ❀ યહ સખ છડ લગુર હે જોઈ
તન ધન માયક મંદ ન કીજે ❀ નાસમાન મે મન ન દીજે
ધુદા બિમાર ખુબસુરતી જોઈ ❀ દેખત લાગતે બહુત ધિનાઈ

❀ દોહા ❀

યહ નહી જનત હે પુનિ ॥ ધન ધામ ઓ દેહ ।

કષ્ટ ભગુર સખ હોત હે ॥ એક દિન હોવે ખેદ ॥ ૯૦

—: ચોપાઈ :—

ચાલીસ પચીસ બર્ષ તક સોઈ ❀ બૂઢા પન આવતે લગા દોઈ
પુત્ર ઉપ પુત્ર પુત્રી ધાનેર ❀ દુઃખ મુખ આવતે હે બહુ બેરે
કુટુમ્બ કબીલા મુખ લિયે તાહી ❀ કરત પરપચ બહુત સો આહી

જે પરપંચ સખ ધન હિન કીન્હા ❀ સો સખ પાપ ભોગય પ્રખીન્હા
 બહુત પાપ કરી દામ કમાવા ❀ વહ બડ પાપ ઉનકે શીર આવા
 સાહબ કી ભક્તિ જે કીયા નાહી ❀ દાન સેવા પરમારથ માહી
 ધર્મ કા કુછ કામ ન કીન્હા ❀ આત્મ કામ અપના ન ચીન્હા
 એસે વૃદ્ધપન આય નેરાઈ ❀ ઇન્દ્રિય જવાબ દીન જે ભઈ
 ડગમગ ચલત શરીર સખ કમ્પૈ ❀ દશન ગરે શબ્દ નહિ આપૈ
 નાક કાન આંખ સંખ બનો ❀ એ સખ ભે કમ્બોરે સો માનો
 પડે ખાટ લગૈ ભૂખ પ્યાસા ❀ ડારે ખાટ એક બાજુ તાસા

❀ દોહા ❀

ભૂખ પ્યાસ ઇચ્છા સમ ॥ મીલત નાહી સોય ।

બક બક જે કરત પુનિ ॥ સખ કોઈ કહત હોય ॥ ૯૧

—: ચૌપાઈ :—

તે સખ કુટુંબ કહત હૈ સોઈ ❀ ધનકો યમ લે જાત ન હોઈ
 ધનકા કાગદ કહાં ખોવાના ❀ ભૂલ ગયે યમ ધનકો જાના
 કુટુંબ હિત કીન બહુ પાપા ❀ તે સખ લોગ ધિના કરે આપા
 આયુષ્ય પુરી લાંઈ પુનિ જળહી ❀ આય ધેર લીન્હ યમ તળહી
 માર પરત બહુ જીવ કો સોઈ ❀ તબે શરીર સે બાહેર હોઈ
 લે જીવ જે યમરાજ કે પાસે ❀ ન્યાય કર દીન નરક મેં બાસે
 આયુષ્ય અલ્પ બહુત જીવ હોઈ ❀ બીશીશ બ્રહ્મા સમ જીવન સોઈ
 સત્ય સ્વરૂપ જે ના પહિયાના ❀ દોનો એક સમાનહિ માના
 બહુત બર્ષ જીવે, ફલે નાહી ❀ પંચત બહુત વર્ષ તક આહી
 પાપ અનીતી બહુ જે કીન્હા ❀ થોડા જીવે વોહી શુભ ચીન્હા
 મોક્ષ કા સાધન જે ના ધાયેવ ❀ ઉનહીક જન્મ ખેરથ જગં ભાયેવ
 અનન્ત પુનિ દુઃખ જીવ ભોગા ❀ ગીનતી કોઈ કરી સકત ના હોગા
 દોશા વેદ લાખ પુનિ સોઈ ❀ ઇતના યોનિ પક્ષી કા હોઈ
 બીસ સાત લાખ હૈ નીકે ❀ કીટમ કીટ હૈ પુનિ જીકે

❀ દોહા ❀

બનો બીસ એ દસ પુનિ ॥ લાખ અસ્થાવર જાત ।

વેદ લાખ સો ઔર પુનિ ॥ પિન્ડ તૈ સો માન ॥ ૯૨

—: ਘੋਪਾਧ :—

ਮਨੁਖ ਜਨਮ ਲਾਭ ਵਡ ਜਨੋ ਭੀ ਸਭ ਯੁਨਿਅਤ ਮੇਂ ਪ੍ਰਾਧਾਨ ਭਾਨੋ
ਨੀਤ ਭੀਯ ਯੁਨੀ ਹੈ ਤਾਭੀ ਭੀ ਦੁਖ ਅਨੰਤ ਵਰ੍ਹਾ ਨਾ ਜਾਭੀ
ਭੀ ਭਰਾਭ ਦਸਾ ਹੈ ਸੋਧ ਭੀ ਯਹ ਲਵਕਾ ਜਨੋ ਨ੍ਰਪ ਭੇਧ
ਰਾਜਨ ਸੁਨੋ ਯਹ ਦੁਖਭੀ ਭਾਤਾ ਭੀ ਅਭੁਤ ਕਥ ਪਾਵਯ ਤੇ ਤਾਤਾ
ਪਲਟੁ ਸਾਭਭ ਕੀਨ ਭਭਾਨਾ ਭੀ ਨਵਾਭ ਧੁਭ ਭੀ ਤਭ ਜਨਾ
ਭੇਗਮ ਸਭੇ ਭਰੀ ਧੁਨਿ ਤਾਭੀ ਭੀ ਪਟੁਕ ਪਭੇ ਪਭੀ ਤੇ ਜਾਭੀ
ਰਾਭ ਕੁਟੁਮਭ ਭੀ ਭਰ ਭਭੁ ਲਾਗਾ ਭੀ ਧਰਮ ਭਾਭਿ ਮੇਭ ਭਭੁ ਜਗਾ
ਪਲਟੁ ਸਾਭਭ ਭੇ ਭਰਨ ਭਾਭੀ ਭੀ ਭਾਰਭਾਰ ਪਭਯ ਧੁਨਿ ਤਾਭੀ
ਤਨ ਮਨ ਧਨ ਸੇ ਸੇਵਾ ਲਾਭ ਭੀ ਮਨ ਸੰਤੋਖ ਕੀਨ ਮੇ ਰਾਭ
ਭੇਕ ਭਾਭਿ ਮੁਨ੍ਦਰ ਭਨਵਾਯੇਵ ਭੀ ਪਲਟੁ ਸਾਭਭ ਨਿਵਾਸ ਕਰਾਯੇਵ
ਪਲਟੁ ਸਾਭਭ ਜਾਨ ਭੇ ਲਾਭੀ ਭੀ ਸਭ ਭੇਧ ਸੁਨਾ ਅਨੰਦ ਮਨ ਗਾਭੀ

ਭੀ ਭੋਭਾ ਭੀ

ਸ਼ਕਤਿ ਕੁਮਾ ਭਾਭ ਲਰੀ ॥ ਪਲਟੁ ਸਾਭਭ ਮੇ ਜਨ ॥
ਸਾਭਭ ਕਭੀਰ ਭਤਾਪ ਹੈ ॥ ਭੇਭੀ ਭਾਤ ਧੁਮ ਭਾਨ ॥ ੯੩

—: ਘੋਪਾਧ :—

ਪਲਟੁ ਸਾਭਭ ਭੀ ਸਮੁਦਾਯੀ ਭੀ ਸਾਭਭ ਕਭੀਰ ਸੇ ਭਲੀ ਭਾਧ
ਸੋ ਯਭਾਂ ਲਿਭੀ ਕਾਗਭ ਭੇਰੇ ਭੀ ਭਡ ਸਿਫ਼ ਲਯੇ ਭਲ ਜੇਰੇ
ਪ੍ਰਥਮ ਸਾਭਭ ਕਭੀਰ ਹੈ ਭੇਧ ਭੀ ਭਨਕਰ ਸਿਧਯ ਦਯਾਨਿਧ ਭੇਧ
ਭਨਕਰ ਸਿਧਯ ਮਯਾਮਨ ਜਨੋ ਭੀ ਭਨਕਰ ਸਿਧਯ ਭਭਿਰ ਭੇ ਮਾਨੋ
ਤਿਨਕਾ ਸਿਧਯ ਹੈ ਭੀਰਮ ਭੇਵਾ ਭੀ ਭਨਕਰ ਯਾਰੀ ਜਨੋ ਵਡ ਭੇਵਾ
ਯਾਰੀ ਭੇ ਭੁਲਾ ਭਡ ਹੈ ਭਾਨੀ ਭੀ ਭਨਕਰ ਸਿਧਯ ਭੇਧ ਤੇ ਜਨੀ
ਪ੍ਰਥਮ ਗੁਲਾਲ ਕਭਤ ਤੇ ਸੋਧ ਭੀ ਦੂਸਰ ਜਗਲਵਨ ਭੇ ਵੇਧ
ਗੁਲਾਲ ਲੁਡਕੁਲਾ ਭੇ ਅਭ ਲਿਭੇ ਭੀ ਜਗਲਵਨ ਭੇਟਵਾ ਭੇ ਭੀਭੇ
ਗੁਲਾਲ ਸਿਧਯ ਭੀਭਾਨੰਦ ਕਭਿਯੇ ਭੀ ਭਨਕੇ ਭੇ ਸਿਧਯ ਭਡ ਸੋ ਲਭਿਯੇ
ਭਭੁਰਭੁਭ ਲੁਡਕੁਲਾ ਮੇਂ ਸੋਧ ਭੀ ਗੋਭਿਨੰਦ ਭਾਭਿ ਮਭ ਮੇ ਭੇਧ
ਗੋਭਿਨੰਦ ਭੇ ਪਲਟੁ ਹੈ ਭੇਧ ਭੀ ਅਵਧ ਭੇਧ ਭੇਰਾਭਯ ਮੇਂ ਨੀਭੇ

रामवरणु ते साहज भजानी ❀ लुडकुला अचार्य गाछपुर भानी
 उपर भर्षुन जे करि आयो ❀ युपी के सभ पुरष कहायो
 अयोध्या काशी लखनजी जनो ❀ छत्ती गीय यह धर्म भड भानो
 ॥ धृति श्री पलटु साहज का प्रसंग समाप्त ॥

जगलवन साहज का प्रसंग ॥

❀ टोहा ❀

जगलवन जग आय कर ॥ कीन सरहदा भास ।
 प्रथम येला अनिये ॥ धन्य गोसाई दस ॥ ६४

—: चौपाई :—

भूला साहज का लीला प्रसंगा ❀ उनकर शिष्य जगलवन संगा
 अयोध्या लखनजी गीय के पास ❀ भाराण की जिला की आसा
 सरयु नदी तहां भड चलती ❀ सरहदा गांव क्षत्रीय का भस्ती
 गंगा सिंह पिता का नामा ❀ भीस वर्ष जगलवन नभा
 भूला साहज भिले पुनि सोई ❀ घट भीतर बेद लभावय होई
 लव प्रहल पवन वो सुरता ❀ ध्यान करन से काम सभ सरता
 दहिना हाथ में धामा भांघे ❀ काला सईद अंक में सांघे
 सत्यनाम कहेजि गोहराई ❀ साहज कभीर यह भत ईलाई
 रहनी आचरन सभ सो लापा ❀ भूला गये लुडकुला ताका
 कोटवा अंक जंगल है वाहीं ❀ जगलवन आये सो ताहीं
 जगलवन सो गुहा में भैरी ❀ ध्यान कीन घट भीतर पैरी

❀ टोहा ❀

राज योग के पद्धति से ॥ किया कीन अहु नन ।
 जगलवन अहु सिद्ध हुवे ॥ गुर कृपा से मान ॥ ६५

—: चौपाई :—

साहज जगलवन का प्रलावा ❀ उत्तर हिंद में भहुत सो गावा
 कोटवा सरयु नदी के पाये ❀ तहां आश्रम सहर सभ भासे
 भडा भडा धर्मसांला दोई ❀ तहां तलाव अलरन जे सोई

બડે બડે સિદ્ધ તહાં હોય ગયો ❁ જસ કરન બજરંગડો ખોલાવત લયો
 જગજીવન તહાં બડી સમાધી ❁ માનતા કરે કામ સો સાધી
 મેલા ઉભય વર્ષ મેં હોઈ ❁ લાખો માનસ આવય સોઈ
 કાતીક ઐશાખ પૂનમકા જનો ❁ મેલા કા યહ સમય બખાનો
 જગજીવન કા બડા પ્રલાવા ❁ પન્દર જિલા તક લગલગગાવા
 સાહબ કબીર કા યશ જનો ❁ જગજીવન લગવાન સમ માનો
 સતગુરુ આદિ અનાદિ એક ❁ સાહબ કબીર હૈં સખહિનકે કે
 જગજીવન બહુ બાની લાખા ❁ નિર્ગુન બ્રહ્મ ધ્યાન કી સાખા
 સાગર શબ્દ એક અન્ય હૈં બેઈ ❁ ઉસકા શબ્દ પ્રગટ કરો સોઈ

જગજીવન સાહબ કા શબ્દ

મન રહો આસન મારિ । મઢી સે ના ડોલો હો
 નિરખત પરખત રહો । પ્રગટ નહિ ખોલો હો
 રજની કા દિન કિમાડા । સતગુરુ કુન્હ સે ખોલો હો
 વોહી ઉભયારે બેઠ । નિર્ભય હોય ખોલો હો
 બ્રહ્મા વિષ્ણુ મહેશ । ત્રીગુણ અસ્થુલા હો
 હિલમિલ કરો સતસંગ । કહા રહે જલા હો
 મુન્દર રૂપ અનૂપા ઝલકે । જસ હીરા હો
 સાહબ જગજીવન મગન બેઠિ । વોહી હીરા હો

—: ચોપાઈ :—

ઉપર શબ્દ બે . પુનિ લાખા ❁ ધ્યાન યોગ બિહંમન- સાખા
 જગજીવન કે બહુ શિષ્ય હોઈ ❁ બહુત સમરથ બે સખ સોઈ
 ચતુર શિષ્ય બે બડે પ્રધાના ❁ ચૌદહ ચૌર ઇસીમે જના
 ચૌર બહુત સો જિના ન જઈ ❁ સખ મેં દયા સતગુરુ કા આઈ
 ચાર બારારા ચૌદહ રસારા ❁ સત્ય નામ કા મારગ પસારા
 ગોસાઈ ખેમ બ્રહ્મન સો કહેજી ❁ દુલન દેખી ક્ષત્રય મેં રહેજી
 યહ ચારો બડ સમરથ કાહા ❁ બહુ પ્રલાવ દેખાયેવ વાહાં
 ઉતર હિન્દ સખ કીન પ્રચારા ❁ સત્ય નામ ડંકા બજાયે સારા

❀ દોહા ❀

જગજીવન કહતે ભયે ॥ અપને શિષ્ય કેા સોય ।

ઘટ ભીતર ભેદ જાનિ કે ॥ જીવ અમર પદ સોય ॥ ૯૬

—: ચોપાઈ :—

યહ ભવસાગર બડા જે સિન્ધુ ❀ સત્તગુરુ ખેચ લગાયવ જીવ અન્ધ
 ઘટ કા ભેદ જાનય બડ સોઈ ❀ સોઈ ગુરુ કી પદવી તે હોઈ
 ઉસકી સેવા સતસંગ કરના ❀ ઉસી કે જ્ઞાન પર ચિત્ત ધરના
 જે વિશ્વાસ કરે મન લાઈ ❀ તખ વહ જીવ મોક્ષ પદ પાઈ
 વોહી ગુરુ તપાસો સોઈ ❀ દૂસર ગુરુ કામ ન હોઈ
 જનમ મરન કા ફેરા નાસા ❀ ભવસાગર આવય ના તાસા
 બહુત જન્મ કા પુન્ય જખ હોઈ ❀ ઐસા ગુરુ મિલે પુનિ સોઈ
 આપન વૃત્તી ચારુ ગુણ જાનો ❀ યહ સુકૃત કા ફલ સો માનો
 ગુરુ બચન મેં હોવય પ્રીતી ❀ પુર્વ જન્મ સુકૃત યહ રીતી
 આત્મ દેવ જહાં તક હોઈ ❀ મનુષ્ય દેહ સમૃદ્ધ કા સોઈ

❀ દોહા ❀

મંચક હંસ પ્રકાશ એ ॥ સખ કુછ દેખો તાર્હિ ।

બાહિર ભીતર એક હૈ ॥ સો છુમ જાનો વાર્હિ ॥ ૯૭

—: ચોપાઈ :—

ચૈતન સે પવન એક હોઈ ❀ વહી પવન કી બહુ ગતિ સોઈ
 પાંચ પ્રાણ પાંચ ઉપપ્રાણા ❀ પ્રાણ દરે સંત કરે બખાના
 પ્રાણ પવન નાક સે જાકા ❀ સ્વાસા દેવ કહત સો તાકા
 યહ સ્વાંસ મેં બહુત સો જેદા ❀ સોહં જાપ મેં હૈ બડ ભેદા
 ગુરુ ગમ જાનિ કરે જે કામા ❀ વોહી જીવ હોઈ જે રામા
 અજપા જાપ જપે જે દોઈ ❀ સુકૃત બહુત ઈસમેં પુનિ હોઈ
 જિતના દેવ પ્રગટ જગ ભયજી ❀ સખ પર જે નિઃ કાર રહજી
 વહી પુરૂષ કા યહ સો જાપા ❀ સોહં શબ્દ જાનો બડ આપા
 ઘટ કા દેવ સમરય બડ જાનો ❀ પ્રત્યક્ષ હૈ સખડો પુનિ માનો

યહ બડ દેવ કોઈ જનત નાહી ❀ બાહેર દેવ તપાસે તાહી
સખે દેવ જાપ યહ કીન્હા ❀ જિસસે દેવ કા પદવી લીન્હા
સાહબ કબીર યુગો યુગો આયે ❀ જીવોં કો યહ જ્ઞાન સુનાયે
❀ દોહા ❀

રાજ યોગ કા ક્રિયા હૈ ॥ ધ્યાન સ્મરણ માન ।

ઘટ ભિતર દેવ પહિયાન કર ॥ બાહેર તુમ મતિ જાન ॥ ૬૮

—: ચોપાઈ :—

સાહબ જગજીવન કે શિષ્ય સોઈ ❀ દેવીદાસ કહત સખ કોઈ
ક્ષત્રીય જન્મ બડા જમીદારા ❀ પાંચ ગાંવ કા હૈ સરદારા
જગજીવન કી સેવા કીન્હા ❀ નિયમ ટેક બડા સો લીન્હા
સેવા કીન એકાદસ બર્ષ ❀ ત્રીન મૈલ નિત આવય દુર્ધ
ભયે પસંદ જગજીવન દાસા ❀ મુલ મન્ત્ર સૌથેવ નિજ પાસા
બારહ બર્ષ ગોશ્ત મેં બેઠી ❀ ગુરૂ મન્ત્ર સાધેવ ઘટ પૈઠી
દેખીદાસ ગુરૂ મન્ત્ર જગાવા ❀ બારહ બર્ષ અન્ન ના ખાવા
❀ દોહા ❀

બડા પ્રભાવ આવત ભા ॥ દેખીદાસ મેં સોય ।

સંત ભક્ત સખ કહત હૈ ॥ સત્ય બચન તે જોય ॥ ૬૯

—: ચોપાઈ :—

દેખીદાસ ગાંવ મેં તાહી ❀ અહીર એક ગરીબ બહુ આહી
બડી ગાય દૂધ એક દેઈ ❀ કુટુંબ નિર્વાહ ઉસી પર સેઈ
ગાય વોહી મૃતુ ભય તાહી ❀ દરે કલ્પાન્ત કુટુંબ સખ આહી
દેખીદાસ ગયે પુનિ તંહવા ❀ સાહબ કબીર સત્યનામ કંહવા
યહ શબ્દ બોલી છાંટા જો પાની ❀ ગાય સજીવન ભય સો જાની
અહીર કુટુંબ સખ બિનતી કીન્હા ❀ દેવીદાસ સતગુરૂ પર દીન્હા
દેખીદાસ રહે અપને ધામા ❀ ભક્તિ યોગ કીન નિસ્કામા
એક સમય અસ બના સંજોગા ❀ બાઈ આઈ એક પુત્ર કા યોગા
માર્ગ મા યહ નિશ્ચય કીન્હા ❀ દરા તરબુચ બેટ મેં દીન્હા
દગ્ગર રૂપયા દેવ ચદાઈ ❀ દેવીદાસ કે પગ પર બઈ

❀ દોહા ❀

સખ મિલ આવત લે પુનિ ॥ આશ્રમ કે ને માર્હિ ।
દેવીદાસ ઝુલા પરૈ ॥ પૌત્ર ઝુલાવય તાર્હિ ॥ ૧૦૦

—: ચોપાઈ :—

યહ દુષ્ય જળૈ દેખ સેઠાની ❀ પલટેવ ભાવ જસ કર પાની
દાસી કે। ઇસારા ધીન્હા ❀ યહ માયા કા આહૈ આધીના
અપની ઇચ્છા પૂરન ન હોઈ ❀ નાક પકડિ દાસીક કહ સોઈ
દેવીદાસ પગ અગુષ્ટા પકડા ❀ કહ ઇતના માયમન જકડા
ભાવ બિના ભેટ ને દીન્હા ❀ અર્ધ ભેટ પાસ રખ લીન્હા
દેવીદાસ મેં બડા પ્રભાવા ❀ કહેગી ભેટ કયો અર્ધ ચઢાવા
માર્ગ મેં ને નિશ્ચય કીન્હા ❀ ઉસમેં અર્ધ કાપિ કયો લીન્હા
ઐસી વાકય સુના જળ વેહી ❀ સખ આશ્ચર્ય પડે ને તેહી
સખ અપને મન કીન બિચારા ❀ પરખન મેં ભય ભૂલ હમારા
યહ તો સમરથ હૈ બડ જ્ઞાની ❀ મમ સખ બાત ગયે સો જાની

❀ દોહા ❀

નિશ્ચય મુજબ ભેટ સખ ॥ રાખી દીન પુનિ સોય ।
આશિર્વાદ દેત લે ॥ દોઈ પુત્ર ને હોય ॥ ૧૦૧

—: ચોપાઈ :—

કુછ દિન રહે આશ્રણ સોઈ ❀ એક દિન કહા શેઠાની નેઈ
હે સાહબ યહ મમ મન માર્હી ❀ આપ દયા કરિ કહો ને તાર્હી
જબ હમ આયે આપ કે પાસે ❀ અગુસ્ટા પકડેવ કયા તવ આસે
વહ કારણ મોર્હિ સમજાઓ ❀ દયા કરો પુનિ નાર્હિ દુરાઓ
દેવીદાસ કહા સુનિ લેહુ ❀ તુમ સખ યહાં આયો ને નેહુ
હમ પૌત્ર રમાવત તે સોઈ ❀ તુમ જાના યહ માયમ હોઈ
નાક પકડ દાસીક સમુજાયેવ ❀ રૂપે નાક તક મયમ જાયેવ
ઈસકે ઉત્તર મેં પૂનિ નીકે ❀ પકડા અંગુઠા જાનો છકે
અંગુઠા હુખા માયમ નાર્હી ❀ ધીન દુસરા તુમકો આહી
હમ અબ યહાં રહોં પુનિ કૈસે ❀ કમલ પેત્ર જલમેં રહે તેસે

❀ દોહા ❀

ગૃહસ્થ આશ્રમ મેં રહે ॥ નિયમહિં જાને સોય ।
માયા વહાં ન લાગિ હે ॥ ચતુર સાયન તે હોય ॥

—: ચૌપાઈ —

ગૃહ આશ્રમ રહત જો ભયહીં ❀ વહ જો ભક્તિ કરે પુનિ કહેહીં
કુછ મહેનત કરી કે જો ખાવા ❀ ઉસમે પાપ જરા ન આવા
અન જલ વસ જો કુછ તાહીં ❀ સખ આપને મેહનત કા આહીં
ચેહી ગૃસ્થીમ હે બડ લાભો ❀ આપન સુકૃત દૂસરના તાભા
ધન્યા ગૃસ્થ મેં જો હોય કમાઈ ❀ સંતો ભક્તકી સેવા લાઈ
દશ્યાં ભાગ ધર્મ હિત જાના ❀ પૈદા કરે મોઈ મેં માના
દૂસર ગૃસ્થ મેં પુનિ હે તાહીં ❀ સેવા ધર્મ કરે જો આહીં
ધ્યાન મુમિરન કરે સો નીકે ❀ નિત સતસગ કરે મન છકે
ગૃસ્થ માહિ છવા કા કલ્યાના ❀ જો પાલય ઉસકે લિયે જાના
ગૃહસ્થ મેં એક અવગુણ જાનો ❀ કુટુંબ સાય મોહ બડ માનો
હુઃખ મુખ લાગિ રહે દીન રાતી ❀ મન કો હર્ષ સોક બહુ આતી

❀ દોહા ❀

કારણ સે કાર્ય હોત પુનિ ॥ તુમ સખ જાનો સોય ।
મન કો અન્યલ કરત હે ॥ એહી ખાત હે જોય ॥ ૧૦૩

—: ચૌપાઈ :—

એક કારણ તે બડા બખાની ❀ ગૃહસ્થ મેં જો બાધક માની
બ્રહ્મચર્ય કો ધક્કા લાગે ❀ ગૃહસ્થ મેં ગહે ત્યાગ ન જાગે
યહ સખ અવગુન હે ચેહિ માંદી ❀ ઇસસે સંતો ત્યાગ કરાહીં
ગુરુ સમરથ મિલા જો તેહીં ❀ બ્રહ્મચર્ય બેદ કહે પુનિ જોહીં
તો ગૃસ્થ અમૃત સખ જાનો ❀ સખ આશ્રમ સે યહ બલવાનો
દેવીદાસ કા મુની યહ બાની ❀ દાસી સેડાની લાગ્ય ખિલાની
ખારખાર પગે સખ લાંગર્ય ❀ બિનય કરી ભક્તિ બર માંગ્ય
આશિર્વાદ લીન બડ નામા ❀ વો મળ ગયે આપને ધામા

❀ દોહા ❀

સમય આય દો પુત્ર લયે ॥ શિષ્ય વહાં કા માન ।

દેવીદાસ સતનામ કા ॥ મહિમા લીખો સો જન ॥ ૧૦૪

॥ શબ્દ દેવી દાસ સાહબ કા ॥

મૈ એસે સત્ય નામ કો નિહંગ ધ્યાન ઘરિહોં

પુનિહોના કાંચ કુલિશ પુતરી ન પાખારિહોં

નીરાકાર નિરાધાર રૂપ કો નિહારીહોં

નખ જટા જલ સર્ધન અગ્નિ પિન્ડહુ ન જરીહોં

બ્રહ્મ આતમ દુઃખ પાવય કિસ કે સંગ લે તરિહોં

જન્મ વારિ કમ વારિ ભર્મ વારિ ડારિહોં

નામ સે લગાય નેહ જન્મ પાર કરિહોં

લાગ હે ગલતાન બાન ન તિવાન કરિહોં

દેવીદાસ કે પ્રભુ જગજીવન આજા શિર ધરિહોં

—: ચૌપાઈ :—

સત્ય નામ કી મહિમા ગાઈ ❀ દેવીદાસ યહ લજન બતાઈ

ધ્યાન યોગ જો સખ હિન ભાખા ❀ નિર્ગુન બ્રહ્મ ઘટ મેં રાખા

સાહબ કબીર જ્ઞાન યહ લાયે ❀ સત્ય નામ જગમેં પ્રગટાયે

જગજીવન સાહબ હૈ સોઈ ❀ પલદ્ સાહબ તે જનવ જોઈ

યે સખ સાહબ કબીર કી શાખા ❀ ઉંનકી દયા ધનપર સખ રાખા

ઉપર સિદ્ધાન્ત જો સખ ગાઈ ❀ કબીર સમ્પ્રદાય મિલત સો ધાઈ

સાહબ કબીર ધન્ય હૈ તોહીં ❀ બહુતક જીવ પ્રયોધેવં સોહી

બહુતક સિદ્ધ લયે તુમરે જ્ઞાના ❀ તુમકો બૂલે બહુ અજ્ઞાના

આપકો માનય યા પુનિ નાહીં ❀ તુમકો હર્ષ સોક કુછ નાહીં

જિતના સિદ્ધ બે તુમરે જ્ઞાના ❀ યે સખ ચેક હોય બડ દલ જના

॥ ઇતિ શ્રી દેવીદાસ સાહબ કા પ્રસંગ સમાપ્ત ॥

❀ દોહા ❀

જગજીવન સાહબ કે ॥ શિષ્ય બહત્તર માન ।

ઈસમેં ચૌદહ બડે યે ॥ ચાર સમર્થ સો જન ॥ ૧૦૫

—: श्रौपाध :—

साहण जगलवन का प्रतापा ॐ उनकर प्रभाव उत्तर में व्यापा
जगलवन साहण है सोध ॐ धनकर शिष्य भनसा है नेध
भनसादास जन्म ने ताहीं ॐ मोखी घर जन्मे पुनि वाहीं
जगलवन के आश्रम भाहीं ॐ भनसा राम सण काम कराहीं
सला मध्य आगल जौठाहीं ॐ भनसा पर णहु प्रेम कराहीं
यह णड भान भनसा का देणा ॐ साहण जगलवनसगा सण पेणा
कहन लागे जगलवन पासा ॐ नीच नति भनसा है तासा
यह योग्य कहा ना नध ॐ अपने छाँची नति कहाध
जगलवन साहण पुनि ताहीं ॐ एक सला शीन ने वाहीं
सगा कुटुम्भ ने थे णहुतेरे ॐ णहु दरबार पुलाये। हेरे
सला णडी लरी पुनि तेहीं ॐ णहु दरबार जौठे हैं जेहीं

ॐ दोहा ॐ

एक हुक्का द्रसी ने ॥ है आँदी का तास ।

अभीरा तमाकु लरी है ॥ आध सला के पास ॥ १०६

—: श्रौपाध :—

णडी नली रणर ही आहीं ॐ सला मध्य रापेव ने ताहीं
साहण जगलवन पान ने शीन्हा ॐ मोदे एक वयन ने लीन्हा
सुनो सला जन है सण लोगू ॐ द्रसी नली नति सो जेगू
यह नली जिसके मुख पासा ॐ पिये हुक्का तव देण तमासा
पकड़ो नहीं नली का सोध ॐ आपहि मुख पर लागहि नेध
यह कहि छोड़ दिन पुनि ताहीं ॐ क्षीर नली सला के भाहीं
भनसादास लखत पुनि नेध ॐ सला दूर गेठे ने सोध
सण को छोड़ि नली ने आहीं ॐ भनसादास पढ़ पढ़ूँची नही
भनसादास पीयन सो लागे ॐ धुवां नीकली जगलवन आगे
साहण जगलवन मुख के भाहीं ॐ धुवां नीकलत देणा सण आहीं

ॐ दोहा ॐ

भनसादास नली पुनि ॥ छोड़ दिन ने होय ।

सला मध्य में क्षिर कर ॥ आध साहण वह जेय ॥ १०७

—: योपाध :—

नली पकड़ि जगलवन सोध ❀ पियन लगे देखै सभ कोध
हुक्का पियत जगलवनदासा ❀ धुवां नीकलत भनसा के पासा
यह सभ देखि आश्चर्य भाना ❀ जगलवन अरन पड़े लपटाना
भिनय भहुत सांति सो कीन्हा ❀ भडे अलिभानी रहे कुलीना
भनसादास को भन्दना लाध ❀ पगे लागि आशीष भड पाध
भडे जमीदार रुप में आगर ❀ लुद्धि भल में हैं नस सागर
ये अहंकारी भडे दरबार ❀ भनसादास के आगे शिर धारा
निज बल क्षमा सो मागा ❀ हम सभ माया में भन जगा
साधव जगलवन भोलत लयजि ❀ सुनो सला जन में जे कहेजि
भनसादास भम रुप हैं सोध ❀ ऐक प्राणु हो देह सो होध

❀ दोहा ❀

ऐक प्राणु हो रुप है ॥ देखन को सभ आहि ।

जल तरंग नस अनिये ॥ भेद नहीं है ताहि ॥ १०८

—: योपाध :—

चौरासी लाभ धृश्वर उपजध ❀ चारि जानि तामे सो आध
ऐक ऐक का करो विचारा ❀ अस्थावर प्रथमहि निर्धारा
जे अस्थावर इल इल सारा ❀ जगदित जे आवत सो धारा
ते वृक्ष सभ से भड आही ❀ सेवा में इल आना ताही
उभमज धनड लव के भाही ❀ जग स्वारथ पाप सो नाही
धनको पूजन में पुन्य जनना ❀ हो आना ते इलै भजाना
पिन्डन जे पशुओ ते सोध ❀ धन में जग डी सेवा होध
योही पुन्य के है सो जोगु ❀ इल चार आना धर्ममें होगु
भनुष्य मात्र भडा कहाध ❀ पाप रहित डी सेवा लाध
आट आना इल जनय सोध ❀ धनको सेवन में वह होध

❀ दोहा ❀

चार भरषु में सो पुनि ॥ सतगुणु जिनमें होय ।

यह पूजन को योग्य है ॥ चार आना इल सोय ॥ १०९

—: ચૌપાઈ :—

સતો ગુણ વ્યક્તિ કે જે માહી ❀ સખ આચરન પવિત્ર જે આહી
 તીર્થ ધર્મ યજ્ઞ તવ ધારા ❀ જોડસ પ્રકાર પુન્ય હૈ સારા
 ઘટ ભીતર પુરન હૈ જ્ઞાના ❀ જીવ બ્રહ્મ મન સુરતા જાના
 પ્રાણ આદિક જાની તે વાહી ❀ ધ્યાન કરન કી ક્રિયા આહી
 નિત ધ્યાન સુમિરન પ્રકાશ ❀ ધ્યાન મેં દેખય તત્વ ઉભશા
 તે પુરુષ સખસે બડા આહી ❀ ઇન્ડો પુન્ય અનન્ત ફલ તાહી
 યહ ભવસાગર અગમ અંધારા ❀ અનન્ત બ્રહ્માંડ ઇસી મેં સારા
 પાંચ તત્વ ચૈતન સંગ સોઈ ❀ અનન્ત પદારથ રચા તે હોઈ
 પુરુષ અંશ દેવ બડ નીકે ❀ અસુરો બલી ભયે બડ જીકે
 દુઃખ બડ નર્ક સુખ તે સ્વર્ગા ❀ અખન્ડ સુખ કહત અપવર્ગા
 હંસ દિવસકા સ્વામી બખાના ❀ નિસ સ્વામી કે હિમકર જાના
 તારો નદીસ નંદી હૈ નાના ❀ ગીર મધિ પારસ કોઈ તે જાના
 સંત અસંત કે ગુણ ભાખા ❀ જાન્ય વોહી ધર્મ રસ આખા
 જલોજ કમલ બાક જે સોઈ ❀ હંસ કાગ તે કોયલ હોઈ
 કોયલ શબ્દ ધર્મ પ્રિય સખકે ❀ કાગ બોલ ભાવત ના જીકે
 વીછુ સર્પ જેહર બહુ ગાવા ❀ મંત્ર બેખજ અમી બતાવા
 ❀ દોહા ❀

હિન્સક પ્રાણી બહુત જગ ॥ અહિન્સક કે તુમ જાન ।

ઈશ્વર રચના યહ કીયા ॥ બિચિત્ર ભાંતિ સે માન ॥

—: ચૌપાઈ :—

બિપિન ધોર દુર્મતે બહુ સોઈ ❀ કાટા ફૂલ ફૂલ સ્વાદ મેં હોઈ
 સુધ જેહ સમગુણી જે તેહી ❀ લખત બુદ્ધ જ્ઞેનત ગુણ ચેહી
 રોગ નિરોગ દુઃખ સુખ ધાલા ❀ પાપ પુન્ય કર્મ બહુ શાલા
 નર નારી પશુ પક્ષી સોઈ ❀ નિશ્ચર દિનચર જાનો હોઈ
 જીવ બ્રહ્મ પ્રાણ ઔ સુરતા ❀ જાનૈ કર્મ ઇન્દોની દસ પ્રતા
 નિવૃત્તી પ્રવૃત્તી દોય રાની સપાની ❀ મન રાજા કે જાનો માની
 મોહ વીવેક કામ તે જાના ❀ દોષ છીમા સખ મીસરીત માના

મદ બીચાર માનસ પરીવારા ❀ ઈશ્વર એહી બીધિ કીન સંસારા
અનન્ત બસ્તુ ગણૌ કો જન્તા ❀ જોયહ ક્રિયા શક્તિ નહિ અન્તા
જો બડી શક્તિ ઈશ્વર મેં આહી ❀ રચના કરી પ્રેગટ દરસાહી

❀ દોહા ❀

અનન્ત પદારથ જગત મેં ॥ ગુણ અનન્ત પ્રકાર ।
જો બુદ્ધ હંસ નીર છોડિ ॥ છીર લેત હૈ સાર ॥

—: ચૌપાઈ :—

ગુણ અવગુણ જાન્ય સખ કોઈ ❀ સંગ રહે ગુણ લીમ્ત ન હોઈ
એક બાત બડ જાનો સોઈ ❀ અવગુણ સંગ ગુણ કાયશ હોઈ
યશ કીમ્મત જો પ્રગટ કરાવા ❀ વોહી બડા કીશુભ ગુણ ગાવા
યહ જો ગુઠ જ્ઞાન બખાની ❀ બુદ્ધિમાન સજ્જન કોઈ જાની
વોઈ પરીક્ષા કરૈગે આગે ❀ જિનકી બુદ્ધિ ધર્મ અનુરાગે
બડા પુરુષ મનશા જો હોઈ ❀ સખ દરબાર સુનો તુમ હોઈ
હમાર રૂપ મનશા કા એકા ❀ તુમ સખ દેખા સભા મે તેકા
જગજીવન સાહબ કે સોઈ ❀ સગા કુટુંબ કહવત હોઈ
એ સખ બહુત બિનય સો કીન્હા ❀ છમા માગી ચરન ચિત્ત દીન્હા
॥ ઇતિ શ્રી જગજીવન સાહબકા પ્રસંગ સમાપ્ત ॥

❀ ગરીબદાસકા પ્રસંગ ❀

❀ દોહા ❀

દિલ્હી પાસે ગાંવ પુનિ ॥ નામ છોડવની હોય ।
તપસ્વીજી તે કહત હૈ ॥ બસે જાટ જો સોય ॥ ૧૧૦

—: ચૌપાઈ :—

તેહિ ગાવ મેં જાટ બલિરામા ❀ સખે પુકારૈ યહી સો નામા
સખ આચરન દોનો પુનિતા ❀ દમ્પતિ સાહબ બક્ષત સો નિતા
હરએક ધર્મ સંત તહાં આવય ❀ સેવા આદર બહુ વિધિ પાવય
ધન ધાન્ય સુખી પુનિ હોઈ ❀ કોઈ સંતાન ઇનકે ના સોઈ
બલિરામ દી પત્નિ તાહી ❀ સાહબ કળીર સે બીનવય વાહી

અમર ધામ કે ખાસી આપૈ ❀ સાહબ કબીર હરો સંતાપૈ
ભક્ત વતસલ ગરીબ નિવાળ ❀ સર્વ શક્તિ તુમરે મેં છાળ
કરનામય હંસ પતી નાગર ❀ સંતો સખ કહત યહ આગર
મોહિ એક પુત્ર કરો પ્રદાના ❀ યહ સમ્પતિ ભોગય સુખ નાના
સાહબ કબીર અર્થ સ્વીકારા ❀ એક યોગી કા આતામ સારા
❀ દોહા ❀

પ્રેરણા સાહબ કબીર કા ॥ વહ આત્મ કો જન ।
બલિરામ કે પતિ સે ॥ જન્મ લીન સો માન ॥ ૧૧૧

—: ચૌપાઈ :—

બિક્રમ સતર સો ચૌદાતર ❀ બૈસાખ માસ પુનમ સો હોતર
તા દિન જન્મ લિન સો જનો ❀ બડ પ્રભાવશાલી પુનિ માનો
જાતિ કર્મ બીધિવત સો કીન્હા ❀ દાન ઈચ્છના બહુત સો દીન્હા
બાલક મરે નહીં યહિ હેતુ ❀ નામ ગરીબ રાખે તે સેતુ
લોક રીત મેં એસથ માનો ❀ નીચ નામ જિયે પુત્ર જનો
લાલન પાલન કુછ દીન બીતા ❀ પાંચ વર્ષકા ભયે પુનિતા
પુર્વકા સુકૃત જગૃત હોઈ ❀ સાહબ કા બિનય કરે તે સોઈ
રાગ કાવ્ય મેં બિનય સો કરહીં ❀ બહુ આનન્દ દિલ મેં સો ધરહીં
એક ભજન કા નામા ચરના ❀ બેઠય નહિ અથ કયા કરના
મન મા નિશ્ચય યહિ સો ધારા ❀ જબ લગ બેઠય શબ્દ ન સારા
❀ દોહા ❀

તબ લગ ભોજન ના કરે ॥ એક પાની આધાર ।
ઐસા નિયમ દીન પુનિ ॥ કોઈ ન જનન હાર ॥ ૧૧૨

—: ચૌપાઈ :—

ભોજન હેતુ માત પિતૃ કહહીં ❀ કોઈ બહાના બતાવય તાહીં
વહી સમય કે બીચ સોહાઈ ❀ મિત્રો સંગ જંગલ મેં જાઈ
ગાય ચરાવન કરે બહાના ❀ જંગલ મેં ગે મન હર્ષાના
ફલ મુલ કન્દ બહુ કુલા ❀ ગરિબદાસ ચિત દેખત ભુલા
તીન દિવસ ભોજન બિન છુકે ❀ શરીર કાન્તિ પડી સખ ફીકે

દિલ્લીની પામે વનમાં ગરીબદામણને કબીર સાહેબે દર્ગાન દીધા
માહેબની ડાબી બાજુ કાલા ઝબલા આબૂપણ સહિત ગરીબદાસ
બેઠા છે નાની વિના વિચાય વાછડી દુધ આપે છે.

થોરી ઉમર ભોજન નહિ કીન્હા ❀ કુંસે ચલય કહો તે લીન્હા
 મન ધનકા તે ભજન મેં લાગા ❀ સતગુર ચરન કિયે અનુરાગા
 સાહબ કબીર સખ કુછ જનૈ ❀ ગરીબ દાસ લિયે સો માનૈ
 બહુત જન્મ કા પુન્ય ખીશાલા ❀ વહ અબ ઉદૈ હુવા યહ કાલા
 વહ સુકત મેં બડા પ્રભાવા ❀ સતગુર કો ખીચ વહ લાવા
 સાચા ધર્મ ભેધ હે આપન ❀ ઈસ્ટ કા દર્શ હોય દુઃખ કાપન
 ધર્મ બલવાન બનાવો સોઈ ❀ તબ તુમહે અખંડ સુખ હોઈ
 વહી જંગલ મેં ઉતરે સોઈ ❀ દિવ્ય સ્વરૂપ ધારણ કિયે હોઈ
 સંત સ્વરૂપ વર્ણી ના જઈ ❀ બહુત પ્રકાશ રહા જો છાઈ
 તેજ પુન્જ કા રૂપ છિપાયેવ ❀ ખેઠે બાલ સખે તહાં આયેવ
 સંત રૂપ દેખા સખ કોઈ ❀ સખ નમસ્કાર કીન પુનિ હોઈ

❀ દોહા ❀

એક કામરિ બિછાય દિયે ॥ સાહબ કે લિયે સોય ।

સાહબ તહાં બિરાજહી ॥ સખ બાલક જહાં હોય ॥ ૧૧૩

—: ચોપાઈ :—

બાલક દેખ સાહબ કે ચોરા ❀ ગરીબ દાસ દેખે બલનેરા
 ગરીબ કહા સંત સુનિ લેહુ ❀ દૂધ પાન કરો તુમ એહુ
 સાહબ કબીર કહા પુનિ તબહી ❀ હમ કુછ ખાન પાન ન કરહી
 એસા બચન સુના પુનિ જબહી ❀ લડકે હંસે બહુત સુખ ભરહી
 ખાયે પિયે ખિના જો સોઈ ❀ કીસીક ચલત નાહી જો હોઈ
 ગરીબદાસ ફિર બિનતી કીન્હા ❀ થોડા દૂધ પિવો પ્રખીન્હા
 સાહબ કહા જો બછડી તોરી ❀ ખિના ખિયાન હોય જો કોરી
 ઉસકો દૂધ તુમ દુહિ લાવો ❀ તો મેં પાન કરો સુખ ભાવો
 ગરીબદાસ બિચાર સો કીન્હા ❀ છોટી બછડી દૂધ કસ દીન્હા
 ફીર બિચાર કીન્હ મન માહી ❀ યહ સંત કોઈ સમરથ આહી

❀ દોહા ❀

ધનહિન કે પ્રભાવ સેં ॥ દૂધ દેય જો જન ।

સાહબ કબીર આપ હે ॥ કરો પરીક્ષા માન ॥ ૧૧૪

—: ચૌપાઈ :—

પાંચ બછડી આપન સો લીન્હા ❀ દસ પન્દર દુસર કા કીન્હા
 સખ બછડી સાહબ કે આગે ❀ બડી કીન કહત અનુરાગે
 ને બછડી પર તુમ કર રાખો ❀ ઉસકા દુધ નિકાલો આખો
 ગરીબદાસ કી યહ ચતુરાઈ ❀ યહ સાહબ ને આપે આઈ
 મમ બછડી લીઠે પહિયાની ❀ રાખે કર દુધ હોય બની
 સાહબ કબીર સમઝ ગે સોઈ ❀ ગરીબદાસ કી બુદ્ધિ નેઈ
 બછડી એક ગરીબ કા નીકી ❀ ભાગ્યશાલી કહો પુનિ પીકી
 ઉસી બછડી પર નિજ કર રાખા ❀ ને પ્રભુ છવોં કા સુખ ભાખા

❀ દોહા ❀

બહુત જન્મ કે પુન્ય ને ॥ વહ બછડી કા હોય ।

સત્તગુરુ કર સ્પર્શ હુવા ॥ ધન્ય ભાગ્ય ને સોય ॥ ૧૧૯

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ કે કર અસ્પર્શ હોઈ ❀ દુધ સે ભારીગા થન મેં સોઈ
 ભરકે સખ મિલ દુધ કે ગારા ❀ સખ લોટમ ભરી કીન તૈયારા
 ખાખરા પત્તા કા દોના કીન્હા ❀ આપહી સખ કે દુધ સો દીન્હા
 બછડી કા એક ભાગ નીકાલી ❀ સખ કોઈ આઠે બડે ભાગ્યશાલી
 સખ કોઈ દુધ પાન કરી લીન્હા ❀ ગરીબદાસ દુધ નહિ પીન્હા
 ઈનકે શંકા ભા મન માહી ❀ યહ કોઈ સંત બહુગર આહી
 જિંસસે સખ યહ બના પ્રસંગા ❀ દુધ પાન કરે ભક્તિ હો ભંગા
 માહબ કીન દુધ સો પાના ❀ ભયે અદ્રશ્ય કોઈ ના બના
 ગરીબદાસ કે હોસ ભા સોઈ ❀ સાહબ કબીર યહ આપે હોઈ

❀ દોહા ❀

આપન ભાગ દુધ પુનિ ❀ આ સાહબ પ્રસાદ ।

વંહ દુધહિ કે પાન સે ॥ ભઈ સમાધી આદ ॥ ૧૨૦

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ કબીર કા દુધ પ્રસાદ ❀ પાન કીન મન મદ અદલાદ

સદગુરુ દુધ પ્રસાદી માહી ❀ બહુ પ્રભાવ રાહા પુનિ તાહી
ઘટ કા જ્ઞાન ચરીત્ર સખ પૂરા ❀ સેવા ધ્યાન બ્રહ્મ કા નૂરા
યહ લક્ષણ જિન મેં હોય જ્યાદા ❀ ચરના અમૃત દર્શ પ્રસાદા
તિન કર લવય સમઝ દિલમાહી ❀ તો શુદ્ધ મન હોત હે વાહી
સમાધી ક્રિયા સુનો ગુન રાસી ❀ બિરલા કોઈ જનનય યહ આસી
ગુરુ સનીધ રહી સેવા કીન્હા ❀ ગુરુ વહ જનનય ક્રિયા પ્રબીન્હા
તખ ગુરુ કહે શિષ્ય કો સોઈ ❀ જીવ બ્રહ્મ મિલન સમાધી બેઈ
જિતના ધર્મ જગત કે માહી ❀ સખ સે મહત્વ સમાધી આહી
જીવ બ્રહ્મ એક હોઈ બેઈ ❀ તખહી જીવ મોક્ષ પદ પાઈ
જીવ પ્રાણ સુરતા પુનિ આહી ❀ બ્રહ્મ મેં લીન હોય સો બહી
તખ શરીર જડ હોય બેઈ ❀ સ્વાંસ ક્રિયા બન્દ હોય આઈ

❀ દોહા ❀

સુરતા કી વૃત્તી તહાં ॥ ઠહર જાય સો માન ।

ખાન ખાન સખ બન્દ હો ॥ યહ સમાધી જન ॥ ૧૧૭

—: ચોપાઈ :—

શરીર ક્રિયા બન્દ હોય બેઈ ❀ એક પ્રકાર મુડદા કહવાઈ
મુડદકા જીવ બાહર ચલ ગયઈ ❀ સમાધી જીવ બ્રહ્માંડ મેં રહેઈ
ચઢન ઉતરન સ્વાંસ મન હોઈ ❀ યહ ક્રિયા શીખા ભલ સોઈ
બે યહ ક્રિયા કરે સુખ માનો ❀ તે બડા પુરૂષ કહત સખ જ્ઞાની
નિર્ગુન બ્રહ્મ ઘટહી મા હોઈ ❀ બાહર દૌડત હે સખ કોઈ
જિતને દેવ અવતારીક ગાવા ❀ યે સખ ક્રિયા કીન સો આવા
ઋષી મુનિ સંત બહુ ભયઈ ❀ વહ સખ ક્રિયા કરત સો ગયઈ
પીર પૈગમ્બર બડા સો માનો ❀ યે સખ યહ જ્ઞાનકો જનો
બે પ્રભાવ શાલી બે જગમે ❀ તે યહ ક્રિયા કીન સો તનમે
યહી ધર્મ સનાતન હોઈ ❀ આત્મ કલ્યાણ-ચેહી સે સોઈ

❀ દોહા ❀

બહુત જન્મ કા પુન્ય સે ॥ યહ સંયોગ બે હોય ।

ગુરુ પુરા તખ મિત્રે ॥ નિર્મલ વૃત્તી બેય ॥ ૧૧૮

—: योपाध :—

धर्मों और बहुत है छोटा ❀ संतन सफल करत पद छोटा
 बहुत सो अस है लज्जासू ❀ प्रबल जब जनन नही तासू
 कोष्ठ किया से स्वास यदि नष्ट ❀ सभाधि अवस्था ने पुनिपाध
 बहुत पुरषों का यह ते ज्ञाना ❀ वित वृत्ति निरोध सभाधि बना
 है प्रलाप प्रबल का सोध ❀ वृत्ति निरोध यह कारण छोड़
 तनु तनि छाध लानु तनि प्रलो ❀ यन्द्र यन्द्रका नय कष्ट करला
 सात्विक सुरता ने है सोध ❀ प्रबल छोड़ि सुख अंत न जोध
 निज रूप ने न पहिचाना ❀ सभाधीका बहुत लाल न बना
 जब प्रबल ज्ञान समझ कर सोध ❀ उसको छोड़ हम आये छोड़
 ने प्रसंग व्यक्त था सोध ❀ बोधी प्रसंग हम आवत जोध
 गरीय की ने लध सभाधी ❀ कुछ साधन कीन नहि आधी
 साहज्य कभीरु दुध प्रसादा ❀ कुछ भउ पूर्वका सुकृत नदा
 अवध के पासो अंक तलावा ❀ साहज्य जोह आनन्द मन छावा
 ❀ दोहा ❀

गरीयदास धी सभाधी ॥ संकल्प रूपे जन ।

साहज्य का दर्शन करै ॥ बहुत दूर सो भान ॥ ११८

—: योपाध :—

सभाधि भाहि गरीये जोध ❀ साहज्य तलाव पर जोठे सोध
 गरीयदास भिनवन तप लागे ❀ दर्शन देव मोहि लनि अलागे
 आये आये न पहिचाना ❀ भरा लल लध सो भाना
 भम दर्शन ने है प्रसादा ❀ तुम को भीला बहुत है नदा
 कुछ जरूर आने का नाही ❀ यह कहि अहम्य मे ते ताही
 साहज्यको गरीय न देया ❀ सुरता किसी निर्वाक्यभा पेया
 गरीयदास का सण ने भित्रो ❀ देया गरीय का तने भित्रीको
 गांव में नय दही सण जाता ❀ जाता पिता दुःख भउ अधाता
 सण मिलकर आये पुनि तहवां ❀ गरीयदास सभाधि है जहवां
 रोवय सभे करही कटपाना ❀ मात पिता दुःख भउध सभाना
 रोव सभही करै बहुत चिन्ता ❀ अतिशय आपन भानही दिन्ता

❀ दोहा ❀

अंतीम किया के लिये ॥ कीन सजै तैयार ।

आंधी छाटरी पर पुनि ॥ लावे जलावन हार ॥ १२०

—: औपाध :—

गरीबदास के जे पुनि द्वारे ❀ भंगल काम रूकै सज सारे
अस भियार साहजका सारा ❀ प्रेषा कीन समाधि उतार।
गरीबदास लज्जीत होय गयउ ❀ सज कोर्ष देष आनन्द मे लयउ
शारिरीक किया आलु होय गयउ ❀ निरभत सजे भेद मन लयउ
सत्य नाम कबीर जन्ही छोरा ❀ है अति धन्य लीला पुनि तोरा
यह बटना देखा सज कोर्ष ❀ अड आश्चर्य लाग सज होर्ष
गरीबदास धरहि ना आर्ष ❀ कुटुम्भ सजहि वहस बली जर्ष
करन जन्मना तजहि लागे ❀ प्रथम लावना ते अज जगे
कारन वोही जना यह सोर्ष ❀ शुभ आसना प्रगट अज होर्ष
अह छव मन है प्राणा ❀ यह सज तत्वो जड किन अभाणा

❀ दोहा ❀

राज योग ध्यान पुनि ॥ समाधी तुरिया ध्यान ।

यह सज जर्णन कीन पुनि ॥ और जहुत सो ज्ञान ॥ १२१

—: औपाध :—

गरीबदास पढे नहि होर्ष ❀ साहज दया सज कहा ते सोर्ष
गरीब कहे अनुभव की जानी ❀ दादु पंथ संत अेक ज्ञानी
वह जानी लीजन सो लागे ❀ वोही ग्रन्थ साहज ला आगे
जत्तीस अक्षर केहि हिसाजे ❀ बोणीस हजर जानी सो ताजे
वह शास्त्र का नाम ग्रन्थ साहज ❀ संत जहुत जनत जड नायज
हर अेक जानी के पुनि भाई ❀ साहज कबीर का जपानेव ताई
कुछ जानी नीचे लिख देहू ❀ जिज्ञासु के आनन्द तेहू

❀ दोहा ❀

पानी से पैदा नही ॥ सत्तगुरु सत्य कबीर ।

माया का जहां गंध नही ॥ साहज ऐसा शरीर ॥ १२२

—: ચોપાઈ :—

સ્વાસા પ્રાણ નાહિ હૈ તાહાં ❀ આદિ બ્રહ્મ સાહબ જો આહાં
 પાંચ તત્વ માયા ના દેહી ❀ તાકા નામ કબીર સો તેહી
 દેખન માત્ર શરીર હૈ સોઈ ❀ તેજ પ્રકાશ જાનો તુમ સોઈ
 સાહબ દેહ મનુષ્ય સમ જાની ❀ ઉનમેં જ્ઞાન કછુ નાં માની
 ચાર દાગ જિનકો સો નાહી ❀ આદિ ગુરૂ જાનો તુમ તાહી
 એસા પુરૂષ કો જગ માહી ❀ જનની જન્મ દીન ન તાહી
 મા બાપ જિનકે સો નાહી ❀ સ્વયમ્ પ્રગટ હોત હૈ વાહી
 બ્રહ્મચર્ય અખંડ એક ધારા ❀ પાલન કરૈ પુરૂષ સો સારા
 યહ નિયમ લાગત જો સોઈ ❀ સાહબ કબીર એક સો હોઈ
 સખ બ્રહ્માન્ડ કે ગુરૂ સૌ જાનો ❀ સાહબ કા યહ કામ સૌ માનો
 અનન્ત કોટિ બ્રહ્માન્ડ કે માહી ❀ સાહબ બન્દી છોર કહાહી
 ❀ દોહા ❀

ગિનતી બીન બ્રહ્માન્ડ હૈ ॥ ઉમરો ફલ સર્મ જાન ।

એક વૃક્ષ બહુ ફલ પુનિ ॥ અનન્ત જીવ તે માન ॥ ૧૧૩

—: ચોપાઈ :—

ગુલર ફલ સમ બ્રહ્માન્ડ સો જાનો ❀ અનન્ત જીવ ઉસમે સૌ માનો
 સખ જીવો કા ધંધર સોઈ ❀ સાહબ કબીર હૈ પુનિ જોઈ
 એક રૂપ ધંધર સો તાહી ❀ દુસરે કપ ગુરૂ હૈ વાહી
 જીવો કા દુઃખ દુન્દ નીવારી ❀ આપય ગુરૂ બન કરતારી
 ગર્ભ બાસ મેં જો જીવ જોઈ ❀ જીવ પદ ઉનકો જો બતલાઈ
 કર્મ શુભા શુભ કારણ તાહી ❀ જીવ જાત હૈ ગર્ભ કે માહી
 ઉનકા જ્ઞાન સખ જાય છિપાઈ ❀ ભર્ગ બાસ કા કારણ ગાઈ
 જ્ઞાન છિપા જિન જીવ કા હોઈ ❀ સ્વયં ગુરૂ ન જાનો મોઈ
 ગુરૂ મેં વિદ્યા જો કોઈ જાની હૈ જીવો કા ગુરૂ દોય સો માની
 અથોનિ પ્રગટ જ્ઞાન સ્વરૂપા ❀ આદિ ગુરૂ હૈ દાસ કે બપા
 ❀ દોહા ❀

એસે સાહબ કબીર હૈ ॥ જિનથી શક્તિ અપાર ।

સખ દસા પૂરન બરા ॥ સત્ય લોક સરદાર ॥ ૧૧૪

अथल अपार साहय हैं सोई ❀ गैनी ज्वाल गिशाल ते नेह
संत लक्ष्म दुःखी ज्वल जना ❀ तेहि के कारण प्रगट जग माना
तेज प्रकाश रूप धरि वाही ❀ छसी गिधि भाले ने प्रलु मोही
शण्ड स्वयं आकाश हैं आनी ❀ सत्तगुरु का यह रूप पहियानी
चन्द्र सूर्य तहां न प्रकाशा ❀ छाया धूप तहां कछु न आसा
सथ घट रमा साहय है सोई ❀ अलह अणीगति अलेख ने होई
पन्थ सम्प्रदाय लेह ना जनय ❀ ऐक दुसर से जगडा कानय
साया रूप घट भाहि पहियानी ❀ ने कहे गुरु वही सो भानी

❀ दोहा ❀

राम राम मे होत है ॥ वह साहय का लप ।

बीतर आहर सो आप है ॥ जनत बिरला भाप ॥ १२४

—: योपाध :—

सुरत निरत से करे तुम ध्याना ❀ जहां ज्योति दीपक भिन जना
हरदम सुरता लागी तहां रहिये ❀ त्रिवेनी अस्थान ने कहिये
दास गरीब कहत हैं सोई ❀ भम गुरु साहय कभीर सो होई
सदगुरु पूरन मिलत ले ताहीं ❀ ज्वालापिलाय अमर झये आहीं
ऐसा सत्तगुरु हमै मिलजध ❀ सुरति सिन्धु ते दीन मिलाध
ऐसा सत्तगुरु ऐक सो जना ❀ अदली अदल कभीर सो माना
ऐसा सत्तगुरु हमको मिला सोई ❀ शण्ड स्वयं देह सो नेह
ऐसा सत्तगुरु सेवा पुनि ताहीं ❀ लव सागर से उतारे वाहीं
ऐसा सत्तगुरु समरथ जना ❀ सोई शिण्ड मिलाप सो माना
तुरीया मध्य आसन ने करध ❀ तहां ताप तीनो ना परध

❀ दोहा ❀

तुरीया पर पुरिया महल ॥ पार प्रह द्य देश ।

ऐसा सत्तगुरु सेधये ॥ शण्ड ज्ञान का नेश ॥ १२६

—: योपाध :—

तुरीया पर पुरिया महल सोई ❀ पार प्रह धाम है नेह

તુરીયા પર પુરિયા મહલ જના ❀ સત્ય પુરુષ કા લોક બખાના
 તુરીયા પર પુરિયા મહલ ભાવા ❀ પાર બ્રહ્મ કા દ્વીપ કહાવા
 તુરીયા પર પુરિયા જે ગાદી ❀ પાર બ્રહ્મ અસ્થાન સો આદી
 ગગન મંડલ ગાદી જહાં હોઈ ❀ તેજ સ્વરૂપ બ્રહ્મ જે સોઈ
 સત્તગુરૂ આદિ અનાદી સોઈ ❀ વહી રૂપ જનો જે હોઈ
 પરમ ધાટ લખાવય વાહી ❀ વહ ગુરૂ કે મેં બલિબહી
 પટન ધાટ લખાયેવ મોહી ❀ ઉત્તમ ધાટ ભેદ કહા વોહી
 વંક નાલ કે અન્તર જેકે ❀ તિરવેની કે તીર જે હોકે
 બંક નાલ કે અન્તર જની ❀ અમીરસ ચુવત તહાં મેં માની
 સત્તગુરૂ તહાં લે સો જઈ ❀ ધન્ય કબીર જે આપ કહાઈ
 તુમરે ચરન કમલમમ આસા ❀ તુમહી સ્વયં બ્રહ્મ પ્રકાશા

❀ સાખી ❀

ગરીબ લોક અલોક ચાહો નાહી । ઈચ્છા નહી અચૂક
 અદલી આદિ કબીર કે । ચરન કમલકી ભૂખ ૧૨૭
 ગરીબ અભિગત કે અદલિ કહો । અદલી અબગતિ એક
 ભક્ત હેન કે કારણે । ચોલે ધરે અનેક ૧૨૮
 ગરીબ કસ્તૂરી નામ કબીર હે । બિન છોડે મહકન્ત
 આદિ અન્ત કી કહત હો । પટતર કોઈ ન સંત ૧૨૯
 ગરીબ શબ્દ સિન્ધુ મેં લોક હે । એસા ગહર ગમ્ભીર
 રામ કહો સાહિબ કહો । સોહગં સત્ય કબીર ૧૩૦
 ગરીબ જમજેરા જા સે ડરે । મિટે કર્મ કા લેખ
 અદલી અદલ કબીર હે । કુલ કે સદગુરૂ એક ૧૩૧
 ગરીબ ચે સખ માયાક ફૂલ હે । જિતના ધરે શરીર
 ઉસ બેલી લાગા નહી । અદલી અદલ કબીર ૧૩૨

॥ પંચ મેં મનુષ્ય સમ જ્ઞાન ॥

—: ચોપાઈ :—

ગરીબદાસ ઝી જહુ તે જાની ❀ સાહબ કબીર કા કીન બખાની
 એક સમય બડા પુનિ કોઈ ❀ અમલદાર અંગરેજ સો હોઈ

દિલ્લી આવય બગી માહી ❀ ગરીબ કા દો ઐલ રહાહી
ખેત મે ચરત રહે પુનિ સોઈ ❀ અમલદાર દેખ દૌડે વોઈ
અભિમાની બન કર ઉનકો ❀ ગાડી ઉલટીન સીંગ લગાડો
બહ અમલદાર બંદુક સો લીન્હા ❀ ગોલી છોડા ત્યારી કીન્હા
ગોલી નીકલી નહિં જો સોકે ❀ દશ પાંચ મનુષ્ય આયે જોકે
કહન લગે મુનો હો સાહેબ ❀ હિન્દુ ધર્મ મેં સિદ્ધ એક નાયેબ
ઉનકર જોલ યહ હૈં સોઈ ❀ આપ મારિં સકો ના કોઈ
વહ અંગરેજ ગયજી પુનિ તાહી ❀ ગરીબદાસ કે આશ્રમ બહી

❀ દોહા ❀

સખહિ પ્રતાન્ત કહા પુનિ ॥ અમલદાર જો સોય ।
ગરીબદાસ જો સમજો ॥ જોલ બુલાયે જોય ॥ ૧૩૩

—: ચોપાઈ :—

મનુષ્ય સમ જોલહિં લીન બુલાઈ ❀ કડક નેત્ર સે દેખા આઈ
જિસકા રાજ હૈં પુનિ સોઈ ❀ ઉસસે જોર કીન તુમ હોઈ
ચલે બવ યહાં નહિં જરૂરત ❀ હમ નહિં દેખો તુમરી મુરત
તરતજ દોનો જોલ પડી ગયજી ❀ પ્રાણ નીકલ જત સો ભયજી
વહ અંગરેજ યહ જો દેખા ❀ બડ આશ્રય મેં પડે બિસેખા
બહુત બિનય ગરીબકા કીન્હા ❀ ટોપી ઉતારી પગે ધરિ દીન્હા
ભેટ પૂજ દીન પુનિ સોઈ ❀ ગાંવ જમીન દેન કહા વોઈ
ગરીબ કહા ગાંવ ન ચહિયે ❀ સાહબ કળીર ભક્તિ મમ લહિયે
વહ તો ચલે ગયે પુનિ દીક્ષી ❀ દોનો જોલ પડે જસ સિદ્ધી
ધનકર સમાધી વહી સો કીન્હા ❀ પાકા બનાય સોઈ પુનિ દીન્હા

❀ દોહા ❀

જો કોઈ માનતા કરૈં પુનિ ॥ ફલદાયક સો હોય ।
પ્રતમાન મેં હોત હૈ ॥ સંત કહત સખ સોય ॥ ૧૩૪

॥ છુડાની મેં ગરીબદાસ સાહબ ગુપ્ત ॥

—: चौपाई :—

अंतिम समय आया जे सोई ❀ गरीब कहेव सत संगीस जेई
हम अण यहाँ से चल जई ❀ तुम सण लक्ष्मि में मन लाई
शरीर छोड़ि अण मै देखे ❀ तुम उपदेश पालन करे तेह
तुम सण चिन्ता मन ना राखी ❀ सत्य नाम कभीर कहे साखी
धतना कहे शरीर सो त्यागा ❀ भिक्षम अडार सो पैतीस जगा
लाहो सुद दुर्धन दे भाई ❀ गरीबदास चले जे ताई
धनहे शरीर समाधी दीन्हा ❀ जडा लंडार सो पुनि धीन्हा
जहाँ समाधी धनडी होई ❀ हरयेक वर्ष भेला होय सोई
धसके पाद संत सण कहई ❀ राज पुतानम प्रगट जे तणही
जपुर जेधपुर है नरेशा ❀ उनको मिले जंगल में पेशा

❀ दोहा ❀

जे सण गये सिकार लीये ॥ गरीबदास के देख ।

पगे लागि आशीश लीया ॥ पहिचान लिया है रेण ॥ १३५

—: चौपाई :—

गरीबदास का प्रसंग सोहाई ❀ वहाँ से सहारन पुर में लई
बमंडल आदि लक्ष्म तहां लयछी ❀ तीन वर्ष तहां पुनि रहेछी
शरीर त्याग तहां से कीन्हा ❀ अम्भई में प्रगट मै ज्ञा चीन्हा
सहारनपुरका अेक मुसलमाना ❀ शेषवली नाम सण जना
हज्ज करन भक्ता के लई ❀ तीन वर्ष पर अम्भईमें आई
गरीबदास के मिले जे सोई ❀ जहुत जात उनसे कीये होई
शेषवली सहारनपुर आये ❀ गरीबदास का जवर पुछाये
सण कोई कहा गरीब तन त्यागा ❀ तीन वर्ष हुआ पुनि आगा
जगीचा तेनी समाधी दीन्हा ❀ छतरी चरन पादका कीन्हा
भरन पीछे जडा लंडारा ❀ हम सण जानत हैं ते कारा

❀ दोहा ❀

शेषवली ने कहा पुनि ॥ सुनिये सण चितलाय ।

हम के मिले अम्भई में ॥ जहुत जान करी आय ॥ १३६

—: योपाध :-

यह सुन कर सग अचरज होई ❀ गरीबदास की लीला नेई
 धन्य धन्य सत्तगुरु पुनि है तोही ❀ साहज कभीर ने है ओही
 तब संत का भडा प्रभाव ❀ आप भेशक्ति कोई जनन पावा
 गरीबदास प्रभाव भड सोई ❀ साहज दर्श अरु दुध में होई
 वही साहज का मैं पुनि दासा ❀ तपसी ए को उसी का आसा
 यह प्रसंग पूरा होय गयौ ❀ सज्जन तुम आंखत नित रहेउ
 ॥ इति श्री गरीब साहेब का प्रसंग समाप्त ॥

॥ शामला लक्ष्म का प्रसंग ॥

❀ टोका ❀

सौराष्ट्र जालावाड में ॥ सुरेन्द्रनगर के पास ।
 उमरडा गांव के तीर में ॥ भडा तलाव है तास ॥ १३७

—: योपाध :-

विक्रम अठारा सोई पयासा ❀ लगलग डेढसो वर्ष की आसा
 साहज कभीर तलाव के उपर ❀ भैठे तहां ने संत स्वइपर
 ऐक शिला लायो मन ओजन ❀ भैठे पानीम लाग चलन
 नौका सम तर भीय में भई ❀ साहज कभीर अस्तान कराई
 यह भनाव देभा पुनि सोई ❀ जवान बार उमरडा का होई
 काही दरबार कहावत तेई ❀ कोया लगत सूरा ने बोई
 शामला लगत देवा पुनि बनो ❀ यह लक्ष्मी का नाम भूपानो
 ते तलाव पर भडे ने आही ❀ भडे आश्चर्य भ पडे पुनि सोई
 वह पत्यर आपस पुनि आवा ❀ सत्तगुरु भैठे आनन्द मन भावा
 बारो लगत पडे पग भाही ❀ विनय किन्ह उपदेश के ताही

❀ टोका ❀

भहुत जिज्ञासा देण कर ॥ साहज कीन उपदेश ।
 ध्यान योग समाधी ॥ सभ भर्ष्य पुनि ऐश ॥ १३८

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ કબીર અસ અજ્ઞા દીન્હા ॥ ચારો સાય મેં ક્રિયા દીન્હા
ધ્યાન સમાધી ખરાખર નહિ હોઈ ॥ તબ તક એકલા કરો મત દોઈ

ૐ દોહા ૐ

સતગુરુ ચરન પડત ભે ॥ ચારો ભક્ત સો જન ।

જ્ઞાન સુનન કી ઇચ્છા હૈ ॥ સાહબ કરો ખખાન ॥ ૧૩૯

—: ચૌપાઈ :—

દેખિ પ્રેમ બોલે પ્રભુ નીકે ॥ તુમ સખ સુનો દહો ઘટ જુકે
પાંચ તત્વ કા અહૈ પસારા ॥ ચેતન જીવ મદદ તેહિ કારા
તન ધન કી શોભા બહુ તારી ॥ સખહી મુખ માનય ઇસ મારી
માનસ સમ દેહી ન કોઈ ॥ દેવ ચરાચર જાન્યત તે વોઈ
સખ ઇન્દ્રિય ઉત્તમ સો માનો ॥ ઉત્તમ મેં યહ નેત્ર ખખાનો
સો નૈનો માટી મિલ જઈ ॥ દેખત કે સખ લોક ધિનાઈ
જો મુખ ખાત ષટ રસ નાના ॥ મખી જોઈય સો મુખ આના
હાડ કા પીંજર આમ સે છાવા ॥ જિપર રંગ મુરંગ લગાવા
મૈલા મુત્ર માંસ જો લોહી ॥ ભીતર ભરા દુરગંધ બહુ વોઈ
લાર કંઈ પડત બહુ તેહી ॥ કીચડ નાક બહુત હૈ વેહી
ઝરના ઝરે નવો દિશ યામા ॥ દુરગંધ બહુત ભરા સો તામા
ખરાબ બસ્તુ અન્દર હૈ સોઈ ॥ ઇન્દ્રિય કાર બાહર સો જોઈ

ૐ દોહા ૐ

ભીતર મલીન બસ્તુ જો ॥ બાહર પ્રગટ હોય ।

લોક દેખ મિના કરે ॥ કહત દુર્ગંધ હૈ સોય ॥ ૧૪૦

—: ચૌપાઈ :—

છડ છડ દુર્ગંધ બાહર આઈ ॥ પવિત્રપના કુછ નાહી રહાઈ
જો અચાર કા કરે અભિમાના ॥ બહુત અચાર ચલે નહિ આના
બડ અપવિત્ર યહ સો દેહી ॥ કાયમ અપભિત્ર રહત જો ચેહી
જો બસ્તુ કાયા સંગ ધીન્હા ॥ ખાન પાન આવત સો લીન્હા
દુસર દિવસ વહ બસ્તુ સોઈ ॥ દુર્ગંધ બહુત જાય ન જોઈ

કાયા એસી નીચ બખાની ❀ ઈન સંગ દુર્ગન્ધ ભા સો જની
એસી નીચ યહ બે દેહી ❀ કરે અભિમાન મૂરખ બે તેહી
એસી શરીર દુર્ગન્ધ સો વારો ❀ તેજ પુલેલ બસ સિંગારો
ચલત આપન રૂપ નિહારી ❀ હમ સબ રૂપ કોઈ નહિ સારી
બણુશ્રિમ ધર્માશ્રિમ જની ❀ બડ અભિમાન કરત સો માની
❀ દોહા ❀

રૂપ જોવન વિદ્યા પુનિ ॥ ધન સત્તા સો માન ।
ભક્તી ધર્મ કે રાહ મેં ॥ કરે વિધન બે જન ॥ ૧૪૧

—: ચૌપાઈ :—

આત્મ જળ શરીર શે તાર્હી ❀ નિકલા કોઈ સંગ પુનિ નાર્હી
અપને લિયે બડ મહલ બનાઈ ❀ આપ તે જગલ મે શો જઈ
કાઠ કે ઉપર દીન પહુડાયેવ ❀ ઉસમે પાવક દીન લગાયેવ
હાડ જરે જસ લાકડ સોઈ ❀ કેસ ઘાસ સમ ભસ્મ સો હોય
યહ તન ધન કુછ કામ ન આઈ ❀ તાસે ભક્તિ કરે ચિત લાઈ
છડ મેં શરીર ખાક મિલ ગયગી ❀ સમઝય સોઈ ચતુર નર કહેગી
યહ સંસાર સ્વપ્ન સમ જનો ❀ ઝુઠા યહ પરપંચ સો માનો
આપન સગા કોઈ ના લયગી ❀ અનન્ત મિલે અનન્ત છુટિ ગયગી
પત્તા જેસે ડાર સે છુટા ❀ ફિર ડાર નહિ લાગત બુટા
એસે તુમ અપને કો જનો ❀ જલ્દી ચેત કરે સુમાનો
ગોર શ્યામ શરીર રંગ જોરા ❀ એક દિન ખાક મિલેગે તોરા
❀ દોહા ❀

સબ વિદ્યા ઓ ચતુરપતા ॥ ત્યાગ દેવ પુનિ સોઈ ।
ધર્મ માર્હિ ચિત રાખિ કે ॥ આત્મ કા મુખ હોય ॥ ૧૪૨
—: ચૌપાઈ :—

મદ અભિમાન ત્યાગ તુમ કરો ❀ દુસર હિત કામ ચિત ધારો
સજન પરિવાર કુટુંબ સબ હોઈ ❀ સ્વાસ્થ લિયે પ્રેમ કરે સોઈ
એ સબ કોઈ કામ નહિ આર્હી ❀ જીવ ગયા તે જનન નાર્હી
કવન દેશ ધામ કા ઠામા ❀ જીવ કહાં ગયા જનન ન નામા

સત્ય નામ સે નેહ લગાઈ ૐ તાતે દુઃખ સખહીં મીટ જઈ
 સતગુણ ભાવ નિતિ ના તાહીં ૐ સેવા દાન કુછ જનત નાહીં
 અપને આતમ કા કલ્યાણા ૐ જે નહિ ક્રિયા જલ ખડ જાણા
 યહ શરીર મન ઇન્દ્રિય જનો ૐ મુખડા કાચ દેખત કા માનો
 દેખન ચોગ્ય મુખડા સો નાહીં ૐ જે તન દયા ધર્મ ના તાહીં
 કૌડી કૌડી માયા જેરી ૐ જેરિ ધરે વર્તન મેં કોરી
 પૈસા જેરિ જેરિ કર સોઈ ૐ દુસર ખર્ચ કરેગા કોઈ
 ૐ દોહા ૐ

આયુષ્ય પૂરા હુઆ જે ॥ જમ ધેરે જે આય ।
 તરતજ ઉનકો લે ગયે ॥ મન કા મન રહિ જાય ॥ ૧૪૩

—: ચોપાઈ :—

લાલ લીલા કેસરી પાગા ૐ ગોર શરીર સોહત બહુ લાગા
 તેલ કુલેલ જુલકન મેં જમો ૐ રણ મેં ઇનકા નહિ સો કામો
 એસા એક દિન આવે સોઈ ૐ ધુવાં ઉઠેગા તન મેં જેઈ
 યહ સખ જાનિ સમજો ખડ જાની ૐ સત્ય નામ મેં સુરતા તાની
 શરીર રૂપ તાખ જે એકા ૐ ખેડા મુગા આતમ સો જેકા
 શરીર રંગ ચાર દિન જનો ૐ પીછે ફીક પડેગા માનો
 અત્તર કુલેલ ચામ પર સોઈ ૐ એક દિન ખાક મિલેગા જેઈ
 ગર્દ મર્દ એક દિન હોઈ જઈ ૐ સત્ય નામ કી કહો દુહાઈ
 ઇમ જે આયો યહ સંસારા ૐ બાંધી મુઠી જવ પસારા
 નિસ દિન રહેવ અચેત કી નાહીં ૐ ખાવ તમાચા યમ કી તાહીં
 ૐ દોહો ૐ

જે સાહબ સરખજ્ય પુનિ ॥ સખ શક્તિ જે માર્હિ ।
 મન બંધ કર્મ સે હોત જે ॥ જનત હેં જે તાર્હિ ॥ ૧૪૪

—: ચોપાઈ :—

સાહબ કબીર કહત હેં સોઈ ૐ ઇમ ચાગે મુનો પુનિ હોઈ
 લખ ચૌરાસી ખાર ખડ જાના ૐ વહાં જત જવ સખ સો માના

મનુષ્ય જન્મ ચુકે જે પાપી ❀ લખ ચૌરાસી બડ દુઃખ આપી
 તુમાર શરીર જે હૈ નીકા ❀ ઈસકા ભાગ બહુત સો છકા
 જનની કહત પુત્ર હમારા ❀ સ્વારથ લીયે કીન પ્રતિપાલા
 કામીન કહત મોર પતિ બનો ❀ સ્વારથ લિયે એને પહિચાનો
 સખ કુટુમ્બ અસ આસ લગાહી ❀ કાલ સમાન ખાને કેા ધાહી
 પાવક યહ તન દેય જલાઈ ❀ નીર ખુઝાય દેત સો આઈ
 ક્ષીત અપને સંગ લેત મિલાઈ ❀ પવન પ્રાણ કેા લે સો બઈ
 ઈસમે' બહુત કા ભાગ બખાની ❀ તુમ એકલા કેસે કર માની
 ચેતો તુમ જહદી સે સોઈ ❀ નહિ યમરાજ મારિ લે બેઈ
 જ્ઞાન સમાપ્ત કીન પુનિ તાહી ❀ સખ કોઈ દૌડ પડે પગ માહી
 પુજન સરસીજ સે જે કીન્હા ❀ પંકજ સમાન ચરન કહી દીન્હા

❀ દોહા ❀

બાર બાર વો પગે પડય ॥ હાથ જેર સો માન ।

પ્રેમ બારિ ઉમગય પુનિ ॥ બહુ આનન્દ તે બન ॥ ૧૪૫

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ વહાં અદૃષ્ય હોય ગયગિ ❀ ચારો ધર પર આવત ભયગિ
 સાહબ બચન ધ્યાન ન રાખા ❀ કેયા ભગત સમાધિ રસ ચાખા
 કુટુમ્બી મિલ કહેન સખ લાગે ❀ તીન દિવસ તક યહ નહિ બગે
 બેઈ બેઈ સમાધિ કીન્હા ❀ એ તો મરી ગયગિ સખ ચીન્હા
 ધર કે કહા પાંચ દિન સુદી ❀ ભગત કોઈ છુઓ નહી જુદી
 હઠીલા કાઠી માના ન તાહી ❀ લે સ્મસાન જલાયેવ વાહી
 કેયા ભગત કા આતમ ખોલા ❀ કીન સમાધિ રહા મન તોલા
 તુમ સખ દીન જલાઈ દેહા ❀ કરો ભક્તિ ના દુઃખ પાવો ચેહા

❀ દોહા ❀

એસા બચન સુના જખ ॥ આપન જલ કબૂલ ।

બિનય કીન બહુ રીત સે ॥ હમ નહી બના રૂલ ॥ ૧૪૬

—: ચૌપાઈ :—

સામલા ભગત બડ પરચા દીન્હા ❀ ઇનકા ચોગ ભક્તિ બડ ચીન્હા

બહુત સમય તક ભક્તિ કીન્હા ❀ આપન ઉપદેશ ગોબિન્દ કે દીન્હા
 અન્ન મેં શરીર ત્યાગ સો દીન્હો ❀ સડલા ગાંવ સમાધી લીન્હો
 તલાવ ઉપર સમાધી સોઈ ❀ માનતા ફલદાયેક સો દોઈ
 ગોબિન્દ ભગત બહુ ભક્તિ કીન્હા ❀ બડા પ્રભાવ ધનમેં સો લીન્હા
 ધાંગધરા ગાદી બડ નીતીમાના ❀ સખ રાજ્યો કા હોય બખાના
 ચોર ડાકુ ડોઈ નહિ તહવાં ❀ રામ રાજ રહા પુનિ જહવાં
 પ્રજા મુખ સે રહે જે સોઈ ❀ કુછ તકલોક નહીં થા જેઈ
 રાજ અમરસિંહ ગાદી આયે ❀ નીતી ભક્તિમ બહુત સોહાયે
 ગોબિન્દ ભગત કા બહુત બખાના ❀ રાજ સુના બહુત મુખ માના
 ગોબિન્દ ભગત કે બુલાયેવ તાહીં ❀ ભગત કા માન કીન નૃપ વાહીં
 જ્ઞાન સતસંગ બહુત સો કહેગી ❀ રાજ કે આનન્દ બહુ ભયગી
 રાજયોગ બિહંગમ સોઈ ❀ ગોબિન્દ ભગત બખાનેવ જેઈ
 ગોબિન્દ ભગત કહા પુનિ તાહીં ❀ સાહબ કબીર ધન્યર જે આહીં
 સાહબ કબીર જ્ઞાન જે લાયે ❀ સો મમ તુમકે કહા સમુઝાયે
 ભૂપતિ કે બહુત પ્રિયા લાગે ❀ રાજ ગાંવ દેન કે લાગે
 ગોબિન્દ ભગત લિયા સો નાહીં ❀ જસાપુર મંદીર લગાવો તાહીં
 ❀ દોહા ❀

રાજ અમરસિંહ જે પુનિ ॥ ભક્તિ બહુત સો ધીન ।

રાજ નીતી મેં કુશલ થે ॥ પ્રજા કે મુખ દીન ॥ ૧૪૭

—: ચોપાઈ :—

ધાંગધરા પાસે નદી હૈ સોઈ ❀ રાજ અમરસિંહ ડેરી જેઈ
 માનતા ફલત હૈ જે સખકે ❀ જે બિશ્વાસ હોય જે જન કે
 હજારો સંખ્યા ભજન હૈ સોઈ ❀ રાજ અમરસિંહ કહે હૈ જેઈ
 અમ્બરીષ અવતાર સખ કહીં ❀ ધન્ય રાજ અમરસિંહ અહીં
 ગોબિન્દ ભગત બહુ ભક્તિ કીન્હા ❀ ઉપદેશ વારસા જીવન કે દીન્હા
 સડલા ગાંવ સમાધી લીન્હા ❀ જીવન ભગત બહુ પ્રયા દીન્હા
 જીવન ભગત કે શીષ્યે જનો ❀ રામ ભક્ત કે જે પહિયાનો
 દુધઈ ગામ કાઠી દરબારા ❀ તહાં જન્મ લીન બહુત તારા

રામ ભગત જો નગરા જઈ ❀ એક ભગત ઘર આસન લાઈ
વહ ભગત કા એકહી બાલક ❀ તેહિ દિન મરન ભયો બહુ સાલક

❀ દોહા ❀

રામભગત તે કીન જો ॥ સાહબ કળીર કા ધ્યાન ।

બાલક સજવન હોત ભા ॥ સખ કોઈ અચરજ માન ॥ ૧૪૮

—: ચોપાઈ :—

રામભગત કા શિષ્ય સખ હોઈ ॥ વહ ગાંવ કા જનો સોઈ
ધૃશ્વર તુલ્ય માન પુનિ દીન્હા ❀ રામભગત કો ખુશી સખ કીન્હા
રામભગત કા શિષ્ય હૈ વેઈ ❀ ત્રિકમ ભગત જનો પુનિ તેઈ
ઉમરડા ગાંવ સમાધી લીન્હા ❀ ત્રિકમ ભક્ત ભક્તિ બહુ કીન્હા
ત્રિકમ ભક્ત તક ભક્તિ બડ જોરા ❀ પીછે હોત ભયા કમ જોરા
સુરીન્દ્રનગર કે આસ જો પાસા ❀ યહ સખ ભક્ત ભયે ધર્મ આસા
યહ ભક્તો કા જહાં તક સોઈ ❀ સાહબ કળીર વિશ્વાસ થા જોઈ
વો સખ સિદ્ધ ભયે પુનિ સોઈ ❀ ઇતના લિખા યહાં જો દોઈ
સાહબ કળીર કા પ્રતાપે ❀ એ સખ સિદ્ધ ભયે જો આપે
॥ ઇતિશ્રી સમલા ભગતકા પ્રસંગ સંપૂર્ણ ॥

॥ શીવ નારાયન કા પ્રસંગ ॥

❀ દોહા ❀

શીવ નારાયન બકરાબાદ ॥ ઇલાહાબાદ રહેવાસ ।

અંગરેજ કે આરબા મેં ॥ કીન ભક્તિ પ્રકાશ ॥ ૧૪૯

—: ચોપાઈ :—

વિક્રમ સતરહ સો એકાવન ❀ અગહન મુદ વારસ મુકે ધાવન
તા દિન કળીર સાહબ મિલે આઈ ❀ શિવ નારાયન પુછા પુનિ જઈ
આપન નામ કહો સો ગાઈ ❀ સાહબ નામ દુઃખ હરન બતાઈ
જો દુઃખ હરન કા દર્શન પાઈ ❀ જ્ઞાન હોય પાપ સખ જઈ
શિવ નારાયન ઉપદેશહિ માંગા ❀ સાહબ કહા જાની અનુરાગા
ઘટ લીતર સખ ભેદ લખાઈ ❀ સત્તગુરુ અન્તર ધ્યાન હો જઈ
શિવ નારાયન કા ગુરુ દુઃખ હરન ❀ ભા પ્રસિદ્ધ એહી જીવ તરન

થેરા ગ્રન્થ રચ્યા પુનિ સોઈ ❀ યહ ધર્મ ઉત્તર હિન્દ મેં હોઈ
 દુઃખ હરત નામ સાહજકા તાહી ❀ યહ સખ જ્ઞાન ગ્રન્થ મા આહી
 ॥ ઇતિ શ્રી શિવ નારાયણ કા પ્રસંગ સંપૂર્ણ ॥
 ॥ શેખ મનસૂર કા પ્રસંગ ॥

❀ દોહા ❀

શેખ મનસૂર મુલતાન કે ॥ સિન્ધ પ્રાન્ત સો માન ।
 મુસલમાન ઘર જન્મ સો ॥ સાહજ કે શિષ્ય જન ॥ ૧૫૦

—: ચોપાઈ :—

ખાલા પત્ર મેં ધર્મ સો જગા ❀ સાહજ કળીર મિલે અનુરાગા
 શેખ મંસૂર સાહજ સમુગ્રાઈ ❀ સત્ય નામ રટો મન લાઈ
 ઇતના કહિ સાહજ જે તાહી ❀ શેખ મંસૂર ગુફા મેં જાહી
 ખીસ વર્ષ તક જપા સતનામા ❀ શેખ મંસૂર ભયા સખ કામા
 ખહુત પ્રભાવ હુઆ પુનિ તેહી ❀ મુલતાનીયોં કો કહ પુનિ વેહી
 અહિંસા ધર્મ સિખાવન લાગે ❀ યવનો માંસ સકે નહિ ત્યાગે
 યવનહિં નહિ પ્રિય યહ જ્ઞાના ❀ દોષશ હુઆ મુનો સખ જના
 સખ યવનો કીન બિચારા ❀ શેખ મંસૂર યવન તન ધારા
 હિન્દુ ધર્મ પાલન કરે સોઈ ❀ યહ બડ અનુચિત કહવાય જોઈ
 યવનો મિલ સખ અસ ઠહરાઈ ❀ શેખ મંસૂર કાફર હોય જાઈ
 ❀ દોહા ❀

કાફર કો મારે પુનિ ॥ પાપ લાગત હે નાહિ ।
 સખ ઘેરે મંસૂર કો ॥ મારન કો પુનિ તાહિ ॥ ૧૫૧

—: ચોપાઈ :—

શેખ મંસૂર કો સખ લિયે ઘેરી ❀ તખલી અદખ્ય લે તે બેરી
 સખ યવનો સોધન સો લાગે ❀ કહી પતા ના પાયે અલાગે
 શેખ મંસૂર બિચાર તખ કીન્હા ❀ યહ શરીર યવન ઘર લીન્હા
 ઇસસે યવનો અપને તરફ મોહી ❀ ખીચન ચાહત હે બલ જોહી
 ઇસ કારણ દોષ સખ કરહી ❀ સાચા જ્ઞાન ઇનમેં ન ભરહી

यह जे देह यवन घर जन्मा ❀ उसको छोड देव तो पलमा
साहज कभीर से भिनय जेडीना ❀ यह शरीर त्यागन मनदीना
आप ना रोको यह शुल जनी ❀ सतगुरु भिनय हमार यह मानी
उस समय के भीय मे' सोध ❀ शेण भंसूर को देणा सण कोध
सण मिल पत्थर भारन लागे ❀ शीवली को कइ भाइ अलागे
❀ दोहा ❀

तण शिवली ने कहा पुनि ॥ यह गुरु लाई भार ।

हम नहिं भारे येने जे ॥ पाप लगत हैं जेर ॥ १५२

—: योपाध :—

अहुत यवनो डीन्हा हैराना ❀ तण शीवली अेक कूल ले ताना
छोडेव कूल भंसूर पर जनी ❀ लागत ले गेहोस सो मानी
हाय कहत ते पडि गयजि ❀ णउ दुण होत सो पुनि कहजि
शेण शीवली पास जण जई ❀ कूल मे' धतना धाव लगाई
पत्थर लगा हाय न दीन्हा ❀ कूल लगे अैसा क्या कीन्हा
शेण भंसूर कहा मुनि लेहू ❀ तुम हमके जनत लल तेहू
तुम हमार गुरु लाई सोध ❀ जनि पूजि भारा तुम होई
तुमार कूल पीडा अहु दीन्हा ❀ पत्थर लगे दुःण नाह कीन्हा
तण भंसूर को पकडेव ताहीं ❀ यवन सत्ता सुली से वाहीं
जण भंसूर को सुली यदाई ❀ कुदरत कोप लाई अधिकाई
मालीन पुकारे हे प्रिया सोध ❀ साहज तुम्हे क्या किया होई
पुन्ह अेक लज्जत के कारन ❀ सुली दीन भनसूर को भारन
❀ दोहा ❀

जल जल के रोवे भाक्षी ॥ जन जन के रोवे भार ।

महलो मे' रोवत भीणी ॥ अह्ना धलाही जेर ॥ १५३

—: योपाध :—

यवनो डी यह जरी अनीती ❀ कुदरत प्रिया नही यह शीती
यह प्रकोप सण मे' वह छाया ❀ भंसूर को सुली जणही यदाया
पशु पक्षी एव जन्तु जनो ❀ सभको दुःण चिन्ता अस मानो

પ્રથમ એક મનસૂર કા ભારી ૐ સાહબ શિષ્ય તે અધિકારી
સાહબ કબીર મેં સખ શક્તિ ૐ યહ બડ અનરથ હુઆ કયો બક્તિ
યામે સાહબ કી હૈ બડી હાંસી ૐ જો વો યુરપ હોય અખિનાસી
ઉત્તર હૈ યહ પ્રમ્ન કા સોઈ ૐ બડી શક્તિ મંસૂર મેં હોઈ
અપને રક્ષન અપને શક્તી ૐ વો નહિ લીન ઉનમે બડી ભક્તી
સાહબ કે રક્ષન કારન કો કારણ ૐ હોત નહી જનત જીવ તારણ
પ્રથમ મંસૂર સાહબ સે ભાખા ૐ શરીર છોડત તુમ હમે ન રાખા
ૐ દોહા ૐ

યહ સખ કારન જાનિ કે ॥ અનરથ રોકા નાય ।
મંસૂર ઇચ્છા કે લિયે ॥ સો ગટના બની જાય ॥ ૧૫૪
શેખ મનસૂર કા ઉપદેશ ॥ યવનો કો પ્રિયા નાહિ ।
અધિકાર બિન ઉપદેશ સો ॥ સખ નિસ્ફલ સો જાહિ ॥ ૧૫૫

—: ચોપાઈ :—

રાજ નીત ધર્મ નીત તે જાની ૐ તપસી આગે કરૈ બખાની
સમુદ્ર મેં બર્ષા બહુત સો હોઈ ૐ વહ પાની કુછ અર્થ ન સોઈ
અમૃત કા હૈ બડા પ્રભાવા ૐ મુદા કો કુછ કામ ન આવા
બહુત બિમાર મરન કે ચોગ ૐ અવષદ બહાં લાગે ના રોગ
જિનકર હૃદય બહુત મલીના ૐ ઉપદેશ વહાં લાગય નહિ કીના
પતિષ્ઠતા જો ત્રિયા તે હોઈ ૐ કામી બચન લાગે ના જોઈ
બિધવા કો સિંગાર નકામા ૐ સાદા ભાવ રહે નિસ જામા
દિવસ મેં દિપકકા કયા કામા ૐ બહુત પ્રકાશ સૂરજ કા જામા
અમુરી સમ્પતિ કા પુનિ લોગ ૐ વહાં ઉપદેશ હોય ના ચોગ
બહુત કામી જો નર નારી ૐ કામ બાસના ઇનકે મન ભારી
ઈશ્વર પર ઇન કર નહિ ભાવા ૐ પ્રેમ ભાવ કામ પર આવા
ૐ દોહા ૐ

બહુત કોઈ મેં જો પુનિ ॥ જો નર નારી જાન ।
એક ઇશ્વર સખ મે રહે ॥ તે કસ માનય માન ॥ ૧૫૬

—: ચોપાઈ :—

અતિ લોભી જો નર હૈ નારી ૐ ત્યાગ જ્ઞાન સે ઇન્દ્રે ન ચારી

હૈ કન્હુસ બડા જો પ્રાની ❀ દાન પુન્ય ચે રતિ નહિ જાની
 મોહ સૈના જિનકો સખ કીન્હ ❀ જ્ઞાન રતન મેં મન ના દીન્હા
 સઠ મૂરખ પ્રેમ ન જન્ય ❀ યહ ઉપદેશ વૃથા કરિ માન્ય
 જિનકે મન મેં ભરા પરપંચા ❀ સુઠ ભાવ આવય નહિ રંચા
 અહંકાર મેં જોઈ જૂલાના ❀ નિશદિન રહે મસ્ત ગલતાના
 શાસ્ત્ર ગુરૂ સંત ન માન્ય ❀ ગરીબ દુખી પર દયા ન આન્ય
 જૈસે કોઈ સરાખ પી જઈ ❀ રોમ રોમ મેં જાય સમાઈ
 ખોલન ચલન ચેને ન ભાનુ ❀ એસા તુમ અભિમાનિક જાનુ
 ત્રીસના અગિન જિનકે ઉર લાગી ❀ જ્ઞાન ધ્યાન તીનકે ન જાગી
 શેખ મંસૂર કી યહ ગતી જાની ❀ યવન-ઉપદેશ નિસ્ફલ જો માની
 ॥ ઈતિ શ્રી શેખ મંસૂર કા પ્રસંગ સમાપ્ત ॥

॥ જગન્નાથ મન્દીર કી અસ્થાપન ॥

❀ દોહા ❀

પાચ હજાર જો વર્ષ પર ॥ કૃષ્ણ તજ જળ દેહ ।
 ભગવાન કૃષ્ણ આજ્ઞા સે ॥ સિન્ધુ મેં ડાલા તેહ ॥ ૧૫૭

—: ચોપાઈ :—

શ્રી કૃષ્ણ યહ આજ્ઞા કીન્હા ❀ મમ શરીર સમુદ્ર મેં લીન્હા
 યહ પ્રમાને કીન સખ કોઈ ❀ પેટી ગઈ પૂર્વ દિશ સોઈ
 વોરીસા પ્રાન્ત કા હૈ રાજ ❀ ઈન્દ્રદમન સો નામ ખિરાજ
 કૃષ્ણ સ્વમ રાવ કો દીન્હા ❀ મમ શરીર પેટી મે કીન્હા
 સિન્ધુ મેં પડા હૈ જો વાઈ ❀ મંદિર કરો લે આવો સોઈ
 જગદીશ નામ પ્રસિદ્ધ મૈ હોઈ ❀ તીરથ કરન આવય સખ કોઈ
 તબૈ નૃપ તપાસ કરાઈ ❀ પેટી ખિલી ખારીસ મેં આઈ
 લે રાખેવ તે ચતન કરાહી ❀ ભગવાન નિમિત મંદીર બનવાઈ
 મંદીર બની પૂરા જળ ભયગી ❀ કંપિત જલ પાડિ પુનિ ગયગી
 ફિર રાજ બનવાયેવો વાહી ❀ પહિલી દશા ભઈ જો તાહી

❀ દોહા ❀

તીન વાર મંદિર પુનિ ॥ કીન બનાય ત્યાર ।

ઉદધિ કોપ સે ન રહા ॥ તીજ સો વહિ, ખાર ॥ ૧૫૮

—: योपाध :—

तथ राज्ञ को चिन्ता होई ॐ भंटीर काम बन्द किया सोई
 कलयुग डेर आदि सो जनो ॐ यह प्रसंग वही समय जमानो
 साहज कपीर हें पुनि सोई ॐ कलयुग प्रथम जे आये होई
 अमर धाम से सतगुरु आये ॐ ज्योती रूप प्रगट ले जये
 संत रूप धारण किया ताहीं ॐ साहज कपीर की भहिमा गाहीं
 वारीसा प्रान्त नृप हें सोई ॐ इनके राज सत्तम गये होई
 तेज प्रकाश छणि अति सोई ॐ देवि रूप सण कर मन मोहै
 राज पडे चरन पर धाई ॐ साहज कपीर आशीस सुनाई
 ले बैठाये सिंहासन नीके ॐ बहुत प्रकार पूज पुनि छके
 राज के मन में यह आसा ॐ भडा देव आये दुःख नासा
 राज सहित पडे सण कोई ॐ विनय करे बहुत लांति से होई

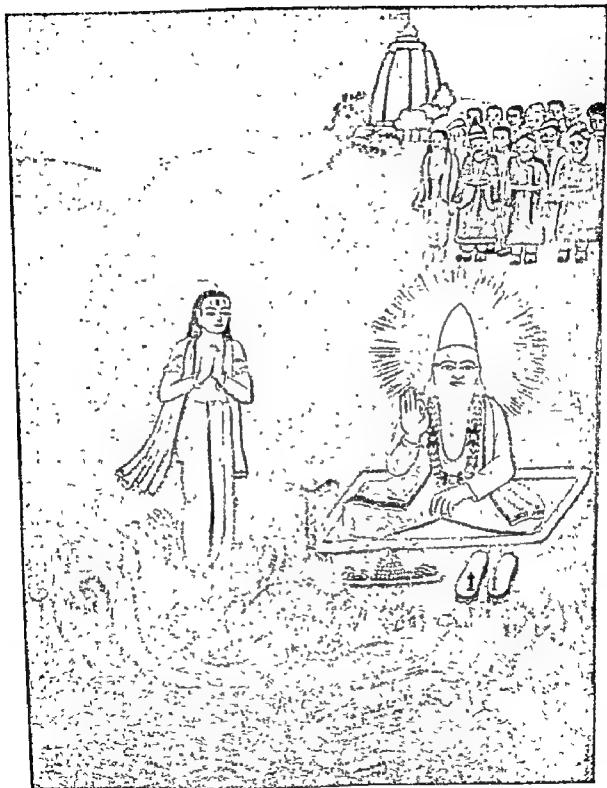
ॐ दोहा ॐ

राजन तथ कहत लये ॥ सुनो^१ देव ओक जात ।

हरी नीमित भन्दर करत ॥ आशीस कोप पडि जात ॥ १५८

—: योपाध :—

तीन बार मैं भंटीर झिन्हा ॐ नादीस^२ कोपि पाडि सो दीन्हा
 साहज कपीर कहा मुस्काई ॐ भंटीर^३ करो हर्ष तुम राई
 हम यथाधि^४ को रोको ताहीं ॐ भंटीर गिरन नहि सो पाहीं
 साहज का प्रकाश जे देखा ॐ राज को निश्चय ला लेखा
 राज को कहा समुझाई ॐ भंटीर होय तथ हम आई
 भंटीर जनन लगा तथ जनी ॐ साहज अद्वय जे सो भानी
 भंटीर जनी त्यार होय गयलि ॐ सतगुरु वहां पधारत लयलि
 भंटीर के आगे पुनि नहि ॐ समुद्र^५ सनमुज भैंठे व्याई
 रैतीम कुण्डी दीन सो गाडी ॐ भैंठे हर्ष शोक नहि आडी
 हुसर तरङ्ग सुनो प्रसंगा ॐ समुद्र लयंकर किये तरंगा
 करि धुधुवाट बला सो आवय ॐ भंटीर पाइन को तो लवय
 मानो प्रलय जगत करि देही ॐ समुद्र की ताकत भंडा शो मेही

કબીર સાહેબે પાંચ હજાર વર્ષ પહેલાં સમુદ્રને હટાવીને જગદીશ
મંદીરની સ્થાપના કરી તે સમય સમુદ્ર વિષ ધારણ કરી
કબીર સાહેબને પ્રાર્થના કરે છે.

આગલ દેખિ સમુદ્ર નિહાલી ❀ સત્તગુરૂ બૈઠ પ્રભાવ જે શાલી

❀ દોહા ❀

સાહબ તેજ પ્રભાવ સે ॥ સિન્ધુ લહર ભઈ શાન્ત ।

જલનિધિ રૂપ ધારણ કરે ॥ હૈ જલ કા જે કાંત ॥ ૧૬૦

—: ચોપાઈ :—

બિપ્ર રૂપ ધારણ કરિ આયે ❀ હાથ મેં સુવર્ણ થાર સોહાયે
મોતી રતન ભરા બહુ સારો ❀ સુવર્ણ થાર ઝલકત બહુ કારો
પીલા ઘોતી પીલા જનેજી ❀ માથે ત્રિપુર તિલક હું તેજી
થાર લિયે બાહર પુનિ આયે ❀ સત્તગુરૂ સનમુખ ખડે રહાયે
દાનો હાથ બેડે સો તાહી ❀ રૂંડ પ્રણામ ફીન સો આહી
રાજ સહિત હજારો માનસ ❀ દુર ખડે દેખત સખ જનસ
સખ વિચાર કરત હું સોઈ ❀ બડ આશ્ચર્ય હોત તે બેઈ
યહ દૃષ્ય કબહી નહિ દેખો ❀ 'જલનિધિ ખડા સાહબ તન પેખો
સખ કોઈ કહન લગે પુનિ સોઈ ❀ સાહબ કળીર મધર હૈ વોઈ
એસા સંત કવન સો જગ મેં ❀ 'સિન્ધુ કોરોક શકત નિજ બલ મેં
સિન્ધુ ઔર સાહબ કા સોઈ ❀ બહુત બાત હુવા પુનિ બેઈ
શીશ નવાય સમુદ્ર ચલી ગયજી ❀ ભા અદ્રષ્ય કોઈ લખત ન ભયજી
જખ યહ પ્રસંગ સખે બની ગયજી ❀ રાજ સહિત સખ આવત ભયજી
સતગુરૂ ચરન પડે મહિપાલા ❀ સખ કોઈ પડે ચરન ગાઈ ઝાલા
બહુ ઉત્સવ રાજ મગવાઈ ❀ હાથી ઊંટ તુરંગ સખ આઈ

❀ દોહા ❀

વર ઘોડા કા સાજ પુનિ ॥ સખ ફીન ફીન તાહિ ।

સતગુરૂ કો માન સે ॥ લાયે મહલ મેં આહિ ॥ ૧૬૧

—: ચોપાઈ :—

પુજન બહુત ભાંતિ સે ફીન્હા ❀ માન પાન બહુત સો ફીન્હા
જો અસ્થલ પર સાહબ બિરાજે ❀ સમુદ્ર હઠાયો મંદિર કાજે
તહાં સાહબ કા મંદીર બનાયેવ ❀ કુખારી તહાં ચપ્પતરા કરાયેવ

ਪੁੰਨ ਦੀ ਸਭ ਕੀਨ ਤੈਧਾਰੀ ੴ ਭਿਲਮ ਨ ਕੀਨ ਲਾਏ ਅਸਤੁ ਸਾਰੀ
ਸਾਫਲ ਕੁਛ ਰਾਜ ਸੇ ਸੋਧ ੴ ਧਰ ਠਾਕੁਰ ਕਾ ਮੰਦਿਰ ਛੋਧ
ਜਤਿ ਪਾਤਿ ਧਰਾਂ ਨਹਿ ਭੇਦ ੴ ਧੇਰੀ ਜਾਨ ਗਾਵਤ ਜੇ ਭੇਦ
ਧਰ ਰਾਜ ਸਾਫਲ ਕਾ ਸੋਧ ੴ ਭਾਵਾ ਨਹੀ ਪੁੰਨਰੀਕ ਛੋਧ
ਅਨੰਤ ਅਨੰਤ ਭੋਲਨ ਸੇ ਲਾਗੇ ੴ ਜਤਿ ਪਾਤਿ ਭੇਦ ਸੇ ਜਾਗੇ
ਸਾਫਲ ਤਭੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਭਤਾਏਵ ੴ ਅਨੰਤ ਰੂਪ ਸੇ ਪ੍ਰਗਟ ਫੇਖਾਏਵ
ਫਰ ਐਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਰੂਪ ਜੇ ਛੋਧ ੴ ਮੰਦਿਰ ਮਾਫਿ ਤੇ ਲਹਿਗਾ ਸੋਧ
ੴ ਫੋਛਾ ੴ

ਯਗਨਾਥ ਭੀ ਸ੍ਰੀਆਂ ਜੇ ॥ ਪੜ੍ਹਤ ਫੇਖਾਧ ਨਾਫਿ ।

ਸਤਗੁੰਡੇ ਧਰ ਫੀਲਾ ਕਰਿ ॥ ਪੜ੍ਹੇ ਆਸ਼੍ਵਰਧ ਮਾਫਿ ॥ ੧੬੨

—: ਚੌਪਾਧ :—

ਰਾਜ ਪੁੰਨਰੀ ਸਭ ਫੋਧ ਫੇਖਾ ੴ ਕਰੈ ਵਿਚਾਰ ਸੁਭਾਨ ਨਾ ਐਕਾ
ਭੇ ਲਧ ਭੀਤ ਕੁਛ ਨਾ ਸੁਭਾ ੴ ਅਕਾਸ਼ ਭਾਨੀ ਫੁਧ ਤਭ ਪ੍ਰਭਾ
ਤੁਮ ਸਭ ਆਤਮ ਜਾਨਨ ਜਨੇ ੴ ਸਮ ਭਾਵ ਜਨਨੇ ਨਹਿ ਮਾਨੇ
ਸਤ੍ਧ ਜਾਨ ਤੁਮ ਸਭ ਨਾ ਮਾਨਾ ੴ ਧਰਸੇ ਫੋਪ ਭਧਾ ਧਰ ਜਨਾ
ਨਲ ਰਾਜ ਸੁਨਿ ਨਿਸ਼੍ਧ ਛੋਧ ੴ ਰੂਪ ਪੁੰਨਰੀਕ ਪੁਨਿ ਤੇ ਸੋਧ
ਭੀਐਕ ਪ੍ਰੇਮ ਕੀ ਸਾਨੀ ਭਾਨੀ ੴ ਸਾਫਲ ਫੇਰ ਵਿਨਧ ਸੇ ਠਾਨੀ
ਭੋਲਤ ਲਧੇ ਪੁੰਨਰੀ ਰਾਫਿ ੴ ਸਾਫਲ ਕਥੀਰ ਸੁਨੀ ਮਮਲਾਫਿ
ਪ੍ਰਾਣੀ ਮਾਤ੍ਰ ਪਿਤਾ ਤੁਮ ਆਫੀ ੴ ਸਭ ਪ੍ਰਭਾਫਿ ਤੇ ਤੁਮ ਭਿਯਫੀ
ਭੀਰਾਟ ਰੂਪ ਤੁਮਫੀ ਫੋ ਸੋਧ ੴ ਫਸੇ ਫਿਰਾ ਫੈਲਾਫੇ ਛੋਧ
ਪ੍ਰਭ ਰੂਪ ਤੁਮ ਭਧਾਫਿ ਆਫੀ ੴ ਤਵ ਫੀਲਾ ਫੋਧ ਜਨਨੇ ਨਾਫੀ
ਕਮੇ ਨਾਧ ਅਪਰਾਧ ਫਮਾਰਾ ੴ ਮੈਂ ਫੋ ਭਾਭਕ ਫਾਸ ਤੁਮਾਰਾ
ਕਥੀਰ ਲਗਵਾਨ ਤੁਫੀ ਫੋ ਸੋਧ ੴ ਤੁਮਰੀ ਮਫਿਮਾ ਫਮ ਨਹਿ ਜੇਧ
ਫਮ ਅਜਾਨੀ ਭਵ ਮਾਧਾਭੀ ੴ ਤੁਮ ਸਮਰਧ ਫੇ ਫਮ ਤਾਭੀ
ਲੁਲ ਅਪਰਾਧ ਕਮਾ ਕਰੇ ਮੋਰਾ ੴ ਮੈਂ ਅਜਾਨੀ ਭਵ ਫੋ ਤੋਰਾ
ੴ ਫੋਛਾ ੴ

ਆਪਫਿ ਆਜਾ ਕੀਨ ਜੇ ॥ ਫੋਛੀ ਨਿਧਮ ਧਰਾਂ ਜਨ ।

ਜੇ ਕੁਛ ਫੁੰਡਮ ਕਰੇ ਤੇ ॥ ਸੇ ਮਾਧੇ ਪਰ ਮਾਨ ॥

સખમિલ બિનય બહુત તે કીન્હે ❀ સાહબ કંપીર ક્ષમા કર દીન્હે
 સતગુરુ દયાલ દયા ચિત લાઈ ❀ વહ સખ રૂપ અદ્રશ્ય કરાઈ
 ઈશ્વર ગુરુ સંત શુભ ત્રાસા ❀ દુષ્ટ દયા દુઃખ રૂપ બિનાસા
 ગર્ભી બહુત સુરજ સે હોઈ ❀ વર્ષા કાલ આગમનૈ સોઈ
 રસ રસા પાવકૈ સમીરન ❀ ગગન પાચ તત્વ સો હાવન
 ઉત્પન્ન પાલન લય તે કારી ❀ સખ જીવો કો દુઃખ સુખ ઝારી
 ઈન્દુ હંસ નવ ગ્રહ હોઈ ❀ દુઃખ સુખ કા સખ કારન સોઈ
 જો ખીઝે તે રીઝે તાહીં ❀ ચેહી સ્વભાવ અનાદી આહીં
 આગે ચરીત્ર સુનો અનુપા ❀ જો કુછ કરૈ દેવ બડ ભૂપા
 સાહબ કહા સુનો સખ લોગુ ❀ યહ નિયમ યહાં બાધો થોગુ
 ચાર વર્ણુ એક પંગત માહીં ❀ ભોજન કરે ખૈંઠિ સખ તાહીં
 મલુકદાસકા દુકડા જનો ❀ સખકો મિલૈં મર્મ મત માનો
 આચાર નહિ બિચાર હૈ જેહી ❀ યહી બિચાર સખ માનો તેહીં
 સાહબ કંપીર કહત હૈં સોઈ ❀ નૃપ પુજરી સુનો સખ કોઈ
 ❀ દોહા ❀

ઈશ્વર રચના જખ ક્રિયા ॥ સૃષ્ટીકા પુનિ જન
 ચાર ખાની સાત પ્રકાર ॥ ચૌરાસી લાખ જો માન ॥

—: ચૌપાઈ :—

પાંચ તત્વ શરીર બનાઈ ❀ ઉસકા મનુષ્ય નામ ધરાઈ
 મનુષ્યમેં ચાર વર્ણુન તે કીન્હા ❀ ઋષી મુનિકા યહ હૈ ચીન્હા
 જગત વ્યોહાર ચલન કે હેતુ ❀ ચાર વર્ણુન થાયે જો સેતુ
 પાંચ તત્વ સે સખકી શરીરા ❀ હાથ પગ મસ્તક બનાવીરા
 ઈન્દ્રિયે સખે જો એક સમાના ❀ પ્રાણ ગતી એકહી સો જના
 મન જીવ અસ હૈ પુનિ એકી ❀ સિરજન હાર એકહિ ટેકી
 ઈસમેં બડા છોટ કેહિ જના ❀ ચેહી પ્રગ્ન હોત મન માના
 દૈવી સમ્પત્તિ માનસ માનો ❀ ઉત્તમ વોહી તુમ જનિ બખાનો
 ક્ષમા દયા સતધીર બિચારા ❀ યહ શુભ ગુન સજ્જનમેં ધારા
 ભક્તિ સેવા તપ બ્રહ્મચર્યે ❀ યહ શુભ ગુણુ જિસ મેં તે રહિયે

❀ દોહા ❀

વહી પુરૂષ સો બડા હૈ ॥ માનસ મેં યુનિ સોય ।
ચારવર્ણ્ય મેં જો પુનિ ॥ ઉત્તમ કહિયે હોય ॥ ૧૬૫

—: ચોપાઈ :—

ઉત્તમ કર્મ જો કોઈ કરતે ॥ બડા પુરૂષ ઉત્તમ । સખ કહતે
વહી પુરૂષ પૂજન કે ચોગુ ॥ ઉત્તમેં યુન્ય લે સખ લોગુ
ઉત્તમ કુલમેં જનમય સોઈ ॥ ઉત્તમ ક્રિયા કરૈ જો કોઈ
વહ ઉત્તમ મેં ઉત્તમ જાનો ॥ સોના સુગન્ધ દોનો હૈ માનો
ઉત્તમ કુલમેં જન્મ જો લીના ॥ ક્રિયા નીચમેં મન જો દીના
યહ પુરૂષ ઉત્તમ ન હોઈ ॥ શુભ કર્મ જો ઉત્તમ સોઈ
નીચ કુલ મેં જન્મ જો લીના ॥ ક્રિયા ઉચ બહુત મન દીના
સોઈ પુરૂષ બડા સો કહિયે ॥ સંત સખી બખાનત રહિયે
આત્મ જ્ઞાન ઓર એક સોઈ ॥ સખ મેં આત્મ એકાહિ હોઈ
આત્મ સખ મેં એકહિ દેખો ॥ શરીર ભાવ ગુણ ન લેખો
યહ જ્ઞાન બડા પુનિ જાનો ॥ રહનીમ ટિકય સોઈ તુમ માનો

❀ દોહા ❀

યંહ જગદીશ કા મંદિર ॥ જાતિ ભેદ ન હોય ।
સાહબ કબીર કહત હૈ ॥ રાજ પુર્ણીસ જોય ॥ ૧૬૬

—: ચોપાઈ :—

પ્રિય સજ્જન સુનો યહ બાની ॥ સાહબ કી તહાં પાંચ નિશાની
પ્રથમ ચાર બર્ણ્ય એક સાથા ॥ ભોજન કરે ભર્મ નહિ આથા
દૂસર નેમ યહી જો સોઈ ॥ સાહબ કબીર મંદિર બંનવાઈ
સાહબ મંદિર કીન નૃપ જાનો ॥ સિન્ધ તીર બડ સ્વચ્છ બખાનો

તીસર નિશાની યહ સો આહીં ૐ સાહબ કીન મીઠા જલ તાહીં
ચૌથી નિશાની યહ પુનિ સોઈ ૐ સાહબ મંદિર જહાં પુની હોઈ
ચારણા મૃત મિલત પુનિ બનો ૐ તેઈ સખહીં કરત સો પાનો

ૐ દોહા ૐ

પાંચવી નિશાની યહ હું ॥ સાહબ બેઠે સોચ ।
તે અસ્થલ પર ચૌથરા બના ॥ કબીરી નિશાની હોચ ॥ ૧૬૭

—: ચૌપાઈ :—

ઉપર લીખા પાંચ પ્રકારા ૐ કરૈ નીશાની સાખિત સારા
યહ સખ હું સાહબ કી દાયા ૐ સમજેગે જે ભર્મ ન આયા
રામાનુજ સ્વામી કહાઈ ૐ જગન્નાથ મેં પહુચે બધ
રંગપુરી વૈષ્ણવ આચર ચલાહીં ૐ જગન્નાથ મેં વહી ફેલાહીં
યહ બિચાર રામાનુજ માહીં ૐ ઇનકી બાત મુનય કોઈ નાહીં
તખ ચે હઠ કીન્હ બહુ તાહીં ૐ યહ બાત જગદીશ ન ભાહીં
જગન્નાથ તખ સ્વપ્ના દીન્હા ૐ તુમાર આચાર યહાં ન લીન્હા
સાહબ કબીર હું પુનિ સોઈ ૐ યહ મંદિર સ્થાપૈવ હોઈ
સમુદ્ર રોકી સાહબ પુનિ નીકે ૐ મંદિર હુવા બેર ઉન છકે
ચાર બર્ણ પર દયા લાઈ ૐ સખકો સાથ ભોજન કરાઈ

ૐ દોહા ૐ

યહ નિયમ સાહેબ કિયે ॥ સમ દષ્ટી સો બન ।
હસમે હમ પ્રસન્ન હું ॥ રામાનુજ તવ માન ॥ ૧૬૮

—: ચૌપાઈ :—

સ્વામી યહ બીચાર ન ત્યાગા ૐ રાત્રિમ સોચે કોઈ ન ભગા
શ્રી જગદીશ જે ભગવાના ૐ સખકો લે રંગ પુરી ઠેકાના
પ્રાત હુઆ બગે જબ સ્વામી ૐ દેખે સખ રંગ પુરી અગામી
યહ આશ્ચર્ય ધટના જે દેખા ૐ વહ બિચાર ત્યાગ કિયે લેખા

પ્રિયા સજ્જન સુનો યહ બાની ❁ પાંચ હજાર વર્ષ યુનિ માની
સાહબ કબીર તબે યે સોઈ ❁ કાશી આયે છસો વર્ષ હોઈ
યુગન યુગન એ આવત તાહી ❁ છવો કા કલ્યાન કરાહી
સાહબ કા વોહી સો કામા ❁ છવો કો મોક્ષ દેયે અરામા

❁ દોહા ❁

સાહબ લીલા યહ ગ્રન્થ મેં ॥ કલયુગ કા સખ બન ।

ઔર યુગન કી લીલા ને ॥ પ્રકાશ ઔથમ માન ॥ ૧૬૯

—: ચોપાઈ :—

શંકા યહાં ને અસ બડ હોઈ ❁ જગન્નાથ ભગવાન હૈ સોઈ
વહ મંદિર કે ને સ્થાપે ❁ બારીદ^૧ હટાય સકત યે આપે
તો નહી કીન યહ કયા કારન ❁ સાહબ કબીર હટાયેવ ખારન^૨
યહ શંકા કે ઉત્તર બનો ❁ કારન યેહી સો પહિયાનો
જગન્નાથ ને હૈ ભગવાના ❁ સિંધુ^૩ હટાય સકત યે જાના
નહી હટાયેવ કારન યહ સોઈ ❁ સાહબ કબીર જગદિશ એક હોઈ
કોઈ રૂપ સે કરે ને કામા ❁ સાહબ કબીર અમરપુર ધામા
।સિંધુ હટાવન દૂસર કારન ❁ એક દૂસર મેમ બડ તારન
બડા પુરૂષન કી યહ હૈ રીતી ❁ દૂસર કામ કરે પ્રીતી
ધસસે સાહબ હટાયેવ નદીસા^૪ ❁ સાહબ કબીર શક્તિ બંડી દીસા

॥ ઇતિ શ્રી જગદિશ મંદિર કા પ્રસંગ સમાપ્ત ॥

ત્રીસરા પ્રકાશ સમાપ્ત

卐 सत्य नाम 卐

कुंभीर सत्य प्रकाश
तपस्वी कृत

卐 સત્ય નામ 卐

કબીર સત્ય પ્રકાશ તપસ્વી કૃત ચૌથા પ્રકાશ

॥ દ્વાપર યુગકા કબીર સાહબ શ્રી લીલા ॥
સત્ય તથા જ્ઞાન મનન્ત ભૂત માર્ત ॥ યતોઽન્ય પ્રમદન્તિ વેદાઃ ।
તેનક રૂપો નિખિલા શ્રયાંયસ્ત ॥ શ્રી કબીર મનસા સ્મરણુમ ॥

❁ સાખી ❁

સોર ખણ્ડ કે પાર ખણ્ડ હૈ । અસંખ્ય કમલ દલ આહિં
પુરૂષ બિદેહી અમર હૈ । અગમ ધામ કે માહિં ૧
જ્ઞાની પુરૂષ કબીર કે । ચરણું કમલ ચિત્ત લાય
કામાદિક દુઃખ તહાં નહીં । મોહ બ્રમ સખ જાય ૨
ગુરુ સાહબ કે ચરણુ કે । હૃદય મેં ધરિ ધ્યાન
સાહબ કબીર લીલા કે । વણી સત્ય પ્રમાણુ ૩
અગમ ભેદ ને આપ કા । કોઈ પાર ન પાવૈ
દયા કરેા હૃદય ખસેા । તપસી કે ચિત્ત આવૈ

॥ બાલમીક સુદર્શન કા પ્રસંગ ॥

—: ચૌપાઈ :—

દ્વાપર યુગ કી અંત સો જાની ❁ કલયુગ કી ને આદિ બખાની
સત્ય લોક સે આઈ જ્યોતી ❁ શંત રૂપ મેં પ્રગટ સો હોતી

સાહબ કબીર સંત વહ તાહી ૐ જીવન કાજ ધરે તન આહી
 બહુ પ્રકાશ તેજ સો છાઈ ૐ શેષ શારદા પાર ના પાઈ
 એક રોમ કી શોભા કેસી ૐ કોટિન કામ લભવન જેસી
 ચહ ઉપમા કહિ બહુત ન ગાવા ૐ ભેતીરૂપ બે દેહ ધરાવા
 જન્મ મરણ રોગ નહીં પીરા ૐ હાડ માંસ કા નહીં શરીરા
 ખાન પાન જરૂર ન હોઈ ૐ આલસ નિદ્રા થાક ન કોઈ
 રગા ના દોઈ/પ ચિન્તા ના સોદા ૐ આનન્દ રૂપ માયા ન દોદા
 લોભ ક્રોધ કામ નહિં વહાં ૐ એસા સ્વરૂપ દેખા તુમ કહાં
 બે શક્તિ થી સાહબ માહી ૐ ઉતના હમ કહિ સકત બે તાહી
 ૐ દોહા ૐ

એસે રૂપ સે પ્રગટ ભયે ॥ સાહબ પુરૂષ કબીર ।

કરૂણામય સો નામ રખા ॥ બે હૈ જ્ઞાન ગંભીર ॥ ૫

—: ચૌપાઈ :—

ભારતવર્ષ દિરૈ ચહૈ ઓરા ૐ અંહિસીક ધર્મ પ્રચારૈ બેરા
 વહ સમય શ્રી કૃષ્ણ ધર્મ કેરા ૐ પાંચ હજાર વર્ષ તેહિ બેરા
 મહાભારત થી હુઈ લડાઈ ૐ બહુતક બીર જુએ તહં જાઈ
 હિન્સા અધર્મ ચલે બહુ તાહી ૐ જીભ સ્વાદ માનસ બહુ આહી
 દેવ નામ કા કરૈ બહાના ૐ મારિ પશુ ખાય પુનિ નાના
 તેહિ પાપ રોકન કે કારણ ૐ કરૂણામય આયે જીવ તારણ
 વહ અરસા કે બીચ પ્રમાના ૐ કાશીમ્ ભક્ત બે એક સયાના
 નામ સુદર્શન તિન કરે આહી ૐ બહુત પબિત્ર આવરન બે તાહી
 ઇશ્વર પ્રાપ્તી જિજ્ઞાસા હોઈ ૐ કરૂણામય પધારે સોઈ
 સાહબ કબીર રૂપ પ્રકાશા ૐ સુદર્શન પડે ચરન ગહિ આસા
 ૐ દોહા ૐ

હાથ બેડિ બિનય કીન ॥ મોક્ષ કે લિયે સોય ।

કરૂણામય કહત બે ॥ ઘટ ભીતર ભેદ બોય ॥ ૬

—: ચૌપાઈ :—

બિન્ન બિન્ન સબ તત્વ લખાઈ ૐ આત્મ જ્ઞાન બડા સમજાઈ

ધ્યાન કરન કા કહા બે વોહી ❀ સાધન યહી મોક્ષ કા હોહી
શબ્દ સ્પર્શ રૂપ રસ ગંધા ❀ જિસમેં મન હોત બે અન્ધા
યહ પાંચો કો રસ રસ ત્યાગા ❀ શુદ્ધ જ્ઞાન તબહી સો જગા
બ્રહ્મચર્ય બ્રત તુમ પુનિ રાખો ❀ નિર્ગુન બ્રહ્મ ધ્યાન મન તાકો
લક્ષિત આપન પ્રગટ ન કીજે ❀ સંત લક્ષ્મી કી સેવા લીજે
લક્ષિત તુમાર આગે પ્રકાશા ❀ બચન હમાર માનિ વિશ્વાસા
ઈતના કહિ સાહબ ચલિ ગયેજી ❀ સુદર્શન મન આજ્ઞા મેં રહેજી
સુદર્શન કી લક્ષિત અસ બેધ ❀ માતા પિતા કહા પુનિ સોઈ
ધર પર લક્ષિત કરો તુમ બની ❀ તુમારી લક્ષિત મમ મદત બખાની

❀ દોહા ❀

મહા ભારત કે યુદ્ધ મેં ॥ પાણેડો છત સો લીન ।

બહુત બડા યહ કામ બે ॥ શ્યામ સુન્દર સખ કીન ॥ ૭

—: ચૌપાઈ :—

રાજ કરન ધર્મરાજ લાગે ❀ નીતી સહિત પ્રભ અનુરાગે
ધર્મ રાજ એક સ્વમા દેખા ❀ બહુત ભયંકર દુઃખ લા પેખા
ઈશ્વરકા સુમિરન બે કીન્હા ❀ જગૃત હુયે દુખ ગા જન્હા
સખેર હુઆ અર્જુન સે ભાષા ❀ લાઓ બુલાય કૃષ્ણ કો તાકા
અર્જુન ગે ભગવાન કો લાયે ❀ સમાચાર ધર્મરાજ સુનાયે
સખ દુછ બનિ ગયે યદુનાથા ❀ કહેજી યગ્ન કરો બડ સાથા
વહ યજ્ઞ કા બે ફલ હોઈ ❀ યુદ્ધ મેં મરે તિનકે લિયે સોઈ

❀ દોહા ❀

યજ્ઞન કામ આરંભ હુઆ ॥ બહુત બડા સો જન ।

ભારત વર્ષા કે સખ બે ॥ દીન નિમન્ત્રણ માન ॥ ૮

—: ચૌપાઈ :—

સંત લક્ષ્મી બહુત સો આયે ❀ પંડીત બ્રાહ્મણ લાખો જાયે
રાજે બહુ આયે તેહિ માહી ❀ જન સમાજ ગિનતી દુછ નાહી
જહાં યુધિષ્ઠિર દિલીક રાજ ❀ હે બડ યજ્ઞન બહુત તે સાજ

સભા મધ્ય સ્તમ્ભ ગડાઈ ❀ પંચાયત શંખ તહાં બધાઈ
 પાંચો લાઈ સે કૃષ્ણ અસ લાખા ❀ તુમરી યજ્ઞ પૂરત ધર્મ સાખા
 તબે શંખ સે સાત અવાજ ❀ બેર સે ઉઠે શબ્દ પુનિ ગાજ
 તખ જાનેવ યજ્ઞ પૂરત હોઈ ❀ યહ ખાત નિશ્ચય બે સોઈ
 યજ્ઞન કા કામ બિાધસર કરતે ❀ લાખો દાન ધર્મરાજ દેતે
 હાથી ઘોડા ગાય બહુ તેરે ❀ સોના ગાંવ જમીન ઘનેરે
 કન્યા દાન અરૂ અન્ન દાના ❀ દાન દિના ન જાય બખાના

❀ દોહા ❀

યજ્ઞન કામ બડ બેર સે ॥ હોત ભયા સો જાન ॥

શંખ સે શબ્દ આયા નહીં ॥ ભયા સોચ બે માન ॥ ૯

—: ચોપાઈ :—

ભગવાન કૃષ્ણ સે પાંચો લાઈ ❀ ધર્મરાજ કહા દુઃખ લાઈ
 પાણ્ડવ કુલ રક્ષન ભગવાના ❀ આજ્ઞા આપ યજ્ઞન કીન જાના
 શંખ મેં કોઈ શબ્દ ન આવા ❀ યહ કારન હમ જાનિ ન પાવા
 શ્રી કૃષ્ણ કહેડો સમુઝાઈ ❀ પાંચો લાઈ મુનો ચિત લાઈ
 હમ અપની દિવ્ય ચક્ષુસે જોયે ❀ કોઈ ભક્ત એમા ન હોયે
 ભક્ત સંત પુનિ બે બહુ તેરે ❀ જૈસે ચાહિયે એસા ન હેરે
 તુમાર યજ્ઞન પૂરત કે હેતુ ❀ હમ એક ભક્ત કહત હૂ તેતુ
 કાશી ધામ બે પુન્ય સ્થાના ❀ ભક્ત મુદર્શન રહે હમ જાના
 કર્ણામય સ્વામી ઉપદેસક ❀ નિર્ગુન ભક્તિ સખ સે પગેખક
 સખ ઇન્દ્રિયો પર જયતે લીનહા ❀ જૈસા ચાહિયે વૈસા પ્રવીનહા

❀ દોહા ❀

ભક્ત રાજ કે લાય કર ॥ ભોજન કરાવો જાન ॥

યજ્ઞ પૂર્ણ તખ હોયગા ॥ ધર્મરાજ યહ માન ॥ ૧૦

—: ચોપાઈ :—

ભીમસેન કે હુકમ બા સોઈ ❀ મુદર્શન લેન કાશી જે વોઈ
 ભક્ત મુદર્શન કે પુનિ કહા ❀ અહંકાર મેં બોલે તાહાં

ભગવાન કૃષ્ણ તુમકો બુલવાઈ ❀ હમ ઘર ભોજન કરન સો આઈ
 ને યજ્ઞન હોય મમ તે પૂરા ❀ તુમકો ભેટ મિલેગા સૂરા
 સુના સુદર્શન પ્રેમ બિન બાની ❀ અહંકાર લોભ હૈ પાપ નિસાની
 નિજ સ્વારથ બસ તુમ સખ સોઈ ❀ લાખો હત્યા કીન તે બેઈ
 તવ ઘર ભોજન હમ ન કરિહૈ ❀ પાપ તુમ્હાર હમૈ ના લીહૈ
 ભીમૈ ક્રોધ ને ભયજિ અપારા ❀ મારિ ગદા કરો સંધારા
 ભીમ સેન કે મન કી જાની ❀ અપને દિવ્ય શક્તિ સૂ પહિયાની
 ને મદ ભીમસેન ઘટિ જઈ ❀ સુદર્શન કીનેવ એક ઉપાઈ
 ❀ દોહા ❀

કહા સુદર્શન ભીમ સે ॥ માલા લાવો જાય ।

ચલો તુમારે સાથ મેં ॥ ભીમ માલા પહં આય ॥ ૧૧

—: ચૌપાઈ :—

નિજ પ્રભાવ તબ ભક્ત દેખાયેવ ❀ માલા લાખો મન હોય જાયેવ
 ભીમ માલા મેં હાથ લગાઈ ❀ તર્તજ પડી ભૂમિ પડ જઈ
 ગદા રખ કર લગે ઉઠાવન ❀ ઉઠ્ય ન તલભર ભયે લજવન
 ભીમ બિચાર કરે મન માહી ❀ માલમ જાદુ બડા તે આહી
 શર્મ ક્રોધ દોનો ભરા હોઈ ❀ આય કહેજિ સુદર્શન સોઈ
 માલા ઉઠત નહી હૈ હાલો ❀ તુમકો ચલન હોય તો ચાલો
 ભક્ત કહા ભીમ સે તાહી ❀ ભીમ બાત મન પ્રગટ કરાહી
 માલા એક ઉઠત નહિ તોહી ❀ હમકો તુમ કૈસ મારિહો વોહી
 હમ નહિ આવાં તુમ્હરે સાથા ❀ ભીમ ક્રોધ રહે પુનિ જાયા
 ભીમ જાય રાજ સે કહેઉ ❀ સુદર્શન બડ અભિમાની ભયજિ
 ❀ દોહા ❀

અપને કો પાપી કહત ॥ આયે ન હમારે સાથ ।

શ્રી કૃષ્ણ તુરન્ત કહા ॥ ધર્મરાજ કે પાસ ॥ ૧૨

—: ચૌપાઈ :—

તબ ગીરધર પાણ્ડવ સે ભાષા ❀ સુદર્શન ભક્ત સંચા દિલ રાખા

ઉનમેં મદ જરા તે નાહીં ❀ ભક્તિ ક્ ટેક ઉનમેં જે તાહીં
 બિબેક બાની સે પુનિ જનો ❀ ભીમસેન સ્વાગત ના માનો
 આપન યજ્ઞન સુદલ જે ચાહો ❀ અર્જુન તુમ દોનો જે જાહો
 માન સહિત ઉનકો હૈ આવો ❀ આપન કામ સિદ્ધ હોય જવો
 અર્જુન ધર્મરાજ સો ગયજી ❀ કાશીપુરી સુદર્શન રહેજી
 નમસ્કાર કરિ દોનો લાઇ ❀ સુદર્શન મિલે બહુત હપર્ધ
 કુશલ પ્રશ્ન પછા પુનિ તેહીં ❀ રાજ કહેજી યજ્ઞન કે જેહીં
 હે દયાલુ પર ઉપકારી ❀ મમ અધમ કે લેવ ઉપારી
 ચન્દ સંત મેં બડ ગુણ આહીં ❀ બિશ્વ કે સુખ દેત હં વાહીં
 બર્તમાન મેં ચન્દ સુખ દીના ❀ ભવિષ્ય બર્તમાન સંત સુખ કીના
 ચન્દ સે સંત ઇસસે બડ હોઈ ❀ કરો કૃપા તુમ હમ પર સોઈ
 હમરે સાથ દિલ્લી ચલો સોઈ ❀ ભોજન લેવ કૃતાર્થ હોઈ

❀ દોહા ❀

ઐસા બિબેક બાની જે ॥ સુના સુદર્શન તાહિં ।

જદેદી સે ત્યાર હોય ॥ બૈઠે ગાડીમ્ માહિં ॥ ૧૩

—: ચોપાઈ :—

ચાર તુરંગ ધી ગાડી જેઈ ❀ દિલ્લી તરફ ચલી પુનિ સોઈ
 ઇંધર પ્રસંગ સુનો સુજના ❀ જદુપતિ કહા દ્રૌપદી સે આના
 તુમકો જે ભોજન કા જ્ઞાના ❀ સખ બનય અચ્છા કરી જનો
 ભોજન બહુત બનાયેવ સોઈ ❀ રજ ગુણ બ્યક્તિ બિલાયેવ જેઈ
 બહ બ્યોહાર કા કારન જનો ❀ ધર્મ કામ ઉસમેં નહી માનો
 સંત ભક્ત પવિત્ર જે હોઈ ❀ ઉસ કી સેવમ્ બડા ફલ સોઈ
 તન ધન બચન કર્મ મન જાયા ❀ ચાર સાધન સેવા કહવાયા
 ચાર સાધન જે સખ કે નાહીં ❀ ચોરા બિશેષ જનો જે તાહીં
 ચારો સાધન જિનકે હૈ પૂરા ❀ ધન્ય ભાગ્ય બડા જે સૂરા
 ચહ સાધન સે આપન હેતૂ ❀ સ્વારથ સાધન કરે અચેતૂ
 ચહ ચારો સે પર હિત હોઈ ❀ ધન્ય ભાગ્ય સો આત્મ સોઈ

❀ दोहा ❀

धर्ममे जे पणित्र जहुत ॥ संत लखत ते मान ।
 उनकी सेवा में पुनि ॥ इल अनन्तो जन ॥ १४
 —: श्लोकार्ध :—

छपन प्रकार भोजन है सारा ❀ सभ जनाय करे तैयार
 तुम्हरी पुष्टि कर सुकलाध ❀ अजहि तुमको सभ मिल जह
 भक्त सुदर्शन भोजन करि हैं ❀ तुम्हरी लाग्य आन मिल जह
 भगवान कृष्ण ऐसे समुझाध ❀ द्रौपदी को आनन्द जहु आध
 भोजन बनाने कीन तयारी ❀ जहु रानीन को लीन हंकारी
 छपन प्रकार पटरस सारा ❀ स्वाद एक से एक जे हारा
 धर प्रसंग बना पुनि वेडी ❀ धर्मराज ले आये तेडी
 जगदी सुदर्शन दिखी आये ❀ जहु नर नारि दर्शन को धाये
 भगवान कृष्ण की आज्ञा सोध ❀ सुन्दर भल आसन दिये जेध
 हरएक प्रकार से पूज आना ❀ जडी लाग्य राव पुनि माना

❀ दोहा ❀

पाकशाला में ले जे ॥ सुदर्शन जे को सोय ।
 यांही के पाटला पर ॥ ले जैसाये जेय ॥ १५

—: श्लोकार्ध :—

सोना यांही पात्र के भाडी ❀ जहु प्रकार भोजन है ताडी
 सभ पकवान थार में डारा ❀ भित्रीत कीन सभ जेवनारा
 सभ मिल आस उठायेव ताडी ❀ सत्य पुरुष का भोग लगाडी
 तीन आस जे भोजन कीन्हा ❀ तीन नाद शंभ में दीन्हा
 द्रौपदी जडी रसोडा द्वारे ❀ यह देखि जड विस्मय धारे
 कीन विचार भनाह के भाडी ❀ भोजन सभहिं कीन एक ताडी
 जुदा जुदा जे भोजन करते ❀ पाक स्वाद धनको सभ मिलते
 एक साथ सभ दीन मिलाध ❀ भोजन स्वाद उन हो न पाध
 स्वाद कहां से जनय सोध ❀ ऐसा भोजन भीला ना होध
 राजयोगी को यह उत्तम भोजन ❀ लखत गरीब मिलहि ना जेवन^३

❀ દોહા ❀

હમારી બુદ્ધિ કી કદર ॥ એને કહા સે હોય ।

ઉત્તમ ભોજન કરન કો ॥ ઇનહે જ્ઞાન ન સોય ॥ ૧૬

—: ચૌપાઈ :—

હમ સખ ભોજન બનાવન હેતૂ ❀ કીન પરિશ્રમ બહુત ને જેતૂ
સો સખ બાત નિઅર્થક હોઈ ❀ કરે તારિક જહુનાથે સોઈ
ધધર ને એસા બના પ્રસંગા ❀ દ્રૌપદી ભાવ જાનેવ સખ રંગા
ચૌથા ગ્રાસ ને નાહિ ઉઠાઈ ❀ હાય ઘોય આસન પર જાઈ
પાંચો ભાઈ સહિત ધર્મરાજ ❀ કૃષ્ણ સે કહન લગે નિજ કાળ
હે પ્રભુ પાણ્ડવ કુલ સહાયક ❀ તીન નાદ શંખ માં આયક
સાત બાર શંખ નાહિ ખોલેવ ❀ કારન કહો ભેદ સખ ખોલેવ
મુરલીધર સખકો સમગ્રાઈ ❀ ભક્ત ભોજન લેત રહે આઈ
દ્રૌપદી કે મન ભયે અભાવા ❀ સાત બાર શંખ નાહી ગાવા
દ્રૌપદી કો પૂછેવ સખ જાઈ ❀ સખ વૃતાન્ત સાંચ બતલાઈ

❀ દોહા ❀

દ્રૌપદી કે સહિત સખ ॥ આયે સુદર્શન પાસ ।

રાની દ્રૌપદી કહન લગી ॥ ભયેક બાની તાસ ॥ ૧૭

—: ચૌપાઈ :—

રાની કહા પ્રેમ ભરિ બાની ❀ આપહિ સમરથ હૈ મેં માની
આપ બડે પુરુષ હૈ સોઈ ❀ ઇન્દ્રિય છૂત આપ ને હોઈ
હમ માયા બસ જીવ અજ્ઞાની ❀ આપ કી મહિમા હમ ન જાની
ઇન્દ્રિય વિજય કીન્હ તુમ સોઈ ❀ એસે ભક્ત હમ ના જોઈ
ધન્ય ભેરાગ્ય આપ કા આહી ❀ ધન્ય ત્યાગ બખાનો વાહી
આપ કી શક્તિ ને પ્રભાવા ❀ છીપી રહી કોઈ જાનિ ન પાવા
ભગવાન કૃષ્ણ કી દયા હોઈ ❀ તવ પ્રતાપ હમેં સખ જોઈ
આપ ભોજન કરત યે જાણી ❀ હમે અભાવ દુઆ ને તબહી
વહ અપરાધ બરા ભા સોઈ ❀ ક્ષમા કરો બદ દિરદે દોઈ

ਆਪ ਦਯਾਲ ਸੰਤ ਹੈਂ ਤਾਹੀਂ ❀ ਭਮਾਰੀ ਭਲ ਈਲ ਮੇਂ ਨ ਲਾਹੀਂ
ਮਮ ਲਾਗਯ ਕਯਾ ਕਹੈ ਯਯਾਨੀ ❀ ਆਪਛਿ ਧਰਾਂ ਪਧਾਰੇਵ ਜਨੀ
ਯਾਲਕ ਭਲ ਯਯੁਤ ਨੇ ਕਾਰੇ ❀ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਗੁਰ ਛਿਣੈ ਨਾ ਧਾਰੇ
ਤਵ ਤਪ ਲਕ੍ਸ਼ਿ ਸੁਕ੍ਰੰਤ ਹੈ ਸਾਰੇ ❀ ਮਮ ਸਯ ਭਲ ਕਰੇ ਨੀਰਵਾਰੇ
ਝੀਰ ਲੋਯਨ ਕਾ ਆਪ ਪਧਾਰੇ ❀ ਭਮ ਪਰ ਆਪ ਦਯਾ ਯਿਤ ਧਾਰੇ
ਤਯੈ ਸੁਦਰਸ਼ਨ ਦਯਾ ਯਿਤ ਆਧ ❀ ਲੋਯਨ ਲੇਨ ਯਾਰ ਹੋਯ ਜਧ

❀ ਟੋਛਾ ❀

ਪਾਂਧੋ ਲਾਧ ਕ੍ਰਿਯੁੰ ਸਹਿਤ ॥ ਝੀਨ ਸੁਦਰਸ਼ਨ ਮਾਨ ।

‘ਪਾਕਸ਼ਾਲਾ ਮੇਂ’ ਲੇ ਗਯੇ ॥ ਝਿਰ ਲੋਯਨ ਕੇ ਜਨ ॥ ੧੮

—: ਯੋਪਾਧ :—

ਯਯੁਤ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪਕਵਾਨ ਨੇ ਕਛੇਯ ❀ ਰਾਨੀ ਟ੍ਰੀਪਦੀ ਪਰਸਤ ਲਯਯ
ਸੁਦਰਸ਼ਨ ਲਕ੍ਸ਼ ਯਯੁਤ ਛਪਧਿ ❀ ਲੋਯਨ ਝੀਨ ਧੰਞਾ ਲਰ ਆਧ
ਪਾਂਧੋ ਲਾਧ ਕ੍ਰਿਯੁੰ ਸਯ ਟੇਯੈ ❀ ਟ੍ਰੀਪਦੀ ਯਯੁਤ ਆਨੰਦ ਮਨ ਪੇਯੈ
ਸਾਤ ਯਾਰ ਸੰਯ ਨੇ ਯੋਲੇਵ ❀ ਧਾਰ ਯਵਾਯ ਯਯਨਾ ਟੋਲੇਵ
ਸਯਕੋ ਯਯਰ ਯੁਯਾ ਯਛ ਜਨੀ ❀ ਸੁਨਾ ਰਾਯ ਯਯ ਆਨੰਦ ਯਾਨੀ
ਪਾਂਧੋ ਲਾਧ ਆਨੰਦ ਮੇਂ ਛੋਧ ❀ ਵਛ ਯਿਯਮਾ ਕਛਿ ਸਕੈ ਨ ਕੋਧ
ਕ੍ਰਿਯੁੰ ਆਨੰਦ ਮੇਂ ਹੋਯ ਲਯਯ ❀ ਟ੍ਰੀਪਦੀ ਆਨੰਦ ਮੇਂ ਲਰਿ ਗਯਯ
ਧਮੰਰਾਯ ਯਯਨ ਪੂਰਨ ਹੋਧ ❀ ਧੰਞ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੁਦਰਸ਼ਨ ਸੋਧ
ਮਿਯ ਸਯਯਨ ਸੁਨੋ ਯਛ ਯਾਨੀ ❀ ਸੁਦਰਸ਼ਨ ਲੋਯਨ ਯੇਕ ਮੇਂ ਰਾਨੀ
ਪ੍ਰਥਮ ਕਾਰਯੁ ਯਛ ਹੈ ਸੋਧ ❀ ਸੁਦਰਸ਼ਨ ਨਿਯ ਧਟ ਸਾਛਯ ਜੇਧ
ਸਯ ਯਯੰਯਨ ਯੇਕ ਮੇਂ ਝੀਨੇ ❀ ਸਯਕਰ ਲੋਯ ਸਾਧ ਮੇ ਲੀਨੇ

❀ ਟੋਛਾ ❀

ਦੂਸਰ ਕਾਰਯੁ ਯਛੀ ਯੁਨਿ ॥ ਧੰਦ੍ਰਿਯ ਪਰ ਕਾਯੂ ਜਨ ॥

ਯਲ ਸਵਾਦ ਲੇਨਾ ਨਾਹੀ ॥ ਸਯ ਲੋਯਨ ਯੇਕ ਸਾਨ ॥ ੧੯

—: ਯੋਪਾਧ :—

ਮਾਨ ਸੁਦਰਸ਼ਨਕਾ ਯਯ ਟੇਯਾ ❀ ਯਯੁ ਤਕ ਟੋਧ ਝੀਨ ਯੁਨਿ ਪੇਯਾ
ਯੰਡ ਯੰਡ ਯੋਲਨ ਯਯੁ ਲਾਯੋ ❀ ਕ੍ਰਿਯੁੰ ਟੋਧ ਟੇਨਾ ਸਯ ਜਾਯੋ

યહ સખં જનિ જદુ કુલ નાથા ❀ એક પ્રસંગ રચેવ બડ જાથા
 સુદર્શન કા દિવ્ય શક્તિ હોઈ ❀ કૃષ્ણ પ્રગટ કીન ચહે સોઈ
 જો થે ઉતકો પુષ્કર લાચે ❀ સવા લાખ ઘી દિ પ્રગટાયે
 પુસ્કર તલાવ પાસમેં ચારો ❀ દીવા ધરાયે બહુત સો જરો
 સખકો કહા તલાવ મેં જોઈ ❀ પાંચો કો કહા સો હોઈ
 તુમ સખ જાન્ય એના મુખ દેખો ❀ જૈસા હોય તુમ સખકા પેખો
 સખકર મુખ પુનિ દેખન લાગે ❀ ^૧જલચર ^૨થલચર ^૩નલચર જો
 સુદર્શન કા મુખ દેવ સમાના ❀ બહુ પ્રકાશ કિરન ફેલાના
 ભગવાન કૃષ્ણ વૈરાટ સ્વરૂપા ❀ દેખા સખ દિલી કા જૂપા
 જદુપતી ધર્મરાજહિ સમઝાઈ ❀ પુષ્કર પૃથ્વી નેત્ર કહાઈ
 અન્ધા ધુરા નયન સે દેખા ❀ તુમ સખકો મન ભયા પરેખા
 ❀ દોહા ❀

સખકો મુખ જલ મેં પુનિ ॥ દેખા ભાઈ પાંચ ॥

શ્રી કૃષ્ણ કહને લગે ॥ સુનો ચુલ્હિષ્કર સાંચ ॥ ૨૦

—: ચોપાઈ :—

તુમરે યગ મેં કોઈ આચે ❀ જીવ જન્ત સખ જાનો તાચે
 જલચર થલચર નલચર સોઈ ❀ મુખ તુમ દેખા સખ કર હોઈ
 જો જો યોની સે સખ આચે ❀ વો સખ તુમકો રૂપ બતાચે
 દુસર કારણ યહ પુનિ જાનો ❀ જો જીવો ગુણ હોય પ્રધાનો
 વહ ગુણ કે પુનિ જો પ્રભાવા ❀ વો સખ રૂપ દેખન મેં આવા
 સુદર્શન કા મુખ જોઈ પ્રકાશા ❀ દેખા તુમહે હુવા વિશ્વાસા
 પાંચો ભાઈ કો નિશ્ચય હોઈ ❀ કૃષ્ણ કે ચરણ પડે સખ સોઈ
 ભગવાન કૃષ્ણ કહત જો ભયજી ❀ સમરથ પુરૂષ એક બડ કહેજી
 ❀ દોહા ❀

સમરથ નર કો જાનિયો ॥ હૈ વહ મુર્ચ સમાન ।

અન્ધકાર કો નાશ કરૈ ॥ બહુ પ્રકાશ સો જાન ॥ ૨૧

—: ચોપાઈ :—

ચરજ ઉદય હોત જેદિ કાલા ❀ નારૈ સખહિ જગત અન્ધાલા

ઐસે સમરથ પુરૂષ કે બનો ❀ પાપ નાશ કરે સખ માનો
દિનકર રૂપ દેખન મેં છોટા ❀ બડા અકારે જો હૈ મોટા
તેજ પ્રકાશ શક્તિ ભરી સોઈ ❀ જગ કે ખાખ કરે પુનિ વોઈ
સમરથ પુરૂષ ચન્દ્ર સમ બની ❀ ચાંદ ત્રીન ગુણ બડા બખાની
શીતલ અમૃત ઓ પ્રકાશ ❀ જગ કે લિયે ભરા હૈ ખાસા
સમરથ નર મેં ત્રીનો તાહી ❀ શીતલ સ્વભાવ વોહી હૈ આહી
અમૃત બચન બોલત અતિ નીકે ❀ દૂસરકા દુઃખ હરત તે જીકે
આચરન શુદ્ધ તે બડે પુનિતા ❀ ચહુ દિશ પ્રકાશ યશ ફેલા નીતા
હીરા રત્ન કી જસ બડા ખાની ❀ બડા પુરૂષ કે ઐસે માની

❀ દોહા ❀

હીરા બહુત ન હોત હૈ ॥ બહુત જવેહેરી નાય ।

બહુત દુકાન મેં હૈ નહી ॥ ગ્રાહક ન વહુ તાય ॥ ૨૨

—: ચોપાઈ :—

હીરા કે જો પરખન હારા ❀ લાખો મેં કોઈક એક સારા
કીમત હીરા કી બહુ હોઈ ❀ કોઈ એક ખરીદ સકત તે સોઈ
સમરથ નર હીરા સમ બની ❀ ઉનકો પરખે કોઈ એક જ્ઞાની
હીરા કી જસ કીમત ભારી ❀ બડા પુરૂષ કી ઇજ્જત સારી
સાંચા હીરા કલી ન ફીરા ❀ સાચા પુરૂષ માયા મેં ન ગીરા
હીરા સ્વયંભૂ કરે પ્રકાશ ❀ બડા પુરૂષ તપ તેજ ઉભસા
બડા પુરૂષ ગજ મુક્તા બનો ❀ મોતી એક કોઈ ગજ મેં માનો
લાખો હાથી મેં જો તાહી ❀ મોતી હોય ભાગ્ય ગજ આહી
સંત પુરૂષ ઐસે જો સોઈ ❀ સમરથ બડે સખ સંત મેં હોઈ
બડા પુરૂષ કસ્તુરી જસ નીકે ❀ ફેલા મુગધ છીપય ના જીકે
ઐસે સુદર્શન કે તુમ બનો ❀ લાખો ઉપર એને બખાનો

❀ દોહા ❀

સુદર્શન જી કે બિનય સે ॥ લાયે હસ્તીનાપૂર ।

બિએક સહિત બહુ ભેટ દે ॥ લે ગે કાશી પૂર ॥ ૨૩

—: ચૌપાઈ :—

પ્રશ્ન યહાં હોત એક આહી ૐ ભગવાન કૃષ્ણ સમસ્થ બડ તાહી
 ઇનકે ભોજન કરન સે સોઈ ૐ શંખ મગન હોય માવત હોઈ
 તો કેવો બુલાયેવ સુદર્શન છોકો ૐ યજ્ઞ પુરન કરયેવ નીકો
 યહ પ્રશ્ન કે ઉત્તર માહી ૐ કારન તીન બનો તુમ વાહી
 ગીરધર ભોજન કે જે લીન્હે ૐ શંખ બાજત શંકા નહી કીન્હે
 યહ નાકીન બનો તુમ સોઈ ૐ સુદર્શન ભક્તિ છીપી જગ હોઈ
 પ્રથમ કારન યહ હૈ તાહી ૐ ભક્તિ ઉનકી પ્રગટ કરાહી
 દુસર કારન યહ હૈ સોઈ ૐ સુદર્શન ઇન્દ્રીયે છત જે હોઈ
 ત્રિગુન બ્રહ્મ ઘટ હીતર જાના ૐ શક્તિ બહુત સાહબ દયા માના
 તીસર કારન યહ જે ગાયેવ ૐ બહુ તદ્દકો અભીમાન છોડાયેવ
 યહ સખ કારન બનો સોઈ ૐ સુદર્શન ભક્ત બુલાયેવ વોઈ

ૐ દોહા ૐ

ધર્મ રાજ બોલત ભયે ॥ કૃષ્ણ ધરે ધરી શીશ ।
 ભક્ત સુદર્શન કે પુત્રિ ॥ કંસે શક્તિ ધૃશ ॥ ૨૪
 સર્વ જ્ઞાન કે ઉપર જે ॥ યહ જ્ઞાન સો માન ।
 શ્રેષ્ઠ ગુપ્ત વિદ્યા હૈ ॥ કૃષ્ણ કહત હૈ જન ॥ ૨૫

—: ચૌપાઈ :—

અનુભવ પ્રત્યક્ષ જે સો હોઈ ૐ ધર્મ અનકુલ સતો ગુણ જેઈ
 મુખ સાન્તી પ્રાપ્ત જે બના ૐ યહ જ્ઞાન અબીનાસી માના
 આત્મ જ્ઞાન કહત યહ સોઈ ૐ જે ન જનય બુલા હૈ જેઈ
 હમે સુદર્શન એક સ્વરૂપા ૐ કંડુઆમય જે મમ દે રૂપા
 કંડુઆમય સ્વામી હું તાહી ૐ ઉન પ્રતાપ સુદર્શન માહી
 આદિ બ્રહ્મ જે જગ ઉપભોઈ ૐ કંડુઆમય વહ પુરૂષ કહાઈ
 વદી તેજ રૂપ મમ હોઈ ૐ અધીયજ્ઞ કહત સખ કોઈ
 સખ બનો મેં વદી સ્વરૂપા ૐ ઉસમેં નહીં સખ જન કા રૂપા
 કંડુઆમય પરમેશ્વર તાહી ૐ સુદર્શન શિષ્ય તેના સો આહી

કરુણામય મેં જે પ્રતાપા ❀ વહી સુદર્શન મેં આઈ આપા
❀ દોહા ❀

નિર્ગુન બ્રહ્મ થટ માહિં જે ॥ વોહી સુદર્શન જનન ।

ધ્યાન સ્મરન તાહિ મેં ॥ ઉંચ આચરન માન ॥ ૨૬

—: ચૌપાઈ :—

નિર્ગુન બ્રહ્મ કા બડા પ્રભાવા ❀ મમ વોહી રૂપ દોઈ બીરલા પાવા
વહ નિઃકર સુદર્શન જે સોઈ ❀ રહે સમાય રૂપ વહ જેઈ
સખ ઇન્દ્રિય એક સમ જનો ❀ સખ પર વિજય કીન ઉત માનો
બીરીયે રક્ષન લાભ બડ તાહી ❀ શાન્તિ બુદ્ધિ બલ તેજ જે આહી
સુગુણ સ્મૃતિ હે ઉસાહા ❀ જ્ઞાન અખંડ મોક્ષ પદ લાહા
શુક રક્ષન નવ ગુણ આહી ❀ લામીન સંગ સખે નસાહી
અહે સુદર્શન જે બ્રહ્મચારી ❀ યહ શક્તિ બહુત બલ ધારી
ઇન્દ્રિય જીત દોઈ એક સોકે ❀ લાખ કરોડ કહત તે બેકે
તુમરી યજ્ઞ લાખો કે માહી ❀ આયે બહુત વ્યક્તિ જે તાહી
સંત ભક્ત બ્રાહ્મણ બ્રહ્મચારી ❀ શ્રીમન્ત ગરીબ દુઃખી લાચારી
ઇન સખ કો દે ભોજન પાના ❀ દાન દક્ષીના દીન બહુ જના
યહ સખ પુન્ય નિષ્ફલ ના હોઈ ❀ તુમાર કામ ઇતનેસ ના સોઈ
ખિશેષ સુકૃત કી રહી જરૂરત ❀ બડા પુરૂષ આગવન કી સૂરત
બાલમીક સુદર્શન સોઈ ❀ કારણ યહાં બુલાયેવ જેઈ
❀ દોહા ❀

એક બડા તલાવ પુનિ ॥ હે અરંડ કે માહિં ॥

વર્ષા કાલ મેં જનિયે । ભરત નહીં જે તાહિં ॥

—: ચૌપાઈ :—

થોડા થોડા જલ આવય સોઈ ❀ ભરે તલાવ પૂરા નહિં હોઈ
બડી નદી એક પુનિ આવા ❀ તરતજ ભરી જે ગયે તલાવા
ઐસે તુમ સુદર્શન જનો ❀ બડા નદી સમ શક્તિમ્ માનો
શક્તિ બહુત ભરી તેહી માહી ❀ ઉતકી મહિમા બર્ણાન જહી
સુદર્શન ભક્ત જખ ગ્રાસ ઉઠાવા ❀ બજે શંખ આનન્દ મન છાવા
રાજન સુનો યહ પુન્ય પ્રભાવા ❀ જે સખ પાપ ભસ્મ હોઈ બવા

સિંહ એક કે તે બલ માહી ❀ હજારો ઘેરા પુહુચત હૈ નાહી
 સુદર્શન હૈ સિંહ સમાના ❀ શક્તિ બહુત ભરી પુનિ જના
 યહ પ્રસંગ નિર્ણય કે કારણ ❀ પુષ્પકર ક્ષેત્ર ગયે થે તારણ
 તુમરે રણ મેં જો કોઈ આયે ❀ ઉત્તર મુખ તુમ જલ મેં પાયે

❀ દોહો ❀

પશુ પક્ષી જીવ જન્ત જો ॥ છોટે બહુત બડે ।

સખ કા મુખ તુમ દેખિયો ॥ સંત લકત બડ અડે ॥ ૨૮

—: ચોપાઈ :—

સુદર્શન લકત કેર પ્રભાવા ❀ તુમ સખ કો દેખન મેં -આવા
 ભગવાન કૃષ્ણ જો કહેવ હપાઈ ❀ સખ કોઈ સુનત બૈઠ મન લાઈ
 ધર્મરાજ પાંચો જો લાઈ ❀ કુન્તી દ્રૌપદી સખ રાવીન ગાઈ
 કૃષ્ણ સે બિનય બહુ તે કારી ❀ બારખાર નમન સો ધારી
 રાની દ્રૌપદી દોનો કર જોરી ❀ કૃષ્ણ દેવ સે કહા બહોરી
 હે યદુનાથા ગોવર્ધન ધારી ❀ હમરો કામ બહુત તુમ કારી
 લક્ષ્મણ હમ સખ કો રાખા ❀ નાશ કરન દુર્યોધન માખા
 દીન્હેવ પાવક તહાં લગાઈ ❀ આપય તહાં રક્ષણ કિયે આઈ
 જહર ખીલાય દુર્યોધન દીન્હા ❀ ભીમસેન પાતાલ મેં છીન્હા
 આપય રક્ષન કીન કૃપાલા ❀ પાન્ડો કે તુમ એક દયાલા
 વિપિન માહિ હમ સખ રહહી ❀ દુર્યોધન ભેજ મુનિ તબહી

❀ દોહો ❀

દુર્વાશા મુનિ જો પુનિ ॥ લાયે બહુ મુનિ સોય ।

ભોજન કા કુછ થા નહિ ॥ લજ્જા રાખેવ તોય ॥ ૨૯

—: ચોપાઈ :—

બન યાત્રા મેં હમ સખ કાહી ❀ આપય ધ્યાન દેત રહે તાહી
 કોરવ સભા મેં જો બલધારી ❀ બીર દુશાશન પકડા મમ સારી
 ખીચન લગે બઢાયેવ સોઈ ❀ હારે દુશાશન અચરજ હોઈ
 ખીચ સભા કે મધ્ય પુકારી ❀ હમરી લાજ રાખેવ બનવારી

હમરે કાજ માંવ તે પાંચા ❀ કૌરવ સે માંગા તુમ બાંચા
તુમરી બચન માન ન રાખા ❀ ભારત માર્હિ યુદ્ધ બડ ભાપા
અકારહ છોહની કુરૂદલ માર્હી ❀ સાત છોહણી પાણ્ડવ તાર્હી
તુમરી દયા પાણ્ડવ જય પાઈ ❀ કહં લગ તુમરી કરો બડાઈ

❀ દોહા ❀

યુદ્ધ કે પીછે યજ્ઞ સો ॥ પાપ નિવારન જન ।
લાખો પુન્ય બે દાન સો ॥ લાખો ખાયો માન ॥ ૩૦

—: ચોપાઈ :—

દ્રાપદી બિનય કરે યહ બાંતી ❀ હે જહુનાથ તુમ મોર સહાંતી
યજ્ઞ સુદલ તખહુ ના ભયજી ❀ ભક્ત સુદર્શન ડો બે કહેજી
આપ કે ઇચ્છા કે અનુસારી ❀ દેવ સુદર્શન દિલ્લી પગુ ધારી
મમ મહલો મેં ભોજન લીન્હા ❀ હમરી ભાગ્ય સુદલ કર દીન્હા
ઐસે બડા પુરૂષ જગ માર્હી ❀ ઉનકો આપ બતાવય તાર્હી
મમ સખ કર બે થા બડ ઇચ્છા ❀ ભક્ત સુદર્શન આયે પ્રત્યક્ષ
હે ધનશ્યામ કૃષ્ણ ભગવાના ❀ સખ પ્રકાર તુમ મમ હિત જાના
યુગ અનન્ત બે સેવા કરહું ❀ આપ સે ઉન્કણ હોવ ના કવહું
કુન્તી સહિત પાંચો બે ભાઈ ❀ કૃષ્ણ કા બિનય કરે મન લાઈ
ઐસા વચન મુના જખ તેહી ❀ શ્રી કૃષ્ણ ખુશી લે વેહી
શ્રી કૃષ્ણ દ્વારકા ડો ગયજી ❀ ધર્મ રાજ આનન્દ સે રહેજી

❀ દોહા ❀

પાણ્ડવ બે દ્રૌપદી સહિત ॥ રહે હસ્તીનાપુર માર્હિ ।
નીતિસૂ રાજ કરત થૈ ॥ પાપ તહાં ન જાઈ ॥ ૨૧

—: ચોપાઈ :—

સુદર્શન કા હૈ શુભ ગુણ ગયા ❀ સખ જગત મેં વ્યાપા કથા
સખ પ્રતાપ કરૂણામય સ્વામી ❀ સાહજ્ય કળીર બે અન્તરયામી
સત્ય પુરૂષ ભક્તિ સીખલાઈ ❀ ઇન્દ્રિયો પર સખ બિજય કરમાઈ
યહ સખ પાલન કરન સે તાર્હી ❀ બડા પ્રભાવ હુઆ ઉન માર્હી

સુદર્શન ભક્તિ છિપી રહાઈ ❀ શ્રી કૃષ્ણ જે પ્રગટ કરાઈ
 યહ પ્રસંગ બીત જાય ગયજી ❀ કર્ણામય આવત તખ ભયજી
 સાહજ કબીર કલનુગ જે નામા ❀ કર્ણામય દ્રાપર સુખ ધામા
 સુદર્શન પડે ચરન લપટાઈ ❀ બહુ બિધિ વિનય કીન્હ હપાઈ
 આજ જે હમ ઊંચ પદ પાવા ❀ હે સાહજ તુમ્હાર પ્રભાવા
 એક અર્જ સુનો મમ સ્વામી ❀ પિતા માતૃ સ્વર્ગ જે ગામી
 આપન ભક્તિ વોને સિખલાઈ ❀ ઉનકો મોક્ષ દેન તુમ જઈ
 સાહજ કબીર કહા પુનિ સોઈ ❀ સમય આય કરખ મેં જોઈ
 જે અદિષ્ટ કર્ણામય સ્વામી ❀ સુદર્શન મન ધ્યાન મેં જામી
 આગલ જાય મોક્ષ તિન પાવા ❀ સાહજ કબીર કા પ્રભાવા
 ॥ ઇતિ શ્રી સુદર્શન કા પ્રસંગ સમાપ્ત ॥

॥ ઇન્દ્રમતી રાની કા પ્રસંગ ॥

❀ દોહા ❀

સૌરાષ્ટ્ર પ્રાન્ત જે પુનિ ॥ જુનાગઢ જે હોય ।

દ્રાપર યુગ કે માહિ મેં ॥ ચન્દ્ર વિજય જે સોય ॥ ૨૯

—: ચૌપાઈ :—

રાની ઇન્દ્રમતી જે સોઈ ❀ તે રાજકી રાની હોઈ
 રાની ઇન્દ્રમતી મેં જાનો ❀ ધર્મ ભક્તિ સેવા બહુ માનો
 રાજ ચન્દ્રવિજય જે તાહી ❀ પુત્ર સમાન પ્રજા પાલય આહી
 રાનીક ધર્મ રાજ ને દેખા ❀ મન મેં યુસ જે બહુત યરેખા
 ગુણ ગૌરવ ચારિત્ર સખ ઊંચા ❀ રાની સેવા કરે દિલ સાંચા
 સંત ગરીબ બરખાસન દેઈ ❀ ચન્દ્ર વિજય શુભ કિર્તી હોઈ
 રાની કહે રાજ કો સોઈ ❀ રાજ ધન સખ પ્રજક હોઈ
 સૌખ મોજ રજે ગુણ માહી ❀ યહ ધન લાગય ના તાહી
 રાની કા એક નેમ બડા ભયજી ❀ પાંચ સંત નિત જેવાવત રહેજી
 તિન દિવસ પાંચ સંત હોઈ ❀ દાન દમ્મિના દેય પુનિ જોઈ

❀ દોહા ❀

એહિ બિધિ સેવા કરત જે ॥ બહુત સમય મયે સોય ।

એક સમય આયા જે ॥ સંત પાંચ ન કોય ॥ ૩૦

—: ચૌપાઈ :—

ત્રીન દિવસ તક વહ સંત સોઈ ❀ ચૌથા દિવસ નયા જે હોઈ
ચૌથા દિવસ નયા સંત નાહી ❀ રાની ભોજન લીન ન તાહી
એક દો ત્રીન દિવસ ખિત જાહી ❀ પાંચ સંત મિલે પુનિ નાહી
રાની ઇન્દ્રમતી કા નેમા ❀ ધર્મ પરીક્ષા આયેવ સો તેમા
રાજ સવાર ભેજ ચહુ ઓરા ❀ પાંચ સંત મિલે તાહ જેરા
રાની ભોજન લીન સો નાહી ❀ રાજ કો ખડા ચિન્તા આહી
થોડા સમય તક સંત ન આઈ ❀ રાની શરીર છુટી પુનિ જાઈ
પ્રિય સજ્જન સુનો મન લાહી ❀ અર્તમાન સમ સંત તખ નાહી
ધર ધર સંત ફિરે જે આજે ❀ પ્રથમ એસા નહિ રિવાજે
સર્વ શક્તિ સે પૂરન સ્વામી ❀ દીના નાથ અભય જે નામી

❀ દોહા ❀

પાંચ સંત કે જે સહિત ॥ કંઈપ્રામય કળીર ।

ઇન્દ્રમતીક સુખ દેન કો ॥ આયે મહલ કે તીર ॥ ૩૧

—: ચૌપાઈ :—

પાંચ સંત સહિત જે સાહબ ❀ મહલ પાસ નિકલે જીવ નાયબ
રાજ મહેલ કે છત્ર સે સોઈ ❀ રાની દેખ સંત જય વોઈ
દાસી કો કહેજી હંકારી ❀ સત ખુલાય લેવ તુમ ઝારી
દાસી જય ચંરન પર લાગી ❀ દો કર જોરિ બિનય અનુરાગી
હે પ્રભુ ચલો મહલ મેં સોઈ ❀ રાનીજી ખુલાવય હોઈ
તખ કંઈપ્રામય કહા જે તાહી ❀ રાજ મહલ મેં હમ ન જાહી
રાજ દરબાર હોય અભિમાના ❀ ભક્તિ ધર્મ તહાં નહિ દેકાના
તખ દાસી તો પીછે આઈ ❀ સખ ખાત રાનીન કો ગાઈ
દાસી સંગ રાની તહ ગયજી ❀ સાહબ પગે જે પડત: જે ભયજી
હાથ જોડિ બિનતી બહુ કીન્હા ❀ હે પ્રભુ હમકો કરો સુલીન્હા

❀ દોહા ❀

રાની ઇન્દ્રમતી કા ॥ દેખા ભક્તિમ્ ભાવ ।

યહી કામ આયે થે ॥ સાહબ કળીર સત ભાવ ॥ ૩૨

—: ચૌપાઈ :—

રાની કી બિનતી સ્વીકારા ❀ રાજ મહલ મેં આયે સુખ સારા
સંતો કો યોગ્ય આસન કીન્હા ❀ સાહજ બૈઠન સિંહાસન દીન્હા
અધરે બૈઠ સિંહાસન માહી ❀ તેજ રૂપ પ્રકારી તાહી
પૂજા કીન પોડશ પ્રકારા ❀ સુન્દ્ર કંજ ચરન પર ધારા
ચરના અમૃત લીન પુનિ સોઈ ❀ બહુત જન્મ કા સુકૃત હોઈ
સાહજ કો ભોજન લીયે નીકે ❀ રાની બિનય કરન લગી છુકે
સાહજ કહા રાની સુનિ લેહુ ❀ પાંચ તત્વો હમરી ના દેહુ
ખાન પાન હમ કુછ ન કરહી ❀ હમૈ જરૂર પડત ન કબહી
સંતો કો ભોજન કરવાઈ ❀ તુમહિ ભોજન કરો હપાઈ
આવો જ્ઞાન સુનન કા તાહી ❀ આત્મ કલ્યાણ કરન કા આહી
સંતો કો ભોજન કરવાઈ ❀ ચાર દિવસ પર ભોજન પાઈ
ઇન્દ્રમતી બોલી કર બેરી ❀ સ્વામી વિનય સુનો એક મોરી
આપ કા નામ કહો સો ધામા ❀ કારન કવન આયો યહ કામા
યહ સ્વરૂપ કહાં તુમ પાવા ❀ જામે ભુખ પ્યાસ ન આવા
બહુત સંત આયે હં યાહાં ❀ એસા રૂપ દેખા ના કાહાં
❀ દોહા ❀

સખ વૃતાન્તા જો પ્રભુ ॥ આપ કહો સમુગ્રાય ।

મમ ઇચ્છા યહ જનન કી ॥ વોહી જ્ઞાન જો ગાય ॥ ૩૩

—: ચૌપાઈ :—

કરુનામય હિતર તણ દીન્હા ❀ રાની સુનો હમારી ચીન્હા
સર્વ લોક દે ઉપર સોઈ ❀ અમર ધામ સંત કોઈ જોઈ
વહ સ્થાન મમ સો જાનો ❀ જાની નામ તહાં મમ માનો
ખર્તમાન મેં જો મમ નામી ❀ કરુણામય કહન સખ સ્વામી
સમરથ બ્રહ્મ સત લોક નિવાસી ❀ ચૈતન શક્તિ સખન મેં જાસી
વહી રૂપ સો મમ રૂપ બનાઈ ❀ પાંચ તત્વો હમમે ના આઈ
યદી સ્વરૂપ મેં જાણ ન પ્યાસા ❀ કામ કોઈ લોભ ન આસા

જિજ્ઞાસુ જીવ કલ્યાણ કે હેતા ❀ જગ મેં બિચરો કામ બડ ચેતા
હર એક યુગ જુદા સો નામા ❀ યહાં પ્રગટ સો તુમરે કામા
સતો કી સેવા તુમ કીન્હા ❀ યહી કારન યહાં પગ દીન્હા
❀ દોહા ❀

ભૂત ભવિષ્ય વર્તમાન કા ॥ રાની સુના બે બાત ।
કરુણામય કબીર કે ॥ ચરન ગહે સો ભત ॥ ૩૪

—: ચોપાઈ :—

ઇન્દ્રમતી કહા પુનિ તાર્હી ❀ કરુણામય સ્વામી સે આર્હી
આપે સત્ય પુરૂષ બે હોઈ ❀ મમ પર દયા કીન બહુ સોઈ
નારી ભતિ અજી જીવા ભના ❀ કીન આય તુમ મમ કલ્યાના
દયા કરી પ્રભુ કહે બખાની ❀ આત્મ મોક્ષ હોય બે જ્ઞાની
ઉત્તમ બે જિજ્ઞાસા દેખા ❀ ઉત્તમ બસ્તુ મગાયેવ પેખા
સાત્વીક ધર્મ આરતી શીન્હા ❀ નિર્ગુન બ્રહ્મ પૂજ્યો લીન્હા
ધ્યાન સહજ સુમિરન સો કહા ❀ ઘટ ભીતર ભેદ સખ લાહા
સત્ય પુરૂષ કા ભક્તિ ભાખી ❀ સત્ય નામ કહે સંત સાખી
અચાર બિચાર શુદ્ધ સો રાખા ❀ નિયમ બિના સેવા બે ભાખા
સેવા કરો સમય અનુકૂલા ❀ નિયમ ના કરો ભનિ બડ ચૂલા

❀ દોહા ❀

પાંચ સાત બે નહિ મિલે ॥ તો ભોજન ન ત્યાગ ।
સંત સેવા કા ફલ બડા ॥ તુમકો મિલા સો ભગ ॥

—: ચોપાઈ :—

ઇન્દ્રમતી રાની પુનિ સોઈ ❀ રાજ પાસ ગઈ તે બેઈ
સખ વૃતાન્ત કહિ કર સમજાવા ❀ ગુરૂ કરો યહી અવસર આવા
રાજ કહાં સુનો પ્રિય સોઈ ❀ પુરૂષ કા અર્ધ નારી અંગ હોઈ
તુમહી ભક્તિ કરો અધિકાર ❀ અર્ધ ફલ હમકે મિલ ભઈ
રાજ આયે સત્ગુરૂ પાસા ❀ ચરન કમલ પકડે ધર્મ આસા

❀ દોહા ❀

બહુત ભાંતિ સે બીનય કીન ॥ ચન્દ્ર વિજયસિંહ રાય ।

કરુણામય સ્વામી કે ॥ કીન બન્દના બય ॥ ૩૬

—: ચૌપાઈ :—

ભૂપતિ તબે મન મેં સુખ પાવા ❀ પ્રગ્ન કીન બડ લલીત સોહાવા
આદિ બ્રહ્મ કરુણામય સ્વામી ❀ બિનય મુનો તુમ અંતર યામી
સખ જીવો હૈ એક સમાના ❀ જ્ઞાન નહીં એક સમ કા આના
યહ સખ ભેદ કહો સમઝાઈ ❀ હમરી શંકા સખ મિટ જાઈ
તખ સાહબ બોલે હર્ષાઈ ❀ એક એક સખ કહો લખાઈ
ચાર ખાનિ જીવ એકહિ હોઈ ❀ તત્વ પ્રધાન બનો તુમ સોઈ
પ્રથમ અસ્થાવર કરો, બખાના ❀ એક તત્વ જલ કા સો બના
દુસર ઉષ્મજ દોષ પ્રકાશા ❀ પવન તેજ અહે તમાશા
ત્રીસર અંડજ તત્વ જો ત્રીની ❀ જલ પાવન પાવક તે કીની
ચૌથા પિન્ડજ તત્વ સો ચારી ❀ પૃથ્વી તેજ અપ બાયુ ધારી
પાંચ તત્વ મનુષ્ય તન બના ❀ પૃથ્વી તેજ અપ નભ જલ માના

❀ દોહા ❀

પિન્ડજ નર કી દેહ જો ॥ પાંચ તત્વ સો સાર ।

તાતે જ્ઞાન ઉત્પન્ન જો ॥ સખ કુંજ બનન હાર ॥ ૩૭

—: ચૌપાઈ :—

તખ નૃપ પ્રશ્ન એક તે કીન્હા ❀ સખ નર નારી તત્વ આધીન્હા
દયા શીલ સતોષ બખાની ❀ ક્ષમા શીલ ધીરજ સો બની
કોઈ મનુષ્ય હોય બહુ પાપી ❀ કોઈ મનુષ્ય ધર્મ કો ચાપી
કોઈ મનુષ્ય બડ જાની હોઈ ❀ કોઈ અજ્ઞાન પડા જો સોઈ
કોઈ હિન્સા કરે અધિકાહી ❀ કોઈ પગ ધરે સોધ મમ માહી
કોઈ કોથ મે બડ દુઃખ પાઈ ❀ કોઈ શાન્ત હરદમ રહ છાઈ
કોઈ ધ્યાન યોગ બહુ કરહી ❀ કોઈ જીવ વેદ જ્ઞાન તે પઢહી
સંધ્યા તરપન નિયમ આચારા ❀ કોઈ ચોરી ડાકા મન ધારા

કોઈ બિધા ચોરા પરિશ્રમા ❀ કોઈ પરિશ્રમ બહુત સો કાર્મ
અનેક પ્રકાર ગુણ સો જયો ❀ કારણ કવન યહ જો આયો
❀ દોહા ❀

ઉત્તર મેં સત્તગુર કહા ❀ યહ સખ કહો જખાન ।

ચારો ખાનિ ભર્મ કે ॥ મનુષ્ય જન્મ તખ માન ॥ ૩૯

—: ચોપાઈ :—

જેસી દેહિ આગે તજિ આયા ❀ મનુષ્ય જન્મ જીવ યહ તે પાયા
ખેસે જ્ઞાન સખ કહો જખાની ❀ ગુણ સ્વભાવ સખ વોસય જતી
શુભ અરુ અશુભ ગુણ હૈ તાર્હી ❀ સો સખ ખર્ણી કહો મેં વાર્હી
પ્રથમ અંડજ કહો મેં સોઈ ❀ તુમકો નિશ્ચય જેહિ બિધિ હોઈ
આલસ નિન્દ્રા હોય અધિકાર્હી ❀ કામ ક્રોધ દલિદ્ર તો તાર્હી
ડાકા ચોરી કરે સો પાપા ❀ માયા તૃષ્ણા અધિક સો ખ્યાપા
કપટ ચ ચલ પ્રપચ બહુ હોઈ ❀ માયા માયા કરેં બહુ જોઈ
રોવય કુદય માના ગાર્હ ❀ જીત પિચાસ કી સેવા લાઈ
દાન પુન્ય જો કરત હૈ દેખા ❀ મન મેં દુઃખ બડ કરેં વિષેખા
બાદ બિબાદ સખન સે ઠાને ❀ જ્ઞાન ધ્યાન મન મેં ન આને
ધર્મ શાસ્ત્ર કો વો નહિ માને ❀ ગુર સંત સેવા ના જાને
❀ દોહા ❀

કરે અભિમાન બહુત સો ॥ હમ સમ ન જો કોય ।

બહુત નીચ ક્રિયા કરે ॥ બડા પાપ તો હોય ॥ ૪૦

—: ચોપાઈ :—

મલીન શરીર વસ્ત્ર ના ધોઈ ❀ આંખ કીચડ મુખ લાર સમોઈ
ગુર મેં પ્રેમ કરે ના કબહી ❀ પાસા જીવા રમત તે સખહી
કુખડા મસ્તક તાહિ કા સોઈ ❀ લખ્યા હોય પાવં પુનિ જોઈ
ઉખમજ ખાની સે જીવ આહી ❀ નર દેહી મિલા જો તાર્હી
કરે અહેર જીવ બહુ મારે ❀ મન મેં બહુત હર્ષ કરે સારે
માંસ મચ્છી દાર મદ સોઈ ❀ ખાય પીયે આનન્દ પુનિ જોઈ
સત્તગુરકા નિન્દા તે કરહી ❀ ગુહી બાત પુષ્ટી ફિર કરહી

ਦਯਾ ਧਰਮ ਮਨਹੀਂ ਨਹਿ ਆਵਾ ॥ ਪੁੰਨ੍ਯ ਦਾਨ ਕਯਹੀ ਨਹਿ ਲਾਵਾ ॥
ਅਨ੍ਤਰ ਪਾਪ ਉਪਰ ਜੇ ਦਾਯਾ ॥ ਸੋ ਲਵ ਧਰਮ ਤੇ ਛਾਧ ਭਿਕਾਯਾ ॥
ਲਗਯੇ ਦਾਂਤ ਰੁਪ ਲਯਾਵਨ ॥ ਪੀਲੇ ਨੇਤ੍ਰ ਅਮੀ ਨਹੀਂ ਜਵਨ ॥

ॐ ਫੋਕਾ ॐ

ਅਘਲ ਆਨਿ ਸੇ ਲਵ ਪੁਨਿ ॥ ਨਰ ਦੇਹੀਂ ਜੇ ਆਹਿੰ ॥

ਲਾਧੀਕ ਭੁਫਿ ਛਾਧ ਸੋਧ ॥ ਪਲਟਤ ਯਹੁਤ ਹੈ ਤਾਹਿੰ ॥ ੪੦

—: ਚੌਪਾਥ :—

ਧੀਤੇ ਸਵਾਰ ਸਾਂਝ ਯਹੁ ਸਾਨ ॥ ਰਾਜ ਮੇਂ ਜਯ ਯਹੁਤ ਸੋ ਕਾਨ ॥
ਕਾਮ ਆਸਨਾ ਨਾਰੀ ਜਨਾ ॥ ਕ੍ਰੋਧ ਪਾਪ ਕਰਤ ਤੇ ਨਾਨਾ ॥
ਛੱਸੀ ਮਨਕ ਸਯਕਰ ਸੋ ਕਰਹੀਂ ॥ ਲਾਭ ਰਾਮ ਮਨ ਮੇਂ ਨ ਧਰਹੀਂ ॥
ਲਾਭ ਪੂਨ ਲਾਭ ਸੇਵਾ ਕੀਨ੍ਹਾ ॥ ਲਾਭ ਭਲੇ ਤੇਧ ਦੇਵ ਨ ਚੀਨ੍ਹਾ ॥
ਲਾਭੁਲਰ ਜਾਨੀ ਪਾਥੀ ਆਧਿਯ ॥ ਲਾਭ ਐਕ ਜਯ ਸਕਲ ਧਰ ਨਾਧਿਯ ॥
ਲਾਭ ਐਕ ਮਨ ਮੇਂ ਸੁਰ ਕਛਾਧ ॥ ਲਾਭ ਐਕ ਕਾਦਰ ਜੇ ਛੋਧ ਜਨਧ ॥
ਲਾਭ ਐਕ ਮਨ ਮੇਂ ਚੋਰੀ ਧਾਰਾ ॥ ਲਾਭ ਲਾਭ ਮਨ ਮੇਂ ਸਾਭੁਕਾਰਾ ॥
ਲਾਭ ਐਕ ਮਨ ਮੇਂ ਕੀਨ੍ਹੇ ਧਰਮ ॥ ਲਾਭ ਐਕ ਕਰਮ ਕਰੇ ਅਧਰਮ ॥
ਲੋਭਨ ਕਰਤ ਆਧ ਯਹੁਆਧ ॥ ਦੇਭ ਤੇ ਠੋਕਤ ਹੈ ਸੋ ਜਧ ॥
ਲੋਭਨ ਕਰਤ ਆਲਸ ਜੇ ਆਧੀ ॥ ਕ੍ਰੋਧ ਯਹੁਤ ਕਰਤ ਤੇ ਆਧੀ ॥

ॐ ਫੋਕਾ ॐ

ਆਪ ਲਾਲ ਯਹੁਤ ਜੇ ॥ ਧਰ ਲਕਸ਼ਣੁ ਜੇ ਤਾਧ ॥

ਅਘਲ ਆਨੀ ਲਵ ਜੇ ॥ ਗੁਮ ਸਮਤੀ ਪੁਨਿ ਜੇਧ ॥ ੪੧

—: ਚੌਪਾਥ :—

ਸਤਗੁਰੁ ਸਮਰਥ ਜੇ ਭੀਲ ਜਧ ॥ ਤੇ ਸਯ ਪਲਟਿ ਦੇਤ ਜੇ ਆਧ ॥
ਗੁਰੁ ਧਰਨ ਅਤਿ ਸੇਵਾ ਲਾਧਾ ॥ ਤਯ ਧਰ ਲਵ ਸੁਖੀ ਛਾਧ ਤਾਧਾ ॥
ਪੀਨ੍ਹਣ ਆਨਿ ਯਨਕਰ ਦੇਹੀਂ ॥ ਗੁਣੁ ਅਵਗੁਣੁ ਕਛੋ ਮੇਂ ਤੇਹੀਂ ॥
ਯੇਰਾਗੀ ਉਨਮੁਨਿ ਮਤਿ ਧਾਰੀ ॥ ਭਿਯਾਰ ਯੇਦ ਸਾਸਤ੍ਰ ਜੇ ਕਾਰੀ ॥
ਸਮਾਧੀ ਯੋਗ ਧੀਰਥ ਤੇ ਜਨਾ ॥ ਆਧਾ ਯੇਮ ਗੁਰੁ ਧਰਨਨ ਆਨਾ ॥
ਕਯਹੁ ਨਾ ਕੀਨ੍ਹ ਮਨ ਮੇਂ ਸਾਂਝਾ ॥ ਰਾਜ ਯੋਗ ਕਾਮ ਨਹੀਂ ਛਾਂਡਾ ॥

બહુત મુખ ધન સમ્પતિ જાના કી ખાય પીયે મન સૌક મેં માના
બહુ ધન ધર્માદિ ખર્ચાઈ કી દાન પુન્ય કરે અધીકાઈ
ચક્ષુ તેજ પુનિ બકર હોઈ કી જિયેખાન બહુત જો સોઈ
હાથ મેં બડગ ખીર જો તાહી કી દેવ ગુર કો માનત આહી.

કી દોહા કી

હે ગુર લક્ષ્મી પમિત્ર મન ॥ સાર શબ્દ બિસ્વાસ ।

ઉની જિજ્ઞાસુ જીવ કો ॥ સત્ય લોક મેં ખાસ ॥ ૪૨

—: ચોપાઈ :—

દુસર ભેદ કહો પ્રભુ માર્ગ કી મનુષ્ય દેહ ત્યાગ જીવ જઈ
જીવ ફિરે ચૌરાસી માર્ગી કી પાવય દેહ મનુષ્ય કા તાહી
મોહિ લખાઓ યહ સો ભેદા કી હે ગુર સંસય કરો મન છેદા
લક્ષણ ઉત્તર તાસ સમઝાઈ કી આય જગત નર દેહ જો પાઈ
કરુણામય કહત સમુઝાઈ કી રાની રાવ મુનો મન લાઈ
ધસ મેં ઔર જ્ઞાન હૈ તાહી કી મહ સખ લક્ષણ કહો મેં આહી
જીવન આયુષ બાકી હૈ જોના કી ખીચ અકાલ મૃત્યુ લા તેના
મનુષ્ય દેહ મિલત હૈ જોકો કી શંકા કોઈ કરો ના તાકો
એક દ્વીપ મા તેલ લરાઈ કી લે ચૌગાન મેં રાખો જઈ
પવન ઝપટા મેં પુનિ જોનો કી દ્વીપ છુઝાય જાત હૈ માનો

કી દોહા કી

પુનઃ દીપ પ્રકાશ કરે ॥ જીવ દેહ સો પાય ।

ભોગય આયુષ તહાં તક ॥ અંત મરન સો જાય ॥ ૪૩

—: ચોપાઈ :—

એસે દેહ નર જીવન પાઈ કી સુરવીર હોય અધિકાઈ
માયા મોહ મગિતા ન વ્યાપે કી ઉત્તર દેખ જો દુશ્મન કાપે
નિન્દા યુગલી ઉત્તર ન લાવય કી સાર શબ્દ મેં પ્રેમ લગાવય
આપન મન સતગુર મેં રાખી કી લક્ષિ જ્ઞાન કો નિસ દિન લાખી
જ્ઞાન અજ્ઞાન સખ હિન સો જાનય કી સત્ય નામ પર પ્રેમ બહુ માનય

જન્મ જન્મ પાપ છુટી બઈ જી મન નિર્મલ હોય સો પાઈ
 બે નિઃકર શબ્દ સ્વરૂપા જી વટ લીતર લખા સો રૂપા
 અંત મેં મોક્ષ હોય પુનિ બઈ જી આનન્દ મુખ બોગય અધિકાર
 એસા જ્ઞાન સાહબ જળ ભાપા જી સાહબ ચરન દોનો શિર નાખા
 બહુત બિનય નૃપ ને દીન્હા જી સતગુર તહંસ બિદાઈ લીન્હા

જી દોહા જી

કરૂણામય કબીર કા ॥ ધ્યાન નામ સો લીન્હા ।

ઈન્દ્રમતી રાની પુનિ ॥ સાહબ મેં ચિત દીન્હા ॥ ૪૪

—: ચોપાઈ :—

ધ્યાન મેં કહા ઈન્દ્રમતી સોઈ જી સ્વામી બિનય એક મમ હોઈ
 ભક્તિ આપણી પુનિ મેં દીન્હા જી રાજ મદદ બહુત સો દીન્હા
 ઇનકે આતમ કા કલ્યાના જી હે પ્રભુ તવ હાથ મેં જાના
 યહ કહી રાની મોક્ષ પદ પાહી જી પ્રિય સન્ન્યન મુનો બે તાહી
 સાહબ કબીર કરૂના કે સ્વામી જી ઈન્દ્રમતી ચેતાચે નામી
 સંતન સેવા રાની કીન્હા જી યહ સુકૃત બડ સો લીન્હા
 હુસર કારન યહ બે સોઈ જી બહુત બપ મંત સેવે બેઈ
 તીસર કારન યહી પુનિ જાનો જી પાંચ સંત ટેક કિયે માનો
 તે ટેક મેં બડા પ્રભાવા જી સાહબ કો ખીચ વોહી સો લાવા
 ટેક એક બડી શક્તિ માનો જી ટેક વિના કુછ ટિક્ય ન જાનો
 ટેકે ઇષ્ટ દેવ હોઈ બઈ જી ટેકે જીવ કો દર્શ દેખાઈ

જી દોહા જી

ટેક નિયમ ધ્યાન બિના ॥ બસ્તુ બિલે કોઈ નાય ।

જ્યત કાલ કો જાનિ લો ॥ સખ ભગતો બે પાય ॥ ૪૫

ટેક એસા ધારન કરો ॥ હોય ન કિસી કો દુઃખ ।

અપના તો કલ્યાન કરો ॥ હુસર કો હોય સુખ ॥ ૪૬

॥ ઇતિ શ્રી રાની ઈન્દ્રમતી કા પ્રસંગ સમાપ્ત ॥

❀ આકાશ મુનિ કા પ્રસંગ ❀

❀ દોહા ❀

દ્વાપર યુગ કે સમય મેં ॥ કર્ણામય । કળીર ।
તપસ્વીજી જો કહત હું ॥ ગયે આકાશ કે તીર ॥ ૪૭

—: ચોપાઈ :—

આકાશ મુનિ નામ તેહિ આહી ❀ અકાશ મેં, ઉડત , જો તાહી
કર્ણામય કા તેજ પ્રકાશા ❀ આયે મુનિ અકાશ કે, પાસા
દંડ પ્રણામ મુનિ જી કીન્હા ❀ પઞ્ચ આસન બેઠન કો દીન્હા
પૂજન કીન બડા દેવ માની ❀ પરિચય કહો મોહિં સો, જની
થોડે મેં સખ કહિ બખાને ❀ સુન આકાશ મુનિ બહુ હપાને
મનમા કીન બિચાર પુનિ સોઈ ❀ યહ બડ જ્ઞાન મોક્ષ કા હોઈ
મુનિજી બિનય કીન બહુ ભાંતી ❀ ઉપદેશ લિયે, જો મનહીં સોહાતી
કર્ણામય અજ્ઞા તબ દીન્હા ❀ ઉપદેશ લીયે ત્યારી કીન્હા

❀ દોહા ❀

સખ ઉત્તમ સામગ્રી પુનિ ॥ આવત ભા જો તાસ ।
દેવ રૂપિ જો મુનિન કો ॥ દીન નિમંત્રણ જાસ ॥ ૮૯

—: ચોપાઈ —

પરમ ધામ હંસ પુનિ આયે ❀ સિદ્ધી સર્વ લિયે સો જયે
સખ કોઈ આય ગયે જખ જની ❀ ભોજન આસન દીન સુખ માની
વોહી સભા દેવ અભિમાની ❀ મુનિ ઉપદેશ ભંગ કિયે જની
તબ કળીર કર્ણામય સ્વામી ❀ લીલા એક કીન સુખ ધામી
નાગલોક એક કન્યા સોઈ ❀ પ્રેણા કીન બુલાયો વોઈ
બિજલી સમ કીન ચમકારા ❀ દેવ સભા મેં આય પધારા
મોહન મારન બશી ઉચાટન ❀ ઉદમાદ ભરા પાયો જો આટન
સોરહ સિંગાર જતીસો અભરન ❀ માનો રતી લીન ઔતારન
વહ કન્યક સખ દેખન લાગે ❀ એક ટક ભયે જ્ઞાન સખ ત્યાગે
કામ મોહ મેં સખ જો મોહે ❀ પત્યર સમ સખ બેઠે જોહે

ખડે ખડે દેવ મુનિ અભિમાની ૐ જ્ઞાન ઘેરાય્ય મન મેં ન જાની
 વહ કન્યા સખકે પહં જાઈ ૐ હાવ ભાવ ખડ મેમ ખતાઈ
 સખ કર મન ઉસી મેં લાભા ૐ માનો જ્ઞાન સે રહે બિરાગા
 મનસિજ સખકો મારી ગીરાઈ ૐ ધન્ય કામ તવ મહિમા ગાઈ
 કામ કટાક્ષ કીન્હ જીન્હ પાહી ૐ પુરન ગુર પ્રાપ્ત કીન્હ આહી
 યહ જીતન ખડ જાન ખતાઈ ૐ યહ જ્ઞાન બિન સર્વ ફીક પાઈ
 એસા વીર કામ હે તાહી ૐ જે યહ રચ ધન્ય તે વાહી
 ઉસિક સરન જાય જે કોઈ ૐ ગુર પસન્દ જો તે હોઈ
 તેઈ ખચચગે તે મુનિ સોઈ ૐ ગુર સરન રહા જો હોઈ
 ૐ દોહા ૐ

ખાદ બિખાદ કરન કો ॥ રહા કોઈક ન ભાન ।

કામ બિરહ મેં સખ પડે ॥ ત્યાગ બિરહ ના માન ॥ ૮૬

—; ચોપાઈ :—

ઉસી સમય કે મધ્ય સોહાઈ ૐ અકાશમુનિક ઉપદેશ કરાઈ
 જીવ બ્રહ્મ સખ ભેદ ખતાઈ ૐ ઘટ બીતર સર્વ જ્ઞાન સમુદાઈ
 ઉપદેશ ક્રિયા પુરણ ભા નીકે ૐ તખ વહ માયા લોપ ભઈ જીકે
 કહાં સે આઈ કવન બુલાઈ ૐ કારણ કવન યહાં વહ આઈ
 યહ સખ ખાત કોઈના જના ૐ એક કબીર સાહજ પહિયાના
 વહ કન્યા જખહીં ચલિ ગયઉ ૐ સખહિક ભાન પાછે સે ભયઉ
 જૈસે કોઈ નિદ્રા કે માહી ૐ જાનિ સકય કુછ જો તે નાહી
 જગત ભયે તખ સખ દેખા ૐ એસે ઉન સખહિનકા લેખા
 વેા સખ ખાદ કરન કો કીન્હા ૐ સાહજ મુનિકો આજ્ઞા દીન્હા
 આશીર્વાદ દીન મુનિ સોઈ ૐ ઉત્તર ચોગ્ય દીન મુનિ જોઈ
 ૐ દોહા ૐ

સત્તગુર કે ઉપદેશ સે ॥ આશીર્વાદ જો જાનિ ॥

ઉત્તર દીન ચોગ્ય સો ॥ પક્ષ પાત નહિ આનિ ॥ ૪૭

—; ચોપાઈ :—

તે સમય એક કૌતુક હોઈ ૐ ભક્ત એક આવા જો સોઈ
 વહ આયો મુનિ જો તેહી ૐ શૃત્ય નિકટ આઈ જો વેહી
 દેવ કંપી કે સરને જાઈ ૐ હમકો તુમ સખ લે ખચાઈ

દેવ મુનિ ઉત્તર સો દીન્હા ❀ મૃત્યુ આધીન સખ કોઈ ચીન્હા
 દેવ દધત્ય મુનિ તપ યોગી ❀ સખકો કાલ કરે સો ભોગી
 તો યહ ભક્ત કયા ગતિ હોઈ ❀ હમ રક્ષન કરિ સકે ન કોઈ
 એક કબિ કહા હૈ સોઈ ❀ સો વહ લિખો નીચે પુનિ ભેઈ
 હે પ્રભુ કાલ મહા બલકારી ❀ જિનકે ભોજન બે નર નારી
 સુર નર મુનિ સખહિન કો ઝારી ❀ ખાયો પુનિ બે દૈત્ય હજારી
 સખે નિરાસા તબે બતલાઈ ❀ સાહબ શરણ બે તકિ આઈ

❀ દોહા ❀

સાહબ કર્ણામય પુનિ ॥ અકાશ મુનિ સે ભાખ ॥

અતિથી કો રક્ષન કરે ॥ યહી ધર્મ તુમ રાખ ॥ ૪૧

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ આજ્ઞા જબ સો પાઈ ❀ મુનિ જ શિરપર હાથ ફિરાઈ
 વર ભક્ત કો રક્ષન દીન્હા ❀ આકાશ મુનિ કા જૈ જૈ કીન્હા
 યહ પ્રસંગ દેખા સખ કોઈ ❀ શ્રમ માહિ પડે સખ સોઈ
 કર્ણામય સ્વામી કો તાહી ❀ દેવ મુનિ પહિચાનત નાહી
 અકાશ મુનિ પહિચાન કરાઈ ❀ તબ સખખિનય કીન બહુ આઈ
 ખાર ખાર પગે પુનિ લાગે ❀ નિજ અપરાધ ક્ષમા સો માગે

❀ દોહા ❀

મહિમા આપ કી બડી હૈ ॥ મુનિચે કૃપા નિધાન ।

હાથ ભેરિ પ્રશ્ન કિયા ॥ મુનિ બિબેક સે જન ॥ ૪૨

—: ચૌપાઈ :—

જ્ઞાન ધ્યાન દીન સમુઝાઈ ❀ બહુત બડા બે પદ હમ પાઈ
 આપહિ દયા કીન સુખરાશી ❀ હમકો મિલા શાન્તિ પદ આસી
 જ્ઞાન યોગ પ્રભુ કહેણી બખાની ❀ ભક્તિ અંગ સખહિન સો જની
 ચઉદહ પ્રકાર તામસ બે કર્મા ❀ સો અખ બર્ણી કહે સો મર્મા
 એસા પ્રશ્ન આકાશ દિલ જમી ❀ મુનિ કર્ણામય કબીર તે સ્વામી
 બોલે અમૃત બચન સોહાને ❀ સખમુનિ સુનો યહ જ્ઞાન બખાને

यह तामस कर्म ने आही ॐ सेवन करे नरक डे। नही
काम कर्म पहिला सो ननो ॐ भरी लहर घट भाहि सो भानो
भडे भडे देव ने हें ताही ॐ काम लहर में गये लुलाही
भदन डोष लुले नर नारी ॐ अजोग छोड स'योग विचारी

ॐ दोहा ॐ

येही पाप के कारणे ॥ शीर पर यहत कलंक ।

विवेक ज्ञान सभ लुल गे ॥ पडते नथ नरक ॥ ४३

—: यौपाध :—

अवगुण अहुत मनसिज में ननो ॐ अनन्त दुःख लोगन के। भानो
यह विचार संत सभ त्यागी ॐ ज्ञान भैराग्य मनहि मे नगी
दुसर पाप कर्म पुनि कोधा ॐ आत्म तत्व तहां नहि पोधा
कोध कर्म आवत है जगहि ॐ सतगुरु भाव रहत ना तजही
तीसर कर्म कृपा के ननो ॐ क'लुसपना उसीके। भानो
दान दक्षिना येने नहि भावा ॐ आप जाय नहि कुटुम्भ भिजावा
धनसे पुशी कोर नहि होध ॐ आपय सुभी होय ना सोध
यह तन में धनके सुभ नाही ॐ पुर्व में सुभ येने ने काही
यौथा कर्म मुनि, मुनि लेह ॐ सदा रोग भरा पिडित तेह
रोग दुःख हरदम सो पीरा ॐ मन में जरा शान्ति न धीरा

ॐ दोहा ॐ

हाय हाय नित्य करत है ॥ यडे आट पर सोय ।

धर के सभ लोग पुनि ॥ देणत दुःखी ने होय ॥ ४४

—: यौपाध :—

पांचवा कर्म कहां में जाध ॐ लोल भडा ने भीर कडाध
लोल का ने भडा प्रलावा ॐ लोलहि हिंसा अहुत करावा
लोल से लुल अहुत हैं जाता ॐ लोलहि आपस कुसम्भ कराता
नेगी यती तपी सन्यासी ॐ लोल सभन नयावन नसी
लोल कर्म भडा है पापा ॐ यह एव का उद्धार न आपा
छकना कर्म निन्दा सो होध ॐ निन्दक पाप अहुत सिर नेध

ગુરુ સંત વિદ્વાન બ્રહ્મચારી ❀ સચ્ચે કો નિન્દા મન ધારી
ગુણ ઉનકો મન મેં ન આતા ❀ અવગુણ ઉનકો પ્રગટ દેખાતા
જેસા કર્મ કરે જો કોઈ ❀ વેસા કહે નિન્દા ન સોઈ
નિન્દક નરક જાત હૈ સોઈ ❀ ઉનકો બચાય સકે ના કોઈ

❀ દોહા ❀

કર્મ સાતવાં જો પુનિ ॥ ભક્તિ હિન્તા જન ।

પાપ કર્મ કે કારણે ॥ બડા દુઃખ સો માન ॥ ૪૪

—: ચોપાઈ :—

મનુષ્ય જનમ મિલા જો હોઈ ❀ બુદ્ધિ મલીન હૈ પુનિ સોઈ
ખાન પાન બિષયો મેં લીન્દા ❀ રાતિ દિવસ સ્વારથ કો ચીન્દા
ધન્ધા કરે છંણ કલ નાહી ❀ માયા જોડત હૈ બહુ તાહી
સંત ભક્ત કા સંગ ન લાવા ❀ સંસય ગાંઠ હરદમ રહા છાવા
આત્મ કા કુછ નાહી જ્ઞાના ❀ દાન પુન્ય કુછ કીનના જના
યહ કારણ સે હૈ બડ તાપા ❀ ઉનકે શિર પર ચઢત જો પાપા
અઠવા કર્મ સન્તો સે ન મેમા ❀ સત સંગ જ્ઞાન ચરચાન નેમા
સંતો કાશુભ બચન ના માના ❀ આપન તે હઠ કરે અજ્ઞાના
પાપ કી ખાત બહુત સો લાવય ❀ ધર્મ કી ખાત મનમેં ના આવય
વહ પાપ કા જો હૈ પ્રભાવા ❀ બહુત દુઃખ ચમ પુરી મેં પાવા

❀ દોહા ❀

નવમાં કર્મ દરીદ્ર પુનિ ॥ ખાન પાન કુછ નાય ॥

જો વ્યોહાર દુઃખી બડા ॥ કરે ચિન્તા બહુ તાય ॥ ૫૬

—: ચોપાઈ :—

બડા રરિદ્ર ધન કુછ નાહી ❀ ફોટે વસ્ત્ર ગંદા બહુ તાહી
બહુત નીંદ ખાય ભરી થારી ❀ સોવય બહુત જો ટાંમ પસારી
કામ કાજ ધન્ધા નહી લાવય ❀ ધર્મ માર્હિ ચિત જરા ન જાવય
દશવાં કર્મ રાજસ તે જનો ❀ રજગુણ લાવસબહિન સો માનો
નિત્ય નૈમિત્ય શુભા શુભ સોઈ ❀ નહિ શુભ કર્મ સન્ધ્ય ન હોઈ

ખાન પાન મચ્છી મદ માંસા ૬ લેય બહુત વૃત્તી જો નાંસા
જીપણુ બસ જાહન બહુતેરે ૬ ગાન તાન રજો ગુણુ ઘેરે
સંત ભક્ત કર નહી સતસંગ ૬ અહંકાર મેં ધુલા હૈ અંગા
ખિપય બાસના કામ સવારી ૬ તન મન બચન પાપ અધિકારી
યહ સખ લક્ષણુ જિન કે સોઈ ૬ રજ ગુણુ કર્મ કહત હૈ જોઈ

૬ દોહા ૬

ચારવાં કર્મ કુસંગ જો ॥ ૫૮ વિકાર સો જન ।

લોભ ચોર ચુમલી સદા ॥ નિન્દક કપટી માન ॥ ૫૭

—: ચૌપાઈ :—

વિશ્વાસ ધાત કર્મ અતિ નીચા ૬ ભરા તલાવ પાપ કા ધીચા
એસેક સંગ કરો નહી કોઈ ૬ આપ જય અવરન લે સોઈ
મનુષ્ય જન્મ કહન કા તાઈ ૬ પશુ જન્મ જના ચેહી માઈ
તન પોષક પ્રાણી ઓ હોઈ ૬ બારહવાં કર્મ જનો તુમ સોઈ
પેટ ભરન વેષ બહુ ધારા ૬ ઢોંગ પાખંડ કરે આચારા
સાચા ધર્મ પાલન ન કરઈ ૬ શ્રમ કરી પેટ નહી સો ભરઈ
બહુ પ્રપંચ કરિ દામ કમાઈ ૬ અપને સ્વાસ્થ્ય કે સખ આઈ
યહ પાપ ઇનકો શિર આવા ૬ આગે જય નરક ઉત પાવા

૬ દોહા ૬

કર્મ ત્રયોદશ પુર્તતા ॥ અહં ઔદવા સો માન ।

ચેહી કર્મ બડા પાપ હૈ ॥ તે ચૌરાસી જન ॥ ૫૮

૬ ચૌપાઈ ૬

એહી બીધો જ્ઞાન મુના તે નીકે ૬ આનન્દ મેં ભરજો મુનિ જીકે
સહિત અકાશ દેવ મુનિ ઝારી ૬ સત્તગુરુ કેર કરે ખલિહારી
કરુણામય સ્વામી પદ બન્દે ૬ સખ જો માનિ બડ ભાગ્ય અનન્દે
સખ કોઈ ગયે અમને ધામા ૬ સત્તગુરુ વહી ધીન ખિશામા
સાત બાર દન્ડવત ધીન્હા ૬ અકાશ મુની બહુ ભાંતિ પ્રબીન્હા
આપ કા બહુ હૈ ઉપકારા ૬ મોક્ષ કા જ્ઞાન બતાયેવ સારા

દેવ મુનિ સલા મેં દીન બડાઈ ❀ આપ કા ગુણ કહાં લગ ગાઈ
 સાહબ કબીર કર્ણામય સ્વામી ❀ માગિ બીદા લે અન્તર યામી
 આકાશ મુનિ ભક્તિ બહુ ધીન્હા ❀ આગલ બય મોક્ષ પદ લીન્હા
 ॥ ઇતિ શ્રી આકાશ મુનિ કા પ્રસંગ સમાપ્ત ॥

❀ કોથ મુનિ કા પ્રસંગ ❀

❀ દોહા ❀

સિંહલ દ્વિપ એક મુનિ થે ॥ કોથ મુનિ તેહિ નામ ।
 કર્મ કાન્ડ કે પદ્ધતી સે ॥ કરત તપ બડ બન ॥ ૫૯

—: ચોપાઈ :—

વહી સમય કે બીચ સો પ્રસંગા ❀ સ્વામી કબીર મોક્ષકા સંગ
 કોથ મુનિ કે આશ્રમ આયે ❀ મુનિજન તેજ દેખિ હર્ષાયે
 દણ્ડ પ્રણામ ધીન હર્ષાઈ ❀ મુનિ પહિયાન પુછેગી કુશલાઈ
 તખ સત્તગુરૂ થોડે મેં કહેગી ❀ મુનિ મન મોદ સુનકર તે ભયગી
 કબહી મુના નહીં અસ જ્ઞાના ❀ હમરે દિલ નિશ્ચય કસ બના
 બિન દેખે ટૂંસે પતિયાઈ ❀ હમકો લોક બતાઓ આઈ

❀ દોહા ❀

સત્તગુરૂ કર્ણામય પુનિ ॥ મુનિ કા ચેતન લીન્હા ।
 ધીન્હા ગમન ઉર્ધ્વ લોક કો ॥ દેવ ધામ સખ ચિન્હ ॥ ૬૦

—: ચોપાઈ :—

સખ સમઝાવત ચલે સો આગર ❀ સત્ય લોક પહુચે મુખ સાગર
 સત્ય પુરૂષ શી શોભા કેસી ❀ કોટિન મુર્ચ છિપે સો જેસી
 કર્ણામય પુરૂષ હે નીકે ❀ એક રૂપ દેખા મુનિ જુકે
 મુનિ જ દેખિ લોલાને તાહી ❀ આને શી ઈચ્છા ના આહી
 સત્તગુરૂ આજ્ઞા અસ જળ દીન્હા ❀ તખહી ફિરે મુનિ જ ચીન્હા
 પ્રથમ શરીર પ્રવેશેવ બઈ ❀ મુનિ બગૃત ભયે જો આઈ
 પ્રથમ બખાન સાહબ સો ધીન્હા ❀ સો સખ બાત બન સો ચીન્હા

સતગુરુ ચરન પડેવ હંપઈ ❀ આંખની ભાગ્ય બંડા કંહિ ગાઈ
હમ તો શિષ્ય આપે કા હોઈ ❀ સત્ય પુરૂષ કા દર્શન બેઈ
જે ધામ પ્રભુ મોહિ બતાવા ❀ કાર્યમ રહે સો જાન લખાવા
તખ કરૂણામય સ્વામી ભાખા ❀ શુભ સમયે અવસર જે રાખા

❀ દોહા ❀

ક્રોધ મુનિ કો જે પુનિ ॥ ઘટ ભીતર બ્રહ્મ લખાય ।

લિન્ન લિન્ન બર્ણુન કિચે ॥ દીના સખય બતાય ॥ ૬૧

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ કહા મુનિ સે સોઈ ❀ આપે સુનો તુમય હિત હોઈ
તુમ તો તપ યોગ બહુ કીન્હા ❀ તમ ગુણ મોહિ નષ્ટ કરિ દીન્હા
બહુ રાજે કો દીન્હો આપા ❀ ઉનકો દુઃખ બહુત સો આપા
રાજા ધન્દ્ર કો આપ પુનિ દીન્હા ❀ ઉનહિ દુઃખી તુમહી સો કીન્હા
દુસર બહુત જે હૈ પ્રસંગા ❀ તુમ જે આપ દીન બડ ભંગા
જિનેહ આપ દિયો પુનિ તેઈ ❀ દુઃખ પાવા ઉન સખ જે વેઈ
તુમાર પુન્ય સખ ચંલિ ગયજી ❀ બડા જૂલ આપ સે ભયજી
આપન હાનિ કરે જે નરેઈ ❀ ઉસ પર ક્રોધ તુમ ન કરેઈ
તુમાર ભાવ સતોગુણ મોહી ❀ રાખેવ યહી જ્ઞાન મુનિ તાહી
સતગુરુ કા યહ શીતલ બાની ❀ મુનિજી મુના બહુત મુખ માના

❀ દોહા ❀

કરૂણામય સ્વામી જે ॥ કહા બચન સો તાહિ ।

કર્મ કાન્ડ મેં તપ કરો ॥ યહી ક્રોધ જે આહિ ॥ ૬૨

—: ચૌપાઈ :—

જે કંછ ધ્યાન મુમિરન ઉપદેશા ❀ તુમકો કહો તે સત્ય સદેશા
વહ પદ્ધતિ સે ધર્મ કમાયો ❀ આતમ મોક્ષ હોય તોઈ જાવો
જે ઉપદેશ ગ્રહન સો કીન્હા ❀ વહી શીત પાસન સો લીન્હા
મુનિ મન શીતલ ભયજી પ્રકાશા ❀ વ્યાપા સદા રહે નિત પાસા
વહ ઉપદેશ કરૂણામય કાહી ❀ બડ ઉપકાર જાવો ઉન તાહી

પ્રિય સનજન મુનો ચિત લાઈ ❀ કામ ક્રોધ લોભ સો આઈ
સખ અવગુણ જિનમેં યહ તાહી ❀ સાહબ કળીર પંજબ પડે વાહી
સખ દુર્ગુણ ભાગી સો જઈ ❀ યહ પ્રતાપ સતગુરુ કા આઈ
❀ દોહા ❀

જે સુકૃત કા બીજ પુનિ ॥ તે જીવ મેં જો હોય ।
વહ પ્રતાપ સાહબ મિલે ॥ અનન્ત ફલ જો સોય ॥ ૬૩
ક્રોધ મુનિ તખ પ્રમ્ન કીયા ॥ કૃષ્ણામય સે જાન ।
તીનો ગુણ કા વ્યાખ્યા પ્રભુ ॥ કહો મોહિ સો માન ॥ ૬૪

—: ચોપાઈ :—

બોલે આદિ ગુરુ હપાઈ ❀ મુનિ જી મુનો તે ધ્યાન લગાઈ
યહ જ્ઞાન અતિ ઉચ્ચ બખાના ❀ સાયુન્ય મોક્ષ ઈનહિન સે જાના
ઉત્પત્તિ પરલય તહાં ન આવય ❀ ચિન્તા મોહ તહાં ન જવય
મહદ તત્વ પ્રકૃતિ જાનો ❀ ઉસમેં ગર્ભ જીવા કા માનો
જીવ ચરાચર હૈ જગ માહી ❀ ઉત્પન્ન સખ કી તહાં સે આહી
ચૌરાસી લાખ ચોનિ કી ધારા ❀ મહદ બ્રહ્મ કા જોઈ પસારા
વહ પ્રકૃત અહૈ બિશાલા ❀ હમહી પિતા જગત કા સારા
હમહી રચના કીન સો જાનો ❀ કારણ રૂપ જગત કા માનો
હમહી પહિલે સે યે સોઈ ❀ હમ સે પ્રથમ કોઈ ના હોઈ
હમહી બ્રહ્મ જો હૈ અણીનાસી ❀ સખ કી ઉત્પત્તિ હમ સે જાસી

❀ દોહા ❀

હમહી પૂરણ પુરુષ હૈ ॥ જાનય વિરલા કોય ।
યુગન યુગન મેં આવત થૈ ॥ ગુરુ રૂપ ધરો સોય ॥ ૬૫

—: ચોપાઈ :—

મુનિ તુમ જાનો યહ પ્રસંગા ❀ મહદ તત્વ સે પાંચ તે અંગા
પાંચ તત્વ પ્રગટ જો સોઈ ❀ ઉસસે તીન ગુણ જાનો હોઈ
સત્વ રજ તમ ગુણ જો તાહી ❀ સખ જીવો મેં વ્યાપા વાહી
યહ તિન ગુણકા બડ હૈ જોરા ❀ ચૈતન પુરુષ બંધા તે કોરા

સત્તગુણ જે મલીન તે માવા ❀ શાન્તિ સ્વભાવ કે બંધન લાવા
 રજો ગુણ પ્રીત મોહ હૈ સોઈ ❀ જીવકે બંધન કરત તે હોઈ
 મોહ અજ્ઞાન તમોગુણ માહી ❀ જીવન કે બંધન કરે તાહી
 સત્તગુણ આલસ સુખ ઉપજઈ ❀ રજગુણ કર્મ બહુ બિધિ લાઈ
 તમ ગુણ જ્ઞાન બિચાર નસાઈ ❀ ચેતન કા બડ કષ્ટ કરાઈ

❀ દોહા ❀

તીનો ગુણ જે યહ કહા ❀ એક એક બલવાન ।

મુનિ છ વ્રજ ધ્યાન સે ॥ કરે ચેને પહિચાન ॥ ૬૬

—: ચોપાઈ :—

તમો ગુણ બહુ જોર બતાઈ ❀ રજ સત ગુણ તબૈ દબી જઈ
 વહ વ્યક્તિ કા સ્વભાવ બખાની ❀ તમ ગુણ મેં બર્તે યહ પ્રાની
 રજગુણ તબૈ હોય બલવાના ❀ સત તમ ગુણ દબૈ સો જના
 રજગુણ કામ હૈ પુનિ જે જે ❀ વૃત્તિ ફિરે જીવ કા સો જે
 સત ગુણ તબૈ પ્રધાન હોય જઈ ❀ રજ તમ નીચે કે દબી આઈ
 સતો ગુણ કા કામ હૈ ઉત્થા ❀ વૃત્તિ તહાં કામ પર પહુંચા
 શુદ્ધ સતો ગુણ જીવ મેં હોઈ ❀ નીઃકેર તત્વ પહિચાનય સોઈ
 તબૈ યહ જીવ મોક્ષ પદ પાવય ❀ મલીન બાસના સખ ચટિ જાવય
 શુદ્ધ સત જગમ હૃદય પ્રકાશ ❀ જ્ઞાન શુદ્ધ જનો વ્રજ તારા
 રજ ગુણ જગમ મન મેં છાઈ ❀ લોભ કામ હોય અધિકાઈ

❀ દોહા ❀

તમો ગુણ કા ભાવ જે ॥ વૃત્તિ પર જખ આવ ।

પ્રમાદ મોહ અજ્ઞાન પુનિ ॥ ઉત્પન્ન સો હોઈ જીવ ॥ ૬૭

—: ચોપાઈ :—

સતો ગુણ કા જે વ્યક્તિ તાહી ❀ દેવ ચોનિ મેં જાત તે વાહી
 સતો રજો મીઠીત પ્રધાના ❀ મનુષ્ય જન્મ તાહિ કર જાના
 સતો રજો નાના બિધી હોઈ ❀ સુખ દુઃખ જડા બેદ હૈ સોઈ
 કીટ પશુ આદિક સો જે જે ❀ તમ ગુણ જીવ જાત તે વો જે

ચૈતન ઔર ગુણ હુદા હૈ સોઈ ❀ યહ જ્ઞાન જીસમેં ને હોઈ
વહ પુરૂષ મમ રૂપ મેં તાહી ❀ હોત મોક્ષ બિલમ્બ ના વાહી
દેહ જીવ ગુણ સે ને જાયા ❀ યહ દુઃખ ઉનકો નહિં તો આયા
જ્ઞાન સ્વરૂપ પ્રવૃત્તિ કે માહી ❀ ઉનકો ચિન્તા રહી ના તાહી
તીનો ગુણ મેં ક્રિયા ને હોઈ ❀ શુભ અશુભ બખત નેઈ
શુભ પંથ પર હૈ અરૂહા ❀ અશુભ પંથ દેખત હૈ કુડા

❀ દોહા ❀

શુભ કરમ ને કરત હૈ ॥ ફલ નહિ આહત તાસ ।

નીઃક્ષર બ્રહ્મ જનિ કર ॥ ઉનકો મોક્ષ ને ખાસ ॥ ૬૮

—: ચૌપાઈ :—

સુખ દુઃખતે એકહિ સમ જના ❀ લાલ હાનિ એક રૂપ બખાના
એક બ્રહ્મ મેં સુરતા લાગી ❀ અખંડ ધ્યાન માયા કે ત્યામી
માન અપમાન એક સમ જોસો ❀ મિત્ર દુરમન સખ ને તોસો
આત્મ સખ મેં વહી બિરાજે ❀ આપન રૂપ દેખિ મન ગાજે
તે મમ ભક્ત પ્રિયા સો જાનો ❀ નિરા દિન મમ રૂપ મેં માનો
ને સવનામ નિઃક્ષર રૂપા ❀ મૈં હો સોઈ તે શુદ્ધ સ્વરૂપા
મમ રૂપ ને પર્મ ઊભસા ❀ તુમરે ખટ મેં બસા હૈ તાસા
હમકો જનિ નીઃક્ષર સોહી ❀ તુમ મુનિ સમજી બપૌ પુનિ મોહી
તો તુમ અખંડ મોક્ષ હોય જાઈ ❀ યહ રૂપ ને સમજો આઈ
તેજ પ્રકાશ મમ હૈ રૂપા ❀ પાંચ તત્વ તહાં નહીં સ્વરૂપા
કામ આદિ હમ મેં ના ખાસા ❀ પારખ કરિ સમજો મુનિ તાસા
ચાર પ્રકાર વ્યક્તિ જગ માહી ❀ હૈ પ્રકાશ ને ચારહિ તાહી
સુરજ ચન્દ તારક પ્રકાશા ❀ કૃષ્ણ લૈટ દીપક ઉજાશા
પ્રથમ સિદ્ધ શશી બાતુ સમાના ❀ ઉદય હોત અંધકાર નસાના
પ્રગટ અયુનિ સખ શક્તિ લાયે ❀ જ્ઞાન ચરીત્ર ભરા અધીકાયે
એસે સમરથ પુરૂષ ને આહી ❀ લોક લોકાન્ત યશ વ્યાપા તાહી
સુખ શાન્તિ બહુત કે દેહી ❀ સખ સે બડા પુરૂષ હૈ તેહી
તારા સમ દૂસર પ્રકાશા ❀ દેશ ખંડ સુખ આપે તાશા

कृष्ण दौट सभ तीसर उमशा ❀ ऐसे लक्षित ज्ञान प्रकाशा
गांव शहर सुभ शान्ति लावा ❀ धनकर लक्षित लोग सभ गावा
यौथा पुत्र्य येही ने आही ❀ दीवा सभ प्रकाशी ताही
निज कल्याण और दस पांथा ❀ धन में शक्ति धतनहि ने राया

❀ दोहा ❀

आर प्रकार पुत्र्य ने ॥ तिन में सिद्ध भड जन ।

उन में शक्ति अनन्त है ॥ सभ उपर वह मान ॥

—: यौपाध :—

अनन्त एव के पोसय सोध ❀ ऐसे समर्थ यह एव दोध
माया सत्ता जिन के है पासा ❀ अहुत एव करे उनही आसा
लायो दान दये ने तेही ❀ गव गज बाज गांव है नेही
अहुत एव ने है जग भाही ❀ तप दान कुछ धीन ने नाही
पुर्व सुकृत जिन का ने नाही ❀ पेट भरन का मुश्किल ताही
नाना प्रकार दुःख लोगय सोध ❀ अशुभ कर्म का कारन दोध
औतन सभ में अक समाना ❀ भागि अभागि पुर्व का जन
समर्थ सिद्ध प्रगट जहां दोध ❀ वहां मान अलग ने सोध
दूसर व्यक्ति जगत में लयेगे ❀ उपज्य तहां कदर ना रहेगे
अलग जय शोभा सो देही ❀ कबल भली गज मुक्ता तेही
तीसर व्यक्ति ने स्रष्टीम् भाही ❀ उपज्य तहां मान अड आही
अलग जय कदर ना दोध ❀ येना गुण जनत ना दोध
यौथा व्यक्ति जन्म जहां धारा ❀ तहां ना मान अंत ना सारा
नेना विचार नीय है सोध ❀ अपयस जगत में हैला दोध
गुण अवगुण है ने आपन ❀ यश अपयश लोग सभ गावन
हर्ष शोक दुःख सुख ने आवय ❀ कर्म सुखा सुभ निज दो आवय

❀ दोहा ❀

कर्म भडा प्रधान है ॥ विचित्र भांति का जन ।

बुद्धि के जस करे मेला ॥ बोली रीत का मान ॥

—: ચોપાઈ :—

કોઈ પ્રકાર બિંધા અભ્યાસા ❀ થોડા પરિશ્રમ કોઈ સુફલાસા
 બહુ તક કરે બહુત પરિશ્રમા ❀ તબ વહ સુફલ હોય તે કર્મ
 યહ કારન પુર્વ કા ગાઈ ❀ જોઈ અભ્યાસ કીન અધીકાઈ
 ઉસકો વહ ગુણ ઝડપ પ્રકાસા ❀ અન્તઃ કરન પ્રથમ સીખા તાસા
 જબ જીવ હોય શરીર બિછોહાં ❀ ચૌથીસ તત્વ બદલત હૈ વોહાં
 ચૌતન મન બદલત ના હોઈ ❀ અનન્ત બર્ષ સે સંગ હૈ વોઈ
 શુભ અર અશુભ જ્ઞાન મન માહી ❀ સંગ કુસંગ સે આવત નહી
 યહ મન કો શુભ જ્ઞાન સીખાવો ❀ તબ યહ જીવ અમર પદ પાવો
 જીવ કા કામ મન કે હૈ હાથા ❀ શક્તિ દેય જીવ રાખે સાથા
 પાંચ તત્વ માનવ કા દેહાં ❀ સાધન જ્ઞાન મન કા હૈ તેહાં
 માનવ દેહ જીવ યહ પાવા ❀ પુર્વ ભાગ્ય ભગી જો આવા
 શાન્તિ અખંડ સુખ આત્મ કેરા ❀ યહ અવસર મીલા જો તેરા
 ધર્મ માહિ જો ચિત ન દેહ ❀ સેમર સુવા પચ્છી તૈ હો તેહ

❀ દોહા ❀

અવસર ખીતા જાત હૈ ॥ સમુઝ સયાને લોગ ।

એક એક સ્વાંસ ધટત હૈ ॥ એક દિન હોગા સોગ ॥

—: ચોપાઈ :—

ફલ કન્દ દુધ હૈ મૂલા ❀ અન્ત આદિ બહુ બસ્તુ ફૂલા
 ખાન પાન મેં થે સખ આવય ❀ સ્વાદ બલ બર્ણી ન ભવય
 ઇન સખ કી ઉત્પતિ હૈ સોઈ ❀ સ્થલ બહુત નીચ જો હોઈ
 પાની મટી કીચડ તાહી ❀ ખાતર મૈલા દુરગંધ બહુ આહી
 નીચ તત્વ કોઈ ધ્યાન ન દેહી ❀ ઉત્તમ બસ્તુ કે કારન તેહી
 એસે નીચ માનવ કી દેહી ❀ હાડ ચામ લોહી કંક કેહી
 મૈલા મુત્ર ભરા તેહિ માહી ❀ બહુ દુરગંધ આવત જો તાહી
 ઉસમે જ્ઞાન રતન કી ખાની ❀ પર ઉપકાર જો મોક્ષ નીગાન
 ઇસ સે નીચ બસ્તુ કા માના ❀ પારસ સંગ લોહ મહંગ વોહાન
 બોરે સંગ છોરે બડ હોઈ ❀ બાવન સંગ લકડી બડ દોઈ

ૐ દોહા ૐ

સત સંગતિ કેા પાય કર ॥ બુરે ભલે હોય જાય ।

સ્વાતિ બુન્દ કે કારને ॥ કપુર કેલા દર્શાય ॥

સત્તગુરૂ જ્ઞાન સુનત હર્ષાઈ ૐ સખ મુનિયોં પડે પગ ધાઈ

ક્રોધ મુનિ બિનય બહુ લીન્હા ૐ નિજ તવ ભાગ્ય સરાહન કીન્હા

સાહબ કબીર કરુણામય સ્વામી ૐ ભયે અદ્રધ્ય જીવન સુખ નામી

॥ ઇતિ શ્રી ક્રોધ મુની કા પ્રસંગ સમાપ્ત ॥

॥ ત્રેતા યુગ મેં કબીર સાહબકા શુભ લીલા ॥

॥ રાની મન્દોદરી કા પ્રસંગ ॥

ૐ દોહા ૐ

ત્રેતા યુગ મેં સો મુની ॥ સાહબ કબીર તે જાન ।

મુનીન્દ્ર રૂપ સે પ્રગટ ભે ॥ લંકા ગયે સો માન ॥

— ચૌપાઈ :—

અમર ધામ સત્ય લોક સે આયે ૐ જ્યોતિ રૂપ પ્રગટ ભે કાર્ય

સંત રૂપ ધારન ક્રિયા સોઈ ૐ સાહબ કબીર કી લીલા જોઈ

નામ મુનીન્દ્ર સો કહવાઈ ૐ હર એક ખંડ મેં બિચરે જઈ

જિજ્ઞાસુ ઉપદેશય કીન્હા ૐ લંકા ગવન પીઠે કેા કીન્હા

લંકાપુરી એક ભક્ત રહાઈ ૐ નામ વિચિત્ર કહત સખ ગાઈ

ભાલ જાતિ અવતાર હૈ તાર્હી ૐ ભાગ્ય બદી સે દર્શન પાહી

દન્ડ પ્રણામ મુનીન્દ્ર કેા કીન્હા ૐ પ્રીમસે ધર લેગે પ્રવીન્હા

પવિત્ર આસન પર બઝાઈ હૈ સૌરહ પ્રકાર પૂજન કિયે આઈ

સત્તગુરૂ મુનીન્દ્ર કા ભે રૂપા ૐ બહુત પ્રકાશ હૈ વહ સ્વરૂપા

વિચિત્ર ભાટ મોક્ષ ભે સોઈ ૐ વિનય કીન મુનિન્દ્ર સે દોઈ

હ દોહા હ

બહુત ભે ઉત્તમ સમય મેં ॥ કીન જ્ઞાન ઉપદેશ ॥

પતિ પત્નિ આનન્દ મેં ॥ જનિ ઉત્તમ આદેશ ॥ ૭૭

—: ચોપાઈ :—

વિચિત્ર ભાટ કી પત્ની સોઈ ❀ રાની મંદોદરી પાસ ગઈ વોઈ
સ્વામી મુનીન્દ્ર કા પ્રકાશ ❀ કીન બખાન મંદોદરી પાસ
ઐસા પુરૂષ હમ કભી ના દેખા ❀ ઐસા યોગી તુમ નહી પેખા
વિચિત્ર ભાટ પત્ની મુખ બાની ❀ રાની મંદોદરી કો પ્રિય આની
ઉનકે સાથ મંદોદરી રાની ❀ સતગુરુ દર્શન આઈ શુભ જાની
હીરા રતન ચરન સો રાખા ❀ પગે લાગી મન મેં અલી લાખા
બહુત બીનય મુનીન્દ્ર સે કીન્હા ❀ રાજ મહલ લે આઈ ચીન્હા
સુન્દર રતન જડિત સિંહાસન ❀ સાહબ કો તહાં દિયે આસન
સિંહાસન સે સવા જો હાથા ❀ ઉંચે બેઠે દેવ કે નાથા
બેઠા અધર સબ કોઈ દેખા ❀ સબ આશ્ચર્ય પડે બિશેખા

❀ દોહા ❀

યહ સમાચાર જાનિ કર ॥ બિલિષણુ આયે સોય ।

રાવન પુત્ર પરસ્ત પુની ॥ માલદેવ હૈં જોઈ ॥ ૭૧

સ્વામી મુનીન્દ્ર કે પગે જો લાગે ❀ બિલિષણુ પરસ્ત બહુ અનુરાગે
વિધિવત પૂજન મેં મન દીન્હા ❀ બિલિષણુ તબ પ્રસન્ન તે કીન્હા
તબ સતગુરુ કહેઉ બખાની ❀ થોડેમ સબે દીન સહિદાની
સાહબ કપીર મુનિન્દ્ર જોસ્વામી ❀ પહિયાન સુનિ બિલિષણુ પામી
ધામ નામ કામ સબ જાની ❀ ચે તીનોં બડ અચરજ માની
ઉપદેશ લિયે બિનય બહુ કીન્હા ❀ બહુ જગસા પ્રગટ કર દીન્હા
તીનો કા ઉપદેશ કરાઈ ❀ અધ્યાત્મિક બડા જ્ઞાન લખાઈ
સત્ય પુરૂષ બ્રહ્મ કી ભક્તિ ❀ તુમ સબ કરો ચેહી જો મુક્તિ
ખાન પાન સાત્વિક જાના ❀ રહની કરની પવિત્ર સો માના
મંદોદરી દોનો કર જોરી ❀ સતગુરુ સે જો કહા બહોરી

❀ દોહા ❀

મંદોદરી હજને લગી ॥ સતગુરુ મુનિયે જોઈ ।

હમાર રાજ કુટુંબ કા ॥ ભવીષ્ય જનવો જોય ॥ ૭૨

—: ચોપાઈ :—

રાની કાં યહ બચન સુનિ સોઈ ❀ સ્વામિ મુનિન્દ્ર બિચારે બેઠ
 જો ભવિષ્ય કહ્યું પુનિ તાહી ❀ આજહિં સે ચિન્તા હોય બહી
 જો નહિં ભાષો યહ પ્રસંગા ❀ મમ ઉપદેશ લાગય ન રંગા
 મુનિન્દ્ર સ્વામી બીચારત રાંહે ❀ તાહાં બિભિષણ બોલેસો આહે
 હે પ્રભુ હમ સખ કા ગુરૂ તોહી ❀ સંસ્યા કહિ સમુગ્રાચ્યો મોહી
 ભવિષ્ય કી ખાત જો મેં જાની ❀ સાવધાન હમ પ્રથમ સે માની
 સખ કરે હઠ બહુત જળ જાના ❀ મુનિન્દ્ર સ્વામી કહન સો માના
 તુમ સખ સુનો એક ચિત લાઈ ❀ જમ્બૂ દ્વીપ ભારત ખંડ કહાઈ
 ભારત ખંડ કે ઉત્તર દિશ સોઈ ❀ સરયુ નદી બહે બડ હોઈ
 સરયુ પાસે અથોધ્યા નગરી ❀ રાજ કરત રાજ બહુ સગરી

❀ દોહા ❀

મનુ સે આજ તક પુની ॥ બહુ નૃપ ભે જન ।

અવધ પુરી મેં હોત લય ॥ સખ નીતિ સે માન ॥ ૭૩

—: ચોપાઈ :—

વહી અથોધ્યા નગર મેં સોઈ ❀ દશરથ રાજ કરત હું બેઠ
 ઉનકા પુત્ર વિષ્ણુ અવતારા ❀ હોઈ હું જગત જનનય તે સારા
 મનુષ્ય શરીર ધારણ વો કરહી ❀ તાનો સુનો ચિત્ત તુમ ધરહી
 રામ નામ પ્રસિદ્ધ જગ હોઈ ❀ સીતા નામ રાની કા સોઈ
 ભાઈ નામ લક્ષ્મન સો જાના ❀ રૂપ રાશિ બલ બહુત બખાના
 પિતા બચન પાલન કે હેતુ ❀ જન આવેગે નીતિ કા સેતુ
 સીતા કા ગુણ રૂપ પ્રસંસા ❀ રાવન સુનેગે નિજ કુલ નાસા
 તે મારીય કા મદત બખાની ❀ રાવન હરે સીતા કો જાની
 યહ અનીતિ પાપમય કામા ❀ રીક્ષ બન્દર લેયદિ આઈ હું રામા
 રામ લક્ષ્મન દોનો ભાઈ ❀ બરી સૈન કપિકા અધિકાઈ
 લંકા ઘેર લેય બડ જોરા ❀ નષ્ટ બ્રહ્મ કરે બહુ સોરા
 દોનો પક્ષ કે પુનિ જો માહી ❀ યુદ્ધ બડા જામેગા તાહી

યુદ્ધ મેં દ્રાવન કુચ્છાઓ કારત્ત ❀ સેવનાદિ જનનો બલ દુભારન
જિત નહ નહિ જોડ નહિ ❀ દોહી ❀ રંગીય કીર્તિ જાણ
એને સખા જુઝી જલિંગે તે લેખો નિનિશ્ચર મોધ જિત
તુમ તોનો મમ લક્ષ્મી હો ॥ બહુત કષ્ટ ન આચી ॥

— ચૌપાઈ :—

લંકા રાજ બિલિષણ હોઈ ❀ તુમહી કરોગે જાનો સોઈ
સોતારામ લે અવધહિ જઈ હો ❀ યશ કવિ સંતન સખે ગઈ હો
બની ભવિષ્ય સત્તગુરુ મુખ જાની ❀ તોનો દુતિ મુખ તે કુચ્છી લાની
સોઈ તુર ભય સંખ તાહી ❀ કાણુ ભર લીયે સખેની કો આહી
મદોદરી દોનો કર જોશે ❀ મુનિન્દ્ર સે પુનિ કહી મદોદરી
સખ શક્તિ સે પૂરને સ્વામી ❀ ગુરુ હમાર તુમ અંતર યામી
શોભે કો તુમ જો સમુઝાઈ ❀ અનરથ હોત રોકો સો આઈ
ધર્મ નીતિ તે નિશ્ચર નોયા ❀ પોદયે તો ચહ બંધે ન કૃત્યા
તેમ મુનિન્દ્ર સ્વામી કહ સોઈ ❀ ચહ સખ ભવિષ્ય મેં તે હોઈ
ચહ ખોત પારન નોહી ચોંચ ❀ કારન બહુત મનો વૃથા જોઈ
જોઈ ❀ દોહી ❀

વહ સખ કારણ સે પુનિ ॥ રાવન અચનુન માન ॥

રાનિ મદોદરી તે પુનિ ॥ અચનુ દહા બિલખાન ॥ ૭૪

— ચૌપાઈ :—

હે પ્રભુ તુમ સમરથ બહ જાના ❀ મમ પર દયા કરોના સો માના
રાજા કો ન સમઝાવો ॥ તાહી ❀ ન સમઝય તોજા અચનુન સાહી
રાની જાણ બહુત ॥ હો દેખી ❀ બિલિષણ પ્રાસ્ત કા અત પ્રેમી
કહેઉ છુલાઓ રાવન સોઈ ❀ તુમ સખા કે અન નિશ્ચય ॥ હોઈ
દાસી સંગો લીના પુત્રી સોઈ ❀ એક પ્રતિહાર જોયો પુનિ જોઈ
રાની જાણ પગે પુનિ જાગી ❀ બીનયા કીના મનસે દુઃખ જાગી
સ્વામી નાય સુનો મમ બાની ❀ રાજા અહલ આયો એક જાની
તેજ પ્રભાવ ઉનકર બહા દેખા ❀ તોના કાલ કાળ જાને ન બિશે પ્રા

સતગુરુ 'હો પગે સો લાગી જી કીન પ્રણામ વિનય સો રાગી
સાહબ કૃપીર મુનિન્દ્ર સ્વામી જી સખહીન પુલ્લ કીન મન જામી
સ્વામી મુનિન્દ્ર કહા જો સોઈ જી મેં પ્રસ્થાન કરો પુનિ એઈ
યહ કહિ હો જો અન્તર ધ્યાના જી મળ કોઈ બર અવ્યંગ માના
જી દોહા જી

સાહબ જો નિજ ધામ કો ॥ મળહિન કીન બિચાર ॥

મુનિન્દ્ર કા ઉપદેશ જો ॥ પાલન કીન નિર્ધાર ॥ ૮૪

—: ચોપાઈ :—

પ્રસ્ન હોત હૈ જો બહુ આગે જી સો મેં કહેં યહાં અનુરાગે
સ્વામી મુનિન્દ્ર જો મુખ દાતા જી લકા ભવિષ્ય કહે ઉત જાતા
મન્દોદરી આદિ દુઃખ હોઈ જી સ્વામી કહન ઉચિત ન સોઈ
દુસર પ્રસ્ન યહ તે જાનો જી મુનિન્દ્ર મેં મળ શક્તિ માનો
અપને શક્તિ કે પ્રભાવા જી રાવન મેં સતગુન કથો ન લાવા
જો અનિષ્ટ લકા કો હોઈ જી ઉસકો રોક સકે વહ સોઈ
મથમ પ્રશ્ન કા ઉત્તર જાનો જી ભવિષ્ય કહન હસ્થા ન માનો
મન્દોદરી બિલિપણ પુનિ કોગ જી બહુ હં જાનિ કહેજી સો તેગ
જી દોહો જી

દુસર પ્રશ્ન કા જો પુનિ ॥ ઉત્તર મુનો હુમ જાન ॥

સર્વ શક્તિ પુનિ મુનિન્દ્ર મેં ॥ હોન હાર બલવાન ॥ ૮૫

—: ચોપાઈ :—

સાહબ કૃપીર મુનિન્દ્ર સ્વામી જી સર્વ શક્તિ જો પુરન જામી
રાવન બુદ્ધિ પલટિ સો સકતે જી ઉનકે લિયે કામ નહિ બાડતે
નહિ પલટન કા કારણ અનોકા જી નતગુરુ મળ જાનત હૈ તેકા
સનકાદિક જો ચારો ભાઈ જી બેઠું ધામ મેં સો તે જાઈ
જે અરૂ વિજય રોકા પુનિ મોઈ જી રાક્ષસ હોન આપ દિયા જોઈ
તીન જન્મ કા આપ ભા તેહી જી રમા કહા એક તારણ મેહી
દુસર મન્દાદિક સો લીન્દા જી તીસર હરી જો તારન કીન્દા
લક્ષ્મી બઈ સીતા અવતારા જી રામ રાવન કો યહી કારન માગ'

जगत येने उध्धार सो भाना ❀ कारन राम ओही जन आना
 ऋषी मुनि भिलाप भजानी ❀ हनुमान सुग्रीव भिताई जनी
 ❀ दोहा ❀

रावन ने ले कष्ट दिया ॥ ऋषी देव को जन ।

यह कारन सो जडा था ॥ सो, सभ भानो आन ॥ ८६

❀ चौपाई ❀

ब्रह्मा शीव शक्ति ने ताहीं ❀ रावन आशीष दीन सो आहीं
 यह सभ कारण पुनि ले गावा ❀ भविष्य होन रहा सो आवा
 साहज मुनीन्द्र सभ जनन हारे ❀ इस कारन यह नहीं सुधारे
 प्रिय ज्ञासु सुनो यह सीती ❀ कुदरत जडा अचभ्ला कीती
 अहंकार यह जेधा लारी ❀ रावन ले सभ्जा नहीं पारी
 अहंकार जन्म का कारण ❀ लुटा लुटा भर्षों ते सारण
 राज प्राप्त होय ले भानो ❀ पैसा झौज जडी पुनि जनो
 नाग' भाज' भाज भगीया ❀ स्त्री पुत्र कुटुम्भ सभ' जिया
 भिरिये वान इष मे' आगर ❀ भिधा भिज्ञान सिद्धि मे' सागर
 योग तप लक्ष्ति सेवा जनो ❀ आश्रम जिय ताहि पहियानो
 ❀ दोहा ❀

यह भाया भद को पुनि ॥ जनम देय ले जन ।

यह आये भद होत है ॥ इसकी सीती भान ॥ ८७

—: चौपाई :—

उपर भाया का अंग भजाना ❀ इसमें सुभ नामां भिधि जना
 भाया का ले अंग कहाई ❀ इसमें जगत अले सुभ दाई
 बोही जगत का ले ते सोभा ❀ मन ले समझ करे न बोभा
 धर्म और व्याहार ले जना ❀ वही पदारथ अभी सभ भाना
 भस्तु ऐक ले है पुनि सोई ❀ ऐक गुन ऐक अवगुन होई
 चन्द्र प्रकाश सभ के गुन देही ❀ चोरन को अवगुन है तेही
 तीनों गुण ले ओहीम समाना ❀ रज'स'त ले न्तमगुण प्रधाना
 'पुर्व' सुकृत ले छवने कीन्हा ❀ इसको सुभ नामां वीधि दीन्हां

होई अर्थ उर्ध्व ओहो नही ॥ स्वांस प्रगट न आहि ।
नीराकार साकार जे ॥ धनसे सिन्न है ताहि ॥ ८२

—: योपाध: —

निक्षर अभिगत जनव ताहि ॐ जगत डेर सण भूल कहाही
जहां पुरुष तहनां कछु नाही ॐ साहज कहा हम देया ताहि
जे भिम: सैन: लपे पुनि डोह ॐ पद-निर्णान-पावय जे सोध
सत्तगुरु सोधीजे अलप: लाध ॐ आपहि आप-मे ते: दशध
धीज मध्य जे वृक्ष है: जना ॐ वृक्ष मध्य जे छाया: आना
परमात्म भे: आत्म सोध ॐ आत्म भीय: शक्ति ते होध
नख भीय: मे सुन्न सभाना ॐ सुन्य मध्य ओंकार सो: जना
निक्षर: मे अक्षर है जे सो ॐ अक्षर क्षर विस्तार करे सो
जैसे बाहु मे कीरन की आसा ॐ कीरन मे जे ते है प्रकाश
पारं ब्रह्म से एव जे ताही ॐ एव मे स्वांस आसा ते भाही

ॐ होहा ॐ

स्वांस मध्ये शब्द जे ॥ अर्थ शब्द के भाह ।
ब्रह्म से एव स्वांस जे ॥ न्यारा सदा रहहि ॥ ८२

—: योपाध: —

आपहि वृक्ष भीज जे अंजुरा ॐ आपहि कूल इल सण ते गुरा
आपहि सुरज कीरण जे सोध ॐ आपहि एव ते माया होध
आत्म मे प्रमात्म जना ॐ परमात्म जे आपहि माना
जोध मे ओके और है जोध ॐ जोलय तहां ब्रह्म जे सोध
दष्टि परे सो माया होध ॐ जिससे जगत रया है सोध
वह पुरुष अचक्षु जे ताही ॐ बलायमान कण्ठी ना आही
ज्ञान मंडा जे पावत हंसा ॐ तप संधु: जे होय विधन्सा
भोक्ष अमर सोध पद पाध ॐ यौरासी मे चहुरी ना आप
ऐसा ज्ञान सुना जण: बोही ॐ रानी मटोदरी जिलिपणु नेही

સ્વયં સિદ્ધ સત્ય લોક નિવાસી ॥ મુર્ય સમ તેજ કેર પ્રકાસી
અધર સિંહાસન બેઠે સોઈ ॥ ખાન પાન જરૂર ના હોઈ

દોહા ॥

નામ મુનિન્દ્ર સો -પુનિ ॥ જનો- રાજન સોય ।

મમ હઠ કેરે કારણે ॥ ભવિષ્ય જનાયે જોય ॥ ૭૬

— ચોપાઈ —

શોક જનક આપન સખ સોઈ ॥ કહેજી ભવિષ્ય બડા દુઃખ-હોઈ
ઉનકા દર્શન તુમ જો કરજી ॥ બુદન હાર નૌકા મિલ ગયજી
દર્શન કરી ઉપદેશ જો લેહુ ॥ લંકા રાજ જાતે ન તેહ
આપન કુટુંબ સુખી સો તાહી ॥ મમ અહિવાત રહે-સો આહી
ઉન આશીશ તે મમ સુખ નીકે ॥ તવ બડી ભાગ્ય પધારે જીકે
અપને આતમ કા કલ્યાણ ॥ ઉન ઉપદેશય સે મમ જો જાણા
રાની કી ભય ભીત મુનિ ખાની ॥ જલત તેલ મેં જસ પર પાની
રાવન કહા મુનો પ્રિયા સોઈ ॥ કેમ લિખ મેટ્ય ના કોઈ
જોઈ સિદ્ધ કે તુમ બડ જનો ॥ કરો બખાન બહુત સો માનો
તે ક્યા ધન્યવર હો બડ સોઈ ॥ અબહી ચલો દેખો મમ વોઈ
અસ કહી રાવન બડગ તેલીન્હા ॥ રાની દેખ ભયંકર ચીન્હા
જનેવ પતી પર કાલ તુરાના ॥ હોન હાર હોઈ હો બલવાના
યહ પુરસ્વારથ નિસ્કલ હોઈ ॥ સ્વામી મુનિન્દ્ર કહા થા સોઈ

દોહા ॥

રાવન આય કે દેખા ॥ સંત સિંહાસન માહ ।

જિયે અધર બેઠા પુની ॥ જનો બહુ તાહિ ॥ ૭૭

— ચોપાઈ —

મદ જલ બરા બહુત છલકાહી ॥ દેહ તલાવ બાહર સો જાહી
રાવન કોઈ બહુત ઉર આવા ॥ સ્વામી પર તલવાર અલાવા
બહુત વાર વાવ પુનિ કીન્હા ॥ લોહી માંસ છેદ ના ચીન્હા
જસ અકાશ મેં પવન ઉડાઈ ॥ પવન કા ચિન્હ દેખ ન આઈ

ખડગ ધાવ અસર ન દીન્હા ❀ મન મેં શ્રમ ક્રોધ ભય લીન્હા
યહ અઘટિત ઘટના સખ દેખા ❀ વિભિષણ પ્રાસ્ત મન્દોદરી પેખા
રાવન ૩૨ કોઈ ખોલિ ન સકઈ ❀ મનમે અતુલવ દુઃખ કા કરઈ
સ્વામી મુનિન્દ્ર કા કુછ ન હોઈ ❀ રાવન ચલે ગયે મુખ ગોઈ
મન્દોદરી બીભીષણ આદિક ❀ બિનય કરે બહુ બનિ અનાદિક
સેવા ભાવ બહુત સો દીન્હા ❀ મુનિન્દ્ર કહા મમ દુઃખ ન ચીન્હા
હમ કો દુઃખ જરા નહી હોઈ ❀ તુમ સખ ચિન્તા કરો મત કોઈ

❀ દોહા ❀

મમ ઉપદેશ કો પુનિ ॥ કરીહો પાલન સોય ।
તુમ સખ કો મુખ મિલેગા ॥ ચેહી અશીરો હોય ॥ ૬૮
મન્દોદરી રાની પુનિ ॥ પ્રસ્ત બીભીષન આસ ।
હાથ જોરી બિનતી કરૈ ॥ સ્વામી મુનિન્દ્ર કે પાસ ॥ ૬૯

—: ચોપાઈ :—

કહા બીભીષન દો કર જોરી ❀ સ્વામી મુનિન્દ્ર મુન અર્જ મોરી
ઘટ કા જ્ઞાન કહો સમુજાઈ ❀ આત્મ મોક્ષ અમર પદ પાઈ
સાહબ કબીર મુનિન્દ્ર તે જોઈ ❀ મુનિ પ્રશ્ન આનન્દ મેં હોઈ
ખોલે અમૃત બચન સોહાયે ❀ તુમ સમ સુનો એક ચિત લાયે
આત્મ કલ્યાન તત્ત્વ હૈ નીકા ❀ ચેહી માહી બીરાજત છકા
ગગન મંડલ સ્થાન બખાની ❀ તાલા લાગ બડા તહાં બની
સંત જોહરી પરખે સોઈ ❀ લાખો મેં એક કોઈ હોઈ
ઘટ તાલા તે બન્ય તાહી ❀ ઘટ પ્રવેશ કરત હૈ વાહી
સોહ શબ્દ સે ધ્યાન લગાહી ❀ તખલ્લિ સુરતા આગે કો બહી
આગે માર્ગ હોત તખ લાગા ❀ સુરતા રસ રસ ચલી સો આગા
તહાં રૂપ હમાર પુનિ સોઈ ❀ મન્ડલ ભીતર બડા મુખ હોઈ

❀ દોહા ❀

વહ મન્ડલ મેં પુરૂષ હૈ ॥ હમૈ વોહી સો બન ।
નીઃકાર બ્રહ્મ કહત હૈ ॥ સાંચ રૂપ પહિચાન ॥ ૮૦

રાજ પ્રતાપ હોય ને સોઈ ૐ તૈસા લશ્કરના દેખે, લેઈ
સમઝય મન મેં યહ સો જાતી ૐ યહ સખ નાસમન ને, માની

ૐ દોહા ૐ
યહ માયા હરદમ નહીં ॥ કોઈ સમઝય તે જોય નિજ
ઉસકો દેખીકર પુની ॥ ચતુર કો મદન આય ॥ ૮૮

— ચૌપાઈ —

વિદ્યા વલે રૂપ ધન સોઈ ૐ સ્ત્રી પુત્ર મુદ્ગમ્ભ સો જોઈ
એ સખ નાસ માન સો જાનો ૐ એક દિન ચલે જયેગા માનો
અપને સે વિછોડ હો જાઈ ૐ એમે બહુત ખાર લા આઈ
ને માયા કા અંગ જતાવા ૐ યહ સખ ને પ્રમાર્ય લાવા
તો માયા બીપ અમરીત હોઈ ૐ દુસર હિત લગાવય જોઈ
અપને સૌખ મોજ ન જાનો ૐ રજે તમે ગુણ મેં ન આનો
શુદ્ધ સતો મા વૃત્તી ભયજી ૐ શરીર નીવાઈ કો તુમ કહેજી
તો વહ માયા કા સખ અંગા ૐ જીવ કો સુખ દેવય સે સંગા
સતસંગ હરદમે ને પુનિ કરના ૐ મન ન જાતી જોય પીવ સરના
રાવન દ્યાન યહ નો દીન્હા ૐ લંકા સે બાહેર વહ ઝીન્હા

॥ ધતિ શ્રી મન્દોદરી કા પ્રસંગ સમ્પૂર્ણ ॥

॥ મધુકર કા પ્રસંગ ॥

ૐ દોહા ૐ

લંકા મેં ઉપદેશ કરી ॥ અયોધ્યા આયે તાસા ॥
સાહબ કબીર ને પુનિ ॥ સ્વામી મુનિન્દ્ર દેખાસ ॥

— ચૌપાઈ —

અવધ પુરી ને તે બંધ ધોમો ૐ મધુકર બીખ રહે તે જામો
મુનિન્દ્ર સ્વામી કો મિલિ ગયજી ૐ બંધે લાગ્ય સે દર્શન ભયજી
મુનિન્દ્ર કા બહુ રૂપ પ્રકાશા દેખિ કે મધુકર ભયે હતાસા
ચરન મેં પડિયુજ સો ઝીન્હા ૐ મંથ પુછન મેં અનંતે દીન્હા

आत्म कल्याण होय नेहि लांती ❀ मोक्ष होय कैसे ने आंती
साधन मुनिन्द्र कहा ते सोई ❀ सत्य लोक की भहीमा होई
मुनि भधुकर आश्चर्य माना ❀ कहेउ पुंरुष ने तुम मैं जना
पुंरुष भाव मुनि तेहि हरअन्ता ❀ हमको लोक देखायो संता
तय हमको प्रतीत सो आछ ❀ बड़ कही अरन पडे लपटाछ
स्वामी मुनिन्द्र निज प्रभावा ❀ कहेउं यलो अवही अतलावा

❀ दोहा ❀

यलो तोही लोक पुनी ॥ अली अतायो सोय ।

किर पाछा सो लावहु ॥ शंका नाही डाय ॥ ६०

—: योपाध :—

राज्यो देह हंस ले धाये ❀ अमर लोक लै तेहि पहुयाये
शोभा लोक देहि हर्षाना ❀ तय भधुकर को मन पतियाना
पड्यो अरन भधुकर अकुलाछ ❀ हे साधन अण तृषा लुगाछ
हम न जव अण वड देशा ❀ वहां अहुत है कर्म कलेशा
साधन कहा यलो जग भाही ❀ और एव उपदेशा ताही
हंसही लै आयो संसारा ❀ पैठ देह जग्यो द्विज आरा
भधुकर घर जोरस एव रहही ❀ पुंरुष सदेश सयन से दहही
गहो अरन समरथ के जछ ❀ यही लेहि यम सो मुक्ताछ
भधुकर अयनसयन भिली माना ❀ मुक्त जनि लीन्हो परवाना
घट बीतर सण ज्ञान अजाना ❀ रहनी करनी सो सण माना
जिज्ञासु एवां है सोछ ❀ यही उपदेश जनायेव नेछ

❀ दोहा ❀

कुटुम्भ सहित भधुकर पुनि ॥ जिनय छीन ने सोय ।

नाम की भक्तिभा कहो प्रभु ॥ दीन दयाल तुम होय ॥

—: योपाध :—

स्वामी मुनीन्द्र कहैं पुनिं सोछ ❀ भधुकर तुम्हे ने अित दे नेछ
ने तुम पुछा है दीज हर्षाछ ❀ नाम की भक्तिभा मैं सो गाछ

સત્ય નામ જો તુમ તે જાની જી સખ મે પ્રધાન યહ નામ જાખાની
અજર^૧ અચિન્ત નામ હૈ સોઈ જી અખિનાશી^૨ કહત હૈ જોઈ
આદિ બ્રહ્મ પૂરણ પતિ આહી જી જિવ કા ધની કહત સખ વાહી
અમર ધામ બાશી સો તાહી જી વહી નામ બડા હૈ જાહી
અદલી^૩ અમી કહત બુધ બાસો જી સખ જીવોં પર અદલ હૈ સાસો
અન્નવન^૪ આદિ નામ પ્રકાશા જી વાહેર રહી સો જોવય તમાશા
સતસુકૃત ગાવન કે યોગુ જપત હોય પુન્ય બડ હોગુ
પરમાનંદ^૫ કહત હૈ જોઈ જી જો આનન્દ બર્ણી સકે ના કોઈ
અખિલ સનેહી સખ મેં પ્રેમા જી સખ સે જુદા અલગ હૈ નેમા
જી દોહા જી

સત્ય નામ સત્ય પુરૂષ જો જી નાસ કલ્પી ન હોય ।

ખિદેહી સ્વરૂપ બ્રહ્મ કા જી બરતન પાર ન હોય ॥ ૬૨

—: ચૌપાઈ :—

નિહ કામી કુંજ ઈચ્છા નાહી જી આપહિં પૂરન સવ વિધિ તાહી
નિહ અક્ષર આદિ સો આહી જી અક્ષર જિનસે સખ પ્રગટાહી
અવિગત અમર અપાર હૈ સોઈ જી નાસ ગતી પાર ન હોઈ
અચલ^૧ અભેદ જાનો તાહી જી બડ વિશ્રામ જીવો કા આહી
ગુરુગમ અગમ જાનો તામે જી બડ વિશ્રામ જીવો કા નામે
હૈ વડ અગમ કોઈ નહિ પાવય જી અગોચર ઈન્દ્રિય પરે લખાવય
અલખ બિધાન લખા ન જાઈ જી અભય અગાહ યહ પુરુષ કહાઈ
દીન બન્ધુ દુખી પર દાયા જી કરુણામય દયા તેઈ કહાયા
દયા સિન્ધુ સમુદ્ર સમ જાની જી દયા ભરી ન જાય જાખાની
દસન પતિ હૈ સવ દર સ્વામી જી સખ ઘટકે જો અન્તર યામી
જી દોહા જી

અધમ ઉધારન હૈ પ્રણુ ॥ પાપીન કો સો જાન ।

મંગલ કારી નામ હૈ ॥ વહ તુમ જાનવ માન ॥ ૬૩

—: ચૌપાઈ :—

હિરંવર વડ શ્રેષ્ઠ હૈ તાહી જી હીરા નામ ખાની જો આહી

ब्रह्म प्रसारी नाम यह लाषा ❀ सभ ब्रह्मांड में व्यापा है व्यापा
अरु अथाह रूप ना ताहीं ❀ थाह कोह पावत ना वाहीं
आनंद कर तुम जनो होह ❀ ऐसा नाम पुरुष का जेह
जेगलत नाम सभ लता ❀ सन्तन के सुभ देत प्रतीता
मुक्त गती रूप हंस के कारी ❀ सन्निधानंद तेह सुभ धारी
जेग सन्तायन पति हैं सोह ❀ सुभ सागर में रहे समोह
सर्वातीत सभके परे साके ❀ अभी अंदर नास ना ताके
मिश्वात्म पुरुष हैं साधो ❀ कहिये अनादी ब्रह्म सो भाधो
सत्य लोक पती पुनि सागो ❀ भिलु मन व्यापक हैं सो जगो

❀ दोहा ❀

हैं दर्शन के योग्य जे ॥ मुनिन्द्र पुरुष सो जन ।

सर्व दर्शन शक्ति धरे ॥ पुरन लरे हैं मान ॥ ६८

—: श्रीपाद :—

सोह पोह जेह जे ताहीं ❀ कोह वोह जनो आहीं
सभ भई व्यापा है सोह ❀ लखो अभी जनत ते जेह
सत सन्तोष शब्द स्वरूपा ❀ प्राण नाथ सदगुरु अनूपा
जन्म निवारणु जंही छेरा ❀ शील रूप शीतलै बहारा
अजगैबी ओ मुक्ति प्रदायक ❀ नाम परायणु ज्योत है जयक
सन्तोष प्रिया ते प्राणु पियारा ❀ स्थिर नामी साहिब का धारा
सोह शब्द अलय पद दाता ❀ हंस सोह नाम भिज्याता
योह ग द्वीप भंडन अधिकाह ❀ हिरणु डोरि रहि पुनि छाह
अमोल असोय असंसय अधीरा ❀ सार नाम अडोल शरीरा
सभ योगेश्वर कणि हैं सोह ❀ धर्मा ध्यक्ष परमात्मा होह
हैं सांति गती शान्ती दाह ❀ यह सभ नाम पुरुष कागाह
सत्य नाम जडा सो जनो ❀ सभ नामो मे है प्रधानो
साहब कबीर कहें समुझाह ❀ भयुकर तुम सुनो यीत लाह
यह सभ नाम पुरुष का आहीं ❀ ऐक से ऐक कहा में ताहीं

❀ દોહા ❀

એક સો એક નામ જે ❀ સત્ય પુરુષ કા જન ।
 ઔર નામ અનંત હૈ ❀ કો કરિ સકે બખાન ॥ ૯૫
 ॥ ઇતિશ્રી મધુકર કા પ્રસંગ સમાપ્ત ॥
 ॥ લોમશ મુનિકા પ્રસંગ ॥

❀ દોહા ❀

લોમશ ઋષી બહુત બડે ॥ ક્ષીન યોગ સો માન ।
 જીવન ઉનકા સો પુનિ ॥ બહુત સમય તક જન ॥ ૯૬

—: ચોપાઈ :—

યોગ ક્રિયસ સમાધી હોય ❀ સ્વાંસ રહે બ્રહ્માંડ મા સોઈ
 જિતના સમય સ્વાંસ રૂક જઈ ❀ ઉનની આયુસ બડે પુનિ આઈ
 સ્વાંસ હોય પ્રાણ સે સોઈ ❀ પ્રાણ દશ પ્રકાર કા હોઈ
 ઇસમે પ્રાણ મુખ્ય પ્રધાના ❀ નાક એ ચલે દિન નીસ માના
 બેઠે પ્રાણ બારહ પુનિ હોઈ ❀ ચલત અઠારહ જનવ સોઈ
 ખાત કરતે ચલતે પુનિ જના ❀ ચૌબિસ અંગુર કરે પયાના
 બોઝા લિયે ચલ ખાત કરાઈ ❀ બતીસ જનો જિજ્ઞાસુ તાહી
 સોવત ગાદ નિન્દ્ર મેં જના ❀ કૌત્રીસ અંગુર કરે પયાના
 બહુત મહેનત કામ જે કરઈ ❀ પૈતાલીસ જય ગતિ સો તરઈ
 મેધુન કર્મ કે પુનિ મારી ❀ બાવન અંગુર શાસ્ત્ર કહાહી

❀ દોહા ❀

મરન અવસ્થા જળ બયો ॥ ચૌસક કહા પુનિ સોય ।
 તળ પ્રાણ આવે નહીં ॥ જનો ગયા જે હોય ॥ ૯૭

—: ચોપાઈ :—

મુખ સે સ્વાંસ લેં જે કોઈ ❀ આયુસ જઘ્ઘી ખલાસ એ હોય
 આયુસ બદન કા જો જનો ❀ દો સાધન તુમ સળ તે માનો
 પ્રયમ સ્વાંસ સમાધિમ દોઈ ❀ એસે આયુસ બદન દે જોઈ
 સાધારણ બદન કા યહ દેતૂ ❀ ધ્યાન માધન કરે ધર્મ મેતૂ
 જનિ જૃઞિ સ્વાંમ ના ખોવો ❀ માન્તી મે કામ કરે મન જો

ઉપર સાધન કહોં બખાની ❀ દાન પુન્ય ધર્મ રતિ માની
યમ નિયમ સખ પાલન કરઈ ❀ અકાલ મૃત્યુ તેને ન હરઈ
ધર્મ કા સાધન જો બલવાના ❀ અકાલ મૃત ન હોય સુબના
રજ નમ ગુણ જેને પ્રધાના ❀ જો બહુ પાપ કરે બિાધ નાના
આયુષ પુરન તે નહિ જઈ ❀ વીચય કાલ કે લેય અગુઆઈ
❀ દોહા ❀

પાપ બહુત જબ હોત હે ॥ ધન યશ સખ ધરિ બય ।
આયુસ સો ધરિ જત હે ॥ બીચ મરન પુનિ પાય ॥ ૯૮

❀ ચૌપાઈ ❀

જેસે દીપક તેલ ભરા તાહીં ❀ બતી ડારિ જલાઓ વાહીં
ખુલા મેદાન મેં જો રાખા ❀ પવન ખુઝાય દેય જો વાકા
દીપક રક્ષન મકાન સો બની ❀ જીવ કા રક્ષન ધર્મ પહિઆની
અપને આયુષ્ય રક્ષન કે હેતા ❀ સ્વાંસ રક્ષન તુમ કરો સચેતા
ધર્મ રક્ષન મદત બખાની ❀ દોનો હોય તો બડ સુખ માની
આગે પ્રસંગ સુનો તુમ વીરા ❀ લોભશ કયા ચલત બડ ધીરા
લોભશ મુની પ્રાણ રક્ષન કીન્હા ❀ પ્રાણાયામ સમાધી લીન્હા
યહ ક્રિયા કે પુનિ પ્રભાવા ❀ આયુષ્ય બહુત સમય તક પાવા
પ્રલય સમય જબ પુનિ આવય ❀ પાંચ તત્વો મર્જાઈ બવાવય

❀ દોહા ❀

લોભશ મુનિ જો પુનિ ॥ પાય તત્વો બસી કીન ।
ઉનપર અસર કરે નહીં ॥ યહીસ ચિરંજીવ લીન ॥ ૯૯

— ચૌપાઈ :—

લોભ નામ સંસ્કૃત મેં બનો ❀ બાલ નામ અર્થ સો માનો
લોભસ મુનિ શરીર પર બાલા ❀ બડા બડા પુનિ રહા સો કાલા
ઈસસે લોભસ નામ જો હોઈ ❀ સંત બિદ્વાન માવત હે સોઈ
લોભશ સમ તેહિ સમય નયોગી ❀ એસા કોઈ ના શ્રલ સંયોગી
લોભશ શુભાચ્ય બશ તે તાહીં ❀ મુનિન્દ્ર પ્રભુ આયે જો વાહીં
બહુ પ્રકાશ બણી ન બઈ ❀ એસા રૂપ દેખા ન કાઈ

લોમશ કીન બિચાર સો તાર્હી ❀ યહ કોઈ બડા દેવ ને આર્હી
એક પબિત્ર આસન પર બેઠાઈ ❀ પુજન કીન બહુત હર્ષાઈ
લોમશ અચન કહન ધરિ ધીરા ❀ નિજ પહિચાન કહો વડ પીરા
થોડે મેં સખ કહા બખાની ❀ સ્વામી મુનિન્દ્ર બોલે યહ બાની
❀ દોહા ❀

લોમશ મુનિ તબ જનિગે ॥ એ સત્તશુક હેં આદિ ।

જીવન કાજ જગ ફિરત હેં ॥ ઇતકા જ્ઞાન અનાદિ ॥ ૧૦૦

—: ચૌપાઈ :—

મુનિન્દ્ર કહા લોમશ સે જોઈ ❀ ધ્યાન સમાધિ કીન બહુ હોઈ
મૂલ તત્વો ને ન પહિચાનો ❀ મોક્ષ મેં વાધા તે ને જનો
લોમશ સમઝી ગયે મુનિ જીકે ❀ યહ જ્ઞાન ધારણ હુઆ દીલ સીકે
બહુત પ્રેમ જિજ્ઞાસા કીન્હા ❀ સ્વામી મુનિન્દ્ર બડા પદ દીન્હા
નિજ સ્વરૂપ જ્ઞાન સમઝાઈ ❀ સિન્ન સિન્ન સખ કહઉ અર્થાઈ
ફિર ભી કહા મુનો મુનિ રાઉ ❀ બહુત સમય દેહ રાખો ન કાઉ
બહુત સમય તક દેહ ને રાખો ❀ કાલ કા ચોર હોવ તુમ તાકો
ધક્કા સહન માયા કા કરના ❀ બડા જોખમ માનો તુમ તરના
કામક્રોધ બડે મદ બીઝે ❀ કબહિ દાગ લગાવય યહિ શરીરે
બિદેહ મોક્ષ લેવ અબ સોઈ ❀ યહ કહિ મુનિન્દ્ર આદિષ્ય ભે જોઈ

॥ ઇતિ શ્રી લોમશ ઋષી કા પ્રસંગ સમાપ્ત ॥

॥ ઋષભ દેવ તથા ઉનકા નવ યોગેશ્વર પુત્રો કા પ્રસંગ ॥

❀ દોહા ❀

કાશી ધામ સર્ખાનન્દ ॥ કહત ભયે ને સોય ।

સિદ્ધ ગણો તુમ જનિ લો ॥ સત્તશુક લીલા હોય ॥ ૧૦૧

—: ચૌપાઈ :—

સાહબ કબીર યોગજીત સોઈ ❀ સત્તશુક મેં પ્રગટ ભે વોઈ
મતુપુરી ને ધામ બખાની ❀ ઋષભ દેવ કી ને રાજધાની
બિષ્ણુ કા ચૌબીસ અવતારા ❀ ઋષભ દેવ એક ને સારા

सत मुकुत जे नाम धराध ❀ साहज कपीर हँ सुरराध
 ऋषभ देव का भरा दरभारा ❀ स्वामी मुनीन्द्र आये छव तारा
 ऋषभ देव देणा पुनि सोध ❀ भड प्रकास पुरष आपहि होध
 रतन जडित सिंहासन भाही ❀ मुनीन्द्र को भैठायो ताही
 पूज्य शीत वितय से सोहँ ❀ पुत्रो पगे लगाये जेहँ
 स्वामी मुनीन्द्र को पहियाने ❀ ऋषभ देव सो सभही जनै
 भरी सभा में कहन पुनि जगे ❀ सतगुरु पहियान देन जे लागे
 ❀ दोहा ❀

सत्य लोक अेक धाम है ॥ सत्य धामो के पार ।

तहां सभरथ का भँडका ॥ जे सभ का करतार ॥ १०२

—: चौपाई :—

वाही पुरष यह आवत भयडि ❀ जोगलत नाम तेहि कहेडि
 हर अेक युग में प्रगट होध ❀ त्रीगुण ज्ञान पार हँ सोध
 छवो हित बियरे संसारा ❀ भवसे भेय लगावे पारा
 योगलत तण अस कहेडि ❀ राजन सुनो भयन अेक रहेडि
 सौ कुंवर जे आप का ताही ❀ धसमे नवो जे ते हँ आही
 भम बरनन का कीन स्वपसा ❀ धनको ज्ञान कहुँ कोध असो
 हमार नाम से प्रसिध्द जग होध ❀ नव योगीश्वर जनो सोध
 आप का सौ पुत्रा जे जना ❀ नव भारत जे आदि भभाना
 तेहि सभ राज करेगे सोध ❀ अेकासी वेद पढेगे बोध
 धसमे पुत्र सुभाहु भानो ❀ कर्णटक पडाड पर तप तेठानो
 ❀ दोहा ❀

जैन भद्री पर्वत पर ॥ अेकाजन गज मुर्ती भान ।

तुम भारत को राज दे ॥ मुक्ति नारायन जन ॥ १०३

—: चौपाई :—

तहां तुमको दर्शन जे नीका ❀ शीवल आप मिलय जे लका
 तहां हमें आडिगा जे सोध ❀ तुमको स्वरूप ज्ञान कहे जेध

સિદ્ધ સિલા તુમકો બતલાઈ ❀ તુમાર પુત્ર ભારત બે આઈ
 યહ દેશ પુનિ ઉનકે નામા ❀ ભારત ખંડ પ્રસિદ્ધ જગ જામા
 યહ હમાર આશીસ સો જાનો ❀ અબ હમ યહાં સે કરે પયાનો
 યોગજીત અદ્રધ્ય હોઈ જાઈ ❀ ભા આશ્ચર્ય સલા દો તાઈ
 સર્વાનન્દ સંતો સે ભાખા ❀ રૂપભદ્રેવ પુત્ર રમાવે રાખા
 રૂપભદ્રેવ ખડે હોય ભયઉ ❀ બહુત પુત્ર નીચે પાડે ગયઉ
 નવમે હૈ એક યોગીશ્વર ❀ બોલે પિતા મુનો હમદોસ્તર
 જલ્દીશ આપ ખડે હોય જાઈ ❀ હમ સળ પત્થર પર પડી આઈ
 ❀ દોહા ❀

હમ સળકો લાગત ભા ॥ પત્થર કા બે ચોટ ।
 રૂપભદ્રેવ તબ બોલિયા ॥ તુમરી રમ્મત ખોટ ॥ ૧૦૪

—; ચોપાઈ —

તુમરી રમ્મત ગમ્મત માહી ❀ યજ્ઞોપવિત્ર તુટી ગા આહી
 નવો તબ પ્રશ્ન પુનિ કીન્હા ❀ સળ સંસાર ઈસી મે ચીન્હા
 માયા રમ્મત સળ દિવાસા ❀ સળ કર મન ઈસી મે બાશા
 લાખો મે કોઈ એક તે જાનો ❀ યહ રમ્મત સે જુદા સો માનો
 ચેજો પવિત્ર સૂત કા હોઈ ❀ જીવ દયા સમજે ના કોઈ
 આપહિ બ્રહ્મ વિદ્યા સો જાનો ❀ પાલન માહિ નહિ પુનિ માનો
 યહ નિર્ણય કરો તુમ સોઈ ❀ જનેઉ બડા કી આતમ હોઈ
 રૂપભ દેવ સળ સલા જાની ❀ સળ કોઈ બિચાર કીન બહુ માની
 યજ્ઞો પવિત્ર બે છોટા કહહુ ❀ બર્ણાશ્રમ મર્યાદે સળ જબહુ
 બ્રહ્મા મનુ બર્ણાશ્રમ થાપા ❀ ઉનકા મર્યાદે મિટેગા આપા
 ❀ દોહા ❀

સલા સળે બિચાર કરિ ❀ યોગ્ય ઉત્તર ન દીન ।
 તબ નવ યોગેશ્વર પુનિ ॥ દેવ વિન્ય તબ દીન ॥ ૧૦૫

—; ચોપાઈ :—

વહી દેવ દી મદત બખાની ❀ દેવન ધામ ગયે નવ જાની
 કોઈ દેવ ઉત્તરના દીન્હા ❀ બર્ણાશ્રમ મર્યાદે બડ ચીન્હા

બહુ હૈરાન ભયે નવ સોઈ ❀ યોગ્ય ઉતર દીન ના કોઈ
મૃત્યુલોક મેં ફીર પુનિ આયે ❀ પિતા ધામમે જાય સોહાયે
રાજ સભા મેં વહી પ્રશ્ન કીન્હા ❀ સખ કોઈ મૌન ધારન કર લીન્હા
યહ પ્રશ્ન કે ઉત્તર પુનિ તાહી ❀ ઈશ્વર પ્રાપ્તી કે જો માહી
ઉત્તર ખડ ગયે સખ વેહી ❀ લગે કરન તપ નવ સો તેહી
હૈ નીર્મોહી ધી રજ ધાની ❀ વહ પ્રદેશ બહુત પવીત્ર બખાની
બહુત વર્ષ તપ કીન અપારા ❀ તખ એક હુઆ બડા ચમકારા
સર્વાનન્દ કહેજી સમુઝાઈ ❀ સતો સુનો અનન્દ હોય જઈ
સુર્ય માફક ઉતરા પ્રકાશ ❀ સખ કો બડા આશ્ચર્ય ભાષા
વહ પ્રકાશ સખ દેખા સોઈ ❀ ઉસસે પુરૂષ પ્રગટ એક હોય
સખકા હૃદય મુદ્દ હોય ગયઈ ❀ અહો ભાગ્ય જિન દિખત ભયજી
પુજન કીન સમય અનુકૂલા ❀ ચરન ગહે ગયા સખ શુલા

❀ દોહા ❀

નૌ યોગેશ્વર તખ પુનિ ॥ પ્રશ્ન કીન સો માન ।

હે પ્રભુ તુમ અપના સખ ॥ પહિચાન કરો બખાન ॥ ૧૪૬

—: ચોપાઈ :—

દુસર પ્રશ્ન યહ હૈ માનો ❀ ચૈતન બડા જનેઉ જનો
પ્રથમ પ્રશ્ન કે ઉતર કાહા ❀ ધામ હમાર અમરપુર આહા
નામ હમાર યોગજીત જ્ઞાની ❀ જીવન કાજ જગત મેં આની
દુસર પ્રશ્ન કા ઉતર જનો ❀ બ્રહ્મા મનુ બર્ણાશ્રમ કીયે માનો
ચાર વર્ષ પહિચાન કે હેતૂ ❀ યજ્ઞેવ પવિત કીન તે જેતૂ
કર્મ કાન્ડ જનેઉ જનો ❀ સદાચાર પહિચાન સો માનો
યજ્ઞો પવિત એક ભેષ તે માના ❀ ચૈતન બ્રહ્મ બહુત બડ જના
પાંચ તત્વ ચૈતન સે હોઈ ❀ તત્વ કા મૂલ વોહી હૈ સોઈ
જો જિજ્ઞાસુ ચતુર સયાના ❀ ચૈતન બ્રહ્મ કો જનનય યાના
યજ્ઞોપવીત આદિક જો ભેખા ❀ માન્ય ના માન્ય ઉનકા ના ભેખા

❀ દોહા ❀

અંસા નિર્ભય જ્ઞાન સુના ॥ કલ્યાણ કારી સોય ।

નવો જોગેશ્વર આનન્દ હુચે ॥ મન મા હર્ષ ભા જોય ॥ ૧૮૭

—: चौपाई :—

सत्य उपदेश प्राप्ति के हेतु ॐ विनय कीन अहु भांति संयेतु
योगजित कभीर है जेध ॐ कीन उपदेश नवो का सोध
धट भीतर सण जेद लणार्ध ॐ ध्यान योग - कहेउ समझार्ध
एव अह पवन ओ सुरता ॐ ध्यान वीशेश कहेउ धट समता
मुनी यह ज्ञान आनन्द होध जेध ॐ और भीनय कीन अहु आध
हाथ जेडि ओले नव योगी ॐ तुम प्रभु कहे 'ज्ञान में योगी
धट भीतर जे तत्व है सारा ॐ सो सण ज्ञान कहे बियारा
यह प्रभु मुन ज्ञान का रूपा ॐ हरे अहुत हंस के रूप

ॐ दोहा ॐ

योगजित कहत जे ॥ सुनो नवो तुम ज्ञान ।
सिन्धु भयन जण कीन है ॥ यौदह रतन सो भान ॥ १०८

—: चौपाई —

शण्ड सिन्धु भयन के भाई ॐ यौदह रतन शुभ निकला ताई
प्रथम रतन सो पुनि जनो ॐ अह प्राप्त प्रेम लक्ष्मी भानो
नाम में प्रेम वडा सो राखा ॐ शीतल अयन मुणसे सो बापा
अह से काम बोही जे ध्याना ॐ सण तुझन त्यागा सो जनना
काम कोध आदिक है सोध ॐ सण भिकार त्यागा पुनि जेध
दुसर रतन कौस्तुभ मनी जेसो ॐ दया रतन जे है ना पोसे
तीसर रतन कल्पवृक्ष सोध ॐ शील गुणा तुम जनो जेध

ॐ दोहा ॐ

नित निमित्त काम जे ॥ जनि छुजि करे सोय ।
चौथा रतन धनवतरी सो ॥ पर उपकारी जेय ॥ १०९

—: चौपाई :—

जेसे जेद औपध करे सोध ॐ सभ कर दुण हरि देत हैं वोध
सो दया हा है यह स्वरूपा ॐ सभपर दया जनो निजरूपा
सभ के मुण देन की छच्छा ॐ भन में दोय यही प्रतीक्षा

ਅਮ੍ਰਿਤ ਸਮ ਘੋਲੇ ਅਸ ਘਾਨੀ ❀ ਸਭ ਕਰ ਦੁਃਖ ਛਰਿ ਦੇਖ ਸੋ ਜ਼ਾਨੀ
ਮਦੀਰਾ . ਰਤਨ ਪੰਥਵਾਂ ਹੈ ਸੋਧ ❀ ਨਿਜਨਨਦ ਰਤਨ ਪਾਨ ਕਰੇ ਹੋਧ
ਧਸਮੇ ' ਮਯਨ ਰਹਤ ਹੈ ਜਨੋ ❀ ਆਤਮ ਰੂਪ ਸੋਧ ਪਛਿਆਨੋ
ਸੋ 'ਭੁਵ' ਅਭਾਂਡ ਮੋਖ ਪਦ ਪਾਧ ❀ ਵੇਹੀ ਜਾਨ ਗੁਰੁ ਜੇ - ਸਮਝਾਧ
ਆਨੰਦ' ਰੂਪ ਤੇ ਥੇਧ ਪ੍ਰਲਾਵਾਂ' ❀ ਘਣੁਤ 'ਕਾਮ ਸਿਫ਼ ਹੋਯ' ਜਵਾ

❀ ਟੋਛਾਂ ❀

ਕਾਮਧੇਨੁ ਜੇ ਹੈ - ਧੁਨਿ ॥ ਭਠਵਾਂ 'ਰਤਨ' ਸੋ ਆਹਿੰ ।
'ਕਿਸਾ' 'ਨਾਮ' 'ਕਾ' 'ਰਤਨ' ਹੈ ॥ ਗਾਵਤ ਘੁਫ਼ ਹੈ, 'ਤਾਹਿੰ' ॥ ੧੧੦

—: ਘੋਪਾਧ :—

ਸਤਵਾਂ ਰਤਨ ਐਰਾਵਤ 'ਜਨੀ' ❀ ਐਰਾਵਤ ਸਮ ਸੰਤੋਖ ਘਘਾਨੀ
ਸਹਯ ਲਾਵ ਮੇਂ 'ਜੇ' 'ਕੁਝ' ਆਵਧ ❀ ਉਸਕੋ ਦੇਖ ਮਨ ਛਪ' ਘਛਾਵਧ
ਸਭ ਧੰਦ੍ਰਿਯੋਂ-ਕੋ ਘਸ ਕਰਿ ਰਾਖੇ ❀ ਨਾਮ ਅਮੀ 'ਰਸ' ਨਿਸ਼ ਦਿਨ ਆਖੇ
ਕੁਝ 'ਪਰਪੰਥ' ਮਨ ਮੇਂ ਹੈ ਨਾਹੀ ❀ ਐਸੇ 'ਤੁਮ' ਸੰਨ੍ਹੋਖ ਕਾਰੋ ਆਹੀ
ਛਾਥੀ ਸਮ ਸੰਨ੍ਹੋਖ ਧਨ ਜਨੈ ❀ ਧਨ ਸੰਨ੍ਹੋਖ ਸੰਤ ਸੁਖ ਮਾਨੈ
ਅਠਵਾਂ ਰਤਨ ਰੰਭਾ ਸੋ 'ਤਾਹੀ' ❀ ਰੰਭਾ ਸਮ ਘੋਧਵ੍ਰਤੀ ਤੇ ਆਹੀ
ਸਭੇ ਸਿੰਗਾਰ ਸੰਤ ਕਾ 'ਹੋਧ' ❀ ਧਨਪਰ ਰਾਗ 'ਜਰਾ' ਨ ਸੋਧ
ਫੀਨ ਘਘਾਨ 'ਯਹ' ਭ੍ਰਾਂਤਿ ਘਿਘਾਰੀ ❀ 'ਯਹ' ਵ੍ਰਤੀ ਰੰਭਾ ਸਮਝਾਰੀ
ਨਵਮਾਂ ਰਤਨ ਹੈ 'ਸਾਤ' ਸੁਖ ਮਾਨਾ ❀ 'ਸਾਤ' ਭ੍ਰਮਿਕਾ ਜਾਨ ਪਛਿਆਨਾ

❀ ਟੋਛਾ ❀

ਪ੍ਰਥਮ ਸੁਲ ਧੰਞਾ 'ਜਨਿਯੇ' ॥ ਦੂਸਰੇ ਸੁਲ ਵਿਘਾਰ ।
ਤੀਸਰੇ 'ਤਨੁ' ਮਾਨਸਾ ਧੁਨਿ ॥ ਸਤ੍ਵਾ ਪਤਿ ਹੈ ਘਾਰ ॥ ੧੧੧

—: ਘੋਪਾਧ :—

ਘਾਰ ਪਦਾਰਥ ਹੈ ਜੇ ਸੋਧ ❀ ਧਨਕੀ ਧੰਞਾ ਨ ਜੇ ਹੋਧ
ਪੰਥਵਾ ਆਸਨ ਸ਼ਕਤਿ ਘਘਾਨਾ ❀ ਪਦਾਰਥ ਅਲਾਵਨੀ ਭਠਵਾ ਜਨਾ
ਸਤਵਾਂ 'ਤੁਰਿਯਾ' ਭ੍ਰਮਿਕਾ ਸੋਧ ❀ 'ਯਹ' ਸਾਤ ਭ੍ਰਮਿਕਾ ਜਾਨਹਿ ਹੋਧ
ਯਹ 'ਭ੍ਰਮਿਕਾ' ਤੇ ਪ੍ਰਲਾਵਾ ❀ ਆਤਮ ਤਤ੍ਵ 'ਤਘਹੀ' ਲਭਿ ਪਾਵਾ
ਯੇਹੀ ਅਥਿ' ਸਪ੍ਰਤ ਸੁਖ ਹੋਹੀ ❀ ਸਭ ਘਿਘਾਨ 'ਫੁਲ' ਹੈ ਸੋਹੀ

ਭਲੇਸੇ ਭੁਮਿਕਾ-ਸਾਤ ਭਿਯਾਰਾ ❀ ਭਾਯੋ ਸੋਭਾ ਜ਼ਾਨ ਹੈ ਸਾਰਾ
ਰਤਨ ਸਮਾਨ ਭਨੋ ਭੇ ਸੋਭਾ ❀ ਆਤਮ ਕਢਿਆਏ ਧਰਮ ਗੁਣ ਭੋਭ
ਅਮਨ ਸਮ ਦਸਵਾਂ ਰਤਨ ਭਨੋ ❀ ਸਤ੍ਯਾ ਭਿਸ਼ਵਾਸ ਧਰਮ ਮੇਂ ਮਾਨੋ
ਮੋਖ ਭੋਨ ਕੇ ਭੇ ਹੈ ਜ਼ਾਨਾ ❀ ਭੇ ਸਮਝਾਵਯ ਵਾਢੀ ਗੁਰ ਮਾਨਾ
ਹੈ ਭਿਸ਼ਵਾਸ ਸੁਖਾ ਸਮ ਸੋਭਾ ❀ ਯਾਤੇ ਵਧਾਨ ਕੀਨ ਮੇਂ ਭੇਭ

❀ ਟੋਭਾ ❀

ਘਾਰਭ ਰਤਨ ਨਿਯ ਧਰਮ ਹੈ ॥ ਧਨੁਖ ਕਭਤ ਹੈ ਤਾਭਿ
ਮੋਖ ਕੇ ਕਾਰਏ ਭੇ ਪੁਨਿ ॥ ਪਾਰ ਕਰੈ ਭਵ ਆਭਿ ॥ ੧੧੨

—: ਘੋਪਾਭ :—

ਸਾਭਯ ਕਭੀਰ ਘੋਮਭਤ ਸੋਭਾ ❀ ਨਵਾਡੇ ਕਭਤ ਹੈ ਕਭ ਭੇਭ
ਆਤਮ ਧਰਮ ਨਿਯ ਧਰਮ ਭਯਾਨਾ ❀ ਨਿਃਕਰ ਤਤ੍ਵ ਪਛਿਯਾਨਯ ਆਨਾ
ਸਤਗੁਣ ਭਾਵ ਆਧਰਨ ਸਾਰਾ ❀ ਦੁਸਰ ਧਰਮ ਮਨ ਮੇਂ ਸਭ ਘਾਰਾ
ਕੋਭ ਸੰਘੋਗ ਕਰਮ ਭਸ ਤਾਭੀ ❀ ਕੋਭ ਦੁਖ ਭੇ ਆਵਯ ਸੋ ਵਾਭੀ
ਮਨ ਨਿਬਲ ਕਭੀ ਨਾ ਭਾਲਯ ❀ ਭਡ ਧਰਮ ਤੇ ਤਭੀ ਪਛਿਯਾਨਯ
ਘਾਰਭਵਾਂ ਰਤਨ ਸੰਘ ਹੈ ਸੋਭਾ ❀ ਅਨੁਭਵ ਜ਼ਾਨ ਸੰਘ ਹੈ ਭੇਭ
ਭੇ ਭੇ ਜ਼ਾਨ ਆਧਰਨ ਨੀਕਾ ❀ ਅਨੁਭਵ ਭੁਯਾ ਸੋਭਾ ਹੈ ਰੀਕਾ
ਸਤਗੁਣ ਭੁਭਿ ਭੇ ਨਿਰਮਲ ਭੋਭ ❀ ਆਭਿ ਘਰਭ ਕੇ ਭਨਯ ਸੋਭਾ
ਨਿਃਕਰ ਸ਼੍ਵਰੁਪ ਭੇ ਤੇ ਆਭੀ ❀ ਵੁਟੀ ਅਭੰਡ ਲਾਗੀ ਭੇ ਤਾਭੀ
ਧਰੀ ਕਾ ਧਿਆਨ ਅਸ਼੍ਰਮਰਏ ਭੇਭ ❀ ਮਨਮੇਂ ਘੋਰ ਭਾਤ ਨ ਭੋਭ

❀ ਟੋਭਾ ❀

ਵਾਢੀ ਜ਼ਾਨ ਭਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ॥ ਅਨੁਭਵ ਭੁਯਾ ਹੈ ਭਨ ॥
ਆਤਮ ਕਾ ਕਢਿਆਏ ਭੇ ॥ ਸੰਘ ਸਮ ਹੈ ਮਾਨ ॥ ੧੧੩

—: ਘੋਪਾਭ :—

ਭਿਮਕਰ ਰਤਨ ਤੇਰਭਵਾ ਤਾਭੀ ❀ ਮਾਨੋ ਸ਼ਾਂਤਿ ਰਤਨ ਗੁਣ ਵਾਢੀ
ਪਰਮ ਆਨੰਦ ਸ਼੍ਵਰੁਪ ਤੇ ਪੂਰਾ ❀ ਅਤ੍ਯਕਸ਼ ਅਨੁਭਵ ਹੈ ਤੇ ਘੁਰਾ
ਦੁਖ ਸੁਖ ਭੋਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸੋਭਾ ❀ ਅਭੰਡ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸ਼੍ਵਰੁਪ ਹੈ ਭੇਭ
ਵੁਟਿ ਘਰਭਕਾਰ ਹੈ ਤੇ ਵਾਡੇ ❀ ਅੰਸਯ ਕੇਸ਼ ਮਾਤ ਨਭਿ ਤਾਡੇ

સખ બિકાર નાશ હોય જાઈ ❀ સંત સ્વરૂપ કા ફલ તખ પાઈ
 કીસી સે ઈચ્છ કુછ નહિ ચાહી ❀ અનઈચ્છા સે આવત હૈ તાહી
 યોગ્ય બસ્તુ ભર્તન મેં લીન્હા ❀ અયોગ્ય જાનિ ફેરિ સો દીન્હા
 ચન્દ્ર રૂપ શુભ શાન્તી જાનો ❀ જિજ્ઞાસુ કો બડા સુખ માનો
 ચૌદહવાં રતન વિષ હૈ સોઈ ❀ વિષ સમ જગત દુખરૂપ હોઈ
 જમ મેં દુખ બહુન અપારા ❀ કિંચિત સુખ જો તે સંસારા

❀ દોહા ❀

માયા સુખ ચિન્તન જો ॥ તુષ્ટા બહુ સો જન ।

મન ભર્મત હૈ તાહિ મેં ॥ અસ્થીર નહી તે માન ॥ ૧૧૪

— ચોપાઈ :—

યહ કારણુ તુમ જાનો સોઈ ❀ પાપ બહુત હોત હૈ જોઈ
 વ્યાપા હૈ તીનો જો તાપા ❀ કહી શાન્તી મિલત નહિ આપા
 જગ મિથ્યા બિષ હૈ સોઈ ❀ તાતે કહેઉ જગ વિષ હૈ જોઈ
 ચૌદહ પ્રકાર રતન બખાના ❀ બાહેર લીતર, દોનો જાના
 એસા જ્ઞાન સુના યોગેશ્વર ❀ મન આનન્દ હુવા જો નવકર
 સ્વામી મુનિન્દ્ર કે ચરન પડિ જાઈ ❀ બહુત બિનય કીન સો આઈ
 નવો કહા બિનય કી બાની ❀ સોક સિન્ધુ પાર કીન જાની
 જો પ્રશ્ન મમ ચિત મેં જાગા ❀ દેવ મુનિ પૂછા મન લાગા
 બહુત મુની સે પૂછા જાઈ ❀ સાંચી ખાત ન કહી સમુજાઈ
 તુમ પ્રભુ કીહો જો થંકા દોરી ❀ તુમહીં સગા મિત્ર ગુરૂ મોરી
 યોગજીત જો કહા હર્ષાઈ ❀ અખ હમ ચલિ યહાં સે જાઈ
 યહ કહ હોગે અન્તર ધ્યાના ❀ સખ કોઈ બડ આશ્ચર્ય માના
 નવ યોગેશ્વર કા જો નામા ❀ નીચે લિખા સોઈ મુનિ ચામા
 કબી, હરિશ, અંતરિક્ષ જાનો ❀ પ્રલબ્ધ પરલાયન અવિહોત્ર માનો
 દુમિલ, અમેશ કર જો ભજન ❀ એ સખ ભાગ્યવાન થે રાજન
 રૂપભદ્રેવ રાજ ભરત કો દીન્હા ❀ તપહિત આપ ગવન બન કીન્હા
 ભરત બહુત દિવસ તક રાજ ❀ અપને પુત્રોકો દિયે શીરતાજ

वनमें गयेव तप बहुत कीन्हा ❀ मृग भय्या पर प्रेम बहुत दीन्हा

❀ दोहा ❀

तेहि कारण भरत पुनि ॥ लीन मृग औतार ।

भही जंगल में आश्रम एक ॥ संतान का आधार ॥ ११५

—: चौपाई :—

भडा आश्रम ऋषी का कहेजि ❀ बहुत संत तहं आवत लयजि
संत उचिष्ट छुट्य सो नेह ❀ मृग शरीर भरत आय सोध
वह उचिष्ट संत प्रसादी ❀ ला प्रभाव, भरत का नही
वह प्रभाव पूर्व तप जनव ❀ आह्वय घर जन्म लीन मानव
नाम जड भरत कहे सभ कोध ❀ योगीलत भिले प्रभु सोध
साहज्य कथोर है योगीलता ❀ ग्रीन उपदेश जड भरत पुनिता
जड भरत परमहंस ते सोध ❀ भितरे सभ दिशा जड सभ होध
एक दिन रघुगण्ड को मिल लांयजि ❀ लुध एक थकीत होय गयजि
राज अनुचरो पकडी सो लाये ❀ जड भरत पालकी भाहि जेडये
रघुगण्ड की पालकी सोध ❀ ले जड भरत उठायेव सोध
वाट में थीरी जण सो देखे ❀ पग उठाये उछलय भड पेधे

❀ दोहा ❀

रघुगण्ड तप पृथन लगे ॥ सभ लुध से सोय ।

पालकी बहुत धुनत है ॥ कारन कहिये, जेय ॥ ११६

—: चौपाई :—

सभ मिल कहा मुनो महाराज ❀ नया कहार आया है तान
वह इंदत इंदत पुनि यलध ❀ है संतान के भाइक परध
रघुगण्ड कहा जडभरत से सोध ❀ सभारि यलो तुझन ना होध
कह जडभरत राजन मुनि लेह ❀ सभ में आतम ऐकहि तेह
थीरी भा ले आतम भसध ❀ वह आतम हम तुम भा रसध
लवों पर पग पडे न ताहीं ❀ यह में देखि यलत, हो वाहीं
लव भरे उनको दुःख होध ❀ वह ले पाप यह सिर मोध

વહ બદલા પુનિ દેન કે હેતુ ❀ જન્મ બહુત લેન 'પડે જેતુ
 દુસર ખાત સુનો નૃપ સોઈ ❀ જૂત કાલ કહત હો બેઈ
 બહુત અખત રાજ ભે હમહી ❀ બને કહાર આપ પુનિ તુમહી
 અબ તુમ રાજ ભે સો જાનો ❀ હમ કહાર ડોલી સો તાનો
 કર્મો કા યહ હે બે રીતી ❀ જિસમેં જીવ કીયે હે પ્રીતી
 જગ મેં યહ ચલત હે સોઈ ❀ યહ મેં હર્ષ શોક કયા હોઈ
 — ❀ દોહા ❀

રઘુગણુ એસી ખાત સુનિ ॥ જડભરતહિં કર સોય ।

જાના યહ કોઈ સંત બડા ॥ જલ હમારા હોય ॥ ૧૧૭

—: ચોપાઈ :—

રઘુગણુ પાલકી સે બે ઉતરી ❀ જડભરત પમ દૌડ કર પકરી
 રઘુગણુ બિનય કરન સો લાગે ❀ બડ અપરાધ હુવા મમ આગે
 મમ અપરાધ ક્ષમે તુમ સોઈ ❀ હમ તુમકો પહિયાના ન હોઈ
 તુમ બડા આતમ કે બે જ્ઞાની ❀ હમ માયા બસ જીવ તુમ જાની
 હે પ્રભુ આતમ કા કલ્યાના ❀ કરો ઉપદેશ શિષ્ય નિજ જાના
 જડ ભરત એસા જબ દેખા ❀ આનન્દ મનમે લયે બીશેખા

❀ દોહા ❀

રઘુગણુ બહુત વિનય કીન ॥ જડ ભરત સો સોય ।

પડે ચરન ઉઠે નહીં ॥ પ્રેમ લક્ષિત બડ હોય ॥ ૧૧૮

—: ચોપાઈ :—

રઘુગણુ કહા બિનય કી બાની ❀ પરમહંસ તુમ હો બડ જ્ઞાની
 નિજ આતમ કલ્યાણ કે હેતુ ❀ કાશી ગમન કીન મેં જેતુ
 મમ ભાગ્ય પુનિ તે બડ સોઈ ❀ સમરથ મિલેવ માર્ગ મા હોઈ
 સુખ શાન્તી જ્ઞાન કે માર્હી ❀ એસા જ્ઞાન કહો મોહિં પાહી
 આપ ગુરૂ મેં શિષ્ય હોં તોરા ❀ તુમ પ્રભુ હો સમરથ બલ બેરા
 એસી બિબેક લક્ષિત મેં બાની ❀ સુનિ જડભરત બહુત સુખ માની
 બોલે અમૃત બચન સોહાયે ❀ નૃપ તુમ સુનો મન ચિત લાયે

ચિન્તા મણી પ્રભુ નામ સ્વરૂપા ❀ છોડિ પડય નર નર્ક કે કુપા
ભરમ ભરમ ચહ તન પાવા ❀ સુર દુર્લભ સખ સજ્જ ગાવા
ચૌરાસી લાખ થોનિ દી ધારા ❀ જીવ સહૈ દુઃખ અગમ અપારા
❀ દોહા ❀

નર દેહી જે મીલા પુનિ ॥ બડે ભાગ્ય સે તારિ ॥
હીરા બદલે હાથ સે ॥ કાંચ લેત હે આરિ ॥ ૧૧૬

—: ચૌપાઈ :—

ધનકો મૂર્ખ કહત સખ કોઈ ❀ આત્મ કટ્યાણુ અસ્તુ ન બેઈ
નેમ ધર્મ જત સંયમ પૂજ ❀ ધ્યાન સમાધિ સેવા ના સુજ
જાપ પાઠ અસ્તુતિ સખ બનો ❀ યહી આતમ કા મદત બખાનો
ધર્મો કા જે અંગ બખાના ❀ ધ્યાન જાપ તુમ સુનો સુભના
પ્રથમ સાખ ચહ હૈ સોઈ ❀ જલ કા જાપ ધ્યાન સો દોઈ
ચહ શાખા પુનિ કહોં બખાની ❀ ધ્યાન જાપ બડ સાખા માની
સત્ય પુરૂષ જે સાહિબ બિદેહી ❀ ધ્યાન શાખ સમ્બધ હૈ તેહી
ધ્યાન જાપ જે સાખ કાહિને ❀ ચહ બિએચન તુમ સુનિ લીને
ચહ નૈનો સે દીદાર જે આહો ❀ તો મમ અચન હૃદય મેં ગાહો
❀ દોહા ❀

ચહ શરીર જે હૈ પુનિ ॥ તેર દાર કા સોય ॥

ઈસકે લીતર પુરૂષ હૈ ॥ જનત બિરલા કોય ॥ ૧૨૦

—: ચૌપાઈ :—

ચાંદ મુરજ કો એક ઘર લાઈ ❀ મુખમત રાહ રહૈ કહેરાઈ
વોહી રાહ સે ધ્યાન લગાઈ ❀ ત્રીકુટી ધાટ પાર સો જાઈ
ગગન મંડલ મેં ઉર્ધ્વ મુખ કુવા ❀ જલહલ જ્યોતી જલકત તે હુવા
પૂરન ગુરૂ જિનકો મિલ ગયઉ ❀ સો વહ પિયત અમી રસ ભયગી
પૂરન ગુરૂ જે નહી પાવા ❀ વહ નર પ્યાસે ફિર કર આવા
આત્મ કટ્યાણુ ધનકર ના દોઈ ❀ પૂરન સ્વરૂપ પદિયાના ના સોઈ
નેતી ઘોતી અસ્તી બદ ક્રિયા ❀ આસન ગુરુત બહુત સો ધરિયા
સાંચા રૂપ જે જ્ઞાન ન દોઈ ❀ તો સખ ક્રિયા નિસ્કલ હૈ સોઈ

ગમ ઘોડા અસવાર મન સોઈ ❀ આગે ચલે ધ્યાન મેં જોઈ
શબ્દ બિહંગમ ચાલે હૈ તાકી ❀ ધન્ય પુરૂષ મન હૈ જો વાકી

❀ દોહા ❀

ખુલગે અગમ કેવાંડ જો ॥ શબ્દ બહુત ઝનકારે ।

હંસા ચલે વહી ધામ કે ॥ પીવ બસે નિરધારે ॥ ૧૨૧

—: ચૌપાઈ :—

નવ દરવાજા બંધ જો કરહી ❀ દશવા ખોલિ ઉપર ચિત ધરહી
સુરતિ ગગન કે ભીતર બઈ ❀ શબ્દ કા રાહ જાનત જો આઈ
ચઢે અટારી સુરતિ સમ્ભારી ❀ વહુરિ ના હંસા ભવ પમ ધારી
જગમેગ જ્યોતિ ગગન મેં ઝલકે ❀ ઝીની શબ્દ સુનત મન તમકે
મધુર મધુર અનહદ ધુનિ બાજે ❀ પ્રેમ અમિરસ ભરા તહાં છાજે
જ્યોતિ અખંડ બહુત પ્રકાશા ❀ પુરૂષ રોમ શશી કોટિ ઉજશા
સખ દેવાં કે ઉપર સોઈ ❀ ઉનકે ઉપર ઔર નહિ કોઈ
ખડે દરબારકી ખાત બખાની ❀ અનન્ત બ્રહ્માંડ પ્રગટ ક્રિયા માની
આઠો સિદ્ધિ ખડી કર જોરે ❀ બિનય કરતિ જો પુરૂષ નિહોરે
નવો નિહી ખડી ધુનિ સોઈ ❀ પુરૂષ ચરન માથ દિયે જોઈ

❀ દોહા ❀

મોક્ષ વહાં જો ખડી હૈ ॥ જલ ભરત હૈ સોય ।

રમા ખડી સમાન જો ॥ બિનય કરત જો હોય ॥ ૧૨૨

—: ચૌપાઈ :—

બ્રહ્મા વિષ્ણુ શંકર કે જાનો ❀ એ સખ ધ્યાન કરત હૈ માનો
બ્રહ્મા વેદ સે અસ્તુતિ કરહી ❀ શીવ ધ્યાન કબહી ન ચલહી
તીનો દેવિ ખડ સિદ્ધિમ સોઈ ❀ આદિ શક્તિ માતા જગ હોઈ
યે સખ ધ્યાન જો ધુનિ કીન્હા ❀ નિઃશ્વર બ્રહ્મ હૈ સુખ દીન્હા
ધન્ય પુરૂષ તવ મહિમા ગાઈ ❀ રઘુગણ સુનો તુમ ચિત લાઈ
એસે પુરૂષ જો હૈ પ્રતાપી ❀ ઉનકર ધ્યાન બપ કરો આપી
તો ભવ બન્ધન સે છુટિ જાઈહો ❀ મોક્ષ અમર પદ સો તુમ પઈહો

ચેહી જ્ઞાન મૈં બડા સો પાવા ❀ યોગજીત પ્રભુ મોહિ બતાવા
જડભરત કહત હર્ષાર્ધ ❀ ભવ રોગ કા ચેહી ઉપાર્ધ
બડી ભાગ્ય પુર્વ કા આહી ❀ સમરથ ગુરૂ મીલે બે તાહી
❀ દોહા ❀

ધર્મ સાખ બખાન કિયા ॥ ધ્યાન ધર્મ બડ જાન ॥

યહ સાખા પ્રધાન હૈ ॥ સુનો રાજન સો માન ॥ ૧૨૩

—: ચૌપાઈ :—

જડભરત જબ ઝીન્હ બખાના ❀ રઘુગણુ પડે ચરન લપટાના
રઘુગણુ કહા સ્વામી સુનિ લેહુ ❀ મમ કલ્યાન આપ તો કેહુ
આપ કા જ્ઞાન છિપા પ્રભુ તાહી ❀ કોઈ પહિયાન સકત હૈ નાહી
મમ ઉધ્યાર કીન તુમ સોઈ ❀ આપ કી મહિમા હમ બહુ જોઈ
જડભરત તહાંસ ચલિ અચરિ ❀ રઘુગણુ અપને ધામ કો જયરિ
રઘુગણુ આનન્દ મેં હોય મયરિ ❀ ગુરૂ જડભરત જ્ઞાન બડ લહરિ
શોહીત પુર એક શહર બખાની ❀ તહાં કે રાજ બડા પુનિ માની
પુત્ર જનમ કે કારણુ સોઈ ❀ ભદ્રકાલી કો માન્યા હોઈ
મનુષ બલિદાન દેરિગાં સોઈ ❀ સમય આવત પુત્ર ભા જોઈ
❀ દોહા ❀

રાજ અનુચરો જડભરત કો ॥ પકડ લે આયે સોય ॥

રાખેવ રાજ મહલ મેં ॥ ખુબ ખિલાયે બેય ॥ ૧૨૪

—: ચૌપાઈ :—

શક્તિ સાલી બહુ બસ્તુ ખિલાઈ ❀ રુપ પુષ્ટ ભયે સો ભઈ
તબ નૃપ હુકુમ ઝીન અસ જાની ❀ ઉતસૌ બહુત કરાયવ માની
બર ઘોડા શહર મેં નીકલા ❀ ભરત ભેઠ ગાડી મેં એકલા
હજરો સંખ્યા મેં નર નારી ❀ બહુત બાણણુ હૈ બલચારી
સેકડો ભૂવા^૧ વોઝા^૨ બે ધુનઈ ❀ હાવ હાવ કરે પુનિ સખઈ
ભદ્રકાલી માતા કે આગે ❀ કીન બડા જડભરત કો રાગે
પંડા તબ તલવાર સો લેઈ ❀ જડભરત કો કહા તુમ નેઈ

સ્મરણ કરો ઇષ્ટ કા તાહી ❀ અબહી તુમ કાલ મુખ બહી
જડભરત રાજા સે કહાં ❀ કર ઇશારા તબ બધ આહી
તબ જડભરત સુગીરેવ સોઈ ❀ સાહબ કળીર યોગજીત હોઈ
નિજ શરીર ઇન્દ્રિય કે કહાહી ❀ હમ ને કહો મુનો તુમ તાહી

❀ દોહા ❀

રાજા કા તુમ સબ મિલી ॥ ખાયો બસ્તુ હબર ।

સિર દેન કા સમય ને ॥ તો ચિન્તા કયો ધાર ॥ ૧૨૫

—: ચોપાઈ :—

બહુ સ્વાદિષ્ટ બસ્તુ તુમ ખાઈ ❀ રૂપ પુષ્ટ ભયો અધિકાઈ
શરીર મન ઇન્દ્રિય મુનિ લેહ ❀ તુમ અસ હમે મિલે બહુ એહ
બહુત જન્મ દેહ ઇન્દ્રી મારો ❀ મિલે મોહિ વહુ કાજ ના સારો
તુમ સબ કા સંગ ને હોઈ ❀ હમાર કામ હુઆ ભલ નેઈ
આપહિ સંગ સે જાનો તાહી ❀ સાત્વિક ગુણ પાલે મેં આહી
હમ તુમ કો બડ દુઃખ દીન્હા ❀ શીત બર્ષા ધામ મેં કીન્હા
ખાન પાન ઓઢન મેં જાનદિ ❀ બહુ તકલીફ દીન સો માનાહિ
મમ સંગ સે તુમકો દુઃખ હોઈ ❀ સૌક મૌજ કુછ મિલો ન સોઈ
કામ ક્રોધ મદ લોભ ન લાયબ ❀ ઇસસે હમાર કામ બાન જાયબ
મિત્ર હમાર તુમ સેવા કીન્હા ❀ બડા ઉપકાર આપ સો લીન્હા
તુમ્હાર ગુણ જૂલો ના સોઈ ❀ હે મિત્ર તુમ મમ હિત હોઈ
હમરે લીયે તુમ દુઃખ સહેનાના ❀ કહ' લગી આપ કા કરો બખાના
હમકો જસ મીલેવ તુમ સોઈ ❀ એસે સર્વ કો મીલો ને હોઈ
તબ સબ જીવ કો આનન્દ છાવા ❀ તુમ્હાર યશ સબહિન મીલ ગાવા

❀ દોહા ❀

યહ પ્રસંગ મેં દો લાલ હૈ ॥ વહી કામ બડ જાન ।

તુમ દેવી કા ભોગ જાની ॥ મેં પુનિ કરો કલ્યાન ॥ ૧૨૬

—: ચોપાઈ :—

તુમ દેવી કા ભોજન હોઈ ❀ ઇસસે માતુ પસંદ પુનિ સોઈ
હમ અમરપદ મોક્ષ કા જોઈ ❀ જહાં અખંડ સાહબ હૈ સોઈ

ਧੀਰਾਸੀ ਲਾਘ ਧੋਨੀ ਕੇ ਕਾਧਾਰਾ ❀ ਅਨੰਤ ਦੁਃਖ ਭਵ ਸਭੇ ਨਾਪਾਰਾ
 ਵਡ ਦੁਃਖ ਕਾ ਅੰਤ ਹੋਯ ਨੀਕੇ ❀ ਅਘਾਂਡ ਮੋਖਿ ਮਿਲੈ ਵਡ ਭਵਕੇ
 ਗਾਨ ਐਰਾਘ ਭਕਿਤ ਕੀ ਭਾਨੀ ❀ ਮਾਤਾ ਸੁਨਾ ਸਭਾਈ ਪਛਿਯਾਨੀ
 ਦੇਖੀ ਭੀਯਾਰ ਕੀਨ ਧੁਨਿ ਸੋਝ ❀ ਧਰੁ ਜਤਨਰਤ ਸਮਰਥ ਹੈ ਭੇਝ
 ਦੇਖੀ ਪ੍ਰਗਟ ਲਯੇ ਧੁਨਿ ਤਾਝੀ ❀ ਭਯਾ ਲਯਾਂਕਰ ਰੂਪ ਕੇ ਆਝੀ
 ਭਯੀ ਭਿਕਾਰਲ ਦੇਖੀ ਭ ਕੀਨ੍ਹਾ ❀ ਪੰਡਾ ਛਾਥ ਤਲਵਾਰ ਲੈ ਲੀਨ੍ਹਾ
 ਨ੍ਰਪ ਰਾਨੀ ਭਯਰੋ ਕੋ ਕਾਟੀ ❀ ਦੇਵੀ ਕੋਧ ਫੁਆ ਭਯ ਭਟੀ
 ਮਾਤਾ ਕਛਾ ਜਤਨਰਤ ਕੇ ਪਾਝੀ ❀ ਧੁਮ ਪਰ ਸੰਤ ਪ੍ਰਸੰਨ ਮੈਂ ਆਝੀ
 ❀ ਟੋਛਾ ❀

ਮਾਗੋ ਭਰ ਕੇ ਹੋਯ ਧੁਨਿ ॥ ਮਨ ਖੰਝਾ ਕੇ ਤੋਰ ।

ਸੋ ਸਭ ਮੈਂ ਦੇਵ ਧੁਮਝਿ ॥ ਆਯ ਐਝੀ ਹੈ ਭੇਰ ॥ ੧੨੭

—: ਐਧਾਧ :—

ਤਭ ਜਤਨਰਤ ਕਛਾ ਅਸਧਾਨੀ ❀ ਜਗਤ ਜਨਨੀ ਸੁਨੋ ਧਰੁ ਭਨੀ
 ਆਪ ਐਕ ਮਮ ਰਖਾਧੁ ਛੇਤੁ ❀ ਭਯਰੋ ਭਵ ਸੰਧਾਰੇਵ ਤੇਤੁ
 ਭਮ ਪਰ ਪਸੰਦ ਕੇ ਧੁਮ ਹੋਝ ❀ ਕਰੋ ਸਭਵਨ ਸਭ ਕੋ ਸੋਝ
 ਮਾਤਾਭ ਜਤਨਰਤ ਕਾ ਭਨੀ ❀ ਸੰਤ ਸ੍ਵਭਾਵ ਦਯਾ ਮਧ ਮਾਨੀ
 ਨਿਯ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮਾਤਾ ਭ ਕੀਨ੍ਹਾ ❀ ਸਭ ਕੋ ਸਭਵਨ ਕਰ ਸੋ ਫੀਨ੍ਹਾ
 ਗਨੀ ਰਾਵ ਪੰਡਾ ਸਭ ਕੋਝ ❀ ਮਾਤਕ ਭਿਨਧ ਕਰੈ ਸਭ ਸੋਝ
 ਮਾਤਾ ਕਛਾ ਸੰਤ ਕਾ ਕੋਧਾ ❀ ਭਮ ਨ ਭਨੋ ਭਨਝੀ ਕਾ ਰੋਧਾ
 ਭਨਕੋ ਪਸੰਦ ਕਰੋ ਧੁਮ ਸੋਝ ❀ ਭਮ ਤੋ ਪਸੰਦ ਹੈ ਧੁਨਿ ਭੇਝ
 ਰਾਵ ਸਹਿਤ ਸਭ ਹੈ ਕੇ ਤਾਝੀ ❀ ਜਤਨਰਤ ਪਯੋ ਪਯੋ ਧੁਨਿ ਆਝੀ
 ਰਾਯ ਮਛਲ ਮੈਂ ਸੋ ਲੈ ਗਯੀ ❀ ਭਯੁ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੇਵਾ ਨ੍ਰਪ ਕਰੇਭੀ

❀ ਟੋਛਾ ❀

ਰਾਯ ਕੁਟੁੰਬ ਪ੍ਰਭ ਸਹਿਤ ॥ ਗੁਰੁ ਦਿਖਾ ਸੋ ਲੀਨ੍ਹ ।

ਕੁਝ ਦਿਨ ਰਹੇ ਆਨੰਦ ਮੈਂ ॥ ਭੰਸਤ ਭਰਤ ਯਤ ਫੀਨ੍ਹ ॥ ੧੨੮

॥ ਧ੍ਰਿਤੀ ਧ੍ਰੀ ਜਤਨਰਤ ਕਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਮਾਪਤ ॥

❀ राज मोहक का प्रसंग ❀

❀ दोहा ❀

साहज कपीर सत्युग में ॥ सत्य लोक से आय ।
न्योति ३५ से प्रगट भे ॥ वह ३५ भर्त्ता न जय ॥ १२८

—: चौपाई :—

उत्तर भंड नगर काशमीरा ❀ उत्तरे तहां धरे मनुष्य शरीरा
मोहक नाम तहां के राज ❀ नीतीस प्रजक करे सो काल
यह राज के सतरह रानी ❀ पत्न्यास पुत्र जे शास्त्र भजानी
राज भहुत भडा सो जना ❀ भहु अश्वर्य भरा है माना
मोहक राज कुटुम्भ सभ लके ❀ धर्म सन्सकार भरा है ताके
ऐक समय कुटुम्भ सभ लेई ❀ भद्रीनाथ गये नृप तेई
स्वामी भहां मुनीन्द्र मिलि गयउ ❀ ३५ सधारन से दर्शन भयउ
स्वामी मुनीन्द्र कीन उपदेशा ❀ कोई को मन में ना प्रवेशा
लीला करत ऐक सो भयउ ❀ भद्रीनाथ पर नीज करे धरेउ
पषाड की भूर्ति पारस भयउ ❀ लोह लगाय परीक्षा करउ
लोहा डोगा सोना सोई ❀ सभको भड अच्युता कोई
तभ सभ भिनय कीन मन जगा ❀ सहित कुटुम्भ नृप पजे सो लागा

❀ दोहा ❀

स्वामी का उपदेश को ॥ सभदिन सो पुनि लीन्ह ।
राज में आने के लिये ॥ भिनय नृप सो कीन्ह ॥ १३०

—: चौपाई :—

राज तभै राज में आये ❀ स्वामी मुनीन्द्र में मन पुनि छाये
स्वामी मुनीन्द्र के दर्शन हेतु ❀ सन्त भक्त भेला किये नेतु
वह भेला में आये स्वामी ❀ कोई जनय ना प्रथम अगाभी
३५ भेष छिपाये वेडी ❀ राज न पहचानय तेडी
मोहक को मन में दुःख लागा ❀ आये नही स्वामी अनुरागा
तभै साहज तेजेभय ३५ ❀ मोहक दर्शन दीन अनूपा
ले सिंहासन पर बैठाई ❀ मन आनन्द कही ना जाई

કહો પ્રભુ આપન પહિયાના ❀ કવન દેવ તુમ હમ નહી જના
રાજ કુટુંબ સળ કો હંકારી ❀ સાહબ ચરણ પડે જો ઝારી
રાજ કુટુંબ સહિત નૃપ સોઈ ❀ પૂજન કીન બહુ વિધિ વોઈ
❀ દોહા ❀

રાજ પાટ સળ આપ કા ॥ સ્વામી કૃપા નિધાન ।
સ્વામી મુનીન્દ્ર હર્ષીત જો ॥ સાચી લક્ષિત માન ॥ ૧૩૧

❀ દોહા ❀

સ્વામી ॥ મુનિન્દ્ર કે પુનિ ॥ પડે ચરન પર જાય ।
મોહકરાજ કુટુંબ જો ॥ કીન બિનય સો આય ॥ ૧૩૨

— ચોપાઈ —

આત્મ જ્ઞાન કહો પ્રભુ નીકા ❀ મનુષ્ય જન્મ સુદ્ધ હો છકા
અદ્રીનાથ મીલે હમ ॥ તોહી ❀ પારસ કીન મુર્તી કા ॥ વોહી
યહ પ્રશ્ન તોહી કહિ સમુજઈ ❀ એક એક જનો તુમ ॥ રાઈ
સત્ય લોક મમ ધામ કહાઈ ❀ મુનિન્દ્ર નામ મુનો તુમ આઈ
સ્વામી મુનીન્દ્ર કહા હર્ષાઈ ❀ નૃપ તુમ મુનો જો ચિત્ત લાઈ
યહ જીવો મુખી કે હેતુ ❀ જગ મેં મેં બિચરો યહ સેતુ
જગ મેં આય જન્મ જીવ લીન્હા ❀ આતમ કામ તે ન ચીન્હા
બડા ગુરુ કો જો ન પહિયાના ❀ માનસ રોગ કવન તે જના
આહત કામ અગ્નિ બુઝાવન ❀ વિષય ભોગ ધૃત બહુત સો ડાવન
હરદમ રહે જીકન સગ માહી ❀ ચર્ખ પ્રભુ કા જનત નાહી
ભોજન પટ રસ ખાય અધાઈ ❀ સોચે બહુત નિજ પાવ ફેલાઈ
અન્દર તૃષ્ણા પાવક લાગી ❀ નિશ દિન બીતર બરેસો જગી
બહુ પરપચ કપટ ફેલાઈ ❀ એહિ બિધિ ઉમર સખહી બતાઈ
કબહી સુમતિ ઘટમે ન આવા ❀ પાપ મહિ સળ જન્મ ગવાંવા
આપ સમય જમ લેગે ઘેરિ ❀ તબ કોઈ સગા હોય નહિ નેરી
સત મન્ય કા બચન ના માનો ❀ લક્ષિત જ્ઞાન હૃદય ના આના

❀ દોહા ❀

સત્તગુરુ ચરણ ગહો જો ॥ તો ભવ સાગર પાર ।
આપન અહગ પુનિ છોડકર ॥ પાવો મુખ કા સાર ॥ ૧૩૩

—: योपाध :—

आपन समय भीत सभ जह ❀ धरी धरी पल पल जे आध
 दूटे बट जस जल छितराना ❀ शरीर नास ऐसे तुम जना
 आत्म देह सम्बन्ध है जेह ❀ तब तक लय अहुत है सोध
 अहुत प्रकार शत्रू है जेह ❀ काम क्रोध भद लोल जे होध
 युद्ध होत है दिन और राती ❀ मोह भिजेक जनो यह लांती
 मोहकी सेना है अड जनी ❀ काम क्रोध अड भीर अजानी
 मानस रोग लाग अड लारी ❀ जेहि अस पडे नर है अइ नारी
 समा पुत्र धन नारी के जनो ❀ द्वेष करे करण यह मानो
 राजपाट सत्ता वो रानी ❀ पुत्र दौज धन किला अजानी
 जती पंच इप गुण धारी ❀ भिधा जल सिद्धि है लारी
 जय तय योग समाधी सोध ❀ मानस रोग यह कारन जेह

❀ टोहा ❀

भैर गुर् पूरा मिले ॥ करै, परीक्षा तास ।
 मानस रोग निवारन के ॥ यह लक्षण है जस ॥ १३४

—: योपाध :—

गुर लक्षण जिनमे हैं सारा ❀ शिष्य गुण जिसने सो धारा
 गुर उपदेश मानस का रोगा ❀ धारन करै शिष्य सो जोगा
 पालन करै नेम लल सोध ❀ तो यह रोग बटय पुनि जेह
 गुर शब्द मे ध्यान जे राजा ❀ तो पुनि रोग जत सभ आभा
 गुर वह ईश्वर सभ ताहीं ❀ सेवा करो छोडि छल आहीं
 गुर प्रत्यक्ष ईश्वर अवतारा ❀ शिष्य के लिये देव अड सारा
 वही गुर का कीन अजाना ❀ बट बीतर भेद सभ पुनि जना
 सभ आचरन पवित्र दहाध ❀ साध गुर की पदवी पाध
 यह संयोग इस जग देध ❀ पूर्व जन्म का सुकृत सेध
 तब यह एव मोक्ष मे लहीं ❀ जन्म भरन होत न ताहीं

ૐ દોહા ૐ

અપને આતમ કા પુનિ ॥ કામ કીન જો નાહિ ।

એક દિન જના પડેમા ॥ કાલ ગહેમા બાહિ ॥ ૧૩૫

ૐ ચોપાઈ ૐ

બડ બડ દેવ જો જગ માહી ૐ મરિ મરિ કહાં ગયે સમાહી
 કૃષિ મુનિ સખ દેવ ગંધર્વા ૐ કીન્નર' દર્શ્ય નિશ્ચર' હૈ સર્વા
 પાંચ તત્વ મુરજં ચન્દ્ર જનો ૐ બહુ તારા નવ ગ્રહ બખાનો
 નદી સિન્ધુ પર્વત તે ભારી ૐ બડ બડ બિપીન જીવ હંઝારી
 અનન્ત જીવ ચૌરાસી માહી ૐ મરિ મરિ કહા જાત સખ તાહી
 સમય આંચ પૂરા જીવ હોઈ ૐ એ સખ ગમન કરત હૈ જોઈ
 કવન જીવ કહાં કો ગયજી ૐ કોઈ ખબર કહત ના ભયજી
 કાગદ પેત્ર સંદેશ ૐ તાહી ૐ કોઈ જીવ કા આવત નાહી
 ધર્મ કેર જો આગે વાના ૐ સંત બિદ્વાન આચારીયે જના
 અપને ધર્મ કા કરત બખાના ૐ ખીચી જીવ જોરે સે માના

ૐ દોહા ૐ

કિન્તુ યહ જનત નહી ॥ મરે જીવ કહાં જાય ।

યહ ખબર કોઈ કહે નહી ॥ તીન કાલ કે માય ॥ ૧૩૬

-: ચોપાઈ :-

તો બી જીવ કો ખીચા તાની ૐ માયા લોભ કે કારણ જની
 મુલ તત્વ પહિયાનત નાહી ૐ જિસ સે જીવ મોક્ષ મા જહી
 એસે ગુરૂ નર્ક મા જાઈ ૐ અનન્ત બર્ષ મહા દુઃખ પાઈ
 ખુસીસ આવય જો ધર્મ માહી ૐ મોક્ષ તત્વ મમઝાવો તાહી
 બલ જખરી સે ન શિષ્ય કરના ૐ નીતી ધર્મ યહી આચરના
 સાર શબ્દ ઘટ ભીતર આહી ૐ બ્રહ્મ સ્વરૂપ પહિયાનય તાહી
 જીવ બ્રહ્મ પવન જો જની ૐ મુરતા ભપ ધ્યાન સો માની
 એસે પુરૂષ જો હૈ સોઈ ૐ ગુરૂ લાયક જનો તુમ જોઈ
 ઉનકે નાવ પર પગ જો ધાગ ૐ તુમ તો ઉતરી ભવ ભવ પાગ

સ્વામી મુનીન્દ્ર અસ બે ભાષા ❀ નૃપે તુમ સુનો કુટુંબ સખ આખા
સાર શબ્દ હીરા સખ બનો ❀ ખોય ગયા કચરમ સો માનો
હીરા બસ્તુ તપાસ કે માહિં ❀ ચારો દિશા ખોજત સખ બહી
❀ દોહા ❀

સાર શબ્દ બે બ્રહ્મ હૈ ॥ ઉન્હે તપાસ કે માહિં ।

પાની પત્થર મેં પુનિ ॥ તીરથ બરત મેં બહિં ॥ ૧૩૭

—: ચૌપાઈ :—

બ્રહ્મ રૂપ હીરા હૈ સોઈ ❀ સ્વામી મુનીન્દ્ર કહા તે બેઈ
રાણ મોહક સુના યહ જ્ઞાના ❀ કુટુંબ સહિત પગે લપટાના
પૂજા કીન પોડસ પ્રકારા ❀ અસ્તુતિ કીન બહુત અપારા
સ્વામી કહા સુનો નૃપ સોઈ ❀ પ્રભા નીત સે પાલો બેઈ
આપત ચરિત્ર અચ્છા તુમ રાખી ❀ મોક્ષ મિલે સંત હૈ સાખી
રાજ કા ધન બે પુનિ સોઈ ❀ પ્રભા હિત લગાઓ બેઈ
દોનો હાથ બેડ નૃપ કહા ❀ ગુરૂ મત્ર કા ઇચ્છા આહા
ઉત્તમ ઇચ્છા બનેઉ તાહી ❀ વિધિવત મત્ર કહેઉ સખ વાહી
યહ ઉપદેશ કરો તુમ બની ❀ યોગ્ય અધિકાર દેખકર માની
મેં પ્રસ્થાન કીન સો આહો ❀ તુમ સખ ભક્તિ કરો તે લાહો
રાજ કુટુંબ સહિત નૃપ સોઈ ❀ રહન વિનય કીન બહુ હોય
સાહબ કે ચિત્ત એક ન આવા ❀ બે અદૃષ્ટ તહાં સે બવા
બહુત શાસ્ત્ર મેં કરત બખાના ❀ રાણ મોહક ભક્ત સુજના
સત્તર હજાર છવ નિસ્તારી ❀ મોક્ષ અમરપદ દીન સો સારી
॥ ઇતિશ્રી રાણ મોહક કા પ્રસંગ સમ્પૂર્ણ ॥

॥ રાણ યોગ ધીરજ કા પ્રસંગ ॥

❀ દોહા ❀

કનક બોધ એક ગ્રન્થ હૈ ॥ યોગ ધીર નૃપ બન ।

યહ રાણ કા પ્રસંગ પુનિ ॥ તાહિ મેં બર્ણન માન ॥ ૧૩૮

—: ચૌપાઈ :—

સતયુગ મેં સત સુકૃત સ્વામી ❀ સાહબ કળીર હૈ અન્તર યામી

૧ સખ

મગા પ્રાંત આયે સો માનો ❀ હૈ નૃપ યોગ ધીર બખાનો
 તેજ પુજ કા રૂપ છિપાઈ ❀ બાલક રૂપ મહલ મેં આઈ
 સાહબ કી બડી શક્તિ તાહી ❀ કોઈ પહિચાન સકત ના વાહી
 કોઈ સમય અધ્યાત્મિક જ્ઞાના ❀ સાહબ કહે રાજ કો બના
 ચાર વેદ ભુપતિ કો જ્ઞાન ❀ સાહબ બચન ધ્યાન ના આના
 એક દિવસ સત સુકૃત સ્વામી ❀ નૃપ કો કહેવ જ્ઞાન બડ નામી
 રાજા સમજી સકે નહિ તેહી ❀ બાદ બિબાદ હુઆ જો વેહી
 યોગ ધીર ક્રોધ મેં ભયજી ❀ લે તલવાર મારન કો ગયેજી
 સાહબ અદ્રબ્ય તહી હોય બહી ❀ યોગ ધીર મન મા પછિતાઈ

❀ દોહા ❀

યહ કોઈ સમરથ પુરૂષ થે ॥ બડા દેવ કોઈ હોય ।

મમ કલ્યાણ કે કારણે ॥ આયે થે યહાં સોય ॥ ૧૩૯

—: ચૌપાઈ :—

હમ ઉનકો પહિચાન ન પાઈ ❀ ઉસી સમય અસબની સો આઈ
 રાજ સભા મેં બહુ જિજ્ઞાસુ ❀ રાજસ પ્રશ્ન કીન પુનિ તામ
 અખંડ મોક્ષ કા જો હૈ સાધન ❀ સો સમજાય કહો મમ રાજન
 રાજા યોગધીર પુનિ બોલે ❀ યહ પ્રશ્ન હમરે મન ઝોલે
 થોડા દિવસ યહાં એક સોઈ ❀ બડા દેવ આયે થે જોઈ
 બાલક રૂપ રહે મમ ધામા ❀ ઉનકર જ્ઞાન રહા મમ કામા
 હમાર બૂલ બડી હોય બઈ ❀ વો પ્રભુ છોડિ ગયે મમ આઈ
 યહ વૃતાન્ત રાજા ને લાખા ❀ સાહબ કબીર પ્રગટ ધર્મ રાખા
 બહુત ભાતિ સે બિનતી લાઈ ❀ મમ ભૂલ પ્રભુ માર કરાઈ
 સાહબ કબીર યોગજીત તાહી ❀ પ્રગટ જો પ્રેમ બસ વાહી
 ભા આશ્ચર્ય કાર બડ ઘટના ❀ સખ કોઈ દેખ પડે જન્ય ચરના

❀ દોહા ❀

બહુ પ્રકાર સે બિનય કરી ॥ સિંહાસન પર બેઠાય ।

પૂજન કરિ બહુ ભાંતિ સે ॥ પ્રશ્ન કીન પુનિ જન્ય ॥ ૧૪૦

—: चौपाई :—

भोक्ष के लिये कीन्ह उपदेशा ❀ सख डो आनन्द हुआ विशेषा
हाथ जोड़ि कहा नृप आनी ❀ आत्म कल्याण कहे प्रभु ज्ञानी
यह सभा में है जो डोई ❀ आप का ज्ञान सुनत मन होई
साहज कबीर सत सुकृत स्वामी ❀ अमृत भयन कहा भड नाभी
सत्य पुरुष लक्षित जे ज्ञाना ❀ प्रथमे हमे कीन हैलाना
पुरुष होई तुम जनो सोई ❀ नारि एक प्रगट किया होई
यह ज्ञान अध्यात्म आर्षी ❀ राजन तुम्हे भीयारे बाड़ी
पर्वत एक भडा है सोई ❀ गंगा एक पडी नीकली जेई
वह गंगा का पानी जनो ❀ हैला आहें जगत में मानो
पानी अहुत जे होय गयि ❀ भडा पर्वत हो कुअत लयि
❀ दोहा ❀

दिल दरिया के भीय में ॥ मनसा लहर उठन्त ।

झुडे अहुत अनन्त छव ॥ ओके डोई उभरन्त ॥ १४१

—: चौपाई :—

पडी पडी भांजी पुनि होई ❀ वृक्ष एक पर बैठत सोई
वह भांजी का शण्ड जे मानो ❀ एकहि राग भोलत है जनो
नारि वर्ग वह भांजी सोई ❀ पुरुष धनी धनके ना होई
गर्ल रहे भीज भिन सोके ❀ वड अलिमान रहत हैं वोके
सख नरनारि डो कीन अहारा ❀ माया सकल जगत डो भारा
यह शण्ड समजो भड ज्ञानी ❀ धनका अर्थ करे सो जनी
नारि एक जत में देया ❀ पानी भरत की धृच्छा पेया
पानी दी जे गागर सोई ❀ पग नीचे राखा है जेई
गागर पर नारि पुनि जनो ❀ दौडत अहुत भेग में मानो
नारी चलत राह पर सोई ❀ अलग पाव रागत है जेई
❀ दोहा ❀

सोवनहार पुनि एक जे ॥ है कुछ चीन्ता नाहि ।

आट के नीचे सो पुनि ॥ उपर आट है ताहि ॥ १४२

—: ਐਥਾ :—

ਭਾਟ ਭਾਟ ਲਾਂਭਾ ਹੈ ਸੋਭਾ ਭ੍ਰਮਰਾਜੀ ਦਭਤ ਨੇ ਫੇਰੀ
 ਕਾਮਰਿ ਐਕ ਵਾਟੇ ਹੈ ਤੇਥੀ ਭ੍ਰਮਰਾਜੀ ਅਭੁਤ ਦੀਨੋ ਦੀਨ ਫੇਰੀ
 ਨਥੀ ਨਥੀ ਪਾਨੀ ਪਾਣੀ ਨੇ ਵਾਟੇ ਭ੍ਰਮਰਾਜੀ ਭ੍ਰਮਰਾਜੀ ਅਭੁਤ ਫੇਰੀ
 ਕੁਲਨ ਫੇਰੇ ਭਾਰ ਨੇ ਲੀਨ੍ਹਾ ਭ੍ਰਮਰਾਜੀ ਭ੍ਰਮਰਾਜੀ ਉਭਾਏ ਨਾ ਐਨ੍ਹਾ
 ਸਭਿਯਨ ਸੇ ਪੁੰਡਰੀਕ ਸੋਭਾ ਭ੍ਰਮਰਾਜੀ ਭ੍ਰਮਰਾਜੀ ਉਭਾਏ ਨਾ ਐਨ੍ਹਾ
 ਗਗਨ ਮੰਡਲ ਮੇਂ ਵ੍ਰਣ ਐਕ ਤਾਥੀ ਭ੍ਰਮਰਾਜੀ ਭ੍ਰਮਰਾਜੀ ਨੀਥੇ ਪਤ੍ਰ ਆਥੀ
 ਸਾਭਾ ਭਠੀ ਭਠੀ ਫੇਲਾਨਾ ਭ੍ਰਮਰਾਜੀ ਸੰਤ ਭਕਤ ਕਰਤ ਹੈ ਗਾਨਾ
 ਵਡ ਵ੍ਰਣ ਮੇਂ ਕੁਲ ਭਠੁ ਲਾਗਾ ਭ੍ਰਮਰਾਜੀ ਭ੍ਰਮਰਾਜੀ ਰਹਤ ਸਭ ਭਗਾ
 ਤੇਥਿ ਕੁਲ ਮੇਂ ਫੇਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਭ੍ਰਮਰਾਜੀ ਗੰਧ ਸੁਗੰਧ ਫੇਲਾ ਭ੍ਰਮਰਾਜੀ ਸਾਰਾ
 ਸੰਤ ਭਵਰ ਨੇ ਹੈ ਜਿਗਾਧ ਭ੍ਰਮਰਾਜੀ ਸਾਰ ਗੰਧ ਲੇਖ ਪੁਨਿ ਤਾਧ
 ਭ੍ਰਮਰਾਜੀ

ਭ੍ਰਮਰਾਜੀ ਐਕ ਸੁਖ ਪੁਨਿ ॥ ਤੇਥਿ ਭਕਤ ਵਧੀ ਨਾ ਭਧ ।

ਭਠਾ ਪਛਾਟ ਗਿਰਾਯ ਸਭ ॥ ਤੇਥਿ ਫੇਰਾ ਰਾਭਾ ਉਭਾਏ ॥ ੧੪੩

—: ਐਥਾ :—

ਵਡੀ ਸੁਖ ਫੇਰੇ ਨੇ ਪ੍ਰਤਾਪਾ ਭ੍ਰਮਰਾਜੀ ਸਭ ਭਕਤ ਭਠਾ ਹੈ ਆਪਾ
 ਗਗਨ ਮੰਡਲ ਮੇਂ ਗਭਿ ਭਿਯਾਨੀ ਭ੍ਰਮਰਾਜੀ ਗਾਧ ਫੇਰੇ ਪਤ੍ਰ ਨਾ ਭਨੀ
 ਫੁੱਧ ਫੇਰੀ ਹੈ ਭਾਰਾ ਭਾਸਾ ਭ੍ਰਮਰਾਜੀ ਭ੍ਰਮਰਾਜੀ ਫੇਰੀ ਭਨਤ ਹੈ ਤਾਸਾ
 ਕੀਤ ਮੇਂ ਫੁੱਧ ਭਧਾਏ ਸੋਭਾ ਭ੍ਰਮਰਾਜੀ ਭ੍ਰਮਰਾਜੀ ਸੰਤ ਭਾਤ ਹੈ ਭੇਧ
 ਭ੍ਰਮਰਾਜੀ ਭ੍ਰਮਰਾਜੀ ਸਭ ਲੀਨ੍ਹਾ ਭ੍ਰਮਰਾਜੀ ਗਾਨ ਧਿਆਨ ਪਾਰਭ ਨ ਐਨ੍ਹਾ
 ਉਧ ਸੁਖ ਫੁਆ ਗਗਨ ਫੇਰੀ ਭ੍ਰਮਰਾਜੀ ਭ੍ਰਮਰਾਜੀ ਭ੍ਰਮਰਾਜੀ ਭ੍ਰਮਰਾਜੀ
 ਸੁਖ ਸੁਖ ਫੇਰੀ ਤੇ ਵਡ ਭਨਤ ਭ੍ਰਮਰਾਜੀ ਨਿਗੁਰਾ ਭੇਧ ਭਾਥਿ ਭੁਲਾਨਧ
 ਵਾਧੀ ਗਾਧ ਭਠੀ ਹੈ ਸੋਭਾ ਭ੍ਰਮਰਾਜੀ ਸਭ ਫੇਰਾ ਭਧੀ ਕਰਤ ਨੇ ਫੇਰੀ
 ਭ੍ਰਮਰਾਜੀ ਭ੍ਰਮਰਾਜੀ ਵਾਟੇ ਭ੍ਰਮਰਾਜੀ ਭ੍ਰਮਰਾਜੀ ਫੇਰੀ ਸਭ ਨਾਫੇ
 ਤੀਨ ਫੇਰੀ ਐਥਾ ਸੋਭਾ ਭ੍ਰਮਰਾਜੀ ਭ੍ਰਮਰਾਜੀ ਪਤ੍ਰ ਨੀਥੇ ਰਹਤ ਸਭ ਭਧੀ
 ਐਥਾ ਫੇਰੀ ਫੇਰੇ ਭਧਾਭ ਭ੍ਰਮਰਾਜੀ ਭ੍ਰਮਰਾਜੀ ਪਤ੍ਰ ਗਧੇ ਸੁਰ ਰਾਭ

ਭ੍ਰਮਰਾਜੀ

ਸੁਖ ਅਭੁਤ ਅਭੁਤ ਭਧਨ ਹੈ ॥ ਸੁਨਤ ਮਨ ਭਿਨ ਲਾਧ ।

ਭੋਤੀ ਭ੍ਰਮਰਾਜੀ ਨੇਨ ਵਾਟੇ ॥ ਸਭ ਭ੍ਰਮਰਾਜੀ ਭ੍ਰਮਰਾਜੀ ਭਧ ॥ ੧੪੪

—: ચૌપાઈ :—

પાપ પુન્ય દો સીંગ બખાની ❀ સખ જગ બેઝય દોડ કરમાની
 માયા પતી બ્રહ્મ તુમ સોઈ ❀ આપન ગાય બશ કરો બેઈ
 પૂછ રૂપી ચોનિ હૈ તાહી ❀ સખ જગ જત તહાં સો આહી
 સંત ભક્ત બૈકુંઠ કો ગાઈ ❀ બારમ્બાર ચહી બંતલાઈ
 એક બડા અચમ્બા સોઈ ❀ નવકા બડા નદી છોટ હોઈ
 નાવ મેં નદી ગઈ સમાઈ ❀ દેખન કો સખ લોગ બે આઈ
 હાથી કરે અસ્નાન પુનિ તાહી ❀ છોટે વડા કુબત હૈ નાહી
 પાની ચહા કિલા કે ઉપર ❀ ચીટી પ્યાસ ખૂઝત નહિ તાપર
 બડા કુઆં મેં પાવકે લાગા ❀ કીચડ જલા મક્ષી સુખ જગા
 ❀ દોહા ❀

એક ચીટી કે મૂત મેં ॥ બહિ જો નદિયા નાલ ।

પંડીત પછોડે ધોતીયા ॥ હીમર ડાહી જલ ॥ ૧૪૫

—: ચૌપાઈ :—

કીડી કે એક પગ બે માહી ❀ ડોરી આંધા હૈ બે તાહી
 અર્જુન ભીમ ખીચન તે લાગે ❀ કીડી ચલી જતિ હૈ આગે
 એક બડા અચમ્બા હોઈ ❀ ગદા કે શીર સીંગ હૈ સોઈ
 વૃક્ષ એક બહુત જે રાચે ❀ મુલ હૈ ઉપર સાખા પત્ર નીચે
 ફૂલ ફલો લાગત હૈ નાહી ❀ બડા બડા ફલ જનો તાહી
 બહુત સ્વાદ ફલ મેં હો ગયછી ❀ અષ્ટ ગગન સુખ જગત ભયછી
 હુમ્ એક બડા બે સોઈ ❀ પક્ષી દો બેઠે તહાં બેઈ
 એક ગુરૂ એક શિષ્ય બખાની ❀ પક્ષો બડે સયાન હૈ જાની
 ચહ જ્ઞાન કહી અર્થ બતાવા ❀ સખકો બહુત આનન્દ તો આવા
 નૃપ સમેત સભા સખ સોઈ ❀ સતગુરૂ ચરન પડે સખ બેઈ
 ચહ જ્ઞાન સુની સખ સુખ પાવા ❀ સખ કોઈ અપને ધામ કો જાવા
 ❀ દોહા ❀

એક દિવસ કે બીચ મેં ॥ બૈઠે ક્ષત્ર પર સોઈ ।

રાજ મહલ કે પાસ સે ॥ હાથી નીકલી બેચ ॥ ૧૪૬

—: ચૌપાઈ :—

પાની પિયન કે તે સખ જાહી ❀ સાહબ દેખિ કહા નૃપ પાહી
વહ જો હાથી બડા હૈ જનો ❀ પિતા તુમ્હાર કનકસિંહ માનો
બડી હાથીની જો હૈ બલજેરા હૈ કનકાવતી માતા હૈ તોરા
યહ દોનો પર જો પુનિ કોઈ ❀ મવારી કરે નહિ પુનિ સોઈ
હર એક લાંતિ સુખી તુમ રાખો ❀ માતા પિતા માની ન માખો
યહ વૃતાન્ત સુના નૃપ જખહી ❀ રાની બડી ખુલાયો તખહી

❀ દોહો ❀

રાજા રાની કે પુનિ ॥ દુખ હુઆ સો માન ।

માત પિતા પ્રસંગ જો ॥ સાહબ સૈ જના આન ॥ ૧૪૭

—: ચૌપાઈ —

સાહબ પગે દોનો પડી ગયઈ ❀ માતા પિતા ઉદ્ધાર પ્રભુ કરઈ
પ્રિયા સજ્જન કનકસિંહ રાજા ❀ ઉનકી રાની રહી શિર તાજ
દોનો પૂર્વ જન્મ વૈશ્ય કા દેહી ❀ સ્ત્રી પુરૂષ સમ્બન્ધ થા તેહી
દોનો જાય તપ વહ કીન્હા ❀ ભઈ વાસના અંત મલીન્હા
પુરૂષ જીવ એક ગ્વાલૈ હોઈ ❀ સ્ત્રી કા જન્મ મકખી ભઈ સોઈ
વહ ગ્વાલ કી લગન મેં આઈ ❀ એક જ ગલમે એક કુઆ રહાઈ
વહાં સખ ઉતરે ભોજન હેતા ❀ ગાડી કા બેલ લડે સો જેતા
બર રાજા ગયઈ છોડાવન ❀ લાગી સીંગ પડી તેહિ ધાવન
આત્મ નિકલન કી ત્યારી ❀ વહ માખી પ્રસાદી લિયે સારી
આય કે ગ્વાલ મુખ મેં બૈઠી ❀ મરી ભાત સહિત જો ઐઠી

❀ દોહો ❀

ભાત પ્રસાદ એક સત કા ॥ પડા રહા વોહી ઠાંવ ।

મખી વહી લે આયકર ॥ ગ્વાલ મુખ બૈઠી જવ ॥ ૧૪૮

—: ચૌપાઈ :—

મકખી સહિત ગ્વાલ મરિ ગયઈ ❀ આગે પ્રસંગ સુનો જો ભયઈ
વહ પ્રસાદ કેર પ્રભાવા ❀ ગ્વાલ આત્મા રાજા કહવાવા

મગા પ્રાન્ત રાજા હોય ગયઉ ❀ મકબી વહી જો રાની ભયઉ
રાજા નામ કનકસિંહ ધારા ❀ રાની નામ કનકવતી સારા
એક સંત ત્રિકાલ કા જ્ઞાના ❀ યહ સખ ખાત કહેવ સખ જાના
ભાત પ્રસાદ દાના કો સોઈ ❀ કણ નામ જાનો 'સખ કોઈ
કણ કે ઉપર કનકસિંહ રાખા ❀ કનકાવતી નામ સો ભાખા
બેધ્ય શરીર સે જો તપ કીન્હા ❀ સો વહ પ્રગટ ભયા યહ ચીન્હા
સંત પ્રસાદ કે જો પ્રભાવા ❀ વહ તપ ઉપર ફલ હોય જાવા
રાજ કરત મેં જાલે આઈ ❀ હાથી તન દોનો ને પાઈ

❀ દોહા ❀

રાજા યોગધીર પુનિ ॥ ઉનકર રાની જાન ।
માતા પિતા ઉદ્ધાર લિયે ॥ બિનય કીન જહુ માન ॥ ૧૪૯

—: ચોપાઈ :—

સતસુકૃત સ્વામી પુનિ ખોલે ❀ રાજન સુનો મેં પરદા ખોલે
ધનકા કલ્યાણ કરન કે હેતૂ ❀ એક બડા યજ્ઞ કરે ધર્મ સેતૂ
સંત બિદ્વાન ગરીબ દુઃખી હોઈ ❀ જન સમાજ જહુત સો જોઈ
સખ કો નિમંત્રણ દિન પહુંઆઈ ❀ યજ્ઞન બડી ત્યારી હોય જાઈ
લાખોં સંખ્યા મેં સખ આયે ❀ ખાન પાન આનંદ સોહાયે
મંડપ બડા બડા હે જાહી ❀ હર એક ભાંતિ સુસોભિત તાહી
હાથી હાથીની કો નહવાઈ ❀ અતર પુલેલ માલ પહિરાઈ
મંડપ મેં પુનિ લાયે હોઈ ❀ હાથી હાથીની કા જો સોઈ
સાહબ કબીર સુકૃત સ્વામી ❀ હાથી તરફ કીન કરે સામી
હસ્ત ઉઠાય આશીશ સો દીન્હા ❀ હાથ હે નીકલી જ્યોતિનવીન્હા

❀ દોહા ❀

વોહી તેજ પ્રકાશ જો ॥ દોનો મસ્તક માર્હિ ।
પરત ભયા આલાસ જો ॥ અચરજ કહી ન જાહિ ॥ ૧૫૦

—: ચોપાઈ :—

હાથી કે મુખ સે પુનિ જોઈ ❀ વૃદ્ધ પુરૂષ પ્રગટ બા સોઈ

હથીની કે મુખ સે જો આહી ૬ વૃદ્ધ નારિ પ્રગટ ભય તાહી
હથી હથીની દોનો સોઈ ૬ તે સ્થાન મરન લા હોઈ
યહ આશ્ચર્ય બરા સખ દેખા ૬ દિગ મુગ ખડે લાખોને પેખા
દોનો કે ઉપદેશ સો કીન્હા ૬ સત્ય પુરૂષ શ્રી ભક્તિ દીન્હા
યોગધીર નૃપ માત પિત જની ૬ સતગુરૂ કી બિનય બહુ ઠાની
રાજ યોગધીર ઉનકી રાની ૬ ઇનકો આનન્દ ન જય બખાની
રાજ કુટુંબ સખ આનન્દ માહી ૬ માત પિતા વૃદ્ધ દેખે તાહી
સતસુકૃત કબીર હે સ્વામી ૬ કહેજી ઉપદેશ પ્રચાર કે તામી
હમ યહા સે જાવોં નિજ ધામા ૬ અસ કહી અદ્ય ભયે મુખધામા

॥ ઇતિ શ્રી રાજ કનકસિંહ કા પ્રસંગ સમાપ્ત ॥

૬ રાજ ધોધલ તથા ખેમસરી કા પ્રસંગ ૬

૬ દોહા ૬

સતયુગ સાહજ કબીર જો ॥ સ્વામી સુકૃત સોય ।

ધોધલ ખેમસરી પહ ॥ કરન ઉપદેશ જો જોય ॥ ૧૫૧

૬ ચોપાઈ ૬

ધોધલ રાજ નીત ભલ જના ૬ સજ્જન કા ગુન બડા બખોના
ઉનકા રાજ મહલ મેં સોઈ ૬ ખડે ખડે સંત વિદ્વાન હે જોઈ
રાજ ધોધલ રાત દિન જનો ૬ ધર્મ માહિ સો જય બખાનો
સદગુરૂ કા રૂપ પુનિ જને ૬ ધોધલ ખેમસરી હપાને
મંબલ રૂપ સંત કા સોઈ ૬ કરી પ્રણામ પૂજ ક્રિયા જોઈ
લે સિંહાસન સલા કે માહી ૬ બિરાજ માન કીન પુનિ તાહી
નૃપહિ પ્રજ્ઞ ઉપદેશ કા કીન્હા ૬ સદગુરૂ યોગ પાત્ર સો ચીન્હા
સત્ય પુરૂષ ભક્તિ સિખલાઈ ૬ આતમ જ્ઞાન કહેજી સમજાઈ
રાજ કુટુંબ ખેમસરી જની ૬ જો ઉપદેશ અધિકારી માની
સખ કે દીન તે આતમ જ્ઞાના ૬ જો આનન્દ ન જય બખાના

૬ દોહા ૬

ધોધલ ચોર ખેમસરી ॥ બહુત લાવ સો માન ।

ચોમ જીત કબીર કે ॥ પડે ચરન મેં જન ॥ ૧૫૨

—: ચોપાઈ :—

આત્મ કલ્યાણ જ્ઞાન તુમ ભાખો ❀ હમાર બિનય ચરન મેં રાખો
હમ સખ અનન્ત જીવ હું દાશા ❀ આપ હમારે એકહિ તે આશા
મમ ઉદ્ધાર આપ જો કરહું ❀ તવ પ્રભુ સખ જીવો કો તરહું
એસા પ્રશ્ન સુના જળ સ્વામી ❀ જોગજીત કળીર હું નામી
ખોલે મધુર બચન હર્ષાઈ ❀ ધોધલ ખેમ સુનો ચિત લાઈ
યહ મન બહુત ચંચલ હૈ સોઈ ❀ પલ એક અસ્થિર હોત ન જોઈ
બિચાર કરો તુમ મન સે જાનો ❀ સત્ય નામ ભજો મુખ માનો
ખાલા પન ખેલ મેં ખોવા ❀ ખાન પાન મેં બહુત બિગોવા
જવાન ભયે કામ બડ વ્યાપા ❀ અજ્ઞાન છાય ગયે દિલ આપા
વૃંદ્ધ ભયે તન કાંપન લાગે ❀ લટકે ચામ લોહી કો ત્યાગે
કાન કે બધિર નયન ન સૂઝા ❀ દાંત પડે સ્વાદ ન ખૂઝા
❀ દોહા ❀

ખાન પાન સ્વાદ નહીં ॥ દાંત ગયે જળ જન ।

ઇન્દ્રિય સખ શીથિલ બઈ ॥ વૃદ્ધ અવસ્થા માન ॥ ૧૫૩

—: ચોપાઈ :—

ધર કી તરિયા જો મુખ દેહી ❀ સો તિરિયા મુખ મોડત ચેહી
પ્રેમ ભાવ સખ તે જો જાનો ❀ જીવ જળ ગયા કીસીસન માનો
પુત્ર પુત્રી સંગ સખ તાહી ❀ સ્વારથ સે રોવય જો આહી
ખાટ સે લે. જમીન મેં ડાશી ❀ ખાસ કા ઠાટ કીન ત્યારી
જો શરીર પ્યાર સખ કરહી ❀ ઉસકો દેખ ધીના કરે નરહી
ઉપર બસ નયા પહિરાઈ ❀ ચાર જને મિલ ખાટ ઉઠાઈ
હાહાકાર કુટુંબ સખ કીનહા ❀ બહુતક પડે હોસ ન ચીનહા
લે ગયે મરઘટ કે માહી ❀ કુટુંબ સખ સોચત હું તાહી
કાઠ કો રચી ચિતા બનાવેવ ❀ તાપર લે ઉનકો પઉદાઈ
અપના કોઈ નહીં તુમ જાનો ❀ કૂક દીન હોલી સમ માનો
દીન લગાય અગ્નિ તે માહી ❀ કાણુ મા ભસ્મ દેહ ભા વાહી
કાલે કેશ મુગંધ લગાઈ ❀ દેખત તરત ભસ્મ હોય બઈ

જે દેહિયાં કે મલિ માલ ધોવા ❀ સાબુન તેલ ચત્તર હૈ ચોવા
મુખ ધી શોભા જો હૈ નીકે ❀ નયન કમલ સમ દોઈ જો
વહ સખ ખાક જો હોઈ જઈ ❀ સ્વાન કાગ બિસ્તા કરૈ આઈ
સુવરણ સમ કાયા હૈ તારી ❀ એક કાણ મેં રાખ લા વારી

❀ દોહા ❀

જો શરીર કા માન બહુત ॥ સો મહિમ મિલ જાય ।
કહાં સે આયે કહાં ગયે ॥ કોઈ ખબર ન પાય ॥ ૧૫૪

—: ચોપાઈ :—

યોરા સમય તક ઘર કે સોઈ ❀ ચિન્તા રહા જનય સખ કોઈ
પીછે ભૂલિ ગયે સખ તેહી ❀ માનો જન્મ લીન ન વોહી
સ્વપ્ન સમાન સમય વિતિ ગયો ❀ કહાં ગયે જનત ન ભયો
જીવ કહાં ગયા જનત ના હોઈ ❀ માયા મોહ કરત ના કોઈ
હમ હમારિ કરિ કર સખ યાકે ❀ જીવ જીવ ગયા સંગ ના વાકે
આપન સગા કુટુંબી તારી ❀ દુઃખ મેં મદદ કરત કોઈ તારી
જેસા કર્મ જીવ કરિ રાખી ❀ વેસા ચાનિ દિયો જો નાખી
પાપ બહુત હોય અધિકાર ❀ બહુત દુઃખ ભોગન વહ જઈ
ઉપર પ્રસંગ લિખા જો તારી ❀ તુમ સખ સમજવ હૈ નૃપ વારી
આપન સગા કવન હૈ સોઈ ❀ જો યહ દુઃખ મેં મદદ કરે સોઈ

❀ દોહા ❀

જો પ્રસંગ સખ લીખા તે ॥ દુઃખ અનહદ કી બોત ।
યહ દુઃખ મેં ભાગી નહીં ॥ કુટુંબ કળીલા જત ॥ ૧૫૫

—: ચોપાઈ :—

યહ સખ જનિ સમગ્રો તુમ સોઈ ❀ બહી ક્ષણતી જીવ કા હોય
માતા પિતા કુટુંબ જો તારી ❀ ત્રિયા સ્નેહ છુટત જીવ તારી
જો કુટુંબ કે તુમ આપન જાતા ❀ એસે મિલે હંતરો માના
જીવ ભવિષ્ય જ્ઞાન ન તોહી ❀ ઈસે સખ જનત ન વોહી
જલચર થલચર નલચર મારી ❀ અનન્ત ચાનિ ગિનતી હૈ તારી

સખ યોનિન મેં યહ જીવ ગયગી ❀ અનન્ત દુઃખ ભોગત તહાં ભયગી
કિન્ચીત સુખ વહ યોનીન માહીં ❀ કષ્ટ બહુત જાનો પુનિ તાહીં
તેહિ કારણ સમજો નર લોઈ ❀ તુમાર સગા કોઈ ના હોઈ
જિનકે લિયે પરપંચ બહુ ઝીન્હા ❀ જોરિ ધન બહુત સો લીન્હા
વહ ધન કા સખ આનંદ લેહીં ❀ સજા હોત એક તુમકો તેહીં

❀ દોહા ❀

વો સખ ચતુર કહાવતે ❀ અપને મન મેં જાન ।

આપન હિત જાનય નહીં ॥ બડા મૂર્ખ સો માન ॥ ૧૫૬

—: ચોપાઈ :—

અપને આતમ કા કલ્યાણ ❀ સાધન કીન નહીં જો જાણ
બારંબાર પીછે પછતાઈ ❀ આપન હિત જો નાહીં લાઈ
યહ તન હૈ પુલવાડી સોઈ ❀ કષણ મેં સુખ જાયેગે જોઈ
અષ્ટ પહર કી કરૈ બિચારા ❀ પલ મેં પ્રલય હોત જો તારા
શિર પર બડા કાલ હૈ જોકો ❀ કબહિ મારિ લેયગે વાકો
જલ મેં મિન બહુત હૈં રાજ ❀ ધીમર જલ પકડિ સખ ગાજ
એક છણ મીન મરિ ગયગી ❀ એસે જીવ કાલ બશ ભયગી
તાતે ઈશ શરન જિવ જાઈ ❀ સખ દુખ કેર અન્ત હોઈ આઈ
ભક્તિ દાન સેવા હૈં સોઈ ❀ આપન આચરન મુદ કરૈ જોઈ
સાત્વિક ગુણ સંત ગોવરાવા ❀ વહ ગુણ તુમ અપને ઘટ લાવા
તો તુમકો સુખ શાન્તી હોઈ ❀ યહી દવા ભવ રોગ કા જોઈ

❀ દોહા ❀

સત સુકૃત સ્વામી મુખે ॥ મુના બડા યહ જ્ઞાન ।

ધોધલ જોમસરી પુનિ ॥ ડરે બહુત સો માન ॥ ૧૫૭

—: ચોપાઈ :—

હાથ જોરી દોનો પુનિ યોઈ ❀ સત્તગુર ચરન પડે જો હોઈ
કુટુંબ સહિત નૃપ બિનય બહુ ઝીન્હા ❀ પુજન કરી ચરન શીર દીન્હા
બહુ પ્રકાર નૃપ સેવા લાઈ ❀ યોગજીત અદ્રષ્ટિ હોઈ જાઈ

जे ज्ञान साहज समुदाह ॐ वही रीत पालन दिये जह
 जेमसरी धोधल उपदेशा ॐ वह समय बहुतक भे प्रवेशा
 सो प्रताप सत्तगुरु का होह ॐ स्वामी कपीर हूँ जे सोह
 ॥ इति श्री धोधल जेमसरी का प्रसंग संपूर्ण ॥

॥ ध्यान मुनिका प्रसंग ॥

ॐ होहा ॐ

ध्यान मुनि ओक संत थे ॥ ध्यान करत नित आहिं ।
 ताते नाम ध्यान मुनि ॥ संत कहत तण ताहिं ॥ १५८

—: चौपाई :—

ध्यान मुनी योगेश्वर भउ भानी ॐ तीनों लोक प्रसिद्ध जे जनी
 थोड़ी वर्ष का वय पुनि जनो ॐ बालक रूप रहे सो भानो
 अण्ड मोक्ष प्राप्त के सोह ॐ देवो को प्रभु कीन पुनि जेह
 भउ भउ सिद्ध सण जे देवो ॐ निज भति रूप उत्तर सो तेवो
 संतोष कारक उत्तर न होह ॐ ओक देव भउ समर्थ सोह
 भहर लोक अंस जपानी ॐ ध्यान अष्टम अंस प्रगटे जनी
 बाल ऋषी पूजन पुनि कीन्हा ॐ तेज रूप देव को कीन्हा
 प्रभु उत्तर होनो के भाही ॐ पाद पिपाद हुआ जे ताही
 यह भडा पाद देखा जे सोह ॐ साहज पधारे धाम से जेह
 तेजे भय स्वरूप जे धारी ॐ ध्यान मुनि देखा सुपकारी

ॐ होहा ॐ

भउ प्रभाव पुनि देण कर ॥ नमन कीन पुनि जय ।
 ले भैंडाये आसन पर ॥ निषिक्त पूज ताय ॥ १५९

—: चौपाई :—

ज्ञानी पुरुष का पहियाना ॐ ध्यान मुनि पूजा पुनि जना
 भहर लोक अंस हूँ सोह ॐ साहज पहियान कहेजि सो जेह
 भहर लोक अंस जे कहहीं ॐ संका तुमार निवारन अहहीं
 देव मुजे ज्ञानी का सोह ॐ भदिमा सुना प्रसन्न ते होह

ध्यान मुनि माना मन भाहीं ❀ हमरे लिये यह पुरुष पुताहीं
 ज्ञानी पुरुष ध्यान ऋषि जनो ❀ उत्तर प्रश्न होन लगा मानो
 अहुत आद भिआद पुनि कीन्हा ❀ त्याग भैराग्य पुष्टी पुनि दीन्हा
 त्याग का मत ऋषि को भावा ❀ मोक्ष के लिये श्रेष्ठ णतावा
 धृतीतर सभ लेद लपायेव ❀ त्याग भैराग्य काम सो आयेव
 करे भियार ध्यान मन भाहीं ❀ ऐसा ज्ञान कहा कोउि नाहीं

❀ दोहा ❀

राज योग पद्धति से ॥ ध्यान समाधी जन ।

सभ आचरन पवित्र सो ॥ लक्ष्ति करे ते मान ॥ १६०

—: चौपाई :—

भिरक्त रही अक्षय्य भाषा ❀ मृष्टी रचना तुम न राखा
 यह रीती से जे तुम रहहीं ❀ तुमहीं वृद्ध होव ना कबहीं
 आत्म कल्याण करे कर्मार्थ ❀ जग व्याहार तुम न ईलाई
 यह सिद्धान्त उनको प्रिय होई ❀ यही रीत से आहत सोई
 यह प्रसंग पूरा होय गयउ ❀ सभ कोई आनन्दमें भरी गयउ
 सतगुरु का उपदेश जे जाना ❀ उसी भाँति सो कीन निदाना
 यह किया का भडा प्रभावा ❀ ध्यान ऋषि तीनों लोक में भवा
 थोडा अर्ध के भाङ्क रूपा ❀ भाल अक्षयारी अक्ष स्वर्पा
 सभ धामो में सभ धर भाहीं ❀ धनको जन परदा कुछ नाहीं
 ध्यान ऋषि के भाङ्क जनहिं ❀ जग में सत थोडा अहु मानाई

❀ दोहा ❀

ध्यान मुनि आनन्द में ॥ कीन प्रश्न भड सोय ।

ज्ञानी जोग छत को ॥ जीनय कीन अहु जेय ॥ १६१

—: चौपाई :—

ध्यान कहा सुनो प्रभु सोई ❀ क्षर अक्षर निःक्षर जोई
 धनका लेद कहा समुझाई ❀ जग व्याहार की निवृत्त रहाई
 अग्रि सुख साधन प्रभु गाई ❀ आपहि आदि पुरुष कहवाई
 सुनी उतम जिज्ञासा जानी ❀ योगछत कहा सुख भानी

ક્ષર અક્ષર નિઃક્ષર । જનો ॥ સખ બ્રહ્માંડ ઇસી સે માનો
અધીભૂત અધિદેવ હૈં સોઈ ॥ અધી યગ્ન ઉસી કો બેઈ
જીવ બ્રહ્મ માયા પુનિ તાહી ॥ ઉસી કો યહ શબ્દ કહાઈ
ક્ષર અધીભૂત માયા બેસો ॥ અક્ષર અધિદેવ ચૈતન તે તોસો
અધિયજ્ઞન નિઃક્ષર બે સોઈ ॥ તીનો તત્વ શક્તિ બડ હોઈ
યહ તીનો કા નામ બહુ તાહી ॥ યોગી પુરૂષ જનત હૈ વાહી
॥ દોહા ॥

ધટ બીતર અભ્યાસ હૈ ॥ ધ્યાન ઉનમુનિ જન ।
પૂરન ગુરુ ' લખાઈયા ॥ સોઈ જ્ઞાન પ્રમાન ॥ ૧૬૨
॥ ચૌપાઈ ॥

યહ જ્ઞાન સખ સે પર જનો ॥ લાખેં મેં કોઈ એક પહિચાનો
ચાર કોસ બડા હૈ ભારી ॥ ઇસ મેં જીવ રૂસે હૈ સારી
પચવાં કોશ અખડ મુખ હોઈ ॥ કોઈ સત યહ મેં હૈ સોઈ
અન્નમય કોશ પ્રથમ હૈ યોગુ ॥ શરીર બના વહી સયોગુ
હાલન ચાલન સખ વ્યોહાર ॥ અન્નમય કોશ કા હૈ સિંગાર
દુસરે પ્રાણ મય હૈ બે કોશા ॥ આસો આસ ચલત હૈ વોશા
દશ પ્રાણ સખ ઇન્દ્રિય જનો ॥ શરીર કા ક્રિયા સખતિ તે માનો
તીસરે કોશ મનોમન સોઈ ॥ મન યહ જાય જહા લગી બેઈ
જ્ઞાન અજ્ઞાન પુન્ય અરૂ પાપા ॥ યહ સખ પ્રગટ કરત મન આપા
ઇસમે મનોમય કોશ કહાઈ ॥ મન પ્રભાવ જનો તુમ આહી
॥ દોહા ॥

ચૌથા જ્ઞાન મેં કોશ હૈ ॥ ધ્યાન કપી તુમ જન ।
સતગુણ જ્ઞાન સમર્પિ પુનિ ॥ કોશ જ્ઞાન મય માન ॥ ૧૬૩

—: ચૌપાઈ :—

પચવાં કોશ જનો બડ નીકે ॥ આતમ મુખ ઉપજવય જી
તુરીયા જ્ઞાન ઉનમુનિ હૈ ધ્યાના ॥ સમાધિ આનન્દ કોશ બખાના
યહ કોશ મેં આનન્દ બહુ હોઈ ॥ સયુજ મોક્ષ કદત હૈં સોઈ
આપહિ પ્રશ્ન જ્ઞાન બે ભાંતી ॥ અખડ મોક્ષ યહ કોશ મેં આતી

નિવૃત્તી ત્યાગ લઈને મેં હોઈ ❀ સચુન્ય મોક્ષ મિલત હૈ જોઈ
 યહ પદ બડા ઊંચ તુમ માનો ❀ નિઃકાર બ્રહ્મ જ્ઞાન બડ જાનો
 જો યહ જ્ઞાન ધ્યાન સે જાના ❀ વહી પુરૂષ બડા હૈ માના
 ચાર સ્વરૂપ કહત હૈ સોઈ ❀ પચવાં રૂપ બિરલા કોઈ જોઈ
 સ્થુલ સુક્ષ્મ કારણ તાર્હી ❀ મહા કારણ જો હંસ કહાર્હી
 સાદા ત્રીન હાથ નર દેહી ❀ સ્થુલ રૂપ તુમ જાનો તેહી
 જગ બ્રહ્માંડ બડા હૈ સોઈ ❀ યહ સ્થુલ દૃષ્ટિ મેં હોઈ
 સુક્ષ્મ રૂપ સુનો તુમ ધારો ❀ અગુષ્ટ પ્રમાણ રૂપ હૈ વારો
 ❀ દોહા ❀

કારણ રૂપ જો પુનિ ॥ તાર્હિ લખો તુમ સોચ ।

મસુર જુવાર સમ જાનિયે ॥ કારણ રૂપ જો હોય ॥ ૧૬૪

—: ચોપાઈ :—

મહા કારણ રૂપ જો ગાઈ ❀ બેદ શાસ્ત્ર તે વહી બતલાઈ
 અર્ધ રાઈ સમ રૂપ હૈ સોઈ ❀ વહી રૂપ મહા કારણ જોઈ
 ચાર સ્વરૂપ કહા મેં તોહી ❀ પચવા રૂપ સુનો જો આહી
 બહુત ખારીક હૈ જો રૂપા ❀ બહુ યોગિન કા યહ નીરૂપા
 હંસ રૂપ જો રૂપ બતાવા ❀ ઘટ ભીતર જો જ્ઞાન લખાવા
 એક રાઈ કા કરે જો બીસા ❀ બીસો ભાગ જો કરે પુનિ બીસા
 ઇતના નાન્હા રૂપ જો આહી ❀ કમલ માર્હી ગાજત હૈ વાર્હી
 વહી રૂપ બડા તુમ જાનો ❀ ઉસકે આગે ઔર ન માનો
 વોહી રૂપ નિજ રૂપ કહાર્હ ❀ સખ અવર્ણન જો મિટિ જાઈ
 વહી રૂપ તુમ ધ્યાન લગાવો ❀ બડ પ્રકાશ દેખને મેં આવો
 ❀ દોહા ❀

ગગન મંડલ મેં પુરૂષ હૈ ॥ શોભા અગમ અપાર ।

ધ્યાન યોગ સે જાનહી ॥ વોહી નિઃતત્વ જો સાર ॥ ૧૬૫

—: ચોપાઈ :—

આપો આપ વૃક્ષ હૈ સોઈ ❀ શોભા અગમ અપાર હૈ જોઈ
 નવ લાખ તારા કરૈ પ્રકાશા ❀ કોટિન કિરન જડા હૈ તારા

अर्धय राति दिवस ने मोती ॐ हंसा युगै अहुत सुख होती
चन्द्र सूरज ज्योती जस होध ॐ अलहल अलहल करत हैं सोध
अभी रस लरा तहा हैं नीके ॐ युग् मुणी जनत है लुके
अनहद नाद होत जनकारा ॐ अहुत शण्ड पृजे तुम सारा
कवन शण्ड कहां से आवय ॐ कवन शण्ड वह राग कहावय
एव एव प्राणु के जनो ॐ अंतःकरन मन सुरता मानो
यह सभ सोधि लेव ने ताहीं ॐ तथ तुम ध्यान धरो धरमाहीं
भोक्ष का साधन यही कहावा ॐ आवा गमन अंत होय नवा
ॐ दोहा ॐ

ऐसा ज्ञान सुना पुनि ॥ ध्यान ऋषी पुनि सोय ।

योगलत के चरन में ॥ शीश नभाये होय ॥ १६६

—: चौपाई :—

ध्यान मुनी जिनय ने सारा ॐ प्रेम अहुत कीन अनुसार
स्वामी योगलत पुनि सोध ॐ महर लोक देव से। नेध
देव मुनि ने ये सभ आरी ॐ अपने धाम विदा के सारी
योगलत कहा ने ज्ञाना ॐ ध्यान मुनि पालन में आना
आगे नय भोक्ष तो पावा ॐ ध्यान मुनि का प्रसंग भोगावा
॥ इति श्री ध्यान मुनि का प्रसंग समाप्त ॥

ॐ राज बपाल का प्रसंग ॐ

—: चौपाई :—

अन्य बपाल बोध में ताहीं ॐ रजितन कहा हुतो से वाहीं
संसार में अहुत मनुष्य होय नध ॐ दिनको भारि यमपुरि में लाध
तथ यम हुत नृत लोकहि आये ॐ पवन रूप धारन कीये नये
सभ एवो के अन्दर प्रवेशी ॐ लरी जिमारी नय पुनि नेशी
काम क्रोध लोभ अहु होध ॐ भद राग दोष अहु नेध
मानस और सारीरक जनहि ॐ दोनो राग हुआ से। मानहि
दोनो राग के द्वारषु सोध ॐ अहुत से एव भरन लगे दोध
मन दाय ने करे पुकारी ॐ साधन देखा त्रास ने लारी

जलन्धर देश में प्रगट होई ❀ मुनीन्द्र नाम धरन दिय जेह
वह देश में हिर हिर कर कर ❀ कीन उपदेश परिश्रम कर कर
❀ होहा ❀

भट उपदेश देते लये ॥ ओ पुनि आशिर्वादि ।

प्रल किये सुभी जे ॥ ह सनगुर जे आदि ॥ १६७

—: औपाध :—

तहां डे राज बपालै होई ❀ साहज पधारे रात्रीम सोई
राज महल डे आरो पालु ❀ पहरा लाग रहा पुनि तालु
सथ दरवान् भन्द होय गयउ ❀ स्वामी तहां आवत सो लयउ
साहज कहा दरवानी पाही ❀ द्वार जोलि देव तुम आही
कोई दरवान् जोला नाही ❀ साहज ऐक लीला किया ताही
सतगुर तोला पर पुनि देभा ❀ ताला टुटि गया पुनि पेभा
तपहि केवाड आपय जुलि नई ❀ यह प्रभाव सथ देभा आई
सथ सिपाहियो बरनन भाही ❀ परै सथ भिनय करै वाही
आपन लल छभा सो भांगी ❀ प्रेम जनि भैठे तहां त्यागी

❀ होहा ❀

दुसर तरई में पुनि ॥ सूरज उदय जे जन ।

ऐक प्रतिहार जय कर ॥ राज से कहा भान ॥ १६८

—: औपाध :—

तभ नृपत साहज डे सोई ❀ राज सलम पुलायेव होई
ऐक साधारणु जे ह आसन ❀ भैठक दीन राज का सासन
तभ बपाल पूछा पहियाना ❀ स्वामी मुनिन्द्र कहा भट भाना
राज कहा संत सुनि लेहू ❀ आप का परियय भहु भट येहू
देजे भिना हम ना भानू ❀ स्वामी कहा सत्य यह भानू
श्रीहो प्रेम्ही सिद्धिक सोई ❀ राज महल सोना का होई
भोती नवाहर हीरा लाला ❀ सथ रतनो से लरिगा शाला
यह आश्चर्य देणि सथ कोई ❀ सनगुर पगे परे पुनि सोई
राज आपन रानीन पुलवाह ❀ सथ पुनो डे पुनि हंकराई

રાજ કુટુંબ સખ આનન્દ માહી ❁ હીરા રતન ભરા સખ આહી
પુજન બન્દન સખ ક્રિયા સોઈ ❁ ગુરુ ઉપદેશ બિનય ક્રિયા વોઈ
બહુત પ્રેમ દેખા જખ સ્વામી ❁ બિધી વત ઉપદેશ કીન સોનામી

❁ દોહા ❁

નિર્ગુન બ્રહ્મ કી ભક્તિ પુનિ ॥ સખડો કહા સમુઝાઈ ।

સત્ય નામ કો રટન કરો ॥ ઉચ ચરિત્ર પુનિ ગાય ॥ ૧૬૯

—: ચૌપાઈ :—

યહ સખ કામ પૂરન જખ ભયગી ❁ સુવર્ણ મહલ અદ્ભુત હોય ગયગી
મોતી હીરા જો બહુત જવાહર ❁ સખ કહાં ગયા બના ના કાહર
રાજ કુટુંબ સખ અચરજ ભયગી ❁ પુછેવ સાહબ સે પુનિ ગયગી
તખ સાહબ રાજ સે કહાં ❁ સખ માયા તુમ દેખો યહાં
યહ માયા સખ છડ ભંગુરા ❁ ઈસમે જલો ના તુમ સુરા
રાજ સત્તા માયા મદ જહી ❁ સંત ગરીબ અપમાન હોય તાહી
સંત ગરીબ દુઃખી જો દેખી ❁ ઉનકી સેવા કરો મન પેખી
નીતીસ પ્રભ કો તુમ પાલો ❁ મમ ઉપદેશ હૃદય મેં ઝાલો
સત્ય પુરુષ કા ધ્યાન કરાહી ❁ તુમરો આતમ સો તરી જહી
માયા મોહ રાજ પુનિ મદ મેં ❁ તુમ કુલે ચે ભાન ન દિલ મેં
તુમહે ભાન મેં લાવન સોઈ ❁ હીરા જવાહર પ્રગટ કીયા હોઈ
સાંચા જ્ઞાન હુવા જખ તોહી ❁ માયા અદિષ્ટ હુવા પુનિ વોહી
યહ મુની સતગુરુ કી જો બાની ❁ કરત બીનય બ્યતિ બહુ જની

❁ દોહા ❁

રાવ બૂપાલ તે પુનિ ॥ રાજ કુટુંબ સમેત ।

યોગ છત કળીર કે ॥ ચરન કમલ રજ લેત ॥ ૧૭૦

—: ચૌપાઈ :—

હાય જોડિ બિબેક કી બાની ❁ બૂપાલ કહા મુનો પ્રભુ જ્ઞાની
માયા એસે ઈરા બનાઈ ❁ મન વહ દેખ હર્ષીત હોય જહી
એના બેદ કહો પ્રભુ ગાઈ ❁ આપ હમાર આતમ મુખ આઈ
સ્વામી કળીર હેં યોગજીતે ❁ પ્રમ્ત મુનત બનવ મુખ રીતે

ઉત્તર માહિં કહા પુનિ સોઈ ❀ રાજન સુનો યહ માયા બડ હોઈ
મૃગ જલ સમ તે જનો ઝુઠી ❀ નહિ છુટત જસ કર કપિ મુઠી
યહ શરીર સે જીવ ચલિ જૈ હૈ ❀ યહ સખ કોઈ જનત તે જૈ હૈ
પાંચ તત્વ કે પીજરા માહી ❀ તામા બસ્તુ દુસર કા આહી
લોભ આદિ કે કારણ જનો ❀ ઉઠ્ય લહર ઘટ બીતર માનો
જલ મેઘ એકો નહિ સોઈ ❀ ખૂડે અનન્ત જીવ પુનિ હોઈ
કોઈ સમય યહ તન ચલિ જઈ ❀ મન અરૂ જીવ તત્વ ઉડિ ગાઈ
અનેક પ્રકાર માયા કા રૂપા ❀ રાજ મહલ મેં ભરા અનૂપા

❀ દોહા ❀

વો સખ છુટિ જાયગે ॥ એક છડ મેં સો જોય ।

સંગ કહુ ન જાયગે ॥ સમુઝિ સયાને લોય ॥ ૧૭૧

—: ચોપાઈ :—

લાખોં કા જીવન ચલ જઈ ❀ ઉસકો કોઈ રોક ના પાઈ
યહ તન જાય બિપિન મા સોવા ❀ તહાં કોઈ આવત ના જોવા
મટી પત્થર જંગલ કે માહી ❀ યહ તન જાય જો સયન કરાહી
પાંચ બર્ષ દશ પન્દર જતા ❀ બીસ પચ્ચીસ બર્ષ તે આતા
પચાસ બર્ષ પવના સો જનો ❀ સૌ તે બર્ષ બિરલા કોઈ માનો
એક દિન મરના અહૈ જરૂરી ❀ તુમ સખ દેખે નયન તે ભૂરી
બડે રોક જો હૈ મહારાજ ❀ સખ કોઈ છોડિ ગયે હૈ તાજ
ગુણ ગૌરવ રૂપ મેં આગર ❀ રાનીન ગઈ બુદ્ધિ મેં સાગર
બેદ શાસ્ત્ર જો પઢૈ કુરાના ❀ વો સખ કહાં ગયે ના જાના
જો અભિમાની બડે ગુમાની ❀ ઉડિ ગે ધુર મિલૌ સો જાની
ચન્દ્ર સૂરજ તારા ગણ સોઈ ❀ કોઈ એક સમય જાયગે હોઈ

❀ દોહા ❀

પૃથ્વી જલ પાવક પુનિ ॥ ઔર સમીર સો જાન ।

અપને સમય પર જાયગે ॥ રહે ના એક નિસાન ॥ ૧૭૨

—: ચોપાઈ :—

સત્ય એક કબહી ના જાહી ❀ વહ સિદ્ધાન્ત અચલ કહાહી
સંત ભક્ત જગ મેં બહુ સોઈ ❀ સત્ય રૂપ જનત હૈ વોઈ

૧ બહુત ૨ ભાગિ જાય

સત્ય મહિં અસ પ્રેમ તુમ રાખો ❀ નૃપ તુમ સુનો કુટુંબ સખ આખો
 સત્ય વહી સત્ય નામ કહાહી ❀ યહ નામ પ્રથમ કા આહી
 સત્ય પુરૂષ બ્રહ્મ પુનિ જોઈ ❀ સત્ય નામ ઉનહી કા હોઈ
 કોઈ દેવ કા યહ નહિં નામા ❀ પ્રથમ અનાદિ જનો જમા
 સત્ય નામ કોઈ ના રાખા ❀ સ્વયમ પ્રથમ આપહિ આખા
 યહ નામ કે ' જગ પ્રભાવા ❀ જપત પાપ મળ જાય 'પરાવા'
 સત્ય નામ સુમિરન સો કરહી ❀ સખહી 'નામ' ઉસી મા ભરહી
 'કરી' કે જશ પગ કે માહી ❀ સખ કર પગ અન્દર હોય જહી
 એસે તુમ શત્ય નામહિ જનો' ❀ તુંમરે આતમ કા કલ્યાનો
 સત્યહિ લેવ સત્ય જો દેના ❀ સખ બેવોહાર સત્ય મે' જના
 ❀ દોહો ❀

યહી તુમહાર સગા હૈ ॥ સુખ શાન્તી દેવ ।
 સત્ય નામ કો જાપ કરો ॥ કાલ ખુદ ન લેવ ॥ ૧૭૩

—: ચૌપાઈ :—

જેસે કામી' કે દિલ માંહી ❀ કામ ખાસના હરદમ તાહી
 ગાય બાછડા કી જમ હૈ પ્રીતી ❀ એસે નામ મે' રાખો રીતી
 બાહર ગાય ચરન કો જાઈ ❀ બાછડમ પ્રેમ મન મા રહા જાઈ
 જિનકે મન નામ પગ પ્રેમા ❀ એસે દિલ મે' રાખો નેમા
 પુરંધન જલ બિન જસ મુખિ જાઈ ❀ ભક્ત નામ બિન તેસે ગાઈ
 કાયા નગર ખસ્તી બહુ હોઈ ❀ વહી નગર પ્રવેશો સોઈ
 સાગ શબ્દ કા દાલ કરાહી ❀ બડી મુઘ્ય હોત તદાં આહી
 પાંચ પચ્ચીસ કૃગે જસ આઈ ❀ મન રાજ કો પકડો જાઈ
 શબ્દ મુરત કા એક થર લાવો ❀ મન વિશયન સે કેરિ રડાવો
 કામ કોથ કી તાકત જની ❀ બડા કાલ કો કેરિ હરાની

❀ દોહા ❀

મુગતી પવન ઉલટાય કે ॥ સીંધા થર કે માદિ ।
 ત્રિકુટી મદલ ગગ જાય કગ ॥ આગે ચલો જો તારિ ॥ ૧૭૪

૧ ભાગિ જાય ૨ હાથી

—: ચોપાઈ :—

સોહં સોહં ઉઠ્ય અવાળ કી તુમ જો જીવ વોહી દરવાળ
 હૈ બડી બાત સતગુરુ દર્શાઈ કી યુગ અનન્ત બલે થે આઈ
 અર્ધ ઉર્ધ પર તાલા લાગા કી કોઈ ખોલેગે ગુરુ સુલાગા
 સોઈ અમીરસ પીયે અઘાઈ કી સત્ય નામ ઉન મહિમા પાઈ
 વહી જગત મેં બડા કહાઈ કી સંત કહો ચહે ભગત કહિ ગાઈ
 સ્વામી મુનીન્દ્ર કહા અસ તાહી કી માગા બિદા જીન કો આહી
 યહ કહિ હોગે અન્તર ધ્યાના કી ભૂપાલ રાજ મંત્ર મેં દુઃખ માના
 સાહબ ચલે ગયે પુનિ સોઈ કી ભૂપાલ રાવ ચિન્તા મેં હોઈ
 ॥ ઇતિ શ્રી ભૂપાલ રાજ કા પ્રસંગ સમાપ્ત ॥

કી હુષ્ટમ નકષી કા વૃતાન્ત

કી દોહા

પુરમન યુગ તે એક હુઆ ॥ બહુત બડા સો માન ॥
 લાખ પચાસ વર્ષ પુનિ ॥ આયુષ યુગ કા જીન ॥ ૧૭૫

—: ચોપાઈ :—

પુરમન યુગ કે અન્દર મારી કી અમર ધામ સે સતગુરુ આહી
 સાહબ કળીર કા જો નામા કી જાની પુરૂષ આયે જીવ કામા
 સાત લાખ જીવ કીન કલ્યાના કી પીછે પતાલ પહુચે મુખ માના
 જલરંગ પાસ તે પુનિ જઈ કી જલરંગ પુરૂષ કા અંસ કહાઈ
 જલરંગ કી સત્તા બડ જીના કી ઉત્તર હુકમ જીવ પર માના
 જલરંગ આજા બિન પુનિ કોઈ કી જીવ મુક્તાય સકે ના વોઈ
 તખ જલરંગ જાની સે ભાખા કી આજા હમાર ઉઠાય તુમ રાખા
 હમરે હુકમ બિના તુમ સોઈ કી જીવો મોક્ષ કરો કસ જોઈ
 યહ અહંકારી ભાવ સો જીના કી જલરંગ કહેજી બડા અભિગાના
 જાની તખ પ્રસંગ એક કહેજી કી જલરંગ સુનો બાત એક નયેજી

કી દોહા

એક હુષ્ટમ નામ પક્ષી હૈ ॥ તે સતગુરુ કા હંસ ॥
 ઉસને હમકો કહા પુનિ ॥ અનન્ત યુગન પ્રસંગ ॥ ૧૭૬

—: ચૌપાઈ :—

વહ પક્ષી તેજો મય જનો ❀ અનન્ત યુગન ઉત આગે માનો
 કુષ્ટમ પક્ષી કા સુના બખાના ❀ જલરંગ કહેજી ચલો તહાં જના
 દોનો શબ્દ બિમાન કે માહી ❀ પહુચે નિરંતર દિપ રહાહી
 [કુષ્ટમ ઋષી કે આશ્રમ તાહી ❀ દ્વારપાલ ખડે પુનિ આહી
 કુષ્ટમ ઋષી ધ્યાન મેં જના ❀ દોનો પુરૂષ આયે હે માના
 ધ્યાન સમાધી ઋષી ઉતારા ❀ દ્વારપાલ ખખર દિન સારા
 કુષ્ટમ ઋષી બાહર સો આયે ❀ જ્ઞાની પુરૂષ કે ચરન લપટાયે
 જલરંગ કો પ્રણામ પુનિ કીન્હા ❀ અન્તા પુર લે ગયે પ્રબીન્હા
 એક રતન જડિત સિંહાસન ❀ બીરાજમાન શ્રીન જ્ઞાનીક તેઆસન
 એક સાધારન આસન માહી ❀ જલરંગ કો બેઠાયો તાહી
 ❀ દોહા ❀

બોઠસ પ્રકાર પૂજા કિયા ॥ જ્ઞાની પુરૂષ કા સોય ।

બિબેક મય બાની સે ॥ કીન પ્રાર્થના હોય ॥ ૧૭૭

—: ચૌપાઈ :—

બિનય સે કહા તુમ અન્તર યામી ❀ અનન્ત કોટિ બ્રહ્માન્ડ કે સ્વામી
 આપે સત્ય બ્રહ્મ હે સોઈ ❀ વોહી રૂપ સે યહ રૂપ ને હોઈ
 જીવન કાજ ફીરો ચહુ ઓરા ❀ ધન્ય શક્તિ હે સાદબ તોરા
 આપહિ પુરૂષ એકાદિ હોઈ ❀ બેદ રાખે કલ્યાન ન વોઈ
 હે પ્રભુ પ્રથમ મમ ને સોઈ ❀ આપ કા બચન માના ન હોઈ
 ઇસ કારણુ યહ પક્ષી રૂપા ❀ હમકો મિસા થેહી સ્વરૂપા
 આપે કા ઉપદેશ વિશ્વાસા ❀ તબ સે યહ પ્રભાવ મમ આસા
 તેજ પ્રકાશ ને કુછ આહી ❀ આપ કી કૃપા હે હમ પાહી
 હે પ્રભુ હમકો યહ વર દીજે ❀ જન્મ જન્મ તવ પદ રજ કીજે
 ❀ દોહા ❀

જ્ઞાની પુરૂષ કા પુનિ ॥ કુષ્ટમ કીન બખાન ।

જલરંગ જી યહ જન કર ॥ કરે બિચાર બહુ માન ॥ ૧૭૮

—: ચોપાઈ :—

તથ જલરંગ જનેવ પુનિ સોઈ ❁ જ્ઞાની પુરુષ ઇશ્વર હે જોઈ
ઇનકર મહાન શક્તિ તે આહી ❁ હમ ના જના થા જો તાહી
જો અલાવ હમ સે હોય જઈ ❁ યહ મમ ભૂલ ભઈ જો આઈ
આપન ભૂલ જો માફી માગન ❁ જલરંગ ખડે હુયે મદ ત્યાગન
જલરંગ કહા જ્ઞાની સે જો તાહી ❁ તુમહી પુરુષ બ્રહ્મ જો આહી
આપ કા પ્રભાવ હમ ના જના ❁ જો અપ શબ્દ કહા અભિમાના
ક્ષમે અપરાધ મોર પ્રભુ રાયા ❁ હમરે ચિત જો અન્તર આયા
અસ કહી ચરન ખડે અકુલાઈ ❁ જ્ઞાની પુરુષ સો લીન ઉઠાઈ
જ્ઞાની કહા જલરંગ કે પાહી ❁ સત્તા જીવો મેં આવય તાહી
વહ જીવ આપન રૂંઝ સો ભુલી ❁ અધરમ પથ પર ચલે પ્રતિકુલી

❁ દોહા ❁

યહ માયા સત્તા ખડી ॥ જીવો કો દુઃખ દેય ।

સખકો ભૂલ ખવાય કર ॥ પાપ ના આપે લેય ॥ ૧૭૯

—: ચોપાઈ :—

જલરંગ જ્ઞાની પુરુષ સે તાહી ❁ લીન ઉપદેશ તે જાનો વાહી
હાથ જોડી કીન્હ પ્રણામ ❁ જ્ઞાન મુનન કી ઇચ્છા જમા
યોગ જીત જ્ઞાની તથ ભાખા ❁ જીવ કે ઉપર પુરુષ એક રાખા
અક્ષર અધીદેવ હે તાહી ❁ ઉસી કો ચૈતન દેવ કહાહી
જીવ તૈજસ હે પુનિ નામ ❁ શરીર માર્હિ કિયે બિશ્રામા
અધીયગ્ન તે ઉપર જાનો ❁ નિઃક્ષર બ્રહ્મ તાહિ પહિયાનો
વહી સ્વરૂપ મમ સો આહી ❁ સ્વામી કળીર કહા જો તાહી
મમ સ્વરૂપ સખ ઘટ માર્હી ❁ મુમિરે તાર્હિ મોક્ષ હો જાહી
નિકલી જીવ શરીર સે જોઈ ❁ મમ મુમિરન કરે જો કોઈ
મોક્ષ હોય ઉનકો તતસારા ❁ જો મમ રૂપ હૃદય મેં ધારા
અધીયગ્ન તે નિઃક્ષર સોઈ ❁ વહી રૂપ મમ જાનો હોઈ
મન કર્મ જનન સે હે જોડો ❁ શુભ કર્મ કરિ અર્પો ફલ મોકો

ૐ દોહા ૐ

કર્મ શુભા શુભ જો પુનિ ॥ ત્યાગ કીન રૂવ સોય ।

મમ અર્પન વહ કર્મ પુનિ ॥ કર્મ દાગ ન હોય ॥ ૧૮૦

—: ચૌપાઈ :—

મન ઈન્દ્રી દો રોડ કર જોઈ ૐ કરે અભ્યાસ એકાન્ત મા સોઈ
 દસથે મહલ પર ચિત ઠહરાઈ ૐ રૂપ જની વહ ધ્યાન લગાઈ
 'વોહી પુરૂષ જો હૈ બિદેહી ૐ ગગન મંડલ મેં બેઠા તેહી
 સુરતા જોય તહાં સો લાગી ૐ તેઈ સંત જો હૈ બ્રહ્મ રાગી
 વહ પુરૂષ જીવ સે ત્યારા ૐ જીવ વહ જની મોક્ષ પદ ધારા
 દશ લોક જો ઉપર આહી ૐ દશઈ લોક નીચે હૈ તાહી
 'યહ સખ નાસ માન તુમ જનો ૐ એકિસવાંલોઃ અબિનાસી માનો
 ઉત્પતિ પ્રલય હોય બિનાસા ૐ પાંચ તત્વ કા એહી તમાશા
 હજારો યુગ ખીત સો ગયજી ૐ ગિનતી કરિ પાર ન રહેજી
 હજાર વાર ચારો યુગ જઈ ૐ બ્રહ્મા કા એક દિન કહાઈ
 અપને દોનો સે નીચે આઈ ૐ બ્રહ્મા નીરંજન અંશ કહાઈ
 નીરંજન આદિ શક્તિ હૈ તાહી ૐ બ્રહ્મા વિષ્ણુ મહેશ તે આહી
 એ પાચો મિલ રચના કીન્દા ૐ કચ્ચા રંગ સુ જીવહિ દીન્દા
 સતરહ અંશ હમ તુમ આહી ૐ પન્દર અંશ રચના ના લાહી

ૐ દોહા ૐ

ઉતની સમય જો પુનિ ॥ રાત બ્રહ્મા કા માન ।

બહુત લાંબા સમય હૈ ॥ ત્રિકાલ દર્શી જન ॥ ૧૮૧

—: ચૌપાઈ :—

બ્રહ્મા કા દિવસ હોય સોઈ ૐ તમે જન્મત રચના બા જોઈ
 બ્રહ્મા કા રાત્રી પર જઈ ૐ તબહી લય દોત દે આઈ
 કિર સખેર બ્રહ્મા કા જનો ૐ સૃષ્ટી કા આરંભ સો માનો
 પુનઃ પુન યહી બાંતિ પ્રસંગા ૐ ઉત્પતિ પ્રલય દોત દે રંગા
 સખ ચરાચર નાસ દોઈ જઈ ૐ અબિનાશી પુરૂષ નાશ નદિ પાઈ
 મન ઈન્દ્રી મેં દે અગોચર ૐ ઉનકો જનિ જીવ સચરાચર
 વહ બવસાગર કબી ન આઈ ૐ તીનો તાપ વહાં ન જઈ
 સુકલ કૃષ્ણા પક્ષ બખાની ૐ દો માર્ગ યહ જન દે જાની

છે માસ ઉત્તરાયણ^૧ માહી ❀ જ્યોતિ દિવસ અનેરા બહી
જોગી બડા આત્મ કા જાની ❀ યહ સમય જો દેહ હૈરાની
સો મોક્ષ વહ જાત હૈ તાહી ❀ ઉંચા માર્ગ યહ જાનો આહી

❀ દોહા ❀

દુસર ગતી મેં કહો મેં ॥ છે માસ કા જાન ।

દક્ષિણાયન^૨ કૃષ્ણ પક્ષ મેં ॥ રાત અધેરા માન ॥ ૧૮૨

—: ચોપાઈ :—

યહ મેં મરન પાવય જો કોઈ ❀ પુનર જન્મ આવય જો સોઈ
જો અભ્યાસ યહ પુનિ કીન્હા ❀ યોગી તેહ અમર હોય લીન્હા
પર્મ તત્વ નિઃકર સોઈ ❀ સાર શબ્દ સતપુરુષ જો હોઈ
યહ જો જ્ઞાન ધ્યાન સે જાના ❀ ઉનકે લિયે યહ જ્ઞાન ન માના
ઉત્તરાયણ દક્ષિણાયન ન તાહી ❀ સુકલ કૃષ્ણ પાપ ન આહી
વો સન્ન જળ જહાં તન ત્યાગા ❀ તહાં વો જાંચ મોક્ષ મેં લાગા
નામ બ્રહ્મ કા જાનો તાહી ❀ સત્ય ઐ સોજહ રામ કહાહી
સત્ય ઐ કોઈ સોજહ સોઈ ❀ કોઈ રામ કહત હૈ જોઈ
યહ નામ જપન કી રીતી ❀ ગુરુ સે જાનિ કરૈ પ્રતીતી
સોહ સખ સે બડા બખાની ❀ યહ નામ પ્રધાન સો જાની
જિસકો જૈસા ગુરુ લખાવા ❀ વૈસે નામ જપા સો લાવા
ચારિ નામ કીન ઉચારા ❀ ચારો મહત્વ ભરા હૈ સારા

❀ દોહા ❀

સત્ય નામ કા અર્થ હૈ ॥ કલ્પી નાસ ના હોય ।

સોહ કા અર્થ બ્રહ્મ જો ॥ સચ્ચિદાનંદ ચેતન જોય ॥ ૧૮૩

—: ચોપાઈ :—

સુધ્ધ ચેતન હમહી કહવાઈ ❀ સુસુમ બેદ મેં મમ યહ ગાઈ
અમિતી બ્રહ્મ ઓમિતદં સર્ખા ❀ આગિમ પદ યહ બ્રહ્મ હૈ જખા
આગિમ યહ સખ મેં સો જાનો ❀ ઔર બિશેશ યહ અર્થ તે માનો
ઐ મેં સોહમ્ જાંચ સમાના ❀ શ્વાસ મેં સોહ હૈ તૈ જાના

સોહં મેં હંગ જો હૈ કારક ❀ લય હોને સે હૈ અનુસ્વારક
 લય હોને સે વો બાકી રહાઈ ❀ હંસ મેં સે હંકાર ચલ જઈ
 અનુસ્વર કો છોડિ સંધી જના ❀ સંધીકૃત હોય પુનિ માના
 ઐ શબ્દ તાર્હી તે માનો ❀ દોનો શબ્દ બરાબર જનો
 રામ ત્રીન અક્ષર સે વાહી ❀ ર અ મ ત્રીન અક્ષર તે તાર્હી
 અ-મ દો અક્ષર હૈ જોઈ ❀ સંધી કરન કહા હૈ સોઈ

❀ દોહા ❀

ઐ શબ્દ જો પુનિ ચહા ॥ રામ અર્થ ચહ માન ।
 રામ શબ્દ તે ઐ હૈ ॥ ચહ બાંતી સે જન ॥ ૧૮૪

—: ચૌપાઈ :—

રામ શબ્દ અર્થ હૈ સોઈ ❀ સખ મેં રમન કરત હૈ જોઈ
 રમા રામ ચીતન કો જનો ❀ બુદ્ધ કહત હૈ ચહી કો માનો
 સત્ય સોહં ઉમ્ રામ જો હુઆ ❀ ચાર શબ્દ જનો તુમ સુઆ
 એક ભાવ ચારો એક જનો ❀ દુસર ભાવ સોહં બડા માનો
 આપો આપ સોહં શબ્દ હોઈ ❀ જીભ ઇન્દ્રિય ચક્ષત ન કોઈ
 રામ ઐ ઉચારન માર્હી ❀ જીભ ઇન્દ્રિય કી મદત હૈ તાર્હી
 સ્વયમ શબ્દ જો કરે પ્રકાશા ❀ સોઈ શબ્દ બડ જોનો તાસા
 એસા જ્ઞાન મુના જળ દોઈ ❀ દોરકર ચરણ બડે પુનિ સોઈ
 બારંબાર બીનય બહુ લાઈ ❀ દોનો પુરૂષ અદ્રીષ્ટ હોય જઈ
 ॥ ઇતિ શ્રી કુષ્ટ ઋષી કા પ્રસંગ સમાપ્ત ॥

॥ લયામન યુગ સાદબ કા શુભ લીલા ॥

❀ ધ્યાન મુનિ કા પ્રસંગ ❀

❀ દોહા ❀

અમ્ભૂ સાગર ગ્રન્થ મેં ॥ લયામન યુગ તે જન ।
 કયા લિખા તેહિ મધ્ય મેં ॥ ધનુષ્ય મુનિ સો માન ॥ ૧૮૫

—: ચૌપાઈ :—

લયામન યુગ કી આયુષ્ય સોઈ ❀ દશ લાખ વર્ષ કહત હૈ જોઈ

૧ વિદ્વાન ૨ એક યુગકા નામ

भारह सो वर्ष धनुष्य का ज्वन ॐ लयामन युग का यह प्रभाव
 यौसठ युग में यह युग जनो ॐ नाम लयामन युग पहिल्यानो
 साढण कपीर यह युग में आये ॐ ज्ञानी पुरुष ते नाम धराये
 धनुष्य मुनि के आश्रम भाई ॐ ज्ञानी पुरुष पधारै ताई
 ओं पण्डित आसन पर सोई ॐ कीन गिराज ज्ञानी के होई
 ध्रुप दीप से पूजन कीन्हा ॐ भडी लाग्य आपन कहि दीन्हा
 ज्ञानी पुरुष कहा मुनि पाई ॐ धर्म पिपय कस जनत ताई
 धनुष्य मुनि तज उत्तर दीन्हा ॐ हं योग किया समाधी कीन्हा
 बार भास तक भर्मा भाई ॐ अग्नि ताप लेव सो जहाँ
 ॐ दोहा ॐ

बार भास वर्षादि में ॥ मेधा उभर सोय ।

बार भास ठन्डी में ॥ जल सयन जे होय ॥ १८६

—: चौपाई:—

हं योग ध्यान तप काइ ॐ बहुत वर्ष से सभ देखन हाइ
 हमरे आगल भाईन्ड ऋषी सोई ॐ जन्म लीन भरै पुनि होई
 यह सभ किया करन में सारे ॐ हमको है बहुत लाल ते हारे
 धनुष्य मुनि का मुनि यह जानी ॐ ज्ञानी पुरुष कहेजि सहीदानी
 काल पुरुष से कहा तक आंथा ॐ कोई दिन काल पड़ोगा सांथा
 यह किया से मोक्ष है नाहीं ॐ प्रलक्ष्म सो जनत नाहीं
 अभन्ड मोक्ष प्राप्त जे होई ॐ सौतन प्रलक्ष्म धर बीतर जेई
 सत पुरुष प्रलक्ष्म जे आहीं ॐ सत्य लोक न्यारा पद ताई
 धनुष्य मुनी ज्ञानी से लाषा ॐ योग तप जन्डन करी राषा
 तुमही सत्य लोक ठहराई ॐ सौतन प्रलक्ष्म ज्ञान जतलाई
 ॐ दोहा ॐ

सत्य सिद्धान्त जे आप का ॥ तो भम देश देखाव ।

तव प्रतीत होत पुनि ॥ सत्य कहत तुम लाव ॥ १८७

—: चौपाई:—

ज्ञानी पुरुष साढण है जेई ॐ धनुष्य मुनि के आत्म सोई

લે ઉધ્ધૌ લોક ગમન સો કીન્હા ❀ સત્ય લોક પહુચે જખ લીન્હા
દિવ્ય ચક્રુ પ્રાપ્ત બા સોઈ ❀ ધનુષ્ય મુની કે આતમ જોઈ
સત્ય લોક કા દેખ પ્રભાવા ❀ ધનુષ્ય મુની કે નિશ્ચય આવા
બહુ આનન્દ બર્ણી ન જઈ ❀ એક મુખ કસ બે કરો બડાઈ
મુનિ છ કહા રહબ હમ ચેહી ❀ અખ ભવસાગર જવ ના કેહી
જ્ઞાની પુરૂષ સમજાયેવ જોઈ ❀ આતમ કે લે આયે સોઈ
પ્રથમ શરીર મેં કીન્હ પ્રવેશા ❀ ધનુષ્ય મુની કા આતમ એશા
તખ મુની બિનય બહુત સો કીન્હા ❀ સ્વરૂપ જ્ઞાનકો હમ નહિ ચીન્હા
આપ દયા કરિ મોહિ સમુજાઓ ❀ મૂલ તત્વો કા જ્ઞાન બતાઓ

❀ દોહા ❀

જોગજીત જ્ઞાની પુરૂષ ॥ સ્વામી કૃષ્ણર કે પાસ ।

ધનુષ્ય મુની બિનય કીન ॥ વીવેક બાની આસ ॥ ૧૮૮

—: ચોપાઈ :—

નામ બડા સખ સે કે હોઈ ❀ ધ્યાન બડા કહો પુનિ જોઈ
હે પ્રભુ આપહિ સખ કુછ જનો ❀ તુમહી આદિ બ્રહ્મ મેં માનો
મેં સો દાસ આપ કા હોઈ ❀ દયા કરિ જ્ઞાન કહો સખ જોઈ
ઉત્તમ પ્રશ્ન મુના પુનિ તેહી ❀ જોગજીત પ્રસન્ન લે વેહી
કહત લે અમૃત સમ બાની ❀ મુનિ સખ મુનો એક ચિતલાની
ઓંકાર સોહમ જો હોઈ ❀ જોહમ' કોહમ માનો સોઈ
પોહમ આદિ સો બડ હોઈ ❀ સંત બડે જનત હે જોઈ
ચહ પાંચો કા નિર્ણય તાહી ❀ લિન્ન લિન્ન સમજાઓ વાહી
ઓંકાર કા અર્થ જો હોઈ ❀ પ્રાણ પરણો કા જનો સોઈ

❀ દોહા ❀

સોહમ કા જો અર્થ પુનિ ॥ મેં અવિનાશી જન ।

સત્ય પુરૂષ બ્રહ્મ તે ॥ વોહી રૂપ મમ માન ॥ ૧૮૯

—: ચોપાઈ :—

જોહમ રાખે અર્થ જો સોઈ ❀ દેખન સત્ય રૂપ હે વોઈ
મંગલ રૂપ સખ હે ડામા ❀ સખ સે ન્યારા બસા હે ધામા

કોડહમ અર્થ સુનો મન રાખી ક્રી મૈ હો કો યહ પ્રશ્ન હૈ સાખી
સખ તત્વ ઇન્દ્રિય મન તાહી ક્રી યહ મૈ હોને પુનિ તે નાહી
સખ સે બુદા મમ હૈ રૂપા ક્રી સોઈ કોડહમ જનો સ્વરૂપા
પોડહમ શબ્દ કા અર્થ બતાઈ ક્રી જૈસે સુત આલા મેં આઈ
દાના મેં પોહા હૈ સોઈ ક્રી સુતર દાના સમ્બન્ધ હૈ જોઈ
શરીર રૂપ દાના તુમ જનો ક્રી ચૈતન સોઈ સુત પહિયાનો
સન્નિદાનન્દ બ્રહ્મ હૈ સોઈ ક્રી સખ મેં પોહા હૈ પુનિ વોઈ
આદિ પોડહમ જનો તેઈ ક્રી અંત પોડહમ બડા હૈ વેઈ

ક્રી દોહા ક્રી

આદિ પ્રથમ ઉનહી સે ॥ હુઆ બ્રહ્માન્દ સખ ગાત ।

મધ્ય સખ કો પાલન કરૈ ॥ અંત મેં પુનિરહિ જત ॥ ૧૯૦

—: ચોપાઈ :—

દશવાં સોડહમ આદિ સો જના ક્રી દશવાં પોડહમ આદિ બખાના
દોનો નામ બડા હૈ સોઈ ક્રી ઘટ લીતર ભેદ ગુરૂ સે જોઈ
પોડહમ સોડહમ કા જો રૂપા ક્રી ઘટહિ માહિ જો બસા અનૂપા
સોઈ ભેદ જનિ જખ લીન્હા ક્રી અજપા જપ જપૈં મન દીના
નામ જપ વિધિ સર જનય ક્રી અજપા જપ રીત પહિયાનય
સખ આચરન પવિત્ર કરાઈ ક્રી ધ્યાન રૂપ મેં રહે સખ લાઈ
તખ યહ જીવ મોક્ષ હો નીકે ક્રી એહી ભાંતી સે જોઈ જોકે
ધ્યાન માર્ગ કહો બડ તાહી ક્રી ધનુષ્ય મુનિ સુનો ચિત લાહી
ધ્યાતા ધ્યાન ધીયે હૈ સારો ક્રી તીનો તત્વ નિશ્ચય કરી ધારો
ધ્યાતા આપહિ જીવ બખાના ક્રી ધ્યાન સોઈ મુરતા કો જનો

ક્રી દોહા ક્રી

ધીયે સોઈ બ્રહ્મ હૈ ॥ નિઃક્ષર કહિયે સોાય ।

યહ તીનો કો જનિ કર ॥ ધ્યાન હોત હૈ જોય ॥ ૧૯૧

—: ચોપાઈ :—

પ્રથમ આપન રૂપ જો હોસી ક્રી જીવ ચૈતન કહત હૈ જોસી
ધ્યાતા ચેહી જીવ હૈ જોસી ક્રી જીવ અસ્થાન રૂપ હૈ હોસી

છોટા બડા રૂપ કસ આસી ❀ જીવ કા કહો ગતી તે બસી
જીવ કી શક્તિ કયા હૈ તાસી ❀ જીવ કો કહત હૈ અવિનાસી
કયા અવસ્થા જીવ કા બાસી ❀ કેસે દુઃખ બે જમ કા નાસી
ધ્યાતા કા યહ રૂપ પ્રકારી ❀ ગુન અરૂ રૂપ અવસ્થા બાસી
ધ્યાન કા રૂપ કસ હૈ તાસી ❀ અન્તઃકરન સુરતા બે બસી
સુરતા કા અસ્માન રૂપરાશી ❀ છોટી બડી રૂપ હૈ કાશી
સુરતા કા શક્તિ બનાસી ❀ કયા કયા કામ કરે તે આસી
મતી કહો સુરતા કી ખાસી ❀ કેસે ગતી કરત હૈ નાસી

❀ દોહા ❀

તીસર ધીથે કા પુનિ ॥ બનિ લેવ તુમ તાકિ ।

ધીથે રૂપ બે સાંચ હૈ ॥ વોહી દેખિ તુમ આકિ ॥ ૧૯૨

—: ચોપાઈ :—

ચાર રૂપ ધ્યાન કા હૈ બકે ❀ પ્રથમ અસ્થુલ રૂપ હૈ તાકે
સાઢે તીન હાથ હૈ ચાકે ❀ નષ્ટ દેહ કહત હૈ બકે
દુસરે રૂપ સૂક્ષ્મ હૈ આકે ❀ અગુપ્ત રૂપ કહત હૈ વાકે
તીસર સ્વરૂપ કારન હૈ તાકે ❀ અર્ધ પરવર સમ બનો વાકે
મહા કારણ રૂપ હૈ કાકે ❀ અર્ધ મંસુર સમ બનો ગાકે
હંસ રૂપ પંચવા હૈ છાકે ❀ બહુત પારીક રૂપ હૈ નાકે
જ્ઞાન સહિત તુમ બનો બકે ❀ ગુન અવગુન બનત હૈ સાકે
યહાં સે રૂપ ચૌર ના તાકે ❀ ધ્યાની બની લેવ તુમ ધાકે
યહ રૂપ મે સુરતા બકે ❀ ધ્યાન કરો કામ હો જીવ કે
ધ્યાન કા બડા મહાતમ આકે ❀ મોક્ષ પદ મિલત હૈ બે બકે

❀ દોહા ❀

પાંચ પ્રકાર સ્વરૂપ હૈ ॥ સમુઝી સયાને લોચ ।

પાંચી કા ધ્યાન હોત હૈ ॥ સને સને પુનિ બેચ ॥ ૧૯૩

—: ચોપાઈ :—

યહ જ્ઞાન બખાનત હૈ તેતે ❀ બે કોઈ રહા વોહી બેતે
બાહર સગુન રૂપ મે તેતે ❀ દેવ દેવી બે પુનિ કેતે

ઋષી મુનિ સંત ગુરુ જાતે ❀ માતા પિતા પુજ્ય હે યાતે
 ચે સખ અસ્થુલ રૂપ મેં આતે ❀ બહુત ધ્યાન ઈનકે તે રાતે
 મૂર્તિ છબી પાપાણા જેતે તે ❀ ઈનકા ધ્યાન કરત હે જેતે
 દુસર રૂપ ને તાહિ કહાતે ❀ પાંચ તત્વ પ્રાણુ ને ગાતે
 કારણુ રૂપ શબ્દ હે જાતે ❀ વહી શબ્દ મેં રૂપ ને આતે
 મહા કારણુ રૂપ ને આતે ❀ સાર શબ્દ ધ્યાન મેં માતે
 હંસ રૂપ પંચવા હે તાતે ❀ ધ્યાની ધ્યાન દરે મન લાતે
 હંસ રૂપ ને ધ્યાન કરાતે ❀ યહ જીવ મોક્ષ પદ ને પાતે
 સત્ગુરુ શ્રીન બખાન ને પોતે ❀ ધનુષ્ય મુની આનન્દ ને જેતે
 કબીર સ્વામી હે જોગ જીતે ❀ ઈનકે ચરણ પડે મુનિ પ્રીતે
 અન્તર ધ્યાન ભયે સો જેતે ❀ સખ વિચાર શ્રીન મન પોતે

॥ ઇતિ શ્રી ધનુષ્ય મુનિકા પ્રસંગ સમાપ્ત ॥

॥ ગુપ્ત મુનિ કા પ્રસંગ ॥

❀ દોહા ❀

નન્દી નામ કા યુગ એક ॥ કરોડ બર્ષ આયુષ જાન ।

સત્ય પુરુષ કે આજ્ઞા સે ॥ જાની આયે માન ॥ ૧૯૪

—: ચૌપાઈ :—

બહુ સ્વરૂપ પ્રકાશ કહાઈ ❀ કોંચ દ્વિપ મેં ઉતરે આઈ
 સાહબ કબીર જ્ઞાની ને જાનો ❀ જીવન કાજ આયે જગ માનો
 દધી કા સમુદ્ર ને બડ આહી ❀ કૌચ દ્વીપ કો ઘેરે તાહી
 વહી દ્વીપ મા ગુપ્ત મુની જાનય ❀ બડા પવિત્ર ઉત્તરે પહિચાનય
 ગુફા મેં ભેઠી યોગ સમાધી ❀ શ્રીન બહુત વર્ષ તક સાધી
 જ્ઞાની કરત ઉપદેશ પ્રચારા ❀ પહુંચે આયતેહી આશ્રમ મઝારા
 વહી સમય મુની જી સોઈ ❀ લાગી સમાધી ભેઠે ને હોઈ
 જ્ઞાની પુરૂષ પ્રભાવ જતાવા ❀ મુની સમાધી તુરત છુટી જવા

❀ દોહા ❀

ગુપ્ત મુની જાગત હૂયે ॥ પૂછા સખ સો આત ।

સાહબ કબીર સો પુનિ ॥ નામ ધામ કહિ જાત ॥ ૧૯૫

—: ચોપાઈ :—

મુનિ કહા હે પ્રભુ સોઈ ❀ આપ કો સ્વરૂપ મિલા કહા હોઈ
બહુત બર્ષ તક યહાં હમ રહઈ ❀ એસાં રૂપ દેખા ન કબઈ
સત્સગર કહૈં મુને મુનિ રાઈ ❀ આપન ભેદ તુમહી સમજાઈ
હમ તો અમર લોક કે વાસી ❀ જહાં હે અનરે પુરૂષ અવિનાશી
તહાં ન કાલે વ્યાપે દુખ દુન્દા ❀ હસ તહાં બહુ કરે અનન્દા
અમી પુરૂષ તહાં આપે બિરાજે ❀ અનહદે બાજી બાજે છાજે
છવ કષ્ટ જખ દેખિ અપારા ❀ અયુષ દીન આયે સંસારા
તહાં બહુ છવ કાટિ ચમ કદા ❀ દેઓ ઉપદેશ મીટે દુખ દુન્દા
તબ હમ ચલે યહાં પેશુ ધારી ❀ જો ચેતો તો લેવ ઉમારી
❀ દોહો ❀

ગુપ્ત મુની તબ બિનય કરે ॥ જ્ઞાની પુરૂષ સે સોય ।
પુરૂષ દર્શ મોહિ કરાવો ॥ બાર બાર બલિ તોય ॥ ૧૬૬

—: ચોપાઈ :—

જ્ઞાની પુરૂષ કહા તબ સોઈ ❀ તુમ ત્યાર ચલો પુનિ હોઈ
ગુપ્ત મુની કે આતમ લીન્દા ❀ સત્ય લોક પચાના કીન્દા
ક્ષણ મેં પહુચ ગયે સો જાના ❀ પુરૂષ બ્રહ્મ કા દર્શન આના
બહુ આનન્દ દેખિ હપાને ❀ ગુપ્ત મુની કહા તો જાને
હમ અબ સંસાર ન જાઈ ❀ યહ આનન્દ હોરી ના કાઈ
તબ જ્ઞાની કહા મુનિ લેહુ ❀ નિજ પ્રભાવ બતાવા એહુ
તુમ તો સત્ય પુરૂષ જી તાહી ❀ ભક્તિ કીન અલી પુનિ તાહી
જહાં તક આયુષ તુમાર હોઈ ❀ તહાં તક જગત મેં રહો પુનિ સોઈ
બહુ જિજ્ઞાસુ કો ઉપદેશા ❀ કહો પ્રેમ સે મોક્ષ સાદેશા
યહ કહી ગુપ્ત મુની કે આત્મ ❀ લે આયે ભવસાગર ખાતમ
❀ દોહો ❀

ગુપ્ત મુની જો આય કર ॥ કીન શરીર પ્રવેશ ।
ભગત હોય સખ દેખાઈ ॥ જગ કા ઉલટા બેશ ॥ ૧૬૭

❀ दोहा ❀

गुप्त मुनी भोक्त भयो ॥ ज्ञानी पुरुष से सोय ।

शरीर ओ येतन का ॥ क्या समझ्य है जेय ॥ १८८

—: चौपाई :—

साहज कथीर ज्ञानी ए सोई ❀ मुनि यह शब्द दर्पित ले जेई
 भोक्ते अमृत भयन सोहाई ❀ जिसमें ज्ञान भरा अधिकाई
 शरीर इय ऐक क्षेत्र है ताहीं ❀ तामे भसा येतन ऐक आहीं
 वह येतन एव है नामा ❀ क्षेत्रज्ञ अक्षर नाम भजाना
 शरीर क्षेत्र के जनय सोई ❀ क्षेत्रज्ञ ज्ञान सहित एव होई
 गुप्त मुनि तुम 'जनो नीके ❀ क्षेत्रज्ञ इय रहे मैं एके
 स्वाभी कथीर कहा ले ज्ञाना ❀ क्षेत्रज्ञ इय से मैं हो जना
 क्षेत्र इय जुदा सभ ताहीं ❀ क्षेत्रज्ञ स्वरूप अलग है वाहीं
 ऐसा समझि जिनके दिलमाहीं ❀ सो पुरुष भउ ज्ञानी आहीं
 शरीर क्षेत्र में क्या है सोई ❀ निर्विकार येतनमें होई
 शरीर क्षेत्र से उत्पन्न क्या भयजि ❀ सो सभ निरूप्य कर के मैं कहजि

❀ दोहा ❀

क्षेत्रज्ञ से क्या होत है ॥ कैसे जना जय ।

ते सभ निरूप्य मैं करे ॥ साव धान मुन ताय ॥ १८९

—: चौपाई :—

भलीभद्र युग प्रथम मैं आई ❀ यही ज्ञान एवो समझाई
 कंकवत, अधासुर युग का नामा ❀ ऐही ज्ञान से दीन भिआमा
 स्वसंवेद में मैं यह लाभा ❀ गुप्त मुनी यह धर्म का साभा
 पांय महावत भउ है सोई ❀ इसै प्राणु भडा ले जेई
 पांय ज्ञान पाय्य कर्म जना ❀ अन्ताकरण पांय सो माना
 इनसे कर्म ले उत्पन्न होई ❀ शुभ अउ अशुभ जनो तुम होई
 ते क्षेत्र कहत हैं ताहीं ❀ शरीर इयमें सगहीं ले आहीं
 क्षेत्रज्ञ का मुनो ले लावा ❀ ज्ञान सहित येतन के गावा
 विषयन प्रती लाव न होई ❀ लाव अलाव जन्म मृतुन सोई
 शरीर सोण होईश न लावा ❀ यह सभ विषय जनि भिसरावा

ૐ દોહા ૐ

ઉદાશીન સે જો રહે ॥ ધન સ્ત્રી પુત્ર માર્હિ ।
પ્રિયા બસ્તુ જો ન મિલે ॥ તો દુઃખ હોય ન તાર્હિ ॥ ૨૦૦

—: ચૌપાઈ :—

મમ ભક્તિ નિશબાશર કર્હી ૐ હૈ જિસ્વાસ કબહૂં ના ચલહી
કરે અભ્યાસ એકાન્ત મેં સોઈ ૐ ધ્યાન કરે મમ રૂપ કા જોઈ
ઘટ ભીતર જો પુરૂષ બિરાજે ૐ વહી રૂપ હમ જો હો આજે
લોક પ્રિયા ધનકો ન લાગે ૐ ત્યાગ ભાવ મન મા અતુરાગે
અધ્યાતમ જ્ઞાન પ્રિયા તે સોઈ ૐ પરમારથ પર ભાવ જો હોઈ
આદિ બ્રહ્મ નિઃકર પુનિ તાર્હી ૐ સત્ય રૂપ તુમ જનો વાર્હી
ત્રિકાલ અબાહ્ય તત્વ વહ હોઈ ૐ આદિ મેં રહા વરી પુનિ સોઈ
ચંત મેં વહી રહેગા જનો ૐ તીનો કાલ સત્ય સો માનો
વહી પુરૂષ કે હૈ ફૈલાવા ૐ અનન્ત બ્રહ્માન્ડ સોઈ રચાવા
'ઐરાટ રૂપ બ્યાપા તે સોઈ ૐ દસો દિશા મા જનો હોઈ

ૐ દોહા ૐ

હાથ પગ મસ્તક જો પુનિ ॥ નયન કાન મુખ હોય ।
સબ અંગ પુનિ ફૈલા જો ॥ પુરૂષ અંગ કા સોય ॥ ૨૦૧

—: ચૌપાઈ :—

પાંચ તત્વ મેં બડા પદારથ ૐ ઐરાટ પુરૂષ અંગ સો ધારથ
સબ છત્રોં કે અન્દર વોસો ૐ બાહેર રહે જનો પુનિ તોસો
અસ્થીર અચલ વોહી તે કાસો ૐ નિકટ દુર જનો તુમ તાસો
'મુક્તમ મેં મુક્તમ હૈ બાસો ૐ ગાવત સંત પાર ન જાસો
વહી બ્રહ્મ એક હૈ જોસો ૐ બાસે જુદા જુદા જો તોસો
પ્રગટ સ્થીર ફરે જો લયસો ૐ પર્મ તત્વ વહ જનો વોસો
ચન્દ્ર સુર્ય તારા ગણ હોસો ૐ સબ કો કરે પ્રકાશન જોસો
વહી પુરૂષ સબ કો જો પોસો ૐ જ્ઞાન ભાવ સે જનો નોસો
પ્રકૃતિ પુરૂષ દોનો મિલ જોસો ૐ અનાદી દોનો કો જનો કોસો
જો સબ અવગુણ કી હૈ દોસો ૐ સો પ્રકૃતમ જનો જોસો

प्रकृत निकट पुरुष है सोसो ❀ तब प्रकृति चैतन होई नेसो
❀ होई ❀

प्रकृति चैतन होत है ॥ काम करै सभ जन ।
ताते पुरुष को आधीया ॥ यह अत्यन्त है मान ॥ २०२
—: योपाध —

पुरुष प्रकृति मिलन है ने ने ❀ जड प्रकृति आव ला सो ने
लाव हुआ प्रकृतिम होने ❀ पुरुष गुण लला पुनि तोने
'साक्षी' भूत भाया अनकुला ❀ लये विवश नायक, प्रतिकुला
पुरुष के सत्ता से ने जनो ❀ मन इन्द्रिय काम करत है मानो
ताते अन्धन पुरुष का होई ❀ यही नेम तुम जनो सोई
चैतन पुरुष सभ को वश राखै ❀ मन इन्द्रिय विषय ना आखै
एव को तब अन्धन ना परहीं ❀ ज्ञान वैराग्य राखै ने सभहीं
भोक्ष अने होय तत काला ❀ रोकि सके ना कोई जन्मला
अहुत ध्यान मार्ग से जनो ❀ अहुत ज्ञान से करै अपना
अहुत कर्म कान्ड से मानय ❀ अपरोक्ष ज्ञान कोई भिरला जनय
यह पुरुष का रूप ने होई ❀ शरीर में छीया जनत ना कोई
❀ होई ❀

गुरु भुज से ने सुना ॥ ध्यान पद्धति तार्हि ।
सोई ज्ञान अपरोक्ष है ॥ गुप्त मुनि सुनो आर्हि ॥ २०३

—: योपाध —

ज्ञानी पुरुष सत्य पुरुष स्वर्षा ❀ साहज कहां भोक्ष का रूप
गुप्त मुनी यह ज्ञान जण जनो ❀ सतगुरु चरन पडे लपटाना
कीन अिनय अहुत सो लांती ❀ प्रेम अक्षि नहि हृदय सभाती
भोडप प्रकार पूज सो धिन्हा ❀ आपन लाग्य सुख करि लीन्हा
सभ मुनियों मिल कीन प्रणामा ❀ प्रेम लाव लरा है नमा
ज्ञानी पुरुष है जोग एते ❀ वहां से आद्रिश्य होत ले रीते
॥ धृति श्री गुप्त मुनिका प्रसंग संपूर्ण ॥

॥ तारणयुग में साहज का शुभ वीला ॥

॥ राज भंग का प्रसंग ॥

❀ दोहा ❀

भंग नाम येक देश था ॥ तहां के राज भंग ।

तपस्वील ने कहत है ॥ उनही कथा प्रसंग ॥ २०४

—: चौपाई :—

सुकृत सुनो आदि की आनी ❀ सत्य पुरष भंडे अरु ज्ञानी
तारन युग उपदेश सो आनी ❀ आर लाभ युग अवधि अनानी
उत्तर पथ रहे अके राई ❀ धर्मदास को साहज सुनाई
जडा नास्तिक है तहां राज ❀ कोई धर्म ना मानय काल
रहे तमो ने गुण के भाई ❀ जान पान येही विधि कराई
हिंसा करै भांस भडु भाई ❀ पाप केर गीनती ना आई
राग तान नाय भडु लावय ❀ विस्था सला ते भाहि नचावय
भंग राज जहां लग होई ❀ ढोल जलय कहेव नृप सोई
कोई लगेवान धृष्टर ना ताई ❀ देख पडत कोईना आई
प्रज का सण लांति से मानो है ❀ जडा राज वही लगवानो

❀ दोहा ❀

सत विद्वान ते भक्त तो ❀ भेष कीन पुनि सोय ।

यह आह्वार लुई है ॥ भति मानव तुम होय ॥ २०५

❀ चौपाई ❀

हंरी तिलक कोपीन जनोई ❀ भरम इकाश जटा ते सोई
यह सण धारण करन नकाभा ❀ पेट भरन यह धन्या जभा
यम नियम अत दान न पूज ❀ जप ध्यान योग न सुज
वेद पाठ कथा नहि शीर्तन ❀ संतसंग ज्ञान कर्म न तरपन
यह सण काम करन में सोई ❀ लाभ नही ते जनो कोई
कटक हुंठम यह है ने भोरा ❀ मानो लाभ होयग नोरा
यह सण क्रिया जन्म करे सोई ❀ हमरे राज अतीत न होई

जे कोई राज हुकुम न मानय ❀ दण्ड होयगा योग्य सो जनय
राज कहैं सुनो सभ लोग ❀ सृष्टी कर्ता कोई न होय
यह सृष्टी आपैं रचि जह ❀ अनादी काल से ते बली आह
❀ दोहा ❀

मनुष्य से मनुष्य होत है ॥ पशु से पशु जन ।

अनन्त एव ऐसे पुनि ॥ सभ को उत्पन्न मान ॥ २०६

—: योपाध :—

यह जग कर्ता कोई जे होता ❀ कभी जनन में आता नेता
धृश्वर भगवान कोई जे नाहीं ❀ ढोंगी लोग कीन यह ताहीं
राज हुकुम व्यापीगा ताहीं ❀ सभ धर्मों पर आपति आहीं
राज सत्ता के डर लय जनी ❀ कोई धर्म किया करी सकेन आनी
अंग देश में धर्म का अंसा ❀ रहा नहीं तहां जरा ऐक रंसा
अहार निद्रा लय भैथुन ताहीं ❀ चार किया प्रल समजत आहीं
ऐक प्रकार हो पग वाला ❀ पशु सभय मानो ते काला
यह अधर्म भय धटना देणी ❀ साहण कभीर प्रगट लैं पेणी
योगलत सो नाम धराध ❀ अंग सहर में जे सुभ दाध
जे त्रीकाल देव मुनि नीके ❀ जनत विश्व अंदर इल लडे
तम सुरेस देवन समुआध ❀ आदि ब्रह्म जे जग उपलध
सोअ प्रलु लीने मनुज शरीरा ❀ एवन कष्ट हरन का पीरा
देवन दीन दुन्द बी सोअ ❀ अर्षय सुमन सुगंध अहु जेअ
धन्द्रौ आनन्द लयेव अपारा ❀ गान गंधरव कीन्नर सारा
अहुत भांति स्तुति ते कीन्हा ❀ निज तो लाग्य सुकल करलीन्हा
औदह लुवन तीन सो लोका ❀ अनन्त ब्रह्मान्द गीन सिद्धते नेका
सभ एव कर मन आनन्द होअ ❀ कुदरत प्रेया जनो अउ सोअ
मिशाल देश अंग का पापा ❀ हरन करन प्रगटे प्रलु आपा
❀ दोहा ❀

राज महल के पास में ॥ ऐक तलाव सो जन ।

अउ का तहां ऐक वृक्ष अउ ॥ प्रलु अडे तह मान ॥ २०७

१ देवनेमें आता २ सभ ब्रह्मांडों के रूखें इध भाइक देवतेके ३ देवसभामें नाम करने वाला

—: ਯੋਧਾ :—

ਰਾਜ ਦੀ ਐਕ ਦਾਸੀ ਨਾਭੇ ਦੇ ਸੁਭਾਗ ਧਰਾ ਪਾਨੀ ਲਏ ਆਏ
ਪਾਨੀ ਭਰ ਕੇ ਧਰਾ ਨੀਕਲਾ ਭਾਗ ਸਾਫ਼ ਮਲਾਵ ਕੀਨੇ ਫਾਸ਼ਾ
ਨਿਕਲੇ ਨਾਭੇ ਧਰਾ ਪੁਨਿ ਸੋਧ ਭਾਗ ਦਾਸੀ ਭਾਗ ਫੈਰਾਨ ' ਨੇ ਫੇਰਾ
ਨੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਤਲਾਵ ' ਪਰ ਫਾਸ਼ਾ ਨੀਕਲ ਰਹੇ ਪੁਨਿ ਆਫ਼ੀ
ਤਲ ਭਰ ਧਰਾ ਫਾਸ਼ਾ ਨੇ ਨਾਭੇ ਭਾਗ ਰਾਜ ਦੇ ਅਧਰ ਲਾ ਫਾਸ਼ੀ
ਲੁਧ ਦਿਵਾਨ ਆਏ ਸਭ ਦੇਖਾ ਭਾਗ ਫੈਰਾਨ ਮਾਨਸ ਕੀਤ ਰਹੁ ਧੇਖਾ
ਫਾਸ਼ੀ ਦੇ ਲੇ ਰਸਾ ਫਾਸ਼ੀ ਭਾਗ ਧਰਾ ਫਾਸ਼ੀ ਭਾਗ ਤੇ ਸਾਫ਼ੀ
ਭਾਗ ਆਫ਼ੀ ਰਾਜ ਦੇ ਲਾ ਭਾਗ ਧਰਾ ਭਾਗ ਰਸ ਨ ਫਾਸ਼ਾ
ਫੈਰਾ, ਫੈਰਾ ਰਾਜ ਦੇ ਫਾਸ਼ੀ ਭਾਗ ਭਾਗ ਸੰਤ ਫਾਸ਼ੀ ਭਾਗ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ
ਫੈਰਾ ਪਰ ਫੈਰਾ ਭਾਗ ਫੈਰਾ ਭਾਗ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ

ਭਾਗ

ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ॥ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ॥

ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ॥ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ॥ ੨੦੮

—: ਯੋਧਾ :—

ਰਾਜ ਸਹਿਤ ਸਭ ਫੈਰਾ ਦੇਖਾ ਭਾਗ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ
ਰਾਜ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਪਰ ਫੈਰਾ ਭਾਗ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ
ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਪਰ ਫੈਰਾ ਭਾਗ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ
ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ
ਰਾਜ ਸਹਿਤ ਸਭ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ
ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ
ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ
ਰਾਜ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ
ਰਾਜ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ
ਰਾਜ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ

ਭਾਗ

ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ॥ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ॥

ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ॥ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ਫੈਰਾ ॥ ੨੦੯

—: ਘੋਸਾਰ :—

ਕੰਘਨ ਕੇਰ ਵਾਟੀਕਾ ਮਾਫੀ ❀ ਫੁਧ ਲਾਤ ਰਾਨੀ ਦਿਆ ਤਾਫੀ
 ਪੋਪਟ ਕੁਝ ਲੋਯਨ ਨਹਿ ਕੀਨ੍ਹਾ ❀ ਰਾਨੀ ਰਾਵ ਮਨ ਮੇਂ ਫੁਯ ਲੀਨ੍ਹ
 ਫੁਸਰ ਫਿਰਸ ਫੁਆ ਪੁਨਿ ਜਯਫੀ ❀ ਰਾਨੀ ਰਾਵ ਮਨ ਕੀਨ ਤਯਫੀ
 ਯਫ ਯਫ ਪੋਪਟ ਕੀ ਯੁਯ ਸੁਰਤੀ ❀ ਲਾਯ ਯਫ ਮਿਲਾ ਸੋ ਓਤੀ
 ਯਾਯ ਪਿਯੇ ਨ ਯਫ ਕਯਾ ਕਾਰਯੁ ❀ ਯਫ ਅਪਨੇ ਆਵਯ ਨਹੀ ਤਾਰਯੁ
 ਰਾਨੀ ਕਫਾ ਪੋਪਟ ਯਫ ਸੋਫ ❀ ਕੋਫ ਫੇਵ ਲਾਗਤ ਹੈ ਯੋਫ
 ਆਪਨ ਅਯਯਾ ਫੇਨ ਕੇ ਫੇਤਾ ❀ ਕੁਝ 'ਯੋਫ' ਲਾਗਤ ਹੈ ਯੋਫ
 ਕੋਫ ਪੰਡੀਤ ਯੋਫਤਿਸ ਸੇ ਤਾਫੀ ❀ ਪੋਪਟ ਕਾ ਵ੍ਰਤਾਨ੍ਤ ਪੁਯਾਫੀ
 ਨ੍ਰਪ ਰਾਨੀ ਕਾ ਯਫ ਯੋ ਲਾਵਾ ❀ ਸਾਫਯ ਰੁਪ ਪ੍ਰਗਟ ਫੋਯ ਯਵਾ
 ਤੇਯ ਸਵਰੁਪ ਸੰਤ ਕਾ ਵੇਧਾ ❀ ਯਫੁਤ ਫਿਰਨ ਪਯਯ ਯਫੁ ਯੋਧਾ
 ❀ ਫੋਫਾ ❀

ਤਯ ਪੋਪਟ ਅਫਿਯ ਲਾ ॥ ਯੋਗਯਤ ਕੋ ਫੇਯ ।

ਪਓ ਅਰਨ ਪਰ ਫੇਨੋ ॥ ਵਿਨਯ ਕਰੈ ਵਿਰੋਯ ॥ ੨੧੦

—: ਘੋਸਾਰ :—

ਸੁਨ੍ਦਰ ਰਤਨ ਸੇ ਯੋਫ ਸਿੰਫਾਸਨ ❀ ਫੇ ਯੋਧਾਯ ਤੇਫੀ ਯੋ ਆਸਨ
 ਲਾਯੋ ਕਰਨ ਯਿਨਯ ਯਫੁ ਲਾਂਤੀ ❀ ਫਵਨ ਫੇਵ ਯੁਮ ਮਮ ਸੰਧਾਤੀ
 ਪੋਪਟ ਰੁਪ ਯਫਾਂ ਕਯੋ ਆਵਾ ❀ ਸਯ ਵ੍ਰਤਾਨ੍ਤ ਕਫਿ ਮੋਫਿ ਜਨਾਵਾ
 ਸਾਫਯ ਕਫਾ ਸੁਨੋ ਯੁਮ ਰਾਗਿ ❀ ਸਤਯ ਲੋਕ ਵਾਮ ਯੋ ਆਗਿ
 ਵੇਫੀ ਕੇ ਮੈਂ ਅਫੋ ਰਫੀਸਾ ❀ ਵਫ ਯਫ ਪੁਰੁਪ ਤੇ ਜਗਦੀਸਾ
 ਨਾਮ ਫਮਾਰ ਯੋਗਯਤ ਯਨੋ ❀ ਯੁਮ੍ਹਾਰ ਓਫ਼ਾਰ ਕਰਨ ਸੋ ਮਾਨੋ
 ਯੁਮ ਧ੍ਰਿਸ਼੍ਵਰ ਆਪਫਿ ਫੋਯ ਯਫ ❀ ਧਰਮ ਤਵੋ ਸਯ ਨਾਸ ਕਰਾਫ
 ਜਫਾਂ ਤਕ ਹੈ ਰਾਯ ਯੁਮ੍ਹਾਰਾ ❀ ਧਰਮ ਕ੍ਰਿਯਾ ਜਰਾ ਨ ਸਾਰਾ
 ਰਾਯ ਕੁਟੁਮ੍ਬ ਪ੍ਰਯ ਸਯ ਤੇਫੀ ❀ ਯੋ ਸਯ ਪਾਪ ਕਰੈ ਤੇ ਵੇਫੀ
 ਵਫ ਸਯ ਪਾਪ ਯੁਮ੍ਹਰੇ ਸਿਰ ਆਫਿ ❀ ਯੁਮ੍ਹਰੇ ਫੁਕੁਮ ਪਾਪ ਫੋਫ ਯਫ
 ❀ ਫੋਫਾ ❀

ਯੁਮ ਯੋ ਪਾਪ ਕ੍ਰਿਯਾ ਹੈ ॥ ਲੋਗਨ ਕਾ ਹੈ ਤੋਫਿ ।

ਅਨਨ੍ਤ ਯਧ ਫੁਯ ਮਿਲੋਯੋ ॥ ਯਨਤ ਨਾਫੀ ਵਾਫਿ ॥ ੨੧੧

੧ ਓਸਾਰਾ

નૃપ રાની તુમ દોનો તાતા ❀ ભયંકર પાપ તુમરે સિર આના
 અનન્ત વર્ષ દુઃખ ભોગો સોઈ ❀ બડા ભલ કીન તુમ દોઈ
 અપને આતમ કા તુમ તાહી ❀ દુરમન ભયે હો તુમ આહી
 યહ ભયંકર દુઃખ સે બેઈ ❀ તુમકા કવન છોડાવય સોઈ
 તુમરે બે મન મેં હૈ તાહી ❀ ઈશ્વર બ્રહ્મ કોઈ ન આહી
 તુમકો ઈશ્વર પ્રત્યક્ષ કરાઈ ❀ સંકા સમાધાન મેં લાઈ
 અપને જીવ કા બે કલ્યાણ ❀ કારન હોય બે ઈચ્છા જાણ
 તો મમ બચન કરો વિસ્વાસ ❀ દુસર તુમહે કુછ ના આસ
 સાહબ કબીર કા યહ બાની ❀ નિર્ભય ભરા સે ભય ન આની
 પક્ષ પાત રહિત સો જાના ❀ શક્તિ ભરા બહુત સો માના
 ❀ દોહો ❀

એસી નિર્ભય બચન સુનિ ॥ બડા આશ્ચર્ય માન ।

રાવ રાની કે સુનિ ॥ ડર લગા બહુ જાન ॥ ૨૧૭

— ચોપાઈ :—

ભય એક બડા જ્ઞાન હૈ તાહી ❀ જિસસે બહુ જીવ સુધરન આહી
 ચતુર સુજન સુકૃત કરે સોઈ ❀ માન મોક્ષ હોય સુધારે બેઈ
 ચરીત્રના સંત નારિ પતી બચંક ❀ હુદાના સરવંટ નૃપ પદ ભરતક
 મોતી કા પાની ગા સોઈ ❀ યહ પાયો જગ માન ના દોઈ
 આપન ભૂલ જાનિ સો રાઉ ❀ દુઃખ કે ડર ધુજન લગે તાઉ
 સાહબ બચન સુર્ય સમ જોરા ❀ ભર્મ અજ્ઞાન અંગ કા તોરા
 તરતજ ચલા ગયા સો જાની ❀ દોનો ચરણ પડે સો માની
 આપન ક્રિયા હુઆ બે પાપા ❀ પસ્તાવ કરન લગે બે આપા
 દોનો વિનય કરે કરે જોરી ❀ હે મોક્ષ દાતા સરન મેં તોરી
 હમ સમ જગ મેં કોઈ ન પાપી ❀ યોગજીત ઉદ્ધાર સો આપી
 તીન લોક ચૌદ જીવન જાની ❀ હમ સમ પાપ કોઈ ન માની
 મમ ઉદ્ધાર હોન કા નાહી ❀ આપહિ એક હો પ્રભુ તાહી
 આપહિ દયા કરો સુખ રાસી ❀ તો કુછ હોય પાપ મમ નાસી
 આજ્ઞા હોય પ્રભુ કા તાહી ❀ સિર ધિર આજ કો મેં વાહી

❀ દોહા ❀

રાજા બંગ રાની સહિત ॥ કરે બન્દના સોય ।

બેગલત કબીર કે ॥ ચરન કમલ મા હોય ॥ ૨૧૩

—: ચોપાઈ :—

હે ગુરુ તુમ બ્રહ્મ સ્વરૂપા ❀ મમ તારન આયેવ ધરિ રૂપા
મમ સમ પાપી જગત મા નાહી ❀ આપહિ એક ઉદ્ધારવ તાહી
બહુત જીવ હમ કીન સીકારો ❀ યહ બડ પાપ આપ નિવારો
માંસ મક્ષી દારૂ મદ સોઈ ❀ ખાયે પિયે ગિનતી નહિ હોઈ
યહ બડા પાપ કીન મેં આહી ❀ હમકો કીન પાર કરે તાહી
કામ લહર મેં નિસ દિન ભુલા ❀ નાચ ગાન બીસ્યા સંગ જુલા
યહ બડા પાપ હમ સે ભા ખારો ❀ હે ગુરુ જ્ઞાની જનિ તુમ તારો
અહંકાર મેં હમૈ ભુલાઈ ❀ ધર્મ શ્રી તત્વ મન મેં ન આઈ
ધર્મ તત્વ ધર્મવર ન માના ❀ હમહી બડા એસે તે જના
સંત ભક્ત વિદ્વાન જો આહી ❀ ઉનકો કષ્ટ દીન પુનિ જોહી

❀ દોહા ❀

રાજા કુટુંબ મમ સહિત ॥ રજો તમો ગુણ માર્હિ ।

વ્રતત હે જો વહ પુનિ ॥ પાપ મોહિ પર આહિ ॥ ૨૧૪

—: ચોપાઈ :—

રાજસત્તા કે કારણ જોરે ❀ હમાર હુકમ રાજ મેં રૂરે
બંગ દેશ જહં લાગિ હે સોઈ ❀ પ્રજા હમાર હે પુનિ જોઈ
રજો તમો ગુણ મા સળ લીન્હા ❀ યહ સળ પાપ હમરે શીર દીન્હા
તીન લોક તીન જો કાલા ❀ પાપી કોઈ ન હમ સમ હાલા
હમાર ઉદ્ધાર હોન કા નાહી ❀ હમ સમ અધમ કોઈ ના આહી
હમાર જીવ કા જો કલ્યાણ ❀ હોય કબહી હમ નાહિ જાણ
બેગલત જ્ઞાની હો સોઈ ❀ પુરૂષ આજ્ઞા સે આયો જોઈ
હમ કો આપહિ એક અધારા ❀ દયા કરો દયા નિધિ સારા
એસી બિનય બંગ ને કીન્હા ❀ રાનીન સહિત પડે ચરન અધીના
ભક્તિ પ્રેમ અધિનતા જની ❀ સત્તગુરુ બિહંસી ઉઠે તબ માની

સાહબ દયા કયા કહોં બખાની ❀ બોલત બે અમૃત સમ બાની
રાજન સુનો એક ચિત રાખી ❀ કહ્યાણ કરો સત્ય હૈ સાખી

❀ દોહા ❀

મમ બચન બિશ્વાસ કર ॥ તુમ ભવ સાગર પાર ।

પુરૂષ નામ મહિમા બડા ॥ તરત ન લાગય બાર ॥ ૨૧૫

—: ચૌપાઈ :—

શુભ અરૂં અશુભ કર્મ ખપિ બઈ ❀ નિઃશ્વર બ્રહ્મ'કા ધ્યાન લભાઈ
પાપ ભયંકર જિન કે પાસા ❀ સેવા દાન કીયે 'સે બસા
સુકૃત પુન્ય કરો બલ સારો ❀ બસે પાપ સબ ભય તીહારો
નામ રૂપ પુરૂષ કા જનો ❀ લક્ષિત કરો એક ચિત માનો
દીવાકર' ચન્દ્ર બહુ છિપ બઈ ❀ પુરૂષ પ્રકાશ બહુત સો આઈ
વહી સ્વરૂપ કો હરદમ જાના ❀ હંસ' નમન' કરત' હૈ માના
અકથ અનાદિ હૈ પુનિ નામા ❀ અભય' અક્ષય' સર્વ' કા કામા
અમર અનન્ત હૈ પુનિ તેહી ❀ હંસ મોક્ષ નમન કો જેહી
અચલ અવ્યક્ત' કહા હૈ સોઈ ❀ અગાધ અનીહ આપ બે હોઈ
સત્ય પુરૂષ બ્રહ્મ તે નીકે ❀ સબ હંસો કે પ્રીતમ છકે
ઉતકે ચરણ કમલ મેં તાહી ❀ નમસ્કાર હૈ મમ સો આહી
અગમ અગોચર નાહી પારા ❀ સબ બિકાર હરે તત સારા
આદિ બ્રહ્મ પ્રભુ નામ તુહારા ❀ સબહિન પાપ કરે જરિ છારા
અલખ અપાર અમોઘ તે સોઈ ❀ સબ અંધ હરે જાનત હૈ બેઈ

❀ દોહા ❀

સંતો'કે મન મેં પ્રભુ ॥ સદા કરત વિશ્રામ ।

હંસ ભૂપ બે આપ હૈ ॥ ભક્તો કા સુખ ધામ ॥ ૨૧૬

—: ચૌપાઈ :—

અભય રૂપ પુરૂષ હૈ સોઈ ❀ તુમકો અભય કુરેંગે' બેઈ
અરૂપ સ્વરૂપ દોનો હૈ તાહી ❀ સબ હિન પાપ દુર કરે વાહી
શંકા ગહિત જલિ ન કોઈ ❀ કાલ કોઈ બ્યાપય ન સોઈ
સ્વેચ્છા જાત સુધીર હૈ વાકે ❀ હૈ પ્રધીર ચીર ના તાકે

૧ સુરિયે ૨ મોક્ષ આત્મા ૩ ભય વિના ૪ નાસવિના ૫ વ્યક્તિ વિના

શબ્દ જ્ઞાન હૈ તે બહુ સોઈ કી સાર શબ્દ જપત સુખ હોઈ
 નિઃકર નામ પ્રભા કા જોઈ કી સખ સૃષ્ટી ત્રાતા' જો સોઈ
 સખકર' અવલમ્બ હૈ જો તેહી કી ભક્તો કા દુઃખ નાસત વેહી
 હૈ અસોચ ચીન્તા કુછ નાહી કી ચીન્તા હરે ભક્ત કા તાહી
 આદિ પુરુષ કા નામ પ્રભાવાં કી જપત પાપ સખહિન દુરિ જવા
 દીના નાથ નામ હૈ તોહી કી દીન દુઃખી કા દુઃખ હર સોહી
 દીન બન્ધુ નામ હૈ તોહી કી ગરીબ દુઃખી કા ભઈ આહી
 સ્વયમ્ વિજ્ઞા આપ હૈ સોઈ કી રાજન તબ દુઃખ નાસય જોઈ
 કી દોહા કી

સુજનો કે પ્રતિ પાલક ॥ હંસ ભૂપ સો જન ।

એસે પુરુષ પ્રતાપ બલ ॥ બરણી સક્ત નહિ આન ॥ ૨૧૭

—: ચૌપાઈ :—

પ્રાણોં કે અધાર હૈ પુનિ સોઈ કી દયા સાગર નામ યહ હોઈ
 કૃષ્ણાનીધી દયા કે આમાર કી હંસ ઉભારન હૈ સુખ સાગર
 યહ સખ પુરુષ નામ પ્રભાવા કી હંસ ખેચ કર પાર, લગાવા
 બંકે રાવ સુનો ચિત રાખી કી પુરુષ પ્રભાવ બડા સો ભાખી
 તુમ ચીન્તા કરો મતી તોહી કી પુરુષ નામ સુમરો મન માહી
 તુમાર પાપ સખ બરિ જઈ કી સાંચ કહો સત્ય નામ દોહાઈ
 નામ જપો તુમ દિન ઔર રાતી કી તુમકો સુખ ત્રિલો અધાતી
 સેવા ધર્મ જનો તુમ સોઈ કી રાજ નીતી પાલો બલ જોઈ
 પ્રભ કો પુત્ર સખ તે માની કી રજે તમો ગુણ મન ન આની
 સંત ભક્ત ગરીબ દુઃખી હોઈ કી ઈનકી સેવા મા દિલ હોઈ
 કી દોહા કી

અર્હિસીક ધર્મ જો હૈ ॥ પાલો તુમ પુનિ સોચ ।

પ્રભ કો વોહી જ્ઞાન પુનિ ॥ સમઝાઓ જો હોચ ॥ ૨૧૮

—: ચૌપાઈ :—

સત્ય પુરુષ ભક્તિ હૈ સારા કી આપન દેશ તે કરો પ્રચારા
 રાજ કુટુંબ સખ તે જો કોઈ કી પુરુષ બલ ભક્તિ કરો જોઈ

૧ અધાર હૈ ૨ વ્યાપા

સતો ગુણ ધર્મ મેં બલજેરા ❀ પાત્ર તોઈ પાપ' સે કેરા
 રાનીન સહિત સતો ગુણ કર્યા ❀ તુમ નૃપ કરો એહી સખ ધર્મ
 ને નેમ મેં કહિ સમુઝાઈ ❀ વહી નેમ પાલો હર્ષાઈ
 રાજા બંગે સુના યહ પાની ❀ ભા સંતોષ સખ અઈ ગલાની
 સાહબ કહા સુનો નૃપ સોઈ ❀ એક બડા મેલા કરો પુનિ જોઈ
 સંત વિદ્વાન ભક્ત હેં જેઠી ❀ જન સમાજ બુલાઓ તેઠી
 આપન રાજ કેર ને પ્રજા ❀ દુસર રાજ સંત બડ સરજ
 સખ કો માન સે લેવ બુલવાઈ ❀ રાજ હુકુમ તરત ફરમાઈ
 વજર કો સખ કહિ સમુઝાઓ ❀ યજ્ઞ રચો સખ વીધી સો માયો
 બડા મેલા શી ભા ત્યારી ❀ ચહુ દિશ સે આવન લગે ઝારી
 આસન' અસન' દીન ઉતારા ❀ જૈસા છસકો હૈ ચોગ્ય હારા
 એક સિદ્ધાસન બહુત અનૂપા ❀ સાહબ બૈઠાયેવ નરનકે ભૂપા
 ધર્મ યજ્ઞ બહુ વિધિ તે કીન્હા ❀ નીર્ગુન બ્રહ્મ પુન્યેવ ચીન્હા
 નૃપ રાની કો તે ઉપદેશા ❀ રાજ કુદૃશ્ય કો કહેવ વિપેશા
 સત્ય પુરૂષ ભક્તિ સિખલાઈ ❀ રહની ગહની સખ સમઝાઈ

❀ દોહા ❀

રાત્રી રાવ કો પુનિ ॥ બ્રહ્મ કા દર્શન જન ।

ચોમણત કરાવત બે ॥ ઘટ બીતર મેં માન ॥ ૨૧૯

—: ચોપાઈ :—

રાજા બંગે દર્શન જળ કીન્હા ❀ ભા વિશ્વાસ ઈશ્વર હૈ ચીન્હા
 સાહબ સમક્ષ ખડે પુનિ જોઈ ❀ રાવ વિનય તે કરત હર્ષાઈ
 મધ્ય સભા લાખો જન તાહી ❀ રાજા બંગે કહા પુનિ વાહી
 હે સભા જન સખ બન્ધુ મોરા ❀ મેં અજ્ઞાન જ્ઞાન સે કેરા
 હમાર હુકુમ પ્રજા પર હોઈ ❀ ધર્મ નિયમ કરત ન સોઈ
 એ સખ અનરથ કા મેં બૂલા ❀ મેં બડ પાપ કીન હે બૂલા
 વહ મમ બલ બહી ને દોઈ ❀ તુમ સખ ક્ષમા કરો મમ સોઈ
 તુમ સખ કે સમક્ષ ને માર્હી ❀ ને પુરૂષ બૈડે હે તાહી
 સ્વામી ચોગણત હે નામા ❀ મમ ગુરૂ હે સત્ય લોક કે ધામા

૧ પાપસે રહીત ૨ બિસ્ત્ર ૩ ભોજન

ઉત્તરી દયા બડા હૈ જોરા કળીર દર્શા હુવા ઘટ મોરા
કો દોહા

સત્તગુરુ સે તુમ જ્ઞાન લે ॥ કરો ધર્મ કા કામ ।

બંગ દેશ પ્રચાર કરી ॥ સખકો સુખ જો ધામ ॥ ૨૨૦

—: ચૌપાઈ :—

પ્રશ્ન હોત હૈ યહાં એક જોઈ કળીર કહત મેલા ન હોઈ
સ્વામી ચોગલત બડ તાર્હી મેલા કરાયેવ બંગ સે આઈ
દુસર પ્રશ્ન યહ હૈ સોઈ જીવ કા જો સુકૃત બડ હોઈ
તબ દર્શન ઈશ્વર કા જાનો બંગ પાપીને દર્શન માનો
ત્રીસર પ્રશ્ન યહ પુનિ માનેજી જ્ઞાની પુરૂષ બ્રહ્મ હૈ જાનેજી
તો પોપટ કા રૂપ પુનિ ધારા પોપટ દેહ આયો કયો સારા
પ્રથમ પ્રશ્ન કા ઉત્તર જાનો બંગ કો પુન્ય જરૂર હૈ માનો
ધસસે મેલા કીન પુનિ સોઈ કળીર જિજ્ઞાસુ સિખામન હોઈ
દુસર કારન યહ હૈ નીકા બંગ દેશ બડ અધરમ છકા
સખ કો જો એકત્રીત કર કે જ્ઞાન સિખાવન હેત હૈ સખ કે
દુસર પ્રશ્ન ઉત્તર જો યેહી બંગ કો પુરૂષ દર્શન ભાજેહી
ચોગલત અપને પ્રભાવા કા રાવ કો દર્શન સોઈ કરાવા

કો દોહા

સાહબ કળીર ઈશ્વર હૈ ॥ તુમ પુનિ સમજો માન ।

ચોગલત સમરથ બડે ॥ સખ કુછ લાયક જાન ॥ ૨૨૧

—: ચૌપાઈ :—

ત્રીસર પ્રશ્ન કા ઉત્તર સોઈ કાવકા પ્રેમ પોપટ પર હોઈ
તેહિ કે આતમ કા કલ્યાના પોપટ રૂપ ધરે હંસપતિ આના
થોરા સમય કે કારન યેહી પોપટ ધરા સુર નાયક દેહી
સખ કોઈ દેખે પોપટ રૂપા પોપટ મા નાહિ દેવ કા જા
આગલ કયા મુનો મન લાઈ નૃપ સભા મેં સખ કો સમુજાઈ
તબ સત્તગુરુ અમૃતમય આની કહન લગે મુનિ પાલો માની
સતો ગુણ જો ભક્તિમ્ તે કર્મા પાલન મેં આવય જો ધર્મા

૧ મોક્ષ જીવકા ધની ૨ દેવકા માલીક ૩ દેવોકા રાજ કળીર સાહબ

છવોં કે સખ મુખ જે દાતા ॥ શુભ અર અશુભ કર્મ ફલ આતા
અશુભ કર્મ છવ કા જે હોઈ ॥ અનેક દુઃખ ભુગતાવય સોઈ
જિતતા પાપ કર્મ જે કીન્હા ॥ વહી પાપ ઉનકે શિર દીન્હા
॥ દોહા ॥

એસા ગયળી બચન સુનિ ॥ જ્ઞાન રૂપ સો જનન ।

સખ કે હૃદય મેં પુનિ ॥ જાગીત ધર્મ જે માન ॥ ૨૨૨

—: ચોપાઈ :—

વહ બડી સલા કે જે માહી ॥ બહુતક જિજ્ઞાસુ જે તાહી
સત્તગુરુ સે ઉપદેશ સો લીન્હા ॥ ત્યાગ ભૈરાગ્ય પાલન કા ચીન્હા
લે પ્રતિજ્ઞા સાંચા ધર્મ પાલી ॥ ગૃહ આશ્રમ છોડે સખ જલી
સત્તગુરુ કી આજ્ઞા સિર ધારી ॥ બંગદેશ મેં નીકલે પ્રચારી
રાજ હુકમ ફિરા ચહુ એરા ॥ ઈધર સંત જ્ઞાન બડ જોરા
ચોરા સમય કે ભોતર કારો ॥ બંગદેશ ધર્મમય સારો
સાહબ કબીર ધન્ય હૈ ॥ તોહી ॥ બડા કામ કીન જે વોહી
તુમારી મહીમા કહ લગિ ગાઈ ॥ ગાવત વેદ અન્ત નહિ પાઈ
લાખોં છવોં ॥ કે દિલ માહી ॥ ધર્મ કા બીજ જમાયો તાહી
એસા સંત જગત મેં ના કોઈ ॥ સાહબ કબીર બ્રહ્મ હૈ જોઈ
॥ દોહા ॥

રાજ બંગદેશ દર્શ હુઆ ॥ પુરન બ્રહ્મ કા સોચ ।

જ્ઞાન વાન હોતે ભયે ॥ સત્તગુરુ દયા સે જોય ॥ ૨૨૩

—: ચોપાઈ :—

રાની રાવ કુટુંબ સખ જોડે ॥ સત્તગુરુ માહિ ધર્મ મન રોડે
સત્તગુરુ આજ્ઞા સિર પર ધારી ॥ પ્રજા કે પુત્ર સમ પ્યાર કરે સારી
સંત ગરીબ દુઃખી છવ જની ॥ બરખાસન બાંધેવ પુનિ માની
બડે બડે શહર ગાંવ જે હોઈ ॥ અન્ન છેત્ર બંધાયો જોઈ
ગાંવ નામ તુલ્ય ॥ ગાય નાના ॥ પશુ બહુ દેવ દાન મેં જાના
પૈસા બસ અન્ન બહુ દેહી ॥ ભુખ કુટુંબ નિજ કર સે તેહી
જયક કોઈ નિગસ ન જઈ ॥ એસે દાન કરે મન લાઈ

૧ કીચે ૨ અચ્છા ૩ જગ ૪ વોડા

સતગુર રાજ સભા કે માહી ❀ રાજ નીતિ સિખાવય તાહી
રાવ સમય ધર્મ મેં જાહી ❀ હોહા સે કંચન ભો વાહી
અંગ દેશ મેં જૈ જૈ હોઈ ❀ સતગુર મુનિન્દ્ર કહે સખ કોઈ
તારન યુગ કે મધ્ય મેં જાના ❀ અંગ રાજ કલ્યાણ બખાના

❀ દોહા ❀

અંગ રાજ બહુ જીવ કો ॥ કીન બહુત કલ્યાન ।

ચોગજીત કબીર કા ॥ યહ પ્રભાવ સો ખાન ॥ ૨૨૪

॥ ઇતિ શ્રી અંગ રાજ કા પ્રસંગ સમાપ્ત ॥

❀ રાજ અમરસિંહ કા પ્રસંગ ❀

❀ દોહા ❀

કમોદ નામ એક યુગ લા ॥ રાજ અમરસિંહ સોય ।

સિંગલ દ્વીપ કે મધ્ય મે ॥ રાજ કરત થે હોય ॥ ૨૨૫

❀ ચૌપાઈ ❀

ઉસી સમય કે બીચ સોહાઈ ❀ સત્ય પુરૂષ આજ્ઞા કરમાઈ
ચોગજીત તુમ જાવ જગ માહી ❀ સિંગલ દ્વીપ ઉપદેશ તાહી
મહાન તેજે સંત સ્વરૂપા ❀ વહી દેશ ઉતરે મુર જૂપા
ચોગજીત નામ બે રાખા ❀ સત શાસ્ત્ર યહી પુનિ ભાખા
ઊંચ ઉપદેશ કરત થે વાહી ❀ અમરાપુરી આવત બે તાહી
તહાં જૂપ અમરસિંહ હોઈ ❀ નીતિ ધર્મ જાનય બહુ સોઈ
રાજ સભા મેં સાહબ આયે ❀ બહુ મુગન્ધ જસ અતર ફેલાયે
રાજ મહલ ચારો દિશ સોઈ ❀ સખ ભરિંગા મુગન્ધ સે જોઈ
નૃપ અમરસિંહ સાહબ કો દેખા ❀ પડે ચરન ભાગ્ય નિજ લેખા
જેસે ચન્દ્ર ચક્રાર કો દેખે ❀ રાવ એસે સાહબ તન પેખે

❀ દોહા ❀

ઉસી સમય કે બીચ મેં ॥ અદિષ્ય બે પુનિ સોય ।

સાહબ કો દેખા નહી ॥ કહા રાવ પુનિ જોય ॥ ૨૨૬

—: ચૌપાઈ —

આજ્ઞા કીન અનુચર કો સોઈ ❀ બે દેવ આયે થે વોઈ

ઉત્તર કો તપાસ કરિ લાગ્યો ૐ ચોગ્ય ઇનામ સખહિન તે પાવો
 સખ કોઈ ઝીન બહુત તપાસા ૐ મીલે ન સાહબ ભયે નિરાસા
 રાજા અમરસિંહ ઝીન બીચારો ૐ પૂરન પ્રહ્લ આયે મમ દારો
 મમ સુકૃત કુછ થા કમજોરા ૐ ઇસસે ચલે ગયે પ્રભુ મોરા
 લાગે બિનય કરન મન માહી ૐ હે દયાલ સમરથ પ્રભુ આહી
 મોહિ દર્શન દેવ એક બારા ૐ તુમ દયાલ મમ અવગુના ધારા
 રાજ મહલ એક ગુપ્ત મકાના ૐ અમરસિંહ ગયે તહાં જો માના
 અન્દર સે બન્દ કરી સોઈ ૐ સાહબ કે પ્રેમ મેં સોચત વોઈ
 રહા ન શરીર કા જો જાના ૐ પડે બેઠોસ કોઈ નહિ જાના

ૐ દોહા ૐ

થોડે સમય મેં બ્રમિત હુયે ॥ રાજા અમરસિંહ સોય ।

સાહબ કે ધિહમ પુનિ ॥ મન સંકલ્પ જો હોય ॥ ૨૨૭

—: ચોપાઈ :—

રાજ કુટુંબ સખ અનુચર સોઈ ૐ રાજા કો ખોજત તે જોઈ
 કહી પતા લાગત જો નાહી ૐ સખ પુનિ જો કુખી જો તાહી
 દુસર તરફ અસ યના પ્રસંગા ૐ સજ્જન મુનો હુઆ જો રંગા
 સર્વ શક્તિ સે પૂરન સ્વામી ૐ ઘટ ઘટ કે હૈ અન્તર યામી
 સાહબ કબીર ચોગજત જાનો ૐ રાજા સમક્ષ પ્રગટ સો માનો
 વહ મકાન કા જો દરવાજા ૐ આપહિ ખુલા રાવ કે કાજ
 તખ નરપાલ સાહબ કો દેખા ૐ બહુ પ્રકાશ કહિ સકે ન શેખા
 તખે નૃપ ચરન પડે અકુલાઈ ૐ બહુત પ્રેમ સે વિનય સો લાહી
 એક સુન્દર સિંહાસન નીકો ૐ ઝીન બીરાજ સાહબ કો જોકો
 પૂજન બહુ ભાંતિ સે ઝીન્દા ૐ ધુપ દીપ કંજ વારિ સે લીન્દા
 પુરટ પાન કંજ પગ ધોવા ૐ વહ જલ પીયા ભવ કુખ ખોવા
 ભોજન પાન તાન બહુ કેહુ ૐ સાહબ કહા મૈં કુછ ના લેહુ

ૐ દોહા ૐ

રાજા અમરસિંહ પુનિ ॥ પાંચ દિવસ કે બાદ ।

અસ્નાન ભોજન કરત જો ॥ સદગુરુ આજ્ઞા સાદ ॥ ૨૨૮

—: औपाध :—

साहज के सामे पुनि सोध ❀ हाथ जोड नृप भेठे होध
प्रश्न कीन देव भड जना ❀ नाथ कहो आपन पहियाना
साहज कहा सुनो तुम राजि ❀ सत्य लोक अमर पुर गाजि
सत्य पुरुष भिराजै सोध ❀ वोही पुरुष भम सो होध
जवां को कल्याण के हेतू ❀ मैं पुनि आवो धर्म के सेतू
हर एक युग में नाम ले लाके ❀ नाम जुहा राखो मैं आके
अर्तमान में भम सो नामा ❀ योगलत कहत निष्कामा
तुम में सतो गुण है प्रधाना ❀ तुम को मोक्ष देन मैं आना
सत्य पुरुष की लज्जि नाहीं ❀ करत नहीं लव दुष्प ते पाहीं
यमपुरी नाना दुष्प भोगी ❀ हाथ हाथ लव करै सख रोगी

❀ टोडा ❀

भैकुण्ठ धाम में जत हैं ॥ पक्षु सुख होवय सोय ।
मुकुट लसका होत है ॥ वो लव का पुनि जेय ॥ २२८

—: औपाध :—

राज अमरसिंह सुनि यह आनी ❀ भैकुण्ठ यमपुरी सुख दुःख जनी
हाथ जोड कहा प्रभु पाहीं ❀ यमपुरी भैकुण्ठ देखाये ताहीं
तब सतगुरु साहज है सोध ❀ राज अमरसिंह आतम जेध
ले उध गती कीन ध्याना ❀ क्षड में पहुँच गये सो जना
साहज कपीर ज्ञानी पुरुष सोध ❀ यम पुरीम पधारैव होध
साहज के प्रभाव धनेरे ❀ यम लव सुभी हुये सख डेरे
थोडा समय के अन्तर भाहीं ❀ सख लव को अनन्द ला बाहीं
यम पुरिक लयकर त्रासा ❀ क्षड एक भीटी गयेव दुःखनासा
भैकुण्ठ धाम के गाई नीका ❀ सुख सान्ती ला सख लव का
यह प्रभाव सतगुरु का होध ❀ ज्ञानी पुरुष कपीर हैं सोध
अपने स्थल यम लव जनी ❀ भिनय करत ज्ञानी का भानी
अस्तुति भाई कहत सख ताहीं ❀ भम यम पुरिस लेव छोडाहीं
अणु हम पाप करण ना जेध ❀ लज्जि धर्म दान चित लाध
दुसर हित करण भम कामा ❀ तुम लगवान छोडावो आमा

❀ દોહા ❀

દુસર તરફ અસ હોત ભા ॥ રબિ સુત આનન્દ માહિં ।

જ્ઞાની પુરૂષ કળીર કો ॥ કીન બન્દના તાહિં ॥ ૨૩૦

—: ચોપાઈ :—

બહુત ભાંતિમાન યમ કીનો ❀ હાથ જોડ પગ પડે અધીનો
એક સુન્દર સિંહાસન સોઈ ❀ સાહજ કો બેઠાયેવ હોઈ
પૂજન બન્દન તે કર જોરી ❀ પ્રશ કીન દયા ભય તોરી
હે સતગુરુ જો મેં બસિ જાઈ ❀ એસે કહત જોયમ હર્ષાઈ
આપ આગમન જા કેહિ કારન ❀ કહો છુઝાય હંસ પતિ તારન
દાસ જાનિ હુકુમ ફરમાવો ❀ તે હમ કરવ બાર નહિ સાવો
તબ સાહજ યમ સે કહ સોઈ ❀ નૃપ યમપુરી દેખાઓ જોઈ
તવ યમ રાજે આજ્ઞા કીન્હા ❀ દો દુતો કો સાથ મેં કીન્હા
સતગુરુ કે પ્રભાવ સે સોઈ ❀ જાનત જ્ઞાન અમરસિંહ હોઈ
વોહી જ્ઞાન કે જો પ્રભાવા ❀ સખ જાનન કે ચોગ્ય બે રાવા
યમ દુતો સમજાવન લાગે ❀ રાજન સુનો ધર્મ જો ત્યાગે
ચૌરાસી લાખ જોજન બિસ્તારા ❀ મહાન ભયંકર યમપુરી હે મારા
ચાર કુન્ડ ચાર દિશા મેં સોઈ ❀ દેખત કર જીવ મુરછિત હોઈ
સાત કુન્ડ એક એક કે માહી ❀ જીવ ઉતરાય દુખે પુનિ તાહી
હાય પુકારે તેજો પ્રાણી ❀ ઉનકો કૌન છુડાવે જાણી
છોટા છોટા કુન્ડ બખાના ❀ લખ ચૌરાસી નર્ક સો જાના
ચૌરાસી લાખ નર્ક કે માહી ❀ ભોગય જીવ દુખ બહુ તાહી
પાપી જીવ કા બહુ દુઃખ હોઈ ❀ વહ કહિ સંકે ન પુનિ કોઈ

❀ દોહા ❀

દેખા પાંચ અગ્નિ કુન્ડ ॥ રાવ અમરસિંહ સોય ।

કાંપન લગે બહુ ત્રાસ સે ॥ જીવો કા દુઃખ જોય ॥ ૨૩૧

—: ચોપાઈ :—

પાંચ નર્ક કુન્ડ પુનિ માહી ❀ અનન્ત જીવ વરત જો તાહી

૧ હમારા ૨ જલતે હેં

ન્યાય કોરટ મેં જો ઝુઠા બોલી ❀ સાક્ષી દેય ધર્મ ના તોલી
જહાં તહાં સખ ઝુઠા બોલે ❀ નિજ સ્વારથ મેં પચા હૈ વોલે
ઉનકી જીભ યમ દુતો કાઠી ❀ રોવય હાય પડા દુઃખ ફાટી
કોઈ કા કામ કરન બિશ્વાસા ❀ દીન ન કરે પાપ બડ હાંસા
ઉનકર હાથ કાટય યમ દૂતા ❀ હાય હાય રોવય વહ સૂતા
ગરીબ દુખી સંત લક્ષ્મી સોઈ ❀ બિન અપરાધ મારા જો હોઈ
ઉનકો દુતો ફટકા મારે ❀ લોહી ઉઠય આમ જરિ જરે
હાય હાય પુકારે પાપી ❀ હમ કો કોઈ છોડાવે આપી
જો સ્ત્રી દુસર નર ગામી ❀ લજ ધર્મ કુછ ના તામી
તે સ્ત્રી કો તુમ પુનિ જનો ❀ લોહા કા પુરૂષ ગર્ભ પુનિ માનો
ધધકતા લોહા કા સોઈ ❀ તેહિ નારી ભેટાવ હોઈ
❀ દોહા ❀

દુસર સ્ત્રી કે સાથ મેં ॥ ધીન સમ્બોમ જો હોય ।

સ્ત્રી એસા લોહ કો ॥ ગર્ભ બહુ વિધિ જોય ॥ ૨૩૨

—: ચોપાઈ :—

વહ લોહા ધી જો હૈ બાઈ ❀ ગર્ભ બહુત જનો તુમ આઈ
વહી પુરૂષ કો યમ દુતો સોઈ ❀ ભેટાવય વહ કો બડ દુખ હોઈ
હાય હાય ચિહ્નાય જો પાપી ❀ વહ દુખ સહિ સકે ન આપી
યમ દુતોં સે બિનય બહુ સરહી ❀ હમ અસ પાપ કબહૂ ના કરહી
છોડિ દેવ તુમ હમકો સોઈ ❀ તુમરે સરના ગતિ મેં હોઈ
નારી પુરૂષ દોનો લીયે જનો ❀ જો બેળીચાર કરત હૈ માનો
દોનો લીયે લોહા કા ખમ્ભા ❀ જલત ભેટાવય પાપ જો જમ્ભા
જો મનુષ્ય જીવ હિન્સા ધીન્હા ❀ માંસ ખાય પેટ ભરિ લીન્હા
વહ જીવ કો કાગ ગદ્દ સ્વાના ❀ નોચિ ખાઈ બહુત દુખ જના
ખાધ રીક્ષ ભેડિયા સોઈ ❀ ઉન સખ ખાય નોચિ કર હોઈ
❀ દોહા ❀

મદીરા દારૂ પાન ધીયા ॥ માંસ મચ્છી જો ખાય ।

ઉનકો લોહ કા રસ પુનિ ॥ ગર્ભ પિયાવય આય ॥ ૨૩૩

—: યોપાઈ :—

સંત ભગત કા નિન્દા કીન્હા ❀ ઉનકો યમ દુતો લે ચીન્હા
મૈલા બિસ્ટા તાહિ ખીલાવય ❀ ઉપર સે બહુ માર ચલાવય
હાય હાય પુકારૈ પાપી ❀ હમના નિન્દા કરઅ સો આપી
હમકો છોડ દેવ તુમ સોઈ ❀ હમાર તુમ ભગવાન હો જોઈ
જો નર ગુરૂ જ્ઞાની કા સોઈ ❀ બિન અપરાધ મારા જો હોઈ
ઉનકો યમ દુતો પુનિ જનો ❀ કુમ્ભી પાવ નરક મેં માનો
વહ નર્ક દુર્મન્ધ બહુ આવય ❀ ઉપર સે મુગદર માર ચલાવય
ગરીબ દુખી જીવ જો કોઈ ❀ બહુત સતાયા હૈ જો સોઈ
ઉનકો દુતો બહુત દુખ દેઈ ❀ ઇધર ઉધર પટકત હૈ તેઈ
ખીના બૂલ જી કા તે સોઈ ❀ મારા પુરૂષ હોય જો કોઈ
ઉનહે યમદુત પકડિ કર ખીચે ❀ હાય હાય રોવે ચે નીચે

❀ દોહા ❀

મર્ત પાત જો કીન હૈ ॥ વહ પુરૂષ જો જન ॥
બહુત મર્ત જો તેલ પુનિ ॥ ઉનહે પીચાવય માન ॥

—: યોપાઈ :—

જો નર ગરીબ દુઃખી કા કોઈ ❀ અન્ધા બહીરા કો જનો હોઈ
દુઃખ દેવય બહુત સતાવય ❀ નાના બિધિ વહ કષ્ટ દેવાયવ
ઉસકો યમદુતો બહુ મારૈ ❀ પીછે ગર્ભ તેલ કુન્ડ મેં ડારૈ
જો નર વિશ્વાસ ઘાત બહુ કીન્હા ❀ ઉસકો કાલ સૂત્ર નર્કમેં દીન્હા
જો મનુષ્ય ચોરી ડાકા મારી ❀ ઉસકો લે ગુરૂ પાવક નર્કમા ડારી
અન્ન કાટિ દુસર કા લીના ❀ ખેત ચરાય આગિ પુનિ દીના
વહ જીવ કો યમ દુતો તાના ❀ જીતે અગ્નિ મેં ડારે આના
બહુ જીવોં કા માંસ લે ખાઈ ❀ કેં કેં પક્ષી ઉન્હે લે જઈ
જો જીવ વ્યપાર ધન્યા માહી ❀ છલ કપટ કરી દામ કમાહી
ઉસકો બહુ જીવ ચારો બાબુ ❀ ખાય નોચ નોચ પુનિ તાજુ

❀ દોહા ❀

જો નર ધર્મ ક્રિયા મેં ॥ વિધન ક્રિયા પુનિ સોય ।

ઉસકો યમ હુતો ને ॥ માર મારે બહુ હોય ॥ ૨૩૪

—: ચોપાઈ :—

પીછે કૃપાણુ ધાર ચલાઈ ❀ લે બેઠાવય ઉનકા પુનિ બઈ
હાય હાય વહ બહુત પુકારે ❀ યહ દુઃખ સે અબ કવન ઉબારે
એકલા ખાય લેય કોઈ બસ્તુ ❀ દુસર કો દેય ન અસ્તુ
પાપ નર્ક મે ઉનકો રાખી ❀ મૈલા મુખ મેં દેત હૈં નાખી
પીછે જન્મ કુતા કા દેહી ❀ સળ શરીર દુઃખી બહુ તેહી
જો મનુષ્ય ગુરુ સે ધર્મ સીખા ❀ પીછે ગુરુ કો ના માને દીખા
પીછે નિન્દા કરે જો કોઈ ❀ રૌવ રૌવ નામ નર્ક પડે સોઈ
મુકર જન્મ તાહિ કર હોઈ ❀ બીસ્ટા ખાય મલી મલી સોઈ
જો નર બસ્તી વન આમલગાઈ ❀ ઉનકો અગિન બાહિં પઢવાઈ
જો સંત ગુરુકા ધન હરિ લીન્હા ❀ કિમી કુપ નર્ક મેં દીન્હા
જો ધર છોડી ત્યાગી હોઈ જઈ ❀ પીછે સ્ત્રી સે સમ્બોમ કરાઈ
વહ જીવ અંધ નર્ક મેં ડારી ❀ ઉપર સે મુગદરબહુ મારી

❀ દોહા ❀

ગુરુ સંત વિદ્વાન પુનિ ॥ શિષ્ય શંકા દુર ન કીન ।

પ્રજ્ઞ ન્યાય ચુકાવત નાહિ ॥ સચી મુખ નર્ક મેં દીન ॥ ૨૩૬

બહુ અર્થ તક દુઃખ તહાં ॥ ભોમન પડય અનન્ત ।

પીછે જન્મ દેય પુનિ ॥ નીચ ધર જાય પડન્ત ॥

—: ચોપાઈ :—

યમ હુતો તે સળ સમઝાવય ❀ રાજ અમરસિંહ કો બતલાવય
દેવ બક્ત સત્તગુરુ કો સોઈ ❀ તીર્થ બર્ત સખકી નિન્દા જોઈ
યહ જીવ કો યમ પુનિ હુતો ❀ સ્વાની મુખ નર્ક મા મુતો
સંત ગુરુ પબિત્ર ના હોઈ ❀ બ્રહ્મચર્ય ત્યાગે જો સોઈ

૧ કોઈ મુન્તા નહી

બહુ સૌખ્ય રજો ગુણ જાનો ૬ ઉંનકો વહાં બહુત દુઃખ માનો
ઉંનકો ચમ દુતો લે જાઈ ૬ તાઝ નર્ક મા જોઈ ગિરાઈ
ઉપર અગ્નિ સો બહુ કારે ૬ નીચે તાઝ તપત બહુ જારે
અનંત પ્રકાર અનંત દુખ ભોગી ૬ વહ દુઃખકો ગનિ સર્કે ના રોગી
હાય હાય વહ કરે પુકારા ૬ નર્કી જીવ કોઈ સુનન ના હારા
નર્કી જીવ કહત ચે સોઈ ૬ પાપ કીન મેં કુંઠખ હિત જોઈ
આજ હમકો અકેલા દુઃખ હોઈ ૬ હમસે જલ બહુત ભા સોઈ
હે ચમ દુત દયા તુમ લાઓ ૬ હમ જો કીન તે ક્ષમા કરાઓ

૬ દોહા ૬

યહ ભયંકર દુઃખ પુનિ ॥ દેખા અમરસિંહ સોય ।

રોમ રોમ તબ ખડા હુઆ ॥ મુખ સે આત ન હોય ॥ ૨૩૭

—: ચોપાઈ :—

ચમ દુતો કે સાથ મેં આયે ૬ નૃપ તબ સત્તગુર પમ લપટાયે
સાહબ ચરન પડે તબ રાગી ૬ રોમ રોમ મેં દુઃખ બહુ છાગી
કહન લગે સાહબ ચે સોઈ ૬ ચમપુરી કા ત્રાસ બહુ હોઈ
જીવોં બહુત મૂખ જગ માહી ૬ કરત પાપ જો હેં બહુ તાહી
યહ ભયંકર દુઃખ નહિં જાની ૬ દુઃખ જગ પડે તબે આ માની
હે સત્તગુર તુમ હમે બચાઓં ૬ ચમપુરી કબહિં નહિ આઓં
તબે રાવ સત્તગુર સે ભાખા ૬ ઐકુંઠપુરી બતાઓ આખા
સાહબ વહાં સે કીન પ્યાના ૬ રાજ અમરસિંહ આતમ લાના
ઐકુંઠ ધામ મેં આયે સોઈ ૬ ભગવાન વિષ્ણુ માન ક્રિયા હોઈ
સુવર્ણ સિંહાસન ઐકક દીન્હા ૬ રમા સહિત બિભેક બહુ કીન્હા
ઐકુંઠ ધામ મેં આવન કારન ૬ હરિ પ્રદા સત્તગુર સે ભાવન

૬ દોહા ૬

આપ આગવન કહો પુનિ ॥ ભગવાન પ્રદા સોય ।

સાહબ તબે કહત ભયે ॥ રાજ અમરસિંહ હોય ॥ ૨૪૨

—: ચોપાઈ :—

રાજ અમરસિંહ લાથેવ તાહી ❀ આપ કા ઐકુંઠ દેખાવો આહી
 ઇનકો ઐકુંઠ દેવ દેખલાઈ ❀ ઇનકર શંકા સખ મીટી નઈ
 તખ વિષ્ણુ આજ્ઞા પુનિ દીન્હા ❀ દો પારસદ રાજ સંગ કીન્હા
 હુકમ કીન બતલાઓ સોઈ ❀ સખ ભોંત સમઝાચો હોઈ
 રાજ અમરસિંહ આતમ બનો ❀ દોનો પારસદ લે. મયે માનો
 વિષ્ણુ પારસદ કાહેં સમુઝાઈ ❀ રાજન મુનો મન ચિત લાઈ
 જો જીવ મૃત લોક પુન્ય કીન્હા ❀ સો ફલ ભોગય તે યહ લીન્હા
 ઇનકર પુન્ય જખ ઘટિ નઈ ❀ મૃત લોક મેં જન્મ ધરાઈ
 શ્રીમન્ત ધર જન્મ સો લેહી ❀ જો પુન્ય બચા સો ભોગય તેહી
 યહ ભગવાન કા સુવર્ણ ધામા ❀ જીવોં કો સુખ મિલે આરામા
 બહુત દેવ મુનિ હૈ પુનિ સોઈ ❀ ભગવાન દર્શ લિયે આવય વોઈ

❀ દોહા ❀

દેવ મુની સખ આવતે ॥ કરૈ પ્રસંસા સોય ।

સુવર્ણ મહલ ઐકુંઠ મેં ॥ બર્ણી સકે ના કોય ॥ ૨૩૯

—: ચોપાઈ :—

અન્નદાન મૃત્યુ લોક મેં કીન્હા ❀ તે યહાં ખાય આનંદ બહુ લીન્હા
 હાથી ઘોડા ગાય જો દાના ❀ વોહી મિલા ઇનકો યહ બના
 પૃથ્વી કન્યા બાગ બગીચા ❀ રૂપા સોના ધાતુ સખ ઊંચા
 યહ સખ દાન દિયે બહુ બનો ❀ યહાં સુખી ફિરત હૈ માનો
 નાના પ્રકાર ભોગ સખ કરહી ❀ બડ આનન્દ સે યહાં સખ રહહી
 બીધા દાન મૃત લોક મેં દીન્હા ❀ યહ બડ જ્ઞાની વો હૈ ચીન્હા
 અન્ન છેત્ર ભોજન કરાઈ ❀ તે યહાં બહુત સુખી હોય નઈ
 ગુરૂ શી સેવા જો નર કીન્હા ❀ યહાં આનન્દ ભોગ બહુ લીન્હા
 સાધુ સંત ગરીબ દુખી દેખી ❀ જો સેવા કીન્હા પરેખી
 અનંત સુખ વોઈ યહાં ભોગય ❀ દુખ દારિદ્ર કલ્લી ન હોગય

ॐ दोहा ॐ

तीर्थ भर्त ने नर करे ॥ तप सेवा बहु जन ।

शान्ती चित से रहत है ॥ ऐसे के यहां मान ॥ २४०

ॐ श्रीपाद ॐ

युवली याध परपंच न कीन्हा ॐ जगदा युद्ध कीसीस न लीन्हा
भाता पिता गुरु संत का सेवा ॐ प्रनिया है सभ भाता के जेवा
काम कोध भद लोभ न तेही ॐ सुद्ध आचरन रहे ने वेही
वे सभ के मुष्ण यहा अपारा ॐ नाना प्रकार मुष्ण भोगय सारा
पान पान ओढन पहिरन जनना ॐ हाथी घोडा भक्षान बहु भाना
सभ मुष्ण का ने है साधन ॐ धनको भिला तुम देषो राजन
यह धनको सुद्ध इल जनो ॐ दुसर यात कुछ न भानो
सभ छवों की सेवा कीन्हा ॐ मन अभिमान क्यहु न लीन्हा
गुरु के ने प्राण सभ जनना ॐ उनको भड मुष्ण भिला सो भाना
अनन्त प्रकार मुष्ण यहां भोगय ॐ ने मुष्ण देषि सुरनायक छोअय

ॐ दोहा ॐ

भैरव धाम श्री शोभा । देषा राव सो जेय ।

आनंद में पुनि भरि गे ॥ आवन मनन होय ॥ २४१

—: श्रीपाद :—

भैरव धाम सभ दीन देषाध ॐ राज अभरसिंह बहु हर्षा
सत्तगुरु पास आये तप राशि ॐ चरन पडे मन बहु हर्षा
भाता लक्ष्मी मिष्णु लभवाना ॐ तिनके चरन पडे नृप जनना
तपे ज्ञानी अभरसिंह आतम ॐ मृत लोक ले आये आतम
राज आपन जेध शरीरा ॐ कीन प्रवेश जगे नृप धीग
प्रश्न ओक होत है सोध ॐ अधर में भैरव यमपुरीन दोध
जहां अभरसिंह के लख भर्ष ॐ साधन कपीर देषायव आध
दुसर प्रश्न यह भड होध ॐ राज शरीर ते त्यागा सोध
यधु बिना कैसे का देषा ॐ भैरव पुरी यमपुरी का लेषा
प्रथम प्रश्न का उत्तर जनो ॐ अधर में बहुत लोक बजानो

❀ ਟੋਛਾ ❀

ਮ੍ਰਤ੍ਰ ਲੋਕ ਨੇ ਧਰੁ ਹੈ ॥ ਨਿਸ ਪਰੰ ਅਪਨੇ ਸੋਧ ।
 ਵਰੁ ਅਧਰੁ ਮੇਂ ਹੈ ਪੁਨਿ ॥ ਨਲ ਸਭ ਤਰੈ ਛੋਧ ॥ ੨੪੨

—: ਘੋਪਾਰੁ :—

ਧਰੁ ਲਾਂਤਿ ਸੇ ਸਮਝੋ ਸੋਧ ❀ ਅਧਰੁ ਧਰੁਪੁਰੀ ਐਕੁੰਠ ਨੇਧ
 ਸਾਂਝਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਧਰੁ ਹੈਂ ਤਾਰੀ ❀ ਸਾਫੁ ਫੇਗੇ ਨ੍ਰਪ ਕੇ ਵਾਰੀ
 ਦੁਸਰੁ ਪ੍ਰਸੰਗ ਮੁਨੋ ਮਤਿ ਧੀਰਾ ❀ ਨੈਤ੍ਰ ਭਿਨ ਰਾਵ ਦੇਖਾ ਸਭ ਧੀਰਾ
 ਆਪਨੁ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਾਫੁ ਫੇਗੇ ਦੀਨ੍ਹਾ ❀ ਰਾਵ ਕੇ ਦੇਖਨੁ ਰਾਖਿ ਫੀਨ੍ਹਾ
 ਧਰੁਸੇ ਰਾਜ ਅਮਰਸਿੰਘ ਸੋਧ ❀ ਸਭ ਕੁਝ ਦੇਖਾ ਭਨਾ ਛੋਧ
 ਧਰੁ ਐਕੁੰਠਪੁਰੀ ਸੋ ਭਨੋ ❀ ਹੈ ਸੁਖ ਦੁਖ ਧਰੁ ਧਰੁ ਧਰੁ
 ਮਾਧਾ ਕਾ ਧਰੁ ਐਕੁੰਠ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ❀ ਸੁਖ ਨੇ ਹੈ ਭਯਤ ਮੇਂ ਸਾਰਾ
 ਵਰੁ ਐਕੁੰਠ ਧਰੁ ਸੋ ਭਨੋ ❀ ਸੁਖ ਅਸਥਾਨ ਐਕੁੰਠ ਧਰੁ ਧਰੁ
 ਧਰੁ ਦੁਖ ਧਰੁ ਧਰੁ ਕਾ ਦੇਖੋ ❀ ਧਰੁ ਧਰੁਪੁਰੀ ਭਨੋ ਧਰੁ ਧਰੁ
 ਗਭਾਸਿਧ ਮੇਂ ਧਰੁ ਦੁਖ ਪਾਰੁ ❀ ਨਾਨਾ ਪ੍ਰਕਾਰੁ ਧਰੁ ਕਥੁ ਧਰੁ
 ਰਾਜ ਅਮਰਸਿੰਘ ਭਯਤ ਛੋਧ ❀ ਰਾਜ ਮਫਲ ਮੇਂ ਗੇ ਪੁਨੀ ਸੋਧ

❀ ਟੋਛਾ ❀

ਰਾਨੀ ਧਰੁ ਸਵਰੁਕਲਾ ॥ ਰਾਜ ਅਮਰਕਾ ਸੋਧ ।
 ਸਭ ਪ੍ਰਤਾਂਤ ਨੇ ਕਥਤ ਮੇ ॥ ਭਿਨੇ ਰਾਜਨੁ ਭਯ ॥ ੨੪੩

—: ਘੋਪਾਰੁ :—

ਧਰੁਪੁਰੀ ਦੁਖ ਐਕੁੰਠ ਕਾ ਧਰੁ ❀ ਰਾਜ ਸਭ ਸਮਝਾਏ ਧਰੁ
 ਰਾਜ ਕੁਟੁੰਬ ਰਾਨੀਨੁ ਸਭ ਆਧ ❀ ਸਾਫੁ ਧਰੁ ਧਰੁ ਧਰੁ ਧਰੁ
 ਗੁਰੁ ਉਪਦੇਸ਼ ਧਰੁ ਕਾ ਭਨੋ ❀ ਰਾਜ ਧਰੁ ਧਰੁ ਧਰੁ ਧਰੁ
 ਸਭ ਧਰੁ ਮੰਗਲ ਮੰਗਵਾਰੁ ❀ ਸਤ੍ਯ ਪੁਰੁਸ਼ ਪ੍ਰਭੁ ਕਰਵਾਰੁ
 ਰਾਜ ਅਮਰਸਿੰਘ ਸਭ ਰਨਿ ਵਾਸੁ ❀ ਰਾਜ ਕੁਟੁੰਬ ਭਨੋ ਸਭ ਧਰੁ
 ਗੁਰੁ ਉਪਦੇਸ਼ ਧਰੁ ਸਰੁ ਦੀਨ੍ਹਾ ❀ ਰਹਨੀ ਗਭਨੀ ਸਭ ਧਰੁ ਧਰੁ
 ਸਤ੍ਯ ਨਾਮ ਕਾ ਰੁਟਨੁ ਲਗਾਰੁ ❀ ਧਰੁ ਧਰੁ ਧਰੁ ਧਰੁ ਧਰੁ

સંત ભક્ત ગરીબ દુખી બની ❀ ધનકી સેવા તુમ સખ માની
પુત્ર સમાન પ્રબલ કો પાલો ❀ નીતીસ રાજ કરો તુમ ચાલો
તવ નૃપ ચો રાની ને સોઈ ❀ ભોજન લિયે બિનય કીન વોઈ

❀ દોહા ❀

તબં સાહબ બોલત બે ॥ મુનો નૃપ મમ બાત ।

પાંચ તત્વ એ પૃથક હૈ ॥ જ્યોતી રૂપ મમ બત ॥ ૨૪૪

—: ચોપાઈ :—

હસસે ભોજન હમ નહી કરહી ❀ કોઈ જરૂર હમ ના પરહી
બીંદામામ બે અન્તર ધ્યાના ❀ સખ કોઈ દેખા બત નહિ બના
સખ કો બડા અચમ્ભા ભંચળી ❀ કરિ બિચાર મન મેં રહિગયળી
રાજ અમરસિંહ હૈ ને સોઈ ❀ સાહબ કીન ઉપદેશ ને હોઈ
વહ ઉપદેશ કીન પ્રચારા ❀ સિંગલ દીપ બહુ જલ ઉદ્ધારા
રાજ કુટુંબ સંહિત ને બનય ❀ ભક્તિમં લગે રહે ને માનય
પ્રિય સન્નજન મુનો ચિત લાઈ ❀ મોહબ કબીર કી લીલા ગાઈ
અનન્ત યુગ કે બનો માહી ❀ અનન્ત બ્રહ્માંડ હૈ બહુ તાહી
અનન્ત જલ કો કીન ઉપદેશા ❀ મોક્ષ ધામ મા કીન પ્રવેશા
સાહબ કા યહ મંગલ કામા ❀ જલો કો ને દે અરામા
કાયમ કામ માહબ કા ચેહી ❀ જલો કો સુખ શાન્તી દેહી
સાહબ કબીર દયા ભા મોઈ ❀ હમકો અનુભવ જસ પુનિ હોઈ
ઉનકી દયા ઉનહી કી શક્તિ ❀ હમ ને લિખા મન્ય યહ ભક્તિ
અમૃત ભરા યહ શાસ્ત્ર મેં સોઈ ❀ જલો લાયે બનો તુમ હોઈ
શ્રદ્ધા પ્રેમસે બાંચય તાહી ❀ શુન્ય શુનાવય આનન્દ પાહી

❀ દોહા ❀

ભારત કી જનતા પુનિ ॥ બહુત ત્રાસ મે સોય ।

બડ દુખ ને બંજન કીદો ॥ ધન્ય શક્તિ તવ દોય ॥ ૨૪૫

—: ચોપાઈ :—

હિન્દુ યવન મેં સન્ન કરાસી ક મહાન સિદ્ધિ કે તુમ હો રાસી'
 જે જે કાર પ્રભ સમ કરસી ક ધન્ય કળીર કાશી કે બાસી
 આપહિ ગુરુ જે હેં અદીસી' ક નિર્ગુન તત્વ ઘટ કીયો પ્રકાસી
 વોહી 'જ્ઞાન કા કીન ઉભસી ક ભક્તો કા દુખ નાસેવ જસી
 ધ્યાન સહજ જે ભેગ ભેગાસી ક ઘટ મેં તત્વ પરખાયેવ ખાસી
 જ્ઞાસુ કે સોક્ષ 'અપાસી ક ઉનકો આનંદ દીહો સુખ રાસી
 એક સો બીસ વર્ષ કે આસી ક હિન્દ મેં રહે જીવો દુખ નાસી
 જ્યોતી રૂપ પ્રગટ જે આસી ક જ્યોતી રૂપ પધારે તાસી
 સબ પ્રકાર મેં આપકા આસી ક ઇષ્ટ હમારે તુમહીં અબીનાસી
 યહ 'અર્થ' જે કીન પ્રકાશી ક આપહિ દયા પ્રેણા કી આસી
 શ્રવન મનન કરે નિધ્યાસી ક ઉનકો આનન્દ દેવ તુમ જસી
 આપકા ગુણ તપસી જે ગાસી ક જરા સુનો કાશી કે બાસી
 ચક્ષુકે કોર જે દયા કરાસી ક સુદર બના અન્ય પ્રકાસી

ક દોહા ક

શક્તિ જ્ઞાન ચારીત સબ ॥ સાહબ કળીર મેં સોચ ।
 ઉનકે ચરન કમલ મેં ॥ મમ મન રહે જે હોચ ॥ ૨૪૬
 જે કુછ કહી વા કહત હો ॥ કહે જે આગે જાન ।
 સાહબ કળીર કી સહી જે ॥ વહ જલ તપસીક માન ॥

—: ચોપાઈ :—

સર્વ શક્તિ અમર પુર ખાસી ક તપસીપ દયા કરો અવિનાસી
 હમકો આપય એક અધારા ક સાહબ કળીર હંસો કે પ્યારા
 આપ કે ચરન કમલ કે માહી ક મમ મન રહે જે પુનિ તાહી
 સાહબ કળીર ઇષ્ટ હેં મોરા ક મેં હો પુનિ દાસ જે તોરા

भम गुरु ओधी साहण हैं सोई ॐ छष्ट साहण कपीर हैं ओई
 उनकी दया दृष्टि से बनो ॐ यह ग्रन्थ काव्य में मानो
 दोहा छंद चौपाई सोई ॐ यह ग्रन्थ लीखा है ओई
 लीमडी कपीर आश्रम ताहीं ॐ भम आश्रम लिखा यह जहाँ
 विहम शास्त्र अरंभति सोई ॐ दो हजार ऐकिस ले दोह
 पुष सुद आठम सोमवार ॐ तादिन हुवा ले आनन्द धारा
 दो हजार विहम ले भाईस ॐ आवण पुनम शुभ दिन आईस
 अमृत, सोमवार है एका ॐ पुरन हुवा शास्त्र यह नीका
 ॐ दोहा ॐ

भार भार बिनती करो ॥ सत्तगुरु, सत्य कपीर ।
 भम आनंद के दिग्वि ॥ आपदि ज्ञान अंबीर ॥ २४७

॥ इति श्री रान्ध अमरसिंह का प्रसंग समाप्त ॥

बारो युम तथा और युगोही शुभ लीखा
 कपीर साहणकी यह शास्त्रमें सम्पूर्ण
 सत्य नाम कपीर साहण की दया
 आप सब सतो का दास तपस्वी साहण
 कपीर आश्रम लीमडी-सौराष्ट्र
 ॥ कपीर परमात्मा की दया ॥
 सत्यनाम ॐ

चौथा प्रकाश समाप्त

卐 સત્ય નામ 卐

કબીર સત્ય પ્રકાશ
તપસ્વી કૃત

ॐ सत्य नाम ॐ

कबीर सत्य प्रकाश
तपस्वी कृत

पांचवा प्रकाश

ॐ श्लोक ध्यान ॐ

ध्यायेत् सदगुरुं श्वेत रूपममलम्, श्वेताम्बरं शोभितम् ।
कर्णकुण्डलं श्वेतशुभ्र मुकुटम्, हीरा मण्डी मंडितम् ॥
नानाभाल मुक्तादिसोभितं गला, पद्माक्षने स्वास्थितम् ।
दयाब्धिधीरं सुप्रभं वदनम्, सदगुरुं तत्तन्मांभिहम् ॥
द्वेपदम् द्वेषजम् प्रशानवदम्, द्वेनेत्रम् दयालम् ।
सेवही कण्ठमाल उर्ध्वतिलकम्, श्वेताम्बरी मेणला ॥
महाकस्य भिषिज टोपलसितं, तेजो भर्ष विग्रहम् ।
वन्दे सतगुरुं जेगदण्ड सहितम्, कबीर कइयाभयम् ॥
ध्यानमूलं गुरुभूर्त्ती पूज्यमलम् गुरुपदम् ।
मंत्र मूलं गुरुवाक्यम् मोक्षमूलं गुरुकृपा ॥

॥ આદિ પુરુષ અસ્તીતી ॥

કબીર સાહબ કા શબ્દ

સન્તો વહ ધર સખ સે ન્યારા ॥ જહાં પૂરણુ પુરુષ હમારા ॥ ટેક
જહાં ન દુઃખ સુખ સાંચી જી નહિ ॥ પાપ ન પુન્ય પસારા
ના દિન રૈન ચન્દ્ર ના સૂરજ ॥ બિન ભેતિ ઉજિયારા
ના તહાં જ્ઞાન ધ્યાન ના જપ તપ ॥ બેદ જહાં નહી ખાની
કરણી રહની ગહની નાહી ॥ ચે સખ વહાં હેરાની
ધર ના અધરે બાહિર ના બીતર ॥ પીણુ પ્રહ્લાન્ડ સો નાહી
પાંચ તત્વ ગુણુ તીનો નાહી ॥ સાખી શબ્દ નાં તાહી
મૂલ ફૂલ બેલ ના બીજ ॥ બિના વૃક્ષ ફલ સોહ
વોહ સોહ અર્ધ ઉર્ધ નહિ ॥ સ્વાંસા લેવત કો હે
ના નિર્ગુણ ના સર્ગુણ ભાઈ ॥ ના સુક્ષમ સ્થુલા
ના અક્ષર ના અભિગત ભાઈ ॥ યા સખ જગત કા બુલા
જહાં પુરુષ તહવાં કછુ નાહી ॥ કહે કબીર હમ બના
હમશી સૈન લખે બે કોઈ ॥ પાવે પદ નિર્બાના

શબ્દ-જ્ઞાન યોગ

સન્તો જ્ઞાન કૌન સે કહિયે ॥ ધ્યાન બિજ્ઞાન કૌન હે
કહાં સે નિજ પદ લહિયે
કો હે જીવ પ્રહ્લા કો હે ॥ કો અક્ષર સો ન્યારા
કો હે નામ અનામી કહિયે ॥ કો કહિયે ઔતારા
આર અવસ્થા પાંચો મુદ્રા ॥ યોગ કરે સો કવના
મુક્ત નામ કાહે સો કહિયે ॥ કૌન સાર નિજ પવના
કહે શબ્દ કહવાં સે આયા ॥ કરત અવાજ અમોલા
કાટ કસર હોત અન્દર મેં ॥ કૌન સાર નિજ પવના
બાહર બીતર બ્યાપક કો હે ॥ સકલ ઠોર મેં ખાસા
ઉત્પતિ પરલય કૌન કરત હે ॥ કો ધર કરે તમાસા
એસા ભોગ લખે બે સોકો ॥ અલખ નામ હે કાકો
કહે કબીર સુનો હો સન્તો ॥ જોળ કરો તુમ તાકો

शण्ड

सन्तो अथ हम आपा यिन्हा ❀

निज स्वरूप प्राप्त है जिनको तीनही आनन्द कीन्हा
ना हम भनुष्य देवता नाहि ❀ ना गृहि जनमंडी
प्राप्तम क्षत्री भैरव हुं नाहि ❀ ना हम शुद्र ना इंडी
ना हम ज्ञानी अतुर ना मुरख ❀ ना हम पंडित पोथी
ना हम सागर ना महलवा ❀ ना हम सीप ना मोती
ना हम स्वर्गलोका के जाते ❀ ना हम नर्क सिधारे
हम सथ रूप सभन ते न्यारा ❀ ना छते ना हारे
हमही अमर भरे ना कणहुं ❀ हम कपीर ज्योका तेहीं
ज्यास कपिलमुनिनामदेवकपि ❀ सथ का अनुभव येहीं

सार शण्ड महत्व

सन्तो शण्ड साधन कीन्ह

जेहि शण्ड से अउ देवप्रगट भे ❀ सोई शण्ड लखी लीन्ह
शण्ड भेद पुरान अपानी ❀ शण्डहि शण्ड छहरावै
शण्डहि सुरनर सुनि जन भावे ❀ शण्ड का भेद न पावै
शण्ड गुड़ सुनि शिष्य लये हैं ❀ शण्डहि भिरला धुंरै
जेई गुड़ सोई शिष्य आतमा ❀ अन्तरगत सथ सुंरै
शण्डै शण्ड अहु अन्तरे ❀ सार शण्ड भयि लीन्ह
कहे कपीर जेहि सार शण्ड नहि ❀ धृक छवन सो छीन्ह

शण्ड

पीले अवधुत होय मतवाला ❀ प्याला प्रेम अभी रसका रे
पाप पुन्य होय भुगतन आये ❀ कौन तेरा अइ तु किसका रे
जय लग छवो नाम गुण गावै ❀ धन यौवन सपना निसिका रे
आलापन सथ जेल जवांया ❀ तइणु लया नारी असका रे
वृद्ध लया कइ वायु घेरा ❀ जाट परे तन न असका रे
नालि कमल भे है कस्तुरी ❀ कैसे लरभ भिटे पशु का रे

ખિત સદગુર ધંતના દુઃખ પાયા ૐ જૈસે ભટકી મુવા મૃગા રે
લખ ચૌરાસી ઉવરણુ આહો ૐ તો છાંડો કામિની કા ચસકા રે
કહે કબીર મુનો ભાઈ સાધો ૐ નખ સિખ રૂપ ભરા વિષકા રે

ઘટ જ્ઞાન

અખધુ સો થોગી ગુર સાંચા ૐ પ્રભુ કો સેવો જો મન વાંચા ॥૮૬
સીલ કી મુદ્રા સહજ કી ઝોડી ૐ સુરત નિરત લે ખેલે
જ્ઞાન ભખત સખહી તન લાગા ૐ અનન્દ કાંવર ફેરે
ક્ષમા દણ્ડ સતોષ મેખલા ૐ અમર પ્યાલા પીવે
અવિનાશી ઘર ભિક્ષા માગે ૐ એસી થોગી જીવે
મન ચિર-રાખે આગમ ખોજે ૐ દુનિયા સંગ ન લાવે
કહે કબીર યા થોગ યુગત સે ૐ અખિનાસી કો પાવે

શબ્દ પારખ જ્ઞાન

અખધુ એસો જ્ઞાન ખિચારી ૐ યામે કૌત પુરૂષ કો નારી
બ્રાહ્મણ કે ઘર નહાતી ઘોતી ૐ થોગી કે ઘર ચેલી
કલમા પઢિ પઢિ ભઈ તુફની ૐ તાતે રહી અકેલી
ના વ્યાહિ નહિ કુમારિ ૐ પુત્ર જનમાવન હારી
કાલે મુંડ કોઈ ના છોડુ ૐ અજહું બાલ કુમારો
સમુર હમારા બાલા બોલા ૐ સાસુ બાલ કુમારો
સાંઈ હમારા પાલન ખુલે ૐ હમહિ ખુલાવન દાગી
સામુ નેહર એકેવ ના બર્ગી ૐ કોઈ પુરૂષ સંગ નાહી
કહે કબીર મુનો ભાઈ સાધો ૐ યહ ઘટ જ્ઞાન ખીચારી

સાર શબ્દ મહત્વ

હંસા કરિ લે શબ્દ બસેરા રેમ રેમ ચમ દુતન ઘેરા જ્યો કારે ઠિગકેરા
દિન નિશ બસો શબ્દ કે માહિ ૐ ગુર મુખ શબ્દ નિવેરા
ગુર કે બચન શિષ્ય જો માને ૐ શબ્દ સુરતિ સો હેરા
શબ્દ સાર ગુર બચન સદેશા ૐ તાહિ મધ્ય કર રેરા
ગુર શિષ્ય કો પાર ઉતારે ૐ મિટે સકલ જગ રેગ

गुरु के शब्द हिये गहिराई ॐ भायक त्रास ना हेरा
ताके भुले नैन हृदय के ॐ दिव्य दृष्टि सो हेरा
सदा आधिन रहे सन्तन सो ॐ नस लुंगी चरु हेरा
दरसे ताहि शब्द निशि भाहर छ नैसे चित्र चितेरा
निशिभासर जगे अइ लागे छ सिरपर शब्द उगेरा
कहे कृष्णर जे सत्तगुरु सेवै छ सो सत्तगुरु हित तेरा

शब्द स्वरूप स्थिति

दंसा करिसे शब्द निवेरा ॐ देह धरि करे अनेक अतुराध
भुवेः कहां धर तेरा

आपा भेट आप डो भोले ॐ आप मध्य भसेरा
अहंछोडि धर बीतर देषो ॐ भिटे सकल यम जेरा
छाडो कपट आतुरी तामस ॐ छाडो कुमति भसेरा
ज्ञान गयन्द अढो गमासो ॐ काल होय तब येरा
सभा शील सन्तोष धुरन्धर ॐ शब्द सुरति कर भेला
भव भारिधि जग सहजे आंधे ॐ जाधी सेह दह जेरा
सैन उलंधत अलै मोह तजि ॐ सुभ सागर कर रेरा
कहे कृष्णर भव भारिधि लाधी ॐ दरस होय प्रभु रेरा

भंगल नाम भडिमा

अभंग साहेब डो नाम और सभ भंड है

भंडित भेर भुभेर भंड अबांड है
स्थिर न रहे धन धाम तो छवन दुन्द है

सभ औरासी के छव परे सभ इंद है
अचल भन स्थिर राख तबै तो रग है

उलट निकट भर पीव तो अमृत गंग है
जिनको साहज सोहेत सोध निरदुन्द है

उन सन्तन के साथ तो सदा आनन्द है
दया साव यित राख तो बचति डो अभ है

साहज कृष्णर कहे यित येत जगत पतंग है

સર્વ વ્યાપક રેખત

પૂર્વ મેં રામ હેં પશ્ચિમ મેં ખુદા હેં

ઉત્તર ઓર દક્ષિણ કહો કો રહતા
સાહેબ વહ કહાં હેં કહા ફિર નહિ હેં

હિન્દુ ઓર તુરક તોફાન કરતા
હિન્દુ ઓર તુરક મિલ પર હેં ખૈય મેં

આપની બર્ગ દોઢિ દીન વહતા
કહે કબીર સાહેબ સખ મેં રહે

જુદા ન તિનક મેં સાચ કહતા

હોરી શબ્દ

હોરી ખેલત સંત સુબન ॥ આતમ રામ સે
ધરિ ધરિ પલ છિન છિન ખેલે ॥ નિરા દિન આઠો જમ ॥ ટેકા ॥
જેગા ખેલે જેગા ધ્યાન મેં ॥ ફુનયા બૂત પિયાસ
પંડિત ખેલે ચાર ખેદ સે ॥ મુલના કિતેખ કુરાન
પતિશ્વતા ખેલે અપને પતિ સંગ ॥ બેશ્યા સકલ જહાન
કામી ખેલે કામની કે સંગ ॥ લોભી ખેલે દામ
મહા પ્રચડ તેજ માયા કે ॥ સખ જગ મારા બાન
સાહેબ કબીર ખેલે સંતન સે ॥ ઓર ન કાહસ કામ

શબ્દ ધ્યાન મહત્ય

સંતો ગગન મંડલ લગિ તાલા

ખાલેગે કોઈ સંત જોહરી ॥ કોટિન મધ્ય બિચારા
પ્રથમ સાહેબ ધ્યાન લગાવે ॥ તા બિચ સુરત કરે પૈદારા
તખ આગે કે રાહ પાઈયે ॥ તા બિતર નિજ રૂપ હમારા
મંડલ બીતર પુરૂષ બિરાજે ॥ કુલુક તીન તહાં અગમ અપારા
તાણી કુચી ગુરૂ ગમ માહી ॥ જ્ઞાન અન્ય સો ન્યારા
લુગ ભર જેગ સમાધિ લગાવી ॥ કોટિન કરે બિચારા
પુરૂષ રૂપ કબહુ ના દરસે ॥ જે ગુરૂ મિલે ના સારા

જળ ગુરૂ બહિયા હોય દયાનિધ ❀ નિજ મતિ ખોલિ સુધારા
તમે હંસ કો મારગ સૂઝે ❀ ખોલે કુલક કિમાડા
તે ગુરૂ પૈતન મન વારો ❀ છોડ કપટ વ્યવહારા
તબ ગુરૂ કૃપાલ હોય જીવ પૈ ❀ કાગા સે હંસ કર ડારા
કહી હમારી માનો હંસા ❀ ચે મતિ કોટિ જ્ઞાન સો ન્યારા
જીવન હંસા લોક સમાગે ❀ જો યક શબ્દ બીચારા
અજપા ધ્યાન ગગન મે દરસે ❀ હૈ, સખહી સો ન્યારા
કહે કબીર સુનો હો સનો ❀ ભેટો નિજ કરતારા

શબ્દ ૧

પાડે ખૂઝિ પિયહુ તુમ પાની

જે હિ મટિયા કે ઘર મે બેઠે ❀ તામે સૃષ્ટિ સમાની
છપ્પન કોટિ જલદ જહાં લીજે ❀ મુનિ જન સહસ અઠાસી
પરગ પરગ પૈગમ્બર ગાડે ❀ સો સખ સરિ લો માટી
મચ્છ કચ્છ ધરિયાર બિયાને ❀ રૂધિર નીર જલ ભરિયાં
નદિયાં નીર નર્ક બહિ આવે ❀ પશુ માનસ સખ સરિયા
હાડ ઝરિ ઝરિ ગૂદ ગલી ગલિ ❀ દુધ કહાં સે આયા
સો લે પાડે જેવન બેઠે ❀ મટિયહિ છુતિ લગાયા
ધોખા અજ્ઞાન છાડિ દેહુ પાડે ❀ ઈ સખ મન કે ભરમા
કહહિ કબીર સુનો હો પાડે ❀ ઈ સખ તુમ્હરો કર્મા

રેમૈની-પારખ શબ્દ

માનુષ જન્મ ચુકેહુ અપરાધી ❀ યહિ તન કેર બહુત હૈં સાઝી
તાત જનની કહે પુત્ર હમારા ❀ સ્વારથ જાનિ કીન્હ પ્રતિપાલા
કામિનિ કહે મોર પિંજી આહી ❀ બાધિનિ રૂપ ગરાસ ન આહી
સુતહુ કલત્ર રહે લો લાઈ ❀ યમ કી નાઈ રહે મુખ વાઈ
કામ ગિદ્દ દોડિ મરણ બિચારે ❀ મુકર સ્વાન દોડિ પંથ નિહારે
અગ્નિ કહે મૈં ઈન તન જરો ❀ પાની કહે મૈં જરત બુઝાવો
ધરતી કહે મોહિ મિલિ જઈ ❀ પવન કહે મૈં સંગ ઉડાઈ
તેદિ ધર કો ધર કહત ગવારા ❀ સો બેરી હોય ગલે તુમ્હારા

સો તન તુમ આપન કર જાની હિ બિપય સ્વરૂપ ભુલેઉ અજાની
 સાળી—ઈતને તન કર સાઝિયા હિ જન્મ જન્મ દુઃખ પાય
 ચેતતનાદિ મુખનરખોરે હિ જન્મ જન્મ પછતાય

ન્યાય શબ્દ

યહ તન ધન કી કૌન બડાઈ હિ દેખત નેનન મટિયા મિલાઈ
 જો મુખ ચલત પાન કી બિરિયા હિ સો મુખ ચલન લગી ગઈ કીરિયા
 કકડ ચુન ચુન મહલ બનાયા હિ આપ જય જગલ મે સોયા
 હાડ જરે જસ લાકડ ઝૂંઝિયા હિ કેસ જરે જસ ધાસકી પુરિયા
 ચહ તન ધન કુછ કામ ન આઈ હિ તાસે નામ જપો લૌલાઈ
 કહે કબીર સુનો મેરે મુનિયા હિ આપ મુયે પીછે હુમ ગઈ દુનિયા

ભજન મનકા દોડ

ભજન વતન નહિ મન સેલાની ॥ટેકા॥

અચ્છા અચ્છા બોજન અહિયે હિ પીનેક હદા પાની
 આબન કે બીરા અહિયે હિ નીચે પીચ દાની
 સે-૨ તો સંદેદી અહિયે હિ રૂપ બન્ત ગાની
 પુત્ર તો સપૂત અહિયે હિ કુલ કી નીમાની
 હાથી અહિયે ઘેરા અહિયે હિ તરખૂ અત્ત માની
 લડન કે કિશ્તિ અહિયે હિ તોપ ધુર ધાની
 અરખ ખરખ દરખ અહિયે હિ હીન ન્તન ખાની
 કહે કબીર સુનો ભાઈ સાધો હિ દુનિયા માયા મે ભલાની

મન માયામે ભલા

મુખડા કયા દેખો દરપન મે હિ નેરેદયા ધરમનદિ તનમે ॥ટેકા॥
 કોડી કોડી માયા બેડે હિ બેડ ધરે બરતન મે
 આયે દુત અચાનક લાગે હિ રહી ગે મન કી મનમે
 લાલ કે પામ કેમરીયા જામા હિ સોહે ગોરે તન મે
 એક દિન એસા આન પરગા હિ ધુવાં દરેગા તન મે
 આમ કે ડાર કેચલ રાજ હિ મો-૨ તો રાજ બન મે

ધરડી તિરિયા ધર મેં રાજી ❀ તપસીં રાજી ભજન મેં
પથડી બાંધે પેચ સવારે ❀ તેલ ચુલે બુલદન મેં
કહે કબીર મુનો ભાઈ સાધો ❀ એ કયા લડિ હૈ રશ્મમેં

ભજન

ઝીની ઝીની ચંદરિયા બીની

આઠ બસ્તુ કી ચાદર સોઈ ❀ પાચ તત્વ ગુણુ તીની
સાંઈ કે સીયત માસ દસ લાગે ❀ મુખ મૈલી ધીની
યહ ચાદર મુર નર મુનિ વોડે ❀ વોડ કે મીલી કીની
ધુરવય વોડે પ્રહાદે વોડે ❀ મુખ દેવનીમલ કીની
સાહબ કબીર નુર સે વોડે ❀ જેવકી તેવ ધર દીની

બીજક રમૈની

૧

સોગ બધાવા સમ કરિ માના ❀ તાકી બાત ઈન્દ્રહુ નહિ બના
જટા તોરિ પહિરાવે સે લી ❀ યોગ યુક્તિ કી ગર્ભ દહેલી
આસન ઉડાયે કૌન બડાઈ ❀ જેસે કૌવા ચીલ્હ મિડરાઈ
જૈસી લીત તૈસી હે નારી ❀ રાજ પાટ સખ ગને ઉબરી
જસ નરક તસ ચન્દન બના ❀ જસ બાઉર તસ રહે સયાના
લપસી લૌગ ગન એક સારા ❀ ખાંડ છાંડ ફાંગે બે ખારા

સાખી

ધૂંધ બિચાર બિચારે ॥ ગયે બુદ્ધિ બસ ચેત ।
દુધ મિલિ એકે હોય રહા ॥ કેહિ લગાડી હેત ॥

૨

નારી એક સસાઈ આઈ ❀ માય ન વાડે વાપઈ બાઈ
ગોડ ન મૂડ ન પ્રાણુ અધારા ❀ તામે ભરમિ રહા સંસારા
દિના સાત લે ઉનકી સહી ❀ ઉસીમ જન્મ ગવાવા અહીં
વાહિક વન્દન કરે સખ કોઈ ❀ બુદ અદ્યુદ અચરજ બડ દોઈ

સાખી

મૂસ બિલાઈ એક સંગ ॥ કહુ કેસે રહિ જાય ।
અચરજ એક દેખો હો સતો ॥ હરતી સિંધઈ ખાય ॥

૩

ચલી જાત દેખા એક નારી ॥ તર ગાગરિ ઉપર પનિહારી
ચલી જાત વહ વાટહિ વાટ ॥ સોવન હાર કે ઉપર ખાટ
જાડન મરે સદેદી જોરી ॥ પતિ ના ચીન્હ ધરણિ ભઈ જોરી
સંઝ સકાર દિયા હો ખારે ॥ ખસમહિ છાડિ જાય લગવારે
વાહી કે રસ નિસુ દીન રાચી ॥ પિયા સો ખાત કહે નહિ સાંચી
સોવત છાડિ ચલી પીયા અપના ॥ ચે દુખ અબ ધો કહે કહિ સચના

સાખી

અપની બંધ ઉધારિ કે ॥ અપની કહી ન જાય ।
કી ચિત જાને આપના ॥ કી મેરો જન ગાય ॥

૪

બઢવત બડી ઘટાવત છોટી ॥ પરખત ખરી પરખાવત ખોટી
કેતિક કહો કહાં લો કહો ॥ ઔરો કહો પડે જો સહી
કહે બિના મોહિ રહા ન જાઈ ॥ બિરહી લેલે કુકર ખાઈ

સાખી

ખાતે ખાતે યુગ ગયા ॥ બહુરી ન ચેતહુ આય ।
કહહિ કળીર પુકારે કે ॥ જીવ અચેતે જાય ॥

બીજક શબ્દ

૧

સતો બોલે તે જગ મારે

અન બોલે કેસે કેા બનિ હૈ ॥ શબ્દહિ ડોઈ ન બીચારે
પહિલે જન્મ પુત્ર કેા ભયજી ॥ બાપ જનમિયા પાછે
બાપ પૂત કી એકે નારી ॥ ઇ અચરજ ડોઈ દાછે
હુન્દર રાજા દીકા બેઠે ॥ બિષહર કરે ખવાસી

સ્વાન બાપુરા ધરિન ઢાંકનો ❀ બિલ્લી ધર મેં દાસી
કારકુન મેઢક બે હોઈ ❀ બેલ કરે પટવારી
કહે કખીર સુનો હો સાધો ❀ ભૈસૈ ન્યાય નિબેરી

૧

સંતો મતે માતુ જન રંગી

પિયત પિયાલા પ્રેમ મુધા રસ ❀ મતવાલે સત્તા સંગી
અર્ધે ઉર્ધ્વે લાઠી રોપિન ❀ લેત કસારસ ગારી
મૂદે મદન કાટિ કર્મ કસ્મલ ❀ સંતત ચુવત અગારી
ગોરખ દત્ત બશિષ્ઠ વ્યાશકબિ ❀ નારદ શુક મુનિ ભેરી
બેઠે સભા શંભુ સનકાદિક ❀ તહં ફિરે અધર કટોરી
અંવરીખ ઔર ભજ જનકજડ ❀ શેષ સહસ મુખ જ્ઞાના
કહં લૌ ગનૌ અનંત કોટિ લૌ ❀ અમહલ મહલ દિવાના
ધ્રુવ પ્રહલાદ બિલીપથ માતે ❀ માતી સેવરી નારી
સરગુન પ્રહા માતે પ્રન્દાખન ❀ અજહું લાગુ ખુમારી
સુરનર મુનિ જતિ પીર ઔલિયા ❀ જિનરે પિયા તિન જના
કહે કખીર ગુગે કી શક્તર ❀ કયો કર કરે બખાના

શબ્દ આધ્યાત્મિક અંગ

સંતો લક્ષિત સદગુર આની

નારી એક પુરૂષ હુઈ જાયા ❀ ખૂઝો પંડીત જ્ઞાની
પાહન ફોરિ ગંગ એક નિકરી ❀ અહુ દીશ પાની પાની
તેહિ પાની હુઈ પર્વત ખૂડે ❀ દરિયા લહર સખાની
ઉડિ માખી તરવર કો લાગી ❀ બોલે એકે બાની
વહિ માખી કે મંઆ નાહી ❀ ગર્ભ રહા બિનુ પાની
નારી સકલ પુરૂષવૈ ખાયો ❀ તાતે રહે અકેલા
કહે કખીર બે અબ સે બુઝે ❀ સોઈ ગુર હમ ચેલા

અધ્યાત્મિક શબ્દ

તોહિ રોકન વાલા કવન ❀ મગન સે જાવ ચલી ॥ ૮૬ ॥
દીડી ચાલી સામુરે ❀ નવ મન કાજલ લાય
હાથી માર ગોદ મેં લિયા ❀ ઉંટ લિયા લટકાય

અન્ડા હતા તળ ખોલતા ❀ બચ્યા ખોલત નાહિ
 પટ દર્શન મેં શંકા પડી ❀ ❀ છવોં કા ગમ નાહિ
 પહિલે સતો દહીં જમાઈયે ❀ પીછે દુહીયે ગાય
 બછડા ગઈ કે પેટ મેં ❀ માખન હાટ ખિકાય
 પહિલે સંતો હમે જનમીયા ❀ પીછે બડ ભાઈ
 ધામ ધુમસે ખાખા જનમેં ❀ પીછે મોરી માઈ
 કહહિં કબીર સુનો ભાઈ સાધુ ❀ યહ પદ કે અર્થાઓ
 ચેહિ પદકો ને બૃઝ ચલત હે ❀ સોઈ મોક્ષ પદ પાવો

અધ્યાત્મિક શબ્દ

દેખો દેખો રે લોગો નાંવ મેં ❀ નદિયાં ડુબી જાય ॥ટ૬॥
 ઘડા ન ડુબે ઘડી ન ડુબે ❀ હાથી મલમલ નહાય
 કોટ કાંગરે પાની ચઢિયા ❀ ચિડિયા ખ્યાસી જાય
 એક અચભા હમને દેખા ❀ કુવાં મેં લગ ગઈ આગ
 કાદવ કીચડ જલ ગયા ❀ મછિવાં ખેલે ફાગ
 એક ચીટી કે ચૂત મેં ❀ બહ ગયે નદિયા નાલ
 પડીત પછારે ધાતીયા ❀ ધીમર ડારે જલ
 ગગન મંડલ મેં ગૌ બિયાની ❀ ધરતી દહીં જમાયા
 માખન માખન સતો ખાયા ❀ છાછ જગત ભર્માયા
 એક અચમ્ભા હમને દેખા ❀ ગધા કે શીર સિંગ
 ચીટી કે પગ ડોરી લાગે ❀ ખીચે અર્જુન ભીમ
 કહહિં કબીર સુનો ભાઈ સાધી ❀ યહ પદ હે નિર્વાણુ
 યહ પદ કા ને અર્થ લગાવે ❀ સોઈ સંત સુજન

આધ્યાત્મિક શબ્દ

અબધુ સો જોગીં જન મેરા ❀ ને પદ કા કરે નિવેરા ॥ટ૭॥
 તરવર એક સલ બિન ઠારે ❀ બિન પુલે ફલ લાખા
 સાખા પત્ર કછુ ના વાકે ❀ અષ્ટ ગગન મુખ જગા
 તરવર એક પક્ષી દોઈ બેઠે ❀ એક ગુરુ એક ચેલા
 ચેલા સખ જગ ઠગ ઠગ ખાયા ❀ ગુરુ નિરંતર ખેલા

गगन भंडल में उर्ध्व मुष्ण कुवां ❀ जहां अमी का आसा
 गुड़मुष्ण होय सो लरी लरी पीवे ❀ निगुरा जय पियासा
 कर भिना पात्र पात्र विन तुम्भा ❀ भिन रसना गुन गावे
 भावन हार के रूप न रेखा ❀ सदगुड़ अलण लभावे
 अस्ति में सुन्न सुन्न में अस्ति ❀ अगम अगोचर ऐसा
 गगन भंडल में आलक भेले ❀ रूप परन है कैसा
 पक्षी का भोज भीन का भारग ❀ कछहि कभीर होउ भारी
 अपरं पार पुरुष पुरुषोत्तम ❀ भूरति की बलिहारी

न्याय शब्द

संतो राह दुनो हम दीहा
 हीन्दु तुर्क हटा नहि. मानै ❀ स्वाद सभन के भीहा
 हीन्दु, भरत ऐकादशी साधे ❀ दुध सिंगारा सेती
 अन्न के त्याग मनको न हटके ❀ पारन करे सगोती
 तुर्क रोज निभाज गुनरै ❀ भिसंभिल भाग पुकारै
 धनको बिस्त कहां से होवै ❀ जे साजे भुर्गी भारै
 हीन्दु की दया भडेर तुरकीन श्री ❀ होनो घट से त्यागी
 ओ हलाल वे उटका भारै ❀ आग हुनो घर लागी
 हिन्दु तर्क श्री ओक राह है ❀ सत्तगुड़ सोई लभाई
 कछहि कभीर सुनो हो संतो ❀ राम न कहुं भुदाई

रेभता न्याय शब्द

भलक है रैन का सपना ❀ समझ मन कोई नहि आपना
 कठिन है लोभ श्री धारा ❀ बहां सभ जत संसारा
 घडा जे नीर का फुटा ❀ पता जे डार से टुटा
 ऐसे नर जत जिन्दगानी ❀ सभेरा येत अलिभानी
 सजन परिवार सुत द्वारा ❀ उस दिन होय जे न्यारा
 निकस जण प्राणु बवेगे ❀ कोई नही काम आवेगे
 निरप मत बल तन गोरा ❀ जगत में लवना थारा
 तजे भद लोभ अतुराई ❀ रहे निःशंक जग माही

सदा भत जन यह देहा ❀ लगाओ सतनाम से नेहा
 कटे जम जल भी इसी ❀ कहे कपीर अजीनासी
 भायाका रंग

पढो मुवा सतनाम गैठ तन ताप मे
 दिन चार को रंग मिले तन भाक मे
 लाये तेल कुलेल देह यह आम भी

गरद भरद हो जय होहार सत नाम भी
 क्या लाये संसार मे क्या ले जयेगे

निस दिन रहे अयेत तमाया जायेगे
 भाला लके हाथ कतरनी कांण मे

आग जीपी भत जन दूषी है राण मे
 कहत कपीर समुझाई समुझ मन भावे रे

लख औरासी धार भहे भत जव रे
 भीस्वासका शब्द

भनरे तू धीरज क्यों न धरे

शुल और अशुल कर्म पुर्व के ❀ रतिओ नहि बटे रे
 होनहार, होवे सो होवे ❀ चिन्ता काहे करे रे
 पशु पक्षी औ, कीट पुतंगा ❀ सबकी भयर करे रे
 गर्लवास मे रक्षा कीन्ही ❀ सो कैसे विसरे रे
 तुम हंस उसी साहज. के ❀ लटकत कहां किर रे
 सत्तगुरु छोडि और को धावे ❀ काज तो नही सरे रे
 भात पिता सुत सम्पति दारा ❀ मोह के आर अरे रे
 समुझ देण मन कोई ना अपना ❀ धोणा मे काहे पर रे
 संतन शरषु गढा मोरे भनुवा ❀ कोटीन व्याधि हरे रे
 कहे कपीर सुनो लाछ साधो ❀ सहजे एव तरे रे

गौडी-नाम भूहत्व

नाम साहज को ले रे जन्दे ❀ नाम साहज का ले रे
 नाम बिना तेरो काज न सरी है ❀ किर पीछे पछितत है रे

એક લાખ પુત્ર સ્વા લાખનાતી ❀ સમ્પત્તી સ્થિર ન રહોરે
લંકા એસો કોટ બિનસગૌ ❀ એસો ખ્યાર ખહોરે
ના કોઈ તેરા તૂન કિસી કા ❀ પડે ખલક બહોરે
નદિયા નાવ સયોગ જોડે હૈ ❀ એસા મિલના હૈ રે
માત પિતા મુતબાંધવ તિરિયા ❀ કોઈ ના સંગ ચલોરે
યે સખ હૈ સ્વારથ કે લોભી ❀ ગુરૂ બિન મુખ ન લહોરે
છન માહિં તન બીનસી જયગા ❀ તખ કુછ કરના સકોરે
તાતે બેગ સમ્હારો અપૈ ❀ સાહબ કબીર કહોરે
શબ્દ કબીર સાહબ આદિ ગુરૂ

સત્ગુરૂ આદિ સંદેસી આયે ॥૮૬॥

સોરા અસંખ યુગ બીત ગયાં હૈ ❀ કોઈ ભેદ ન પાયે
હુનિયા રહી ભુલાય ખવાખ મેં ❀ સોવત નિદ જગાયે
દયા ભાવ નામ પાનદૈ ❀ હંસન પાર લભાયે
કાસીમં સદગુરૂ પ્રગટ ભયે હૈ ❀ નામ કબીર કહાયે
ધરમ દાસ યહ અરજ કરત હૈ ❀ છવન ફંદ છુડાયે

અધ્યાત્મિક શબ્દ

પાનીમ મીન પીયાસી ❀ મોહ મુનિ મુનિ આવે હાસી ॥૮૭॥
આતમ જ્ઞાન પિના નર ભટકે ❀ કોઈ મથુરા કોઈ કાસી
જોગી જંગમ જતી સંન્યાસી ❀ બન બન ફિરત ઉદાસી
નાગા હોય કે ખાક લગાવે ❀ સપનેન મિલે અવિનાશી
હુર કી ખાત સાચ કચી માને ❀ નિકટ બસ્તુ નહિ ભાસી
ગુરૂ બિન જ્ઞાન જ્ઞાન બિન ચેલા ❀ દૈસે મિલે અબિનાશી
બકો ધ્યાન ધરત બિધિ હરિહર ❀ મુનિજન સહસ અઠાસી
સો તેરે ઘટ માહિં બિરાજે ❀ પરમ પુરૂષ અબિનાશી
કહે કબીર મુનો લાઈ સાધો ❀ ગુરૂ બિના ફિરત ચૌરાસી

અધ્યાત્મિક શબ્દ

કમની કયા નૈન ચમકાવૈ ❀ તેરે હાય કબીર ન આવે ॥૮૮॥
કદૂ કાટ મૃદંગ બનાવે ❀ નીમ્બુ કાટ મથુરા

પાંચ તુરિયા મંગલ ગાવે ॥ નાચે બાલમ ખીરા
 રૂપ પહિર કર રૂપ દિખાવે ॥ સોના પહિર લલચાવે
 ગલે ડાલ તુલસી કી માલા ॥ ત્રીન લોક ભરમાવે
 ચૂસ ધી સભા સર્પ એક નાચે ॥ મેઢક તાલ લગાવે
 ચોલના પહિર કર ગદ્દા નાચે ॥ ઉંટ વિષ્ણુ પદ ગાવે
 વૃક્ષ અદિ મચ્છી ફલ તોડે ॥ કચુઆ ભોમ લગાવે
 કહે કબીર સુનો ભાઈ સાધો ॥ બિરલા કોઈ સમઝાવે

મંગલ-પારખ જ્ઞાન

ધ્યાન ધર કે કયા કિયા ॥ જિન ચિત કે પકડા નહી
 ધરક મેં શીર ન દિયા ॥ જુગ જુગ જિયા તો કયા હુવા
 બ્રાહ્મણ જનેઉ પહિર કે ॥ ધરહિ ધર બકતા ફિરે
 ઉસ બ્રહ્મ કે ચીન્હા નહિ ॥ બ્રાહ્મણ હુવા તો કયા હુવા
 કાલ કિતાયે બાચતા ॥ કરતા નસીદત ઓર ધી
 દિલ મેં દયા આયા નહિ ॥ કાલ હુવા તો કયા હુવા
 ભેગી ઓ જંગમ સેવડા ॥ કપડા રંગે ગેર લાલસે
 કાંધે દુશાલા ગુદરી ॥ ડારે ફિરે સે કયા હુવા
 દરવેશ સુખી બકલા ॥ ધર ધર અમલ કરતે ફિરે
 મહરમ નહીં ઉસ લાલકા ॥ કંકડ હુવા તો કયા હુવા
 દાર શરાબે પોસતા ॥ ગાંબ અફીણ મેં ભે પિયા
 એક નામ રસ ચાખા નહિ ॥ અમલી હુવા તો કયા હુવા
 શતરંજ ઓપટ મજકો ॥ એક નર્દે બહુ રંગ કી
 બાલ ના છોતે પ્રેમ ધી ॥ જવારી હુવા તો કયા હુવા
 મંદીર ઝરોખે રાવટી ॥ ગુલચમનમે રહતે સદા
 સતસંગ મેં બેઠા નહિ ॥ ઝાડે ઝરોખે કયા હુવા
 કાશી ઓ મથુરા દ્વારકા ॥ તીરથ સકલ ભરમત ફિરે
 ટાટી ન ખોલે ભરમ કા ॥ તીરથ ગયા તો કયા હુવા
 મક્કા મદીના જાય કે ॥ હજ્જે કિયા બહુખાર કે
 દિલ કા કપટ છૂટા નહિ ॥ મહે ગયા તો કયા હુવા

ਸਾਧਿ ਤੁਮਹਾਰੇ ਕਾਰਨੇ ❀ ਸਕਲ ਧੀਰ੍ਯੰ ਜਗ ਲਭਿਯਾ
ਪੈਰਾਂ ਮੇਂ ਭਾਲਾ ਪੜ ਗਯਾ ❀ ਮਛਘ੍ਰਯ ਨਜਰ ਨ ਆਖਿਆ
ਸੁਨ ਘੋੜ ਆਖੀ ਨਾਗਰੀ ❀ ਮੁਲਕੋ ਮੇਂ ਫੇਰਾ ਟੇ ਦਿਯਾ
ਦਰਿਆ ਦਿਲ ਭਿਯ ਭੈੜ ❀ ਕਘੀਰ ਘਾਲਾ ਲਰ ਪੀਯਾ

ਪਲਟੁ ਸਾਧਯ ਕਾ ਕੁੰਡਲਿਯਾ ੧

ਪੂਰਾ ਸਤਗੁਰੁ ਮਿਲੈ ਜੇ ❀ ਪੂਞੈ ਮਨ ਭੀ ਆਸ
ਪੂਞੈ ਮਨ ਦੀ ਆਸ ❀ ਪਿਆ ਕੋ ਦੇਖ ਮਿਲਾਧਿ
ਭੁਟਾ ਸਭ ਜੰਝਲ ❀ ਭਫੁਤ ਸੁਖ ਛਮਨੇ ਪਾਧਿ
ਫੇਰਾ ਪਿਆ ਕਾ ਰੁਪ ❀ ਫਿਰਾ ਅਭਿਯਾਤ ਛਮਾਰਾ
ਭਫੁਤ ਦਿਨਨ ਭੀ ਰਾਤ ❀ ਭਾਂਗ ਲਰ ਸੇਂਦੁਰ ਧਾਰਾ
ਸਾਸੁ ਨਨਦ ਕੋ ਮਾਰਿ ❀ ਅਫਲ ਮੇਂ ਦਿਯਾ ਅਲਾਧਿ
ਭਨਕੇ ਅਲੈ ਨ ਜੇਰ ❀ ਪਿਆ ਕੋ ਮੈਢਿ ਸੁਖਾਧਿ
ਪਿਆ ਜੇ ਘਸ ਮੇਂ ਲਯੇ ❀ ਪਿਆ ਕੋ ਭਫੁ ਕੀਨਛਾ
ਐਸੀ ਲਾਗੀ ਨੇਛ ਪਿਆ ❀ ਤਭ ਮੋਕਾ ਬਿਨਛਾ
ਮਸਾਫ ਪਿਆ ਕੋ ਪਾਧ ਕੇ ❀ ਮਿਲੈ ਗੁਰੁ ਪਲਟੁ ਦਾਸ
ਪੂਰਾ ਸਤਗੁਰੁ ਜੇ ਮਿਲੈ ❀ ਪੂਞੈ ਮਨ ਦੀ ਆਸ

੧

ਸਤਗੁਰੁ ਸਿਕਲੀ ਗਰ ਮਿਲੈ ❀ ਤਭ ਭੁਟੈ ਪੁਰਾਨਾ ਦਾਗ
ਭੁਟੈ ਪੁਰਾਨਾ ਦਾਗ ❀ ਗਡਾ ਮਨ ਮੁਰਯਾ ਮਾਧੀ
ਸਤਗੁਰੁ ਪੁਰੇ ਬਿਨਾ ❀ ਦਾਗ ਧਛ ਭੁਟੈ ਨਾਧੀ
ਭਾਂਵਾਂ ਲੇਵੈ ਜੇਗ ❀ ਤੇਗ ਕੋ ਮਲੈ ਘਨਾਧਿ
ਭੀਛਰ ਦੇਖ ਨਿਕਾਲ ❀ ਮੁਰਤ ਕਾ ਰਦ ਅਲਾਧਿ
ਸਾਧ ਮਸਕਲਾ ਕਰੈ ❀ ਜ਼ਾਨ ਕਾ ਕੁਰੰਡ ਲਗਾਵੈ
ਜੇਗ ਭੁਗੁਤ ਸੇ ਮਲੈ ❀ ਦਾਗ ਤਭ ਮਨਕਾ ਭਵੈ
ਪਲਟੁ ਸੈਫ ਕੋ ਸਾਫ਼ ਕਰੈ ❀ ਘਾਛ ਧਰੇ ਭੈਰਾਗ
ਸਤਗੁਰੁ ਸਿਕਲੀਗਰ ਮਿਲੈ ❀ ਤਭ ਭੁਟੈ ਪੁਰਾਨਾ ਦਾਗ

੩

ਸਰਭੰਭੀ ਕੋਧ ਐਕ ਹੈ ❀ ਰਾਧੈ ਸਭ ਦੀ ਲਾਭ
ਰਾਧੈ ਸਭ ਦੀ ਲਾਭ ❀ ਕਾਭ ਵੋ ਸਭਕੇ ਆਵੈ

ਅੰਧਾ ਪੰਗੁਲ ਲੁਲ ❀ ਸਭਨ ਤੇ। ਫਗਰ ਘਟਾਯੈ
ਮਰਿ ਪੀਟਿ ਸੰਸਾਰ ❀ ਸਭਨ ਤੇ। ਰਾਛ ਘਟਾਯੈ
ਓਨਥੀ ਮਾਰੀ ਆਧ ❀ ਭੇਖ ਸਭ ਧੋਟੀ ਪਾਯੈ
ਘੋਰੇ ਘਣਾਫੁਰ ਮਰੈ ❀ ਭੇਖ ਕਾ ਪਰਦਾ ਰਾਖੈ
ਮੁਨਿ ਤੇ ਅਘਨ ਕਟਾਰ ❀ ਸੰਤ ਜਨ ਜਨਿ ਤੇ। ਘੋਰ ਮਾਘੈ
ਪਲਟੇ ਜੋ ਤੇ। ਸੰਤ ਹੈ ❀ ਸਭ ਫਗਰੇ ਸਿਰਤਾਜ
ਸਰਭੰਗੀ ਤੇ। ਘੋਰ ਹੈ ❀ ਰਾਖੇ ਸਭਕੀ ਲਾਜ

੪

ਪਰ ਸਵਾਰਥ ਤੇ ਕਰਨੇ ❀ ਸੰਤ ਲਿਖਾ ਐਤਾਰ
ਸੰਤ ਲਿਖਾ ਐਤਾਰ ❀ ਜਗਤ ਤੇ। ਰਾਛ ਘਟਾਯੈ
ਮੁਕਤਿ ਕਰੇ ਉਪਦੇਸ਼ ❀ ਜ਼ਾਨ ਦੇ ਨਾਮ ਜੁਨਾਵੈ
ਮੀਤ ਮਛਾਵੈ ਜਗਤ ਮੇਂ ❀ ਧਰਨੀ ਪਰ ਤੇ। ਲੈ
ਕਿਤਨੀ ਕਹੈ ਕਠੋਰ ❀ ਅਘਨ ਦੇ ਅਮ੍ਰਿਤ, ਘੋਲੈ
ਓਨਤੋ। ਕਥਾ ਹੈ ਘਾਛ ❀ ਸਭਤ ਹੈ ਫੁੱਲ ਧਰੇਰਾ
। ਭਵ ਤਾਰਨ ਤੇ ਛੇਤੂ ❀ ਮੁਲੁਕ ਫਿਰੇਏ ਅਛੇਰੇ।
। ਪਲਟੇ ਸਤਗੁਰੁ ਪਾਧੇ ❀ ਫਾਸ ਲਯਾ। ਨਿਰਵਾਰ
ਪਰ ਸਵਾਰਥ ਤੇ ਕਾਰਨੇ ❀ ਸੰਤ ਲਿਖਾ ਐਤਾਰ

੫

ਧੁਨ ਆਨੈ ਜੋ ਗਗਨ ਥੀ ❀ ਸੋ। ਮੇਰਾ ਗੁਰੁ ਦੇਵ
ਸੋ। ਮੇਰਾ ਗੁਰੁ ਦੇਵ ❀ ਸੇਵਾ, ਮੈਂ ਕਰਿ ਹੋ। ਵਾਕੀ
ਸਾਧ ਮੈਂ ਹੈਂ ਗਲਤਾਨ ❀ ਜਵਸਥਾ ਐਸੀ ਅਥੀ
ਨਿਸ਼ ਦਿਨ ਦਸਾ ਅਛਾ ❀ ਲਗੈ ਨਾ ਭੁਭ ਪਿਧਾਸਾ
ਜ਼ਾਨ ਅਥੀ ਤੇ ਅਥੀ ❀ ਘਟਤ ਹੈ ਉਲਟੀ ਸਵਾਸਾ
। ਧਰਿਯਾ ਸੇਵੀ ਅਥੀ ❀ ਸੋ। ਧੀਰ ਸਭਜ ਸਮਾਧੀ
ਲਾਜਨ ਤੇਲ ਦੀ ਧਾਰ ❀ ਸਾਧਨਾ ਨਿਰਮਲ ਸਾਧੀ
। ਪਲਟੇ ਤਨ ਮਨ ਵਾਰੀਏ ❀ ਮਾਧੈ ਜੋ ਐਸਾ ਤੇ।
ਧੁਨ ਆਨੈ ਜੋ ਗਗਨ ਥੀ ❀ ਸੋ। ਮੇਰਾ ਗੁਰੁ ਦੇਵ

੬

ਨਾਵ ਮਿਲੀ, ਤੇਵਟ ਨਾਹੀ ❀ ਤੈਸੇ ਉਤਰੈ, ਭਵ ਪਾਰ

कैसे उतरै पार पथिक ❀ विस्वास न आवै
 लगे नहीं औराग यार ❀ कैसे कै पावै
 मन में धरै न ज्ञान ❀ नहीं सतसंभति रहनी
 छुटि उगमगी नाहि ❀ संत के भयन न भानी
 भूरभ तनै भिषेक ❀ यतुर्ध अपनी ठानी
 पलटु सतगुरु शब्द का ❀ तनिक न करै भित्यार
 नाव मिली केवट नहीं ❀ कैसे उतरै पार

७

धुमिया फिर भर जयगा ❀ यादर लीजै धाय
 यादर लीजै धाय ❀ भैल है अहुत समानी
 यल सतगुरु के धाट ❀ लरा जहां निर्मल पानी
 यादर लई पुरान दिनो ❀ दिन पार न किनै
 सतसंगति में सौद ❀ ज्ञान का साधुन दीजै
 छुटे कलमल दाग ❀ नाम का कल्प लगावै
 यलिये यादर आदि ❀ अहुरि नहिं भव जल आवै
 पलटु ऐसा किनिये ❀ मन नहिं भेला होय
 धुमिया फिर भर जयगा ❀ यादर लीजै धाय

८

साधण नहीं इंधीर है ❀ जे कोई पहुँचा होय
 जे कोई पहुँचा होय ❀ नूर का छत्र भीरानै
 सयर तभत पर भैरी ❀ तूर अठ पहरा भाँजै
 तम्बू है असमान ❀ जभी का इरस भिछाया
 छिमा किया छिउकाव ❀ भुत्सी का मुस्क लगाया
 नाम भजना लरा ❀ जिकर का नेन अलता
 साधेण यौग्यदार ❀ देवि धंभलिसहुँ उरता
 पलटु दुनिया दीन में ❀ उनसे भडा न कोय
 साधण नहीं इंधीर है ❀ जे कोई पहुँचा होय

९

रैयत कौन कहावै ❀ धर धर हाकिम होय

ਧਰ ਧਰ ਛਾਡਿਮ ਛੋਯ ● ਅਵਲ ਫਿਰ ਕੌਨ ਘਲਾਵਧ
ਸਭ ਨਾਯਕ ਛੋਯ ਯਯ ● ਯੈਲ ਫਿਰ ਕੌਨ ਲਵਾਵੈ
ਗਛਾ ਅਵੈ ਫਰ ਮਾਛਿ ● ਕੌਨ ਫਿਰ ਯੋਸੇਫ ਟੁਰਖੀ
ਮਿਲੈ ਕੁਧ ਮੇਂ ਮੁਕ੍ਤਿ ● ਗੰਗੇਤੋਂ ਵੇਵੈ ਟੁਘਕੀ
ਕਾਂਧ ਯੁਯੇ ਛੋਛਿ ਫਨਕ ● ਪਾਰਸ ਦੀ ਨ ਰਹੇ ਛੁਝਾ
ਧਰ ਸਮੁਪਤਿ ਛੋਯ ● ਕੌਨ ਫਿਰ ਮਾਂਗੈ ਲਿਝਾ
ਪਲਟੇ ਤੈਸੇ ਸਾਂਤ ਹੈਂ ● ਯੋਧ ਯਨਾਵੈ ਛੋਯ
ਰੈਧਤ ਕੌਨ ਕਛਾਵੈ ● ਧਰ ਧਰ ਛਾਡਿਮ ਛੋਯ

੧੦

ਯਗ ਯੀਝੈ ਤੋਂ ਕਾ ਲਯਾ ● ਰੀਝੈ ਸਤਗੁਰ ਸਾਂਤ
ਰੀਝੈ ਸਤਗੁਰ ਸਾਂਤ ● ਆਸ ਕੁਝ ਯਗ ਦੀ ਨਾਛੀ
ਐਕ ਫ਼ਾਰ ਤੋਂ ਓੜ ● ਔਰ ਨ ਮਾਂਗਨ ਨਾਛੀ
ਯੁਧ ਮੇਰੇ ਯੜ ਯਯ ● ਯਨਮ ਯੜ ਯਯ ਨਸਾਫ਼
ਕਰੇ ਨ ਦੁਸਰ ਆਸ ● ਸਨਤ ਦੀ ਕਰੇ ਦੁਛਾਫ਼
ਤੀਨ ਲੋਕ ਰੀਸਿਧਯੇ ● ਸਕਲ ਸੁਰ ਨਰ ਔਰ ਨਾਰੀ
ਮੇਰ ਨ ਯਾਂਕੈ ਯਾਰ ● ਪਕੰਗਾ ਪਕੜਾ ਲਾਰੀ
ਪਲਟੇ ਸਭ ਰੋਵੈ ਪੜਾ ● ਮੇਰ ਲਯਾ ਸਲਤਾਂਤ
ਯਗ ਰੀਝੈ ਤੋਂ ਕਯਾ ਲਯਾ ● ਰੀਝੈ ਸਤਗੁਰ ਸਾਂਤ

੧੧

ਨਾਮ

ਨਾਮ ਨਾਮ ਸਭ ਕਛਤ ਹੈ ● ਨਾਮ ਨ ਪਾਯਾ ਛੋਯ
ਨਾਮ ਨ ਪਾਯਾ ਛੋਯ ● ਨਾਮ ਦੀ ਗਤਿ ਹੈ ਨ੍ਧਾਰੀ
ਬਛੀ ਸਕਸ ਤੋਂ ਮਿਲੈ ● ਜਿਨ੍ਹੇਨੇ ਆਸਾ ਮਾਰੀ
ਹੈਂ ਤੋਂ ਕਰੈ ਯਮੋਸ ● ਛੋਸ ਨਾ ਤਨ ਤੋਂ ਰਾਯੋ
ਗਗਨ ਗੁਫ਼ਾ ਤੋਂ ਯੀਧ ● ਪਿਆਲਾ ਯੋਮ ਤਾ ਯਾਯੈ
ਯਿਸਰੈ ਯੁਧ ਪਿਆਸ ● ਯਯ ਮਨ ਰੰਗ ਮੇਂ ਲਾਗੈ
ਪਾਂਧ ਪਯਿਸ ਰਹੇ ਸੋਧ ● ਵਲ ਧੋਯਾ ਯਾਗੈ
ਆਪੁਧ ਰਹੈ ਅਯੋਲ ● ਯੋਲੈ ਮਛੂ ਮੀਠੀ ਯਾਨੀ
ਸੁਨਤੇ ਯਯ ਨਛ ਯਨੈ ● ਕਯਾ ਮੇਂ ਕਹੈ ਯਯਾਨੀ

ਪਲਟੁ ਗੁਰੁ ਪਰਤਾਪੁ ਤੇ ॥ ਭਏ ਭਯੇ ਹੈ ਸੋਧ
ਨਾਮ ਨਾਮ ਸੋਧ ਕਠਤੁ ਹੈ ॥ ਨਾਮ ਨ ਪਾਧਾ ਕੋਧ

੧੨

ਲਖਨਾ ਹੈ ਸਤਨਾਮੁ ਕਾ ॥ ਨੇ ਆਏ ਸੋ ਲੇਖ
ਨੇ ਆਏ ਸੋ ਲੇਖ ॥ ਭਯੰਗੀ ਲੁਟੁ ਆਰਾਧ
ਤੁਮ ਕਾ ਲੁਟਿ ਛੋ ਧਾਰ ॥ ਗਾਂਧ ਭਯੰਗੀ ਲੁਟਿਐ ਭਯੰ
ਤਾਏ ਕਛਾਂ ਗਵਾਂਰ ॥ ਮੋਟੁ ਪਰ ਆਂਧ ਸਿਤਾਭੀ
ਲੁਟੁ ਮੇਂ ਫੇਰੀ ਕਰੈ ਤਾਛਿ ॥ ਭੀ ਛੋਧ ਭਰਾਭੀ
ਭਯੁਰਿ ਨ ਐਸਾ ਫਾਂਧ ॥ ਨਹੀ ਫਿਰਿ ਮਾਨੁਸ਼ ਛੋਨਾ
ਕਧਾ ਤਾਏ ਤੂ ਛਾਛ ॥ ਛਾਧ ਸੇ ਭਯਾ ਸੋਨਾ
ਪਲਟੁ ਮੇਂ ਉਤ੍ਰਨ ਭਯਾ ॥ ਮੋਰ ਛੋਧ ਭਯੰ ਛੋਧ
ਲਖਨਾ ਹੈ ਸਤਨਾਮੁ ਕਾ ॥ ਨੇ ਆਏ ਸੋ ਲੇਖ

੧੩

ਮੀਠੁ ਭਯੁਤੁ ਸਤਨਾਮੁ ਹੈ ॥ ਪਿਧਤੁ ਨਿਕਾਰੈ ਭਯੰ
ਪਿਧਤੁ ਨਿਕਾਰੈ ਭਯੰ ॥ ਮਰੈ ਕੀ ਕਰੈ ਧਾਰੀ
ਸੋ ਵਛ ਭਯਾਧਾ ਪਿਧੇ ॥ ਸੀਸ ਕੋ ਧਰੈ ਉਤਾਰੀ
ਆਂਭ ਭਯੁਤੁ ਕੇ ਪਿਧੇ ॥ ਭਯੰਗੀ ਕੀ ਆਸਾ ਧਾਰੀ
ਫਿਰਿ ਵਛ ਛੋਧੈ ਅਮਰ ॥ ਮੁਐ ਪਰ ਉਤਿ ਕੈ ਭਯੰ
ਫਰਿ ਸੇ ਵੈ ਹੈ ਭਯੋ ਪਿਧੇ ॥ ਭਯੰਗੀ ਫਰਿ ਰਸ ਧਾਰੀ
ਭਯਾ ਵਿਭਯੁ ਮਛੇਸ਼ ॥ ਪਿਧਤੁ ਕੋ ਕਰੈ ਭਯੰਗੀ
ਪਲਟੁ ਮੇਰੇ ਭਯੰਗੀ ਕੋ ॥ ਲੇ ਭਯੰਗੀ ਮਾਨ
ਮੀਠੁ ਭਯੁਤੁ ਸਤਨਾਮੁ ਹੈ ॥ ਪਿਧਤੁ ਨਿਕਾਰੈ ਭਯੰ

੧੪

ਸੰਤੁ ਸਨੇਛੀ ਨਾਮੁ ਹੈ ॥ ਨਾਮੁ ਸਨੇਛੀ ਸੰਤੁ
ਨਾਮੁ ਸਨੇਛੀ ਸੰਤੁ ॥ ਨਾਮੁ ਕੋ ਵਛਿ ਮਿਲਾਵੈ
ਵੈ ਹੈ ਵਾਕਿਛੁ ਕਾਰ ॥ ਮਿਲਨੁ ਭੀ ਰਾਛੁ ਭਯਾਵੈ
ਭਯੰਗੀ ਤਪੁ ਤੀਰਥੁ ਭਯੰਗੀ ॥ ਕਰੈ ਭਯੰਗੀ ਤੇਰਾ ਕੋਧ
ਭਿਨਾ ਵਸੀਲਾ ਸੰਤੁ ॥ ਨਾਮੁ ਸੇ ਭੋਟੁ ਛੋਧ
ਕੋਟੀਨੁ ਕਰੈ ਉਪਾਧ ॥ ਲਟਕੁ ਸਗਰੇ ਸੇ ਭਯੰ

संत दुआरे नय ॐ नाम के धर तण पावै
पलटु यह है भान पर ॐ आदि सेती औ अन्त
संत सनेही नाम है ॐ नाम सनेही संत

१५

दीपक भारै नाम का ॐ महल लया उजियार
महल लया उजियार ॐ नाम का तेज भिराज
सज्ज किया प्रकाश ॐ भानसर उपर छान
दशो दिशा लक्ष सुद्ध ॐ पुद्ध लक्ष निर्मल सांख्यी
छुटी कुमति श्री गांठि ॐ सुमति प्रगट होय नाथी
होत छतीसो राग ॐ दाग तिगुन का छुटा
पूरन प्रगटे लाग ॐ करम का कलसा कूटा
पलटु अधियारी भिटी ॐ जाती दीन्ही टार
दीपक भारा नाम का ॐ महल लया उजियार

१६

नाम केरे प्रताप से ॐ लये आन कै आन
लये आन कै आन ॐ ँडे के पांव पड़गा
का अपुरा तिल तेल ॐ कूल संग भिकता भहगा
संत है ँडे दयाल ॐ आप सम भोके झिन्हा
नैसे लगी झीट ॐ सिन्हा कुछ औसी दीन्हा
राई झीन सुभेर ॐ अजया गजराज बढाई
तुलसी होय गा रेड ॐ सरन झी पैज अडाई
पलटु नतिन नीय भै ॐ सभ औगुन की भान
नाम केरे परताप से ॐ लये आन कै आन

१७

हेजो नाम प्रताप से ॐ सिला तिरै जल भीय
सिला तिरै जल भीय ॐ सेत पार कटक उतासी
नामहिं के परताप ॐ भानर लंका जरी
नामहिं के परताप ॐ जहर भीरा ने भाई
नामहिं के परताप ॐ बालक प्रह्लाद भयाई

પલટુ નામ જસ ના સુનૈ ❀ તા કે કહિયે નીચ
દેખો નામ પ્રતાપ સે ❀ સિલા તિરૈ જલ બીચ

૧૮

હાથી ઘોડા ખાક હૈ ❀ કહૈ સુનૈ સો ખાક
કહૈ ખુનૈ સો ખાક ❀ ખાક હૈ મુલુક ખજના
બેર બેટા ખાક ❀ ખાક બે સાચૈ માના
મહલ અટારી ખાક ❀ ખાક હૈ બાગ બગીચા
સેત સફેદી ખાક ❀ ખાક હૈ હુક્કા નૈચા
સાલ દુશાલ ખાક ❀ ખાક મોતિન કી માલા
નોખતખાના ખાક ❀ ખાક હૈ સમુરા સાલા
પલટુ નામ ખુદા કા ❀ યહી સદા હૈ પાક
હાથી ઘોડા ખાક હૈ ❀ કહૈ સુને સો ખાક

૧૯

હાથ બેરી આગે મિલે ❀ લૈ લૈ ભેટ અમીર
લૈ લૈ ભેટ અમીર ❀ નામ કા તેજ ગિરાન
સખ કોઈ રંગે નાક ❀ આઈ કે પરબ રાન
સકલ દાર મૈ નાહી ❀ નીચ ફિર ભતિ હમારી
ગોડ ઘાય પટ કરમ ❀ બરન પીગૈ લે ચારી
બિન લરકર બિન ફૌજ ❀ મુલુક મૈ ફીરી દુહાઈ
જનો મહિમા સતનામ કા ❀ આપ મૈ સરસ બડાઈ
સતનામ કે લિયે સે ❀ પલટુ ભયા ગંભીર
હાથ બેરિ આગે મિલે ❀ લે લે ભેટ અમીર

૨૦

સામર્થ

અદલ હોઈ બૈકુન્ઠ મૈ ❀ સખ કોઈ પાવે સુખ
સખ કોઈ ખગૈ સુખ ❀ અમલ હૈ તેજ તુમહારા
ભૌસાગર કે બીચ લગૈ ❀ ના ઉતરત બારા
લેઈ તુમહારો નામ તહિકો ❀ બાલ ના બાકૈ

ખુલે દિલ જાય તનિકના ❀ જમદુતૈ તાકે
 બ્રહ્મા વિષ્ણુ મહેસ ❀ દેખિ કર આનન્દ લાહી
 તીન લોક કે બીચ ❀ ફરે ના આન દોહાહી
 પલટુ તેરી સાહિબી ❀ જીવ ન પાગૈ દુઃખ
 અદલ હોઈ જોડુંઠ મેં ❀ સખ કોઈ પાગૈ મુખ

૨૧

દેત લેત હૈ આપુહી ❀ પલટુ પલટુ સોર
 પલટુ પલટુ સોર ❀ સાહબ કી ઝંસી ઇચ્છા
 કૌડી ઘર મેં નાહિ ❀ આપુ મેં માગૌં મીચ્છા
 રાઈ પરખત કરે ❀ કરે પરખત કે રાઈ
 અદના કે સિર છત્ર ❀ પૈજ કી કરે બડાઈ
 લીલા અગન અપાર ❀ સખ ઘટ અન્તર જમી
 ખાહિ ખિલાવહિ આપહિ ❀ દોહિ હમકો બદનામી
 હમસો લયા ન હોયગા ❀ સાહિબ કરતા મોર
 દેત લેત હૈ આપુહી ❀ પલટુ પલટુ સોર

૨૨

સંત ઔર સાધ

બડા હોય તેહિ પુજિયે ❀ સંતન કિયા બિચાર
 સંતન કિયા બિચાર ❀ જ્ઞાન કા દીપક લીન્હા
 દેવતા તેતિસ કોટ ❀ નજર મેં સખકો ચીન્હા
 સખ કો ખંટન કિયા ❀ ખોજિ કે તીનિ નિકારા
 તીનાં મેં દુઈ સહી ❀ મુક્તિ કા અકે દ્રારા
 હરિ કો લિયા નિકાર ❀ બહુરિ ફિર મંત્ર બિચારા
 હરિ હૈ સમરથ સોય ❀ સંત હૈ ગુન સે ન્યારા
 પલટુ પ્રથમે સંત જન ❀ દુજે હૈ કરતાર
 બડા હોય તેહિ પુજિય ❀ સંતાન કિયા બિચાર

૨૩

સીતલ ચન્દ્રન ચન્દ્રમા ❀ તૈસે સીતલ સંત
 તૈસે સીતલ સંત ❀ જગત ઝી તાપ છુઝાવે

ने कोई आवै जरत ❀ अमृत मुष भयन मुनावै
 धीर सील मुभाव ❀ छिमा ना जत भषानी
 कोमल अति मृदु भैन ❀ भज को करते पानी
 रहन चलन मुसकान ❀ ज्ञान को सुगंध लगावै
 तीन ताप मिट जय ❀ संत के दर्शन पावै
 पलटु ज्वाला उदर झी ❀ रहै न भिटै तुरंत
 सीतल चन्द्रन चन्द्रभा ❀ तेसे सीतल संत

१४

संत भराभर कोमला ❀ दुसर का चित नाह
 दुसर को चित नाहिं ❀ करे सण ही पर दाय
 हित अनहित सण ओक ❀ अशुल शुल हाथ भनाया
 उनको छीसकी न व्याह ❀ सपने में नाही दुषन
 दृष्टि परहित लागी ❀ प्रेम रस युधि जियन
 मिलन सार मुस्कान ❀ भयन मृदु बोली भीठी
 पुलकित सीतल गात ❀ सुलग रतनारी दीठी
 पलटु कोई कछु कहै ❀ तनिको ना अकुताहिं
 संत भराभर कोमला ❀ दुसर को चित नाहिं

२५

राम सभीषी संत हैं ❀ वे ने करै सो होय
 वे ने करै सो होय ❀ हुकुम में उनके साधिष
 संत कहै सोई करे ❀ राम न करते पायष
 राम के घर के भीय ❀ काम सण संतो करते
 देवता तैतिस कोटि ❀ संत से सणही उरते
 राई पर्वत करे ❀ करे परमत को राई
 राम के घर के पाय ❀ किरत हैं संत दुहाई
 पलटु घर में राम के ❀ और न करता कोय
 राम सभीष संत हैं ❀ वे ने करै सो होय

સાંત સાસના સહત હૈં ❀ જૈસે સહૈ કપાસ
જૈસે સહત કપાસ ❀ નાય ચરખા મેં ઓટૈ
રૂઠ ધર જખ ટુમ્ ❀ હાથ સે દોઝી નિભોટૈ
રોમ રોમ અલગાય ❀ પકરિ કૈ ધુનિયા ધુની
પિઉની દેવય કાત ❀ સૂત લે જુલહા ખૂની
ધોળી ભરી પર ધરી ❀ દસપાય મુગરી મારી
દરજ દુક દુક ફારી ❀ જોરી કૈ ક્રિયા ત્યારી
પર સ્વારથ કે કારન ❀ દુખ ખહે પલટુ દાશ
સાંત સાસના સહત હૈં ❀ જૈસે સહત કપાસ

સાંતન કે સિરતાજ હૈ ❀ સોઈ સાંત હોઈ જાય
સોઈ સાંત હોઈ જાય ❀ રહે જો એસી રહની
મુખ સે બોલો સાચ ❀ કરૈ કછુ ઉજ્જલ કરની
એક ભરોસા કરૈ ❀ નહીં કાફે સે માંગે
મન મે કરૈ સંતોષ ❀ તનિક ના કખૂં લાગે
ભલી ખુરી કોઝી કહે ❀ તાહિ સુન નહિ મન માખે
આઠ પહર દિન રાત ❀ નામ ણી ચરયા રાખે
પલટુ રહે ગરીબ હોય ❀ ભૂખે કો દે ખાય
સાંતન કે સિરતાજ હૈં ❀ સોઈ સાંત હોય જાય

ત્રીન લોક સે જુદા હૈં ❀ ઉન સાંતન કી ચાલ
ઉન સાંતન કી ચાલ ❀ કરમ સે રહતે ન્યારે
લોભ મોહ હંકાર ❀ તાહિ કી ગરદન મારે
કામ ક્રોધ કછુ નાહિ ❀ લગે ના ભૂખ પિયાસા
જયતે મૃતક રહે ❀ કરે ના જગ કી આસા
ઋદ્ધિ સિદ્ધિ કો દેખ ❀ દેત હૈં આગે ચલાઈ
માયાસે નિર્બિંત ભજન કી ❀ કરે બહુત બડાઈ
સબે અઘેના કાલ કો ❀ પલટુ ઉન્હે ન કાલ
ત્રીન લોક સે જુદા હૈં ❀ ઉન સાંતન કી ચાલ

੨੯

ਨੀਯੇ ਕੁੰਡਲੀਯਾ ੨੬ ਮੇਂ ਪਲਟੁ ਸਾਡਯਨੇ ਕਘੀਰ ਸਾਡਯ ਦੀ ਅੰਦਨਾ ਕੀਯਾਏ

ਪਲਟੁ ਪੁਛੈ ਛਾਂਸ ਸੇ ❀ ਭਿਨਤੀ ਕੈ ਕਰ ਯੋਰ
ਭਿਨਤੀ ਕੈ ਕਰ ਯੋਰ ❀ ਸਾਧੁ ਧੁਮ ਭਾਤ ਭਟਾਯੋ
ਅਧ ਸਾਡਿਯੀ ਤੋਰ ❀ ਨਕੰ ਸੇ ਯੁਵ ਭਯਾਵੋ
ਅੰਧਾ ਪੰਗੁਲ ਲੁਲ ❀ ਸਭਨ ਕੋ ਮਿਲੈ ਠਿਕਾਨਾ
ਓਕ ਓਕ ਸਭ ਛਾਧਿ, ਕੇ ❀ ਨਾਮ ਕਾ ਏ ਪੇਦਵਾਨਾ
ਸੰਤ ੩੫ ਅਵਤਾਰ ❀ ਲਿਯੋ ਪਰਸਵਾਰਥ ਕਾਯ
ਯੋਰਾਸੀ ਯੋਭਾਨ ਸਭਨੁ ਕੇ ❀ ਧੁਮ ਭੈ ਰਾਯ
ਯੁਵ ਤਰੈ ਯਯ ਯਕੁਤ ਸੇ ❀ ਤਯ ਧੁਮ ਅੰਦੀਯੋਰ
ਪਲਟੁ ਪੁਛੈ ਛਾਂਸ ਸੇ ❀ ਭਿਨਤੀ ਕੈ ਕਰ ਯੋਰ

੩੦

ਮਨ ਮਿਲੀਨ ਕਰਿ ਲੀਯਿਯੇ ❀ ਯਯ ਪਿਓ ਲਾਗੈ ਛਾਧ
ਯਯ ਪਿਓ ਲਾਗੈ ਛਾਧ ❀ ਨੀਯ ਛਾਧ ਸਭ ਸੇਰਛਨਾ
ਪੜ੍ਹਾ ਪੜ੍ਹੀ ਟ੍ਯਾਗੀ ❀ ਅਛੰਗਯਾਨੀ ਨਹਿੰ ਕਛਨਾ
ਮਾਨ ਅਡਾਧ ਭੋਯ ❀ ਭਾਕ ਮੇਂ ਯੁਤੇ ਮਰਨਾ
ਗਾਰੀ ਕੋਭਿ ਹੈ ਯਯ ❀ ਛਿਮਾ ਕਰਿ ਯੁਪਕੇ ਰਛਨਾ
ਸਭਕੀ ਕਰੈ ਤਾਰੀਛ ❀ ਆਪ ਕੋ ਯੋਟਾ ਯਨੈ
ਪਛਿਲੈ ਛਾਧ ਭਿਯਾਯ ❀ ਸੀਸ ਪਰ ਸਭ ਕੋ ਆਨੋ
ਪਲਟੁ ਸੋਧ ਸੋਛਾਗਿਨੀ ❀ ਛੀਰਾ ਯਲਕ ਮਾਧ
ਮਨ ਮਿਲੀਨ ਕਰਿ ਲੀਯਿਯੇ ❀ ਯਯ ਪਿਓ ਲਾਗੈ ਛਾਧ

੩੧

ਸਭ ਕੋਭਿ ਪੀਵੈ ਕੁਪ ਯਲ ❀ ਭਾਰੀ ਪਡਾ ਸਮੁੰਦ੍ਰ
ਭਾਰੀ ਪਡਾ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ❀ ਭਯੋ ਸੋ ਕਾਮ ਕੇ ਨਾਭੀ
ਯਸੇ ਭਯੀ ਭਯੁਰ ❀ ਪਥਿਕ ਕੋ ਮਿਲੈ ਨ ਭਾਂਡੀ
ਭਕੁਤ ਕਛਾਵੈ ਭਯੋ ❀ ਭੋਪ ਨਾ ਭਾਨ ਕੋ ਪਾਵੈ
ਪੂਞ ਨਾਭੀ ਸਾਧ ❀ ਭਯੋ ਧਰ ਛੀ ਕਛਵਾਵੈ
ਭਾਨ ਪਿਯਨ ਕੋ ਨਾਹਿੰ ❀ ਭਯਨ ਕਰਕਸੇ ਸੁਨਾਵੈ
ਪਰਵਤ ਭਯੋ ਕਭੋਰ ❀ ਨਯਰ ਦੁਰਛਿ ਸੇ ਆਵੈ

પલટું સમ્પતિ મુખ કી ❀ ખરચે ના છકે છુન્દ
સખ કોઈ પીવે કુપ જલ ❀ ખારી પડા સમુન્દ્ર

૩૨
ભેદ

ઉલટા કુવા ગગન મેં ❀ તિસમેં જરૈ ચિરાગ
તિસમેં જરૈ ચિરાગ ❀ બિના રોગન બિન બાતી
છઃ રિતુ ખારહ માસ ❀ જરત હૈ દિન વો રાતી
સતગુરુ મિલા બે હોય ❀ તાહિ કી નજર મેં આતી
બિન સતગુરુ કોઈ ❀ હોય નહિ વાકો દરસાતી
નિકસે એક અવાજ ❀ ચિરાગ કે ભેતિહિં માહી
જ્ઞાન સમાધી મુનૈ ❀ ઓર કોઈ મુનતા નાહી
પલટું બે કોઈ મુનૈ ❀ તાકૈ પૂરૈ ભાગ
ઉલટા કુવાં ગગન મેં ❀ તિસમેં જરૈ ચિરાગ

૩૩

બંસી બાજી ગગન મેં ❀ મગન ભયા મન મોર
મગન ભયા મન મોર ❀ મહલ અઠવેં પર બૈઠા
જહં ઉઠૈ સોહંગમ ❀ શબ્દ શબ્દ કે લીતર પૈઠા
નાના ઉઠૈ તરંગ રંગ ❀ કુછ કહા ન બાઈ
ચાંદ સુરજં છિપ ગયે ❀ સુખમતા સેજ બિછાઈ
છુટિ ગયા તન ચેહિ ❀ નેહ ઉનહીં સે લાગી
દશવાં દ્રારા ફોડી ❀ ભેતિ બાહર હોય જગી
બંસી બાજી ગગન મેં ❀ મગન ભયા મન મોર
વોહી રૂપ મેં ભય ❀ સુરતા કા બઝ બેર

૩૪

ચાંદ સુરજ પાની પવન ❀ નહીં દિવસ નહિ રાત
નહીં દિવસ નહિ રાત ❀ નાહ ઉતપતિ સંસારા
બ્રહ્મા વિષ્ણુ મહેશ નાહિ ❀ તબ કિયા પસારા
આદિ ભેતિ બૈકુન્ઠ ❀ મુન્ય નહીં કૈલાશા
સેસ કમઠ દિગપાલ ❀ નાહિ ધરતી આકાશા
લોક બેદ પલટું નહીં ❀ કહો મેં તબકી આત

ચાંદ સૂરજ પાની પવન ❀ નહીં દિવસ નહિં રાત

૩૧

૬૫૮

અપકારી જિવ જાહિંચે ❀ પલટું ॥ અપને આપ
પલટું અપને આપ ❀ સંત કા સરલ મુલાગી
સખીકો માનહિં લલા ❀ નાહિં કયું કરહિં દુરાગી
લાખું ૬૫૮ જે હોઈ ❀ છમા તેહ કા માન
આપના એસા જીવ ❀ હોય નિદક કોઈ
આત કો ગરહા ખનં ❀ પરંગા-આપુહિ સોઈ
જખ દેખૈ વહ સંત કો ❀ તખ ચઢિ આવૈ તાપ
અપકારી જિવ જાહિંચે ❀ પલટું અપને આપ

૩૬

કુશલ કહાં સે પાઘચે ❀ નાગિન કે પ્રસંગ
નાગીનિ કે પ્રસંગ ❀ જીવ કે ભક્ષક તે સોઈ
પહર કોજૈ ચોર ❀ કુશલ કહવાં સે હોઈ
રૂઠાં કે ધર ખીચ ❀ તહાં પાવક લે રાખૈ
બાલક આગે જહર ❀ રાખિ કરિકે વા ચાખૈ
કામની માયા હોય ❀ તાહિં જે અંગ લગાવૈ
ખાયા ચાહૈ ખીર ❀ ગાંવ મેં સેર બસાવૈ
પલટું માયા સે ડરે ❀ કરે ભજન મેં ભંગ
કુશલ કહાં સે પાઘચે ❀ નાગિનિ કે પ્રસંગ

૩૭

ભરમિ ભરમિ સખ જગ મુવા ❀ ઝુઠા દેખા સેવ
ઝુઠા દેવા સેય નામ કો ❀ દિયા ભુલાઈ
પાઘૈ જમપુર જાહિં ❀ કાલ ચોટી ધિસલાઈ
પાની સે જિન પિંડ ❀ ગરલ ખીચ સવાંરા
એસા સાહિબ છોડિ ❀ જન્મ ઔરે સે હારા
એસે ચૂરખ લોગ ❀ ખખર ન કરૈ આપની
સિરજન હાર છોડિ ❀ પૂજતે થત ભવાની

પલટું ઈકે ગુરુદેવ બિનુ ❁ દુબ કોય ના દેવ
ભરમિ ભરમિ સખ જગ મુવા ❁ ઝુંઠા દેવા સેવ

૩૮

સંત ચરન છોડિ કે ❁ પૂજત જીત ખૈતાલ
પૂજત જીત ખૈતાલ ❁ મરે પર જાતે હોઈ
જેકર જહવાં જીવ ❁ અંત મેં હોવે સોઈ
દેવ પિતર સખ ઝુંઠ ❁ સકલ યહ મનકી બ્રમના
યહી ભરમ મેં પ્રડા ❁ લગા હૈ જીવન ભરતા
દેવી દેવા સ્નેહ પરમ પદ ❁ કેહિ ન માત્રા
જીત મેત જીવ બાંધિ ❁ કે નરક પઠાવા
પલટું અંત ધસીટી હૈ ❁ ચોટી ધરિ ધરિ કાલ
સંત ચરન કો છોડિ કે ❁ પૂજત જીત ખૈતાલ

૩૯

મલયા કે પરસંગ સે ❁ સીતલ હોવત સાંપ
સીતલ હોવત સાંપ ❁ તાપ કે તરત છુઝાઈ
સંગત કે પરભાવ ❁ સીતલતા વામેં આઈ
મુરખ જ્ઞાની હોય ❁ જાન જ્ઞાની મેં બૈઠે
પુલ અલગ કા અલગ ❁ બાસના તિલ મેં પૈઠે
કન્યન લોહા હોય ❁ જહાં પારસ છુઈ જાઈ
પનપૈ ઉલટા કાઠ જહાં ❁ ઉન સરદી પાઈ
પલટું સંગત કિચે સે ❁ મિટતે તીનઉં તાપ
મલયા કે પરસંગ સે ❁ સીતલ હોવત સાંપ

૪૦

પારસ કે પરસંગ સે ❁ લોહા મહંગ બિકાન
લોહા મહંગ બિકાન ❁ છુચે સે કીમત નિકરી
ચંદન કે પરસંગ ❁ ચંદન બન શી લકરી
જૈસે તિલ કા તેલ ❁ પુલ સંગ મહંગ બિકાઈ
સંત સંગતિ મેં પ્રડા ❁ સંગ ભા સદન કસાઈ
ગંગ મેં હોવય ગંગ ❁ મિલી બે નારા સોતી

सीप णीय ने पड़े ॐ पुं'द सो होवे मोती
पलटु सत्य नाम से ॐ गनिका यदी णिमान
पारस के परसंग से ॐ दोहा भङ्ग णिकान

४१

सतगुरु सभ को देत है ॐ लेता नाहीं कोय
लेता नाहीं कोय ॐ सीस को धरै उतारी
वही सकस को मिलै ॐ भरै धी करै तैयारी
कई अद्भुत सतनाम है ॐ देवत उरै शरीर
झाटी भावनहार जायगा ॐ कथे करे हीर
अधा होवै नीक ॐ भेद का पंथ ने आवै
भलयागिरि धी आस ॐ आस में नहीं सभावै
पलटु पारस कसा करै ॐ ने दोहा भोटा होय
सतगुरु सभ को देत है ॐ लेता नाहीं कोय

४२

सबह छुड़ावै राज को ॐ सभदे करै इकीर
सभदे करे इकीर ॐ सभदरि नाम मिलावे
जिनके लागे शब्द ॐ निन्दे कछु और न लावै
भरै शब्द की धाव ॐ उन्दे को सके जियाध
होधिगा उनका काम ॐ परी रावे दुनियाध
धायल ला वढे किरे ॐ सभद का सोट है लारी
जियतै मिरतके होय ॐ जुके किरे उठै सलारी
पलटु जिनके सभदका ॐ लगे कलेजे तीर
सभद छुड़ावै राज को ॐ सभदे करै इकीर

४३

कमठ दष्टि ने लाधस ॐ सो ध्यानी परमान
सो ध्यानी परमान ॐ सुरती से अंदा सेवे
आप रहै जल भाहि ॐ सुपे में अंदा देवे
जस पनिहारी कलस ॐ लरे भारस में लावै
कर छोडे मुण जयन ॐ चित कलशा में आवै -

ફનિ મનિ ધરે, ઉતારિ ૐ આપુ ચરને કેા જાવે
વહ ગાકિલે - ના પરે ૐ સુરતિ, મન માહિ રહાવે
પલટુ સખ કારજ કરે ૐ સુરતિ, રહેં અલગાન
કમઠ દષ્ટિ જો લાઇયે ૐ સો ધ્યાની પરમાન

૪૪
સાહિબ સાહિબ કયા કરે ૐ સાહિબ તેરે પાસ
સાહિબ તેરે પાસ ૐ યાદ કરે, હોવે હાજિર
અદર ધસિ, કે, દેખુ ૐ મિલેગા, સાહિબ નાદિર
માન માનિ હો ફના ૐ તૂર, તુખ નજર મે આવે
સુરકા - કારે, ટારિ ૐ ખુદા બાખુદ, કે, નિખે
કરે, મેરાજ ૐ કરે કા ખોલિ - કુલખી
તીસો, રોજ ૐ અદર મે સાતે રિકાબા
લાલ સાહિબ કે નામમે ૐ કેા ધાવે પલટુ દાસ
સાહિબ સાહિબ કયા કરે ૐ સાહિબ તેરે પાસ

૪૫

પહિલે દાસા તન કરે ૐ સો, બેરાગ, પ્રમાન
સો, બેરાગ પ્રમાન ૐ સેવા સાધુન શી શીજે
તખ છોડે સસાર ૐ બૂઝી ઘરહી મે લીજે
કહે, રસ, રસ ગોડ ૐ કછુક દિન ફરે, ઉદાસી
સતગુરુ ઉઠવા બસે ૐ જહા કાયા શી કાસી
આસન સે દહ હોય ૐ ઘટાવે નીંદ આહારા
કામ ક્રોધ કેા મારિ ૐ તત્વ કા કરે બચારા
ભક્તિ ભેગ કે પીછે ૐ પલટુ ઉપજે જ્ઞાન
પહિલે દાસાતન કરે ૐ સો બેરાગ્ય પ્રમાન

૪૬

સોઈ સતી સરાહિયે ૐ જરે પિયા કે સાથ
જરે પિયા કે સાથ ૐ સોઈ હૈ નારિ સયાની
રહે ચરન ચિત લય ૐ એક સે ઔર ન જાની
જગત કરે ઉપહાસ ૐ પિયા કા સગ ન છોડે
પ્રેમ શી સેજ બિછાય ૐ મેહર શી આદર ઓડે

ਐਸੀ ਰਹੀ ਰਹੇ ॥ ਤਯੇ ਜੇ ਲੋਗ ਭਿਲਾਸਾ
ਮਾਰੇ ਭ੍ਰਮ ਪਿਆਸ ॥ ਦੇਹ ਸੰਗ ਬੀਧੀਤੀ ਸੁਆਸਾ
ਰੈਨ ਦਿਵਸ ਘੋਰਾਸ ॥ ਪਿਆ ਕੇ ਰੰਗ ਮੇਂ ਰਾਤੀ
ਤਨ ਕੀ ਸੁਖਿ ਹੈ ਨਹੀਂ ॥ ਪਿਆ ਸੰਗ ਘੋਲਤ ਨਤੀ
ਪਲਟੁ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸੇ ॥ ਕਿਆ ਪਿਆ ਕੇ ਛਾਥ
ਸੋਧ ਸਤੀ ਸਰਾਬਿਯੇ ॥ ਜਰੈ ਪਿਆ ਕੇ ਸਾਥ

੪੦

ਮਨ

ਮਨ ਮਾਰੇ ਮਰਤਾ ਨਹੀਂ ॥ ਕੀਨ੍ਹੇ ਕੋਟਿ ਉਪਾਯ
ਬੀਨ੍ਹੇ ਕੋਟਿ ਉਪਾਯ ॥ ਨਹੀ ਕੋਧ ਮਨ ਬੀ ਜਨੈ
ਮਨ ਕੇ ਮਨ ਮੇਂ ਔਰ ॥ ਕੋਧ ਜਨਿ ਮਨ ਕੀ ਤਾਨੈ
ਛਾਡ ਆਮ ਨਹਿੰ ਮਾਂਸ ॥ ਨਹੀਂ ਕੁਝ ਰੂਪ ਨ ਰੇਖਾ
ਕੈਸੇ ਲਾਗੇ ਛਾਧ ॥ ਨਹੀਂ ਕੋਧ ਮਨ ਕੋ ਦੇਖਾ
ਛਿਨ ਮੇਂ ਕਥੈ ਘੈਰਾਜ ॥ ਛਿਨ ਮੇਂ ਹੋਵੇ ਰਾਜ
ਛਿਨ ਮੇਂ ਰੇਖੈ ਛਸੈ ॥ ਛਿਨ ਮੇਂ ਆਪੁ ਘਿਰਾਜ
ਪਲਟੁ ਪਲ ਲਰੇ ਮੇਂ ॥ ਲਾਭ ਕੋਸ ਪਰ ਨਯ
ਮਨ ਮਾਰੇ ਮਰਨਾ ਨਹੀਂ ॥ ਬੀਨ੍ਹੇ ਕੋਟਿ ਉਪਾਯ

੪੧

ਮਾਯਾ ਭਗਨੀਂ ਜਗ ਭਗਾ ॥ ਧਨਕਾ ਭਗਾ ਨ ਕੋਧ
ਧਨਕੈ ਭਗਾ ਨ ਕੋਧ ॥ ਲਿਯੇ ਹੈਂ ਤਿਗੁਨ ਗਾਂਸੀ
ਸੁਰ ਨਰ ਮੁਨਿਦੇਯ ਭਿਗਾਯ ॥ ਕਰੇ ਧਰ ਸਭ ਬੀ ਛਾਂਸੀ
ਧਨ੍ਦਰੁ ਕੋ ਧਰ ਭਗਾ ॥ ਭਗਾ ਦੁਆਸਿਯ ਨਭ
ਨਾਰਦ ਮੁਨਿ ਕੋ ਭਗਾ ॥ ਭਏ ਜੇ ਨੇਨ ਧਾਰੀ
ਭਏ ਦੇਵਨ ਕੋ ਭਗਾ ॥ ਭਏ ਜੇ ਨੇਨ ਲਾਭ
ਸਿੰਗੀ ਝਬੀ ਕੋਭਯ ॥ ਘੀਭ ਕੈ ਘਨ ਮੇਂ ਮਾਰੀ
ਪਲਟੁ ਧਨ ਕੋ ਸੋ ਭਗਾ ॥ ਜੇ ਸਾਂਝਾ ਲਭਤਾ ਛਾਧ
ਮਾਯਾ ਭਗਨੀਂ ਜਗ ਭਗਾ ॥ ਧਨਕਾ ਭਗਾ ਨ ਕੋਧ

੪੨

ਮਾਯਾ ਭਏ ਭਛਾਦੁਰੀ ॥ ਲੁਟਿ ਲੁਟਿਯਾ ਸੰਸਾਰ
ਲੁਟਿ ਲਿਛਾ ਸੰਸਾਰ ॥ ਕੇਹੁ ਕੋ ਮਾਨੈ ਨਾਹੀਂ
ਤਨਿਕ ਉਭੁਰ ਜੇ ਕਰੇ ॥ ਤਾਹਿ ਕੋ ਕਥਿਆ ਆਹੀਂ

ਕੁਛੁੰ ਕਨਕ ਕੁਛੁੰ ਕਾਮਨੀ ❀ ਸੁੰਦਰ ਲੇਖ ਭਨਾਵੈ
 ਤਾਕੈ ਭੇਕਰੀ ਔਰ ❀ ਨਯਰ ਸੇ ਮਾਰਿ ਗੀਰਾਵੈ
 ਨੇਗੀ ਨੀਤੀ ਔਰ ਤਪੀ ❀ ਗੁਫ਼ਾ ਸੇ ਪਕਰਿ ਮਾਂਗਾਵੈ
 ਅਥੈ ਨ ਕੋਥ ਲਾਗੀ ❀ ਫੁਪਫਰੈ ਲੁਟਾ ਭਵੈ
 ਪਲਟੁ ਡਰਪੈਂ ਸੰਤ ਸੇ ❀ ਵੇ ਮਾਰੇ ਧੈਂਯਰ
 ਮਾਯਾ ਭਠੀ ਭਠਾਫੁਰੀ ❀ ਲੁਟਿ ਲਿਆ ਸੰਸਾਰ

੫੦

ਫੀਂਗ ਸਗਾਧਸ਼ ਲਾਤ ਮੇਂ ❀ ਖੁਲ ਗਧ ਹੈ ਨਾਰ
 ਖੁਲ ਗਧ ਹੈ ਨਾਰ ❀ ਆਨ ਕੇਂ ਆਨੇ ਕੀਨ੍ਹਾ
 ਕਾਤਿਸ਼ ਮੋਟਾ ਸੁਤ ❀ ਕਾਤਨ ਕੇ ਆਈ ਡੀਮਾ
 ਲਛਮਾ ਪਾਓ ਨਰੇ ❀ ਯੁਫ਼ਕ ਮੇਂ ਪਾਨੀ ਨਾਵਾ
 ਛਾਂਸਿਆ ਕੇ ਆਈ ❀ ਗੀਤ ਖ਼ੁਰਪਾ ਕਾ ਆਵਾ
 ਫੇਧ ਮਛਾਵਰ ਆਂਭ ❀ ਗੋਡ ਮੇਂ, ਕਾਯਰ ਲਾਵੈ
 ਆਂਸੀ ਭੋਲੀ ਨਾਰੀ ❀ ਤਾਫ਼ਿ ਕੀ ਕੇ ਸਮੁਝਾਵੈ
 ਪਲਟੁ ਵਾਛਿ ਅਘ੍ਰਭ ਹੈ ❀ ਅਨ੍ਤ ਆਧਗੀ ਮਾਰ
 ਫੀਂਗ ਲਗਾਧਸ਼ ਲਾਤ ਮੇਂ ❀ ਖੁਲ ਗਧ ਹੈ ਨਾਰ

੫੧

ਆਗਿ ਲਗੋ ਵਛਿ ਫੇਸ ਮੇਂ ❀ ਭਠਵਾਂ ਰਾਨ ਧੋਰ
 ਭਠਵਾਂ ਰਾਨ ਧੋਰ ❀ ਮੁਨੇ ਕੁੰਸੇ ਸੁਭ ਪਾਵੈ
 ਪਾਇ ਪਥ੍ਯਾਸ ਲਗਾਧ ❀ ਰੈਨਿ ਫਿਨ ਸਦਾ ਹੁਸਾਵੈ
 ਆਛਿ ਪਛਰ ਉਪਾਧਿ ❀ ਰਹੈ ਨਾਨਾ ਭਿਧਿ ਲਾਗੀ
 ਕਾਮ ਕੋਧ ਛਕਾਰ ❀ ਸਕੈ ਨਾ ਰੈਧਤ ਲਾਗੀ
 ਲੋਲ ਮੋਛ ਭੀ ਫੀਨੈ ❀ ਗਲੈ ਭਿਧ ਨਾਵੈ ਫਾਂਸੀ
 ਲੋਕ ਲਾਭ ਮਰਨਦ ❀ ਯਲਾਵੇ ਤਿਰੰਗੁਨ ਗਾਂਸੀ
 ਪਲਟੁ ਰੈਧਤ ਕ੍ਰਿਯਾ ਕਰੈ ❀ ਅਥੈ ਨਾ ਐਕੀ ਭੋਰ
 ਆਗੀ ਲਗੋ ਵਛਿ ਫੇਸ ਮੇਂ ❀ ਭਠਵਾਂ ਰਾਨ ਧੋਰ

੫੨

ਕਛਤ ਫ਼ਿਰਤ ਫੁਮ ਨੇਗੀ ❀ ਪਛਾ ਫੁਧ ਸੈਰ ਆਧ
 ਪਛਾ ਫੁਧ ਸੈਰ ਆਧ ❀ ਕਛੈ ਮੇਂ ਭਠਕਾ ਨੇਗੀ

सोवे टांग पसारि ❀ देमत है भडा भिरोगी
हृष्ट पुष्ट होध रहै ❀ लडन को नाहीं मांदा
काम क्रोध और मोह ❀ करत है पाद भिजादा
पलटु से जननको ❀ मुहमा राणी लाय
कहत किरत हम नेगी ❀ पक्का दुध सेर भाय
॥ पलटु साहज का रेभता ॥

भेद १

गगन के भीय में अभी डी पुन्द है ❀ पियत छक सापिनी धार धारा
सापिनी भरि के पिये कोउ संतजन ❀ मुये संसार शीर लटक सारा
सेस औ संसु नर जुलत हिंडो लना ❀ कहत सुनत सय भेद हारा
दास पलटु कहै पुद है सिन्धु में ❀ मये ब्रह्मानंद तय होय न्यारा

गुरदेव २

सुरति जमुना वही ज्ञान भयुरा भसा ❀ गोकुल ग्राम विश्वास पाया
संत जसोदा देवकी सतगुरु ❀ नन्द भमुदेव जय धर्म आया
एव औ ब्रह्म श्री कृष्ण भलदेवल ❀ कंस हंकार को भारी नाया
भिजेक वृन्दावन छिभा को कदम है ❀ गडि औ ज्वाल जिय भिय दया
सनेहकी राधिका सीलकी गोपीका ❀ तत्त भाजन लिये छीनि जाया
ध्यान सिर मुकुट धै शण्डकी दाछनी ❀ कछे हैं लालल रहस छाया
लगन के कुंज मे भगन गोपालल ❀ टेर के सुनत आनंद धाया
दास पलटु कहै गगन के भीय में ❀ नाद की आसुरी सोर लाया

३

सील की अवध स्नेह का जनकपुर ❀ सत की जनकी जहाड कीता
ब्रह्म दुलहा भने आप रघुनाथल ❀ ज्ञान के मोर सिर बाधि लीता
प्रेम पारात जय यली है उमर्गि के ❀ छिमा भिछाय जनवास दीता
बुप हंकार के भान को भर्दि के ❀ धीरता धनुष के नय लता
सुरति औ शण्ड भिलि पांच लवरी किरै ❀ भाग सेदुर दिया राग भीता
संतोष है दाय जेतत पुष्पाजली ❀ जनकल पुष्टि भिनवन्त कीता
किया है भिदा यह दिया आसीस है ❀ लोल औ मोह से रहो रीता
दशवे महल पर अवधपुर कोहवरे ❀ दास पलटु सुते राम सीता

४ मुलतत्त्वोध्यान

गगन के भीय मे' येन मैदान है ॐ येन मैदान के भीय गह्वी
 सबज दल कवल मे' लंवर गुजर है ॐ कवल के भीय मे' सेत कही
 भंगला औ पिंगला सुभमना घाट है ॐ सुभमना घाट मे' लगी नही
 सुन्न सागर लरा सत के नाम से ॐ तेहि के भीय मे' सुरती हही
 अछे छे वृछ है तेहि के डारि मे' ॐ यडा छिडोलना प्रेम जुही
 अमी रस युवे सोध पियत ओक नागनी नागीनी भारि के छुंद रही
 भंके नास पर तहां ओक उंच है ॐ तेहु के सीस अढि लेती वही
 लेति के भीय मे' तहां ओक राह है ॐ राह के भीय मे' ताद अही
 नाद के भीय मे' तहां ओक रूप है ॐ रूप के देण के रहत सही
 दास पलटु कहै होय अरुद जम ॐ संत को सहज सुभाषि लही

गुरुदेव ५

भवसिन्धु को पारने चाहिये जन को ॐ डेवट भेदी तलास कीजे
 घाट औ प्पाट के भेद कां भहरा ॐ उसी नाव पर पाव दीजे
 शण्ड की नाव पर अटे लो ध्याय के ॐ लयवही पार नहि पाव लोने
 दास पलटु कहै कौन भलाह है ॐ पार भवसिन्धु तम उतरि लिजे

६

गुरु पूरा मिले ज्ञान साधन करे ॐ पकरि कै पाय पय्यास भारे
 आतमा देव है पिन्ड का दौहरा ॐ काम औ क्रोध भिनु आग लरे
 अन्द्र और अरुज तहं कोट तारा उगे ॐ भान वायु सेती तत भारे
 गगन के भीय मे' तेस भती भिना ॐ दास पलटु भडा दीप पारै

७

गुरु तो द्विजिये बूझि भिआरि कै ॐ करम और लउम से रहत न्यारा
 कर्म को पन्ड जमकाल के कंद है ॐ पय्यभरे गुरु शिष्य होउ सीस धारा
 धुनी को भेद है वस्तु जोवै नहि ॐ रैन भिनु दीप के भल सारा
 पांच पय्यास को करि सठ कैद मे' ॐ लाय गुन तीन नीगतत मारा
 भिजेक जनै नही कान कूकत दिरे ॐ भिना सत शण्ड किन काल टारा
 दास पलटु कहै सदा वृष पाक है ॐ गुरु तो वही जिन तत गारा

કળીર સાહેબ કા ગરબા-૧

સખી આવો ન સજની મોરી રે ॥ ગરબે રમિયે રે
એવો ખેલ રચો ચૌગાન ॥ રંગ લાર રમીયે રે ॥ ટેક ॥
સખી પાંચ, તત્વનો ગરબો ॥ દશ મે બારી રે
માય ખેલે છે સંત મુજન ॥ પિયલ કી પ્યારી રે ૧
સખી ગરબો છે પણ કાચો ॥ હલવે લમીયે રે
માંચ શીલ સંતોષન ની વાત ॥ સાહેબ ને ગમીયે રે ૨
સખી સત્ય લોક ના બાસી ॥ ગરબો જનનય રે
બીજ પસૂ તે પામર સમાન ॥ તે સૂ જાને રે ૩
સખી સમુખ ઉમા પિઉલ ॥ જુગતે ઝાંખે રે
કોઈ મુધર નાર મુજણા ॥ મુરતી ત્યાં રાખે રે ૪
સખી જે જાણે તે માણા ॥ એરસ, એસો રે
ઈ તો સમજી રહો, નો કામ ॥ કોઈ ને ના કહેયુ રે ૫
જેને મલિયા છે ગુરુદેવ ॥ તે અહિં ગાવે રે
સખી કહે કળીર ધર્મદાસ ॥ સંત સમુજાવે રે ૬

ગરબા ૨

સખી મહા પદ કેરી બાત ॥ કોઈ એક જાણે રે
જેને મલિયા સતગુરુ સાર ॥ સોઈ પહિયાને રે ॥ ટેક ॥
સખી નાભી કમલ ધર માહિ ॥ સોહગ ઉઠે રે
તહાં જાપ જપે એક હંસ ॥ તાર ન દુટે રે ૧
સખી ત્રિવેણી ધર માહિ ॥ અખંડ જ્યોતિ રે
તહાં ઝિલમિલ ઝિલમિલ થાય ॥ બર્ષય સે મોતી રે ૨
સખી ઈંગલા પિંગલા ગૈલ ॥ સુખમના નાડી રે
રહે ચન્દ્ર સૂર્ય ધર માહિ ॥ મુરતા સમ્હારી રે ૩
સખી પાય પચ્ચીસ કરો હાથ ॥ જીવત મરના રે
સખી સહજે મુરતિ ચલિ આય ॥ મઠ પર ચઢના રે ૪
સખી ચાર કોસ આકાસ ॥ નિસાના ધારી રે
જેના લગા સાહેબ સે ધ્યાન ॥ મમતા મારી રે ૫
કહે કળીર સમુજાય ॥ ધર્મદાસ ને તારી રે ૬

સખી પિન્ડ તો મિલા બ્રહ્માંડ ❀ નીકસે કોડી રે
 સખી યા પદ કેરી બાત ❀ તહાં સે છોડી રે ૬
 ગરબા

સખી 'સ્વતિ' સ્વરૂપી આપ ❀ સાચા નૂરી રે
 તહાં જગમગ ! જગમગ ! થાય ❀ બાજે , તૂરી / રે
 સખી કોટિ ! લાનુ , પ્રકાશ ❀ મારા , સ્વામી રે
 જહાં જોવા સરખું છે ધામ ❀ રહુ , શીર નામી રે
 સખી પરમ પુરૂષ નિજ ધામ ❀ ન્યારા બાસી રે
 તીનકો જે 'જે' નજ સાર ❀ બહુ , અવીનાર્સી રે
 સખી આપ પુરૂષ નિજ દેવ ❀ લાગે , મીઠા રે
 સાહબ કબીર ગુણ ગાય ❀ નજરે , દીઠા રે

॥ મંગલ સાખી ॥

કબીર સાહબ કી સાખી

ગુર કો કીજે બંદના ❀ કોટિ કોટિ પરનામ
 કૃટન બને ભંગ કો ❀ ગુર કરીલે આપ સમાન ૧
 તિમિર ગયો રવિ દેખતા ❀ કુર્માત ગઈ ગુર જ્ઞાન
 મુર્માત ગઈ અતિ લોભસે ❀ ભક્તિ ગઈ અભિમાન ૨
 અભિમાની કુન્જર ભયો ❀ નિજ શિર લિન્હી ભાર
 તાકું જમરા કુટી હું ❀ જસ લોહા કુટત લુહાર ૨
 નામ લિયા જિન સખ લિયા ❀ સખ શાસ્ત્રન કો ભેદ
 બિના નામ નરકે ગયે ❀ પાંઠ ગુની ચારો બેદ ૩
 નામ જપત કોઢી લલા ❀ ચુઈ ચુઈ ગિરે જો વામ
 કન્યન દેહ કિસ કામ કો ❀ જ મુખ નિકસે ન નામ ૪
 નામ જપત કન્યા મલી ❀ સાકઠ લલા ન પૂત
 બકરી કે ગલે ગલથના ❀ જામે દુધ ન જૂત ૬
 નિર્વિકાર નિર્ભય તોહી ❀ ઓર સકલ ભય માહિ
 સાબપર તેરી સાહેબી ❀ તુઝ પર સાહેબ નાહિ ૭
 સજા મુમિરણ આરતિ ❀ લજન ભરોસે દાસ
 મનસા બાચા કર્મણા ❀ જખ લગ ઘટ મેં શ્વાસ ૮

શ્વાસ શ્વાસ મે નામ લે ❀ મિથ્યા શ્વાસ મત પોય
 ના જનો યહ શ્વાસ કો ❀ આવન હોય ન હોય ૯
 મન માલા સતગુર દિયા ❀ પવન સુરત સો પોય
 મુખ જિભ્યા આવે અહિં ❀ બ્રહ્મા જાપ થો સોય ૧૦
 શ્વાસા કી કર સુમિરણિ ❀ કર અજપા કો જાપ
 પરમ તત્વ કો ધ્યાન ધર ❀ સોહગ આપો આપ ૧૧
 સોહગ પોયા પવન મે ❀ બાંધો સુરત સુમેર
 બ્રહ્મ ગાંઠ હૃદયે ધરો ❀ યા બિધિ માલા ફેર ૧૨
 માલા સ્વાસો ઉસ્વાસ કી ❀ ફેરે ગે કોઈ દાસે
 ચૌરાસી ભરમે નહીં ❀ કટે કાલ કી ફાંસ ૧૩
 સાંઝ પરે દિન આથ ચે ❀ ચકવી દીન્હા રાય
 ચલ ચકવાં જહ જહિયે ❀ જહાં રૈન દિવસ ન હોય ૧૪
 રૈનક બિછુડે ચાકવી ❀ આનિ મિલે પ્રભાત
 જો જન બિછુડે નામ સો ❀ દિવસ મિલે નહિ રાત ૧૫

સતગુર મોહિ નિવાજિયા ❀ દિન્હા અમર મૂલ
 શીતલ શબ્દ કબીરકા ❀ હંસા કરે કિતૂલ ૧
 હંસા તુમ જનિ મીતકરો ❀ કરિ મેરી પરતીત
 અમર લોક પહુચાય હો ❀ ચલો સો ભવ જલજીત ૨
 ભવ જલ મે બહુ કાગ હૈ ❀ કોઈ કોઈ હંસ હમાર
 કહે કબીર ધર્મદાસ સો ❀ ખેવ ઉતારો પાર ૩
 બિનવત હુ કર જોરિ કે ❀ સુન ગુર કૃપા નિધાન
 સંત ભક્ત મુખ દિજિયે ❀ દયા ગરીબી જ્ઞાન ૪
 દયા ગરીબી બંદગી ❀ સમતા સોલ સુભાવ
 ઇતને લછણ સાધુ કે ❀ કહે કબીર સત્ય ભાવ ૫
 દહ ઉપર ધર્મદાસ હૈ ❀ સત નામ કી ટેક
 રહિતા પુરૂષ કબીર હૈ ❀ ચલતા હૈ સખ ભેખ ૬
 ભેખ બરાબર હો રહે ❀ ભેદ બરાબર નાહિં
 તોલ બરાબર ધુધચી ❀ મોલ બરાબર નાહિં ૭

केवल नाम केवल गुरु ❀ आला पीर कभीर
 भडे हंस भिनति करे ❀ दर्शन देहो कभीर ८
 आनन्द भंगल आरति ❀ सतगुरु सत कभीर
 जभके इन्दा कटि के ❀ हंस लगानो तीर ९

❀ अथ दया सागर ❀

गुरु दया सागर ज्ञान आगर ❀ शब्द रूपी सद्गुरुम् १
 तासु आरथु सरोज भट्टो ❀ सुख दायक सुख सागर २
 नैजलत अलत अभरे ❀ बापते सत सुकृत ३
 दयापाल दयाले स्वाभी ❀ ज्ञान दाता सुस्थिर ४
 उभा सील सतोष सभिता ❀ आनन्द रूपी हृदय ५
 सहज भाव भिजे अस्थिर ❀ निभिया निसंशय ६
 निर्मोही निवेर निलय ❀ अकथ कथता अविगत ७
 उपकार और उपदेश दाता ❀ मुक्ति भारग सद्गुरुम् ८
 दास लावे की प्रीति विनती ❀ लक्षित करन करावन ९
 योरासी अधन कर्म भडैन ❀ भट्टी ओर कहावन १०
 त्रिगुण रहिता सत्य वक्ता ❀ सत्य लोक निवासित ११
 सत्य पुरुष जहां सत साहिब ❀ तहां आप गीराजितां १२
 युगन नुम सत पुरुष आशी ❀ लवन कारन पगुधार १३
 दीन लीन अशीन्त होय के ❀ जगत भे डोलत द्विर १४
 कश्चाभय कभीर केवल ❀ सुख दायक सर्व लायक १५
 जभ लय कर भान भदन ❀ दुषित लव सहायक १६
 धर्मदास कर जेरि विनवे ❀ दया करो मन वशकर १७
 करो सेवा गुरु लक्षित अविल ❀ निरादिन आराधी सुभिरथ १८
 सतगुरु की जे अधिक भहिमा ❀ ज्ञान कुन्ड नहाधये १९
 लभित मन जय होत सुस्थिर ❀ बहुरीन लव जल आधये २०
 साधु सत की अधिक भहिमा ❀ रहनि कुन्ड नहाधये २१
 काम कोध बिकार परिहरो ❀ बहुरीन लव जल आधये २२

દાસા તન કી અધિક મહિમા ✽ સેવા કુન્ડ નહાઈયે
 ત્રેમં ભક્તિ પતિવ્રત દદ કરો ✽ બહુરિ ન ભવજલ આઈયે ૧૨
 યોગી પુરૂષકી અધિક મહિમા ✽ યુક્તિ કુન્ડ નહાઈયે
 ચન્દ્ર સુર્ય મન ગગન ચિર કરો ✽ બહુરિ ન ભવ જલ આઈયે ૧૩
 શ્રોતા વક્તાકી અધિક મહિમા ✽ બિચાર કુન્ડ નહાઈયે
 સાર શબ્દ ન નિવેર લિજે ✽ બહુરિ ન ભવજલ આઈયે ૧૪
 ધર્મદાસ પ્રકાશ સત્ગુરુ ✽ અકલ કુન્ડ નહાઈયે
 સકલ કિલ વિષ ધોંય નિર્મલ ✽ બહુરિ ન ભવજલ આઈયે ૧૫
 ગુરુ સંત સમાજ મંથે ✽ ભક્તિ મુક્તિ દદાઈયે
 સુરતિ કરિ સત લોક પહુચે ✽ બહુરિ ન ભવજલ આઈયે ૧૬
 સાહેબ કળીર પ્રકાશ કીન્હો ✽ ભલે સુમિતી દદાઈયે
 સાર મે તત્વસાર દરસે ✽ સોઈ અકલ કહાઈયે ૧૭
 ધર્મદાસ તત્વ ખોજ દેખો ✽ તત્વ મે નિતત્વ હૈ
 કહે કળીર નિતત્વ દરસે ✽ આવા ગમન નિવારિયે ૧૮

॥ અથ પુનોં મહાત્મ્ય પ્રારમ્ભ ॥

ધર્મદાસ બચન

✽ દોહા ✽

યુગલ પાની તબ જોરિ કર ॥ ધર્મનિ વિનતિ કીન્હ ॥

પુનોં અત મહાત્મ્ય કહો ॥ સાધન સહિત પ્રબીન ॥

— ચૌપાઈ : —

ધર્મદાસ વિનવે કર જોરી ✽ અહો સાહેબ ધિક વિનતી મોરી
 પુનોં અતકા મહાત્મ ગાવો ✽ ભિન્ન ર મોહિ બરણિ સુનાવો
 સતગુરુ બચન

અહો ધર્મનિતુમ ભલી વિચારી ✽ પૂછી કથા સખન હિતકારી
 અબ સુતુ બરત મહાત્મ સારા ✽ સુનિ તરહિ જીવ કરહિ બિચારા
 આદિ પુનોં પુરૂષ નિવાસા ✽ સુરતી નામ અમી પરકાશા
 તુમસોં કહોં સુનહુ ધર્મદાસા ✽ આદિ પુનોં કરોં પ્રકાશા
 પુનોં અત પુરૂષ મોહિ દીન્હા ✽ તીન અંક જોરિ મેં લીન્હા

ਪ੍ਰਨੋਂ ਅਤ ਸੁਰਤ, ਸੇ ਛੋਛ ❀ ਸੁਰਤ ਨਾਮ ਨਿਛਅਕਸਰ ਸਮੋਛ
 ਪੁਨੋਂ ਕਥਾ ਮੈਂ ਕਛੋਂ ਸੁਨਾਛ ❀ ਜਲਸੋਂ ਪਾਪ ਸਕਲ ਕਥਾ ਜਛ
 ਨਿਰਗੁਨ ਅਛ ਸਗੁਣ ਆਤਮਾ ❀ ਜਲਸੋਂ ਭੁਵ ਛੋਛ ਨਿਰਤਾਰਾ
 ਪ੍ਰਨੋਂ ਅਤ ਕਰੈ ਜੇ ਛੋਛ ❀ ਤਾਛੋਂ ਆਵਾਗਮਨ ਨ ਛੋਛ
 ਕਾਮ ਕੋਧ ਮਛ ਲੋਭ ਭੁਲਾਵੈ ❀ ਨਿੰਦਾ ਭਖਾਇ ਫਰ ਘਲਾਵੈ
 ਕਮ ਕਮ ਪਰਿਹਾਸ ਨਿਵਾਰੈ ❀ ਸਤਗੁਰੁ ਚਰਣੁ ਕਮਲ ਚਿਤ ਧਾਰੈ
 ਸਤ ਸਾਧੋ ਮੈਂ, ਰਹੇ ਸਮਾਛ ❀ ਅਛੁਰਿ ਨ ਯੋਨੀ ਸੰਕਟ ਆਛ
 ਧਰਮਾਸ ਚਯਨ ॥

ਧਰਮਾਸ 'ਵਿਨਵੇ' ਕਰ ਜੇਸੀ ❀ ਸਾਢੇਭ ਸੁਨਿਯੇ ਆਨਤੀ ਮੋਸੀ
 ਪੁਨੋਂ ਕਥਾ ਆਰੈ 'ਸੰਭੁਛਾਛ' ❀ ਮੋਰੇ ਭੁਵ ਦੀ ਸੰਸਾਰ 'ਜਛ'
 ਸਤਗੁਰੁ ਚਯਨ

ਕਛੋਂ ਕਥੀਰ ਸੁਨੋ ਧਰਮਾਸਾ ❀ ਪ੍ਰਨੋਂ ਮਛਾਤਮ : ਕਰੈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼
 ਛੋਟਿ ਅਸ਼ਵਮੇਧ ਕਰੈ ਜੇ ਛੋਛ ❀ ਛੋਟਿਨ, ਤੀਰਥ ਭਰਮੇ ਸੋਛ
 ਸਕਲ ਪ੍ਰਥਵੀ ਛਿਰੇ ਭਲ ਜਛੋਂ ❀ ਸੋ ਛੋਛ ਪੁਨੋਂ ਛਿਯੇ ਭਲ ਛੋਛ
 ਅਧਨ ਕਟੇ ਭਕਤਿ ਭਿਰ ਛੋਛ ❀ ਧਰਮ ਅਰਥ ਅਛੁ ਸੁਕਤਿ ਪਾਛ
 ਰਾਤ੍ਰਿ ਭਗਵਤੁ ਕਰੈ ਮਨ ਲਾਛ ❀ ਨਿਰਤ ਗੀਤ ਵਾਜਿ 'ਤ' ਅਛਛ
 ਅਛੁਤ ਸ੍ਰੁਤਿ ਸੋਂ ਅਛੁ ਕਰਾਛ ❀ ਸਤਯਲੋਕ ਮੈਂ 'ਭਯ' ਸਮਾਛ
 ਅਛੁ ਕਰੈ ਮੋਖ ਲੀ ਲਾਵੇ ❀ ਸੁਰਤਿ 'ਨਿਰਤਿ' ਸੋਂ ਧਿਆਨ ਗਲਾਵੇ
 ਪ੍ਰਨੋਂ ਪ੍ਰਾਨ ਸਨਾਨ ਕਰਾਛ ❀ ਉਛਛਵਲ ਸੜੇ ਵਸ ਪਛਿਰਾਛ
 ਕੁਰ ਕਪਟ ਲਾਭੇ ਨਹਿੰ ਭਾਛ ❀ ਸਤਯ ਸਾਢੇਭ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਕਰਾਛ
 ਆਛ ਵਾਰ ਸੁਮਰੈ ਨਿਛ ਨਾਮਾ ❀ ਕਛਛਿੰ ਕਥੀਰ ਨਹਿ ਯਮਸੋਂ ਕਾਮਾ
 ਸੰਛਾ ਅਛੁ ਛੋ, ਯਕਿ ਜਛੋਂ ❀ ਪਾਨ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਾਢੇਭੋਂ ਘਰਾਛ
 ਜੇ ਭੁਵਨਛੀ ਸ਼ਕਤਿ ਨ ਛੋਛ ❀ ਤੋ ਪਾਨ ਪ੍ਰਸਾਦ ਭੇਜਛੋਂ ਸੋਛ
 ਸੋ ਸਤਗੁਰੁ ਅਰਥੁ ਕਰ ਲੇਛੋਂ ❀ ਦਯਾ ਮਾਂਗ ਪੁਨਿ ਆਪਛਿ ਦੇਛੋਂ
 ਦਿਨ ਭੋਯਨ ਨਹਿੰ ਦੀਛੋ ਭਾਛ ❀ ਰਾਤ੍ਰਿ ਭੋਯਨ ਭੋਗ ਲਗਾਛ
 ਉਛਛਵਲ ਤਾਂਢੁਲ ਫੁਧ ਮੈਂ ਧਰਿਯੇ ❀ ਘੀਰ ਆਛ ਕਾ ਭੋਯਨ ਕਰਿਯੇ
 ਪੀਛੋ ਸਾਢੇਭ ਛੋ ਭੋਗ ਲਗਾਛ ❀ ਫੁਪ ਦੀਪ ਨਿਛ ਛਾਧ ਕਰਾਛ
 ਸੁਰਯ ਲਗਨ ਮੈਂ ਭੋਯਨ ਦੀਛੋ ❀ ਚੰਦ੍ਰ ਲਗਨ ਮੈਂ ਧਿਆਨ ਧਰਿਯੇ

ચૌદશ લગન પુનોં સુખદાઈ ❀ પરિવા લગન કરો મત ભાઈ
 ઘડી બતીસ કે ચાલીસ સોઈ ❀ પરિવા ઘડી ન આવન દોઈ
 પુનોં માહી પારણે કીજે, ❀ પરવા ભેદ કદે ના લીજે
 પુનોં થોડી ઘડી રહાહી ❀ તબ ચૌદસ મેં ખત કરાહી
 ચાર પ્રહર જાગ્રણ કરીજે ❀ ધરમે ખેઠ કમહું ના રહીજે
 ચાર પ્રહર જો બની નહિ આવે ❀ તો અર્ધ રાત્રિ જાગ્રણ કરાવે
 આધા, માહિ પહર બતાઉં ❀ પહર માહિ જો ઘડી ઠહરાઉ
 ક્ષણ માત્ર જો જાગ્રણ કરાવે ❀ તાકા પાપ ભસ્મ હોય જાવે
 હોમે અગિન કાષ્ટ કી નાઈ ❀ સકલ પાપ તુરતે મિટ જાઈ
 પુનોં ખત જાગ્રણ નાઈ કરહી ❀ ખત સંપુરણ ના અનુસરહી

ધર્મદાસ વચન ॥

જાગ્રણ કહો કીન કો કહિયે ❀ તાકો ભેદ સકલ સુનિ લહિયે

સત્તગુરુ વચન ॥

સુરત રહે, સાહેબ કે માહી ❀ ભજન કરે મન ભટકે નાહી
 જાગ્રણ કથા સત્ય હૈ ભાઈ ❀ બિન જાગ્રણ કહું ગતિ નહિ પાઈ
 તાતે સકલ કથા સુનિ લીજે ❀ શ્રદ્ધા ધરકે જાગ્રણ કીજે
 ધિક્કિર સુન જાગ્રણકી ટીકા ❀ વહ જાગ્રણ હોવે નહિ નીકા
 સારી રાત નિદ નહિ આવે ❀ ભજન ગાન મહં ચિત્તના લવે
 નિદા કરે ઝુક લભરાઈ ❀ સો જાગ્રણ નહિ કહિયે ભાઈ
 તાતે ગુરુ ગમ હૃદય ધરો ❀ જાગ્રણ બનિ આયે સો કરો
 બાલ વૃદ્ધ રોગી નરનારી ❀ પહર ઘડી ક્ષણ જાગ્રણ સારી
 શ્રદ્ધા હીન રહે નર સુતા ❀ તાકહં વિગન કરે યમદુતા
 જાગ્રણ કરે પ્રેમ લવ લાવે ❀ અમર હોય સતલોક સિધાવે
 પુનોં પ્રાત સ્નાન કરાઈ ❀ સાધ સંતમેં રૂચિ ઉપજાઈ
 સંતન કો ચરણામૃત લેહી ❀ તાકો સતગુરુ બહુ સુખ દેહી
 સાધ અતીતી દ્વાર કોઈ આવે ❀ પ્રેમસહિત જલ આશન કરાવે
 શક્તિ હોય સોઈ ભોજન દીજે ❀ સંત જિંવાય પ્રેમ ફલ લીજે
 પટ દર્શન અભ્યાગત કોઈ ❀ દ્વારે આય વિમુખ નહિ હોઈ

ઐસો પૂનોં ધત રહે નિશાંકા ❀ સખહી સુનો રાવ અરૂ રંકા
પૂનોં કથા બે સુને સુનાવે ❀ આપ તરે જિવ ઔર તરાવે
ઉચ્છિષ્ટ ભોજન કરો ન ભાઈ ❀ પરધર ભોજન કરન ન ભાઈ
ગુરૂ સેવા કર સાંચય બોલે ❀ પૂનોં ધત કબહુ નહિ ડોલે
પૂનોં ધત સદાહી કીજે ❀ માસ માસ દેહી મુખ લીજે
આપ કરે ઔરન કરવાવે ❀ પૂનોં ધત કો ભેદ બતાવે
પૂનોં ધત ઇદ્રી દહ રાખે ❀ હૃદય નામ પુરૂષ કા ગાવે
પૂનોં છાંડિ અન્ય ધત કરહી ❀ વિના ભેદ કેસે ઉદ્ધરહી
સત્ય નામ સુભિરે એક ધારા ❀ પુનોં ધત પુરૂષ કો પ્યારા
પુનોં ધત કરે મન ભાઈ ❀ સર્વ સિદ્ધિ તા ધર મેં આઈ
મુખી હોય ભક્તિ બહુ પાવે ❀ ગર્ભવાસ મેં બહુરિ ન આવે

ધર્મદાસ વચન ॥

ધર્મદાસ વિનતી અનુસારી ❀ અહો સાહેબ ઇક અરજ હમારી
આપ કહો પુનોં ધત કરિયે ❀ દુઃખ મુખ મેં કેસે અનુસરિયે
મૂથે સૂતક કૌન હિ કારણ ❀ તેહિ કર ભેદ કહો ભવતારણ

સત્તગુરૂ બચન ॥

કહે કબીર સુનો ધર્મદાસા ❀ સકલ ભેદ મેં કરૈં પ્રકાશા
ભક્ત એક વણિક સો વેશા ❀ જિને લીન્હો ગુરૂ ઉપદેશા
પુનોં ધત કરે એક ધારા ❀ સુમરે સત્તગુરૂ નામ પિયારા
નારી પુરૂષ એક ચિત કીન્હા ❀ ભાવ ભક્તિ પરવાના લીન્હા
લક્ષમીહીન ઉદર બે ભરે ❀ તાહી મેં પરમારથ કરે
એક દિન પુરૂષ વણિજે ગયઉ ❀ પીછે ઉનકે પુત્ર હિ ભયઉ
સખિયાં કહે રસોઈ કીજે ❀ યાકો બેગિ અન્ન જલ દીજે
તબ સુન કહે પુત્ર શી માતા ❀ સખિયન સોં સમઝાઈ બાતા
પુનોં ધત કરૈં નિત નેમા ❀ કેમે છોડું સત્તગુરૂ પ્રેમા
પુનોં ધત મેં અન્ન ન લીજે ❀ સત્ત નામ કા સુમરણ કીજે
કહે સખિયાં સૂતક શુદ્ધ નાહી ❀ શુદ્ધ હોય તબ ધત કરાહી
તબ વહ કહે સુનોરી બાઈ ❀ દેહ અશુદ્ધ સદા ચલિ આઈ

सुभरन करत अर्धभतर नर्ध ❀ अत को सूतकं लागे नार्ध
 ऐसे कहतं द्विवस संभ गयउं ❀ पुनो अत संहंजहि लयउ
 संजी पडोसिन करी रसोर्ध ❀ भोगं लगाय पंरसा दोर्ध
 अंक पारस लेकर आली ❀ वाकुं कहै एभ ले आली
 ताहि समेय वाडो पति आये ❀ तण वाडो ले आन जिभाये
 करि भोजनं सुभरन यित लाये ❀ पुरुष ध्यान में सुरंत लगाये
 वे होउं का प्रेम मुहावा ❀ संत दोर्ध पुनि दर्श दिपावा
 होना उठ अरननं लपटाई ❀ दंपती मिलि होउ प्रेम अढाई
 हंमही आय प्रगट तण लंयेउ ❀ हुंभ हरिद्र सकल भिट गयउ
 गयो हरिद्र लक्ष्मी धर आई ❀ परभारथ हित अहुत लुटाई
 पांच संत ले हम पधारे ❀ उन होनों का कारण सारे
 करि योका परवाना दीन्हा ❀ नय सतलोक पसेरा धीन्हा

❀ दोहा ❀

लज्जित भाव लाहो नदी ॥ सभै यली उतराय ।
 संरिता सोध सराहिये ॥ जे जेष्ठ भास ठहराय ॥

—: योपाध :—

करि अत महाजनशी गति लही ❀ सो धर्मानि हम तुमसो कही
 जे हिर तुम्हरे संशय आही ❀ पुछहु भेद कहां मैं ताही
 धर्मदास वचन ॥

धर्मदास विनवे कर जेरी ❀ सुनिये साहेब विनती मोरी
 तुम प्रभु दयावंत हो स्वाभी ❀ सभ धट के हो अंतरभा
 हिर अंक पुछन श्री आशा ❀ ताको स्वाभी करहुं प्रकाशा
 और अत सभ करे करावै ❀ पुनो अतसे दुर रहावै
 और अत अकादशी करही ❀ पुनो यिनमे कणहुं न धरही
 सो कारण कवन है स्वाभी ❀ सकल भेद कहां अंतरयाभी

सत्तगुरु वचन ॥

हुं कभीर सुनहु धर्मदासा ❀ सकल भेद मैं करै प्रकाशा
 अहो धर्मानि तुम पुछी नीशी ❀ सो सुन रचि उपजे सणहीकी

और अत सुगम है लाभ ❀ पुनों अत सदा सुखदा
 और अत सण करें करावै ❀ पुनों अत का भेद न पावै
 अथ भै भेद गाय नहि राखौ ❀ रयना रयि आदि सो लाभौ
 प्रथम आप पुश्प ये ओका ❀ रयना रयि द्विर किये अनेका
 सत्य लोकमें निनकर आसा ❀ रवि रासि अनंत कोट परकाशा
 सो साहेब हैं सिरजनहारा ❀ वाको नहि जाने संसारा
 पुश्प तेज भरनो नहि लभ ❀ जगमग रविशशि अनतललभ
 सनमुष हंस, अनंत, गिराणे ❀ जगमग जगमग छपि तै छाने
 अमृत भोजन करहि अहारा ❀ परम पुश्प छपि निरभ निहारा
 वहां एव पहुँच होय न, त्रासा ❀ अमर होय सुख करही विलासा
 परम पुश्प द्विर रयना कानी ❀ रयेउ निरंजन आदि भवानी
 धन दोगि भेद पुश्प ते पाया ❀ द्विर रयना का साज यलाया
 अण्ड डार ओंकार बनाया ❀ अह्मा विष्णु शलु उपजया
 धन तीनों भीखी मीन पसारा ❀ अंड अहांस सुरनर अवतारा
 स्वर्ग मृत्यु पाताल बनाये ❀ तीन लोक ऐसे निरमाये
 अह्मा रये विष्णु सुखवासा ❀ इंद्रे करे सणहिन कर नाशा
 तीन लोक में अमल पसारा ❀ सो है सत लोकसे न्यारा
 तीन लोक में राज करावै ❀ पुश्प पास कण्डु नहि लवै
 तीन लोक के छिपर धामा ❀ परम पुश्प जह करे विसरामा
 प्रथम एव सण वहांसे आये ❀ यहां आय वह लोक लुताये
 वाको जनत है त्रय देवा ❀ एवन को न भतावे भेवा
 सो कण्डु कहे नास्वभम ❀ राणा यहै राज पुनि अपनम
 धन तो जन भूज गहि भौना ❀ पुनों पुश्प भेद कहे कौना
 भिना भेद एव कैसे पावै ❀ तीन लोक औरसीम लवै
 कण्डु स्वर्ग लोक भितसावै ❀ कण्डु नरक भाहि पधरावै
 कण्डु मृत्यु लोकके भाही ❀ छिव थिरता कहुं पावत नाही
 ऐसे सुनी एवन की त्रासा ❀ परम पुश्प सुख वयन प्रकाशा
 हमको कही भेगि तुम लवो ❀ भक्ति ज्ञान दे एव चितावो

मैं हूँ परम पुरुष का दासा ❀ सत्य लोक में है रहिवासा
 आशा पाय जगत में आर्ति ❀ कछुं गुप्त कछुं प्रगट रहार्ति
 नहिं मेरे हाड याम अइ भांसा ❀ मैं नहिं पर्यौ गरल निवासा
 एव उभारन जग में आर्ति ❀ समजे ताहि लोक पहुँचाई
 जे तुम 'पूछेउ' अत विचार ❀ धर्मनि सुनो सकल यह साइ
 अहुत प्रकार एवप्रत करहीं ❀ सो सथ तीन लोक में रहहीं
 पुनो भविमा पुरुष अपना ❀ सत्यलोक श्री 'सदा' निशानी
 कहै भिना यह भेद न पावै ❀ कहै सुने जग उरमें आवै
 अत करे अइ लजन विलासा ❀ सुरत रणे सतगुरु के पासा
 सो एव सत्यलोक सिधागे ❀ फिर लवसागर पगना करे
 और अत ऐकादशी करहीं ❀ यौगिसों का इल मन धरहीं
 यौगिस का इल न्यारा न्यारा ❀ ताका भत यौगिस भिस्तारा
 इल कारन जे अत कराई ❀ इल लुगते फिर कछु न रहार्थ
 ताते इल के आश निवारे ❀ परम पुरुष दरशन यित धारे
 मुसलमान जे रोज करहीं ❀ फिर फिर यम के इँदा परहीं
 रोज करे दया उर नाहीं ❀ एव अंधी वे यमपुर जाहीं
 यह तो कर्मकांड व्यवहारा, ❀ मुक्ति भेद है धनसे न्यारा
 पुनो अत भूल ले राणा ❀ और अत सगही है शाणा
 परम पुरुष मन झिन्हा भिचारा ❀ पुनो अत मुक्ति विस्तारा
 पुनो अत करे लव लाई ❀ पुरुष प्रताप परम सुभदाई
 सुभ सागर में रहे समाई ❀ फिर नहिं हसा लवजल आई
 ओं लुं से रहै निनारा ❀ कहै कभीर वह हंस हमारा

❀ दोहा ❀

प्रथम भदिर उरायके ॥ यौका द्येय प्रताय ॥

भहा प्रसाद बनाय के ॥ सत्तगुरु लोग लगाय ॥

—: यौपाई :—

तज दीपक ले आन प्रकाशा ❀ सत्तलोक उन झिन्हा वासा
 जिलमिल जेत वरे परकासू ❀ लजन करे मन थिरकर तासू

અજર વસ્તુ કે પાવે ભેદ ❀ કહે કબીર સો હંસ અછેદ
ઉત્તમ ચંદન યુષ્ય કી માલા ❀ વંદન બાર રચી ધર્મશાલા
ઉત્તમ તિથિ અરૂ વૃત ચિત ધરહી ❀ નારી પુરૂષ નહિ સંગમ કરહી
પુનોં પુરૂષ નારી નહિ સંગા ❀ તાકે કાલ કરે નહિ દંગા

❀ દોહા ❀

પુરન માસી સદા નિવાસી ॥ અમરલોક સે આઈ હૈ
યહી ધ્રિત કરો ભાઈ સાધુ ॥ બંદીછોર બતાઈ હૈ

—: ચૌપાઈ :—

પુનોં મહાતમ સુને સુનાવૈ ❀ ચૌરાસી મેં બંહુરી ને આવૈ
પુનોં પાઠ કરે નિત નેમા ❀ ભક્તિ હોય હીય ઉપજે પ્રેમા
નિત્ય નેમ જો બનિ નહિ આવૈ ❀ તો પૂનોં દિન અવશિ કરાવૈ
નિત્ય નેમ જો સુને સુનાવૈ ❀ તાકે કાલ દગા મિટ બવૈ
કરહિં પુરુષ તિનકી રખવારી ❀ અમર લોક મહં લે બૈઠારી
સખહિ દેવતા કરેં બઠાઈ ❀ ધન્ય હંસા સતલોક સિધાઈ
બ્રહ્મ વિષ્ણુ શંભુ સખ ગાવૈ ❀ ધન્ય હંસા સતલોક સિધાવૈ
કહહિં કબીર સુનો ધર્મદાસા ❀ પરમહિ પદકી રાખો આશા
પૂનોં મહાતમ કહંલગ કહિયે ❀ સુનો ધર્મદાસ પરમપદ લહિયે
તુમ પૂછી હંમ કયા સુનાઈ ❀ સુન સમજહિ સો સતગતિ પાઈ

❀ દોહા ❀

સુક્રિત ભેદ તુમસે કહ્યો ॥ દંઢ કર રાખ શરીર ॥
નિરભય હોય નિઃશંક લજુ ॥ સહજે મિલે કબીર ॥

—: ચૌપાઈ :—

હમ કછુ પક્ષપાત નહિ રાખી ❀ સખ જીવન કે દિત કી ભાખી
પરમ પુરુષ કી મહિમા ગાઈ ❀ સોઈ પુરુષ જિન સૃષ્ટિ બનાઈ
નામ મહાતમ પ્રગટ જગ બાખા ❀ સો પ્રસિદ્ધ કછુ ગોય ન રાખા
ફિર બરખોયા સંતન કે આગે ❀ જીવ તરહિંનેહિ સંગત લાગે
પુનિ સનગુરુકી મહિમા કહી ❀ ગુરુ ચોઈ સકલશિદ્ધિભાંચુ સહિ
જીવ બરાબર યા જગ માદી ❀ જિન ગુરુગમકેઉકી ગતિ નાદી

❀ દોહા ❀

રામ કૃષ્ણ સોં કો બડા ॥ ઉનહું તો ગુરુ કીન્હા ॥
તીન લોક કે વે ધની ॥ સો ગુરુ આગે આધીન ॥

—: ચૌપાઈ:—

જો યહ કથા ગુરુમુખ સુનહી ❀ સુનત પ્રેમ હુલસ હિય ગુનહી
ગુરુવિમુખન કે મન નહિ લાવે ❀ કરમ ચિકનિયા નિંદા લાવે
તિનકો ફલ ભુગતેયગે સાહી ❀ પ્રથમ હિ ખૂરખ ચેતે નાહી
હોય ચેતન સુમરેહિ ચિતલાઈ ❀ સુન ધર્મનિ સો જીવ મુખ પાઈ
મુખ પાય બઢાય પ્રેમ ❀ સેતગુરુ સંત જન કૃપા કરે
કર વ્રત ધર વિશ્વાસ ઉર ❀ જીવ સકલ સંકટ દુઃખ હરે
કહા કથા પુનોં સુન હિય ધરે ❀ ભાકત નિરમલ પાવહી
દઢ નેમ વ્રત કર પ્રેમ પ્રાપ્તી ❀ દુત તેહિ ન સંતાવહી
યહ ભક્તિ ખાંડા ધાર કડિન ❀ કરાલ કોઉ દો પગ ધરે
પુરૂષા તરહી શત કોટી ને ❀ કર ખહુરિ ભવજલ નહિ પરે
સુનિ ખચન સતગુરુ દાસ ધરમનિ ❀ વિવિધ વિધ સ્તુતિ કરે
હિય પુલકી જલ ભર નયન ગહિ ❀ કમલ રજ શિરપર ધરે

॥ સોરઠા ॥

ગહે ચરણ લપટાય ॥ ધર્મદાસ ઉઠ વિનય કરે
દીન્હો મોહિ લખાય ॥ પુનો મહાતમ ભેદ ગુરુ
શુભ પુહુપ દીપ બસવાની ❀ સત્ય પુરૂષ રૂપ લખાવની
રાગાદિ દોષ મિટાવની ❀ હે કથા અતિ મન બવાની
નિજ જ્ઞાન ભક્તિ પાવની ❀ દુઃખ દ્રઢ દાહ નશાવની
વૈરાગ્ય યોગ બધાવની ❀ શુભ ધર્મ સર્વ સિખાવની
બ્રહ્માંડ આદિ બતાવની ❀ અરુ મધ્ય અંત દિખાવની
જિહિ શ્રવણ સખ સિધિ પાપની ❀ અરથાદિ મોક્ષ પઠાવની
॥ ઇતિશ્રી પૂનોં મહાત્મ્ય સપુર્ન ॥

અજ નામ

કરત હું પુકાર ❀ મોર તુમહી હો આધાર
સુનિયે વેગહિ ગોહાર ❀ સાહબખાર કાહે લાયે વહો

બડે બડે સંકટ મેં ❀ સંતન સહાય કીન્હો,
 રાખી પ્રત જન કો ❀ નિજ પૈજહૂ હાયેવ હો,
 જન કો દુખીત દેખી ❀ સંત કો કલાપ મેટી
 દુખ, દહન દાપ ❀ સુખસાગર દેન આયેવ હો,
 સેતુ બન્ધ બાધિવે કો ❀ રામ ચન્દ્ર કીયે બીચાર
 લિખિ સત રેખા ❀ જલ પાહન ઉતરાયેવ હો,
 કાપર, પગુ, ધારે ❀ નિસ્તારે નૃપ વધુ વ્યાલ
 વિષમ ઉતારે જમ, કંદ ❀ તે છોડાયેવ હો,
 પંડુ, કે કુમાર, બિકલ ❀ યજ્ઞ, કે પ્રકાર, બહે
 સંસય કી, ધાર, હાર ❀ શીશ, લૂખી લાયેવ હો,
 વાકો, યજ્ઞ, સાચી ❀ વિદારો, દુખ દાણુ, તે
 સંકલ ભેષ લૂપન મિલિ ❀ જય જય ઉચરેયેવ હો,
 કલઉ તન, ધારે ❀ સખ ભેષન કે કાજ, સારે
 પ્રથમ, પુરૂષોત્તમ ❀ દેવલ, થપાયેવ હો,
 સાગર, હઠાયે ❀ ભ્રમ, ભોજન, મિટાયે
 પ્રગટે અનંત રૂપ ❀ ચક્રિત દજ ભયે હો,
 બલખ, સિધારે ❀ છુડાયે બહુ ભેષન કો,
 દહાઈ, સુલતાન શાહ ❀ ભક્તિ મારગ ચલાયેવ હો,
 સિન્ધુ બોહિત બચાચે ❀ દાહ પંડા કે બુઝાયે
 આયે નગર કાશી ❀ પુરવાસી ગુણ ગાયેવ હો,
 ચર્ચા લઈ બારી ❀ કાજ પાંડિત પચિહારી
 ઇસ્મ કો ફેર સાહ ❀ સિકન્દર સમઝાયે હો,
 શેખ તકી બાર બાર ❀ કસની લેકે રહો હાર
 કુદરત કમાલ સુત ❀ મૃતક જિલાયેવ હો,
 ગોરખપુર મગદર બોધે ❀ દોઉ દીન પર મોધે
 બાદો ગદ બચેલા રાના ❀ ખાના સચુ પાયે હો,
 કૌતુક દિખાયે તહાં ❀ નદી અમી બહાયેવ હો,
 ધાયે નર નારી ❀ મન વચિત ફલ પાયેવ હો,
 જીવન કે ધની હો ❀ દુઃખ શકટ કાટન હો.

જેસી જાડી આસ ❀ તાકો તૈસેહી પુરાયેવ હો
 બટ કેર બીજ બોયે ❀ બોલ જ્ઞાની રહે બેય
 સંસય મિટાયે ❀ જન જ્ઞાની સમુઝાયેવ હો
 હેરત રહેયવ તુમરી ઔર ❀ કૃપા કરો કછુ કેર
 નિરખત હો આપી ઔર ❀ કાહુ નહિ ધાયેવ હો
 પુત્ર સપુત ઔ કપુત ❀ લાજ પિતા જનની કો
 આપનો પ્રભુ, જાની ❀ નહી બિલગાયેવ હો
 જાકો જન બિફલ ❀ કલ કૈસો સાહેબ કો
 દાસ કી હંસાઈ ❀ હકુરાઈ હસી જાઈ હો
 બંદી છોર નામ તેરા ❀ બેગી બન્દ છોર મેર
 હુતો અધીન તેરા ચેરા ❀ કહા અનેરો હહરાયેવ હો
 તુમહારો બલ જલ ઠાન ❀ જીવન કો દીન્હો પાન
 સુનિ લિજૈ બિનતી વ્યાન ❀ ધર્મની ગોહરાયેવ હો
 તબે પ્રગટે સત્તગુર કબીર ❀ ધર્મની ચિત્ત ધરો ધીર
 તન પુલકીત ચછુ નીર ❀ ધાય પાય લાગે હો
 ધર્મનિ કો દેખ બિફલ ❀ બોલે સાહબ પર્મ પ્રકાશ
 દયા શક્તિ સત્તગુર દેકા ❀ બડા દુઃખ ગયેવ હો
 પગ પૈકટ ગયો છુટ ❀ ગુફા દાર નિપટ ગયો છુટ
 ભયો જમરાજ ઘર છુટ ❀ લિખ દુર્જન સખ જાગે હો
 દારપાર કીન્હો સોર ❀ સબે ધાયે ચહુ ઔર
 કરત કલાપ સોર ❀ પુત્ર દુઃખિ શાહ હો
 દંપતિ કહે કર બેરી ❀ પુત્ર ઈન મારા મોર
 હમહુ કસ કરખ ઔર ❀ પુત્ર બીના અનુરાગે હો
 તખ બોલે સત નામ બૈન ❀ સાહુ હદય રાખુ ચેન
 તેરા સુત મિલે એન ❀ તજ કુલુધિ કાગ હો
 સાજિ આરતી અનુમાન ❀ શાહુ સુત કો દીન્હો પાન
 તખ બાલક ગોહરાન ❀ લોક શોભા અનુરાગ હો
 ધર્મનિ ચિત ભયે આનંદ ❀ મિટે સક્લ કાલ દંડ
 કહી સંતનામ બંદી ❀ ચૂક બકસાયેવ હો

ધર્મની દાસાનુ દાસ ૐ સત નામ ગહો બિશ્વાસ
સત કબીર આથે પ્રેમ ૐ ઉમંગ રસ પાગે હો

॥ અથ ચેતાવની ॥

૫

કબીર જમન જાય પુકારીયા ૐ ધર્મરાય દરબાર
હંસ ભવાસી હોય રહો ૐ લગે ન ફાસ હંમાર ૧
હમારી સંકા ના કરે ૐ તુમહરી ધરે ન ધીર
સત્તગુર કે બલ ગાજહિ ૐ કહે કબીર કબીર ૨
કબીર કહે વાકો જાનદે ૐ મેરી દશી ન જાય
ખેવટિયા કે નાવ પર ૐ ચઢે ધનેરે આય ૩
બાબ બાબે રહિત કા ૐ પરા નગર મેં સોર
સતગુર ખસમ કબીર હૈં ૐ ભિહિં નજર ન આવે ઓર ૪
સતકા શબ્દ સુન ભઈ ૐ ફકીરી અદલ બાદશાહી
સાધુ બંદગી દિદાર ૐ સહજે ઉતરે સાયર પાર ૫
સોહંગ શબ્દ સો કર પ્રીત ૐ અનુભે અખંડ ઘરકો છત
તન મેં ખખર કર ભાઈ ૐ જામે નામ રસનાઈ ૬
સુરતિ નગર ખસ્તી ખુબ ૐ બેહદ ઉલટી ચઢિ મહબુબ
સુરતિ નગર મેં કર સેલ ૐ જામે આતમા કો મહેલ ૭
અમરી બૂલ સધિ મિલાવ ૐ તાપર રાખો બાયાં પાવ
દહિના મધ્ય મેં ધરના ૐ આસન અમર યો કરના ૮
દ્વાદશ પવન ભર પીજે ૐ શશી ધર ઉલટિ ચઢિ લીજે
તન મન વારના કીજે ૐ ઉલટ નિજ નામ રસ પીજે ૯
તન મન સહિત રાખો સ્વાસ ૐ ધસ બિધિ કરો બેહદ બાસ
દોનો નૈન કો કર બાન ૐ લોરા ઉલટ કસ કમાન ૧૦
પર્ખાત છકે દરિયા જાન ૐ કર ત્રિકુટી અસ્નાન
સહજે પરસ પદ નિરવાન ૐ તેરા મિટે આવા જાન ૧૧
જામે ગૈવ કા બાબર ૐ સરવર દોઈ દીસે પાર
તા બીચ ખડે કુદરતી આડ ૐ શોબા કોટિ અગમ અપાર ૧૨

લાગે નવ લાખ તારા ફૂલ ❀ કિરને કોટિ જડિયા મૂલ
 તાકો દેખના મત ભૂલ ❀ રમતા રામ આપ રસૂલ ૧૩
 માયા ભર્મ કી કાચી ❀ દેખો અન્દર કી સાચી
 અર્પે નીર વિન મોતી ❀ ચન્દાસુરકી છતી ૧૪
 ઝલકે ઝિલમિલા નારી ❀ તા બિચ અલ્પ હૈ ક્યારી
 માનો પ્રેમ કી આરી ❀ ખુલી હૈ અગમ કી બારી ૧૫
 ખેડા ભર્મ કા ખોયા ❀ દીપક નામ કા બોયા
 ભેગી યુક્તિ સે જીવે ❀ પ્યાલા પ્રેમ કા પીવૈ ૧૬
 મોલા પીવ કો દીજે ❀ તન મન કુરબાન કર લીજે
 પડી હૈ પ્રેમ કી ફાંસી ❀ મનુવા મગન કા બાસી ૧૭
 બાજે બીના તંતી તૂર ❀ સહજે ઉગે પશ્ચિમ સૂર
 લંચરા સુમંધ કા પ્યાસા ❀ કિયા હૈ કમલ મેં બાસા ૧૮
 રમતા હંસ હૈ રાજ ❀ સહજે પલક અવાજ
 સુન્દર શ્યામ ધન આયા ❀ બાદલ ગગન મેં છાયા ૧૯
 અમૃત પુન્દ ઝાંડ લાયા ❀ દેખ દોઈ નૈન લલચાયા
 અજપ દીદાર કો પાયા ❀ દરિયા સહજ મેં નહાયા ૨૦
 દરિયા ઉલટિ ઉમંગે નીર ❀ તા બીચ ચલે ચૌસઠ છીર
 હંસા આન ખેઠે તીર ❀ સહજે યુગે મુક્તા હીર ૨૧
 મિલા હૈ પ્રેમકા પ્યાલા ❀ નહિ હૈ નૈન સો ન્યારા
 જીવત મૃતક ન વ્યાપે કાલ ❀ જો ત્રિકુટી સે પલક ન ટાર ૨૨
 પલકા પીવ સો લાગા ❀ ધોખા દિલ કા ભાગા
 ચિતવાની ચિત બેઈ બિલાસ ❀ જબલગ રહે પિજર સ્વાંસ ૨૩
 સોહં શબ્દ અજપા બપ ❀ જહાં કબીર સાહેબ આપહિ આપ

સાખી

ચિતાબની ચિત લાગિ રહે ❀ યહ ગતી લેખ ન કોઈ
 અગમ પંથ કે મહલ મેં ❀ અનહદ બાની હોય ૨
 ઝંડા રોપા ગેબ કા ❀ દોય પરખત કે સંધ
 સાધુ પિછાને શબ્દ કો ❀ દ્રષ્ટિ કમલ કર બંધ ૩

अलक जेती जिलमिली ❀ जिन जाती जिन तेज
 यहु दिश सुरज उगिया ❀ ऐसा अदभुत जेल ४
 जगृत रुपी रहत है ❀ सत भत गह मलीर
 अजर नाम जिनसे नही ❀ सोहंग सत कपीर ५

❀ ज्ञान गुहरी ❀

धर्मदास वितवै कर जेरी ❀ साहेब सुनिये जिनती मेरी
 काया गुहरी का कहे संदेशा ❀ जसे भिटे लव का अदेशा
 अलभ पुष्प जल किया भियारा ❀ लज यौरासी धागा डारा
 पांच तत्व की गुहरी जीना ❀ तीन गुनन से काँढी कीना
 तामे लव धूल औ भाया ❀ समरथ ऐसा जेल अनार्या
 लवन पांच पचीसो लागे ❀ काम कोष मोह भद पागे
 कोया गुहरी का बिस्तारा ❀ देपो सतो अगम सिंगारा
 आँद सुरज हो पेवद लागे ❀ गुर् प्रताप से सोवत जगे
 शब्द की सुध सुगती का डोरा ❀ ज्ञानकी डोलन सिरजन जेरा
 अल गुहरी की कर हुसियारी ❀ दाग न लागे देष भियारी
 सुमति के साधुन सिरजन धाँध ❀ कुमति भेल को डारे जोध
 लन गुहरी का किया धीयारा ❀ सो जन भेटे सिरजन डारा
 धिरज धुनी ध्यान कर आसन ❀ सतकी कोपीन सहज सिंहासन
 युति कम डल कर गहि लीन्हा ❀ प्रेम पावडी मुशिंद चीन्हा
 सेटही सील भिजेक की भाला ❀ दया की टोपी तन धर्मशाला
 भिहर भतगा भत जैशाभी ❀ भृग छाला मनही को गभी
 निश्चय धाती पवन जनेउ ❀ अजपा जपे सो जने लेउ
 रहे निरंतर सत्तगुरु दाया ❀ साधु सगति करि सण कुछ पाया
 लौ की लगुटी हदया जारी ❀ छमा भगउ पहिर पहोरी
 मुक्ति मेजला मुकृत सुभिगणी ❀ प्रम पियाला पिये भौनी
 उँदाश कुजरी कलह निवागी ❀ भभता कुती को ललकागी
 युक्ति जल जपाँधि जप लीन्हा ❀ अगम अगोचर फिरकी चीन्हा
 नैराग त्याग जिज्ञान निधाना ❀ तत्व तिलक दीन्हा निर्धाना
 गुर् गम यकभक मनसा तुना ❀ धूल अग्नि प्रगट कर भूला

ਸਾਂਸਧ ਸੋਕ ਸਕਲ ਭ੍ਰਮ ਜਰਾ ❀ ਪਾਧ ਪਥੀਸੋ ਪ੍ਰਗਟ ਮਾਰਾ
 ਦਿਲ ਕਾ ਦਰਪਡ ਫੁਭਿਧਾ ਯੋਧ ❀ ਸੋ ਯੈਰਾਗੀ ਪਕਕਾ ਛੋਧ
 ਸੁਨਨ ਮਹੱਲ ਮੇਂ ਫੇਰੀ ਦੇਧ ❀ ਅਮਤ ਰਸ ਕੀ ਲਿਖਾ ਲੇਧ
 ਦੁਃਖ ਸੁਖ ਮੇਲਾ ਜਗੇ ਕਾਂ ਲਾਓ ❀ ਤ੍ਰਿਵੇਣੀ ਤੇ ਧਾਟ ਨਛਾਓ
 ਤਨ ਮਨ ਸੋਧ ਲਧਾ ਜਯ ਜ਼ਾਨਾ ❀ ਤਯ ਲਯ ਪਾਵੇ ਪਦ ਨਿਰਵਾਨਾ
 ਅਧ ਕਮਲ-ਦਲ ਚਕਰ ਸੂਤ੍ਰੇ ❀ ਯੋਗੀ ਆਪ ਆਪ ਮੇਂ ਘ੍ਰੇ
 ਧੰਗਲਾ ਪਿੰਗਲਾ ਤੇ ਧਰ ਯੋਧ ❀ ਸੁਖਮਨ ਮਾਛੀ 'ਰਹੇ ਠਹਾਰਧ
 ਆਯਧ ਸੋਯਧ ਤੇਵ ਭਿਧਾਰਾ ❀ ਯਕ ਨਾਲ ਮੇਂ ਕ੍ਰਿਧਾ 'ਸੰਲਾਰਾ
 ਮਨ ਕੋ ਮਰਿੰ ਗਗਨ ਘੇਰੀ ਯੋਧ ❀ ਮਾਨ ਸਰੋਵਰ ਧੈਰਿ ਨਛਾਰਧ
 ਅਨਯ ਨਾਏ ਨਾਮ ਕੀ ਪੂਜਾ ❀ ਯਯ ਯੈਰਾਧ ਦੇਵ ਨਹਿੰ ਦੁਯ
 ਭੁਟਿ ਗਯੇ ਕਸ਼ਮਲ ਕਰਮੰਯ ਲੇਯਾ ❀ ਯਯ ਨੈਨਨ ਸਾਧਯ ਕੋ ਦੇਯਾ
 ਅਯਕਾਰ ਅਯਿਮਾਨ ਯਿਤਾਰਾ ❀ ਧਟਕਾ ਯੋਕਾ ਕਰ 'ਉਯਾਰਾ
 ਯਿਤਕਰ ਯੰਦਨ ਮਨਸਾ ਕੂਲਾ ❀ ਯਿਤਕਰ ਸਮਧੁਟ ਕਰਿਲੇ ਯੂਲਾ
 ਯਧਧਾ ਯੰਵਰ ਪ੍ਰੀਤੀ ਕਰ ਧੁਪਾ ❀ ਨਵਤਮ ਨਾਮ ਸਾਧਯ ਕੋ ਰੁਪਾ
 ਗੁਣੀ ਪਛਿਰੇ ਆਪ ਅਲੇਯਾ ❀ ਜਨ ਯਯ ਪ੍ਰਗਟ ਯਲਾਯੇਵ ਲੇਯਾ
 ਸਾਧਯ ਕਧੀਰ ਯਕਸ ਜਯ ਈਨ੍ਹਾ ❀ ਸੁਰਨਰ ਸੁਨਿਸਯ ਗੁਣੀ ਲੀਨ੍ਹਾ
 ਜਾਨ ਗੁਣੀ ਪਏ ਪ੍ਰਲਾਤਾ ❀ ਜਨਮ ਜਨਮ ਤੇ ਪਾਤਕ ਜਤਾ
 ਜਨਾ ਗੁਣੀ ਪਏ ਮਧਾਨਾ ❀ ਸੋ ਲਯੀ ਪਾਵੇ ਪਦ ਨਿਰਵਾਨਾ
 ਸੰਧਾ ਸੁਮਿਰਯੁ ਜੋ ਨਰ ਕਰਹੀਂ ❀ ਜਰਾ ਮਰਯੁ ਲਵ ਸਾਗਰ ਤਰਹੀਂ
 ਕਛੇ ਕਧੀਰ ਸੁਨੋ ਧਰਮਦਾਸਾ ❀ ਜਾਨ ਗੁਣੀ ਕਰੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਾ

ਸਾਧੀ

ਮਾਲਾ ਟੋਪੀ ਸੁਮਿਰਨੀ ❀ ਸਤਗੁਰੁ ਦਿਧਾ ਯਕਸ਼ੀਸ਼
 ਪਲਪਲ ਗੁਰੁ ਕੋ ਯਦਗੀ ❀ ਯਰਯੁ ਨਮਾਯੁ ਸ਼ੀਸ਼ ੧
 ਲਵਲੰਯਨ ਦੁਃਖ ਪਰਿਹਰਯੁ ❀ ਅਯਯਰ ਕਰਨ ਸ਼ਰੀਰ
 ਆਦਿ ਯੁਗਾਦਿ ਆਪ ਛੋ ❀ ਯਾਰੋ ਯੁਗ ਕਧੀਰ ੨
 ਯੰਦੀਯੋਰ ਕਛਾਧਧਾ ❀ ਯਲਯ ਸ਼ਹਰ ਮਯਾਰ
 ਭੁਟੇ ਯਧਨ ਲੇਯ ਕਾ ❀ ਧਨਯ ਧਨਯ ਕਛੇ ਸਸਾਰ ੩
 ਮੇਂ ਕਧੀਰ ਯਿਯਲੁ ਨਹੀਂ ❀ ਸ਼ਯਣ ਮੋਰ ਸਮਰਧ
 ਵਾਕੋ ਲੋਕ ਪਛਾਧਿਯੁ ❀ ਜੋ ਯਏ ਸ਼ਯਣ ਕੋ ਰਧ ੪

અષ્ટક

૬

ગુરૂ મંબલ રૂપ અનુપમ પૂરણ ❀ નામ કબીર સો આપ ઉદારા
 મો પર દષ્ટિ દયા કરિ હેરહુ ❀ હોં અતિ બાલક દાસ તુમ્હારા
 કામ અપાર મહા બલ ભારત ❀ દેખત કે મમ ચીત ડેરાયો
 કીજે કૃપા ઉર અંતર જામી ❀ સંકટ સે બહુ જીવ દુખાયો
 લોભ મહા મદ ક્રોધ ઉપાવત ❀ હોત અધીર બહુ ચીત મેરા
 મોહ માયા મમતા રજની ચેતો ❀ બરંબાર રહે નીત ઘેરા
 એક ઉપાય અહે બચબે કો ❀ હોહુ દયાલ દયા કરી હેરા
 કહાં કહુ કુછ આપ છીપ કહાં ❀ હો પ્રભુ નાથ અનાથ કેરા
 મોકહં તાત તુમ્હી પીતુ માતુ સુ ❀ ચૌર ઉપાય નહી કુછ મોહી
 ને સુત માતુ પીતા ઢિગ આવત ❀ તો વહ માતુ સો દષ્ટી ન જોહી
 તો પુની લોટત પોટત આગન ❀ સેત ઉઠાય દયા કરિ વોહી
 ત્યો ગુરૂ દેવ કબીર કૃપાલા ❀ હૌ એક આસ સરન ગતિ તોહી
 દાસ કો સંકટ દેખિ દયા નિધિ ❀ હોય કષ્ટાકર આતુર ધાયેવ
 ઈન્મતી જબ ઠેર કિચો પ્રભુ ❀ જાય તહાં વહ પીર મિટાયેવ
 આંધત સેતુ સહાય કિચો પ્રભુ ❀ રામહુ કેર ઉપાય બતાયેવ
 કૌન સો સંકટ મોહિ ગરીબ કો ❀ ને તુમ સો નહિ જાત છુડાયેવ
 જાય પુરી પુરૂષોત્તમ કે પ્રભુ ❀ દેકર દંડ સમુદ્ર હટાયેવ
 બિપ્રન કો અભિમાન મહા પ્રભુ ❀ તોરન કો બહુ રૂપ દિખાયેવ
 વે ભે દીન પડે ચેરનોતર ❀ ચારોહુ જાતિ સો એક મિલાયેવ
 દાસ જહાં તહાં ને કુછ ટેરત ❀ તા કહ હોહુ તુમ બેગિ સહાયેવ
 મોહા કાહે બિસારત સામથ ❀ દીન દયાલ કબીર ઉદારા
 આનન્દ રૂપ અચિત ગુસાર્ધ ❀ મોહ માયા સખ સે પ્રભુ પારા
 સાક્ષી સ્વરૂપ અનુપમ શોભિત ❀ પારખ રૂપ અકાર તુમ્હારા
 હો અતિ દીન અધિન દુખી બહુ ❀ મેટહુ મોર અધોર અધોરા
 યહ બર માગહુ દેહુ દયા કરી ❀ અન્તરયામી મુજાન પ્રકાશા
 બોધ સ્વરૂપ સદા નિર્બંધ ગુરૂ ❀ સો મમ મે તુમ હોહુ ઉન્નશા
 બેદ પુરાણ દુરાણ ને ગાવહી ❀ પાર ન પાવહી હોહિ ઉદાસા

જાપર મૌજ કરો તુમ સાહેબ ❀ સો પુનિ હંસ મિલે તુમ પાસા
યે ગુરૂ અષ્ટક પાઠ કરે નર ❀ આપ મુને ઔર ધ્યાન ધરેગે
હોય શ્રદ્ધા અતિ પ્રેમ હુ પાવત ❀ મારગ ચાલ મુચાલ ચલેગે
તે નર પાવહી મુક્તિ પદારથ ❀ પાખંડ રૂપ બિકાર તલેગે
હોય મુખી લહિ આનંદકો પદ ❀ સો ભવ સાગર પાર લગેગે

અષ્ટક

સાહેબ ગુરુ જ્ઞાની સમરથ ધ્યાની ❀ અચલ સ્થાની સ્થીર
અભિગત બાની મુક્તિ નિસાની ❀ જગમે આયેવ કબીર
શીશ બિરાજત તિલક અખંડીત ❀ મુખ સત મુકૂત ગમ્લીર
જ્ઞાન પ્રચણ્ડિત પાખંડ ખણ્ડિત ❀ સમતા મંડિત કબીર
ભેષ રિસાલા શ્રવની માલા ❀ પ્રેમ ઉબલા કૃપા ગહીર
દીન દયાલા જન પ્રતિપાલા ❀ સદા કૃપાલા કબીર
સંકટ ટારન કષ્ટ નિવારન ❀ શીશ બિદારન યમ ઘેર
હંસ ઉમારન જીવ નિસ્તારન ❀ ભર્મ બિદારન કબીર
સતયુગ ત્રેતા દ્વાપર ખીતા ❀ રમતા તીતા પર પીર
કલયુગ ક્રીતા સખસો જીતા ❀ પરમ પુનિતા કબીર
કાશી છોડ ઉડિસા આયે ❀ આસા ગાડે સિન્ધ તીર
ઠાકુર પંડો ગર્ખ બિહંડો ❀ પાખંડ ખંડો કબીર
પુરૂષ બિંદેહી અવિચલ દેહી ❀ નામ સનેહિ સ્થીરન
જો જન જાને ભેટ તેહી ❀ દર્શન દીન્વો કબીર
કબીર અષ્ટક ટારન કષ્ટક ❀ ભૌજલ નષ્ટક સખ પીર
ધર્મનિદાસ નિત અભ્યાસ ❀ પ્રાપત તાસ કબીર

સત્ય પુરુષ બ્રહ્મઆયે નમઃ

અયુની પ્રગટ શ્રી કબીર આયે નમઃ

સોહમ બ્રહ્મ આયે નમઃ

ૐ સખલ બ્રહ્મ આદિ શક્તિ આયે નમઃ

શ્રી ગુરૂ દેવાય નમઃ

—: ગ્રંથ મળવાનું ઠેકાણું :—

—: કબીર સત્ય પ્રકાશ :—

શ્રી પરમપુણ્ય તપસ્વી સાહેબ

ગુરુ શ્રી બોધીદાસજી સાહેબ

ઠે : કબીર આશ્રમ

મુ : લીંબડી સૌરાષ્ટ્ર ઝાલાવાડ